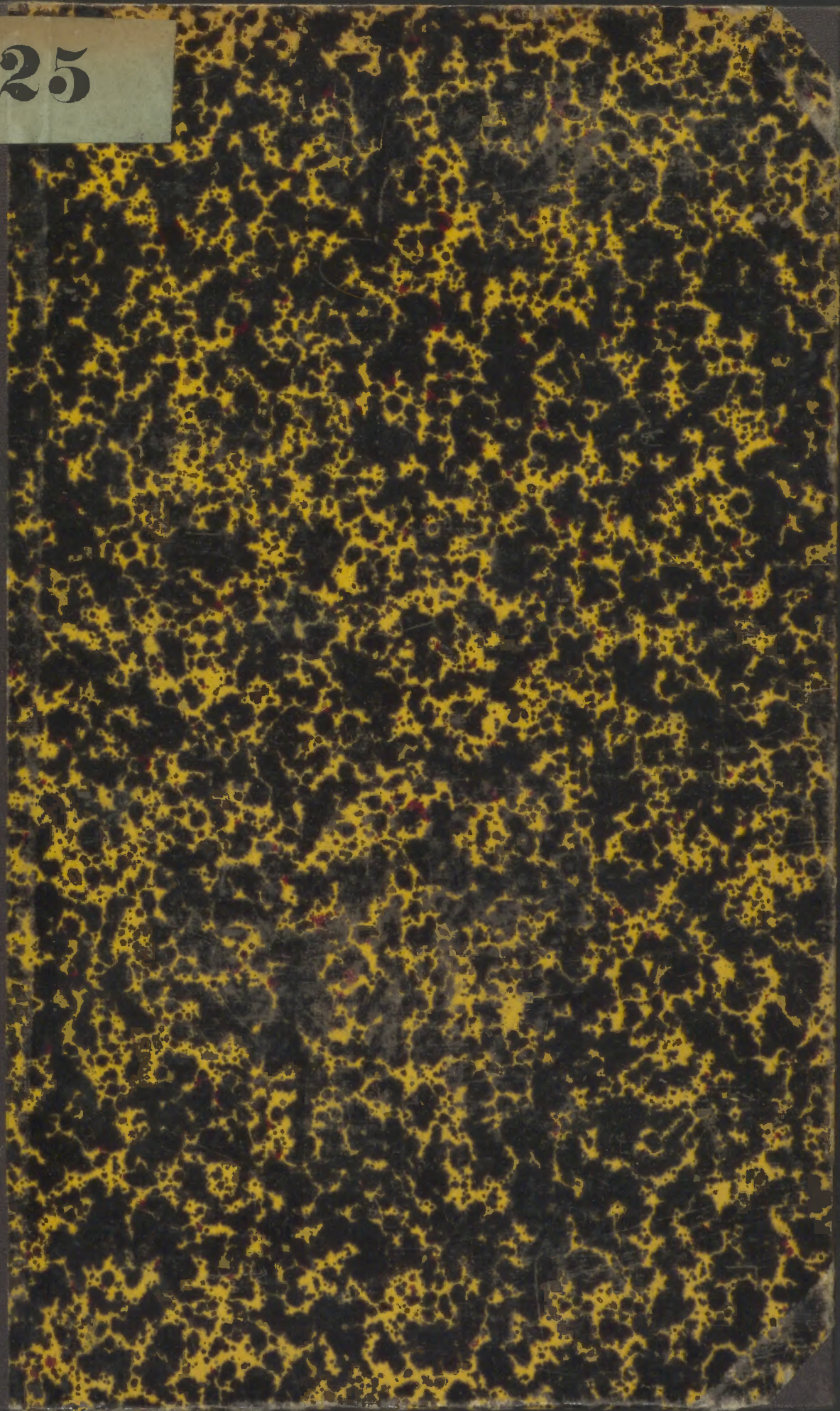

25

ms/25.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page is bound, showing the dark cover material and the stitching. The overall tone is warm and slightly yellowed, consistent with the age of the document.

102

ԹՆՐԻԻԻ

ՆԱՐՈՒԷՈՆ

ՊՕՆԱՐԱՐԹԻ

ԻՄԻՐԱԹՈՐՈՒ ԸՆՇԱԴԻ ՓՐԱՍԸ

ՓՐԱՍԸՁ ՎԵ ԻՆԿԻԼԻՁ ՄԵՇՆՈՐ ՎԵ ՄԻԹԵՊԵՐ

ՄԻԻԼԼԻՓԼԵՐ ԹԵՎԱՐԻՈՒՆՏԵՆ ԱԼԱՐԱԳ

ԼԻՍԱՆԸ ԹԻՐԻՔԻՏԵ ԹԵՂԻՓ ԻՅԼԵՏԻ

ՅԱԳՄԻՓ ՎԱՐԴԱՆԵԼՆ

ՍԵՐ—ԹԻՐՃԻՄԱՆԸ ՊԱՅՐԻԵ ՎԵ ԱԶԱՅԸ ԽԱՐՃԻ

ԵՆ ՃԻԻՄԵՆԸ ՏԱՆԻՇ

~~Վ. Բ. ՃԻԼՏ~~
ՃԻԼՏԻ ԷՎՎԻԼ

ԳՕՍԹԱՐԱՐԵՆԻՅԻ

ՄԻԻՆԻՏԻՍԵԱՆ ՅՕՆԱՆԵՍԻՆ ԹԱՊԱՆԵՍԻՏԵ

= 1855 =

THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL.
JANUARY 29, 1911
Vol. 42, No. 5
PUBLISHED BY THE
AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION
535 N. Dearborn St., Chicago, Ill.
Subscription price, \$5.00 per annum in advance.
Single copies, 15 cents.
Entered as second-class matter, June 26, 1908.
Postpaid.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Act of October 3, 1917.
Postage paid at Chicago, Ill.
Postmaster: Send address changes to JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION, 535 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

ԹԱՐԻԽԻ

ՆԱՐՕԼԷՈՆ

ՊՕՆԱՐԱՐԹԻ

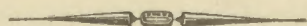
ՃԻՆՏԻ ԷՊԱԿԷԼ

Թ Ե Ր Ի Խ Ի

Ն Ե Ր Օ Լ Է Ո Ն

Պ Օ Ն Ե Ր Ե Ր Թ Ի

Ի Մ Բ Է Ր Ե Թ Ո Ր Ո Ւ Է Զ Ե Լ Ի Ի Ֆ Ր Ե Ն Ս Ը

Ֆ Ր Ե Ն Ս Ը Զ Վ Ե Ի Ն Կ Լ Ի Զ Մ Ե Շ Կ Ո Ւ Ր Վ Ե Մ Ի Ի Թ Ե Պ Ե Ր
Մ Ի Ի Ե Լ Լ Ի Ֆ Լ Ե Ր Թ Ե Վ Ա Ր Ի Խ Ի Ն Տ Ե Ն Պ Ի Լ Ի Ն Թ Ի Խ Ա Պ
Է Ի Ս Ա Ն Ը Թ Ի Ի Ր Ք Ի Տ Ե Թ Ե Լ Ի Ֆ Ի Յ Լ Ե Տ Ի

Յ Ո Վ Ս Է Փ Վ Ե Ր Դ Ե Ն Ե Ն

Մ Ե Ր — Թ Ե Ր Ճ Ի Խ Ս Ա Ն Ը Պ Ա Զ Ր Ի Ե Վ Ե Ա Զ Ա Յ Ը Խ Ա Ր Ի Ճ Ի Ի
Ե Ն Ճ Ի Խ Մ Ե Ն Ը Տ Ա Ն Ի Շ

Ճ Ի Լ Տ Ի Ի Վ Վ Է Լ

Գ Օ Ս Թ Ե Ն Թ Ե Ն Ի Յ Ի

Մ Ի Ի Զ Ե Ն Տ Ի Ս Ե Ա Ն Յ Օ Զ Ա Ն Ե Ս Ի Ն Թ Ա Պ Ի Ա Ն Ե Ս Ի Ն Տ Ի

Ի Լ Ա Ն

Իշ պո- լարիսպե պաշեն վէ պիւ իճապ, Արեպի, Ֆարիսի վէ Լշէնէյի ապիւրե
իպարալի վէ Էլֆաշը պաիի իսիիմալ օլընմո-շ օլպո-ղոնպան, Էէր ճակալպե պոն-
շարն շէրհ ի- լեֆիւրիիի սիւշի լարիսպե լեհերրի-ր իլպիրիւյերե- պիւլէնլէրի իսապի
վէ լաճիլպեն վէ Գալէպիեն, վէ պիւլէյենլէրիի պաիի սո-հո-լէլիեն զի-ճիպ օլմագ իյե-ն
ֆագալի իիլմաճը լարիսպե Լշէֆպե լերիլիպի ի-լըե ճի-ճէսիեն պիւրպեն ճո-իլսաաւր
պիւր լը-լալի իեաալէսի, վէ շարո-րի ի-լ վո-գո- պալը պաամա սեհվէալը ֆիհրիսիի
պաիի իլավէ օլընաճալը շիսպիպեն պեյան վէ իֆապե Գըլընը :

Եւ ինչպէս տէ՛հրին սօնլարընտա, Պրանսա ճիւմհուրիէթի, պիր ֆուր-
թունայը տէ՛հէթ ֆէրմա միսալի, ուֆուգու իթիլալտէն զուհու-
րա կէլիպ, շիստէթ իւ զարպը իլէ, պինլէրճէ՝ սէնէլէրտէն պէրիւ-
ասասը գալիյէ իւզէրինտէ միւէսսէս օլան ասարը մէվզուէի հիւքիւ-
մէթի, վէ թաճ իւ թախթ, վէ մէզհէպ, վէ նիզամաթը ճարիէյի
միւլքիէյի թէմէլէրինտէն սարսըպ, թար իւ մար վէ բէրիշան իթ-
տիյի, վէ պու բիւզկեարը շուրիշ իլէ, կիրուհի նաս տախի մանէնտը
տէրեա գապարըպ, զազապը ինթիգամլէ քէօփիւրմիւշ ինսան տալ-
զալարը, էօնլէրինէ կէլէն սէտտ իւ մումանաաթը տէվլիրիպ, թաշ-
մաղա պաշատըղը հալտէ, Եգ տէնիզ գայալարընտան, ալամէթը սէ-
մալիէ միսալի պիր զաթը ճէլալէթ սըֆաթ ուֆուգու իգալտէն
նակէհան բունումայը զուհուր օլուպ, վէ ճէննահը քէվքէպը
պախթ իւ հաշմէթի էվճը ալայէ գատար վասլ օլուպ ճիհանըն չէշմը
տըգգաթընը իւզէրինէ տալլէթ պիրլէ, պիր էյամ հայրիէ սաղը
շուուրու ամմէ օլտուգտան, վէ բէսիմանտէ օլան իթիլալը Պրան-
սայա պիր սէմթը սարիհի թէվլէճճիւհ պէյան իթտիքտէն սօղրա,
էվճը ալտտէն սուգուլթ իլէ, ուֆուգու իտպարտէն պահրը ()գիա-
նուսուն պիր պաշգա գայասընտան զուրուպ իտիւպ, բէրթէվլէն
տաղը ասիւմանը իգալ օլան ասարը շալգը շէրէֆի, հէնիւզ նաղարէ
կիւզարը թամաշայիեանը ճիհան օլարազ, կէլէճէք զէմանլէրէ գա-
տար ալէվը շան իւ նամի վասլ օլաճազ տըր :

Նաբօլէոն տուր, պու ալամէթը սէմալիէ : Փէտէրլէրիմիզ պու
զաթը ճէլիւրֆաթըն տէվըր էզրէպինտէ եաշայըպ, վուգուլաթը միւ-
թէհայրէլէրինի պիզլաթ կէօրմիւշ վէ իշթմիշլէր տիր :

Պու բէրթէվ, պու ճէլալէթ, պիզլէրէ իտպար պուլուլթարը, վէ
վազըթ մէսաֆէլէրի արասընտան կէշիպ կէլմիշ իսէ տէ, թաճիւպ
վէ հայրէթի աթալարըմըղըն հիսս իթտիյինտէն նօգսան օլամալ :
Հաթտա կէօք եիւզիւնտէ սիզիլի պունճա միւնէվլէր վէ մուազզամ
ճիսմլէրի տախի գուվլէի պասիրէի ինսանիյէ, մէյեր քի ուզագտա
օլտուգլարընտան թէքմիլէն իհաթէ իտէպիլմիշտիր : Վէ պու էճսամը
միւնիրէյի ֆէլէրիէյի տախի եէսը գուտրէթը սուպհանիյէ գուպպէյի
ասիւմանէ թօզ կիպի սէրփմիշ իքէն, պունլարտան այրըլպ ֆէվզ էլ
ատէ պիր գուլբուգլը երլըրզ զուհուրինտէ, չէշմը ճիհանէ հէտէֆ
օլուպ, զազապ վէ լութֆու բահմանիէյէ պիր ալամէթը զահրէ ատտ
օլընտուղու միսիլու, տիւնեայը մանէվիտէ տախի պին միլէոն նու-

Ֆուտոտան միմթազ օլան պիր զաթը ֆեխամէթ սըֆաթըն զուհուրի ,
էլպէթատէ հիքմէթը իրատէթը իլահիէտէն օլմագ տէլալէթի իլէ ,
նազարը տըգգաթը ամմէյէ շայեան վէ սէզավար օլմալը տըր :

Չիւնքի էվայիլտէ Ղէնապը բէրվէրոփիկեարը ճիհան թաալա հազ
րէթլէրի միւրատաթը իլահիէսինի , կէրէք պիզզաթ , վէ կէրէք սափի
մէլայիքէյի քէրամ վէ բէյզամպէրանը մուազզամ վասէթալէրի իլէ
պիզլէրէ թէպլիլ վէ թէպշիր պույուրուրլարմը : Նճագ շիմոփլէրուէ
վուգուլաթը ճիհան , եանի , ճէնկ վէ ճէտտալ , սուլս վէ ասայիշ ,
աթէշ վէ մէվլթ , գըթլըգ վէ զէլլէլէ , պէրէքեաթ վէ ֆէրաղէթ ,
ճէպպար վէ ֆաթիհ , պուլնլար տըր Պարի թաալանըն լութֆու զա
զապընը պիզլէրէ պէյան իտէն լիսանը Հագգ , իմոփ պէնի ինսանէ
պու տէրսը իպրէթ նիւմայը ահվալը ալէմոտէն իխպարաթը սէմավիլէ
մագամընտա իսթիֆատէ իթմէք գատար էնֆէ վէ էլլէմ պիր շէյ օ
լամալ :

Պու գապիլտէն օլարագ ասըմըզտա մահզա Նաբօլէոն տէվրի ,
վէգայիի աճայիպէ վէ հատիսաթը զայրը միւթատէյի միւշթէմէլ օլա
րագ զուհուրա կէլիպ , սըթ իւ նամի տամանը ախը իւզզէմանէ
գատար վասլ ժլաճագ պու տէվրը էզրէպին վուգուլաթը միւթէհայի
րէլէրի էլիինէյի միւթէնէվիէտէ գալէմէ ալընարագ պինլէրճէ պին
թարիի քիթապլարը թապ ու նէշը օլունտուղու հալտէ , պիզլէր
հայա սէլէֆտէն խալէֆէ ըիվայէթլէ իսթիմա իտիւպ , վուգուլաթը
աճայիպէյի մէզքիւրէ էքսէրիա թէպէտտիւլ վէ թէզայեուրու հիլէթ
լէ կիւշիմիզէ վասլ օլակէլմիշ տիր : Պու թարիիսի հիքմէթնիւմատէ
վաճիպ իւլ իթինա վէ շայեանը տըգգաթ իքի ճիհէթ մէվճուտ տուր ,
պիրիսի վուգուլաթը աճայիպէ վէ զայրը միւթատէ ճիհէթի , եանիյա
ապլ , մէհարէթ , շէճաթէթ վէ հիւնէր , պախթ իւ գատէրէ թէ
վաֆիւգ իթտիլի հալտէ հապը օլան սէմէրէի միւթէաճիւպէ , պէօ
յիւք պէյիւք ճէնկլէր , էմնալի նամէշհուտ ֆիթուհաթլար , ալայ
լար , զիյնէթլէր , կէօնակէօն թէպէտտիւլաթ , պազը տէվլէթլէրին
ինգըրազը , պազըլարընըն եէնիտէն զուհուրա կէլմէսի , էլ հասըլ պիր
թէք ատամըն պիւթիւն Նուրոբա խարթասընը պիր ցուն թահթասը
կիպի փիշկեհանա ալըպ , վէ հիւթիւմտարան թաճլարը իլէ սաթրանճ
թաշլարը մագամընտա ցնայրպ , պէյէնտիլի շէքիլտէ տիլիպ պօզ
տուղու , վէ պիւթիւն ֆասըլլարը գազանտըգտան սօղրա պիր զարտա
քեաֆֆէի մամէլէքինի գայպ իթտիլի , էլ հասըլ պիրի պիրինի միւ
թէպգրպ իգպալ վէ իտպար , ֆիթուհաթ վէ մաղլուպիէթ , սէֆա
լէթ վէ սէրվէթ , ճէնկ վէ ասայիշ , սուրուր վէ մաթէմ , ֆազիլէթ
վէ գապահաթ արտ արտա պու պիրինճի ճիհէթլէ ըունուլմայը զու
հուր օլարագ , իզհանը ամմէյի հայրէթէ տիւշար իտէր :

Ե
Երբինձի ճիհէթ, պու մէրթէպէ միւճէսսէմ տէյիլ իսէ տէ, Նա
բօլէոն թարիխինին ասլը բուհու վէ շայեանը միւթալաա գըթաաը
մահաա պու օլմագ կէրէք տիր, պախթ, իգպալ, վէ թէսասիֆէ
համլ օլան վուգուաթը աճայիպէնին, եա միւրատաթը Նահիւէ,
վէ եա տախի մին էլ եէգէլ սուպուլգարա օլան «էպէպ վէ է«էրին
պիրի պիրինէ մէրպուլթիէթի ահքեամընտան թէրէթթիւպ իթտիյի
միւճէրրէտ պուհտա միւշահէտէ օլուհուր, վէ վագաա հիշ պիր զէ-
ման վէ հիշ պիր վագըթտա, սէպէպ վէ էսէր պէջլէ պիթթէսէլ-
սիւլ պիր պիրի իթթիսալինտէ կէօրիւլէյիպ, հիշ պիր տէվրտէ պէջ-
լէ, ագըտան մուհասսէնաթ, վէ համագաթտան մագարրաթ, շէճահէթ-
տէն զաֆէր վէ ֆիթուհաթ, վէ նամէրտլէրտէն մաղլուպիէթ վէ հա-
ղիմէթ, իթթիֆագտան գուվվէթ, վէ շիգագտէն զաաֆ վէ բէրիշա-
նիյէթ, նիզամտան մուվաֆագիէթ վէ ֆըթրէթտէն մախլուլթիէթ,
վէ էլ հասըլ քիւլլի խաթա վէ գապիհաթտան պէլա վէ ճէֆա վէ
քիւլլի սէվապ իւ ֆագիլէթտէն սէֆա իւ սաատէթ հիշ պիր վագըթ
վէ հիշ պիր անտէ մանզարայը ճիհանտէ պու մէրթէպէ սիւրաթլէ
պիրի պիրինէ միւթէագըպէն կիւզարան իտէրէք բուպիմէսընի պու
վէճհիլէ մալամաը վէլէհ վէ հայրէթ իտէմէյիւպ, Իմբէրաթոր, Վը-
րալ, Բրէնս, Փափա, Փիսգորոս, Լանաֆ վէ Նէտը նաս, ճիւմլէսինէ
միւճիպի իպրէթ վէ պատիի նասիհաթ օլաճագ վուգուաթը աոիտէ
վէ աճայիպէ պու գատար ապ վագըթտա վէ պէջլէ աշքէար սիւս-
րէթտէ զուհուրա կէլէմէմիշտիր : Վէ մատամ քի հաոիսաթը ճի-
հան, Ղէնապը բէրվէրտիկեարը ալէմ Թաալա հաղէթլէրինին լութ-
ֆու զաղապընը պիղէրէ իֆատէ իտէր լիսանը Հագգ աըր տէտիք,
պուհա վուգուաթը դայըր միւթատէյէ ալէթ վէ միհվէր օլան պու
զաթը հայրէթիւմ հանկը ուֆուգու հիքմէթը իլահիյէտէն թու-
լու իթմիշ տիր աճապ : Դթթ մուտուր, զաղապ մը տըր . . . :

Հէյ վահ, Վահրաման էօլմիւշ, վէ թիւրպէսի գաբուլարը բու-
ղու մահշէրէ գատար աջըլամաղ, վէ ինսան շէրիաթընըն հիւքմիւ-
տախի տարը պագայա վասլ օլամայըպ, էօլէնլէրէ տիվանը Հագգ
հուզուրուհտա հիւքմ օլուհուր, էմվաթ հագգընտա թէճվիղի սույի
զէրը իթմէք բէվա օլմայըպ նամ իւ էսէրլէրի մուպարէք տիր : Նաբօ-
լէոնտա խաթա մը վար. նէ հաճէթ, հավայի փաքի ասումանտէ օլան
էճսամը ֆէլէքիյէտէն, ճիհանէ շաշաա պախշը նուր օլան աֆիթապ
վէ գամէր, վէ սէյեարէլէր տախի, սիահը լէքէտէն արի տէյիլէր տիր :

Պիր թէրաֆտան գահրամանը մէահ իւ սէնա իտէնլէր, ագլ իւ
ֆաղիլէթիին էֆլաքէ չըգարըպ, տիկէր թէրաֆտան զէմմ վէ ֆասլ
իտէնլէր տախի նօգսան իւ գապիհաթլարընը իզամ իտէրէք կիր-
տապը թէղլիլաթէ թէնղլի իտէրլէր : Նաճագ ալէլ ումուլմ էճիլլէի

զէվաթըն լիագէթ՝ վէ էհլէթլէրի պապընտա, ախլաֆ վէ ագապըն
րէյ վէ հիւքմիւ կէնտիւ ահտ իւ գէմանլէրի խալլընըն րէյ վէ հիւք
միւնտէն զիատէ ալա վէ էֆզէլ օլալէլմիշ փիր. պիղլէր մահզա հագ
գանիէթէ տախի շահատէթ իտէրէք. Նաբօլէոն, ֆամիլեա վէ վէ
թանընա զիյնէթ վէ շէրէֆ, ասքէրէ համիյէթլիւ պիր սէրապէր,
ահալլէ գուտրէթլիւ պիր իմքէրաթոր, միւլքէ գանուհի, էհլը իւ
ֆան վէ սէնաաթէ համի վէ միւյեին, զայիֆ վէ նաթիւվանլէրէ
միւլճա բէնահ, վէ ալէլ ամմէ գապիհաթա ճէզա վէ ֆազլիէթէ
միւլքեաֆաթ բիրի օլտու տէյէպիլլիլիզ: Պու գատար սըֆաթը
մէմուհէ, պիր զաթը, նատիր իւլ էմսալ, վէ ֆայիգիւլ ագրան
իթմէյէ քիֆայէթ իթմէզ մի: Տիյնէյէլիմ քէնտի հագգընտա քէնտի
շահատէթինի:

« Դըթրէթ կիրտապընը գաքայրալ, հէյուլայը թէշալիշ իւ իիւ
» թիլլը թէնգիհ իլէտիմ, ճիւմհուրիէթի թաթհիր իտիւպ, միլլէթ
» լէրին գատրինի թէրֆի իթտիմ, վէ գրալլարա գուվլէթ վէրտիմ:
» շէր պիր իսլահաթա թէշիլլիգաթը տիրիլ իթմէյիպ, հէր պիր ֆա
» զիլէթ վէ լիագաթէ միւլքեաֆաթ կէօսլէրէրէք շան վէ շէրէֆ
» տայրէսինի թալսի իլէտիմ: . . .

» Պանա ազվ օլուհան գապիհաթլարտան հանկըսը տըր, թէպ
» ըիյէյի զիմմէթ գապուլ իթմէյէն: Նիլէթիմ ֆէնամըլտը տէյէճէք
» լէր, հիւքիւմէթիմին հէնկեամընտա վագի օլան իհտասաթը խայրիյէ
» պուհա քիֆայէթ իտէճէք մէրթէպէտէ ճէվապ վէրէպիլլիլի:
» Ահա մըլտը տէյէճէքլէր, պուլուհտուլուլմ տէվլտէ հիւքիւմէթը
» միւլթագիլլէտէն պաշգա գուվլէթ ճարի օլամայաճաղը միւսպէթ
» տիր: Մէրպէսթիէթէ մանի մի օլտուլմ տէյէճէքլէր, սէֆահէթ,
» ֆըլթրէթ, վէ թէսէյէիւպ սէրպէսթիլլէթ գաքուսու էշիկինտէ տայիւ
» մա հաղըր ըտըլար: Իֆրաթ մէրթէպէտէ ճէնկէալլէր միլիտիմ տէյէ
» ճէքլէր, սէպէպիլլէթի տայիմա խարիճտէն կէլտիլի միւսալլէլտիր:
» Ահանկիրլիք մի իսթէտիմ տէյէճէքլէր, պու թարիգէ տախի վու
» գոււաթ սէլի, վէ տիւշմէնլէրիմին հարէքէթի պէնի սիւրիւյիւպ կէօ
» թիւրմէքտէ օլտուլար: Նիհայէթ հըրսը շան իւ շէրէֆիմտէն մի
» շիքէպէթ իտէճէքլէր, ահ, պու մէյլան, պու թապիլաթ, պուլուհ
» տու պէնտէ վէ զիատէսի իլէ պուլուհտու, անճագ էն ալա վէ էն
» բէսէնտ օլաճագ մէրթէպէտէ, մէսէլա գուվլէթ հիւքիւմէ
» թինէ ազլ հիւքիւմէթինի զալէպէ իթտիրմէք, ինսանա լութֆու
» իլահի օլան գուվլէի մէտրիքէնին թէմամիլլէ վէ սէրպէսթճէ իճրա
» սը, պու իտի հըրսը շան իւ շէրէֆիմ, իհթիմալտըր պու հըրսըն
տահա զիատէ » օլմամասընա կիւն օլուպ թէէսսիւֆ իտիլէճէք տիր:

Իշ պու քիթապըն աննընտա, ՆԱԲՕԼԷՈՆ, նամը նամիլի ճէլլիլի

այլթընտա, միւս լիֆին իսմի հագիրինի էրպայը արգգաթ կէօրիւս պէֆէհմ իտիւս, իշթէ հատտ իւ պէզաէսինի թէճալուզ իթմիշ պիր շախար պի ֆիթուր տէյէրէք, մուհագգապէն պիզէրտէն շէքեա յէթ վէ տիվանը նագա թէմէիզէ պիզէրի տավէթ իթմէյէ սէլա հիւէթլէրի տէ օլաճագ տըր :

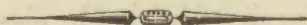
Վաքաա քիթապէթին պալայը շէրէֆէսինաէ օլան պէյլէ պիր թարիխի ճէլիլէ էլ ուզաթմագ պիզէր կիպի ճահիլ իւ նատանէ քիւլ լի թէօհմէթ վէ այնը համագաթ կիպի տիր, հաթտա, գապլէլ պէտայէ գուվլէի նագաիյէի մէտրիքէմիզի պիր էյիճէ վէզն իլէ աղ թէէննի վէ թէրէատիւտ տախի ըզհար օլունմատը : Վաքին հիյնի սէպավէթիմիզտէն տէրունու խալիսանէմիզտէ մէքքիւզ օլան, հուս պու միլէթ հէր իհթիրազէ զալիս կէլէրէք, տախիլ տայրէսինտէ միւֆթէիիր, վէ իսմի իլէ միւշէրրէֆ օլտուղում Վիլլէթիմէ վաճիւ պէյի զիմմէթը մէֆիսէրէթիմ օլան շիւքրանիյէթի էտա իթմէք իւզըէ, ճիւզէի պիր խրզմէթինտէ պուլունմագ նիյէթը խայրիյէ իթիզարը իլէ, միւթէճասիր օլունապիլմիշ տիր : Իմոի միւրատ վէ մագսէտի միզ, նէ պիր քիթապ թէլիֆ իտէրէք վուգուֆ վէ մալիւմաթ սաթմագ, վէ նէ տէ իսմիմիզէ պիր շէօհրէթ տավէթ իթմէք օլուս, իլա Վիտէրլէրիմիզին պիզգաթ կէօրիւս վէ իշիթիս միւթէհայիր օլտուգլարը, շու Վաքօլէսն տէվրինին վուգուաթը աճայիպէ վէ զայրը միւթատէլէրինի, Նուրուանն էն մէշուր վէ միւթէպէր հէմատըր միւէլլիֆլէրի քիթապլարընտան միւթալտա իտէրէք, պիր մէճիսի սէօհ պէթտէ, էհլը հավվէսէ կիւյա շիֆահէն նագլ իւ հիքեայէ իտէր մագամընտա պիր թէլիֆի մէյտանա չքգարմագտան իպարէթ տիր :

Պիզտէն սօլլա կէլէն էհլը վուգուֆ վէ մալիւմաթ, շիւսհէսիզ շայեանը բէսէնտ վէ իսթիհսանը ամմէ օլաճագ նիչէ նիչէ թէվարիս քիթապլարը գալէմէ ալարագ, միլէթէ խրզմէթը ճէլիլէ իպրազընա մուվաֆֆագ օլաճագտըրար : պիզէր շիմտիտէն պուշլարա վաճիպէյի թէշէքքիւրիւ իյֆա իտիւս, թէլիֆաթըմըզը գրաաթէ բազպէթ պույուրանլարտան տախի, նիյէթը խալիսանէմիզէ բահմէն գուսուր վէ խաթաեամըզա չէշմը միւսամէհէ իլէ նագար, վէ աֆվը բահիմանէլէրինէ մագհար պույուրմիսլէրի խատտէթէն նիազ վէ բիճա օլունուր :

Իթիթամը քէլամըմըզտա պիր պաշգա իհթիրազ տա խաթրա կէլիւ : հէր նէ սիւրէթտէ իսէ տէ, պէյլէ պիր թէվարիս թէլիֆինէ լիսանը մատերգատըմըզ օլան իպարէի Վրմէնիան միւրաճճահ տէյիլմիլտի տէյէնլէր տէ պուլունաճագ տըր : Պուշլարա աճիպանէ ճէվա պլմըզ, Վրմէնի վէ թիւրքի, հէր հանկը լիսանտէ օլուր իսէ օլուն, պէյլէ պիր թարիխին միւթալատը իլէ քէսպը իսթիֆատէ իթմէք, պու լքի լիսանտան պիրինին լայրգը իլէ թահսիլինէ միւհթաճ պիր

քեյֆիէթ տիր : Հաթտա Սիլէթիմիզտէ Նըմէնի Գրաֆար լիսանընա աշնա օլանլարըն ատէտի ղայէթ մահտուտ օլուպ ալիարհաֆար լիսանը տախի հէնիւզ պիր գանուէն վէ գայիտէի ումուժիյէ թահթընտա օլ մատրղընտան պու լիսանտէ քիթապ թէլիֆ իթմէք հէր սաթըրտա Գրաֆարաան լուղէթճէ միւրաճաաթ իթմէյէ միւհթաճ օլտուղունտան պէօյլէ ալիարհաֆար լիսանընտա եաղըլան թէլիֆաթը տա աղնամագ եինէ Գրաֆար լիսանը թահսիլի թէքէլիւֆիւնէ միւհթաճ օլաճաղը շէօյլէ տուրսուն, պու իքի լիսանտէ տախի մէտաիլի մէսպուգէ վէ մագպու լէլէրի ճիհէթիյէ պիղէրէ բէհնումա օլան Վէնէտիկ Սիւ թարեանլարը թարիգաթը միւհթէրէմէսի բահիպլէրի լիսանը լէթա ֆէթրէսանը Նըմէնիանտէ պիր Նաբօլէոն թարիլի գալէմէ ալարագ էլան թաիթնէչիյի իգպալ օլան Հաշմէթիւ Վուտրէթիւ Ֆրանսա Խմէրթաթորու իւչիւնճիւ ՆԱԲՕԼԵՈՆ ճէնապլէրիյէ թագաիմ իտիւպ, Բարիստէ տէվէթ թապիսանէսինտէ միւղէյէն սիւրէթտէ պասմա օլունտուղու մէսմուիմիզ օլտուղունտան, պունտան պէօյլէ լիսանը Նըմէնիանտէ Նաբօլէոն թարիլի գալէմէ ալմագ քէնտի հագգըմըզ տա ապէսէ իշլալ ատտ օլունտուգտան մաստա, թէշէպպիւս օլուն սա տաիլի, էօյլէ գէվաթը մէարիֆ սըֆաթըն գալէմի մահտուլու իլէ հիչ պիր վէճիլէ գըլասա կէլէմէյէճէյի շիւպհէտէն միւսթաղնի տիր, վէ իքինճիսի միլէթը Նըմէնիանտէ, լիսանը թիւրքիյէ օլտուգճա վա գըֆ օլուպ իպարէյի Նըմէնիանէ աշնա օլմայանլար, լիսանը Նըմէնիա նէ վագըֆ օլարագ իպարէյի թիւրքիյէյէ աշնա օլմայանլարտան զիւս տէ օլտուգլարընտան էքսէրիէթին խաթըրնա ըիայէթէն պու թէլի ֆիմիզտէ տախի լիսանը թիւրքի պիլ իճապ թէրճիհ օլունմուշտուր :

Իշթէ պու տուր ճիւղէիճէ պիր ճահտ իւ ղայրէթ մահտուլ վէ սէմէրէսի օլարագ, Համիլի Վալաշանըմ օլան Սիլէթիմէ, աճիզանէ թագաիմէ ճէսարէթ իլլէտիկիմ պէրկիւղար : Նիչէ նիչէ սըֆաթը մէր զուպէ իլէ մութթասըֆ օլան, հէր տէմ ալի ճէհապ, հէր ան մէգա տիր շինաս, տայիմա հիւնէրբէրվէր վէ էղգատիմ մուարըֆ նէվազ պիր Սիլէթը մէմուհէ, ուղրունա տէրմանտէ օլան պիր հագիր միւհթի եատիկեարընը, ատէմը գապուլ իլէ, հիչ մահղուն իտէր մի. . . :

Սարգսնիա գրաւը փախաւ . վէ Բարմա . Մոտենա , վէ Թօսպանա տու գաւառը , նիաղ վէ մին նէթլէ միւսաբէնէ ահաւանմէյի ինկաւանայա մէջաղբ օլտուլար : Աւսթրիա իմեքթաթորու տա խի օլ վէճիլլէ միւսապէնէն թալիլ օլտու , վէ Լէօպէն միւքեպէնէն սօլա , Գամբօ - Փօրմիօ ահաւանմէսի իլէ , Պօնաբարթէնին էսնայր րահտէ սահիլ օլտուղու վէնէսիլ մէմալիքինէ պէտէլ Ֆիլիմէնիտէ օլան Աւսթրիա մէմալիքինի . վէ Բէնօ նէհրին սօլ թէրաֆընտա օլան էյաւ լաթը , վէ պիւթիւն Լիօպարտիայը իմեքթաթորու միւշալալէն Ֆրանսայա թէրք իթմէյէ մէճ պուր օլտու : 1797 տէ պու Լօնպարտիա էյալաթընտան վէ սայրքէտէն Չիլպալին ճիւմհուրու թէշքիլ գրընտու :

Պու . վէճիլլէ միւթէնիլի օլաճաղ մերթէպէտէ զուհուրա կէլէն Ֆիլիմէնիլ , ահալիլ Փը րանտանըն պու կէնճ ճէնէրալէ օլան թէվէճիւնիւ , վէ շան իւ շէրէֆէ օլան մէլանը վէ սայրը հիւքիւմէթ հալէսի իլէ օլան պաղը մուսալէլաթընտան նաշի , օ վապթըն ճիւմհուր հիւքիւմէթին տէ պուլընտան միւտիլլէր , Պօնաբարթէն հազգընտա վէպէնէյէ կիլիֆթար օլուպ , Փրանսատան ուղաղա աթմայա չաւըշտար : Վէ իպթիտա , քէնտիսինի պահրէն Ինկիթթէրպայա կէնտիլլէճէք ապքէրէ սէրտար նապղ խոիւպ . պատէհու քէնտի թալէպի իւղրէ Մըսըր սէֆէրինէ սէրասքէր թայիլին օլընտու :

Պօնաբարթէնին Մըսըր ալմադտան միւրապը , օրայր ֆէթհ իթաիքտէն սօղա օ թէրաֆ տան էմին օլուպ վէ Փրանսատան խայը նուֆուս նաղլ խոիլէք , օրատան Էմինիտանա կէշիպ Ինկիլիլ իւղէրինէ հիւճիւմ իթմէք իշիւն պաղընա պիլր էէր իթմէք խոի , 1798 տէ Թաւընտան Մըսըրա ալմէթ խոիւպ , Էօլտա մուսարէֆէի սաղըգա սէլալէթի իլէ Մալթա կիւլի մէթին վէ ալընանղ պիլր գալէյի հարպ իթմէյէրէք զապթ իլէտի : Պատէհու մէմալիքի Մըսըրէյէ չըգըլ , Իւկէնտէրիէյի պաղ , վէ Քէօլմէն պէլլէրինտէն Մուրատ պէյին օրտուաւնու Արաւիար (բիրտ միտ) բիշիւնաշնտա թար իւ մար խոիւպ Մէտինէյի Մըսըր (էլ գահիրէ) զապթ իլէտի : Վէ Ին կիլիլ ապիւրաղ Նէլըն Ալպահուրտա Փրանսալ տօնանմարընը եաղաղը էսնատէ քէնտիսի , վէ գալ մաղամարը օլան Տըլէ , վէ Գլէպէր ճէնէրալը մարիֆէթիլլէ էյալաթը Մըսըրէյի քեմալիէն զապթ իլէտի , պատէհու պու մէմալիքին ումուրու միւլքիյէտին նիլամ վէրիպ , Մըսըրտա պիլր Տարիւլֆուաւնու իհտա իլէտի քի աղալարը Մըսըրն թէվարիս վէ ալալը աթիգէսի իւղէրինէ բէք շօղ մալիւմիթ հապը իթմիլլէր :

Ալմաղ Աղ սէնիլ , Ինկիլիլ տօնանմարընտան խալի օլաճաղընտան , քէնտիսինէ Փրանսա տան էաւրաթմ կէլէմէյէրէք մուխաթարտանա սալիմ օլաճաղ , պու ճիւմէ Պէրէշալը տալիլ զապթ վէ Մըսըրա իլալէ իթմէք միւրատ խոիւպ . 1799 տա , Էլ Արիշ , Կաղա , վէ Էսթիպը զապթ իւ լէտի , վէ պէհուտէն էէրտէ Աքքեպը մուհասթէր խոիւպ , աքքէրի աճ վէ վէպատան գըրընաղտա օրտուղընտան զապթ խոիմէտի : Ալպահուրա սէնտիլիքտէ օրատա մաղհար օրտուղա զաֆէր տալիլ պիլր շէյէ միւֆիտ օլաճաղ , պատէհու օրտուղա ճէնէրալ Գլէպէրն պըրգըլ Փրանսայա ալալէթ իլէտի , վէ միւճիլլէ նէվիլտէն օլաղաղ էսնայր րահտէ , Ինկիլիլ գուրանալընըն էլին տէն գուրթուլուպ , գարանթիսա տալիլ պէքլէմէյէրէք 1799 ուն սնկարընտա գաֆիլտէն Բարիս տէ մուվառէլէթ իլէտի :

Պու էսնատէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիլէ միւտիլլէրի իթիպար վէ նուֆուլտան տիւշալիւշ , վէ Փրանսա ահալիս թէրաֆ թէրաֆ օլուպ պիլր միւգթէտիլր րէիլլէր ի օլընտու :

Պօնաբարթէն էն գուվէթըն թէրաֆա միհվէր կիւլի օլուպ , պիրատէրի Լիւսիէն , վէ Սիէ Էն , վէ ճէնէրալ Էլպէրիկ նաման գէվաթըն մուսալէնէթի իլէ միւտիլլան հիւքիւմէթինի , 18 Պրիւմէրնաթի իլէ մէշուր յան , 1799 թըշքիլնի սանիլին Յ ինճի կիւնիւ ֆէսի խոիւպ . քէնտի սի ծի սէնէ իշիւն Փրանսայա պաշ Գօնալիւ (հաքիւմ) օլտու , Գանդաթէրէս , վէ Լըպրէսն , քէ զալիք գօնալիւ վալէսի իլէ քէնտիսինէ րէֆիպ վէ մուսալին օլտուլար :

Քէնտիսի տէր աղապ իթալիա օրտուալ գօմանտանընընըն էլէ ալալ , 1800 տէ Ալք տաղ լարընը ինարա իլէտի , վէ Մարէնիտա վապի օլան պէշիւք ֆիլիմուհաթընտան սօղա գալիմնա գաճարը օլան տիլիլր ճէնէրալար տալիլ իթալիանըն հէր թէրաֆընտա տիւշալէնէ զալէպ խոիւպ , ճէնէրալ Մօրո տալիլ Բէնօ նէհրի քէնտիլլտա Էօնէնիլտէ նամ մահալտէ զաֆէրէալ օլտու , պատէհու 1801 տէ Լիւնէվիլ ահաւանմէսի իլէ Աւսթրիալընը , վէ 1802 տէ Ամիէն ահաւանմէսի իլէ Ինկիլիլլէր իլէ պարըշ խոիւպ , ճիւմհուրիլէթին կրիսճի սէֆէրի տալիլ պու վէճիլլէ իսթիմաճ պուլտու :

Պօնաբարթէն պու ուլէ վապթընը խայրա իսթիմալ խոիւպ , տալիլլէն նիլաճաթըն իլէ մէշ գուլ օլտու , թէրաֆալարընըն աքար աճիլլի մէքս խոիւպ , Վանտէ էյալաթընը պարըշտըրտը , նէֆի օլան վէ գաշանըրտ Փրանսայա ճէլլ իլէտի , Քիլիսէլլէրի աշտըրտը , փափա իլէ միւճէտ տէտէն պիլր իթթիֆաղտմէ թանդիմ իլէտի , քեաֆֆէի նէպրէթլէրէ նիլամ վէրտի , վէ Փրանս ու պանգաղընըն իհտա իլէտի , վէ իսթիլիպաղ միւլքիլէ քիթալընըն քիւշտա խոիւպ էմինէթ հա պը իլէտի , վէ (Գօս , Գօտիլէ , Էսիստ) մէճիւալըն գալիսիլն քիթալընըն թէքմիլ իթտիլի : Պաւիար իլէ պէրապէր օլ էսնատէ քէնտի զաթընա օլան հէր նէվի ֆէսաղըն տէֆ իւ իղալէսինէ միւլթիլէտիլ օլտու : Սաշիլ Էնֆէրէալ թապիլր օլընտան ալէթը նարիլտէն գուրթուլուպ , հաթտա

պու. ֆեոդալայր վեպիլէտի իլէ պիր գալթ տահա զալէպէտի նու. ֆուգ իլէտի: 1802 տէ Ալէնալթօ մէճլիտի քէնտիսինէ գայսը հայաթ շարթը իլէ պաշ Գօնաուլուգ վէրմիշ օրոտուզունտան 1804 տէ էինէ մէճլիտի մէզլուգ վէ ահալիի Ֆրանսա իմէրաթիս իւնվանը իլէ քէնտիսինի միւշէրրէֆ իւ լէտիլէր, վէ օ սէնէ քէնտիսինէ էվլէլ իրիսինտէ, Բօնատան մախսուաճա կէլէն էէտիլնձի Պիտա փա. փա էէտի իլէ էաղլանդ թագտիս օրունտու վէ Նաբօլէն իսմի իլէ Իմէրաթիս թաճընը իքսա իլէտի: Պիր սէնէ սօղա, Իմալիատաքի Չիլալիին ճիւմհուրունա գրալիէթէ թահվիլ իսիւս, Միլանտա տալի Իթալիա գրալը թաճընը իքսա իլէտի:

Պու. ճիւմէ 1803 տէն պէրիւ Ինկիլիզ տէվլէթի թէքրալ իտեսուաթէ մալապշէլէթ իթմիշ օրոտուզունտան, Աւսթրիա, Բուսիա, վէ Նաբօլէ տէվլէթլէրի տալի 1803 տէ Ֆրանսայա իլանը հարալ իլէտիլէր: Ինկիլիզ ամիրալը Նէլսըն, Թրաֆալկար նամ մահալտէ Ֆրանսալը վէ Սպանիա միւթթէֆիգ տօնանմալարնը էազալ խարալ իլէտիլինտէն, Նաբօլէն տէրէճէլի իթիւթտէ մահալուն օրու: Լաքին գարատա մուգապէլէսինտէ պուլունուպ, արտ արտա պիր թագաւ պէօ իւր վէ Ֆիթաուհալարա մալար օրու, վէ Իւլմ վէ Վիէնա պէլտէլէրինէ սահալ օլարաւ: Աւսթրիա վէ Բուսիալարը 1805 տէ քիւլիէն միւզմէհիլ իլէտի, վէ պու սէֆէր տալի միւճիպի շան իւ շէրէֆ օրաճալ Բրէզիլիական ահմանմէսի իլէ իսթամ պուլուն: Պու. մուհանէտէտէ 1798 տէն 1801 է գատար Աւսթրիայա թէքը օրունան Վէնտիլ մէմալէթի, Իթալիա գրալիէթինէ միւթթ օրու, վէ Վիլիէնպիլ վէ Պալիէրա գրալըգլարը իհատա օրունուպ, Նաբօլէնտան միւթթէֆիգլէրինէ իթա գրալար, վէ Պէրի նամ դաւն տուգալը իհատա օրունուպ, էնիշթէտի Միւրա թա իթա օրունուա: 1806 տա Նաբօլէ գրալը տէօրտիւնձիւ Ֆէրաինանտօնուն էլինտէն մէմալէթի ալընդ Նաբօլէնտան պէօլիւք գարլնտաշը Ժօղէֆ վէրիլտի, վէ էալընդ Միլիլիա տատար Ֆէրաինանտայա պրաղալը: Նաբօլէնտան քիւլիւք գարնտաշը Լուի (Վիտիլի իւշիւնձիւ Նաբօլէն իմէրաթիսուն փէտէրի) Ֆիլէմէնիլէ գրալ նապ օրունուա:

Բէնօ իթթիհատար տալի օլ էնատէ գուհուր իսիւս, Ալէմանտատան օն տէօրթ հիւքիւմէթ պու իթթիհատա տալիլ օրունուպ, Ալէմանտա իմէրաթիսունը լաղլ օրու, վէ Նաբօլէն շալի (Հիմայէթ իսիւքի) իւնվանը իլէ պու իթթիհատէ իսթամը հայաթինա գատար Բէնօ թա նըլար: Նաբօլէնտան պուլարը տիւշմէն հիւճիւմիսինէ մուհաֆաղայէ միւթթիս օրուպ, պուլնար տալի Նաբօլէնտան ճէնկլէրինէ աթէր վէ աղճէ վէրմէլէ մուգալիլ պուլունտալար: Վէրէք պու. էէնի իթթիհատուն թէշթիլ, կէրէք շանթիսա էալէթինին 1803 տէ Ինկիլիզտէն ալընարաւ: Փը. իսիւքի աթէրիստէն իսթիլա օրունալար կէրէք Ինկիլիզին նագտէն վէրտի իմառալիսի, վէ կէլէր Բուսիալարը կէտիսին փաղէրի իլէ Բուսիա գրալը թէշթիլ օրունուպ, իսթիսա պաղէ գալուն Ալման հիւքիւմէթլէրինտէն պիր պաշա իթթիհատ թէրթիլ օրունարաւ պատէհու Նաբօլէնտա գարը սիլան տալիստարար:

1806, վէ 1807 տէ վազիլ իքի սէֆէրլէ պու տէօրտիւնձիւ գըլամը տալի Նաբօլէն թէալ քին իլէտի: Իւք սէֆէր Ալէմանտա, վէ Ենա վէ Ալէրաթէտ Ֆիթաուհալարը իլէ վէ իքին ճի սէֆէր Լէհտէ, վէ Ալալ (էլօ) վէ Ֆրիէտլանտ նաման գալը Ֆիթաուհալար իլէ մէհուր օրունուպ: Նաբօլէնտան իլէ Բուսիա իմէրաթիսուն: Ալէգաստարո պէնիստէ իմալանան թիլիթ ահմանմէսի իլէ պու սէֆէր տալի իսթամ պուլուն, վէ Բուսիա մէմալէրինին նըլար էլինտէն ալընդ, Վէտիլիսի գրալիէթի նամ իլէ Նաբօլէնտան էն քիւլիւք պիրատէրի Ժէրօն վէրիլտի, Քի Նալ սալ վէ հայաթիսուն տըր): Սագասիսա տուգալը գրալըլ թէրթի օրունուպ Բուսիա գրիթաուլնտա օլան Լէհ իւլէրաթ տալի Վաշալիսա դաւն տուգալըլ իսմի իլէ Սագասիսա գրալնա վէրիլտի: Պու. թիլիթ ահմանմէսիստէ մուգարրէր օլան կիլի մուգալէլէ իլէ Բուսիա լըլարլն Ֆիլանտիսա էալէթինի գրալթ իթմէսինէ վէ Ֆրանսալարը Սպանիայը լաղլ իթմէսինէ թէրաթէնտէն պիլ մուգալէլէ միւսատէ օրունուա, Քի մանտա, Ինկիլիզ վէ Օսմանլը մէմալէրինտէն մատա պիւթիւն Եւրօպը Բուսիա վէ Ֆրանսալ պէնիստէ թագալի իթմէք տէմէք էտիւ Քէլալը Նաբօլէնտան Ինկիլիզին թիւարէթինի քիւլիէն մահվ իթմէք մէմալէ իլէ պիւթիւն Եւրօպայա Ինկիլիզ կէմիսի տանալարմանալ իւզը 1806 տա իլէլ ումաւ պիր Պէրիլէ մահաթէլէթ թատիլ իթմիշ օրունուա, Բուսիա իմէրաթիսուն Ալէգաստարո, պու. տալի մու. վաֆալթ կէտիլէրիլ, կիլիստէն մուգալէլէթ վատ իլէտի:

Նաբօլէնտան պու ահմանմէ իւզէրինէ 1806 տա, տէրագալ թագանայը, վէ 1807 տէ փօրթէ կիլի տըրլէ իսթիլա իլէտի: Ֆիլէմէնիստէ Ֆէսալի պէլտէսի ալընդ Ֆրանսա մէմալէրինէ տալիլ օրու:

Պու. էնտտէ Նաբօլէնտէ էվլատտան էվլատէ ինթիլալ իթմէք իւզը պիր էէնի էալէթ իճատ իլէտի, 1808 մարթ 17 տէ Ֆրանսա էնձիւմէնը տանիլինի իհատա իլէտի: Միւճիլ իսթիլալ օրաճալ Ֆիթաուհալար մուհանէտէսինտէն սօղա ճէնթալ Միւրաթ սէքէն պին աթէրլէ Սպանիայա տուլուն իլէտի, օրատա Ֆէսաալար գուհուրինէ միւճիլ օլարաւ գրալ Փամիլիսալ Պայօնա շէ. քիլմէլէ մէճլուր օրունուպ: Տէօրտիւնձիւ Գալը իլէ էվլատարը պիրի պիրինէ տիւշիւպ, Նաբօլէնտան քէնտիլէրինէ հաթիլ ինթիլիսալ իլէտիլէր, Նաբօլէնտան պուլնարը միւճիլ իսթիլալ իսթիլալ օրաճալ միւհալալէրինի, վէ պիր պիրի իլէ շաթընդըլարընը սէր փալալ, պատէհու ճիւմէ պինի

Նաբոլեոն սոն վէ Թաճիւղէ շայեանս պիր սէֆերտէ տահա , պաիթ իւ գառերինի մուալ-
լազատս պրորազըւ , Պրիէն վէ Բօթիէրտէ խալլըճա ֆիթուհաթէ մալնար օլտու . վէ քէրֆիէթ
Շաթիլիսն մէշլէրէթինէ գարար վէրտի իսէ տէ , պէհուտէ օլուպ , Շաթիլօպէր , Վօնմիրալ վէ
մահալը սայրիտէ տախի Նաբոլեոնսն սոն ֆիթուհաթլարը միւշահէտէ օլունտու : Միւթթէ-
ֆիգէ ապէրի Բարիս իլէ Ֆրանսալը օրտուսու արասընտա օլտուղունտան , Նաբոլեոն պուշարըն
արգասընը շէվիլիպ , իրի սաքէր արասընտա սըղըշտըրմադ միւրատ իլէտի իսէ տէ , Բարիս տահ-
լիսի իրի կիւն մուհարէպէյէ տայանտըգասան սօղըս գաբուլարը աշուլ շէհրի Թէսլիմ իթմիշ օլ-
տուղըրընտան , միւթթէֆիգէր իշէրի կիրիպ , (Սէմթրիս , Բուսիս , Բուսիս) Պուրպօնլարըն
Ֆրանսա գրալիէթինտէ իսլղա օլաճալընը 51 մարթ 1814 տէ իլսն իլէտիլէր : 14 նիտանտէ Նա-
բոլեոն Փօնթէնպօտէ խթիֆա իլէտի , վէ Ելպա առասընա հիւքիւմտար նասպ օլունտու : Օրայս
կիսէրքէն Ֆրանսան շէնուլ Թէրաֆը ահալիսինտէն խալլըճա Թահգիրաթ կէօրիւպ , կիւճ ի-
լէ Թէպիւլի գըլաֆէթլէ էլլէրիտէն գուրթուլտու : Պու Ճիւմլէ մէլքիւր առատա տախի շօգ
վալըթ տուսուլըպ 1815 մարթ պիրնտէ Ֆրանսայա ալտէթ խալիւպ , հիշ պիր մուամանաթ կէօր
մէշրէք Պան մէմլէթթինտէն Բարիսէ գասար հիւսնիւ գապուլ պուլտու : Միւթթէֆիգ գրու-
լար Թէքրար Թօփալըպ էէնիտէն Ֆրանսայա հիւճիւմ իլէտիլէր : Ֆրանսատա օլան Ճիւմլէրիլէթ
Թէրաֆտարըրը քէնալիսինտէն փէք շօգ միւսատա մաթլուպ իտէրէք , պու շարթ իլէ մուալլէ-
նէթ խալիւպ , աճադ Ֆրանսան էն ճէնիէալլէր վէ պահատըր սաքէրի մէմնուէն սանճաղը ալթը-
նա Թօփալտըրը : Նաբոլեոն Թէպրիւլէ մուպաշէրէթ իտէրէք 16 հապիրանտա Ղինիսէ Բը-
րուսիս սաքէրինի քէրիշան իթտի , լաքին քէնալիս տախի 18 հապիրանտա Վաթէրլուտա Վէլլիւ-
թօն վէ Պլի իւրտէն էէնիլլա , Թէքրար Ֆրանսայա վէ Բարիսէ ալտէթ խալիւպ Ելլիլէ Պուրպօն
նամ սէրայա գաբանտը , վէ օրատա օղընուէն քէնալի էէրինէ իմէրաթորնուլ օլմաը շարթը իլէ
Թէքրար խթիֆա իլէտի , օղընու իքինճի Նաբոլեոն տէնէճէքտի , (22 հապիրան 1815) : Նաբոլեոն
նուն պու իքինճի հիւքիւմլէթի էալընըդ էիւլ կիւն միւթթէտ օլուպ , Ղինիլլիլէ Թէպիւլի օլարադ
Ինիլլիլէրատէ րայէթ վէ ինիլլիւմլէ գապուլ օլունմադ մէմնուլի իլէ Բօգֆօր իսիլէսինէ էնիլ
Նօրթուլլէրլապ նամ Ղինիլլիլ գաբալընա րաքիլ օլտու :

Ինիլլիլ տէվլէթի քէնալիսին տուէլը միւթթէֆիգէ մահպուսու մագամընտա թութուպ ,
Սէնթ Ելլէն առասընա նագլ իլէտի , վէ տուէլը միւթթէֆիգէյէ վէքէալէթէն մահպուսիլէթինէ
նիկէահպան օլտու : Նաբոլեոն ալթը մէնէ գատար տա պու առատա էաշարը , ինիլլիլ տըր
պիր Թագըմ Թահգիրաթ վէ Թէլլիլաթի հէտէֆ օլտուղունտան նաշի առտէմը Թէհաթիլլիւլտէն
էօթիւս զրատ օլարադ 1821 մայիս 5 ինտէ վէֆաթ խալիւպ Սէնթ Ելլէն առասընտա տէֆն օ-
լունտու : 1840 տա ճէնալլէսի ալթմ տարաթ վէ ղիյնէթլէ օրատան Ֆրանսայա նագլ օլունուպ ,
էհալէթիւ հապիէի Ենիլլիլ նամ ուլը Գիլիսէ գուպպէսի ալթընտա , վէ հէմարըրի վէ մայ
էէթինտէ խթիլիտամ իլէտիսի մէշհուր մարէշալար վէ ճէնէրալար մէլաղարընըն օրթաընա
տէֆն օլունուլտու :

Նաբոլեոն , Իսիլիտըր , Չաղար , վէ Շարըմանըր կիպի ճիհանտէ նասիրէն րունումայը գու-
հուր օլան ղէֆաթը ճէլալէթ սըֆաթըն պիրիսի առտ օլունուլտուր : Վէրէք ֆէնըր հարալ վէ կէ-
րէք իտարէյի միւլըտէ մէհարէթ իւ ֆէթանէթի ճիհէթիլլէ էմապի ղէլլէմիշ տիր : Փըթրէթը
տէֆ իւ իլալէ իտիւպ . միլլէթէ էէնիտէն պիր հիւսնիւ նիղամ վէրտի , վէ վաֆիր սէնէլէր Փը-
րանսալը միլլէթինի միլլէն սայրիէյէ ալիր վէ լէիս մագամընա Թէրֆի իլէտի : Պու Ճիւմլէ շան
իւ շէրէֆ վէ հարալ իւ ֆիթուհաթէ իֆրաթ մէլան վէ սէվգը Թապիլիսի պուլունտուղունտան ,
միւտտէթը հիւքիւմլէթինտէ ումուլի Ֆրանսալը միլլէթի իֆրաթ շէրէֆլէ պէրապէր նէվ պէ նէվ
զարուլէթ վէ միւղայիգայէ տախի կիրիթթար օլտու տէնիր : Վէ միւթթաղիլանէ հիւքիւմլէթ իճ-
լա իթտիլիտէն , իլպայը նուֆուղը իշիւն պապէն մուսալլաթը շէտիտէյէ Թէշէպպիւս իթտիլի
տախի մէշհուտուր :

Նաբոլեոնուէն էալընը պիր էրէքէ է վատըր օլուպ 1811 մարթ 20 սինտէ սօղմուլտուր , պու
շօճադ 1815 տէ իքինճի Նաբոլեոն նամի իլէ , իմէրաթոր շաղըրմըն իսէ տէ , օլ էմանտէ Փը-
րանտա ալթըրաթ պուլաւանտաղընտան , թախթա օթուրամամըն տըր : 1814 տէ Վալլտէսի ի-
լէ պէրապէր Վիէնայէ նագլ օլունուղունտան քէնալիսին Տիւք տը Բալլըթտա իւնալընը վէրլտի
վէ տայիմա Սէմթրիս մէմալլէրիտէ միւթթիւմ օլարադ 1832 յուլիս 22 տէ վէրէմ իլլէթինտէն վէ-
ֆաթ իթմիշ տիր :

Չիւնքի թարիխ տենիլէն ֆէննը ճէլիլ, քեարկեա
հը ալէմտէ վուգու պուլան ահվալի, վագթ իւ դէ
մանը իլէ զապթ իւ պէյան իթմէքտէն իպարէթ, վէ
սէլէֆտէն խալէֆէ հիսսէ ալաճագ պիր եատիկեար
պըրագմագտան քինայէթ տիր :

Սոփապէթի թագէթի վէգայի :
۱۷۴۷ Յի ۲۵ Ղէմալէլէիլէ :

Թ Ե Ր Ի Ի Ի

Ն Ե Ր Օ Լ Է Ո Ն

Պ Օ Ն Ե Ր Ե Ր Թ Ի

Ի Մ Բ Ի Ր Ե Թ Ո Ր Ո Ւ Ե Զ Ե Լ Ի Ի Ֆ Ի Ե Ն Ս Ե

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ք Ի Թ Ե Պ

Ն Ե Ր Օ Լ Է Ո Ն Ո Ւ Ն Վ Ե Լ Ա Տ Ե Թ Ի Ն Տ Ե Ն Մ Ը Ս Ը Ր Ս Ե Ֆ Ե Ր Ի Ն Ե

Գ Ա Տ Ա Ր

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ֆ Ե Ս Լ

1769 — 1788

1° Նաբօլէոնոն վէլանը օլան Գօրսիգա ապաւը, 2° Սիւաբալէյէն ապա իւ-
էճապը, 3° Վէլապէլի. 4° Չօճո-գլո-ղո, 5° Պրէէն վէ Լաբիւ հարպիէ
Ֆիլիպպիէն լալէպէ եալըլմաւը, վէ պո. Ֆիլիպպիէրպէ Ֆիլհո-պ օլան ահվալէ.
6° Լ. Ֆէր պէլպէսի լօփճո. իսկիհիւսա ալալընա Ֆիւլալիսի սանի, վէ Ֆիւլալիսի
Էվիլէ Նապ օլմաւը, 7° Սաբաճ Գօլընպիէ, 8° Պօնաբալիէնի գո-վիլի գալէփիսի:

1° **Գ**ՕՐՍԻԳԱ՝ առաւը Լգ տէնիզտէ, Ղէնօվա քէօր-
ֆէզիտէ, Իթալիանըն պաթը, վէ Սարտէնիա առաւ-
սընըն չըմալ թէրաֆընտա վագի պէօլիւճէք պիր առա տըր: Լ-
վայիլտէ Ֆէնիքէլիլէր, Լուռանիլիլէր, Ֆօչալըլար, վէ սայիր էսէրլէ-
րի մահվ օլան միլէթլէրին թահթը իտարէսինտէ պուլընտուգտան
սօղըա, 1481 թարիլիլէրինտէ Ղէնօվէզլէրին՝ էլլինէ կէչմիշիօի:
Պիւթիւն պու առա գայալըգ վէ տաղիսթան օլուպ, եալընըգ պաղը
միւնպիթ տէրէ վէ սահրալարընտա, գուվիլէթլիւ վէ ճէնկէալլէր գա-
պիլլէր սաթին օլարագ, պուլըլար եա պիրի պիրլէրի իլէ եատա պիլ իթ-
թիֆագ, սահիպի միւլք օլան հիւքիւմէթէ գարչը տայիմի մուհա-

¹ Ֆրանսըլճա Գօրս թէսմիէ օլընտը:

² Ճիւկիլէ:

րէպէլէր իլէ մէշղուլ օլակէլմիշէր, վէ հէր նէ գաւառը սօն տէհր-
լէրտէ՝ Ղէնօվէզ հիւքիւմէթի զիւրի տէսթինտէ պուլունմուշլար
իսէ տէ, արալըզ արալըզ թուղեան վէ ֆէսաալէրի նօգսան պուլ-
մայըպ, թահսիլի իսթիգլալիէթլէրի իտաասարնտան ֆէրաղէթ իթ-
մէմիշէր իսի :

1757 տէ, Վօրսիգա ճէնէրալլարընտան մէշղուր Բասգալ Բաօլի,
թուղեան պայրաղընը գալտրըրպ, ատայը Ղէնօվէզ հիւքիւմէթ թահ-
թընտան գուրթարմագ վէ միւսթագիլ պիր հիւքիւմէթ իթմէք միւ-
րատըլա Ղէնօվէզլէրէ իլանը հարպ իլէսի : Ղէնօվէզլէր միւտտէթը
մէտիտէտէն պէրիւ պու Վօրսիգալլարը թէմամէն տախիլի տայրէի
իթաէթէ ալամայարագ աճիզ գալմըշ օլտուգլարընտան, սէնէի մէզ-
քիւրտէ Վրանսա տէվլէթինտէն իսթիմաատ վէ իսթիանէ իթմէյէ
մէճպուր օլտուլար : Վրանսըզլար իսէ էօթէտէն պէրիւ գուրպիլէթ
ճիհէթիլէ պու աաայա նասպը այնը թամա իթմիշ օլտուգլարընտան,
օ տէվլըրտէ պաշ վէքիլ պուլունան Տիւք տը Շուաղէօլ Ղէնօվէզլէ-
րին պու թէքլիֆինի ֆախրէն գապուլ իլէյիպ, Վարքի Շօլէն վէ
Վօնթ Վարպէօ գօմանտասը իլէ ատայա վաֆիր աքէր վէ միհիմմաթ
կէօնտէրտիլէր, պուշլար պիր գաշ տէֆա Բաօլինին աքէրիլէ չաթը-
շըպ զալէպէ իթտիլէր իսէ տէ, նիհայէթ 9 նիսան 1769 տա Ղէնէրալ
Վօնթ տը Վ, գըրգ պին աքէր վէ մէշղուր թօփճուլար իլէ Վրան-
սաաան կէլիպ, ատայը իքի մահ զարֆընտա քեամիլէն ֆէթհ վէ
զապթ իլէսի, վէ Բաօլի տախի պիր Ինկիլիզ կէմիսինէ ըաքիպէն Վի-
վօրնօ թէրաֆընա ֆիրարէ մէճպուր օլտու : Վրանսըզլար, քէնտիլէ-
րինէ իլթիճա իտէն Ղէնօվէզլէրին հագգ վէ խաթըրնա տախի ըայէթ
իթմէյէրէք, վէ գուվլէթի հագգանիէթէ զալէպէ իթտիլէրէք, ատայը
Ղէնօվէզլէրէ կէրի վերմէքտէն սարֆը նազար իլէ, քէնտիլէրինէ միւլք
իթտիլէր, վէ օ տէվլին իտարէ ուսուլի իւզընէ գաղա գաղա թագ-
սիմ իտիւպ, նիհայէթ 1789 թըշրինի սանի 30 թարիխիլէ պա էմը-
նամէի գըրալի, Վրանսա էյալէթլէրինտէն պիրիսի սայըլըպ, օ վա-
գըթտան պէրիւ քէնտի թահթը թասարուֆլարընտա գալմըշ տըր :

2. Իթալիանըն Պօլօնէա՝ շէհրինտէ հըֆզ օլունարագ Լլթուռն
քիթապ թապիր օլունան, ասըլգատէկեան քիւթիւպիւնտէ՝ պիր
գաշ Պօնաբարթէ ֆամիլեաաը գայտը պուլունմուշտուր : Վէ պէշ
եիւզ սէնէ զարֆընտա պու ֆամիլեալարտան Իթալիանըն պաղը էյա-
լէթլէրինտէ վէ պաշըճա Վիօրէնչատա, բէք չօգ էսհապը մանսուպ
վէ խանէտան վէ պաղը հիւքիւմտարան տախի զուհուրա կէլմիշ օլ-
տուղու օ տէվլէրին թէվարիլի շահատէթի իլէ տախի մուայէն
օլմուշտուր :

¹ Եիւզ սէնէլէք վագթա պիր տէհր տէ-
նիր :

² Իթալիանըն զայէթ էյքի, մէթին, վէ
շէօհրէթլէ պիր պէլտէսի օլուպ էլճալէթիւ
հապիհի Բօմա հիւքիւմէթի մէմալէքի տայրէ-
սիտէ տիր :

³ Նա լիւանընտա Բիւթի՝ տէնիր :

⁴ Նաթօլէնտն թարիլինի Եապանլարըն
էքսէրիէթի, միւշարալէյին ասըլգատէկեան
տէն օլտուղունու պու վէճիլէ խապթ իսէ-
կէլմիշէր իսէ տէ, պաղըլարը տախի, միւշա-
րալէյին մէզքիւր քիւթիւպտէ մուգայէտ օ-
լան Պօնաբարթէ ֆամիլեալէրինին հանկըրընտան
իլէրի կէլմիշ օլտուղու նամալիւմ տիր, վէ

Նաբոլէոնուն բէտերի Շարլը (Վարլո) Պօնաբարթէ , ալիմ վէ նա-
թըպ, վէ մուհապպէթը վէթանիյէ իլէ մութթասըֆ պիր զաթ օլուպ, մէմ
լէքէթինին իսթիգլալիյէթի ուղղունա , Ղէնօվէպէրէ գարը խայը
ճէնկէրտէ պուլունարապ , Ղէնէրալ Բաօլինին պաշ մուալլին վէ մու-
գարրիպլէրինտէն պիրի , վէ Բօմա վէ Բիզա մէտրէսէլէրինտէ թէր-
պիյէ օլուպ իւլում վէ ֆուլունու միւթէնէվիէյէ մալքը պիր միւթէ-
շէրրի , վէ Վօրսիգա առասընըն Պրանսա տէվէթինէ թէսլիմի իշիւն
առայը մէզքիւր ահալիսի թէրաֆընտան Բարիսէ կէօնտէրիլէն մու-
րախիսա վէքլիլէրին (տէքիւթաթլարըն) պիրիսի իտի¹ :

Նաբոլէոնուն վալիտէսի Լէթիցիա Բամօլինի , Վօրսիգանըն էն
տիւլպէր վէ էն ճէսուրէ նիսվանընտան (տիշէհլիլէրինտէն) պիրի օ-
լուպ Վօրսիգա մուհարէպէլէրի արասընտա Շարլը Պօնաբարթէ իլէ
էվէնմիշիտի , վէ սուրուրու ճէֆատէ գէվճիւտէն այրըմայըպ վէ տաղ-
թաշ , մէշապգաթ վէ մուխաթարա կէօղիւնէ կէօրիւնմէյէրէք գէվճի-
նէ ըրֆապէթ իտէրէք հէր մուհարէպէտէ եանընտան այրըմամըշ-
տը : Վէ պու վէճհիլէ ճիհանըն էն մէշուր ճէնկէալէրլէրինտէն
պիրի օլաճապ գաթ , վալիտէ բահմինտէ իքէն ճէնկ զայլէլէրի վէ
միւհլէքէլէրի արալարընտա բէրվէրտէ օլտու :

3. Բաօլինին գաթիէն մաղլուպիէթի իլէ Վօրսիգանըն Պը-
րանսայա թէսլիմինէ միւճիպ օլան Բօնթէ Նուօլօ մուհարէպէսին-
տէն իքի այ սօղա , Նաբոլէոնուն վալիտէսի , տաղիսթանտան աշա-
ղը էնիպ Վօրսիգանըն մագարըր հիւքիւմէթի օլան Վէաչիօ (Վժապ-
սիօ) շէհրինտէ սաքինէ օլտու : Վէ Բթալիա տիշէհլիլէրի առէթի
իւղըն , համլինի Սէրիէմանէյէ հիպա իթմէք իւղըն , Սիրաճը Սէ-
րիէմ Եօրթուսու (Վէրափոխում) կիւնիւ քիլիսա տէրուինտէ իպա-
տէթտէ իքէն , վէլատէթ զահմէթի իւսթէ կէլիպ , միւսթաաճէլէն
խանէսինէ ափտէթ իթմէյէ մէճպուր օլտու , վէ գաբուտան կիրէր
կիրմէզ քէօհնէ պիր իալիշէ իւգէրինէ վաղը համլ իաիւպ , օլ վէճհի-
լէ իքինճի էվատը , (Նաբօլէոն) 1769 աղըսթոս 15 ինտէ տիւնէայա
կէլիլշաիր² : Վէ Պօնաբարթէ սիլիլէսինտէն Նաբօլէոն Օրսինի

պէլէիմ հիշ պիրինտէն տէ տէիլ տիր աէմիշ-
լէր տիր քի սասաղը պիր իտտուտ տըր 1810 տա
Նաբօլէոն , Աւսթրիա Իմէրաթորու պիրին
Ճի Փրանսուայա տամատ օլտուգտա , գայըն
բէտէրի քէնտիփին թալթիֆի զըմընտա , օ
վաղթըն սայըր միւտահնէճիլէրի միսիլիւ
քէնտիփին Գրալապէ իւնվանը վէրտիյինտէ
Նաբօլէոն գապուլ իթմէիպ , պէնիմ էապէ-
թիմ Սօնթէիօթէ մուհարէպէտինտէն (իւք
ֆիթուհաթը մահալինտէն) պաշալմը տըր ,
վէ քէնտի սիլիլէմին իլէր պէն օլմագ իսթէ-
րիմ տէմիշ իտէ տէ , աթվարիւ մուամէլաթըն
տա տայիմա քիշիպտէլէք իտտասընտա պու-
լունտուղունա վէ էսալթէ շէրէֆիլէ իֆթիխար
իտէկէլտիլին տալի նիշէ հէմ սաղը վէ ա
հրապպէրի թէրաֆընտան տալի շահատէթ
գըլըմըշ տըր :

¹ Վօրսիգատա Մարպէօ , վէ Նարպօն
Բլէ , իքի Փրանսըլ ճէնէրաղարը պէնինտէ
շիգագ վէ միւնտպա զուհուր իտիւպ , հիւ-
քիւմէթէ շէքէայէթ օլունտուգտա , հէր նէ
գատար Նարպօն Բլէյէ տայրէի գրալիտէն հի-
մայէթ վէ սիանէթ իտէնլէր օլմուշ իտէ տէ ,
Շարլը Պօնաբարթէ պիլ ֆիլ պասթը տալա
իտիւպ Մարպէօյիլ իլթիլաճ իտէրէք իաքա
չըգարմըշ վէ մէսնէտինտէ իպպ իթտիրմիշ
օլտուղունտան , իլէրիւտէ պիշիւքալիլի Մար-
պէօ թէրաֆընտան տալի Պօնաբարթէ ֆալիլ
էասընա օլան հիմայէթ պու վուգուաթտէն
նէշաթ իթմիշ տիր տէնիր :

² Նաբօլէոն , Շարլը Պօնաբարթէնին ի
քինճի օլու օլուպ , իլէ էվատը ծօղէֆ ,
1768 տէ տօղմուշ տուր , 1796 տա Նաբօլէոն
նուն , Նիքեաճ սէնէտինտէ հէր նասըլ իտէ սէն-

նամքիմէսնէ Էվայիլտէ ֆէվզ Էլ ատէ շէօհրէթ վէ շէրէֆ քէսպ իթմիշ օլուպ, պուսու Էատ վէ թէզքեար իշիւն սիւսիլէյի մէզքիւրէտէն պիթիւնին իսմի տայիմա Նաբօլէոն թէսմիլէ գըլընմագ ատէթ հիւք միւնէ կիրմիշ օլմաղիլէ պու թըֆըն իսմիլէ տախի Նաբօլէոն թէսմիլէ օլուսու: Վէ թատար Գօրսիգալը պիր ֆուգարա իսթուլ օլուպ, Նաբօլէոն պալպը իգպալէ վէ մէսնէտը ճէլիլ իմքէրաթորիլէ վասլ օլտուգտա, մէրսումէ Բարիսէ վէ թիւիլէրի սէրայընա կէլիպ, վէ քէնտիսինի թանըտըպ, իմքէրաթորանէ իլթիֆաթ, աթիլէ վէ իմթիաղաթէ մագհար օլարագ վէ թանընա սվտէթ իլէմիշ տիր:

4° Նաբօլէոնու թուֆուլէթ վէ սէպավէթ վագթը փտէրինին խանէսինտէ կէչմիշ օլտուղունտան, օլ Էսնատէ Պոնաբար թէֆամիլէասընըն գուտրէթինէ, վէ մէմէքէթէրինին ահվալինէ, վէ ճէնկ ղայլէլէրինէ նագարէն, լայրգը իլէ պիր տըգգաթ վէ թէրպիլէ թահթընտա պուլունմուշ օլմասը մէմուլ օլմագ: Վէ Էքսէրը թարիսլինասլար, ճիհանտէ մէշուր օլան ղէվաթը քէրալին հիքէայէլէրինի Էագտըգլարընտա, շէօհրէթ վէ իգպալը աթիլէ վէ իսթիգպալիլէլէրինէ ալամէթ օլմագ իւզըթ թըֆըլ չաղարընտան պագը ահվալը ա ճայիպէ վէ միւթէհայիրէ միւշահտէ օլունտուղունտան պահա իտէրլէրատէ, Նաբօլէոնու չօճուգլուղունտա, ճէլալէթը աթիլէսինէ մուգատտէմէ ատտ օլունաճագ ֆէվզ Էլ ատէ պիր ալամէթը աճայիպէ միւշահատէ օլունմամըլ տրը: Հաթտա, Սէմօրիալտա¹, քէնտիսի քէնտի հագգընտա, « Պէն պիր ահագ վէ Պիլէճէսի չօճուղուպոմ » տէր: Պու ճիւմէ մէզքիւր իքի սըֆաթտէն մատտա, հինի սէպավէթինտէ ըզհար իլէտիլի ագլը տագիգի, ճէվէլանը թապի, իֆրաթ ղէքէավէթ վէ սիւր'աթը հիսսի, վէ պուշլար իլէ պէրապէր, թիզ մէշընպ վէ միւսթէճիլ օլտուղու տախի ալէլունում շահատէթ գըլընմըլ տրը: Տայէսի Վիսիէն նամագիլ իւ տանա պիր ըուհպան, պիւթիւն ֆամիլէանըն միւտիրի մագամընտա օլուպ Նաբօլէոնու ախագը հա միտէսինի պիտտըգաթ վէ պիլ իթիլիար միւշահտէ իթտիքտէ, Էէկէնինին գուվլէի ֆաիլիլէ, վէ ֆէթանէթը ֆըթըլիլէ վէ ճէրպէղէսի նէ միւթէհայիր օլարագ, պայաղըճա իգպալը աթիլէսինի պու նշանէլէրտէն իսթիլարաճ իլէ իլէրիւտէ Նաբօլէոն օ պիր գարտաշալընա թէրճիհ իտիւպ, օնա պաշգաճա տըգգաթ կէօսթէրէրէք, վէ

վէն, 5 փետրվար 1768 տէն տօլմուշ տէյի Էագլը օլտուղունտան, պուսու պարագ պալը միւշը իֆլէր, միւշարալէհի օ թարիլ տէն տօլմուշ տէյի պահա իթմիլէր իսն տէն սօղրատան ղայլէթ սահիհ վէ իթիմատէ շանն քիւթիւպ վէ շէհատէթէր ալէլէթի իլէ 15 աղլութա 1769 տա տօլտուղու գավիլէն իսպաթ օլունմուշ տուր:

¹ Անուտ վէ միւթէճէսիս, Էանի իւ նատըլ վէ վուգուֆճու: Նաբօլէոն հաշմէթ վէ հիւքիւմէթտէն տուր օլարագ Սէնթէլէն ատաղընտա մէնֆիտէ պուլունտուգտա, Էօմ իւլէիւն քէաֆֆէի սէրէնճամսթընը քէնտի

իֆատաթը շիֆահիսի իւզէրինէ մուգարիւլէրինէ գալէմէ պարբարագ, Սէճօրէալ իսմի իլէ պէշ օն ճիլտ քիթապլար թէլիֆ իթտիլմիշ տիր: Վէ բէք չօք տէֆա պատըպ Եւրօթա տա նէշը օլունմուշ տուր: Նաբօլէոնու Էֆքեար վէ հարաքէտթը մախտուէսինին թաֆ սիւթըլ, թէպիլիլէ վիմէթի, վէ միւտտէթը հիւքիւմէթինին սայր տըգգաթ վէ թէճէս սիւտէ շայան քէյֆիաթը պու քիթապտէ մուհարէր օլմաղիլէ, իլէրիւտէ արալըգ արալըգ միւքաճաթ օլունաճաղընտան, մալիւմ օլմագ իւզըն պու մուշալտէ շէր վէրիլմիշ տիր:

եանքնաւորաց արարման արարաց, կէօնակէօն նասիհաթը, վէ թալիմաթը նաֆիէ վէ միւթէնէվիէի տիրիդ իթմէմիշ իտի: Սուլայիլէյնի էօլէճէի վագըթ, պիւթիւն Պօնաբարթէ ֆամիլէասը էթրաֆընտա պուլուս տուգտա, վասիէթ վէ նասիհաթընը իթմամ իթտիքտէն սօղրա Նաբօլէն հագգընտա հիքմէթ նէվիլտէն օլարագ շու վէճհիլէ սէօլէմիշ տիր: “Նաբօլէն գըմէթ արամագ լալը՝ Կէնիլ Կիր, օ Կէնիլ գըմէթիլի Կէնիլ պուլաճագ արը, ֆաթիլէնըն իլ Կէ Կէօլի-ի օլըն ժօլէֆ Կիր, լաթիլ Դա Կիր վէ ըէիլի Նաբօլէն օլաճագ արը”: Նաբօլէն ըիւշտ իւ պիւլիւղէ վասլ օլտուգտա կէրէք ումուրու մախսուսէսինտէ, վէ կէրէք ումուրու հիւքիւմէթտէ իպրաղ իլէտիլի նիզամ բէրվէրլը, իհթիմամ վէ իտարէ, վէ աղ մէսարիֆէ ճէսիմ իլէրէ մուվաֆֆագիլէթի, վալիտէսինիլն էվաֆ վէ թէրպիլէի մախսուսէսինտէն նէշաթ իթմիշ տիր:

5. Եարը Պօնաբարթ, Նաբօլէնոն վէտէրի, Վօրսիգա ատասը սարըլատէկէանընա վէքէպէթ մէմուրիէթիլէ 1778 տէ, Բարիսէ կէլաիքտէ, իքիւնձի մախսուսի Նաբօլէնոն տախի պէրապէր կէթիւր միշտի, օլ էսնատէ Վրանսըլ տէվլէթի, հէնիւղ մուլթասարրուֆ օլ տուղու Վօրսիգա ճէգիլէսի քիշիգատէկէանընը տէվլէթ մէկթէպլէրինտէ թէրպիլէ իթտիքմէյի, բօլիթիգա իճապընտան օլարագ թէն սիպ իթմիշ օլմաղ իլէ, Նաբօլէն տախի օն եաշընտա օլարագ Պրիէն մէթթէպլիլնէ վաղ օլունտու¹:

Նաբօլէն թըֆլ չաղընտան, իլմ իւ թէրպիլէյէ իֆրաթ հալլէս վէ մէյլան կէօսթըրմիշ օլտուղունտան, քէմալը մէմուրիէթիլէ պու ապէրի մէկթէպլիլնէ տուխուլ իտիւպ, քէնալիլի կէճէ կիւնտիւղ իլմ թահսիլիլնէ վէրիպ սարֆը զիհն վէ միւտալլէմէթ իթմէյէ պաշլատը: Հէն տէսէ, վէ Ղօղրաֆիա, վէ թէվարիի իլմիլէրիլնէ աշըրը մէյլանը թա պիլիէսի օլտուղունտան պու սըրատա աղ վագթ իլիլտէ քէաֆֆէի ըէֆիգլէրիլնէ կէճիպ, ճիւմէսինի կէրիտէ պրագտը, ֆագաթ ըէսմ, բիւ թապէթ վէ լատիւնձէ, միզաճընա մուվաֆըզ կէլմէտիլիլտէն, պուս լարտա չօգլուգ իլէրիլէյէմէտի: Վէնտիսի Վօրսիգալը օլտուղունտան, մէկթէպլիլնէ իլիլտէ թաշըլը սայըլըպ, վէ ֆրանսըզճա լիսանընա աշ նա օլմատըղընտան, հէր մէկթէպտէ միւշահէտէ օլունտուղու վէճհ իլէ, իպթիտատէ պիրտէն պիրէ ըէֆիգլէրի իլէ իմթիգաճ իտէմէյիպ եալընըզ, վէ մէթրուք գալմըշ, վէ պաղէն արգատաշարընտան իսթիհ գա վէ թահգիր տախի օլմուշտուր: Պիր կիւն պէօլէ պիր վէսիլէ իլէ զիտտէ հիտտէթլէնտիքտէ պիր ազաճըգ ահպապը օլան Պուրիէնէ² “Ես սիլիլնէ Կիլի ֆրանսըլլարա Էլմիլէն նէ ֆէնալըֆ Կէլիլ Կէ Կէրիլ իլէ Դէնէճէյիլ” տէմիշ տիր: Պու ճիւմիլէ եալաշ եալաշ ալըշըպ ագլ իւ տիւրայէթի, վէ աթվարը մէրղըպէսի իլէ իլէրիւտէ քէաֆֆէի ըէֆիգ-

¹ Իլէրիտէ եանի 1784 տէ, հէմէրէսի Էլիլա տախի սէրիլ եաշընտա օլարագ Սէն Սիր նամգըլըսը մէկթէպլիլնէ գապուլ օլունտուշտուր:

² Պուրիէն, մէկթէպ արգատաշը վէ Նաբօլէնոն Գօնսիլլ իւք վէ իմթիլթիլըլըգ

հէնկէամընտա, թուլ միւտտէթ միւշարալէյիլն սըր քէաթիլի, վէ մահրէմը էսրարը օլուպ, պէնիլէրիլտէ պիր գաշ տէֆա պէրուտէթ վալի օլարագ, նիհայէթ պիւսպիլթիւն նաղա ըրնտան տիւշմիւշ տիր:

լէրինին գալալէրինի, վէ հօճալարն տըգգալթընը քէնտինէ ճէլալ իւ-
լէյիւ, մէկթէպին իչինտէ ճիւմիէ ագրանլարընա ֆայիգ վէ ամիր օլ-
մուշտուր: Ելլէնձէ վէ իսթիրահէթ վագթլարը պիլէ, էքսէրի շա-
կիրտանըն ճէմիէթինտէն պըրլըպ, թէնհատա տէրին միւթալալէ-
րէ զահիպ օլտուղու տախի մէշուա տուր:

1783 վէ 1784 տէ, մէվսիմի գըշ զայէթ շէտիտ օլուպ սօգադլար,
մէյտանլար, վէ պաղչէլէրին գար իլէ տօլտուղու մէշուր պիր թա-
րիս տիր: Պու էյամտէ Պօնաբարթէ պաղչէյէ էնէմէյէրէք, վէ թէն-
հա մահալ պուլամայարագ պիզզարուր արգատաշարընա գարըշըպ,
մէկթէպին պէօյիւք տիվանխանասընտա աշաղը Եօգարը կէզմէյէ մէճ-
պուր օլմուշտուր: Պու մահպուսիէթ Պօնաբարթէնին հիտտէթը մի-
զաճընա մուվաֆըգ կէլէմէյէրէք, պաշգա պիր էյլէնձէ թէսավիլըր ի-
տիւպ, վէ քէնտիսի պաշ օլուպ պիւթիւն մէկթէպի պագլանտըրտը.
տէր ագապ պաղչէյէ էնտիլէր, վէ քիւրէքլէր իլէ գարտան Եօլ աշըպ
Պօնաբարթէնին գօմանտապը վէ վէրտիլի րէսմ իւզէրինէ գարտան պիր
ճէսիմ մէթէրիս, վէ թապեալար Եաբտըլար, պատէհու իքի թէրաֆ
օլուպ, տըշարտան իչէրի, վէ իչէրտէն տըշարը գար թօփու իլէ պիր
պիրլէրինի տէօյմէյէ պաշալտըլար, պու սախթէ ճէնկ օն պէշ կիւն
սիւրտիւ, վէ թա գարլար էրիսիպ, վէ գար թօփուլարա ուֆագ չա-
գըլլար տախի գարըշարագ պիր գաշընըն պաշը կէօյիւ պէրէլէնմէ-
տիքձէ մէքս օլունմատը: Պօնաբարթէ իպթիտա պու իսթիլքեամա-
թըն րէսմինի վէրէրէք միւհէնտիպլէր իթտիքտէն սօղըա, պատէհու
ճէնէրալըգ իտիւպ, գօմանտապը իւզէրինէ ալմըշտը, գալէ նէ
Եօլտա վուրուլաճագ, նէ Եօլտա մուհաֆագա օլունաճագ, իքի թա-
գըմ նէ վէճհիլէ հարէքէթ իտէճէք, պաշգա պաշգա թալիմաթ վէր-
տիքտէն սօղըա, քէնտիսի կեահ մէթէրիս իչինտէ տուրուպ էմըր թէ-
տաֆիէ, վէ կեահ տըշարըրտա տուրուպ էմըր թէարրիւզէ տէվամիտէրտի,
վէ պիզզաթ հանկը թէրաֆտա պուլունսա զալէպէ օ թէրաֆտա վա-
գի օլուրուտուր: Պու մուհարէպէ օյունուկտա Պօնաբարթէնին իզհար
իլէտիսի ֆէննը հարպ, սիւրաթը հարաքէթ, վէ գուվլէի ֆաիլլէյէ
կէրէք րէֆիգլէրինին, կէրէք հօճալարընըն, վէ կէրէք սայըր սէյիրճի-
լէրին թէաճճիւպ վէ հայրէթինի միւճիպ օլմուշտուր: Պու էսնատէ
Պրիէն մէկթէպինտէ Պօնաբարթէյէ գալֆալըգ իտէն զալթ, Բիշկըրիւ¹

¹ Բիշկըրիւ, իպթիտատէ պուլունտուղու
թարիգի բուհպանիսի թէրք վէ սիլէի աւ-
քէրիէ տուրուլ իտիւպ, 1789 տա միւլաղիմի
սանի րիւթպէսինտէն պաշլալարագ, պէշ իւ-
նէտէ ֆէրիգ ճէնէրալը փայէսինէ գատար
վապ օլմուշտուր, վէ իֆրաթ ճիւմուրիէթ
թէրաֆտալը օլուպ, իպթիտա Բէնօ նէհրի օլ-
տուտունա պատէհու Էրմալ օլտուտունտա
գօմանտալըգ իթմիշ. վէ 1795 տէ, փէք
չօգ ֆիթուհաթտէն սօղըա ֆիլէմէնիկ զալթ
իտիւպ, մագարըր հիւքիւմէթի օլան Սմէսթէր
տամաա իւգամէթ իլէմիշ տիր: Լաքին միւլաճը
միւթէլէվիլէն, վէ ախլագճա միւրթէքիպ օլ-

տուղունտան, գըալ ֆամիլէալընտան Բրէնօ
գօնտէ պիր միլին ֆրանգ րըզլէթ, վէ սէնէ-
վէ իքի Եիւզ պին ֆրանգ իրատ վէ Էանուօր վէ
Արպաա նաման միւլքլէրի, քէնտիսինէ վաա իթ-
միշ օլտուղունտան, կիլ իտէն ճիւմուրիէթէ
իւլանէթ վէ գրալթէթէ սըյանէթ իտէրէք, էն
գատտէն նէմէլէրտէն Եէնիլտի, վէ օլ վէճիւ-
լէ ճիւմուր միւրթէքի քէնտիսինէ էմիլէթի
գալըրըպ, Եիւզտէն պրագալըր, պու ճիւմ-
լէ իլէրիւտէ Պէշ էիւզլէր մէճիլինէ տախիլ
օլուպ, Եինէ Էնվալը տէսիտէ իլէ պիր ֆէսաա
շըգարաճագ օլտուղունտան ախլ իւ կիլիֆթ
օլունարագ, մուէպպէտէն Սմէրիգայա Սիննա

նամ րահիւյ օլուպ, օլ վէճհիլէ, Ֆիլէմէնկ ֆաթիհի, րահիւյ գըլաֆէ-
թինտէ վէ Լըրոբա ֆաթիհի, թալէպէ գըլաֆէթինտէ օն սէնէ ազ-
տէմ պիր պիրլէրինէ մէկթէպտէ գալֆա վէ չըրագ իտիլէր : Պօնա-
բարթէնին գուվէի ագլիւ վէ ֆէհմիլէսի, մեզբիւր Պրիէն մէկթէ-
պինտէ կիւն պէ կիւն զահիրէ իւրաճ օլունուպ, ագրան վէ հօճալէ-
րի ինտինտէ քէսպը շէրէֆ վէ իմթիազ իթմէքաւ իտի : Բիվայէթ գը-
լընըր քի պիր կիւն պիր քիւշիւք իթաաթսըզըզ թէօհմէթի իշիւն
քէնաթիսինէ ճէզա էլլիսէսի կիյտիրիլիպ թաամ օտասը գաբուսուն
տա տիզ իւթիւնտէ թաամ իթմէսի էմր օլունտուգտա, իթաաթ
իթմիշ իսէ տէ, օլ վէճհիլէ տամարլարը տիքիլիպ, սինիրլէրի տիթրէ-
մէյէ պաշլամըշտըր քի հօճալար ֆէհմինէ վարըպ, վէ պու ճէզայը
մէշըէպինէ նիսպէթլէ չօգ կէօրտիւքլէրինտէն տէր ագապ մէքս իյլէ-
միշէր տիր :

Սէկթէպլէր նազըրը Բէրալիօ, քէնտի թագրիրինտէ օվագթըն
Հարպիյէ նազըրընա Պօնաբարթէ հագգընտա շու վէճհիլէ շէրհ
վէրմիշ տիր :

Պ Ր Ի Ե Ն Մ Ե Կ Թ Ե Պ Ի

Կերէս սինիլէրի վէ կերէս մալեմալիլէրի թագլիկաւնձա, հէմ խըպիլը աւ-
կերէսի իսիլիսամ վէ հէմ Բարիս թիլիկալիլէ նագլ օլունմայա իսիլիկալիլէրի օլա-
նալիկալիլէրի պէֆիլիլէրի :

“ Սիսի-Նաբօլէն Պօնաբարթէ թարիլի վէլլալիլէ . 15 ադուլիս 1769 . պօյո-
պէօրլի գաթիմ օն բարմագ, օն իսիլիլ . վէ սընէֆը, պէօրպիւնձի- : Սիճո-պի
ղայիլի աւղ, վէ պէպէնի գալի, ալլագձա թիլի, մահճոպ, վէ գապրիլիսա, հա-
րէսիլի նիլամա հոպաֆըգ, մալեմալիլի գալիլիկալիլէրի լայիլի մահիլ, վէ ճօղաֆիս, վէ
լիւլարիլի գալիլի չիֆայիլի իպէճէս թիլիկալիլէրի աշնա : Լապիլիլէրի, վէ ապըր ա-
թիլիլէրի պէպէնիլիլէրի, էլլալիլ պէրէճէրի : Բէնպիլիլի ալլա պալիլիլէրի օլա պի-
լիւպ, Բարիս թիլիկալիլէրի նագլ օլունմաղա շաէն պըր ” :

Սիւսիւ Բէրալիօնուն պու թալիսիյէսի իւզէրինէ, Պօնաբարթէ
իմթիհանտան տալի կէչէրէք 1784 թըշըրինի էվլէլ 17 տէ, Բարիսին
Հարպիյէ մէկթէպինէ գապուլ օլունտու : Պաղըլարը նազըրա գարըր
կէլիպ, սիննի քիւշիւք, վէ նիլամա մուվաֆըզ տէյիլտիր, վէ մաթէ-
մաթիգա իլմլէրինտէն պաշգա պիր շէյ պիլմէզ տէյի մումանաաթ
կէօսթէրմիշէր իսէ տէ, մումայիլէյի տիյնէմէյիպ, “ պու պապտէ
նիլաման սարֆըր նազար իթտիլիմ, նէ պիր միւսաատէ, նէ տէ ֆա-
միլէասընա պիր րայէթ նէվինտէն օլուպ իլլա քէնտի զաթըր իշին
տիր . չօճուղուն քիմլէրէ միւթաալիգ օլտուղունուտա պիլմէմ, լաքին

մարի էյալէթինէ նէֆի օլունտու : Պէշնէնէ օրա-
տա իգամէթ իթտիքտէն սօղա, պիր թագրիպ
գաշլալ, իպթիլտա ինկիլթէրոյալ, վէ պատհու
թէպտիլ գըլաֆէթլէ ֆրանսայա տալի տուխուլ
իլէտի : 1804 տէ Պօնաբարթէնին թէլէֆինէ

գաստ իտէն շիքէթէ տալիլ օլտուղու, վէ էլէ
կէչիպ թուլթուլտուղու, վէ թանիլ նամ մա-
նաթըրա մահպուլ օլտուղու, վէ քէնտի քէն-
տինի իտամ իլէտիլի, իլէրիտէ սիլքի շիքաղէյի
թարիլիտէ մուֆասալէն նագլ օլունմաղա պըր :

էջլէ պիր զիհն տիր քի նէ գատար թալթիֆ իլէ բերվէրտէ օլունսա ազ տըր », տէմիշտիր :

Նաբօլէոնուն թարիխ նուխանընտան , Սիւսիւ Նօրվէնս , միւ շարալէյին Պրիէն մէկթէպինտէ մէշուտ օլան հալ վէ հարաքէթիւ նի շու վէճհիլէ հիքեպէ իտէր :

« Սէկթէպ նիզամաթընս Պօնաբարթէնին ըզհար իլէտիլի իթաա թէ ագրան վէ էմսալինտէն հիչ պիրի վասլ օլամամըշ տըր : Վանուն լարա ըպէթ իթմէք , վաճիպէի զիմմէթինի թանըմագ , տայիմս Պօնաբարթէնին մէյլանը թապիլէսի , վէ ամէլիյաթը մախսուսինտէն պու լունմուշ տուր : Տագիզ , միւխէյեիլ , վէ սաքիւթ , թէֆէրրիւճ վէ զէվգիաթտէն պայիտ , շիտտէթը թապ , սիւր'աթ հիսս , վէ սէգապէթ թը ֆիքրինի գանունու ագլ իլէ թատիլ վէ թէսվիլէ իթմէքլէ մէշ շուլ վէ ավանկիւզար էքսէրիա սէպէպիլէթ քէնտինտէն օլա ըագ ըէֆիզլէրի պէյնինտէ զուհուրա կէլան միւնազապարտա եա խիւտ'է եա տախի շիտտէթը միզաճլէ ագրանընս զալիւպ , թէքլէֆ իլէտիլի օլունլար տախի վահիյաթտէն օլմայուպ , աթիզ թէվարիս լէրտէն միւսթախրէճ վագաալարըն սիւրէթի , վէ տայիմս քէնտի ըէիս , ագրանլարը մայեթէթինտէ օլարագ շէտիտ հարպ թագլիտլէրի , իս թիհքեամաթ իւզէրինէ ամէլիաթ վէ ֆիիլիաթ , պունլար ըտը Նաբօլէոնուն սապիլիք էյեամընըն ահվալ վէ էշղալը սահիհէսի ¹ » :

Պօնաբարթէ պու Ռարիս մէկթէպինտէ տախի օլ մէրթէպէ թէմ քին վէ պասիրէթ կէօսթէրմիշ տիր քի , թէվարիս հօճասը միւսիւ Տիլիլ աթվար ու հարաքէաթը մէմտուհէսինտէն միւթէհայիր օլա ըագ , մէկթէպ ճէրիտէսինէ շու վէճհիլէ տէրքէնար իթմիշ տիր : « Տօ ըշ վէ իսպիլիլէ աւըլ Վօրսիֆաւը օլապ , պաիլը էալլը օլաշ-ը-հալլէ էօնիւնէ կէլէն օլմայաճագ արը » : Վէ քիթապէթ հօճասը Տիւմէրօն տախի ,

¹ Աթի իւզլիքը ֆըզրա , միւսիւ Նօրվէնս ձին պու պահանըն թաառիզ իտէր , 1779 տա , Նաբօլէոն օն եալընտա Պրիէն մէկթէպինտէ օլտուղու հալտէ , էքսէրիա թաթիլ վագթը պիր սէտտ իւզլէրինէ չըգըպ քէնտի պաշընս օյնամագտա օլուրտու : Բէֆիզլէրինտէն պիրի սի , Նաբօլէոնուն էալընըզ պաշընս օրատա նէ եարտըզընս վուգուֆ օլմագ իւզլէ կիլլիճէ չըգըպ սէյր իթմէտէ , էօնիւնէ պիր թագըմ չագըլ թաշը ալըպ ու ֆագլարընը նէֆէր քիպի էօնէ սիզմիշ , վէ տահա պէօյիւճէքլէրինի պա պիթ մագամընտա եանլարա վէ էն իրիլէրինի ճէնէրալ քիլիլ արգապա տիզէրէք սիւրլիւ մա նօլիս թագլիլիլէրի իճրա իթմէքտէ օլտուղու նու թամաշա իթմիշ : Պօնաբարթէ պաշըն գալ տըրըպ պու աղէարը կէօրտիւքտէ , տէֆ օլ շու ըաաան տէյի էմի խիւպ , օ պիրի շագապա պօզ տուգտա , Պօնաբարթէ շագա պիլմէյէրէք էլին տէքի շագըլարըն պիր պէօյիւճէրինի ֆըլաթըպ իսամլինն անընը եարալամըշ տըր :

Եիրմի պէշ սէնէ սօղա Նաբօլէոն պալտի իգպալտէ վէ թախթը իմէքթաթորտէ թիւիլ

երբի սերայընտա իգամթ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ պիրիսի գաբուեա կէլիպ , իմէքթաթու ըուն մէկթէպ արգատաշը օլտուղունտան պահ սիլէ միւլագաթ իթմէք շէրէֆինի նիալ իտէր : Ագտէմճէ պու վէսիլէ իլէ բէք շօգ ֆէնտուպլէր հուղուրունս չըգմըշ օլտուղունտան , Նաբօլէոն պունս տա ինանմայըպ Եալլէրինի կէօն տէրիպ քիմ օլտուղունու իսմ իւ ըէսմիլէ աղ նամագ իսթէք : Եալլէր գաբուտա օլտի միւլթէ ճիլի կէօրտիւքտէն սօղա կէրի տէօնիւպ , կէլէն ատամա քիմ օլտուղունու թիվալ իթմիմ իսէ տէ , հիչ պիր ճէվապ վէրմէյիպ ֆագաթ ան նընտա պիր եարա պէրէսի կէօթմէքտի տէսիք տէ , Նաբօլէոն տէր իսթթըր խիւպ աղնատըմ քիմ օլտուղունու , տալթ թէգլիլէսինի անընտ պէն քէնտիմ էաղըլըմ պուլուրտուն տէր , պու մէկթէպ ըէֆիլի , ելլիմի պէշ սէնէ ագ տէմ եէտիլ թաշն աճրաընը չըգաթըշ օլտուղունս շիւսիլէ էօգտուր , զիրա պիր սասաթ սօղա իմէքթաթոր տայրէսինտէն չըգտըպտա ըհճէլէրինտէ էլվանը մէսէրրէթ միւշահէտէ օլունմուշ տուր :

հիտուեթը միզաճընը տէֆաւթլա միւշահէտէ իտէրէք, «Եանար քաղ-
լարան ֆրլաճըլ պիր Գայա Բարլար» թէսմիյէ իթմիշ իտի քէնտիսինէ :

Պօնաբարթէ Բարիսին Հարպիէ մէկթէպինտէ իգամէթ իթտիյի
էսնատէ, իլէրիւտէ օրտուլարտա վէ ապէրի խրզմէթլէրինտէ գուլա
նըլարագ պին տիւրլիւ զահմէթ իւ մէշագգաթա թէհամիւլլէրի օլա
ճագ, վէ էքսէրիսի ֆուգարա ֆագաթ քիշիգատէ էվլատլարը օլան րէ-
ֆիգլէրինին էյլէ սէֆահաթ վէ իսթիրահաթլէ թէրպիյէ օլտուգլա
ընը միւշահէտէ իթտիքտէ, հէմթաաճիւպ վէ հէմթէէսսիւֆ իտիւպ,
պու պապտէ մէկթէպ միւտիրի օլան միւսիւ Պէրթօնա պիր լայհա թագ-
տիմ իթմիշ օլմաղ իլէ արգգաթէ շայան բարչալար պուլնար տըր :

«Մէկթէպը հարպիյէի գրալիէնին շակիրտանը, ճիւմլէսի ֆու-
» գարա քիշիգատէկեանտէն օլմաղիլէ, նիգամաթը ճարիէյէ նագարէն,
» գուվլէթ վէ մէթանէթը գալպ վէ պէտէն թալիմաթընտա պուլու-
» նաճագ իքէն, խօտբէրէսթլիք վէ թէնբէրվէրլիքլէ մէ'լուֆ օլուպ,
» խանէլէրինէ ալտէթլէրինտէ, ֆամիլեպլէրինին վարիէթը ճիւզիյէ-
» լէրի նիմէթինէ գանաաթ իտէճէք եէրտէ, զալիպա էյլէ փէտէր
» վէ մատէր էվլատլարը օլտուգլարընա պիլէ հիճապ իտէրէք, ֆագիթ
» սուֆրալարընա տաիսի թէնէզզիւլ իտէմէյէճէքլէր . իմտի շակիրտա-
» նէ պու գատար խրզմէթքեարլար, լէզիզ թաամլար, միւզէյէն թա-
» գըմլար, աթ, սայիս, թախսիս օլունաճագ եէրտէ, տէրս վէ թահ-
» սիլէրինէ սէքթէ վէրմէյէրէք քէնտի քէնտիլէրինի իտարէ իթմլէ-
» րի գայիտէի ապէրիէյէ տահա պիր մութապըգ տէյիլ մի տիր : Մա-
» տամքի զաթէն զէնկին օլմայըպ, ճիւմլէսի խրտմաթը ապէրիյէտէ
» իսթիլստամ օլունաճագլար տըր, պու եօլտա թէրպիյէ տահա զիւ-
» տէ հալլէրինէ մութապըգ կէլմէզ մի աճապ : Վանաաթլա կէ-
» չինմէյէ ալըշարագ, վէ քէնտի խրզմէթլէրինի քէնտիլէրի կէօրէրէք,
» տահա գուվլէթլի, տահա զիտտէ սըճաղա սօվուղա, ճէնկ մէշագ-
» գաթընա թահամիւլլիւ ճէսուր, վէ մայէթլէրինտէ օլաճագ նէ-
» ֆէրլէրէ հիւսնիւ իպրէթ վէրէպիլիթ օլմաղլա՞ր մը » :

Իլթէ պէյլէ Նաբօլէոն, ճիւման չաղընտա իքէն, տիւնեանըն էն
մէշհուր ճէնկեալէրի օլտուղու էսնատէ իհտաս իթտիյի նիգամաթը
ճէտիտէյի ապէրիյէնին ասասընը մէկթէպ տէֆթէրլէրինէ վաղ իլէ-
միշ իտի :

6. Իքի սէնէ տաիսի պու մէկթէպտէ օթուրուպ, միւթէատտիտ
իսթիհանլարտա, ա'լա, շահատէթինի իսթիհասալ իլէ, 1785 էյլուլ
պիրինտէ հարպիյէ մէկթէպինտէն չըգըպ, Վրնօպլ շէհրինտէ միւ-
գիմ Վաֆէր նամ թօփճու իսթիհքեամ ալայընա միւլաղիմի սանի
նասպ օլունտու : Պիր գաչ այ սօղրա ալայը մէգքիւր Վալանս շէհրի-
նէ կէօնտէրիլտիքտէ Պօնաբարթէյէ միւլաղիմի էվլէլ րիւթպէսի տաիսի
իթա օլունտու : Պու շէհրտէ Պօնաբարթէնին միւմքին մէրթէպէ քիւ-
պար մէճիսթէրինէ տուխուլ իտէպիլմէսի իչիւն, ֆամիլեապընտան
քէնտիսինէ մահ պէ մահ եիւզ ֆրանգ պըղգ թախսիս օլմուշուտու
անճագ բէտէրի Շարլը Պօնաբարթէ 1782 տէ միտէ ուֆունէթինտէն
վէֆաթ իթմիշ, վէ վարիէթի չըգմամըշ օլտուղունտան պու իանէ,

տայէսի | իւսիէն ըուհպան թերաֆընտան օլտուղու մէմուլ տուր :

7° () Լ էսնատէ Վ ալանս շէհրինտէ ազլ իւ զերաֆէթէ մէհնուրէ օլան Սատամ Գօլօնպիէ , Պօնաբարթէյի պաղը մէհլիպէրտէ կէօլիւպ , թափը իւ հարաքեաթը զահրէսինտէն , լիագէթ վէ էհլիէթը զաթիյէսինի հիսս իսիւպ , քէնսիսինէ ֆէվգ էլ զայէ իթիպար վէրէրէք , տայիմա տայրէսինէ տալէթ իսիւպ , պու սէպէպլէ Պօնաբարթէ Վ ալանս միւթէպէրանը իլէ մուարէֆէ , վէ քիպար ճէմիէթլէրինէ միւտալէմէթ իթմէյէ պաշատը : Պու մէհլիպէրտէ իւք էվվէլ իւլֆէթ իթալի զաթլար , Սօնթալիվէ , Լարիպօսսիէր , վէ Սօրպիէ նաւան քիմսէլէր իսիլէր : Սօղրատան Լաբօլէոնուն հիւքիւմէթի վագթընտա իւշիւ տախի պէօյիւք պէօյիւք մէսնէտլէրէ վասլ օլտուլար : Սէօհպէթ վէ միւղաքէրաթտէ Պօնաբարթէնին գուվվէի մէտրիքէսի միւթէհայիր օլաճագ սիւրէթտէ զուհուրա կէլտիյինտէն , ազ վագթըթ զարֆընտա , մէհլիսին նազլըսը օլուպ , Սատամ Գօլօնպիէ տախի ազլ իւ իրֆանընը թահսին իսիւպ , իլէրիւտէ փէք պէօյիւք ատամ օլաճաղընը քէնտինէ թէպչիր իտէրտի : Պօնաբարթէնին պու վէճիլէ մէհլիս արա օլմասընա ասըլ սէպէպ , Սատամ Գօլօնպիէնին քէրիմէսինէ օլան աշգ իւ մուհապպէթի պէյան օլունմուշ իսէ տէ , Պօնաբարթէնին մէսնէտի Սատամ Գօլօնպիէնին պուլունտուղու տէրէճէի իւլտուն իֆրաթ մէրթէպէ էտնա պուլունտուղունտան , վէ սիննի ճիհէթիլէ տախի հուպպու սահիհ մէմուլ օլունմայարագ պու աշգա տէ վամօլունմայըպ , եայլընը իքինէվճիվան պէյնինտէ ըունում օլունան պաղը ճիլվէքեարի վէ լաթիֆէ տայրէսինտէն իլէրի կէլմիշտիր :

8° Պօնաբարթէնին պուլունտուղու Լաֆէր ալայը Տուէ , Սէօր , վէ Օգսոն շէհրիլէրինէ կէօնտէրիվիշ օլտուղունտան , Պօնաբարթէ ֆրսաթ պուլուպ Բարիսէ ազիմէթ իթմիշտիր , վէ օ տէվրտէ կէրէք ֆէյլէ : սօֆլուգ վէ կէրէք բօլիթիգաճա մէհնուր օլան Լապէ Լայնալ իլէ իւլֆէթ իսիւպ , վագթըն էն միւշքիլ վէ էն տագիգ մէսէլէլէրինին միւղաքէրաթ վէ մուպահասաթընա կիրիշիպ , Պօնաբարթէնին վէրտիքլէրի միւէսսիր ճէվապարտան գուվվէի ազլ իւ ըէվիէթինի հիսս ի տէրէք Լապէյի մումայիլէյ տախի միւթէհայիր օլմուշտուր :

1788 տէ Լաբօլէոն Լիօն շէհրինտէ մուվապգաթէն իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ , պէլտէի մէքքիւրէ Լիատէմիասը (տար իւլ ֆունունու) թէրաֆընտան շու մէսէլէ օրթայա գօնուլուպ , հալլ իտէնէ պիր միւքեաֆաթ տախի վառ օլունմուշտու :

Սէհլէ : Լիասնլարը սասպէլը հալէ ասլէի իթիէ Իլէն իպիսասպէն հանլը Իլիգասլէ Ֆելօ օլմալէրի վէ հանլը գալէլէրի Լահիլ վէ Լալի իթիլէրի Լալի իլէլ :

() վագթըն ալիմէրի իլէ պէրապէր , Պօնաբարթէ տախի պու մէսէլէ իւղէրինէ պիր ըէսալէ եաղըպ Լիատէմիայա թագաթիմ իթմիշտուղիլէ , ճիւմիտէն զիատէ իսթիհան օլունարագ միւքեաֆաթ թա նայիլ օլմուշտուր տէյի ըիվայէթ գըլընըր :

Պօնաբարթէ կէնճիլք վագթընտա , պու ըէսալէտէն պաշգա թալիս , միւքեաթէպէ , վէ հիճվ օլարագ տահա իսայլըճա շէյ գալէմէ ալմըշ

տոր : Պուշկարըն քեաֆֆէսինտէ տագիգ մանալէր , վէ տէրին միւ-
թալաալար պուլունուր իսէ տէ , տէվըին իգթիգասընա կէօրէ ճիւմ
հուրիէթ էֆքեարը իւզըէ եագըլմըշ օլտուղունտան իլէրիւտէ քէնտի-
սինէ տախի մագպուլ օլմայրպ , էսէրի կէօրիւնմէմիշ տիր : Պիրտէ
քէնտիսի ասըլ Վօրսիգալը օլտուղունտան ֆրանսըզ ըսթըլահաթընա
օլ էսնատէ պիթթապի քիւլլի մալիւմաթը պուլունամայաճաղընտան
թէլիֆաթընըն էլ եագըլարընտա , կէրէք իմլա վէ կէրէք սարֆ զա-
լաթլէրի տախի միւշահէտէ օլունմուշտուր :

Իլէրիւտէ իմքէրաթորուգ վագթընտա , պաշ վէքիլի պուլունան
թալլէրան , քէնտիսինէ պիր խօշ կէլըր մէմուլի իլէ , Լ իօն տէֆ-
թէրիւնէլէրինի ալթ իւսթ իտիւպ վէ պալատէ զէքր օլունան ըէսա-
լէի պուլուպ քէնտիսինէ թագտիմ իթտիքտէ , տէրունինտէ իգրար
վէ իթիրաֆ իթմիշ օլտուղու ճիւմհուրիէթ մուպահասաթընտան մը
չէքինիպ , եօղսա իմլա զալաթլէրինտէն մի ութանըպ հէր նէ սէպէ-
պէ մէպնի իսէ , պաշտան պաշա օգուտուգտան սօղրա , սօպա տէ-
րունինէ ալթըպ , վէ եագըպ մատում իթմիշ տիր ¹ :

Ի Ք Ի Ն Ն Ի Ֆ Ը Ս Լ

1788 — 1793

1° Պրանսա իիլիւլը : 2° Ղէնէրաւ Բաօլէ : 3° Երթի Լաղէրան : 4° Պօնա-
բարլէնի Վօրսիգայա ալլէլի : 5° Սարգէնիա իւլէրինէ կիւլէն պօնանմա վէ Պօնա-
բարլէնի ֆաթիլաալիլէ պէրապէր Պրանսայա նագիլ : 6° Վօնվանթօն Ռէիսինի զա-
լիլիլի , թոուլօն , Լ իօն , վէ Վ անալէ էյալլէրիլիլի ճիւմհուրա գարը զօրպա
գալգմալըր : 7° թոուլօն պէլլէի վէ Բէրսանէիլիլի ինիլլէլլէրէ վէ ալանէօլլարա
իլէսիլմ օլմալ :

1° ՆԱԲՕԼԷՈՆ , միւլաղիլի էվվէլիլինտէ , Լըրնօպլ , Վ ա-
լանս , () գտն , Լ իօն , Բարիս , վէ պիլատը սայիրէյի քէշթ
իւ կիւզար իտիւպ , 1789 տա , եիրմի եաշընա վասլ օլուպ Վ ալանս շէհրին-
տէ իգամէթ իթմէքտէ պուլունտուղու հալտէ , Պրանսատա սէրպէսթի-
էթ սէտալէրի իշիտիլլէյէ պաշաալը : Վ է իլիթիլալ ալամէթլէրի իլք
էվվէլ , Լ աֆէր ալայընըն միւգիմ օլտուղու Տօֆինէ էյալաթընտա
զուհուրա կէլտի : Իքսէրի ապէրի զապըթանը , քիշիգատէ էվատարը
օլտուգլարընտան , ճիւմհուրիէթին պէյան իթտիլի սէրպէսթիէթ վէ

¹ Պօնաբարլէնի կէնճ վագթընըն թէլի-
ֆաթընը էօթէտէն պէրիւտէն միւսիւ Լ իպրի
նամ քիմէսնէ թօփլայարագ վէֆաթընտան

սօղրա թապ ու նէշը իլէմիշ տիր , վէ օ վա-
գըթտան գարնա էլ եագըլարը տախի պագը էլը
մէրագ է էտինտէ տախի հալա մահֆուլ տուր :

միւսամբ ուսուլի միւգթեզարնտան, կերէք շա՛շապու իւնվանլէ-
րինտէն վէ կերէք նաս իւղէրինէ օլան սոյղատէլէք նուֆուլէրինտէն
մահրում օլաճագլարընը հիսս իտէրէք, ճիւմհուրիէթ հիւքիւմէթիւ
նի գապուլ իտէմէյիպ թէքքի վէթան իլէ թագըմ թագըմ տիարը
էճնէպիէյէ նագլ իլէտիլէր : Պուճուճ մուղայիլի օլարագ միւհէնտիս
վէ թօփճու ալայլարընտա պուլունան զապըթան հասպ էլ թէրպիլի
ասըն էֆքեարընը վէ ուսուլու աթիպէյէ զայէպէ իտէճէյինի պիլ
իսթիտլալ քէշֆ իտէրէք, եերլէրինտէն գըմլոտամարգտան մաստա,
ուսուլու ճէտիտէյի պիլ իֆթիտար գապուլ իտիւպ միլլէթին հուգուգ,
սէրպէսթիէթ, վէ շան իւ շէրէֆի մուհաֆազարնա մուսվին օլուլար:
Քիշիզատէ զապըթանըն թէքքի վէթան իթմէլէրի, Պօնաբարթա իքի ճիւ
հէթլէ խայրը օլուու եանի հէմ տիւշմէն վէ րագիպլէրինտէն գուրթու-
լուպ, հէմ տախի մահլիւլ րիւթպէլէր գալտըղընտան քէնտիսինին իւ
լէրիլէմէսի գօլայ օլուու : Իշթէ պու վէճհիլէ հիւքիւմէթը ճիւմհու-
րիէ ասասը էպնիէյի միւլք իւ միլլէթէ իյրասը թէգէլլիւլ իտիւպ,
օ մուպէնտէ նիշէ մէշահլարի էսհապը սէշֆ իւ գալէմին ուֆուգու
իսթիլալտէն պաթըպ կիթտիլէրի, վէ նիշէլէրինին տախի բէրթէվը
թէր իլէ թուլուղ իթտիլէրի հիքմէթ նէվլինտէն օլարագ միւշահէ-
տէ գըլընմըշ տըր :

Պու էսնատէ Բարիսէ ճէմ օլունան ճէմլիլէթը մէլիէի ճիւմհու-
րիէյէ (ասանպլէ նասթնալ) հէր թէրաֆտան պիլէր մուրախիսաս վէքիլ
կէօնատէրիլմէքտէ օլուուլունտան, Դօրսիգա թէրաֆընտան տախի իւ-
մէրայը ապքէրիէտէն միւսիւ Պութաֆօգօ նամ քիմէսնէ կէօնատէրիլ-
միշտի : Պօնաբարթէ պու զաթտա Պրանսա հագգընտա իւլյանէթ վէ
ատէմը սասագաթ հիսս իթտիլինտէն, պիր րէսալէյի հիճվիլէ գալէ-
մէ ալարագ, մէրգուսուն ախլագը ֆասիտէսինի զահլրէ իխրաճ իլէ-
միշ օլմաղիլէ, պու սիւրէթլէ տախի հէմէհըիլէրի նէզախնտէ քէս-
պը շէրէֆ վէ շէօհրէթ վէ 6 շուպաթ 1792 տէ 23 եաշնտա օլուու-
ղու հարտէ թօփճու եիւղ պաշըլըղը րիւթպէսինի թահսիլ իլէտի :

20. Դօրսիգա ատասը 1769 տա Պրանսըլ թասարրուֆունա կէշ-
տիլտէ, ճէնէրալ Բաօլի տախի օլ էսնատէ Ինկիլթէրրայա ֆիրար իթ-
մէյէ մէճպուր օլմուշուտու : 1792 տէ թէպէտտիլլիւ հիւքիւմէթ մի-
նասիպէթիլէ Բաօլի Պրանսայա տուխուլ իտէպիլլիւ, ճէնէրալ Լա-
ֆայէթ վասէթասը իլէ իւմէրայը ճիւմհուրիէ իպրագ օլունտու : Բա-
թիպլալիէթը միլլէթ տալասընտա պուլունանլարա ճիւմհուր թէրա-
ֆընտան քէմալը հիւրիլէթ վէ րայէթ իպրագ օլունա կէլալիլինտէն,
Բաօլի տախի իլթիֆաթլէ գապուլ օլունուպ, պիր սէնէ սողըա քէն-
տիսինէ Քրանսըլ ֆէրիգ ճէնէրալը փայէսի, վէ Դօրսիգա ճէգիլրէսի
վալիլիլի պէրաթլէրի իթա օլունտու : Նէգիլրէի մէգիլրէ մէվագիի
ապքէրիէտէն եիրմի ալթընճը ֆրգատա պուլունուպ, Պօնաբարթէ տա-
խի պէր վէճհը սիլա վէ պա րուխսաթ, օլ էսնատէ վէթանընտա վէ
ֆամիլէասը նէզտիստէ իգամէթ իթմէքտէ իտի : Լնճագ ահալիի
Դօրսիգա իքի թէրաֆ օլուպ պիր թագըմը Պրանսա հիւքիւմէթինի
գապուլ վէ պիր թագըմը տախի իսթիգլալիլէթ տախիսինտէ պու-

լուսնոտագլարնաւան, թէրաֆէյն արասնտա Պօնաբարթէ թէէննի վէ թէրէտուրտուտէ գալմայարագ պէր վէճհր սատագաթ վէթանը սանիւ սի օլան Վրանսա հիւքիւմէթի թէրաֆիւրիւնի ինթիար իյէտի, վէ օլ վէճհիլէ մուհաֆաղայը մէմէքէթէ թային օլունան թօփ ալայլաւ րընըն պիւրինէ եիւզ պաշը նասպ օլունտու: Պօրսիգանըն մագարըր հիւքիւմէթի օլան Ղալլիօ պէրտէսի Վրանսայա գարշը իսթիգլաւ լիւթ թէրաֆընը թուլթմուշ օլտուղունտան, մէմէքէթի պէյնինտէ շիգագ վէ իսթիլալ զուհուր իսթիլալ, մէքս իւ թէպքինի իշիւն Պօնաբարթէնին գօմանտասնտա պուլունան թօփճու պէօլիւկիւ թային գըլընտը, վէ Ղալլիօնուն միլլէթ ապքերի իլէ տէյիւշիւպ զալէպէ իթմէսիլէ մուվագգաթէն իատէի ասայիշ վէ իսթիրահէթ վագի օլտու: Լահապը ֆէսատտէն վէ Պօնաբարթէ ֆամիլէասընըն էպքի տիւշմէնլէրինտէն ՚էրալտի նամքիմէսնէ, մէքս օլունան պու իսթիլալէ սէպէպ Պօնաբարթէյի կէօսթէրէքէ, Վրանսա մէճլիսինէ մուամայիլէյհտէն շէքվա իյէտի, Պօնաբարթէ Բարիսէ ճէլլ օլունուպ թէպրիլէյի գիմէթ իյէտի իսէ տէ պաշգա պիր գօմանտա վէրիւմէյիպ աշըգաա գալտը:

Պօնաբարթէ պու տէֆա Բարիստէ օլտուղու հալտէ, ֆամիլէասըն տան իանէ կէօրէմէտիլինտէն զալէթ զարուրէթլէ վագըթ կէշիւմիշ տիր, վէ հապապը Պուրիէնին նագլի իւզըն, օլ մէրթէպէ ինթիաճա տիւշմիւշ տիր.քի, սաաթընը րէհին գօյարագ ագճէ թէտարիքինէ տախի մէճպուրիէթ քէսպ իթմիշ տիր:

3. 1792 հաղիւսանըն եիրմինճի կիւնիւ Բարիս հագգընտա պիր միւսիպէթիւ կիւն օլտու. առէլէ կիրուհի թիւիլիւրի սէրայընը պաւ սըպ օն ալթընճը Լուի գրալէ, ալամէթը ճիւմհուրիէթ օլան գըրւ մըղը թէրքօշու կիյտիրտիլէր. վէ աղտթոսուս օնունտա գրալը միւշարաւ լէյհ սէրայտան գաշըպ, միլլէթ մէճլիսի տայրէսինէ սըղընմայա մէճպուր օլտու, Նաբօլէոն կէրէք ճէօմաաթըն փէրվասըղըղընը, վէ կէրէք Լուի գրալըն աճըղ հալինի կէօրիւպ, զաղասըր տէրունինի մէքս իտէմէղիտի: «պու մագուլէ արագիլ ատամլարը նաօսը պրագմըշ լար սէրայա կիրմէյէ, տէօրթ պէշ եիւզիւնիւ պիրտէն պիր թօփ իլէ սիւփիւրմէլի իտի, գուսուրու քէնտի քէնտինէ տէֆ օլուրտու, պէն էյէր ճէնէրալ օլայըտըմ հէր հալտէ գրալ թէրաֆընը թուլթարտըմ, լաքին պիր քիւշիւք զապիթ օլտուղումտան ճէօմաաթըն իշինտէ պուլ լունմալըյըմ» տէմիշ տիր: «Պու ճիւմէ պու ֆըթրէթ արասնտա, սէյր իւ թամաշա իթտիյի մախլաւթիէթ Նաբօլէոնուն զիհնինի աշըպ, իշին նէրէլէրէ վարաճաղընը ֆէհմ իտէրէք էրթէսի կիւնիւ Փարաւ վիշինի նամ տայէսինէ շու վէճհիլէ եաղմըշտը: «Լէկէլէրիլէ հագգընտա պրագմէն պէօլէ պիհուղուր օլմայըն, օլար քէնտիլէրիլէ եօլ ալապիլէճէլէր «իլ»»:

4. () սէնէ սէպտեմբեր այըն իշինտէ Պօնաբարթէ եինէ վէթաւ նը օլան Վօրսիգայա ալտէթ իտիւպ¹ ճէնէրալ Բաօլի իլէ իւլֆէթ

¹ Պու էսնտէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէլ լիւթ մէկթէպլէրի լալլ օլուպ գաբանմը օլ նին էմր իւ թէտպիլի իւզըն, պիւթիւն պէշ տուղունտան, Պօնաբարթէ Սէն Սիւ մէկթէ

խլէաի, 1769 տան էվէլ, Պօրսիգանըն իսթիգլալիէթ ճէնկլէրինտէ Պօնաբարթէնին փէտերի տայիմա Բաօլի իլէ պէրապէր պուլունմուշ օլուպ պատէհու Ինկիլթէրրայա ֆիրարինտէ տայիմա օլու Պօնաբարթէ իլէ տախի միւքեալթէպէյէ տէվամ իլէմիշ իտի, վէ պու սիւրէթտէ Բաօլի Պօնաբարթէնին հէմքէտէր տօաթու վէ հէմքէնաի միւհիպպի իտի : Իմտի քէմալը իլթիֆաթլէ Պօնաբարթէյի գապուլ իտիւպ եանընտան այլըմագտը : Պու իւլֆէթ վէ իւնսիէթ արասընտա Պօնաբարթէ Բաօլինին էֆքեարը խաֆիյէսինէ վագրֆ օլարագ, Պրանսրզ ճիւմհուրու սայէսինտէ ֆէրիզլէք բայէսինէ վէ էյալէթ վալիլիինէ վապ օլմուշ իքէն, ճիւմհուրա սատագաթարզլըլա, իսթիգլալիէթ զիւմիւնէ զահիպ օլտուղունու, վէ Պրանսայա գարշը սիւահ չէքէ՝ ճէյինի միւշահէտէ իթտիքտէ, մէյեուս վէ միւքէտտէր, ֆագաթ սատագաթ եէմինինտէ սապիթ օլարագ Բաօլի իլէ ըիշթէի իւլֆէթինի գաթ իտիւպ մուֆարէգէթ իլէտի :

5⁰. 1793 բեանուենու սանի այընտա, Սարտէնիա ատասընըն զապթը իչիւն Լճիրալ թրիւկէ պիր ֆրգայ տօնանմա իլէ Պրանսա ճիւմհուրու թէրաֆընտան օլ ճանիպէ սէվգ օլունտու : Տօնանմա Լճաչ չիօյա վասլ օլտուգտա, Պօնաբարթէ մէմլէքէթին ահվալինի, իսթիլալ կիրուհինին գուլվէթինի, Պրանսայա գարշը կէլան բուէսսանըն էսամիսինի ամիրալ թրիւկէյէ խապէր վէրտիքտէ, ճիւմհուր ասքէրի թօփլանլա, վէ թէտապիրի լազըմէ թէսավլուր գըլընտըպտան սօղրա, Պօնաբարթէ պիր թապուր ասքէրէ գօմանտան նասպ օլունարագ, Պօրսիգա իլէ Սարտէնիա մապէյնինտէ օլան քիւչիւք Սատըլէն ատալարը իւզէրինէ թայեին օլունտու :

Հավալար մուխալիֆ օլմալ իլէ, ֆրգայը տօնանմա վագթը զէմանիլէ Սարտէնիա ատասընա եէթիշէմէյիպ, Ինկիլպ տօնանմասընըն վիսուլի խապէրի այլընտըգտա, պիւսպիլթիւն մէքս օլունտու : վէ Պօնաբարթէ իթմամը իրտմէթլէ թէքրար Լճաչ իօյա տէօնմէյէ մէճ պուր օլտու : Պու էսնատէ ճէնէրալ Բաօլինին խըյանէթի աշլքեարէն թէպէյիւն իտիւպ, իւմէրայը ճիւմհուր թէրաֆընտան եիրմի նէֆէր ասի ճէնէրալար տէֆթէրինէ գայտ օլունարագ, թուլթուլուպ մուհաքէմէ օլուպ, գաթլ օլմասընա հիւքմ օլունմուշ օլմաղիլէ, Բաօլի պու մուխալթարատան գուրթուլմագ իչիւն, աչըգտան աչըզալ թուղիան սանճաղընը գալտըրըպ վէ Պրանսայա մուխալիֆ օլան ճէպէլի կիրուհինի նէզտինէ ճէլլ իտէրէք քէնտիսինէ սէրտարլըպ, վէ միլէթ մէճլիսի ըէիալիյի վէրտիրտի :

Բաօլի ճէպէլի ասքէրի ըիֆագաթիլլէ իպթիտա Պօրթէ պատէհու Լճաիչչիօ շէհրինի զապթ իտիւպ, սանտալիի հիւքիւմէթինի օլրայա նասպ իլէտի : Պօնաբարթէ վէ Լքէնա ֆամիլէալարը Բաօլինին հիւքիւմէթինէ գարշը կէլտիքլէրինտէն, ասատան թարտ օլունուպ,

պիտէ օլան հէմլէրէսի Ելիզար տախի պէրապէր ալուպ Գօրսիգայա կիթմիշ տիր : Վէ հէմ շիւքսինին խարճրահի իչիւն հիւքիւմէթէ վէր

տիլի արղուհալըն ալը քէնտի իմգաղըս հալա միւլթիէ տէֆթէրիսանէլէրինտէ մահֆուլ տուր :

մալէրի միւսատեղէ վէ հմալքէրի եաղմա վէ թալան օլունտու, վէ յաբօլէոնու սաղ սաղ թուծմագ իւզդէ արգասընտան մուսալլաթ օլունտու իսէ տէ, թէսլոյիլ գըյաֆէթլէ Պասթիա թէրաֆընա գաչըպ գուրթուլտու վէ օրատա կէօնիւլլիւ ասքէրին պիր թապուրունա թէքրար գօմանտան նասպ օլունտու:

Պու հանատէ, իւմէրայը ճիւմհուրտան, կէօնտէրիլէն Սաֆօնպ Սէն միշէլ վէ Սալիսէթի նաման գօմիսէրլէր պիր մըգտար իմտատ ասքէրիլէ Վօրսիգայա վասլ օլուպ, թալիմաթլարը Բաօլի թուծուպ, վէ պաղլայըպ Վրանսայա կէթիլմէք իտի:

Պունլար Վօրսիգայա վասլ օլտուգտա, աթէշը իսեանը էն շիտ տէթիւ մէքէգինտէ պասթըրմագ միւրատ իտիւպ, Պօնաբարթէյի տալիս պէրապէր ալարագ իքի ֆրգաթիյն իլէ Նյաչչիօ լիմանընա տուխուլլիլտիլէր: Պիւթիւն Վօրսիգա ահալիսինին նըսֆը Ինկիլիզ վէ նըսֆը Վրանսըլ թէրաֆընը թուծարագ պիր պիրի իլէ մուգա թէլէ իթմէքտէ իտիլէր: Պօնաբարթէ իւմէրայը ճիւմհուրտան վէրիլէն թալիմաթը պիզգաթ իճրա իթմէք իսթէյիպ, պիր մըգտար ասքէր իսթիսհապ իտէրէք, ֆրգաթիյնտէն չըգըպ Վալա տի Վիգօ նամ պուրունա գարայա չըգտը: Բաօլի ասքէրինին պիր քիւմէսինէ թէ սատիֆ իթաիքտէ, պունլար Պօնաբարթէյէ թէսլիմ օլմայըպ, վէ սուլհա տաիի րազը օլմատըգտան սօզըա, Պօնաբարթէյի թիւֆէնքլէ գօլալատըլար: Պօնաբարթէ քէնտինի տէնիղէ աթմայա մէճպուր օլուպ եիւզէրէք ֆրգաթիյնէ վասլ օլտու իսէ տէ, կիրիֆթար օլտու զու մուխաթարա ուֆագ պիր շէյ տէյիլ իտի: Պունուն իւզէրինէ քէնտի թէրաֆտարլարը ատատա պիւթիւն պիւթիւնէ պօզըլլը՞պ, Պօնաբարթէ, ֆամիլէասը իլէ Վրանսայա նագլ իթմէյէ մէճպուր օլտու¹: Իմաի վալիտէսի Սատամ¹ էթիյիա Պօնաբարթէ, քէրիմէլէրի

¹ Պօնաբարթէ ֆամիլէասը Մարտիէատա իքէն, քէնտիսինին զարուրէթլէ Բարիտէ ա վանկիւզար օլտուղու մալլիմ տիւր: պու ճիւմէ քէնտինտէն տօղուզ եաշ քիւլիւք գար տաշը Լուիսի (շիմիլիքի Վարօլէոն իմէրաթըրուն փէտէրի) փարիսէ կէթիլտիլ, թէրպիլէսինէ արգգաթ իտէր իտի: Իքիտի տաիի Մատ մալէլ Պու նամ իսթիւնուն իսթիճար իլէմիշ օլտուղու գահվէսանէնին իւթթ գաթընտաքի օտարարտա ասքին օլուպ, Պօնաբարթէ պիւլարտո սալօնունուն իւթթիւնտէքի քիւլիւք օտատա, վէ պիրտէրի Լուի օնուն իւթթիւն տէքի չիլփանտա այտա օն իքի Ֆրանգ իճար իլէ իգալմէթ իտէրլէրտի: Պօնաբարթէ մէկ թէպ թէրպիլէսի միւզթէզասընտան սապահ լարը զայէթ էքէն գալլըպ, Լուիսի տաիի պատթօնունու թալման վուրարթը օյանորըր վէ Մաթէմաթիգա տէրտի վէրիլ իտի: Լուի էքէն գալլմատան հիշ խօշալանըպ հէր սապահ տիլինէ վէրէրէք գալլար վէ աղըր աղըր կիլիսիրտի: Պիր սապահ տիլէր կիւլէրտէն զիտէ ինֆաալ կէօսթէրտիքտէ, Պօնաբարթէ

իլըրպընըպ, նէ վար սէնտէ պու սապահ, պէօյիւն հէր կիւնտէն զիտէ թէնպէլ կէօրիւյօրուն տէտիքտէ:

- Եէ օլաճագ տէտի Լուի. պիր էյի բույա կէօրիւյօրունւմ:

- Էյ նէ իտի բույան:

- Բույատա գրալ օլմուշտունւմ:

- Էյ պէն նէ իտիմ էօյլէ իսէ

շիւպհէսիլ իմէրաթըր, տէյիպ վէ Լուիսի իսթիհա իտէրէք, գրալլըգ սօզըայա գալլըն. ախշամքի վէրտիլիմ զարպը թագալիմ նաաը եաբըն, շիմոի օնա պագալըմ տէտի:

Օն իքի սէնէ սօզըա Մաթէմաթիգա հօճաաը Ֆրանսա իմէրաթըրու, վէ օն եէտի սէնէ սօզըա բագամ շալիլտի ֆիլէմէնի գրալը օլտու:

Նաբօլէսուն պու քիպի հիքէայէլէրի սա հիհ շահատէթլէր իլէ թօփընըպ պիր քիթապ օլմուշտուր, վէ զարուրէթի վագթընտա սա քին օլտուղու իսանէ վէ օտալարըն պաղըլարը հալա Բարիտէ իսթէքլի օլանլարա կէօսթէրիլմէքտէ տիւր:

իլէ իսթիտա 'Նիս, վէ պատէհու թուլոն վէ Սարսիլիա թէրաֆընա նազլ իթմէյէ վէ պու մագուլէ միւլթէճիլէրէ ճիւմհուր թէրաֆընատն վէրիլէն ճիւզէի պիր իանէ իլէ զարուրէթիլէ կէշինմէյէ մէճպուր օլ տուլար : Պօնաբարթէ տախի փէք չօգ իլթիմասլէ , քէնտի եիւզ պաշը բայէսիլէ իթալիա օրտուսունա մէմուր թայեին օլունտու :

6°. 1793 քեանունու սանի սօնլարընտա , օն ալթընճը | ուի գրալըն գաթլինտէն սօղըա , ճիւմհուր հիւքիւմէթի , Պօնաֆիօն (Սիւթէգա-րինէյնի միլէ) թապիր օլունան մէճիսէ կէշիպ , մէճլիսին էքսէրիէթ վէ գուլվէթի տախի , ճէպէլ ազալարընտա իտի¹ :

Պրանսա տէրունիստէ պու ճէպէլ ազալարընն իզհար իլէտիքլէ-րի , վահշիէթ , զուլմ , վէ գաթթալ , պիւթիւն Նըրօբա տէվէթի-րինի պազա գալաբըրպ վէ Նէմանեա , Նըուսիա , Հօլանտա , Նիկիւ-թէրրա , Սպանիա , վէ Սարտէնիա պիլ իթթիֆազ ճիւմհուրա իլանը հարպ իտիւպ , օն տէօրթ եէրտէն Պրանսա իւզէրինէ օրտու գալ-տըրտըլար : Տախիլտէ տախի ճէպէլ թագըմընն գաթթալ , զուլմ , ու թաաստիաթընա Պրանսանըն պազը էյալէթիլէրի թէհամմիւլ կէ-թիլէմէյէրէք , Վանտէ էյալէթիստէ վէ Սարսիլիա , թուլոն , վէ | իօն պէլտէլէրինտէ , հիւքիւմէթը ճիւմհուրիլէէէ գարշը ահալի աշի-քեար զօրպա գալգտը :

Վանտէ էյալէթի ֆէվզ էլ տտէ ճէսարէթ վէ մէթանէթիլէ ալ-թը սէնէ ճիւմհուր զազալընա թէհամմիւլ իթտի : | իօն պէլտէսի միլէթ ապքէրի իլէ պիր միւտտէթ տայանրպ , մուգավէմէթ իթմէք-տէ օլտուղու հալտէ , իթալիա օրտուսունտան պիր ֆըրգա , բէսսամ տան պօզմա ճէնէրալ Վարթօ գօմանտասը իլէ պէլտէի մէգքիւրէնին զապլթընա թայեին օլունտու : | իօն գաթթալընտան սօղըա ճէնէ-րալ Վարթօ ճիւմհուրա գարշը կէլէն գուսուր զօրպալարա մուսալ-լաթ օլարագ , հէր եէրտէ վուրուպ տաղըթըպ , | չքս , Վիլինեօն , Սարսիլիա , ճիւմէսինի զապթ իլէյիպ քէնտիսի Սարսիլիատէ իգա-մէթ իլէտի : Պօնաբարթէ գօլաղասը ըիւթպէսի իլէ ճէնէրալ Վար-թօնուն մայեթիլինտէ պուլուլուպ , Վիլինեօնա կէլտիքտէ , պիր աիւ-շամ թաամընտա պազը միւլթէպէրան իլէ վագթըն բօլթիգասը իւ-զէրինէ խայը սէօհպէթ կէշաիքտէ , Պօնաբարթէ պու մէճլիսին հիւ-քեայէսինի պիր բէսալէ իտիւպ , վէ սէրիան պաստըրըպ նէշը իլէ-միշ տիր : Պու բէսալէտէ Պօնաբարթէ իհթիմալտըր վագթըն հիւքիւ-մէթինէ խօշ կէօրիւնմէք իւզըէ ճէպէլ թէրաֆընը թուլթուպ , ճիւմ

¹ Պօնաֆիօն մէճիսի պիր գաշ եիւզ ու զատան միւլթէթիլ օլուպ , ագտը մէշվէրէթ-տէ ճիւմէսի տիւզ պիր եէրտէ օթուրալար պիրպիլինի գօլալըպ կէօրէմէզ վէ իշիտէ մէզ օլտուգլարընտան , մէճիս տիվանիսանիսին տէ գաաիմտէն պէրիւ նիմ տայրէ իւզէրինէ պիրպիլինտէն եիւքտէք գատէմէ գատէմէ իւ-քէմէլէր եաբըմըշտը : Պու տայրէնին իւթ թէրաֆընտա օթուրանլարա , պուլուլուպ-լարը եէրին եիւքսէրիլինտէն ալարագ Մօնթա

նէր , եանի տաղիսթան եախօտ ճէպէլ թագը-մը թէսիլէ օլունտու . պուլարըն էքսէրիէթի վահշի վէ զալմ տաամլար օլուպ , միւտտէթը հիւքիւմէթիլինտէ գրալ , գրալըն , բուհ պան , աալըպտէկէան վէ միւլթէպէրանտէն մաստա ահալտէն պիլէրճէ պլին պիլիւնահ նու.թուսուն գաթթիլէ տախի միւլթիպ օլտու-լար : Վէ պուլարըն հիւքիւմէթի տէվրինէ Բէրեօ եանի տէհշէթ տէվրի թէսիլէ օլու-նուպ , իւշ սէնէտէն վիտտէ միւլթէտ օլտու :

հուրիւթիւն սէպէպ վէ էլլէմիւթի, նիզամ ապէրինին գուվլէթի, ֆէննը հարպ, վէ ասըլգատէկէանըն ճիւմհուրիւթէ գարշը կէլէմէյէ- ճէրլէրինէ տայիր զայէթ տապիգ վէ միւտէլլէ մուպահասէլէր եաղ- մըշ օլտուղունտան, միլլէթ ինտիստէ պիր գաթ տախի շէրէֆ իւ- շէօհրէթինի միւճիպ օլմուշտուր¹:

7. Ճէնէրալ Վարթօ ճիւմհուր ապէրի իլէ Սարսիլատէ իգա- մէթ իթմէքտէ օլտուր, պէլտէի մէգբիւրէտէն ֆիրար իտէն գրալիէթ վէ հիւքիւմէթը շէրլէ թէրաֆտարլարը, Վրանտանըն հէր թէրա- ֆընտան թագլւմ թագլւմ վիրուտ իտէն հէմէֆթարլէրի իլէ մէթին վէ միւսթահէթմ թուլոն պէլտէսի վէ թէրասնէսինէ սըղընարապ ճիւմ հուրա մուգալլէմէթ իթմէյէ հազըրլանտըլար: Վէ իպթիտա իւմէ- րայը ճիւմհուրտան Պօլլէ, վէ Պէյլ նաման քիմէսնէլէրի թուլթուպ | ա Սալի գալէսինէ մահպուս իլլէտիլէր: թուլթուսա ճիւմհուր գօ- միսէրլէրի օլան Պարուս վէ Վրէրօն ճէնէրալ | աքօիբ իլէ գաջըպ | իս թէրաֆընա վէ | թալիա օլտուտու մէքթէլլէնէ վասլ օլտուլար:

Թուլթուր գապըթանը, թէրսանէ մէմուրլէրի, տօնանմա գօման տանլարը, վէ ահալիւնի եքսէրիւթի, պու վէճիլլէ հիւքիւմէթը ճիւմ հուրիւթէ մուխալիֆէթ իտէրէք, հէմ հիւքիւմէթին զաղապընը վէ հէմ ասաքիրի նիզամիւնիւն զարպը տէսթինի իւգէրլէրինէ տալլէթ իթ- միշ օլտուգլարընտան պիր թէրաֆտան պու իքի գուվլէթէ մուգա- վէմէթի ճէսարէթ իտէմէյիւպ, տիկէր թէրաֆտան ճիւմհուրա թէս- լւմ օլտալար, | իօն, Սարսիլա վէ պիլատը սայիրէ միսիլլու ճիւմ հուր գըլըճընտան գուրթուլամայաճաղարընը րանա տէքթ իթտիքլէ- րինտէն արթըգ սէլամէթը ճանլէրինի զայրէթը վէթանիլլէրինէ թէրճիհ իտէրէք, բօլթիպաճա էն աղիւմ թէօհմէթ ատտ օլտուան, խըյանէթը վէթանիլլէ գապիհէթինէ տիւշար օլարապ, թուլթոն գա- լէլէրինի, պէլտէսինի, թէրասնէսինի, վէ տօնանմասընը ճիւմհուրա իլանը հարպ իտէն, | նիլիլլէ վէ Սպանեօլ ամիրալլէրինէ թէսլիւմ իլլէ- տիլէր: Վէ մաղթուլ օն ալթընճը | ուինին քիւշիւք օլլուլու օն եէ- տինճի | ուի² նամի իլէ գրալ թանլըպ, հիւքիւմէթը էճնէպիլլէյի իմտատ վէ մուալլէնէթէ տալլէթ իլլէտիլէր:

Լւրդա տէվլէթլէրի ապէր իլէ Վրանտոյա տուխուլլէ վէ ճիւմ հուրիւթի ֆէսիս իթմէյէ պիր գաբու արարքէն, թուլթոն քիպի պիր մէթին պէլտէնին պէօյլէ պիլ իիթիար թէսլիւմ օլմասընը հագգլէրին տէ այնը իսապէթ ատտ իտիւպ, | նիլիլլէքթ քէնտի վէ Սպանեօլ տօ-

¹ Պու ընտէ կէրէք էլֆալը, կէրէք ըւ թըլահաթը, վէ կէրէք ֆրանսըճա լիսանըն ֆատիլլի ճիւթիլլէլլէ գօնարարթէնին օ ա նէտէք գալէմէ տըրըլը էվրոգտէն իւթիւն վէ ալա օլտուղունտան, էկէր պաշպա պիր գա- լէմ գարըլմամը իտէ, Պօնարարթէնին օ էս նատէ իլմ իւ քիթապէթմէ տախի զայէթ իւ- լ զայէ իլէրիւլէմիշ օլտուղունա պէշիւք պիր իսպաթ տըր:

² Օն ալթընճը Լուի գաթլ օլտուգտան սօղա, օն էալընա էազըն օլլուլու ճիւմհուր:

րէիլլէրի Սիմոն նամ պիր զալիւմ գուլտուրա ճիւթ շըրապ վէրտիլլէր: Պիշարէ գրաղատէ պու ճէնալլէր գըլըգըլը ինտանտէն կէօրաիւլիւ էնլիսի ճէվի իւ ճէֆայէ տայանմայարապ պիր պուշուգ սէնէ սօղլա վէֆաթ իթմիշ տիր: Հիւքիւմէթը շէրլէ թէրաֆտարլարը, իիթի- լալ ֆըթթէթի արասընտէ գրապտէնին հալիւ տէն պի իսպէր օլարապ, քէնտի պէնլէրին տէ պէր վէճը պալա օն եէտինճի Լուի նամի իլէ միւշարալէյի ֆրանտանը գըրալը շէրիսի թանլըլլար տըր:

նանմասընը լիմանա սօգուպ տէր ագապ, սէքիդ պին նէֆէր, Նաբօ լիթան, Սպանեօլ, վէ Սարոէնիա ապքերի գարայա չըգարուլար, վէ Ղիպրալթար գալէսինտէն¹ կէթիլթիլէրի իբի ալայ Ինկիլիզ ապքերի իլէ, մուսթահֆիզ ապքերի ճէման օն պէշ պինէ պալիզ օլտու: Ինկիլ լիպէր վապըթ ֆէվթ իթմէյէրէք էմրը մուհաֆազայէ իգոամ իտիւպ, գալէլէրի վէ իչէրտէ օլան տօնանմալարընը մուհաֆազա իթմէք իչիւն պաշըճա տէնիլ քէնարընտա օլան թապիալէրէ ֆէվչ էլ աստէ մէ թանէթ վէրսիլէր:

Եւ իմանըն իչինաէ, հէր թէրաֆա նաղըր պիր ուզընճա պուրուն, վէ պուրուն ուճուրտա երբսէքտէ Եթիլէն նամ պիր մէշուր գալէ օլուպ, պու գալէյէ աշըրը իսթիհքեամ վէրէրէք օլ մէրթէպէ մէթին պիր եէր եաբտըլար քի, ապքեր թէրաֆընտան Վիլէ, Ղիպրալթար թէսմիլէ օլունմաղա պաշատը: Սարսիլիտան Բրօվանտան գաշան գրալ թէրաֆտարըրը թուլօնլուլարա գարըշարագ, կէճէ կիւնաիւզ չալըշպ, Ինկիլիզ գօմանտասը ալթընտա էքսէրը իսթիհքեամաթէ քէնտիլէրի տախի չալըշարըր:

Պու ճիւմէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէտէն, ճէպէլի թագըմընըն ճէվը իւ զուլմ վէ գաթթալը հապտիսաթը թուլօնա տախի վապ օլարագ ահալինին իթթիֆազընա մանի օլուպ, թագըմ թագըմ ճիւմհուրիէթ վէ գրալիէթ թէրաֆտարըրը զուհուր իթմէյէ, վէ պէլաէյի զապթ իտէն տուէլը էճնէպիէ գօմանտանլարը պէյնինտէ տախի մուխալիֆէթ էսէրլէրի կէօրիւնմէյէ պաշատը: Սպանեօլար Ինկիլիզլէրին զուրուր վէ թէֆէրրիւտիւնիւ կէօրիւպ, նիլէթլէրին տէն վէսիլէսէ իտէրէք էմնիլթլէրինի սէլպ իյլէտիլէր: Վէ վագաա Ինկիլիզլէր ահալիէ մուալէնէթ, վէ հիւքիւմէթը շէրիէյի գրալիէյէ ըայէթ իթմէք վատի իլէ իչէրի կիրիպ, մէմէքէթի զապթ իթտիքտէն սօղա, հարաքեաթը թէպտիլ իտիւպ, հաքիմանէ վէ միւսթապիւա նէ մուամէլէ իթմէյէ պաշամըշար ըոր:

(Ս) ալթընճը Եւիլին գարտաշը Վօնթ տը Բրօվանա ճէնապլէրի Ղէնօլատա պուլլունտուզընտան, թուլօնլուլար պիր գաբագ կէօն տէրիպ գրալ վէքիլի մագամընտա միւշարալէյհի թուլօնա ճէլպ իթմէք միւրատ իյլէտիքտէ, Ինկիլիզ ամիրալը շուտ, պուրնա տախի գար չը գօլուպ մէն իյլէտի, միւշարալէյհի թուլօնա պագ պատայրտը հիւքիւմէթը գրալիէ թէրաֆտարըրը, հուզընլինտէն գուվլէթ վէ ճէ սարէթ ալարագ, իհթիմալ տըր ճիւմհուրիէթէ զալէպէ իտէպիւ լիլէր իտի:

Եւմիրալը մուամայիլէյհի կէրէք ահալինին, վէ կէրէք տուէլը էճնէ պիլէ գօմանտանլարընը աստէմը իթթիֆազընը վէսիլէ իտէրէք, Ինկիլիզ հիւքիւմէթինաէն պաշգա հիւքիւմէթ թանըմամ տէյէրէք, պէյաղ գրալ սանճաղը քէշիտէսինէ տախի ըաղը օլմայըպ, ֆագաթ

¹ Ագտէնիլին տըռ տենիլէ եանի Աթան, թիք Օգլանուսուրա գարըշարըլը եէրտէ, Վէպ տէ պօղալընի սաղ թէրաֆընտան ինկիլիզլէրին 1704 տէ Սպանիտան ալորըզըրը, մէթին

միւսթահքեմ, վէ ֆէթհի միւմքիտիլ պիր մէշ հուր գալէ տիր:

² Փրանսըլըն էսկի գրալիէթ սանճաղը պէյաղ վէմին իւզէրինէ իւշ զամպագ ըէսմի օ

էրվանը սիւլասէ ճիւմհուրիէթ սանճաղը քէշիտէսինէ մուվադգաթէն միւսասատէ իթմիշտի :

Իշթէ պու սագիգէտէն , Ինկիլիզին նիյէթը խաֆիյէսի մէյտանա չըգըպ , Պրանսա տօնանմասընըն էն պէջիւք տիւշմէնի օլան պիր հիւքիւմէթի Պրանսանըն էն մամուր թէրսանէսինէ տալէթ իթմէնին վէթան զայրէթի իլէ մէյուֆ օլանլար ինտինտէ նէ ազիմ մուխաթաւ , թէօհմէթ , վէ խըյանէթ օլտուղու թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր :

Ի Ե Զ Ի Ե Ն Ճ Ի Ե Ֆ Ը Ս Լ

1793 — 1794

- 1° Թուրքն պէլլէսինին հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ տաքիւնալէն մուհասէրէ գըլընմար : 2° Պօնաֆարլէ պին պալը , վէ Թուրքն մուհասէրէսի լօֆճուլարընն իւքինճի գօմանալն : 3° Պօնաֆարլէ Թուրքնալ ալընմարնալ ըսմ վէրիւ լապիսալար ինչա իւքիւ : 4° Պօրգոնսոլ ինսանլար լապիսալ : 5° Ինկիլիզ վէ Սպանիոլար Թուրքնալ իրգայա մէճոն-ը օլտու , քօնանմա վէ լէրսանէյի տաքարլար վէ ճիւմհուր տաքիւ թուրքնալ իւքիւ : 6° Պրալէլի լէրֆալարընն գալիւ : 7° Պօնաֆարլէյի լէլա ճէնէրալ ըի-լէյիսի վէրիւ :

1° Ի Ե Զ Ի Ե Ն Ճ Ի Ե Ֆ Ը Ս Լ ճիւմհուրիէյի գարջը կէլէն պիւթիւն լաւորոպա քիշըվ օլան Ինկիլիզ վէ Սպանիոլ տէվէթի , Թուրքն քիպի պիր պէլլալը ճէսիմէյի մութասարրուֆ օլարագ , Պրանսանըն էճնէպի ապէրի իլէ իսթիլասընա պիր գաբու ալմը օլտուգլարընտան , իւմէրայը ճիւմհուր լիթալիա վէ Իննօ ճէնկլէրին տէն մուվադգաթէն քէֆթը եէտ վէ ֆէրաղէթ իտէրէք , նազարը տըգգաթլարընը քեամիլէն պու թէրաֆա չէվլըմիշէր խտի :

Իմտի Թուրքնալ սէրիան մուհասէրէ վէ ֆէթհ օլունմասը , պէճիտ վէ մուէքքիտ էմրնամէլէրլէ իւմէրայը ապէրիէյի թէնպիհ գըլընմը իսէ տէ , մուհասէրէ թէտարիքեաթը վէ լէվաղիմաթընա միւթալիգ հիգ պիր շէյ թէրթիպ օլունմամըշտը : Ղէնէրալ Վարթօ Սարսիլիայը զապթ իթտիլքտէն սօղրա , եէտի սէքիլ պին ապէր իլէ Թուրքնալ եագըն լիուլ պօղաղընը վուրուպ վէ կէշիպ պու պօղաղլարըն աղղընտա , վէ Թուրքնալ գարջըսընտա օրտու գուրմուշտու : Ղէնէրալ Լաբօթ , տէօթ պին ապէրլէ Իթալիա օրտուսունտան կէլիպ , ճէնէրալ Վարթօնալ գարջըսը վէ Թուրքնալ էօթէ թէրաֆընտա օլան Սօլիէս , վէ Լաֆալէթ թէֆէլէրինի թութմուշտու :

Ըլապ , ճիւմհուրիէթ սանճաղը եանի , մափի պէյուլ վէ ալ էրվանը սիւլասէ , եաթօտ իւշընն սանճագ տըր քի , Լուի ֆիլիի հիւքիւ :

մէթի վագթընտա տալի վէ Պօնաֆարլէ հիւքիւմէթի էլէվմ պու սանճաղը իսթիլալ իթմէրէ տիր :

Պու իբի Ֆրանսիաց օրտուտու պիրի զարպ, տիկերի շարգ թերաֆրնտա պիրպիրինտէն օ գատար ուղապտա իտիլէր քի, տէյիլ պիրպիրինէ մուամլէնէթ իթմէք, իլլա պիրպիրինին մուամլէթթընը կէօրմէք տախի մուհալ գապիրինտէն իտի : Թուլոնտա օլան տուէլը միւթթէֆիգէ ապքէրինտէ ճիւզէի պասիրէթ վէ գուվլէյի ֆաիլիյէ օլտա, պու իբի օրտուլու տախի այրը այրը վուրուպ տաղըթմապ պիր շէյ տէյիլ խաի. անճագ իսթիհքեամաթը տախիլիյէ իլէ մէշղուլ օլարապ, խարըճտան պիգայա վէ պիհաճէթ օլտուլար :

Իթէտէ ճիւմհուր ապքէրի հէր նէ գատար մէղքիւր պօղաղարը թուլթմուշ իսէլէր տէ, մէվլէքէթի հիւճիւմ իլէ վուրուպ ալմայա գուտրէթ վէ ճէսարէթլէրի օլմայըպ, հաթտա ապքէրի կէրի ալմապ միւլահաղաթընտա իքէն, Ի իօն շէհրի հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ եէ տինէ կէշոիքտէ, օրատան միւնիսէլ օլան ապքէր, վէ միհիմմաթ վէ լէվաղիմաթ տախի սէրիան թուլոն ճանիպինէ կէօնտէրիլտի : Վէ Գարթօ էյուլլուն սէքիլինտէ ()լիուլ պօղաղարընը թուլթուպ, ճէ նէրալ Լաբօիք տախի շիէր լիմանընըն թապիալէրինէ մէթանէթ վէրմէքլէ մէշղուլ օլտու :

2. Պու թէսավիւրաթ վէ թէտարիքեաթ արասընտա, իւմէրայը ճիւմհուր թէրաֆրնտան, Պօնաբարթէ պին պաշը բիւթպէսի վէ թօփ ճու գօմանտանը սանիլիկի փայէսի իլէ թուլոնա կէօնտէրիլտի : Թօփ ճուլարըն պաշ գօմանտանը ճէնէրալ Տալարթէն աղըր խասթա իտի : Պօնաբարթէ մահը մէղպուրուոն օն իքիսինտէ ճէնէրալ Գարթօնուոն նէզաինէ կէլտի : Պէօլէ պիր ճէսիմ մուհասէրէյէ լաղըմ օլաճաք նէ թօփ, նէ միհիմմաթ վէ նէ տախի ապքէր վարըրը : Լլթը հաթթա պարֆրնտա ֆէվգ էլ զայէ իգտամ վէ զայրէթլէ Պօնաբարթէ քեաֆ ֆէյի լէվաղիմաթը թէտարիք իլէտի. վէ եիւզ առէտ պաթալ մու հասէրէ թօփուլ ճէմ օլունտու : Կասէնտի նամ գօլ աղասընը Սար սիլիա թէրսանէսինէ, վէ գայիմմապամ Սարէսպօյու միւհէնտիս ալայը նա գօմանտան նասպ իլէտի :

Իլիւրօն վէ Վիթթօր նաման պահատըր զապիթլէրի քէնտի նէզ տինէ ալտը, վէ օլ վէճհիլէ թուլոն գալատը մուհասէրէսինէ հաղըր պուլլունտու :

Թուլոնտա պուլլունտան տուէլը էճնէպիյէ տօնանմասընը եագմապ վէ թուլոնու իւշ կիւնտէ ալմապ իւզրէ, իւմէրայը ճիւմհուրտէն թէքրար պէճիտ էմրնամլէլէր կէլիշ օլմաղ իլէ, ճէնէրալ Գարթօ ֆուլունու հարպիյէտէն պի պէհրէ օլտուլունտան, էմրնամլէի հար ֆը հարֆրնա իճրա իթմէյէ գալգըշմըշըար. վէ օլ վէճհիլէ Պօնա բարթէյի չաղըրըպ, աթէշէ պաշլամայա էմր իլէտի : Պօնաբարթէ տիւլմէն թապիալարընըն իբի թօփ մէնպիլի ուղապտա օլտուլունու կէօրէրէք, օրատան թօփ աթըլմայաճաղընը խապէր վէրտի իսէ տէ, թէճիւպէ իլին պիր թօփ աթարգտա, կիւլլէսի գալէտէն ալթըր եիւզ արըն պէրիյէ տիւշտիլիւ միւշահէտէ օլունտու :

Իւմէրայը ճիւմհուր թէրաֆրնտան թուլոն օրտուտունա իւշ վէ քիլ կէօնտէրիլմիշ իտի : Սալիլէթի, Լլպիթ վէ Կաբարէն, Կաբաւ

րէն աթըլը երկու պաշտօնը իմիշ օրտուգունտան, ֆէննը հարպէ օլտուգճա մալիւմաթը պուլունմաղիլէ, թօփճու գօմանտանը սանխի, Պօնաբարթէնին ֆէննը թօփտա պաշ գօմանտանտան մահիր օլտուգունու ֆէհմ խլէտի: Կաբարէնին պու խորաքը թուլօն գալէսինին ալընմասընա պաշըճա սէպէսլէրին պիրիսի օլտու: Չիւնքի Պօնաբարթէյի Գարթօ իլէ պարըշորըրայ, քեաֆֆէի գօմանտարլար պէշնինտէ իմթիղաճ հասըլ խլէտի. Պօնաբարթէ պու վէքիլին զեքրինի տայիմա մէտհ իւ սէնա իլէ թէգքեար իտէր իտի:

Ղիւմհուր ապքերի, թուլօնուն աէնիզ թէրաֆընա տախի իքի թապիա եաբըլ, օ վազթըն ուսուլի իւզըէ պիրինին իսմինէ Ղէպէլէ Խալիսը վէ տիկէրինին իսմինէ Սան քիւլի, եախօտ պալարըր չըպլաֆ թապիասը թէտիլէ խլէմիշէր իտի: Թըշըինի էվվէլին օն տէօրտիւն տէ իքի գօլ տիւլմէն ապքերի չըգըլ, պու թապիալարը զապթ իթմէյէ չալըշարըար. Պօնաբարթէ, Գարթօնուն եալէրի Լըմէյրա իլէ իւզէրլէրինէ հիւճիւմ իմտիքտէ, տիւլմէնլէր միւնհէզիմէն կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար:

Բարիստէ միւզիւմ նէզարէթը հարալիէնին էմրի իւզըէ Լըրորանըն էն մէշհուր հարպ ուսթալարընտան պիրի, ճէնէրալ Տարսօն, թուլօնուն ալընմասը իչիւն պիր րէսմ վէ սիւրէթ թանգիւմ խլէմիշ իտի: Պու րէսմ թուլօն օրտուսունա վասլ օլտուգտա, տէրագասլ տիւլանը հարպ թօփլանըլ մուայէնէ օլունաու. րէսմը մէգքիւր ալթմըշ պին ապքեր հիսապը իւզէրինէ թանգիւմ օլունմուշուտու. թուլօնտա իսէ, Լիօնտան կէլէն իմաատ ապքերիլէ պէրապէր օթուգ պինաէն զիատէ պիր նէֆէր եօղուտու: Վէզալիք նէզարէթը հարալիէ թէրաֆընտան պու ալթմըշ պին հիսապը իւզէրինէ թէսափուր օլունարապ, գարա թէրաֆընտա տիւլմէնին նէ գատար թապիասը վար իսէ ճիւմլէսինին իւզէրինէ շիտտէթլէ հիւճիւմ օլունմասը էմր օլունմուշուտու:

Պօնաբարթէ թուլօնա վասլ օլտուգտա, հարպ մէվլիլէրինի կէօլ տէն կէշիրմիշ վէ տիւլմէնի նէրէտէն վուրմազ լաղըմ կէլէճէյինի քէշֆ իմմիշ իտի: Պալատէ զեքրի կէլէն Լիլիլէի եախօտ Վիւլէք Ղիպրալթար գալասը հէմ տըշարըր, վէ հէմ լիմանըն իչինի պօյտան պօյա տէօյէպիլիր օլտուգունտան, պու գալէ ալընտըգտա, տօնան մալարըն լիմանտա տուրմասը միւմքինսիզ օլուպ, ճիւմլէսի գօլայճա եանապիլիրտի: Վէ տօնանմալար օրտան չըգտըղը հալտէ տախի թուլօն գալէլէրինտէ օլան մուհաֆաղա ապքերինին հէր թէրաֆլա իիւ թիրաթը քէսիլէրէք չար նաչար սիլահլարընը պրագըլ թէսլիւմ օլմայա մէճպուր օլաճագլարը աշիքեար իտի: Իմտի պու Լիլիլէի գալասը ալընտըղը քիպի, կէրէք տօնանմալարըն, վէ կէրէք մուհաֆաղա ապքերինին թուլօնտան չըգըլ կիթմէյէ մէճպուր օլաճագլարը շիւպհէսիզ օլուպ, հաթտա եալընըզ պու սէպէսլտէն նաշի ինկիլիզէր օ թէրաֆա ֆէվզ էլ զայէ իսթիհքեամ վէրիպ, էն սէլմէ ապքերլէրինտէն իւշ պին նէֆէրլէ գըրգ տէօրթ փարէ պաթալ թօփլա օրասընը մուհաֆաղա իթմէքտէ պուլունտուլար. վէ օ գատար էմին իտիլէր քի, գօմանտանլարը իսթիհգաքեարի շու քէլամը սէօյլէմիշ տիր: “Պրան

«ըլլար էյեր պո- գալէյի պըրլարսս պէն պէ յաֆօպէն օլը-ր-մ¹ :

Պօնաբարթէ իպթիտա թուլօնա կէլտիքտէ , գուլվէյի ճէսիմէ իլէ պու իլիյէէի գալէսինին օլտուղու եէրի թուլթմազ իսթէմիլ իտի . Վարթօ հէմ ահմազ վէ հէմ խօտպին պիր ճէնէրալ օլտուղունտան , եալընըդ տէօրթ եիւլ Ֆրանսըղ իլէ պու մէվգիի զապթ իթմէք իսթէտի : Ինկիլիլէր պիր գաչ կիւն սօղըս տէօրթ պին քիշի իլէ կէլիպ վէ ֆրանսըղարը գօվալայըպ , Վիւչիւք Ղիպրալթարա տահա զիտտէ մէթանէթ վէրմիշէր իտի : Իմտի տիվանը հարպտէ տախի Պօնաբարթէ , թուլօն տէմէք , իլիյէէի գալէսի տէմէք տիր . պուրասը ալըն տըղը քիպի լքի իւչ կիւնտէ Ինկիլիլ վէ Սպանիա տօնանմալարը վէ ապքէրլէրի օրատան մահվ օլուր տէյուլ , իտտաա իտիւպ , րէսմ վէ թէրթիպի հարպը իպրազ իթմիշ օլտուղունտան . մէճիս էքսէրիէթլէ Պօնաբարթէնին րէյինի թաստիգ իյլէտի . վէ պու վէճհ իլէ կէրէք տիվանը հարպըն գարարը , վէ կէրէք պալասէ մէվքիւր թապիալաւրըն ալընմասը Պօնաբարթէնին գատրինի թէրֆի իթմիշ իսէ տէ , ճէնէրալ Վարթօ , վէ էրիքեանը հարպը եաղնըլ մանօլըալար իլէ տայիւմա Պօնաբարթէնին թէրթիպինի պօղմագտան տախի իսալի օլամու տըլար :

Պօնաբարթէ նիհայէթ ճէնէրալ Վարթօնուն իպրամաթընտան վէլէհ կէթիլիպ , հէր նէ թէրթիպ վէրէճէք իսէ . թօփ պաթէրիալ լէրինի օնա կէօրէ թանգիւմ իթմէք վէսիլէսի իլէ , Վարթօտան թահլ րիւրէն թալիմաթ իսթէտի . Վարթօ քէմալը համագաթընտան նաշի , թէրթիպինի պիր վարագա իւղէրինէ եաղըպ Պօնաբարթէյէ թէսլիւմ իյլէտի , քի իւչ կիւն իւչ կէճէ թուլօնու թօփա թուլթուպ , պատէհու իւչ գօլ օլարագ հիւճիւմ իթմէքտէն իպարէթ , վէ ֆէնըլ հարպ ճա զալաթ վէ մուխաթարալ պիր մանօվըս իտի : Պուսուլ իւղէրիւնէ Պօնաբարթէ քէնտի տախի իլավէ վէ տէրքէնար իտէրէք վարա գայը իւմէրայը ճիւմհուր վէքիլի Կասբարէնէ թէսլիւմ իյլէտի , վէ ֆէվգ էլ աստէ թաթար չըգարըպ Վարիսէ հիւքիւմէթէ եօլատուրար : թաթար ավտէթ իթտիքտէ Վարթօնուն ալլինի , վէ եէրինէ (կէօյա) | իօնու ֆէթհ իտէն , վէ հէքիմաէն պօղմա ճէնէրալ Տօբէնին նասպը իսապէրինի կէթիլտի : Ղէնէրալ մումայիլէյհ մէքքէզը մէմուրիէթիւնէ կէլինճէյէտէք , ճէնէրալ | աբօրք , մուվագաթէն գօմանտանըգ իտիւպ , մէքքէզը ապքէրի Օլուլա նաբլ իյլէտի : Իլէրիւտէ Տօբէն տախի մուհասէրէ օրտուսունա վասլ օլտուգտա , րասլըթասըղ մուալ մէլաթը իլէ Վարթօտան պէտթէր ճահիլ վէ նատան պիր քիմսէ կէօրիւնալա ապքէրէ :

Պիր գաչ կիւն սօղըս , աթի իւղղլէք թէսաաիւֆլէ տախի թուլօն պէլտէսի ալընապիլէճէքտի : Ղէնիտէ եէսիր տիւչէն Ֆրանսըղարա , Սպանեօլարըն զայէթ ֆէնա մուամէլէ իթաիլլէրինի , Վօթ տ'Օր մէթէրիսինտէ օլան Ֆրանսըղ մուհասէրէ ապքէրի միւշահէտէ իթաիլքտէ , գօմանտայա պէքլէմէյէրէք սիլահա տավրանտըլար . վէ պիւ-

¹ յաֆօպէն , էն գըղըն ճիւմհուր թէ . | քաֆտարընըն իտի տիր :

Թիւն պիր ֆրգա սաքէր պունըարտան իպրէթ ալարադ Թուլոն իւ
 քէրինէ հիւճիւմ իթմէյէ պաշլատըլար : Պու հիւճիւմ, ֆէննը հարպ
 ճա տօղըու պիր մանօվրա օլմայլալ, միւճէրրէտ գաֆա գըզզընըզըն
 տան իլէրի կէլիլ օլտուզընտան, Պօնաբարթէ խուսուսիլէ պուն
 լարըն կէրի չէքիլմէսինտէ օլան մուխաթարայը կէօրիւպ սէյիրթաթի .
 վէ մուսամէլաթէ րէհնիւմա օլտու : Չարիա թադըրը Վաիրօ թէ
 բէսինէ վաու օլմուշ, վէ Կըրնատիէ ապէրի գալէնին պօղազընը քէս
 միշ իքէն, ճէնէրալ Տօբէ, կէրէյի քիպի ուզապտա օլտուզըն հալտէ
 տաթի, պիր կիւլէ կէլիպ եալէրինի տէվիրտիքտէ, նամէրալթըլէ
 գօրպուպ ապէրին կէրի չէքիլմէսինէ գօմանտա վէրտի . Պօնաբարթէ
 պու թէրս գօմանտայա հիտտէթլէնիպ, պաշլնտան եարալանմը օլ
 տուզըն հալտէ աթէշքիպի գօշուպ, Տօբէնին եաննա կէլտի . վէ
 պու առտէմը ճէսարէթ վէ պասիրէթաէն նաշի Թուլոնուէն ալընմամա
 որնա վէսիլէ օլտուզընու ազըրճա սէօհպէթլէր իլէ եիւզիւնէ վուր
 տու : Պունու իշիթիպ արգասընտան ապէր չիքեսպէթէ պաշլատը .
 նիշէյէտէք իւմէրայը ճիւմհուր պիպէրի հէքիմէր վէ րէսսամլար գօ
 մանտասընտա պըրապաճապ տէյիւ աճը աճը թէշէքքի իթմէյէ պաշ
 լատըլար : Պունուէն իւզէրինէ Տօբէ Սպանիա հուտուտինէ կէօնտէ
 րիլիպ, գըտէմիլ վէ շէօհթէթլի իւմէրայը հարպիլէտէն ճէնէրալ
 Տիւկօմիէ, Թուլոն օրտուսուէնա պաշ գօմանտան նասալ օլուէտու :

3. Իւմէրայը ճիւմհուր վէքիլի Կասթարէն միսիլիւ ճէնէրալ
 Տիւկօմիէ տաթի, Պօնաբարթէնին ֆունուէն վէ ալմէլաթը ապէրիէ
 տէ օլան մէհարէթինի թադտիր վէ վէրտիլի րէսմի թահալին վէ թա
 տիք իթտիլինտէն, եէվմը մէգքիւրտէ Պօնաբարթէնին թէրթիպ իթ
 տիլի վէճհիլէ թապիալարըն ինշալընա մուպաշէրթ օլուէտու : ()
 արալըգ Պօնաբարթէ պիր գօմանտա թէրթիպի վէրէճէյինտէն եազը
 պիլըր պիր առամ արատը վէ Վօթ Տօր թապուլ ունտան կէնճ պիր
 չալուշ հուզըրուէնա կէլիպ, վէ գօլուէնու թապիանըն չիթինէ տայա
 թարապ Պօնաբարթէնին գօմանտասընը եազմաղա պաշլատը : Վար
 շտան պիր կիւլէ կէլիպ, վէ չիթի վուրուպ քէազըտըն վէ չալուշ
 շուն իւզէրինէ եազմուր քիպի թօփրապ եազտըրուր : Չալուշ ֆի
 թուր կէլիլմէյիպ, “ չօգ էյի տէտի, եազըյը թօղլամայա պիլէ հա
 ճէթ գալմատը ” : Պու կէնճ չալուշուն իսմի Դիւնօ իտի : Պօնաբար
 թէ պու էսնատէ թօփճուլարաա Տիւրօգ իսմինտէ տիկէր պիր տիլա
 վէր զապիթ տահա միւշահէտէ իտիւպ, իլէրիւտէ իքիսինի տաթի
 եանընտան ալըմատը : Վէ Իմէրալթօր օլտուգտա, իքիսի տաթի
 Սարէշալըգ մէսնէտինէ վասլ օլուպ, Նաբօլէոնուէն միւհիպ վէ
 մուգարրիպլէրի օլտուլար :

Տիւշմէնին էլինտէ օլան Սալպուսքէ նամ թապիանըն գարշըսընա,
 վէ Լրէնա նամ մահալէ Պօնաբարթէ պիր կիլի թապիա եաբտըր
 մըշտը : Իւմէրայը ճիւմհուր վէքիլէրի, մուհասէրէ իմալաթընը
 սէյր իւ թամաշաեա չըգտըգտա, պու թապիայա կէլիպ, գօմանտան
 լարը օրատա օլմատըղը հալտէ, թօփլարա աթէշ իթտիրտիլէր : Ինկի
 լիլ ճէնէրալը պու թապիատան պի խապէր իտի, վէ քիւլէ-քիւլէ Նիպրալ

Թար գալէսինին արնաճաղը կիւն, Պօնաբարթէնին մէմուլի իւղըէ պու կիւղի Թապիա փէք չօգ իշէ եարաեաճապուր : Վէքիլէրին հաւաքալթը Պօնաբարթէնին Թէրթիպինի պօղաուգտան մաաուա Դրան սըլ ապէրինէ տախի մուխալթարալը օլտու : Ինկիլիլէր Թօփ սէսինի իշիթտիքտէ Թապիանին նէրտէ օլտուղունու քէշֆ խալապ, էրթէսի կիւնիւ 30 Թըշրինի սանի, ալէսապահ Ինկիլիլ ճէնէրալը () հարա եէտի պին քիշի իլէ տըշարը չըգըպ Դրանսըլ ապէրինի գօվալաուր, վէ Թապիայը արալ Թօփլարը չիլիլէտի : Պուհուն իւղէրինէ Լիւլիւլա Թրամբէթա վուրուլուպ պիւթիւն Դրանսըլ ապէրի օրահա տավ րանտը, վէ ինկիլիլէր մէքրէղ պաթէրիալարնա աօղու գօշտուգլա րնտան օ Թարաֆա տահա զիտուէ մէթանէթ վէրիտի :

Պօնաբարթէ, տիւշմէնին հարէքէթինի մէն իտէճէք մէվգիլէրէ Թօփլարը տիգտիրտիքտէն սօղրա, քէնտիսի կիւղ իտէն տէրէյէ էնիպ սէս սիլ սէտաարը պիրտէն պիրէ Սալպուսքէ Թապիալարնին արգասընա չըգըպ, իւղէրլէրինէ իքի գօլտան աթէշ իթմէյէ պաշլաուր : Ինկիլիլ ճէնէրալը շաշըրպ, վէ ֆրանսըլարն օրայա կէլէճէյինի խաթըրն տան պիլէ կէչիւրմէյէրէք եաղնըշլգլա ինկիլիլէր պիրպիրինի գըրայօր մէմուլի իլէ մէթէրիսին իւղէրինէ չըգտըգտա, անինտէ պիր գուրշուն իլէ եաղալանտը, վէ Թուլթուլուպ, գըրճը Պօնաբարթէյէ Թէսիլմ օլունտու : () Էսնատէ ճէնէրալ Տիւկօմիէ տախի պիր գօլ ապէր իլէ, Թապիա վէ գալանին մապէյնինի Թուլթուլու օլտուղուն տան օ տախի իքի գուրշուն իլէ վուրուլու, ինկիլիլէր ճէնէրալա րնը գայալ էթտիքտէն սօղրա, հէր Թէրաֆտան իհալթէ օլունաճապ արնը հիսս իտէրէք, գալէյէ գաշարգլարնտան, մէգըիւր Սալպուս քէ Թապիասը ֆրանսըլարտա գալուր :

Ըգիպինտէ, Պօնաբարթէնին պու հիւսնիւ խըղմէթ վէ մէհարէ Թինէ միւքեաֆաթ օլմապ իւղըէ գայիմմագամ րիւթպէսի Թէվճիհ օլունտու :

Ինկիլիլէրին ճէնէրալը () հարա, Թուլթունա կօվէրնաթոր տախի նասալ օլմուշ օլտուղունտան, Թուլթուլուլար պու ճէնէրալըն ճէնկտէն կէրի տէօնմէտիյինի իշիթտիքլէրի հալտէ զաթէն ինկիլիլէրէ էմնիէթ քրի օլմաուրընտան պիլի ճիւմհուր ապէրինէ Թէսիլմ իթմէք իւղէ տիւշմէնէ կէչտի տէյի վէսվէսէյէ վարըպ, վէ սու խուսուս Ինկիլիլ ամիրալը Հուտուն Թէրթիպի տիր տէյու ծնտան տախի չիքեայէթ իթմէյէ պաշլաուրար : Վիրալ Հուտ Թուլթուլուլարը չաղըրըպ մուա մէլթը ապէրիէյէ գարըմմալարնը շիտուէթլէ Թէսիլիհ իլէտի, վէ օլ վէճիլէ պիշարէ Թուլթուլուլարն իւմիտի եաղնըլ Սպանէօլ վէ Լաբօլիթանլարտա գալուր :

4° Բէյֆիէթ պու բէրէսէյէ կէլտիքտէ, հէր նէ օլուր իտէ օլ սուն Սուլկրալ վէ եախօտ քիւ չիւք Ղիպրալթար գալէսինի արմապ էլ զէմ օլմուշունտու : Պու գալէնին գարըսընտա պիր վէթինլը օրմա նը օլտուղունտան, Պօնաբարթէ ֆապաթ ալթը եիւղ արըն ուզապ տա վէ Թամ գալէնին գարըսընտա օլարապ պիր մէթին Թապիա եար Թըրթուր : Վալթը կէլտիքտէ աղաճլար քէսիլիպ, Թապիա մէյտանա

չբարձր քիպի Նկիրիզներ ետղմուր քիպի կիւլէ տանէսի ետղորմուր
ղա պաշտարար . յորանսր թօփառլարը գորգուպ թապիանն մու-
հաֆազարնա տապան իտէմէզներ իտի : Նճապ պու քիւլիւք Նիպ-
րալթար գալէսի ալընմատրգճա թուլունուն հիչ պիր վէճհիլէ ալընա-
մայաճաղընա , օ վագըթ Պօնաբարթէ տահա զիատէ իսկեալթ օլուպ ,
իւմէրայը ճիւմհուրտան տախի արտ արտա պէճիտ էմրլէր կէլիպ
թուլունուն պիր ան էվվէլ ալընմատր մաթլուպ օլունտուզունտան ,
քէնտիսի յորանսրդ ապէրինին ախապընա էյիտէն վագըթ օլարագ-
օնա կէօրէ թէշվիգաթլէ ֆէվգ էլ ասէ պիր չարէ տիւլիւնտիւ :

Պալատա զիբրի կէչէն յիւնօ չափուշ տայիմա եանընտա վէ էմրի-
նէ մունթաղըր պուլունտուզունտան Պօնաբարթէ էմր իտիւպ պիր
թահթանն իւզէրինէ իրի եազը իլէ ԳՕԳՊՈՍՈՒՁ ԻՍՍԱՆԼԱՐ ԹԱՊԱՍԱՆ
տէյի եազորըրպ , թապիանն էօնիւնէ տիբրիտի : Պու իբի քէլիմէ-
նին յորանսրդ ապէրի գալիինէ նէ մէրթէպէ թէյիտի օլաճաղը Պօ-
նաբարթէնին րանա մալիւմի իտի , հաթտա իլէրիւտէ էն պէյիւք
ճէնկլէրտէ տախի , պէյլէ ապէրին գալիինի ալլայարագ փէք աղիմ
ֆիթուհաթլարա տախի մաղհար օլտու : թահթա տիբրիտիքտէ քէն-
տիսի տախի թապիանն իւզէրինէ չբարպ գօմանտա իթմէյէ պաշտա-
տը , հէր ալայտան հէր թապուրտան նէֆէրլէր գօշուպ , պու շէրէֆ-
լի թապիտա խըզմէթ իթմէք իչիւն պիրի պիրինի թէճալուզ իթ-
մէքտէ իտիլէր . իւչ կիւն պու վէճհիլէ քիւլիւք Նիպրալթար գալէ-
սի թօփա թուլունտուգտան սօղրա , քէանունու էվվէլին օն եէտիւ
ճի եարը կէճէտէ , շիտաթիւ պիր ֆուրթունա արասընտա , պաշ
գօմանտան Տիւկօմիէ , ապէրի Սէյն գարիէսինէ թօփայրպ , տէօրթ
գօլ իւզրէ թուլունա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշտար : Պիր գօլու իհ-
թիաթէ թային օլուպ տիկէր իբի գօլտան պիրի Վալպուպէ , վէ տի-
կէրի Վալալիէ գալէլէրի մուգապէլէսինէ թայէին օլունտուլար . տէօր-
տիւնճիւտի ճէնէրալ | ապօրտ գօմանտասընտա օլան վէ էն սէչմէ աու-
քէր տօղրու քիւլիւք Նիպրալթարն իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշտար :

Պօնաբարթէ օ արալըգտա գալէնին իւթիւնէ ալթը եէտի պին
խումպարա եազարըրտը , պու ճիւմլէ ճէնէրալ | ապօրտ իլէրիլէմէյիպ
Տիւկօմիէ տախի իհթիաթ ապէրինի կէթիլմէյէ կիթմէքտէ իբէն ,
թօփա եիւզ պաշտը Վիւիթօն , գօմանտասընտա օլան պիր թապուր
ապէրլէ Պօնաբարթէնին գարչըսընա չբար . իբիսի պիրլէքտէ ճէնէ-
րալ Տիւկօմիէյի մէքս իտիւպ օրանն տօլամպաճ իղէրինի Վիւիթօն
փէք էյի պիլիպիւնտէն էօնտէն կիտիպ , կէճէնին սաաթ օնունտա պիր
մազղալ արասընտան իպթիտա քէնտիսի Վիւիթօն թապիայա կիրտի ,
արգասընտան Տիւկօմիէ վէ Պօնաբարթէ , վէ ապէրլէր հէր թէրաֆ-
տան հիւճիւմ իլէ էվվէլ պէ էվվէլ թօփլարը պատէհու թապիայը
պիւթիւն պիւթիւնէ ֆէթհ վէ զապթ իլէտիլէր . միւրալպ | ապօրտ
տախի գարչը թէրաֆտան իչէրի կիրտի : Նկիրիզներ իհթիաթ ապէ-
րինի ճէլպ իտիւպ , իւչ տէֆա պու քիւլիւք Նիպրալթարն իւզէրի-
նէ հիւճիւմ իլէտիլէր , վէ սաաթ օն իբիտէ տէօրթ գըթա սիւրաթ
թօփու իլէ թէքրար կէլիքտէ , յորանսր թօփառլարը գալէնին ալ-

Թը փարէ Թօփլարընը իշլէթէպիլիպ Ինկիլիզէրի կէրի տէօնմէյէճէք մէրթէպէտէ գօվալաարլար վէ եալընըզ պու քիւզիւք Ղիսրալթար գալէ ֆէթհինտէ պին Սրանսըզ, վէ իքի պին պէշ եիւզ Ինկիլիզ Թէլէֆ օլտու :

5°. Պու գալէ ալընսրը քիպի, Պօնաբարթէ Թօփլարը լիմանըն իշինէ վէ Ինկիլիզ վէ Սպանեօլ պէյլիք կէմիլէրինին իւզէրինէ չէվիւ միշ օլտուղունտան, ինկիլիզէր կէմիլէրինի վէ ապէրլէրինի ալըպ չըգմաղա չապալամայա պաշաարլար : Իմօի էրթէսի կիւնիւ, Սէնթ Միթօան, ա՛լթիկ, Սարօն վէ Սալպուպէ Թապիալարը տախի ճիւմհուր ապէրինէ կէչիպ, եալընըզ Լա Սալի Թապիաար ինկիլիզէրին խուրուճինի մուհաֆաղա խէր օլտուղունտան, քէնտի էլէրինտէ գալըր : Պօնաբարթէ պաշ ճէնէրալ Տիւկօմիէի կէօրիւպ, Լարըն Էաթօ օ պիւր կէն ալըա խաալընը Թոլլոնաա Իպէճէպին տէյի Թէպլըր խլէտի :

Ինկիլիզէր Թուլօնտան չըգմաղտան էվիլէ, Սրանսըլըն օրատա օլլան տօնանմասընը, Թէրսանէսինի վէ կէմի Թէպիեաշարընը եաղմայա գարար վէրտիլէր . վէ պըն 18 վէ 19 ունտա, նէ Սպանեօլ ա միրալընա վէ նէ տէ Թուլօն ահալիսինէ խապէր վէրիպ, Ինկիլիզ աւիրալը Թուլօնու պօշաթմայա պաշաար, վէ պու հարէքէթլէ գըրալ Թէրաֆտարըր օլան պիւթիւն Թուլօն ահալիսի պիլա հիմայէ գալըպ խաամը ալէպլէրի օլան ճէպէլի Թաղըմընըն զապապ իւ ինթիւ գամընա կիրիֆթար օլտուլար : Ինկիլիզ կէմիլէրի Թէրսանէ մահդէնլէրինէ եանաշըպ, ֆրանսըզըն զախրէսի վէ միհիմմաթը իլէ կէմիլէրինի տօլտուրտուլար . վէ էօլլէ պիւր աճէլէ իլէ մէմլէքէթտէն չըգտըրար քի, տիվարըն սըշարըսընտա օլան իքի պին Սպանեօլ տուլուպ վէ եէթիլէմէյիպ, սօղրատան չօգ Թէլէֆլէ ճիւմհուր ապէրի էլինտէն անձապ գուրթուլապիլիլիլէր :

Նիհայէթ Սրանսըզ տօնանմասընըն եանմասընա տախի էմը վէրիլտի¹ . եիրմի գառար գաբապ վէ ֆրգաթիյն պիրտէն պլրէ Թուլթուլ շուպ ալէվլէնտիլէր, գրալիէթ Թէրաֆտարը օլան Թուլօն ահալիսի պուլնու կէօրիւպ, օ վազըթ Ինկիլիզին խըյանէթինի, վէ ճիւմհուր ապէրինտէն պաշարընա կէլէճէյինի տէրք խտէրէք, տէհշէթիւ պիր մէյուսիէթ կիրիֆթար օլտուլար . ճիւմհուր ապէրի տախի տօնանմանըն եանարընը կէօրիւպ գուրթարամատըզլարընտան, աթէշը զաղապլա բիւրեան օլուպ, կէօղլէրինտէն վէ լիսանլէրինտէն հատըզ հիսապսըզ բիւֆըր վէ լանէթ գըվըլըմլարը սաշմայա պաշաարլար :

Վէֆիլ Թուլօն ահալիսինտէն եիրմի պինտէն զիաաէսի գարը, էրքէք, իհթիար, չօճուգ, էն զըյգըյմէթ էշէալէրինի պէրսպէր ալաբապ տէնիզ գըլըրարընա տէօրիւլիւպ, էլլէրինի Ինկիլիզ տօնանմասը

¹ Պու աթէշի պաշըձա Ինկիլիզին իքինճի աւիրալը Սըննի Սիլիթ Թուլթուլտուրտու : Ամրալ Հոււտ, Թէրսանէ հալուղարընը վէ Լա Մալի գալէսինի լաղըմա աթմապ միւրատ իթտի իսէ տէ վազըթ պուլամատը, Սպանեօլ

լար քէնտիլէրինէ Թէպիմ օլան կէմիլէրի Ինկիլիզէ ուլուպ էաղմատըլար : Սպանեօլարըն շէրէֆի իշին, պու ինսանիէթլէրի ունուլթուլմամալը տըր :

նա ուղարկարագ, ճիւղահուր ասքերի ինթիգամընտան գուրթուլմագ իչին իմոտաւ վէ հիմայէթ թալէպ խտէրէր իտի : Ինկիլիզ սէպէպինէ ճիւղահուր էօնիւնտէ ճիւղիսի միւթթէհիմ իբէն, վէ պէօյլէ էճնէ պլիէ էմիիէթ խտէրէր էն պէօյիւթ թէրսանէլէրինի եապանճըպ թէս լիմ իթմէյէ ճէսարէթ իթմիւքէն, պիր Ինկիլիզ ֆիլիգասը կէլիպ, վէ թանկարընա իլլանէթ վէ քէնոիլէրինէ սատագաթ կէօսթէրէն պու ահալիտէն պիր քիմնէ գուրթարմատը : յագաթ Սպաննօլ ամիրալը Լանկարա, էհլը ինսաֆ վէ մէրհամէթ պիր քիմնէ օլտուղուհնտան, քեաֆֆէի ֆիլիգալէրինի էնտիրիպ, միւմքին օլտուղու մէրթէպէ պիչարէլէրի կէմիսինէ թաշըթալ . եալընը պուհնուն իւղէրինէ Ինկիլիզ ամիրալը Հուտ տախի արլանըպ, ֆիլիգալարընը գարայա կէօն տէրմէյէ մէճպուր օլտու . լաքին վագըթ կէհմիշ իտի : Սիչարէլէր չի թապլէ սանտալարա աթըրլապ, գալապալը գարասընտա քիմի տէնիղէ տիւշիւպ պօղուլտու . քիմի տախի իսթէր իսթէմէզ էվատ իւ աեա լինտէն այրըմագա մէճպուր օլտու . կէմիլէրին էօրֆիւլիւ պէվէլլէ ըջըլաննան ըրլաթըմլար իւղէրինտէ չօճուգլարընը արայան վալիտէլէր, գարըլարընը ղայպ իտէն գօճալար, փէտէրլէրինի պուլամայան գըլլար, բէրվանէ քիպի հէր թէրաֆը տօլաշըպ մէյեուս վէ մահլուհն ֆիղան վէ ֆէրեատ խտէրէրտի . պու վէլլէլէ արասընտա պիր թա գըմ հարամիլէր, ճիւղահուր ասքերի կէլիպ տէյի ահալինին իւղէրինէ հիւճիւմ իտիւպ թիւֆէնքլէ աթէշ իթտիլէրինտէն, գաշան գաշա նա օլպպ մալլէրի վէ վիգըլմէթ էշէալէրի տախի հարամիլէր էլլնտէ գալար :

¹ Լամարին պո- հիտայէի մոռնէվէ վէ քէրդ էնիլիւ . Ժիւրօնաթն Բարիիիտէ ղո- շէճիլէ ըլ- լայէի Իտի : (Պապ 50 ֆրգա 19) :

« Լիւննէ ռաֆուգա պաթարգտան ոսղրա Վիտէն նամ պրիւթթօ կէմիսինի տիւշմէն (Ինկիլիզ) ֆիլիգալէրի չէրիպ ֆրամաղը տօնան մասընն օրթատընա կէթիլիլէր, վէ մահլէն ղէր, թէգիւհալար վէ սայըր իսալաթ մահլու լէրինէ տաղլար քիպի էշէայը նարիյէ եաղորդ տըրար, Ինկիլիզ ղապիլթիլի էլլէրինտէ էան միւշ ֆիլիլէր իլէ աթէշ իշարէթինէ մաւթա գըր իտիլէր : Լիմանըն գուլէսինտէն սասթ օ նու վուրուր մուրմագ, մէմէքէթին օրթատըն տան պիր ֆիլէնիկ աթէշլէնիպ էիւքսէլտի, վէ գըլլըլմալըր մէմէքէթին իւղէրինէ սաշըլար, պու իտի աթէշին իշարէթի : Ֆիլիլէրի ղա պիլթիլի դարութ էէմէմէլէրինէ տօգուհտուր տուգլարը քիպի թէրսանէ քեաֆֆէի էպնիէլէր իլէ, պահիլէ գուամնեաղը մահլէնլէրի, կէմի քէրէթէլէրի, գաթրան, քէթէն, վէ պուհնա կէմիլէրին արմա վէ էշէայը սայիրէի թէճիլլէրիլէրի պիր գաշ տաթըն իլլնտէ քիւլ օլտու . ֆրամաղը պահիլէսինին հէման պիր նըսֆընըն իրազընտան թէրաթիւմ իտէն քէօզ պիլթիւն կէճէ տէնիլլին տալալարընը, տաղը ըրըն թէվէլէրինի, ճիւղահուր ասքերի օրտու

տուհու, վէ Ինկիլիզ կէմիլէրի կիւլթէրլէրինի աթէշ ընկինէ պօյատը : Թուլօն ահալիպ պիր գաշ սասթ ոսղրա խային տիւշմէնլէր ինթիգա մընա կիլիֆթար օլաճագլարընը պիլլէրէք, տէ նիլ քէնարընտա շաշըրլապ գալըն իտիլէր վէ ի քի օրտուհուն տախի պու աթէշ տէշէթիւ տէն կիլիֆթար օլտուգլարը սիւքիւնէթի, օն ալթը գաբաղըն վէ էիլիլ ֆրգաթ ինիսն արալըգ արալըգ ճէպիտնէլէրի բաթլամաթը իլէ էօր ֆիւլիւ պիր շամաթայա թէպալիլ օլտուրտու, վէ կէմիլէր գասրը տէրեայէ պաթըլ ղըպ օլմալ տան էվլէլ ալէվէնմիշ բարշալարընը վէ թօի լարընը հալաեա բիւսթիւրմէտէ իտիլէր : Նա կէահ Ինկիլիզ վէ Սպաննօլ տօնանմալարընը հարէքէթ իտէճէի, ահալի պէյնիտէ հալա տիս օլտու : Օն պէշ պին թուլօնլու, վէ Մար օլիլալը միւլթէճիլէր, գարը, էքքէք, չօճուգ, իհթիար, եարալը, խասթա, խանէլէրին տէն չըգըլալ եալը գըլըլընա տէօթիւլտիւլէր, վէ քէնալիլէրինի Ինկիլիզ կէմիլէրինէ թաշէա ճագ Սպաննօլ վէ Նարօթիլման ֆիլիգալէրին տէ գալիա տէօյիւշ պիր էէր արամալտա պիլ ըի պիլինէ թէճալուլ իթտիլէր, տէնիլ գա պարմը, վէ ալէվէնմիշ քիւլթիլէր լիմանըն իլլնտէ տաղլարը իւղէրինէ սաշըլմը օլտու ղուհտան պու միւլթէճիլէրին կէմիլէրի նագըլ

“Նիհայէթ ճիւմհուր ապերի հազիգէթէն թուլուն իշերիսնէ կիրտիքտէ, շէհրին նըսֆընտան զիատէսի չէօլ, վէ տօնանմա վէ թէր սանէնին իքի սիւլէսիւ քիւլ օլմուշուտու : Եւ իսլթը գըլթա գաւ բազ վէ ֆրգաթիյնտէն եէտի գաբազ, վէ օն պիր ֆրգաթիյն գաւ մըշ ըտը . գուսուրու եա եանմըշ վէ եա տա Ինկիլիզէր ալմըշ կէօ թիւրմիւշ խտիլէր :

Թաճիւպէ շայան շէյ, շու խասարաթը ումումիյէ արաւընտա սօզ Գուզ եիւզտէն միւթէճափուզ բրանկալըլար, զէնձրլէրինի գըրըպ գաչաճազ, վէ եախօտ պու մագուլէ միւճրիմլէրին մէլուֆ օլակէլ տիքլէրի դասպ իւ թալան իֆալինէ թէշէպպիւս իտէճէք եէրատէ, ճիւմիէսի մահպըսլարընտան չըգըպ, տէօրթ ֆրգաթիյնին, թէրսա նէնին, ըիշթէիսանէնին, ըրզազ անսարընըն, պարութիսանէնին վէ զընտանըն աթէշինի չալըշըպ սէյիւնաիւրաիւբտէն սօղրա, թէքրար բրանկալարընա կիրտիլէր . վէ պու ճէտիւմ վէ մէթին էպնիէ վէ միւ հիմմաթտէն ճիւմհուրու մահրում իթմէյիպ Ինկիլիզէրտէն ինթիւ գամ ալտըլար :

Ղէրիտէյի նուֆուսու ինսանիէտէն հէքք օլուպ, իլէլէպէտ սէր պէսթիէթլէրինի զայպ իթմիշ օլան միւճրիմլէրին, պու միսլի կէօ

կէօ կիւճ վէ կէօ մուխաթարալը օլուրուտու : Զէր տագիգէ սանտալըն պիլինին պաթմասըն տան, վէ լէշէրին գըրէա տիւշմէսիտէն հաւ սըլ օլան վէլվէ վէ ֆիղան վէ ֆէրէատ սէ տալէրի էն ճէսարէթլէ կէմիճիլէրի տախի գուվ վէթտէն տիւշիւբիւրիւտիւ : Կէմիլէրտէն վէ թէրսանէտէն հալալանըպ ահալի երզընթըր իւզէրինէ տիւշէն հանմըշ հաթըլըր սըրա սըլ ըա առապըրը պիրտէն տէվիլի խտի, էթէտէ տէն ճիւմհուր ապերի թապիալարընտան տ թըլան կիւլէլէր վէ խումպարալար տախի լիմա նը վէ եալը քէնարըրընը սիլիպ սիւփիւրիւրիւտիւ, պիր ֆալիէտան օլուպ գալալալըգտա պիլի պիլինտէն այրըլան չօլուզ չօճուզ, ու մուպի ահալինին պու թէմվիլիւճ վէ թէէս սիւֆ սէտալէրի արասընտան պիւլէնտը ալազ իլէ պիլի պիլինի չաղըրմայա մէճպուր օլուր ըրըրըր : Գարըրար գօճալարընը գայպ իթմիշ գըզար վալտէլէրինի, վալտէլէր չօճուզլա ընըր արարըր ըտը . պաղըրըր ապրոպա իւ թալիւգաթլէրինի ֆիլիգալէրէ պինիպ կիթ տիքլէրին պիլմէյիպ, հէնիւզ շէհրտէ զանն ի տէրէք, սանտալ պինիէն պազըրը վարմայ ըպ, մէլուսիէթլէ ըրթթըմլար իւզէրինտէ եու վարընըր տուրուրըր վէ բալամար թաշարը նա սարըլըրըր վէ ճան բարէլէրի օլան գըլ մաթըլարընտան այրըրարազ գաչմայա բաղը օլանպըր ըտը : Պաղըլարը սանտալարըն հառ տէն աշըր էիւքէնիլշ օլտուգունու կէօրիւպ, քէնտի ճանարընը ֆէտա խտէք էվաալըրը նը, վալտէլէրինի վէ գէվճէլէրինի գուրթար մագ իշին թագըմ թագըմ տէնիլէ աթըլըր :

Ըր ըտը : Պու կէճէ գարանըրը իլէ սայըր նի շէ նիլէ գալպէ միւէսիւր վէ միւհէյէիճ վէ գայի տախի էօրթիւլիւ գալտըր : . . . Պահրիէ ապէրի վէ զապըթանընտան մատա, եէտի պին գա տար թուլնու օ կէճէ Կնկիլիզ վէ Սպանիօզ կէմիլէրինէ ըրզընտըր, ֆրանսանըն սէվալիլէր նի վէ թէրսանէսիին տիւշմէնէ թէպլիւմ իթմէք վէ գըրալէթ տանձաղընը շէքմէք, ճիւմհուր հուգուրուտա աֆվ օլուրուր գապալաթ տէ յիլ խտի : Պիշարէլէր տաղըպէրին իւպիւնտէն էվէրինի վէ օղազ պաղշէլէրինի եազան ալէվին շալիլը իլէ բարլայան թէփէլէրէ սօն սէլամ լարընը աքս իթտիլիլէր խտի : Պու էօրֆիւլիւ սաաթտա, տպանիօլարըն պաթըրմայա ու նութուղու վէ պինիլը իլէ պարութ վալիլէրինի համիլ օլան իքի ֆրգաթիյն տահա տէհ շէթլիւ պիր շամմաթա իլէ հալպա չըգըպ, մահարէպէի տախիլէնին սօն վէ էօրֆիւլիւ սէլամըր վէրէքք, եէնէնէլը վէ եէնիլէնէլը իւզէրինէ պիրտէն, լիմանա վէ շէհրիէ մէվթ աթէշինի սաչալ գալմուրուրըր :

« Էթթէսի կիւնիւ ինկիլիզէլը տէմիր գալ սըրըպ, վէ եապամաղըլըր կէմիլէրի պէրու պէլ ալըպ տէնիլիլ սշըլտըլըր : Թուլն միւլ թէճիլէրի հէման թագըմը իլէ Լիվիսոյա նագլ օլուպ, էքրէլիսի թօսգանտա թէմէք քիւն իլէտիլէր : Պու ֆալիլէրար հալա օրա տա գալըպ, վէ Լիվիսո, ֆիօրէնյա, վէ Բիլ զար մէլաթիսանալընտա էճնէպի միլէթլէր վէ իթալիանըր արասընտա նիլէ ֆրանսըզ իանիլի տախի պու անտէք գրաաթ օլու նուր Դ :

րիւնմէմիշ հարաքեալմը միւթէհայրէլէրի վէ վէթան սերպէսթիէ-
թի իսթիհասալինէ պէօլէ պիր ֆէտաքեարըզլա ճահտ իւ իգտամ
խլէմէլէրի օ վագթըն էֆքեարը ումուսիէսինի հէր շէյտէն զիատէ ա-
շէքեար սիւրէթտէ պիզլէրէ նագշ իտէր պիր քէֆիէթ տիր , վէ իհ-
թիմալ արը ինկիլիլէրին պու մէքրուհ հարէքէթլէրի Նաքօլէոնուհ
իլէրիւտէ ինկիլիլէր հագգընտա իլա նիհայէ ըղհար իլէտիյի բօլի-
թիգաճա պուզզ վէ առավէթը շէտիտէսինէ սէպէպը էվլէլ օլմուշ
աուր :

6^օ. ինկիլիլէր թուլօն լիմանը վէ թէրսանէսինի խարապ իթտիք-
տէն սօղրա , մէմէքէթ ճիւմհուր հիւքիւմէթինէ թէսլիմ օլտու , լա-
քին իւմէրայը ճիւմհուր վէքիլէրի ինկիլիլէն զուլմ ու վահշիէթինի
թէճալուզ իտիւպ , պու ֆիթուհաթըն շան իւ շէրէֆինի զայիլ իտէ-
րէք , ճիւմհուրիէթին իւզէրինէ էպէտիպիր գան լէքէսի պրագալըլար :

Ճիւմհուրիէթէ գարշը կէլէն ահալնին պիր խայլըճասը էճնէպի
կէմիլէրինէ գաջպ գուրթուլմուշ վէ եախօտ սու վէ ալթէշէ թէլէֆ
օլմուշուտու : Պու ճիւմլէ վէքիլէր պի կիւնահ գանը իլէ պօյանմագ-
տան իհթիրալ իթմէյիպ իպլթիտա Ալտնի Ամիթին ալթէշիտէն պա-
ղը կէմիլէրի գուրթարան իքի եիւզ գատար թէրսանէ ապէրի վէ ա-
մէլէսի իւզէրինէ տիւշիւպ գըլըճտան կէշիրտիլէր :

Սէգքիւր իւշ վէքիլտէն պիրի , Վրէրօն , հէր կիւն իտի եիւլէն զիաթէ
էլլէ Էէսիլէյօր : Սէ աիկէրի Վուշէ , թուլօն ֆիթուհաթը զէնէթի պո-
աիլաճ իտի եիւլ օն իւշ զօրպանն գալիլէ իլէ իճրա օլմուշապ արը : Սէ իւշիւնճիւսիւ
Պարրաս , օն իքի կիւն սօղրա , պուրատա հէր կիւն առամ իի-ֆէնիլ-
նիյօր , վէ պիր զօրպա գալալընճալապա իի-ֆէնիլնէճէ Էէրլէր տէիւ հիւքիւ-
մէթ վէ ահպապլարը թէրաֆընա եալմաղա հիճապ իթմիլէր տիր :
Սէ վագաա , սաթըր վէ թիւֆէնըլէ , պիր պիրինին արգաուր սըրա նի-
շէ պի կիւնահ գըրալ թէրաֆտարըլընն ըիշթէի հայաթլէրի գաթ
օլմուշուպ , եալընըզ պիր հաֆթատա իքի պինտէն զիատէ նուֆուս
թէլէֆ օլտու :

Պու ֆիթուհաթտան սօղրա , պաշ գօմանտան Տիւկօմիէ , Սպա-
նիա օրաուսուհա սէրապէր նասպ օլտուղուհտան Պօնաբարթէի
տալիի պէրապէր ալմագ միւրատ իլէտի . անճագ նէզարէթը հարալիյէ
թէրաֆընտան միւսաատէ օլմուհմաուրընտան , Պօնաբարթէ պիւ-
թիւն ագտէնիլ սէվահիլի իսթիհքեամաթը մուլայէէնէ վէ թէֆթիշի-
նէ մէմուր թային օլմուտու :

7^օ. թուլօն ֆիթուհաթընը մէգքիւր իւմէրայը ճիւմհուր վէքիլ-
լէրի հիւքիւմէթէ թագրիր իթտիքտէ , եա զարազ վէ հասէալէրինէ
մէպնի , եա տա աուէմը տըգգաթ վէ պասիրէթլէրինտէն տօլայը , ֆի-
թուհաթէ իլը սէպէպ օլան Պօնաբարթէյի ապա զիքը վէ թալսիյէ
իթմէմիլլէր իտի¹ : Սէքին պաշ գօմանտան Տիւկօմիէ , Պօնաբարթէ

¹ Իւմէրայը ճիւմհուրիէ վէքիլլէրինտէն
Պօնաբարթէյի իուսումէթ վէ առավէթ կէօս
թէրէնլէրին մուղայիրի օլարագ թալթիֆ վէ
իթիֆաթ իպրալ իտէնլէր տալի պուլընմուշ

տուր : Սէ Մէմօրիպտա նագլ օլմուտուղու
վէճիլիէ Նիա պէլտէսինտէ օլտուղու էսնատէ
պուլնարտան պիրիսի , զայէթ կէնճ , տիլլէր ,
վէ հիւսնա պիր զէվճէսի օլտուղու հալտէ տա .

իջիւն լիվա ճէնէրալըղը ըիւթպէսինի իլթիմաս խաիւպ, հիւքիւմէ-
թը ճիւմհուրիյէյէ շու վէճհիլէ եազմըշ ըար :

“ Սիւքեաֆաթ խտին վէ իլէրիլէթին պու եիյիտի, զիրա պունուսն
” հապքընտա պիր հապքըղըղ օլուրսա, քէնտի քէնտինէ իլէրի կիւ
” տէճէք աիր պու աուամ¹ ” :

Պօնաբարթէնին պիլ լիապէ միւսթահապ օլտուղու լիվա ճէնէ-
րալ ըիւթպէսինին պերաթը, ալթը հաֆթա սօղրա եէտինէ վապ օլ-
տու վէ օլ վէճհիլէ միրալայըղ ըիւթպէսինի աթլայըպ եիրմի պէշ
եաշընտա ճէնէրալ, վէ օն պիր այ զարֆընտա իւշ ըիւթպէ պիրտէն
գաթ իթմիշ օլտու :

Խի, Պօնաբարթէի խանէսինէ պըպ վէ թուլ
միւտտէթ եազըն ագրապա մագամընտա ի.ֆ.
րաթ թէքիֆսիլէ տաիի ըզհար խտիւպ,
հաթտա իլէրիւտէ օն իւշ ամսորմէր վուգուա-
թընտա, Գօմանսիօն մէճլանին նապըր տըպ-
գաթընը Պօնաբարթէ իւլէրինէ ճէլպ իտէնիլ-
րին պիրիսի տաիի պու զաթ օլտու : Պօնա-
բարթէ պու զաթըն խանէսինտէ իգամէթ իթ-
տիի էնտտէ, խաիւ ահպապըղա եազընաղ
թէքիֆսիլէթընտէ տաիի պուլուստուղուսու
քէնտիի շիքեպէթ խտէր : Վէ խմէրաթոր օլ-
տուգտան սօղրա, մուրուրու զէման վէ կէօ-
նակէօն ֆէլաքէթլէ : հիւսիւ ճէմալին զայ
իթմիշ վէ տուլ գալըշ օլան էքքի միւսաֆիրիս-
նէ սահիլէսինի օ հալտէ կէօրաիլքտէ, “ նէ
” դաշայիլ, մատամ, Նիտէ պու գատար ահ-
” պապըղըղմըղ վար իքէն, նիշին պու վաթթա
” գատար տէր խաթըր էտէրէք նէզտիմէ կէլէ-
” մէտին, սէնին իլէ ագրան օլանյար կէլիւպ է-
” հիւս օլտուլար դ տէտիքտէ գարը ճէվաղ վէ-
րիւյնէ շարէ էֆէնտիմտէտի, օլար զէնիլին պէն
սէֆիլ գալըղքձա պիրի պիրիմիլ թանըմաղ
օլտուգ տէտի : Պատէհու հէր նէ իսթէտի ի-
սէ Պօնաբարթէ պիւա տիրիլ իթա իլէտի :

Նաբօլէն քէնտիի շու վէճհիլէ տաիի
պիր մէնպըպէ նապլ խտէր. “ Նիտէ իգամէթ
” իթտիլիմ էնտտէ կէնձ վէ աթէշի օլուպ,
” ազըմ ֆիքրիմ պու տահիլէի հիւսիւ ճէ-
” մալ օլան սըրտաշը, թալթիֆ վէ նէվաղիլէ
” բէրիլքտէ իթմէք էմէլինտէն պաշգա միւրա
” սըմ եօղուտու, վէ պու պապտէ հիւքիւմէ-
” թին, սուի իսթիմալի իլէ նէ գատար ճան
” դայ օլապիլէր օլտուղուսա պիր քիւշիւքնու
” մուսնէ օլմաք իւզէ շու վագապը տէրիւս :

” Թըր իտէրիմ¹ Գօլ տը թէնտ պէլնտէ ապէ-
” ըի մէվգիլէրիմիլին աքաղնտա աիւշմէն գուվ
” վէթինի քէշֆ իշիւն, վէ մէրուսմէ պէրապէր
” օլտուղու հալտէ քէշթ իւ կիւզար իթմէքտէ
” իքէն, մէրուսմէյէ պիր քիւշիւք գալիւ սէր
” իթտիլմէքէ կէլնտիլմէյի աիւշիւնիւպ, պիր
” դարաղը գալիւսըր էմէ իթտիմ վագաա պիրիմ
” ապէր էէնտի. անձապ պիր նէթիլէ հապը
” օլմապըպ պէհուտէ օլմաշ քէն, մէրուստա
” պիր գաշ թօփձուսուղու լէշի գալըր, սօղ
” դատան հէր գաշ տէֆա պու վուգուաթ
” խաթըրմա կէլմիշ խտէ քէնտի քէնտիի թէք-
” տիր իթմիլիմ : Մձապ պիր պաշգա աուամտա
” պունու եաբմաղըլար, պիրէմէմ, շիւնքի
” պէն տէ աուամարնէն ֆէնտաղ տէլիլիլիմ¹ :

1 Պօնաբարթէնին տըքէրիլէ շան իւ շէրէ-
ֆի, թուլն ֆիթուհաթը թարիխինտէն պաշ-
լամըշ օլմաղլէ, պու թարիխին էտէրի հիշ պիր
վագըթ խաթըրնտան շըգմալըտըր : Վէ իւք
շէրէֆի, իւմէրայը ճիւմհուր վէքիլի Ասապա-
րէն, վէ ճէնէրալ Տիւկոմիէ սայէսինտէ էտին
միշ օլտուղուստան, Վէնթ էլէն տտաընտա վէ-
ֆաթընտան պիր աղ էվլէլ վատիլթինի թահ-
րիլ իթտիքտէ, պու իքի զաթըն մէրուսօրա-
ընըր պիւմէղ վէ թանըմաղ իքէն, քէնտիլէրինէ
ճէտիմ աթիլէր թալիսի իթմիշ տիր : Նաբօ-
լէնտան պու սօն միւրտոր, ճէլալէթը թաղիլ
նէ տէլալէթ խտէն քէնտի շէրէֆիլին թուլն
մուհաթէրսինտէն, վէ Ասապարէն վէ Տիւկօ-
միէնին հիւմէթիլէ պաշտաղընը իգրար խտէ-
րէք, պու իքի զաթըն զիքրիլի տաիի իլա ին
թիւյըր զէման պագի իթմիշ տիր :

ՏԷՕՐՏԻՒՆ ՃԻՒՒ ՖԸՍԼ

1794 — 1795

1° Պօնաբարթէն Իթալիա օրադատունուն Թօփճոս պաշ գօմանաանը : 2° Բիէճօն Բէնին¹ Իսթիլաւ : 3° Սարաէնիս, Լաւրիս, Բրոսիս, Ինիլլէրրա վէ Վիլէ-Պրանսա ճիւղոսոս ալէյիլէն Իթիֆազլը, վէ ճիւղոսոս ապաւնին Բիէճօնի ճիւղաւապ օլան ֆիլոսալլաւ : 4° Գօրսիֆա ապաւնին Ինիլլէրրէ Իէլիէի : 5° Վրանսա ճիւղոսոս Լիւսիէ Գալլիէյի Պիլէ Պէլիս Կիսի-Պիլ Կէնիլիալ : (Վօնաբարթէն նապիսալ) : 6° Ղէնէրալ Պօնաբարթէնին ալլէ : 7° Սէլիէ ապաւնին Պէնոսիլի :

1°. 1794 սէնէսի քեանունուն սանի այրնոս Պօնաբարթէյէ եիրմի պէշ եաշնոս օլաուզու հալոտ Լիվա ճէնէրալը բիւթպէսի վէ Լիթալիա օրադատունուն Թօփճոս պաշ գօմանաանը վէրիլիշ Իսէ տէ, մէքէյը մէմուրիէթինէ կիթմէզտէն էվլէլ, վէ պալատէ զէքրի կէշտիլի վէ ճիլլէ, ապ տէնիզ սէվահիլինտէ օլան Իսթիլիքեամաթըն մուալէէնէ վէ Թանդիլինէ մէմուր Թալէին գըլլնտը : Պօնաբարթէ պու մէմուրիէթինտէ տախի ֆէվզ էլ զալէ պիւլաղէթ վէ էհիլէթ րզհար Իտիւպ, տիւշմէն կէմիլլէրինին տէմիլլէրիպ Իգամէթ Իտէպիլլէ ճէլիլ քոգուզ աոտէա լիմանա մէթանէթիլ Թապիալար բէմի վէրիպ, Իճապը Իթիլիզաւնը տախի տէլլիլի ագիլի Իլէ հիւքիւմէթը ճիւլմուրիէյէ Թագրիլ Իթմիշ Իտի : Պու Իսթիլիքեամաթըն Թէրթի պի վագթըն էն մէշնուր ճէնէրալարնտան տախի Իսթիլիսան վէ Թագաթըր գըլլնմըլ օլաուզունտան, միլլէթ պէյնինտէ պիր գաթ տա հա Պօնաբարթէնին շան Իւ շէրէֆի վէ սըլթ Իւ շէօհէթիլինէ միւ ճիպ օլաու :

Պօնաբարթէ մարթ այրնոս Լիթալիա օրադատունուն մէքէյի օլան Լիս պէլտէսինէ կէլիպ, ապէրի մէվգիլլէրինի մուալէէնէ իլլէտի. պա տէհու մուհարէպէնին Թէրթիպիլիլ լայհա Իտիւպ, հիւքիւմէթը ճիւլմուրիէ վէքիլլէրի օլան Բիգօրտ վէ քիւլիւք Բօպսքիլէրէ, վէ ապէրի Թագրիլնտան տախի ճէնէրալ Տիւմէրպիոն, Վասէնա վէ Բուսգա վէ սայիրէտէն միւրէթթէպ օլան մէշլիսէ Թագաթիլ իլլէտի. վէ պու Թէրթիպ տախի մագպուլ օլապ Իճրասընա էմր օլունտու : Ղիւնքի Թուլոն ֆիլթուհաթընտան սօղըա Պօնաբարթէնին հէր Թէր Թիպիլնէ նազարը Իթիմատ վէ էմիլիլլէ պագըլլըտը :

¹ Բիէճօնի, վէ Սալոյա մէմէքէթլլի, Փրանսա հուսուտիտէ էվլիլտէ պաշա պաշ գա տուգալլը օլապ, կէշէն տէհիլն սօն լարնոս Սարտէնիա գրալլէթի մէմալլէրինէ տախիլ օլաուլըր : ճէնօպ տախի օլ էնտտէ

միւթագիլ պիր ճիւլմուր Իսէ տէ, պալատէ մէքիլլէր էյալլէթլլի Իլէ, պիր էյամ Փրանսըլ Թասարուֆուլլէշտիլլէն սօղըա էլլալլէթու հալիլի Սալոյա, Բիէճօնի, ճէնօպ ճիւլմէսի պիրտէն Սարտէնիա մէմալլէրի տէմէք տիր :

2. Ի թալիս օրտոստունուն պաշ գօմանտանը ճէներալ Տիւմէր-պիօն նիգրիս իլէթինէ միւսլթէլա օլարագ պիր միւստէթտէն պէ-րիւ էսիրի ֆիրաշ օլմուշ, վէ օրտուլու մէգքիւր գօմանտասը տախի պիլ վէքեալէ ճէներալ Սասէնայէ վէրիւմիշ իաի : Պիւ իւք Ի թալիս մուհարէպէտինտէն մէրամ, Լէսթրիա իլէ միւսթէթիգ օլան Իիէ-մօնթէ ապքերինի գարշըլայրալ, վուրուլ, տաղըթմալ, վէ սօղլա-տան օրայա կէլէճէք Լէսթրիա ապքերինէ տախի զալէպէ իթմէք ի-չիւն Իիէմօնթէյի էվլէլէ զապթ վէ իսթիլա իթմէք, վէ Ինկիլիզ կէմիլէրինի եանաշարմամալ իւզըն օ ճիվարտա օլան լիմանլարը տա-խի էլէ կէչիւրմէքտէն իսպարէթ իտի : Վէ Պօնաբարթէնին թէրթիպի Իիէմօնթէնին Վոլըշ (Վօրգա) նամ մահալտէ օլան օրտոստունու եիւզ եիւզէ վուրաճագ եէրտէ, տօլաշըս սրգասընտան վուրմալ օլ-տուզունտան, պու մանօվայր իճրա իթմէք իչիւն պիթէրաֆ օլան Ղէնօվա ճիւմհուրու մէմալիքինի չիյնէմէք լազըմ կէլիւսէ տէ, կէրէք պիր սէնէ ագտէմ Իիէմօնթէ տէվլէթի տախի պու մէմալիքտէն իքի պին պէշ եիւզ ապքեր կէչիւրիլ Թուլօն մուհասէրէսինէ կէօնտէրմիշ օլտուզունտան 3 վէ կէրէք ասը Ղէնօվա լիմանընտա իքէն ինկիլիզըր 1. Սօնթէի նամ պիր Վրանսըղ ֆրգաթիյնինի վուրմուշ վէ եազմըշ օլ-տուգլարընտան, պիթէրաֆըզ պէր թէրաֆ օլարագ, հիչ պիր ինթիւրազ գալմատըգտան մաատա Վրանսըղ ապքերինին իմրարընա պիր պէօյիւք օէլահիէթ տախի հասըլ օլմուշուտու :

Իմտի նիտանըն ալթըսընտա, ճէներալ Սասէնա գօմանտասընտա օլարագ գըրգ պին ապքերտէն միւրէթթէպ պիր ֆրգա, պէշ գօլ օ-լարագ Բօյա նէհրինի իմրար իլլէտի : Վէ Սասթիօ նամ մէթին վէ միւսթահէմ մահալին մուհաֆագասընա մէմուր օլան եիրմի պին Իիէ-մօնթէ ապքերի արգատան իհաթէ օլունտու : Վրանսըղ ապքերի տաղ-լարըն թէրէսինտէ օլան գալէլէրի, պայրըլարը թըրմանարագ սիւն կիւ գուվլէթի իլէ ֆէթհ իսիւպ, վէ Պօլ տը թէնտ տէնիլէն պէլի տախի զապթ իտէրէք, ճիւմհուրիէթ պայրաղը Լէս տաղլարը իւզէ-րինտէ թէմէվլիւճ իթմէյէ պաշլատը : Վէ տէօրթ պին եէսիր,

1 Ալէ տաղլարը եւրօքանըն էն մէհուր վէ էն եիւքէք տաղլարը տըր, վէ ֆրանսա վէ Իթալիա վէ Լէմանտանըն արասընտա օ-լուլ, եէտի պէօյիւք գօլ, վէ ագալի ալթը քիւչիւք գօլա թագսիմ օլունուր, քի պաշգա պաշգա իսիլէրէ զիքր օլունուր օլտուզունտան մահալէրինտէ թախիլ օլունաճագ տըր : Պու ճէպէլ սիլիլէսինտէ, տէօրթ պինտէն պէշ պին մէթիօ էլէքէքլիսէ գատար օն իւշ օն տէօրթ թէփէ վարարը : քի տայիմա իւզէլլէրի գար իլէ գաբանըշ օլտուգլարընտան, տէրէ-լէրինտէն պաշլէքա Չիլլէրի վէ Իթալիայը չըմալի սահալարընա միւթէատտիտ նէհլէր վէ չայլար ճէրեան իտէլլէր, վէ էն պէօյիւ-ճէքլէրի Գէնօ, Բօն, Բօ վէ Թունա լիմալլարը տըր : Պու տաղլարըն փէք ալ կէչիւրի օլուն, սիլիլար քիպի միւսթէնի փիւզ միւրուրտօղլալ

էն մէհուր կէչիւրի, 1. Սօն Ժէնէվի կէ-չիտի տիւր քի ֆրանսայը Բիէմօնթէյէ պիթիշ տիլիւր : 2. Եշէլ կէչիտի, քի ֆրանսայը Սա-վօյաեա պիթիշտիլիւր : 3. Սօնթէնի վէ քիւ-չիւք Սէն Պէրնար կէչիտի, քի Բիէմօնթէյի Սալօյաեա պիթիշտիլիւր : 4. Սէն Կօթար կէ-չիտի, քի Չիլլէրիլի Իթալիայա պիթիշտիլիւր : 5. Սէմէրիլի կէչիտի, քի Լէսթրիայը Լօթի-րիա իլէ պիթիշտիլիւր : Ֆրանսալար Սիմբլոն վէ Սօնթէնի կէչիտէրինէ մէհուր Եօլար եարտըրարըր :

Սպանիօլ ճէներալը Վնիպալ, մէվուտու Իտտան 217 օէնէ ագտէմ պու տաղլարը օլ-տու իլէ կէչիւլ, վէ Պօնաբարթէ տախի պէօ-չիւք գտու իլէ 1800 օնէնսի իմպար իլլէտի, քի ալէ ումուճ միւսթիսիլ տտո օլունա-շուտու :

եէթմիշ Թօփ, իբի միւսթաճքէմ պէլտէ, եանի ()նէյլ վէ Սօրճիօ .
պու մէմուլին զայրի ֆիթուհաթըն ասարընտան ատու օլունտուլար :

Պու մուհարէպէտէն սօղրա պաշ ճէնէրալ Տիւմէրպիօն, նէզարէ-
թը հարպիէյի ճիւմհուրիէյէ եաղարղը Թագրիրաէ, ճէնէրալ Պօնա-
բարթէ հագգընտա շու վէճհ իյէ Թահրիր իյէմիշ տիր : « Պիթու-
հաթըմըզա միւճիպ օլան Թէտապիրի մագուլէ, միւճէրրէտ ճէնէ-
րալ Պօնաբարթէնին ագլիւ տիրայէթինաէն նէշաթ իթմիշ օլուն-
լու ինքեար օլունամալ » :

Պու վէճհ իյէ Իիէմօնթէնին ()նէյլ լիմանը Պրանսըզ էլինէ կէշ-
միշ իսէ տէ, Ինկիլիզ տօնանմասը Ղէնօվէզլէրին Վատօ լիմանընը
թուլթմուշ օլունղունտան, Պրանսայա քիւլի մէնֆաաթը օլան, Իը-
րօվանս էյալէթի իյէ Ղէնօվանըն Թիճարէթ ախուլթասը միւմքին
օլամաղըտը : Իմօի Ղէնօվա ճիւմհուրու մէմալքիինն էթրաֆընը ի-
հաթէ իտիւպ, Լէսթրիա վէ Իիէմօնթէ ապքէրիյէ իսթիլաթընը
քէսէրէք զարուրի պիթէրաֆըզա մէճպուր իթմէք միւգթէզայը բօլի-
թիգա վէ իլիտէի ապքէրիէտէն պուլունտուլու նամալիւմ տէյիլիտի :

3. Պու էսնատէ Պրանսա ճիւմհուրու ալէհինտէ օլան տուէլը
Լըրօբա իթթիհատը տայրէսինէ, պաշգա տէվլէթլէր տախի տու-
խուլ իտէրէք, իթթիհատը մէգքիւրէ քէսպը գուվլէթ վէ մէթա-
նէթ, վէ նիսան 14 տէ վագի օլան պիր ահտնամէ իյէ Սարտէնիա,
Լէսթրիա, Իրուսիա վէ Ինկիլթէրա քէամիլէն իթթիֆագ իթմիշլէր
իտի : Ինկիլիզ տէվլէթի Իրուսիա տէվլէթինէ ալթմըշ միլիոն իմտա-
տիէ վէրէրէք, Իրուսիա տէվլէթի տախի իթթիհատ խըզմէթինէ
Թայէին օլունմագ շարթը իյէ ալթմըշ պին ապքէր Թէտարիքինէ միւ-
թահիտ օլմուշուտու, մահը մէզպուրուն օն սօգուղունտա, ահտ
նամէյը մէգքիւր պաշգաճա օլարագ Պիլէմէնկ, Ինկիլիզ վէ Իրուսիա
տէվլէթլէրի պէնինտէ պազը գէյիւ իլալէ իյէ տախի ինզալանըպ,
Իրուսիա տէվլէթի հէր նէ ֆիթուհաթ վէ հէր հանկը պէլտէյի
զապթ իթսէ, Ինկիլիզ վէ Պիլէմէնկին տախի հիսսէտար օլաճագլարը
գարարտատէ օլմուշուտու :

Պրանսա ճիւմհուրու, իսթիլալաթը տախիլէսինաէն տօլայը
Լըրօբա տէվլէթլէրի ինտինտէ օլ մէրթէպէ պիթապ վէ պիթագէթ
ատու օլունտուլու քի, չանթատա պիր հաղըր շէքեար մագամընտա
Պրանսատան ֆէթհ օլունաճագ մահալլէրին, պէնլէրինտէ Թագսիմի
սիւրէթի, պատէլ միւսալէհէ Թէսվիէ օլունմալը տըր տէյի, ահտնա-
մէյէ պիր պէնտ իլալէ իթմէքտէն տախի իսթիլալ իթմէմիշլէրտի :
Լնճագ վուգուաթը աթիէ Թամ պունուլն աքսիսի օլուպ, իլէրիւտէ
Թարիֆ օլունաճաղը վէճհիլէ . Պրանսա ճիւմհուրու, տուէլը միւթ-
թէֆիգէտէն ալտըղը էյալաթըն Թագսիմ վէ Թէսվիէսինէ եալընըզա
միւգթէտիր օլուն :

Հէր նէ հալ իսէ Ղէնօվա ճիւմհուրունու պիթէրաֆըզը կէրէք
հալ վէ կէրէք իսթիգպալտէ Պրանսա ապքէրինէ էլզէմ վէ էհէմմ
օլունղունտան, պու միւլահագա իյէ Պօնաբարթէ Իթալիա մուհա-
րէպէսի իշլու պիր եէնի Թէրթիպ տիւշիւնիւպ, բէսինի ճէնէրալար

մէջընդմէջ թագաւոր ինչպիսի : Պոլ թերթիպի ճէտիտ տախի մէջընդմէջ
մէջընդմէջ թագաւորն վէ թագաւորն օլունուպ իճրասը էմր օլունուտու ,
վէ սէմէրէյի խայրիէսի իւր թերթիպտէն զիատէ օլարագ միւշահէտէ
գըլընտը քի պէր վէճհը աթի նագը օլունահագ տըր :

Մէթրիա ապէրի ինչմօնթէտէն երբիւյիւպ , Պօրմիտա նէհրի
իւզէրինտէ օլան Տէկօ շէհրինի զապթ իթմիշ օլտուղունտան , պէ-
րիտէն ինկիլիզ տօնանմասը տախի Վ առօ լիմանընա կէլիպ , օրայա պիր
ֆրգա ապէր չըգարարագ գարատա Մէթրիալըար իլէ պիրլէ շէհ-
լէրի թերթիպ օլունտուղու տուլուլտուգտա , պոլ գուվիլթի տիւշ
մէնլէր Ղէնօվա քէօրֆէզինտէ օլան Սալօնա նամ մէթին վէ միւս-
թահքէմ պէլտէի ալտըգըլար քիպի , Ղէնօվա ճիւմհուրու , տէնիզտէն
վէ գարատան սըգըլըպ խահ նա խահ տուէլը միւթթէֆիգէ իլէ պէ-
րապէր օլմայա մէճպուրիէթ քէսպ իտէճէյի մէլիտուզ պուլունտու-
ղունտան , պուլուն մուղայիրի Սան Ղիագօմօ , Սօնթէնօթթէ , վէ
Վ առօ նաման մէվգիլէրի ֆրանսըղար ալսա Ղէնօվա ճիւմհուրու
Ֆրանսըղ ապէրի հիմայէթինտէ գալաճաղը աշիքէար իտիւկինտէն ,
Պօնաբարթէ պոլ թերթիպի տիւշիւնիւպ իճրա իթաիրտի :

Իմտի սէրապէր ճէնէրալ Տիւմէրպիօն , օն սէքիլ պին նէֆէր ,
վէ Պօնաբարթէ գօմանտաւնտա օլան երմի բարա սիւրաթ թօփու-
լիլէ ինչմօնթէնին Սօնթէրրա էյալէթինէ կիրիպ Պօրմիտա նէհրինին
քէնարընտան աղըր տիւզ օլայա էնտի , չիւնքի Մէթրիա ապէրինին
արտ գօլունա օրատա թէսաաիւֆ իթմէք մէմուլ օլունուրուտու :
Մէճագ Մէթրիա օրտուտու Ֆրանսըղ ապէրինին պոլ հարէքէթին
տէն խապէրտար օլարագ , ինչմօնթէ իչինտէ Գաիրօ վէ Տէկօ նաման
շէհրլէրէ չէքիլիշ օլտուղունտան , Ֆրանսըղ ճէնէրալը Չէրվօնի տա-
խի Մէթրիալըար օրատան աէֆ իթմէյէ թային գըլընտը : Մէթր-
իալըար Ֆրանսըղ ապէրինին շիտտէթինէ թէհամմիւլ կէթիլէմէյէ-
րէք Տէկօտա օլան միհիմմաթ վէ զախրէլէրինի թէրք իլէ , եինէ Պօր-
միտա նէհրինին իւսթ թէրաֆընտա օլան Մքքի շէհրինէ չէքիլմէյէ
մէճպուր օլտուլար : Պոլ թէսալիւթտէ Մէթրիալտան պին ատամ
էօլիւպ , իքի օ գատար տախի ֆրանսըղարա եէսիր տիւշտիւ վէ պոլ
ֆիթուհաթիլէ ֆրանսըղար իթալիանըն գաբուսուհա եանաշմըշ օլ-
տուլար :

Սէրապէր Տիւմէրպիօն պոլ զալէպէտէն զայէթ մէմուլն օլուպ ,
Սօնթէնօթթէտէն Սալօնա թէրաֆընա աղիմէթ իթտի , վէ պէլտէյի
մէգքիւրէ բիշկէահընտա օլան տիւզ սահրալարա իսթիհքէամ վէր-
տիքտէն սօղրա , քէնտիսի Վ առօ թէքէլէրինի թուլուպ տէնիլ քէ-
նարընտա թանարօ նէհրինէ գատար մութթասըլ ապէրի մէվգիլէրի
վէ թապիալարը ինչա իթտիրտի , վէ պոլ վէճհիլէ Ղէնօվատան Սար-
սիլիայա պիւթիւն սէվահիլտէ Ֆրանսըղ թապիալարը տիլիլիշ օլտու-
ղունտան , պոլ իքի պէլտէ իլէ իսթիլաթ վէ թիճարէթէ սէրպէս-
թիլէթ հասըլ օլտուգտան մաատա , ինկիլիլիւն տէնիզտէն կէլէճէք ա-
քէրի իլէ Մէթրիա ապէրինին պիրլէշմէսի տախի միւմքինսիլ օլտու-
վէ Ղէնօվա ճիւմհուրինէ տախի արթըգ խարըճտան հիւճիւմ միւմ

քին օլամայաճաղընտան պիթթապի պիթէրաֆ գալմասը լաղըմ կէտի :
Հաթաա ճիւմհուրու մէզպուր իւմէրասընտա Պրանսըզա վաֆիր
թէրաֆտար պուլունտուղընտան , ատէթա Պրանսըզ հիւքմիւնէ կէչ-
միշ քիպի , մուամէլէ կէօսթէրտիլէր :

Իշթէ Պօնաբարթէնին իքինճի թէրթիպինտէն , Պրանսըզըն միւշա-
հէտէ իթտիյի մէնֆաաթ իպթիտալէրի պու մէքէգտէ օլուպ , ան-
ճապ մուհարէպէ պէօյլէ Բիէմօնթէ իլէ Ղէնօվա հուտուտինտէ գալ-
մայարապ , սարտէնիալըլարըն մէքէգը մուգալէմէթլէրի օլան մէթին
վէ միւսթահքէմ Զէվա օրտուսուհուհի տախի պօզըլմասը վէ պու սէ-
պէպ իչիւն Բիէմօնթէ իչինէ եիւրիւմէք տախի Պօնաբարթէնին
թաամիմաթընտան պուլունուպ , պիր իւչիւնճիւ թէրթիպ տահա
թանգիւմ իտէրէք , հիւքիւմէթը ճիւմհուրիլէյէ կէօնտէրմիշ իսէ տէ
պու պէօյիւք ֆիթուհաթլարըն շէրէֆինի , պալսթ իւ գատէրի միւ-
ճէրրէա քէնտինէ մինհասըր իթմիշ օրտուղընտան օլ էսնատէ վիճու-
տու իճրայէ կէլմէյէրէք իլէրիւտէ քէնտի սէրտարլըլը հէնկէամընտա
վագի օլու :

4^օ Պու վէճհիլէ ճէնէրալ Պօնաբարթէ , ճիւմհուր պայրաղընը
շէրէֆլէթիպ , Լը տաղլարընըն եիւքսէք թէփէլէրինտէն , պահըր սէ-
ֆիտին սէվահիլինէտէք թէմէվիւճ իթտիրաիլի էսնատէ , էօթէտէ
Վօրսիգա ատասը ճէնէրալ Բաօլինին իւլյանէթինտէն նաչի ինկիլիզ-
լէրին եէտինէ տիւշմիւշիւտիւ , շէօյլէ քի ինկիլիզլէր թուլօնտան գօ-
վուլտուգտան սօղրա , ճէնէրալը մումայիլէյհ պուլնլարը Վօրսիգայա
տալէթ իտիւպ , 1794 , մայիս պընտա Վօրսիգա ատասը ինկիլիզլէրէ-
թէսիւմ , վէ ճէնէրալ Լազօնպ գօմանտասընտա օլան Պրանսըգապէ-
րի տախի , տաղիսթանտէ Վալլի վէ Պասթիա թէրաֆլարընա չէքիւ-
մէյէ մէճպուր օլմուշար ըտը : Պատէհու ատայը մէգքիւր վիճուհա-
լընտան իւչ քիլի , ճէնէրալ Բաօլի ըիասէթի իլէ Լօնորայա կիտիպ ,
Վօրսիգա գրալիէթինի Ինկիլիզ գրալընա թէքլիֆ իլէտիլէր վէ օտա-
խի գապուլ իթտի : Լնճապ ճէնէրալ Բաօլի միւրատընա նայիլ օլա-
մայըպ ատայը մէգքիւրիւն գրալ վէքէալէթի քէնտինէ վէրիլմէյէրէք ,
Լօրա Լիթթ գրալ վէքիլի նասպ ու թայէին գըլընտը¹ : Լօթէտէ ճէ-
նէրալ Լազօնպ , գուվվէի գահրամանի իլէ իքի պ միւտտէթ կէրէք
գարատան գօրսիգալըլարըն հիւճիւմիւնէ վէ կէրէք տէնիլտէն Ինկի-
լիզ տօնանմալարընըն թօփլարընա տայանտըգտան սօղրա , նիհայէթ ,
գաթթալ , գըլթըգ , վէ էմրաղը սայիրէէէ տայանամայարապ թէմմուղ

¹ Բաօլի պէօյլէ իւլյանէթլէ Գօրսիգայա
ալտէթինտէն սօղրա տախի , ֆամիլէտըր թէ-
րաֆընտան գուհուր իտէն պիր տէսիսէյէ մէպ-
նի վէթանընտա իգամէթ իտէմէլիպ , իպթիտա
Լիլլըրնօյա վէ ծնտան տախի Լօնորայա աղի-
մէթ իթտի :

Վագի օլան իւլյանէթինէ պէտէլ Ինկիլիզ
տէվլէթի քէնտիլինէ միւսթէվֆա մաաշթախ-
ախ իտիւպ , վէֆաթընա գատար իթա օլուհ
տու : Իշթէ պու վէճհիլէ պու ինթիար ճէնէ-

րալ իպթիտալէրի քէաֆֆէի Եւրօպանըն իւ-
թիղապ ու սէնտարնա մալգար օլուպ , պատէ-
հու վէթանը էվվէլ օլան Գօրսիգայա վէ վէ-
թանը տանիսի օլան Պրանսայա իւլյանէթ իտէ-
րէք էճնէպի մէմալէրինտէ , վէ բէֆուղը շան
ու շէրէֆինի պու գապահաթլէ լէքէտար իտէ-
րէք 1807 տէ վէֆաթ իլէտի վէ վասիէթիլէ
պրագաղը քիւլի ազճէ իլէ , Գօրսիգատա
պէօյիւք մէկթէպլէր եաբըլու , էլան քէնտի
իսի իլէ միւսէմմա վէ մէշուր տու :

29 ունտա պիլ մուգավելէ ինկիլիլէրէ թէսլիմէ մէճպուր օլտու :

5°. 1789 տա Պրանսա տէվլէթի ճիւմհուրիէթ ֆըլթրէթինէ կիւրիթթար օլտուգտա , իւչ սէնէ զարֆընտա հիւքիւմէթ իպթիտա ճէւմիլէթը միլիյէթ թապիր օլտնան (Լ'սանդլէ նասիօնալ) մէճլիսինէ , պաւտէհու մէճլիսի թանդիմաթ (Լ'սանդլէ ֆօնսիլի-անլ), օնտան սօղրա մէճլիսի գավանին (Լ'սանդլէ լէթիլալիլ) վէ տէօրաիւնճիւտէ եանի 1792 էյուլ 21 ինտէ միւլթէգարինէյնը միլիյէթ եախօտ (Լ'օնվանսիօն նասիօնալ) մէճլիսինէ կէչմիշլիսի : Պու տէօրաիւնճիւ մէճլիս քիւշատին տէ , պիրի պիրինէ մուխալիֆ վէ խասիմ իքի գուուրէթլիւ թէրաֆ բէյտա օլուպ , ինսաֆը օլանլարա Վիլմպէն , վէ գըլաֆ թագըմընա Վաֆօպէն եախօտ ճէպէլի իսմի վէրիլմիշլիսի :

Վաֆօպէն թէրաֆը Վօնվանսիօն մէճլիսի հիւքիւմէթինէ կէչալիսի կիւնիւ օն ալթընճը Լուի գրալը թախթտան աշաղը ալպ , պատէհու հայաթընա տախի գաստ իտէրէք , գանը վէ վէսալը թահթընտա պուլունտուլար . վէ պիւլթիւն ճիհանէ գուլթբեարանէ հարէքէթ վէ վահշիանէ մուամէլաթլէ հէտէֆը բըսվայի իւ բէզալէթ օլտուլար : Վաֆօպէնյէրտէն էն զալիմ վէ զատաարլարը , ճիւմհուրիէթին սէլաւմէթի էֆբեարը իլէ էօթէտէ պէրիւտէ (ֆլ-ալ) լօնճա իտէրէք , սէրպէսթիէթ վէ միւսավաթ պէհանէսիլլէ իթմէտիքլէրի գապահաթ վէ պուլունմատըգլարը հապասաթ գալմատը : Վէ պու Վաֆօպէն հիւքիւմէթի հէնկեամընտա միւշահէտէ օլտնան շիտտէթ վէ վահշիէթ հատտ իւ հիսապէ վէ թարիֆ իւ գայէմէ կէլիւ շէյ օլմայրպ , նազլ իւ հիքեայէսի ինսանիէթի շէրմ իւ հիճապէ կիրիֆթար իտէր :

1793 տէ , Շի-պէլլէր ֆանո-նոս պու թագըմտան գուհուր իախլպ , պիւլթիւն Պրանսա պէլլէթլէրի մահպուսիանէ վէ մէյտանլէրի մագթէլլէ վէ սիասէթկեահ օլտու : Վէ սալխանէյէ կէօթիւրիւլլէն գօյուլնլար միսիլու , ինթիար , կէնճ , գարը , չօճուգ , քիսլար վէ ֆուգարա նիլէ պինլէրճէ ճանլար պիրէր միւտտէթ մահպուստա պէքլէտիքտէն սօղրա թէլը հայաթլարը ճէլլատ եէտի իլէ գաթ օլուպ , Վաֆօպէնլէր էթրաֆլարընա սիզլիլէրէք , շիքեար գաբաթմը ճանվէրլէր միսիլու հայահույ վէ մէսէրրէթը վահշիէ իլէ իֆթիլար իտէրլէրտի , օ սալգըմ տանէլլէրի իլէ թօփա թուլթուլան , չայլարա տէօքիւլլէն , վէ սիւնկիւլլէրէ սաբլանան պինլէրճէ պիկիւնահլար , պուլնտան պաշգա տըր : Թահիւլ վէ թէհսսիւֆ իտէճէք շէյ , պու հապասաթընբեաֆֆէսի գանուլն , հուգուգ , վէ շէրիաթ իսմիլլէ իճրա օլունուրտու : Պու ֆըլթրէթ վէ ինսան գանը իլէ միւլլէմմ օլան տէվը , հիւքիւմէթը իսթիլլալլէ , եախօտ տէհշէթ տէվրի թէտիլլէ գըլնմը տըր . վէ պու խասարաթը ումուլիէ բիւզկեարը իլէ ֆամիլեա , միւլքէմիէթ , ճիւմլէսի հարման քիսլի սալուրուլտուգտան սօղրա , զալիմ հաքիմլէր խասիմլէրինին ճիսմինի օրթատան գալուրըպ թէլլէֆ իթտիքլէրի միսիլու , զէմանէնին ճահիլ ալիմլէրի տախի , ուսուլու աթիգէնին տիւնեատա էսէրինի տախի պրազմամագ նիլլէթի իլէ եըլպ , հաֆթա , կիւն իսմլէրինի վէ հիսապլարընը տախի թէպուիլ ի տիւլպ եէնի հիսապ իւզըն , վէ նէպաթաթտան վէ զրաաթտէն իսմ

լէր ալարազ եէնիտէն այ, հաֆթա վէ կիւն թերթիւ իթաիլէր¹ : Վէ պաշգա քէրիհ իւ իզթիհզայէ շայան պաղը նիզամաթ տախի միւշա հէտէ օլունուպ, մէսէլա հէր քէս վաֆիի համի իւզէրինէ, մախլէս մագամընտա պիր չիչէք, պիր զախիրէ վէ եախօտ պիր եարբազ իսմի ալմագ, հէր խանէտէ սաքին օլանլարըն եաշը վէ ճինսի գաբուլարըն իւզէրինէ եաղըմագ, հէր քէս քէնտի պէշիւշիւ իլէ ահպապըղա մէզըւն օլմագ քիպի շէյլէրտէն վէ նիհայէթ էսպապա վարանատագ օրթատան գալչըպ, չըպլագ կէզէրէք իֆթիխար խոնէլէր տախի պուլունտու :

Վագօպէնլէր կիւշի ինսանէ վաալ օլմամըշ պիր թէասսիւպ իլէ, ֆէնատէն պէաթէրէ վարըպ, իսէվի մէզհէպինի տախի օրթատան գալտըրըպ լազվ խլէտիլէր : Վէ էլթինէ վէ մուամէլաթտէ իլահիէ թին համի տախի զայիլ օլուպ ֆիրաէլէ ինսանէյէ իլահիէթ համի վէրիլտի վէ պուշա տախի կէշա պիր թէճէսսիւմ վէրիլէրէք, մէմէքէթին էն սըրըգ ֆահիլչէլէրի, թախթ իւզէրինտէ օմուղլարտա կէզաիլիլէրէք, քիլիսէլէրին միհրապլարընա վազ օլունուպ, րէսմը ճէտիտ իւզըէ սէճոտ գըլընտը : Իշթէ պէշլէ պու Վագօպէն կիրուհի ալլահալ, տինսիզ վէ պաշըպ, արմասը պօղըզ պիր սէֆինէ մագամընտա, ֆուրթունայը ճիւմհուրիէթլէ թէճէննիւն տէրեասընտա չալգանլըպ սիւրիւնաիւ :

Իթէշը իթիլալ պու վէճհ իլէ իպթիտա ճիւմհուրիէթէ մուղա յիր օլան կիրուհի իհրապ իտիւպ, բարաշըպ ճէվէլան իթտիքտէն սօղըա, եէմ պուրամայարագ ճիւմհուրիէթին միւճիա վէ մուավին լէրինէ վարանատագ եագըպ գալուրտու :

Պու կիրտապը իթիլալը ճէհէննէմիտէն եաղընը սըֆաթը ինսա նիէլէրի օլարագ իւշ շախսը սիահ բէքէր զուհուր իտիւպ, պիրիսի միւթէշէրի վէ համի Տանթօն, տիկէրի հէքիմ վէ համի Վարաթ, վէ իւշիւնճիւսիւ տավա վէքիլի (ալօգաթ) վէ համի Րօպէսքիէր իտի : Պունլար գօնվանսիօն տէվրինին տէհշէթլիւ հիւքիւմէթինէ պիր միւստէթ սահիպ օրոուգտան սօղըա, Տանթօն րէֆիլէրինտէն գալթլ օլունտու : Վարաթը, Շարլթ Վօրտէ նամ պիր քիշիգատէ գըզ վու-

¹ Պալտոէ մէվքի ր. Գօնվանսիօն մէճիլի թա լիլի իսէվիէլի գալըրըպ, վէ ճիւմհուր թա լիլի վալ իտիւպ, 1792 սէնէլի իսէվիէ, թըշ լիլի ամիլին 22 ինճի կիւնիւ, պիրինճի սէ նէի ճիւմհուրիէլին իպթիտապը իթիլալ օլունտու :

Հաֆթապը սաղըգը վէճիլէ եէտի կիւն օլունուպ եէրտէ օն կիւն իթիլալ օլունտու : Վէ համէրի տախի թէպտիլ օլունուպ : Բըթիթի, Տէօթի, Թըթի, Գիւալթիթի, Գիւնիլթի, Սէ. Գիւթի, Սէքիթի, Օգիթի, Նօթի, վէ Տէգաթի թէսմիլէ, վէ պիր այա իւշ հաֆթա ի թիլալ օլունտու : վէ այլարըն համի տախի թէպտիլ օլունտու, իւք պահարըն իւշ այլարընա Թէրֆիւլ, Փըրիւլ, Բէրիւլ (ապլիլ, մայիս, յուլիս) վէ եաղըն իւշ այլարընա : Մէթիթի, թէրֆիթի, Փըթիթի, Գըթիթի (յուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր) վէ օն պահարըն իւշ այլարընա Վա. Կըթի, Պըթիթի, Փըթիթի (հոկտեմբեր, նոյեմբեր, դեկտեմբեր), վէ գըշըն իւշ այլարընա, Նիլօգ, Բիւլիլօգ, Վաիլիլօգ (յուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր) թէսմիլէ օլունտու, վէ պու վէճ հիլէ սէնէտէն պապի գալան պէշ ալթը կիւն նիւն մախտու համի օլմայըպ : Վագօպէնլէրին էն մէճնուլապը համին Սաթիլիթի Կանի տօնաուզ եախօտ պալտըրը չըպլագ կիւնլէրի թէսմիլէ օլունտու : Պու կիւնլէրտէ շարը պա. զար գաբանըպ, էնվայը րըսվայի վէ րէզլալթլէ ճիւմհուր պայրամը ինքա օլունուլունտու : պու րիւզնամէ օն տէօթի սէնէ սիւրիւպ 1805 տէ Կաթօլէոն խմէրաթիթ օլունուգտան սօղըա քիւլիէն ֆէսի վէ լազվ օլունտուտու :

Թէրֆիթի, Փըթիթի (յուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր) վէ օն պահարըն իւշ այլարընա Վա. Կըթի, Պըթիթի, Փըթիթի (հոկտեմբեր, նոյեմբեր, դեկտեմբեր), վէ գըշըն իւշ այլարընա, Նիլօգ, Բիւլիլօգ, Վաիլիլօգ (յուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր) թէսմիլէ օլունտու, վէ պու վէճ հիլէ սէնէտէն պապի գալան պէշ ալթը կիւն նիւն մախտու համի օլմայըպ : Վագօպէնլէրին էն մէճնուլապը համին Սաթիլիթի Կանի տօնաուզ եախօտ պալտըրը չըպլագ կիւնլէրի թէսմիլէ օլունտու : Պու կիւնլէրտէ շարը պա. զար գաբանըպ, էնվայը րըսվայի վէ րէզլալթլէ ճիւմհուր պայրամը ինքա օլունուլունտու : պու րիւզնամէ օն տէօթի սէնէ սիւրիւպ 1805 տէ Կաթօլէոն խմէրաթիթ օլունուգտան սօղըա քիւլիէն ֆէսի վէ լազվ օլունտուտու :

րուպ Թէլէֆ իԹտի : Վէ էն զալիմ վէ դատտարլարը Բօպէսբէր ,
պու վէճհ իլէ րագիպլէրի բապէնտինտէն խէլաս օլարագ¹ , մէյտանը
հապասաթ քեամիլէն քէնտինէ գալտը :

1794 Թէմնուզ 27 սինտէ , եանի Թէրմիտօր սոգուղուհտա , պու
ինսան գանընա սոյմալ ատամ Բարիս ահալիսինէ պիր պէօյիւք գաթ-
Թալ հազըրլամըչքէն , ահալի գօնվանսիօն մէճլիսինի պասըպ , քէնտի-
սինի տախի ֆիրար իԹտիյի մահալտէն . չէքիպ ճէվը իւ իշկէնճէ իլէ
Թէլէֆ իլէտիլէր : Վէ գարընտաշը քիւչիւք Բօպէսբէր տախի իւչ
գաթ եիւքսէքտէն քէնտինի աԹըպ խիւրտէխաշ օլտու : Վէ պու
վուգուլաթ Բէրֆօր 9 վագաասը տէնմէքլէ մէճուր օլուպ , իտարէի
հիւքիւմէթ պաշգա էլէրէ վէ պաշլըճա Պիլօ Վարան , Վասիէ ,
Վուլան , Լմար , Վրէրօն , Վուչէ Ուլիէն , վէ սայլը էմապլէրի էլինէ
կէչիպ , պուլնարա վէ Թէրաֆտարլարընա Բէրֆօրիէն Թապիր օլուհտու :

6° Պօնվանսիօն մէճլիսինի պու վէճհիլէ Թէպէտուիլիւ Պօնա-
բարթէ հագգընտա տախի միւգիւրը վէ մուխաթարալը օլտու , չիւն-
քի պալատէ զէքը իւ պէյան գըլընտըղը վէճհիլէ , ճէնէրալ Պօնաբարթէ
1794 — 1795 գըլ մէվսիմինտէ , ագտէնիզ սէվահիլինտէ պուլուհան
Թապիւս վէ իսթիհքեամաթը սայիրէնին քէչֆ վէ մուայէէնէսինէ , Պօն-
վանսիօնտան Թարտ օլան պաղը աղալար մարիֆէթի իլէ մէմուր Թայէին
գըլընմըլտը : Պօնաբարթէ պու մէմուրիէթի իճրա իԹմէքտէ պիր
գաչ տէֆա Թուլօն վէ Վարսիլիա շէհրէրինէ կիտիպ կէլմէյէ մէճ
պուր օլուպ պու իքի շէհրտէ տախի ճէօմաաթ ֆըթըթէ վէ իսթիլալ
տա պուլուհանարագ գըրալ վէ ճիւմհուրիէթ Թէրաֆտարլարը պիլ մու-
գապլէլէ պիր պիրլէրինի գաթլ իւ իտամ իԹմէքտէ իտիլէր : Վէ Վար-
սիլիատէ ճէպլսանէ վէ Թիւֆէնք վէ գըլըճխանէ մահգէնլէրինի իհաթէ
խտէն տիվարլէր ճիւմհուրուհ իպլթիտայը զուհուրինտէ հէսմ օլուհ-
մուշ օլտուղուհտան , կիւնիւհն պիրինտէ սիլահ վէ ճէպլսանէյի ճէօ-
մաաթ եալմա իտէպիլըր տէյիւ մէմլէքէթ էնտիշէ վէ Թէէսսիւֆ իԹ-
մէքտէ , Պօնաբարթէ պու մահալլէրի տախի մուայէէնէ իտիւպ , գասը-
Թանէ , նէվ Թարղ պիր րէսմ վէրմիշիտի քի մէգըիւր մահգէնլէրին
էԹրաֆընա չէվըիլտիքտէ ահալինին հիւճիւմի միւմքին օլամաղըտը :
Պու քէյֆիէթ Բարիստէ միւգիւմ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէնին մա-
լիւմի օլտուգտա , պուհու սէրպէսիէթը ահալլէ գարը պիր գապա-
հաթ ատտ իտէրէք , Պօնաբարթէ մուհաքէմէյէ չէքիլիպ , Բարիս-
տալէթ օլուհտու : Պիր տէ սօն սէնէլէրտէ Պօնաբարթէ քիւչիւք Բօ-
պէսբէր իլէ իւլֆէթ բէյտա իտիւպ , մահրէմը էսրարը օլմուշ , վէ
մէմուրիէթը խաֆիէ իլէ պաղը մահալլէրէ կէօնտէրիվիշ¹ օլտուղուհ-

¹ Պօնաբարթէյէ միւթալիգ էվրագտա ,
քիւչիւք Բօպէսբէր ինպար իլէ չու վարագա
տախի պուլուհանուշտուր :

« Ճէնէրալ Պօնաբարթէ Սալօնա վէ ճէ-
նօվա Թէրաֆլարընա կիտիւպ պու իքի մէմլէ-
մէթին գալէ վէ իսթիհքեամաթընր տախի
կէօլտէն կէչիլէճէք , չիւնքի նէթիճէսի նամա-
լիւմ օլան պու ԻԹալիա ճէնիկ պաշլանլըճընտա

պու մագուլէ ինթիաթէ րայէթ իԹմէք լաղը-
մէտէն տիր : Գէյալլէք ճէնօվա ճիւմհուրուհուհ
Թօի գուվվէթի վէ միհիմմաթը հարպլիէի սայի-
րէսինէ միւմքին մէրթէպէ մալիւմաթ բէյտա
իԹմիշ խի . վէ օրատա ֆրանսըլ էլիտի պու-
լուհան միւսիւ թիլինին , վէ սոյլը մայէէթ մէ-
մուլարընըն բօլիթ իգաճա ահվալ վէ հարէքէթ
լէրինի Թէճէսսիւս իԹմէլի , զիւրա հագլարըն

տան , պու տախի եէնի հիւքիւմէթ նէզտինտէ Պօնաբարթէնին քէս-
րը իթիպարընա միւճիւ պուտայ , Պօնաբարթէ քէշֆ վէ մուայեէնէ մէ-
մուրիէթինի խիթամ իտէրէք Նիս օրտուկեահընա վասլ օլտուգտա
հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ վէքիլէրի թէրաֆընտան խանէսինէ մահ-
պուս օլուպ գաբուսունա իքի դապթիյէ թային , վէ Պօնաբարթէ
շիւպհէլի թալը իւ հարաքեաթը վէ խուսուսիյէ Ղէնօվա թէրաֆընա
օլան սիահէթի իլէ վէքիլէրին էմիրէթինի պիւթիւն պիւթիւնէ սէլպ
իթմիշտիր տէյիւ իլան օլունտու : Տօգուզ թէրմիտօրտան սօղրա հիւ-
քիւմէթէ կէշէն մէմուրլար տախի , դատտար վէ ճէպպարլըգտա սէ-
լէֆլէրինտէն էտնա մէրթէպէտէ պուլունմատըգլարընտան պու սը-
լատա Պօնաբարթէ քէք պէջիւք թէհլէքէ իչինտէ իտի , վէ Բարիս-
տէն կէլէն խապէրլէրլէ տախի տօսթ վէ ահպապլէրի միւսթէրիհ օ-
լամատրլար . հաթտա պալատէ զլքրի սէպգէթ իտէն լիսպարէն տա-
խի հէր նէ գատար հիւքիւմէթ վէքիլէրինտէն պուլունմուշ իսէ տէ ,
րէֆիգլէրինին իթթիֆապը րէյի օլմատըգճա Պօնաբարթէնին հիմայէ-
թի իշիւն եալընըզ օլուպ էլինտէն պիր շէյ կէլէմէղիտի :

Պու ճիւմէ պու խապար արասընտա , Պօնաբարթէնին Բարիսէ
ճէլլինէ պի թէքրար էմր կէլմիշ օլտա , ահպապլարընտան Սիւնօ միւ-
լաղիւմ , վէ Վէպաթիանի եիւզ պաշը , մէղքիւր գապթիէլէրի գա-
բուտան տէֆ իտիւպ , վէ Պօնաբարթէյի ճէպրէն ալըպ Ղէնօվայա
գաշըրմագ նիլէթինտէ իմիրլէր . անճագ Պօնաբարթէնին պիր մէկթիւ-
պիւ , վէ ապէր վէ սէրասքէրին քէնտինէ օլան թէվէճճիւհիւ տէրու-
նի , տիւշմէն ապէրի թէգարրիւպիւ հավատիսի իլէ պիր գաթ տախի
վիատէթ քէսպ իտէրէք , քէնտինի պու մուխաթարատան գուրթարտը :

Պօնաբարթէնին հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ վէքիլէրինէ եազտըղը
մէկթիւպտէ շուրալարը տըգգաթէ շաեան տըր :

“ Սիւ պէնի մէմուրիէթիմտէն ազլ իտիւպ , մահպուս իթտինիզ վէ
” շիւպհէլի սըրադընա գօսուունուզ , տէմէք քի մուհաքէմէ էթմէզտէն
” պէնի միւթթէհիւմ , եախօտ տիյնէմէզտէն մուհաքէմէ իթմիշ օլտու-
” նուզ : Պու ճիւմհուրիէթ էսնասընտա իքի սընֆ ինսանլար վար ,
” վէթանընա սատըգ , վէ վէթանընա խային . . . պէնի հանկը սընը-
” ֆա տախիլ իթմէք իսթէյօրսուունուզ , ճիւմհուրիյէթին իւք պաշլան-
” կըճընտան պէրիւ , մէյլանը գալպիմի աղնամատընըղմը , տախիլի վէ
” խարիճի տիւշմէնլէրէ , հէմէհիւրի վէ ապէր քիպի իթտիյիւմ իգտամ
” իւ ղայրէթի կէօրմէտինիզմի , մէմլէքէթիմտէն , էմլաքիմտէն մահ-
” րում օլտուղումմու , վէ պիւթիւն վարիէթիմի ճիւմհուր ուղըունա
” սարֆ իթտիյիմի տոնլամատընըղմը . թուլօնտա , իթալիա ճէնկլէրին-
” տէ իթտիյիւմ խըզմէթի , գազանտըղմ շէրէֆի պիլմէզմիսինիլ : . . .
” Պանա օլան պու հագարաթլա , վէքիլի օլտուղունուզ հիւքիւմէթը
” ճիւմհուրիէյէ հագսըզ վէ թէտպիրսիզմի տէտիրտէճէքսինիլ ալէ-
” մէ . . . ” :

տա փէք վիատէ շիքէպէթ վար : Հասըը ճէ-
նօվա ճիւմհուրունուն , իթթիհատը տուէլը
Եւրօրայէ տուխուլի նիլէթինէ միւթապլիգ հէր

նէ թահգիգաթ հէր նէ մալիւմաթ իսթիհապ
խաէպիլըր իտէ , տիրիլ իթմէմէլ տիր :

Պոլ գուժվէթիւ թէչէքքիւ, վէ ապքերին հիւճիւմին, վէ տիւ-
չար օլտուգլարը մէս'ուլիէթէ, հիւքիւմէթ վէքիլէրի թապավէրը
մուգավէմէթ իտէմէյէրէք, հիւքիւմէթէ եաղըս, Պօնաբարթէնին
ափլընը Բարիստէն կէթիւթտիլէր, վէ պու պապտէ Բարիստէն կէ-
լէն էմրնամէտէ, « Պօնաբարթէնին ապքերի վէ մէվքիճէ պաղը մա-
լիւմաթլարը, ճիւմհուրա ֆայիտէլու օլնաղընտան, մահպուստան
մուվաքգաթէն չըգարըլարապ, մէմուրիէթինտէ իպգա օլունսուն »
տէյի եաղըլ իտի :

Պունտան մաստա Պօնաբարթէյէ տահա աղըրճա պիր պաշգա գա-
պահաթ տահա աղլ օլունմուշուտու, քի օլ էսնատէ հիւքիւմէթը
ճիւմհուրիյէ հուզուրունա չըգմըլ օլտա մուլթապա գաթլինէ միւճիս
օլուրուտու : Հէօյլէ քի թուլունտա միւգիմ պէրրի վէ պահրի ապքե-
րի, թէրսանէ ամէլէսի, վէ գապա ճէօմաաթ գրալ թէրաֆտարը
ընտան գանլը պիր ինթիգամ ալմագ իչիւն, պիրի պիրինի թէճալուգ
իթմէքտէ պուլունտուգլարընտան, գրալիէթ թէրաֆտարըրնտան
Հապրիլէան ֆամիլէասը հէր նէ գատար Վանէօլ կէմիլէրինէ րաքի-
պէն տիարը էճնէպիէյէ ֆիրար իթմիշ իսէ տէ, Վրանսըլ գուրսան-
լարընտան թուլունտալ թուլունա կէթիւրիլիշ վէ էվիլէթ վէ իշքէն-
ճէ իլէ գաթլինէ թէտարիքլէր կէօրիւլիւշ օլտուղու էսնատէ Պօնա-
բարթէ թուլունա վասլ օլմուշուտու :

Թուլունտա պուլունան հիւքիւմէթ վէքիլէրի տախի, մէգքիւր
Հապրիլէան ֆամիլէասընը գուրթարմապ իսթէտիքլէրինտէն, օն-
լար տա ճէպէլի թագըմընա ղայէթ ֆէնա կէօրիւնէրէք, օնլարընտա
գաթլինէ եիւրիւմէքտէ իտիլէր : Պօնաբարթէ պու ֆրթրէթ արա-
սընտա, էքսէրի թուլուն թօփճուլարընը թանըլըս, թէրսանէտէ պիր
թէգիւեահ իւվէրինէ չըգարապ, պունլարա պիր նուլթ իլէտի . վէ
Հապրիլէան ֆամիլէասընըն մուհաքէմէ օլաճաղընը քէնտիլէրինէ վատ
իտէրէք, ղազապ իւ հիտտէթլէրինի թէպին, վէ հիւքիւմէթ վէքիլ-
լէրինի ասըմագտան գուրթարտը : Վասէհու կէճէլէյին Հապրիլ-
էանլարը ճէպիսանէ սանտըգլարը տէրունինէ սազլայարապ մէմէ-
քէթանէ տըշարը աղըրտը . քի պիսսէլմէ Հիէր ատաաընա վասլ օ-
լուպ, օրատա թէքրար պիր կէմիէ պինէրէք ճանլարընը գուրթար-
տըլար : Եալընըլ պու գապահաթլա Պօնաբարթէ ճիւմհուր տիվանը-
նա չըգսա, գաթլինէ հիւքիմ' օլաճաղընա շիւպհէ եօղուտու :

7. Թէրմիտօր սօգուղունտան սօղրա, նէգարէթ մէմուրլաքը
թէպտիլ գըլընմըլ օլմաղիլէ, հարպիյէ նէգարէթինէ տախի ()պրի
նամ սապըպ պիր թօփճու եիւզ պաշըսը նասպ իւ թային օլունտու :
Պոլ շախտը հասիտ վէ քէմմայէ, սապըգա պիր թապուրտա Պօնաբար-
թէ իլէ ագրան օլուպ, իլէրիւտէ թէղայիւտ պուլան շան իւ շէրէ-
ֆինէ հասէտ վէ իգպալիքի չէքէմէյէրէք, բիշլէի իսթիգպալինի ու-
ղանմատան գաթ իթմէք միւրատ իլէտի : Իմաի Պօնաբարթէյի Իթա-
լիա օրտուտու թօփճու ճէնէրալըղընտան աղ իթտիրիւպ, ճիւմհու-
րիէթէ ասը, վէ գրալ թէրաֆտարը օլան Վանաէ էյալաթընա կէօն-
տէրիլէճէք փիատէ ապքերինէ գօմանտան թային իթտիրտի :

Պօնաբարթէ տախիի Գրանտատա, էֆրեարձա մոսխալիֆ օլան հէմէհրիլէրինի գըրմադաան իսէ, էճնէպինին Գրանտայա հիւճիւ մինի մէն, վէ եէնիսէն եէնիյէ պիլատ վէ էյալաթ ֆէթհ իտէրէք, ճիւմհուրուն նուֆուզ ու ազամէթինի էճնէպիտէ թէքսիր իթմէկի, տէրունիստէ մէքքիւզ օլան մուհապպէթը վէթանիէսինէ տահապիր մուվաֆրզ վէ մագրուն կէօրսիլիւնտէն, Վանտէ գօմանտասընը գապուլ իթմէյիպ, տօղրու Բարիստէ ազիմէթ վէ մէմուրիէթը սապլը գասընտա իպտասընը թալէպ իյէտի:

Սէրգուժ ()պրի, Պօնաբարթէնին եիրմի պէշ եաշընտա, վէ կէնճ օլտուղունու էօղը պէյան իտէրէք, ուզուն միւտտէթ պաշ գօմանտանլըզա մինասիպէթ ալմայաճաղընը իֆատէ իթտիքտէ, Պօնաբարթէ ճէվապ վէրիպ, «մէյաանը մուհարէպէտէ առամըն սաշը չապուզ աղարըր. վէ պէնիմքիլէր տէ աղարմայա պաշլատը» տէմիշ իսէ տէ, ()պրի ըսրար իթտիլինտէն, Պօնաբարթէ տախի իսթիֆա իտիւպ, պիլա մէմուրիէթ վէ քէնտի հալինտէ Բարիստէ իգամէթ իյէտի: Վէ Սէպասթիանի վէ յիւնս նաման ահապալարը քէնտինտէն այրըմաւ արգլարընտան, Սիշտիէր նամ սօգապտա պիր քիւչիւք խանէ թու թուպ օրատա սաքին օլտուլար. վէ ազ վագըթտա միւզայիգայա տիւլ չիւպ, Պօնաբարթէ Սարսիլիատան կէթիրտիլի պիր գիլգըմէթ, ֆուլ նունու հարպիլէ մէճմասսընը սաթըպ, հասըլաթը իլէ պիր միւտտէթ տահա կէչինմէյէ մէճպուր օլտու:

Պօնաբարթէ գուվիլէյի ֆաիլիյէ իլէ մութթասըֆ պիր զաթը հա միէթչիար օլտուղունտան, ճիհանըն հէր հանկը թէրաֆընտա օլուր իսէ օլտուն, քէսպը շէօհրէթ վէ իգպալ իթմէք պաթթընա մուգարի նէթի թէնհատէ իքէն թէֆէքքիւր, վէ պու պապտէ ճէվէլան իտէն ֆիքը իւ խայալինի օ մէքքէզէ թէգապրիւր իտիւպ, հաթտա վէթա նընտա մէշհուտ օլան ֆըթրէթ, իսթիլալ վէ նէֆսանիէթը զէմանիյէ թէյսիրաթընտան ազատէի սէր իտէմէյէճէյինի ըանա տէքք վէ թէյազգիւն իտէրէք, շարգ թէրաֆլէրինէ հէվալէյի նաղար իլէմիշ իտի: Իմտի պու էֆրեար իլէ պիր միւզէքքէրէ թանգիմ իտիւպ հիւլ քիւմէթէ թագտիմ իյէտի. վարագայը մէզպուրէտէ շու վէճհիլէ եաղըը իտի:

«Օ իյրտէ մուհարրէր իւլ իմզա Պօնաբարթէ, միւտտէթը մէտիլ «տէտէն պէրիւ թօփճու զապիթի օլուպ, թուլուն մուհասէրէսինտէ «վէ Իթալիա մուհարէպաթընտա միւքէրրէրէն իսպաթը մէրտանկի «վէ մէհարէթ իյլէմիշ տիր: Նիշալէթու հազէհի հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ ըուսաթը վէ միւսատտէսի իլէ մէմալլէրի ()սմանիէյէ «նապլ իթմէսինի, վէ մէմալլէրի մէզքիւրէ Գրանտա ճիւմհուրունա «խասմ վէ առու օլան տուէլը Լըրոբանըն պիրինտէն արալըզ արա «լըզ թագէիլզ օլունապիլիւպ, պու միսիլը թէհտիտաթէ քէչիտէի «սէտար մումանաաթ իթմէք իւզըէ, տէվէթը ()սմանիէյէ իֆրաթ «թագվիլէթ վէրմէք, գալէլէրինէ իսթիհքեամ վէրտիրմէք, վէ լա «զըմ կէլէն մահալլէրէ միւճէտտէտէն գալէլէր եաբտըրմագ իւզըէ «Շարգ թէրաֆընա իզամընը իսթիտա, վէ պու վէճհ իլէ վէթանը»

« Կա պու երեզոէն տախի պիր խըտմէթը խայրիէ իպրազ իթմէք մէ-
« մուլ իտէր » :

Պու միւզէքքէրէնին իւզէրինէ պիր գալէմ, եալընըզ պիր լուզէթ ,
եանի պիր ՄԻԻՃԻՊԻՆՃԻ պույրուլթուսունու եազմըզ օլտա , ահվալը
Լըրոբա իհթիմալ տըր պիւսպիւթիւն պաշգա սիւրէթ քէսպ իտէր
իտի տէր Սիւսիւ Պուրիէն :

Լնճագ տախիլտէ իիւթիլաֆաթը բօլիթիգիյէ վէ խարըճտա մու-
հարէպաթը թէտաֆիէ մէշղէլէլէրի ճիհէթիյէ , հիւքիւմէթը ճիւմ
հուրիէ մէմուրլարը պու իսթիտայէ հէվալէյի նազարը տըգգաթ ի-
տէմէյէրէք , պաթալա աթըմըշ , վէ Պօնաբարթէ մէթրուք վէ մահ-
զուն քէօշէի ինզիվատէ ալանկիւզար օլմագտա պուլունմուշ տուր :

Չէնտ միւտտէթ սօղրա ()պրի ազլ օլարագ , հարպիէ նէղարէթի
Տուլէ վէ Բօնթէգուլան¹ նաման քիմէսնէլէրին իւհտէի իտարէսինէ
կէչմիշ օլտուղունտան , Պօնաբարթէնին ֆէննը հարպատէ մէհարէթի ,
վէ խըտմէթը մէսպուգէսի իքիսինին տախի մալիւմի օլարագ , խու-
սուսիյէ Պօնաբարթէնին մարիֆէթիյէ թանզիւմ օլունուպ հարպիէ
տէֆթէրիսանէլէրինտէ մահֆուզ օլան , Լթալիա մուհարէպաթընըն
րէսմ վէ թէրթիպաթը էլլէրինէ կէչտիքտէ , Պօնաբարթէնին ագլ ,
մէհարէթ վէ ֆիրասէթինի պիր գաթ տախի թագտիր իտէրէք , Բու-
րիստէ օլտուղունու տախի իսթիմա իթտիքլէրինտէ , Պօնաբարթէյի
թախթիտի պիւլատ վէ արազի խարթալէրի թանզիւմի մէճիսինէ տա-
խիլ իյէտիլէր :

Պօնաբարթէ պու մէթրուք վէ մուլաթթալ վագըթըլարընտա պիւլա
մաաշվէ պիւլա վարիէթ , զարուրէթ վէ միւզայիգառապուլունտու-
ղունտան , իհթիմալ տըր գուվվէյի մալիէտէն աճզի , գուվվէյի մէտ-
րիքէսինին թէզայիլաթինէ միւճիպ օլմուշ տուր : Ըէօյլէ քի թէնհա
վէ թէֆէքքիւրտէ մէշաղիլի տիւնէէվիէտէն խալի օլարագ , պիւ-
թիւն պիւթիւնէ ֆուսուն վէ սէնայիի հարպիէ թէսալիւրաթընա
սարֆը նագտինէի ագլիլէ , քէօշէի վահտէթտէ Լթալիա հագգըն
տա էօյլէ պիր թէրթիպ վիճուտէ կէթիրմիշ տիր , քի ճիհան միւթէ-
հայիր օլուպ , նամը նամիսի տախի զիյնէթը սէրլէվիհէի ճէնկեալէ-
րանը միւշթէհիրէ օլմուշ տուր : Սէ զիհնի ճէլիլի սէմէրէսի օլան
օ թէրթիպի ճիհանրէսէնտին , շէրէֆը ֆիլիլաթընը տախի պախիթը
մէսուտու մուգգատէրի , ախէրէ պրագմայըս , Կրանսա ճիւմհուրու-
նուն իտարէի ուսրուլու տախիլիէ վէ բօլիթիգիյէսինին թէպէտտիւլ
վէ թէհալիլիւլիւ զարիպէսի իյէ գուվվէտէն ֆիլիլէ կէթիրմէյէ տա-
խի եինէ քէնտիսի մուվաֆֆագ օլմուշ տուր քի , պէր վէճհը աթի-
քէչիտէի սիլք ու սուլթուր գըլընաճագ տըր :

¹ Ասորը շիւքրանիէթ վէ գաորշինասի ,
Պօնաբարթէնին ֆէզայիլի ճէլիլէլէրինտէն պիւ-
րի օլուպ , պու բատէտէ տախի էսէրի միւշա-
հէտէ օլունմուշ տուր : Ըէօյլէ քի մումայիլէյի
Բօնթէգուլանըն հիւսնիւ հիւմէթի տայիմիւլ
էվգաթտէ Պօնաբարթէնին զիլէրը զէպանը օլ

տուգտան մատա իլէրիտէ պաշ Գօսիւլ
մէսնէտըրէֆիլինէ վալ օլտուգաա տախի , պու
հիսսի տէրունիսինէ պիր նշանէի ալէնիէ օլմագ
իւլըն Բօնթէգուլանը Սէնաթօ թապիր օլու-
նան պէօյլէք տէվէթ մէճիսինէ ալա նասպ
իթմիշ տիր :

1° Ինքնաշին սենյակի ճեմարկիւնին միջին գանդանաժիւի : 2° Ղանգալ
Սընն : 3° Պոնաբարիէ Բարիս աստիւնին խիւճի գոմանաւը : 4° Պոնաբարիէ
Ֆերիդ ճեմարկը : 5° Պոնաբարիէ Դօլեֆին Պոնարիւնի լեղիւճ խիւր : 6° Վէ
Իմալիս օրդոնանա սերասիւր նասպ օլնանոր :

1° **ՊՕՆԱԿԱՆՍԻՕՆ** մէջիւսի, գալէմէ ալտրղը միւլքիէ գաւ
նուննամէսինի նէշը վէ իլան խլէտիքտէն սօղրա, միւտ
տէթը մէմուրիէթի խիթամ պուլարագ տաղըմասը լաղըմ կէլտիյին
տէն, վէ սօգուզ թէրմիտօրտան սօղրա գրալ թէրաֆտարլարը օլտուգ-
ճա գուլվիլթ վէ մէթանէթ վէ պուլնուլն մուղայիլի օլարագ ճիւմհու-
րիէթ թէրաֆտարլարը տախի աճզ իւ զաաֆ քէսպ իթմիշ օլտուգ-
լարընտան Վօնվանսիօն մէջիւսինն եէրինէ կէլէճէք տիկէր իքի մէճ-
լիս ազալարընն սիւրէթը ինթիխապընա ագտէմճէ պիլր թէտպիլ
կէօսթէրիլմէտիլի հալտէ, ազալարըն էքսէրիէթի գրալ թէրաֆտար-
լարընտան ինթիխապ օլունապիլէրէք ճիւմհուրիէթին ֆէսի վէ իպ-
թալինէ եիւրիւյէճէլէրի մէմուլ իտիւկինտէն, ճիւմհուրու պու-
մուխաթարատան գուրթարմադ իւղըն Վօնվանսիօն մէջիւսի, միւլ-
քիէ գանուննամէսի իլէ պէրապէր պաղը էմընամէլէր տախի նէշը իւ-
լէմէկի թէնսիպ խլէմիշիտի :

Մէզբիւր գանուննամէյը միւլքիէ միւլգթէղասընճա, Վօնվանսիօն
մէջիւսի տաղըլորգտան սօղրա, իքի մէջիւս թէշքիլ օլունաճագտը .
պիլրիսի, պէշ եիւզ ազատան միւրէթթէպ օլտուղունտան, պէշ
եիւղէր մէջիւսի թապիլ օլունուպ, օթուզ եաշընտան կէնճ օլանլար
պուլնա ազա օլամայարագ, պէհէր սէնէ պիլր սիւլիւսիւ տէյիշլիլէճէք
իտի . վէ պուլ մէջիւսին մէմուրիէթի, մէմալիքէ իճապ իտէն գանուն-
լարը եաբըպ, գուտէմա մէջիւսինէ թագտիմ իթմէք իտի : Երինճի
մէջիւս իքի եիւզ էլլի ազատան միւրէթթէպ օլուպ, վէ գըրգ եա-
շընտան նօգսան օլանլար պուլ մէջիւս տախիլ օլամատըղընտան, գու-
տէմա մէջիւսի թէսմիլէ գըլընմըշտը . պուլնուլն տախի պէհէր սէնէ
պիլր սիւլիւսիւ տէյիշլիլէճէք օլուպ, մէմուրիէթի պէշ եիւղէր մէճ-
լիսինն արզ խլէտիքիլի գանունլարը թաստիգ, վէ եախօտ րէտու
իթմէքտէն իպարէթ իտի :

Պունլարտան մաստա, հիւքիւմէթը իճրայիլէ տախի պէշ միւտիլ
էլինէ թէսլիմ օլունուպ, պէհէր սէնէ պուլնլարտան պէշտէ պիլրի
թէպտիլ օլունաճագ, վէ էքսէրիէթին գարարը իլէ հիւքմ օլունա-
ճագտը : Վ իւքէլա վէ մէմուրիլնի սայիլէնին աղ իւ նասպը, գաւ
նունլարըն նէշը իւ իճրասը, գուլվիլի պէրրիէ վէ պահրիէնին իտա-

րէսի, էլհասար ճէնկ աչմագ, ահանամէ իմըլամագ քիպի մէսալէհի ճէսիմէնին իճրասթը րէսմիէսի մէզքիւր պէշ միւտիրլէրին մէմուրիէ-
թինտէն պուլունմուշուտու :

Կէրէք աղալարըն վէ կէրէք միւտիրլէրին ինթիսապ գանունլարը տախի շու վէճհիլէ գարարկիր օլմուշուտու : Լիւրմի պիր եաշընտան եօգարը օլան հէմէհրիլէր հէր սէնէ Լիւրիալ այըն (մայիս) պիրին տէ մահալլէ մահալլէ լոնճա իտիւպ, իւք էվլէլ ինթիսապ մէճիսի աղալարընը քէնտիլէրի թախսիս իտէճէքտի : Պու թախսիս օլունան աղալար եիրմի կիւն սօղրա ինթիսապ մէճիսի նամիլլէ կէրէք պէշ եիւզլէր, վէ կէրէք գուտէմա մէճիսի աղալարընը ինթիսապ իտիւպ, պու իքի մէճիս տախի թէշքիլ օլտուգտան սօղրա պիրլէքտէ պէշ միւտիրլէրի ինթիսապ իտէճէքտիլէր :

Վանուննամէյի միւլքիլէ հէր նէ գատար պու սիւրէթտէ թան-
գիմ օլունմուշ իտէ տէ, պու վէճհիլէ աղա ինթիսապընտա էքսէ-
րիէթ գրալ թէրաֆտարլարընա տա կէշէպիլիպ, ճիւմհուրիէթին ֆէսի վէ իպթալի տախի միւմքին օլապիլէճէլինտէն, պունու մէն իթմէք իչիւն Վօնվանսիօն մէճիսի գանուննամէյի մէզքիւր իլէ պէրա-
պէր իւշ գըթա էմրնամէ տախի չըգարմըշտը :

Պիրիսի, իւք սէնէ միւսթէմնա թուլթուլարապ, պէշ եիւզլէր մէճիսի աղալարը պիւլթիւն պիւլթիւնէ եէնիտէն ինթիսապ օլուն-
մայրպ, սիւլիւսանը միւճէրրէտ Վօնվանսիօն մէճիսի աղալարընտան վէ պիր սիւլիւսիւ տախի եէնիտէն ինթիսապ օլունմասընա միւլթա-
լիգ իտի : Իքինճիսի, Վօնվանսիօն մէճիսի պու սիւլիւսանը քէնտի-
մի ինթիսապ իտէճէք, եօխա ահալի ղի այրաճագ, աղիմ մարա-
ղայա միւլճիպ օլուպ, նիհայէթ ինթիսապ մէճիսիլէրինին այրմասը-
նա գարար վէրիլմիշ օլտուղունտան, պունուն իճրասընա միւլթալիգ
իտի : Իւչիւնճիւսիւ, գանուննամէյի միւլքիլէ իլէ պու իքի էմրնամէ-
նին տախի պու սէնէ իչիւն հիւքմիւ ճարի օլմասընա միւլթալիգ իտի :

Պու էմրնամէլէր նէշը օլունուր օլունմաղ, ահալի թարիս վէ
պաշըճա գրալ թէրաֆտարլարը, պու վէճհիլէ Վօնվանսիօն մէճի-
սինին օրթատան գալգմայրպ, ֆագաթ պիր պաշգա սիւրէթէ իֆ-
րաղ օլունտուղունու ֆէհմ իտէրէք, պունա գարը կէլէրէք Թարի-
սին իչինտէ շուրիշ վէ իսթիլալ բէյտա իթմէյէ պաշատըլար . վ
Վօնվանսիօն մէճիսի տախի պուլունտուղու մուխաթարայը բանա
տէրք իտէրէք Թարիսին էթրաֆընա գուվլէյի ապքերիէ ճէմ իլէմիշ
իտի : Պու ճիւմիլէ կէրէք մէզքիւր գանուննամէյի միւլքիլէնին վէ կէ-
րէք մէրպուլթ էմրնամէլէրին գապուլի հագգընտա պիւլթիւն Դրան-
սատա գուր'ա աթըլմըշ օլուպ, գանուննամէ ալէլ ումում, վէ էմր-
նամէլէր տախի էքսէրիէթլէ գապուլ օլունմուշ օլտուղունտան 1795
էյուլլուն 23 իւնտէ պու տախի րէսմէն վէ հիւքիւմէթ թէրաֆըն-
տան ահալի Թարիսէ նէշը օլունտուգտա : գրալիէթ թէրաֆտար-
լարը, վէ Վօնվանսիօնա մուխալիֆ օլանլար, վէ պաշըճա ինթիսապ
մէճիսի աղալարը, վէ գըրգ սէքիլ ֆրգա միլլէթ ապքերինտէն գըրգ
պէշ ֆրգասը պիւլթիւն պիւլթիւնէ գապարըպ, Վօնվանսիօնա գարը

աշխատար թուղեան սանձաղը գալորորայ մուխալիֆէթէ հաղըր օլ-սուլթար :

Թըշտիյնի էվլէլին իւշիւնոէ , մուխալիֆ թագըրմը պէշ թապուր միլէթ ապէրի մուհաֆազասընտա օլարապ , ()տէոն նամ թէաթրօ տէրունիւնէ թօփլանըպ Վօնվանսիօն հիւքիւմէթինէ գարշը մէճլիս գուրմուշարտը . զալէպէլիք կիթտիքճէ չօղալըպ , եարը կէճէյին շա-մաթաթ վէ իզաիհամլէրի հիւքիւմէթէ պիհուղուրուգ վէրույին տէն , պուռլարը տաղըթմապ իւզըէ զապլթիէ մէմուրլէրի կէօնտէրիւ-տի . ճէմիէթ զապլթիէլէրի կէօրտիւքտէ , պինլէրճէ սոտամ թաշ վէ տէնէքլէ իւզէրլէրինէ գույուլուպ գաշըրտըրար . վէ պու զալէպէ-լէրի իւզէրլինէ , էվլէլէրինտէն պէթթէր հայահույ վէ շամաթաթլա թէաթրօյա թօփլանըպ սապահ օլմաուրգճա տաղըլմաուրար : Երթէսի կիւնիւ հիւքիւմէթին մաղըպիէթի , վէ թուղեան ճէմիէթինն զա-լէպէսի պիւթիւն Քարիսէ չալ օլտուգտա , միլէթ ապէրինն պաղը ֆրգալարը իֆրաթ ճէսարէթ ալըպ , վէ մէքէզլէրինէ թօփլանըպ , Վօնվանսիօն մէճլիսի , տէհէթ տէվրի միսիլու Քարիս ահալիսինի սիլահլա գըրաճապ աշիւ արաճիֆլէր նէշը խոէրէք , պիր թէրաֆ-տան նասը թահրիք , վէ պիր թէրաֆտան տախի հիւքիւմէթէ գարշը գօյաճապ թէտապիրէ միւպաշէրէթ իյլէմէքտէ պուլունտուլար :

Զ : Եթէտէ Վօնվանսիօն մէճլիսի տախի , իմզալը իլաննամլէր նէշրի իլէ էսհապը ֆէսաաըն պու իֆթիրալէրինի ճէրհ , վէ Քարիս ահալիսինի միւսթէրիհ իաիւպ , ֆագաթ միլէթ ապէրինտէն Երթէ-թիէ ֆրգաաը մէքէզլ ֆէսաա վէ շուրիշ սոտ օլունտուղունտան , հէմէն օ կիւն պուլունտուղարը մահալ իհաթէ օլունարապ , սիլահ-լարընն էլլէրինտէն ալըմասընա էմր օլունմուշուտու : Իմտի Քարի-սին տըշարըսընտա օլան օրտուտան , ճէնէրալ Սընու մէվճուտու մայէթի օլան ֆրգապը սապիրի նիզամիէ , վէ պիր թագըմ թօփճու իլէ Սապլօն թէրաֆընտան աճէլէթէն Քարիսէ ճէլը օլունտու :

Ղէնէրալ Սընու , ախլապը համիտէ իլէ մութթասըֆ հալիմ վէ շի-րինճու պիր զաթ օլուպ ճիւմհուրիէթին իպթիտալը զուհուրինտէն մէվազիի միւթէնէվիէտէ իսթիստամ օլունարապ շէօհրէթը հարալիյէ քէսպ իթմիշ իտէ տէ , բօլթիգաճա սապիթիւրրէյ օլմայըպ նէ ճիւմ-հուրիէթէ զիտտէ մէյլան վէ նէ տախի գրալիէթէ խուսումէթ իպ-րազ իթմիշ իտի , վէ պու տէֆա Քարիսէ ճէլը օլունտուգտա , միւ-ճէրրէտ ահալիի Քարիս վէ միլէթ ապէրինէ գարշը սիլահ գուլանա-ճաղընը ֆէհմ խոէրէք թէէննի վէ թէրէտուիւտտէն իսալի օլամամըշտը :

Իմտի պու թէէննի իլէ ապէր գարաղօլարընը վազթը զէմանիլէ մէվազիի մալիւմէտէ նասպ իթմէմիշ օլտուղունտան այըն օն իքիսին տէ ֆրգալար պէյէնտիքլէրի մահալէ թօփլանըպ , պատէլ միւզաքէրէ իլանլար տախի նէշը իթմէյէ միւգթէտիր օլմուշար րտը , պունտան մապտա ճէնէրալ Սընու ֆրգա սէրկէրտէլէրինի կիզլիճէ տալէթ ի տիւպ սուլճ միւզաքէրաթընա տախի կիրիշմիշ իտի : Մայէթիտտէ օ-լան Ե իվա ճէնէրալարը վէ սայրը զապլթլէր տախի , սէրապէրլէրին-տէն միւթէսսիր օլարապ , միզաճընա մուվաֆֆապաթլա , հէր պիրի

ապքերի պրագրայ վէ սիրէր Թէրաֆա սավուշուպ րահէթ իթմէքոտէ
 իտիլէր : Նիհայէթ Վօնվանսիօն մէճլիսի վէքիլէրի ֆիլիաթէ ճէպր
 իթտիքտէ , ճէնէրալ Սընու ակալամ իւզէրի ապքերէ հարէքէթ գօ-
 մանտասընը վէրիպ , Լըբէլթիէ նամ միլէթ ապքերի իւզէրինէ եիւ-
 րիւմէյէ պաշլատը : Նաքիրի մէրգումէ պիր գըլ մանասթըրընա՝ ճէմ
 օլմուշ իտիլէր , վէ Վ իվիէն նամ սօգադտան մատատարնտան պուշլա-
 րըն իւզէրինէ ապքերէ կիտիլէմէճէյինտէն , Սընու , աթըլ , փիատէ ,
 Թօփճու ճիւմլէսինի պու սօգադա սըգըշտըրտը վէ էօյլէ պիր մէվգի-
 տէ աուրտու քի ճէնկ իթմէք մուհալ գապիլինտէն իտի , միլէթ աու-
 քերի իսէ ճէմիէթլէ սօգադըն իքի պաշընը ԹուԹուպ , վէ ահալի տա-
 խի խանէլէրին բէնչէրէ վէ գաբուլարընա Թէրաքիւմ իթմիշ իտի :
 Ղէնէրալ Սընու Թօփլարը մանասթըրըն գաբուսունա գատար իլէրի
 սիւրիւպ , քէնտիսի Վօնվանսիօն մէճլիսի ազասը Լաբօրթ , վէ պիր
 Թապուր ապքեր իլէ ասիլէրին մէճլիս Գուրտուղու տիվանխանէյէ գա-
 տար իլէրի կիթտի : Սիլէթ ապքերի օրատա մէճլիս հիյէթինտէ պու-
 լունաճագ եերտէ էլլէրինտէ սիւահլէ տիգիլիշ , աթէշէ հազըր իտի-
 լէր : Ղէնէրալ Սընու սիւահլարը Թէսլիմ իտին տէյի գօմանտա վէր-
 տի : Սիլէթ ապքերի սէրկէրտէսի Տը Լալօ , Սընունուն ախլաղընը
 պիլիպ միլէթէ գարշը մուամլէյի շէտիտէ գուլանամայաճաղընը
 ֆէհմ իտէրէք , գըսսաճա պիր նուԹգ իլէ , ճէպր վէ զօր կէօրմէտիւ-
 ճէ սիւահլ Թէսլիմ իթմէյէճէքլէրինի գաթիէն ճէվապ վէրտի , վէ օլ
 վէճհիլէ Սընուէա օ տար տիվանխանէնին իչինտէ պէտէն պէտէնէ
 ճէնկ իթմէք վէ եախօտ մանասթըրը Թօփ իլէ երգմագտան պաշգա
 պիր չարէ գալմամըշտըր : Պու ճիւմլէ էկէր Սընու շիտաէթլէ պիւ
 Թապիր իթսէ վէ սիւնկիւլէրի տիվանխանէյէ , վէ Թօփլարը գաբուլա-
 րա չէվիտէ , միլէթ ապքերինին գարշը գօյմասը մէմուլ օլմամըրտը :
 Նաճագ Լաբօրթ իլէ իքիսի պիր օլուպ , վէ զօրպալար իլէ մուգավէ-
 լէյէ կիրիշիպ , տէրագապ տաղըլմայա միւԹահիտ օլտուգլարը հալտէ
 նիզամ ապքերինի կէրի ալաճագլարընը վատ իլլէտիլէր , վէ ֆրգալար
 եալան կէրչէք վատ իթտիքտէ , ճէնէրալ Սընու ապքերի կէրի ալտը-
 անճագ նիզամ ապքերինին չէքիլտիլինի ֆրգալար կէօրտիւքլէրի քիպի ,
 վատլէրի իւզրէ տաղըլաճագ եերտէ , էլ էլէ վուրուպ վէ հիւքիւմէթ
 եէնիլտի պաղըրշարագ , ըզհարը մէսէրրէթ իթմէքտէ օլտուլար :

Վօնվանսիօն մէճլիսի ազալարընտան պաղըլարը օրատա հազըր օլ-
 տուգլարընտան , գօշուպ քէյֆիէթի մէճլիսէ պիլ իսթիղըապ նագլ
 իթտիքտէ , ճիւմլէսի բիւր աթէշ օլուպ , խըյանէթ , խըյանէթ ,
 գաթլ օլտուն Սընու տէյի չաղըրշմայա պաշլատըլար . վէ հարպիյէ վէ-
 քեալէթի շուրասընը ճէլպ իտիւպ , ճէվապ սօրմայա պաշլատըլար :
 Նաճագ ազալարտան պաղը ագըլըլար պէյհուտէ միւզաքէրաթլէ վա-
 դըթ կէչիւմէնին , ամատէի զուհուր օլան խաթար վէ Թէհլէքէյէ նէ
 գատար մագարաթլու օլտուղընու տէրք իտէրէք , զազապ իւ ինթի

¹ Շիտիլէրտէ պու մահալէ Բարխիւն մէ-
 Թին վէ միւզէյէն վէ Թիւճճար ճէմիէթինէ

մախուս օլան Պօրսա էպիէսի ինչա օլուն
 մուշ տուր :

գամըն օ արալըգ Թէվգիֆի իլէ էհլը ճէսարէթ վէ ճէրպէղէտէն պիրի-
նին տէրագապ նիզամ ապէրինէ ճէնէրալ նասպ օլունարագ , միւ-
լէթ ապէրի իւզէրինէ սէվգ օլունմասընը Թէքլիֆ իլէտիլէր , վէ
ճիւմլէ Թէրաֆընտան իսթիհսան օլունարագ , մուգատտէմա 9 Թէր-
միսօրտա վիւքէլայը միլլէթտէն վէ լիվա ճէնէրալ Պարրասըն , պու-
մագուլէ պիր իիսթիլալ արասընտա մուվաֆֆագիլէթի միւշահէտէ օ-
լունտուղունտան , խաթըրա կէլիպ տէրագապ ասաքիրի տախիլիյէյէ
սէրասքէր նասպ օլունարագ , միլլէթ վէքիլլէրինտէն իւշ քիշի տախի-
քէնտիսինէ մուավլին Թայէին օլունտու :

Պօնաբարթէ պու էսնատէ մէթրուք վէ միւքէտտէր խանէնէշլինի
արամ վէ իգամէթ իթմէքտէ իտի , եէվմը մէզբիւրտէ Վ իվիէն սօգա-
ղը վուգուլաթը խապէրինի ալտըգտա , տօղրու մահալը մէզպուրէ կէ-
լէրէք հիւքիւմէթ ապէրինին կէրի չէքիլտիլինի վէ Ղէնէրալ Վընու-
նուն կէվէք հարաքեաթընը տախի միւշահէտէ իթմիշ իտի : Համիէ-
թը ապէրիէսի , հիւքիւմէթ գուվվէթինին պու մէրթէպէ Թէզլիլա-
թընա Թէհամիլիլ իտէմէյէրէք , հէման Թէհէզլիլգիւ գալպ իլէ
տօղրու Վօնվանսիօն մէճլիսի տայրէսինէ գօշուպ իչէրի կիրմէք իս-
թէտի : Վջալար պու էսնատէ գաբանըպ , պուլունտուգլարը մուխա-
թարայը աղիմէյէ պիր չարէ արատըգլարընտան , վէ Պօնաբարթէնին
իւսթիլ պաշը բէթմիւրտէ օլունղունտան նէօպէթճիլէր պիր ատէմ
եէրինէ գօյմայըպ իչէրի պրազմատըլար : Պօնաբարթէ պիր էյամ պէյ-
հուտէ չալըշըպ , նաֆիլէ միւհիմ ճէվապըմ վար տէյի իպրամ իթտիք-
տէն սօղրա բէք չօգ ըսրար բէք չօգ տէվամընա նազարէն ըէլիսի մէճ-
լիսէ խապէր վէրմէյէ մէճպուր օլունուպ , իչէրի կիրմէսինէ ըուխ-
սաթ վէրիլտի : Թէսատիֆաթը միւսթահսէնէտէն , Պօնաբարթէ ի-
չէրի կիրալի էսնատէ Պարրաս տախի Բարիս ապէրի գօմանտանը
նասպ օլմագտա իտի : Պօնաբարթէ մէճլիսէ տուխուլ իտէր իթմէզ
թուղէան կիրուհին տէֆի իչիւն միւթալաա իլէտիլ Թէրթիպի
Թաֆսիլ իտիւպ , Թուլօնտա վէ Իթալիատա մէհարէթը հարպիէսինի
ազալարըն պաղըլարը միւշահէտէ իտէրէք քէնտիսինի պիլմիշ վէ Թա-
նըմըշ վէ սօն վագթլարտա Պարրաս իլէ տախի իւլֆէթ բէյտա իթմիշ
օլմաղ իլէ պիլ իթթիֆագ Պարրասա մուավլին վէ գօմանտանը սանի
Թայէին օլունտու :

Հաթտա Պարրաս ճէնկ իլիինէ աշնա օլմատըղընտան գօմանտայը
պիւթիւն պիւթիւնէ Պօնաբարթէյէ Թէսլիմ իլէտի : Իօթէտէ Թու-
ղէան կիրուհի վէ միլլէթ ապէրի ֆրգալարը ումուլմէն Թրամբէթա
վուրտուրուպ , վէ լըքէլթիէ ֆրգասընըն զալէպէսինի տէլլալար
վասէթասը իլէ հէր Թէրաֆա Թէպլըր իտիւպ , ապէր Թօփլայարագ
Վօնվանսիօն մէճլիսինի պասըպ տաղըթմայա Թէտարիքեաթ կէօրմէք-
տէ իտիլէր : Վօնվանսիօն մէճլիսինին Բարիստէ ֆագաթ պէշ պին
նէֆէրի վարըտը , միլլէթ ապէրի իսէ պիր ազ զայրէթ իթսէլէր գըրդ-
պին նէֆէր Թէտարիք իտէպիլըր օլտուգլարընտան , Բարիս քիպի պիր
պէլտէնին հիսապըղ սօգալարընտան պու գատար ապէր իլէ գըրդ-
պին նէֆէրին իւզէրինէ եիւրիւմէք քեարը ագըլ տէյիլ իտի , վէ փէք

փէք մէջիս տայրէսի¹ մուհաֆազա օլունուպ մէթէրիս իջինէ արնա-
պիլերտի : Պօնաբարթէ տախի թամ պու թէրթիպի թամսիմ խլէմիշ
իտի : Վ է պունտան մաստա , միլլէթ ասքէրի ֆրգալարընըն թօփլա-
րը Բարիստէն տըշարտա օլտուղունտան , իջէրիտէ էլլէրինտէ գուվ
վէթի պիր սիլահլարը եօղուտու : Պօնաբարթէ աթըլ էիւզ պաշըսը
Սիւրաթը² պիր գօլ ասքէր իլէ եօլայըպ , թօփլարը Բարիստէ կէթիրմէ-
սինի էմր խլէտի . ֆրգալար տախի պու թօփլարը քէնտիլէրինէ ալմապ
իւզըն պիր թապուր փիատէ կէօնտէրմիշէր իսէ տէ , Սիւրաթ օն
լարտան իլէրի կիտիպ վէ թօփլարը թափտըրըպ , վէ ալըպ թիւիլէրրի
սէրայընա կէթիրտի : Պօնաբարթէնին գօմանտասընտա նիզամ , կէօ-
նիւլիւ , զապթիէ , ճէման սէքիզ պին նէֆէրտէն զիատէ եօղուտու :
Պօնաբարթէ պու գատար ասքէր իլէ , թիւիլէրիյէ չըգար հէր սօ-
գաղըն աղղընը իհաթէ իտիւպ , պապի գալան աթըլ վէ փիատէ աս-
քէրի տախի իհթիաթ մագամընտա , թիւիլէրրի սէրայընըն պաղչէսիւ
նէ վէ Գարուսէլ մէյտանընա թէվգիֆ իթտիրտի : Վ է մէմլէքէթին
իջինտէ հիւքիւմէթ էլլինտէ նէ գատար զախրէ ճէպլսանէ վէ միհիմ
մաթ վար իսէ թիւիլէրրի սէրայընա թաշըթտը , վէ տայրէնին պիրի-
նի պօշաթտըրըպ , եարալըլարա խասթախանէ թէրթիպ խլէտի վէ
սէքիզ էիւզ բալասգա իլէ սէքիզ էիւզ թիւֆէնը կէթիրտիպ , ազալա-
րա տախի սիւր վէճհը մուհաֆազայը նէֆա պիրէր տանն թափսիմ իյ-
լէտի : Պունտան տախի աղնաշըլըր մէջլիսին պուլունտուղու մուխա-
թարանըն ճէսամէթի : Վ է Բարիստէն իքի սաաթ ուղագ Սէօտօն
գարիէսինտէ տախի միրի անպարլար պուլունտուղունտան , մուվաֆ-
ֆագիէթ օլմատըրը հալտէ մէջլիսի օրտյա գաչըրմագ իւզըն պիր թա-
պուր ասքէր կէօնտէրիպ զապթ վէ մուհաֆազա իթտիրտի , քէզա-
լըք ֆրգալէրէ թօփ , միհիմմաթ , վէ իմտատ կէլէպիլէճէք եօլարը
տախի թութուտըրըպ , հիւքիւմէթէ միւթի³ օլան ֆրգալարա տախի
սիլահ վէ ճէպլսանէ տաղըթտը , վէ թըշըրինի էվլէլին օն իւչիւնճիւ
կիւնիւ սապահլայըն հէր պիր շէյ եէրլի եէրինտէ հաղըր պուլու-
նուպ , ասքէրէ տախի , ճէօմաաթա թէարըրը իթմէյերէք սիւրէթը
թէտաֆիտէ պուլունմալէրի թէնպիհ օլունտու :

Իօթէտէ ֆրգալար տախի քէնտի քէնտիլէրինէ պիր հիւքիւմէթ
թէշթիլ իտիւպ , Պօնվանսիօն մէջլիսինի ֆէսիս , վէ էմընամէլէրի
լաղվ , վէ ասքէրէ գօմանտանլար վէ ճէնէրալէք նասպ իտէրէք մու-
գավէմէթէ հաղըր օլմուշար ըտը : () սապահլար , Բուաասօնիէր ֆրու-
գասը , հիւքիւմէթէ միւթի օլան Վէնգվէն ֆրգասընա կէօնտէրիլէն
թօփլարըն աթլարընը վէ սայըր սիլահլարընը ալմըշ , վէ թիւիլէրրի սէ-
րայընա նազլ օլունան զախրէ էիւքլէրինի չէվլըմիշ , վէ խազնէի տախի
թութուպ ալմըշար ըտը : Վ է եէնի քէօփրիւյիւ տախի զապթ իտիւպ
հէր սօգագ աղղընտա հիւքիւմէթ ասքէրի իլէ գարշը գարշընա վէ
պիր գուրշըն մէնգիլի ուզադտէ մուգավէմէթէ հաղըր պուլունմուշ-
լար ըտը :

¹ Պօնվանսիօն մէջլիսի տայիմա թիւիլէրրի
սէրայընտա ագար մէջլէրէթ իտէր իտի :

² Պու Սիւրաթ սօղրատան Նաբօլէօնուն
էսիլթէսի վէ Նաբօլէ գրալը օլտու :

Ղէման գրքդ պին միլլէթ ասքերինտէն, եիրմի սէքիզ պինտէն ղիա-
տէսի սիլահլանմըշըուր : Լ'նձագ պիրէր եանաշըգ գօլ օլարագ սօգագ-
լարը տօլտուրուպ, թօփլարա գարշը եիւրիւյէճէք եէրտէ, թիւիլեը
րի՝ սէրայընա միւնթէհի օլան սօգալարը մէթէրիսէ ալմըշ օլալար,
վէ մէճլիս տայրէսինի մուհասէրէ իտէրէք եթրաֆ վէ ճիվարտա օլան
խանէլէրի զասլթ վէ բէնչէրէլէրտէն վէ չաթըլարտան մէճլիս ազա-
լարը իւգէրինէ պիրէր պիրէր աթէշ իթմիշ օլալար, պէջլէ հէմգուը-
շուն վէ հէմ աճըգլա ազալար սըգըշարգլարը հալտէ, եա թէսլիմ վէ
եա թէլէֆ օլաճալարընա շիւպհէ եօղուտու, անձագ ֆըրգալար
զարպը տէսթլէրինէ կիւվէնիպ, պիր հիւճիւմուէ թօփլարը ալըպ հիւ-
բիւմէթին գօլ վէ գուվվէթինի գըրմագ մէմուլինաէ իտիլէր :

Պուսուս մուղայիրի հիւբիւմէթ ասքերի պիր համլատա զօրպալա-
րը տաղըթապիլիքէն միւնչէրէտ սիւրէթը մուհաֆաղատա պուլուսն
մալարը էքիտէն թէնպիհ գըլընմըշ օլտուղուստան, ֆըրգալար թիւիլե-
երի սէրայընա կիտէն զախրէյի չէվերմիշ, վէ հիւբիւմէթէ սատըգ
Քէնզվէն ֆըրգասընա կէօնտէրիլէն սիլահլարը եաղմալամըշ վէ մուխ
պիր զասլթանընը եօլթիւրմիւշքէն, հիւբիւմէթ ասքերի եինէ թէար-
բիւզէ էլ վուրմայլպ, սիւրէթը թէտաֆիտէ պուլուստուլար :

Սասալլարն հէր պիր թէտարիքեաթ խիթամ պուլուպ, թէրա-
ֆէյն մուգապէլէյէ հաղըր օլտուգլարը հալտէ ֆըրգալարըն սէրկէր-
տէսի ճէնկէ պաշլամազտան էվլէլ, սուլ՝ թէքլէֆի իլէ հիւբիւմէթ
ասքերի գօմանտալարընա մուխպիրլէր կէօնտէրտի : Պարրաս վէ Պօ-
նաբարթէ թապուրլարը եօգլամագտա օլտուգլարը հալտէ, մուխ
պիրլէրի ճէնկ ուսուլի իւզըէ կէօղլէրի պաղը հուզուրա չըգարաը-
լար, մուխպիրլէր հիտտէթլէ թէքէլլիւմ իտիւպ, 5 վէ 13 Պրիւգ-
թիտոր էմընամէլէրինին ֆէսիսինի, վէ կէօնիւլլիւ ասքերին տէֆ'ինի
մաթլուպ իլէտիլէր : Պու թէքլէֆլէր հիւբիւմէթ թէրաֆընտան
տէյիլ գապուլէ, իլըա իսթիմաէ պիլէ շայան տէյիլ իտիլէր : Պու ճիւմ-
լէ ֆըրգալարը լիսան վէ նասիհաթ իլէ իսկեաթ իթմէք իւզըէ սէքսէն
ազա թէրթիպ օլուսուպ, պուսնլար կէօնտէրիլմէքտէ իքէն, սէրկէր-
տէ Տանիգան մուխպիրլէրին ալտէթինի վէ ճէվապլըն կէճիքտիլինի կէօլ-

1 Թիւիլէրի ֆրանսըզ գաղալարընը Բարիօ-
տէ Սէննէհրինին սաղ թէրաֆընտա էն մէշուը
սէրայ վէ պաղչէլէրի տիր : Պու սէրայըն արտա-
ղը էվլէլտէն թուղա ֆապրիգասը օլուպ, իւ-
մի ծնտան թիւիլէրի գալմըշ տըր քի, ֆրան-
սըգճա թուղալըգ տէմէք տիր : Պու արտայը
պիրինճի ֆրանսուս գրալ սաթըն ալըպ, սէրայը
օն տէօրտիւնճիւ Լուինին պէջիւք վալիտէսի
գաթէրին տը Սէտիսիս պաշլաթտը (վէ գրալը
միւշարաղէհին կիւնիւնտէ տախի ինշասընա
տէվլամ օլուսուպ եարուսու էիւզ սէնէտէն
ղիատէ սիւրմիւշ տիր) : Եվէ օն պէշինճի Լուի-
նին կիւնիւնտէ գրալար սաթին օլմաղա պաշ-
լամըշ տըր : Պաղչէսինի տախի 1600 տէ Սէրի
գաթըր պաշլամըշ վէ օն տէօրտիւնճիւ Լուի-
նին կիւնիւնտէ պիթմիշ տիր : Ճիւմիւլիէթ

վագթընտա Գօնվանսիօն մէճլիսի պու սէրայ-
տա մէշվէրէթ խտէր խոի : Պու սէրայը ֆրան-
սըզ միլլէթի իւշ տէֆա պասըպ գրալարըն է-
լինտէն ալըր վէ էշհաղըր եաղմա վէ խարաղ
էյէտի, 1792 տէ 1850 տա վէ 1848 տէ, քի
միլլէթ խասթախանէսինէ թահվիլ օլուսուտ :
Պէջիւք նաբօլէսն տախի էքսէրիս պու սէրայ-
տա իգամէթ իթմիշ տիր, Հիմիլիք իմէրա-
թըր պու սէրայը տիկէր Լուլը նամ սէրայ ի-
լէ պիթիշտիքմէքտէ օլուպ, պու վէճիլէ թիւիլե-
երի սէրայը տիւննանըն էն մէշուը էն պէօ-
յիւք վէ էն միւզէյէն սէրայը օլաճագ աղը :
Մէշուը Տըրօմ, Պիւթօն, Լուլօ վէ Լընթթը
նաման միւհէնտիլէր պու սէրայա գալթալըգ
իթմիշէր տիր :

տիւբտէ, պէքլէմէյիպ, վուրուշու էմր իլէտի, վէ չաթ բաթ թիւ-
ֆէնք սէպլէրի իշխտիլմէյէ պաշատը :

Սաաթ տէօրթ պուշուգ րատէլէրինէ կէլըր կէլմէզ Պօնաբարթէ
Պարրաս իլէ պիրլէքտէ թիւիլէրի սէրայը մէյտանընտան աթա պիւ-
նիպ, աօղու Սէն Ռշ քիլիսասը գարշըսընտա Տօֆէն սօգաղընտաքի
ասքէրին նէզտինէ կէլտիլէր : Ֆըրգա ասքէրլէրի Սէնթ (Նօրէ սօգա-
ղընը թուլթմուշ, վէ էն սէշմէ պէօլիւքլէրի քիլիսայը մէզպուրուշ
նէրտիվլէրի իւզէրինէ տիզմիշ իտիլէր, միւրատլարը հիւքիւմէթ թօփ-
ճուլարընը եիւքսէքտէն նէրտիվլէն իւսթլէրինտէն պիր էյիճէ թիւ-
ֆէնքլէմէք իտի :

Պօնաբարթէ իւք աթէշին գուվլէթ վէ թէյաիրինի ճէնկլէրտէ տա-
խի միւշահէտէ իթմիշ օլտուղուշտան, անինտէ թօփլարը իլէրի սիւ-
րիւպ աթէշ գօմանտասը վէրտի, ֆըրգալար տախի քէսկին թիւֆէնք
աթէշի իլէ ճէվապ վէրտիլէր, անճապ Պօնաբարթէ սալգըմ վէ միսքէթ
տանէլէրի աթտըրտըղընտան, զօրպալար Սէն Ռշ քիլիսասը նէրտիվլէն
լէրի եիւքսէքլէրինէ չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուլար. Պօնաբարթէ զօր-
պալարըն իւզէրինէ կէօնիւլիւ ասքէրինի սալարըզպ, պուշլարըն սալ-
լէթը մէրտանէսինէ զօրպալար տայանամայարապ գաշմաեա պաշատը-
լար, Պօնաբարթէ օլ էսնատէ թօփլարը սաղա սօլա վէրիշթիրիպ Սէնթ
(Նօրէ սօգաղընը պօլուշա տէյմէյէ պաշատը, զօրպալար անը վա-
հիտտէ միւշահէղմ վէ բէրիշան պիր պիրլէրինի չիյնէյէրէք գաշըպ ճան-
լարընը գուրթարմա թէլաշաղնա կիրիֆթար օլտուլար. Պօնաբար-
թէ օ թօփլարըն իւզէրինէ պիր զապիթ պըրապըպ, վէ աթէշէ տէվամ
օլուշմասընը էմր իտէրէք քէնտիսի Վարիւսէլ մէյտանընա վէ սայըր
մէվգիֆլէրին պաշընա կէլտի. հէր եէրտէ սալգըմ վէ միսքէթ աթ-
տըրարապ հէր եէրտէ պիշարէ ֆըրգալարըն տարմասաղըն ֆիրար իթ-
տիլլէրինի միւշահէտէ իլէտի : Պու վէճհիլէ հէր թէրաֆտան գաշան
զօրպալար մէրքէվլէրի օլան գըղար մանասթըրընա թօփլանտըլար. վէ
սօգալարտա մէթէրիս արգալարընտա պուլուշնաճապ եէրտէ, էյլէ
եանաշըպ վէ ուղուն խաթթ իւզէրինէ թօփլարա գարշը կիթմէքտէ,
տիւշար օլտուգլարը սէհվ իւ խաթթայը զարարլարը իլէ թանըտըլար,
պու ճիւմիլէ ճէսարէթտէն տէ տիւշմէյիպ, եէտի սէքիզ պին ասքէր
թօփլայարապ, քէօբրիւլէրի թուլթմայա գարար վէրտիլէր : Պօնաբար-
թէ նէրէտէ մուխաթարա վար իսէ օրատա հազըր պուլուշնատուղուն
տան, Սէն նէհրինին ¹ թիւիլլէրի թէրաֆընտա օլան բիաշաեա պիր
գաշ պաթէրիա թօփ տիզտիրտի : Քէ Վ օլթէր թապիր օլուշան բիաշա
տախի գարշը քէնարտա իտի : Պուշտան սօղըա քէօբրիւ պաշընտա օ-
լան թօփլարը տախի իլէրի սիւրիւպ պու բիաշանըն պաշընա տիզտիր-
միշ օլտուղուշտան, զօրպալարը հէմ գարշը գըլըտան եանլարընտան
վէ հէմ պու գըլըտան աննլարընտան տէյէպիլիտի : Պու թէրթիպ
խիթամ պուլուր պուլմաղ զօրպալար պիլմէյէրէք իլէրիլէմէյէ պաշա-

¹ Սէն նէհրի ֆրանսանըն Գօթ Տօր էյա-
լէթինտէն զուհուր իտիւպ. Բարիսին տախի
օրթասընտան կէշէրէք, ալթը եիւզ միլ գա-

տար մէսաֆէտէն Ճէրեան իտէրէք Հալը թէ-
րաֆընտա Սթլանթիլ օգիանուս տէնիլլէն
գարըշըր :

տրլար Պօնաբարթէ նախեան թօփլարը աչքայ աթէշ իթտիքտէ եանտան աննընտան պիչարէ զօրպալար հասըր քիպի սերիլիպ թէլէֆ օլտուլար :
Նաֆիլէ զօրպալարըն կէնձ վէ ճէսուր սերկէրտէսի | աֆօնտ , տաղը-
լան վէ գաչան նէֆէրլէրի թօփլամայա սայ վէ իգտամ խլէր իտի , հէր
գաչ տէֆա թօփլատը իսէ տէ էվիլէրինտէն պէրպատ օլարագ տաղը-
լըպ մահվ օլտուլար :

Պու վէճհիլէ սաաթ տէօրթ պուշուգտա պաշլաեան պու տախի
լիյէ ճէնկի սաաթ ալթըտա խիթամ պուլտու , Պօնաբարթէ իպթի-
սա պիլա ֆիթուր Նարիս ահալիսինի պու վէճհիլէ խաշատըգտան
սօղրա , զօրպալարըն ֆիրարընր կէօրտիւքաէ թօփլարը սատէ պա-
րութլա աթարըմայա պաշլաար , նիհայէթ Վ անտօմ մէյտանը վէ Վէն
Թժ քիլիսէսի տէրունինտէ օլան զօրպալարը պիլա թէլէֆ տէֆ ի-
տիւպ , փալէ րօաեալտա օլանլար տախի էրթէսի սապահ պիր գաչ
թապուր աթէշինտէն սօղրա թէսլիմ օլմայա մէճպուր օլտուլար :

Պօնաբարթէ էօթէտէ պէրիւտէ եաբըլան մէթէրիսլէրի տախի
տէրագապ պօզտուրուպ , այլն օն տէօրտիւնձիւ կիւնիւ Նարիստէ
թէքմիլէն ասայիշ վէ իսթիրահէթ վազի օլտու : Վ է թէրաֆէյնտէն
տէօրթ եիւզտէն միւթէճավուզ նուֆուս թէլէֆ օլմուշ օլտուլու-
տան , տէֆնինէ մուպաշէրէթ խլէտիլէր :

Ղիւմհուրուէն հինի իհաասընտան պէրիւ , ահալի հէր գաչ տէֆա
հիւքիւմէթէ գարշը կէլիշ իսէ , հիւքիւմէթ մաղուպ օլմուշ օլտու-
լուտան , հիւքիւմէթին ահալիյէ գարշը պու իւք զայէպէսի օլտու :
Իմտի ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարըրընր ֆէվգ էլ զայէ մէսերրէթի-
նիմիւճիպ օլուպ , Պօնվանսիօն մէճիսինտէ տախի աղալար , Պարրասա
վէ Պօնաբարթէյէ աչքըր իլթիֆաթլար վէ թէշէքքիւրլէր իտիւպ ,
վաֆիր աթիլէլէր թէրթիպ խլէտիլէր : Վ է Պարրաս մախսուսճա Պօ-
նաբարթէյի մէտհ իւ սէնա իտիւպ , “ Հի-հի-միլ ճի-մհո-րիլի Պօնա-
բարթէյի իհաալիլի մագուլէսի , վէ իհիլիպիլ թի-միսհիլէսի գո-րիարը ”
տէտիլինտէն ալէլ ումում մէմուէն վէ միւթէհայիր օլուպ , հէման
օրատա Պօնաբարթէյէ ֆէրիգ ճէնէրալը ըիւթպէսի իլէ Նարիս ա-
քէրինին պաշ գօմանտանլըղընր թէվճիհ խլէտիլէր : Վ է պու ֆիւ-
թուհաթ , Վ անտըմէր այլն օն իւշիւնտէ վազի օլտուլուտան , 13
Վ անտըմէր վազաասը տէնմէքլէ մէշուր օլտու :

Պօնաբարթէնին պախթ իւ թալիի եիրմի տէօրթ սաաթտան աղ
վազըթ զարֆընտա իտպարտան իգպալէ թէպտիլ օլուպ , ախշամտան
մէթրուք , ֆագիր , վէ մէյուս եաթըպ , սապահըսը մէսնէտտար ,
զէնկին , վէ ճիւմլէնին բէսէնտիտէսի օլտու ¹ : Պէօյլէ տիր ճիհանտէ
հիւքմիւ շիվէի գատէր , պու ճիւմլէ նախեան զուհուր իտէն , իգ-
պալ օլմուշ , իտպար օլմուշ նատիրէն միւսթէտամ օլուր :

13 Վ անտըմէր ֆիթուհաթընտան սօղրա , Պօնաբարթէ ասքէր վէ

¹ Պօնաբարթէ 13 վանտըմէրտէն էվիլէլ օլ
մէրթէպէ զարուրէթ վէ միւկպպտա խտիլի ,
պիր գաչ կիւն ագտէմ , պէօյլէ գարնտաշը
ժօլէ ֆին Մարտիլատա պիր զէնկին պաղրիկէան

գըղը իլէ էվէնտիլինի տույտուգտա , եարմա-
ղէն նասը պախթը աչք գըր տէլի հասէտ
կէօթէրմիշ իտի ,

հեմէհհրի ճիւղէնին զիվէրը զէպանը օլուպ, հէր մէճիւտէ վէ հէր ճէմիէթտէ մէտհ իւ սէնասը եատ վէ թէզքեար օլունուրուտու¹ : Վէ կէրէք շէօհրէթի վէ կէրէք մէսնէտի միւզթէզասընտան էն պէօ, յիւք ագշամ մէճիսլէրինէ վէ Սալօնլարա տէվլամ խիւպ, գուվլէյի նաթըգէ վէ ճապիպէսի իլէ գլուպու ամմէյի, քէնտինէ ճէլպ իթմէյէ պաշայըպ, պու վէճհիլէ 13 Վանտըմէրտէ, թախթը հիւքիւմէթին տէրէճէյի էվլէլինէ գատէմ պասմըշ օլտու :

Վօնաբարթէ մէճիսի հիւքիւմէթի, զօրպա կիրուհինէ զալիպ կէլ տի իսէ տէ, իարիս ահալսինին տէօթալիլ գան, պատէլ ֆըթրէթ ճիւղէնին միւլահազասընա միւճիպ օլուպ, հիւքիւմէթը մէզ պուրէ իւզէրինէ ինթիգամ տալէթ իթմէքլէ, էօթէտէ պէրիւտէ վէ կիզի լօնճալարտա եէնիտէն պիր գըլամ վէ թուզէան էսէրլէրի միւլահէտէ օլունտուղունտան, ահալի իարիտէն սիլահլարըն թօփլանմասը էմր օլունուպ, պու խուսուս հէր նէ գատար ուսուլլա ճիւմհուրիէյէ գարշը պիր թէտպիր իսէ տէ, Վօնաբարթէնին իգտամ իւ զայրէթի իլէ հուսուլ պուլուպ, ահալիտէն քեամիլէն սիլահլար թօփլանըտը :

Վօնաբարթէ պիր ախշամ Սալօնտա օթուրտուղու հալտէ, օն օն պիր եաշընտա կիւզէլ վէ սէրպէսթ պիր չօճուգ, իսմի լօթէն Վօհար նէ կէլիպ, զապթիէ մէմուրլարը, մէրհում փէտէրի Ղէնէրալ Վօհարնէնին² գըլըճընը տախի ալմըշ օլտուգլարընտան, վալիտէսի Վօ

¹ Վօնաբարթէնին պու իգպալը շէրէֆինի շէքէմէյէնէրտէ օլուպ տահլինին գանը իլէ մէսնէտէ վալ օլտուղունու ունութտուրնա մագ իւզլէ, իսմինէ պէնլէրինտէ իսթիհլա քեարի Բըլի Բիւրայլէօր էանի սիւլէճէ գալլ իւլ թէմիլէ իտէրլէր իտի : Վօնաբարթէնին պոլու զաթէն գըստաճ օլուպ, օլ էսնատէ պէտէնի տախի իֆրաթ զայիֆ իտի, իփլայէթ գըլմուր քի պիր կիւն ֆուգարպա հէնիւզ էքմէք թագսիմ օլունմամըշ օլուպ, Վօնաբարթէ տախի մուհաֆապը պէտէ իլին պիր թագըմ էրէքէսնը հարպ օֆիշալարը վէ ունիֆօրմա իլէ շէհրին սօգազլարընը տօլաշարգտա, գարը էրէքէ պիր սիւրիւ էսնա ճէօմաթ էթրաֆընը պըզըտըրըպ էքմէք էքմէք, աճըլ տէյի պաղըրմայա պաշլատըրը, շիւքի զախի քէնին գըլմըզ վագթը իտի :

Հաթտա իլէթիւտէն զայիթ միւլահաճամ վէ պաթլաշա պիր խաթուս իլէրիլէիլ, պագար մլոն շու օմուլու սըմալը քիպարլարա, նա սըլ պիլի գէվգէնիլօրլար, քէնտիլէրի էէյիլ իլ չիլ, եաղանիւզ բարլայըպ պիլէ ալայ կէօլ թէրիլօրլար, ֆուգարա աճըգտան էօլիւն վալիֆէլէրի տէյիլ տէյի պաղըրմայա պաշլատը : Վօնաբարթէ էֆէյի պիր մուխաթարտայըտը : Հաշըրմայարապ շիւման գարըյա տէօնիւպ կէլ պագպըմ գատըն հանկըմըզ զիտէ եաղլըրը տէտիլտէ, Վօնաբարթէ օլ էսնատէ զույթ զայիթ վէ տէրի իլէ քէմիք օլտուղունտան

պու թէնպալստէն ճէօմաթ գահգահայը գօբարլըպ, Վօնաբարթէ աթընը թէփէրէք մուլ խաթարատան գուրթուրու :

² Ալէքսանար Վիքօնիթ Վօհարնէ . Ֆրանսը ճէնէրալը խաղապտէկէանտէն օլուպ 1760 տա Ալէքիգատա Մարթինիգա ատասընտա տօղ մուշուտու : Ին պէօլիւք ապըրի մէսնէտէրինտէ իսթիլտամ օլունարապ նիհայէթ Բէիօ օրտուտու սէրապըրի նապ օրմաշ իսէ տէ, աթըլտէլիկի միւնսիպէթիլէ ճիւմհուր թէլրաֆընտան հագգընտա շիւպհէ օլունուպ : 1794 տէ տէհէթ տէվլէրնտէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ էմրի իլէ ախլ ու կիրիֆթ օլունալապ գաթլ օլունմաշուտու : Ճէնէրալը մուլ մայիլէյի, փէտէր թէրաֆընտան քիշիկատէ, վէ Մարթինիգալը Եօլէֆին թաշէր Տըլբաւ ժըրի նամ օն պէշ եաշընտա պիր կէնճ գըլ իլէ էվլէնիլ պիրի էրէքէ պիրի գըլ էքի էվլա, ալ տօղմաշուտու : Էրէքիլ Էօթէն Վօհարնէ . իսթիլտա Վօնաբարթէնին եալիլ օլուպ, իւ թալիա նայիլի մէսնէտը ճէլիլնէ գատար վալ օլտու, վէ գըլը Հօթման, (օրթանշա) Վօնաբարթէնին քիւշիւք գարտաշը իլէ էվլէնիլ, Ֆիլէմէնի գրալիշալը օլտու, վէ շիւմիլի քի իմէրաթիլ իւշիւնճիւ հաբօլէնտան տախի վալիտէսի իտի : Իլէրիւտէ սիլք իւ շիրապէյի թարիիթիլտէ պուլարըն փէք չօփ տէֆա զիքրի կէշէքէ պիր :

զէֆինտէն սէլամ կէթիրէրէք գըրըճը թալէս իյէտի :

Չօճուղուն սափտէրուն սէրպէսթիէթի Պօնաբարթէնին խօշու-
նա կիտիս , քէմալը իլթիֆաթլէ գապուլ խտէրէք փէտէրինին գըրը-
ճընը կէթիրտիս թէսլմ իյէտի : Չօճուգ կէօղէրի տօլարագ գըրըճը
ալըս , վէ գօշուս վալիտէսինէ կէթիրտի . վէ Պօնաբարթէնին հիւս-
նիւ մուամէլէսինի միւքէրրէրէն նազլ իյէտի : Եօզէֆին , ճէնէրալըն
սլու մուամէլաթընտան իֆրաթ մէմնուն օլարագ , սիզզաթ թէշէք-
քիւր իթմէք իւզըէ Պօնաբարթէյէ վիզիթա վէրտի : Եօզէֆին սահի-
սէյի հիւսնիւ ճէմալ , տիլավիզ վէ ճէմիլէ սիր տիշէհլի օլտուղուն
տան , շիպէի տիլ ըիւսպա վէ թէլավէթ իւ գէրաֆէթի տիլարասը
Պօնաբարթէնին գալսինէ աքս իլէ , նակեահ աթէշը աշգը տէրու-
նինաէ միւշթէիլ վէ ֆիրուղան օլտու :

() տէվըին մէշուրէ տիշէհլիլէրի իլէ , Եօզէֆին էն միւթէսէր
Սյաօն մէշիլէրինին թէգէինաթը օլտուղունտան , սիր միւտաթ-
ճիք տահա իւլթէթ վէ մուհապլէթտէն սօղրա , հիւքիւմէթը ճիւմ
հուրիէ միւտիլէրինտէն Պօնաբարթէնին միւհիպա վէ մահրէմի օլան
Պարրասըն տախի թէվասսիւթ վէ իպրամը իւզըէ , 1796 մարթըն սօ-
գուղունտա Եօզէֆին Պօհարնէ իլէ Պօնաբարթէնին ագսը նիքեահ-
լարը իճրա օլունտու ¹ :

¹ Եօզէֆին 1765 տէ տօղմուշ օլտուղուն-
տան , ալթը սէնտէն զիտտէ Պօնաբարթէտէն
էաշը իսի : Պօնաբարթէ Եօզէֆինի կէօրմէ-
տէն մատամ Բէրմօն նամ սիր տուլ իաթու-
նու թէզլիլէ իթմէք միւրատ իթմիւ իսէ տէ ,
մուամիլէհա ըսպլէ օլմատղընտան , մէքս օլ
մուշտուր տէյի մուամիլէհանըն քէրիմսի մա-
տամ Սըլանթէն ըիվայէթ իտէր :

Պալատէ գէր օլունտուղու վէճիլէ Պօ-
նաբարթէնին ագսը նիքեահը 1796 մարթ սօ-
գուղունտա , վէ Բարիսին իքինճի մահալլէսի
հաքիսի հուզըտունտա վազի օլուս , գայսը հա-
լա մահալը մէզպուր տէթթէրիսնէսինտէ մահ-
ֆուղ տուր : Գայսը մէզքիւրէ նաղարէն , Պօ-
նաբարթէնին թէէհիւլ գօնթրաթընա , հիւքիւ-
մէթը ճիւմհուրիէ միւտիլի Պարրաս , վէ մէճ-
լիսի գալմսին ագսը թալլէն , վէ միւթէշէր-
րիտէն Գալմէլէ , վէ Լըմարրօս Պօնաբարթէ-
նին էալլէրի (սպտէհու ֆէրիզ ճէնէրալը վէ Փը-
րանա քէրի) շահիտ էաղըրընտուրը :

Պու թէզէվիլի ճ իլէրիտէ Պօնաբարթէ-
նին թուլ միւտտէթ սաստէթը պէթիլէ , վէ
լէզլէթ վէ հէլավէթը հոյաթիէսինէ միւճիպ
օլմուշ իսէ տէ , իսթիտալէրտէ պաղը միւշքի-
լաթ վէ սուուպաթտէն իսպլի օլմատը : Եօզէ-
ֆին հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ գուրմիտէն
գուրթուլտուգտան սօղրա , կէրէք գէվճիլտէն
գալմս վէ կէրէք քէնտի վարիէթի օլարագ սէնէ-
վէ պէշպին ֆրանզ իրաթը վար ըտը քէնտիտէն
կէնճ , վէ ֆազիլ իւլ հալ սիր ճէնէրալ իլէ
թէզէվիլիլէնի քէաֆէթի աշպալարը էիւ-

զիւնէ վաւրուրար ըտը : Հաթտա հազգընտա
շու մէնգըպէ տախի նազլ օլունտու : Եօզէֆին
Պօնաբարթէ իլէ պէրասէր , ագտը նիքեահ
գօնթրաթընը թանդիլմ իթտիլմէք իւզըէ Պա-
կիտո նամ միւթէշէրի վէ միւգայիտին (նօ-
թար) նէզլիլէ կէլիթտէ , միւգայիտին նախ-
հաթէ սէլահիլէթի օլտուղունտան . Պօնաբար-
թէ սիր արալէք տըշարըքի օտտաա վօլթա
վուրմագտա իքէն վաթթը ֆրաթ պուլուս , Եօ-
զէֆինէ պաղը իսթարաթընը տախի տիլիլ իթ-
մէիպ « Պէօյլէ պիլ Կոստանդինէ պիլ Գըլէճաան
Կաշգա պիլ Դէյի օլմայան պիլ սօլիսիլէ նաալ
էլէնիյօրաան » տէյի , իսթար իլէտի : Գալու-
արալէք օլտուղունտան Պօնաբարթէ քէաֆէթ-
սինի իշիթաի իսէ տէ , օ արալէք սիր շէլթըն
մատը : Սէքիլ սէնէ սօղրա , էանի 1804 սէնէ-
սի Պօնաբարթէ իմէրաթը օլուս , թաճ ա-
լայը իշիւն քէմալը հաճմէթ վէ տարաթա Բա-
րիսին Մէրէհմ անա ուլու քիլիսէսինէ կիթմէ-
տէ , տայրէսի զալէպէլիլիսնտէ մէրգուլմ մու-
գայիտ Պակիտօ կէօղէնէ իլիշտիքտէ էանընա
շաղըրըպ , վէ պէյապ աթրալ իւսթիւնէ սէրի-
մէ սըրմա արը իլէնիլ իմէրաթը մանթօու-
նու վէ գուշանտըլը Շարըմանը իմէրաթընտէն
էլմալը գըրըճընը կէօթթէրիպ , գուլաղընտան
աշաղը , միւսիւ , նաալը գըրըճ իլէ պուրնուս
տէիպ , մէրգուլմ մահճուս իթմիւլ տիլ :

Եօզէֆին հազգընտա տախի շու մէնգըպէ
նազլ օլունտու , միւշարալէհա Մարթինիգա ա-
տասընտա քիւշիւք գըլ իքէն , սիր վէնճիլէ ֆա-
ճը գարըքա պախիթընը պագտըրալտա , թէսա-

6. Պօնաբարթէ Բարիս ապրէրի գօմանտանըղընտա, կերէք նիղամ, կերէք միլէթ, վէ կերէք խասսա ապրէրինէ, միւճէտոտէտէն գանուռն նամէլէր եաբըպ, պիւթիւն ապրէր ինտինտէ քէսպը սէյթ իւ շէօհրէթ իթմիշ օլտուղուռնտան, էվէնաիքտէն սէքիզ կիւն սօղըա Լթալիա օրտուռուռնա սէրապրէր նասպ օլուռնտու : Պաղըլարը Պօնաբարթէնին պուռ մէսնէտինի, զէվճէսի Դօղէֆինին իլթիմաս վէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ նէզտինտէ խաթը իւ նուֆուղուռնա համլ իթմիշ էրտիր :

տիւֆաթը միւթէնէվէի ֆէլէքիտէն կէշտիք տէն սօղըա տիւնէանըն էն պէշիւք վէ էն միւհթէշէմ թախթընա օթուռաճաղընը վէ սօղըա պիր խաթախանէտէ վէֆաթ իտէճէյնի խապէր վէրմիշ իտի : Ժօղէֆին պու խթիխրա ճը խաթըրընտա սագըլըպ . տայիմա ահպապըլըրընա նագլ իտէկէվիշ, վէ իւք տէ ինանմարը տէյիլ իտի : Պու խթիխրաճըն թէմամիլէ իճըրապ, վէգայիի աթիլէ իլէ տախի խապաթ օլ մուշուրը քի մահալնտէ քէշիտէի սիլքի սիւթուր գըլընաճաղ տըր :

Ճէնէրալ Պօհարնէնին գաթլինտէն սօղըա, զէվճէսի Ժօղէֆին, իքի մէշուրէ միւհիպըլէսիլէ մահպուռա իլգա օլուռնտուգըլըրընտան, տէրուռու զընաանտա օլան ահվալը միւթէնէլէ մէլէրինի միւսիւ Լամարթին շու մէճհիլէ նագլ իտէր : Ժիւօպէն Բարիի Պապ Յ7, ՓասըՅ) :

« Գարմէլթիման մանասթըրընտա, իքի այագ նէրտիլէն իլէ էնիլըր վէ թիմուր բարմագըլըլա մէստուտ գաբուսու պաղէ իւզլըինէ աշըլըր պիր տար վէ գարմիլըզ զընտան տէրուռնին տէ պալըր իգպալտէն կիրտապը տֆէթէ կիւրիֆթար օլմուշ իւշ թալէ տիշէհիլ միւշահէ տէ օլուռնուրուտու : Գալպի թաշ օլան ճէլատըլըր պիլէ ըրգէթէ կէթիլիճի, պէշլէ իւշ տիլպէր, զիպա, վէ տիլէսնէտ սիֆաթըլըր, հիւշ պիր ըտսամ գալէմի, հիւշ պիր էէրտէ այնը իլէ թասալը իտէմէմիշ տիր : Պուրպարըն պիրիտի, մատամ տիկիլէօն, շէօհրէթլը պիր քիւշիպտէ գէվճէսի, պիւթիւն ֆամիլիտարըն գանը հէնիւզ մագթէլէտէ թիւթիւպ գուրու մամըշըր, Տիկիլի մատամ Պօհարնէ քի ճէնէրալ զէվճի Գէնօ մուհարէպսթընտա, աոտիք մուվաֆիթգիթիլտէն նաշը, զալըպըր ճիւմհուրա եագընտա գուրպան կիթմիշ իտի . իւշիւնճիւսիւ վէ էն ճէմիլէսի, Թէրէզա Գապալիւս . հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ իւմէրաընտան թալլէնին մաշուգէսի, Պօրտօ շէհրիմտէ պիր թաղըմ պի կիւնահ ահալիի ճիւմհուր խըշընտան գուրթարըլըր, քէնտինէ թէօհմէթը աղիլի աոտ օլուռնապ զընտանտ աթըրըշը տըր : . . . Իւշիւ տէ էնայը իգպալէրինտէ միւլքիէ վէ ապրէրի իւմէրաըր նաղըլըրըր, վէ նապըն միւթէհայիլըրէլի օլուպ, ըրգապէթլէ պիրի պիրինէ աղէաթըլը իթմիշ իքէն, զընտանտա ճանտան պիր մուհապպէթլէ օ քէօշէյի գալընըգտա գալպլէրինի պիրի պիրլէրինէ աշըպ

րիշթի սաֆլէթլէ պէնտ իթմիշ իտիլըր : Պուռն լարտան մատամ Պօհարնէյէ, իլէրիւտէ Պօնաբարթէնին աշը իւ ալըպսըր իլէ, թախթա չըպագ, վէ Թէրէզապ . Թալլէն մարիֆէթիլէ Բօպէսթիլին գաթլինէ սէպէպ օլապագ ճիւմհուրիէթ ինգըրազ պուլտուրմագ գըս մէթ օլտու :

« Իւշիւտէ զընտանն իլէրիսինտէ, Թօլըագ իւզլըրինտէ, պիր տաման տէօշէ իւթիւնտէ էան էանտ եաթմաղա մէճպուր իտիլըր : Պիւշարէլըր նէ Թէֆէքթիւր, նէ Թէշէվիւշ, վէ նէ մէվթ գօրգուլըր իլէ էրիլալ կիտէրլէրտի օրտա : Թօլըլըլըր, Թարագ տիլէրի իլէ տիլարըն իւզլըրինէ, Նըշանէլըր, ճիֆրալըր, հարթէթ վէ եախօտ խաթիմտա իթտիքլէրի քիմնէլըրին խաթլէրին, վէ զայլ իթտիքլէրի սէրպէսթիլէթին ֆիլմիլէրինի եաղմաղա իֆթիլար իթմիշէրիտի :

« Պու կիւնէտէր շու եաղըլըր օգուռուր օ տիլարըլըրն իւզլըրինտէ, « Այն սէրգէսիլէնի նէ » զաման սէլնի սահիգ պիր շէշ օլտուռնտա աղա եաճաղը . պաշգա պիր էէրտէ, իւլէն պոսիլան Դահպոս օլալը գըլգէ էէպիլէթիլէն պիւր . տահա ուզագտա էարն լըգաճաղը պէն խաղըր վէր պիլըր . գարըլը Թէրաֆընտա . նաֆիլէ իւֆիլէ պիլըրալ վէ աշաղատընտա պիր էէրտէ օլարագ իւշ իմիլ, ղէլէթի Թալլէն, ղէլէթի Պօհարնէ, ղէլէթի Տէնիլէօ :

« Մէվթ էսէրի տայիմա խաթըլըլընտա օլտուղու հալտէ, կէօղ վէ Թէսալիլըլըրին տէն տախի պալիա տէյիլ իտի : Պուլուռնտագըլըր զընտան Էյուլըլ գաթլիթընտա էն չօր բաբա գաթլ օլան պիր զընտան օլտուղուռնտան ճէլատըլըրն իքիտի, զալիպա օլէ էնտտէ գաթլիթընտան էօրուլուպ պիրազ իւթիլահաթ իթմէք իւզլըր գըլըճարընը տիլարա տայաթմըշըր : Նէմազ տիլարա գըլըճըն գանլըր պուլըլըպ, էօգարտան աշաղա ըէսիլմէլի գան իլէ չըլըլըրըլըր . . . վէ էլ էէվիթու ղէ չըլըլըրը քիպի օ գանը խաթլիթըր միւշա հէտէ օլուռնուպ, միւհպպիտէն գուրումայա ճագ քիպի տիր :

« Հիւշ պիր վագըթ պէշլէ պիր գանը տայրէտէ . կէնճիլը, թաղէլը, ճէմալ, մուհաղ պէթ շիլիլիլի, մէվթ էօրֆիւ վէ տէհէլթի իլէ պու գատար պիրի պիրինէ եագըն կէօրուլէմէմիշ տիր » :

1° Լիւսիւս սեփերինսն ագաթճէ Պրանսանն ահալը պախիլէն վէ խարի-
 ճիլէսի : 2° Լիւսիւս սեփերինսն սեպեպի , վէ օրպոնոն հիլէիլը Լալընէսի
 3° Սնիլէնօլիլէ Տոհարէպիլէ : 4° Սնպօվէ ֆիլիս-հալիլ , վէ Սարպէնիա ապերինսն
 Լիւսիլիա ապերինսն այրըլասը : 5° Պօնաբարիլէնիլն նոն-լգոն : 6° Սարպէնիա իլէ
 ժիւսարէսի վէ պարըլ :

1° ԴՕՆՎԱՆՍԻՕՆ մէճիլսինսն իւչ սէնէ միւստէթը հիւ-
 քիւմէթիլստէ Պրպնսանն տախիլ վէ խարիճիլստէ պիր-
 պիրինէ միւթէագըպէն նիչէ նիչէ վուգուաթը աճայիպէ բունուամը
 զուհուր օլուպ , Լքսէրիա , գաթըլը նուֆուսու ինսան իլէ պազէն
 հիւքիւմէթ , վէ պազէն էհլը ֆէսատ , պիլ միւնամէպէ , պատիի
 միւճրիմէլէրինսն ալուտէի խուլնու զուլմ իթմիլչէր իտի : Լք ճիւմէ , օն
 ալթընճը Լուինսն գաթիլնստէն սօղըա տախի թէրմիտօր , ճէրմիլալ ,
 Բրէրիալ , վէ Վանտէմիլէր այլարը , Պրանսա հագգընտա մաթէմնաք
 կիւնէլէր օլտու : Դօնվանսիօն մէճիլսի արալըգ արալըգ ալէյհինէ զու-
 հուր իտէն իլսթիլալէ գաթիլէն զալէպէ իտինճէյէտէք , իւչ տէֆա
 բամալ վէ սէրզէտէի կիրուհու էչգիա օլտու : Հաթաա Բրէրիալ պիւ-
 րինտէ , զօրպալար գաբուլարը զօրլայըլ վէ մէճիլսի պասըպ , ազալար
 իւզէրինէ սիլահա հիւճիւմիլէտիլէր , վէ քէնտիլէրինէ միւմանաթ
 իտէնլէրաէն Ֆէրօ նամ կէնճ Տէքիւթաթըն պաշընք քէսիպ , պիր
 մրզըրաա սաբլայարազ , բէիսի մէճիլսի Պօասի տ՝նիլանն մասասը
 իւզէրինէ ֆըրլաթալար . Վէ ֆագաթ պու տէֆա միլլէթ ապէրի
 մէճիլսի պէրապէր օլուպ հիւքիւմէթի աէհլէթ տէվլի թէճէտաիւ-
 տինտէն գուրթարտը : Օրպալարըն պու ֆէսատընտան սօղըա կէօնա-
 կէօն վուգուաթըլար զուհուր իտիւպ , գաթիլա հիւքմ օլունան օն իւչ
 Տէքիւթաթ ֆէվգ էլ զայէ մէթանէթ վէ ճէսարէթ կէօսթէրիպ , վէ
 ճիւմէսի , պիր պըչագլէ քէնտի քէնտիլէրինսն վուրուպ , փէք ազը սաղ
 սաղ ճէլատ էլինէ թէսլիմ օլունապիլտիլէր : Լթթէտէ իւմէրայը
 հիւքիւմէթտէն Լանթիւինէ , իպթիտա տին վէ մէզէպէ հիմայէթ
 կէօսթէրիպ , ֆապրիգա , խասթախանէ , վէ մահզէնէ թահվիլ օլան
 քիլիսէլէրի թէքրար իպատէթկէահ իլլէյիպ թաթհիլ իթտիրտի : Օն
 ալթընճը Լուինսն օլլու օն եէտինճի Լուի , գըալզատէ , իլլէթը միւգ-
 մէնէ վէ սէֆալէթլէ 17 յունիս 1794 տէ օն եաշընտա օլարագ վէֆաթ
 իլլէտի : Դօնվանսիօնուէն էմրնամէլէրի իլէ , իլէրիւտէ Բօլիթիլգա ճէ-
 միլլէթլէրի վէ լոնճալար գաբաթտըրըլտը , վէ պուճա միւսիպէթ
 արասընտա պազը իմալը խայրիլէ իլէ իւչիւնճիւ սէնէնին նիզամնամէ-
 սի տախի նէշը օլունուպ , հիւքիւմէթը Դօնվանսիօն խիթամ պուլտու :
 Դօնվանսիօն մէճիլսինսն իմալը խայրիլէսի , Բօլիթէքնիլք , եանի ֆու-

նուն վէ սէնայիի միւթէնէ վիլէ մէկթէսլինին ինչա վէ իհտասը , Վ ան տէ էյալթթը իլէ օլան մուհարէսլէի տախիլլէնին մէնի , Տար իւլ ֆու նունուն թանդիմի , Ճիւմհուր ալէյհինտէ օլան քեաֆֆէի բօլթիպա ճա գապահաթլարընըն աֆիլի , վէ բօլթիպա թէօհմէ թլէրինտէն տօ լայր գաթը ինսան ճէզասընըն լաղվ իւ իզալէսի մատտէլէրինտէն ի պարէթ տիր :

Հիւքիւմէթաէն սօղրա Պրանսա ահալիսինին ահվալը հաղըրէսի տախի իֆրաթ թէէսսիւֆ իտէճէք մէրթէպէտէ օլուպ , քէսատ , գըթըղ , քեահատ ագճէլէրին մէզէլլէթի , էնվայի զուլմ վէ ճէվը , պիւ թիւն Պրանսայը միսլի կէօրիւլմէմիշ զարուրէթէ կիրիֆթար իտիպ , ահալի վէ աքբէր , աճ , ֆագիր , վէ չըպլազ վէ պինլէրճէ պին օճագլարը պաթըպ քիւլ օլտուգտան մաստա , տէհչէթ տէվրինտէն սօղրա , սէր պէսթիլէթը ասրիյէ վէ ղայրը մէմուլէ միւգթէզասընտան ախլագա տախի իֆրաթ ֆէսատ գարըշարագ , բըղ , էտէպ , իսթիքամէթ , Պը բանսատան քիւլլիէն ղայիլ օլմուշ քիպի , հէման պիւթիւն ահալի միւպթէլայր խշ իւ իշրէթ , վէ աիւշարը ֆըպ իւ ֆիճուր օլմուշ լար ըր :

Թաաճիւպ վէ հայրան օլաճագ շէյ , պու ֆըթրէթ վէ մախլուլթիւ էթ արապընսա , Պրանսա Ճիւմհուրու էճնէպիտէն կէլէն գըլամ վէ թէսատտիյէ պաշգա պաշգա օն տէօրտ օրտու չըգարըպ , պիր գաշ սէպէպլի մաղըւպիէթտէն մաստա . հէր եէրսէ Ճիւմհուր սանճաղը ասարը նուսրէթ իլէ թէմէվիւճ իթմէքտէ իտի : Ղէնէրալ Իշլըրիւ Պիլէմէնկի ղապթ իլլէտի , Լըրօբա հիւքիւմէթլէրինտէն թօսգանա , միւսալէհէտի , իպթիտա Ճիւմհուրու աուէլը Լըրօբա մագամընտ թէրֆի իլլէտի , գուվիլէթլի վէ ճէնկեալէր Բըրուսիա , պիթապ վէ պի թագէթ թօսգանա հիւքիւմէթի մագամընտ , Ճիւմհուրա միւսա վէհէ թէքլիֆ իլլէտի , Պիլէմէնկ Ճիւմհուրի իլէ Պրանսա Ճիւմհուրի ագուր իթթիֆագ իլլէտի , Իհնօ նէհրի Պրանսայա հուտուտ կէօսթէլ րիլիպ , Պէլլիգա մէմալլէքի տախի Պրանսա մէմալլէքինէ ղամմ վէ ի լավէ գըլընտը : Իշթէ հիւքիւմէթը Ճիւմհուրիէ տախիլլէն վէ խարի ճէն պու հալտէ իքէն , պաշլըճա Լըսթրիայա գարը , Իթալիա մուհ հարէպէսինէ մուպաշէրէթ օլընտու :

2° 1796 տա , Պրանսա Ճիւմհուրուենուն պէշինճի տէֆա օլարագ օրտու գալորըրպ Լլէմանեա¹ վէ Իթալիա իւզէրլէրինէ եիւրիւմէսի նէ , Լլէմանեա հիւքիւմէթլէրինի Լըսթրիատան այրըմագ , վէ շու պապը

¹ Լլէմանեա . եախօտ Մէմալլէքի միւճ թէմէայը Ալման , պու կիւնքի կիւն պէօրիւք վէ քիւշիւք գըրգ գատար միւթթէֆիգ ճէր մանիա հիւքիւմէթլէրինի մէմալլէքի տիր : Պու աէհրին իպթիտալէրինէ կէլինճէյտէք Վիէն նատա միւգիմ Ալմալիա եախօտ Նէմէ իմբէ լաթորուտա Ալմանեա իմբէրաթորու . իւնիւլա ղը վէրիլլիտի , սօղրատան Ալմանեա մէմալլէքի նին պիր մըգտարը Փրանսայա կէլտիքտէ Ալմանեա իմբէրաթորու լաղվ օլընտու , լէմանեա իմբէրաթորու լաղվ օլընտու , լէմանեա իմբէրաթորու լաղվ օլընտու :

տա . 1806 տա Ալմալիա իմբէրաթորու իւն վանը վէրիլտի , վէ Ալմանեա տախի Ալմալիա տան այրըրըպ Նաբօլէն իմբէրաթոր հիւմա յէթի թահթընտա օլարագ մէմալլէքի միւճթէ մէայը Իհնօ թէմալլէ գըլընտը : 1815 տէ հէր պիր շէյ էսքի հիւքիւմէթինէ եագըն պիր սիւրէթ քէսպ իտիպ , ֆագաթ Ալմանեա իմբէրա թորու իւնվանը իպգա օլմատը , վէ Վիէնտա իմբէրաթորալընա հալա Ալմալիա իմբէրա թորու աէնմէքտէ տիր : Իլէրիտէ մուֆասալ լէն պուլտարն ղիքի կէյէճէք տիր :

հէմճիվար օլանլարը զապթ խտիւպ, Ֆրանսա մէմալքինէ խտիւպ իթմէք, վէ Ֆրանսատա նէ եէյէճէք, նէ կիյէճէք, վէ նէ տախի ագճէ պուլունաուլունտան, ապքերի գօլայճա օրատա վէ իթալիա տա պէսլէմէքուն պաշգա պիր սէպէպ պուլունամալ :

Պօնաբարթէ եիրմի եէտի եաշընտա, իթալիա օրտուսունա սէրապէր օլուպ, մէսրուրիէթինտէն գուվվէթ վէ ճէսարէթի պիր գաթ տահա թէղպիւտ պուլարագ, պիր այ զարֆընտա եա Ռարիսէ տէօ նէր, եա տախի Սիլանտէ րահէթ իտէրիմ տէյի վատ իտէրէք եօլա չըգմըշտը :

26 մարթտա, իթալիա օրտուկեահը օլան Նիտ շէհրինէ վասլ օլտուգտա, ապքերէրտէ միւշահէտէ իթտիյի զարուրէթ, իհթիաճ վէ սէֆալէթ գալէմէ կէլըր շէյ տէյիլ խտի : Պու ճիւմլէ սըրթլարը վէ այագլարը չըպլագ, այլըգսըղ, պազէն աճ, պազէն սուսուղ, պու տէմիրտէն ատամլար, պին ճէնկտէն չըգըպ, հէր նէվի միհնէթ իւմէլագաթէ թէհամիլլ իտէրէք ճէսարէթտէն տիւշմիլլէրիտի :

Ըքերին պու հալինտէն մատա Պօնաբարթէյի աղիմէնտիշէ վէրէճէք պիր պէօյիւք միւշքիլ տահա վարտը . իթալիատա զիյրի գօմանտասընտա օլաճագ ճէնէրալլարըն քեաֆֆէսի քէնտինտէն միւսին վէ միւթէատտիտ ֆիթուհաթլէ շէրէֆ վէ շէօհրէթ քէսպ իթմիշ իւմէրայը հարպիտէն խտիլէր : Ղէնէրալ Սասէնա, Սարտէնիատա Լօանօ պէլտէսինի, վէ ճէնէրալ ()ժրօ Սպանիատա Ռիկիէրէս գալէսինի ֆէթհ իթմիշ խտիլէր : Ղէնէրալ Վիգթօր, Թուլօն մուհասէրէսինտէ փէրթէվ ալմը . տիկէր Լահարը, Սէրիւրիէ, Ժուպէր, Չէրվօնի, Ճիւմհուր ապքերի իլէ հէր պիրի պիրէր թէրաֆտա շէրէֆ վէ շէօհրէթ քէսպ իթմիշ ատամլարտը : Պօնաբարթէ շէճաաթ վէ մէհարէթտէ պուլարտան էտնա տէյիլ իսէ տէ, մէյտանը հարպէ հէնիւղ չըգմըշ եէնի պիր ճէնէրալ օլտուղունտան, ագլ, համիլլէթ վէ ճէսարէթլէ ճիւմլէսինէ ֆայիգ օլտուղու մէշնուտ օլունճայա տաք, պէօյէ նամալիւմ վէ կէնճ պիր ատամ գօմանտասընտա պուլունմալէրի : պալատէ մէգքիւր էպքի վէ էմէքտար ճէնէրալլէրտէն էքսէրիսինին ինֆաալինէ միւճիպ օլմուշուտու :

Պունտան տա գաթի նաղար օլունտուգտա, պաշգա վէ չարէսիգ պիր զայլէ տահա թէպէյեիւն իլլէտի : Պօնաբարթէ Ռարիստէ իքէն, հարպիէ վէքիլ թէրաֆընտան քէնտինտէ վէրիլէն տէֆթէրտէ իթալիա օրտուսունա եիւղ պին նէֆէր գայտ օլմուշուտու . Պօնաբարթէ օրտուկեահէ կէլիպ եօգլամա իթտիքտէ, զիյրի գօմանտասընտա, օթուղ պին նէֆէր վէ օթուղ թօփտան զիտտէ պիր շէյ պուլամատը :

Ըսթրիա վէ Սարտէնիա միւթթէֆիգէյի ապքերի իսէ սէքսէն պին նէֆէրտէն միւթթէճավուղ օլուպ, իքի եիւղ բարէ թօփա մալք խտիլէր : Ղիւմհուր ապքերինին աթ, արապա վէ միհիւմաթ վէ լէվաղիւմաթլարը քիւլլիէն նօգսան օլտուգտան մատա գուվվէի մալիլէրի տախի պունտան ալա մէրթէպէտէ օլմայըպ, Պօնաբարթէնին իթալիայա աղիմէթինտէ մասրաֆ խաղինէսինտէն կիւճ իլէ նագտէն իքի պին ատէտ եիրմի ֆրանգլըգ ալթուն վէրիլէպիլիպ, պիր միլիոն ֆը

րանգըդ իշխն տախի բօլեչալար վերելմիշ իսէ տէ, բէք չօղու գաւ
պուլ օլունմայրալ, կէրի չէվերմիշ իտի¹:

Պու ճիւմէ ճիւմհուր ապքերի հէր նէ գատար սայրտա աղ վէ
նօգսան իսէ տէ, գատր իւ հասիէթտէ զայէթ իւլ զայէ էֆղուն օւ
լուալ, նէֆերէր վէ քիւչիւք զապիթէր, աթէշ, աֆէթ վէ զարու
րէթ կէօրմիւշ, կէնճ վէ փիշկին վէ գալիպէտէն առամլար, վէ ճէ
նէրալարը տախի միւգթէտիր վէ լիագէթիւ, վէ հրօսը շան իւ շէ
րէֆլէ վէ գուվլէի ֆաիլիէ իլէ մութթասըֆ մէրո վէ պահատրը ա
ռամլարըտը:

Պօնաբարթէ սայը վէ առէտ նօգսանընը զայրէթ վէ համիէթլէ
տօլտուրմալ իւգըն, զէրի գօմանտասընտա օլան ապքերին հարալ իւ
զաֆէրէ թէշլիգի զըմնընտա, օրտու մէրքէզինի Նիս պէլտէսինտէն
գալտրըրալ, Սլպէնկա² թէրաֆընա նալ իթմէզտէն ագտէմճէ, օր
տու մուայէնէսինտէ, պիւլէնտը ալաղ իլէ, ումումէն ապքերէ շու
նութգու իրատ իթմիշ տիր:

«Սթաթար .

«Սիլին չիմոի սըրթընըզ չըպլագ, վէ գարնընըզ աճ տըր: Սիզ
» հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէնին փէք չօք վաճիպէյի զիմմէթի օլուալ,
» հիչ պիրինին էտասընա միւգթէտիր օլամայօր: Շու եպլըն գայա
» լար արասընտա իպրաղ իթտիյինիզ սապր իւ թէհամմիւլ, վէ հա
» միէթ իւ ճէսարէթ միւթէհայիր օլաճագ մէրթէպէտէ իսէ տէ,
» սիլլէրին հիչ պիւշան իւ շէրէֆինէ միւճիպ օլամայըլ, պու անէ
» տէք պիր ֆէյլ վէ բէրթէվինիզի պատի օլամամըշ տըր: (Սէ իթա
» լիայը ուղագտան կէօսթէրիպ), իշթէ չիմոի սիլլէրի ճիհանըն էն
» միւնպիթ սահրալարընա կէօթիւրէճէյիմ, օրատա գէնկին վէ մալ
» տար էյալէթլէր, պէօյիւք վէ մէթին պէլտէլէր էլլինիզ կէչէճէք
» տիր, շան, շէօհրէթ վէ սէրվէթի օրալարտա պուլաճագսընըզ:
» իթալիա Սթաթարը, Սէպաթ վէ ճէսարէթ, իքիսիտէ նօգսան
» մը տըր սիլտէ »:

Բօմա իմքերաթորու Չազար լիսանընա մախտուս պու նութգու
միւէսսիրի ապքեր իշիթտիքտէ, ճէնէրալարընըն գուվլէթի գալալ վէ
ճէսարէթի պիր տագիգէտէ ճիւմէսինին տէրունինէ աքս իտիւպ,
եէկտիլ վէ եէկգէպան, եաշա՛ Պօնաբարթէ չաղըրմայա պաշլատըլար:
Սէ պու էսնատէն Պօնաբարթէ իլէ ապքեր, բէյվէնտը ըիֆագէթ վէ
էմնիէթլէ պիրիպիրինէ գաթիէն բապթ օլուալ, ասարը ճէլլիէսի իլէ
րիւտէ նիչէ նիչէ նուսրէթլէ միւթէհայիր օլաճագ սիւրէթտէ նիւ
մայան օլտու:

¹ Իթալիա ապքերինին ագճէճէ զարուրէ
թի պուստան տախի աղնաշըլը քի, Պօնաբար
թէ ագճէ թէվլէրիտէ զէրի գօմանտասընտա
օլան ճէնէրալարա անճագ տէօրտէր առէտ

էիրմի ֆրանգըդ վէրէպիլմիշ իտի:

² Սլպէնկա, Սարտէնիա մէմալքիտէ վէ
ճէնօւա եօլու իւղէրինտէ տէնիզ քէնարընտա
պիր մէթին պէլտէ տիր:

3. Սիւթթէֆիգ Լսութիա ,վէ Սարտէնիա օրտուսունուն սէ-
րաքերի, շէօհրէթը հարպիէ իլէ միւշերէֆ Պօլիէօ նամ ճէնէրալ
ըտը : Տիկեր գըրգ պէշ պին նէֆէրաէն միւրէթթէպ պիր Լսութիա
օրտուսու տախի Լըթանիթօ , Սէլաս , Վ ուգասօլիչ , Լ իպթէ վէ Սէ-
պօթէնթօրֆ նաման ասըն էն շէօհրէթիւ ֆէրիգ ճէնէրալարը գօ-
մանտասընտա Իթալիա հոուտուտինտէ իտի : Վ է ասը պիր Սարտէ-
նիա օրտուսու տախի եիրմի պէշ պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ օ-
լուպ , Լսութիալը ճէնէրալ Պօլիէ սէրաքէրիլիլէ Բըօվէրա վէ Լա-
թուր նաման ճէնէրալար գօմանտասընտա իտի : Իլը իքի օրտուտա
եիւզ գըրգ բարէ թօփ օլուպ , իւշիւնճիւտէ տախի ալթմըշ բարէ
թօփ վարըտը : Պունլարա օն պին նէֆէր Լաբօլիթան ասքերի տախի
իլավէ օլարագ , ճէման սէքսէն պինէ պալիլ օլմուշ իտիլէր :

Վրանսըլ ասքերի իսէ , ճէման օթուզ պին նէֆէրտէն միւրէթ-
թէպ տէօրթ ֆըրգա օլուպ , Սասէնա , ()թրօ , Լահարբ վէ Սէրիւրիէ
նաման ճէնէրալար գօմանտասընտա , վէ իքի պին պէշ եիւզ ալթը
վէ օթուզ բարէ թօփ տախի պունլարա իլավէ օլունտուգտա , պու-
իտի , Պօնաբարթէնին եէտինտէ օլան գուվիլէյի հարպիէ , վէ Իթալիա
օրտուսու տէնիլէն ասքերին մըգտարը :

Պօնաբարթէնին թէրթիսի տօղըու օրթա եօլտան Իթալիայա կի-
րիպ , Լսութիալըլարը Սարտէնիալըլարտան այըրմագ օլտուղունտան ,
խարիթատա միւշահէտէ օլունաճաղը վէճհիլէ պունուն իւլին Լլը
տաղլարընն էթէյինտէն տօլաշարագ , Լբէնին տաղլարընն էն ալ-
չագ թէփէլէրինի իմրար իթմէք լագըմ կէլիրիտի . վէ վագաա ասքերի
սայըտա ազ օլտուղունտան , խիւտէի ասքերիէ գայտէսի միւզթէ-
զասընտան տախի սաֆֆը հարպ իւզըէ գարշը գարշըեա վէ ումուլի
պիր մուհարէպէյէ կիրիշմէսի հիչ պիր վագըթ ճայիլ օլամաղըտը :
Իմտի ասքերի տէօրթ գօլ իտիւպ , պիրինի Լլը վէ Լբէնին տաղլա-
րընն էն ալչաղը օլան Սան Ղազօմօ թէբէսինի իմրարէ սէվգ իլլէ-
տի : Սարտէնիալըլարըն մէզբիւր օրտուլարը Կարէսիօ նէհրի իւզէրին-
տէ Չէվա նամ սահրատա միւսթահքէմ պիր մահալտէ օլտուղուն-
տան , իքինճի ֆըրգայը տախի պէր վէճհը իհթիաթ ինթիզարտէ պու-
լունմագ իւզըէ ճէնէրալ Սէրիւրիէ գօմանտասը իլէ օ թէրաֆա
կէօնտէրտի . իւշիւնճիւ գօլ Ղէնօվա եօլունու գաբամագ , վէ Ղէ-
նօվա ճիւմհուրու հարաքեաթընտան էմին օլմագ իւզըէ , ճէնէրալ
Լահարբ գօմանտասը իլէ օ թէրաֆա սէվգ օլունտու : Վ է տէօր-
տիւնճիւսիւ տախի Սասէնա վէ ()թրօ գօմանտասը իլէ Սարտէնիա
մէմալլըինէ , եանի Իիէմօնթէտէ Լօանօ , Վինալէ վէ Սալօնա մէվ-
գիլէրինի իսթիլա իթմէք իւզըէ օ թէրաֆլարա սէվգ օլունտու : Պու-
ճիւմիլէ Պօնաբարթէ պու թէրթիպաթ իլէ մէմուլ իթտիսի մէրթէ-
պէ զալէպէյէ պիրտէն պիրէ մուվաֆֆագ օլամատը : Պօլիէ Ղէնօվա
ճիւմհուրունուն մուխաթարատա օլտուղունու ֆէհմ իտիլէք , տէր-
ագապ Լօլի նամ մահալէ եիւրիւլիւպ , ասքերինի իւչ գօլա թագ-
սիմ իլլէտի . վէ օլ վէճհիլէ ճէնէրալ Պօլիլի Չէվայա , Լըթանիթօ-
յու Սասէլլօ իւզէրինտէն Պօնթէնօթթէյէ սէվգ իտիւպ , բէնտիսի

տախի Պօքէթթա թէրաֆընտան Վօլթրի իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշ-
լատը : Իմտի Պօնաբարթէ հէմ պու իւշ գօլու պրը պրը վուրուպ ,
հէմ տախի պէջիւճէք մուհարէպէլէր իլէ ճէնէրալ Վօլի ֆրդասը-
նը , Պօլիէօ ֆրդասընտան պրըմալը իտի :

Պօլիէօ , միւթթէֆիգէյն ասքէրինին սօլ գօլունու ալըպ , Ֆրան-
սըզ ճէնէրալը Չէրվօնինին Ղէնօվա իւզէրինտէ պուլունտուղու մէվ-
գիֆէրի վուրմայա եիւրիւտիւ : Պիր թէրաֆտան Պօլիէօնու մայե-
թինտէ օլան Սէպօթէնթօրֆ վէ Վիթօնի ճէնէրալար զարպը տէսթ-
լէ իւզէրինէ եիւրիւտիւքտէ , տիկէր թէրաֆտան Ինկիլիզ տօնանմա-
լարը աթէշ իթտիքտէ , Չէրվօնի պու գատար գալի աիւշմէնէ եալը-
նըզճա գարշը գօյամայաճաղընը ֆէհմ իտիւպ , էթրաֆը իհաթէ օ-
լունմամագ իւզլէ , պուլունտուղու մէվգիֆի թէքք , վէ Լահարբ
ճէնէրալ իլէ պիրլէշմէք իւզլէ օրատան Սալօնայա տօղու հարէքթթ
իլէտի : Լէվմը մէզքիւրտէ , էօթէ թէրաֆտան միւթթէֆիգէյն ճէ-
նէրալը Լըթանթօ տախի , պէջիւք Սօնթէնթթէյի իմրար իտէրէք
քիւշիւք Սօնթէնթթէյնտէն աղըր Սալօնա թէրաֆընա կէլիպ , վէ
Լահարբ ճէնէրալըն ֆրդասընը վուրուպ տաղըթմագ միւրատ իթմիշ
իտի : Վուգուաթը հարպ , Լըթանթօնու թէրթիպլինէ մուվաֆրդ
կէլիպ , Ֆրանսըղտան իքի թապիա ախզ վէ զապթ օլունտու , վէ Սօն
թէնթթէյն էօլը իւզէրինտէ Լէճինօ նամ մահալտէ օլան իւշիւնճիւ
թապիա տախի ալընտըղը քիպի , Ֆրանսըղարըն սաղ գօլու պիւսպիւ-
թիւն ալըգտա գալտը : Լըթանթօ Ֆրանսըզ ֆրդասընըն պու սօն
մէթէրիտի իւզէրինէ իւշ տէֆա հիւճիւմ իթտի , վէ իւշիւնտէ տա-
խի իքի եանտան վէ աննընտան կէլէն թօի վէ թիւֆէնք աթէշինէ
տայանամայարագ բիճու իթմէյէ մէճպուր օլտու : Պու ճիւմլէ Լը-
թանթօ , Լըսթրիա ճէնէրալը Բօգալինանըն ասքէրի իլէ տախի պիրլէ-
շիպ , վէ եէնիտէն գուվվէթ ալըպ , եանալըգ գօլ իլէ պիւա ֆիթուր
թապիանըն փիշկեահընա եիւրիւմէյէ պաշլատըլար : Ֆրանսըզ ասքէ-
րի էօրղուն , ճէպիանէլէրի թիւքէնմիշ օրողղունտան , ասքէր գա-
թը իւմիտ իտիւպ թէսլիմէ եիւղ թութմագտա , գօմանտանլարը միրա-
լայ թանթօն սըչոպըպ ասքէրին իլինէ կէլտի . վէ թապիայը թէսլիմ
իթմէքտէն իսէ , էօլմէյի իթթիար իտէճէքլէրինէ եէմին իթտիրիպ , պիւ-
թիւն կէճէ հիքմէթ նէվլինտէն օլան պիր շէճաաթ վէ մէթանէթլէ պու
թապիա մուհաֆագա օլունտու :

Լըթէսի կիւնիւ Լըթանթօ , թամթօնուն ֆէնա հալտէ պուլուն-
տուղունու ֆէհմ իտիւպ , թապիանըն իւզէրինէ սօն հիւճիւմէ գօ-
մանտա վէրտի : Լնճագ պու արալըգ Պօնաբարթէնին կէօնտէրտիյի
Լահարբ ճէնէրալ , թաղէ ասքէր վէ ճէպիանէ իլէ արգատան կէլիպ
սապահա գարշը պու Լէճինօ թապիասընա տուխուլ իթմիշ օլտու-
ղունտան , Լըսթրիալըլար եիւրիւյիւշ իթտիքտէ , աննընլարընտան
եաղմուր քիպի կիւլէ տանէսի եաղտըրըպ հասըր քիպի սէրտիքտէն
մաստա , սաղ վէ սօլ իքի եանտա բուսուտա (սագլտա) օլան Ֆր-
րանսըզ ասքէրի տախի իքի թէրաֆտան ուզըն վէ շիտտէթլի թիւ-
ֆէնք աթէշինէ պաշլատըզլարընտան , պու մէմուլն զայրի մուգա-

վէմէթտէն Լսութիալըլար շաջըրլայ, գօրգուլարընտան տօնուլ գալ տըլար. վէ պիրաղ սօղըս պիւթիւն խաթթլարը պօղըլուլ, ապէր պիրպիրինէ կէջմէյէ պաշատը. վէ պօղըլուլարընըն սէպէպինի պիլէմէյէրէք շիթապլէ հէր թէրաֆա գաշըպ գուրթուլմայա չապալարլար ըտը:

Պու էսնատէ ճէնէրալ () Ժրօնու՛ն Ֆըրգասը, Պօրմիտա սահրասընը օրթատան եարըպ Գայիրօ իւղէրինէ, վէ ճէնէրալ Սասէնա Լթարէ թէփէլէրինէ, վէ Պօնաբարթէ քէնտիսի տախի Սասէնատէն իլէրի եիւրիւլուլ Գարգարա իւղէրինտէն կէջէրէք Լթանթօնու՛ն սաղ գօլունու իհաթէ խլէտիլէր: Վէ պու վէճհիլէ Պօլիէօտէն իմտատ կէլմէյէ վազըթ պըրագմայարագ, պիր համլատա միւթթէֆիգէյն աս քէրինի մահվ վէ նապէտիտ իթմէք միւրատընտա խիլէր:

Լթանթօ | էճինօտ պօղըլուլուգտան սօղըս, Թօփլանըպ մուհաւրէպէյէ պիր գաթ տահա շիտտէթ վէրմէքտէ խտի: Լնճապ Սասէնա, սէրապէր Պօնաբարթէ մուալլէնէթիլիլէ Լքէնին տաղլարընըն թէփէսինէ չըգըպ, Պրիգգա տի Սինօ թապիր օլունան միւթէնա կէչիտ վէ մէվգիֆի զապթ խլէտի, վէ քիւշիւք Սօնթէնօթթէտէն էնիպ, տիւշմէնի արգատան սարմայա պաշատը: Լսութիա ապէրի պու վէճհիլէ հէր թէրաֆտան իհաթէ օլունարագ, քէմալը մէթանէթլէ վէ սէպաթլէ մուհաֆաղա վէ թէտաֆիէ տէվամ խլէտիլէրտէ տէ մէմուլին զայրի օլարագ Սասէնա տախի նակեահ մէյտանը մուհարէպէյէ կիրտիքտէ, պու գուվլէթը ճէտիտէյէ թապալլէրը մուգալլէմէթ իւտէմէյէրէք միւնհէղիմ վէ բէրիշան ֆիրարէ եիւղ թուլթուլար: Ղէնէրպը Լթանթօ, վէ Բօգգալինա, նաֆիլէ ապէրէ ճէսարէթ վէրմէյէ վէնիզամը պօղտուրմամայա սայ իտէրլէրիտի. իքիսի տախի եաւրալանըպ, պօղըլան ապէրին էօնիւնէ գաթըլմայա մէճպուր օլտուլար, վէ խիւրտէխաշ օլան թապուրլարը արասընտա, Սաթէլթ թէրաֆընա գատար Ֆրանսըղլարտան գօլլալանտըլար: Ֆրանսըղ ապէրին տէ աթըլը ապէրի օլայրտը, տիւշմէնին զայաթը հատտ իւ հիսապէ կէլմէղիտի, պու ճիւմիլէ պին պէշ եիւղ մէվթ, իքի պին եէսիր, պիր թագըմ պայրագլար վէ թօփլար, Ֆրանսըղըն էլինէ տիւշիւպ միւթթէֆիգէյն ապէրինին մաղըլուլիէթինէ իսպաթ օլտուլար:

Իլթէ պու Սօնթէնօթթէ մուհարէպէսի, Պօնաբարթէնին Իթալիատա իւք ֆիթուհաթը օլուլ, պուլուն ագիպինտէ, Պօլիէօ, Վօլթրիտէ իքէն Ֆրանսըղ ապէրինին ճէնէրալ Պօնաբարթէ գօմանտա սընտա օլարագ. Սարտէնիա մէմալիքի օլան Իլէմօնթէյէ թաշըմագտա օլտուլլարընտան խապէրտար օլտուլ:

4. Լսութիա ապէրի Տէկօ Թէրաֆընա, վէ Սարտէնիա ապէրի Սիլլէղիմօ Թէրաֆընա չէքիլիշ օլտուղունտան, Ֆրանսըղ օրտուսու տախի եէնիտէն իւշ գօլա թագսիմ օլունուլ, սօլ գօլ () Ժրջա վէրիլպ, Տէկօ իւղէրինէ, վէ սաղ գօլ | ահարբա վէրիլպ Գայիրօ թէրէլէրինէ եիւրիւտիւլէր: () Ժրօ Սիլլէղիմօ կէչիտ վէ մէվգիֆէրինի վուրուլ զապթ խլէտի, Սասէնա իլէ | ահարբ Տէկօյու զապթ խլէտիլէր: Սարտէնիա ճէնէրալը Բրօվէրա Գօսարիա գալէսինէ ֆիրար

խորհւոյ, օրատա սիւահարը պրըաղարագ թէսիմէ մէճալուր օլտու : Պու Սիլէզիմօ, վէ Տէկօ մուհարէպէլէրինտէ տիւշմէնտէն բէք չօգ եէսիր, 25 թօի, սէքիզ պայրագ ալընրպ, մէյտանը մուհարէպէտէ տախի քիւլլի թէլէֆլէրի օլտու վէ պու մուհարէպէ իլէ Լ'սթրիա աքէրի իլէ Սարտէնիա աքէրի պիրի պիրինտէն այրըմըշ օլտուղուն տան, Սրանսա աքէրինին թէզայեիւտիւ գուվլէթինէ միւճիպ օլտու : Պունուն իւզէրինէ Պօլէօ Լ'օմպարտիա՝ էյալթընը մուհաֆազա իթմէք իւզըէ Լ'գգի թէրաֆընա, վէ Գօլի տախի Սարտէնիա տէվ լէթի փաթիթաթը օլան թուրինի մուհաֆազա իթմէք իւզըէ Չէվա թէրաֆընա ազիմէթ խլէտիլէր :

Պիր գաջ կիւն սօղա Տէկօտա պիր պաշգա մուհարէպէ տահա վադի օլտու : Վ օլթրի իւզէրինտէն կէլէն Լ'սթրիա ճէնէրալը Վու գասօվլէին կընապիէ նամ՝ սէչմէ աքէրի գաֆիլտէն Տէկօ իւզէրինէ կէլիպ պիր գաջ Սրանսըզ թապուրլարընը տաղըթմայա միւզթէտիր օլտուլար, Պօնաբարթէ երտրըմ քիպի եէթիշիպ, վէ շէտիտ պիր զարպը տէսթլէ տիւշմանը տաղըթըպ, եէնիտէն Տէկօյա տուխուլ խլէտի : Պու ճէսիմ ֆիթուհաթ Սրանսըզն Գօս նամ ճէնէրալը գաւ նը պահասընա սաթըն ալընտը : Սումայիլէյ սօգսան սօգուզունճու ալայըն պաշնտա տիւշմէն իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէքտէ իբէն, միւհ լիբէն եարալանըպ խաթթըրտան տըշարը ալընտը : Պօնաբարթէ օրա տան կէչմէքսէ օլտուղու հալտէ, Գօս եանընա չաղըրըպ, ճան վէր մէ արասընտա . “Տէկօ ալընտը մը տէյի սիւլալ խլէտի” : “Գալէսի պիզիմ օլտու” , ճէվապ վէրտի Պօնաբարթէ, էօյլէ իսէ տէտի եարալ լը ճէնէրալ, գուվլէի գահրամանի իլէ, “Եալան Սրանսա ճիւճիւրո”, շիմտի մէմնունէն էօլիւյօրում” :

Պու ճէնկաէ Պօնաբարթէ Լան նամ պիր կէնճ վէ եխիտ գօլ աղա սը կէօրիւպ, հարաքեաթը շէճիանէսինէ մայիլ օլարագ, նէզտինէ ճէլպ խորիւպ, մէյտանը հարպտէ քէնտիսինէ միրալայըգ բիւթպէսի թէվլէիս խլէմիշ տիր՝ :

Պօլէօնուն եօլունու քէսիպ, Բիէմօնթէյէ տուխուլինի մէն իթմէք իւզըէ, Պօնաբարթէ Լահարը ճէնէրալը ֆըրգասը իլէ օրատա պրըագըպ, քէնախի պիւթիւն օլտու իլէ Բիէմօնթէ մէմալիբինէ եիւրիւմէյէ պաշլատը : Պօնթէ Չէմօլօ իւզէրինէ վասլ օլտուգտա Սըրանսըզ աքէրի, թէվիլէրի էֆլագէ վասլ օլան, վէ գարտան աղար

1 Նէմէն թէսարուֆունտա օլան պու Ի. թալիա էյալէթի օ վագըթ էքի իւմ իլէ Մէլանէ թէսմիլէ օլունուրումու :

2 Կընապիէ, նարճը աքէրի տէմէք տիր : Իվայիլէ նար շէքլնտէ խուճպարալարա պաղը աթէշ ալը էճղալէր վէ թիմուր խուրտալէրի տօլտուրուլարագ տիւշմէն իւզէրինէ օլուն թօ. փուքիպի էլ իլէ աթարըրըմը : Պու խըզմէթ իշիւն ուզուն, պաղուլու վէ գուվլէթիւ աքէր լէր սէլիլպ, նարճը աքէրի թէսմիլէ օլուն մուշտուր, Շիմտիլէրտէ պու սիլահէ հաճէթ գալմամը իսէտէ, Կընապիէ խալի պագի օ.

լուպ : Կէր տէվլէթտէ հալա ուզուն գուվլէթ լիւ վէ սէչմէ ատամլար տըր : Վէ էքսէրի խառ սա աքէրի ֆըրգալարը օլուպ, պաշլարնա էիւքնէք . թիւլլիւ . վէ սամուր բէնի շապղա կիւլէրլէր :

3 Պու միրալայ սօղատան Նարթէնուն էն մէշուր ճէնէրալէրինտէն պիլի օլուպ, Մուրէշալ Նէյ միսալի Մէրալէր մէրտի իւնվանընա նայիլ օլտու, վէ 1809 տա Վիէնա գուրպին տէ Էպլինի մուհարէպէսինտէ վուրուլուպ վէ ֆաթ իթտի :

մըշ Լճը տաղլարընը արգալարընտա միւշահատէ իթտիքտէ , միւթէ-
հայիր օլտուլար , չիւնքի պու տաղլարըն իւզէրինտէն կէշմէյէրէք , է-
թէյինտէ պուլունմուշ իտիլէր : Պօնաբարթէ ապէրինին թէհայեիւ-
րիւնիւ կէօրիւպ , տէտի . « Լճնիպալ¹ Լճը տաղլարընը իմրար իլէտի
պիզ ֆազաթ էթէյինի տօլաշա պիլտիք » :

Վրանսըզ ապէրի պու թէրաֆտան եիւրիւմէքտէ օլտուն , Սար-
տէնիա օրտուսու սէրապէրի Վօլի , աննընտան պու գուվէթին վէ
եանտան ճէնէրալ () Ժրօ ֆրդաարնըն թանարօ նէհրինի կէշէրէք իւ-
զէրինէ կէլտիլինի տուլտուգտա , մէթին վէ միւսթահէթմ Չէվա օր-
տուսունու թէրք իտէրէք , թուրինօ թէրաֆընա չէքիլմէյէ պաշլատը :
Պօնաբարթէ արգասընտան շիտտէթլէ եէթիշիպ մուսալլաթ օլտու
վէ Սօնտօվի իւզէրինէ վասլ օլուպ , տէօյիւշէրէք Սարտէնիալըլարը
միւնհէգիմ վէ բէրիշան Սթուրա չայընըն էօթէ թէրաֆընա գատար
գաշըրտը : Պու մուհարէպէտէ Սարտէնիալըլարըն իւշ պին ատամը
թէլէֆ օլուպ , սէքիզ թօփ , օն պայրազ , պին պէշ եիւզ եէսիր , վէ
իւշ ճէնէրալ , ճիւմհուր ապէրինին էլինէ տիւշտիւ : Իշթէ պէօյլէ
պու սէֆէրտէ , օն պէշ կիւն զարֆընտա , հէր թէսատիւֆ պիր ճէնկ
վէ հէր ճէնկ Վրանսըզարա պիր նուսրէթ տէմէք օլտու :

Պու Սօնտօվի մուհարէպէսինտէն սօղըա , Պօնաբարթէ օրտու
մէրքէզինի , Իիէմօնթէ իչինտէ Վէրասգօ շէհրինէ գալտըրտը : Պօնա-
բարթէ պու պէլտէ տէրուհինտէ տօլու զախրէ վէ միհիմմաթ ան-
պարլարը պուլուպ , հէր պիր թագըմը իլէ միւքէմմէլ ալթմըշ բարէ
թօփա մալէք օլտուլունտան , պու պէլտէյէ կէրէյի քիպի իսթիհքեամ
վէրտի , վէ Իթալիա իւլքեասը պունտան պէօյլէ ապէրէ պիր սիւր-
կիւն մահալի սայըմսըրպ , հաթտա ֆիթուհաթ վէ ֆէյզ իւ պէրէ-
քէթլէ մէրտլէր վէթանը օլտու : Վէ իհթիաթ նէֆէրաթը , հիյէթը
գահրամանիտէ պուլունտան պու ճիւմհուր ապէրինէ ըիֆագէթ իթ-
մէք իւղըն , պիրի պիրինի թէճալուզ իտէրէք քէմալը շիթապլէ Վը-
րանսատան Իթալիա թէրաֆլարընա թէվէճճիւհ իթմէյէ պաշլատըր :

5. Պօնաբարթէ օրտու մէրքէզինի Վէրասգօտա թանգիմ իթտիք-
տէն սօղըա ապէրի եօգլամա իտէրէք , շու նութգու իրատ իլէ-
միշ տիր :

« Սօլթաթլար :

« () ն պէշ կիւն զարֆընտա ալթը տէֆա նուսրէթէ մագհար օ-
լունուպ , տիւշմէնտէն եիրմի պիր սանձագ , էլլի պէշ բարէ թօփ ,
« պիր չօգ գալէլէր , վէ Իիէմօնթէնին էն մէթին վէ էն միւնպիթ

¹ Անիպալ էվայիտէ էպի Սպանեօլա-
րըն պիր մէշուր սէրապէրի օլուպ , իթալիաա
Բօմալըարա գարշը փէք չօգ վէ ալթմ ֆիթու-
հաթլար իթտիքտէն սօղըա պատէհու մաղ-
լուպ օլուպ էլէ կէշմէք իւղըն քէնտի քէն-
տինի զէհրէմիշ տիր վէ թալիլի մէվթի ,
հաղթթը Խատէն եիւզ սէքսէն սէնէ ագտէմ

տիր : Մումայիլէյն մէգքիւր Ալթ տաղլարընը
օրտու իլէ կէշմիշ օլմաղիլէ թէվարիտէ պէօ-
յիւք շէրէֆի վար , Պօնաբարթէ տալի պու
տաղլարը սօղլատան վէ տահա ճէսիմ օրտու
իլէ իմրար իթմիշ տիր նասըլ քի իլէրիտէ սը-
լատը իլէ նաղլ իւ պէյան գըլընաճագ տըր :

« մահալէքերնի ֆէթհ վէ զապթ իթտինիզ : Պուշլարտան մատառ օն
 « պէշ պին եէսիր ալըպ , օն պինտէն զհատէսինի տախի մէվթա վէ
 « մէճրուհ մէյտանը հարպտէ պըրագտընը : Պու անէտէք գուրու գա-
 « յալար արասընտա ճէնկլէշէրէք , եալընը շէրէֆը շէճաաթլա է-
 « սէրը բէրթէվ սաշըպ , վէթանընըպ պիր մէնֆաաթ հասը օլմամըշ
 « ըար : Պու կիւնքի կիւն պու խըտմաթընըպ , էօթէտէ զաֆէրեապ
 « օլան իէնօ վէ Դիլէմէնկ օրաուլարընըն շէրէֆինէ սիպէր տախի
 « մապհար օլտուհուղ : Շէր պիր շէյէ իհթիաճընը օլարագ , հիշ պիր
 « շէյ կէօղիւնիւզէ կէօղիւքմէտի : Պու ճէնկլէքի պիւթիւն թօփսուղ
 « գազանտընը . չայլարը քէօբըրիւսիւղ կէշտինիզ . ուզուհ էօլլարը բա-
 « պուճաուղ երիւրիւտիւնիւղ , իշըթիսիզ , սիպէն տախի աճ օլարագ ա-
 « չըգտա կէճէլէր կէշիւրիսիզ , սիլին չէքախիսիզ միհնէթէ , թէհամմիւլ
 « իթտիլիսիզ մէշագգաթէ տայանմագ իշիւն միւճէրրէտ սիպէր քիսի
 « պէջլէ ճիւմհուր ճուհուտի , վէ սէրպէսթիէթ ապքէրի օլմագ ի-
 « ճապ իտէրմիշ :

« Թէշէքքիւր իտէրիմ սիպտէն , սօլթաթլար . վէթանըմը պու իգ-
 « պալը ճէտիտինի սէմէրէյի հիմմէթինիզտէն պիլիպ , սիպէրէ քէմալը
 « շիւքրանիէթ իպրագ իտէճէք տիր : Վէ Թուլօն , նուսրէթի էսէրի
 « զայիլ օլմայաճագ 93 սէնէսի ֆիթուհաթընա մուգատտէմէ օլ-
 « տուղու միսիլլու , պու շիմիքի զաֆէրլէքինիզ տախի իլէրիւտէ
 « տահա ճէսիմ վէ տահա մէշհուր նուսրէթլէ րէհնիւմ օլաճագ
 « տըր : Պիլա բէրվա սիլին իւզէրինիզէ հիւճիւմ իտէն իքի օրսու-
 « շիմտիտէհշէթ կիրիֆթար օլարագ էօնիւնիւղտէն գաշմայա մէճպուր
 « օլույօրլար : Սիպն սէֆալէթինիզէ կիւլէն , վէ տիւշմէնլէքինիզին
 « զաֆէրլէքինէ սէվինէն էհը ֆէսատ կիրուհի շէրմ իւ խէճալէթէ
 « կիրիֆթար օլուպ թիթրէյօրլար : Պու ճիւմէ , սօլթաթլար . պիլա
 « իհթիլագ սէջլէրիմ , տահա հիշ պիր շէյ եաբմատընը . չիւնքի էօ-
 « նիւնիւղտէ տահա չօք շէյլէր վար եաբաճագ . տահա Թուրինի վէ
 « Սիլանը վէ Պասվիլին ինթիգամընը ալամատընը¹ :

« Սօլթաթլար . սէֆէրին իպթիտասընտա հէր շէյէ միւհթաճըտը-
 « նըղ . շիմտի հէր ճիհէթլէ պօլլուգ իշինտէսինիզ . տիւշմէնտէն ալ-
 « տըղընըղ անպարլար սայըսըղ տըր . մուհասէրէ վէ սիւրաթ թօփ-
 « լարընըղ կէլտի եէթիշտի : Սօլթաթլար . վէթանընըղն սիպտէն պէօ-
 « յիւք պէջիւք ֆիթուհաթլար պէքլէմէյէ հագգը էօգմու . վէթա-
 « նընըղըն պու իւմիտինի պօշա չըգարապիլլըմիսինիզ : Վազաա էն
 « պէջիւք միւշքիլաթէ զալէպէ իթտինիզ , լաքին տահա նիշէ նիշէ
 « ճէնկլէրէ կիրիպ , նիշէ մէմէքէթլէր ալըպ , նիշէ չայլար կէշէճէք-
 « սինիզ : Վաք մը իշինիզտէ զայրէթ իւ ճէսարէթտէն տիւշէն . վաք
 « մը լէքէնէն վէ լլը տալլարընա չըգտըղտան սօղըա , եէսիր մագա-

¹ Թուրին : Սարտէնիա տէվէթինին փա-
 յիթաթիթ տըր : Սիլան իթպիւտալ Լօնպար-
 ախա էպլէթինին մագարը հիւքիւմէթի օլուպ
 Սէպթիա էլլիտէ տիր : Պասվիլ ֆրանսա ճիւմ
 հուրուտն ֆրանսատա մուվագգաթէն մաթ .

լահաթիւկալը օլուպ , 1793 տէ Բօմա ահա-
 լիսի թուլթուպ էօլտիւրիւշիւտիւ , պուհուհ
 ինթիգամընը ալմագ իւզըն ճիւմհուր թէրա-
 ֆընտան Բօմա հիւքիւմէթինն ճէնկ ալըմըն
 տըր նասըլ քի իլէրիտէ կէօրիւնէճէք :

« մինտա օլան մաղլուպ պիր աքերին թահգիրաթընա թահամմիււ
 « իթմէք իսթէյէն . հաշա՛ , Սնթէնթթէ , Սիլէզիմօ , Տէկօ , Սն
 « տօվի ֆաթիհէրինտէ պէօյլէ պիր նամերտ պուլունամազ , Ճիւմլէնիզ
 « Վրանսա շէօհրէթինի տահա ուղագլարա կէօթիւրմէք աշգը իլէ
 « սուզան օրւյօրսունուզ : Ղիւմլէնիզ , սիլէրի զէնճիրպէնտ իտիւպ ,
 « եէսիրլըքտէ թութմագ իսթէյէն օ մաղրուր գրալարը թէզիլ իթ
 « մէյէ հավէսքեարսընիզ . Ճիւմլէնիզ շան իւ շէրէֆէ միւճիպ , վէ վէ
 « թանընըըն պունճա ֆէտաքեարլըզ վէ մէսարիֆաթընըն թէտիէ
 « սինէ պատի օլաճագ սիւրէթտէ , տիւշմէնէ պիր միւսալէհէ թէք
 « լիֆ իտէպիլմէյէ զայրէթքէշինիզ . Ճիւմլէնիզ սիլանըզա կիթօիյի
 « նիզ հալտէ , քէմալը իֆթիխար իլէ , « Պէն Բէ Իլիա ֆաթիհի օլան
 « ապերին պիրիպի » տէյէպիլմէլիսինիզ :

« Պու ֆիթուհաթը պէն սիզէ թահիւտ իտէրիմ տօսթլարըմ . լա
 « քին պիր շարթը վար քի եէմին իլէ սիզաէն մաթլուպ իտէրիմ :
 « Օրւմտան գուրթարաճաղընըզ ճէօմաաթլարա սիզ տախի րայէթ
 « կէօսթէրմէլիսինիզ , տիւշմէնտէն թահրիք օլարագ , եաղմա վէ գաթ
 « թալա միւթէճասիր օլան զատտարլարը սիզ քէնտինիզ թէյտիպ իթ
 « մէլիսինիզ . պէօյլէ օլմատըղը հալտէ ֆէթհ իթտիյինիզ մէմալըքին
 « գուրթարըճար օլմայըպ , անլէրէ պիր աֆէթ սայըլըքսընըզ : Վէ
 « Վրանսըզ միլլէթինէ շան իւ շէրէֆ օլմատըգտան մաստա , թահ
 « գիրինի տախի իւզէրինիզ տալլէթ իտէրսինիզ : Պունճա ֆիթու
 « հաթլարընըզ , ճէսարէթինիզ , մուվաֆֆագիէթինիզ , մուհարէպէ
 « լէրտէ էօյէն գարտաշարընըըն գանլարը , թա գազանսըղընըզ շան
 « իւ շէրէֆէ գատար Ճիւմլէսի պօշա կիթմիշ վէ զայիլ օլմուշ օլուր :
 « () վագըթ կերէք պէն , վէ կերէք էմնիէթինիզ միւֆթէիսիր օլան
 « սայըր ճէնէրալլար , պիլա իթաէթ , պիլա տիզլին , պիլա գանուն ,
 « վէ եալընըզ զօրպազ պիր աքերէ գօմանտա իթմէյէ տախի շէրմ վէ
 « հիճապ իտէրտիք :

« Լնճագ միլլէթ հիւքիւմէթինէ վէքեալլէթ իտէրէք , գանուն վէ
 « առալլէթէ իսթինատէն , պէօյլէ նամուս , ինսաֆ , գանուն , նիզամ
 « վէ ինսանիյէթի այագ ալթընա ալան նամերտլէրին թէյտիպ իւ
 « թէրպիյէսի տախի պէնիմ էլիմտէ տիր :

« Իթալիա ահալիսի , Վրանսըզ աքերի կէլիպ սիզի եէսիրլըք զէն
 « Ճիրինտէն գուրթարաճագ տըր : Վրանսըզ միլլէթի հէր միլլէթէ
 « տօսթ տուր : Բէմալը էմնիէթլէ կէլին Վրանսըզ պայրաղընըն աւ
 « թընա . մալինիզ , մէզհէպինիզ վէ առէթլէրինիզ , քէնտի մալի
 « միզ , մէզհէպիմիզ վէ առէթլէրիմիզ քիպի իֆրաթ տըգգաթլա
 « հըֆզ օլունաճագտըրլար :

« Լիճէնապ պիր տիւշմէն քիպի ճէնկ իտէյօրուզ , վէ զարաղը
 « մըզ սիլէրէ օլմայըպ , ֆագաթ սիզի եէսիրլըքտէ թութան ճէպ
 « պարըրա մախսուս տուր » :

« Պօնաբարթէնին գուվլէի մէտրիքէ վէ հարպիէսի քէամիլէն պու
 « նութգտա մէրքիւզ տիւր , վէ պուլնուն իլէ կերէք գըլըճ վէ կերէք

տիւմէնը իտարէ , իբրինի տախի մէհարէթլէ գուլլանմաղա միւգթէ-
տիր պիր զաթը ճէլալէթ սիմաթ օլտուղու ճիհանէ մալիւմ օլմուշ
տուր :

9°. Սարտէնիա ասքերի օն պէշ կիւն զարֆընտա պու վէճհ իլէ
թարումար օլտուգտան սօղրա , Սարտէնիա հիւքիւմէթի պու շիտ-
տէթէ թապալէրը մուգալէմէթ իտէմէյէճէյինի բանա տէրք իտէ-
րէք , միւսալէհէ թալէպինտէ պուլունտու : Ինկիլի վէ Լ'սթրիա
տէվէթլէրի , պու միւսալէհէյէ բաղը օլմայըպ , Սարտէնիա գրալընա
կէրէք վատ , կէրէք թէհտիտ , էլլէրինտէն հէր նէ տէսիտէ կէլտի իսէ
իճրա իթտիլէրսէ տէ , Սարտէնիանըն պուլունտուղու մուխաթարա-
տան տօլայը կիրիֆթար օլտուղու խէֆվի զայիլ իտէմէտիլէր : Իմոի
գրալ ճէնապլէրի Պօնաբարթէյէ մուրախսաս մէմուրլար կէօնտէրիպ
միւսալէհէ թէքլէֆ իլէտի : Պօնաբարթէնին միւսալէհէ իմզալամայա
հիւքիւմէթ թէրաֆընտան թալիմաթը օլմատըղնտան , եալընըպ պիր
միւթարէքէյէ բաղը օլուպ , մուրախսաս մէմուրլարը ճիւմհուր միւ-
տիրլէրի իլէ միւզաքէրէ իթմէք իւզլէ Բարիսէ կէօնտէրիտիլէր :

Պօնաբարթէ միւթարէքէյի իմզա իթմէզտէն էվվէլ , Սարտէնիա
տէվէթի թէրաֆընտան պաղը էմնիէթլէր կէօսթէրիլմէտիքճէ Դը-
րանսըզ ասքերինին էօյլէ պիր մէմալլէրի էճնէպիէ տէրունինտէ տայի-
մա մուխաթարատա պուլունաճաղընը տէրք իտէրէք , միւթարէքէյէ
ֆագաթ պաղը շարթլար իլէ բաղը օլտու . լաքին պու շարթլարըն է-
հէմմիէթինի աղնամագ թաֆսիլաթա միւհթաճ օլտուղունտան , պէր
վէճհը աթի պէյան օլունուր :

Վրանստտան Իթալիայա կէչմէք իչիւն իբի եօլ վար-պիրիսի զա-
յէթ ուզուն վէ տօլամպաճ վէ տէնիլ քէնարընտան , վէ Լ'քէնին
տաղլարընըն էթէյինտէն աղըր եարըսը Սարտէնիա , եարըսը Ղէնօվա
ճիւմհուրու սէվահիլինտէ տիր : Պալատէ հիքեայէ օլունտուղու վէճհիլէ
Սարտէնիա սէվահիլինտէ օլան Բէնօ , ()նէլիա , Լ'պէնկա վէ Սալօ-
նա նաման գալէլէր Վրանսըղըն էլինէ կէչմիշ օլտուղունտան , վէ
Ղէնօվա տախի պի թէրաֆ օլարագ , Իթալիա իլէ Սարտէնիա արա-
սընտա պուլունտուղունտան , Վրանսըզ ասքերի պու եիւզտէն իֆ-
րաթ էմին իտի : Իքինճի եօլ , տօղրու վէ գըստա ֆագաթ Բիէմօնթէ-
նին օրթասընտան Եմպարտիա եախօս Սիլանէ էյալէթի եօլուտուր :
Պու ճատտէ տախի Վրանսըզ ասքերի եէտինէ կէչմիշ իսէ տէ , պա-
տէլ միւսալէհէ պուրալարը պրապարագ Իթալիայա եիւրիւտիւքլէ-
րինտէ արգալարը աչըպ , վէ Սարտէնիա էլինտէ պուլունաճաղընտան
պու եիւզտէն տախի էմին օլուպ պիր մուխաթարատա պուլունմագ
իչիւն , Պօնաբարթէ պու ճատտէ իւզէրինտէ օլան Գօնի , Թօրթինի
վէ Լ'էսանտրիա գալէլէրինին , քեաֆֆէի սիլահ միհիմմաթ վէ մէ-
քիւլաթը իլէ միւքէմիէլ օլարագ , վէ իլէրիւտէ հիւքիւմէթը ճիւմ-
հուրիէ իլէ մուհասէպէսի կէօրիւմէք գալլի իլէ միւճէրրէտ Դը-
րանսըզ էլինտէ գալմասընը , վէ Բիէմօնթէտէն Իթալիայա կիտէն ճատ-
տէնին տայիմա Վրանսըզ ասքերինէ աչըպ օլմասընը , վէ պու ճատ-
տէ իւզէրինտէ Վրանսըզ ասքերինէ գօնագ մահալլէրի հաղըր օլմա-

սընը . վէ էլ հասըլ ասաքիրի մէրգումէյէ խէվֆ վէ իհթիրաղ իտէճէք պիր շէյ գալմամասը իչիւն , Սարտէնիա օրտուսունուն լաղվ օլուպ ապէրին տիկէր գալէլէրէ տաղըլմասընը միւթարէքէյէ շարթ պէյան խլէմիշտի : Պու շարթլար Սարտէնիա թէրաֆընտան գապուլ օլունուպ . 1796 նիսան 28 տէ Սարտէնիալը Լազօսթ , վէ Պրանսալը Լապուր մուրախիսապարը պէնինտէ միւթարէքէ իմզա գըլընտը :

Պու միւթարէքէ իլէ Պրանսըգ ապէրի պօլ պօլ եէյէճէք , իչէ-
չէք , կիլէճէք վէ ագճէ պուլտուգլարընտան , իլք հիւճիւմլէրինտէ
օլան եաղմա վէ թալան էսէրլէրի պիւթիւն պիւթիւնէ մէն վէ մէքս
օլուպ , շէտիա պիր նիլամ թահթընա տուխուլ իտէրէք , պուլտան
պէօյլէ իթանթը ապէրիէյէ պիր նումունէ օլտուլար : Պօնաբարթէ-
նին շէրէֆի պիւթիւն Սարտէնիայէ եանըլըպ , վիւքէլատէն պաղը-
լարը վէ գրալգատէ տախի կէլիպ , միւթէհայիրէն քէնտիսինի թալ-
թիֆ վէ թէպրիք խլէտիլէր : Պօնաբարթէ խիւլիւս վէ նէզաքէթտէ
պուլնլարտան աշաղը գալմայըպ , թէրաֆէյն մէմնունէն պիրիպիրին
տէն մուֆարէգէթ խլէտիլէր :

Պու Իիէմօնթէ ֆիթուհաթը հավատիսլէրի , վէ էսէրի օլան սան
ճագլար , թօփլար վէ նութգլար սրա արտա Բարիսէ վասլ օլտուգ-
տա ֆէվզ էլ զայէ մէսրուրիէթ հասըլ օլտու : Իլք կիւնիւ Լքէնին
տաղլարընըն ֆէթհի , վէ իքի պին եէսիր խապէրի , իքինճի կիւնիւ
Սարտէնիա ապէրինի Լսթրիա ապէրինտէն այրոան նուսրէթ խա-
պէրի . արգատան պաշգա գաֆէրլէր , Սօնտօփիտէ Սարտէնիա օրտու-
սունուն բէրիշանիէթի , վէ Բէրասգօտա օլան միւթարէքէ , վէ եա-
գընտա Բարիսաէ պիր միւսալէհէ իւմիտի , ճիւմլէսի Պրանսա հիւ-
քիւմլէթի վէ ահալիսինի ֆէվզ էլ զայէ մէսրուր իլլէմիշտի : Պու
գատար ազ վագըրթտա պուլ մէրթէպէ ֆիթուհաթ վէ մուվաֆֆա-
գիլէթ կէօրիւլիւշ վէ իշիտիլմիշ շէյ օլմատըղընտան , Պօնաբարթէնին
գատըր իւ հայսիէթինի , վէ շէրէֆ իւ շէօհրէթինի պիւմէյէնլէր տախի
քիմ տիր պուլ կէնճ վէ տիլավէր ճէնէրալ տէյի միւթէհայիրէն պիր
պիրլէրինէ սիվալ իթմէքտէ իաիլէր : Իւչ տէֆա հիւքիւմլէթ թէրա-
ֆընտան Իթալիա օրտուսունա բէսմէն թէչէքքիւր օլունուպ , պէ-
տայէթտէ պուլ ֆիթուհաթըն էսէրինի էպէտի իթմէք իւզըէ պիւ-
թիւն Պրանսատա վէ Բարիսաէ ալայլար տօնանմալար թէրթիպ օ-
լունտու :

Պօնաբարթէնին պիր եալլէրի , ճէնկտէ ալընան սանճագլարը վաֆիր
զիյնէթլէ հիւքիւմլէթը ճիւմհուրիէ միւտիրլէրի եէտինէ թէսլիմ իլ-
լէտի : () կիւն տախի պէօյիւք ալայ վէ թէշրիֆաթ օլուպ , էճնէպի
էլլիլէրի տախի հաղըր պուլլունտուգլարընտան , հիւքիւմլէթը ճիւմ-
հուրիէնին տուէլը Լըրոբա մուվաճէհէսինտէ իլք տէֆա գատրի
թէրֆի օլունուպ , քէսպը շէրէֆ վէ գուտրէթ խլէտի :

Պու թարիխտէն սօղըա պիւթիւն Լըրոբանըն նապարը տըգգաթը
պուլ կէնճ սէրապէրին իւզէրինէ թէվէճճիւհ իտիւպ , իքի մէշհուր օր-
տու վէ եզլ վէ կէշիտ վէրմէզ Լլք վէ Լքէնին տաղլարընտա մահ-
ֆուզ վէ միւսթահքէմ Սարտէնիա մէմալիքինի օն պէշ կիւն զարֆըն-

տա ֆէթհ խաւս , Սարտէնիա հիւքիւմէթինի Լւսթրիա վէ Ինկիւ լիզ իթթիֆազընտան այրորաագ , եալընըզ իսմինի պրորագմըզ օլտուզու ճիւմէյի հայրէթէ կիրիֆթար խտէր խտի :

Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի Փ Լ Ս Լ

1796 — 1797

1° Ինսլէա «էֆէրի»¹ : 2° Պօնաբարլէ Բիւլէնցա Իւլէրինպէն Բօ Նէհրինի Իմ բար Իպիւս , Սօպէնա վէ Բարմա գոգալարը իլէ Դիւլարէսէ Իպիւր : 3° Փօմպիօ Նէհրինի Լւսթրիալարըն Էլէնպէն ալը : 4° Լօպի Տոհարէպէսի : 5° Ինսլէա «էֆէրի» Պօնաբարլէնի Դիւրապը , վէ հի-սի-մէլը ճիւմէն-րիէ Դիւլարէրի իլէ Դիւլարէպէսի : 6° Պօնաբարլէնի սալէրէ օլէն նո-լգոն , վէ Սիլան Նէհրինի գո-լոն-լէ :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԵ Բիւլմօնթէ էյալաթընը պու վէճհիլէ զապլէի թասարրուֆուհա տախիլ իթաիքտէն սօղրա , փայթախաթարը օլան թուրինս իւզէրինէ տախի հիւճիւմ իտէպիւ լիւտի . անճագ մագսէտի Լւսթրիալարը գօվալարը , Իթալիայը զապլթ իթմէք օլտուզուհտան , պու ֆիթուհաթաէն մուվազգաթէն սարֆը նաղար խլէտի :

¹ Իթալիա մուհարէպէսինի լայրգը վէճհիլէ ալնամագ պիր թէմիզէ Իթալիա խարթաւ որնա միւհթաճ խէ տէ , պաղը թաֆաիլթը լալըմէ տախի պու մահալտէ իշար օլընմուշ տուր : Իթալիա գըթասը Եւրոքանլըն ճէնուպ թէրա-ֆընտա , Յ6^o , Յ4 արդ , վէ 4° . 16 թուլ արաւ սընտա պիր արալիի ճէսիմէ օլուպ , իւլէ թագ-սիմ¹ օլընմուշ տուր : Եանի Էօգարը , օրթա , վէ աշաղը Իթալիա : Եօգարը Իթալիա , Սարաէնիա , Ճէնօվա , Մօնսօ , վէ Լօմպարտիա մէմալթըրի օլուպ . Սարտէնիան իայի թախար , Թիւրէն , Էաթօտ թօրինս , Ճէնօվա-նըն , Ճէնօվա , Մօնսօ ծնուն փայթախար Մօնսօ , վէ Լօմպարտիան իայթախար տախի Միլան տըր :

Էվէլէրի պու Միլան տուգալը Միլանէ տախի թէմիէ օլընտուրուտու : Մանթուա զալէսի տախի պիր կէօլ իլինտէ Եւրոքանլըն էն մէշուր վէ էն մէթին գալէսի օլուպ , պու Միլանէ էյալթթինին հուտուտինտէ , օրթա Էէր տէ վէ Միլան Նէհրի իւզէրինտէ տիր : Օրթա

Իթալիա , Մօնէնա , Բալմա , Լիւզգա , Մասա , Գարարա , Թօսգանա (փայթախար ֆիէօրէնցա) Բօնա , վէ Սան Մարինս ճիւմէնուրու էյալթթիլի օլուպ , փայթախարը , Թօսգա-նատան մաստա էյալթթ իսիմլէրի իլէ միւսէմմա տըր :

Աշաղը Իթալիա Էալընըզ Դարօլթման տէվլէթի մէմալթի օլուպ , փայթախարը Նաբօլի պէլտէի մէշուրէսի տիր :

Պիւթին Իթալիա գըթասը մահմուզու պիր չիզմէ բէսմինտէ Ագտէնիզ իւզէրինտէ պիր նիմ ճէզլրէ օլուպ , հուտուտի Շըմալ թէրա-ֆընտան . Ալման վէ Չիլէրի , գարալթ թէրաֆընտան Փրանսա , Պաթը վէ Լօտու թէրա-ֆընտան Ագ տէնիզ վէ Միլան (մէսինա) պօղաղը , բէշիլէմէ թէրաֆընտան բէզալթ Ագ տէնիզ , վէ կիւն տօղուտու թէրաֆընտան վէնէտիկ բէօրֆէղի իլէ միւհիթ տիր : Պու գըթատա օլան շէհրէր , գալէր վէ չալարըն ահվալի , վէթրէրի կէշոթէճէ մախտուսա հաշիլէր իլէ թաֆալ գըլնամագ տըր :

Պրանսա օրտուտունուն պուլունտուղու մէվգիէ նաղարէն, իթալիայը ֆէթհ վէ զապթ իթմէք, միւճէրրէտ Սանթօվա գալէսինին ալընմասընա միւհթաճ օլտուղունտան, պուրասը ալընտըղը հալտէ պիւթիւն Սիլանէ եախօտ լօմպարտիա էյալէթի վէ եօգարը իթալիա գօլայճա զապթ իւ թէսիսիքէ կիրէճէյինէ շիւպհէ եօղուտու : Իմաի Սանթօվա գալէսի ալընտըղը քիպի, Լւսթրիա տէվլէթինին Վիէնաւտան պաշգա իսթինատ իտէճէք միւսթահքէմ պիր պէլտէսի պուլունմաստըղընտան, պիւթիւն գուվլէթինի իթալիա թէրաֆընա սարֆ իթմէսի թապիաթը մասլահաթտան էլգէմ օլմուշտուտու :

Իթմօնթէ մուհարէպէսինտէ օթուզ պին Պրանսըզ, սէքսէն պին միւթթէֆիգէյն ապքէրինի պօղուպ, սէֆէրին իսթամընտա Լւսթրիա ճէնէրալը Պօլիէօնուն գօմանտասընտա, եալընըզ եիրմի ալթը պին նէֆէր գալմըշտը : Պօլիէօ Լւէսանտրիա գալէսինի թահլիյէ իթտիքտէ, Վալէնչա¹ իւզէրինտէն Բօ նէհրինի կէջիպ, Վէլաճճիօ թէրաֆընտա օրտու գուրարագ Պրանսըզ ապքէրինին նէ թէրաֆտան իթալիայա կէջէճէյինի թէճէսսիւս իթմէքտէ իտի :

2. Պօնաբարթէ իթալիայա տուխուլ իթտիքտէ, տօղրու վէ եազրն եօլտան Սիլանըն իւզէրինէ եիւրիւմէյիւպ, աշաղըտան եանի Բարմա վէ Սօտէնա իւզէրինտէն ուզուն եօլտան տօլաշտպ, հէմ օրթա իթալիայը եօգարը իթալիատան պէօլէճէք, վէ հէմ արգա թէրաֆտան Սիլան իւզէրինէ հիւճիւմ իտէճէքտի : Վէ պու ճիհէթլէ Փլւրանսըզ ապքէրինին Բօ նէհրինի եօգարը թէրաֆտան իմրարէ իհթիաճլէրի եօղ իսէ տէ, Պօնաբարթէ նէ թէրաֆտան իթալիայա կիրէճէյինի պիլտիքմէք իջիւն Բօ նէհրինի եօգարտան կէջէճէք քիպի կէօսթէրիպ, հաթտա Լւսթրիա ճէնէրալարընը պիր էյիճէ ալտաթմագ իջիւն, Սարաէնիա իլէ օլան միւթարէքէ մուգալէլաթընա Պրանսըզ ապքէրինին Վալէնչաւտան Բօ նէհրինի կէջէճէյի շարթընը տախի էն գաստէն տախիլ իթմիշտի : Պօնաբարթէնին էմրի իլէ ճէնէրալ Սասսէնա պու թէրաֆա մէմուր օլուպ, սախթէ մանօվրալար իլէ Պօլիէօյու ալտաթըլ թէվգիֆ իթմէքտէ օլտու : Տիկէր պիր Ֆրրգա ապքէր տախի Վամպիօ իւզէրինտէն Բօ նէհրինի կէջէճէք քիպի սախթէ մանօվրա կէօսթէրիպ, Պօնաբարթէ իսէ թօրթօնի շէհրինտէն հարէքէթ իտիւպ, օն թապուր սէջմէ Կընսաթիէ ապքէրի, վէ սիվարի ալայլարը վէ եիրմի տէօրթ բարէ թօի իլէ Բարմա տուգալըղընա տուխուլ իտիւպ, Բիաջէնցա շէհրի իւզէրինէ աճէլէթէն եիւրիւմէյէ պաշտալ : Իպթիտա ճէնէրալ Լան, շարիա ապքէրի իլէ վէ Սօնթէպէլլօ գասապասը ալթընտան գայըզլար իլէ նէհրի իմրար իլէտի : Ղէնէրալ Լահարբ քէնտի կըրնատիէ ապքէրի իլէ, Բօ նէհրի իլէ Վօմպիօ չայը արասընտա Լալթրի նամ մահալտէ պիր մէվգի

¹ Վալէնչա, Սարաէնիա իլէ Սիլան հուտուտինտէ պիր մէթինճէ շէհիր տիր, Բօ նէհրի իթալիանըն էն պէօլիւք նէհրի տիր, վէ ջըմալ թէրաֆընտան պուհուր իտիւպ եօգարը Իթալիա իլէ օրթա իթալիանըն արասընտան ճէր

եան իտէրէք Վէնէտիկ քէօրֆէղինէ ագար, վէ Վէլաճճիօ տախի Բօ նէհրինին էօթէ թէրաֆընտա վէ Լօսպարտիա հուտուտինտէ պիր գասապա տր :

Թուլթուլ . պունուն իւզէրինէ . պիւթիւն օրտու , նէհրի իմրար իթ-
տիւէր քի Բիաչէնցա էօնիւնտէ հնի եիւզ էլի Բօալ եախօտ տէօրթ
եիւզ էլի արշն գատար տըր :

Լէվմը մէգքիւրտէ Բիաչէնցա շէհրինտէ Բարմա տուգասը իլէ
պիր միւթարէքէ իմզալանրայ , տուգայը միւշարալէյհ պու ահանամէ
իչիւնօն իքի միլիոն ագճէ սայմայա , վէ նատիր վէ զիւգլլմէթ Թասվիլը
լէրի Պօնաբարթէյէ Թէսլիմ իթմէյէ մէճպուր օլտու ¹ :

Պօնաբարթէ օրտու մէքքէզինի Բիաչէնցայա գալուրարագ , օրա-
տան հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ մէմուրլարընա շու վէճհիլէ եազ-
մըշ ըտը :

« Բօ նէհրինի իմրար իթտիք , վէ Բթալիա սէֆէրինէ գատէմ
» պաստըգ , Պօլիէօ զայագիւ վէ բէրիշան էնտիշտէ գալըպ , տայիմա
» էօնիւնէ գաղըլան տուզաղա աիւշմէքտէ տիր : Պագալըմ մուհարէ-
» պէյէ կիրիշէճէք մի , պու ասամտա հիտտէթ վար , ֆէթանէթ եօգ
» — պիր ֆիթուհալթէ տահա մուվաֆֆագ օլուրսագ պիւթիւն Բթա-
» լիա պիլիմ օլուր : — Պու մէկթիւպիւմ իլէ պէրապէր , Սիքէլ Լն-
» ճէլը , վէ Գօրէճիօ քիպի էն մէշուր Բթալիա ուսթալարը էլ էմէյի
» օլան եիրմի գըլթա Թասվիլը կէօնտէրիյօրում սիլէ , վէ օն իքի միլիոն
» տախի նագտ ագճէ իրսալ օլունմուշտուր , ումարըմ քի իշիմիլ ալա
» տըր . վէ պու ագճէնին Լէնօ օրտուսունուն կէրէյի քիպի իշինէ եա-
» րաեաճաղընա տախի շիւպհէմ եօգտուր » :

Իշպու Բարմա միւթարէքէսինտէ , պալտտէ մէգքիւր ագճէ վէ
էչէատան մատա , պին ալթը եիւզ աթ , քիւլի զախրէ վէ օթ իլէ
աօլու անպարըր , Պրանսըլ աքքէրի էլինէ կէչիպ , խասթախանէլէ-
րինին մէսարիֆի տախի տուգա Թէրաֆընտան Թէսվիլէ օլունտու :
Վէ տէօրթ եիւզ պարկիր տախի եալընըլ Բիաչէնցա շէհրինտէն ախլ
օլունտու :

Բարմայա հէմճիվար օլան Սօտէնա տուգասը տախի , Պօնաբար-
թէյէ մուրախսա կէօնտէրէրէք միւթարէքէ իլթիմա իթմէքտէ օլ-
տուղունտան . օն միլիոն ախլ օլունտու : Պու օն միլիոնուն իքի պու-
շուգ միլիոնու զախրէ վէ միհիմմաթլէ էօտէնիպ եիրմի գըլթա էն մէշ-
հուր ուսթալարըն պինաղիր վէ էմալըր թասվիլլէրի տախի պու
պէլտէտէն ախլ օլունտու :

3. Պօնաբարթէնին Թօրթօնատան հարէքէթ իթտիլինի Պօլիէօ
տույար տույմալ , մէվճուտու մայեթթի օլան աքքէրի իլէ եօլա բէ-
վան օլուպ , նիլէթի Բիաչէնցայը մուհաֆագա իտիւպ Պօմպիօնուն
արգասընտա օրտու գուրարագ Պօնաբարթէյի պէքէմէք իտի : Լէս-
Թրիա ճէնէրալը Լիթէ , Բավիատան հարաքէթ իտիւպ պիր ֆըր-

¹ Բարմա տուգասը Թէրաֆընտան կէն-
տէրիլէն մուրախսալար , միւթարէքէյի պու
պահաեա սաթընալըրըրընա մէմուն օլուպ ,
ֆագաթ Սէն Դէրօմ նամ պիր մէշուր մօղայի-
գա , եանի ուֆագ Թաշարտան բէսմ օլմուշ
Թասվիլի Պօնաբարթէ կէրի վէրմէյէ բաղը օ-
լուր իսէ պիր միլիոն ֆրանգ տահա իլալէ ի-

տէճէքլէրինի պէյան իթտիլտէ , Պօնաբարթէ
ճէվալ վէրիպ , « պիր միլիոն ագճէ գօլայ տարֆ
օլուր շէյ տիր լաքին պէօլէ պիր նատիտէ սէ-
նատթ մահաուլու օլան Թասվիլին շէրէֆի է-
պէտի տիր . վէ Թանըմըն շէրէֆինէ գալըն »
տէյիպ միլիոնու գապուլ իթմէմիշ տիր :

դա ասքեր իլէ կէլիշ վէ Ֆոմպիօյու ագտէմճէ թուլթմուշ ուտու : Պօնաբարթէ ֆրոգայը մէգբիւրիւն Ֆոմպիօտա իսթիգրար պուլտու շու հարոն , Պօլիէօյէ տայանաճագ պիր մահալ օլտուղունու քէշֆ ի տէրէք , նակեահ հիւճիւմ իտիւպ ճէնէրալ | իթէնին ելինտէն ալ տը : Պու մուգապէլէտէ Մսթրիատան իքի պին պէշ եիւզ եէսիր , վէ պիւթիւն թօփլարը վէ սանճագլարը ախզ օլունմուշուտու :

Մսթրիալըլար պու պօզկունտան սօղրա , շիթապլէ Նիճճիկէթթօ նէաէ չայըն արգասընա չէքիլիպ քէօփրիւսիւնիւ երգտըլար :

Պու արալըգտա Ֆրանսըգ ճէնէրալը | ահարբ , պիր ֆրոգա աւ քէրլէ Նալիւա վէ | օտի եօլլարը իւսթիւնտէ Պօտօնիա գասապա սընըն էօնիւնտէ էյլէնմէքտէ իտի : Մսթրիանըն Նալիւատան կէլմէք տէ օլան պիր ալայը կէճէ վագթը | ահարբըն չարիսա ասքերինէ չա թըպ , վէ պօզուլուպ | օտի եօլունտան գաշմայա պաշլամըշտը : Ղէ նէրալ | ահարբ թիւֆէնք սէսինտէն ճէնկ մահալինէ կէլիպ Մսթըրիալըլարըն գաշտըղընը կէօրտիւքտէ , պիր պաշգա եօլտան օրտույա կէրի տէօնիւպ կէլտիքտէ , եաղնըշըգլա գարաղօլ նօթթալարընտան վուրուլուպ վէֆաթ իթտի : Պիւթիւն ասքեր , ասըլ Ֆրանսըգը վէ հէմէհէրի քիսի պու մէրտ ճէնէրալըն իւզէրինէ կէօզ եաշը տէօքիւպ մահզուլն օլտուլար ¹ :

4. Պօնաբարթէ Պօլիէօյիւ արամագ իւզրէ օրատան տախի օր տույու գալարըլպ , | օտի ² շէհրի իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշլատը : Նիաշէնցա իլէ | օտինին արասընտա օլան Պազալէ գասապասընտան պիր սաաթ ուզագտա միւգիւմ Մսթրիա օրտուսունտուն արտ քօլուն տան պիր ճէսիմճէ իլլէպիէ ալայը | օտի բօսթա եօլունու մուհաֆա գա իթմէքտէ իտի : Պու կըրանատիէլէր հէր նէ մէրթէպէ մուգապէլէ ի մէթ կէօսթէրտիլէր իսէ տէ , սօնունտա Ֆրանսըգա մուգապէլէ ի տէմէյէրէք | օտիլէ գաշըպ , վէ արգալարընտան տախի Ֆրանսըգլար եէթիշէրէք իքի ասքեր գարմա գարըշք | օտի շէհրինէ տուխուլէ մէճպուր օլտուլար : Իմսի մայիսին տօգուղունճու կիւնիւ Պօնաբար թէ | օտի փիշկեահընտա իգամէթ իթտի : Մտաա նէհրի իւզէրինտէ օլան մէշհուր | օտի քէօփրիւսիւ մուհարէպէսի պու մահալտէ վագի օլմուշտուր : Շէօյլէ քի , Պօլիէօնուն օրտուսու Ֆրանսըգլարըն կէլտիլի եօլուն գարըսընտա , նէհրին սօլ թէրաֆընտա օլուպ , գաշան կըր նատիլէր տախի օրայա սըղընմըշտըլար : Մսթրիանըն պէօյիւք օր տուսու տախի պու թէրաֆտա օլուպ . | օտի պու օրտունուն արասըն տա օլուպ Մտաա նէհրի իւզէրինտէ պիր քէօփրիւ վարըալ քի , Մսթըրիալըլարա եէթիշմէք իւզրէ պու քէօփրիւյիւ կէշմէք լաղըմ կէլիլ իտի Մսթրիանըն օն իքի պին բիատէ , տէօրթ պին աթըլ ասքերի , եիրմի թօփլա պու քէօփրիւնիւն կէշիաինէ սէտտ չէքմիշէր իտի : Չայըն

¹ Ահարբ ասըլ Չվիշէրիլ վէ սէրպէսթիէթ թէրաֆտարը պիր ճէնէրալ օլուպ օլ էսնտտէ մէմէքթիլինին հիւքիւմէթը ճէպրիէսինէ թա համիւլ կէթիլէմէյէրէք , Ֆրանսայա նագլ իթ միշ վէ ճիւհուր իլըմէթիտէ միւսթախաէմ

պուլունմուշուտու :

² Լօտի , Լօմպարտիտա եախօտ Միլան էյալէթիլտէ Մտաա նէհրի իւզէրինտէ պիր պէօյիւճէք շէհրի տիր :

քէնարնտա օլան պիր թագըմ շէշխանէճիլէր տախի պուշլարտան պաշգա իտի : Պու տէրէճէտէ միւշքիլ օլան մահալլէրի զօրլամագ , վէ օն ալթը պին ապէր վէ եիրմի բարէ թօփլա մուհաֆազա գըլընան քէօփրիւնիւն իւզէրինէ եիւրիւմէք , օ վագըթլարտա միւլի կէօրիւլ մէմիշ պիր հարէքէթ իտի : Իմտի Վրանսըզ ապէրի էօթէ թէրաֆ տա գալէ տիվարընըն արգասընտա տուրուպ ճէնէրալլարընըն էմրի նէ մուսթազըր իտիլէր : Պօնաբարթէ աթընա պինիպ վէ եաղմուր քիպի եաղան սալգըմլար վէ կիւլլէլէր արասընտան կէչէրէք նէհրին ի քի թէրաֆընը քէշֆ իթտիքտէն սօղրա , թէրթիպինի վէրիպ , իճրա սընը միւշահէտէ իթմէք իւզըն քէնտիսի | օտիյէ տուխուլ իյէտի : Պօնաբարթէնին թէրթիպի միւճիպինճէ , Վրանսըզ աթընա ապէրի պէրի թէրաֆտան Ղտտա նէհրինին քէնարնտան եօգարը չըգըպ , ու զագտան վէ եիւզէրէք չայը կէչմէտէ օլուոն , պէրիտէն Պօնաբարթէ տախի ալթը պին սէչմէ կըրնատիէ ապէրի ալըպ , նութգ վէ իպրէթիյէ ճէսարէթէ թէշվիգ իթտիքտէն սօղրա , | օտինին քէօփրիւ իւզէրինէ աչըլան գաբուսուկտան չըգըպ , շիթապլէ քէօփրիւյէ տօղըու եիւրիւ մէյէ պաշլատը : Քէօփրիւյէ եանաշտըգտա ապէր զիտտէ սըգըչըպ , գօշարագ քէօփրիւյիւ կէչմէյէ պաշլատըլար : Եիրմի բարէ թօփ քէօփրիւնիւն էօթէ պաշընտան ապէրին իւզէրինէ տէհշէթիւ աթէշսաչ մատա էօնտէքիլէր քեաֆֆէթէն եէրէ սէրիլտի իսէ տէ ֆըրգա իլէրի եիւրիւյիւպ , քէօփրիւնիւն օրթասընա վասլ օլուուգտա , օրատա աւ քէր կէրիլէմէյէ պաշլատը , անճագ ճէնէրալլար իպրէթ վէ սէտալէրի իլէ ճէսարէթ վէրիպ , ()ժրօ , էլինտէ պիր պայրագ « արգամտան կէլին էիյիտէրիմ » տէյէրէք էօնէ տիւշտիւքտէ թէքրար ապէրին գալպինէ գուվվէթ կէլէրէք ()ժրօնուոն արգասընտան իլէրի եիւրիւ տիլէր , վէ թօփլարըն իւսթիւնէ վարըպ թօփճուլարը թէքմիլէն գըրտըլար : ()ժրօնուոն էլինտէքի սանճագ գուրշուոնտան աէլիք տէլիք օլմուշուտու : Պու էանտտէ Ղսթրիանըն փիտտէ ապէրի Վրանսըզ կըրնատիէլէրինին իւզէրինէ եիւրիւտիւ իսէ տէ , էօյլէ տէհշէթիւ թօփ աթէշինտէն գուրթուլտուգտան սօղրա , սիւնկիւ վէ գուրշուոն , կէօզլէրինէ հիչ պիր շէյ կէօրիւնմէյիպ , աթէշը ճէսարէթլէրի սօփու մատան կըրնատիէլէր Ղսթրիա ապէրինի անընտան վուրուպ գըրմայա պաշլատըլար , օ վագըթլատաթ աթընա ապէրի չայըն եօգարընտան կէչիպ , վէ Ղսթրիալլարըն եանտան վուրմայա պաշլայըպ , Ղսթրիալլար իքի աթէշին իլինտէ գալարագ շաշըրըպ վէ նիգամլարընը պօղուպ , իւչ պին եէսիր , եիրմի թօփ , վէ վաֆիր պայրագլարընը մէյտանը մուհարէպէյէ պըրագարագ հէր պիրի պիր թէրաֆա գաչըպ զայ վէ թէլէֆ օլուուլար :

Պու մուհարէպէ արասընտա , Ղսթրիա ճէնէրալլարը Վօլի , վէ Վուգասօվիչ , վագըթ պուլուպ , անճագ Սիլան պէլտէսինի մուհաֆազա իթմէյէ տախի իգթիտարըլարը գալմամըշ օլտուղուոնտան Պրէշիա պէլտէսինէ գատար ֆիրար իյէտիլէր , վէ պու վէճհ իլէ Պօնաբարթէ , միւրատը իւզըն Ղսթրիա օրտուսուոնու քեաֆֆէթէն պօղու մատը իսէ տէ , պիւթիւն | օմպարտիա քէնտի էլինտէ օլուպ , Սիլան

գաբուլարը տախի էօնիւնտէ աջըմըշ ըտը : Վէ ապրէրին քէնտինէ օլան հայրէթ , մուհապպէթ , վէ էմիլէթլէրի տէրէճէյի ինթիհայէ վասլ օլմուշուտու ¹ :

5. Պու իթալիա սէֆէրինտէն Պօնաբարթէնին ասը միւրատը , Լօմպարտիայը ալըպ , ծնտան թիրօլօ իւսթիւնտէն Ալէմանեայա կէճէրէք , Իէնօ ² չայը քէնարընտա օլան տիկէր Պրանսըզ օրտուլարը իլէ պիրլէշիպ , Ալէմանեայը Աւսթրիատան թէֆրիգ իթմէք , վէ Աւսթրիանըն նուֆուզուշու պիւթիւն պիւթիւնէ գըրմազ ըտը : Իմտի , Լօտիտէ իքէն հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ միւտիրլէրինէ շու վէճհիլէ պիր մէքթիւպ եազմըշ տըր :

« Ինթիմալ տըր ազ վագըթտա Սանթօվա գալէսինի վուրմայա » կիտէճէյիմ , էյէր պու գալէյի զապթ իտէրիսէմ , էօթէտէն Պապիէ » ըայա կիրմէմիղէ հիչ պիր մուժանաաթ գալմազ էօնիւմիւզտէ : ()ն » տան սօղըա եիրմի կիւն զարֆընտա Ալէմանեանըն թա օրթասընա » եէթիշէպիլլիրիմ : ()րատա օլան պիլիմ իքի օրտուշուշու մուամէլա » թընա իթալիա օրտուշու տախի իլալէ գըլընմասընա տայիր պիր » թէտպիր տիւշիւնէմէզմիսինիլ : Պէն էօյլէ մէմուլ իտէրիմքի օ իքի » օրտու հալա Աւսթրիա իլէ ճէնկ իթմէքտէ տիրլէր . էյէր միւթա » ըէքէ իթմիշ իսէլէր , Աւսթրիա ապրէրի քիւլլիէթլիճէ օլարապ օ » ըատան կէլիպ իթալիա օրտուշուշու պօղապլիլիր : Եյէր մէզքիւր » իքի օրտու սէֆէրտէ իսէլէր , պէնիմ թիրօլօեա կիթմէմ մի , էօխսա » Ատիճէ ³ նէհրինին պէրի թէրաֆընտամը գալմամ լազըմ կէլլըր , պիլիպ » անա կէօրէ մուամէլէ իտէպիլլիմ իչիւն , իքի օրտուշուշու տախի պու » լընտուգլարը մէվգիլլէրի , վէ իճրա իթտիքլէրի թէրթիպլլէրի պիլ » լէրէ պիլտիլմէնիզի նիազ իտէրիմ : Տօղրուսու պու իւշ օրտու պիր » եէրէ կէլլէրէք , եա Պապիէրայա , եատա շաշըրըպ պիթապ վէ պիթա » գէթ գալաճապ օլան Աւսթրիայա , միւսալէհէ իմզուլաթմազ փէք սէ » հիլ վէ միւմքին օլուպ , ճիւմհուրուշու տախի ազիմ շէրէֆինէ միւճիպ » օլաճապ սիւրէթտէ օլուր : Իմտի էյէր մէզքիւր իքի օրտուշուշու » պու թէրաֆա իլէրիւլէմէսինի թէնսիպ իտէր վէ պանա պիլտիրի » սէնիլ , Աւսթրիա իմքէրաթուրուշու խայալընտան պիլէ կէշ » մէզտէն էվվէլ պէն ապրէրլէ քէնտիմի թիրօլօտա պուլըւրում » :

¹ Լօտի մուհարէպէսի ագիպինտէ , թօ հաֆ պիր վուգուաթ ըիվայէթ օլուշուր քի իլէրիւտէ ալէլ ումում թէվաթուր պուլմուշուտը : Օրտուշուշու էն էքի նէֆէրլէրի պիր կիւն մէճլիս օլտուգտա , քէյֆ արասընտա ճէ նէրալարընը զայէթ կէնճ պուլուպ , քէնտիա ըալարընտա եէնիտէն ապրէր ըիւթպէսի վէր մէյէ պաշաուրըր : Վէ Լօտի մուհարէպէսի կէրէյի քիպի մուխաթարը օլտուշուշուտան , օ կիւն Պօնաբարթէնէ ծնպաշը ըիւթպէսի վէր աիլլէր . վէ ապրէր էօզլամաւընա չըգաւըտա , Բէլի գաթօրալ եանի քիւշիւճէք ծնպաշը իւն վանը իլէ քէնտիմինի սէլամաւաւըր : պատէհու պու Բէլի գաթօրալալաֆը Պօնաբարթէնին լա

գապարընտան պիրի օլտու : Վէ իլէրիւտէ պաշա ճէնիլլէրտէ Պօնաբարթէնէ պրասը իլէ ախէր ապրէրի ըիւթպէլլէրի տախի վէրիվիշ տիր : Պու քէյֆիէթ Ֆրանսըզ միլէթինին աիւ լազընը միւպէյին թօհաֆիաթտան տըր :

² Իէնօ նէհրի Ալէմանեա իլէ Ֆրանսանըն արասընտան ճէրեան իտէր պիր պէօյիք ըւ մազ տըր :

³ Ատիճէ նէհրի Լօմպարտիա իլէ Վէնէ տիլ մէմալլէրի արասընտան ճէրեան իտէր պիր պէօյիւճէք նէհր տիր : Վէ թիրօլ տախի Լօմպարտիա հուտուտինտէ պիր թէրաֆը իլլիրիա վէ պիր թէրաֆը Պապիէրա մէմալլէր օլարապ Աւսթրիանըն պիր էյալէթի տիր :

Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ միւտիրէրի, Պօնաբարթէյէ ճէվապ վէրիպ, Սարտէնիատէ օլան ֆիթուհաթլարընը, վէ միւթարէքէտէ Պրանսանըն շէրէֆ իւ շէօհրէթ վէ մէնֆաաթընը իլթիզամ իտէճէք սիւրէթտէ պէյան իթտիյի շարթլարը իսթիհսան վէ սէնա իթտիք տէն սօղըա, պու միւթարէքէ շարթլարընը իմգալամալտան էվվէլ, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ վէքիլ Սալիչէթթի իլէ իսթիշարէ իթտի յինտէն աշըրը մէմնուէն օլտուգլարընը տախի իզհար իլէտիլէր¹։ Պուհնտան մաատա հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ, իթալիա օրտուսուհու իքիյէ թագսիմ իտիւպ, պիր գօլընուէն գօմանտասընը երինէ քէնտի սի Պօնաբարթէյէ վէրէրէք աշաղը իթալիա եանի թօսգանայա, թօմայա վէ Նաբօլիէ կէօնտէրմէք, վէ տիկէր գօլընու տախի ճէնէրալ Քէլէրման գօմանտասընա վէրէրէք Սօմպարտիայա եախօտ Սիլանէ թէրաֆընա սէվգ իթմէք նիյէթինտէ պուլընտուգլարընը պէյան իթմիշէր իտի։

Պու թէրթիպի նամագուլ իլէ իթալիա օրտուսուհու հասըլ օլա պիլէճէք մազարրաթըն նըսֆընը պիլէ իհթիմալ տըր պիւթիւն Մէթուրիա ապէրի հասըլ իտէմէզիտի. իմտի Պօնաբարթէ աշըրը հիւտէթլէնիպ, պու թէտպիրին իսաթա վէ մազարրաթլարընը պէյան, վէ գօմանտանլըգտան իսթիֆասընը թէքիլիֆ իտէրէք շու վէճհիլէ ճէվապ վէրտի միւտիրէրէ։

« իթալիա օրտուսուհու իքիյէ պէօլմէք, զաննըմճա փէք պէօլիւք » պիր թէտպիրսիլիք տիր. քէզալիք պաշգա պաշգա իքի գօմանտան » նասու իթմէք պիւթիւն պիւթիւնէ ճիւմհուրուէն մէնֆաաթընա » մուղայիր տիր։ թօսգանա, թօմա վէ Նաբօլիի ալմագ գօլայ պիր » շէյ տիր. պուլըրա եօլ իւզէրինէ մէվգի մէվգի պըրաղըլան ֆըրգալ » լար իլէ տախի տէսթրէս օլընապիլըր. շէօլէ քի հինի հաճէթտէ » կէրի տէօնտիւքիլին, հէմ Մէթրիանըն գուվվէի ապէրիէսինէ տալ » յանապիլիպ, հէմ տէ Մէթրիա ապէրի պիր աաըմ իլէրի աթուրգ » տա, արգասընտան իհաթէ օլմագ խէվֆ վէ մուխաթարասընտան » իսալի օլամայաճաղընը տէրիսաթըր իտէրէք. իլէրիւ վարմասը միւմ » քին օլամալ։ Պու իքի մուհասսէնաթըն տախի ֆիլիլէ կէթիլիլմէ » սի իշիւն, ճիւմհուր ապէրիլին միւճէրրէտ պիր գօմանտա ալ » թընտա պուլընմասը տախի քիֆայէթ իթմէյիպ, գօմանտան » հէք քիմ իսէ հարաքէաթ վէ մուսամէլսթընտա միւսթագիլ » իւրընջ օլարագ քիմէսնէ թէրաֆընտան իշինէ միւտալսէլէ օ » լընմամալը տըր։ իշթէ պու թէտպիրլէ պէն տախի պու

¹ Ճիւմհուրիէթ իտարէսի վագթընտա հիւքիւմէթ միւտիրէրինին ճէնէրալտա եօլ նիէթի օլմաորընտան ճիւմհուրա պիր իըրա նէթ իթմէսիլէր տէյիւ, կէօղէթմէք իւզէ տայիմա եանլարընա պիրէր վէ եախօտ տահա զիտտէ վէքիլ կէօնտէրէք, հարաքէթլէրինի թէճէսիւս իթտիրմէքտէ իտիլէր։ Պու մագուլ վէքիլէրտէ ճիւմհուրէ իֆրաթ սատա գաթտան պաշգա պիր ֆալիլէթ արանմաորը զընտան, էքտերի պաշգ պօշ աաամլար օլըպ։

ասատըլ շիւպհէլէրնտէնէախօտ համագաթլարընտան նաշը, ճէնէլալարըն բէք շօգ թէրթիլլէրինի պօլըպ ֆայտտէն զիտտէ ճիւմհուրա մաղլարաթ հասըլ իթմիշ, վէ բէք շօգ ճէնէրալարըն իտպար վէ մէվթինէ միւճիլ օլմուշ տուրլար։ Պօնաբարթէ իլք էվվէլ պուլըրա սիւրէթա րայէթ կէօթէրիպ սօղրատան ալ քէրի քէնտինէ ճէլպ իթտիքտէ պուլարը սայ մայրպ աաամ եէրինէ պիլէ գօմամըշ տըր։

« սէֆէրի քիմնէյէ տանըշմայարագ պաշա չըգարտըմ. էյէր պաշգա-
 « սընըն ագլը իլէ իշ կէօրէյիտիմ, իհթիմալ տըր հիջ պիր շէյ եաբա-
 « մաղըսըմ: Պէնտէն գուվվէթիլլէրէ զայլէպէ իթտիմ. օտա քիմնէ-
 « տէն իմտատ վէ մուավէնէթ կէօրմէյէրէք: Պանա էմնիէթը քիւլ-
 « լիլէնիզ վար տըր մէմուլի իլէ, հարաքեաթըմ տախի քէլամըմ քիպի
 « չապուգ օլտու: Եյէր պաշըմա պէօյլէ մումանաաթլար չըգարա-
 « ճագսանըզ. վէ պ- թէրաֆա օլան հի-ի-մէլ վէիլլէրիէ քանըշմաան պիր
 « ապըմ ալամայաճագսամ. վէ պու մագուլէ ատամլար հարաքեաթըմա գա-
 « րըշաճագլար, վէ ասքէրին շուրայա պուրայա սէվգինէ միւտախէլէ
 « իտէճէքլէր իսէ, պիր էյի շէյ մէմուլ իթմէյին պէնտէն: Եյէր աւ-
 « քէրի թէֆրիգ իտէրէք, գուվվէթինիզի զաաֆա թէպտիլ իտէճէք-
 « սէնիզ, վէ իլալապա էֆէտը հարպիէ իիլիհապընը շէիլ իտէճէիլ-
 « քէմալը թէէսսիւֆլէ սիզէ սէօյլէրիմ. իթալիայը թահթը հիւքիւ-
 « մէթէ ալմագ իւմիտինտէն սարֆը նազար էտին »:

Պու նամէնին աշաղըսընտա, Պոնաբարթէ իթալիա ասքէրինին
 պիր գօմանտա ալթընտա պուլուճնմասը իչիւն թէքրարըրար իտիւպ,
 շու վէճհիլէ իսաթմը քէլամ իտէր:

« Բէլլէրմանըն տախի պէնիմ քիպի, փէք էյի ասքէր գօմանտա ի-
 « տէճէինէ ասլա շիւպհէմ եօգաուր: Չիւնքի պէնտէն էյի պիլէն օլ-
 « մասըն, ֆիթուհաթ տայիմա ասքէրին սէպաթ, մէթանէթ վէ ճէ-
 « սարէթի իլէ վիճուտէ կէլիւր շէյ տիր: Լնճագ Բէլլէրման իլէ պէ-
 « նի իթալիատա պիրլէշտիրմէք, իշի պիւթիւն պիւթիւնէ պօղմագ
 « տըր. հէմ պէնճէ պիր օրտուտա պիր ֆէնա ճէնէրալ, իքի էյի ճէ-
 « նէրալտան միւրաճճահ տըր: Ղէնկ տախի իտարէի միւլք քիպի տիր
 « վէ պիր հիւսնիւ թէտպիրտէն իպարէթ տիր »:

Պոնաբարթէ պու մէքթիւպիւ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ միւտիր-
 լէրինէ եազմը իսէ տէ, ագրան ագրանա եազար քիպի ըսթըլլահ
 գուլլանմըշ օլտուղունտան, պուլնլարա նէ մէրթէպէյէտէք րայէ-
 թի օլտուղու, վէ քէնտի ագլ իւ թէտպիրինէ նէ գատար իսթինատ
 իթմիշ, վէ պուլնտան հասըլ օլաճագ իգպալինէ նէ մէրթէպէ էմնիէ-
 թի օլտուղու, պու թահրիրաթտէն մալիւմ վէ պան օլուր:

6°. Լսթրիա ասքէրի թիրօլ պէլտէսինէ չէքիլտիքտէն սօղրա,
 Պոնաբարթէ տօղըու Լօմպարտիա բայիթախթը օլան Սիլան շէհրի
 իւզէրինէ եիւրիւյիւպ, ֆիթուհաթընա տահա պիր ազամէթ վէրմէք
 իւզըն, իպթիտա Սասէնայը պիր ֆրոգա ասքէրլէ էօնտէն կէօնտէր-
 տի: ()Ժրօյա Բալիա թէրաֆը, վէ Ֆրանսըլ ասքէրինին արտ գօլը-
 մուհաֆազասընա թայէին գըլընտը: Սէրուրիէ վէ Լահարը, Լտտա
 նէհրինի մուհաֆազա իթմէք իւզըն, (հիճհիկէթթօնէ, Լօտի, Գրէմօնա
 վէ Գասանօ թէրաֆլարընա մէմուր թայէին օլունտուլար. վէ պու
 վէճհիլէ Պոնաբարթէնին սաղտան սօլտան վէ արգատան պիր գօրգու-
 սու գալմայըպ, պիլ էմնիէ Սիլան իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշլասը:

Սիլան շէհրի իթալիանըն էն ճէսիմ վէ մէթին, վէ իթալիա ալիմ-
 լէրի վէ սէնաաթքեարլարընըն մէքեանը իտի: Պոնաբարթէնին եագ-
 լաշտըղընը տույտուգտա, Լսթրիա թէրաֆտարլարը օլանլար Ֆը-

րանսըղ ապերի ինթիգամընտան գորգուպ Պրեշիա վէ թիրօլթ թէ-
րաֆլարընա գաշմատա օլտուլար : Պրանսըղ ապերինէ ճէսուր , ֆա-
գաթ վահշի իթիպար իտերէրիտի : Սիլան վալիսի վէ իմբէրաթոր
զատէ Մըշիալիք , կէօզ եաշը իլէ պու սէվկիլիւ մէմէքէթինի թէրք
իթմէյէ մէճպուր օլտու : Պուսուս մուղայիթի օլարագ Պրանսըղ թէ-
րաֆտարլարը օլանլարըն Պրանսըղ ապերի իւզէրինէ պէօյիւք իւ-
միտլէրի վարըտը : Հաթտա Սասէնանըն ֆըրգասը տուխուլ իթաիք-
տէ , էլսինէի ամմէտէ զէմմ վէ ֆապ օլան պու ապերին մալ , ճան ,
վէ ըրգա պիր քէտէր վէրմէտիքլէրինի , վէ ճիւմլէ իլէ միւհիպպանէ
իւլֆէթ իթտիքլէրինի կէօրաիւքտէ , ապերէ ճանտան սարըլպ պիւ
մուգապէլէ մուամէլաթը թալթիֆիյէ ըզհար իթմէյէ պաշլատըլար :
Վայրէթը վէթանիէ իլէ մուլթաթաթ օլան իթալիանլար , պու կէնճ
ֆաթիհի վէ հէմէհրիլէրինի , կէօրիւպ թամաշա իթմէք իւզըէ իթա-
լիանըն հէր թէրաֆընտան խընճախընճ Սիլանա գօշտուլար : Վէ
Քօնթէ Սէլի նամքիմէսնէյի Պօնաբարթէնին իսթիգպալինէ կէօն
տէրիպ իթաէթ վէ ուպուտիլէթ վատ իթաիլէր . վէ պիր ֆըրգա միւ-
լէթ ապերի թէրթիպ իտիւպ , իթալիա ըէնկլէրի եանի եէշիլ գըր-
մըզը վէ պէյազլէ իքսա իթտիրտիլէր . վէ Տիւք Սէրպէլլօնի պուս-
լարա գօմանտան նասպ օլուսարագ , պիր ֆիթուհաթ քէմէրի ինշա
իտիւպ . Պօնաբարթէնին վիրուտինէ մուսթազըր օլտուլար :

Պօնաբարթէ Սիլանլըլար ինտինտէ Պրանսըղ ապերինին գատրինի
թէրֆի իթմէք իւզըէ , էլպիսէ վէ գըյաֆէթլէրինի միւմքին մէրթէ-
պէ թէմիզլէյիպ եօլա ըէվան օլտու : Վէ Սիլանա տուխուլ իթմէզ
տէն շու վէճհիլէ պիր նուլթ իթտի ապերէ :

“ Սօլթաթլար :

“ Մէնին տաղլարը իւզէրինտէն գուվլէթլի պիր սէլ միսալի խըշմ
“ իլէ էնիպ , էօնիւնիւզէ չըգան սէտտ իւ միւմանաթըն քէաֆֆէ-
“ սինի պիր անտէ եըզըպ տէվիրտինիզ : Քիւմօնթէ էյալէթլէրի ,
“ (Սարսէնիա) Մսթրիանըն զուլմուստան գուրթուլուպ , էօթէտէն
“ պէրու մէլանը թապիլիյէսի օլան միւսալէհէ վէ Պրանսայա օլան
“ հուպպու միւվէտտէթի իսթիգրարինէ մուվաֆֆագ օլտու : Սիլան
“ շէհրի տախի սիզին օլուպ , ճիւմհուր սանճազը պիւթիւն | օմպար-
“ տիատա թէմէվլիւճ իթմէքտէ տիր . Քարմա վէ Սօտէնա տուգա-
“ լարը , եալընըզ ալիճէնապըզընըզ հիւրմէթինէ , հայաթը բօլթի-
“ գիլէլէրինտէն մահրուլ օլմամըլար տըր . միւթէքէպպիւրանէ սիզլէրէ
“ թէհաիտ իտէն Մսթրիա ապերի էլան ճէսարէթ վէ շիտտէթի-
“ նիզտէն գաշըպ սըղընաճագ պիր եէր պուլամայօր : Քօ , թէսէն , վէ
“ Մտտա ըրմագլարը պիր կիւն պիլէ սիզլէրի հարէքէթտէն մէքս իտէ-
“ մէտիլէր : իթալիանըն էն մէշուր վէ միւթէվաթուր գալէլէրի
“ սիզէ ճիւզէի պիր մուգապլէմէթ տախի ըզհար իտէմէտիլէր , Մէնին
“ տաղլարը միսիլու պուսլարը տախի սիւրաթլա թէճալուզ իթտինիզ :

1 Պօնաբարթէ Գօրիգալը օլտուլուսան | իթալիալը սայըր :

“ Պառ գատար նրաւորէթ պու գատար մուվաֆֆագիէթ , վէթանը
 “ նրղը ֆէվզ էլ զայէ մէսրուր իյլէմիշ տիր : Վէ էսէրր գայիլ օլմամագ
 “ իշիւն մէմալքի ճիւմհուրիէնին հէր թէրաֆընտա իճրա օլունմագ
 “ իւզըն միլլէթ վէքիլլէրի , վէքիլլէրինիլ թէրաֆընտան զիյնէթլէր , վէ
 “ շէնլիքլէր թէրթիպ օլունմուշ տուր : () րատա բէտէրլէրինիլ . վալի
 “ տէրլինիլ , զէվէլլէրինիլ վէ հէմշիլլէրինիլ , վէ սայրը սէվիւ
 “ լիւլլէրինիլ , սիլլէրին պու մուվաֆֆագիէթինտէն շալ վէ խէնտան
 “ օլարագ սիլլէրին թալիւգաթընտան օլմալլէրինի ֆախը ու զուրուր
 “ իլէ պիրիպիրլէրինէ նագլ վէ թէգքեար իտէճէք տիրլէր :

“ Սթլթաթլար , սահիւ տիր , պէջիւք պէջիւք շէյլէր իճրա իթտիւ
 “ նիլ , լաքին սօնու կէտի մի զանն իտէրսինիլ , պիզէտէ մի , ֆիթիւհաթ
 “ իթիյի պիլլէր , լաթին ալլէրպէն թիթիէնէֆֆի օլմայլ պիլլէր ¹ լտէտիրտէճէյիլ .
 “ պիզտէն սօղա կէլէնլէրտէն , պոնլարա Վաբվայր ² | օպարպիպա պոն
 “ պոնլար . քէլամընըմը իշիտէճէյիլ : Հաշն , շիտիտէն սիլլէրի սիւ
 “ լահա տալլանմագտա կէօրիւյօրում , սիլլէր զահմէթ վէ մէշագգաթ
 “ թան զիտտէ իսթիրահէթ եօրկուսլուգ վէրիեօր , հանկը կիւնքի
 “ պիր ֆիթուհաթէ մազհար օլմազաննըլ օ կիւն սիլլէր մէյմէնէթլի
 “ պիր կիւն սայրլամալ . կիտէլիմ էջլէ իսէ , կիտէլիմ , տահա սիւ
 “ րաթլա իմրար իտէճէք արագիլլէրիմիլ , եէնէճէք տիւշմանլարըմըլ ,
 “ գազանաճագ թէֆնէլլէրիմիլ ³ վէ ինթիգամընըլ ալաճագ թահգիլլէ
 “ րիմիլ վար : Սրանսատա մուհարէպէյի տախիլիէյէ գըլըճ պիլլէթէն
 “ լէր (Վսթրիալլար) վիւքէլամըլլէր էօլտիւրթէնլէր , թուլսնտա կէ
 “ միլլէրիմիլլի եագանլար (Վնկիլլէր) գօրգսուսլար տիթրէսինլէր ,
 “ անլէր իշիւն ինթիգամ սաաթը վուրմագտա տըր : Վնճագ ահալի իւ
 “ նաս իսթիրահաթտէ օլուն , հէր ճէօմաաթըն հէր միլլէթին տօս
 “ թույուլ , իսուսուսա իպրէթ ալմագտա օլտուզումուլ Շ իպիոն , վէ
 “ Պրութուս վէ սայրը զէվաթը մուազգամա նէսլինտէն օլանլարա ⁴ :
 “ իմտի Վարիթօլու եէնիտէն եաբմագ ⁵ վէ օրայա շէրէֆ վէրէն գահ
 “ րամանլարըն թաշտան թաալլիլլէրինի քէմալը շէրէֆէ եինէ օրայա
 “ նասալ իթմէք , եիւզէրճէ սէնէլլէր եէսիրլէրլէ մաշուշ օլմուշ Քօմա
 “ ահալիսինի ցանտըրմագ , իշթէ կէլէճէք ֆիթուհաթլարըմըլլէն սէ
 “ մէրէսի . Սթլթաթլար , պուսլար էպէտի եատ վէ թէգքեար գըլընա
 “ ճագ շէյլէր տիր : Վէ Լւրոբանըն էն ալա գըլթասը օլան իթալիա

¹ Պառ քէլամ , թէվարիտէ . պալտտէ զէք
 րի կէշէն Վնիլլուլ սէրաքէր իշին էվայիլտէ
 սէջլէնիլ տիր :

² Գարվա . Նարօլտէ պիր շէհր տիր . Վն
 նիպալ պուրայը մուհատէրէ իտիւպ վէ ալըպ
 պատէհու տէրունիտտէ , կէրէք քէնտի վէ կէ
 րէք ապէրի իշիւ իշիթէ վէ սէֆահաթա
 տիւշէրէք իտրապլարընա միւճիպ օլմուշ տուր :
 վէ օլ էսնատէն պէրու Գարվա սէֆահաթը
 տէյի մէշուր օլմուշտուր :

³ Էվայիլտէ Բօմալլար ճէնլլէրտէ ֆա
 թիւ վէ զալի օլանլարա թէֆնէ տալլանտան
 թաճ կիտրիպ մէյտանը շէօհրէթտէ գատրինի

թէրֆի իտէրլէրիլ :

⁴ Շ իպիոն վէ Պրութուս Աթիլ Բօմա
 ճիւմհուրու իւմէրաթընտան մէշուր Գօնսիւլ
 վէ սէրաքէրլէր տիր քի օ վալթըն իթրաթ
 սէրպէսթիէթ թէրաֆտարլարընտան ատտ օ
 լունուրար :

⁵ Գարիթօլ , Աթիլ Բօմանըն պիր մէշ
 հուր բութիսնտար օլուպ , էվայիլտէ ֆաթիհ
 վէ զալի օլանլարա ահալի մուվաճէհէսինտէ
 պուրատա թէֆնէ թաճ կիտրիպ գատրինի
 թէրֆի իտէրլէրիլ վէ պատէլ վէֆաթ թաշ
 տան օլմա սիւրէթլէրի տախի պու մահալէ
 վալ օլունուրմուշ :

« նրն թէպէտտիւրիւ անվալի, չէրէֆը էպէտիսի սիզէրէ միւնհասրը
 « օլաճագ տըր : Վէ ֆրանսըղ միլէթի, տախիլտէ սէրպէսթ վէ խաւ
 « ըրճտա հէր թէրաֆտա մէրի իւլ խաթըր օլարագ, շան իւ չէրէֆինէ
 « միւճիպ օլաճագ պիր միւսալէհէ թէքլիֆ իտէճէք տիր պիւթիւն
 « Լըրոբայա, քի անըն իլէ ալթը սէնէ միւտտէթ իթտիի հէր նէվի
 « ֆէտաքէարըզ վէ մէսարիֆին թազմինի միւմբին օլա, օ վագըթ սիւ
 « լանըզա վէ վէթանընըզա գափուշուպ, օ վագըթ հէմէհրիլէրինիզ
 « վէ ագրապալարընըզա, Պոստա Լիւալի (օրպոստոսիս իպի տէյի սիզի
 « բարմագլա կէօսթէրէճէք տիրլէր » :

Պոլ նութգտան սօղըա, ապէրէ հարաքէթ գօմանտասը վէրիլիպ
 օլ վէճհիլէ Պօնաբարթէ, Իթալիա սէֆէրինէ պաշլաուրդտան պիր պ
 մուրուրինտէ, մայիսին օն պէշինճի կիւնիւ ալպ վէ տարաթլա Սիւա
 նա տուխուլ իլէտի : Թամ օ կիւնիւ հիւքիւմէթը մուվագգաթա
 միւտիրլէրի Սարտէնիա իլէ միւսալէհէ անանամէսինի Բարիսաէ իմ
 զալամագտա օլուպ, Սափոյա, Նիս, վէ Թէնտէ էյալէթլէրի Բրան
 սըզա կէջմիշ իտի : Սիլլէթ ապէրլէրի սաֆ պէսթէի սէլամ օլարագ
 եօլարա սըրալանըպ, չէհրին միւթէպէրանը տախի կիւմիւշ թէփսի
 իւզէրինտէ անահթարլարը թէսլիմ իլէտի : Պիւթիւն անալի քէն
 տիսինի գարշըլամաղա չըգմըշար ըտը, վէ արգասընտան էօնիւնտէն
 վէ եանլարընտան եաշա՞ Պօնաբարթէ չաղըրշարագ, Սէրպէլսնի սէ
 ըպընտա քէնտիսինէ հաղըրլանան տայրէյէ գառար ըրֆագէթ իթ
 տիրլէր : Լիվլէլտէն պէրու Պօնաբարթէ ապէրին գալպինէ հիւքմ իւ
 տէկէլիպ, պոլ նուսրէթլէ Իթալիա անալիսինին գալպինէ տախի
 հիւքմ իթմէյէ պաշլատը :

Պօնաբարթէ Սիլանտա՝ սէքիզ կիւն արամ վէ իգամէթ, վէ աս
 քէրէ տախի ըահէթ վէրտիքտէն սօղըա, զիհնինտէ ճէվլէլան իտէն

1 Պօնաբարթէ անէր ճէնէրալար միսիւ
 լիւ եալընը ֆուռուսու հարպիէ իլէ մէլուֆ
 վէ մէշուր օլմայըպ, իտարէի միւլք իլմինտէ
 տախի ֆէթին վէ մահիր վէ իլմ վէ սէնաաթ
 փէրլէր օլուլղուստան, պուսնա ճէնի զայլէսի
 արասընտա տախի նալարը տըգգաթը ֆուռուս
 վէ սէնայիտէն տուր օլմայարագ հէր ֆիթու
 հաթտան վէթանընա պու եիւղտէն տախի պիր
 ֆայիտէ հասը իթմէք էմէլինտէ իտի : Իմոի
 Սիլանտէ իգամէթ իթտիի էնտառէ, Իթալիա
 նրն հէր թէրաֆընտան քէնտիսինէ նէվատի
 ըաթը սէնտիլէ թագոթմ գըրընտըրընտան,
 պուլարը քէնտի խաղինէսինէ գապուլ իտէպի
 լըքէն, իլթիքէտալ իթմէյիպ, Բարիս Միւլէ
 լէրիլի թէյլէլնաթը իլիւն օրպա կէօստէրտի
 մալիւմ տիր, վէ ալէլ ումոււմ էհլը տանըշա
 օլան հիւքմէթ վէ ըայթիթ վէ քէնտիսինին ֆէ
 թանէթը զաթիէսի, օլ էնտառէ Իթալիա
 մէշահիր իրֆանտան Օրիսնի նամ քիմէսնէյէ
 եաղարը շու մէքթիւպտէն տախի նուսայան
 օլուր :

« Հէմէհրիլի Օրիսնի »

« Պէնի ինանըն իլլիւ չէրէֆինէ միւճիպ
 « օլան իլլէր, վէ հայաթը ինանիլիսի ըէվ
 « նագտար իտէն սէնաաթլար, սէրպէսթ իթլէ
 « մէլուֆ օլան հիւքիւմէթլէր նէզտինտէ մէրի
 « վէ միւհիթէրէմ օլմալը տըր : Էսհայը ֆէթա
 « նէթ վէ մալիւմաթտան օլան զէվաթ, հէր
 « հանիլ մէմէքէթտէն օլալար պիր պիրլէրի
 « նէ գարտաշ վէ ըէֆիզ սայըլըլար :

« Սիլանտա օլան ալմէր կիրուհի հիւ պիր
 « վագըթ միւթանագգ օլուլղարը իլլիւ
 « չէրէֆէ նայիլ օլմալընտըրլար :

« Պիշարէլէր իշ օտալարընն քէօշէլէրինէ
 « չէքիլիպ, լուհպանլարն վէ գըալարըն քէնտի
 « լէրինէ եալընը պիր ֆէնալը իթմէմէլէրինի
 « քէնտիլէրինէ պէօլիւք նիմէթ սայարլարըտը,
 « լաքին պու վագըթլար կէշտի Իթալիա տա սէր
 « պէսթիլէթ էֆէքար վագի օլուլ, միւֆէթ
 « թիշէք, ճէպպարլար, վէ զալիմէլէրին էսէրի
 « գալմատը : Ալմէր մէճիւ իտիւպ, հէր նէ

Թէսավիւր տայիմա Իթալիատան Լէմանեայա կէջմէք օլտուղուն տան , Իթալիատա օլան Թօսգանա , Բօմա վէ Նաբօլի հիւքիւմէթէ-րինին ֆէթհինի սօղըայա պրըագըպ , արգասընտան Լսթրիանըն պիր գուվիթի գալմամագ իչիւն Սանթօվա գալէսինին զապթ իւ Թէս-իսիրինի Թէնսիպ իլէտի : Լնճագ Սիլան պէլտէսի հէր նէ գատար պու վէճհիլէ Թէսլիմքերտէի իթանէթ օլմուշիսէ տէ , գալէսի տէ-րունինտէ իքի պին պէշ եիւզ Լսթրիա ասքերի օլտուղունտան , Պօ-նաբարթէ Սարտէնիատան ալտըղը գալէլէրտէն եանի Լէսանտրի , Գօնի , Չէվա , վէ Քէրասգօտան պաթալ Թօփլար կէթիրտիպ պու գալէյի եագընտան մուհասէրէ իթտիրտի , վէ Սիլան պէլտէսի Լս-թրիա միւլքիւ օլտուղունտան , պունու խարապ իթմէմէք իչիւն , շէհրին իւզէրինէ Թօփ վէ խումպարա աթըլմամագ իւզըէ գալէտէ օ-լան Լսթրիա գօմանտանը իլէ տախի մուգավէլէ իտիւպ , վէ մու-հասէրէնին Թէրթիպինի վէրիպ , քէնտիսի մէվճուտու մայէթի օլան ասքերլէ Լտիճէ նէհրինի իմրար իթմէք իւզըէ Լօտի Թէրաֆընա եօ-լա րէվան օլտու :

Ս Է Ք Ի Չ Ի Ն Ճ Ի Ֆ Ը Ս Լ

1796

1° Սիլան վէ Բաթա իիլիլիւ : 2° Պօնաբարթէ Պէնագօյո-եագըպ , Բա-թայը շօրպալարն ելինպէն աիւլ իպէր : 3° Պօնաբարթէ Պրէշէյա արախ-լիպէր : 4° Լսթրիալար Սանթօվա գալէսինի Ռիւնէլ վէրիլէր : 5° Պօնաբարթէ Սի-լէօ նէհրինի կէլի , Վէլաճիօյո-լապիլ իպէր . վէ պիր , պէօյի-ս յո-խախարապան գորնո-լար : 6° Բէհլէրլէր պէօլի-լի-նի-ի եպաս իպէր : 7° Պօնաբարթէնին Վէ-նէպիլ Ռէալիտիէ արախ-լիլի սէպէպի , վէ ճի-մհորո-միւլի-րալէն կէլն յո-րախա : 8° Պօնաբարթէնին Վէրօնա պէլի-սինի վագի օլան յո-աթիւլիլ : 9° Սանթօվա գալէսի : 10° Լսթրիա օրպո-սո-վէ Բօլիլիգասը : 11° Պօնաբարթէնին Ղէնօվա , Թօսգանա , Նաբօլի վէ Բօմա իլէ օլան յո-աթիւլիլ : 12° Սիլան գալէսինի Ռէալի-թի , վէ Պօնաբարթէնին Սանթօվա գալէսի ի-լէրինի ալիմիլի , վէ վէգայի սայիրէ :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԵ ՍԻԼԱՆ պէլտէսինի Թէրք իտէր իթմէզ , մէմուլին զայրը պիր վուգուաթտէն տօլայը սէրիան կէրի տէօնմէյէ մէճպուր օլտու :

« միւրատարը հէր նէ Թէֆէքիւրլէրի վար
« ըսա վէ ֆուճուճ վէ սէնաաթլարա եէնիտէն
« պիր հայաթ վէրմէք իչիւն հէր նէ լաղըմիլ
« սէ պէնտէն իսթիտա իթմէլէրինի Թալէպ ի
« տէրիմ : Ֆրանսայա կիթմէք արգու խտէնլէր
« հիւքիւմէթ Թէրաֆընտան իղլիւ շէրէֆէ
« գապուլ օլունաճագ տըրլար : Ֆրանսըլ միլէ :

« Թի պիր մէշուր միւհէնտիսի , պիր ուսթա
« միւսավիլի , պիր շէօրէթիւ ալիմի , հէր հան
« կը սընրֆտան օլուր իսէ օլտու , էն մէթին վէ
« էն մամուր շէհրին ֆէթհինէ Թէրճիս խտէր
« Պու նիյէթիմիլ Սիլան պէլտէսինի մէշա
« հիրի իրֆանընա Թէրաֆընտան Թէպլիլ
« իտէսին » :

Պօնաբարթէ ապերի ալըպ Սիլանտան չըգարգտան սօղրա , Թարիւ
 քաթը ըուհանիէտէն քիլիսա մէմուրլարը , քիշիզատէլէր , ֆիրար իտէն
 միւթէպէրանըն թէրք իթտիքլէրի խատէմէլէր , էհնասլլ պիւթիւն
 Լւսթրիա տէվլէթի պէնտէլէրի օլանլէր էլ ալթընտան ՝Պրանսըզ ապէ-
 րինէ գարշը պիր իիթիլալ Թասմիմէլիպ , տէրագապ զահիրէ իսրաճ
 իլէտիլէր : Պօլիէօ ալթմըշ պին ապէրլէ Սիլան իւզէրինէ կէլլօր տէյի
 պիր հավատիս չըգարտըլար : Լօթէտէ ՝Պրանսըզ գրաղատէլէրինտէն
 Բրէնս Վօնտէ վաֆիր գրալ Թէրաֆտարը վէ ապէր իլէ Օվիլէրի
 Թէրաֆընտան ճիւմհուր ապէրինին արգասընտան եիւրիւյօր տէյի
 խապէրլէր նէշը իլէտիլէր . վաիլլէր (քարոզիչլէր) քիլիսէլէրտէ մէն
 պէրլէր իւզէրինտէն պու հավաստիլէրի նէշը իտիւպ , ահալիյի սիւա-
 հա թէշվիլլ իթտիլէր : Պօնաբարթէնին Սիլանտա իգամէթ իթմէյէ-
 րէք եէտի սէքիզ կիւն զարֆընտա պէլտէյի թէրք իտիւպ կիթմէսի
 պու հավատիլէրի ահալիյէ ինանտըրմայա պիր վէսիլէ օլմուշուտու :
 Լչպէթտէ պէջլէ պիր շէյ վար քի Պօնաբարթէ պըրագտը սավուշու-
 տէրլէրտի : Պուշուն իւզէրինէ Սիլան գալէսինին մուհաֆազա աւ-
 քէրի գալէտէն սըշարը եիւրիւմէյէ ճէսարէթ ալտըլար : Սէմէքէ-
 Թին իչինտէ ալէլ ումում վէ էն պէջիւք չանլար չալընըպ , չիֆթ-
 լըքէրէ քէջլէրէ սէսլէրի եաեըտը քէջլիւլէր , սօբա , թիւֆէնք ,
 շէշ , պէլ վէ գաղմա իլէ սիլահանըպ գարա պուլուտ քիպի Սիլանըն
 իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշաարըլար , պու ճիւմէ Պօնաբարթէնին
 Սիլանտա պըրագտըղը ֆըրգա , Սասսէնա գօմանտասըլա , իպթիտա
 մուհաֆազա ապէրինի պօղուպ վէ գալէյէ գաշըրըպ , պատէհու նի-
 զամսըզ , ըէիսսիզ քէջլիւլէրի տախի գօվալըպ տարտաղըն վէ բէ-
 րիշան շէհիրտէն տըշարը սիւրմէյէ միւգթէտիր օլմուշուտու :

Վէ պու վէճհիլէ Սիլան իիթիլալը գօլայճա հուսուլ բէզիր օլ-
 տու իսէ տէ , ճիվարտա օլան Բավիա շէհրինէ տախի սիրայէթ իտէ-
 րէք , օրատա իիթիլալըն տէֆ իւ իզալէսի պաղը մէրթէպէ սուուպէ-
 Թի միւճիպ օլտու : Բավիատա պուլունան ՝Պրանսըզ ապէրի իւշ
 եիւզ նէֆէրտէն իպարէթ օլտուպ , պուշարտան տախի չօղու խասթա
 վէ եօրղուն իտի : Բմտի քէջլիւլէր քիւլլիէթլիւճէ հիւճիւմ իտիւպ ,
 վէ Բավիայը պասըպ ալտըլար , վէ մուհաֆազա ապէրինի գալէյէ
 գաշըրտըլար . վէ հէմէն օլ էսնասա պիր ՝Պրանսըզ ճէնէրալը Բավիա-
 տան կէշմէքտէ օլտուղունտան , քէջլիւլէր էթրաֆընը ալըպ շէշլէրի
 կէջսիւնէ տայաթարըլար . վէ գալէնին տէրագապ թէսլիմ օլմասը ի-
 չիւն պիր էմր եաղտըրըպ ճէպրէն իմզալաթտըլար . վէ միւճիպինճէ
 գալէ թէսլիմ օլտու :

2^օ. Պու իիթիլալըն զուհուրինտէ Պօնաբարթէ Լօտիտէ օլտու-
 զու հալտէ հավատիսի ալըր ալմազ , տէրագապ կէրի տէօնիւպ , վէ
 իւշ եիւզ աթըլ , պիր Թասպուր սէշմէ կըրնաստիէ ապէրի , վէ ալթը
 բարէ Թօփ ալըպ իլէրի եիւրիւմէտէ , Սիլան իիթիլալընին թէսկին
 օլտուղունու խապէր ալտըգտա տօղրու Բավիա իւզէրինէ թէվլէճ
 ճիւհ իթտի . վէ Սիլան սէրփիսգորօսու նէզտինտէ օլտուպ էօնտէն
 կիտէր իտի : Քէջլիւլ էշգըպալէրտէն պիր պէօլիւկիւ էօն գօլ օլտուպ

Պինասգօ գասապասընա թերաքիւմ իթմիշ օրոուգլարընտան, Պօնաբարթէ պուկարըն տէրադապ օրատան տէֆինի ճէնէրալ | անա էմր իտիւպ միւճիպինճէ իճրա օրուսուու : Պուսուուն իւզէրինէ Պօնաբարթէ Պինասգօյու պասրալ աթէշէ վէրտի, վէ Բապիլալըլար աիւմանը կէօրիւպ քէնտի պաշարընա կէլէճէյինի տախի ֆէհմ խլէտիլէր իսէ տէ, Բապիլա շէհրինին օթուզ պին նուֆուս սէքէնէսի օլուպ, էթրաֆը գալէ տիվարը, վէ եէտի սէքիզ պին սիլահը քէօլիւլէրտէն մուհաֆազա գըլընմըշ օրոուզուստան, շէհրին գաբուլարը գաբանրապ մուհաֆազա ապէրի գալէ տիվարլարընն իւզէրինէ տիվիւմիշ իտիլէր : Պօնաբարթէնին մայէթիինտէ օլան պու գատար ազ գուվվէթ իլէ Բապիլայը ֆէթհ իթմէսի գօլայ պիր շէյ տէյիլ իտի . խուսուսաքի () լիօ թերաֆընտա օլան Գրանսըլըն էն պէօլիւք օրոուսու սէրապէրսիզ գալմըշ օրոուզուստան, վէ Պօնաբարթէնին պիր ան էվ վէլ օրայա կիթմէսի լալըմ կէլտիյինտէն, պուրալարտա բէք չօգ վա գըթ ֆէվթ իտէմէյէճէյի տախի աշիքեսար իտի :

Վ ագթըն պու վէճհիլէ թէհամիւլիւ օլմատըլընտան, Պօնաբարթէ ֆէվպ էլ ատէ պիր թէտպիրէ էշէտտը իհթիաճ օլուուզուսու ֆէհմ իլէ, տիւշիւնիւպ իճրա իթմէսի պիր օլուու : Իմտի պին պէշ եիւզ նէֆէր կըրնատիլէ վէ ալթը բարէ թօփ իլէ մուհասէրէյի սը գըշտըրըպ, կէճէլէյին շէհրին գաբուլարընա մուգատտէմա Սիլան տէ նէշը խլէտիլ միսիլու շու եաֆթայը եաբըշտըրթար :

« Պիր թագըմ քէնտինի պիլմէզ պաշտան չըգմըշ աաամըսը, էլլէ-
 » րինտէ մուգավէմէթ իտէճէք սահիհ պիր գուվվէթլէրի օլմայարապ
 » եէր եէր օրթայա ֆէսատ չըգարըպ, հարաքեաթը մէրուտէյէ միւ-
 » թէճասիր օլարապ, ճիւմհուրուուն գուվվէթինի, վէ պունճա հիւքիւմ
 » տարանէ զաֆէրեսապ օլան ասաքիրին գուտրէթինի թանըմամագ-
 » տա տըրլար : Պու մագուլէ ագըլտան խարիճ պիր ճիննէթ, իֆրաթ
 » թէէսսիւֆ իտէճէք շէյ տիր : Պունա սէպէպ օլանլար սաֆտէրուուն
 » ահալիյի ալտաթըպ, քէնտի պապլարը իլէ խարապլարընա եիւրիւ-
 » մէյէ մէճպուր իթմէքտէ տիրլէր : Լնճագ Իթալիա օրոուսու սէ-
 » րապէրի, միլլէթի թերաֆընտան իսթիար օլան ուսուլէ, եանի
 » սէքէնէ վէ ահալի իլէ ուզըաշմամագ թէտպիրինէ ըիայէթէն պուն
 » լարըն թէօպէ իւ իսթիզֆարինէ պիր աջըգ գաբու պըրագմագ միւ-
 » րատ իթմիշ տիր : Պու ճիւմլէ եիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա սի-
 » լահլարը պըրագըպ թէսլիմ օլմայանլարա, զօրպա մուամլէլէսի օլու-
 » նարագ մէմէքէթլէրի եանաճագ տըր : Պու մագուլէլէր Պինասգօ
 » նուն տէհէթիլի իպրէթինէ պապարագ կէօլլէրինի էյի աշսընլար .
 » հէր եէրտէ թուզէան իտէնլէրէ հազըր էօրֆիւլիւ ճէզալար Բա-
 » վիալըլարըն պաշընա տախի ամատէի գուհուր տուր » :

Պօնաբարթէ շէհրէ պիր ազ վագըթ մէյտան վէրաիքտէն սօղար ապէրի ալըպ ախշամըն սաաթ տէօրտիւնտէ Բապիլանին իւզէրինէ եիւրիւտիւ . գաբուլարը գաբալը պուլտուզուստան, գալէտէ պը-

րագարդը իւշ եիւզ նէֆէր Պրանսըզն ասքերինտէն մուսվէնէթ մէ-
մուլ իթմէքտէ իբէն, պուշլարն զօրպալարա թէսլիմ օլտուզու, վէ
շէհրին Պրանսըզ ասքերինէ թէսլիմ օլմայրպ, մուսվէմէթ իտէճէյի
խապէրի վասլ օլտու քէնտիսինէ : Պօնաբարթէ պուշու իշիթտիքտէ,
իֆրաթ էնտիշէյէ վէ մուխաթարալը պիր հալէ կիրիֆթար օլտու :
Կէրի չէքիլէ, թուղեան կիրուհի զալէպէ իտէրէք, Լւսթրիա աւ-
քերինէ ահալինին գուվլէթի տախի զամմ օլունաճաղըտը . իմտի պիր
տագիգէ թէէննիյի թէճվիլ իթմէյիպ . ալթը բարէ թօփու եանաշ-
տըրարագ, շէհրին գաբուլարընը տէջմէյէ պաշատը :

Պաբուլար կիւլէյէ տայանտը իսէ տէ, մէթէրիսլէքտէ օլան զօր-
պալար սալգըմ վէ խուպուզ տանէլէրինտէն սիւփրիւլիւպ նապէտիտ
օլտուլար : Վէ պու վէճհիլէ աթէշին արալ սրասը քէսիլմէտիքտէ,
կընստիէլէր գաբուլարը պալթալայրպ շէհրին իշինէ կիրտիլէր . վէ
շէհրին միւթէպէրանը վագըթ պուլուպ գաշմը օլտուգլարընտան,
խանէլէրինի իպթիտա եաղմալայրպ, պատէհու տէրունլէրինտէ սա-
քին օլտուլար :

Ղէնէրալ I ան աթըլարը իլէ գօշուպ, վէ (մ)էսէն նէհրի իւզէրին-
տէն քէօփրիւյիւ քէսիպ գաշմագտա օլան զօրպալարը տախի կէրի չէ-
վիրտի : Ղիւմլէսի պիրտէն սիւհալարը պըրագըպ անինտէ թէսլիմ
օլտուլար : Շէհրին միւթէպէրանը վէ բուհպանլար, Պօնաբարթէնին
այաղընա գաբանըպ, պին բիճա պին նիաղէ աֆվ տիլէմէյէ մէճպուր
օլտուգտա, Պօնաբարթէ տախի շէհրի աթէշէ վէրմէյի աֆվ իտիւպ,
ֆագաթ իւշ սաաթ ասքերտէն եաղմա վէ թալան օլմասընա ագտէմ
ճէ վէրտի բուխսաթը կէրի ալմատը :

Պօնաբարթէնին գալէտէ պըրագըպ, զօրպալարա թէսլիմ օլան իւշ
եիւզ ասքէր պու գարիաշալըգ արասընտա օ պիր ասքերլէրէ գարըշ-
մը իտիլէր . Պօնաբարթէ պուշլարը պըրթըպ, վէ գարըշսընա կէթիւ-
տիպ . “նամէրալէր աէտի . պիւթիւն օրտունուն սէլամէթինէ միւ-
ճիպ օլաճագ պէյլէ պիր միւթէնա մահալը ինանմըլտըմ պէն սիլէ .
պիր աղըղ օթու գալտըրմայարագ էյլէ սէֆիւ քէյլիւլէրէ պէյլէ
պիր գալէյի թէսլիմ իթմէյէ ութաճմատընը մը ” : Պօնաբարթէ
պիւթիւն պու ասքէրի թիւֆէնկէ տիլմէք իսթէտի . անճագ սօղըա-
տան զաղապը տէրունինի գօմանտանլարը իւզէրինէ աէօքիւպ, տի-
վանը հարպէ չէքտի . վէ գաթլինէ հիւքմ օլուպ, գուրշունա թու-
թուլտու :

Պատէհու պիւթիւն քէյլիւլէրտէն սիւհալարը թօփլաթըպ, վէ
I օմպարտիանըն էն միւթէպէր վէ քիպար խանէտանլէրինտէն, վա-
ֆիր քիշիկատիլէր բէհին ալըպ Լարիսէ կէօնտէրտի . վէ պու վէճհ
իլէ Լավիա իիթիլալը տախի զալէպէի ասաքիրի ճիւմհուրիէ իլէ իւ-
թամ պուլտու :

3. Պու էսնատէ էօթէտէ գալան պէյլիւք օրտու, ճէնէրալ
Պէրթիէ գօմանտասը իլէ իլէրի եիւրիւմէյէ պաշամըլտը . մէքքէզ
օրտուսու Սօնչինօտա իգամէթ իտիւպ, Պօնաբարթէնին վիրիւտինէ
մուշթաղըր իտի : Սասէնա Պրէշեատան Սօնչինօյա կիտէն եօլուն

իւզէրինտէ , վէ () Ժրօ տախի Պէրկամա եօլունտա իտի : Ղէնէրալ Սէրիւրիէ Սասէնանըն սաղընտա , վէ ճէնէրալ Ռիմէն Պրէշիատա իտի¹ : Պու պէլտէ հէր նէ գաաար Վէնէտիկ մէմալքինտէ իսէ տէ , էլլի պինտէն միւթէճաւուզ ահալիսի , Վէնէտիկին էքեապիր վէ վիւ ճուհ հիւքիւմէթի զուլմունտան վէլէհ կէթիրմիշ օլտուղունտան , ֆրանսըզարը ֆախրէն գապուլ իլլէտի : Պու ճիւմէլ յորանսըզ ճիւմ հուրու , Վէնէտիկ ճիւմհուրունա իլանը հարպ իթմէմիշ օլտուղունտան , տօսթ մէմլէքէթինէ պէօլլէ գուվվէի հարպիէ իլլէ տուխուլ իթմէք , հուգուգու միլլէլ մուղայիր իտի : Իմտի Պօնաբարթէ Պրէշ եայա տուխուլինտէ , շու իլանը նէշը իլլէտի :

« Պրէշիա ահալիսի :

« Եւրոբանըն էն մէշուր գըլթասընը միւթէքէպուիր Վասթրիա
 « խանէտանընըն թիմուր պէնտ վէ րիպգէսինտէն իսթիսլաս իշիւն
 « յորանսըզ ապքերի հէր նէվի մումանաթը միւշքիլէյէ կէօլլէս վէ
 « րիպ , զալէպէ իթմիշ տիր : Լչհալէթիւ հազիհի առալէթ նուսրէ
 « թէ եապէր օլարագ պունճա իգտամաթ թէհի օլմայուպ , մուղաֆ
 « ֆէրիէթ հասըլ օլտու , վէ Վասթրիա ապքերի իսիւրտէլլէրի Սինչիօ
 « նէհրինի կէշիպ ֆիրարէ մէճպուր օլտուլար :

« յորանսըզ ապքերի վագաա պունլարա մուսալլաթ օլմագ իւղըն ,
 « Վէնէտիկ ճիւմհուրու մէմալքինի իմրարէ մէճպուր օլտու , լաքին
 « իքի ճիւմհուր մէյանէսինտէ միւտաթթը մէտիտէն պէրիւ պէր գա
 « րար օլան միւվէտտէթ վէ խալիսէթ տախի նամալիւմ տէյիլտիր :
 « Սէզհէպ , հիւքիւմէթ , էմլաք , վէ առաթ ճիւմլէսինէ րայէթ օլու
 « նաճագ տըր : Ղէօմաաթ միւսթէրիհ , վէ ապքերին իթաթթը քեա
 « միլէսինտէն էմին օլտուն : Հէր նէ մուպայեա օլունուր իսէ ագճէ
 « սի բէշինէն էտա օլունաճագ տըր : Իթալիա օրտուսու սերապքերի ,
 « պու էֆքեարը խայրիէսինի ահալի իւ սէքէնէյէ թէպլիլ իթմէլէ
 « րի իշիւն , Վէնէտիկ ճիւմհուրու զապրթանընա , հիւքէմասընա ,
 « վէ րուհպանլարընա ճիւմլէթէն թէնպիհ իտիւպ իքի ճիւմհուր
 « պէյնինտէ սուպուլ գարար օլան հուպպու մէվալաթըն պու էմ
 « նիէթլէ պիր գաթ տահա թագվիլէթ պուլմասընը մաթլուպ իտէր :
 « յորանսըզ ապքերի շան վէ նուսրէթ ճատտէսինտէ սապիթ գատէմ
 « օլուպ , եալընըզ սերպէսթիէթէ , վէ վէթանընա խուսուլմէթ իս
 « րալ իտէնլէրէ տէհշէթլէ քէնտինի իպրաղ իտէր պիր ապքեր տիր » :

Պու ճիւմլէ Վէնէտիկ ճիւմհուրունուն Սէնաթօ նամ պէօլլէք մէճլիսի Պօնաբարթէյէ մուրախիսա մէմուրլար կէօնտէրիպ , Վէնէտիկ մէմալքինին պի թէրաֆ օլտուղունտան , պահս իլլէ Պօնաբար

¹ Սօչինօ վէ Պէրկամա Լօմպարտիանըն պէօլլէք շէրի օլուպ , Պրէշիա տախի Վէնէտիկ ճիւմհուրու մէմալքինտէ պիր պէօլլէք պէլտէ տիր : Պու էսնատէ (1796) Վէնէտիկ

հէնիւլ Վասթրիանըն էլլին կէշմէրէք քէնտի պաշընա վէ էքապիրի միլլէթ խարէսինտէ պիր ճիւմհուր իտի :

Թէնին պէջլէ հարպէն տօսթ մէմլէքէթինէ տուխուլինտէն տօլայը
րէսմէն բօթէսթօ խլէտի :

Լնճապ Վէնէտիկ ճիւմհուրուսուն պիթերաֆըղընը իւք էվիլէ
Լսթրիալըլար պօզուպ Բէսքիէրա նամ մէշհուր պէլտէ վէ գալէսինի
ապքէրլէ իսթիլա իթմիշլէր իտի , վէ հէր նէ գատար տա Վէնէտիկ
ճիւմհուրու պու քէյֆիլէթէ րէյ վէ րըզա վէրմէտիյինտէն մէս'ուլիէ
թի քէնտիւնտէ տէյիլ իտէ տէ , պէջլէ պիր ճէպրի իսթիլայէ տէ միւգ
թէզայը ուսուլու հարպ պիր մուգապէլէ լաղըմ կէլտիյինտէն , օլ
վէճհիլէ Լսթրիա սէրապքէրինին պիր իսիլաֆ հարէքէթինին ճէզայը
մուգապիլինի Վէնէտիկ ճիւմհուրու չէքմէյէ մէճպուր օլտու :

Պօնաբարթէ Պրէշիայա տուխուլինտէն սօղրա , հիւքիւմէթը ճիւմ
հուրիէ միւտիլլէրինէ 7 հաղըրան թարիխիլէ եաղտըղը նամէտէ Բէս
քիէրա մատտէսինի շէյլէճէ կէշմիշ տիր : « Բէսքիէրա մատտէսինին
» հագիւգէթի պու տուր քի , Լսթրիա ճէնէրալը Պօլիէօ , Վէնէտիկ
» լիլէրի գահպէլլէրլէ ալտաթմիշ տիր . վէ էլլի նէֆէրին իմրարը ի
» չիւն հիւքիւմէթտէն բուխտաթ իսթէյիպ , մէմլէքէթի քիւլլի աւ
» քէրլէ զապթ իթմիշ տիր :

4. Պօնաբարթէնին պուստան պէյլէ հէտէֆ իւ մագսէտի օլան
Սանթօվա գալէսինի մուհասէրէ իթմէք իշիւն Վինչիօ նէհրինի կէշ
մէք լաղըմ կէլէճէյինտէն , Լսթրիա սէրապքէրի Պօլիէօ պուսու ֆէհմ
իտիւպ , իմտատ ապքէրի վասլ օլտուղու քիպի , պէրապէր ալըպ վէ
նէհրի իմրար իտիւպ գարշը գըլընա իսթիհքէամ վէրմէյէ պաշաւ
մըշըտը : Նըլ Սանթօվա գալէսինէ տախի եէնիտէն եէնիյէ իսթիհ
քէամաթ իլալէ օլուսուպ , վէ հէր թէրաֆտան միհիմմաթ վէ մէշ
քիւլաթ նագլ օլուսարագ , կէրէյի քիպի մուգավէմէթէ հաղըրան
մագտա իտի : Պօլիէօնուն սաղ գօլու Բէսքիէրա գուրպիւնտէ , օրթա
գօլու Վէլաճճիօ վէ Պօրկէթթօտա , վէ սօլ գօլու Բօճճօլա վէ Վօի
թօտա իտի : Սանթօվա գալէսի պու վէճհիլէ միւսթահքէմ վէ մուս
թահֆէզ օլարագ , ճիվարտա օլան Սէրալիօ գալէսինէ տախի կէրէյի
քիպի մէթանէթ վէրիլլիշ . վէ օն պէշ պին Լսթրիա իհթիաթ աւ
քէրի տախի Վ իլլա Վրանգա թէրաֆընա թէճէմմիւ իթտիլիլիշիտի :

Պու վէճհիլէ Սանթօվա եօլու հէր թէրաֆտան գաբաթըմիշ օլ
տուղուստան , Վրանսըղ ապքէրինէ Վինչիօ նէհրինի կէշմէքտէն պաշ
գա չարէ գալմայըպ , օլ էսնատէ օրտուսուն սօլ գօլու նէհրին սաղ
թէրաֆընտա Տէճէնճանօ , վէ օրթասը Սօնթէքէարօ , վէ սաղ գօլու
Վասթիլիօնտէ օլարագ , ճէման տէօրթ ֆըրգատան վէ օթուզ պին
նէֆէրտէն միւրէթթէպ իտի :

5. Պօնաբարթէ մուգատտէմա Բօ վէ Լտտա նէհրէրինի կէշ
տիլի վագըլթ , տախթէ հարէքէթլէ Լսթրիա ճէնէրալլէրինի իշղալ
իթտիլի միսիլու , իշ պու Վինչիօ նէհրինի իմրար իթտիլի վագըլթ
տախի եինէ պու թէրթիպի գուլլանըպ , եօլ իւսթիւնտէ Բէսքիէ
րատա օլան Լսթրիանըն իհթիաթ ապքէրինի պօղարագ օրատան կէ
չէճէք եէրաէ , սէրիանէ հարէքէթլէ եօգարտան վուրուպ վէ Պօր
կէթթօ թէրաֆընա կէլիպ , օրատան կէշմէք միւրատ խլէտի : Պօր

կէթթօտա Մասթրիալը ան հաղընը տէօրթ պին աթը մէթէրիս ի չինտէ, վէ իւչ պին աթը տախի աչըգտա վէ մէյտանտա իտիլէր : Ֆրանսըղըն սիվարի ճէնէրալը Սիւրաթ, պու աթը ապէրինի վու-րուպ վէ պօզուպ, տօգուզ թօփ, իքի պայրագ վէ իքի պին եէսիր ախպ իլէտի : Պունուն իւզէրինէ միրալայ Կարտան, կրնատիէլէրինի ալըպ չիթապլէ Պօրկէթթօյա տուխուլ իլէտի : Մնապ քէնտիսի կէ-չէր կէչմէզ Մասթրիալըլար կէլիպ վէ քէօփրիւյիւ եագըպ Ֆրանսըղ-օրտուսունու պէրի թէրաֆտա պրրագտըլար : Վէ Վէլլաճճիօ թէփէ-լէրինտէն կիւլէ աթարագ միւճէտտէտէն քէօքրիւ եաբըմասընտ չիտաէթլէ մումանաաթ իթմէյէ պաշտարըլար : Սիրալայ Կարտան պունու կէօրտիւքտէ, օրտուտան վէ ապէրին քիւլ իսինտէն պրըլարագ պուլունտուղու մուխաթարայը հիսս իլէտի . վէ ճանսիփարանէ հա-րէքէթլէ էլի գատար սէչմէ կրնատիէլէրի ալըպ վէ չայա աթըլըպ : Վէլլաճճիօ թէփէլէրինէ չըգմասը վէ թօփլարը տիւլմէն էլինտէն ալ-մասը պիր օլտու . պունտան իքի սաաթ սօյրա միւճէտտէտէն պիր քէօք-րիւ եաբըլըպ . Ֆրանսըղ օրտուսու թէքմիլէն Սինչիօյու իմրար իլէ-տիլէր : Պատէհու ()ժրօ, Սանթօվանըն արգասընա Մէքիէրա թէրա-ֆընա վէ Մէրուրիէ, Վիլլա ֆրանգա թէրաֆընա միւսթաաճէլէն սէվգ օլունտուլար . վէ Պօնաբարթէ էրիքէանը հարպ իլէ Սինչիօ նէհրի-նին գարչը եագասընտա Վէլլաճճիօ պէլտէսինտէ արամ իլէտի :

Պու պէլտէ Մասթրիալըլարտան խալի օլտուղունտան, մուհաֆա-ղասը Սասէնանըն ֆրրգասընա իհալէ օլունմուշուտու . անճապ պունըլար հէնիւզ քէօփրիւյիւ կէչիպ շէհրէ կէլմէքտէ օլտուն, Մէր-թրիա ճէնէրալը Սէպօթէնթօրֆ նէհրին էօթէ թէրաֆընտան կէլէն թօփ սէսլէրինի իշիթտիքտէ, Պօլիէօնուն սօլ գօլունտան պիր ֆրը-գա ապէր ալարագ նէհրին պէրի եագասընա եէթիշիպ քիմնէյի պու-լամատըղընտան, արգատան տօլըու Վէլլաճճիօ իւզէրինէ հարէքէթ իթմիշ իտի :

Պօնաբարթէ գօնաղընտա պիլա ֆիթիւր արամ վէ իսթիրահէթ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ գարաղօլար սօգագտա պիրտէն պիրէ Մասթրիա ապէրի պէօլիւքլէրինի կէօրաիւքտէ, շաչըրմայարագ գօ-շուպ, վէ Պօնաբարթէնին արամ իթտիլի գօնաղա կիրիպ գաբուսու-նու գաբատըլար վէ մէթէրիսէ ալարըլար :

Պօնաբարթէ քէյֆիէթտէն խապէրտար օլտուգտա, կիւճ իլէ պաղ-չէյէ ֆրըլայըպ վէ աթընա պինէրէք արգատան պաղտան պաղա գաչա-րագ րահը սէլամէթէ տուխուլ իտէպիլտի, եօխսա պիր գարաղօլ իհ-մալ իթմիշ օլտա Պօնաբարթէնին գատէրի թէպտիլ օլտա, Սթալիա վէ Սիլան ֆաթիհի, վէ սօն սօնուտա պիւթիւն Նըրքայա հիւ-քիւմտար օլաճագ եէրտէ, թուլ միւտտէթ Մասթրիանըն եէսիքի վէ մաղղուպու օլաճագտը : Սօղրատան Սասէնանըն ֆրրգասը եէթիշիպ վէ Սօպօթէնթօրֆուն աթըլարընը գօվալայըպ, Վէլլաճճիօյու զապթ վէ մուհաֆագա իլէտիլէր :

6. Պօնաբարթէնին պու մուխաթարտան գուրթուլմասը Մհ-պէր թէմիլէ օլունարագ իլէրիւտէ նիչէ նիչէ ֆիլիթաթը շէճիանէ

իլէ մէշհուր օլան սիվարի (Վհպէր ալայընըն (Վրանսըղճա կիտ) իհ տասընա վէսիլէ օլտու : Պուսըլար օն սէնէ խըզմաթը ապքերիէտէ իս թիխտամ օլունմուշ ճէսուր վէ պահատըր միմթազ եխիտլէր օլուպ մէմուրիէթլէրի տայիմա սէրասքերին եանընտա օլմագ վէ սէրասքերի մուհաֆազա իթմէք իտի , Պէսիէր նամ գօլ աղասը իպթիտա պու պէօլլուկիւն թանգիմինէ , վէ սէրասքերին մուհաֆազայը նէֆսինէ մէ մուր օլտու ¹ :

7. Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ Պօրկէթու շէհրինի ալտըղը հալ տէ , Սանթօվա գալասընըն արգասընը չէվլըմիշ տէմէք օլտուղուն տան քէնտի ապքերինի տախի արգատան օ թէրաֆէ մուհաֆազա ի տէճէք լտիճէ նէհրի իւղէրինտէ Վէրօնա շէհրինտէն մատաւա մլու թահքէմ վէ մէթին պիր պէլտէ գալմամըշըտը . իմտի պունուն տախի զապթ ու թէսիսիրինի Պօնաբարթէ թէսմիմ խլէյիպ , հաթտա պէօլլէ պիր սէպէպլէ Վէնէտիկ հիւքիւմէթինէ միւթալիգ պիր պէօլլէք պէլտէյի էլէ կէչիւմէսի տախի լսթրիանըն Ռէսքիէրա շէհրինի իս թիլա իթմէսինէ պիր մուգապէլէ սայըլաճագտը :

Պօնաբարթէնի Վէնէտիկ մէմալքինէ տուխուլինէ պիր իքինճի սէպէպ տահա վար ըար , իթալիանըն պաթը թէրաֆլարը կէրէք լսթրիա ասքերինին վէ կէրէք Վրանսըղ ապքերինին իսթիլասը իլէ զարուրէթէ կիրիթթար օլուպ , զախիւրէ , միհիմմաթ , վէ ագճէյէ միւթալիգ պիր շէյ գալմամըշըտը : Վէնէտիկ մէմալքինտէ իսէ օր տույա միւթալիգ պու մագուլէ էչեատէն քիւլլուէթիւ մէվճուտաթ պուլունտուղունտան , Պօնաբարթէ պունտան տախի միւթէնէֆֆի օլմագ իւղրէ , միւգթէզայը հալ օրտու մէքքէղինի պու ըայա նագլ իթմէք միւրատ իթմիշ իտի : Վէնէտիկ ճիւմհուրու օլէս նատէ հէր նէ գատար աա ինգըրագ պուլմուշ իսէ տէ , Պօնաբար թէյի կէրէյի քիպի թագէիգ իտէճէք գուվլէթ վէ իգթիտարլարը աա խի եօգ տէյիլ իտի , պու ճիւմլէ Պօնաբարթէնին սէյթ իւ շէօհրէթի ճիւմհուր ըէիսլէրինէ մուպալաա իլէ վասլ օլմուշ օլտուղունտան , խուսուլմէթէ մուպաշէրէթ իթմէզտէն էվլէլ միւքեալէմէ թարիպիլլէ պու զայլտէն խէլաս իթմէք միւրատ խլէտիլէր . իմտի բուէսսա տէն Պօսգարէլլի նամ նազըրը մուրախիսաա մէմուր թայէին իտիւպ Պօնաբարթէյէ կէօնտէրտիլէր : Պու զաթ Պօնաբարթէնին իսմինտէն , վէ շիտտէթը միղաճընտան օլ մէրթէպէ խէվֆ իւ տէհշէթէ կիրիֆ :

¹ Պօնաբարթէնին պու ալայը թէրթիպ իթմէսիմաէն միւրատ պաշըլճա քէնտի նէֆսի նի մուհաֆազա իթմէքտէն իսէ , խուսուլլէլէ հանընտա պիր պէօլլուկ ճէսուր վէ պահատըր եխիտլէր պուլունտուպ հիյնի հաճէթաէ անգէր իլէ պապէն քիմսէնին ճէսարէթ իտէմէյէճիլ իլէլի պաշա ըզգարմագ իլլին օլմալըտըր , եօիւ սա Պօնաբարթէ հիշ պիր վագըթ նէֆսինի մուխաթարատան սագընմայըպ մուհարէպէլլէր տէ էն էտան նէֆէր մագալմնտէ բէք չօլ տէ ֆա էն միւհիլք մահալլէրաէ պուլունմուշ . վէ պուլունմաը իլէ տախի իֆթիխար խլէմիշ տիր :

Պու ըհպէր պէօլլուկիւնիւն օլ էսնտտէ կիտիի գըյաֆէթ սողատան Նաբօլէնուն իսլէլ իսթիլլուղունտա , իասաա ասքերինին ալճը ալայարընա կիտիլիլտի , վէ Պօնաբարթէ նին զայլթ սէվալի վէ էքսէրիա պիղլաթ կիտիի գըյաֆէթ օլուպ , 1821 տէ Սէնթ էլէ նատա վէֆաթ իթտիի էսնտտէ տախի պու քիպլէթի կիլինմիշ իտի , վէ էօլլէճէ տախի տէֆն օլունտու : Վէ թասլիլլէրինին տախի փէք չօլու պու գըյաֆէթլէ ըհամ օլունմուշ տուր :

Թար օլմուշուտու քի, « Եարապպիմ սանա սրղընմըշըմ, ճանըմ տանա գուրպան օլտուն » տէյէրէք էօլա ըէվան օլտու : Վէ օրտու մէքէգիւնէ կէլիպ Պօնաբարթէնին գարշըսընա չըգտըգտա, միւշարալէյն սուրէթա պիր հիտաէթ կէօսթէրիպ, « Ճիւմհուրիէթին խասմը ալուտի » օլան Վրալգատէի¹ նասըլ պու պէլտէյէ գապուլ իթտինիպ, վէ պիւ » Թէրաֆըղա րպէթ իթմէյէրէք Մասթրիա ապէրինի նիճէ կէչիրտի » նիզ . պունճա հէմէհրիլէրիմին պունճա Վրանսըղլարըն տէօքաիւք » լէրի գանլարա պիր ինթիգամ վէ պիր տէհէթիւ ինթիգամ լաղըմ » տըր տէտի » : Փօսգարէլի պիր իթիգար աֆվ թալէպ իտիւպ, մինա սիպ Թարղիլէր վատ իտէրէք, մուգապէլէսինտէ Վրանսըղ ապէրինին Վէրօնատան չըգմասընը մաթլուպ իյլէտի : « Պօնաբարթէ ճէվապ վէրիպ » վագըթ կէճ տիր արթըպ, շիմիլէտէք չօգտան ճէնէրալ Սասէնա » Վէրօնայը ալըպ Եագմըշտըր » տէտիքաէ Փօսգարէլի ֆէնա մէյու սիէթէ կիրիֆթար օլուպ Թէքրար Պօնաբարթէյէ Եալվարմագտա, Պօնաբարթէ միւթէտիլանէ մուամէլէ իտիւպ Էկէր Սասէնա ալըպ Եագմամըշ իսէ չէհրին Թէսլիմ օլմասընա Եիրմի տէօրթ սաաթ մէյտան վէրիլիմ տէյիպ մուրախիսսըր Թէքրար Վէրօնայա կէօնտէրտի :

Փօսգարէլի Վէրօնայա կէլիպ չարէսիզ մէմէքէթին Թէսլիմ օլմասընը Թէքրիֆ իյլէտի վէ քիպարլար վէ քիշիգատէլէր զիյգըմէթ, Էշէա վէ Էվաա իւ պալլէրինի ալըպ թիւրօր Թէրաֆընա չէքիլտիլէր, պու ճիւմիլ Վրանսըղլարըն տուխուլինտէն սօղրա, Վէրօնա ահալի սի ապէրին հիւսնիւ մուամէլաթընտան խօշնուտ օլուպ, Ճիւմհուր ապէրինին Թէվաթուր օլտուղու վէճհիլէ վահշի վէ գալըմ օլմատըգլալընը ըէյէլայն միւշահէտէ իյլէտիլէր :

8. Պօնաբարթէ պիղգաթ Վէրօնայա տուխուլ իթտիքաէն սօղրա Վէնէտիկ Ճիւմհուրու Թէրաֆընտան Լըրիձձօ վէ Պաթալիա նաւման իքի մուրախիսս տահա կէօնտէրիլտի : Վէ Պաթալիա, օլտուգճա Վրանսըղ Թէրաֆտարը պուլլունտուղունտան, հիւսնիւ մուամէլէ իլէ գապուլ օլունմասը մէմուլ օլունուրտու : Վէ վագաա Պօնաբարթէ պունլարը Փօսգարէլիտէն զիատէ Թալթիֆլիճէ գապուլ իտիւպ, հէտէֆ իւ մագսէտինէ վասլ օլմուշ օլտուղունտան, հիտաէթ իւ զաղապը Թէսլին օլմուշ քիպի կէօրիւնտիւ : Վէ Վէրօնայա կիրտիքտէն սօղրա իլք միւրատը ապէրի պէսլէմէք, վէ իքինճի միւրատը, Վէնէտիկ Ճիւմհուրու Վրանսա իթթիֆագընա տախիլ իթմէք օլտուղունտան, կեահ Թէհտիա վէ կեահ Թալթիֆլէ մուրախիսսալարըն իսկեաթընա սայ իյլէտի : « Ինսանճա Թապիաթըն իլք գանուշու Եաշամագ տըր . տէտի պիր միւքեալէմէտէ . պու պապտէ Վէնէտիկ Ճիւմհուրունա պիր սըգընթը վէրմէք իսթէմէզաիմ . անճագ մատամքի ճէնի գըսմէթի պիղի Վէնէտիկ Թօփրաղընա կէթիլտի, պուլլունտուղումուզ Էէրտէ Եաշամագ մէճպուրուզ : Հիմտի² Վէնէ

¹ Փրանսըղ գրալը օն ալթընճը Լուինին գարնոսը Գօնթ տը Բրօվան, Ինկիլթէրայը, Սէմանէայը տօլաշտըգտան սօղրա պիր միւտ տէթ տախի վէրօնաէա իգամէթ իտիւպ, Եա

լընը Ճիւմհուր ապէրի վերուտինտէն տօլայը ֆիրարէ մէճպուր օլմուշուտու : Միւշարալէյն 1814 տէ ֆրանսա գրալը օլուպ, օն սէքիլին ճի Լուի Թէսմիլէ օլունտու :

տիկ ճիւմհուրու ասքերիմէ լազըմ օլանը վերսին . սօղըա մուհասէպէ-
սինի Պրանսըզ ճիւմհուրու իլէ թէսվիէ իթսին » :

Պունուն իւղէրինէ պիր եահուտի պազիրկեանը օրտունուն քեաֆ-
ֆէի լէվազիմաթընը թահիւտ իտիւպ . Վէնէտիկ ճիւմհուրու տախի
պիթէրաֆլըղա սիւրէթա սէքթէ վէրմէմէք իւզընէ ագճէսինի կիզլի-
ճէ օ պազիրկեանէ վէրիպ , կէօյա սօղըա Պրանսըզ ճիւմհուրունտան
ալաճապը օլաճաղըտը : Պօնաբարթէ պաատէհու սէօհպէթինի Վէնէ-
տիկին Պրանսա իլէ պիրլէշմէսինէ կէթիրիպ , « Լաիճէ նէհրինի սաշ-
տան պաշա թութմայա մէճպուրում . օրտումուն մուհաֆազասը ի-
չիւն պէօյլէ պիր էմին մէվգիին էլիմաէ պուլունմասը էլզէմ տիր , վէ
Վէնէտիկ ճիւմհուրունուն պու նէհրի մուհաֆազա իաէճէք գուտ-
րէթի եօգ տուր :

« Վէնէտիկ ճիւմհուրու էլլի պին նէֆէր հազըրլասըն վէ Լաիճէ
պօյունու մուհաֆազա իթսին , օ վաքըթ Վէրօնա , Բօրթօ Լէնիա-
նօ , ճիւմէսինի քէնտիսինէ թէսլիմ իաէրիմ , հաթտա Պրանսըզարըն
պուրպարա կէլմէսինտէն սիզ իֆթիխար իթմէլիսինիզ , Պրանսանըն
էմրի իլէ պուրալարտա վազի օլաճապ մուամէլաթըն քեաֆֆէսի սիզլին
խայր ու մէնֆաաթընըզը միւճիպ օլաճապ տըր : Իշթէ Լէսթրիալըլա-
րը Լը տաղըարընտան էօթէյէ աթտըմ , իհթիմալ տըր Լէսթրիա հիւ-
քիւմէթինաէն գուրթուլան Լօմպարտիա էյալէթի միւսթապիլ պիր
հիւքիւմէթ օլաճապ : Վէնէտիկ ճիւմհուրունա պունտան մէնֆաաթ-
լումնէ՞ օլապիլըր : Պիզիմ իլէ իթթիֆապ իթսէնիզ , միւքեաֆաթընը
քա կէօրիւրաիւնիւզ պիզիմ հիչ պիր աէվլէթ հիչ պիր մէմալէք իլէ
ճէնկիմիզ եօգտուր : Հուտուտինաէն չըգմըշ Լէսթրիա աէվլէթինի
հուտուտինէ տախիլ իթմէք իւզընէ պիզէ մուամլին օլան հիւքիւմէթ-
լէրին ճիւմէսինէ տօսթ վէ սատըզ գալաճաղըզ » :

Վէնէտիկ ճիւմհուրունուն մէզքիւր լքի մուրախիսասլարը , միւ-
թէհայիլէն Պօնաբարթէնին հուղըրունտան չըգըպ , պու գատար
կէնճլըքտէ , պէօյլէ թէսպիր . րէվլէթ , վէ իահիշ քէմալը թէաճ-
ճիւպլէրինէ միւճիպ օլմուշուտու վէ հիւքիւմէթէ եաղտըզարը նա-
մէնին խիթամընտա : Պո- աբաթն վագիլը իլէ վէլաւնիա պէօյի-սնօ-ֆո-սո-
օլաճապ տէյի շէրհ վէրմիշէր իտի :

9. Պօնաբարթէ Վէրօնա պէլտէսինի զապթ իտէրէք . Լաիճէ
նէհրինէ սահիպ օլտուգտան , վէ Վէնէտիկ ճիւմհուրի իլէ օլան մու-
գապլէլաթընտան նաշի ասքերիին մէքիւլաթ մէլպուսաթ վէ միհիմ
մաթընտան էմին օլտուգտան սօղըա , Վանթօվա գալէսինի տախի
զապթ իւ թէսիիր իթմէքտէն պաշգա պիր էմէլ վէ արզու իթտիյի
շէյ գալմամըշտըր : Վանթօվա գալէսի պիւթիւն լթալիանըն պիր հիւ-
սարը մագաւիլնտա օլուպ , Վինչիո նէհրինտէն զուհուր իտէն կէօլէր
իւղէրինտէ տիր վէ գարայա սու իչինտէ րըխթըմ իլէ եաբըմըշ ֆա-
գաթ տէօրթ ճատտէ իլէ մէրպուլիէթի վարտըր : Պու ճատտէլէրին
տըշարընտա , եանի գարայա պիթիշիք օլան իսթիհքեամաթընը Պօնա-
բարթէ իպթիտա քեամիլէն զապթ իլէտի : Պունլարտան պիրիսի Վան
Ղօրճիօ թէսվիէ օլունուպ , պունու պիզզաթ Պօնաբարթէ քէնտի

վուրտու վէ ալար, իբրնճիսի Չէրէս վէ Ռիթթօլա Թապիր օլունուպ պունլարը () Ժրօ ալար, իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւսիւ Տօվէրպէլլօ վէ Ռիթթօլա Թէսմիլէ օլունուպ պունլարը տախի Սէրիւրիէ զապթ ի տիւպ իսթիհքեամ վերտի : Վէ պու վէճհիլէ պիւթիւն ճատտէլէրին պաշը Վրանսըլլարըն էլինտէ օլուպ, կէրէք պունլարը մուհաֆազա իթմէք վէ կէրէք շէհրին քէնարընտա օլան Լա Վալօրիթա գալէսի նի կէօզէթմէք, վէ Սանթօվատա օլան օն տէօրթ պին Լէսթրիալը մուհաֆազա ասքէրինի տըշարը չըգարթմամազ իւզըէ եալընը սէքիզ պին ասքէրլէ ճէնէրալ Սէրիւրիէ Թային օլունուպ, վէ պու սիւրէթտէ գալէ տէրունինտէ օլան մուհաֆազա ասքէրինին նըսֆը գատար ասքէրլէ Սանթօվա գալէսի մուհասէրէ գըլընտը¹ : Վէ իքի եանտան տախի էմին օլմազ իւզըէ () Ժրօ աշաղը Իթալիա եօլարընը, վէ Սաս սէնէ եօգարը Իթալիա եախօտ թիւրօլօ եօլարընը քէսիպ ասքէր կէ չիտինի մէն իթմէյէ մէմուր օլտուլար : Պու ճիւմլէ Պօնաբարթէնին եէտինտէ պաթալ մուհասէրէ Թօիլարը օլմատըղընտան, պու մուհա սէրէ իլէ Սանթօվանին ֆազաթ տըշարը իլէ պիր իսթիլաթընը քէս միշ օլաճաղըտը, չիւնքի էօթէտէ Սիլան գալէսի հէնիւզ Թէսլիմ օլ մամըշ օլուպ, Ռիթմօնթէտէն ալընան պաթթալ մուհասէրէ Թօիլա ըրտա Սիլան գալէսինէ գարշը իսթիստամ օլունմագտա իտիլէ : Վէ պու գալէ ալընմատըգճա օ Թօիլարըն Սանթօվայա եախօտ պաշկա եէրէ նագլ օլունմատը միւմքին օլմագըտը :

10. Պու էսնատէ Լէսթրիա տէվլէթի տախի Իթալիայա եէնիտէն պիր օրտու Թէրթիպ իտիւպ ճէնէրալ Պօլիէօ տախի ատէմը տիրայէթ վէ մէհարէթինի իսպաթ իթմիշ օլտուղունտան, նագարտան տիւշիւպ եէրինէ Վ իւրմսէր նամ ճէնէրալ Իթալիա սէրասքէրի նասպ օլունուպ վիրիւտ իտինճէյէտէք, ճէնէրալ Սէլաս մուվազգաթէն վէքիլ Թային գըլընմըշտը : Վ իւրմսէրին օրտուսու եիրմի պին նէֆէր սէչմէ ասքէրտէն միւրէթթէպ օլուպ, Թէմմուղուն իլինտէ Իթալիայա վասլ օլաճագ վէ պու սիւրէթտէ Սանթօվա գալէսի մուհաֆազա աս քէրիլէ պէրասէր Լէսթրիանըն Իթալիատա ճէման գուվլէի աս քէրիլէսի եէթմիշ պին նէֆէրէ պալիզ օլաճաղըտը : Վրանսա ճիւմ հուրու, Պօնաբարթէյէ կիւճիլէ օն պին նէֆէր իմոտա կէօնտէրէ պիլմիշ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ գըրգ պին նէֆէր իլէ եէթմիշ պինէ մուգալէմէթ իթմէյէ մէճպուր օլուպ, ֆէթանէթ վէ էհլիէ Թի իլէ ասքէրին սայըտա նօգսանընը Թէտապիրի մնգուլէ զիատէթի իլէ տօլտուրտու : Պունտան մատա, Լէսթրիա տէվլէթի, Վէնէտիկ վէ Ղէնօվա ճիւմհուրլէրինի վէ Տօմա, Թօսգանա վէ Նաբօլի հիւ քիւմէթլէրինի վէ ահալիլէրինի, Վրանսայա գարշը Թահրիք իտիւպ, հէր Թէրաֆտան Վրանսա ալէհինէ ֆէտա գալարըմագտա իտի :

Ղէնօվա ճիւմհուրու մէմալլէրինտէ Լէսթրիա իմքէրաթորու վէ

¹ Պունա սէպէպ Սանթօվա գալէսինին կէօլ իլինտէ պուլունտուղու տուր : Սանթօ վատան ասքէր հէրնէ վագըթ տըշարը չըգմագ միւրտա իթսէ, իքի Թէրաֆը սու մէգքիւր

տէօրթ ճատտէնին պիրինտէն եիւրիյէճէք օլ տուղունտան մումանաթ իթմէք գօլայ օլա ճաղը Թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր :

րասէթի օլարագ պիր Թագըմ մալքեանէլէր վար ըտը , պու մալքեա
նէ միւսթէճիրլէրի Ղէնօվատա Լէսթրիա էլէիսի Ղէրօլասըն Թէշվի
գաթը իլէ Լէրոբանըն հէր Թէրաֆընտան , պիրէր հապասաթլա
գաջը պօրալարա սըղընան հէգալէ մագուլէլէրինտէն Պարլէի խմի իւ
լէ գօլ գօլ սիլահը հարամիլէր Թէրթիպ իտիւպ Պրանսանըն Ղէնօ
վատան կէչէր Եօլլարընա Թագսիմ իլէմիշլէր իտի : Պուշլար Լքէնին
տաղլարը կէչիտլէրինի Թուլթուպ , Պրանսա օրտուսուհա կէլէն Թա
թարլարը վէ քէրվանլարը վուրուր , վէ Պրանսըզ ապէրի պէօ
լիւքլէրինի տախի , աղ օլտուգլարը հալտէ վուրուպ տաղլթըրլար վէ
Պրանսա ճիւմհուրուհա էլլէրինտէն կէլէն խասարաթը իճրա իտէր
լէր իտի :

Թօսգանատա , Ինկիլիղլէր 1 իվօրնօ¹ պէլտէսինի զապթ իտիւպ ,
վէ օրայա տօնանմա կէթիրիպ , Պրանսըզն Թիճարէթինի մահվ իթ
տիքտէն մատա , տէնիզտէն Իթալիա օրտուսու իլէ խիթիլաթը տա
խի քէսմիշ իտիլէր : Սարտէնիա ապէրի Բարիստէ իմգալանան ահա
նամէտէն , տէվլէթլէրինէ օլան մալգարրաթը հիսս իտիւպ , ինթի
գամ ալմագ սէվտաընտա իտիլէր : Բօմա հիւքիւմէթինէ Ինկիլիղլէր
Պօրսիգատան ալթը պին ապէր վատ իթմիշ օլտուգլարընտան , օ
տախի Պրանսա ճիւմհուրու հագգընտա խուսումէթքեարանէ տալ
րանմաղա պաշատը , նիհայէթ Լաբօլի տէվլէթի , աթէշի վէ ֆաիլէ
պիր գրալիշա Թէշվիգաթընտան² միւթէէսսիր օլարագ օթուղ պին
նէֆէրլէ Թէտարիքեաթը հարալիյէյէ մուպաշէրէթ իթմէքտէ իտի : Պու
վէճհիլէ Պօնաբարթէ օրթատա գալըպ տէօրթ Թէհլիքէ արասընտա
պուլընտու . Շըմալ Թէրաֆընտան Լէսթրիա օրտուսու իւգէրինէ
հիւճիւմ իտէճէքտի , Ղէնուպ Թէրաֆընտան Թօսգանա , Բօմա , վէ
Լաբօլի տէվլէթլէրի խուսումէթէ հաղըրլանմագտա իտիլէր : Սաղ
տա 1 Վէնէտիկ ճիւմհուրու Պրանսըզլարըն Վէնէտիկ մէմալքինէ
տուլտուլլէրինտէն մէմուհն օլմայըպ , օրաոսան տէֆ իթմէյէ պիր ֆըր
սաթ կէօգէթմէքտէ իտիլէր , վէ սօլտա Սիլան գալէսի ալընմամըշ օլ
տուղընտան , կէրէք Լէսթրիալըլար վէ կէրէք Ստրտէնիալըլարտան
գօրգուլուր իտի :

Պու հալտէ , Լէսթրիա ապէրի Եիրմի կիւնէտէք մուհարէպէյէ

¹ Լիվօրնօ Թիւրքճէ Ալիօրնօ Թօսգանա
հիւքիւմէթի Թաուրուֆուհտա , վէ Ագ տէ
նիլտէ պիր պէլտէյի ճէսիմէ վէ շարգ վէ զարպ
իլէ պէշլիւք Թիճարէթ մահալի տիւր : Լիմանը
զայէթ Էմին օլուպ մէթին գալէլէրի վար , վէ
պու պէլտէ տայիմա միլէլը միւսթէլիքէ Թիւճ
ճարըրը մէքէանը օլմուշ տուր :

² Պու Էանատէ Լաբօլի գրալը տէօրտիւն
ճիւ ֆէրտիմանտօ զայրէթ վէ ճէսարէթտէն
արի կէվէք վէ պիսէպաթ պիր զաթ օլուպ
հիւքիւմէթի , Լէսթրիա իմէրաթորիշաը Մա
րիա Թէրէզէանըն գըզը վէ գրալը միւշարալէ
հին զէվճէսի Մարի Գարօլին նամ գրալիշա է
լինտէ , վէ պու տախի գարը վէ Էրէքէ պաղը
մուգարրիպլէրի Թէյիթի ալթընտա իտի : Գը

րալ Էօթէտէն պէրու պալըգ ալը իլէ մէշղու
օլտուղընտան Էալընըզ Ֆրանսըզլարըն , մէմա
լքինի խմիլա իտէճէյի մուխաթարաընտան
խապէրտար օլտուգտա , օ վագրթ պալըգ օլ
Թապըր էլլիտէն պրապըպ , վէ գըլըճա ապէ
րին Էօնիւնէ տիւշէճէք Էէրտէ , Էլլիտէ պիր
խաշ իլէ քիլիսէլէրի տիւշիւպ կէօլ Էաշը տէօթ
մէյէ պաշատը , վէ կիւնիւն պիլիմտէ Թաճըր
վէ աստըրը տախի քիլիսէյէ հիպա իլէտի Գը
րալըն պու հարաթէթիմտէն ապէրի մէմուհն
օլմայուպ , ֆագաթ ճէօմաաթ կէրէյի քիպի
գապարըպ Էօրֆիւլիւ շամաթաթ վէ ինթի
գամ մէտալէրի իլէ , տիւնիւնըն Էն Թալիլի վէ
Էն ճէնիկեալէր ապէրի օլան Ֆրանսըզլարըն իւ
զէրինէ Էիւրիւմէյէ գալըլըշար ըտը :

հաղորդ օլարագ, յորանսրդ ասքերի իլէ չաթըշաճագ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ պու եիրմի կիւն զարֆընտա Սիլան գալէսինի ալըպ, վէ թօսգանա, իօմա վէ Նաբօլի հիւքիւմէթէրինի տայրէի իթաէթէ տա խիլ իտիւպ, պիւթիւն իթալիա ահալսինէ տէհչէթ վէրէրէք քեաֆֆէի գուվլէթի իլէ Մաթրիա ասքերի իլէ ուղըրաշմագ իչիւն իքի եանտան վէ արգատան էմին օլմայա միւհթաճ ըտր :

11. Պօնաբարթէ գուվլէի ֆաիլէի վէ ճէսարէթ իւ ֆէթանէթի իլէ պու գատար աղ վազըթտա քեաֆֆէսինին հուսուլինէ շու վէճհիլէ մուվաֆֆագ օլտու : Իպթիտա սէրիան Սիլան իւզէրինէ կիտիւպ, մուհասէրէյի սըգըշտըտըր. վէ կէճէ կիւնսիւզ գալէյէ թօի վէ խումպարա եաղտըրարագ, եագմայա պաշլատըր. քէնտիսի պիզզաթ մուհասէրէյի մէզպուրէ իլէ մէշղուլ իքէն, պին իքի եիւզ սէջմէ ասքեր իլէ միրալայ Լանը, Ղէնօվատա օլան Մաթրիա մալի քեանէլէրի իւզէրինէ կէօնտէրտի. վէ ճէնէրալ (Ժ)թըյու, իօնէհրինի կէչէրէք պէրի թէրաֆտան վէ իօմա մէմալիքինտէն Պօլօնիա վէ Վէր րարանն¹ զապթընա թայեին իլէտի : Սիլալայ Լան, գաթթալ վէ իհրագլէ մէզքիւր մալիքեանէլէրին ճէզասընը թէրթիպ իթմէքտէ օլտուն, Պօնաբարթէ Ղէնօվա ճիւմհուրու մէմուրէրինէ պիր շիտա թէթի մէկթիւպ եաղըպ, գօլ աղասը Սիւրաթ իլէ իրսալ իլէտի : Պօնաբարթէ հարամիլէրէ մուավէնէթ իտէն Նօվի նամ կօվէրնաթու ըուն աղլինի վէ իպրէթ օլաճագ սիւրէթտէ թէտիպլինի վէ Մաթրիա էլէիսինին Ղէնօվատան տէֆինի թալէպ իտիւպ, մէկթիւպիւն տէ շու վէճհիլէ եաղմըշտըր :

« Սէմալիքինիլտէ գօլ գօլ զուհուրա կէլէն հայտուտ վէ հարա միլէրին զապթընա գատըրմըսընը տէյիլմիսինիզ. էկէր սիզ գատըր տէյիլ իսէնիզ, պէնիմ գուտրէթիմ վարտըր : Պիր յորանսրդըն զայ վէ թէլէֆ օլտուղու եէրտէ, պիւթիւն քէյլէրի գասապալարը ա թէչէ վէրիլիմ. վէ պունա միւսաատէ իտէն զապթընան ճէզասընը շիտաթէթ թէրթիպ իտէրիմ. պիր յորանսրդըն թէլէֆի, պիւն թիւն պիր գազանըն խարապիլէթինէ միւճիպ օլուր, էյէր մէնինէ տայ իթմէմիշ իսէ » :

Սիւրաթ Պօնաբարթէնին էմրի իւզըէ Ղէնօվա ճիւմհուրունուն Սէնաթօ մէճլիսինի թօիլայըպ, եիւքսէք սէսլէ նամէյի պիզզաթ մէճլիսէ օգուտու : Սէճլիս տէհչէթէ կիրիֆթար օլուպ Նօվիյի աղլ իթտի վէ Մաթրիա էլէիսինէ ըուխսաթ վէրտի. վէ եօլարը ճիւմհուր ասքերի իլէ քեամիլէն մուհաֆազա իթմէյէ միւթահիւտ օլտու. վէ պու վէճհ իլէ Ղէնօվա ճիւմհուրու տայրէի նիզամա տուխուլ իթտիլքտէն սօղըրա Պօնաբարթէ օրտուկեահը օլան թօրթօնատէն հարէքէթ վէ Սօ տէնայա մուվասէլէթ իլէտի :

¹ Պօլօնիա վէ ֆէրրարա իօմա հիւքիւմէթինին Լօմպարտիա վէ Մօտէնայա եազըն իքի պէյիլէք էյալէթ վէ շէհրէրի տիւքի. օ սէնէ եանի 1796 տան 1814 է գատար ֆրանսըզ լարըն էլինտէ գալըպ, սօղըրատան էինէ ֆաիա

հիւքիւմէթինէ կէլմիշ տիր. ֆագաթ հինի հաճէթտէ Մաթրիալըարըն, մուհաֆազա ասքերի կէօնտէրմէյէ տաիսի սէլահիլէթէրի վար տըր :

Պուլ էսնատէ (Ժրօ, Բօմա մէմալքիւնտէն օլան Պօլօնիա վէ Ֆէր-
րարայը զապթ իտիւպ, Վերրարա գալէսինտէն եիւզ օն տէօրթ Թօփ
ախլ իթմիշ իտի, վէ գըրգ բարէսի զայէթ պաթթալ վէ մուհասէ-
րէյէ ելվէրիշի Թօփլար քոր: Պօլօնիա ահալիսի Բօմա հիւքիւմէ-
թինտէն ասլընտան մուաճճէզ օլտուգլարընտան, Վրանսըղարըն տու-
խուլինի այնը իսապէթ աոտ իտէրէք, հիւսնիւ ըիզալէրի իլէ Թէս-
լիմ օլուպ, պիր տախի Բօմա հիւքիւմէթինէ Թապի օլմամազ իւզրէ
քէնտի քէնտիլէրինէ պիր հիւքիւմէթը մուվազգաթա նասպ իլէ-
սիլէր:

Վրանսա ապէրինին պու ֆիթուհաթլարընտան վէ մէմալքիւնէ
Թէճալուզ իթմէսինտէն, Բօմա հիւքիւմէթի իֆրաթ խէվֆ իւ էն
տիշէյէ կիրիֆթար օլուպ, Բօմատա Սպանեօլէլիսի օլարազ Վրան-
սա ճիւմհուրինէ մինասիպէթի օլան Սարքէյէ տ'Նգարա Թէվասսիւ-
թի իլէ Փափա ճէնապլէրի Պօնաբարթէյէ պիր միւթարէքէ Թէքլիֆ
իլէսի: Պօնաբարթէ հազիրանըն 19 ունտա Պօլօնիայա կիրիպ, 24
իւնտէ միւթարէքէ իմզա օլունտու: Պսւ միւթարէքէ իլէ Վրանսա
ճիւմհուրուհա պիր էմիլէթ օլմազ իւզրէ Նիգօնա գալէսի Վրանսըղ
ապէրինին եէսինտէ գալտըգտան մաատա, Փափա ճէնապլէրի զախ-
րէ վէ ագճէ օլարազ եիրմի պիր միլիոն ֆրանգ Վրանսայա ճէրիմէ
վէրիպ, եիւզ գատար էն մէշուր Թասլիլի վէ Վրանսըղ էլիսինին
ինթիխապը իւզրէ պէշ եիւզ ճիւտ էքի վէ նատիր էլ եաղսը քի-
թապլարը վէ Թաշ Թասլիլիլէրի ճիւմհուրա հէտիլէ իթմէյէ մէճ-
պուր օլտու:

Պու միւթարէքէտէն ագտէմ էօթէտէ Նաբօլի գրալը, Պօնաբար-
թէնին իթալիատտ օլան նուֆուզ վէ գուվլէթինէ մուգալվէմէթ իւ
տէմէյէճէյինի տէրք իտէրէք, Բրինչիքէ Պէլմօնթէ Բինեալթէլիսի
մուրախսա կէօնտէրիպ միւթարէքէ Թալէպինտէ պուլունմուշու-
տու: Սուգատտէմա Նաբօլի տէվլէթի Մսթրիայա օն պին աթը
իմտատ վէրմիշ օլուպ, պու ապէրին պիր մըգտարը հէնիւզ Մսթ-
րիա խըզմէթինտէ իտի, Պօնաբարթէ Նաբօլիտէն, իթալիանըն սա-
լը հիւքիւմէթլէրի միսիլու գախրէ վէ վէրկի ալմայըպ, պիւթիւն
Նաբօլի լիմանլարընը Վրանսըղ կէմիլէրինէ աչըք օլմասը: Նաբօլի-
նին Ինկիլիզէ վէրախի պէշ գըլթա իքի անպարը վէ պիր գաշ ֆըրգա-
թիյնին կէրի ալընմասը, վէ մէզքիւր աթը ապէրին Մսթրիայը Թէրք
վէ Վրանսըղ օրտուսուհա տախիլ օլարազ ըէհին գալմասը շարթլարը
իլէ միւթարէքէյէ րազը օլտու¹:

Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ օրթա վէ աշալը իթալիա հիւքիւմէթ-
լէրի Թէսալիլիթինտէն գուրթուլտուգտա, իլլօրնօյա էնիպ վէ օ-

¹ Պօնաբարթէնին պու շարթըս Նաբօլի
գրալը իլէ միւթարէքէյէ կիրիշմէսի, հիւքիւ-
մէթը ճիւմհուրիէ ըիլլէրինին ըէյինէ մու-
թալըգ տէյիլ իսէ տէ, պուլուր գալէմ սու-
հիպի եախստ Պօնաբարթէնին տէտիլի քիլի
Սթօֆաթ աոտմար օլուպ, մուհարէպէ իսիւ-
տէլէրինէ վագըֆ քիմնէլը օլմատըղլարընտան

Պօնաբարթէ իթալիա սէրապէրի նասպ օլա-
լտան պէրիւ, ապէրիճէ խուսուպարտա քիւ-
սէյի տիյնէմէյիպ, խօտսէլանէ հարէքէթ ի-
տէրտի, վէ պու սէպէպտէն տօլայը, միւտիւ-
լէր Պօնաբարթէ հազգընտա շիւսէն վէ վէս-
վէսէ իթմէյէ պաշլամըտըր:

րատան ինկիլիզների գովալայրպ վէ կէմիւրիինի գաֆիլտէն պատրպ եագմայր թամիմ իյլէմիշիտի : Ընճագ պու հարէքէթինի քիւլլէն էսրար թուլթուպ, սախթէ մանօվրալար իլէ հէտէֆինի սէթր իլէ տի : Վէ իպթիտա Բօմայա Վիօրէնչա իւզէրինտէն ապէր կէօնտէրիպ Փափայր միւսալէհէյէ մէճպուր իթմէք պէհանէսիյէ Թօսգանայա պիր ֆրրգա ապէր սէվէ իլէտի . լաքին Թօսգանա տուգասը ապէրին պաշգա եօլտան կիթմէսինի վէ Վիօրէնչայա կիրմէմէսինի պա արիզէ նիազ իթտիինտէն, Պօնաբարթէ Բիլլա իւզէրինտէն հալէքէթ իթտի : Պու ճիւմլէ չարիա ապէրի ճէնէրալ Վօսգո գօման տասընտա օլարագ, քէնտինտէն էվվէլ Թօսգանայա տուլտուլ իթմիշ իաի : Պօնաբարթէ պու ֆրրգա իլէ պիրլէշիպ, վէ պիլ իսթիճալ հալէքէթ իտէրէք սէքիզ կիւնտէ Իվօրնոյա տախիլ օլտու : Ընճագ Պօնաբարթէնին հարէքէթինտէն ինկիլիզէր խապէրտար օլարագ, տօնանմալարնը օրատան գալտրըրպ Վօրսիգա ատասընա աշըրմըշլար լտր : Իմտի Պօնաբարթէ Իվօրնոյա սահիպ օլտուգտա, ֆագաթ Ինկիլիզ ֆապրիգալէրինի եագրպ, վէ էմթաա մահգէնլէրինի եաղմա իթտիրիպ, Ինկիլիզ Թիճարէթինէ աշըր խասարաթ վէ զիան վէր ալքտէն մաատա, Վօրսիգա ատասընա տախի իմտատ եէթիշտիրմէյէ պիր եօլ աշմըշլտր¹ :

Պօնաբարթէ ատայր մէգբիւրտէ, Ինկիլիզէրի կէրէյի քիպի սըգըշարըրպ տարտա պըրագար, չիւնքի Վրանսըլ Թէրաֆտարլար օլան Վօրսիգալըլարն քեաֆֆէսի Իվօրնոյա Թէճէմմիւ իթմիշ օլտուգլարնտան, Պօնաբարթէ պուլնլարն վասէթասը իլէ Վօրսիգայա ալթթը պին Թիւֆէնք, պին չիֆթ տապանճա, վէ եիւզ գանթարա եագըն պարուլ կէօնտէրտի : Վօրսիգալըլար, հէմէհրիլէրի Վօնթէ Պօնէլի րիասէթի վէ պու իանէ իլէ Վօրսիգայա վասլ օլտուգտա տալիսթան ահալիսինի սիլահըյըպ, Ինկիլիզ մուգավէմէթէ պաշլատըլար² : Վէ պու զարպը տէսթ իլէրիւտէ Վօրսիգանըն ֆէթհինէ պիր մուգատտէմէ օլտու :

12°. Պօնաբարթէ Իվօրնօտան տախի աղիմէթ, վէ Թօսգանա հիւքիւմէթի մագարըր օլան Վիօրէնչայա պիլա տարաթ վէ մախֆիւ ճէ մուվասէլէթ իլէտի : Պիր գաշ կիւն սօղըա Թօսգանա Վրանտուգասընըն զիաֆէթինտէ սուֆրատա իքէն, հաղիրանըն եիրմի տօգուլ զուլտա Սիլան գալէսինին Թէալիմ օլուլտուլտու տախի քէնտինտէ Թէալիլ օլուլտու : Պու գալէ տէրուլինտէ օլան գաթի չօգ զախիլէ պէշ պին Թիւֆէնք վէ եիւզ էլլի Թօփ, Վրանսըլարն էլինէ տիւշ տիւ վէ իքի պին պէշ եիւզտէն միւթէճավուզ եէսիր, Զօրի Թէրաֆընա կէօնտէրիլտի : Իշթէ պու վէճհիլէ Սարաէնիատան ալընան մուհասէրէ Թօփլարը Սիլան գալէսինին ֆէթհինէ իսթիմալ օլուլտուլտու միսիլիւ պուլնտան ալընան Թօփլար տախի Սանթօվա գալէսինին

¹ Պու էնատէ եանի 1796 տա Գօրսիգա ատասըն հէնիւզ Ինկիլիզ գալթընտա գալմըշլտր :

² Իւշ այ սօղըա պիր պիլի սըգասը սըրա, ճէնթիլի, Չէրլօնի վէ Գալաթա նաման ճէնէ :

լալար իլէ Ֆրանսըլ ճիւմուլու Թէրաֆընտան Գօրսիգայա ապէր կէօնտէրիլտա ատայր մէգբիւր Ինկիլիզէրտէն ախլ վէ գալթ օլուլտուլտու քի մահալիտէ նալ օլուլտաճագ տըր :

տարայ վէ դապթընա թէրթիպ օլունտու :

Պօնաբարթէ Սիլան գալէսինին ֆէթհինի իշթիթիքիպի Սան թօվա մուհասէրէսինէ ազիմէթի թէճվիլ խոխլայ , օլ վէճհիլէ Վիօ ընհչատան խուրուճ , վէ օրտուկէահընը , պիր պիրի արգասը սըրա Պօ լօնիա , թօվէրպէլլօ վէ Վասթիլիօնէ շէհրէրինէ գալարտը : Պու ճիւմիէ Ղէնօվա ճիւմհուրու վատինտէ տուրմայրպ պալատէ մէզբիւր Պարպէթէրի թահրիք իտէն վէ սիլահ վէ ագճէ վէրէն Լէսթրիա էլ չիսի հէնիւզ Ղէնօվատա վէ մէմուրիէթինտէ խոի . Վրանսըզ էլ խոի Ֆէբու , գաչ տէֆա բրօթէսթօ իթտի իսէ տէ պիր շէյէ միւֆիտ օլ մատը , Ղէնօվա ճիւմհուրու պիթէրաֆլըզ պէհանէսի իլէ տայիմա Լէսթրիալլարա վէ Ինկիլիլէրէ սիյանէթ վէ Վրանսըզ ապքէրինէ ա տավէթ կէօսթէրտի , էօթէտէ Վէնէտիկ ճիւմհուրու տախի պու զատտարըզա մէյլ խոխլայ վէ ճէնէրալ Վ իւրմսէրին քիւլլի ապքէրլէ Իթալիայա տուխուլինտէն խապէրտար օլտուգտա տախի պիթէրաֆլ ըզ վէսիլէսիլէ , էլ ալթընտան ճէսիմ հարպ թէտարիքինտէ պուլուէն տու : Իմտի պիւթիւն Իթալիա ահալիսի , միլլէթ սանճաղընը չէքէն Պօլօնիա Վէրրարա , Վաէնճա , վէ թէճճիօտան մատա , Վրանսըզ իւզէրինէ թաշաճագ պիր եանար տաղ միսալի աթէշ սաշմայա պաշ լայաճագտը : Վիշիզատէկէան կիրուհի բուհպանլար իլէ պիլ իթթիւ ֆագ , պիր թէրաֆտան սիւրէթա Վրանսըզ թալթիֆ , պիր թէրաֆ տան տախի խարապլարընա եիւրիւմէքտէ խոիլէր , հատսըզ հիսապսըզ վէ խոիմսիլ ըէսալէլէր զուհուր խոխլայ , Իսլալա Վրանսըզարա պիր Ֆէլար օլաճագ , գալլ օլալա Վրանսըզար տէյու իլանլար նէշը օլունտու : Վ է պու վէճհիլէ ահալիի Իթալիա տախի Վրանսըզա խասմ օլտուգտա Վ իւրմ սէրին ապքէրի տէօրթ գաթ զիատէ գուվլէթ քէսպ խոէճէքտի¹ : Սօտէնա տուգալըզ տախի Վրանսա իլէ ահտնամէ իթմիշ իքէն , քիշիզաաէլէր ֆէսատընա տտիլլ օլտու :

Պու վէճհիլէ Իթալիատա էֆքէարը ամմէ Վրանսա ալէյհինէ պիթթահրիք գապարտըգճա , Պօնաբարթէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ միւտիրլէրի թալիմաթը միւճիպինճէ հարէքէթ իթմէյիպ , ահալիէ թալթիֆանէ վէ նէվազիչանէ մուամէլաթ իպրաղը իլէ գլուպը ամ մէյի քէնտինէ ճէլպ իթմէյէ սայ իտէր խոի : Վ է օլ էսնատէ միւտիւ ըանը մէրգուամանէ եազտըզը պիր մէկթիւպտէ “ գըգ պիլ իլէ Վ իւրմսէրին ալլիլ պիլինէ գարը կիպիօրո՝ Իսլալ իկէպիլիլէ պիւլ-նանը վայ հալինէ պիր տէյի իշարէթ իթմիշիտի :

Թէմուղուէն օն սէքիզինտէն պէտ'էն եիւզ գըրգ բարէ թօվ Սան թօվա գալէսինին էօնիւնէ տիզիլմիշիտի , վէ գալէտէն չէքէաֆլար ա չըլպ հիւճիւմէ պաշանըլաճագտը : Վագաթ Պօնաբարթէ Վիօրէնչա տան ալտէթինտէ տօլըու Սանթօվայա կէլմէյիպ , պիր միւտտէթճիք Սիլանա ուղըայարագ Վարտէնիա տէվլէթի իլէ գարարկիր օլանահու

¹ Պօնաբարթէ քէնտիսի Պօլօնիատա իքէն ճիլարտա օլան Լիւիօ գատապաշընա իքի պին տէն վիտէ սիլահը քէօլլէ կիրիպ զապթ իթ միշէր խոի , ճէնէրալ Պէրան պուլլարա

գարը կիրիպ , վէ սիլահ գուվլէթի իլէ գա տապարը ելէրինտէն ալպ խաթիտա եաղմա , պատէհու ինրագ խլէտի :

նամէնին իճրասընա մուպաշէրէթ իլէտի , պու վէճհիլէ պիւթիւն իւ
թալիա , եա սիլահլա մաղլուպ եա ահտնամէ իլէ միւթթէֆիգ օլուպ
եալընը Սանթօվա գալէսի վէ Վիւրմսերին ասքերի իսթիքմալ օ ֆիւ
թուհաթէ մուվազգաթէն պիր սէտտը մումանաաթ քէշիտէ իտէ
պիւրիշտիլէր :

Տ Օ Գ Ո Ւ Զ Ո Ւ Ն Ճ Ո Ւ Ֆ Ը Ս Ւ ,

1796

1° Ի օնաթօ վէ Վասիլիէօնէ հոհարէպէլէրէնէ միւսալէգ հոսմէլալը ապէ-
րիյէ : 2° Պօսաթարիլէնին շայեանը իսթիլապ պիր ճէսարէիլի : 3° Ֆրանսըլար
Վիւրմսերի թիւրօյա գապար գօվալալը , վէ Վիւրմսըլ ալըպ Սանթօվալը իսթիճի
պէֆա հոհարէրէ իպէրիլէր : 4° Իսթիա հիւսիս-մարալարէնն ապը աթիւ հարէպէլիլ-
րի , վէ գարպիսալ Սապիլի : 5° Սպանիա միսալիլի : 6° Վիւրմսեր Սանթօվա
իւզէրիլէ վէ Ֆրանսըլապիլի , Վիւրմսերիլն ապսալընը չէսիւս իւլէ թիւրօյա
էրիւրի : 7° Պօսաթարիլէնին թիւրօյա ահալիլիլն նէլը իսթիյի իլանաթ : 8° Ֆը-
րանսըլար իլէրի էրիւրիյիպ Պասանօյա ալըլար , վէ Վիւրմսեր պաթի Իլնիսանօյա
Ֆրանսըլարապի աթիլ իպէր : 9° Սանթիօրճիօ հոհարէպէսի : 10° Սոհարէպէնին
իսթիլի , վէ Պօսաթարիլէնին իսթիլիլիլի Բօլիլիլիլի : 11° Չիքապան վէ թրանս-
բապան ճիւմհօրէրի : 12° Վօրսիգա վոգոսալիլ :

1° **Ֆ**ՐԱՆՍԸ ՆՔՆԵՐԱԸ ՍԵՐԻԼՐԻԷ ԵՆՏԻ ՍԷՔԻՂ ԱՄԻՆ ԱՍ-
քէր իլէ , պեր վէճհը պալա Սանթօվա գալէսի փիշ-
կեանընտա օրտու գուրմուշ , վէ պագի գալան ասքերի լտիճէ նէհրի
իւզէրինտէ , կարտա կէօլիւնիւն զարպ թէրաֆրնտա ինթիզար մէվ
գիլէրինէ թագսիմ գըլընմըլտը : () Ժրօնուճ ֆըրգասը , սէքիլ պին
ասքերիլէ Իհնէանօտա , սաղ գօլու վէ Սասսէնա օն պէշ պին իլէ Րի-
վօլի վէ Վիւրմստա օրթա գօլու , վէ Սօրէ տէօրթ պին ասքէր իլէ
Սալօտա սօլ գօլու թուլթմուշ : Վիւրմսայէթ ալթը պին նէֆէր իհ-
թիաթ ասքերի օրթա գօլ իլէ սաղ գօլ արասընտա վէ պու վէճհիլէ
Սանթօվա մուհասէրէսինտէ օլան ասքերիլէ պէրապէր Ֆրանսըլ օր-
տուսու ճէման գըրգ պինէ պալիլ օլմուշուտու :

Լսթիա օրտուսու տաթի եթմիլ պին ասքերտէն միւրէթթէպ
օլուպ , իւշ գօլա թագսիմ գըլընմըլտը . իքի գօլու էրմիլէր պին
ասքերտէն միւրէթթէպ օլարագ , Տալիսօվիլ վէ Վուաղտանօվիլ ճէ-
նէրալար գօմանտասընտա , վէ իւշիւնճիւ գօլ օթուղ պինտէն միւ-
րէթթէպ օլարագ Վիւրմսերին գօմանտասընտա իտի : Պու սէրապէ-
րին թէրթիպի Ֆրանսըլըն սօլ վէ սաղ գօլարընը անընտան վու-

բուս, վէ օրթա գօլու տախի արգասնտան վուրարագ Դրանսըզ
ասքերինի իբի աթէշ արասնտա պրագըզ, հէմ կէրի չէքիմէյէ հէմ
իլէրի կիթմէյէ մէճալ վէ մահալ պրագմամագըտը : Լ'սթրիա ասքե-
րինին իշի իպթիտատէ կէրէյի քիպի բասթ կիտիւլ : Վ իւրմնէր պիր
գաշ գօլ օլարագ Իթալիա¹ Թիրօլսուստան երւրիւյիւլ, իպթիտա
Կրանսըզըն օրթա գօլուստա օլան Սասէնայը Իլօլի պէլտէսինի
Թահլիյէ իթմէյէ մէճպուր իլէտի : Եւ գօլտա ճէնէրալ Սօրէ շիւ-
տէթլէ պիր էյամ Լ'սթրիալըլարա մումանաթ իթտիքտէն սօղրա,
Սալօ վէ Պրէշիայը Թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտու, պուսուս իւզէրի-
նէ Լ'սթրիա ֆրոգալարը Վ էրօնա Թէփէլէրինի, վէ Լ'տիճէ նէհրին
սօլքէնարընը Թուլթուլ, Իօնթէ Սան Սարգօ վէ Լ'օնաթօ շէհրէ-
րինի մուխաթարայա իլգա իլէմիշէր իտի : Վ է տիկէր ֆրոգալար
տախի մինասիւլ մէվգիլէրէ Թագսիմ օլուսնարագ, Սիլան, Ղրէմօնա,
վէ Սանթօվա շէհրէրի եօլարընը կէօզէթմէքտէ իտիլէր : Լ'սթրիա
ասքերինին պու վէճհիլէ Թագսիմինտէն Պօնաբարթէ Թասմիմ իլէ-
տիքլէրի Թէրթիպի քէշֆ իտիւլ, անճագ քէնտի ասքերի սայլտա
նօգսան օլտուզուստան, իպթիտատէն պէրիւ ինթիար իլէտիլի ու-
սուլ իւզըն, Լ'սթրիա ասքերինին քիւլիսի իլէ մուգապէլէ իթմէք-
պէն իճթինապ իտիւլ, ֆրոգա ֆրոգա տէօյիւշմէյի Թէրճիհ իլէտի :
Վ է պու Թէրթիպի գուվլէտէն ֆիիլէ կէթիւմէք իշիւն իպթիտա
Վ իւրմնէր իլէ Գուազտանօվիշին ֆրոգալարընը պիրի պիրինէ պիր-
լէշտիրմէմէք ֆարզ օլուլ, պէյլէ պիր տար քէրթէտէ Պօնաբարթէ-
նին պատիի իպթիդրապ օլաճագ զիհնի ճէլիլինին պիր էսէրը աճայի-
պի տախի միթէհպիթ օլաճագ միթէպէտէ միշտէտէ օլաճագ
շէյլէ քի նակեահ Սանթօվա գալէսինին մուհասէրէսինի րէֆ վէ
խէնտէք վէ մէթէրիս իմալաթընը Թէրք իթտիրտի . ճէնէրալ Սէրիւ-
րիէ մուհասէրէ Թօփլարընը սէգիւլ վէ գուստագլարընը չըգարըլ
աթէշէ վէրտի . վէ Թօփ ֆալէալարընը չիվիլէյիւլ, վէ պարուլթլարը
կէօլէ աթըլ, կիւլէլէրի իլէ պէրապէր Թօփլարը եէրէ կէօմտիւ վէ
մայէթթինտէ օլան ասքերի ալըլ օրտուկեահէ տախիլ օլտու : Իշթէ
պու Թէրթիպի իլէ պէշ կիւն զարֆընտա օ գատար զաֆէր, օ գատար
զալէպէ հասըլ օլտու քի իլէրիւտէ ասքեր պէյնինտէ Լյաճը Խաճէ ֆի-
թուհալը նամի իլէ Թուլ միւտտէթ զիքրի Թէգըրար գըլընար :

Լ'սթրիա ճէնէրալարընտան Գուազտանօվիշին ֆրոգասը ճիւմլէ-
տէն զիտտէ իլէրի սօգուլմուշ օլտուզուստան, Լ'օնաթօտա վէ Սալօ-
տա շէտիտ մուհարէպէլէր օլտու . Պրէշիայը Թէքրար Կրանսըզլար
ալտըլար, վէ Լ'սթրիալըլար պուրատա Կրանսըզտան ալտըզլարը եէ-
սիրլէրի պիլէ պէրապէր կէօթիւրէմէյիւլ . Թէրք իթմէյէ մէճպուր
օլտուլար :

¹ Թիրօլս Սէմանէա իլէ Իթալիա արա-
սընտա պիր վաթի էյալէթ օլուլ էլան Սէթ-
րիա մուխաթարըֆընտա տըր : Սհալիսինին
նրսֆը Նէմէ վէ նրսֆը Իթալիան տըր, վէ էք-
սէրիսի րէնէպէր վէ էսրի եօլտա սատէ տիւ

ատէմլէր օլուլ, ճէնիւպլէրլէք վէ մէզհէպ
տարըգտա շէօհրէթլէրի վար . վէ մէմալիլէ-
րինտէ կէօնակէօն մատէնլէր վէ սօմաղի Թաշ-
լար, վէ սայլը զիպըլմէթ շէյլէր տախի հասըլ
օլուր, վէ զալէթ միւնալիթ տիր :

Գլուազտանովիչ կերի չեքիմէյէ մէճպուր օլտու . Վ իւրմներ Գլուազտանովիչտէն պիւթիւն պիւթիւնէ պրրլլայ , իքի ֆրդա ապերլէ Սանթովայա տուխուլ խլէտի : Գլուազտանովիչ կերի տէօնիւպ եիրմի պէշ պին (Նսթրիալ իլէ Սասէնանըն օն պէշ պին ապերի իւզէրիւնէ | օնաթօտա հիւճիւմ խլէտի . Սասէնա կերէյի քիպի սրգըշլայ , | օնաթօյու թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտու : Պու էսնատէ Պօնաբար թէ ապերին պաշնա կէչիպ , վէ տիւշմէնին օրթա գօլունու վուրուպ տաղըթուր . վէ | օնաթօ իւզէրինէ շիտտէթլէ հիւճիւմ իտիւպ թէքրար էլէ կէչիւտի . էօթէտէ () Ժրօ տախի Գասթիլիօնէ փիշկեա հընտա պուլունան Վ իւրմներին չարիսա ապերինի վուրուպ , վէ բէրիշան իտիւպ Գասթիլիօնէ մէվգիլէրինի ֆէթհ խլէտի :

2° Վ իւրմներ Սերիւրիէյի Սանթովատա պուլամատղընտան , օրայը թէրք իտիւպ Գասթիլիօնէ իւզէրինէ եիւրիւտիւ , անճագ կէճ գալտղընտան () Ժրօ Գասթիլիօնէյի ալմըշլալ . Գլուազտանովիչ պագի գալան ապերի իլէ Վ իւրմների արայրպ պուլուպ , պիրլէշմէյէ չսպալար Էրը : Սերիւրիէ Գասթիլիօնէ փիշկեահընտա օլան Նսթրիա ապերինի , վէ իրթէսի կիւնէ թէրթիպ իթտիյի մուհարէպէ մահալի նի քէշֆ իտիւպ , պիւթիւն Պրանսըղ ապերինի մահալը մուհարէպէյէ ճէմ իթմէք իւզրէ | օնաթօյա աղիմէթ իթտի : Հասըլը հէր մահալտէ տիւշմէն ապերինէ շիտտէթլէ թէագիւպ օլունուպ պուլնլար հիչ պիր եերտէ աման պուլամայարագ թապուր թապուր սիլահարընը պրրագըպ թէսլիմ օլուրլար Էրը : Նճագ | օնաթօտա եալընըղ պին նէֆէր Պրանսըղ գալտղընը տիւշմէն ֆրդալարընըն պիրի իսթիմա իտիւպ սերապէր Պօնաբարթէ պիր թէրաֆտան | օնաթօյա կիրմէքտէ օլտուղու հալտէ պերի թէրաֆտան էթրաֆընը չէվիլմէք իւզրէ տիւշմէն ապերի պէլտէյը մէվքիւրէյէ տուխուլ խլէտի : Նսթրիա ճէնէրալը , | օնաթօնուէն էթրաֆընը սարըպ , Պրանսըղ ապերինէ թէսլիմ թէքլիֆի իչիւն պիր մուխպիր կէօնտէրտիքի ուսուլու հարպ իւզրէ կէօղէրի պաղը օլարագ սերապէր Պօնաբարթէնին գարշաքնա չը գարուրլար . Պօնաբարթէ պիւթիւն զապըթանը ապերիյէյի էթրաֆընա թօիլայըպ ֆէվգ էլ առէ տարաթ վէ հաշմէթլէ տուրտուղու հալտէ մուխպիրին կէօղէրինի աշտըրտը մուխպիր պու գատար ճէնէրալ վէ զապըթանը էօյլէ էօրֆ վէ սիլահլա պիր մահալտէ կէօրտիւքտէ , եա գընտա Պրանսըղըն պիր պէօյիւք օրտուսու վար մէմուլի իլէ խէլէճանը գալպէ կիրիֆթար օլտու : Պօնաբարթէ պուլուն ֆէհմ իտերէք մուխպիրի եանընա չաղըրըպ տէտի , « սէֆիլէր , նէ տիր պու ճէսարէթի » նիզ , պէնիմ պուրատա օլտուղումու պիլմէզմիյաինիզ , կիթ ճէնէրա » լընա սէօյլէ , Պրանսըղ ապերի տըշարտան էթրաֆընը իհաթէ իթ » միշտիր , սիլահլարընը պրրագըպ թէսլիմ օլմագ իչիւն քէնտիսինէ » սէքիզ տագիգէ վագթ վէրիւրիմ : Պու միւտտէթ կէչտիյի քիպի , » պիլմիշ օլտուն ճիւմէնիզի պիլա իսթիսնա գըլըճտան կէչիւրէճէյիմ » պու մէմուլտան խարըճ վէ քիմէնին ճէսարէթ իտէմէյէճէյի լիյանըն սէմէրէսի կէօրիւլիւպ մուխպիր կերի տէօնտիւքտէ Նսթրիա ճէնէրալը պու թէհոիտտէն խէվֆ վէ խէճալէթէ կիրիֆթար օլարագ , ի

քի պին ապքեր, վէ տէօրթ բարէ թօփու իլէ թէսլիմ օլտու, հէմոտէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէնին ֆէվզ էլ զայէ ճէսարէթի սէմէրէսի իլէ պին Պրանսըզա իքի պին Մասթրիա ապքերինին թէսլիմ օլտուղու էս նատէ, էօթէտէ Պրանսըզ ապքերինին պիր պէցիւք ֆլրդասը կէճէլէյին Վուազտանօվիլին օրտուսունու տախի վուրուպ օն պէշ պին Մասթրիալը թար իւ մար վէ բէրիշան ֆիրարէ մէճպուր իթտիլէր, պատէհու Պրանսըզ ապքերի օրտու մէրքէզինէ թէճէմիւ իտիւպ, կէճէլէյին ճիւմլէթէն Վասթիլիօնէ իւզէրինէ միւթէրահի օլտուլար :

3. Մըսթոսուն պէշինտէ, սապահլայըն շաֆագ վագթը Պրանսըզ ապքերի, թամ Մասթրիա ապքերի մըգտարը, եանի եիրմի պէշ պինէ պալիլ օլարագ, Վասթիլիօնէ գալէսինէ նաղըր օլան քեաֆֆէի մէվզիլէրի զապթ խլէմիշէր իտի : Պօնաբարթէ իւք ախշամտան Սէրիւրիէյէ էմը իտիւպ, ապքերէ կէճէլէյին եօլ վէրէրէք, սապահլայըն Վասթիլիօնէյի թէքրար վուրմայա կիթմիշ օլան Վ իւրմնէրին արգաւ սընտան հարպ իթմէսինի թէնպիհ իթմիշ իտի : Սէրիւրիէ խասթա օլտուղունտան պու հարէքէթ ճէնէրալ Վիօրէլին մարիֆէթի իլէ թէքմիլէն իճրա օլտու : Մըգտա քիմնէյի պրագմամըզ զանն իտէր իւ քէն Մասթրիալըլար պու թէրաֆտան կէլէն թօփ սէպլէրինտէն շաշըրըպ, հանկը թէրաֆա տէօնէճէք օլտուգլարընը պիլէմէզէր իտի, Պօնաբարթէ Մասթրիալընըն պու հալէ կիրիֆթար օլաճաղընը էվիլէլ տէն քէշֆ իթմիշ օլտուղունտան, ագըլարը պաշարընա կէլմէզտէն անընլարընտան հիւճիւմ իտիւպ, օլ վէճհիլէ Վ իւրմնէրին ապքերի թար իւ մար վէ բէրիշան Սինչիօ նէհրինին սօլ թէրաֆընա վէ Վ էրօնա շէհրինէ գատար ֆիրարէ մէճպուր օլարագ, օրատան կիւճիլէ Սանթօվա գալէսի իլէ իթիլթաթ բէյտա իթմէյէ միւգթէտիր օլտու : Պունուն իւզէրինէ () փրօ տէր ապապ Պօրկէթթօ, վէ Սաստէնա Ռէս քիէրայա թային օլունտու : Ռէքիէրայը Մասթրիա ապքերի մուհա սէրէ իթմիշ օլուպ ճէնէրալ Սիլիւմ տէօրթ եիւզ նէֆէրլէ գալէտէ գաբանմըզ գալմըզ վէ գաբուլարա տիվար էօրտիւրմիւշ իտի : () ն սէքիլինճի ալայըն պաշընտա միրալայ Տիւշէ, պուրատա Մասթրիալըլար պօղուպ, վէ օն սէքիլ թօփլարընը ալըպ Ռէսիլէրայը մուհաստէրէտէն գուրթարար : () արալըպ Պօնաբարթէ Վ իւրմնէրին միւգթիմ օլտուղու Վ էրօնա իւզէրինէ թէվէճճիւհ իթտի . Վ էրօնանըն գաբուլարընը թօփ իլէ զօրլատըլար, վէ տէրունու մէմլէքէթէ հիւճիւմ իտէրէք Պրանսըզլար քիւլի եէսիր ալըլար : Պու վէճհիլէ Վ իւրմնէր պիւթիւն Սինչիօ քէնարընը թահլիլէյէ մէճպուր օլուպ, Սանթէ Պալտօ իւզէրինէ հարէքէթ խլէտի, վէ օրատա մէրքէզը օրտուսունու գուրտուղու էսնատէ, Սաստէնա եէթիլիպ վէ վուրուպ Վօրօնա նամպէլ տէյի զապթ խլէտի : Պունուն իւզէրինէ Վ իւրմնէր սէֆէրին իպթիւ տասընտա Սթալիայա կիրտիլի թիւրօլ էյալէթինէ ճէքիլմէյէ մէճպուր օլուպ, նըսըֆ ապքերի իլէ Սօվէրէտօ վէ թիւրէնթա պէլտէլէրինտէ մուհաֆաղա օլտու : Վ է պու վէճհիլէ, աղսթոսուն օն իքիսինտէն եիրմիսինէ գատար, Վ իւրմնէրին եէթմիշ թօփ, վէ օն պէշ պին եէսիր օլարագ գըրգ պին նէֆէր զայաթը օլտու, պու ճիւմլէ Սանթօվայա

օն պէշ պին միւսթահֆիղ ասքերի պըրագմըշ օլուպ, Պօնաբարթէ իսէ մուգատտէմա օրատա պօզտուղու օ գատար ճէսիմ թօփլարըն եէրինէ հէնիւղ ճէտիտէրինի թէտարիք իտէմէմիշ օլտուղունտան, Սանթօ վանըն տըշարտան ղայէթ սըգը մուհասէրէսինէ գանաւթ օլունուպ պու խըզմէթէ եինէ ճէնէրալ Սէրիւրիյէ թային օլունտու : Վէ Լւսթրիա ասքերի տէր ագապ պիւթիւն տըշարը թապիալարտան գօ վալանըպ տէրունու գալէյէ տուխուլէ մէճպուր օլտուլար, վէ պու օլտու Սանթօվանըն իքինճի մուհասէրէսի :

4° Ս իւրմներ պունտան ագտէմ իպթիտա թիբօլ իւզէրինտէն կէլտիինտէ, ասքերինին քէսրէթինէ իւշ կիւն գատար Սասէնա տայանամայարագ պիրազ մէվգի վէ պիւտը թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտուղու, օ վագըթլարտա իթալիայա հավատիա օլտուղու քիպի պիւթիւն իթալիա հիւքիւմտարանը պու կէշիճի մաղըւպիէթտէն ճէսարէթ ալարագ Սրանսա ալէյհինէ այագլանմըշ օլտուգլարընտան, Պօնաբարթէ պու վէսիլէ իլէ իթալիա հիւքիւմտարանըն Սրանսա հագգընտա օլան էֆքէարընը էյիտէն աղնայըպ, պու կիւնլէր Պօնաբարթէյէ իթալիա իշիւն պիր թէճրիւպէ կիւնլէրի օլտու :

Իպթիտա Րօմա հիւքիւմէթի տիկէրէրինէ իպրէթ վէ էմալ օլուպ Լւսթրիանըն պու կէշիճի ֆիթուհաթընա ինանտը, վէ պունտան ճէսարէթ ալարագ թօլէնթինօ ահտնամէսինին իպթալընա գըյամ իյլէտի Վէ պալատէ նագլ օլունտուղու վէճհիլէ, Պօնաբարթէ Սանթօվա գալէսի մուհասէրէսինի ըէֆ իթտիյի քիպի, իպթիտա Վարտինալ Սատթէի ահալիյի թուղէանա թէշվիգ իտիւպ, սիւհալը ասքերէ Սանթօվայա տուխուլ իյլէմիշ իտի : Լւթը կիւն սօղըա Վասթիլիօնէ ֆիթուհաթը իլէ ղալէպէ Սրանսըգ ասքերինտէ գալտըղընտան, Պօնաբարթէ պու Վարտինալը միւսթաաճէլէն Պրէշիտէա ճէլպ իյլէտի, Վարտինալ, չար նաչար պու ֆաթիհէ թէվաղիւ իթմէյէ մէճպուր օլուպ, եալընըգ պիր քէլսմ եանի Իհգգաֆէ իաթա իթտիմ տիմէյէ գանաւթ իթտի իսէ տէ Պօնաբարթէ մէսնէտը բուհանիսինէ ըայեէթէն հագգընտա մուամէլէյը շէտիտէյէ թէշէպպիւս իթմէյէրէք, եալընըգ իւշ մահ միւտտէթ գարտինալը պիր մանասթըրա գաբաթտը :

Սօտէնա տուգալըղը տախի Րօմա հիւքիւմէթինէ էմնիէթ իտէրէք Սրանսըգ ասքերինէ բուի ատավէթ իպրազ իթմէյէ պաշլամըշ ըտը : Ղէնօվա վէ Վէնէտիկ ճիւմհուրլարը տախի Սրանսըգ օրտուտունա գաստ իթմէք էֆքէարընտա իտիլէր : Նաբօլի տէվլէթի տախի Բրէնա Բինեաթէլլի իլէ ագտ օլունան ահտնամէյի այագ ալթընա ալըպ, պիր թէրաֆտան Լւսթրիայա . վէ պիր թէրաֆտան իլիօրնօյու մուհասէրէ իտէն Ինկիլիզէրէ իթալէյի եէտը մուավէնէթ իթմէք իւզըր Րօմա ճանիպինէ վաֆիր ասքեր կէօնտէրմէյէ գալըշմըշ ըտը : () Լ վէճհիլէ միւսթարէքէլէրին թօփու պէյհիւտէ օլուպ, ֆաթաթ Սրանսըղըն տիւշմէնլէրինէ պիր վագըթ գաղանտըրմագտան իպարէթ օլմուշուտու : Պու ճիւմլէ Պօլօնիա, Սէրրարա, Իճճիօ վէ Սօտէնա վէ Բարմա ահալիսի Սրանսըգա սատըգ օլուպ, ան պէ ան ճիւմհուրիէթ ուսուլինէ մէյլան վէ ըաղպէթ ըզհար իթմէքտէ իտիլէր :

5. Եւ յաւընը Սպանիա տեղեթի, քեաֆֆէի Իթալիա հիւքիւմէթ-
լէրինտէն ագըլը վէ ըէվէթի տաւըանըպ, Վրանսայա գուվէյի
պահրիէ իլէ մէլուֆ Սպանիա քիպի¹ պիր տեղեթ իթթիֆագը վագի
օլմատըգձա տէրեա հիւքիւմէթինին միւճէրրէտ Ինկիլդէ գալաձա
ղընը տէրք վէ թէեագգիւն պիրլէ, աղոսթոս օն տօգուզունտա Սէնթ
Իլաըֆօնա չէհրինտէ Վրանսա ճիւմհուրու իլէ սիւրէթը թէտաֆի
վէ թէարրիւզիտէ² պիր ահտնամէ իմզալատը:

Թէտապիրի մագուլէյի բօլիթիգիլէ իձապընտան օլան պու իթ-
թիֆագ Վրանսա հագգընտա իֆրաթ խայր իւ հասանաթը միւճիպ
օլուպ, հաթտա պու վասէթա իլէ Սարտէնիա վէ Նաբօլիթան տեղ-
լէթլէրի խուսուլմէթի տախի պիլ էմալ քիւլլէն զայիլ օլուպ, Ի-
թալիատա Վրանսա նուֆուզունա գարը կէլէճէք հիւ պիր հիւքիւ-
մէթ գալմատը:

6. Պու ճիւմէ Լէսթրիա ճէնէրալը Տափուօլիչ եիրմի պին նէ-
ֆէրլէ թիրօլը թէրաֆընտա ինթիպարտէ օլուպ, Վ իւրմնէր տախի
պաշգա եիրմի պին իհթիաթ աքբէրի իլէ միւճէտտէտէն քէսպը գուվ-
վէթ իթմիշ օլմաղիլէ, թրէնթա իւզէրինտէն եիւրիւլիւպ, Սանթօ-
վայը մուհասէրէտէն գուրթարմագ իւզըն հարէքէթ իթմիշիտի. վէ
աքբէրինի իւչ գօլ իտիւպ, պիրինի Պրէնթա պօղաղընտան, տիկէրինի
Պասսանիտան, վէ իւչիւնճիւսիւնիւ Լտիճէ նէհրի քէնարընտան սէվգ
իլէմիշ իտի:

Ղէնէրալ Պօնաբարթէյէ Լլը օրաուսուլնտան ֆագաթ ալթը պին
նէֆէր իմտատ եէթիշմիշիտի: Լնձագ Վ իւրմնէրին թէրթիպինի քէշֆ
իտիւպ, վէ տայիմա քէնտի թէրթիպի իւզըն Լէսթրիա աքբէրինի
խարապ իթմէք իւզըն ֆըրգա ֆըրգա վուրմագ միւրատ իլէտիյին-
տէն, Վ իւրմնէրին արգասընը քէսիպ ըիճու իտէճէք մահալ պըրագ-
մամագ իչիւն, իպթիտա նակեահ Տափուօլիչին իւզէրինէ հիւճիւմ
իտիւպ, անաղըն պատմագ թէրթիպինի իթթիար իլէմիշիտի: Վ է օլ
վէճիլէ ճէնէրալ Քիւլմէն իւչ պին նէֆէրլէ Լտիճէ նէհրի իւզէրին-
տէ, Սանթօվա եօլունու քէսմէյէ թայեին օլունտու:

Վ էրօնա վէ Լէնեանօ պէլտէլէրինէ իսթիհքեամ վէրիլիպ, մու-
հաֆաղասը քէզալիք ճէնէրալը մէրգուլմէ իհալէ գըլնտը, վէ Պօ-
նաբարթէ պու թէրթիպլէ արգա գօլտան էմին օլուպ, օրաուլու
թիրօլը իւզէրինէ սէվգ իլէտի:

Ղէնէրալ Վ օպօա Քիլէզէ նէհրին սաղընտան, Սասէնա սօլ ճատ-
տէտէն, ()թրօ քէզալիք սօլտան ֆագաթ Ղէպէլ թէրաֆընտան թը-
րէնթա իւզէրինէ միւթէրահի օլտուլար. վէ իպթիտա Վ օպօանըն
չարխա աքբէրի Սարգօ քէօօիրիւսիւնիւ, պատէհու Սասէնանըն չար-

¹ Օ վագըթ Սպանիատա կէրէի քիպի
պահրիլէ գուվէթի վար ըտը:

² Սիւրէլը Բէթաֆի վէ Բէթաֆիւլի օլտն
իթթիֆագ, պիր տեղեթ միւթթէֆիգի օլտու-
ղու պիւր տեղեթի, կէրէք մէմէքէթի տե-
լունինտէ մուհաֆաղա իթմէյէ, վէ կէրէք մէմ-
էքէթինտէն տախի տըշարը չըգարարագ տիւչ

մէն իւզէրինէ հիւճիւմ իլէ մուհաֆաղա իթմէ-
պին տախի միւթհիւտ օլմագ տէմէք տիւ:

Սէմէքէթտէն տըշարը չըգարարագ տիւչ
մէնտէն մուհաֆաղա օլտնմայա եպընը թէ-
տաֆի մուհաֆաղասը տէնիլիւ, տըշարը չըգը-
լուպ տիւչմէնէ հիւճիւմ օլտնտուղու հալտէ
թէարրիւլ տէմէք տիւ:

խա ապերի Սերավալէ մէվգի վէ կէշիտլէրինի զապթ խլէտիլէր :
 Լյուլլուն տէօրտիւնտէ Բօվլէրէտօ մուհարէպէսի վագի օլուպ Լէսթ
 րիա ապերի հէր գօլտան պօղուլարագ , գարմագարըզ վէ Պրանսըզ
 ապերի իլէ պէրապէր Վալիանօ պօղազընա չէքիլմէյէ մէճպուր օլ
 տու : Ղէնէրալ Տավիտօվիչին իհթիաթ ապերի պու պօղազը ագ
 տէմճէ ԹուԹուպ մէթին Թապիալար իլէ իսթիհքեամ վէրմիշիտի :
 Պրանսըզն տօգուզ Թապուր ապերի Թօի Թօի պիր գօլ օլուպ պօ
 զազա տուխուլ խլէտիլէրտէ , աթէշլէրինին շիտտէթինէ տիւշմէն տա
 յանամայըպ , կէրի չէքիլմէյէ պաշատը : Վէ Պրանսըզ ապերի պիւ
 Թիւն կէճէ օրտուլու իլէրի սիւրիւպ , սապահլայըն շաֆագ սէօրմէզ
 տէն Թրէնթա փիշկեհանէնա վասլ օլտուլար : Պու վէճհիլէ Տավիտօ
 վիչին միւգիմ օլտուղու քեաֆֆէի մէվգիլէր էլինտէն ալընըպ , պու
 Բօվլէրէտօ զաֆէրի իլէ Պրանսըզլարըն եէտինէ , եիրմի պէշ Թօի ,
 եէտի պին եէսիր , էլի ճէպիսանէ սանսըզը վէ եէտի սանճագ տիւշ
 տիւքտէն մաատա , Թիրօլօ վէ Թրէնթա Թէրաֆընտան Վիւրմնէրին
 արգասը տախի քէսիլմիշ իտի : Լրթէսի կէճէ ճէնէրալ Քիլմէնտտէն
 կէլէն պիր Թահրիրաթլա , Վիւրմնէրին Լտիճէ նէհրի իւզէրինտէն
 Վէրօնա իւզէրինէ եիւրիւտիւլիւնիւ Պօնաբարթէ իսթիմա իթմիշ
 իտի : Լէսթրիալըլարըն մէքէզի Պասսանօտա , վէ Վիւրմնէրին արտ
 գօլու , Պրէնթա պօղազընը քէսմէք իւզըն , Բրիմօլանօտա պուլուն
 տուղունտան , Պօնաբարթէ սիւր'աթլա կէրի տէօնիւպ Վիւրմնէրին
 Սանթօվայա կիտէճէք եօլունու գաթ իթմէյի Թասմիմ խլէտի :

Դ՞ ինճագ Թիրօլօ տաղլարընտան էնիպ տիւշմէն իւզէրինէ հիւ
 ճիւմ իթմէզտէն էվիլէ , Թէյսիրլի պիր իլաննամէ իլէ օ էյալէթլէրէ
 վազ խլէտիյի նիզամաթը ճէտիտէյէ իթաէթէ տավէթ խլէտի :

ՍԻՒՐԵԹԸ ԻԼԱՆՆԱՄԻ

« Թիրօլօ ահալիսի :

« Պրանսըզ ապերինին հիմայէթինի Թալէպ խլէմիշսինիլ . պու
 « հիմայէթէ միւսթահագգ օլաճագ հարէքէթ կէօրմէլիյիմ սիզտէ .
 « վէ մատամ քի ահալինին էքսէրիէթի նիլէթը խայրիէ իլէ մէլ'ուֆ
 « տուր . կէրիտէ գալան անուտ վէ միւսրիր օլան ճիւղիաթ մագու
 « լէսինի տայրէի իթաէթէ տուխուլ իթտիրմէք տախի եինէ սիզին
 « էլինիզտէ տիր : Պու հումուգ ճէմիէթի , ճէնկ աֆէթինի , պիլմէյէ
 « րէք մէմալիլէրի իւզէրինէ տավէթ իթմէքտէ տիր . պու կիւնքի
 « կիւն գուվլէի հարալիէ վէ աքէրիէմիզին Թէֆալվուգի ճիւմէյէ
 « էզէր վէ նիւմայան տըր : Լէսթրիա իմքէրաթթու վիւքէլասը Ին
 « կիլիզին գուվլէի նագտիէսի իլէ իզլալ օլարագ , քէնտիսինէ խըյա
 « նէթ իթմէքաէ տիրլէր . վէ օլ վէճհիլէ միւշարալէյհ հէր ատըմտա
 « պիր իսթա կիրտապընա տիւշմէքտէ տիր : Թիրօլլուլար , սիզ միւ
 « սալէհէ իսթէրսինիլ . Պրանսըզ ապերինին մուհարէպէսի տախի ,
 « պունուն իպգասը իչիւն տիր : Սիզին մէմալիլիլէ տուխուլ իթ

„ մէքտէն ագտէմը մագսէտիմիդ , Լ'սթրիա տէվէթինի եիւզիւնտէն
 „ միւքէտտէր օլմուշ Լ'ւրոբանըն էմէլ իւ արզիւսինէ թէսլիմիէթ
 „ իսլրաղընա , վէ ահալիսինին իշթիքէա սէտալէրինի իսթիմա իթմէ-
 „ սինէ մէճսուր իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր : Թիրօլօլու-
 „ լար . պիզիմ պուրայա կէլմէմիզ ֆիթուհաթլէ ճէսամէթ քէսպ իթ-
 „ մէք իշիւն տէյիլ տիր . պիզիմ հուտուտուտուլ , պիթթապի Ի'նս վէ
 „ Լ'է փաղարնի օլուպ , Լ'սթրիա հուտուտի տախի Թիրօլ ճէպէլ-
 „ լէրինտէ տիր :

„ Թիրօլօլուլար կէլմիշտէ հէր նէ էֆքէար վէ հարէքէթէ թէ-
 „ շէպպիւս իթմիշտէնիզ տէ , կիրին խանէլէրինիզէ : Պրազըն պուլն
 „ ճա տէֆա վուրուլուպ մաղլուպ օլան վէ սիզի հիմայէէ իտէմէյէն
 „ Լ'սթրիա սանճագլարընը : Պիզիմ քիպի Լ'լը վէ Իթալիա ֆաթիհլէրի ,
 „ տէյիլ քի պիր գաշ տիւշմէն տահա զիատէ օլտուղուտան , խէվֆ վէ
 „ իհթիրազ իտէրլէր . իլլա միլլէթիմին ալիճէնապլըզ , պիր գաշ մաղլու-
 „ վէ մաղլուպուլն ինտիմիզտէ նօգսան օլմասընա պէնի մէճսուր իտէր :
 „ Սուհարէպէտէ տէհշէթլիւ , միւսալէհէտէ միւրվէթլիւ , պէյաթ ի-
 „ տէնլէրէ հագիգէթլիւ . պու տուր Դրանսըզ ապքէրինին նըշանէյի
 „ մախսուսէսի . . . » :

8. Պօնաբարթէ էրթէսի սապահըսը Թրէնթատան Եօլա րէ-
 վան օլուպ , Վ իւրմսէրին միւգիմ օլտուղու Պասսանօ պէլտէսի Պօ-
 նաբարթէնին հարէքէթ իթտիյի պու պէլտէտէն Եիրմի սաաթլըզ մէ-
 սաֆէ ուզագտա իտի : Իքի կիւն սօղրա սապահլայըն իքի օրտուլնու-
 տախի չարիսա ապքէրլէրի Իրիմօլանօ նամ մահալտէ պիրի պիրինէ
 թէսատիֆ իթտիլէր . Պատէլ մուգապէլէ կէրէք պու պէլտէ վէ կէ-
 րէք Վալօլօ գալէսի Դրանսըզա թէսլիմ օլտու : Դրանսըզ ապքէրինին
 շիտտէթինէ հիշ պիր շէյ մուգապէլէմէթ իտէմէզիտի . Եէվմը մէգքիւր-
 տէ տիւշմէնտէն տէօրթ պին ճէնկ Եէսիրի , օն իքի թօի վէ վաֆիր
 ճէպիսանէ սանտըզլարը Դրանսըզ էլինէ տիւշար օլտու :

Եէվմը մէգքիւրտէ Վ իւրմսէրին պիր պաշգա ֆըրգասը Դրանսըզ
 ճէնէրալը Քիլմէնի Վ էրօնատա սըգըշտըրըպ , պատէհու օ ֆըրգա
 տախի Դրանսըզտան պօզուլմուշ իտէ տէ , Քիլմէն հէր հալոն Պօ-
 նաբարթէտէն իմուտ թալէպ իթմէյէ մէճսուր օլտու , Եօթէտէ
 քէնտիսի Պօնաբարթէ տախի Պասսանօտա սըգըշմըշ օլտուղուտան օ
 տախի Քիլմէնի իմուտա չաղըրմըշտը , անճագ պէյհիւտէ օլտու ,
 Պօնաբարթէ Վ իւրմսէրի սօղրատան Պասսանօտա պօզուպ բէրիշան
 իթտիյի հալտէ , Քիլմէն թէրաֆընտան ճէնէրալ Սէճարօս գօման
 տասը իլէ կէօնտէրիլէն իմուտա ապքէրի հէնիւզ Սօնթէպէլլօյա պիլէ
 վասլ օլմամըշտը քի Պասսանօտան խայլըճա ուզագտա տըր : Պու Պաս-
 սանօ մուհարէպէսինտէ Լ'սթրիա ապքէրի Եիրմի պինտէն միւթէճա-
 վուզ օլուպ Պրէնթա պօզաղը մէվգիլէրինտէ օլան պէօլիւքլէր տախի
 օրալարը թէրք իտիւպ , վէ կէլիպ մէգքիւր Եիրմի պին իլէ պիրլէշմիշ-
 լէր իտի : Պու ապքէրին սօլունու () Ժրօ ֆըրգասը , վէ սաղընը Սասսէ-
 նա ֆըրգասը վուրուպ , հէր թէրաֆը խարապ վէ բէրիշան օլարապ

Պատասնոյա գաջմայա մէծպուր օլմուշար ըտը , պուրատա տախի Ֆը-
րանսըզ ասքէրի Պատասնօ քէօփրիւսիւնիւ 1 օտի քէօփրիւսիւ քիպի
եանաջըզ պէօլիւքլէր իլէ իմրար իյլէյիպ սաաթ իւչ սուլարընտա շէ-
տիտ պիր մուհարէպէտէն սօղըա Պատասնօ Ֆրանսըզարա թէսլիմ
օլտու վէ ալթը պին ճէնկ եէսիրի , օթուզ բարէ թօփ վաֆիր , արապա
վէ պարկիր վէ էշեա , թէքմիլ իքի քէօփրիւ թագըմը , Ֆրանսըզարըն
էլինտէ գալտը : Վ իւրմնէրին էլինտէ ֆազաթ պօզուլմուշ վէ տար-
տաղըն պիր օրտու ֆրոգալարը գալըպ , թիրօլօ իլէ իխթիլաթը քէսիւ-
տի : Սօղըատան Վուազտանօվիչ իւչ պին ասքէր իլէ Պատասնօ իւզէ-
րինէ կէլտիքտէ , պէլտէի մէզպուրուէն ֆէթհ օլտուղունու կէօրիւպ
Ֆրիուլ¹ թէրաֆընա ըիծու իթտի : Վ իւրմնէր Պատասնօտա պիւ-
թիւն քէօփրիւ թագըմլարընը զայպ իթմիշ օլմաղիւ , Լտիճէ նէհրի-
նի կէշէմէզ օլտուղունտան էյէր 1 էնիանօտա օլան Ֆրանսըզ գօման-
տանը նամէրտլէք իթմէյիպտէ պիրապ ճէսարէթ իպրազ իտէրէք մէվ-
գիի մէզպուրու նակեահ թէրք իթմէմիշ օլայլտը , Վ իւրմնէրին պիւ-
թիւն ասքէրի քէնտիսի իլէ պէրապէր Ֆրանսըզա թէսլիմէ մէծպուր
օլաճապտը , անճապ գօմանտանըն պու հարէքէթի իլէ 1 էնիանօ աջըզ
գալըպ , վէ Վ իւրմնէր պիլա մուհարէպէ վէ 1 էնիանօյու ալըպ աս-
քէրինի Լտիճէ նէհրինտէն կէշիրէճէք Սանթօվա թէրաֆընա միւ-
թէրահի օլմուշուտու :

9° Վ իւրմնէրին պու թէրաֆտան Սանթօվայա կէշմէսի Ֆրան-
սըզարա Կէրէյի քիպի միւզիբր օլտու : Չիւնքի իպթիտա Չէրէատա
Ֆրանսըզըն չարիտա ասքէրինի պօզուպ , Պօնաբարթէ աճէլէթէն իմ-
տատա եէթիշտիքտէ ազ գալտը Լսթրիա ասքէրինտէն իհաթէ օլու-
նարապ եէսիր տիւշէճէքտի , եալընըզ կէճէնին իւսթէ կէլմէսի վէ
աթլարընըն սիւր'աթը սայէսինտէ պու մուխաթարատան գուրթու-
թուլա պիրտիլէր : Քէզալլէք Սանթօվա ճիվարընտա օլան Վ իլլա Իմ-
բէնթատա , Ֆրանսըզար Սօլինէլլա քէօփրիւսիւնիւ պօզմայա իհմալ
իթմիշ օլտուգլարընտան վէ Տուէ Վասթէլլ իտէ եալընըզ պիր թապուր
ասքէր պուլունտուղունտան իքիսի տախի Վ իւրմնէրին էլինէ տիւշ-
տիւ : Վ իւրմնէրին պու զալէպէլէրի պաշըճա սիվարի ասքէրինին
չօգլուղունտան , վէ Ֆրանսըզ պէօլիւքլէրինին մէվգիլէրէ տաղընըզ
պուլունտուգլարընտան , վէ հէմտէ սէրասքէր Պօնաբարթէնին էմի-
լէրի եէրինէ վարմամըշ օլտուղունտան վագի օլմուշուտու : Պօնաբար-
թէնին էմրի իւզըէ Սօլինէլլա քէօփրիւսիւ պօզուլմուշ վէ երգըմըշ
օլայլտը Լսթրիա ասքէրի Սանթօվայա կէլէմէզիտի : Հէր նէ հալ
իսէ վիւրմնէր պու զալէպէլէրտէն ճէսարէթ ալարապ սէֆէրի պի-
թիրմէյիպ , վէ Սանթօվա գալէսինտէն տախի պէշ պին գատար մու-
հաֆազա ասքէրինի զիյրի գօմանտասընա ալարապ Սանթօվա գալէսի
իլէ Սան Դիօրճիօ վարըշը արասընա օրտու գուրտու : Պու հալտէ
Վ իւրմնէրին ասքէրի եիրմի պէշ պին , վէ Ֆրանսըզարըն ասքէրի

¹ Վ էնէտիկ մէմալքիլին շարգ վէ շմալ
թէրաֆընտա օլան էյալէթլէրէ էպրիտէն ֆը-
րիւլ թէսլիէ օլունմուշուտու քի շիմալքի Ու-

տինօ վէ թրիէսթէ էյալէթլէրի օլուպ Աւթ-
րիա թասարրուֆունտա տըր :

եիրմի տէօրթ պին իտի : Թէրաֆէյնին պու հալտէ օլան մուհարէպէսի , Սան Ղօրծիօ մուհարէպէսի թէսմիյէ օլունտու . իպթիտա Վրանսարղըն սօլ գօլու իլէ Վ իւրմնէրին սաղ գօլու չաթըտը , Վրանսարղըն սօլունտա օլան ճէնէրալ Պօն ֆըրգասը ճիւղէի պիր միւսաւթ պիլէ մուգալէմէթ իտէմէտի , (Նճագ Սասէնա տիւշմէնին օրթա սընը վուրուպ եարտըղընտան , պու թէտպիրի գաթի իլէ տիւշմէնին շիրաղէյի խաթթ վէ նիզամը պօղուլուպ , պու հիյէթլէրի Վրանսարղլարըն զալէպէսինէ միւճիպ օլտու : Պու մուհարէպէս զայէթ շէտիտ վէ գանը օլուպ , վէ նիհայէթինտէ տիւշմէնին իւշ պին եհսիր , իւշ սանճագ օն պիր բարէ թօփու մէյտանը մուհարէպէստէ գալըպ , ապրէրի տախի գօշուպ աճէլէթէն Սանթօվա գալէսինէ սըղընմայա մէճ պուր օլտու : Իօթէտէ Բօ նէհրինին գարչը թէրաֆընտա օլան Սէրայլէօ գալէսի հէնիւզ Լէսթրիալըլարտա պուլունտուղունտան , Վ իւրմնէր իքի կիւն սօղրա պիր քէօփրիւ աթըպ , պու գալէյէ աւքէր , միհիմմաթ . վէ զախիրէ կէօնտէրտի , պատէհու Վօլէրնօլօ մէվէ գիլինի տախի Վրանսարղլարըն էլինտէն ալարապ , թէքրար Լտիճէ նէհրի իւղէրինէ կէլմէք իսթէտի իսէ տէ , մուվաֆֆագ օլամայըպ , պու մուհարէպէտէ տախի պին նէֆէր իլէ ալթը բարէ թօփ գայալ իթտի : Նիհայէթ ճէնէրալ Քիլմէն , Սէրիւրիէ ֆըրգասը իլէ պէրապէր Սէրայլէօ գալէսինի թէքրար Վ իւրմնէրտէն ալըպ , վէ Բրատէլլա վէ Չէրէրէ գալէլէրինի տախի զալթ իտիւպ , Սանթօվա գալէսի եհնիսէն վէ հէր թէրաֆտան սըգը մուհասէրէ օլունարապ Իթալիտա , 1796 սէնէսինին սէֆէրի խիթամ պուլտու : Պու վէճհիլէ Սանթօվանին իւշիւնճիւ մուհասէրէսինէ մուպաշէրէթ օլունտուգտա , Լէսթրիալնըն Իթալիտա սէվէ իլէտիլի իւշիւնճիւ օրտու տախի պէր վէճհը թաւրիֆ խարապ վէ բէրիշան օլտու : () սէնէ հաղիրան պիրինտէ , Վ իւրմ սէր Իթալիա սէֆէրինէ պաշլասըղը էսնատէ , մայէթինտէ եթթ միշ պին նէֆէրի վարըտը , տէօրթ այ զարֆընտա պու ապրէրտէն օն ալթը պին նէֆէրի Սանթօվատա գալըպ , օն պինի տախի , Տալիտու վէզ վէ Վուաղտանօվիշ ճէնէրալըր մայէթի իլէ Թիթօլօ մէվէրինտէ ֆըրգա ֆըրգա թագսիմ օլունմուշուտու : Պու տէօրթ այ զարֆընտա , թէլէֆ օլան ապրէրտէն մատա , սթուզ ճէնէրալ մէվթ վէ եհսիր օլուպ , եթթմիշ պէշ բարէ թօփ վէ եիրմի իքի պայրագ , տախի Վրանսարղլարըն էլինէ տիւշտիւ : Պոնաբարթէ պու Բօլէրէտօ Պասսանօ վէ Սան Ղօրծիօ մուհարէպէլէրինտէ ալտըղլարը սանճագլարը 1793 տէ Թուլօնտա թօիճու միւլաղլիմի օլուպ օլ էսնատէ Պօնաբարթէնին եալլէրի օլան գօլ աղասը Սարմօն իլէ Բարիսէ ճիւլհուր ըէիսլէրինէ իրսալ իլէտի :

Պու Իթալիա մուհարէպէսինտէ¹ Վրանսարղ ապրէրինին միւճիպի իւթիղրապ օլաճագ մէրթէպէտէ ըղհար իթալիլէրի սէպաթ , մէթաւ նէթ վէ շէճաաթա նազարէն , պիր մահիր գօմանտար մայէթինտէ

¹ Պու սէֆէրտէ Գաթթիլիօնէ մուհարէպէսինտէ ապրէր Պոնաբարթէնին մէրտանէկի վէ շէճաաթլա միւթէհայիր օլարագ սապըպա

Լտի մուհարէպէսինտէ վագի օլտուղու միսիլիւ թօփլանըպ , քէնտիսինէ շալուշ փայէտի վէրտիլէր :

պուլունտուգլարը հալտէ : տիւնեանին էն մէջնուր վէ էն ճէնկեալ վէր ապքերի օլտուգլարընը ֆիլիէն իսպաթ իթմիշէր տիր :

10° : Պալատէ մէզքիւր զաֆէրլէրտէն սօղըա իթալիա օրտուսու ապքերի պիր միւտտէթ արամ վէ իսթիրահէթէ մէմուր օլտուլար իսէ տէ, երինէ սիլահը էլտէն պըրագամատըլար : Շըմալտան ճէնէրալ Վ օ պօա օն պին նէֆէրլէ (Թիրօլո հուտուտինտէ, Վալի նէհրի քէնարըն տա մէթէրիսլէրլէ օրտու գուրուպ (Թրէնթա պէլտէսինի իսթիլա իւ լէտի : Շարգտան քէզալիք Սասէնա պիր օ գատար ապքերլէ, Պաս տանջու իսթիլա իտիւպ, իհավէ նէհրին կէշիտինի զապթ իլլէտի : () Ժրօ ճուհուպ թէրաֆընտան քէզալիք օն պին ապքերլէ Վ էրօնայը իսթիլա իլլէտի, նիհայէթ Քիլմէն սէքիզ պին ապքերլէ Սանթօպա մուհասէրէսինէ միւտավէմէթ իլլէտի :

Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ իթալիա օրտուսուհու մուհաֆաղա ի տիւպ տիւշմէնին հիւճիւմինէ աէօրթ թէրաֆտան տալի քէշտէյի սէտուր միւմանաթ իթտիքտէն սօղըա, քէնտիսի Սիլանա ապթէթ իտիւպ պու զաֆէրլէրտէն զուհուրա կէլէճէք ասարը խայրիէի բօլէ թիգիլէ միւթալաթը իլլէ մէշղուլ օլտու :

Պուհա սէֆէրլէրտէ Պօնաբարթէնին մուզաֆաթիէթի, եալընըզ մէյտանը մուհարէպէտէ ըզհար իլլէտի ֆէննը հարպ վէ ճէսարէթիւ նէ համլ օլունմայըպ, նըսֆընաան զիտտէսի պիթթէմիլլ իճաո իլլէտի թէտապիրի մագուլէ, վէ թէրթիպաթը միւսթահսէնէսինտէն նէշաթ իթտիլի աշքեհար տըր :

Հաթտա զիրի գօմանտասընտա օլան իթալիա օրտուսու մէվսիմի շիթատէ օրտուկեահլարընտա արամ վէ իգամէթ իթմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, քէնտիսի Սիլանտա կէլէճէք սէնէ սէֆէրինին թէրթիւ պաթը իլլէ մէշղուլ օլուպ, կէճէլէրի ուզուլն վէ տէրին միւթալալլէրէ զահիւպ օլուրուտու : Չիւնքի իթալիա հագգընտա զիհնինտէ ճէ վէլան իտէն թէսապիւրաթը ճէլիլէնին էհէմիլէթինի օլ էսնանըն ճիւմհուր ըէիսլէրինտէ աղնայաճագ ֆերգ վէ գուտրէթ եօղուտու : Պուլունտուղու մէվգիին էթրաֆընը Ղէնօվա, Վ էնէտիկ, Սօտէնա վէ Նաբօլի քիպի Սրանսայա խասիմ տէվլէթէր իհաթէ իթմիշ իտի, լէսթրիալըլար էլլի պին նէֆէրլէ եէնիտէն պիր սէֆէր աշապիլըլլէրտի : Քէնտիսի ճիւմհուր հիւքիւմէթինտէն եալընըզ օն պէշ պին նէֆէր թալէպ իտիւպ անճագ նըսֆընը կէօնտէրիլմէսի վատ օլուն մուշղուտու : () վագթըն միւքեաթէպէլլէրի միւթալաա օլունսա, Պօնաբարթէնին էն էհէմմ, էն պէճիտ վէ էն միւթէնա թահրիրաթը նա ճիւմհուր ըէիսլէրինին վէրաիքլէրի ճէվապլարտա իֆրաթ վէ թաաճիւպէ շայեան մէրթէպէտէ ատէմը պասիրէթ վէ համագաթլէրի նիւմայան օլուր : Պօնաբարթէ տիւշմէնլէրի օլան լէսթրիա վէ ի թալիա հիւքիւմէթլէրի, վէ ճիւմհուր ըէիսլէրինին համիէթսիզ վէ տիւրայէթսիզլի արասընտա մուալլագտա գալըպ քիմնէտէն մէտէտքեալ ըիի մուալլէնէթ մէմուլ իտէմէյէրէք, միւճէրրէտ քէնտի ագլ իւ տիւրայէթի, վէ սէպաթ իւ շէճաթի իլլէ պապը իգպալինի խօտ պէ խօտ ֆէթհ իլլէմիշ օլտու :

11. Սիւննոս , ի թալիանն ահալալ քօլիթիպիէ միւթալասոր իւլէ մէշղուլ օլտուղու էսնասէ , Պօնաբարթէ մէնիլի զամիրի , ի թալիայլ քիւչիւք քիւչիւք վէ միւսթագիլ ճիւմհուր հիւքիւմէթլէրինէ թագսիմ իթմէք իտի : ի թալիա ահալիսինն Նսթրիա րիպգէսինսէն գուրթուլարագ , մուհապպէթը վէթանիյէլէրի իշալ օլունտուգուա պէջլէ տէ միւսթագիլ հիւքիւմէթլէր օլտուգլարը հալտէ պիթթալ պի վէ պիլ ուպուտիէ Պրանսայա միւթթէֆիգ պուլունաճաղարընը ֆէհմ իթմիշ իտի¹ . հաթուա օլ էսնասէ ճիւմհուր րէիսլէրինէ եաղ տըղը պիր նամէտէ , պու էֆքեարը խայրիէ վէ միւսթահսէնէսինի շու վէճհիլէ պէյան իթմիշ տիր :

« Պօլօնիատա , վէ Սօտէնատա պիրէր միլլէթ ճէմիյէթի մէճիւսի թէշքիլ օլունմալը տըր , պու մէճիւսլէրէ , Ֆէրրարա , Պօլօնիա , Սօտէնա , Րէճճիօ վէ ի թալիանն սայըր թէրաֆլարընտան միլլէթ վէքիլլէրի կէօնտէրիլմէլ տիր , վէ ամմէնին սէվտիլի , վէ խաթըրլալ րընա րայէթ իթալիի քիմնէլէրտէն , քիշիզատէ , ըուհպան , գար տինալ , թիւճճար , պագմայլպ պու մէճիւսէ միլլէթ վէքեալլէթի իւլէ տուխուլ իլլէմէլէրինէ հիսնէթ օլունմալը տըր : Պու մէճիւսլէր տէ գարար վէրիլէճէք մատտէլէր , էվլէլա ի թալիա ապէրի թէր թիպի , սանիյէն ի թալիա հիւքիւմէթլէրի եէկտիկէրինի մուհաֆալ զասը իշիւն պիր իթթիհատը , սալիսէն Րտրիսէ մուրախասս մէմուր լէր կէօնտէրէրէք ի թալիանն սէրպէսթիլէթ վէ իսթիգլալլէթիինի իսթիտա իթմէլէրի քիպի շէյլէրին գարարը օլմալը տըր . . . » :

Պօնաբարթէն կերէք պու վէ կերէք պունա միւմասիլ ի թալիայա միւթալիգ թահրերաթընըն քեաֆֆէսինէ ճիւմհուր հիւքիւմէթի թէրաֆլընտան պարիտ ճէվապլէր կէլըր իտի : ի թալիանն պու վէճ հիլէ իթթիֆագ իտէրէք , Նսթրիա ճէպրինտէն վէ Րօմա թէյսիրին տէն քեամիլէն գուրթուլապիլէճէյինի միւտիրլէրին ագլը քէսմէյիպ , հաթուա տէվլէթլէր իլէ պերապէր պիւթիւն ահալիի քէնտիմիղէ խասմ իտէրիգ միւլահաղասը իլէ , պու պապտէ Պօնաբարթէյէ կէօն տէրտիքլէրի թալիմաթուա , իֆրաթ իհթիրաղէ տավանմասընը միւլ քէրրէրէն թէքիտ իտիւպ , վէ ֆիքրլէրի պայաղըճա ի թալիայը քէնտի հալինէ պըրաղարագ ճէնկի ուղաթմամագ իշիւն Նսթրիա իլէ պիր նամուսա մուվաֆրգ միւսալէհէ թարիպի արամագ ըտը : Պօնաբարթէ միւտիրլէրին պու էֆքեարընա շէրիք օլմայարագ , էսնայը չիթատէ

1 Պօնաբարթէ , Լօտի մուհարէպէսինտէն սօղա , Բօ նէհրինին իքի թէրաֆլընտա Աւթ ըրա , Րօմա վէ Վէնէտիկտէն ալընան մէմալէք լէրտէն իքի քիւչիւք ճիւմհուր թէշքիլ իտիւպ , մէվքիւր Բօ նէհրինին ճէնուպ թէրաֆլընտա օլան , Մօտէնա , Րէճճիօ ֆէրրարա , Պօլօնիա էյալլէթլէրին պիրլէշտիրիպ , Չէլլէպան ճիւմ հոտա իտի վէրմիշ , վէ նէհրը մէվպուլուն շը մալ թէրաֆլընտան օլան Լօմպարտիա էյալլէթի իլէ Վէնէտիկտէն ալընան պիր գաշ էյալլէթի քէզալլէք պիրլէշտիրիպ թրանսֆապան ճիւմհուլ ըտ իտի վէրմիշ իտի , քի էրթէսի սէնէսի պու

էյալլէթլէրին քեաֆֆէսի պիրլէշտի , տահա սայըր մէմալէք տալի իլալլէ օլունարագ , Չէլլէն ճիւմհուրու թէմալլէ օլունտու : Պու ճիւմհուրլարըն վէգալիի աթիյէսի , սիլքի թալ ըրիտէ մուֆասսուլլէն պէյան օլունաճաղ տըր : Չէլլէպան թրանսֆապան իտիլլի էքի Րօմալը լարըն ի թալիայա օլան հիւքիւմէթլէրի վագթըն տան գալմա իտիլլէր օլուպ , Բադուս էախօտ Բօ նէհրինին էօթէ թէրաֆլը , պէրի թէրաֆլը , վէ Չէլլէն տալի Ալ տաղարընն պէրի թէրաֆլը տէմէք տիր :

պիր Թէրաֆտան եւտինտէ պուլունան մէվգիլէրի իսթիհքեամ վէրիպ
պիր Թէրաֆտան տախի էնվայը իմթիպալթ վէ թալթիֆաթ իլէ ալէլ
ուսմում իթալիա ահալիսինին գալպլէրինի քէնտինէ վէ Պրանսայա
ճէլպ իթմէյէ սայ վէ իգտամ իյլէտի : Վէ օլ վէճհիլէ իթալիանըն ահ-
վալը աթիէսի , 1796 սէնէսի գըշ էսնապընտա Պօնաբարթէնին Սիլան
տա իգաակթ իթալիի էսնատէ թէսավլիւր վէ թէսամիւրմ իյլէտիկի
թէտապիր վէ թէրթիպալթըն սէմէրէսի օլտու քի մահալինտէ նազլ
իւ հիքեայէ գըլընաճագ տըր ¹ :

¹ Պօնաբարթէ Միլանտա իքէն , հիւքիւմէ-
մէթը Ճիւմուրլիյէ միւտրէրլինէ պիր մէկ
թիւպ էազըպ , օրտուտա օլան պիր թագըմ
մասրաֆ մէմուրլարըն իսմին պէյան իտէրէք
տէֆ օլմալէրինի իսթիտա իթմիշ խոի : Պօնա-
բարթէ պուլնարըն իֆալը իրթիքեպլէրլինի
օլ մէրթէպէ սէրահէթէն թաֆսիլ վէ թատիգ
իյլէմիշտի քի , լէքէի գալիհամլէրի էլ էէվմ
իսմէրի իւգէրլինտէն թէմիլլէնէմվշ տիր :
“ Վազաա պուլնար իլէ պէօյլէ աշիքեար ուղ-
ոբաշմամտ , պիլիլմ ալէհիմէ պիլիլմէն շի-
ոքէպէթ սէպլէրի իշտիլլէճէք . լաքին վաճի-
ոպէի պիմէթիլմ պանա հէր ինթիքապտան էվ
ոլա տըր ուտէմիշ տիր : Պօնաբարթէ պու-
մէկ թիւպտէ օրտուտան մուհասէպէսին տախի
հիւքիւմէթէ կէօնտէրլիշտի : Ալթը այ զա-
ֆընտա էազըպ օն պիր միլիոն ֆրանկ , օրտու-
սմուրլունա օրաֆ իսթիպ էրիմի միլիոն տախի
Ճիւմուր իսպլէնէսինէ թէպիլլէիլլէմիշ խոի : Վէէ-
հասը իտալիի ուսմուրու ապէրլիէտէ Ճիւպի
վէ քիւլլէ հիշ պիր շէյ նազարը տըգգաթընտան
գուրթուլամայըպ , հէր շէյտէ օլան իթիտա-
թը ֆալտէի գահիլէ պիլ իրաւա , թաահիհ վէ
իւլահը շաքէսին տախի պէյան վէ թարիֆ իթ-
մէքտէն իսթիտա իթմէմիշ խոի : Վէ պու վէճ-
հիլէ իտալիի ուսմուրու ապէրլիէտէ օլան մա-
լուամթըր ամիգէսինտէն նաշի , իլէրլուտէ հէն
կէտալ հիւքիւմէթինտէ տախի , ուսմուրու ա-
պէրլիէտէ օլան հիւսնիլ նիլամ վէ թատարիւֆ
միւթէհայիլ օլաճագ մէրթէպէտէ վիճուտէ
կէլիլշ տիր :

Պու պապտէ Պօնաբարթէնին կէրէք ֆու-
նուսու հարպլիէտէ մէհարէթիլի վէ կէրէք ի-
տալիի տախիլիէտէ օլան ֆէթանէթիլի լայը-
գը վէճհիլէ թագալի իտէպիլլէք , վէ հէմուրը-
լարը օլան գէվաթըն տա Պօնաբարթէնին ազլ
իւ իգալի հագգընտա նէ հիւքմ իթմիշ օլ-
տուգլարը միլիւմ օլմա գիւգէ աթի իւգլիքը
նապէի լէսի տախի թէրթիւմէ վէ իշ պու հա-
շիլէ տէրճ օլունմուշ տուր :

Ճէնէրալ Գլարպ նամ քիմէսնէ (սօղորտան
պազը ֆիթուհաթլարընտան տօլսը Տիւք տը
ֆէթըր թէսմի օլունտու) , օլ էսնատէ կէրէք
իթալիա Ճէնէրալլարըն վէ կէրէք տախիլիէ
մէմուրլարըն թէճէտիւսիւ պապընտա հիւ-
քիւմէթը Ճիւմուրլի թէրաֆընտան միւֆէթ :

Թիշ նապ օլունմուշ վէ Միլան կէօնտէրլիլիշ
օլտուգուստան Պօնաբարթէ հագգընտա հիւ-
քիւմէթէ շու վէճհիլէ էազըր տըր :

“ Պաշ Ճէնէրալ Պօնաբարթէ իսթամթը
ոճէլլէ իպրազընա մուվաֆֆադ օլարագ ճա-
ոնիլի Ճիւմուրլուն լիւկպէի լէֆիէի սէր
ոաքէրլիէ նապ օլունշ իտէտէ , իսթամթը
ովազաալը իլէ քէսպ իթտիի իսթիհադ տա-
ոխի ինքեար օլունամազ , էլ հասը թամ Ճիւմ
ոհուր առամը օլուպ , իթալիանըն ահալը հա-
ոսէնէի հազըրէսի , պու զաթըն թէրթիպալթը
ոմագուլիտի սէմէրաթը իլէ հասըա կէլիլշ
ոտիր : Պուրատա Ճիւմիլէ ալէմ քէնտիսինի պիր
ոզաթը ֆէթին վէ մուարթ սիմաթ պիլիպ ,
ոպիլ ֆիլի տախի պու էֆքեարը ամմէի թա-
ոտիլ իթմիշտիլ իթալիա ահալի պուտու հէմ
ոսէվէր վէ հէմ գօրգար վէ հէմ տախի լայէթ
ոխտէր : Տայիմա ազլ իւ տիրպէիլ իլէ հէր
ոպիր տէսիսէի ֆէհմ իսթիպ , սէգապէթը
ոֆէր իլէ քէշվ վէ հալ իտէկէլիշտիր : Արա-
ոքիլի Ճիւմուրլի իւմէրապըն քեաֆֆէսի
ոլիլլէրիսէ զալէպէի նուֆուսու օլուպ , հէր
ոպիրլինին մէլանըր թապիլիէ վէ ազլէսինէ վա-
ոգըթ օլարագ , միլաճէրլինէ մուվաֆթը մէ-
ոսալիէտէ իսթիտամ իլէ Ճիւմիլլէի իլէ էա-
ոբար իտէր , գուվիլի թէմիլիլլէ վէ իսթիլայը
ոագլիէ տայիմա սէվալը իսթատէն վէ սէհիլ
ոսահիստէն ֆէրգ իտէր : Պասիլիթի թամմ
ոօլուպ , իճրայըր թամմամթընտա գուվիլի
ոֆալիլիլլէ իլէ սուպիլ վէ միւգտիլմ : Մէտալիի
ոճէսիլմէ վէ միւթաաճէլէտէ ճէսուր վէ պի-
ոֆիլթուր , վէ ֆէվգ էլ առէ գուհուրաթտա
ոթէպէտալիլլէ թէրթիպալթտէ պատիլ իսթիլ-
ոլապ օլաճագ մէրթէպէտէ սէրի վէ զիսուր :
ոՎէ իճրաաթ վէ ամէլիլլէտէ ալիւմ վէ մու-
ոհասիլ վէ գուվիլի զիհիլլէ վէ մայիլմամթը
ոքէսիլլէսի իլէ ուսմուրու միւթէնէվիլլէտէ մա-
ովաֆֆադ իլէթի տէքքեար օլուպ զաննըմ իւղ-
ոլէ Ճիւմուրլիլլէ իտալի իֆրաթ թէյէալ տըր
ոՎէ քէսպ իթտիլի շան իւ շէրէֆին մուհու-
ոֆազապընտան մաստա պիր ֆալարանիլլէթի եօդ
ոտուր , վէ հիշ պիր թէրաֆըն թէրաֆտարը
ոատտ օլունամազ : Գլար թէրաֆտարը տէիլ
ոտիր , Ճիւմիլլէ անլէրտէն մէրտուտ տուր : Փըթ-
ոլէթ թէրաֆտարը տէիլ տիր Ճիւմիլլէ անլէր-
ոտէն տախի մահգուր տուր : Թանդիմաթը

12° Պալատէ 92 ինճի սահիֆէտէ հիքէայէ գրընտըղը վէճհիլէ Պոնաբարթէ | Իվօրնօտա պուլունտուզու էսնտտէ, Վօրսիգա առասընա սիլահ, միհիմնաթ վէ սայիրէ կէօնտէրիպ, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ մէմուրէրինտէն Սալիէթթի նամ վէքիլ տախի օ թէրաֆա ազիմէթ իթմիշ օլտուղունտան, Վօրսիգա ահալիսի Ինկիլիզէրէ զալիպ կէլիպ մէրգու մանը առատտան իխրաճ իթմիշ, վէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյէ տախի սիր արգ իւ մահսէր եազարազ Ֆրանսայա պէյաթ իթտիքէրինի ըէսմէն պէյան իթմիշ օլտուգլարընտան, պու խուսուս իւք էվ վէլ Պօնաբարթէտէն կէլէն պիր թահրիրաթլէ ճիւմհուրուն մալիւմի օլարազ պիր գաթ տախի մէմուրնիէթ վէ մէսրուրիէթլէրի վէ Պօնաբարթէնին թէրֆիի գատը իւ րազպէթինի միւսթէլլէմ օլմուշ տուր :

ՕՆՈՒՆՆՈՒ ՖԸՍԼ

1796 — 1797

1° Ֆրանսան վէ Լօւրիանըն Իւլալիտա օլան գոմէի ապիքիլէրի, վէ Լէրիկալիւ հարպիլէրի : 2° Պրէնսա վէ Վալիէրօն հարէպիլէրի, վէ Ֆրանսը ճէնէրալ Վօյօնըն ճաղըպիլի, 3° Լըֆօլէ Քէօրիսի-նիւն կէլիլի : 4° Բօհ 4օ վէ էյամը սիւսաթ մոհարէպիլի : 5° Պօնաբարթէ Վէրօնայա արիւն, վէ Սիլանա ալիլի իրէր : 6° Բոսիա իմիւրալորիւսը Իդիմի Վալիարիանըն վէֆալը վէ վարիսի Բալլօնըն Բօլիկիտա : 7° Իւլալիտա սէֆէրի :

1° ԻԻՔԻԻՄԵԹԸ ճիւմհուրիէ իպթիտայը զուհուրինտէ տուէրը լիւթթէֆիգէի Լըրոբա իւզէրինէ օն տէօրթ օրտու գալարըմը օլուպ, իւշ պէշ սէնէ զարֆընտա էքսէրիա զալիպ, վէ պազէն մաղուպ, էլ հասը 1796 նիհայէթինտէ, Ֆրանսանըն Իւթալիա հուտուտինտէ Պօնաբարթէնին մայիէթիլլէ պիր օրտուսու, վէ Պէլիգա հուտուտինտէ ճէնէրալ Ժուրտան գօմանտասընտա տիկէր պիր օրտու, վէ Լլէմանեա հուտուտինտէ վէ Լէնօ նէհրի քէնարընտա ճէնէրալ Սօրօ գօմանտասընտա պաշգա պիր օրտու տահա օլարազ ճէման իւշ օրտուսու գալմը ըտը : Սէգրիւր Ժուրտան վէ Սօրօ ճէնէրալար կէրէք Պէլիգա հուտուտինտէ, վէ կէրէք Լէնօ նէհրի քէ-

ո միւլքիլի, վէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյէ ո մայիլ վէ թապի օլուպ, զաննրմ իւլլէ, ճիւմ ո հուրէ տայիմա ֆալտալու, ապա միւլքիլի օ լամալ : Պօնաբարթէ հազգընտա պու սէնա ո վէ մէտայիսի զաթընա օլան իւթիլլըսպ, էա ո քօտ թէվէճիւհիւ գալլիմտէն նէշաթ իթ-

ո մէլիւպ անճագ հազիգէթը հալէ պիր շէհա ո տէթ իթմէրոնէ պաշգա պիր մագսէտ վէ ո մէնֆաաթըմ էօգտուր : Պիլտէն սօղըս կէ ո լէնլէր Պօնաբարթէնին գատը իւ հայսիէթի ո նի թանըլպ ճէրտէի զէվաթը ճէլլէ վէ ո մուազգամայէ գայտ իտէճէքէր տիր ո :

նարընտա վագի օլան մուհարէպարթտա Պօնաբարթէ գատար պահ-
թիար վէ միւգպիլ օլմայուպ, Ասթրիալլար իէնօ նէհրինին էօթէ
թէրաֆընտա, վէ Պրանսըզար պերի թէրաֆընտա գալըպ, թէրա-
ֆէյնին տախի եէկտիկէրինէ թէարրիւզէ իգթիտարը գալմամը ըտը :
Իմաի 1797 իպթիտասընտա Ասթրիա տէվլէթինին Իթալիա օրտու-
սուհտան մատաա խուսուժէթլէ մուգալէմէթ իտէճէյի պիր օրտու-
գալմամը օրտուղուհտան . Սիլան էյալէթինի Պրանսըզ իսթիլասըն-
տան , վէ Սանթօվա գալէսինի մուհասէրէտէն գուրթարմագ ,
վէ Պրանսըզ հիւքիւմէթի վէ թէսարրուֆուհտա քիպի օլան Իթա-
լիանընքիւչիւք հիւքիւմէթլէրինի սըգլէթը ճէպրիյէի ճիւմհուրիէ-
տէն գուրթարըպ թէքրար քէնտինէ եար վէ միւթթէֆիգ իթմէք-
սէն մատաա պիր մէրամ վէ մագսէտի գալմամը ըտը : Իմաի պիր թէ-
րաֆտան Վիւրմէր, ճէնէրալ Պօլիէօ օրտուսուհտան բէսիմանտէ
գալան նէֆէրտէն եիրմի պին գատարընը թօփլայըպ, պիր ճէտիա օր-
տու թէրթիպ իթմիշ, վէ տիկէր թէրաֆտան գըրգ պին ապէրլէ Ա-
լէմանեատան կէլէն Ասթրիա Պէլտ մարէշալը Ալլինչի, Տավիտօ-
վիչին բէսիմանտէ գալան ապէրտէն օն սէքիլ պին գատարընը թօփ-
լայըպ, Սանթօվատա օլանլար իլէ պէրապէր, 1796 Թըքիյնի էվլէլ
սօնլարընտա Իթալիատա օլան Ասթրիա ապէրի տօգսան պինէ պա-
լիլ օլմուշուտու :

Պէլտ մարէշալ Ալլինչի Վէնէտիկ մէմալքի քէնարընտան եիւ-
րիւյիւպ, պիր մահ միւտաէթ Իզօնձօ նէհրի քէնարընտա արամ իթ-
տիքտէն սօղրա, պատէհու նէհրը մէգպուրու վէ Իիավէ նէհրինի
տախի կէչիպ Պօնէլէանօյա կէլմիշիտի : Պէրիտէ Թիւրօլօ թէրաֆըն-
տա ճէնէրալ Վօպօա, օն պին նէֆէրլէ Լավիղիօ նէհրի քէնարընը
թութուպ, Թրէնթա պէլաէսինի մուհաֆագա իթմէքտէ իտի : Պօ-
նաբարթէ տախի (Ժրօնուհն ֆըրգասը, վէ քէաֆֆէյի սիվարի ալայ-
լարը իլէ Վէրօնա պէլտէսինտէ իտի : Ալլինչինին թէրթիպի, Վէրօ-
նայա կէլիպ, Տավիտօվիչ իլէ պիրլէշմէք, պատէհու Սանթօվա իւ-
զէրինէ եիւրիւյիւպ, Վիւրմէրի մուհասէրէտէն գուրթարմագ,
վէ տօգսան պին ապէրին պաշընա կէչէրէք Պրանսըզարը Իթալիա-
տան գօվալմագ ըտը :

Իմաի Իիավէ նէհրի իւզէրինէ քէօփրիւլէր աթըպ, Պասսանօյա
եադըն Պրէնթա նէհրինէ տօղրու իւշ գօլտան եիւրիւմէյէ պաշատը :
Պասսէնա Ալլինչինին գուվլէթինի քէշֆ իթմէք իւզըն Պրէնթա
նէհրի քէնարընտա պիր մուհարէպէ ամէլիաթը կէօսթէրիպ, պատէ-
հու Պասսանօյան կէրի չէքիլէրէք, Վէնէտիկ մէմալքինտէ Վիչէն-
ձա չէհրինէ տախիլ օլտու . Պօնաբարթէ տախի քէաֆֆէի գուվլէի
ապէրիէսինի Վէրօնատան գալարըրպ պէլտէյը մէգքիւրէյէ վասլ օլ-
մուշուտու :

2. Սասէնանըն մուպաշէրէթ իլէտիի իշ պու Պրէնթա մու-
հարէպէսի 1796 Թըքիյնի էվլէլին ալթընձը կիւնիւ, սապահլայըն
վուգու պուլտու : Տիւշմէնին չարիսա ապէրի, վէ իւշ ֆըրգասը նէհ-
րին էօթէ թէրաֆընա գատար գօվալանըպ, Պուլաղտանօվիչ տախի

քիւլի թէլէֆաթլէ Պասսանօյա չէքիլմէյէ մէճսլուր օլտու : Եթէ տէ Լափիդիօ նէհրի իւզէրինտէ պըրաղըլան ճէնէրալ Վօպօա , տիւշ մէնին հիւճիւմինէ մուգալմէթ իտէմէյիպ , վէ կէրի չէքիլիպ մուհաֆազասընա մէմուր օլտուղու թրէնթա շէհրինի թէքք խլէտի . վէ տիւշմէնին շիտտէթ վէ գուլվէթինէ թէհամմիւլ կէթիլմէյէրէք Վէրօնայա չէքիլիշ օլտուղունտան , էյէր ճէնէրալ Դուպէր Սանթօվա մուհասէրէսինտէն պըրըպ , պու պէլտէնին իմատընա եթիշմէմիշ օլա , պուրասընըն տախի Լսթրիալը զապթընա կէչէճէյինէ շիւպհէ եօղուտու : Իմաի Վօպօա Լտիճէ նէհրինի կէչիպ , Վօրօնա վէ Իվօլի մէվգիլէրինին մուհաֆազասընա թայէին օլունտու :

Պօնաբարթէ պու մաղուպիէթտէն խապէրտար օլուր օլմալ , տօղրու Վիչէնճա թէրաֆընա եանի կէրիյէ ալտէթ իթտիլինտէն , Լսվինչի տախի օ թէրաֆա հարէքէթ իթտի : Պօնաբարթէ Իվօլի թէփէլէրինէ վապ օլտուգտա , Վօպօնըն ապէրինի մուպեէնէ իտիւպ , շու վէճհ իլէ նութգ խլէտի :

« Սթաթար :

« Սիզտէն հիչ պիր վէճհիլէ պու տէֆա մէմուլն տէյիլմ . իթա . էթ , սէպաթ վէ մէթանէթ հիչ պիրի գալմամըշ սիզտէ : Շիչ պիր « մէվգիտէ թօփ վէ եանաշըգ տուրմատընըլ . հաթտա պիր քիւմէ « մէրտ առամլարըն պիւթիւն պիր օրտույու մէն իտէպիլէճէյի կէ « շիտլէրի պիլէ թէքք իթտիլիլ . օթուլ տօգուղունճու վէ սէքսէն « պէշինճի ալայար նէֆէրաթը , սիգ Վրանսըլ ապէրի տէյիլիլիլ : « Լրիքեանը հարպ ըէսի ճէնէրալ , ալլըգ Լիւլա օրդոնա ապէրինի « Կէյիլ Կիլէր տէյի եաղ պունլարըն սանճաղընա » :

Պու թէյսիլիլ նութգտան իքի իւչ կիւն սօղրա , պու ապէրլէր , պիր էյամ տուր օլտուգլարը շէճաաթը սապըգէլէրինի քէսպ իտիւպ , ագրանլարընտան զիտտէ զայրէթ վէ մէթանէթ ըլհարի իլէ , ֆէվգէլ առտէ շան իւ շէրէֆէ մաղհար օլտուլար :

3. Լսվինչի իպթիտատէ հէր նէ գատար թէլէֆաթլէ ուղրամըշ իսէ տէ , ումումի թէրթիպինէ պիր սէքթէ կէլմէյիպ , Վրանսըլարըն մարիֆէթիլլէ Պրէնթա վէ Իիավէ նէհրէրինին գարշը եաղալարընա գատար քօլլանաճագ եէրտէ , քէնտիսի պէրի թէրաֆտա պիւթիւն թիրօր էյալաթընա վէ Պրէնթա իլէ Լտիճէ նէհրի արալարընտա օլան արաղինին քեաֆֆէսինէ սահիպ օլմուշուտու : Պու ճիւմէ Լսվինչին Տավիտօվիշ ֆըրգասը իլէ պիրլէշմէսի Վէրօնայը զապթ իւ թէսիլի իթմէսինէ միւհթաճ պուլունտուղունտան , Պօնաբարթէ տախի պու պէլտէյի մուհաֆաղա իտէճէք Սթէթ Պալտօյա մէթա նէթ վէրիպ , Իպլիէրօ նամ միւսթաճքէմ մէվգիլին ֆէթհինի միւրաա խլէմիշիտի . վէ իպթիտա չարիսա ապէրի պիրպիրի իլէ չաթըլըպ , զալէպէ Պօնաբարթէտէ գալարգտան սօղրա , միւշարալէյի Իպլտիէրօ թէփէսինին փիշկեանընա օրտու գուրտու : Լրթէսի կիւնիւ

ախշամատաք մուհարէպէ օլուպ, ագիպինատ իբի թէրաֆըն ապքերի տախի աչքտա կէճէլէտիլէր. վէ սիւրէթը հալէ նազարէն զալէպէ Լ'սթրիալըլարտա գալմըշ.բիպի օլտու: Չիւնքի արգատան Սան Սի.բէլէ մէվգիլէրինի թուլթուլըլարնտան, Վրանսըզար Լ'սթրիալըլարըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէզլէր իտի: Պոււն տան մատա, մէզբիւր Վալտիէրօ մէվգիի վէ թիւրօլօ պօղաղլարը հէնիւզ Լ'սթրիալընըն էլինտէ օլուպ, Սանթօվատա օլան մուհա. ֆազա ապքերի տախի սըգճա սըգճա տըշարըյա հիւճիւմ իտէրէք, Լ'լինչիյէ մուավէնէթ իտէրլէր իտի: Սանթօվա գալասը տէրոււնին տէ օլան Լ'սթրիա ապքերի պիր օրտույա մուգապիլ օլուպ, պոււն լարա մուգապէմէթ իտէճէք ճէնէրալ Սէրիւրիյէտէ իսէ, անճազ սէ.բիզ պին նէֆէր գալմըշ ըտը: Պոււնու իւզէրինէ Վրանսըզ ապքերի ճէսարէթինէ պիրազ ֆիթուր կէլիպ էնտիշէյէ կիրիֆթար օլտու. լար. վէ եավաշտան շիքէայէթ սէսլէրի տախի իշիտիլմէյէ պաշլատը իսէ տէ, Պօնաբարթէնին գալպինէ հիշ պիր ֆիթուր հիշ պիր զայէ թէյսիր իտէմէզ օլտուլոււնտան, նակեահ ապքերէ կէօրիւնիւպ գու.վէ վէի նաթըգէսի իլէ ճիւմլէնին գալպինէ ճէսարէթ կէթիւրիպ, միւթ. մէին վէ աթէշը զայրէթլէրինի իշալ իլէտի: Պօնաբարթէ նէ տիւշ. մէնին գու.վլէթինի վէզն իտիւպ, վէ նէ տախի քէնտի ապքերինին ատէտինի սայըպ, տայիմա ապքերին գալպինէ ճէսարէթ վէրմէքլէ մէշղուլ իտի. վէ պէոյլէճէ ապքեր իլէ սէրապքերին իթիւլաթը գալ. պի նէ ազիւմ մուվաֆֆապիթէ միւճիպ օլապիլըր օլտուլու, խու. սուսիլէ պու Իթալիա օրտուսոււնտա նիւմայան օլտու:

()Րտոււտա օլան ապքերին թէճէտտիւտ իտէն պու հրըրը շէճաէ. թի, Պրէշիա, Պէրկամա, Սիլան, Գրէմօնա, Լօտի, Բալիա վէ Պօ. լօնեա խասթախանէլէրինտէ օլան խասթէկեան վէ մէճրուհիյնէ տա. խի աքս իտիւպ, ճիւմլէսի տէօշէքլէրինտէն գալգար գալգամազ պայ. րազլարը ալթընա թօփլանսըլար: Ղէնէրալ Լան տախի մէճրուհ օլ. տուլու հալտէ օրտույա ազիւմէթ իտիւպ, Պօնաբարթէնին ազլ իւ. տիրայէթի պու վէճհիլէ օրտույու եէնիտէն թանպիւմ իթմիշ օլտու: Վէ ֆիթուհաթ երլորը պիր էյամ կէչիճի պուլուտլար արասընտա գարարըր քիպի օլտուգտան սօղըա, զըյայը ճէտիտլէ շու վէճհիլէ փէրթէվէնտազ օլտու:

Պօնաբարթէ պու տէֆագի թէրթիպինի զայէթ էսրար թուլթուպ Սանթօվա մուհասէրէսինէ թայեին օլոււնան ապքերտէն, ճէնէրալ Քիլմէնի իբի պին նէֆէրլէ օրատան ճէլպ իյէյիպ, Վէրօնա պէլտէ. սի մուհաֆաղասընա թայեին իյլէտի: Վէ Վէրօնա փիշկեահընտա պուլոււնան վէ եիրմի պին ապքերտէն միւրէթթէպ Վրանսըզ օրտու. սոււնու կէճէլէյին սէսսիզճէ օրատան գալտըրըպ իւշ գօլ իւզըն Լու. տա նէհրինի իմրար իտէրէք սաղ թէրաֆա վասլ օլտուլար: Լ'սթ. րիա ապքերի նէհրին սօլ թէրաֆընտա վէ Վալտիէրօ էթրաֆընտա օլտուլոււնտան, վէ Վրանսըզ ապքերինէ ատէթ իւզըն պիր իլաննա. մէ նէշը օլոււնմատըղընտան, ապքերին պու վէճհիլէ սաղ թէրաֆա կէչմէսի ատէթա պիր պօղկոււն վէ ֆիւրար ատտ օլոււնուպ, սիւրէթը

հալտէն Սանթովա մուհասէրէսի տախի ըէֆ օլունմուշ, վէ իթալիա էլտէն չըգմըշ վէ Ֆրանսըզար գաշաեօր քիպի կէօրիւնիւրուի : () գատարատաք քի իթալիա եէրիսինտէն օլուպ, Ֆրանսըզարա թէրաֆտարըգ իպրազ իթմիշ օլանէր, Մասթրիանն ինթիգամընտան գօրգուպ, վէ Ֆրանսըզտան գաթ'ը իւմիտ իտէրէք կէօշէրինի թօփ լայըպ Վէրօնա օրտուսու իլէ եօլա ըէվան օլտուլար, կէճէ գարան լըղը պու էնտիշէի ումումիյէյէ տահա զէյատէ պիր տէհշէթ կէթիւր տի : Մքէր վէ օրտու պու վէճհիլէ մէյուսիէթաէ իքէն Պօնաբարթէ տօղըու Ռէպիէրայա կիթմէյիպ նակեահ ապէրի կիթտիյի եօլտան կէրի չէվիւրիպ, սօլ թէրաֆա մէյլ իթտիրտի, վէ սապահ օլմալտան օրտու Ռօնգօ թէրաֆընա կէլիպ, ճէնէրալ Միտրէօսի օրայա պիր քէօփրիւ աթարապ շաֆապ սէօքտիւքտէ ապէր քէնտինի թէքրար Միթիճէ նէհրինին սօլ թէրաֆընտա պուլտու : Սուգատտէմա Վիլրմէր Ֆրանսըզարը պու մահալտէ գօլալամըշ օլտուղունտան, օվագըթ մէվէիլէրէ ապէրին մալիւմաթը օլուպ պուլունտուգլարը մահալի, վէ ճէնէրալ Պօնաբարթէնին թէրթիպինի եանի Վալտիէրօյու արգատան պասրպ վուրաճաղընը ֆէհմ իյէտիլէր : Ֆրանսըզ պայրաղը աթընտա եալընըգ օն իւշ պին նէֆէր պուլունտուղունտան, Միլինէի գօմանտաթընտա օլան գըրգ պին աւքէրլէ տիւզ օվատա տէօյիւշմէյէճէքլէրի աշիքեար իտի : Մնապ Պօնաբարթէնին մուհարէպէյէ թախսիս իթտիյի մահալ, կէօլ իւզէրինտէ ըրլսթըմլա եաբըմըշ իւշ պէօյիւք ճատտէ վէ զայէթ տար եէրլէր օլտուղունտան, պու ճիհէթլէ քէնտի գուվիլթի արթըպ, վէ տիւշմէն գուվիլթի էքսիլիպ մուվաղէնէ հասըլ օլմուշուտու : Վէ պէօյլէ մէվէիլէրտէ մուհարէպէ իթմէք ճէսարէթէ պաղը պիր քէյֆիլէթ օլտուղունտան, ֆիթուհաթըն Ֆրանսըզ թէրաֆընտա օլաճաղը աշիքեար իտի, իմտի ապէր ճէնէրալընըն ֆիքրինի աղնայըպ ճանլանտը վէ եէնիտէն քէսպը գուվիլթի վէ ճէսարէթ իյէտի :

Իթթէսի կիւնիւ ճէնէրալ Պօնաբարթէնին թէրթիպի իւզըէ Ֆրանսըզ ապէրի իւշ գօլ օլուպ Մասթրիա ապէրինին արգատընտան, եանի պիրիսի Ռօսիլ թէրաֆընտան Վէրօնա իւզէրինէ, տիկէրի Մքգօլի թէրաֆընտան Վիլանօվա իւզէրինէ, վէ իւշիւնճիւսիւ Միթիճէ նէհրի քէնարընտան Մլպարէտօ իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշաւորըր :

Միլինէի պուրատա Ֆրանսըզարը իւք կիւնիւ անընտան վուրուպ գօլալամըշ օլտուղունտան թէքրար եիւրիւշիւշ իտէճէքլէրինի աւլա թէսալիւր իտէմէյիւպ Մքգօլի նէհրի իլէ Միթիճէ նէհրի արաւ սընտա օլան արաղիյի աշըգ պըրապմըշըտը : Վէ պիւթիւն ճատտէ պաշարընը թուլթմուշ օլտուղունտան, օրթատա գալան կէօլ վէ պաթազլար արասընա պիր օրտունու ճէսարէթ իտիւպ վէ սէօքիւպ կիրէճէյինի իայալ իտէմէզիտի : Մնապ Ֆրանսըզ ապէրի հէմ օ թէրաֆտան կէլիպ հէմ Մքգօլիտէ քէնտիսի իլէ վուրուշուպ ճէնկ իթմէյէ հաղըրլանմըշ իտիլէր : Մասթրիալըրար Ֆրանսըզարըն եազլաշտըղընը կէօրտիւքտէ Սասէնա սօլ ճատտէ վէ () ժրօ Մքգօլի ճատտէսի իւզէրինտէ պուլունտուգլարը հալտէ, շիտալթլէ իւզէրլէրինէ

եիւրիւյիւշ իթմէյէ պաշխատըար : Վրանսըղար կէրի չէքիլիւ պէ տիւշ
մէնի կէրէյի քիւլի իլէրի ալտըգտան սօղրա օ տար եօլուն իւզէրին
տէն պիրտէն պիրէ կէրի տէօնիւպ գուլվէթլէ հիւճիւմ իթտիքլէրի
քիւլի , տիւշմէն իքի թէրաֆտա օլան պաթագլըղա սաբամայըպ , վէ
Վրանսըղ ապէրի հըշմէնա տախի գարշը գօյամայըպ , վաֆիր թօի վէ
եէսիր պըրաղարագ եիւզիւնիւ չէվիլմէյէ մէճպուր օլտու : Պօնաբար
թէ () Ժրօ իլէ Մրգօրի գարիէսի բիշկեահընտա օլտապ վէ պու գա
րիշէի զապթ իթմէք իսթէյիւպ , հէր գաչ տէֆա հիւճիւմ օլունտու
իսէ տէ , Մրգօրի տայանըպ , Վրանսըղար կէրի տէօնմէյէ մէճպուր
օլտուլար : Սօն հիւճիւմտէ Պօնաբարթէնին էն մէշուր ապէրի օլան
Կընատիյէ նէֆէրլէրի իւզէրինէ տիւշմէն ապէրի եանտան տախի
սալքըմ կիւլլէ աթմայա պաշխատըղնտան , պու տանէ եաղմուրու ալ
թընտա թապուրլարա ֆիթուր կէլիւ իլէրի ալտըմ աթամաղ օլտուլար :
Պօնաբարթէ պու տէհչէթլիւ հալի կէօրիւպ , հէմէնտիր աթընտան
ֆըրլայարագ պիր սանձագ ալըպ վէ քէօփրիւյէ տօղրու եիւրիւյիւպ ,
Սօլթալար , սիղ | օտիտէրի Դէր Եիյիւլէր Գէյիլթիւիլ Կէլիւ արգամաան պա
ղըրարագ իլէրի կիթմէյէ պաշխատը : Պու սէսին իւզէրինէ ապէրին
պիր մըգտարը , գալտըրմըն իւզէրինէ չըգըպ Պօնաբարթէնին արգա
սընտան եիւրիւմէյէ պաշխատըար . անձագ կէրիտէ նիզամ պօղուլ
մուշ օլտուղաւնտան ապէրին եիւզիւ պաշկա կէրիսի պաշկա հարէ
քէթտէ պուլունուրտու : Պօնաբարթէ էլինտէ պայրագլա տօլու քի
պի եաղան կիւլլէ վէ սալքըմ տանէլէրի արասընտան իլէրի եիւրիւ
տիւբտէ ապէրին եաղնըղ պաշ թէրաֆը քէնտիլլէ պէրապէր եիւ
րիւմէքտէ իտի : Իլէրիւտէ Վրանսըղ ապէրինին էն մէշուր սէրտար
լարը օլաճագ զէվաթըն էքսէրի պու հիւճիւմտէ Պօնաբարթէնին էթ
րաֆընտա վէ եալէրլէրի իտիլէր : | ան , Կօվէրնօլտա եարալանմըշ
իքէն , պու հիւճիւմտէ տայիմա Պօնաբարթէնին էօնիւնէ կէրիլտիին
տէն իւշ եէրինտէն տահա եարալանտը : Սիւիթօն , մուգատէմա
թուլոն մուհատէրէսինտէ եինէ պէօլլէ պիր ֆէտաքէարըղլա Պօնա
բարթէյի էօլիւմտէն գուրթարմըշ իսէ տէ , պու տէֆա վուրուլուպ
Պօնաբարթէնին էօնիւնտէ ճանընը ֆէտա իթտի : Լաքէր պէօլլէ
մէրտլէր թէգատաիւմիւ վէ պէօլլէ մէրտլէք ըզհարը իլէ քէօփրիւ
նիւն եարը եօլունու կէշտիքտէ տիւշմէնին տէհչէթլիւ պիր աթէշի
գարշըլայըպ , քէօփրիւնիւն եարըսընտան կէրի տէօնմէյէ մէճպուր օլ
տուլար , Պօնաբարթէնին էթրաֆընտա գալան Կընատիէ ապէրի ,
Պօնաբարթէյի աթէշ վէ տիւման արասընտա պէրապէր սիւրիւյիւպ
կէրիէ ալտըլար : Պօնաբարթէ քէօփրիւնիւն պէրի թէրաֆընա վալ
օլտուգտա օրատա տիքիլիւ տուրուպ ապէրի եինէ քէօփրիւնիւն իւ
զէրինէ կէթիլմէյէ ճահո իտէր իտի , անձագ տիւշմէն թէրաֆընտան
աթըլան սալքըմ վէ կիւլլէլէրտէն էթրաֆընտա օլան ապէրին քէաֆ
ֆէսի թէլէֆ օլտապ , եաղնըղ , օրթատա գալտը . պու գօրգու վէ գար
ղաշալըգ արասընտա Պօնաբարթէ սաղ թէրաֆտա օլան պաթաղա
գատար սիւրիւքլէնիւպ եարը պէլինտէն եօգարըլտաղ . չամուրա
պաթար : Վէլիար վէ | ինէօլ նաման զապիթլէր , ճէնէրալարընըն պու

լուսնոսկրու մոխաթարայը կէօրիւս գօշտուլար, տէրապապ հէր թէ-
րափտան գոթաթաղմ ճէնէրալը սէտաւարը գալսլէրէ աքս իթմէյէ
պաշտառ : Պու իքի զապիթ էօնէ տիւշտիւքտէ, ապէր գօշարապ
տիւշմէն իւզէրինէ եէնիտէն հիւճիւմ իթմէյէ մէճպուր օլտուլար վէ
Լսթրիա ապէրի քէփրիւյիւ պէրի թէրափա կէճիւքէն, գօվալայըպ
քէօփրիւնիւն էօթէ թէրափրնա աթտուլար, վէ պու զալէպէտէն սօղ-
րա աթէշ, կիւլէ, գուրշուն տէհէթի կէօլէրինէ կէօրիւնմէպ
օլտու :

Պօնաբարթէ սլաթագտան գուրթուլուպ, վէ էօլէ էօրփիւլիւ պիր
մոխաթարատան խէլաս օլան ապէրին պաշնա կէչիպ գօմանտայը
թէքրար էլէ ալտը . պիր տագիգէ սօղրա էօթէտէն ճէնէրալ Լիւյէօ,
Լսլարէտօ թէրափրնտան Լտիճէյի կէչիպ Լրգօլինին եանընտան Պօ-
նաբարթէյէ իմտատա կէլտի, Լսթրիա ապէրի մէյտանը մոխարէպէյի
թէքք իտիւպ Լլինչինին պուլունտուլու թէփէլէրէ չէքիլմէյէ մէճ-
պուր օլտուլար : Լրգօլինին Լսթրիա ապէրի թէրափրնտան նէ ֆէ-
թանէթլէ մոխափաղա օլունտուլունու Լլինչի օ թէփէլէրտէն
միւշահատէ իտիւպ, Պրանսըղ ապէրինտէն քիմնէ գուրթուլամայա-
ճապ վէ աթէշ վէ սու իլէ ճիւմլէսի թէլէֆ օլաճապ մէմուլինտէ ի-
քէն էլինտէն գաշան պու շէքեարը մաշլ թէէսսիւֆ միւշահտէ ի-
տիւպ մէյուսիէթէ կիրիֆթար օլտու :

Իւք կիւնիւ վագի օլան պու տէհէթիւ ճէնկին նէթիճէսի Պը-
րանսըղարա պիր ֆիթուհաթ սայլումատը իսէ տէ, էվլէլքի կիւնքի
պուլունտուլարը հալէ նազարէն, եանի Վալտիէրօ բիշկեանընտա
օլան ճէնիտէն սօղրա Պրանսըղար Լլինչինին ապէրի էօնիւնտէն գա-
շար քիպի իքէն, սօղրատան տէօնիւպ Լսթրիանըն իքի ֆրոգասընը
պօղմապ վէ Վալտիէրօ քիպի մէթին վէ միւսթաշքէմ մէվգիի թէքք
իթտիրմէք վէ Վէրօնայը գուրթարմապ, պու իւք Լրգօլի մոխարէ-
պէսի սէմէրաթընտան պուլունտուլունտան, մոխապգապէն պիր
պէօլիւք զալէպէ ատտ օլունմիւշտուր :

4⁰. Եվմը մէգքիւրտէ Պօնաբարթէ, եալընըղ պէօլիւք վէ մահիր
սէրապէրլէրէ մահտուս օլան պիր համիէթ վէ ֆէթանէթլէ, ֆէթհ
իլլէտիլի Լրգօլի գասապասընտա արամ վէ իգամէթ իթմէյիւպ, օրա-
տան տախի տիւշմէնին արգասընը ալմապ իւզրէ Լրգօլի թահլիյէ
իտիւպ Բօնգօ իւզէրինէ հարէքէթ իլլէտի, անճապ պու հարէքէթի
Լլինչիտէն սէթր իթմէք իւզրէ սապահատաք պուլունտուլուն մէվ-
գիլէրէ վէ ճատտէ քէնարլարընա աթէշէր վէ չըրալը եագալըրըպ,
իէճէլլէյին եիւրիւյիւշ իթտի . վէ էրթէսի կիւնիւ էօլլէ պիր մէվգի-
տէ պուլունտու քի, տիւշմէնին պուլունտուլուն իւշ մէվգիէ հանկը
գօլտան իսթէսէ եիւրիւյիւշ իտէպիլըտի : Տիւշմէն մէվգիլէրինտէն
էն մէթին վէ էն գուվլէթիլիսի պիզզաթ Լլինչինին գօմանտասընտա
օլան գօլ օլտուլունտան, Պօնաբարթէ իպթիտա պուլուն վուրմապ
իսթէտի : Վէ Լրգօլի մոխարէպէսի իւշ կիւն սիւրմիւշ օլտուլուն-
տան, իքինճի կիւնիւնէ Բօնգօ մոխարէպէսի թէմիէ օլունտու :

Պօնաբարթէ Լրգօլի թահլիյէ իթտիքտէն սօղրա, Լլինչի պիր

Ֆրրգա ասքերի օրայա կէօնտերմիշիտի . իմտի նէզաինտէ գալան իբի
 Ֆրրգա իլէ Վրանսըզարն իւզերինէ հիւծիւմ իթմէքտէ , Վրանսըզ
 ար Ռօնգօ քէօփրիւսիւնիւ թէքրար կէչիւ տիւշմէն իւզերինէ շիտ
 տէթլէ հիւծիւմ , վէ օրթասընտան եարարագ իբի գօլու տախի պա
 թագլարա տիւշիւրաիւլէր , վէ վաֆիր թօփ , սանձագ վէ եէսիրլէրի
 Վրանսըզարն էլինտէ գալտը : Նրթէսի եանի իւչիւնճիւ կիւնիւ ,
 ճատտէնին օրթա պէլլէրինտէ թէքրար մուհարէպէյէ պէտ օլունուպ
 իպթիտատէ զալիւ մաղըւպ պէլլի օլմաուր . անձագ իւչ պին հըր
 վաթտան միւրէթթէպ տիւշմէնին պիր Ֆրրգասը պաթաղա տիւշիւպ
 թէլէֆ օլունուղունտան , զալէպէ Վրանսըզարտա գալտը : Պօնաբար
 թէ օլ էսնատէ տիւշմէնին քեաֆֆէի զայաթընը հիսապ խիւպ եիր
 մի պէչ պինէ պալիղ օլունուղունու քէչֆ իթտիքտէ , հէր նէ գատար
 հէնիւղ քէնտի ասքերի տիւշմէն ասքերինտէն պիր սիւլիւս նօգսան
 իսէ տէ , վագլթ զայա իթմէյէրէք աչըգ վէ տիւզ օվատա տախի մու
 գապէլէ իթմէյի թասմիւմ իյլէտի : Վրանսըզ ասքերի պու զալէպէլէր
 տէն եէնիտէն եէնիյէ ճէսարէթ վէ մէթանէթ քէսպ իյլէմիշ իտի .
 էօյլէ վագլթնտան իբի սաաթ սօղրա ճէնկ խաթթը իւզերինէ տիղի
 լիւպ , հաղըրլանտըր : Սօլ ճէննահլարը Նրգօլի թէրաֆընտա , վէ
 սաղ ճէննահլարը Ռօրթօլէնեակօ թէրաֆընտա , վէ տիւշմէն տախի
 Վ իչէնցա եօլունտա իբի գօլ իւզրէ գարշըլարնտա իտի : Պիր սաաթ
 սօղրա պիւթիւն խաթթ իւզերինտէ մուգապէլէյէ պէտ օլունուր :
 Պօնաբարթէ տայիմա խիւտէի հարպիէ իլէ մէլուֆ օլուպ , Հէր
 քիւլ նամ պիր արապ սիվարի զապիթինի եիրմի պէչ նէֆէր րէհպէր
 վէ տէօրթ պօրաղան իլէ Նվինչինին սօլ թէրաֆընա եօլայըպ , Վ էն
 եակօտա պուլունան մուհաֆաղա ասքերի արգատան թօփ աթմայա
 պաշտարգլարը քիպի պուլնլար տախի պօրուլարը չալարագ եանտան
 պիր տէրէտէն զուհուր իթտիքտէ , Նվինչի քէնտիսինի էօնտէն ար
 գատան վէ եանտան իհաթէ օլունմուշ գըյաս իտիւպ , հարպ խաթ
 թընը պօզարագ սաղտան գարմագարըշ կէրի չէքիլմէյէ պաշտար . Պօ
 նաբարթէ պիւթիւն կէճէ Նվինչինին թէագգիւպինէ շիտտէթլէ
 տէվամ իտիւպ , տիւշմէն թէրաֆընտան խայըճա ասքէր թէլէֆինէ
 միւճիւպ օլուն :

Պօնաբարթէ իւչ կիւն զարֆընտա պու վէճհիլէ շիտտէթիւ մու
 հարէպէլէր իլէ մէշղուլ օլունգտան սօղրա , Վ էրօնատա պիր էյամ
 արամ վէ իսթիրահէթ իտէճէք եէրտէ , էլինտէն գաչըպ գուրթու
 լամամալէրի իչիւն , Վ իչէնցա եօլունտան Նսթրիա ասքերինէ մու
 սալաթ օլուպ , օ կէճէ Վ իլանօվատա ախշամլատը : Նվինչինին
 ասքերի միւնհէզիւմ վէ բէրիշան Սօնթէպէլլօլու էօթէ թէրաֆա կէչ
 տիքտէ , Պօնաբարթէ կէրի տէօնիւպ վէ Վ էրօնայա կէլիւպ , թիրօլ
 տա օլան ճէնէրալ Տավիտօվիչի վուրմայա սայ իյլէտի : Պու ճէնէրալ
 իւչ կիւն զարֆընտա Նվինչինին պաշնա կէլէնտէն քեամիլէն պիսա
 պէր իտի . Պօնաբարթէ պուլնու տախի վուրուպ տաղըթուր . վէ օլ
 վէճհիլէ պու Նրգօլի մուհարէպէսինտէ իւչ կիւն զարֆընտա Նսթ
 րիալտան օն իբի պին թէլէֆ օլուպ , ալթը պին եէսիր , օն սէքիզ

Թօօի վէ տէօրթ պայրապ տախի Վրանսըղ էլինէ տիւչար օլտու :

5. Պօնաբարթէ Տավիտովի տախի պու վէճհիլէ վուրաուգտան սօղրա , սաքէրը մուապգաֆէրինի ալըպ Վէնէտիկ գաբուսունտան ալայ իլէ Վէրօնայա տուխուլ խլէտի : Իւչ տէօրթ կիւն էվվէլքէնտիւ սինի մաղըուպ , բէրիշան , վէ միւբէտտէր կէօրէն ահալի , պոււնճա ֆիւ թուհաթիլէ ալտէթինի թամաշա իթտիքտէ , պախթ իւ իգպալ վէ շէճաէթինէ միւթէհայիր օլուպ խընճախընճ իսթիգպալինէ ազիմէթ խլէտիլէր :

Իթթէտէ ()ժրօ , Լտիճէ նէհրինին սօլ թէրաֆընտա Տօլէ ճէնէրալը վուրուպ տիւչմէնտէն իքի պին պէշ եիւզ եէսիր , իքի բէօփրիւ թապըմը , թօփ վէ միհիմմաթ էլէ կէչիւրմիշտի : Լրգօլի մուհարէպէսինին իւչիւնճիւ կիւնիւ թիւրօլտա Լաւթրիա ճէնէրալը Տավիտովիչ , սօղրատան Վրանսըղ ճէնէրալը Վ օպօայը վուրուպ գօվալամըլ օլտուզունտան , Սասէնա իստատա եէթիշիպ վէ Վ օպօայը մուխաթաւրատան գուրթարըպ Կասթէնօվատա օրտու գուրմուշուտու : Իլթէ պոււնճա զաֆէր վէ ֆիթուհաթտան սօղրա , եէնիտէն եէնիլէ նուրէթ վէ մուգաֆֆարիէթէ մաղհար օլմալէրի իչիւն ապքէրէ ազ պիր միւտտէթ արամ վէ իսթիւրահէթ վէրիլտի : Պու արալըգտա Պօնաբարթէ թէրթիպալթը լաղըմէյի ճէնէրալըրա թէպլիլ խլէտիքտէն սօղրա , բէնախի երիքեանը հարպը իլէ Սիլանէ կէլիպ պիր միւտտէթճիք պէլտէյը մէգբիւրէտէ իգամէթ խլէտի :

6. 1796 սէնէսի , տրգպաթա շայեան իքի վուգուաթը զայրը մէմուլէ իլէ խիթամ պուլտու : Բուսիա իմբէրաթորիչասը իքինճի Կաթարինա պալայը իգպալէ վասլ օլտուզու հալտէ , տարաթ , հաշմէթ վէ ֆիթուհաթ արասընտա նուզուլ իսապէթի իլէ խաֆրէի հէլաքէ նուզուլ խլէտի : ()զու վէ խալէֆի պիրինճի Բավլօ վալիտէսինին հայաթընտա մէսալիհի միւլքիէտէն քիւլիէն թէպէիա գըլընտըղընտան , ալէնէն պոււնտան պիր ինթիգամ ալմագ էֆքէարը իլէ մի օլա , եօխտա մէլուֆ օլտուզու սէգապէթը ֆիքը վէ ագրալէթ էնտիշէտէն մի օլա , միւշարալէյի Բուսիանըն Վրանսա ալէյինէ օլան տուէլը Լըրոբա իլէ միւէքքէտ րապըթէի իթթիֆապընր ֆէքք իտիւպ անլէրտէն միւճանիպէթ վէ Վրանսայա մէյլ իւ րաղպէթ կէօսթէրտի , վէ պու թէպէտտիւլիւ աճայիպէ Լըրոբա տէվլէթլէրինին մէյուսիէթի , վէ Պօնաբարթէնին վէ Վրանսանըն իգպալ վէ թէգայեիւտիւ գուվլէթինի միւճիպ օլտու :

7. Իքինճի վուգուաթ , Իրլանտա սէֆէրի տիր քի մուխթասաւրէն պէր վէճհը ալթի հիքէայէ օլոււուր : Կաթօլլէք մէգհէպլինտէն օլան Իրլանտա ահալիսի¹ թահսիլի միւսապաթ զըմնընաէ Ինկիլիլ Բարլամէնթօ մէճիսի իլէ պէյիւտէ եէրտէ ուղըաշըպ , տէսթրէս օլամաւտըղընտան , Վրանսա հիմայէթի թահթընտա օլարագ միւսթագիլ

¹ Ինկիլթէրրա մէմալէրի Եւրոբատա , Լըրոն Պրըթանէր վէ Իրլանտա նաման իքի պէօյիւք ատա օլուպ , Իրլանտա ատաւը Պրիթանէնըն զարպ թէրաֆընտա տըր , վէ շիտիլէր :

տէ օն միլիոնա եազըն ահալիսի օլուպ , էվալիտէն պէրու իքի սիւլիւսիւնտէն զիտտէսի Գաթպլիկ մէգհէպլինտէն պուլըննուշ տուր :

պիր ճիւղմանը ինչ իսթիշարէ ինքնէն իւրեւ, Բարիսէ խաֆի մէմուրլար աւախի կէօնտէրմիշէն իտի : Ինկիլիզ տէվլէթի պու երկգտէն թաղէիդ գըլլնարը հալտէ, Բրանսայա մէնֆաաթիւ շէրայիթլէ միւսալէ հէյէ բաղը օլաճաղը հիւքիւմէթը ճիւղմանը ինչ թէրաֆընտան տէրք օլունարապ թէտարիքեաթը ճէսիմէ վէ ճէնէրալ Հօշ¹ գօմանտասը իւր իրանտայէ սէֆէր թէրթիպ օլունմուշուաու : Օն պէշ գըթա իւշ վէ իքի անպարը, երմի ֆրգաթիւն, ալթը գօրվէթ վէ էլի գըթա նագլիյէ կէմիսի, երմի պէշ պին Բրանսըգ ապէրինի ալըպ, Իրլան տանըն զարպ ճէնուպու թէրաֆընտա Պէնթրի նամ քէօրֆէզէ նագլ իտէճէրտի : Վէ պու սէֆէր կիզլի թուլթուլարապ հէր գապտանա միւհիւրլի մէկթիւպլէրլէ, նէ եօլտան կիտէճէրլէրի, վէ նէ մահալ տէ տէմիլլէյէճէրլէրի, վէ պիր մուխալիֆէթ զուհուր ինթիլի հալտէ նէ մուամլէլէ իտէճէրլէրինէ տայիր թալիմաթ վէրիլիշ իտի :

1796 Քեանուռնի էվլէլ օն ալթըսընտա կէմիլէրէ եօլ վէրիլտի, ճէնէրալ Հօշ, վէ ամիրալ Սօրարալկալ պիր ֆրրգաթիւնէ բաքիպ օլ տուլար, հալա փուս վէ տիւման օլտուղուտան Բրանսըգ տօնանմա սը Ինկիլիզ գուրսանլարընա² կէօրիւնմէյէրէր Իրլանտա գըլլարընա վասը օլտուլար : Լնճագ մահը մէղպուրուռն 27 ինճի կէճէսի պիր տէհշէթլէ իւ ֆուրթուռնա զուհուր իտիւպ, կէմիլէր տարմատաղըն օլտուլար : Պիր իւշ անպարը գալիօն թագըմլըլա պաթուր : Իքինճի ամիրալ Պուվէ ֆէվէ էլ առէ ճահու իւ իգտամ իլէ տօնանմայր թօփլայրպ, եալընըգ պիր գալիօն իլէ իւշ ֆրրգաթիւն պուլունամատը : Սէրապէր Հօշ, վէ ամիրալ Սօրարուրկալ տախի պու ֆրրգաթիւնլէրին պիրինտէ իտի : Տօնանմա Իրլանտանըն շարգ թէրաֆընա Ղիւր պուրնուռնա տօղըու եօլ վէրիպ սէրապէրի վէ ամիրալ պէրլէմէրտէ իտիլէր նիհայէթ այըն 24 իւնտէ պուրնար տախի վասը օլուպ, վէ տիվանը հարպ գուրուպ աաքէր իկրաճընա գարար վէրիլտի : Լնճագ շիտտէթլու պիր ֆուրթուռնա տահա զուհուրի իլէ միւմքին օլամայրպ, տօնանմա թէրար տէ նիզէ աչըլմայա մէճպուր օլտու : Իքինճի ամիրալ Պուվէ, պուռնա միւ մանաաթտան մէյուս օլուպ սէրապէր, վէ ամիրալըն նէրէտէ օլտու զուռնտան պի խապէր, վէ գալիսիլէ վէ սուլու թիւքէնմէրտէ օլտու զու հալտէ, Բրանսայա կէրի տէօնմէյի թէնսիպ իլէտի : Ճէնէրալ Հօշ սօղրատան Պէնթրի քէօրֆէզլինէ վասը օլտուգաա, տօնանմանըն կէրի տէօնտիլիւնտէն խապէր ալըպ, շէտիտ ֆուրթուռնալար, վէ Ինկիլիզ տօնանմալարը արասընտան պիր մուխաթարատան կէչէրէր, վէ միւճիզէ նէվինտէն օլարապ Բրանսա գըլլարընա վասը օլտուլար : Գապտան Լագրօս գօմանտասընտա պուլունան Տրօս պը Լօճ նամ գալիօն տօնանմատան այըլըպ իքի Ինկիլիզ գալիօնու իլէ տէօլիւշմէյէ մէճպուր օլտու, պիրինի պաթըրըպ օ պիրինտէն գաչըպ գուրթուլ

¹ Պու ճէնէրալըն թէրճիւմէի ահվալը իւր իրաւտէ իշար օլունաճագ տըր :

² Գուրսան կէմիսի պէն էնտա խըրըզ կէմիսի աղնաշըլըրտա տա զալաթ օլուպ, ճէն

կէ եախտ խըրըզ գօլալամայա եախտ խըզ մէթը տայիլէյի հարպիլէյէ թայէին օլունան պէլիք կէմիլէրինէ մախուս պիր իամ տիր :

տու, լաքին կէմի սագաթ, տիրէկ վէ արմալարը ուշմուշ օլտուզուն, տան լիմանա վապ օլմազտան քէնաի տախի տէրեայէ զարգ օլտու, վէ մէլահընըն նըսֆը անձագ գուրթուլապիտի:

Պու սէֆէրտէն Ֆրանսարգա պիր մուվաֆֆապիյէթ հասըլ օլմաւ տը իսէ տէ պուճուճն իւզէրինէ Ինկիլիզէր տայիմա պու թէրաֆտան Ֆրանսատան գօրգմայա պաշայըպ, Ֆրանսարգլար տախի պուճուճն ֆէհմ իտէրէք պու սէֆէրի վագթը ախէրէ պրագըպ, շիմտիլք Իթալիայը Լասթրիա իսթիլասընտան քեամիլէն իսէլաս իթմէյէ սայ իլէտիլէր:

ՕՆ ՊԻՐԻՆՆԻ ՖԸՍԼ

1797

1° Վէնէպի վէ Բօն Կիսի-Պիլէրինի Ֆրանսայա օլան խոստ-Պիլի, վէ Լասթրիանըն եհնիպէն իւրարիսի: 2° Բիլլիլ պէլլէսի, վէ Ճիվարնիս օլան հոհալ իւրիլ իւրարիսի: 3° Բիլլիլ հոհարիլիսի: 4° Պօնաբարիլէ, ասիլիլ իլէ Սան Լիւա գալլէսի իւլէրինէ եիլիլ: 5° Սան Ղօրճիօ վէ Լա Ֆալթիլա ճէնիլ: 6° Լասթրիա օրպոստ-Նուճն իւլէֆիլ: 7° ՍանԲօլա գալլէսիլ իւլէսի ճո-գալ վէլլիլ: 8° Պօնաբարիլէնի պաշը հոսալլիլ շարիլիսի, վէ Բիլլիա սէֆէրինի իլիմալ:

1° Պու էսնատէ Պօնաբարթէ ճիւզէի միւտտէթ Սիլան պէլ տէսինատէ արամ վէ իսթիլահէթ իթմէքտէ օլտուզու հալտէ, Վէնէտիկ ճիւմհուրուճուճն պիթէրաֆլըզա բայէթ իթմէյէրէք, էլ ալթընտան Լալլիլիլ մուալլէնէթ վէ Ֆրանսա ապէրինէ իպրալ իթտիլ խուսուճէթ, պա թահրիրաթ քէնաիսինէ խապէր վէրիլտի: Վէնէտիկ ճիւմհուրինէ պիր իիթար օլմագ իւզէ պիր կիւն Սիլանաա միւթէպէրանը միլլէթ մէճիլիստէ Պօնաբարթէ շու Նուլթ գու իրատ իլլէտի:

“Իւլէր ապէրիմի ագճէսիլ, կիլէճէքսիլ վէ եէյէճէքսիլ պրագմա ղմըլ օլայըտընըլ, շիմտիլէտէք Լասթրիա օրտուսուճու խարապ վէ քէրիլան իտիլալ, ՍանԼիւա գալլէսիլ զապթ, վէ տէրուճինտէ օլան օն տէօրթ պին ապէրի եէսիր իտէրիտիմ: Վէ պուրասը տա էլիմէ տիւշտիլիլ քիպի Վէնէտիկ մէմալքէրինտէ օլան Պրէշիա, Վէրօնա վէ Պէրկամա շէհրլէրի թապիաթը իլէ թէպիլմ օլուրլար ղորը: Վէ գարա գուլլէն գանապլարըն գըրալլըմ Պիլլիլ, ասլանը պախի իոնալանը պաշըն երգարալմ տէտի¹:

¹ Լասթրիա արմատը գարա գուշ օլուպ, Վէնէտիկ ճիւմհուրու արմատը տախի ապան օլտուզուճուճն, պու քէլամ իլէ Պօնաբարթէ

Թէմիլ իլէ Լասթրիա վէ Վէնէտիկ տէմէք իսթէմիշ տիր:

Վէ վագատա Վէնէտիկ ճիւղհուրունուն հարաքեաթը խուսու մէթքեարանէսի քիմնէյէ նա մալիւմ տէյիլ խտի, ()ըթօլինի նամ միւ տիր, ճիւղհուր թէրաֆընտան կէօնտէրիլայ Պէրկամա տաղարընըն ահալիսինի պիւթիւն պագլանտըմը, սիլահլանտըմը վէ օվայա էն տիրմիշ խտի : Հէր կիւն հըրվաթ պէօլիւքլէրի Վէնէտիկ տըշարըսընա խուրուճ խտիւլ, Քրանսա ապէրինէ եագլաշմագտա, վէ խուսու մէթէ պիր վէսիլէ արամագտա խտիլէր :

Պօնաբարթէ պոււնլարըն ճիւղհուրինի կէօրմիւլ վէ տույմուշ խտէ տէ, ()անթօվա գալէսի ալընմատըգճա Վէնէտիկ ճիւղհուրունա ապէր սէվգ խտէմէյէճէյինտէն ի՛մագ խտիւլ, կէօրմէվլիյէ վուրուրուտու : Վէ եալընըղ արգատան էմին օլմագ վէսիլէսիլէ Պէրկամայա պիր մըգտար մուհաֆաղա ապէրի կէօնտէրմիշ խտի :

Իթալիանըն ճէնուպ թէրաֆը տախի, եանի Նաբօլի վէ Ռօմա հիւքիւմէթլէրի հէր նէ գատար մուհալէտէլէրլէ Քրանսայա միւթ թէֆիգ պուլունմուշ խտէ տէ, պու թէրաֆտան տախի պիր իիւթիւ լալ զուհուրի իլէ Պօնաբարթէնին օրայա տախի ապէր կէօնտէրմէյէ վէ օլ վէճհիլէ ապէրինի իքիյէ պէօլմէյէ մէճպուր օլմասը իլիւն, Մսթրիա վիւքէլասը Ռօմա հիւքիւմէթի իլէ կիզլիտէն մուխապէրէ խտիւլ, վէ պաղը զապըթան իլէ ճէնէրալ Պօլիյի տախի Փափա աւ քէրինէ գօմանտա իթմէք իւզըէ Ռօմայա կէօնտէրմիշէր խտի :

Ռօմա հիւքիւմէթի Մսթրիանըն թէշվիգաթընա գաբըրլայ վէ Պօլօնիա ահտնամէսինի ֆէսիս խտիւլ եէտի սէքիզ պին ապէր թօվլամըշ, վէ հէր ան Քրանսըզըն եան թէրաֆընտան Սանթօվա իւզէրինէ կէօն տէրմէյէ հաղըր պուլունմուշուտու : Վէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ պիր թէրաֆտան Իթալիատա, եանար տաղար իւզէրինտէ քիպի պիր մուխաթարատա պուլունուպ տիկէր թէրաֆտան քէնտինաէն գուվ վէթլի Մսթրիալըլար իլէ թէքրար պիր պէօլիւք մուհարէպէյէ մէճ պուր օլմուշուտու :

Մսթրիանըն սօն թէրթիպի, պիրի պիրինտէն այրը իքի գօլ աւ քէր ()անթօվա իւզէրինէ կէօնտէրիլ, պու գալէտէ մուհասէրէ ու լան իւլիւնճիւ գօլու տախի գուրթարմագ ըտը : Մսթրիալըլարըն ապէրի 1797 իպթիտասընտա, ալթմըշ պէշ պին նէֆէրտէն միւրէթ թէպ խտի : Մլիւնչի գըրգ պէշ պին իլէ Պասսանօտան գալգըլ, Ռօվէրէտօ իւզէրինէ եիւրիւմէյէ պաշլատը : Տիկէր Ռօվէրա ճէնէրալ, պագի գալան ապէրլէ Ռատօվայա կիտիւլ Մաիճէ նէհրին ալթ թէրաֆը մուամէլաթընա մէմուր թայէին օլունտու : Պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ, զիյրի գօմանտասընտա օլան օթուզ պէշ պին, վէ ()անթօվա գալէսի մուհասէրէսինտէ օլան սէքիզ պին ապէրլէ պէր վէճհը ալթի տէօրթ օրաույա մուգալէմէթ իթմէյէ մէճպուրիէթ քէսպ իթմիշ խտի : Լանի, 1. Ղըրգ պէշ պինտէն միւրէթթէպ Մլիւնչի օրտուտու : 2. Լիւրմի պինտէն միւրէթթէպ Ռօվէրա օրտուտու : 3. Լիւրմի տէօրթ պինտէն միւրէթթէպ վէ Սանթօվատա օլան Վ իւրմ սէր օրտուտու վէ 4. Լէտի սէքիզ պինտէն միւրէթթէպ Ռօմա օրտուտու : Մսթրիանըն իւք զաֆէրի ագիպինտէ, ալէլ ումուլմ իսեան խտէ

Ճէք միւթէ աստիւղ ի թալիս ահալիս տալիս պունտան պաշգա իալի :
Պունճա տիւշմէնէ պիրտէն զալէպէ ի թմէքտէն պաշգա Պօնա
բարթէյէ ճայը սէլամէթ գալմայըպ , վագթը տալի մահաուտ օլարապ
զալէպէ վէ մաղլուպիէթի արասընտա օն պէշ կիւնլիւք պիր մէյտան գալ
մըշտը : Պօնաբարթէ թուլօն մուհասէրէսինտէ պիր թօփճու նէֆէրին
տէն պուլաշարապ ուլուզ իլլէթինէ միւսլթէլա օլուպ լայըգը վէճհիւ
լէ թիմար իտէմէտիլինտէն վէ լաէնպաթի սէֆէր զահմէթլէրինտէն ,
պէտէնինէ տէրէճէի իֆրաթտէ զաաֆ թարի օլմուշուտու : Աիւճ ի
լէ աթ իւզէրինտէ տուրապիլիպ , պէնզի ագ , վէ եիւզէրի չուգուր ,
վէ պէտէնի եարատան պէրէտէն իպարէթ օլուպ եալլընըզ կէօլլէրի
նին բարլագըզը , աթէշը բուհինի պէյան իտէպիլիբ իալի :

Սայեթթինտէ օլան ապքերի իտէ հէր նէվի ի թալիս հագուղաթը
իլլէ բէրվէրտէ օլուպ , հէր տէմ թաղէ , հէր տէմ մէթին մուամէլա
թը ճէսիմէյի հարպիլէյէ հաղըր վէ ճէնէրալարլնտան իֆրաթ խօշ
նուտ վէ էմին իտիլէր : Պօնաբարթէ պու սօն մուհասէրէպէ իլլէ ի թա
լիայա սահիպ , եախօտ ի թալիատան թարտ օլունաճաղընը բանա տէրք
իտէրէք , մէլուֆ օլուղու Ֆէննը հարպ , շէճաթ , մէթանէթ վէ
մէհարէթին ճիւմէսինի սարֆ իտէրէք Ասթրիալըլար իլլէ գաթի պիր
մուգապէլէյէ մունթաղըր պուլընտու :

Ասթրիալըլարն թէրթիլի , իպթիտա Ատիճէ նէհրինին իւսթ
թէրաֆընտան ճէնկէ պաշլամագ օլուպ պու թէրաֆտա ճէնէրալ Ալ
վինչի մայեթթինտէ օլան գուվլէի ճէսիմէյէ օլ մէրթէպէ իսթինատ
իլլէմիշ իտիլի , ի թալիայը ճէնուպիտէ , թօսգանա , թօմա վէ Աա
բօլի հիւբիւմէթլէրինէ մուավէնէթ իտէրէք , օ թէրաֆտան եիւ
րիւյէճէք ճէնէրալ Ռօլլէրանն գուվլէթինի Ալվինչի իլլէ պու ճէ
նէրալ ֆաղլա սայըպ , պէյնլէրինտէ պիր իսթիլաթ վէ մուխապէրէյէ
պիլլէ հաճէթ կէօրմէմիշէր իտի :

Թիրօլ տաղարընտան պաշլայըպ Ատիճէ նէհրի քէնարընա ճարի
օլան իւշ գօլ պէօլիւք ճատտէլէրին զէքրի պօլատտէ սէպգաթ իսթիլ
տիր : Դասթիլիօնէ մուհարէպէսինտէն սօլըա , կարտա կէօլիւնիւն
էթրաֆընը տօլաշան ճատտէ թէրք օլընմուշուտու : Պագի գալան
իքի ճատտէտէն պիրիսի Ատիճէ նէհրի իլլէ կարտա կէօլիւ քէնարըլը
նը տօլաշըպ , պու նէհր իլլէ կէօլիւն արասընտա օլան տաղարըն իւս
թիւնտէ վագի Ռիօլի նամ մէթին պիր պէլտէնին վէ օրատա օլան
Պրանսըզ օրուտսուլուն օրթասընտան կէչէր իտի , օ պիրիսի Ատիճէ
նէհրինին տըշարընտան տօլաշըպ Վէրօնա պէլտէսի փիշկէահընտա
օլան սահրայը իքիյէ գաթ իտէր , վէ Պրանսըզ օրուտսուլուն տըշա
րընտան տօլաշըրըր : Ալվինչի իլլէ եօլը իսթիար իտիւպ , ապքէ
րինի օ եօլտան սէվգ իտէրէք Ռիօլիյէ վէ Պրանսըզ օրուտսուլնապ

¹ Մէլքիւր թուլօն մուհասէրէսինտէ
թօփճունտէ պիրի վուրուլուպ տիւշտիւքտէ ,
Պօնաբարթէ եէրինէ կէշիպ օն իքի տէֆա
գասար թօփու տօլուրուպ աթմը տըր , ան
ճագ էօլէն նէֆէր ուլուղու օլուղունտան ,
թօմարտան քէնաիսինէ ուլուզ իլլէթի պուլա

շըպ , ի թալիս վէ Մըսըր մէֆէրլէրինտէ պու
իլլէթտէն թէքմիլէն գուրթուլանյարագ նի
հայէթ քեամիլէն իֆագէթի , իմէրաթթըլու
ղու վագթընտա Գօրվիլարնամ մէշուր հէքի
մին մարիֆէթիլլէ վագի օլմուշ տուր :

չըզմագ Թաամիմ իյէմիշ խոի : Պօնաբարթէնին ֆիթուհաթը իլէ միւհարպէտէն մէշուր օլան պու պէլտէնին հիյէթը արազիէսի շու վէճհիլէ Թարիֆ օլունուր :

2° Սոնթէ Պալտօ տաղլարը կարտա կէօլիւ իլէ Լտիճէ նէհրի ա-
րասընտա օլուպ , պէօլիւք ճատտէ պէշ ալթը սաաթըպ մէսաֆէտէ
Լտիճէ նէհրի քէնարը իլէ պու տաղլարըն էթէյինի տօլաշըպ , Ինգա-
նալէ գասապասընա կէլոխքտէ , Լտիճէ նէհրի ուչուրում գայալարըն
արասընտան ճէրիան իթաիկինտէն , նէհրին քէնարընտան ճատտէնին
իմթիտատընա մահալ գալմայարագ , օրատան այրըլպ տօլաշըպ պիր
նէրտիվէն միսալի ճատտէ , տաղըն էթրաֆընը տօլաշարագ վասի պիր
Թէփէ տիւղիւնէ վասլ օլուր քի Ռիօլի պէլտէսինին մէվգիլի տիր . պու
Թէփէ պիր Թէրաֆտան Լտիճէ նէհրինէ , վէ տիկէր Թէրաֆտան
Սոնթէ Պալտօ տաղլարը պէօլիւնէ նազըր օլարագ , պուրատա օր-
տու գուրան ապէր հէմ Թէփէյէ չըզըլաճագ տօլամպաճ էօլու վէ
հէմ տախի Լտիճէ նէհրինին իքի Թէրաֆընը տախի Թօի իլէ տէօյէ-
պիլիը : Պու Թէփէյէ , տօլաշմայարագ տախի չըզըլըր իսէ տէ տար վէ
տիք էօգուշ օլտուղունտան սաֆֆը հարպ իւղըն ապէր հարէքէթի
մուհալ գապիլինտէն տիր . մէղքիւր Ինգանալէ գասապասընա վասլ
օլմազտան էփլէլ Սոնթէ Պալտօ իւղէրինտէն Ռիօլիէ գատար մութ-
թաալլ պաշգա էօլլար տախի մէվճուա օլուպ պուլնլարըն իւղէրինտէ
Թօի վէ սիվարի հարէքէթի միւմքին տէյիլ իսէ տէ , փիստէյէ զայէթ
սուհուլէթիւ օլտուղունտան , Ռիօլի Թէփէսինէ եանտան վէ ար-
գատան ապէր սէվգինէ զայէթ էարաշըպ մահալլէր խոի :

Լլլինչինին Թէրթիպի , Ռիօլի օրտուսուհու վէ պու էօլլարըն
Ճիւմլէսինի վէ հէր Թէրաֆտան վուրմագ օլտուղունտան , 1797 քեա-
նունու սանինին օն իքիսինտէ , իպթիտա Պրանսըզ ապէրլէրինտէն
Ճէնէրալ Դուպէր գօմանտասընտա օլան էօն ֆրոգալարը վուրուպ ,
անլէրի Ռիօլի իւղէրինէ չէքիլմէյէ մէճպուր իլէտի : Եթմը մէղքիւր-
տէ Լտիճէ նէհրինին աշաղըսընտան Լսթըիա ճէնէրալը Ռօօվէրա .
Գալպիէրօ վէ Պէվլիպա Թէրաֆլարընտան պիրի Վէրօնա վէ տիկէրի
Լէնեակօ Թէրաֆընա իքի գօլ չարիսա ապէրի տախի սէվգ իլէմիշ ի-
տի : Սասէնա , Վէրօնատա օլտուղունտան տըշարը չըզըպ Վէրօնա
իւղէրինէ կէլէն չարիսա գօլունտան տօգուզ էիւզ էէսիր ալարագ
միւզմէհիլ իլէտի , Հէման օլ էսնատէ Պօնաբարթէ տախի Վէրօնայա
վասլ օլմագտա օլուպ , հէր ան հարէքէթէ հազըր օլմագ իւղըն ապէրի-
նի քեամիլէն Վէրօնա իւղէրինէ սէվգ իլէտի , վէ Դուպէրին Ռիօլի
փիշկեահընտա վուրուլտուղունու , վէ ()ժրօնուն Լէնեակօ Թէրա-
ֆընտա քիւլլի Լսթըիա ապէրինէ Թէսաուիֆ իթտիյինի իշիթիպ ,
տիւշմէնին պէօլիւք գօլունուն հանկը Թէրաֆտան զուհուր իտէճէյի-
նի քէշֆ իտէմէզ խոի : Իմոի Սասէնայը տայիմա հարէքէթէ հազըր
օլմագ իւղըն Վէրօնատա պրոագըպ , վէ կարտա կէօլիւ արգասընտա
տիւշմէն էսէրի կէօրիւնմէտիյինտէն օ Թէրաֆտա Տէճանճանտա օ-
լան ճէնէրալ Բէյ ֆրոգասընըն աշաղը վէ էօգարը Լտիճէնին օրթա
էէրինտէ օլան Գասթէնօլի Թէրաֆընա աղիմէթինէ էմը իլէտի :

Երթեմի կիւնիւ քեանունու սանի 13. Թաթար Թաթար իւսթիւնէ կէլիւ Լսթրիալըլարն գուվլէի ճէսիմէ իլէ Դուպերին իւզերինէ կէլիւլըլըրնտէն, վէ Դուպեր ֆէվզ էլ զայէ սէպաթ վէ մէթանէթ ըզհար իթմէմիշ օլսա իհաթէ օլունուպ ՚Իվօլիին էլտէն կիտէճէք օլ տուղունտան վէ հալա պու մուխաթարատա պուլունտուղունտան Պօնաբարթէ խապէրտար օլտու: Եհհրին իքի թէրաֆընտա (Ժրօ տախի լաէնգաթի գարաղօլ գավկալարը իսիւպ պիր շէյէ միւնթիճ օլմատըղընը աշաղը Լտիճէտէն եաղմըշ ըար:

Պօնաբարթէ քէնտի էօնիւնտէ եանի Վէրօնատա իքի պինտէն զիատէ Լսթրիալը կէօրէմէմիշ օլտուղունտան, տիւշմէնին թէրթիւ պինի, վէ պէցիւք գօլուն մուհարէպէսի ՚Իվօլի թէփէսինտէ օլաճա զընը օ արալըգ քէշֆ իլէտի: Վէ (Ժրօնուն աշաղը Լտիճէյի մուհա ֆաղա էտէճէյինտէն էմին օլուպ պէր վէճհը իհթիաթ Սասէնատան պիր ֆըրգա աթլը աքէրի պըրըպ իմտատա կէօնտէրտի, Վէ Սան թօվա մուհասէրէսինտէ օլան Սերուրիէտէն տախի իհթիաթ աքէհ րինի իսթէյիպ եօլ պաշարընա թափսիմ իլէտի, վէ Վէրօնատա պիր ալայ փիատէ վէ պիր ալայ սիվարի պըրագըպ քեանունու սանինին օն տէօրտիւնճիւ կէճէսի Սասէնատան ալտըղը իւշ նըրք լիվա փիատէ վէ իքի ալայ աթլը իլէ կէճէլէյին հարէքէթ իսիւպ ճէնէրալ ՚Էյէ տախի, Գասթէլնօլտա տուրմայարագ տօղրու ՚Իվօլի իւզերինէ հա րէքէթ իթմէսինէ գօմանտա վէրտի: Վէ քէնտիսի աքէրտէն էվլէլ գօշուպ եարը կէճէտէն իքի սաաթ սօղա պիղլաթ ՚Իվօլիյէ վասլ օլ տու: Հավա իւք կիւնլէրի եաղմուրու օլուպ օ կիւն զայէթ պէր րագ, վէ բարլագ մահիթապլա պէրապէր շիտտէթիւ պիր սօլուգ վարըտը: Պօնաբարթէ ՚Իվօլի թէփէսինէ չըգտըգտա, ուֆուգտա տիւշմէն օրտուսունուն ըջգլարընը միւշահէտէ իսիւպ, ագալի գըրգ պէշ պին նէֆերտէն միւրէթթէպ օլտուղունու թախմին իլէտի: ՚Իվօլի մէվգիի մուհաֆաղասընտա օլան Դուպերտէ օն պին նէ ֆէրտէն զիատէ գուվլէթ օլմատըղընտան հէր ան իմտատ ապէրինէ մունթաղըր ըտը:

Տիւշմէն աքէրի պիր գաշ ֆըրգայա թափսիմ օլունմուշ օլուպ, էն պէցիւք գօլու, Լըրնատիէ ալայլարընտան, պիւթիւն սիվարի ապէրինտէն, պիւ ճիւմլէ թօփ, միհիմմիսթ վէ սայիրէ իլէ ճէնէրալ Գուաղտանօլիշ գօմանտասընտա օլարագ, վէ Սօնթէ Պալտօ իլէ Լտիճէ նէհրի արասընտա օլան պէցիւք ճատտէտէն եիւրիւյիւպ, ինգանալէտէքի տօլամպաճ եօլարը սարմագտա իտիլէր: Տիկէր իւշ գօլ տախի պիւթիւն փիատէ վէ (Գսքէյ, Գօպլօս վէ Լիպթէ ճէնէ րալար գօմանտասընտա օլարագ սիվարի վէ թօփ կէշմէյէն տաղ եօլ լարընը սարըպ ՚Իվօլի թէփէսի գարչըսընտա օլան Սօնթէ Պալտօ պէլնտէն աղըր աշաղը էնէրէք մահալը մուհարէպէյէ վասլ օլաճագ լարըտը: Տիկէր պէշնէն պիր ֆըրգա տահա ճէնէրալ Լիւսինեան գօմանտասընտա օլարագ Գրանսըղ օրտուսու արգասընտան ՚Իվօլի թէփէսինին էթէյինի սարըպ Վէրօնա եօլունու քէսէճէքաի, նիհայէթ պիլմէմէնէ սէպէպէ մէպնի Լլվինչի պիր աթլընճը գօլ տահա պըրըպ,

Լ'տիճէ նէհրինին էօթէ թէրաֆրնա սէվգ իլէմիշ իտի, պուշլար պիր վէճհիլէ մուհարէպէյէ տախիլ օլամայարաֆ, ֆագաթ Լ'տիճէնին սաղ թէրաֆրնտան Դրանսրղարա պիր գաշ կիւլէ աթար աթամաղ պիր մէվգիտէ, վէ ճէնէրալ Վոլգասովիչ գօմանտաւրնտա օլուպ Վէրօնատան, Տօլէտէն. վէ Րօվէրէտօտան կէջիպ Լ'տիճէնին տըշ թէրաֆրնտան տօլաշան եօլուն իւղէրինտէ իտիլէր :

Պօնաբարթէ պու Րիօլի թէփէսինի, հէր նէ ֆէտա վէ թէլէֆաթ լա տախի օլուրսատա մուհաֆաղա իթմէնին էհէմիէթինի պիր նի կեհատէ ֆէհմ իլէտի : Վարչըսընտան եանի Վօնթէ Պալտօ տաղըն պէլինտէն տիւշմէնին փիատէ ապէրի պիր թօփլարը պիլէ օլմայարաֆ աշաղը էնմէքտէ, սաղընտա Վրնատիլէր, աթլըլար վէ թօփճուլար Ինգանալէնին տօլամպաճ եօլարընտան չըգմագտա, սօլաա ճէնէրալ Վոսինեան Րիօլի սարմագտա, վէ Վոլգասովիչին գարչը գըլըտան աթտըղը կիւլէլէր թէփէսինաէն կէջմէքտէ իտի : Իմոի Պօնաբարթէ թէփէտէն էնմէյիպ, ֆէվգ էլ աոտէ ճահտ իւ իգտամ իլէ տիւշմէն գօլարընըն պիրպիրի իլէ պիրլէշմէսինի մէն իլէտի : Փիատէլէրինին թօփլարը օլմատըղընտան, օնլարըն իւղէրինէ թօփ եաղարըտը. վէ աթլըլար վէ թօփճուլար սար վէ տօլամպաճ եօլտան չըգմաղա մէճ պուր օլտուգլարընտան, օնլարը տախի կէրիլէ գօլալատը : Վէ պու զալէպէյէ մուվաֆֆաֆ օլտուգտան սօղրա, արթըգ Վոսինեանին Րիօլի արգասընը ալմայա ճահտ իթմէսինտէն, վէ Վոլգասովիչին պիր գաշ կիւլէսինտէն գայտ իթմէզ իտի :

3. Պօնաբարթէ պու թէրթիպի թասմիմ իլէտիկի վէճհիլէ սիւրաթլա տախի իճրա պուլրուլու. վէ շաֆագ սէօքմէզտէն հարէքէթէ պաշլատը : Ժուպէր, ալայլարընը եանաշտըրըպ, գուվէթինէ մութապըգ պիր մէվգիի իսթիլա իլէտի : Վօնթէ Պալտօ պէլինտէն էնէն տիւշմէն փիատէլէրինին, Ինգանալէ եօլարընտան չըգան սիւվարի վէ թօփճուլար իլէ պիրլէշմէսի հէր հալտէ մէն օլունմալը իտի : Պօնաբարթէ, գըրգ սէքիզ սաաթ տիւղիէ ճէնկ իտիւպ, պիր տագիգէ իսթիրահէթ իթմէքտէ օլան Ժուպէր ֆըրգասընը տահա սապահա փէք չօգ վագըթ գալարաֆ ույգուտան օյանտըրթար : Պուշլար Լ'սթրիանըն փիատէ ֆըրգասընըն չարիսա ապէրինի վուրուպ, պօզուպ վէ կէրիլէթիպ թէփէ տիւղիւնտէ տահա կէնիշճէ պիր մէվգի թուլթուլար : Պուրատա պիր շիտաթիլ մուհարէպէ վագի օլտու. Լ'սթրիա փիատէլէրինին թօփու օլմատըղընտան Դըրանսրղ ապէրինին աէհէթիլ թօփ աթէլինէ տայանսմայարաֆ թիճու իտիւպ, Վօնթէ Պալտօ թէրաֆրնա չէքիլմէյէ պաշլատըրը. լաքին օ սաաթտա Դրանսրղըն սօլ գօլու պէյիւք մուլսաթարատա պուլընտու. Լ'սթրիա ճէնէրալը իթթէ քէնաի սաղընտան, նա կեհա Ժուպէրին սօլ գօլընու շիտաթիլ վուրուպ, գըրըպ, վէ նիւ զամլարընը պօզարաֆ տաղըթմայա պաշլաթմըշտը : (Ս) տէօրտիւն ճիւ լիվանըն հէմէն պու գօլա իմտատա եէթիլիպ, վէ գալէ օլուպ էօնլէրինէ կէրիլմէսի պիր օլտու : Լ'սթրիալըլար պուշլարը տախի սալըպ, վէ թօփլարըն պարկիրլէրի գըրըմըշ օլտուղունտան, թօփլարը

էլէրինտէն ալմայա իգտամ իտէրէր իտի: Պրանսըզար միւթէհայիր
օլաճադ սէսլաթլա թօփլարըն պաշնտա ճէնկլէշիպ, պէյհիւտէ եէր-
տէ աղըզլա չօղա գարշը գօմայա սայ իտէրէր իտի: () վապըթ Վը-
րանսըզ զապիթլէրինին պիրի, օն ԿէօրԿիւնճի- ալայ իրնապիէլէրի, Թօփլա-
րէնլը Կիւնիէ Թիւրքի Կիւնիէ Կիւնիէ չաղըրուրգտա, անը վահիտաէ էլի
գատար մէրտ եյիտլէր զապիթին արգասընա տիւշիւպ, վէ Լաթ-
րիալըլարը գաշըրըպ, վէ թօփլարը էլէրինտէն ալըպ վէ քէնտիւլէրի
թազըրըպ գուրթարարը: Պօնաբարթէ պու մուսաթարայը կէօր-
տիւքաէ, օ մահալը ճէնէրալ Պէրթիէյէ պըրաբըպ, վէ քէնտիսի
տէօրթ նալ Բիւլօլիէ գօշըւպ իմտատ ապէրի թէրթիպ իլէտի:

Սասէնանըն չարիսա ապէրի պիւթիւն կէճէ եօլ եիւրիւտիւք-
տէն սօղրա հէնիւզ Բիւլօլիէ վասլ օլմուշար ըոր: Պօնաբարթէ պիւ-
թիւն Բիւլօլիէ մուհարէպէլէրինտէ շէօհրէթ քէսպ իթմիշ օլան օ-
թուզ իքինճի ալայը պուլնարտան իֆրադ իտիւպ, Պրանսըզըն սօլ
գօլընտա պօղուլան իքի լիվայա իմտատա կէթիւրաի: Պահատըր Սա-
սէնա, ապէրին էօնիւնէ տիւշտիւքտէ, պիւթիւն տաղըլան նէֆէրլէր
արգասընա թօփլանտըլար, էօնլէրինէ չըգանը վուրուպ իսիւրտէխաշ
իլէտիլէր: վէ պու վէճհիլէ Լաթրիալըլարը օ մէվգիտէն տէֆ իթ-
տիքտէն սօղրա, գալէ օլուպ գուվիլէթը գահրամանի իպրադ իտէն
օն տէօրտիւնճիւ լիվա իլէ պիրլէշիպ, մէվգիէ մէթանէթ վէրտիլէր:
Պու ճիւմլէ սօլ գօլըն պէօլլէ պիր միւտտէթ մէթանէթ կէօլթէր-
մէմէսի սաղ գօլըն տաիսի մէվգիիւնտէն օյնաթմըշ ըոր: վէ պու վէճհ
իլէ սաղ գօլ տայիմա եէր գայպ իթմէքտէ օլուպ, Լաթրիա փիատէ-
լէրի Պրանսըզըն պուլնա ճահտ իւ իգտամը իլէ կէրի չէքիւթիլէրի
մէվգիլէրի թէքրար էլէ կէշիւրմէյէ պաշամըշարըրտը: վէ պուրայա
սահիպ օլտուգտա, սօղրու տօլամպաճ եօլըն մէտիւնլինէ կիտիպ
սիվարի վէ թօփճուլար իլէ տէրապապ պիրլէշիպիլէրլէր իտի: Թամ
պու էսնատէ թօփճու վէ սիվարի ալայարը կըրնատիէ թապուրըլարը
էօնտէ օլարադ տօլամպաճ եօլըլարը սարըպ ատէթտէն խարըճ մէթա-
նէթլէ Պրանսըզըն օթուզ տօգուզուլնճու թապուրուլնու օրատան
գօլալամայա պաշամըշարըրտը: Վ լուգասօվիշ նէհրին էօթէ թէրա-
ֆընտան պու ալայըն իւզէրինէ տօլու քիպի կիւլէ եաղտըրըպ, սա-
քէրին չըգըշընը մուհաֆազա իթմէքտէ իտի: հէմէն կըրնատիլէր
թէփէյէ վասլ օլուպ, սիվարիլէր տաիսի արգալարընտան եէթիւմէք-
տէ իտի, վէ պու տաիսի քիֆայէթ էթմէյիպ, ուզապտա վէ սօլտա
օլան իւսիւնէն ֆըրգասը շիթապլէ եազլաշըպ, վէ արգատան տօ-
լաշըպ Վ էրօնա եօլընու գաթ իթմիշ իտի: Ղէնէրալ Բէյ իսէ Գա-
թէնսօփօտան պու եօլըն իւզէրինտէն իմտատա կէլմէքտէ իտի: Ղէ-
նէրալ իւսիւնէն սօլթաթլարը Պրանսըզըն արգասընը ալտըզլա-
րընը կէօրտիւքտէ, Պրանսըզը գուշաթտըպ տէյի էլ էլէ վուրուպ,
մէսէրէթ սէտալէրի իշիթտիւրմէյէ պաշամըշարըրտը: Իշթէ պէօլլէ Պօ-
նաբարթէ եալընըլ Դուպէր վէ Սասէնա ֆըրգալարը իլէ պիր թէ-
փէ իւզէրինտէ, անընտան պիւթիւն Լաթրիա փիատէ ապէրի:

սօլոտան Լըրնատիէ գօլու, վէ սաղտան թօփճու վէ սիվարի ապերի իլէ իհաթէ օլուպ, վէ Վոլգասօվիչին կիւլէլէրինին ալթընտա գաւլըպ. օ տար եէրոտէ օն ալթը պին ապերլէ ագալի գըրգ պին աւքերէ գարը գօմայա մէճպուր օլմուշուտու :

Պու տէհչէթիւ մուխաթարալար արասընտա, Պօնաբարթէ ճէ սարէթտէն տիւշմէյիպ, ագլիւ ֆիրասէթի թամմ օլարագ պիր լահա շաշըրմատը. վէ իւսինեան ապերինին արգատան եանաշարղընը կէօրտիւքտէ, պոնլար պիլէ փիր պիլէ չաղըրմայա պաշատը. վէ տահա իլէրի կէլմէլէրինէ միւսատտէ խլէտի : Լըքէր ճէնէրալարընըն ֆիքրինի աղնայըպ, թէրթիպիւտէն էմին օլարագ Պօնաբարթէ իլէ պիլէ փիրլէր տէյի մէսէրրէթլէ չաղըրմայա պաշատըլար :

Բէյֆիլէթ պու բէրէսէյէ կէլտիքտէ, Պօնաբարթէ եալընը սաղ թէրաֆընա սարֆը իգտամ իթմէյէ մէճպուր օլմուշուտու. չիւնքի սօլ թէրաֆը օն տէօրտիւնճիւ վէ օթուգ իքինճի ալայլարըն չէճաէթի իլէ մուհաֆազա գըլընմագտա օլտուղու հալտէ, սաղտա Լէսթըրիանըն փիատէ ալայլարը թէարրիւղէ պաշամըշ, վէ Լըրնատիէլէր տախի ալայրըր չըգմատա իտիլէր : Պօնաբարթէ վագըթ գայպ իթմէյէրէք գաթի պիր հարաքեաթէ թէչէպպիւս խլէյիպ, պիր պաթէրիա խաֆիֆ չարիսա թօփու, լըգլէրգ վէ լասալ նաման իքի մէշ հուր զապիթ գօմանտասը իլէ իքի ալայ ալթը իլէ պէրապէր մէգըլըր Լըրնատիէլէրէ գարը կէօնտէրիլտի : Վէ պու մէվգի Դուպէրին արգա թէրաֆընա տիւշտիւյիւնտէն, օ տախի նալեահ կէրի տէօնիւպ խաֆիֆ փիատէ ապերի իլէ եօլուն աղգընա կէլտի : Լէլ ումում հէր թէրաֆտան պիր տէհչէթիւ հիւճիւմ տիւր պաշատը : Իպթիւ տա թօփճուլար եօլուն աղգընտա պուլունան Լէսթըրիալըլարը սալ գըմլար իլէ խիւրաէխաշ խիււպ, պատէհու փիատէլէր տախի շիտ տէթլէ չաթըմայա տէվամ խլէտիլէր : Դուպէրին ալթընտա ալթը էօլիւպ տիւշտիւքտէ, էվլէլէքիտէն ղիատէ հիյպէթլէ գալգըլ տիւշ մէնին իւղէրինէ թիւֆէնքլէ հիւճիւմ խլէտի : Եօլուն աղգընտա պուլունան քեաֆֆէի Լէսթըրիա Լըրնատիէլէրի, սիվարիլէրի վէ թօփճուլարը, ինգանալէ եօլու իւղէրինէ ալայրտան աշաղը եուվարլան տըլար : Սիր գաշ թօփ եօլուն իւսթիւնէ տախի չըգարըլարագ իլէրիլէյիւպ, պիւթիւն պիւթիւնէ Լէսթըրիալըլարը շաշըրթտըլար : Դրան սըղըսը հէր աուրմտա եա էօլտիւրիւպ, եա եէսիր ալմատա խոլլէր : Պու վէճհիլէ տիւշմէնի թէփէտէն թէմիղլէտիքտէն սօղրա, Պօնաբարթէ ապերի, թէփէտէ վէ գարշըսընտա Լէսթըրիանըն նիմ տայրէ խաթթը իւղէրինէ տիղիլէն փիատէ իւղէրինէ չէվիլիպ, ճէնէրալ Դուպէրի փիատէ, վէ լասալ մըղրագը սիվարի ապերի իլէ պունլարըն իւսթիւնէ սէվգ խլէտի : Տիւշմէնին խաթթը պօղուլուպ գարմագարըշ գաշմայա պաշատըլար. օ վագըթ Դրանսըղըն փիատէ պէօյիւք գօլու սաղտան սօլա մէյլ խոլիւպ, Լէսթըրիալըլարը Պօնթէ Պալտօ պէլինէ գատար գօլալայըպ, արգալարընտան թէագիւպ խլէտի : Պատէհու Պօնաբարթէ տախի կէրի տէօնիւպ, իւսինեան գօլունու ագտէմքի վատի իւղըն թէքմիլէն ախը վէ զապիթ խլէտի : Պու աւ

քէր էմսալ վէ ագրանլէրինին հաղիմէթինի կէօրիւպ, քէնտի պաշընա կէլէճէյինի տախի աղնամըշտուր. Պօնաբարթէ տագիպէ ֆէվթ իթմէյերէք, իպթիտա թօփ պատէհու թիւֆէնքէ պունլարլն իւզէրինէ հիւճիւմ իլէտի. վէ աքէր | ուսինեանա թէագիւպ իտիւպ. | էրօնա եօլունա գատար գօվալաուր: | իւսինեան աքէրի պիր էյամ մուգալմէթ կէօսթէրտիքտէն սօղրա, եիւզիւնիւ չէվիւրիպ գաշմատա, | էրօնա իւզէրինաէն իմտատա կէլմէքտէ օլան Պրանսըլ ֆրդալարը իչինէ տիւշտիւ. վէ պու վէճհիլէ սէլամէթ պուլամայաճաղընը աղնայրպ, սիւհլարընը եէրէ պրդապարագ զալէպէ խտէնլէրտէն իսթիրհամ իլէմէյէ պաշաուր: Տէօրթ պին աքէր պու մուգապէլէտէ եէսիր տիւշիւպ, իքի պինի տախի ագտէմճէ Ղտիճէ եօլունտա թու թուլմուշարըտը:

Հէնիւզ սաաթ պէշէ վարմամըշ իքէն, Ղսթրիա աքէրինին վիւճիւտի գալմամըշտուր օրթատա. | իւսինեան թու թուլմուշ, փիատէ աքէրի տաղ, պայրը վէ գայարը արասընտա գաշմատա, Վրնատիէ գօլը Ղտիճէ նէհրի քէնարընա տաղըմըշ, վէ | ուգասօվիշ ֆրդասը Ղտիճէնին էօթէ թէրաֆընտան եալընը սէյիրճի օլուպ, գօլարը պաղանմըշ գալմըշտուր:

4°. Պօնաբարթէ պու գատար աղ վագըթտա տիւնեանին էն մէշ հուր ֆիթուհաթլարընըն պիրինէ մուվաֆֆագ օլմուշ իքէն, պու նուն իլէ թէֆաիսիւր վէ հայրէթէ տիւշմէյիւպ, մուխաթարատա թէքթ իթախի Ղտիճէնին աշաղը թէրաֆընա աթֆը նաղարը տըգաթ իլէտի: | է կէրէք յուպէր քէնտի շէճաէթիւլ ֆրդասը, վէ կէրէք Ղէյ իհթիաթ աքէրի իլէ օրատա տախի տիւշմէնէ սօն տար պը վուրուպ, պիր գաշ պին եէսիր ալմայա իպթիտարլէրի օլաճաղընը պիրքսէ տէ, իլք կիւնիւ | էրօնատա վաֆիր մուհարէպէ իտիւպ, պատէհու պիւթիւն կէճէ եիւրիւյիւպ, վէ ախշամատաք իվօլիտէ ճէնի իտէն | ասսէնա ֆրդասընը տախի հասպ էլ իհթիաթ պունլարա րիֆագէթ իթտիրտի: Պունլար թէքրար պիւթիւն կէճէ եիւրիւթտէն սօղրա, մուհարէպէ իթմէք իւզէ էրթէսի կիւնիւ անճագ տիւշմէնէ վապ օլապիլիլէր իտի: Պու եիլիտ աքէրլէր գալպլէրի մէսրուր սէվինէ սէվինէ մուհարէպէյէ գօշուպ, եօրղունլուգ տուլմաղլարըտը: վէ օն տէօրթ սաաթլըգ եօլու ուշարագ կիտիպ | անթօվա գալէսինին ֆէթհինէ գօշմագտա իտիլէր:

Պօնաբարթէ աշաղը Ղտիճէնին սօն վուգուաթընա հէման էսնայը րահտէ քեամիլէն վագըթ օլապիլի: Ղսթրիա ճէնէրալը Րօլէրա, () ժրօտան կիլլի օլարագ | էնեակօնուն իւսթ թէրաֆընտան Ղնկուրի իւզէրինտէն պիր քէօփիւլ աթըպ, վէ ճէնէրալ Հօկէնյօլլէրի նէհրին պէրի թէրաֆընտա պրդապըպ տօգուլ օն պին ապէրլէ | անթօվա իւզէրինէ միւթէրահի օլմուշուտու: () ժրօ քէյֆիէթի պիրաղ կէճճէ տուլուպ, եինէ օ հալտէ վագըթ ֆէվթ իթմէյերէք արգալարընտան տիւշիւպ, արտ գօլ իլէ չաթըշարագ իքի պին նէֆէրի եէսիր ալմըշտուր: Պու ճիւմլէ Րօլէրա, եէտի սէքիլ պին նէֆէրլէ | անթօվա իւզէրինէ եիւրիւյիւպ, մուհաֆաղա աքէրի իլէ պիրլէշէ:

ճէք իտի : Պօնաբարթէ պու հաւատիսլէրի Պասթէնօօտա ալըպ ,
Լւսթրիանըն Սանթօփատա օլան մուհաֆազա ապէրի , կէլէն իմտատ-
տան խապէրտար օլարագ չըգըպ Բրօվէրա իլէ պիրլէշիպ վէ մուհա-
սէրէ իտէն Պրանսըզ ապէրինի իքի աթէշ արասընտա պըրագ մասըն
տէյի շիւպհէ իթմէյէ պաշլատը :

Իմտի ախշամա գատար Սանթօփայա եթիշմէք իւղը Սաստէնա-
նըն ֆըրգասընը քեանուհու սանի օն պէշինճի կէճէտէ սապահա գա-
տար եիւրիւթաիւ . վէ Վիլլա Պրանգատա պըրագտըղը ինթիաթ
ապէրինի տախի թօփլայլպ արգալարընտան սէվգ իյլէտի . վէ քէն-
տիսի տախի թէրթիպ վէրմէք իւղը պիզզաթ գօշուպ , ապէրտէն ի-
լէրի Սանթօփա փիշկեահընտա օլան մուհասէրէ օրտուսուհա մու-
վասէլէթ իյլէտի :

5°. Եթմը մէզքիւրտէ , Լւսթրիա ճէնէրալը Բրօվէրա , Սանթօ-
վա փիշկեահընա վասլ օլուպ , Սան Ղիօրճիօ նամ վարըշա տուխուլ
իյլէտի : Պրանսըզ ճէնէրալը Սիօլի պին պէշ եիւզ ապէրլէ պու վա-
րըշտա պուլընտուղուհտան , Բրօվէրա թէսլիմինի թէքիֆ իթաիք-
տէ , տիւլվէր Սիօլի թօփ իլէ ճէվապ վէրտի : Բրօվէրա օրատան
եիւղիւնիւ չէվիւրիպ , Վիլլամէր տախի տըշարը չըգար մէմուլի իլէ
հիսարա տօղուլ մէյլ իյլէտի : Ընճագ եարը եօլտա Սերիւրիէ ֆըր-
գալարընա թէսատիֆ իթաիյինտէն , Սան Ղիօրճիօ իլէ հիսարըն ա-
րասընտա օլան Լա Վափօրիթա նամ սէրայա տուխուլ իյլէտի . վէ եր-
թէսի կիւնիւ սապահտան Վիլլամէրին հիսարտան չըգըպ քէնտիսի
իլէ պիրլէշմիսի իշիւն կէօլիւն իւզէրինէ պիր գայըգ էնտիրիպ Վիլլամ-
սէրէ խապէր կէօնսէրտի : Պօնաբարթէ ախշամտան եթիշմիշ օլ-
տուղուհտան , Վիլլամէր չըգտըղը հալտէ եօլուհու քէսմէք իշիւն
() փրօյուլ Բրօվէրանըն արգասընա , վէ Վիլլթօր իլէ Սաստէնայը իքի
եանլարընա վէ միւճէրէտ Վիլլամէրէ գարշը Սերիւրիյէի տախի
թայեին իյլէտի : Երթէսի կիւնիւ քեանուհու սանի 16 , ալէսսապահ
մուհասէրէյէ մուպաշէրէթ օլուհտու : Վիլլամէր հիսարտան չը-
գըպ , շիտտէթլէ Սերիւրիէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իյլէտի :

Սերիւրիյէ մէմուլտէն խարիճ պիր մէթանէթլէ տայանըպ , Վիլլամ-
սէրին ապէրի գալէ տիվարընտան պիր ատըմ իլէրի աթամաղ օլտու :
Ղէնէրալ Վիլլթօր էլլի եէտինճի¹ ալայըն պաշընտա օլուպ , Բրօվէ-
րանըն իւսթիւնէ գօշտու , վէ էօնիւնէ կէլէնի տէվիւրիպ պու վէճհի-
լէ թէրաֆէյնտէն պիլ ըսրար մուգապէլէ օլուհտուգտան սօղրա ,
Վիլլամէր Սանթօփա գալասընա չէքիլմէյէ մէճպուլ օլտու , վէ Բը-
րօվէրայը պիր չէքեար միսալի Վիլլթօր , Սաստէնա վէ () փրօ իւզ
թէրաֆտան իհաթէ իյլէտիլէր : Սիօլինին տախի արգատան կէլիպ
պասաճաղընը վէ տէօրթ աթէշ իշինտէ գալաճաղընը հիսս իտէրէք ,
Լւսթրիալըլար սիւահարը պըրագըպ թէսլիմ օլմայա գարար վէրտի

¹ Պու կիւնտէն սօղրա մէզքիւր էլլի եէ-
տինճի ալայա րէհէլիւն ալայ թէսմիէ օլուհ-
տու : Ապէրին չէվգ իւ զայրէթինի աթմըր
մագ իւզէ , պէօյէ ֆէվգ էլ ստէ շէճատթ

վէ մէթանէթ իտէն հէր պիր ալայէ պիրէր
չէրէֆիւ իամ վէ իւնվան վէրմէք էթթէտէն
պէրիւ ատէթ հիւքմիւնէ կիրմիշ տիր :

լէր : Հաթտա Վ իենատէն կէլէն կէնձ վէ քիշիզատէ կէօնիւլիւլէրի¹ իմբերաթորիչանըն էլի իլէ իլէտիսի պայրապլա պերապէր թէսիւմէ մէճպուր օլտուլար :

Իշթէ հսէրի միւէպպէտէն զայիլ օլմայաճապ պու մուհարէպէ վէճհը մէշուր հիւզրէ խիթամ պուլտու , քի սարըն ֆուհուհու հար պիլէտէ մէշուր օլան էն պէօյիւք էրիքեանը հարպ զապրթանընտան տախի , թէվարիսի սալիֆէտէ պէօյլէ պիր ֆիթուհաթ կէօրիւլմէմիշ օլտուլու իգրար վէ իթիրաֆ գրլնմըշ տրը :

6° Իթիթէտէ Ժուպէր տախի Լիվլիլիի գօվալայարապ պուհու տան տա եէտի պին եէսիր ալմըշ օլտուլու իսթիրապար օլուհուտու : Վէ եինէ օ կիւն Տիվօլի մուհարէպէսինտէ տախի ալթը պին եէսիր տահա ալնմըշ ըար , իքի պին գասար տա () Ժրօ թուլմուշ վէ Իւրօվէրատան ալթը պին , վէ Վէրօնա փիշկեահընտան պին , վէ էօլթէտէ պէրիւտէ տախի պիր գաչ եիւղ , քի իւչ կիւն զարֆընտա ալնան եէսիրլէր ճէման եիրմի իւչ եախօտ եիրմի տէօրթ պինէ պալիղ օլմուշուտու : Պու սէֆէրաէ Սաստէնա ֆըրգասը տէօրթ կիւն պիր տիւղիւյէ , կէճէ սապահատաք եիւրիւյիւպ , կիւնտիւղ ախաճասաք ճէնկ իթմիշիտի : Պու սէպէպլէ Պոնաբարթէ հիւքիւմէթէ եաղաղը թահրիրաթտա , “ պէնիւմ ասքէրիւմ Չաղարըն ասքէրիւտէն սէրի իւլ հարէքէ տիր ” տէյու պիլ իթիթիսար շէրհ վէրմիշ իտի² : Ղէնէրալ Սաստէնայէ սօղրատան Տիւք տը Տիվօլի բայէսի վէ իւնվանը վէրիլտիսի տախի պու սէպէպէ մէպնի տիր³ վէ 14 քեանուհու սանի մուհարէպէսինէ , Տիվօլի ճէնկի , վէ 16 սընտա Սանթօվա փիշկեահընտա օլան մուհարէպէտէ Դա Գալօրթիթա ճէնկի թէսիլէ օլուհուտու :

7° Իշթէ պու վէճհիլէ իւչ կիւն զարֆընտա Պոնաբարթէ Լսաթրիա օրտուսուհուն նըսֆընը եէսիր ալըպ , պագիսինի երտորըմ վուրմուշ քիպի տաղըթըպ թար իւ մար խլէմիշ իտի : Լսաթրիա տէվէ

¹ Լսաթրիա թէրաֆընտան տէօրիւնձիւ տէֆա իթաթիա օրտուտու գալլտըգտա , Վիէնա ահալիսի իմբերաթոր խանէտանընա օլան սատապաթ վէ ուպուտիլէթլէրինի ֆիլիլէն իսպաթ իթմէք իւղրէ , էքսէրի քիշիզատէկեան տէն վէ մէսարիֆլէրինի քէնտիլլէրի թէսիլէ խտէրէք տէօրթ պին գատար կէնձ եիլտ սիւլահլայըպ վէ թէճհիլ իտիւպ , օրտույա կէօն տէրմիլլէրիտի : Իմբերաթորիչա պէր վէճհը թէշէքքիւր քէնտի էլի իլէ պիր սրայրապ էշէլիպ , պու կէօնիւլիւլ ալըյընա հէտիլէ իւլէմիլտի :

² Չաղար , հաղթթի իսա թէշլիֆիտտէն էիւղ սէնէ գատար ագտէմ , Բօմա ճիւմիւրուհու էն մէշուր պիր սէրաքէրի օլուպ , մուվաֆթապ օլտուլու վաֆիր ֆիթուհաթ տան սօղրա , քէսպը նուֆուղ վէ թէֆէրրիտ խտէրէք միւսթաղիլանէ հարէքթի խտէրիտի : Մըսըրըն ֆէթհիլտէն սօղրա , Սիւս թէրաֆընա գօշուպ , ճիւմիւր պէշհիլէն գալլան Պօնտա Մէլլէրի Փալմալը իւչ կիւնտէ միւղմէհիլ

վէ բէրիլան իթմիշ օլտուլուտան , հիւքիւմէթը ճիւմիւրիէյէ եաղաղը պիր պէշաթթէնամէտէ , պու ֆիթուհաթըն չապուգըլուղուհու թէմամը իլէ աղնատապիլմէք իշին իւչ լաֆղ իլէ պէյան իթմիշիտի , եանի Վէի , Վէաքի , Վէիլ . քի կէլիւմ կէօրիւմ , եէնտիւմ տէմէք տիր . քի օլ էանտտէն պէրու առէթ օլուպ , չապըճապ մուվաֆթապ օլուհան պիր իշէ , թէշալիլ իլէ պու էլթապ իսթիւմլ օլուհուր :

³ Մուհարէպէտէ պիր պէօյիւք գօմանտար , հէր նէրէտէ աղիւմ պիր զաֆէրէ մաղհար օլուր իտէ , շար շէրէֆի խանէտանընտա էպէտի գալմապ իւղրէ օ մահալին իտի մաիլէսինէ իլալէ գըլնմաք Պոնաբարթէնին առէքը զապրթանըն շէվգ իւ զայրէթինի ալթըմապ իւղրէ , իսթիւմալ իլէտալի թէտապիրի միւսթահաթէնին պիրի օլուպ , իլէրիւտէ կէօրիւլմէյի վէճհիլէ , մայէթթիտէ օլան քէաֆի ֆէի ճէնէրալար պէօյլէ պիրէր իւնվան վէմալէս իլէ միւշէրրէֆ օլմուշար տրը :

լէթի պիւթիւն գուժիլէթինի օտարֆ խախալ աճիղ գալմըշ, վէ իթաւ լիա պիւթիւն պիւթիւնէ Վրանսըղըն եւտինէ տիւշար օլմուշ քիպի խոի : Վ իւրմնէր Վանթօվա գալէսինի գաբանըպ տըշարըտան պիր իւմիտի գալմամըշ, վէ թուղատըղը պարկիրլէրին քեաֆֆէսինի թիւ քէտիպ զախիրէսի տախի թիւքէնմիշ, վէ կէօնակէօն խասթալըգլար իլէ ապքէրի պիր թէրաֆիտան գրորշըպ էքսիլմէքտէ խոի : Պունտան զիատէ տայանմաք հէմ ֆայտէսիգ վէ հէմ ինսանիէթէ մուղայիր օլ տուղունտան վէ միւսինն վէ իհթիար մարէշալ հատտ վէ գուտրէ թինտէն զիատէ շէճաէթ վէ մէթանէթ իպրաղ իթմիշ օլտուղունտան նամուսունա սէքթէ կէթիրմէյէրէք թէսլիմ օլսպիրլի խոի, իմոի եա վէրլէրինտէն Վլէնավ նամ զապիթի Սէրիւրիէյէ կէօնտէրիպ, միւ քեալէմէյէ մուղաշէրէթ օլունտու : Պօնաբարթէ թէպտիլ գըպա ֆէթլէ հարվանիսինէ սարլմըշ վէ քէնախին թանրթմայարագ միւ քեալէմէ օտաարնտա օթուրմուշ, վէ Վլէնավ իլէ Սէրիւրիէնին միւ քեալէմաթընը տինէմէքտէ խոի : Վլէնավ, Մսթրիա ապքէրինտէ օլան գուժիլթ, զախիրէ վէ ճէպխանէնին ճէսամէթինի ապը եօգտան վասֆ վէ իւշ այ տահա տայանապիլէ ճէքլէրինի պէյան իտէրէք Սէրիւրիէյի գօրգութմաք իսթէրիտի : Պօնաբարթէ հալա հարվանիսինէ սարլը օլարագ, միւքեալէմէ իլիւն էօնիւնտէ օթուրտուգլարը մասանըն եանընա կէլիպ, Վ իւրմնէրին թէքլիֆլէրի եազըլը օլան վա րագայը էլինէ ալարագ վէ պիր լաֆգ սէյլէմէյէրէք իւզէրինէ եազը եազմայա սաշլատը, Վլէնավ պու էճնէպի թանրմայարագ խու սուսի իլէ պու հարէքէթինտէն թաճիւպէ կիրիֆթար օլտու : Պօնաբարթէ հարվանիսի աթըպ վէ Վլէնավըն եանընա կէլիպ, « ալպու » քեաղատը տէտի, մարէշալա թէքլիֆ իտէպիլէճէյիմ մուգավէլաթ » պունտա եաղըլը տըր : Տէյիլ իւշ այլըպ . իլա օն պէշ կիւնիւր գախի » ըէսի օլարագ, թէսլիմ սիւրէթի կէօսթէրմիշ օլսա, քէնախինի նա » մէրտ սայարըտըմ, վէ հագգընտա խայըրը պիր մուգավէլէյէ րազը » օլմազըտըմ : Նճագ մատամքի սէնի կէօնաէրմիշ տիր, սօն տէրէ » ճէտէ զարուրէթտէ պուլունտուղունա շիւպհէմ եօգտուր : Սինի » նէ, մէրալիինէ, վէ սաշընա կէլէն ֆէլաքէթլէրտէն տօլայը քէն » տիսինէ հիւրմէթ իտէրիմ, ալ կէօթիւր, րազը օլտուղում մուգա » վէլաթը քէնախինէ կէօսթէր, իսթէր եարըն, իսթէր պիր այտան » իսթէր ալթը այտան թէսլիմ օլուն պունտան էյի, եա պունտան » ֆէնա մուգավէլաթէ պէքլէմէսին, նամուսունա նէ գատար էլ վէ » ըրիսէ օ գատար վագըթ տահա գալէտէ գաբալը գալապիրլի » :

Պու լիսան վէ թավրտան Վլէնավ, Պօնաբարթէնին սէրապէր օլտուղունտա թանրտը, վէ գօշուպ Վ իւրմնէրէ կէլիպ մուգավէլա թը կէօսթէրտի, իհթիար Վարէշալ, կէնճ խասմինին քէնտի հագ գընտա իպրաղ իթոխի միւրվէթ, վէ թէսլիմ օլտուղու էսնատէ զիա տէ շէրմ իւ հիճապէ կիրիֆթար օլմամասը իլիւն ալիճէնապըղընը միւշահէտէ իթտիքտէ, միւթէհայիր օլտու : Պօնաբարթէ Վ իւրմ սէրէ պիւթիւն եաթլէրլէրի վէ զապըթանը իլէ գալէտէն սէրպէսթճէ տըշարը չըգմայա վէ քէնախի իսթէտիքլէրինտէն, պէրապէր իքի եիւզ

աթը , պէշ երւզ փիատէ , վէ ալթը թօփ ալմասընա բուխաթ վէր միշ խոփ : Սայրը մուհաֆազա ապքերի թրիէսթէյէ կէօնտէրիլիւ , Ֆրանսըզ եէսիրլէրի իլէ իսթիպտալ օլունաճագտը : Վ իւրմնէր պու թէքլիֆլէրի մէմնունէն վէ պիլա թէխիւր դապուլ խոփիւպ , Պօնաբար թէնին պու ալիճէնապլըզընա պիլ ֆիլի շիւքրանիէթ ըզհար իթմէք իշիւն Պօնաբարթէնին եագընտա ՚օմա էյալէթլէրինէ կիտէճէյինի վէ օրատա քէնտինի զէհիրլէմէք իշիւն պիր թէրթիպ աիւշիւնիւլտիւյիւ նիւ իշիթմիշ օլտուզընտան , պունու մահրէմանէ Պօնաբարթէյէ խապէր վէրտի :

8. Իշթէ պու վէճհիլէ 1797 շուպաթ իքիսինտէ մէթին վէ մէշ հուր Սանթօվա գալէսի , օն իւշ պին ապքեր իլէ Ֆրանսըզլարա թէս լիմ օլտու , պունլարտան մաատա խաթախանէլէրտէ տախի եէտի պին խասթա պրրաղըլմըշտը : Վ է գալէ թօփլարընտան մաատէ , իւշ երւզ էլլի թօփ տահա Պօնաբարթէնին էլինէ կէշտի :

Ղէնկտէ ատէթ տիր , եէսիր տիւշէնլէր զապիթ վէ նէֆէր հէր քիմ օլուր իսէ օլտուն , ապքերի նիզամը իւզըն երւրիւյիւպ , մուզաֆ ֆէր օլան սէրապքերին էօնիւնէ կէլտիքտէ սիւհալարընը թէսլիմ խոփէր լէր : Պօնաբարթէ եիրմի սէքիզ եաշընտա զայէթ կէնճ օլտուզընտան , մարէշալ Վ իւրմնէրին շէյսուխէթինէ հիւրմէթէն պու ըէս մին իճրասընտա հաղըր պուլունմամագ իշին , Սանթօվատան հարէլ քէթ վէ ՚օմանեա էյալէթինէ ազիմէթ իյլէմիշ խոփ : Վ է օլ վէճհիլէ Սանթօվանըն մուսթահիզ ապքերի , մարէշալարը Վ իւրմնէր իլէ պէրապէր ճէնէրալ Սէրիւրիէնին հուզըլուրունտա ըէամը կէշտի իճրա իյլէտիլէր :

Պիւթիւն Լըրոքա վէ Ֆրանսա , կէնճ սէրապքերին պու ֆէտա քէարըզընա միւթէհայիր օլուպ , պու հարէքէթը մէրզուպէսի ֆիւ թուհաթտան զիատէ թէզայիւտիւ շան իւ շէրէֆինէ միւճիպ օլտու :

Բիվօլի վէ Սանթօվա ֆիւթուհաթը հալատիսի արտ արտա Բարի սէ վասլ օլտուգտա զայրէթը վէթանիէ իլէ մութթասըֆ պիւ ճիւմլէ ահալինին ֆէվզ էլ զայէ սուրուր վէ ինշիւրահը տէրունիլէրինէ պաւ տի օլտու : շէր եէրտէ եիրմի իքի պին եէսիրին , ալընան թօփլարըն , վէ ֆէթհ օլունան գալէլէրին հիքէայէլէրի ամմէնին զիվէրը զէպանը օլմուշուտու : Սիւթտէյի կէթիրէն թաթար կէճէ էսնասընտա Բա ըիսէ վասլ օլտուզընտան , ապքերէ ալայ իթտիրիլիպ . մաշալար , մուզիգալար վէ ահալինին մէսէրրէթ սէտալէրի արասընտա պու բէշ եամը մէսէրրէթ էնճամ ալէլ ումուլ իլան գըլընտը : Ղէնէրալարա վէ զապըթանէ վէ ապքերէ կէօնակէօն միւքեաֆաթլար . աթիլէլէր վէ շէրէֆլէր վէրիլիպ , ֆիւթուհաթլարընըն էսէրի պիւթիւն խանէտան լարընա միւճիպի շան վէ շէօհրէթը էպէտիլէ օլմագ իւզըն , տիւշմէն տէն ալտըզլարը սանճագլարըն քէնտիլէրինտէ գալմասընա հիւքիւ մէթ թէրաֆընտան էմը օլունտու , վէ պու վէճհիլէ Բթալիա ֆէթհ հի խիթամ պուլուպ , Ֆրանսա ճիւմհուրու Պօնաբարթէ քիպի նա տիտէ պիր ճէնէրալըն սէմէրէյի համիլէթ վէ շէճաէթի իլէ , պալայը իգպալէ վասլ օլուպ , լիվայը զաֆէր նիւմասը , էլվանը սիւլասէ իլէ ,

Ճիւմհուրիէթի զայիւ իթմէյէ գալգըշան հիւքիւմտարան մէմալիքին
ատ տախի թէմէվվիւճ իթմէյէ պաշլատը :

ՕՆ ԻՔԻՆՆԻ ՖԸՍԻ,

1797

1° Բօմ Էֆէրիւպէն Էվլէճէ Բօմ Էի-թի-թէիին հոսմէլսիւ վէ Պօնաբար
Լէնին գարպիսալ Սապիէիյէ Էաղբըլը պիւր Դէվիւ-պ : 2° Բօմ Էի-թի-թէիին
Լաւիթիա Էի-թէիի Էլէ օլան Դի-թի-թէի-ի : 3° Բօմապա Ֆրանսա Ճի-մհո-րո-նա
ըղհար օլո-նան խոսո-մէի : 4° Պօնաբարիւնին ճէվալը, վէ Ֆրանսըլ ասիւրիին օլան
Էլան : 5° Սէլիօ հո-հարէպի-ի : 6° Պօնաբարիւն ճէնիւրալ Գաճալի-լէ-Փաթայա
Էնօնիւրի, վէ ճէնիւրալ Վ Էվիւր Լի-գոնայը զալի իտի : 7° Պօնաբարիւնին հո-ա-
Դէլիւր Բօլիւի-գի-ի : 8° Լիւրնճը Պիոս Փաթան Պօնաբարիւնի Էաղբըլը պիւր
Դէվիւ-պ վէ Պօնաբարիւնին ճէվալը : 9° Հի-թի-թէիւր Քիւլսա Էլէ Դի-սալի-նէ
վէ Թօլիւնիսո Էնիւս-Էի-նին Լասպի-գի :

1° ՊՕԼՕՆԻԱ շէհրինտէ, 1796 հաղերան Էիրմի իւշիւնտէ,
Բօմա հիւքիւմէթի մուրախիսապը Սարքէզէ Լիւուտի իլէ,
սէրապէր Պօնաբարիւն մապէյնինտէ պիւր միւթարէքէ մուգալէլաթը
իմպա վէ տէօրթ կիւն սօղրա մուգալէլէի մէզպուրէ օլ Էսնատէ սան-
տալի նէշին օլան ալթընճը Պիոս Փաթա ճէնապլէրի թէրաֆրնտան
Թաստիգ գըրընմըշ ըար : Պու Ճիւմէ Լաւթիա տէվլէթի իղֆալաթը
Բօմա հիւքիւմէթին միւլէսսիւր օլարազ խոսոուսի իլէ Սանթօվա
գալէսինէ իմտաս ապէրի Էթիլիալիտէն սօղրա հիւքիւմէթը մէզ-
պուրէ, մուգալէլաթը մէզպուրէնին իճրասընտա կէօնակէօն վէսիլէ-
լէր իլէ տայիմէ թէրէտաիւտ վէ թէէննի ըզհար իթմէքտէ պուլուն-
մուշուտու : Վ Է Բօմտա Ֆրանսըլ սէֆիւրի պուլունան միւսիւ Գա-
գօ, շէրաիթի մէզպուրէնին իճրասը թալէպիւնտէ պազը մէրթէպէ
թէհտիտանէ հարէքէթ տախի իպրաղ իլէմիշ իսէ աէ, օլ Էսնատէ
Ֆրանսատա Գաթիլիք մէզհէպի ալէյհինէ օլան գըլամ վէ թէսալիւ-
թէ նաղարէն տախի Ֆրանսանըն Լիթալիտա թէքսիւրի նուֆուզու
մէզհէպը մէզքիւրիւն ինհիտամընա պայիս օլաճաղը միւլահազասը ի-
լէ, Բօմա հիւքիւմէթի իլէրիւտէ պիթթէէմիւլ, Ֆրանսա Ճիւմ-
հուրունա մէնֆաաթիւլ օլաճազ միւսաէտաթըն հիշ պիւրինի թէճ-
վիլ իտէմէմիշ իտի : Իմտի միւթարէքէ մուգալէլաթընտան ճէնո
միւտտէթ սօղրա, պազը թահրիւրաթը ըէսմիէ իլէ հաշմէթիւ Գաթա
ճէնապլէրի, Ֆրանսա Ճիւմհուրի իլէ մուահէտէ միւքէպլէմաթընա
կիւրիշմէյի, կէրէք Գաթիլիք մէզհէպի, վէ կէրէք հիւքիւմէթը Ճիւմա-
նիյէսի հուգուգուլունա ույամայաճաղընը պէյան իտիւպ հաթտա քէն :

տի Թէրաֆրնտան սատր օլուպ, Ռօմա մէմալքինտէ պուլունան Փիսգօփօսլարա մուխաթապ օլան պիր նամէի ումուժիտէ տախի, « քեաֆֆէի փիսգօփօսլար, բուհպանլար, հաքիմէր վէ տէվլէթ » մէմուրլարը 1793 սէնէսի Թալիմաթը միւժիւպինճէ, զիւրի իտարէլ լէրինտէ օլան ահալլի, Պրանսանըն Թէսատտիսինէ գարշը պապլ լանտորըպ, վէ սիւալլանտորըպ, հէր վէճհիլէ զայրէթ իւ ճէսարէլ թէ Թէշվիգ իթմէլի տիրլէր », տէյու եազըլը օլտուզունտան, հիւքիւմէթէյն պէյնինտէ վապի օլան միւթարէքէ արասընտա իպրազ օլունան պու հարաքեաթը խուսուժէթքեարանէ, Պօնաբարթէնին քէմալը ինֆտալինի միւժիպ օլարապ, Ռօմա հիւքիւմէթինտէն քէյֆիլէթի պիւզ զաթ իսթիքշաֆ իթտիքիտէ, « Վապաա պու հարաքեաթ Փափա ճէնապլէրինին մալիւմ վէ մէճզուժի տիր, անճապ մուհաֆապըպը հիւքիւմէթի զըմնընտա պու Թէտապիրէ Թէշէպպիւս իթմէք Ֆարզ օլմուշտուր » տէյիւ րէսմի սիւրէթինտէ ճէվապ վէրիլիշ իսէ տէ, Պօնաբարթէ հիտտէթի մէքս վէ հասպ էլ բօլիթիքա միւթէտիլանէ մուամէլէ կէօսթէրիպ, Ֆազաթ Պէրրարա էյալէթի վալիսի գարտինալ¹ Սատթէի ճէնապլէրինէ շու վէճհիլէ պիր մէկթիւպ եապ մըշ տըր :

« Պազիլէթիւ գարտինալ ճէնապլէրի .

« Օլիւրի գօմանտամըզտա օլան ասաքիրին շէճաէթ վէ մէթանէթի սիլլէրէ մալիւմ օլմալը տըր, պու սիւրէթտէ Փափա ճէնապլէրինին հիւքիւմէթը ճիսմանիլէսինի ֆէսիս իթմէք իրատէթիմէ մուհալվէշ տիր : Իմոթի պիզզաթ Ռօմայա կիտիւպ վէ Փափայը կէօրիւպ, հապ գընտա իայըրըլը օլանը քէնտիսինէ էյիճէ Թէֆհիւմ իտին, կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք Ռօմա հիւքիւմէթինին խարապընա եիւրիւյէն պիր Թազըմ էրպապը տէսիսէ Փափանըն էթրաֆընը գուշաթմըշ օլտուգլարընտան, պուլնլարը Փափա տայրէսինաէն տէֆ իթմէյէ պապըն . չիւնքի միւսալէհէ Թէքիլֆլէրինիլի իսթիմա իթմէմիպէ,

¹ Գարտինալար, Ռօմա քիլիսէսինին էն պէշիւք մէսնէտտալարը, վէ Փափանըն մուսալլին վէ միւսթէշալլարը տըրլար . վէ իսիլէրի Լաօինճէ Գարտինալ¹ լաֆլընտան ալընմըշ տըր քի պալ, պէշիւք տէմէք տիր : Էքքի Ռօմա իմէթրաթըլարը ստըրնտա, Թէսթա իմէթրաթըն կիւնիւնտէն պէրիւ ասքէրի զապլթա նընա, սէրայ խատէմէլէրինէ, վէ պալը մէմէթէթ վալիլէրինէ Գարտինալ իւնիսնը վէրի լիւրտի : Գուհանիտէ տախի իպլթիտա Ռօմատա պէշիւք քիլիսալար բարօգգօլարը (Ժողովըր գապիւտ) գարտինալ Թէսմիէ օլունուրտու . վէ օլ էսնատէ պուլնլարըն բայէսի փիսգօփօստան աշաղը իտի : Լաքին 1181 տէ Բօմանըն րահիպ գարտինալարը Ռօմանըն սայըր բուհպանլարը վէ ահալլիսինի իշէ գարըշտըրմայարապ իւշիւնճիւ Լուշիւն փափայը քէնտիլէրի ինթիլիսալ իթ

միշ օլտուգլարընտան, օլ էսնատէն փիսգօփօսլարա Թէգատտիւմ իթմէյէ պաշտաղըր : Պու կիւնքի կիւն գարտինալար ճէման եէթ միշ նուֆուստան իպարէթ օլուպ, Մէճիլի շէրիֆ (տուրք Ժողովըր) ազալարը սայըրլար : Վէ հիլիսի հաճէթտէ Գօնգլալ Թապիլը օլունան մէճիլիսէ Թօփանարապ Փափայը քէնտիլէրի ինթիլիսալ իտէրլէր : Վէ էքքէրի Ռօմա քիլիսալէրինին պիրինի իտինէ գարտինալ նասպ օլունուրլար : Պաշալընա գըրմըլը շապա վէ պէտէնլէրինէ ալ էլպիսէ կիլէրլէր : Ալ Թէրթօշարը վէ բօշէթի Թապիլը օլունուր պիր նէվի տլ էլպիսէրի րէսմիլէրի տախի վարտըր . պուլնլարը էլ էէվմ Փափա ճէնապլէրի հէր գաթովըր միլլէթի բուհպանլէրինտէն քէնտիսի ինթիլիսալ վէ նասպ իտէր :

« Պրանսա հիւքիւմէթի հէնիւզ միւսասատէ իտէպիլըր մէրթէպէտէ տիր , վէ տահա հէր պիր շէյ սըրասընա կիրէպիլըր : | աքին շուհու տա միւլահաղա իսին քի , ճէնկ աֆէթի հէր ահալիյէ քէմալը մէ շադգալթը միւլաիւ իսէ տէ , իլլա մաղլուպ օլանլար հադգընտա էօրֆիւլիւ վէ տէհչէթիւլ նէթիճէլէրի միւսթէլլէմ օլուր : | ա գընարըն Փափայը պու միւսիպէթիւ մուխաթարալարտան :

« Պէնիմ նէֆսիմճէ պու միւնաղապը միւսալէհէ թարիգի իլէ թէսվիէ իթմէյէ նէ մէրթէպէ խահիշքէր օլտուղում սիլլէրէ տա իս ըանա մալիւմ տիր . չիւնքի Տօմատա միւգիմ Պրանսըզ էլլի սինէ տախի պու վէճհիլէ վէ միւքէրրէրէն եազմըլլէ : Տօմ հիւ քիւմէթի իլէ օլան ճէնկալէ պանա նէ պիր շէրէֆ , նէ տէ պիր մու խաթարա վար : Պու ճիհէթլէ Տօմ քիւրսիսինին միւնհէտիմի (եր գըճըր) տէնմէքտէն իսէ , մուհաֆըղը տէնմէք ինտիմտէ միւրաճ ճահ ալը : | Վէր Տօմ վիւքէլասընտա պիրալ ապլ վէ խորաք միւ շահտէ օլուհուր իսէ , պիլլէր տախի միւսալէհէ իլէ ճիհանըն պէշլէ էն տիլլէսէնտ պիր ֆըրգասընա ասայիշ վէրիպ , վէսվէսէ վէ էնտիլէտէ օլան պիլ ճիւմլէ Վաթուլը միլլէթլէրինի միւսթէրիհ իթմէյէ սայ իտէրիլ » :

Պու էէնի խուսուլմէթի սէպէպ , Տօմ հիւքիւմէթինին միւթարէլ քէ մուգալլէլաթընը ֆէսի իտիւպ , թահիւտ իթուլի ադճէյի վէ զախիլէյի Պրանսա օրտուսուհնա թէսլիմտէն իմթինա իթմէսի պէյան օլուհուր էքէն , իթալիա սէրապէրինին պու վէճհիլէ միւսլիհանէ թէվֆիգի զաթ իւլ պէյնէ սայ իթմէսի տըգգալթէ շայան պիր քէյ ֆիլէթ տիր :

2. Պօնաբարթէ պու մէկթիւպիւնիւն ճէվապընա մունթաղըր օլ տուղու հալտէ , Տօմ վիւքէլասընտան գարաինալ Պուսգանըն | իէ նատա միւգիմ Տօմ էլլիսի Սօնսինէօր Լլպանիլէ եազտըղը մէկ թիւալլէրի կէօթիւրէն թաթար եօլտա թուլթուլուպ , թահրիրալթը էլլէ կէչէրէք գրաաթ օլուհուր : Սօնսինէօր Լլպանի Լլսթրիա պաշ վէքիլ իլէ պիլ միւքէալլէմէ , Լլսթրիա վէ Տօմ տէվլէթլէրի պէյ նինտէ սիւրէթը թէտաֆիի վէ թէարրիւգիտէ պիր իթթիֆադ ահու նամէսի թանգիմ իթմէքտէ օլուպ , Տօմ ապէրի Պրանսա ապէրինէ գարը իսթիխտամ օլուհուրգտա , պու ապէրէ գօմանտա իթմէք իւզրէ , հիւքիւմէթը իմէրաթորիէ թէրաֆընտան սէրաարըղ մէ մուրիէթի իլէ ճէնէրալ Վօլլինին Փափա ճէնապլէրի թէրաֆընա իր սալ օլուհմասը , վէ սայըր պու քիպի իմտալ վէ իանէյի միւթէնէ վիէ տախի վատ օլուհմուշուտու . վէ գարաինալ Պուսգա քէնտի մէկ թիւալլիտէ Սօնսինէօր Լլպանիլէ շու վէճհիլէ եազմըլլէ :

« Լլսթրիա իմէրաթորու թէրաֆընտան Տօմ հիւքիւմէթինէ կէօնտէրիլէճէք իմտատտան էմին օլտուղումուլլէքիպի , Պրանսըզ թէրաֆընտան արգ օլուհան միւսալէհէ թէրիֆլէրինին ճէվապընը կիւնտէն կիւնէ թէէնիլտէ պըրագըլ փէք չօգ վազըլթ գազանա պիլլէրիմ » : | է ճէնէրալ Վօլլինին Տօմ հիւքիւմէթինտէ վէ Լլ

գօնաւորա գաւորւլ օլունաճաղընը , վէ քէնտիսինէ Փափա թէրաֆըն տան միւսթէվֆա մաաշ թախտիս գըրընաճաղընը պաշգա պիր մէկ թիւպտէ իշար իտիւպ , իմանեա էյալէթինին մուհաֆազասը իշին Մսթրիատան պաշգա պիր ֆըրգա ասքէր տահա , վէ պու ասքէրին թրիէսթէ իւղէրինտէն Մեգօնայա խուրուճինի մաթլուպ իյլէմիշտի :

Բօմա հիւքիւմէթինին Վրանսա ճիւմհուրի տիւշմէնլէրի իլէ պու վէճհիլէ մուարէֆէյի խաֆիէսի պուլունտուղունա պու մէկթիւպլէր էլէ կէշտիքտէն սօղրա հիշ պիր վէճհիլէ շէքք վէ շիւպհէ գալմամը օլտուղունտան , սէրիան Բօմայը թէքք , վէ Վիօրէնցայա ալտէթ իթ մէսինի Պօնաբարթէ Բօմատա միւգիւմ Վրանսըղ էլէիսի Սիւսիւ Գա գօյա էմը իյլէտի : Իշլի մումայիլէյհ Բօմատան աղիմէթ իտէճէյի վագըթ գարտինալ Պուսգայը կէօրտիւքտէ , գարտինալ . մումայիլէյհ ի թէվգիֆ իթմէք իշին փէք չօգ սայ իւ իգտամ իթմիշ իսէ տէ , պէյհիւտէ օլտուղունտու կէօրտիւքտէ մուամէլէյի թէպտիլ իտիւպ , “ Իշլէ իսէ Բօմա մէմալլէրի տախի Իթալիանըն Վանտէսի¹ օլա ” ճագ սըր պիլմիշ օլուն ” տէտի էլլէյ . վէ էլլէ մուֆարէգէթ իյլէտի :

Սումայիլէյհ Գաֆօ Բօմատան ճէլ օլունտուգտան սօղրա տախի Պօնաբարթէ գարտինալ Սատթէլլէ պիր մէկթիւպ տահա եաղըպ , վէ էլլէ կէշէն մէկթիւպլէրին պիրէր սիւրէթինի նամէսինէ լէֆֆ իտիւպ շու վէճհիլէ պասթը քէլամ իյլէմիշ տիր :

“ Իլթէ շու իսթիքրահէ շայեան սախթէ մուամէլաթընըն սօնու ” կէօրիւնմէքտէ տիր . վէ լէֆֆէն իրսալ օլունան մէկթիւպ սիւրէթ ” լէրինտէն , պու էսնատէ Բօմա հիւքիւմէթինէ միւտիր օլան գէվա ” թըն մատուլիէթ , հիլլէ վէ համագաթը սիղլէրէ տախի աշքեա ” ըէն մալիւմ օլապիլլէր : Պու ճիւմլէ պէիս եօգտուր , հէր նէ վագի ” օլուր իսէ տէ օլուն . Փափա ճէնապլէրինին զաթը միւհթէրէմ ” տիր վէ պիլ հուզուր Բօմատա արամ վէ իգամէթ իտէպիլլէր . վէ ” քէնտիսի ըէիսի մէզհէպ օլտուղունտան , պու սայէտէ կէրէք զա ” թը , վէ կէրէք քիլիսա իշին պիլլէրտէն հիմայէթ պուլաճաղընալ ” շիւպհէ եօգտուր պունու քէնտիսինէ թէպլիղ իտին ” :

3° Վրանսա ճիւմհուրունուն մէզհէպսիղլիլի օլ էսնատէ Իթալիատա մուպալաղա իլէ շիուլ պուլմուշ օլտուղունտան , Բօմա հիւքիւմէթինէ իֆրաթ թէրաֆտարլար օլանլարտան պաղըլարընըն թէլլի , վէ հիւքիւմէթին ինզըմամը ըէյ վէ ըրզասը իլէ օլ հէնկեամտէ , “ Ղիմէլին ‘սէլմէլի իլէ-ն ‘սիլէ-ն պայրաղ ալլընպա ճան ֆէպա իպէճէ ” Պերալլէր ” կիրմէլինէ պիր ‘սէլմ ” իսմի իլէ պիր ըէսալէ տախիվթապ վէ նէշը օլունտուղունտան , պաղը ֆըրգալարը պիթթէրճիւմէ թարիխիմիլէ պէր վէճհը աթի տէրճ օլունուր :

¹ Ֆրանսա ճիւմհուրու գուհուր իթտիք տէ . Ֆրանսա էյալէթլէրինտէն Վանտէ էյալէթի 1793 տէ ճիւմհուրա գարը կէլիլ թամ “էքիլ սէնէ տայանտը , վէ Բօմա մուհարէպէ սի էսնաթընտա պըլ էյալէթ հէիւլ ճիւմհուր :

րա մուգավէմէթլէ մէշուր օլտուղունտան , գարտինալ Պուսգա տախի Բօմայը Վանտէլէ թէշլիլ իթմէսի իլէ հանիա Բօմա թէրաֆընտան տախի թուլ միւտտէթ Ֆրանսայա մուգալէ , մէթ օլունաճաղընը աղնալթմագ իթթէմիշ տիր :

« Իշթէ պունճա վագրթտան պերու արդուքէշ օլտուղունմուղ սիւ
 « լահ գուվլէթի վագրթ կէլիւ վասլ օլտու . եւ մերտէր կիրուհի .
 « մուգատտեմա Գուիրինուսէ ¹ , վէ շիմտիլէրտէ Հէվարիուն շէյսիւ
 « նէ թապի , վէ հազրէթը Հէվարիուն էմլաքինին սատըգ ազալարը ,
 « վէ Բոմա քիլիսայը շէրիֆինին սէվկիւլէ էվլատարը :

« Սիւհրանըն էօյլէ իսէ , սատըգլար , ճիւմլէնիդ սիւհահա գօշուն ,
 « վէ գըյամ էտին , ապա իւ էճտատընըգտա մէշհուր օլան գուվլէյի
 « գահրամանիէ հիսսէտար օլարագ մէթին օլուն : Պունճա ըիսսընը
 « միւշահէտէ իթտիլինիդ պիր տիւշմէնէ զալիւ օլունուր քի սիզլէրին
 « մերտանէկի վէ շէճաաթը չաշնիսինի ալմայարագ , պի ղայըը հագ-
 « գըն սիզլէրի թահգիր իթմէքտէ տիր : Ետը գուտրէթինիգի կէօր-
 « տիւքտէ , ճիւմլէ տիւշմէնլէրինիդ գահր իւ իէճալէթէ կիրիֆթար
 « օլաճագ տըրլար : Իշթէ լէվնէի թէվարիստէ , շանը էպէտիէ մու-
 « էտտի օլաճագ հարաքեաթը ճէլլէնիդ ալթուն գալէմլէ գայտ օ-
 « լունմագտա տըր : Լլէլ ումում Եւրոբա ահալիսի միւթէհայիրէն
 « սիզլէրի թամաշա իթմէքտէ տիր . պիլ ֆիլ միւշէրրէֆ օլաճաղընըգ
 « շէճաէթ վէ մուվաֆֆագիլէթ ճիւմլէնին մալիւմի տիր :

« Սիւհիպպի վալաշանըմըգ իքինճի Ֆրանչիսգոս ² իմբէրաթոր , քի
 « լիսէի շէրիֆին համի վէ մուհաֆըզը ճէլլի , Սաճարը , Երտէլի ,
 « Հըրվաթ վէ Լլամանը մերտլէրինի մէճճանէն իմտատըմըգա կէօն-
 « տերտիքտէն մաատա , փէտէրը գիշէրէֆիմիդ ալթընճը Պիոս Փա-
 « փանըն իսթիտաը իւզը , էն մահիր վէ էն միւճէրրէպիւլ էթվար
 « ճէնէրալարընտան պիրիսինի ապէրիմիլէ գօմանտան թախսիա իլլէ-
 « միշ տիր : Պու իտի նօգսանըմըգ , պու տախի իքմալ պուլտու : ()
 « ճէնկեապլէրը պի էմնալ շիթապլէ ազիմէթ իտիւպ , էլան նէզտիմիզ-
 « տէ տիր : Եալընըգ Գօլլի իսմի , սիզլէրի ղայրէթ իւ ճէսարէթէ
 « տապլէթ իթմէզ մի , պիւթիւն ահալինին բուհունու ալվլէնտիր-
 « մէզ մի : Պու Գօլլի քի թէքմիլ իքի սէնէ զարֆընտա Սօրճիօ ,
 « թէրմօֆիլ վէ Իթալիա պօղաղարընը , վէ թարվի վէ Պրօա տաղլա-
 « րընը գաբայըպ , մէճնուն Ֆրանսըզլարա գապրիստան իլլէտի . վէ
 « լաշէլլէրի իլէ էն տէրին տէրէլլէրի տօլտուրուպ , էն եիւքսէք թէ-
 « փէլլէրլէ թէսվլլէ իլլէտի :

« Իշթէ պու Գօլլի տիր , տէյիլ նէթիճէսի նամալիւմ ճէնկլէրէ ,
 « իլա ֆիթուհաթը սահիհէյէ պիզլէրէ ըէհնիւմա օլաճագ , օ տախի
 « պիզլէր քիպի Իթալիան տըր . վէ պիզլէրի ճանտան սէվլէր . վէ էմ-

¹ Գուիրինուս , էսկի Բոմալըպըն թախ-
 տըզ պիր բաթ իսմի տիր ,

² Իքինճի Ֆրանչիսգոս , Նէմլէ էաթոմ Ա-
 լէմանէա Իմբէրաթորու , 1792 տէ բէտէրի
 Լէորպոտուն էէրինէ թախթա չըգմըշ , վէ
 գըրգ իւշ սէնէ հիւքիւմէթտէն սօղա 1835
 տէ վէֆաթ իլլէմիշ տիր : Պօնաբարթէ իպթի-
 տայը զուհուրինտէ Իթալիա վէ Ալէմանէա ի-
 լէ ուղաշմըշ օլտուղունտան , Ֆրանչիսգոսուն
 օրտուարը Իթալիաա վէ Ալէմանէաա միւ-
 քէրրէրէն պօղաղտուգտան սօղա նիհայէթ

Աւսթէրլիշ ճէնկինտէ պիւթիւն պիւթիւնէ
 գուվլէի ապէրիէսի խարապ օլուպ , օլ էս
 նատէ Ալէմանէա իմբէրաթորուղունտան իս-
 թիֆայէ տախի մէճպուր օլարագ , Աւթիւ
 իմբէրաթորու պիրինճի Ֆրանչիսգոս թէսմիէ
 օլունտու վէ պու իւնլան իւզէրինտէ պագի
 օլտու , սօղատան Պօնաբարթէ իլլէ օլան պաշ-
 գա ճէնկլէրի վէ պարըշտան սօղա քէրիմէսի
 Մարիա Լուիզիայը Պօնաբէրթէյէ վէրտիսի
 իլլէրիւտէ սիւքի թարիստէ մուֆասսալէն
 պէյան օլունաճագ տըր :

« Երկրորդ քեամիլէսի տախի հագգըմըդտա պիլ հուգուգ պերքէմալ
 « պույրուլմուշ տուր :

« Իմոյի, ճէսուր վէ պիֆիթուր օլուն եւ ճէօմաթ, սիլահա տալ
 « րանըն . սիլլէր մէյտանը մուհարէպէսէ իքէն, պիլլէր խանէ վէ
 « պիլատտէ գալարագ վէ սիլլէրի խաթրոտան ֆիրամուշ իթմէյէրէք,
 « քեաֆֆէի լէվաղիմաթընըդն թէտարիքինէ սայ իտէճէյիլ . վէ սիլլ
 « լէրէ պիր վէճհիլէ վարուրէթ չէքարմէյէճէյիլ . վէ հիւսնիւ մու
 « վաֆֆապիթէ մազարիթիլիլ իչիւն տուայը խայրիէնիկէ տայիւ
 « մա մուվաղէպէթ օլունաճագ տըր . վէ պու վէճհիլէ բուհանի վէ
 « ճիսմանի մուավէնէթ սիլլէրէ տիրիլ օլունմայարագ , ֆիթուհաթը
 « սահիհէ վէ սէրիէյէ մազար օլաճաղընըդտան , պիլլէր տախի սիլլէ
 « րին խաթիգպալինէ կէլիպ , սաղ սէլիմ վէ զաղի օլարագ սիլլէրի վէ
 « թանընըդա տախիլ խալիպ , ճէնապը գատըրը մութլագ վէ լէմ եէ
 « զէլ թաալա հալլէթլէրինէ պէր վէճհը չիւքրանիլէթ եզ ճան իւ
 « տիլ պիրլէքտէ միւնաճաթ իտէճէյիլ : (Լըն Լարայէլէր Գիր .) Ետ
 « վէ Վէլէհն¹ պիլլէրէ Գալի Գըյա² իտէճէլէր Գիր . պիֆիթուր օլուն վէ
 « սիլահա տալլանըն , սիլահա , սիլահա » :

4. Պօնաբարթէ պու միւճիպի խաթիղըրագ օլաճագ իլաննամէտէն
 աալա ֆիթուր կէթիլմէյէրէք , պաշգա պիր իլաննամէ իլէ շու վէճհ
 իլէ միւթէալիլանէ ճէվապ կէօնտէրաի :

« Պրանսըղ ապէրի գարիպէն Բօմա մէմալիքինէ տուխուլ իտէ
 « րէք իգրար վէ իթիրաֆ իթտիլի ուսուլու խայրիէյէ մուվաֆրգ
 « հարէքէթ կէօսթէրէճէք , վէ ահալի վէ մէղհէպի հիմայէ իտէճէք
 « տիր : Պրանսըղ սօլթաթընըն պիր էլինտէ ֆիթուհաթ նշանէսի օ
 « լան սիւնկիւ , վէ օ պիր էլինտէ միւսալէհէ վէ հիմայէ ալամէթի
 « օլան զէյթուլ տալը պուլունաճագ տըր : Վայ օ աաալարա քի միւ
 « քայիլէր ֆէսատընտան իղլալ օլուպ , էյիլէ պիր ապէրին ինթիգա
 « մընա մուսթահագգ օլաճագ սըրլար . էյիլէ պիր ապէր քի , ալթը
 « այ զարֆընտա իմէրաթորուն էն ալա ապէրլէրինտէն եիւզ պիւ
 « նինի եէսիր , տէօրթ եիւզ թօփ , եիւզ օն պայրագ աիւլ իտէրէք ,
 « տէօրթ օրտուլու մահիլ վէ մաաուլ իլլէմիշ տիր » :

Իլթէսի կիւնիւ Բօմա հիւքիւմէթի իլէ օլան մուհարէպէնին սէ
 պէպինի ապէրէ տախի իլգահ խալիպ , շու վէճհիլէ պիր պէյաննա
 մէ նէշը իլլէտի : 1. Փափա ճէնապլէրի , միւթահիա օլտուղու միւ
 թարէքէ մուգավէլաթընըն իճրասընտա պուլունմաաը : 2. Բօմա հիւ
 քիւմէթի ֆէսատալէր թահրիրաթ իլէ Բօմա մէմալիքի ահալիսինի
 տայիմա Պրանսըղ ապէրի ալէյհինէ թահրիք իլլէտի : 3. Լսթրիա
 տէվլէթի իլէ Պրանսա ալէյհինէ խասիմանէ մուահէտաթ թանղիմի
 նէ իպթիտար իլլէտի : 4. Փափա ճէնապլէրի ապէրի գօմանտաաընը
 Լսթրիա տէվլէթի թէրաֆընտան կէօնտէրիլէն ճէնէրալարա թէս
 լիմ իլլէտի : 5. Պրանսա ճիւմհուրու էլիսի Սիւսիւ Վաֆօնուլն

¹ Թէվրաթտա իւզ իւ հիքէպէ գըլն
 տըր վէճհիլէ Զէսու վէ Գէթէհն , իսրայէլ
 միլէթինի բութիթէսթլէր ճէպլիմանէ գուր :

Թարան իքի մէշուր Էահուսի սէրապէլլէրի
 նին իսի տիր :

րէամի միւլէքքէրէրէրնէ ճէվալ վերմէտի : 6 : Իմտի միւլթարէքէ մուգավէլաթընը ֆէստ իտէն իսթիտա Բումա հիւքիւմէթի օլմուէ տուր :

Պօնաբարթէ պոռ իլաննամէյի նէշը իլէտիքտէն սօղրա ; չոքսաթըն իքինձի կիւնիւռ ասքէրէ եօլ վէրտի ; վէ Բօթա մէմալիքի հուտուէ տոււու թէճալուզ իսիւլ , Բօթա չէհրինէ վալ օլտու , վէ Բիաւ րամօնթէ¹ նամ փիսգոփոտուէն սէրայընը մէքէզ իթթիսազ իսիւլ , օրատա արամ վէ իգամէթ իլէտի : Փիսգոփոտուէ մուլայիլէյհին միւ սաֆիր բէրվէրլի , աթիտէ միւշահէտէ օլուշաճաղք վէճհիլէ կէրէք բէնտինէ վէ կէրէք Բումա ահալիսինէ իֆրաթ իսայըլլ օլտու :

5 : Փափա օրտուսու տախի սէֆէրէ հալքը օլուլ Բէնօ նէհրինին էօթէ թէրաֆինտա չաթըր ալթընտա իսի : Բարտինալ Պուսգա վա տինտէ սատըզ օլարազ , թէշվիգաթըր րուհանիլէ իլէ պիւթիւն Բումա մէմալիքի ահալիսինէ գըլամ իթտիլիայ մուգավէ մէթէ հալքըրլամըշտըր² Բէիսի մէզհէպ Փափա ճէննալլէրի տախի եէտի պին նիլամ ասքէրի ; պիթ չօգ բէօյիւ վէ րուհայան կիւրուհինտէն միւրէթթէպ օլան պու օրտուլա տախիլ օլարազ մէքիւր Վէնիօ նէհրի իւզէրինտէ օլան Բաւ թէլ³ Վօլօնէզէ բէօփիւթիւնիւ սէքիլ բարէ թօի իլէ մուհաֆազա իթմէքտէ իսի : Պրանսըզ ճէնէրալլ Վիլթօր նէհրին էօթէ թէրա ֆընտա վէ Բումա ապէրլինին գարչսընտա իտի : Շիւքիւմէթըր րուհա նիլէ թէրաֆընտան պիր մուլայիլ կէլիլ , Պրանսըզ ասքէրի պիր ա տըլ իլէրի կէլիլի հալտէ իւզէրլէրինէ աթէշ օլաճաղքըր րէօմէն իաւ պէր վէրտի : Պօնաբարթէ բօլթիգա իլէ , ճէվալլընը իրթէտի կիւնէ պըրադըպ , կէճէլէյին պիր պէօյիւք ֆըրգա ասքէրի պու ճէնէրալլն գօմանտաթը իլէ Պրանսըզ օրտուսոււնուէն օլմուլու եէրին պիր ծաաթը լըզ մէթաֆէ աշաղընտան նէհրի իմրաթ իթտիլտի : Էրթէսի կիւ նիւ Փափա ասքէրի օյանըպ , բէնտիլէրինի իւշ թէրաֆտան Պրանսըզ օրտուսու իշինտէ , վէ Պայէնչայա գաչաճազ եօլտա օլան բէօլիլիլ տախի թօփըր իլէ մուհաֆազա օլմուշ կէծրմիւքտէ զաֆլէթէ կիւրիթթար օլտուլար : Պրանսըզ ասքէրի հէր թէրաֆտան իւզէրլէրինէ շիտուէթլէ հիւճիւլմ իլէտի , վէ պիր սաաթ սօղրա Բումա ասքէրի , պիր գաչ եիւզ ատամ գայպ իտէր իթմէզ հէր թէրաֆտան գաչմայա պաշայըլ օրտուլու Պրանսըզարա թէքք իլէտիլէր , եօլարմա պիր չօգ րահիլ , թէզպիհ , իաշ , վէ շիշէր թօփլատըլար : Պոււուէն իւզէրինէ Վիլթօր Պայէնչա չէհրինէ տօղրու եիւրիլիլազ գաբուլա վալ օլտուգտա , չէհրին թէսիլմի իշիւն մէմուր կէօնտէրաի իսէ տէ , ֆէնտ մուամէլէ վէ թահգիր իլէ մէմուրու կէրի կէօնտէրմիշ օլտուգլա րընտան , Վիլթօր գաբուլարը գըրըպ չէհրէ տուսուլ իլէտի , Պօնաբարթէ չէհրին միւլթէպէրանընը թէքմիլէն պիր պաղէյէ թօփլա տը , պոււլար Պրանսըզ մէմուրուէն իթտիլէքի հաքարաթըր տէր իաթըր իտէրէք , հայաթլարընա իւմիտէրի գաբուլըպ գաթլէ հաղըր օլմագտա , Պօնաբարթէնին այաղընա գաբանարազ իսթիման իլէտի :

¹ Սօղրաւմիւր եէտինձի Պիտ Գոփա օլտու :

լէր, Պօնաբարթէ, ճէնկէ ալըջըգ օլմայան պու մագուլէ խիւսէմայէ զայնպէ իթմէքտէն տախի իֆթիխար իտէմէյերէք, քէնտիլէրինի եէ սիր տէյի գապուլ իթմէյի տախի թէճվիզ իթմէտի, վէ ճիւմէսինի սէրպէսթ սալը վէրիպ մէմէքէթի տախի եաղմատան էսիրկէտի: Եօմ թիւնէ գաստ իտէն տիւշմէնլէրէ տախի Պօնաբարթէնին կէօսթէր տիյի պու ալիճէնապլըգ ճիւմէյի մաթ վէ հայրան իտիւպ, նէ վէճ հիլէ շիւքրանիէթ ըզհար իտէճէքլէրինի պիւմէզլէր իտի:

Պօնաբարթէ պուշլարըն մուպալազա իլէ սէնա վէ թէշէքբիւրիւն տէն պի գայտ օլուպ, ֆագաթ զապիթլէրի էքսէրիա Բօմա քիշիզա տէլէրինտէն օլմաղ իլէ, պուշլարը նէզտինէ ճէլպ իլէ խանէլէրինէ ալտէթէ բուխսաթ վէրիպ, վէ կէրէք Եթալիայը վէ կէրէք Փափայը հիմայէ իտէճէյինի տախի անլէրէ թէֆհիմ իտիւպ, պու պապտէ մուգատտէմա թահրիթ իլէտիյի պէյաննամէի պիւթիւն Բօմա մէմա լէքինէ նէշ իթմէյէ քէնտիլէրինի մէմուր թայէին իլէտի: Պու քի շիզատէլէր Դրանսանըն եէսիրի վէ խասմը ալէտի իքէն, Պօնաբար թէնին հիւսնիւ մուամէլէթ վէ թալթիֆաթընտան միւթէէսսիր օլա բագ, թէպտիլի էքբէար իլէ մէմէքէթլէրինէ ալտէթլէրինտէ, իլէ բիւտէ հէր մահարտէ Դրանսանըն խիւլիւքբէար վէ զայրէթքէշէրի օլտուլար. վէ ազ վագըթտա պուշուլն սէմէրէյի խայրիէսի կէօրիւլիւպ Դօրլի, Գալէնէ, Բէզարօ, Բիմինի, Սէնէկալէա էյալէթլէրի հիւս նիւ ըրզալէրի իլէ Դրանսըզ ճէնէրալընա թէսլիմ օլուպ, Պօնաբար թէյէ պիյաթ իլէտիլէր:

6. Եթալիան ապէրի իւմէրասընտան, ճէնէրալ Գամալտիւլ նամպիր զաթըն Եթմընճը Պիոս Փափա նէզափնտէ մէրի իւլ խաթըր վէ նաֆըզ օլտուլու Պօնաբարթէնին մալիւմիւ օլտուգտա, Պօնա բարթէ մումայիլէյհի նէզտինէ ճէլպ իտիւպ, վէ մահրէմանէ միւքեա լէմէտէն սօղըա Փափա ճէնապլէրի նէզտինէ մէմուրէն իրսալ իլէտի: Ղէնէրալ Գամալտիւլ Բօմայա վէ Փափանըն սէրայընա վապ օլտուգ տա, միւշարալէյհի արապասընա պինիւպ Բօմատան ֆիրար իթմէք իւզլէր իտի: Պօնաբարթէ իտէ թօլէնթինօ շէհրինէ չէքիլիպ, ճէնէ բալը մումայիլէյհին ճէվապընա մուշթաղըր օլմագտա իտի:

Եթմէտէ ճէնէրալ Վ իգթօր Փայէնչայա պիր մըգտար մուհաֆա զա ապէրի պըրագտըգտան սօղըա, Ենգօնայա վէ ճէնէրալ Գօլի իւզէրինէ հարէքէթ իլէտի: Ղէնէրալ Գօլի եօգարը Եթալիաա Չէրասգօ, վէ Սօնտօլի մուհարէպլէրինտէ Դրանսըզ ապէրինին նէ օլտուլուլնա էյիտէն վագըթ օլմուշ օլուպ, խուսուսս զիյրի իտարէ սինտէ օլան Բօմա ապէրինին, Սարտէնիա ապէրի քիպի ճէնկէ ալը շըգ օլմատըղընա վուգուֆու թամմը վար ըտը: շէր նէ հալ իտէ իւչ պին նէֆէր գատար իշէ եարար ապէր ալըպ. Ենգօնաեա եագըն թէ փէլէրտէ մէվէի թուլթմուշուտու:

Պու ճիւմէ ճէնէրալ Վ իգթօրուլն եանաշտըղընը կէօրալիւլիւ քի պի նամէրալլըլէ ապէրի թէքք իտիւպ, քէնտիսի վէ զապըթանը նա կեահ ֆիրար իլէտիլէր: Վ իգթօր Բօմա ապէրինի իհաթէ իտիւպ: Թէսլիմ օլմալարընը թէքլիֆ իլէտի. Փափա ապէրի պու գատար

իւնական իլէ քէնտիւրինէ գօմանտար կէօնտէրիլէն ճէնէրալըն նապէտիտ օլտուղունու կէօրտիւքտէ աղըզ օթու գալտըրմայարադ , սիլահլարը պըրագըլ թէսիլմ օլտուլար : Վ իգթօր Լնգօնա գալէսինէ կիւրիւ , եիւզ էրիմի թօի , քիւլլի միհիմմաթ վէ Լսթրիա իմքէրաթուրու թէրաֆընտան Փափայա հէտիլէ կէօնտէրիլէն պէշ պին փարչա թիւֆէնկի մէվճուտ պուլտու : Երթէսի կիւնիւ Երթէօ շէհրի տախի իսթիլա օլունտու : Սէլաքէ վասէթասը վէ միւճիգէ իլէ Գուտու տան նազլ օլունան Պէյթը շէրիֆի Սէյրէմ անէ պու շէհրտէ տիր : Լնճագ Փափա ճէնապլէրի , եիւղէրճէ սէնէլէրտէն պէրիւ պու զիւրէթ մահալինէ էսհապը սէրվէթ վէ հիւքիւմտարանտան պաղշ օլունան սիւմ իւ զէր վէ միւճէվհէրաթ խաղինէսինի Բօմայա նազլ իթտիւրիւպ , չըպլադ թասվիլ իլէ պիր միլիոնլուգ գատար թէգէինաթ պըրագմըշտը : Պրանսըղար պուլնու եաղմա իտիւպ վէ թասվիլի տախի , օ վագթըն իթիգաթընա կէօրէ , թօհաֆիաթտան պիր շէյ քիպի Բարիսէ կէօնտէրտիլէր : Վ է ֆագաթ սօղըատան Փափա իլէ օլան միւսալէհէտէ պու թասվիլ կէրի վէրիլտի :

7^օ Պօնաբարթէ Բօմա մէմալէքինի սիլահ գուվվէթինտէն զիւտէ . իսթիլապը գուլուպէ տէլալէթ իտէճէք թէտապիրի թաթիւֆիլէ իլէ ֆէթհ իթմիշ օլմաղիլէ աթի իւզ զէքը հարէքէթի տախի պուլնու թէյեիտ իտէր :

Պրանսա իիթիլալինտէն սօղըա փէք չօգ Պրանսըղ րահիպլէրի Բօմայա ֆիրար իլէյիպ օլ վէճհիլէ ճիւմհսըր ինտինտէ միւթթէհիմ իւտիլէր : Պուլնար Բօմա խաղինէսինէ պիր պարը աղիմ օլտուգտան մաատա Իթալիա րահիպլէրի իլէ իւլֆէթ վէ մուարէֆէ իլէմէլէրի Փիսգոփոսլարա պիր խօշ կէօրիւնէմէմիշ իտի , Պրանսըղ ճիւմհուրու ապքէրի Բօմա մէմալէքինի իսթիլա իլէտիքտէ , պուլնար գաչաճագ եէր պուլամայըլ . Փիսգոփոսլար տախի Պրանսըղ ապքէրինի պէհանէ իտէրէք պուլնարա հիմայէթ իտէմէյէճէքլէրինի պէյան իտէրէք , պիւչարէլէր աճ , սուսուզ , վէ աչըգտա գալմըշտը : Պօնաբարթէ պուլմուամէլէտէն մուաղղապ օլուպ . զապթ իւ թէսիլիլինտէ օլտն Բօմա ահալիսինէ պիր հիւսնիւ իպրէթ վէրմէք իւզըն պուլնարըն Պրանսըղ ապքէրի հիմայէթինտէ պուլլունարագ սապըգը վէճհիլէ Բօմա խաղինէսինտէն գայըրմալարընա միւսաատէ իթտիլինի թահրիրաթըր ըէսմիլէ իլէ պիւթիւն Փիսգոփոսլար վէ բուհանի մէսնէտտարլարա պէյան իլէտի :

Եթէտէ Պայէնչա շէհրինտէն սէվգ օլունան քիշիգատէլէրին մուամէլաթը տախի Բիլիսա հիւքիւմէթինի իֆրաթ թէլաշա վէ էնտիշէյէ կիրիֆթար իլէմիշ իտի : Բօմատա օլան սէրպէսթիէթ թէրաֆտարլարը Պասվիլ նամ Պրանսըղ¹ էլ իսինին իտամընտան սօղըա թաղէիգտէ պուլլունտուգլարը հալտէ , Պօնաբարթէնին պուլ թէտապիրի իւզէրինէ պաշ գալտըրմայա պաշլամըշար իտի : Սիւմթէնի իւթթէսիլիւր ապտ օլունան մէթին Սանթօվա վէ Լնգօնա գալէլէրի Պրան-

¹ Ալթմըշ տէօրիւնճիւ սահիֆէյէ նա . զար պուլլուլ :

արդ էլենէ կէջմիշ իտի : Պու վուգուլաթլար , Բիլիսա հիւքիւմէթի միւշալկըրէրինին քեաֆֆէսինի մէյեուս վէ պիթապ իյլէտի : Իմտի ալ թընձը Պիոս Փափա տախի , Պօնաբարթէյէ վէ Դրանսայա ըզհար իյլէտիի խուսումէթտէն մահճուպ օլուպ , ճէնէրալը միւշարալէյհ զաթընա հէր նէ մէրթէպէ էմնիէթ վէ իհթիրամ կէօսթէրմիշ իսէ տէ , հէր նէ օլուր իսէ օլուռն Բօմատա տուրմայը թէզվիճ իտէմէյերէք Կաբօլիէ նագլ իթմէք թէտարիքեաթընտա իտի : Պու ճիւմէ Պօնաբարթէ թէրաֆընտան կէլէն ճէնէրալ Կամալտիւլ : Պօնաբարթէնին նասիհաթը իւզլէ Բիլիսա հիւքիւմէթի թէրաֆընտան թօլէնթինօյա մուրախսաա մէմուրլար կէօնտէրիլմէսինի Փափայա թէֆհիմ իթմիշ օլտուղունտան , Փափա տախի քէսպը էմնիէթլէ Բօմատա գալմայա , վէ Պօնաբարթէնին միւգիմ օլտուղու թօլէնթինօ շէհրինէ մուրախսաալար կէօնտէրմէյէ ըրզա կէօսթէրտի :

8 Սուրախսասլար թօլէնթինօյա վասլ օլուպ Փափայը միւշարալէյհ թէրաֆընտան Պօնաբարթէյէ եաղըլան շու մէկթուպու թագտիմ իյլէտիէր :

“Մէվկիւլիւ էվլատըմըզա , սէլամ վէ թէպէրրիւքիւ Հէվարիուռնի վասըլ օլա :

“ Դրանսըղ ճիւմհուրի իլէ մէյանէմիղտէ զուհուրա կէլէն միւնա
 “ զաաթըն , զիյրի գօմանտանըզտա օլան ապէրին մէմալիքիմիղտէն
 “ խուրուճի իլէ պէրապէր , պիր միւսալէհէ թարիգի կլէ թէսլիէ օլ
 “ մասը էշէտար էմէլ վէ արզիւմիղտէն պուլունուպ , օլ վէճհիլէ բու
 “ հանի մէսնէտտարլարընտան իքի զաթ , եանի աշնալըզընըլ օլան
 “ գարտինալ Սաաթէի իլէ Սօնսինէօր Կալէթթի , վէ ճիւմանի մէս
 “ նէտտարլարտան տախի իքի զաթ , եանի եէկէնիմիզ Տուգա Տօն
 “ Լուի Պրապի , վէ Սաքէզէ Սասսիմի մուրախսաա իւնվանը իլէ
 “ թէրաֆըմըզտան նէզտինիզէ կէօնտէրիլմիշ տիր : Մէմուլիմիզ օլտու
 “ զու վէճհիլէ , ագլ վէ հագգանիէթէ մագըռուն շէրայիթին պիր
 “ լիքտէ իսթիշարէսի , միւզաքէրաթը , թէսլիէսի վէ իմզասը իչիւն ,
 “ պունլարա թէրաֆըմըզտան իսթիզլալիէթը քեամիլէ իթա օլուն
 “ մուշ տուր : Սէ պու վէճհիլէ պիր մուահէտէ թանպիմ օլունտու
 “ զու հալտէ , հէր վագըթ հիւքմիւ ճարի վէ ֆէսիսի նագապիլ օլմագ
 “ իւզլէ թէրաֆըմըզտան տախի մախուսճա թաստիգ օլունաճաղընը
 “ շիմոտէն քէնտի սէօղիւմիւզ վէ քէլամըմըլ իւզէրինէ վատ վէ թա
 “ հիւտ իտէրիզ . վէ պիղէր հագգընտա ըզհար իյլէտիինիզ թէվէճ
 “ ճիւհէ գուվիլէթը գալպ իտէրէք , Բօմատան խուրուճիմիզի մէն
 “ իթմիշիզ . պունտան տախի զաթընըզա նէ մէրթէպէ էմնիէթը քեա
 “ միլէմիզ օլտուղու աշիքեար թէպէյեիւն իտէր : Նիհայէթ սիլէրէ
 “ օլան րայէթ վէ հիւրմէթիմիղլին պէյանը իլէ նամէմիզի խիթամ ի

“ տիւպ . փէտէրանի վէ Հէվարիուռնի Թէպէրրիւքեաթը տախի սիգ .
 “ լէրէ իթա իտէրիզ ” :

Եւրոպայի Ռուսիոյ . Հալէթի Բէթի Գիւստանի :

12 շուպաթ . 1797 . վէ Փափալըղըմըղն 22 ինճի սէնէսի :

Իմզա . ԱԼԹԸՆՃԸ ԳԻՈՍ

Պու անէ կէլինճէյէտէք Ռուս հիւքիւմէթինտէն հիչ պիր վազըթ հիչ պիր հիւքիւմտարա խուսուսիլէ Փափա իմզասը իլէ պու մէր Թէպէ Թէվաղիւանէ մէկթուպ եազըլմամըշըտը : Վէ պուռնուն սէպէ պի , Փափայա մուալէնէթ իտէճէք Ղաթուլէք հիւքիւմէթլէրինտէն , Լէսթրիա , Սարտէնիա վէ Նաբօլի , Ճիւմհուր ապէրինտէն եէնիլմիշ , Սպանիա Ճիւմհուր իլէ միւթթէֆիզ օլմուշ օլտուղունտան , հիչ պիր իննին Ռուս հիւքիւմէթինտէ պիր վէճհ իլէ սիւնէթ վէ հիմայէ իտէ մէյէճէյի իտի : Լէսթրիա տախի ագտէմճէ Փափայա վատ իթալի մուալէնէթէ աղըր աղըր Թէքլիֆլէր պէյան իթմիշիտի . մէսէլա , քեաֆֆէի մէսարիֆաթընը Թալէպ իթալիքտէն մաատա , Ֆէրրարա վէ Ղոմաքիո էյալէթլէրինի էմանէթ իսթէմիշիտի : Ֆրանսանըն հալի տախի մալիւմ : Հիւքիւմէթը Ճիւմհուրիէ միւտիլլէրի Թէրաֆընտան Փափանըն հիւքիւմէթը Ճիւմհուրիէ սինին քիւլլիէն ըէֆ օլունմասը իչիւն Պօնաբարթէյէ պէճիտ Թալիմաթլար վէրիլմիշիտի . Պօնաբարթէ ազ պիր ապէրլէ Իթալիանըն պու գըթասընտա պուլունուպ , սիլահ գուվ վէթինտէն զիատէ ահալինին գալպինի Թալթիֆլէ ճէլպ իթմէյէ չալըշմապտա օլտուղունտան . Բէիսի մէզհէպ օլան Փափայա պէյլէ պիր հագարաթ կէօսթէրոյիյնտէ , Իթալիա տինտարլարընը քեաֆֆէթէն քէնտինտէն սօվութուպ , ուզագլաթաճաղընա էյիտէն ագըլ էրուիլ ինտէն , հիւքիւմէթին պու սուի Թէտպիլինէ իթպար իթմէյիպ , վէ Փափանըն կէրէք Ճիւմհուրի վէ կէրէք բուհանի հիւքիւմէթինտէ ու գանմատըգտան մաատա , Թէքլիտ վէ իպգասընա տախի սայ իլէմիշ տիր : Հաթտա Թօլէնթինօ մուահէտէսինին մուրախսասլար պէյինտէ իմզա օլտուղու կիւն , եանի 19 շուպաթտա Փափա ճէնապլէրիւնէ շու վէճհիլէ պիր նամէ տախի Թահրիր իլէմիշտիր :

Թօլէնթինօ մէքէզի . մահը Վլանթօղ 1 . սէնէ 5 :

“ Սիտտէթլիւ Փէտէր :

“ Սիահրիրինէ հիմմէթ պուլյուլան նամէլէրինտէ , հագգըմըղտա
 “ շայեան պուլյուլտուգլարը նէվաղիշ վէ Թալթիֆաթտէն տօլայըլա
 “ զըմէյի Թէշէքքիւրիւ իլֆա իտէրիմ : Ֆրանսա Ճիւմհուրի իլէ Ռուս
 “ հիւքիւմէթի պէյինտէ միւսալէհէ ահտնամէսի իմզա օլունտու :
 “ Օաթը մէշէիսէթլէրինին հուզուր վէ իսթիրահէթլէրինէ (եանի

« Բամասադալնասընա » վասէթա օլտուզումա տախի մէրթէ պէյի քէ մալ
 « տէ իֆէթիխար իտէրիմ : Բամասա վէ նէզտինիզտէ օլարագ , յընասա
 « նըն տիւշմէնլէրի օլան տէվլէթլէրէ բըշվէթլէ սաթլըմըշ , եախօտ
 « Բօմա մէմալէքինին խարապընա միւճիւլ օլաճագ պուզղ ու առաւլէթ
 « նէֆսանիէթլէրի իլէ ամմա օլմուշ պազը զաթլարը նէզտինիզտէն
 « տէֆ իթմէնիզի էմէլ իտէրիմ : Օլթը մէշէյիսէթլէրինին մէլուֆ
 « օլտուզու ֆէզպիլի ճէլիլէ , վէ ախլագը համիտէ , վէ միւսալէհէյէ
 « օլան մէյլիւ բաղպէթլէրի պիւթիւն Նըրօբայա մալիւմ տիւր . պու
 « վէճհիլէ յընասա ճիւմհուրուսուն տախի զաթը մէշէյիսէթլէրի
 « նին էն խալիս վէ էն սաուրգ տօսթլարընտան պիրի օլաճագը մէմու
 « լու էղլէպիւմտիր : Օլթը սէմահէթմուլապլէրինէ օլան հիւրմէթ վէ
 « բիայէթը քէամիլէմիլի ֆիլիլէն խապաթ իթմէք իւզըն էալլէրլէրիմիզ
 « տէն գօլ ազասը Սիւրաթ խասսէթէն նէզտինիզէ կէօնտէրլիլշտիր :
 « Հէր խուսուստա զաթը մէշէյիսէթլէրինէ պիւ ֆիլիլ խապաթը
 « հիւրմէթ վէ ուպուտիէթ իտէճէյիմի մումայիլէյհին իֆատաթը շի
 « ֆահիէսինտէն աախի մալիւմ վէ մէճզուլմէրի օլաճագընտան , պիւ
 « իֆէթիխար գալըրըմ սիզէրէ :

Ղայէթ իթաէթլիւ պէնտէնիզ

ՊՕՆԱԲԱԹԷ¹ :

9. Պիտա Փափա պու մէկթուպլէ պէրապէր թօլէնթինօ ահու
 նամէսինին սիւրէթինի տախի ալըպ , շուպաթ 23 իւնտէ թաստիգ վէ
 իմզա խլէտի :

Իւք պէնտտէ Փափա ճէնապլէրի յընասա Բօմա հիէքիւմէթի
 էմլարընտան սայըլան Վլինեօն վէ Վլնէսէն² Բօնթէլէքլէրինէ օլան

¹ Պօնաբարթէնին փէտէրի , վէ քէնտիտ
 տախի 1796 եա գատար եալըրըլ թահրիտ
 թա իթալան իմլար իլէ Պօնաբարթէ տէյի
 իմզա վալ իտէր իտի , սօզրատան տահա պիր
 Ֆրանսըղը կէօրիւմէք իւզըն , թալիսնճատա
 ճարի օլան ու հարթըն տէֆ իտիւպ , Պօնա
 բարթէ եախօտ Պօնաբարթէ իմլար , վալ իթ
 մէյէ պաշլամըշ տրը . վէ պու պապտէ շօգտան
 պէրի Ֆրանսատա պուլունուլ քիշիպտէ վէ
 միւթէպէր պիր բահիպ ագրապաը Պօնաբարթէ
 տէյի իմզա վալ իթմէքտէ օլտուզուման , Պօ
 նաբարթէ քէնտիտինին պունա ագրապա օլ
 տուզումու խապաթ իթմէք իլիւն աախի ու եու
 վէ էյի գալըրըլ Պօնաբարթէ իմլարմայա
 պաշլամըշ տրը տէյիլէրտէ վար : Հասըլ միւ
 էլ իֆէքտէն պալըլար Պօնաբարթէյէ մալթ
 լագա իթալան տրը տէյիպ վէ պալըլարը տա
 իի հէր հալտէ Ֆրանսըղ սայըլը տէյի խտտա
 իթմէքտէ օլտուգլարընտան , պու Պօնաբարթէ
 եախօտ Պօնաբարթէ իմլար մատտէսի տա
 իի պէնթէրիտէ պիր պէյիւք ումուր օլմուշ
 տուր :

² Վլինեօն վէ Վլնէսէն : Վլինեօն Ֆրան

սանըն զայէթ էսքի վէ մէթին պիր պէլտէսի օ
 լուպ , 1309 տա պէշինճի կղէմս Փափա ,
 բիւրսիի հիւքիւմէթի ֆիլիպ Լը Պէլնամ Ֆը
 րանսա գրալընէ տալլէթի իւզըն Բօնտան
 պու պէլտէյէ նագլ իտիւպ ալթմըշ սէքիլ սէ
 նէ գատար Բօմա Փափալարը պու պէլտէտէ
 իգամէթ իթտիլէր , վէ մուպայեա իթտիլէրի
 տիկէր Վլնէսէն աղազիլի իլէ , օլ էսնտտէն
 սօզրա , Վլինեօն վէ Վլնէսէն Բօմա միւլթիւ
 սայըլըլար : Օն պիրինճի Գրիգոր Փափ սէ
 նէյը մէզպուրտէ բիւրսիի հիւքիւմէթի Բօնայա
 նագլ իթտիլէրտէ էէթմիշ պիր սէնէ միւտտէթ ,
 Բօմատա վէ Վլինեօնտա պաշգա պաշգա վէ
 պիրի պիրինէ մախալիֆ Փափալար օթուր
 տուլար , վէ պու տէվլէ զալլ էլիլալ տէվլէ
 թէսմիլէ օլունտու 1449 տան 1791 է գատար
 պու իքի միւլթ Բօմա Փափալարը թատարու
 ֆուստա պուլունտուգտան սօզրա , օ սէնէ Ֆը
 րանսա ճիւմհուրու պուլարըլ գալթ իտիւպ ,
 պատէհու 1797 տէ թօլէնթինօ միւրալէհէսի
 իլէ տախի թաստիգ օլունարագ օնտան պէրիւ
 Ֆրանսա թատարու ֆուսա գալըլ տրը :

հուգուգունտան վազ կէջիպ, պունտան մաստա ասը Բօմա մէմալի քինտէն օլան Պօլօնիա, Պէրրարա վէ Բօմանիա էյալէթլէրինի Պրանս սայա թէրք իթմէյէ բազը օլմուշուտու : Բէզալիք Լնգօնա գալէսի, վէ պէլտէսի Պրանսըլարա թէրք օլունուպ, հիւքիւմէթէ գարշը զիւիւմ իշիւն մահպուս օլանլարըն քեաֆֆէսինէ տախի բուխաթ վէրիլէճէքտի :

Ումուրու մալիէ պէնտինտէ, Փափա ճէնապլէրի մուգատտէմքի Պօլօնիա միւթարէքէսինտէ միւթահիւտ օլտուղու օն ալթը միլիոն ֆրանգը թէքմիլէն էտա իթմէյէ թէքրարէն միւթահիւտ օլտուգ տան մաստա, օն պէշ միլիոն տախի ֆալլա օլարագ էտա իթմէյէ բազը օլտու :

Բէզալիք Պօլօնիա միւթարէքէսի մուգավէլաթընտա վատ օլունան թասվիրլէր, թաշտան օյմա քիսվէթլէր, էլ եազըսը քիթապլար վէ սայըր իւլում վէ ֆունուէնէ միւթալիք նէվատիրաթը միւթէնէ վիէ թէմամի իլէ վէ սէրիան Պրանսա հիւքիւմէթինէ թէրք օլունա ճագ օլտու :

Սանսուսճա պիր պէնտ իլէ տախի Բարիսէ միւսթագիլ պիր էլէի կէօնտէրիլէրէք, Պասվիլին խամընտան տօլայը իթիզար օլունմասը վէ գան պէտէլի օլարագ մումայիլէյհին ֆամիլէասընա իւջ եիւզ պին ֆրանգ իթա օլունմասը գարարկիր օլմուշուտու :

Իշթէ պու վէճհիլէ Բօմա մուհարէպէսի խիթամ պուլուպ, Պօնաբարթէ ալայ վէ զինէթլէ Բօմայա տուխուլ խտպիլիքէն, Բէիսի մէզհէպէ հիւրմէթլէ ֆէտաքէարլըգ իտիւպ, մուգատտէմա տախի Սանթօվա գալէսինի ֆէթհ իթտիլքտէ, ճէնէրալ Վ իւրմնէրին սինն իւ սալինէ հիւրմէթէն ըտմը կէջիտինտէ պուլունմատըղը միսիլու, պու Բօմա ֆիթուհաթընտա տախի, Բէիսի մէզհէպին նամուսունա տօգունաճագ հիւրմէթ վէ ըիայէթտէն իճթինապ իտիւպ, Բօմա մէմալիքինի թէրք իլէ, աճէլէթէն Սանթօվա պէլտէսինէ ազիմէթ իլէտի :

Իշթէ պունլար տըր Պօնաբարթէյի ագրան վէ էմսալինտէն թէմ եիզ իտէն ֆէզայիլի ճէլիլէ, տայիմա ազլը գուվիլէթէ թէրճիհ իւ աիւպ, ճէնկտէ տէհէթլիւ, վէ մուհարէպէտէ ալիճէնապ, հըրսը շան իւ շէրէֆլէ մէլուֆ օլաճագը կէնճ եաշընտա պիլէ, ճէնկտէ Չազար քիպի մէթին վէ մահիր, վէ միւսալէհէտէ Շիփիոն¹ քիպի աոթիլ վէ հալիւմ, պէօլէ պիր զաթը ճէլիլ սըֆաթ, քէնտի շէրէֆ վէ ֆէթանէթի իլէ Պրանսա ճիւմհուրունա զինէթ վէ շէրէֆ օլտու : Կէրէք Պրանսա վէ կէրէք գահրամանը հագգընտա մութըլու պիր տէվիր :

¹ Չազար վէ Շիփիոն : Չազարն ահվալի 28 ինճի սահիֆէտէ, վէ Շիփիոն նամ մէշուր ճէնիւպէր, վէ հալիւմ վէ մէարիֆ բէրվէր

սէրաքէրին զէրի տախի 77 ինճի սահիֆէտէ սէպլաթ իթմիշ աիր :

1° Աստիճան , Բրիտանիայի Վարչո Գոմանքաւը իւն Պոնաբարիէնի իւնիսի
պէշնձի քէֆա օլարագ օրդոմ գալարըր : 2° Պոնաբարիէնի նոմոն : 3° Ա-
ւրարիս վէ Պրանսըղըն գոմիւնի ասիւրի , վէ Բրիտանիայի Կարպիւնի : 4° Պո-
նաբարիէ Բէնո ասիւրի իւն պերպիւր Բիւսի նիւրիսի իմար իսեր : 5° Թաւա-
մէնիս նիւրի կէշի : 6° Պոնաբարիէ Կրապիւրիւր ալը , Վլաժնիֆոնիս վաւ-
օլըր : 7° Սասնիս Թարմիս պօղալըն զալի իսեր : 8° Դոպիւնի ճոմիւր :
9° Պոնաբարիէնի Բրիտանիայի Վարչոյս Եղալըն ճիւրիս : 10° Բրիտանիայի Վարչ-
նոն ճիւրիս : 11° Պոնաբարիէ Աստիճան ասիւրի Բիւրար Վարչոմ , Բրիտանիայի
Վարչո Վարչիս Բիւրար իսեր , վէ Պոնաբարիէ Գալարի իւն : 12° Աստիճան
Բիւրարիս նիւն ճոմիւրիս իւն վալի օլն Վարչիս : 13° Լեօպիս
Վարչիս :

1° ԱՆՍՏՆԵԱ ԹԵՐԱՓՐՆՈՒՄ ԲԵՆՈ ՆԵՆՐԻ ՔԵՆԱՐՐՆՈՒՄ Ա-
ւրարիս Վրանսա ճիւրիս ասիւրիս Բիւրարիս Կարպիւր , Եղալըն ճիւրիս
սօղը , ասը Վրանսա մէմիւրիս տալիս տոլիս իւն Վրանսա Թիւրարի-
քիւրիս , պերիս Կարպիւր Կարպիւր Կարպիւր օլտոլըն
քիւրիս , պոլնա նիսպիւրիս Վրանսըղ ասիւրի թիւրիս իւն Վրանսա
սըր Աւրարիս մէմիւրիս տոլիս իւն Վրանսա Կարպիւրիս , Աւրարիս
տէվիւրիս պոլ Եղալըն Թիւրար Եղալըն վէ զալիս Կարպիւր օլ-
րագ , Պոնաբարիս իւն Կարպիւրիս պիւր պէշնձի օրտոլ տաճա Կարպիւր-
մայր Թիւրարիս իւն :

Սոլգատիս Աւրարիս տէօրիս պէշիւր օրտոլ տոլ Վրանսա
տա իսարապ վէ Եղալըն օլտա , Եղալըն Վրանսա Վարչիս Գոման-
տա սարնտա օլն Բէնո օրտոլ տոլ Վրանսըղ ասիւրիս տէֆաթիւր զա-
լիս կէլիւր օլտալիւ , Պոնաբարիս իւն Կարպիւրիս սէվ օլտնա պո-
պէշնձի օրտոլյա միւրարիս սէրարիս նասպ օլտնտոլ : Վէ միւ-
ճիւրիս միւրարիս Բէնո մոլարիս պէշիւրիս իսարաթ մէրտանի :

Քէշ Կարպիւր Աւրարիս Գալարիս
տոլգալընտա . պիւր մէշիւր Կարպիւր օլտա ,
Վրանսա նամ միւրարիս մարիս իւն Եղալըն
միւր մէթիս վէ միւրարիս Կարպիւրիս
տալիս վար տըր : Պոլ պէլիւրիս Եղալըն
Վրանսա Աւրարիս վէ Վրանսըղ պիւրի
պիւրիս ալը , նիւրիս 1814 տէ Թիւրար
Գալարիս տոլգալըն թիւրիս օլտնտոլ :

Բրիտանիայի Կարպիւր Աւրարիս Գալարիս ,
պալարիս Կարպիւրիս Կարպիւրիս իսարաթ
Թիւրարիս Կարպիւր Կարպիւր , վէ Աւրարիս

Եղալըն Կարպիւրիս Կարպիւրիս : 1809
տա Վրանսա Կարպիւր Վարչիս Կարպիւրիս
տալիս օրտոլ տոլ պօղալըն տոլ տօղը , պիւր
տաճա Կարպիւրիս Կարպիւրիս , իւն վէ Կարպիւրիս
Կարպիւրիս օլտոլ : Կարպիւրիս սէրարիս Կարպիւրիս
Կարպիւրիս օլտոլգալընտա , Կարպիւրիս
Կարպիւրիս տոլգալըն իսարաթ , Կարպիւրիս
Կարպիւրիս Կարպիւրիս վէ մէրիս իւն իս-
թըր իսարաթ : Վրանսա 1847 տէ Կարպիւրիս
տի Կարպիւրիս վէ Կարպիւրիս իսարաթ :

կի վէ շէճառաթ իթմիշ օլան միւնթէխապ ապքերէրի պիլ իսթիսհապ ,
 Իհնօ իւղէրինտէն եիւրիւյիւպ Վ Էնէտիկ մէմալքի հուտուտինտէ օ-
 լան թալիամէնթօ նէհրի քէնարինա օրաու գուրմուշուտու :

20. Պօնաբարթէ պու պէշինճի սէֆէրին պէտայէթինտէ , գարշը-
 սընա չըգան սերապքերին սըլթ իւ շան վէ մէհարէթ իւ ֆէթանէթի-
 նէ աշնա օլտուղունտան , ապքերէ հարէքէթ գօմանտասը վէրմէզտէն
 էվիլէլ ալայ իտիւպ պիր մուֆասալ նութգ իլէ , Իթալիատէ մուվաֆ-
 ֆազ օլտուգլարը ֆիթուհաթլարը եատ վէ թէղքեար , վէ Լէման-
 եա հագգընտա թէսավիլուրու օլան նիյէթ վէ էֆքեարընը տախի շու-
 վէճհիլէ պէյան իյլէտի :

“ Սօլթաթլար :

“ Վ Էթանըմըղը , սիզէրէ էպէտի պիր շիւքրանիէթէ մէճպուր ի-
 տէն Իթալիա սէֆէրի , Սանթօվա գալէսինին զապթ իւ թէսիւրի
 իլէ ըէսիտէի հիւսնիւ խիթամ օլմուշուտու : ()ն տէօրթ տէֆա
 սաֆֆը հարապ իւղրէ օլան պէօյիւք մուհարէպալթտէ , վէ եէթմիշ
 տէֆա սայրը ուֆազ մուգապէլաթտէ տիւշմէնէ զալիպ կէլոինիլ :
 Պէշ եիւղ բարէ չարիսա թօփու , իքի պին բարէ պաթալ գալէ թօ-
 փու , տէօրթ քէօփիւլ թագըմը , տիւշմէնտէն ալըպ զապթ իթտի-
 նիլ : Յէթհ իլէտիսինիլ մէմէքէթլէրտէն ալընան վէրիլիլէր իլէ ,
 պիւթիւն պու սէֆէր հէնկեամընտա , մէքիւլաթ վէ մէլպուտաթ վէ
 մաաշլարընըլ իթա օլունտու : Պունտան մաատա ճիւմհուր խաղի-
 նէսինէ իանէ օլմագ իւղրէ , նագտէն օթուղ միլիոն ագճէ կէօն
 տէրտինիլ : Իւշ պին սէնէլիք տէվիւրտէ աթիլ վէ ճէտիտ Իթալիա-
 նըն թէղէինաթը օլան , իւշ եիւղ բարչա ուսթա իշի մէսնուաթը ի-
 լէ , Իարիսին նէվատիրաթը սէնաիյէ տիվանիսանէլէրինի թէճհիլ
 իլէտինիլ : վէ Պրանսա ճիւմհուրունու Լըրոքանըն էն ալա արա-
 զիլէրինէ մալք իթտինիլ : Չիզատան վէ թրանսբատան ճիւմ-
 հուրլարը , իսթիլլալիլէթ վէ սէրպէսթիէթլէրինի սիզին ապէնիլ
 տէ թահսիլ իլէտիլէր : Վ Էնէտիկ քէօրֆէզինտէ , վէ հէմ տէ Իա-
 կէնտէրը¹ զիւլգարինէյին Դարգա թէվէճճիւհ իթտիլի մէշհուր
 Սաքէտօնիա էյալաթընըն թամ գարշըսընտա վէ եիրմի տէօրթ
 սաաթ պոլտինտէ , ճիւմհուր պայրագլարը իպթիտա սիզին մարի-
 ֆէթինիլլէ թէմէվիլիւճ իթմէյէ պաշլատը :

“ Պու ճիւմէ հիշ պիր շէյի խիթամ իթմիշ սայըմագընըլ . էօնիւ-
 նիւղտէ պիր պէօյիւք կէչիտ տահա վար : Դու ֆասիտ ատալըլարըն
 (Նիկիլիլլէրին) ճէզասընը տախի թէրթիպ իթմէլիսինիլ , քի աուա-
 լարընա ճէքիլիպ , վէ ճէնկ աֆէթինտէն էմին օլարագ Լըրոքանըն

¹ Ալէքսանտր Եախօտ Իսկէնտէրը զիւլ-
 գարինէյն փատիշանըն շէօհրէթի ճիւմէյէ
 մալիւմ տիւր : Միւշալպէյի , թարիթի հագը-
 թը Իստան 320 ոկնէ գատար ագտէմ , էպի
 Արնաուտըրգտան զուհուր իտիւպ , Եոնա-
 նա , Աճէմէ , Մըսըրա վէ Հիւտէ գատար թէ-

ճալուղ իթմիշ տիր . վէ վէթանը օլան Արնա-
 ուտ էյալաթը Իթալիանըն գարշըսընտա օ-
 լուպ , որասընտա եալընըլ Վէնէտիկ քէօրֆէ-
 զի տէնիլի պուլունտուղունտան , Պօնաբար-
 թէնի պու քէլամընըն մանասը գօլայ աղա-
 չըլալիլի :

« կիրիթթար օլտուղու ֆէլաքէթէ ուզագտան նազար իտէրէք իթի-
 « խար տա իտէրէք : Նաբօլի վէ Սարտէնիա գրաւարը , Բօմա Փա-
 « փասը , վէ Բարմա տուգասը տիւշմէնլէրինիլ իթթիհատընտան այ-
 « րըլլայ , Պրանսա ճիւմհուրու իլէ իթթիֆագէ թալէպ օլմուշար
 « արը : Ինկիլիզլէրի Ղէնօվատան , Լիօրնօտան , Վօրսիգատան սիզ
 « տէֆ իթտինիլ :

« Սօլթաթլար . վէթանըմըն պիւթիւն իւմիտի սիլտէ տիր . ու-
 « մարըմքի պու էմնիէթը ազիմէյէ շայեան մուամէլէ իսրազ իթմէյէ
 « տէվամ իտէճէքսինիլ : Ղիւմհուրու մահլ իթմէյէ գալգըշան պուշ-
 « ճա տիւշմէնլէրտէն եալընրզ Մսթրիա իմքէրաթորու մէյտանտա
 « վէ գարշընրզտա գալմըշ տըր : Մսթրիա տէվէթի բիւթպէի ճէլի-
 « լէյի հիւքիւմէթը միւսթագիլէսինաէն թէնէզզիւլ իտիւպ , Ինկիլիզ
 « թիւճճարլարընա մահլիէլի պիր խատէմէ օլտու : Պուշտան պէյլէ
 « Մսթրիանըն նէ իրատէթի գալմըշ տըր , նէ բօլիթիգասը . վէ հէր
 « վէճհիլէ օ սախթէքեար տէվէթէ (Ինկիլիզ) թապի օլմուշ տուր
 « քի , ատասընտա ճէնկ աֆէթինտէն էմին օլարագ , Լըրոբանըն սէ-
 « րէնճամաթը իլէ իթթիխար իթմէքաէ տիր : Լիւքիւմէթը ճիւմ-
 « հուրիլէ Լըրոբանըն միւսալէհէսինէ սէքթէ կէթիրմէմէք իւզը-
 « էլտէն կէլէնի տիրիլ իթմէտի . վէ միւթէտիլանէ թէքլիֆաթը սոզ-
 « րուսու ապէրինին գուվլէի ազիմէսինէ հիշ պիր վագըթ մութա-
 « պրգ կէլմէմիշտի : Վ է սիզին դայրէթ վէ ճէսարէթինիլ հըրսը
 « շան իւ թամահա իսթիմալ իթմէյիպ , ինսանիէթէ ըայէթլէ սիզին
 « պիլ հուզուր վէթանընրզա ալաէթ իթմէնիլէ մէսաի օլմուշուտու :
 « Պու ճիւմլէ պուշճա միւսաթիտաթէ Վ իէնա հիւքիւմէթի հէվալէյի
 « սէմը իթիպար իթմէտիլինտէն , պիզլէրէ տախի միւսալէհէյի , կիւ
 « տիպ Մսթրիա տէվէթինին ապա իւ էճտաատէն մէվրուս մէմա-
 « լէքի մէքէզլինտէ արամագ ֆարզ օլմուշ տուր :

« ()րատա պուշճագսընրզ պիր մէրտ վէ սաֆտէրուն ճէօմաաթ
 « քի կէրէք ()սմանը իլէ¹ վէ կէրէք պիզլմ իլէ վագի օլան պու ճէնկ-
 « լէրտէն բէրիշան օլմուշտուր : Վ իէնա վէ Մսթրիա ահալիսի , հիւ-
 « բիւմէթլէրինին զուլմ վէ ճէվրլէրի թահթընտա ֆիզան վէ ֆէրեատ
 « իթմէքաէ տիրլէր : Ինկիլիզ ալթուշու իլէ , իմքէրաթոր վիւքէլասը-
 « նըն ֆէսատ բէզիր օլտուղունու իչլէրինաէ պիլմէյէն պիր քիմնէ
 « եօգտուր պուշլարըն մալ վէ էմլաքինէ տօգուշմայաճագսընրզ : Ե-
 « ճաէթիւ Սաճար միլլէթինէ սէրպէսթիէթլէրինի թէպշիր իտէն
 « սիզ օլաճագսընրզ , իւշ եիւզ սէնէտէն պէրու Մսթրիա տէվէթի
 « հէր ճէնկաէ գուսրէթինաէն պիր մըգտար շէյ գայպ իաիւպ , իմ-
 « թիազլարընը տախի էլլէրինտէն ալարագ ահալիսինին ինֆաալինէ
 « միւճիպ օլալէլիշտիր , վէ պու հալտէ , պիզլ մէճպուր իթտիլի պու
 « պէշինճի սէֆէրին խիթամընտա տախի , քէնտիսինէ թէքլիֆ իտէ-
 « ճէլմիլ պարըշ իլէ իքինճի սընրֆ տէվէթլէր մէրթէպէսինէ թէն-

¹ 1790 վէ 1791 սէնէլէրի Մսթրիալըրըն
 Օսմանը իլէ ճէնկաէ պուշլունուպ , զալիպ կէ-
 լէմէրէք Սըրսը , վէ Պէլլատը Օսմանըյա

կէրի վէրմէյէ մէճպուր օլմուշ օլտուղլարըն-
 տան , Պօնաթարթէ պուշնու ալթաթմագ իւ-
 թէր :

“զիւ գըլնաճագ տըր քի ինկիլթէրրանըն ալթունու իլէ ինկիլդէ
 “խըզմէթ իտէրէք, ասըլ քէնտիսի պու մէրթէպէյէ խօտ պէ խօտ
 “թէնէզղիւլ իթմիշ տիր” :

3. Պու ալթընճը սէֆէրին պաշանկըճընտա Պօնաբարթէնին նէզ
 տինտէ օթուզ սէքիզ պին ճէնկեապէր ասքէր վարըտըր քի Ֆըրգա Ֆըր-
 գա, Սասէնա, Պէրնատօթ, Սէրիւրիյէ վէ ()ժրօ ճէնէրալար գօ-
 մանտասընտա իտի : Ղէնէրալ յուպէրին գօմանտասընտա, օն սէքիզ
 պին ասքէր վար ըար, ճէնէրտլ Վ իգթօր գօմանտասընտա եիրմի պին
 ասքէր տահա օլուպ, պու թագըմ Մտիճէ նէհրի, վէ աշաղը իթա-
 լիա հիւքիւմէթլէրինի կէօզէթմէք իւզըն գալէլէրէ, մէվգիլէրէ վէ
 կէչիտ մահալլէրէ թագսիմ գըլընմըշ ըտը, Փափա վէ Նաբօլի գրալը
 իլէ հէր նէ գատար տա մուհահէտէլէր իմգա օլունմուշ իսէ տէ . Պօ-
 նաբարթէ պուշլարա քիւլ իէն էմնիէթ ճայիզ կէօրմէմիշ իտի :

Խուսուլմէթէ պաշանտըղը էսնատէ, Մասթրիա ասքէրի սայըտա
 Ֆրանսըզտան աղ ըտը : Մըշիտուգա Գարլօնուն մայեթթինտէ օթուզ
 պէշ պին ասքէր օլուպ, նըսֆը Ֆրիուլ եանի թրիէսթէ եօլու-
 նու, վէ նըսֆը տախի թիրօլօ էյալէթլէրինի մուհաֆազա իթմէքտէ
 իտիլէր, Պուշլարտան պաշգա օն պին գատար թիրօլօլուլար վէ Ղէ-
 պէլիսթանըն էն ալա ասքէրի Մասթրիա պայրաղը ալթընա թէճէմ
 միւ իթմիշլէր իտի : Պօնաբարթէ իլք տէֆա օլարագ տիւշմէն ասքէ-
 րինտէն զիատէ ասքէրլէ, տիւշմէն գարշըսընտա պուլունտուղու-
 տան պու Ֆըրսաթը զայպ իթմէք իսթէմէտի, չիւնքի Մնօտան տախի
 քէնտիսինէ կէլէճէք ասքէրէ մուշթաղըր օլա, գարշըսընտա սէքսէն
 պին գատար Մասթրիա ասքէրի, վէ եանտան տախի Վ էնէտիկ ճիւմ
 հուրու ասքէրի գօրգուսու ալթընտա պուլունաճագտը :

Իմտի Պարակէ տ'իլէ վէ Տէլմաս ճէնէրալարըն Ֆըրգալարընը
 տախի յուպէրին մայեթթինէ եօլլայըպ, պու ասքէրին թիրօլօյա
 տուխուլ իթմէսինի, վէ Մասթրիա ճէնէրալարընտան օրատա օլան
 | ալտօն վէ Քէրբէն Ֆըրգալարընը վուրուպ վէ պօղուպ, պուշլարը
 Մը տաղլարընըն վէ Պրէննէր նէհրինին էօթէ թէրաֆընա աթուրգ-
 տան սօղըա, կէրի տէօնիւպ պէօյիւք օրտու իլէ պիրլէշմէսինի յու-
 պէրէ էմր իլլէտի : Վ ապաա յուպէր թիրօլօտան չըգտըգտան սօղըա,
 | ալտօն վէ Քէրբէն տէօնիւպ թէքրար թիրօլօյա կէլէպիլիլէր իտի :
 Ղնճագ օ վագըթատաք Պօնաբարթէ տախի Վ իէնա գաբուլարընա
 վասլ օլապիլիլ իտի : Պօնաբարթէ թիրօլօլուլարը միւսթէրիհ իթմէք
 իւզըն, բաբասլարը թալթիֆ իթմէք, վէ իմբէրաթոր հագգընտա էյի
 սէօլլէյիպ եալընըզ վիւքէլայը զէմմ իթմէք, վէ միւճէրըէտ միրի սան-
 տըլլարընտան ագճէ ալըպ, ահալինին մալ վէ ուսուլինէ տօգանմա-
 մագ իւզըն յուպէրէ պաղը թալիմաթլար տախի կէօնտէրմիշ իտի :
 Վ է Սասէնա վէ մայեթթինտէ օլան Ֆըրգայը Ֆիլթրի վէ Պէլուո
 արասընտա օլան Մասթրիա ասքէրի իւզէրինէ եօլլայըպ, թօնթէպա
 վէ թարվիս պօղաղլարընը թութուպ մուհաֆազա իտէրէք Ֆրանսը-
 զըն պէօյիւք օրտուսուլուն պուլունտուղու Գարինթիա էյալէթի-

նին եօրունու գաբամադա մէմուր թային խլէտի¹ : Քէնտիսի Պօնաբարթէ տախի իւշ ֆըրգատան միւրէթթէպ եիրմի պէշ պին ապէր իլէ Բիավէ վէ Թալիամէնթօ նէհրլէրինի կէջիպ, վէ Արչիտիւգա Վարլօյու Վարնիօլա էյալէթինէ գատար գօվալայարագ քէնտիսի Վարնիթիա Ճատտէսինէ սաբմագ, վէ Թարվիս պօղաղընտա Սասէնա իլէ պիրլէշէրէք Աբ տաղլարընր պու պօղաղտան կէջմէք վէ Տրավա վէ Սիւէրօ չայլարը սահիլլէրինէ էնիպ, վէ Դուպէրի ճէլպ ի տիւպ Վ իէնա իւզէրինէ եիւրիւմէյի թասմիմ խլէմիշ խի :

Ղէնէրալ Քիլմէն եօգարը իթալիա գօմանտալընտա օլուպ, Վ իգթօր տախի օթուզ միլիոն վէրկիյի ախլ իթմէք իւզըն Փափա մէմալիլ քինտէ պուլունտուղունտան, պու ագճէի թահսիլտէն սօղրա Միլճէ նէհրինին մուհաֆազասընա վէ Վ ինէտիկ ճիւմհուրու հարաքեա թընը կէօզէթմէյէ մէմուր օլաճագտը :

4. 1797, մարթ այընըն օնունտա, շիտտէթլի պիր սօուգլա տաղլարա պիր գաշ գատէմ գար եաղմըշ իքէն, Պօնաբարթէ պիւթիւն ապէրին հարէքէթինէ գօմանտա վէրտի : Իպթիտա Սասէնա Ասթրիանըն օրթա գօլու իլէ չաթըշպ, պու գօլտան ճէնէրալ Աուսին եանը վէ պին գատար եէսիր ալարագ պագի գալանընը Դէլթրի, Պէլլունօ, վէ Վատօրօյա գատար գաշըրտը : Պատէհու Աբիլնպէրիօ թէրաֆընա սաբըպ Թարվիս պօղաղընրն արգասընտա օլան Բօնթէպա պօղաղարընա տախի սահիպ օլտու : Պօնաբարթէ մէգբիւր իւշ ֆըրգա իլէ Բիավէ նէհրինէ սօղրու իլէրիլէմէյէ պաշլասը : Պիրինճի ֆըրգայա Աբիւրիյէ, իքինճի ֆըրգայա ()Ժրօ, քի քէնտիսի տիւշմէնտէն ալընան պայրագլարը Բարիսէ կէօթիւրմիւշ օլտուղունտան վէքեալէթէն ճէնէրալ Աիւյօ, վէ Բէնօ նէհրինտէն կէլէն իւշիւնճիւ ֆըրգայա տախի, իլէրիւտէ Պօնաբարթէնին խասմը ալէտի վէ Շըվէտ գրալը օլան ճէնէրալ Պէրնատթ գօմանտա իթմէքտէ խի : Իթալիա սօլթաթլարը պունճա ֆիթուհաթլէ միւֆթէիսիր, էլպիսէլէրի թէմիզ, վէ հէր ճիհէթլէ մամուր օլուպ, պունուն մուղայիրի Բէնօ ապէրի մաղըլուպ վէ իւթթլէրի պաշլարը բէրիշան օլտուղունտան Իթալիա աւքէրի պունլարա, Հէյուլա թէսմիէ իաէրլէրտի. պունա նիսպէթլէ Բէնօ ապէրի տախի սիլահ ալթընտա սաշլարը աղարմըշ օլտուղունտան ֆէվգ էլ ատէ շէճաաթ կէօսթէրէրէք Իթալիանըն կէնճ ապէրի իլէ էօլիւնմէք արպուսի իլէ սուզան օլմագտա խիլէր, իքի օրտու աւքէրինին պու նէֆսանիէթի իպթիտա էքսէրիա շագա իլէ պաշլայըպ, սօնունտա գըրըճ գըրըճա կէլէրէք վէ աուէլլօլար իլէ խիթամ պուլլուրտու :

Սարթըն օն իւշիւնճիւ կիւնիւ, մէգբիւր իւշ ֆըրգա պիրտէն, պիլա գաղա վէ թէքմիլէն Բիավէ նէհրինի իմրար խլէտիլէր. եալընըգ պիր ատամ չայա տիւշիւպ պօղուլաճագտը. օնու տա նիսվանտէն պիր գանթինիէր² աթըրըպ եիւզէրէք գուրթարտը. Պօնա

¹ Գարնիթիա վէ Գարնիօլա իբրվաթիւտան իլէ Ասթրիա մէմալիլի արտընտա, վէ Թիւրօ գուրպիտէ իքի պէշիւք էյալէթ օ.

լուպ, էլան Ասթրիա թասարրուֆունտալը :

² Գանթինիէր վէ Վիվանտիէր ֆրանսըղ օրտուլարընտա ապէրին շամաշըր, տիքիշ, վէ

քարթէ պու մերտ տիշէհլիյէ պիր ալթըն կերտանըգ հէտիյէ խլէտի : Ֆրանսըզն իւչ ֆրոգասը պու վէճհիլէ Ռիալէ նէհրինի կէտիքտէ : Լւսթրիանըն չարիսա ապքերի եիւզ չէվիլիպ վէ գաչըպ ուղապտա օլան թալիամէնթօ նէհրինին արգասընա սըղընմայա գարար վէրաիլէր : Բրինչիբէ Վարլօնուէ մայեթիթինտէ օլան քեաֆֆէի ապքերլէր պու նէհրին քէնարընա թէճէմիլ իտիւպ , Ֆրանսըգ ապքերինէ իլէրիւյէ կէչիտ վէրմէմէք իտաաարնտա իտիլէր :

Պու արաղիտէ , Լլէմանեա ֆաթիհի Բրինչիբէ Վարլօ , վէ Իթա լիա ֆաթիհի Պօնաբարթէ իքի կէնճ ճէնէրալ , իլք տէֆա պիր պիրի մուվաճէհէսինտէ պուլունաճագլար ըտը : 16 մարթ ալէսսապահ Պօնաբարթէ իւչ ֆրոգասը իլէ պիրլէքտէ թալիամէնթօ նէհրի քէնա ըրնա վէ Վաղվազօն գասապասընա վասլ օլտու : Մէգբիւր թալիա մէնթօ նէհրի Լլք տաղլարընըն էթէյինտէ երլանգավի օլարագ չա գըլլար իւսթիւնտէն ագըպ պիր գաչ չաթալ օլուր իտէ տէ , ճիւմէս սինտէն տախի քէօիլիւսիւզ կէչմէք միւմբին տիր : Լըչիտուգա Վարլօնուէ օրտուտու նէհրին գարչը քէնարընա եաեըմըշ , վէ կէչիտլէրէ գարչը թօփլարը սըրալամըշ , վէ մէշուր սիվարի ապքերինի օ վասի սահրալարտա իսթէտիյի քիպի մանօվրա չէվիլմէք իւզըն իքի ճէննահա տախի թագսիմ խլէմիչիտի :

5. Պօնաբարթէ Սէրիւրիյէ ֆրոգասընը , Վաղվազօնտա ինթիզա ըէ պըրագըպ , Կիւյօ ֆրոգասընը սօլա , վէ Կրատիչգա շէհրի փիշ կեահընտա օլան տիւշմէնէ գարչը , վէ Պէրնատօթ ֆրոգասընը սա զա վէ Եստրօլքօ գասապասը իւզէրինէ կէօնտէրտի : Սուհարէպէ իլք էվիլէ Թօփ իլէ վէ սիվարի ապքերինին չադըլլար իւզէրինտէ ուֆագ թէֆէք չարգալաշմասը իլէ պաշատը : Պօնաբարթէ պու մահալտէ տիւշմէնի մէթին կէօրտիւլիւնտէն , քէնտի ապքերինէ թաթիլ վէ րա հէթ վէրէճէք քիպի պիր սախթէ հարէքէթ կէօսթէրիպ , աթէշի մէքս , վէ թաամ թէրթիպինէ գօմանտա վէրտի : Ֆրանսըգ ապքերին պիւթիւն կէճէ եիւրիւտիւլիւնտէն տիւշմէն խապէրտար օլարագ , զահիր իֆրաթ եօրղըն օլտուգլարընտան իսթիրահէթ իտէճէքլէր տէյի ալտանըպ պիգայտ օլմուշուտու :

Պօնաբարթէ էօյլէ վագթը ապքերի նակեահ սիլահայըպ , Կիւյօ ֆրոգասընը սօլտան վէ Պէրնատօթ ֆրոգասընը սաղտան սէվգ խլէտի : Վէ Կրնատիէ թապուրլարը թանգիմ օլունուպ , հէր ֆրոգա նըն էօնիւնտէ հաֆիֆ փիատէ ապքերի թէրթիպ օլունուտ . պունլար մաթլուպ օլունտուղու հալտէ ալճը թալիմի իլէ տաղընըգ աթէշ ի տէճէքլէրիտի . պունլարըն արգասընտան տախի Կրնատիէյէր , եա նաչըգ գօլիլէ հիւճիւմ , վէ պունլարըն արգասընտան տախի Տրակօն աթլըլարը ճիւմէսինէ մուավէնէթ իտէճէքտիլէր : Պու վէճհիլէ մու հարէպէյէ կիտէճէք ապքեր ալայա կիտէյօր քիպի հարէքէթէ մուպա շէրէթ խլէտիլէր :

աթթարիլէ վէ պագգալիէ իլէրինէ մէմուրէ
գարըլար օլուպ , տալիմա ապքերլէ պէրապէր ,
հարպէ կիտէրլէր . վէ քէնտիլէրինէ մախտու

նիզամլարը վար . վէ գըյաֆէթլէրի տախի տա
քէրի ունիֆօրմասընա մութապըգ տըր :

Ղէներալ Տամմարթէն սօլտան, վէ ճէներալ | Էսքինաս սաղտան
Թօփլարը եանաշորտըլար. հաֆիֆ փիատէլը չայըն քէնարընա եա-
յըլըս եաղմուր քիպի գարըք գարըյա գուրչուն եաղտըրմատա օւ-
տուլար: Պու էսնատէ Պօնաբարթէ գօմանտա վէրիպ, Կընատիւէլը
եարը պէլէրինէտէք սույա կիրէրէք. աթը Թապուրլարը հիմայէթի
իլէ չայը կէշմէյէ պաշատըլար: Պէրնատօթ քէնտի ասքերինի խահի-
շէ կէթիրմէք իւզըէ, “ Իէնօ սօլթաթլարը. Իթալիա ասքերի սիզէ
պագայօր ” տէյի չաղըրմայա պաշատը. օ վագըթ Իէնօ վէ Իթալիա
ասքերի իքի գօլտան վէ պիր շէճաէթ վէ մէթանէթլէ հիւճիւմ իլէ-
տիւէր. վէ տիւշմէնէ չաթըլըս վէ պօզուպ հէր Թէրաֆտան տաղըթ-
մայա պաշատըլար: Պու ճիւմլէ Լըչիտուգա Գարլօ պիր պէցիւք
փիատէ ֆրրգասընը, Պրանսըզըն սօլունտա օլան Կրատիշգայէ նասպ
իտիւպ, սիվարիլէրինի սաղընա Թէրթիպ իթմիշիտի: Վէ պու Թէ-
րաֆ տիւզ սահրա օրոուզունտան, իսթէտիյի քիպի Պրանսըզըն էթ-
րաֆընը չէվիւրմէք մէմուլ իտէր իտի: Ղէներալ Կիւյօ քէնաի ֆրրգա-
սընըն պաշընտա օլտուզու հալտէ, շիտտէթլէ Կրատիշգանըն իւզէ-
րինէ հիւճիւմ իտիւպ զապթ իլէտի: Պօնաբարթէնին Թէրթիպի
իւզըէ Պրանսըզըն աթըլարը Լսթրիանըն փիատէլէրի իւզէրինէ երւ-
տըրըմ քիպի խըշմ իլէ էնիպ վէ տաղըթըս, բէրիշան իլէտիլէր, վէ
Լսթրիա ճէներալընը եէսիր ալտըլար: Վէ պու վէճհիլէ հէր Թէ-
րաֆտան Թալիամէնթօ նէհրի իմրար օլունուպ, տիւշման ասքերի
ֆիրարէ մէճպուր օլտու. վէ մէյտանը մուհարէպէ զայէթ վասի վէ
կէնիշ օլտուզունտան, տէօրթ պէշ եիւզտէն զիատէ եէսիր ալընա-
մատը: Վէ պու վէճհիլէ Թալիամէնթօ ճէնիլի Թապիր օլունան պու
մուհարէպէ տաիսի մարթըն օն ալթընճը կիւնիւ Պրանսըլարըն մու-
զաֆֆէրիլէթի իլէ խիթամ պուլտու¹:

6°. Պու մուհարէպէ էսնասընտա, էօթէտէ Սասէնա տաիսի օր-
թա ճատտէյէ չըգըս, վէ իպթիտա ()զօբօյու վուրուպ, պատէհու
Սօնթէպա պօղազլարընը Թուլթարաք, | իւսինեան վէ ()րգչա ճէնէ-
րալարընըն պագի գալան ասքերինի Թարվիս պօղազընա գատար գօ-
վալամըլտը:

Պու օրթա ճատտէ Գարինթիա ճատտէսի Թէսմիէ օլունուպ, վէ
Վիէնայա կիտէճէք էն գըստա եօլ օլուպ, Պօնաբարթէնին ֆիքրի
պու եօլտան հարէքէթ իտէրէք, պիր ան էվիլէ Վիէնայէ վասլ օւ-
մագ իտի: Իօթէտէ Լըչիտուգա Գարլօ տաիսի Թրիէսթէյի մուհա-
ֆազա իթմէք իչիւն Գարնիօլ եօլունու Թուլթմուշ օլտա, Վիէնանըն
մուխաթարատա գալաճաղընը ֆէհմ իթմիշիտի: Գարնիօլ ճատտէսի
իլէ Գարինթիա ճատտէսի վէ Թարվիս պօղաղը, Իզօնձօ նէհրի քէնա-
րընտան կէչէր պիր օրթա եօլ իլէ պիրի պիրինէ պիթիշիք օլտուզուն-
տան, Իրինչիքէ Գարլօ Պայալիշ ճէներալըն ֆրրգասընը պու օրթա

¹ Պու էսնատէ ֆրանսըզըն միւհէնտիս ա-
լըլարընըն հիւնէր վէ մարիֆէթի օլ տէրէճէ
քէմպէ վասլ օլունուտու քի, Թալիամէնթօ
նէհրի իւզէրինտէ պիր քէրէ ասքեր կէշմէք

իւզըն եալտըլարը էյրէթի քէօփիւ օն սէնէ
սօղտա տաիսի գուլանըլաճաք սիւրէթտէ մէվ
ճուտ իտի:

եօլտան Վարինթիայա եօլայրպ, Սասէնանն էօնիւնիւ քէսթիրմէք իսթէտի. վէ քէնտիսի տախի պագի գալան ապէրլէ Փրիուլա կիտիպ իգօնձօ նէհրինին աշաղըսընտա օլան կէչիտի վէ թրիէսթէ եօլունու մուհաֆազա իթմէքտէ պուլունտու :

Պօնաբարթէ Լըչիտուգանն արգասընը գօվալայրպ, Վէնէտիկ ճիւմհուրու գալէլէրինտէն Բալմանօվայր միւշարալէյհին էլինտէն ալտը, վէ Խօրատա վաֆիր միհիմմաթ վէ զախրէ մահգէնլէրի պուլտու : Պատէհու իգօնձօ նէհրինին պէրի թէրաֆընտա պուլունան Լրատիչ գա շէհրի իւզէրինէ եիւրիւյիւշ իտիւպ, մարթըն օն տօգուզունտա պուլ շէհրին փիշկեհանա վասլ օլտուգտա, իպլթիտա Պէրնատօթ ֆրոգասընը շէհրին իւզէրինէ սէվգ իլէտի. շէհրին մուհաֆազասը իչիւն գուվվէթսիվ մէթէրիւլէր եաբըլպ իւշ պին նէֆէր պրօաղըւ մըշտը : Պօնաբարթէ էօթէտէ շէհրին աշաղըսընտան Սէրիւրիէ ֆրու գասընա իգօնձօ նէհրինի տախի կէչիտիպ, մուհաֆազա ապէրինին արգասընը շէվիւրմիշ իտի : Պէրնատօթ պուլ մանօվըանն նէթիճէսինէ պէրլէմէյէրէք, մուհաֆազա ապէրինէ թէսլիմ թէքլիֆ իլէտի. Լըսթրիա գօմանտանը բաղը օլմատըգտա, Բէնօ ապէրի Իթալիա աու քէրինտէն էվվէճէ շէհրիէ կիրմէք իւզըն հիւճիւմ իթմէյէ շիթապ իտէրլէրիտի. շէհրին մուհաֆազա ապէրի էօնտէն վէ արգատան շէվիւրմիշ օլտուգլարընը կէօրիւպ, իւշ պինի պիրտէն սիւհալարընը պըրապըպ պայրագ վէ թօվարը իլէ պէրապէր Վրանսըզա թէսլիմ օլտուլար :

Պու էսնատէ Սասէնա ապէրի իլէ պէրապէր թարվիս պօղաղընա վասլ վէ շէտիտ մուհարէպէտէն սօղըա, Լը տաղլարընըն պու կէչիտինէ տախի սահիպ օլմուշուսու : Իմտի Լըսթրիա ճէնէրալը Պայալ լիչին ֆրոգասը, թարվիստէ Սասէնանն էօնիւնիւ քէսթիրմէք իւզըն եօլա չըգտըգտա, էօնիւնիւ Սասէնա ֆրոգասը իլէ գաբալը պուլ լաճաղըտը : Լըչիտուգա Վարլօ պուլ քէյֆիէթի էվվէճէ քէշֆ իթմիշ օլտուզունտան, ապէրինին պիր մըգտարընը Փրիուլ վէ Վարնիօլ թէրաֆլարընտա պըրագըպ, պատէհու Լը տաղլարընըն արգասընը տօլաշարագ Վլաժէնֆուրթի շէհրինտէ քէնտիսի իլէ պիրլէճմէլէրինի թէնպիհ իլէտի :

Պատէհու քէնտիսի միւսթաաճէլէն Վ իլաի շէհրինէ կիրիպ, օրայա Բէնօտան կէլէն թագէ ապէրլէ, թարվիս պօղաղընը վուրուպ, վէ Սասէնայը պօղուպ վէ Պայալիչ ճէնէրալա եօլ աչմագ նիյէթինտէ իտի. Պօնաբարթէ տախի, Պէրնատօթու ֆրոգասը իլէ, Վարնիօլ թէրաֆընտան գաչան Լըսթրիա ապէրինին արգասընտան գօվալամայա պըրագըպ¹, քէնտիսի Լիւյօ վէ Սէրիւրիէ ֆրոգալարը իլէ Պայալիչ ֆրոգասընըն արգասընտան եէթիչիպ տօղրամայա պաշաւտը :

Պուլուն իւզէրինէ Պօնաբարթէ Վ իլաի շէհրի իւզէրինտէն Տրա վա նէհրինի կէչիպ, մէքքէզինի Վլաժէնֆուրթի շէհրինէ նասպ իլէ-

¹ Պէրնատօթ պուլ սէֆէրտէ Լըսթրիա | Սասէնանն թարվիս պըրաղը կիւն քէնտիսի ապէրինի Լայպախա գատար գօվալայրպ, | տախի թրիէսթէյէ կիրմիւտի :

տի : Վէ պուրատան պիր իլաննամէ նէշը խորւպ , Գարինթիա , Գար-
նիօլա , վէ Իսթրիա ահալիսինէ շու վէճհիլէ պիր նուծգ իլէտի :

“ Իսթրիա ահալիսի :

“ Ինկիլթէրա , վէ թապիսի օլան Լաւթրիա վիւքէլասընա նիս-
“ պէթլէ պիղէր պիր պիրիմիլէ մօսթ օլալմ : Ֆրանսըղ ճիւմհու-
“ ռունուն սիգին իւղէրինիզտէ պաղը ճէնկ հագգլարը վար . պու ճիւմ
“ լէ մուհասպէթ վէ խալիսէթլէ իթթիֆագ իթտիքտէ պու հագգ-
“ լարտան վաղ կէչէր , անձագ սիղ տախի Գալպինիզտէն ըաղը օլմա-
“ տըղընըղ շու ճէնկէ միւտախէլէ իթմէյին , վէ ասքէրին լէվաղիմա-
“ թընը թէտարիք իտին . պէն տախի մալ վէ էմլաքինիգի թէլէֆտէն
“ վէգայէ իտէրէք , ճէնկ վէրկիսի տախի ալմամ սիղտէն ” :

Իսթրիա ահալիսի Պօնաբարթէնին վատլէրինէ էմնիէթ իտիւպ ,
Ֆրանսըղ ասքէրինէ իալիսանէ վէ տօսթանէ մուամլէ իպրաղ իթ-
մէյէ պաշլատըր :

Դ՞ Լիտրշուգ ա Գարլօ , Թարվիս պօղաղընտա պօղուլան Լու-
սինեան վէ Օրգչէ ֆըրգալարընը Լլթ տաղլարը արգասընտա եէնի-
տէն թանգիմ իթտիքտէն սօղրա , իմէրաթորուն էն ալա վէ էն մէ-
թին ասքէրինտէն ալթը պին նէֆէր Կընատիէ ասքէրի տախի իլալէ
իտէրէք թէքրար Թարվիս պօղաղընը վուրմայա պաշլատը . Մասսէնա-
նըն օրատա պըրագտըղը պիր միւֆրէգէ ասքէր պու հիւճիւմէ տայա-
նամայըպ պօղաղը թէսլիմ իլէտիլէր , վէ օլ վէճհիլէ Լլսսինեան վէ
Օրգչէ ֆըրգալարը եէնիտէն պօղաղա սահիպ օլտուլար : Պունուն
իւղէրինէ Մասսէնա պիւթիւն ֆըրգալարընը ալըպ , եէնիտէն պու
պօղաղըն իւղէրինէ եիւրիւմէյէ պաշլատը . իքի ճէնէրալ տախի պու-
րանըն էհէմիլէթինի աղնամըշ իտիլէր : Թարվիս ալընտըղը քիպի Ֆը-
րանսըղ ասքէրի Լլթ տաղլարընա սահիպ օլուպ , Պայալիչ ֆըրգասընը
քեամիլէն եէսիր իտէպիլիլէր իտի : Մասսէնա էօմրիւնիւ էսիրկէ-
մէյէրէք ասքէրին էօնիւնտէն երլտըրըմ քիպի ֆըրլայըպ Թարվիս պէ-
լինէ հիւճիւմ իլէտի , Լլքչիտուգա Գարլօ մէրալիքտէ խասմինտէն
աշաղը գալմայըպ . պիր գաշ տէֆա Ֆրանսըղ ալճըլարընտան թու-
թուլմագ թէհլէքսինէ կիրիֆթար օլտու : Պու Թարվիս պէլի Լլթ
Նօրիգ թապիր օլունան տաղլարըն էն եիւքսէյի օլուպ Լլէմանեա
իւղէրինէ նաղըր տըր : Իքի ասքէր պուլուտըր իչինտէ գարլար արա-
սընտա պուղ օվալարընտա պիր պիրի իլէ տէօիւլմէտէ իտիլէր :

Թէքմիլ սիվարի խաթլարը պու էօրֆիւլիւ մուհարէպէ մէյտանըն-
տա տէվլիլիպ թէլէֆ օլտուլար , նիհայէթ Լլքչիտուգա Գարլօ սօն
թապուրունա գատար ֆէտա իտէրէք , Թարվիսի պու մէրթէպէ ըս-
րարէն մուգավէմէթ իտէն տիւլմէնինէ թէրք իտիւպ , Պայալիչ ֆըր-
գասընը տախի ֆէտա իթմէյէ մէճպուր օլտու : Մասսէնա Թարվիսի
սահիպ օլարագ , իւղէրինէ կէլմէքտէ օլան Պայալիչ ֆըրգասընը պաշ-
տան վուրմայա պաշլատը , Պօնաբարթէ Լվլյօ վէ Սէրիւրիէ ֆըրգա-

լարը իլէ Պայալիչին արգասընը քէստիրմիշ օլտուղունտան, պու ֆըր-
գա թագըմըլա թէսլիմտէն մաստա չարէ պուլամատը : Ասըլ Պար-
նիօլարը վէ հըրվաթ օլան պիր թագըմ ապէր, եօլլարը էյի պիլտիբ-
լէրինտէն սիլահլարընը պըրագարապ իզպէ եէրլէրտէն վէ տաղլարըն
տէրէլէրին արասընտան գաչըպ գուրթուլտուլար : Պու ճիւմէ քեաֆ-
ֆէի միհիմմաթլէրի իլէ վէ պիւթիւն Ասթրիա օրտուսու թօփ թա-
գըմը եանի օթուզ իբի թօփ, տէօրթ եիւզ միհիմմաթ արապասը,
տէօրթ ճէնէրալ վէ պէշ պին նէֆէր, թէսլիմէ մէճպուր օլտուլար :
Իշթէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ օն պէշ կիւն զարֆընտա Ալլ տաղ-
լարընըն թէփէսինէ վասլ օլուպ, պուլտունտուղու մահալին էհէմմիէ-
թինէ նաղարէն միւրատ իւ մագսէտի թէքմիլէն հասըլ օլմուշ օլտու :

8. Իթթէտէ թիրօլ թէրաֆընտա ճէնէրալ խուպէր, սըլթ իւ
չէօհրէթինէ մուլթապըգ հարէքէթ իտիւպ, գահրամանլար քիպի
տէյիւշմէքտէ իտի : Ավաօն վէ Քէրբէն իբի Ասթրիալը ճէնէրալ-
լար Ատիճէ նէհրինին իբի թէրաֆընը թուլթմուշ իտիլէր . խուպէր
իբիսինտէ Սան Ալքէլէտէ պօզուպ, իբի պին նուֆուս թէլէֆ ի-
տիւպ իւշ պին նէֆէր տախի եէսիր ալմըշտը : Սօլուգ վէրմէյէրէք,
արգալարընտան Նայմարգ վէ թրամին շէհրլէրինէ գատար գօվալայըպ
վէ իբի պին ապէրլէրինի տահա ալըպ, Ավաօնու սօլ թէրաֆընտա
վագի Սէրան օվասընա, վէ Քէրբէնի սաղ թէրաֆա վէ Պրիննէր տա-
ղըն էթէյինէ աթմըշտը : Իէնօ նէհրինտէն իմտատա կէլէն իբի ֆըր-
գա ապէրտէն պիրթի Քէրբէնէ եարարմա կէլմիշ իսէ տէ, Վլալ-
չէնտէ թէքրար վուրուլտու, վէ Սիթթէնիվարտա թէքրար իբինճի
ֆըրգատան իմտատ պուլուպ օրատա տախի թէքմիլէն պօզուլմուշ վէ
Պրիննէր տաղը արգասընա կէլմիշ իտի : խուպէր պու վէճհիլէ թիր-
օլ էյալէթինի թէմիլլէտիքտէն սօղրա, սաղա մէյլ իտիւպ սէրապէր
Պօնաբարթէ իլէ պիրլէլմէք իւզըն Իուլթէրսհալա տօղրու եիւրիւ-
մէյէ պաշաաը : Նիսանըն պիրինտէ Պօնաբարթէ Ալլ տաղլարընա
թէքմիլէն սահիպ օլուպ եէտինտէ եիրմի պին եէսիր վար ըար, վէ
խուպէր վէ Սասէնա իլէ պիրլէլէրէք էլլի պին ապէրլէ Վիէնա իւ-
զէրինէ եիւրիւմէյէ նիլէթ իթմիշ իտի : Իրինչիքէ Վարօ բէրիշան
օլան ապէր ֆըրգալարընը թօփլայըպ, Իէնօտան կէլէճէք ապէրլէ
պիրլէշտիքմէյէ սայ վէ իգտամ իտէրիտի : Իշթէ պու շէտիտ վէ ճէ-
սուրանէ հարէքէթին նէթիճէսի պու օլտու :

Խուպէր թիրօլտան չըգմագտան էվվէլ թիրօլ ահալիսի պաղը
քիլիզատէ վէ բուհպան թէշվիգաթը իլէ թուղեան իտիւպ, Պրան-
սըզ ապէրինի հէր թէրաֆտան սարըպ օրթալամագ իսթէտիլէր .
խուպէր հէր հալտէ Պօնոբարթէ իլէ պիրլէլէճէք օլտուղունտան
պուլլարըն իլինտէն քէտէրսիզէ կէչիպ Պօնաբարթէնին մէրքէզինէ
վասլ օլտու : Ավաօն վէ Քէրբէն սէրպէսթ գալարագ, Քէրբէն
եիւրիւլիւպ Արչիտուգա իլէ պիրլէլմէյէ չաղըշտը, Ավաօն Ատիճէ
նէհրի քէնարընտա գալարագ, Պօնաբարթէնին մէմուլի վէ քէշֆի
իւզըն, զիքտէ նագլ օլմուշաճագ Վէնէտիկ իսթիլալընա իմտատ վէ
մուլալէնէթ իթմէյէ պաշաաը :

Պու ճիւմէն Պօնաբարթէ եիւզ ելլի միլ գատար Վ իէնայա եագ-
լաշմըշ օլտուղունտան . պիւթիւն Վ իէնա ահալիսի տէհէթէ կիրիֆ-
թար օլտուլար : Իմբէրաթորդատէլէր թուան նէհրի իւզէրինտէն
Սաճարըն իչէրի էյալէթլէրինէ նագլ օլունտուլար : Պու ֆիթուր ,
պու էնտիշէյէ նազարէն , խուսումէթին մէնի Մսթրիա հիւթիւմէ-
թինէ այնը իսապէթ սայրլաճաղը մէմուլ օլունուրուտու :

9. Պօնաբարթէ պիր թէրաֆտան Մսթրիա տէվէթի թէքէպ-
պիւրիւնիւ մէրթէպէյի իֆրաթտէ թէգլիլ իթմէմէյի , վէ պիր թէ-
րաֆտան տաիի հիւթիւմէթը ճիւմհուրիէ միւտիրլէրինտէն կէրէք
հասէտտէն վէ կէրէք ըրգապէթտէն , հագգընտա տուէն մուամէլէ
միւշահէտէ իթտիյինտէն , Իթալիա մէսալիհինի պիր հիւսնիւ սիւ-
րէթէ րապթ իթմէյի թէճվիլ իտիւպ , օլ վէճհիլէ Մսթրիա տէվ-
լէթինէ միւթարէքէ թէքլիֆ իթմէյէ եօլ աշմագտան իմթինա իթ-
մէյիպ , հաթտա քէնտինէ միւճիպի իֆթիսար սայարագ , մարթ 31
թարիսիլէ Բրինչիքէ Վարլոյա շու վէճհիլէ պիր մէկթուպ եաղոր :

“ Պաշ ճէնէրալ ճէնապլէրի :

” Մէրտ վէ շէճաթիւլա ապէրլէրիմիլ պիր թէրաֆտան ճէնկ ի-
” տիւպ , տիկէր թէրաֆտան միւսալէհէյէ թալիպտիրլէր : Մթը սէ-
” նէտէն պէրու միւմթէտ օլան ճէնկ տահա էլ վէրմէտի մի . էօլ-
” տիւրտիւյիւմիւլ ատամլար , ինսանիթէ սէպէպ օլտուղունմուլ
” ճէվը իւ ճէֆա քիֆայէթ իթմէտի մի տահա . . : Պիւթիւն Լիւ-
” ըրբա , ճիւմհուրա գարշը սիլահ շէքմիշքէն , սիլահը ելտէն պրրագ-
” տը : Եաղընը միլլէթինիլ , հէնիւլ իտտաա իթմէքտէ տիր , լաքին
” էվլէլթինտէն զիտտէ գան ագաճաղընա շիւպհէ եօգ տուր . պու
” պէշինճի սէֆէրին ագըպէթի խայր կէօրիւնէմէյօր . վէ հէր նէ նէ-
” թիճէ պուլա , թէրաֆէյնտէն պիր գաշ պին քիշինին տահա ճանը
” նա գըլմագ լաղըմ կէլէճէք տիր : Պու ճիւմէն հէր շէյին պիր սօնու

¹ Պօնաբարթէնին պիր իքի սէնէ զարֆըն
տա քէսպ իթտիյի շէրէֆ վէ շէօհրէթը ճիւ-
հանիէսէնտ , մուամէլաթտէ իպրալ իթտիյի
խթիգլալէթ ապէր իւզէրինէ օլան նուֆուլ
վէ գուտրէթի , օլ վազթըն հիւթիւմէթը
ճիւմհուրիէ միւտիրլէրինէ կէրէյի քիլի էնտի-
շէ վէրմէյէ պաշլամընտը : Հաթտա Մթ տաղ-
լարընը կէշիլ Վ իէնայա տողու հարէքէթ ի-
տէճէյինի միւտիրանը մէրգումանէ պա թահ-
րիրաթ իֆատէ իտիւպ , պիր մըգտար տահա
ագճէ վէ ապէր թալէպ իթտիլթտէ , մէրգու-
ման Պօնաբարթէնին ելլի պին ապէրլէ Մս-
թրիա քիլի պիր տէվէթին փայթաթիլը իւ-
զէրինէ ելուրիւմէյի թէճէնիւն ալամէթի սա-
յրալ , պիւթիւն օլտուղունտ օրատա պաթա-
ճաղը մէմուլլէ կէօնակէօն վէսիլէր իլէ կէ-
րէք ապէր վէ կէրէք ագճէ կէօնտէրմէքտէն
իմթինա իթմիլլէրիտի : Հաթտա Պօնաբարթէ-

նին լաթընա խուսումէթի օլանլար , օրատա
միւնհէվիմ վէ բէրլան օլուպ , եա եէսիր տիւ-
շէր , եա օրտու պօղուլտուգտա ճիւմհուր հիւ-
թիւմէթի հուզուրունտա միւհաքէմէ օլունա-
րագ , ալ իւ թէրաֆիլ լաղըմ կէլիլ խիւլեա-
պը իլէ , պիր հապլէ վէ պիր նէֆէր կէօնտէր
մէկի թէճվիլ իթմէյէրէք , քէնտի հալինէ վէ
պահթընա պրրագմաղա իլտամ իլէմիշէրտի :

Միւտիրլէրին պու հարէքէթի Պօնաբար-
թէնին քէմաղը ինֆատլինէ միւճիպ օլուպ ,
հիւթիւմէթէ աճը աճը սիթէմ մէկթուպլէրի
եաղորդտան սօղրա , եաղընը քէնտի պաթիթ
իւ թալէյինէ իմթինաա իտիւպ , սէֆէրի քէն-
տի պաշընա իլէրի վարտըրա . վէ տիւնեատէ
նա մէշհուտ օլան մուլաֆիֆագիլէթ , սէր
մէնպիլ մէրամ վէ մագսէտին վալ օլուպ ,
օլ էնտատէ տաիի պիլ ճիւմէն հէմապրլէրի-
նին էրէֆի օլտու :

« Հաթտա զարադ իւ նէֆսանիէթին տախի պիր հուտուտի օլտու-
 « զուհտան, նիհայէթ պիր սուլճ տախի վագի օլաճագ արը : Տէվէ-
 « թէյն ահալխինին խարապիէթինէ միւճիպ օլան շու ճէնկէ միւսա-
 « լէհէ իլէ պիր նէթիճէ վէրմէք էմէլինի, իպթիտա հիւքիւմէթը
 « ճիւմհուրիէ միւտիրլէրի հաշմէթլիւ իմքերաթոր ճէնապլէրինէ պէ-
 « յան խլէմիշ իտիլէր :

« Անճագ Անկիլիզ հիւքիւմէթինին միւտախէլէսի իլէ հուսուլէ-
 « զիր օլամատը : Լոյլէ իսէ միւսալէհէյէ հիշ պիր իւմիտ քէօշէսի
 « գալմատը արթըգ . պէլլէ ճէնկ աթէշինտէն սալիմ պիր միլլէթին
 « նէֆսանիէթի եախստ մէնֆաաթը իջիւն պիղ պիրպիրիմիղի պօղազ
 « լայաճաճմընը տահա : Աիղ, պաշ ճէնէրալ ճէնապլէրի, իմքերա-
 « թորզատէ օլտուզուհուհտան, թախթը հիւքիւմրանիէ ճիւմէտէն
 « զիատէ եագլն պուլլունտուզուհուհտան, հիւքիւմէթ վէ վիւքէլա
 « պէյնինտէ նիֆագ հասըլ իտէն էտնա նէֆսանիէթ վէ զարազէրտէն
 « սալիմինիղ . պիւթիւն ինսանիէթին վէլինիմէթի վէ խուսուտի իլէ
 « Ալէմանեանն պախի նէճաթը սահիհի օլմագ շէրէֆինի ըտտ ի-
 « տէպիլլըրմիսինիղ : Ամա զանն իթմէյին քի Ալէմանեայը սիլահ գուվ
 « վէթի իլէ տախի գուրթարամասընը տէմէք տիր միւրատըմ . լաքին
 « ճէնկ պախթը սիղլէրէ եավէր օլտա տախի, Ալէմանեա եինէ զասպ
 « ու թալանտան գուրթուլամագ : Պէն քէնտիմճէ, ճէնէրալ ճէնապ-
 « լէրի, սիղլէրէ իթախիմ շու սուլճ թէքլէֆի իլէ պիր ատամըն հա-
 « յաթընա միւճիպ օլապիլտիյիմ հալտէ, ինսանիէթտէն միւսթա-
 « հագգ օլտուզում պիր աֆէրիյնի ճէնկ ֆիթուհաթը, վէ ախէրինին
 « քէտէրի իլէ գազանաճաղըմ շան իւ շէրէֆէ հէր հալտէ թէրճիհ
 « իտէրիմ » :

ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ :

10. Արչիտուգա ճէնապլէրի պու մէկթուպու ալըպ, հէր նէ
 գատար գալպէն միւսալէհէյէ մէյեալ պուլլունմուշ իսէ տէ, տէվ-
 լէթ մէճիսինին նէ էֆքեարտա օլտուզուհա մալիւմաթը պուլլուն
 մատըղընտան, վէ Վ իէնատա սէրայըն միւճէվհէրաթը վէ զիպլըմէթ
 էշեալարը վէ միւհիմմ վարագալար պիր թէրաֆտան Աճարա նագ-
 լինտէն խապէրտար օլտուզուհտան, Ասթըրիա տէվլէթինին միւսա-
 լէհէյէ ըաղը օլաճաղընը ագլը քէսմէյիպ Պօնաբարթէյէ շու վէճհիլէ
 ճէվապ եագլոր :

« Ղէնէրալ ճէնապլէրի :

« Վ ագաա վաճիպէյի զիմմէթիմ, վէ շէրէֆը հարպէ օլան մէյլ իւ
 « ըաղպէթիմ միւգթէգասընտան պէն տախի մուհարէպէ մուսամէլա
 « թընտա պուլլունմուշ իսէմ տէ, ահալինին վէ ինսանիէթին ճէվը
 « իւ ճէֆատէն վէգայէսի իջիւն պէն տախի սիղլէր քիպի միւսալէ-
 « հէյի թէճվիղ իտէրիմ : Անճագ պուլլունտուզում մէսնէտին իգթի-
 « զասընճա, մուհարիպ օլան միլլէթէյն պէյնինտէ զուհուրա կէլէն

» Զէտտալ վէ միւնաղաւթըն թէճէստիւսիւնէ սէլահիյէթիմ օլմայըպ
 » խոստուսա միւքեայէմէ վէ մուգավէմէթէ տայիր հաշմէթլիւ իմ
 » բէրաթոր ճէնապլէրի թէրաֆընտան պիր թալիմաթըմ վէ բուխսաւ
 » թըմ պուլուլմամարդընտան , պու պապտէ սիղէր իլէ հիչ պիր սէօհ
 » պէթէ կիրիշմէք միւմքին օլմայաճաղը տախի բանա մալիւմինիզ օ
 » լապիլըր : Վէ տայրէի մէմուրիէթիմաէն օլմայան պէջլէ պիր մասաւ
 » տէյի միւհիմմէտէն տօլայը տախի միւճէտտէտէն թալիմաթէ միւհ
 » թաճըմ : Պու ճիւմլէ մուհարէպէ վէ միւսալէհէ իլէրիւտէ հէր
 » նէյէ միւնթիճ օլսա , զաթընըզա օլան հիւրմէթ վէ լայէթիմին պէր
 » քէմալ օլաճաղընտան էմին օլուն , միւսիւ ճէնէրալ :

ԳԱՐԼՕ :

11° Բրինչիբէ Վարընուլն պու ճէվապը իւզէրինէ եէնիտէն սիլահա
 էլ վուրմազ լաղըմ կէլիպ , Նիսանըն իքինճի կիւնիւ ալէսասապահ Վա
 րինթիա տաղլարընտան Պօնաբարթէ եիւրիւյիւպ , Լըչիտուգա Վար
 ընուլն արտ գօլընուլ պօղուլ բէրիշան իտիւպ : Եէվմը մէգքիւրտէ
 էջլէտէն սօղըա Բրինչիբէնին գօմանտաւընտա օլան օրտույա թէսաւ
 տիւֆ իլէտի , քի Վրիուլտա պօղուլն օրտուլարընըն խիւրտէլէրի ,
 վէ Բէնօտան կէլէն տէօրթ ֆըրգա ապէր վէ իհթիաթ Լըննաուիէլէ
 ըի իլէ եէնիտէն պիր օրտու թէրթիպ իտիւպ , վէ Նայմարգըն տար
 պօղաղլարընը թուլթուլ օրատա արամ իթմէքտէ իտի :

Պու պօղաղլար արատընտա պիր տէհչէթլիւ ճէնիկ օլուլ , ֆիթու
 հաթըն շանը եինէ Վասսէնայա այիտ օլտու : Բէնօտան կէլէն Վը
 րանսըզ ապէրի գատիմտէն պէրու Իթալիատա պուլունան բէֆիւլէ
 րինէ բիգապէթ կէօսթէրիպ , սիւր'աթ իւ շիտտէթտէ պիր պիրինի
 թէճալուլ իթմէքտէ իտիլէր :

Իպթիտա թէրաֆէյն խըշմ իլէ պիր պիրինէ չաթըշտըգտան սօղըա .
 Լէսթրիա ապէրինտէն իւչ պին բիշի մէյտանը մուհարէպէտէ գալըպ ,
 պին իքի եիւզիւ տախի եէսիր տիւշտիւ , պապի գալանը սիւնկիւ
 սիւնկիւյէ տէջիւշէրէք պօղուլուլ , պօղաղլար Վրանսըզլարըն էլինէ
 կէլտի , Պօնաբարթէ երթէսի կիւնիւ ապէրէ բահաթ վէրմէյէրէք
 տօղըու Նայմարգտան Ունզմարգա եիւրիւտիւ , պու Ունզմարգ
 պէլտէսի թիւրօլ ճատտէսինի Վարինթիա ճատտէսինէ պլթիշտիրէն
 եօլուն օրթատընտա սըր , վէ ճէնէրալ յուլպէր , Բէրբէնի պու եօլ
 տան գօլալամըշտըր : Լըչիտուգա վաքըթ գաղանըպ Բէրբէնի քէն
 տիսինէ ճէլպ իթմէք իչիւն , պու աէֆա Պօնաբարթէտէն քէնտիսի
 միւթարէքէ թալէպ իտիւպ , մարթ 31 թարիխի իլէ եաղաղը մէկ
 թուպուն իւզէրինէ միւթալաա իտէճէյինի սէպէպ պէյան իթտի :
 Պօնաբարթէ պիր թէրաֆտան մուհարէպէյէ վէ պիր թէրաֆտան
 միւքեայէմէյէ տէվամ իտէրիզ , վէ պարըշ ասասը իւզէրինէ օլմատըգ
 ճա , Վ իէնա գաբուլարընատապ հիչ պիր մահալտէ միւթարէքէ գաւ
 պուլ իտէմէմ տէյիպ ապէրի իլէրի սիւրտիւ , վէ մէյտանը մուհարէ
 պէտէն տէօրթ սաաթ մէսաֆէտէ օլան Հէյֆլինիէ գատաք վապ օ

լուսւոյ մէքքէդ օրտոռսու օրատա իբի կիւն արամ իթտի : Պունտան հա-
րէքէթ խտիւս Վնիթֆէտէ եօլ վէրիտիքտէ , պու գասապանըն եօլ-
լարընա իֆրաթ մէթանէթ վէրիտիքտէն , պիր գաչ շէտիտճէ մու-
գապէլէ տախի պունտա վագի օլուս շունտամարգ պողազընսա օլան
ճէնկտէ տիւշման քիւլի թէլէֆլէ ֆիրարէ մէճպուր օլտու , վէ
Պրանսըզըն չարխա ապքէրի ¹ Էօպէնէ ² տուխուլ խլէտի ,

12. Ս իենատան էլի միլ պէրիտէ օլան Նուտէնպուրկտա , Պօնա-
բարթէնին ³ մարթտա եազտըզը մէկթիւպիւն ճէվապնամէսի սահի-
հէն վասլ օլտու : Իմէրաթոր , Պրանսըզլարըն շիտտէթը հարէքէթին
տէն տէհշէթէ կիրիֆթար օլարագ միւսալէհէյէ ըազը օլմուշ օլմադի-
լէ Պէլտ մարէշալ Պէլարտ , վէ ճէնէրալ Պօնթ Սէլվէլաթի մու-
րախիսաս մագամընսա Պօնաբարթէյէ կէօնտէրիպ , միւզէքքէրէրի ըէս-
միէ մագամընսա շու մէկթուպու թագտիմ խլէտիլէր :

“ Հաշմէթիւ իմէրաթոր վէ գրալ ² ճէնապլէրի , կէրէք Լըրու
“ բանըն խթիրահէթի վէ կէրէք տէվլէթէյն ահալիսինին ճէվը իւ ճէ-
“ ֆատէն վէգայէսի իշիւն շու մուհարէպէնին խիթամընը ճիւմլէտէն
“ զիատէ էմէլ վէ արզու խաիւս , պու սէպէպլէ էսալէթիւ Լըշի-
“ տուգա Վարլօ ճէնապլէրինէ Վլաթէնֆուրթտան եազտըզընը նա-
“ մէ իլէ պէյան խլէտիքինիւ սուլէ էֆքեարընա մէսնի հաշմէթիւ իմ-
“ բէրաթոր ճէնապլէրի . պու ումուրու միհիմմէ իւզէրինէ միւքեա-
“ լէմէ իթմէք իւզլէ պիզլէրի թէրաֆընըզա մուրախիսաս մէմուրիէթ-
“ լէ իրալ խլէմիշ քիպի : Կէրէք մէյանէմիզտէ վագի օլան միւքեալէ-
“ մէնին մաալ վէ մէֆատընա , վէ կէրէք տէվլէթէյնին հիւսնիւ միւ-
“ սալէհէ հուսուլինէ , վէ պու միւսիպէթիւ մուհարէպէնին պիր ան
“ էվվէլ խիթամընա էզ ճան իւ տիլ վէ ըազպէթ պույուրաճագլարը-
“ նա շիւպհէմ օլմատըզընա մէսնի , էսալէթիւ Բրէնա ճէնապլէրի օն
“ կիւն գատար միւթարէքէ մաթուլ խտէր : Պու միւթարէքէյէ
“ տէսթրէս օլտուղումուգ հալտէ , տահա զիատէ պիր սիւրաթլէ
“ մագսէտէ վասլ օլունապիլիւս , մուհարէպէնին իմթիտաւընտան
“ միւքեալէմէյէ հասըր օլան միւշքիլաթ վէ սուուպաթ տախի ըէֆ
“ վէ զայիլ օլարագ իբի պէցիւք միլլէթ պէյնինտէ միւսալէհէնին իս-
“ գատընա ճահտ իւ իգտամ օլունուր ” :

Պօնաբարթէ պու վարագայը միւթալաա իթաիքտէ , Բրինչիքէ
Վարլօյա օն կիւն միւթարէքէյէ ըուխաթ վէրսէ , Բէնօ նէհրինտէն
կէլէն ապքէրլէ տախի մէթանէթ պուլարագ մուգալէմէթէ հազըր
օլաճաղընը տէքք խտիւս , քէնտինէ տախի վագըթ գալարագ Դուպէր
վէ Պէրնատօթ ֆրոգալարընը ճէլպ խտէրէք քէսալը գուվլէթի ճէտիտ

¹ Էօպէն , Սթիրիա էյալէթինտէ պիր
քիւշիւք գասապա օլուս , ֆագաթ իթալիա
միւթարէքէսի խլթիտա պու գասապա տա իմ-
զալանըն օլտուղուսան , օ ճիհէթլէ մէշուր
օլմուշտուր :

² Ալէմանէա վէ էլան Աւթիւիա իմէրա-
թորարը , Մաճարա , Լօմպարտիայա , Հըրվա-
թա վէ սայիրէյէ տախի գրալ օլտուղլարընտան
պունլարա իմէրաթոր վէ գրալ իւնվանը վէ-
րիլէր :

խոնարհի տեղեկար իսկ տէ, շու վեճիլէ ճեվապ վերտի մուրախ
խասարա :

« Իբի օրտունուն տախի պուլունտուգլարը հիյեթ վէ մեվգիլէրէ
» նազարէն, մաթլուպ օլունան միւթարէքէ Պրանսըզ ասքերինէ կէ-
» րէյի քիպի միւղիւր տիր, պու ճիւմլէ ճիւմլէնին էմէլ վէ արզուսի
» օլան միւսալէհէյէ տէլալէթ իթտիյի հալտէ, իհթիրազ իթմէյէրէք
» գապուլ իտէրիմ: Շու միւսիպէթլիւ մուհարէպէնին նէթիճէ բէ-
» ղիւր օլմասընա օլան էմէլ վէ արզուսինի Պրանսըզ ճիւմհուրու տէ-
» ֆաաթլէ հաշմէթլիւ իմբէրաթոր ճէնապլէրինէ պէյան իլէմիշ տիր .
» վէ էլան պու էֆքէարտէ սապիթ գաուէմ օլուպ, մէյանէմիզաէ վագի
» օլան միւքեալէմէյէ նազարէն գաթը հաշմէթմուապլէրի իլէ Պրան-
» սա ճիւմհուրու պէյնինտէ հիւսնիւ միւվէտտէթ վէ միւսալէհէ վա-
» գի օլաճաղընա շիւպհէմ եօգտուր » :

13. Եւմը մեգքիւրտէ խայը միւզաքէրաթտէն սօղրա Պօնա-
բարթէ պէշ կիւնէ բաղը օլուպ, օլ վէճիլէ միւթարէքէ իմզա օլուն-
տու : Լխշամըսը Պօնաբարթէ Լսթրիա մուրախիսալէրի իլէ միւ-
քեալէմէյէ պաշլատըգտա, շէօյլէ տէտի, « Իմբէրաթոր ճէնապլէրի
պանա տէօրթ տէֆա ճէնէրալըզ ասքեր կէօնտէրիպ, պու տէֆա
տախի ասքերսիզ պիր ճէնէրալ կէօնտէրմիշ տիր », պունտան զիատէ
Լըջիտուգա Պարլօյա մէտհ իւ սէնա օլամաղուր :

Իրինչիբէ Պարլօ իլէ Պօնաբարթէ ասքերի պէյնինտէ միւթարէ-
քէ օլտուգտան սօղրա իթիւօլօ ֆըրգալարը տախի մապէյնլէրինտէ
միւթարէքէ իթմիշ օլտուգլարընտան, միւսթահէքէմ վէ մէթին Կօրիշ
շէհրի Սէրիւրիէնին էլինտէ գալուր : Պօնաբարթէ քէնտիսի օրտու
մէքքէզինի Լէօպէնէ գալուրուր վէ Սասէնա իլէ չարիսա ասքերի
Պրուգա գատար իլէրիլէտիլէր : Պունլարըն էօն նօգթալարը Սիմէրինի
թէփէլէրի պայըրլարընա գատար վասլ օլտուգլարընտան Սիէնանըն
չան գուլէլէրինի միւշահէտէ իտէպիլիլէրիլէր իտի :

1° Վ Էնեփի իրիշխանական Էմիլ, Ճիմհորոմ մեղի-րիւն անվար Կաղըրէսի :
 2° Ղիմհորոմ մեղի-րիւն պաղը լեպապիւրի լայըը ճագոր-լէսի : 3° Պօնաբարլէնին
 Ճիմհորոմ մեղի-րիւն Եպաղըը պիւր Ռիլն-պ : Վ Է Ճիմհորոմ մեղի-ր լեբա-
 ֆընպան վերիլէն ճիվապը : 4° Վ Էրօնա Բասգալէասը լեհաֆյէ գըլընան ճոգալիլէ :
 5° Ֆրանսը ճիւերալլարը Վ Էրօնայը վո-րոպ զապի իպերլէր : 6° լ Էպօ վո-
 գո-ալիլ : 7° լ Էօպէն Ռիւրէսիսի ճոգալիլալիլ : 8° Պօնաբարլէյ Վ Էնեփի
 Ճիմհորոմ լեբաֆընպան ճոգալիլալալ Էնեփիլիլ : 9° Պօնաբարլէ Վ Էնեփիլի
 իլանը Կարպ իպի-պ , ասիլիլիլ իլերի եի-րի-լի-ր : 10° Վ Էնեփի Ճիմհորոմնան
 Էսեպիլիլ Կի-սի-միլի ֆէսի օլոպ , Էեպի ասալար Ֆրանսըը Էլէր :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԵ Թալիամէնթօ սէֆերինէ մուպաշէրէթ
 իթալիքտէ , միւրատը օրատան Վ Էնեա Եօլընու թու-
 թուպ . Լսթրիա տէվլէթիլի միւսալէհէյէ մէճպուր իթմէք իտի :
 Պու Ճիւմլէ ասքէրի Լսթ տաղլարընըն թէփէսիլիստէ պուլուհոուղու
 էսնատէ արգասընտա շիւպհէլի Եախօտ քէնտիսիլիլ խուսումէթլիլ
 պիւր հիւբիւմէթ պըրագմամագ իւզըրէ , 1796 սէնէսի հաղըրան վէ
 թէմնուղ այլարընտա Վ Էնէտիլ Ճիւմհուրու իլէ պաշատըղ իթթի-
 ֆագ միւքեալէմէլէրինէ տախի միւտալէմէթ իթմէքտէ իտի : Պու
 նուն մուղայիլի Վ Էնէտիլ Ճիւմհուրու Ֆրանսանըն պու մագուլէ
 միւհիմ իլթիմասաթընա հէվալէյի սէմը իթիպար իտէճէք Եէրտէ
 բէյ տէր բէյ վէ խաֆիլէն ահալիլի սիւհալայըպ ասքէր թէրաքիւմ
 իթտիլմէքտէ իտի : Պօնաբարլէ իսէ , Վ Էնէտիլ Ճիւմհուրու
 Ֆրանսա Ճիւմհուրունա միւթթէֆիգ իթմէք իւզըրէ Էլտէն Կէլէնի
 տիլիլ իթմէյիպ , Վ Էնէտիլ իւմէրասընտան , վէ օլտուգճա Ֆրանսա
 թէրաֆիլիլի վէ սէօղ աղնարլարտան Պաթալիա իլէ պիզալթ վէ պիւր
 գաշ տէֆա միւքեալէմէյէ տախի կիրիւմիլ իտի : Հաթտա Վ Էնէտիլ
 Ճիւմհուրունու խօտ պէ խօա ֆասիտ բօլթիթիգասը մուխաթարալա-
 րընտան գուրթարմագ իլիլն , հիլ պիւր վէճհիլէ թէճիլիլ նօգսան
 վէ թէքեասիլ իթմէմիլիտի :

Պուգատտէմա Ճիւմհուրու մէզպուր հէնիւղ պիթէրաֆ իքէն ,
 խիւաֆը հուգուգ Լսթրիանըն կիրտիլի պէլտէլէրէ , Եանի Բէպիլիլ-
 րա . Վ Էրօնա վէ սայիլէյէ սօղրատան պիլ մուգապէլէ Ֆրանսըղար
 տախի կիրմիլ իտիլէր : Պօնաբարլէ օլ էսնատէ Ճիւմհուրու մէզպու-
 րէ հէր նէ մէրթէպէ խալիսանէ թէքիլիլիլ պէյան իթմիլ իսէ տէ ,
 հիւբիւմէթ մէմուրարը հէնիւղ Լսթրիա Ֆրանսըղա զալէպէ իտէ-
 ճէք մէմուլիլտէ պուլուհոուղլարընտան , թէէնիլ վէ թէրէտտիլա
 րլհար իթմէքտէն ֆէրաղլէթ իտէմէմիլլէր իտի : Պու Ճիւմլէ պիւրաղ
 սօղրա , Վ իւրմնէր վէ Լսթիլիլ պիւրպիլի արգասը սըրա Պօնաբարլէ-
 տէն մաղըպ օլտուգլարընտա , Վ Էնէտիլ մէմալիլիլն Եալընըղ Պէր-

կամա վէ Պրէշիա շէհրլէրի, վէ | օմպարտիտան Սիլան վէ Բօմա մէմալքիւնտէն Պօլօնիա ահալլէրի պէշլէրիւնտէ իթթիհատ իտիւպ, քիշիկատէլէրի րիասէթի իլէ քէնտիլէրիւնէ մախսուս պիր իտարէ թէշ քիւ իտէրէք, Պրանսա թէրաֆընը թուլթմադտա իտիլէր:

Իշ հասըլ Իթալիա սէֆէրի պաշլատըգտան պէրիւ, Վէնէտիկ ճիւմհուրուռնուռն պէօյիւք Սէնաթօ մէճլիսիւնտէ իւշ թէրաֆ զուհուր իթմիշիտի: Պիրիսի, էսքի Սէնաթօրլար թէրաֆը, քի Վէնէտիկիւն քեամիլէն իսթիգլալիէթի իտտասարնտա օլուպ, վէ կէրէք Լէսթրիա վէ կէրէք Պրանսա նուֆուզուռնու րէտտ իտիւպ, քէնտի իտարէլէրիւնի քէնտիլէրի թէսվիէ իթմէք միւրասընտա իտիլէր: Լնճագ Վէնէտիկ ճիւմհուրուռնուռն պուլուռնտուզու հալ վէ հիւէթէ նազարէն, հէր հալտէ պու իքի տէվիէթին պիրիւնէ մէյլ իթմէք լազըմ կէլէճէյիւ տէն, պու իտտաա պաթըլ վէ պի ասաս ըտը: Իքիւնճի թէրաֆ պիւլ թիւն պիւլթիւնէ Լէսթրիա թէրաֆտարլարընտան օլուպ, պուռնլարըն միւրատը տախի սիւրէթա պի թէրաֆըգ. անճագ մանատա Պրանս սայա գարշը ճէնկ թէտարիքիւնտէ պուլուռնմագ ըտը, վէ րէիսլէրի, իւմէրատէն Իէզարօ նամ քիմէսնէ օլուպ, Սէնաթօ մէճլիսիւնտէ կէնճ թագըմը քեաֆֆէթէն պու բօլիթիգայա թապի իտիլէր:

Իւշիւնճիւ թէրաֆ տախի պիւլթիւն պիւլթիւնէ Պրանսըլ թէրաֆտարը իտի. իւմէրատան Պաթալիա պու թէրաֆըն րէիսի օլուպ Պրանսա ճիւմհուրու իլէ սիւրէթը թէտաֆի վէ թէտարիւզիտէ պիր ահանամէ թանդիւմ իթմէք ճահտընտա իտի. վէ Վէնէտիկ ճիւմհուրուռնա պուռնտան պաշգա րահը սէլամէթ եօզ իքէն, պու էֆքեարը Սէնաթօ մէճլիսի պիր վէճհիլէ թաստիգ իտէմէտի. վէ օլ վէճհիլէ Վէնէտիկ ճիւմհուրու հիւքիւմէթի, քիշիկատէլէրի իթթիաղաթը վէ թէքէպպիւրիւնտէն վէ սիւնիւ սալէրիւնտէն մատաա, էլլէրիւնտէ պիր հիւնէրլէրի պուլուռնմայան պիր թագըմ եէթմիշլէք սէքսէնլէք մաշուշ ատամլար էլիւնտէ գալտը:

20. Պալատ զեքրի կէշտիյի վէճհիլէ Պօնաբարթէ Վիէնա եօլաւընտա միւսալէհէ իսթիհասլիւնտէ պուլուռնտուզու հալտէ, արգաւ սընտա սիւահը օլարագ իւշ միլիօն ահալլի քէնտի հալիւնէ թէրք իթմէք քեարը ագըլ օլմատըղընտան, Վէնէտիկ իւմէրատընտան Իէզարօ նամ զալթ իլէ տախի միւքեալէմէյէ կիրիշիպ, Պրանսանըն մուսվէնէթինի թէքլիթ իլէտի. վէ Պրէշիա վէ Վերկամա էյալէթլէրի Վէնէտիկ ճիւմհուրու հիւքիւմէթինէ գարշը րէֆը լիւլայը իսեան իթմիշ օլուպլարընտան, պուռնլարը աայրէի իթանթէ տախիլ իթմէկէ Պօնաբարթէ միւլթահիւտ օլուպ, մուգապէլէսիւնտէ Վէնէտիկիւն Լէսթրիայա իլանը հարպ իթմէսի, վէ Պրանսայա իմոտտիէ օլմագ իւզըն օն պին ապէր վէրմէսիւնի մաթլուպ իտիւպ, նասիհաթ նէվիւնտէն օլարագ, Վէնէտիկիւն գարա թէրաֆընտա օլան քիշիկատէ ֆամիլէալէրիւնի տախի ալթուռն քիւլթիւպէ գայտ իթմէլէրիւնի իսթար իլէմիշ իտի:

1 Էսքի Իթալիանըն հէր թէրաֆընտա, իտանէտան վէ պէօյիւք քիշիկատէլէտիւն գալտըն մախսուս օլան քիթապլար ղայէթ միւլ

զէյիւն վէ ալթուռն եալտըլ իլէ միւլթմա օլտուզուռնտան, պուռնլարա ալթուռն քիթապ իսմի վէրիլիշ տիր: Վէ իտի պու քիթապա

Բէզարօ, օն պէշ կիւնտէն ճէվապ կէթիրիրիմ տէյիւ Պօնաբարթէ տէն մուֆարաֆաթ իտիւպ, լաբին ասըլ ֆիբրի Լաթրիալըարըն ֆիթուհաթընա մունթազըր օլմագ իւզըէ վագըթ գազանմագըր : Ըն ճագ Պօնաբարթէ պու օն պէշ կիւն զարֆընտա, Բիավէ նէհրինի կէշիպ, վէ Լըշիտուգա օրտուսուհու տախի Թալիամէնթօտա պօզ տուգտան մաատա . Պէրկամա, Սալօ, վէ Պրէշիատա Պրանսըզթէրաֆտարըրը օլան ահալի Վէնէտիկ հիւքիւմէթինէ գարշը աշէքեալէն զօրպա գալպըպ, Ճիւմհուր ապէրինի գօվլամըշար, վէ Պրէշիատա իբի պին գատար մուսթահֆիզ հըրվաթ ապէրինին սիւահալարընը էլէրինտէն ալըպ չէհիրտէն տէֆ իթմիշէր իտի :

(Ս) պէշ կիւն մուրուրինտէն սօղրա Բէզարօ տէօնիւպ կէլտիքտէ Պօնաբարթէ թէքրար թէքլիֆլէրինի օրթայա գօյուպ, « տահա սիւ լահլանըյօրմուսուհուգ » տէյի սիվալ իթտիքտէ, Բէզարօ ճէվապ վէրիպ, « հայ հայ տէտի . Պրէշիա վէ Պէրկամա զօրպալարընըն հագ » գընտան կէլմէք, Ղրէմա վէ Վէրօնա ֆէսատ բիշէլէրինի թէրպլիյէ իթմէք, վէ ասըլ Վէնէտիկտէ օլան իխթիլալ կիրուհինին տախի հատտինի պիլտիրմէք իշիւն սիւահա տավըանմագ Ճիւմհուրուն վա Ճիպէյի զիւմէթի տիր » :

Բէզարօնուն պու զօրպալար, ֆէսատ բիշէլէր, վէ իխթիլալ կիրուհի տէտիյի պիւթիւն Պրանսըզ թէրաֆտարըրը իտիլէր : Պօնաբարթէ պէյլէ ըու պէ ըու թահգիրէ տէրէճէյի իֆրաթտէ հիտ տէթլէնիպ, « էյէր թէրաֆընըզտան վագի օլաճագ պիր գուսուրտան » սօլայը, արգամտան պիր ֆէսատ զուհուր իտէճէք օլտուղու հալտէ վէ եախօտ մուհաֆաղայա պրապալըղմ ապէրին պիր գըլընա խալէլ կէլտիյի սիւրէթտէ, պիլմիշ օլուն քի կէշէնտէ օրտու իլէ Իթալ լիատա պուլուստուղում էսնատէ գապահաթ սայըլան չէյ, շիմտի լէլմանեատա պուլուստուղում վագըթտա զուհուր իթտիյի հալտէ տէ, աֆվ վէ էօզիւր գապուլ իթմէզ պիր թէօհմէթ սայըլաճագ տըր : Վէ Ճիւմհուրուսուղուս սօնու կէլմիշ օլուպ, խարապիլէթի իլամընը սիզ քէնտինիզ քէնտի էլինիզ իլէ եազմըշ օլուրսուսուղ : Լէնսէմ տէ եէնիլսէմ տէ պէլասընը սիզ չէքէճէքսինիզ պիլմիշ օլուսն » . տէտի :

Պու միւքեալէմէտէն սօղրա Պօնաբարթէ վէ Բէզարօ պիրիպիրին տէն այըրըտըրար . Պօնաբարթէ քէնտի ֆիթուհաթընը, վէ Բէզարօ տախի քէնտի բօլթիթիգասընը իլէրի վարտըրմայա սայ իլէտի, վէ վա գաա Լըշիտուգա Գարօնուս մաղուպիլէթինտէն սօղրա տախի Վէնէտիկ ասըլգատէկեան կիրուհինին Պրանսըզ Ճիւմհուրու ալէյինէ օլան պուլըլ ու ատավէթի ալէլ ամեա օլ մէրթէպէ շիտտէթ քէսպ

գայտ օլմտըգճա, պիր քիմնէ նէ գատար պէյիւք, նէ գատար միւշէրէֆ ֆամիլեա տան օլա, պէյիւք ասըլգատէկեանտան սայըլամաղըր : Պու իսթիսնա սօն վագըթլարտա քիթապտան տըշարը գալան սայըլ միւթէպէր քիշիգատէկեանըն ինֆաալինի միւճիւզ ղարապ վէնէտիկ Ճիւմհուրու նէզրինտէ հասէտ վէ

գըրգանճըգ էսերի օլարագ խայըճա ֆէսատ վէ շիգագ տտիլ զուհուրա կէլմէյէ պաշա մըշտըր : Պօնաբարթէ պու քիպի քիշիգատէկեանը տախի քիթապա գայտ իտէրէք, պու թալթիֆ իլէ Վէնէտիկ ասըլգատէկեանը պէշ նիտէ պիր իթթիֆագ հասըլ իթմէք իւզըէ, պու նասիհաթը թէճիլ իթմիշտի :

իթմիշ խորքի, Վ Էնէտիկ Էլէիսինէ խապէր կէօնտէրիպ, Լըսթրիա տէվլէթի իլէ պիր իթթիֆագ ահտնամէսի թանգի մինէ գալգըմըշար ըտը :

Պու ճէտիտ ահտնամէյէ Լըսթրիա տէվլէթի Վ Էնէտիկ ճիւմհուրունտան զիատէ թալիպ վէ խահիշքէր օլուպ. հաթտա Վ Էնէտիկ մէմալքի ճիւմարլարնտա պուլունան ճէնէրալարա կիլի թալիմաթլար կէօնտէրիպ, Պրանսըզ օրտուսունուն արգասընտա օլան Վ Էնէտիկ ահալիսինի այագլանտըրըպ սիլահլամագ իւզըն թէնպիհաթ վէրիլմիշիտի :

Պու մուամէլէյի ֆասիտէնին իճրասընա պաշլըճա ճէնէրալ Վալ տօն մէմուր թայէին օլունտուղունտան, Բէզարօ իլէ պիլ իթթիֆագ նէշը իթմէտիքլէրի իլաննամէ վէ եալան հալատիպէր գալմամըշ ըտը : Պրանսըզըն Բէնօտա վէ Սամպրէմէօզտէ օլան օրտուլարը միւնհէգիմ վէ բէրիշան, թիրօլօ, Պրանսըզ ապէրինէ պիր գապրիսթան, վէ ժուպէր պիւթիւն ապէրի իլէ թէլէֆ օլտու տէյի միւթտէլէր նէշը իլէտիլէր : Պրանսըզ ճիւմհուրունուն Վ Էնէտիկտէ օլան Էլէիսի Պըրանսըզ ապէրինին Բէնօ քէնարընտա պուլունամալըզըն. վէ ժուպէրին Վարինթիատա պուլունտուղունու պէյհիւտէ եէրտէ թահ ըրաթը բէսմիէ իլէ իսպաթա գալգըշըրըտը : Պրանսըզ ալէյհինէ զուհուրա կէլէն ֆէսատը, Բէզարօ տայիմա զալէպէի նուֆուգի իլէ ալէվէնտիքէրէք, Վ Էնէտիկ ճիւմհուրու խըտմէթինտէ պուլունան հըրվաթ վէ արնաուտ ապէրի մուամէնէթի իլէ Վալտօնուն միւրատը իւզըն մատտէի միւնաֆագաթ վէ միւնազաանըն իպգասընա ծայ իտէր իտի : Վ Էնէտիկին պու հալի մախլութիէթինտէն նաշի, Էօ թէտէն պէրու Պրանսըզ թէրաֆընը թութան, վէ բէֆը լիվայը իսթիգլալ իտէրէք սիլահլը պուլունան Պէրկամա, Սալօ, վէ Պրէշիա ահալիսինէ պիր գաթ տահա ճէսարէթ կէլիպ, տահա զիատէ գալի պիր իթթիհատ իլէ Սիլան, Պօլօնիա, վէ Սօտէնա ահալիսինէ ըապթ օլտուլար :

Եալընըզ Վ Էրօնատա Բէզարօնուն իֆրաթ նուֆուզու օլտուղունտան, Բատուա վէ Վ Էնէնցա ահալիսի իլէ պիլ իթթիֆագ Լըսթրիա վէ Վ Էնէտիկ հիւքիւմէթլէրինին գանը իվլալէրինէ բուի թէսլիմիէթ կէօթէրէրէք, ազըլարընճա Պրանսըզարըն գանը իլէ Պրանսըզ նուֆուղունտան Վ Էնէտիկի խէլաս իթմէյէ հազըր օլմագտա իտիլէր :

3°. Պրանսըզ ապէրի իւմէրասընտան ճէնէրալ Պալան Վ Էրօնատա, վէ ճէնէրալ Բիւմէն Սիլանտա մուհաֆըզ պուլունտուլարընտան, Պօնաբարթէնին մէրքէզի Եուտէնպուրկտա օլտուղու հալտէ, Պրանսըզ ապէրինին վէ թէրաֆտարլարընըն ալէյհինէ պիւթիւն Վ Էնէտիկ մէմալքիտէ ալէլ ումում պիր ֆէսատ թէրթիպ օլունտուղունու խապէրինի ալտըպտա, Պօնաբարթէ պիւթիւն Բթալիա էյալէթլէրի նին գօմանտարըզընը ճէնէրալ Բիւմէնէ վէրիպ, վագըթ ֆէվթ իթմէյէրէք Վ Էնէտիկէ տալի, եալէրլէրինտէն գօլ աղասը ժիւնօյու մէմուրէն իրսալ իլէտի. վէ Վ Էնէտիկ Սէնաթօ մէճլիսինի ճէլպ իտիւպ ճիւմէ մուվաճէհէսինտէ եիւքսէք սէսլէ գրաաթ օլունմագ իւզըն շու մէկթուպու եէտինէ թէսլիմ իլէտի :

Իթալիա օրոտուսունուն սէրապէրի Պօնաբարթէ, Վէնէտիկ ճիւմ հուրու բէիսի էսալէթիւ Տօժ ճանապէհինն¹ :

Ելուտէնպուրկ մէրքէղի . 9 նիսան . 1797 :

« Պիւթիւն Վէնէտիկ ճիւմհուրու մէմալքինտէ Վէնէտիկ թէ
 « պաալարը սիւհա տաւրանըպ, ֆէսատա պաիս օլաճապ սէտալէր
 « իլէ, Պրանսըլար Գալլ օլտան տէյի չաղըրճապտա տըրլար : Վէ պուն
 « լարն էլինտէ թէլէֆ օլան Պրանսըլ ասքերի պիր գաչ եիւզ նէ
 « ֆէրի թէճալուզ իթմիշ տիր : Վէ պու ֆէսատը սիլքէնտինիլ հա
 « զըրլայըպ թէրթիպ իթմիշքէն, շիմտի նաֆիլէ եէրտէ ինքեարընա
 « գալգըրը օրոտունուզ : Վէ զանն իտէրսինիլ մուզաֆֆէր ասքերիմի,
 « Լէմանեանն կէօպէյինէ գատար իլէրի սիւրմիւշքէն, տիւնեանն
 « էն մուազզամ միլլէթինին նամուսունու սիլլէրէ չիյնէտըմիյիմ գը
 « յաս իտէրսինիլ : Իթալիա ասքերի ալայլարը, պիւա ֆիթուր բէֆիզ
 « լէրինին գանընը սիլլէրէ տէօթթիւրէճէքլէր մի մէմուլ իտէրսինիլ :
 « Վօրգմայըն, բէֆիլէրիմիլին տէօթթիւրէրի գանըն ինթիգամը ալը
 « նաճապ տըր . վէ պու ազիմ մէմուրիէթէ հանկը ալայը, հանկը թա
 « պուրու թայեին իթսէմ, սիլլէն հագգընըղտան կէլմէք իշիւն լա
 « զըմ կէլէն գուվլէթին իւչ գաթընը ըզհար իտէճէքլէրինէ շիւպ
 « հէմ եօգտուր : Պրանսըլ ճիւմհուրունուն Վէնէտիկ ճիւմհուրու
 « նա կէօթէրտիյի պունճա ալիճէնապըղա գարը, Վէնաթօ մէճիւ
 « սինիլ գարա հիլլէրէ վէ իըլանէթլէրլէ պէօլէ մի ճէվապ վէրմէ
 « լիլիտի : Իմտի գօլ աղասը փայէլիլէրինտէն վէ եամլէրէրիմտէն պիրի իլէ
 « սօն քէլամըմը սիլլէրէ կէօնտէրմէյէ մէճպուր օլմուշըմ : Եւ ճէնի, Եւ
 « պարըլ : Եւ տէրապապ թէտապիրի լաղըմէյի իճրա իտիւպ, իիթիլալ
 « կիրուհին տէֆ իթմէզսէնիլ, գաթիլլէրի ալիլ իւ կիրիֆթ իաիւպ,
 « Պրանսըլ մէմուրլարընա թէսլիմ իթմէզսէնիլ, պիլլէմ թէրաֆըմը
 « տան իլանը հարալը օլմուշ սայըն . էվլէլէի քիպի նէ () սմանը պօ
 « ղազընըղա պասմըշ . նէ պաշգա պիր տիւշման մէմէքէթինիլէ կիր
 « միլքէն, նիլէթի ֆասիտէ վէ սուի գաստ իլէ բաբասալարը թու
 « թուպ մահպուս իթտինիլ, միւրատընըլ ահալիյի իիթիլալա գալ
 « տըրմագ վէ սօղրա Պրանսա օրոտուսունա գարը գուլլանմագտը
 « պիլլէրիմ :

« Եէտինճի Գարընուն կիւնլէրի կէճմիշ տիր : Պրանսա ճիւմհու
 « րունուն սիլլէրէ իպրազ իլլէտիյի պունճա հիմմէթ վէ իլթիֆաթ :

¹ Իթալիանըն Վէնէտիկ, ճէնօլա վէ սա
 յըր եպի ճիւմհուրարընըն բէիլլէրինէ Տօժ
 (Տուգա) խալ վէրիլի խալ : Վէնէտիկ Տօժ
 լարընն հիւթիւմէթի ղայէթ զիատէ օլուպ, պա
 յաղըճա գրալ մագամընտա տէքեամըրը վար
 ըրը : ճէնի վէ սուլ իմզալամագ, խմէրինէ
 «իլքէ պասմագ . վէ սայըր պու քիպի իթիլալ
 ըրը տալի վարըրը : Վէնէտիկին իլք Տօժու
 թարիլի Իսանը 697 սէնէսի Անաֆէսթօ թալ

լուշի, վէ սօն Տօժու տալի 1797 սէնէսի
 Լուտօֆիգօ Մարինի նամ քիմէսնէ խալ : Տօժ
 լար ղայէթ միւսին վէ ինթիլար օլան քիշիլա
 տէկէանտէն ինթիլապ օլունտուգլարընտան,
 մէննէտտէ բէք ուլ վագըթ կէշիլիլէր խալ .
 սայըր ահալը ղարպէլէրի Վէնէտիկ թարի
 իլինէ միւթալիգ օլունդունտան, մագսէտի
 միլտէն խարըճտա օլաճաղը աշիքէար տըր :

„տէն սօղոս . պէնի ճէնկէ մէծպուր իտէրսէնիզ, զանն իթմէյին քի
 „Պրանսըզ ապէրի սիզին սիլահլատըղընը հարամիլէր քիպի պիկիւ-
 „նահ վէ սէֆիլ ահալինին մալ, էմլաք, վէ զսիւրէլէրինի եաղմա-
 „լայաճագլար . պուսլար տայիմա Պրանսըզ ապէրի հիմայէթի թահ-
 „թընտա պուլունարապ, սիզին հիւքիւմէթը ճէվրիէնիզտէն քէնտի-
 „լէրինի գուրթարաղըմը իշին իլա նիհայէ պիղլէրէ տուա վէ սէ-
 „նա տախի իտէճէքլէր տիր ” :

Պօնաբարթէ պու մէկթուպ իլէ պերապէր, Վ Էնէտիկտէ միւգիմ
 Պրանսըզ էլ իսինէ տախի միւճիպինճէ թալիմաթ կէօնտէրիպ, լա-
 զըմ կէլէն թարգիէի իթա իթմէտիքլէրի հալտէ սէրիան Վ Էնէտիկտէն
 չըգըպ կէրի կէլմէսինի էմր իլէտի : Դիւնօ տախի աթէշի մէշըէպ պիր
 զապիթ օլուպ, մուսիսիարէն միւշէրրէֆ օլտուղու ֆիթուհաթլար
 իլէ տախի քէսպը թէֆաիսիւր իթմիշ օլտուղունտան Պօնաբարթէ-
 նին պու թալիմաթընը մէքէգը լայըգընտա իճրա իլէտի : Վ Էնէտի-
 կէ եէթիշտիյի կիւն պէօյիւք ճումաա (Նապ ուրբաթ) եօրթուսու
 օլուպ, հէր նէ մէսալիհ իշիւն օլուր իսէ օլտուն օ կիւնիւ մէճ
 լիսէ թօլլանմագ գատիմտէն պէրու մուհալ գապիլինտէն իտի, Դիւ-
 նօ պիլ ըսրար մէճլիսին թօլլանմասընը էմր իտիւպ, եօսսա իլանը
 հարալ իտէճէյինի պէյան իթտի : Վիմէյէ րահմ վէ աման վէրմէյէն
 պու Սէնաթօ մէճլիսի ազալարը սօն սաաթլարընըն եագլաշտըղընը
 ֆէհմ իտէրէք, Դիւնօնուն պայղընա տիւշտիւլէր : Բէգարօնուն տէ-
 սիսէլէրի, Վ ավտօնուն եալանլարը պյան աշիքէար մէյտանա չըգտը :
 Գուպպէլէր ալթընտա, մահգէնլէր իշինտէ մէշվէրէթ իտէն պէօյլէ
 պիր հիւքիւմէթին տույուլմատըգ վէ իշիթիլմէտիք պիր էսրարը գալ-
 մատը : Խարիճտէ տախի Պրանսա ճէնէրալը Եուպէրին Վ իլախա
 սահիպ օլուպ, էմսալի կէօրիւմէմիշ պիր ուսթատ մանօլա իլէ պէօ-
 յիւք օրտու իլէ պիրէշտիյի, Բէնօ վէ Սանպրէմէօզ ֆըրգալարընըն
 հալա Վ Էնէտիկ մէմալիքինտէ պուլունտուգլարը, ճէնէրալ Վ իգթօր
 Բօմա էյալաթընտան կէրի տէօնէրէք Վ էրօնայը օն պէշ պին ապէրլէ
 մուհասէրէ իլէտի, (Ժրօնուն եիրմի պէշ պին ապէրլէ Վ Էնէտիկ
 իտարընտա օլան Վ ալունա էյալէթի իւգէրինէ կէլմէսի, իքի Նաթ-
 րիալը ճէնէրալարըն Պօնաբարթէնին մէքէգինէ կէլիւպ, Նաթրիա
 տէվլէթի քիպի մաղըուր պիր տէվլէթ թէրաֆընտան վէքիլ օլարագ
 Պօնաբարթէտէն միւթարէքէ թալէպ իլէտիքլէրի, վէ պատէհու միւ-
 սալէհէ մուգավէլաթընը թանպիմ իթմէք իւղրէ մուրաիսաա մագա-
 մընտա օրատա գալմըշ օլտուգլարը քիմէտէն մէսթուր տէյիլ իտի :

Եւվմը մէգքիւրտէ Վ Էնէտիկ Տօթու Սարինի, Պօնաբարթէյէ պիր
 ճէվասնիմա եաղըպ վագի օլան գաթթալ վէ իթիլալի, Վ Էնէտիկ
 ճիւմհուրու ալէյհինէ զօրպա գալգանլարա գարչը ճիւմհուրու մէգ-
 քիւրէ սատըգ գալանլարըն իսահիշինէ համլ իլէտի, պու ճէվաս հիշ
 պիր վէճհիլէ շաեանը գապուլ օլամայըպ, հէմ զօրպա տէտիքլէրի տէ,
 Պրանսըզ թէրաֆընը թուլթանլար օլուպ հէմտէ նամէնին ալթ
 թէարֆընտա պէյան իթտիյի շու էֆքէարա պիր վէճհիլէ մինասիպէթ

ալամաղլոր : “ Սէնաթօ մէճլիսի ճիւմհուրէթէյն պէյնինտէ տէրքեար
 ” օլան խալիսէթ վէ մէվալաթըն թէյգիտ իւ իպգասը էֆքեարընտա
 ” տայիւմ վէ պէր գարար օլուպ , պու վէսիլէ իլէ տախի քէյֆիէթին
 ” թէքրարէն արղ ու իֆատէսինի վաճիպէի զիմմէթ ատտ իթմիշ տիր ” :

Եւ լազըրտըլար . լաքին Վ էնէտիկ ճիւմհուրուսն սապրգասը
 նա նազարէն քիմնէ էմնիէթ վէ իթիմատ իտէմէզիտի : Պու վէճհիլէ
 Պօնաբարթէ զաթէն ֆիքրինտէ ճիւմհուրու մէզքիւր հիւքիւմէթի
 նին բէֆ իւ իլալէսի պապընտա լազըմ կէլէն էսպապըն իսթիհասալինի
 թասիմ իթմէքտէ իքէն աթիտէ նազլ օլունաճագ Վ էրօնա գաթթա
 լը իւսթէ կէլէրէք , Վ էնէտիկ ճիւմհուրու թէպասալէրի պինայը հիւ
 քիւմէթլէրինի քէնտի էլլէրի իլէ հէտմ իթմիշ օլտուլար :

4° Պօնաբարթէ Լէօպէնտէ Լէսթրիա մուրախիսասալարը իլէ միւ
 թարէքէ իւզէրինէ միւքեալէմէ իթմէքտէ օլտուն , Վ էնէտիկ Սէնա
 թօ մէճլիսի ազալարը Վրանսա ալէյհինէ մէլուֆ օլտուլարը պուզզ
 ու ատալէթտէն միւթէհարրիք օլարագ , Շէհրէրտէ , Գասապալար
 տա , Բիւխալէրտէ վէ սայըր մէճմայի նաս օլան մահալլէրտէ պիւ
 թիւն ահալլի ֆէսատա տալէթ իթմէքտէ իտիլէր : Բասգալիատան
 էվլէլճէ պէյլիւք հաֆթատա , Բէզարօ նամ միւտիր գըրգ պին գա
 տար քէյլիւ վէ օն պին գատար հըրվաթ սիլահլանտըրըպ , պիւթիւն
 Վրանսըլարը վէ թէրաֆտարլարընը գըլըճտան կէչիրմէյէ հազըրլա
 մըշլոր : Պու թէրթիպ իւզըն Վ էրօնասա վէ սայիր մէվագիի միւ
 նասէպէտէ պըրաղըլան Վրանսըլ ապքերլէրինի քէյլիւլէր իհաթէ իւ
 տիւպ պիրի պիրի իլէ օլան իսթիլաթը քէսմիշէր իտի . հէր հանլը
 մահալտէ , թէնհատէ վէ եալընը Վրանսըլ վէ թէրաֆտարլարը պու
 լունտուղու հալտէ անինտէ վուրուպ էօլտիւրիւրլէր իտի : Նիհայէթ
 Վ էրօնա միւթէպէրանը , Լավտօնա կիլլի մէկթուպ եազըպ , ապքեր
 լէ Վ էրօնայէ եիւրիւտիլիւ հալտէ մէմլէքէթի թէսլիմ իտէճէքլէրի
 նի խապէր վէրմիշէր իտի :

Վ էրօնա մուհաֆըզը պուլունան Վրանսըլ ճէնէրալը Պալան , ահ
 վալը մէմլէքէթէ վագըֆ օլարագ մէվճուտու մայեթթի օլան ապքերի
 միւմքին մէրթէպէ թօփլայըպ , գալէյէ կիրմէլէրինի էմը իթմիշ իտի :
 Վ է Վրանսըլ հագգընտա զուհուրա կէլէն ֆէսատը մէմլէքէթ միւ
 տիրլէրինէ աղնաթըպ , թէմինաթ մաթլուպ իյլէտի իտէ տէ , թիւրա
 հաթտան ճէվապլէր ալտըղընտան , Սիլան վէ Սանթօվատան իսթիւ
 տատ իտիւպ , քէնտիսի գալէ տէրուսինտէ հըֆղ օլմնյա հազըրլան
 մըշլոր :

Նիսանըն օն եէտինճի վէ Բասգալիանըն իքինճի կիւնիւ պիր տէհ
 շէթիւ իսթիլալտըր պաշատը Վ էրօնա շէհրինտէ , Ժագօպէնլէր¹ գալլ
 օլտու չազըրշարագ սիլահլը քէյլիւլէր մէմլէքէթէ խընճախընճ տու
 խուլ իլլէտիլէր : Ճէնէրալ Պալան ապքերի գալէյէ թօփլայըպ վէ եա
 լընըլ գաբուլարըն մուհաֆազասը իչիւն պիր գաշ պէօլիւք պըրագըպ

¹ Օլ էնտտէ Վրանսըլարըն խախմէրի , Ժագօպէն թէսլիէ իթմէքտէ իտիլէր :
 պէլ ումում Վրանսըլարա իսթիհաքեարի ,

Թօփլարը մէմէքէթին իւզերինէ չէվերտի , վէ իւզերլէրինէ պիր հիւ-
 ճիւմ օլտուղու անտէ մէմէքէթի վուրուպ էագաճաղընը իլան իյէ-
 տի . անճագ էօյլէ վագթը մէմէքէթին հէր թէրաֆընտան ըսըգ սէս-
 լէրի իշիտիլմէյէ պաշանտը : Պիւթիւն ահալի Պրանսըղարըն իւսթիւ-
 նէ գույուլտուլար քիւմէ քիւմէ սիւահը քէօյլիւլէր , գաբուլարըն
 մուհաֆազասընա թային օլուհան պէօլիւլէրին իւզերինէ հիւճիւմ
 իթտիլէր , գալէյէ գաշամայանլարը վուրուպ էօլտիւրտիւլէր . վէ տա-
 հա ազղընճալարը մէմուրէն Վէրօնատա պուլունան սայըր Պրանսըղ-
 արը շիշլէյիպ վէ էօլտիւրիւպ լէշլէրինի Վտիճէ նէհրինէ աթմատա
 օլտուլար . վէ խասթախանէլէրէ տախի կիրիպ խասթալարա պիլէ մէր-
 համէթ իթմէյէրէք գանլարընա կիրտիլէր : Վալէյէ գաշամայան պի-
 չարէ Պրանսըղար , հէր պիրի պիրէր թէրաֆտան գօշուպ հիւքիւ-
 մէթ գօնաղընա սըղընըրլարըտը . հիւքիւմէթ պու գաթթալըն քէնաի
 մալիւմի իլէ օլմայօր քիպի կէօսթէրմէք իջիւն պուլնլարա սիւրէթա
 մուլալէնէթ կէօսթէրտի . տէօրթ եիւզ գատար Պրանսըղ պու վէճհ
 իլէ թէլէֆ օլուպ , ֆագաթ գալէտէ օլան Պրանսըղար հէմշէհրիլէ-
 րինին պէօյլէ տիրի տիրի պօղաղանտըղընը , վէ լէշլէրինին Վտիճէ
 իւզերինտէ եիւզտիւյիւնիւ կէօրտիւքաէ , բիւր աթէշ օլուպ , ճէնէ-
 րալ Պալան մէմէքէթին իւզերինէ եաղմուր քիպի տանէ եաղտըրմա-
 յա պաշատը . մէմէքէթի քիւլ իթմէք պիր շէյ տէյիլ իտի :

Վ ագաա խարիճտէն կէլէն քէօյլիւլէրին , մէմէքէթին քիւլ վէ
 խարապ օլմատը գայտ ու հաճէթլէրի տէյիլ իսէ տէ , Վ էնէտիկ ահալիսի
 վէ միւթէպէրանը պու եիւզտէն իֆրաթ էնտիշէյէ կիրիֆթար օլուպ ,
 քէֆիէթի սուլհա եաթըրարագ մէմէքէթի գուրթարմագ միւրատը
 իլէ ճէնէրալ Պալանա մուրախխասլար կէօնտէրիպ միւքեալէմէ թէք-
 լիֆ իթմէյէ մէճպուր օլտուլար : Ղէնէրալ Պալան հիւքիւմէթ գօնա-
 ղընա սըղընան պիչարէ Պրանսըղարը գուրթարմագ միւրատը իլէ , ա-
 թէշի մուլագգաթէն մէքս իթմէյէ րազը օլտու : Վօնագտա օլանլարըն
 իլինտէ , գարըլար , խասթալար վէ չօճուգլարտա վարըտը , վէ զօրպա-
 լար , մէմէքէթէ օլան խասարաթը պուլնլարըն գանը իլէ էօտէշիլիզ
 տէյի պաղըրշմագտա իտիլէր : Ղէնէրալ Պալան պուլնլարըն քեաֆֆէսի-
 նին սալիմէն գալէյէ նագլինի , քէօյլիւլէրին վէ հըրվաթ պէօլիւլէրինին
 շէհրտէն տէֆինի , վէ նասըն էլինտէն սիւահլարըն ալընմասընը վէ մէմէ-
 քէթին իթաէթ իթմիշ օլտուղունա պիր նըշանէ օլմագ իւզըն շէհրին
 միւթէպէր վէ խանէտան զատէլէրինտէն պաղը րէհինլէր վէրիլմէսինի
 էքիտէն թալէպ իյլէտի . պու մուգալէլաթը հիւքիւմէթէ աղնաթմագ
 իջիւն , մէմէքէթ միւտիլլէրի Պալանտան պիր զապիթ թալէպ իթաի-
 լէր , Պօթօալ նամ տիւլմէք գօլ աղատը պու մուխաթարալը խըղմէթի
 իւհտէսինէ ալմաղա ճէսարէթ իտիւպ , գուտուրմուշ վէ քէնաիինի
 բարալամայա եիւրիւյէն ճէօմաաթըն իլինտէն կէշիպ նիհայէթ հիւ-
 քիւմէթ սէրայընա սէլամէթլէ վասլ օլապիլտի : Պիւթիւն կէճէ մէմ-
 լէքէթ նաղըրը վէ շէհր էմինի իլէ թէհի միւզաքէրաթտէ կէշտի , վէ
 պիր շէյէ գարար վէրէմէտիլէր , Վ էնէտիկլիլէր նէ նասըն էլինտէն
 սիւահ թօփլամայա նէ րէհին վէրմէյէ րազը օլուպ հաթտա ճէնէրալ

Պալաններն մէմլէքէթտէն ալաճաղը ինթիգամա գարչը էմնիէթ պիլէ մաթլուպ իթմէյէ գալգըտըլար : Պէրիտէ պու վէճհիլէ միւքեալէմէ տէ իքէն էօթէտէ շէհրին իշինտէ մուգաթէլէ մէն օլունմայըպ քէյլիլէր վէ ահալի գալէտէ օլան ապքերլէր իլէ պիրի պիրինի թիւֆէնքլէմէտէ իտիլէր , էրթէսի կիւնիւ նիսան օն սէքիզ , գօլ աղասը Պօ բօալ պիր շէյ պէճէրէմէլէրէք վէ պին էօլիւմտէն պին մուխաթարա տան գուրթուլուպ գալէյէ ավտէթ իթտի : Պու գապարմըզ գու տուրմուշ ճէօմաաթը հաքիմլէր զապթ իտէմէտիյինտէն բօսթլարընը պլրագմըզ գաշմըշլար ըտը , ահալի եէնիտէն գալէյի թիւֆէնքլէմէյէ պաշլատը իսէ օ վագթ Պալան թէքրարէն թօփլարը աթէշլէիպ մէմլէքէթի շիտտէթլէ տէյմէյէ վէ պէշ օն եէրտէն աթէշ գուհուր իթմէյէ պաշլատը . մէմլէքէթ միւթէպէրանը թօփլանըպ եէնիտէն սուլթ թէքլիֆ իթտիլէր , Պալան աթէշի մէքս իթտի իսէ տէ քէյլիլէր թիւֆէնք աթէշինի մէն իթմէտիլէր . պու վահշի ատամլար շէհրտէն չըգըպ , վէ գուրա վէ գասապալարա եաեըլըպ օրալարտա տախի պուլէ տուգլարը Ֆրանսըզլարա տա պու գաթթալը իճրա իյլէտիլէր , Քիւզա գալէսինտէ վէ Վ էրօնա գուրպինտէ օլան քէյլէրին Ֆրանսըզ մուհաֆազա ապքերի պու հալտէ ճիւմլէթէն գաթլ վէ թէլէֆ օլ տուլար :

5. Ենճագ ինթիգամ վագթը տախի կէլիպ չաթմըշլտը , հէր թէրաֆտան գուհուրաթ թաթարլար չըգարըլըպ , ճէնէրալ Քիլմէնէ խապէրլէր ուշմուշուտու , հէր ճանիպտէն ապքեր եիւրիւմէյէ պաշլատը , նիհայէթ Քիլմէն , Շապրան , Լահօ , Պարակէ Տիլիէ վէ Վ իլգթօր նաման ճէնէրալլար Վ էրօնանըն էթրաֆընը սարըպ պիր շէտիտ մուհարէպէ իթտիքտէն սօղրա մէմլէքէթ պիլա գալիլ թէսլիմ օլտու : Քիլմէն ֆէսատ պաշլարընը թիւֆէնքլէթիպ , պիր պուլուգ միլիոն ճէրիմէ ալտը , վէ աթլըլարընը քէյլէրէ տաղըթըպ քէյլիլէրտէն սիլահլարը թօփլաթտը , վէ գարչը կէլէնի գաթլ իթտիրտի , վէ քէյֆիլէթի մուֆասսալէն պաշ ճէնէրալ Պօնաբարթէյէ թագրիր իլլէտի , վէ պալատէ մէգքիւր պու գաթթալ Վ էրօնա Բասֆալլաը իսմի իլէ մէշհուր օլտու :

6. Վ էրօնատա պու հապասաթ իճրա օլունտուղու էսնատէ Վ էնէտիկտէ տախի էյէր , միւմքին իսէ , պունտան պէտթէր պիր ճիւրմ վէ թէօհմէթ վուգուա կէլի : Պիր պիրի իլէ ճէնիտէ պուլունան տէվլէթլէրին ճէնի կէմիլէրինին Լիտո նամ Վ էնէտիկ լիմանընա կիրմէսի էօթէտէն պէրիւ գանուենամէ միւգթէզասընճա եասագ օլմուշուտու : Ֆրանսըզլըն Վ էնէտիկ քէօրֆէզինտէ օլան ֆրըգալարը տօնանմասըն տան վէ գապտան Լօֆիէ գօմանտասընտա պուլունան պիր ուֆարագ պէյլիք ըսգուենասընը Լեսթրիա ֆրըգաթիյնլէրի գօվալամատա օլուպ հալա տախի զայէթ ֆուրթունա օլտուղունտան պու կէմի էլլէրինտէն գաշըպ վէ կէլիպ Լիտո լիմանը թապիալարը փիշկեահինէ սըղընմըշ , վէ տօգուղ թօփ աթարագ տախի գալէյի սէլամլամըշլտը : Թապիալարտան կէրէք գօվալայան ֆրըգաթիյնլէրի վէ կէրէք հալանըն ֆէնալըղընը կէօրիւյօրքէն , ըսգուենանըն լիմանտան չըգմասընա իշա

րէթ չէքտիւէր : Վապտան գարշը գօմայրայ թէտարիքեաթտա պու-
լունտու իսէ տէ, գալէտէն վագըթ պըրագմայարագ պիւլա աման եաղ-
մուր քիպի կիւլէ աթըպ կէմիի տէլք տէլք իթտիւէր : Վապտան
| օծիէ ֆէվգ էլ ատէ պիր ֆէտաքեարըզլա թայֆէլէրի սինթինէյէ
էնտիրիպ, վէ քէնտիսի թրօմպա մարինայը ալըպ կիւկէրթէ իւզէրինէ-
չըգտը, վէ լիմանտան կիտէճէք օլտուղունու պաղըրարագ աղնաթ-
մատա, կիւլէլէրտէն վուրուլուպ իքի թայֆէ իլէ պէրապէր տիւ-
շիւպ թէսլիմ օլտու, վէ պու վուգուաթ ՁՅ նիսանտէ վագի օլտու :
Հէման օ էսնատէ գարատան հըրվաթ սանտալարը եիւրիւյիւպ կէ-
մինին իչինէ կիրտիւէր, վէ ճիւմլէսինի գաթլ իտիւպ, եալընը պիր
իքի քիշի սաղ սագլայարագ | էնէտիկէ կէթիրտիւէր : Ղիւմհուր միւ-
տիրլէրի . | իտօ գալէսի գօմանտարընըն պու հարէքէթինի թահսին
իտիւպ քէնտիսինի աթիէ իլէ տախի թալթիֆ իլէտիւէր : | էնէտիկ
ճիւմհուրունուն խարապիէթինէ միւճիպ օլան պու վուգուաթը ֆա-
ճիէյի պու մահալտէ թէրք իտիւպ, կէլէլիմ | էօպէն միւթարէքէսի
մուգապլէլաթընա :

7. Պօնաբարթէ միւթարէքէ իչինէ րազը օլտուղու պէշ կիւն խի-
թամընա մունթաղըր օլուպ, Ղսթրիա տէվլէթի, հէնիւզ զուրու-
րունա պիր ֆիթուր կէթիրմէմիշ իսէ տահա չէտիտ մուհարէպլէր
իլէ քիպրինի թէզլիլ իթմէյէ հաղըրլանմագտա իտի : Ղիւճագ | իէնատա
բօլիթիգա թէպտիլ օլմուշ, ինկիլիգ թէրաֆտարըրը եիւզտէն տիւշ-
միւշ, վէ սէրայ վէ ահալի ճիւմլէթէն միւսալէհէյէ խահիշ կէօսթէր-
մէյէ պաշլամըշ իտիւէր :

Իմսի Քօնթ Սէրֆէլտի, Ղաբօլի էլէ իսի Ղալօ իլէ պէրապէր | էօ-
պէնէ Պրանսըզ ապէրի մէքէզինէ կէօնտէրտիւէր . Ղաբօլի էլէ իսինին
պէրապէր կիթմէսի իմբէրաթորիչանըն խաթըրնա միւրաաթէն օլտու
չիւնքի Ղաբօլի գրալընըն քէրիմէսի օլուպ, բօլիթիգայէ տախի գարը-
շըր ըար : Պու իքի մէմուրա տախի, միւսալէհէյէ սասա օլաճագ միւ-
թարէքէ թէքլիֆլէրինի իմգայա բուխսաթ վէ թալիմաթ վէրիլմիշիտի :
Ղիսանըն օն իւչիւնճիւ կիւնիւ միւթարէքէ միւտտէթի խիթամպու-
լուպ, Պօնաբարթէ չարիսա ապէրինի մուհարէպլէյէ հաղըրլանմագ-
տա իքէն պունլար եէթիշիպ թալիմաթլարընը իպրազ իլէտիւէր : | է
| էօպէնին էթրաֆընտա օլան պաղչէլէրին պիրինէ պի թէրաֆ իթի-
պար իտիւպ միւքեալէմէյէ մուպաշէրէթ իլէտիւէր :

Իմբէրաթորուն վէ թէրաֆընտան կէլէն մուրախսալարըն էն
պէցիւք զայլէլէրի թէշիֆաթ իւզէրինտէ իտի : Վայիտէի գատիւ
մէյէ նաղարէն Ղսթրիա իմբէրաթորու տայիմա Պրանսա գրալարը-
նա թէգատտիւմ իթմիշիտի վէ միւսալէհէ մուհալէտաթընտա տայիմա
իւք էվլէլ իմբէրաթորուն իամի զէր օլունուր իտի . վէ էլէլէրի տա-
խի Պրանսըզ էլէիլէրինէ թէգատտիւմ իտէրլէր իտի : | է Պրանսա
գրալարը տախի եալընըզ Ղսթրիա իմբէրաթորունա պու րայէթի
կէօսթէրիպ, գուսուր տէվլէթլէրին ճիւմլէսինէ քէնտիւէրի թէգատ-
տիւմ իտէրլէր իտի :

Պօնաբարթէ պու պէյհիւտէ վէ թիւրահաթտէն թէշիֆաթըն

Իւզէրինէ ըստար իթմէյիւ , հաթտա պու հաւլայի թալթիֆ իլէ քէն ախինէ կէրչէքտէն մէնֆաաթ չըգարմագ իւզըն , հիւքիւմէթը ճիւմ հուրիէ թէրաֆընտան թաստիգ գըլընմագ շարթը իլէ մուվագգաւ թէն գապուլ իլէտի : Պատէհու միւսալէհէ մուգատտէմաթը իւզէրինէ միւքեալէմէ օլունուպ , պէնտ պէնտ պիր միւզէքքէրէ թանգիմ օլունու : Լսւթրիա տէվլէթի , Պէլիգա էյալէթլէրինի , վէ Իթաւ լիատա Լօմպարտիա էյալէթլէրինի Պրանսայա թէրք իտիւպ , Բէնօ նէհրինին պէրի թէրաֆընտա օլան քիւչիւք Լլաման հիւքիւմէթլէրինին Պրանսատա գալմասընա , վէ Պրանսա իլէ Լլէմանեա հուտուտի Բէնօ նէհրի օլմասընա րաղը օլտու :

Լսւթրիա տէվլէթինէ տախի գայպ իթտիյի պու էյալէթլէրէ պէտէլ , Վէնէտիկ մէմալիքինտէն Իլիիրիա . վէ Իսթրիա (չըրվաթլըգ էյալէթլէրի) վէ եօգարը Իթալիատան ()լիցյա գատար միւմ թէտ օլան արաղինին թէրք օլունմասընա Պրանսըգ ճիւմհուրու րաղը օլտու :

Պօնաբարթէ պու միւքեալէմէ էսնասընտա Վէրօնա գաթթալընտան հէնիւգ խապէրտար տէյիլ իտի : Վէնէտիկլիլէրին եալընըգ Պըրանսըգարա ըզհար իթտիլէրի ատալէթ վէ զարազ , վէ պիր գաչ Պրանսըգ թէլէֆ իթմէլէրի իչիւն , պու գատար էյալէթլէրինի էլլէրինտէն ալըպ , վէ Լսւթրիայա վէրիպ , իլէրիտէ քէնտիլէրինէ տախի պէտէլը զիւն օլմագ իւզըն Իթալիանըն պէրի թէրաֆընտան , եանի Սօտէնա , Ֆէրրարա , Պօլօնիա վէ Բօմանիա թէրաֆլարընտան պիր մրգտար արաղի թէրք իթմէյի թասմիմ իլէմիշիտի : Պունլարտան մատտա Իթալիանըն սայըր թէրաֆլարընտա իհտաս օլունաճագ սալըր ճիւմհուրլէրի Լսւթրիա իմքէրաթորունուն տախի թանըյաճալը , վէ Պրանսըգ ապքէրինին տախի Լսւթրիա մէմալիքինտէն եանի Գարինթիա , Գարնիօլա , վէ Թիրօլտան չըգաճաղը , վէ էլ հասըլ Վէնէտիկ էյալաթընա միւթաալիգ սայըր խուսուսաթըն Լսւթրիա վէ Պրանսա տէվլէթլէրի իթմիֆագը իլէ գարարիլը օլմասը : Վէ պիրի Պէրն շէհրինտէ , վէ տիկէրի Լլէմանեանըն ախէր պիր պէլտէսինտէ լքի պէջիւք մէշվէրէթ գուրուլուպ , իպթիտա Լսւթրիա իլէ , պատէհու Լլէմանեա իլէ միւսալէհէ մուհահէտաթընըն թանգիմ գըլընմասընա , վէ Լսւթրիա տէվլէթի իւչ պյա գատար ահտնա մէյի իմլա իթմէլ իտէ , միւթարէքէ պօզուլուպ թէրքար մուհարէպէյէ պէտ օլունաճաղընա գարար վէրիլիպ , պու սուլճ մուգատտէմաթը մաղպաթասը 1797 նիսանըն օն սէքիլինճի կիւնիւ իմլա օլունալու :

8: Կլէլիմ Վէնէտիկ ճիւմհուրինէ . Պօնաբարթէնին յիւնօ իլէ Վէնէտիկ Սօթու հէօնտէրտիյի մէկթուպուն ճէվապընը Վէնէտիկ Տօթու , Տօնաթօ վէ Ղիւսթինիանի նաման Տէբութաթլար իլէ կէօնտէրմիշ օլտուլունտան , պու մէկթուպ Պօնաբարթէնին էլլէնէ վասլ օլմաղտան Վէրօնա գաթթալը զուհուրա կէլմիշիտի :

Վէնէտիկ ճիւմհուրու միւտիլէրի պու եօղը գապուլ իթմէլ ճիւրմ վէ թէօհմէթտէն սօղրա Պօնաբարթէնին էլլինտէն նասըլգուր-

Թուլաճագլարները պիլեմէյերէք տէհէթէ կիրիֆթար օլուպ, գապա-
հաթը պիրի պիրինին իւղէրինէ աթմագտա օլտուլար : Հէր նէ հալ
խէ, մէգբիւր իքի Տէբութաթա եէնիտէն Թալիմաթլար կէօնտէ-
րիպ, անճագ Վէնէտիկ ճիւմհուրու մուգատտէմա Վրանսըղ իթթի-
ֆագընը գապուլ իթմէմիշ օլտուղու, վէ հալինին էօթէտէ պէրի-
տէ պիր իքի Վրանսըղ էօլտիւրտիւյիւ իչիւն, Պօնաբարթէնին Վէ-
նէտիկ էյալէթլէրինտէն պիր իքիսինի Մաթրիայա վէրտիլինի տու-
տուգտա, Վէրօնա վէ իտօ գաթթալնը տույտուղու հալտէ պաշ-
լարնա նէ աղիմ ֆէլաթէթ կէթիրէճէյինի աիւշիւնէրէք խէվֆ վէ
ֆիթուրա կիրիֆթար օլուրլար ըտը :

Պօնաբարթէ պու էսնատէ Վէպէնտէն ալտէթ իթմէքտէ, վէ
իմգա իթտիյի մագպաթա միւգթէգասընճա ապէրինի Մլը տաղլարը
վէ Իգոնձօ նէհրի իւղէրինէ կէրի չէքմէքտէ իտի : Նիսանըն 25 ինտէ
Վօրից շէհրինէ վասլ օլտուգտա, օ շէհրտէ Վէնէտիկ էլէիլէրի հու-
ղուրունա չըգտրլար : Վէրօնա գաթթալն նիսան 17 տէ վագի օլտու-
ղունտան, օլ էսնատէ ճիւմէնին մալիւմի իտի. անճագ իտօ հատի-
սէսի մահը մէգպուրուն 25 ինտէ վագը օլտուղունտան հէնիւզ խա-
պէրտար տէյիլէրիտի : Լչիլէր հիւսնիւ իլթիֆաթ պուլմագ մէմուլի
իլէ Պօնաբարթէնին գարտաշլարնըն պիրինտէն պիր Թաֆսիէ նամէ
տախի ալմըշլար ըտը : Քէնտի Թապիրլէրի իւղէ ագլ, զիհն, ֆիրա-
սէթ վէ գուտրէթլէ ճիւմէյէ ֆայիգ օլան պու ատէթտէն խարըճ
զաթըն հուղուրինէ Թիթրէյէրէք չըգապիլտիլէր. Պօնաբարթէ իւ-
թիտա պուլնլարը իլթիֆաթլէ գապուլ իտիւպ, վէ զագպալ տէրու-
նինի սէթը իտէրէք, իսթէտիլէրի քիպի սէյլէթտի. պատէհու քէն-
տիսի տախի քէլամէ աղազ իտիւպ, « Վրանսըղլարտան Թուլթուպ
» մահպուս իթտիլինիզ ատամլար սալմէրիլտի մի. գաթիլէր գօվա
» լանըպ Թուլթուլտուլմը մը. քէյլէլէրին սիւսլարը ալնտը մը,
» պուլնտան պէյլէ արթըգ պօշ լագըրտրլար տինէյէմէմ. ապէրլէ-
» րիմին գանընը տէօքտիւնիւզ. պուլնլարըն ինթիգամը սիլլէրէ շիտ
» տէթլիճէ օլաճագ տըր » տէտի :

Լչիլէր պաղը էօղրլէր պէյան իտիւպ, հիւքիւմէթին, զօրպալարը
զապթ իթմէք իչիւն պու մուամէլէյէ մէճպուր օլտուղունու, վէ
պէյլէ իսթիլալ արալարընտա չարէսիզ պու քիպի միւքէտտէր հալ-
լէր զուհուրա կէլըր օլտուղունու վէ սահիհ գաթիլ վէ գապահաթ-
լըլարը պուլլուպ Թէֆրիգ իթմէք զայէթ կիւճ օլտուղունու պէյան
իթտիլտէ, Պօնաբարթէ ճէվապ վէրիպ տէտի :

« Սիլին հիւքիւմէթինիլքիպի, ճասուսլար էլի իլէ իտարէ օլուր
» պիր հիւքիւմէթ հէր շէյէ վագըթ օլուպ, էսհապը Թէօհմէթի տա-
» խի գօլյաճա էլէ կէթիրէպիլիլ : Նճագ պու հիւքիւմէթին տախի-
» լէն վէ խարիճէն նէ մէգէլլէթտէ պուլլունտուղունու տա էյի ալ-
» նատըմ. էլլէրինէ սիւսլ վէրտիլի ատամլարտան տախի շիմտի սի-
» լահլարը Թօփլայամայօր : Նլարըն եէրինէ պէն Թօփլարըմ օ սի-
» լահլարը : Մաթրիա իլէ պարըշ էթտիլ շիմտի. մայէթիմտէ հա-
» ղըր սէքսէն պին ապէր վար : Կէլիպ սիլին գուրշունլարընըզ գը-

« րըս Ե Լէնէտիկ իչին իքինձի Լթթիլա¹ օլաճաղըմ : Պունտան պէօյլէ
 « նէ միւֆէթթիլը իսթէրիմ, նէ ալթուն քիւթիւս : Պունլար պէ
 « տէվիէթ տէհրլէրինին իշի տիր : Աիլին հիւքիւմէթինիզ մաղշուշ
 « լամը օլտուղունտան, պիւթիւն պիւթիւնէ կէօչէճէք տիր : Տահա
 « Կօրիցտէ իքէն, պէն սիպէ իթթիֆագ թէքլիֆ իսիւս, խայրը
 « նասիհաթլար վէրտիմ գապուլ իթմէտինիզ, վէ եօլումու քէսսիր
 « մէք իւզըէ կէրի տէօնմէմէ մունթաղը օլտունուզ էօյլէ մի . իշթէ
 « կէրի տէօնտիւմ պէն, անձագ պունտան պէօյլէ մունհէտէ իթմէմ
 « սիզլին իլէ . սիզէ էմը իլէ գանուն վէրէճէյիմ, վէ էյէր պաշգա պիր
 « սէօյլէյէճէյինիզ տահա եօլ իսէ, հուզուրումտան չըգմանըղը իս
 « թէրիմ, պուլուրուն տըշարը » :

9° Պօնաբարթէ քէմալը զազապլէ պու քէլամլարը սէօյլէտիլինտէ,
 էլէիլէր իֆրաթ խէվֆ իւ տէհչէթէ կիրիֆթար օլտուլար : Պիր գաչ
 կիւն սօղրա պիր միւքեպլէմէ տահա իսթիտա իթմէք իւզըէ իքէն,
 Լ իտօ վուգուաթը խապէրի կէլիս, պիւթիւն պիւթիւնէ մէյուս օլ
 տուլար : Ե Լ Պօնաբարթէնին հուզուրունա չըգմայա ճէսարէթ իտէ
 մէյէրէք պիր նիալ արզուհալի թագաիմ իյլէտիլէր : Պօնաբարթէ օ
 գուլուս, հալա իւզէրլէրի Դրանսըղ գանը իլէ լէքէտար օլան ատամ
 լարա ճէվապըմ եօգտուր, իւչ միւֆէթթիլի, Լ իտօ գալէսի գօման
 տարընը վէ Ե Լէնէտիկին զապթիէ մէմուրունու էլիմէ թէսլիմ իթ
 մէտիքճէ հուզուրումա չըգմասընլար տէտի :

Պատէհու փէք չօգ իլթիմաս փէք չօգ նիաղտան սօղրա պիր քէրէ
 տահա հուզուրունա չըգրա, Ե Լէնէտիկ ճիւմհուրունուն տէֆա տէ
 ֆա իսթիմալ իտէրէք մուվաֆֆագ օլտուղու էսկի ուսուլի էլէ ալա
 րագ Պօնաբարթէյէ քիւլլիէթլի պիր րըշվէթ թէքլիֆ իթտիլէր : « Հա
 « յըր հայր տէտի Պօնաբարթէ բիւր աթէշ օլարագ, շու քէօրֆէղի
 « ալթուն իլէ տօլտուրանըղ, պիւթիւն Ե Լէնէտիկին, վէ Բէրու մա
 « տէնլէրինին ալթունլարը պիր Դրանսըղ սօլտաթընըն գանընը եօ
 « տէյէմէղ » տէյէրէք էլէիլէրէ մայիսին իքինձի կիւնիւ ըուխաթ
 վէրտի . վէ ագիպինտէ Ե Լէնէտիկ ճիւմհուրունա իլանը հարալ իյլէտի :

Պու էսնատէ Պօնաբարթէնին միւրատը պիւթիւն պիւթիւնէ Ե Լ
 նէտիկ ճիւմհուրունու ֆէսիս վէ րէֆ իթմէք օլմայըս, անձագ քէօհ
 նէլէնմիշ օլան էքեապիր վէ Տօժ հիւքիւմէթինի րէֆ իսիւս, եէրիւ
 նէ միլլէթ վիւքէլասընտան վէ ասըն միւգթէզասընա մթապըգ պիր
 հիւքիւմէթ թէշքիլինէ գանաթ իտէճէքտի : Իմտի Ե Լէնէտիկին մա
 գարըր հիւքիւմէթինէ վասլ օլմաղտան, Դրանսըղ ապքէրի վէ Դրան
 սըղ թէրաֆտարլարը պուլունան պիլատ վէ գասապալարտան,
 հիւքիւմէթ մէմուրլարընը տէֆ իսիւս, Ե Լէնէտիկ հիւքիւմէթինէ

¹ Աթթիլա, չիւն միլլէթինտէն օլուս
 էսքի վէմանտա Ղապադուքի թէտիէ օլան
 պիր զալմ ճէպար ըրը քի, շարգ վէ զարգ
 մէմալէքլէրինի հաղթէթը Խաստան տէօրթ
 եիւզ էլլի սէնէ գատար սօղրա վուրուս իս
 րատ վէ բէրիշան իթմիշ, վէ իթալիսը տու

իսի վուրմուշ վէ երգմը, վէ Բօմայա գատար
 վասլ օլտուգտա, քէնտիսինէ սէնէվի պիր վէր
 կի թախիս օլունարագ, պիր թագրիս օլա
 տան տէֆ օլունմուշ տուր : Պիր սէնէ սօղրա
 տիւլին ճէմիէթի էսնասընտա նուզուլ իս
 պէթի իլէ ֆէվթ օլմուշ տուր :

նըշանէ օլան ասլանը արմալարըն գալորըրմաւնա էմը իյլէտի : Անը վահիտտէ պիւթիւն էյալէթլէրտէ օլան ասլանլար թուղ քիպի տաղը թըլըպ , նաղըրլար , միւտիրլէր , վէ սայըր մէմուրլար տէֆ օլունտու վէ հէր մէմլէքէթին իտարէսի , պիրէր մէմլէքէթ մէճլիսինէ իհալէ գըլընտը : Ղէնէրալ Բիլմէն , Պարակէ տ'իլիէ , Վ իգթօր , վէ սայըր ապէր ֆըրգալարը , Վ էնէտիկ պէլտէսինէ եագլաշըպ , կէօլ մէվգիլէրինի մուհասէրէ իթմէյէ պաշատըրլար : Պու ճիւմլէ Վ էնէտիկ պէլ տէսի կէօլէր արասընտա մէթին վէ միւսթաճէմ պիր պէլտէ օլունտու ղունտան , էյէր տախիլտէ քիպար վէ էսնաֆ պէյնինտէ կէօնակէօն ղարազ վէ նէֆասանիէթ սէմէրէսի օլան շիգագ վէ մուխալիֆէթ պէր տէվամ օլմայարագ ճիւմլէսի մուհասպէթը վէթանիյէ իլէ մէլուֆ օլարագ սէպաթ վէ մէթանէթ ըզհար իթմիշ օլալար , Պօնաբարթէնին թէհտիտաթընա իայը վագըթ տայանըպ նիհայէթինտէ նամուս , շէրէֆ վէ հիւքիւմէթլէրինէ սէքթէ կէլմէյէրէք տախի պիր մուահէտէ թանպիմինէ մուվաֆֆագ օլապիլըր իտի : Անճագ իթթիֆագ գուվ վէթէ , վէ ատէմը իթթիֆագ զաաֆա տէլալէթ իտէր պահսը պուն տա տախի միւշահատէ օլունտու Վ էնէտիկ ճիւմհուրու էօյլէ մէթին պիր պէլտէյէ , թէրսանէյէ , պէրրի վէ պահրի ճէսիմ գուվլէթէ մալըք իքէն , իսթիլաֆաթը տախիլէյէլէրինտէն տօլայը հիշ պիրինտէն միւամէր օլմայարագ բուի թէսլիմիէթ ըզհար իյլէտիլէր :

10. Այիսին իւք հաֆթասընտա , Վ էնէտիկ ճիւմհուրու հիւքիւմէթի ազալարը Տօմուն սէրայընա ֆէվգ էլ ատէ պիր մէճլիսէ ճէմ օլունտուլար : Սիւսինն վէ իհթիար Տօմուն կէօլլէրինտէն սէք քիպի եաշ ճէրեան իտէրիտի . մուխթասար պիր նութգ իլէ մէմլէքէթին ահվալինի աղնաթըպ միւղաքէրէյէ պաշատըրլար , հէր թէրաֆ տան պիրէր ըէյ պէյան օլունտուրուտու . պաղըլարը Հալլէր նամ պիր Լահուտի սարրաֆ վասէթասը իլէ Պօնաբարթէյի բըզլէթլէ ալլամագ , պաղըլարը ապէր ճէմ իտիւպ մուգավէմէթ իթմէք , պաղըլարը տախի ուսուլը հիւքիւմէթի վէ միւլքիյէ գանուլնամէսինի թատիլ վէ թէպտիլ իտէրէք Պօնաբարթէյէ պիր թարլլէյէ վէրմէք թէքլիֆ իյլէտիլէր : Ավլէլքի իքի պահս ջիւրիւյիւպ սօն պահսա գարար վէրիլտի , վէր տէր ագապ պէօյիւք ճիւմհուր մէճլիսինն նըսթընտան զիւտէսի եանի ալթը եիւզ օն տօգուղ աղա թօփլանըպ քէյֆիէթ պունլարա տախի արղ օլունտու . վաֆիր միւղաքէրէտէն սօղրա Պօնաբարթէյէ իքի գօմիսէր մէմուր կէօնտէրիլպ , մուգավէլէյէ մուպաշէրէթ իյլէմէլէրինէ , վէ իգթիլա իթտիկի հալտէ , ուսուլը հիւքիւմէթին վէ միւլքիէ գանուլնամէսինին թատիլ վէ թէսլիէսինի վատ իւտէճէք գատար բուխսաթ վէրիլտի քէնտիլէրինէ : Պու իքի գօմիսէր , Պօնաբարթէյէ Վ էնէտիկ կէօլիւ քէնարընտա Սարկիրա քէօփրիւսիլ իւղէրինտէ թէսատիւֆ իթտիլէր : Վ է մէճլիսին գարարընը քէնտիսինէ արղ իթտիքտէ , Վ էնէտիկ հիւքիւմէթինն պու գատար զաաֆ վէ թապանարըլըղընա քէնտիսի տախի իսթիլըապ իտիւպ , լանճագ սիւրէթա պիր շէյ պէլլի իթմէյէրէք , իֆրաթ հիտտէթ կէօսթէրիպ շու վէճհիլէ ճէվասպ վէրտի :

“ Համեմատելով իւր միւլթէթիւնը , վէ | իսո գօմանտանը . պունլար
 “ Թուլթուլուպ մահպուս օլտուլար մը , պունլարըն քէլէլէրինի կէօր-
 “ մէք իսթէրիմ , Ֆրանսըղտան տէօքիւլէն գանըն ինթիգամը ալըն-
 “ մատրգձա , մուահէտէ մէմուլ իթմէյին . զանն իթմէյին քի սիգլն
 “ կէօլէրինիգտէն գօրգաձաղլմ . . . օն պէշ կիւնէտէք Վ | Էնէտիկ պէ-
 “ նիմտիր , վէ ճիւմլէնիզ պիրտէն տիարը զուրպէթտէ զարուրէթ վէ-
 “ սէֆալէթտէ սիւրիւնմէտիքձէ Էօլիւմտէն գուրթուլաձաղընը Էօզ
 “ տուր ” :

Իքի գօմիսէր տախի պու թէհտիտաթը իշիթտիքտէ , իճրայը իգթի-
 զասը իշիւն պէշ օն կիւն վատէ թահսիլինէ բէք չօգ ճահտ իւ իգ-
 տամ իլէտիլէր , Պօնաբարթէ իպթիտա եիրմի տէօրթ սաաթտան
 զիատէ միւհլէթ վէրմէյիպ , պատէհու ալթը կիւն վատէ վէրիւպ , վէ
 իիւլասայը ճէվապլէրինի կէթիլիպ քէնտիսինի Վանթօվաուս պուլ-
 մագ իւզըն գօմիսէրլէրէ բուխսաթ վէրտի :

Պունուս իւզէրինէ հիւքիւմէթ ազալարը եէնիտէն Տօթ սէրայընա
 մէճիսէ թօիլանըպ , Պօնաբարթէնին մաթլուպաթընա բէտտ իլէ ճէ-
 վապ վէրմէյէ չարէ պուլամատրգլարընտան թէքրար ումուլ մէճիսի
 ճէլպ իլէտիլէր , վէ Պօնաբարթէյէ եէնիտէն իքի գօմիսէր կէօնտէրի-
 լէրէք , հէր նէ մուգալլէլ իլէ միւմքին օլուր իսէ միւսալէհէ թալէպ
 իթմէք , վէ մէգքիւր իւլ միւլթէթիւնը վէ | իսո գօմանտանըն տախի
 պիր տիվան հուզուրուստա մուհաքէմէ օլմալէրինէ եէտի եիւզ
 տէօրթ ազա էքսէրիէթի իլէ գարար վէրիլտի : Վօմիսէրլէր կիտիպ
 Պօնաբարթէյի Վիլանտա պուլտուլար , անձագ միւքեալէմէլէրի , վէ-
 րիլէն ալթը կիւն միւտտէթտէն զիատէ միւմթէտ օլտուլուստան
 Վ | Էնէտիկ ահալիսի խէվֆ իւ ֆիթուրա կիրիֆթար օլարագ , մէմլէ-
 քէթին թօիա թուլթուլմամասը իլին , Վ | Էնէտիկի մուհասէրէ իտէն
 Ֆրանսըղ ճէնէրալը իլէ մուգալլէլէյէ կիրիշտիլէր : Վ | Է ճիւմհուրիէ-
 թին իսթիգլալլէթինէ , մէզէպէ , էճնէպի թէպաալարը վէ սէֆիւր-
 լէրինէ , էսնիլէյի միրիլէ վէ սայիրէյէ , զարպիսանէյէ , պանգայա ,
 տէֆթէրիսանէյէ պիր սէքթէ վէրմէմէք չարթը իլէ Ֆրանսըղ ապէրի-
 նին Վ | Էնէտիկէ տուլտուլինէ բազը օլտուլար :

Վ | Էմլէքէթին իշի ալթ իւսթ , ասըլլատէկեան , բուհպանան , միւ-
 թէպէրան , էսնաֆ , վէ նաս պիր պիրինէ տիւշմէքտէ , հիւքիւմէթին
 զապթա գուտրէթի գալմամըշ , միւլմէհիլ վէ բէրիշան , հիւ պիրինտէ
 իլիշէձէք վէ թուլթաձագ եէր գալմամըշտը : Վայիսին տօգուզու-
 տա սէօզ սահիպլէրի թէքրար Տօթ սէրայընա թօիլանըպ , պիր չարէ
 արամագտա , չօգտան պէրիւ Վ | Էնէտիկտէ Ֆրանսըղ մասլահաթիւ-
 զարը օլան միւսիւ Վ | իլթար նամ պիր հիւրմէթիւ իհթիարէ միւրա-
 ձաաթ իթմէյէ գարար վէրտիլէր , վէ մումայիլէյի իլէ իսթիշարէ իթ-
 տիքտէ , Պօնաբարթէտէն պիր թալիմաթը Էօլ իսէ տէ մինղայըր բէս-
 մին շու թէտպիրի իրայէ իլէտի : Հըրվաթ ապէրինին Վ | Էնէտիկտէն
 տէֆ օլունուպ եէրինէ էսնաֆտան միլլէթ ապէրի թէրթիպի , տէօրթ
 պին Ֆրանսըղ ապէրինին Վ | Էնէտիկ շէհրինէ տուլտուլ , վէ գալլէ-
 րին վէ սայըր միւսթահէմ մահալլէրին պունլարա թէսիմի , ուսու-

լու աթիւղէյի հիւքիւմէթին թէպտիլի, վէ եէրինէ հէր սընըֆտան միւնթէխապ պիր մէճիսի հիւքիւմէթլէ եինէ շիմտիքի Տօթուն զիյրի բիասէթինտէ պուլունմասը, վէ էֆքեար իչիւն մահպուսա վազ օլու նանլարըն թահլիլէի սէպիլի, Սումայիլէյհ Վ իլթար պու թէքլիֆլէր իլէ Պօնաբարթէ միւսալէհէյէ բաղըօլուր գըյաս իտէր իտի: Քէյֆիէթ Տօթ սէրայընտա մէշվէրէթտէ պուլունան ումումի մէճիսէ արզ օլունտուգտա, մասլահաթըն էհէմմիէթինէ նազարէն փէք չօգ մու խալիֆէթ վէ միւճատէլէտէն սօղոա չար նաչար գապուլ օլունտու:

Սայիսին 12 ինճի կիւնիւ մէճիսի ումումի թէքրար թօփլանըպ, պու թէքլիֆլէրի գապուլ վէ թաստիգ իթմէք իչիւն մէշվէրէթ գուլուլտու: Տօթ կէօզ եաշը իլէ քէյֆիէթի մէճիսէ իֆասաէ իտիւպ, հիւքիւմէթ ազալարընա իսթիֆա թէքլիֆ իյլէտի, վէ պիզգարուր մու վաֆազաթ կէօսթէրիլիպ, եէվմը մէղքիւրտէ, պին եիւզ սէնէլք Վ էնէտիկ ճիւմհուրուլուն էքեապիր հիւքիւմէթինին սօն կիւնիւ օլտու: Վ է պու վէճհիլէ մէճիսի ումումի հիւքիւմէթը ճիւմհուրիլէյի քեամիլէն ահալինին էլինէ թէսլիմ իթմէյէ մէճպուր օլտու:

Պու գարար նէշը վէ իլան օլունտուղու քիպի, նաս թէրաֆընտան հէր մահալտէ սանճաֆլար չէքիլիպ մէսէրրէթ ալամէթլէրի ըզհար օլունտու, քիպարլար մէյեսուս վէ մահպուն խանէ քէօշէլէրինէ չէքիլիպ, սէլքիպի կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլասարլար:

Լհալի Սան Սարգօ նամ ուլու քիլիսէ մէյտանընա թօփլանըպ էքեապիր հիւքիւմէթի ալամէթլէրի օլան Լլթուն քիթասպը, վէ Տօթուն թաճըլ թէրփօշունու վէ ասասընը մէյտանտա ալթէշէ վէրիպ վէ եագըպ ճիւնպիւշ իթտիլէր:

Լյրթէսի կիւնիւ Պրանսըզ ապէրի պէօյիւք ունիֆօրմա վէ մուլ զիգա իլէ Վ էնէտիկէ կիրիպ գալէ վէ սայըր միւսթահէմ մահալլէրի զապթ իյլէտի: Վ է ալթը միլիոն ֆրանգ վէրկի ալընըպ, թէրսանէտէն տախի, օն իքի գըլթա եէթմիշ տէօրթ թօփ չէքէր իքի անպարը վէ պիր օ գատար ֆրոգաթին Պրանսայա վէ թուլօն լիմանընա կէօն տէրիլտի: Վ է Վ էնէտիկ թասարրուֆունտա օլան եէտի ատալար¹ տախի Պրանսըզ եէտինէ կէչիպ, Վօրսիգատան ալտէթ իտէն ճէնէրալ Ղէնթիլի, Վ էնէտիկ կէմիլէրինէ Պրանսըզ ապէրինի պինտիրիպ անլէր իլէ կիտիպ Պրանսըզ սանճաղընը Վօրֆու ատասը գալէլէրինէ նասպ իյլէտի: Վ է պու վէճհիլէ Պրանսըզըն Վ էնէտիկ քէօրֆէզինէ տախի սահիպ օլմասը, Լթալիա ֆիթուհաթընըն ալաֆիպի թապիլիէսինտէն պուլունտու:

¹ Մէղքիւր եէտի ատալարըն խալի պուն | Սանթամալրա, Իթագ, Փագսու, Չէրիօ: Լար ալը: Գօրֆու, Բէֆալօնիա, Զանթա:

1° Պօնաբարթէ, Տերեղինի Սօնթէպէլլօյա նագլիպէր : 2° Ղէնօվա իմիւլլը, վէ ճիւմհորոմ Տերեղինի եպեպիւր հիւմիւթի ֆէսի օլուպ, 1 իմիւլլ ճիւմհորոմ իւմիւթի օլուպ : 3° Վալիւթիւնա էյալլի : 4° Չիլլալի ճիւմհորոմ : 5° Լիւթիւր ալլալ վէ Պօնաբարթէի պիւր նոմիւթ, վէ իմիւլլալ ապիւթի վէր պիւթիւթի, վէ ճիւմհորոմ Բօլիւթիւթի : 6° Պրանսանըն ապիւթի ապիւթի : 7° Ղէնթիւրա Սօրօ :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԵ ՎԷՆԵՏԻԿԻ ՃԻՄՀՈՐՈՐԸՆՈՒ ԱՊՈՒ ՎԷՃՏԻՆԻ
տայրէի ըստլի իւ նիլամէ տախիլ իթտիքտէն սօղըա, մէր
քէզը օրտուլլու Սիլանտան գալտըրըպ, Սօնթէպէլլօյա¹ նագլ իյլէտի :
Լիւթիւրա տէվլէթի, Բօմա հիւթիւմէթի, Նաբօլի վէ Սարտէնիա գը
րալլարը, Վէնէտիկ վէ Ղէնօվա Ճիւմհորէրի, Բարմա տուգասը,
վէ Օվիլլէրի² էյալլէթի, վէ սայիւր Լիւման հիւթիւմտարլարը եւ
չիլլէրի քեամիլէն օրապա թէճէմիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Պօնաբարթէնին Սօնթէպէլլօտա իգամէթ իթտիլի գօնագտա, էն
պէջիւթ գըրալ սարալլարընտան զիւտէ տարաթ վէ հաշմէթ միւլլաշէ
տէ օլուլնտու, վէ օրտու մէքքէզիւտէն զիւտէ, պիւր գըրալ տայրէսիւ
նէ միւլլապէհէթի վարըտը : Պօնաբարթէ պու էսնատէն պաշլալ
րագ մուամէլաթ վէ հարաքեաթընտա թալըր հիւթմիւթի իպրազ իթ
մէյէ մուպաշէրէթ իտիւպ, օլ վէՃՏԻՆԻ Սիլան, Սօնթէպէլլօ, վէ
Բասսէրիանօ թաթիլ վէ արամիւթաշլարընտա, հիւթիւմտար փայէսի
իլէ թալթիֆ օլուլնարագ, պու փայէի ըէֆիէյէ մուվաֆըգ աթվարը
տախի իթիսապ իյլէտի :

Ստտամ Պօնաբարթէ, կէնճ եաշընտան պէրիւ, հագգընտա միւ
թէվաթուր օլան պու իգպալա տայիմա հաղըր տայիմա հալլէպքեար
օլուպ, այնէն ֆիլիլիաթընը կէօրտիւթտէ, սըֆաթը սապըգէի ճէմիւ
լէսինէ, ճէլալէթը մէսնէտ աթվարընը տախի եարաշտըրարագ, պու
տայրէի ֆախիթէնին զիւլլէրի կէվլէր փայէսի օլմուլլուտու :

Պօնաբարթէ իպթիսա օրտու ճէնէրալը վէ սէրապքէրի նասպ օլ
տուգտա, ագրանլարը օլան իւմէրալը սպքէրիյէ իլէ միւսաթաթ իւգ
րէ հարէքէթ իպրազ իյլէմիլ իտի, Սիլանը ֆէթհ իթտիքտէ Ճիւմիւ
սինին իւղէրինէ սիւրէթը սէրէֆրաղիտէ պուլլուլուպ, թէֆալիլիւգիւ

¹ Իթալիանըն պիւր գաշ մաշալլետէ Սօն
թէպէլլօ իսմիւթէ ճէնիլլէր վարտըր : Սիւթա
րէքէ միւթէպէլլօսի օլան պու Սօնթէպէլլօ
նէհիլ Լօմպարդիա իլէ Վէնէտիկ մէմալլէրի ա
րտընտա պիւր քիւլիւթ գառապա տըր :

² Օվիլլէրի, Սիւթա, եախօտ ճէլլէտիա

Իթթիհատը, Ֆրանսա, Ալէմանեա վէ Իթա
լիա մապէնիլնտէ եիւթի իթի գաղաւտան միւ
րէթթէպ պիւր Ճիւմհոր մէմալլէրի օլուպ, Եւ
րօպանըն էն եիւթսէք, էն միւլլալիթ վէ էն
սուլադ արալիսի սիւր :

ազլ իւ զէքեասընը քէնտիսի տախի թագտիր իյլմիշ իտի : Վէ սօղրա-
տան վագի օլան ֆիթուհաթլարընտա, չօգ տէֆա միւճէրրէտ հէտէ-
ֆը հայրանիի հիւքիւմտարանը Լըրոբա օլուպ ահալի թէրաֆընտան
տախի նաճիի ֆէլան եախօտ գուրթարընձը իւնվանընա մազհար օլարագ
պէյն էլ էմալ վէ ագրան քէսպը թէմէյէիւզ իյլմիշ տիր : Վէ հէր
թէրաֆտան վարիտ օլան էլէիլէր, մուրախիսասլար : վէ մուխպիրէրէ
հաքիմանէ ճէվապ իթա իտէրէք, ճէնէրալ փայէսինտէ օլտուղու
հալտէ գրալ հիւքիւմէթի վէ մուամէլաթը իպրազ իթմէյէ մէճպուր
օլմուշուտու : Ենճագ պու հաշմէթ վէ տարաթը գրալիյէի տախի
սուի իսթիմալ իլէ ապէսէ սարֆ իթմէյիպ, հաթտա Իթալիատա վա-
գի օլան մուամէլաթը ճէլիլէյի բօլիթիգիյէսինին, տահա պիր շէրէֆ
վէ աղամէթլէ վիճուտ պուլմասընա միւճիպ օլտու :

2° Պու էսնատէ Իթալիանըն հէր թէրաֆընտա էսհապը իսթիազ
վէ էսալէթ օլանլար հիւքիւմէթը տախիլիյի եէտը թէֆէրրիւտլէ-
րինէ գապը իտէրէք, սըգլէթը թէքեալիֆի ճէվըրի վէ էօրֆիյէլէրի
ֆուգարա պօյնունա թահամիլէ կէլմէզ մէրթէպէտէ պիր ըիպգէ վէ
պարը կիրան օլմուշուտու : Պօնաբարթէնին Իթալիատա վագի թան
զիմաթընըն մուհասսէնաթը, հէր թէրաֆա թէվաթուրէն նէշը օ-
լունարագ հէր ճանիպտէ էսնաֆ վէ ֆուգարա հիւքիւմէթը զուլ-
միէյի քիպարան իւզէրինէ ըէֆը լիվայը զալէպէյէ ճէսարէթ իտիւպ,
կէրէք Վրանսանըն հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէսինտէն, վէ կէրէք Պօ-
նաբարթէտէն քէմալը մուամէլէնէթ վէ հիմայէթ տախի միւշահէտէ
իյլմիշէր իտի :

Ղէնօվա ճիւմհուրու ահալիսի տախի պու թէպէտտիւլաթը ու-
մումիէտէն միւթէէսսիր օլարագ իպթիտա Տօրիա նամ նաս թէրաֆ-
տարը, պաշընա օն իքի պին գատար ամէլէ թօփլայարագ էքեապիր
հիւքիւմէթինէ գարշը թուղէան իյլտի : Իւմէրայը ճիւմհուր, ճէպ-
րի ճէպը իլէ տէֆ իթմէք իւզըն պիր թագըմ համմալ վէ քէօմիւր-
ճիւլէրի ճէմ իտիւպ, պունլարա գարշը կէօնտէրտիլէր : Պիր էյամ
իքի թէրաֆ պիրի պիրինէ մուգալէմէթ իտէմէյէրէք, նիհայէթ իւ-
մէրա թէրաֆը զալիպ կէլիպ, Ղէնօվա մէմալէքինտէ թէրաֆէյն պիրի
պիրինին գանընա գաստ իտէրէք, օլմատըգ ճիւլըմ վէ հապասաթ գալ-
մատը : Պու մախլուլթիէթ արասընտա թէլէֆ օլանլարըն իլինտէ խայ-
լըճա Վրանսըզ տախի պուլլունտուղունտան, Պօնաբարթէ պու քէյ-
ֆիէթտէն խապէրտար օլտուղու քիպի, եալէրլէրինտէն միւսիւ Լա-
վալէթի կէօնտէրիպ, Վրանսըզլարը գաթլ իտէնլէրին քէնտիսինէ
թէսլիմ օլունմասընը, վէ մահպուստա օլան Վրանսըզլարըն թահ-
լիյի սէպիլինի, քէօմիւրճիւլէր վէ համմալար էլինտէն սիւահլարըն
ալընմասընը, վէ միւֆէթթիլէրին մահպուսիէթինի թալէպ իյլտի .
էսնաֆ միւթէպէրանը պու հիմայէթի կէօրտիւքտէ օնլար տախի գալ-
գըշպ, էքեապիր հասասլարը օլան ահէտը նաս էլինտէն սիւահլարըն
ախը օլունմասընը թալէպ իյլտիլէր . վէ պու վէճհիլէ տէօրթ պին
գատար թիւֆէնք թօփլանըպ ճէպիսանէյէ թէսլիմ օլունտու : Ենճագ
Վէնաթօ մէճլիսի Վրանսըզլարըն մաթլուպի իւզըն թէքմիլ թարղիյէ

վերմէմիշ օլտուղունտան, Քրանսըղ սէֆիրի գաթը մուամէլէ իլէ Քրանսայա ալտէթէ գալգըշտը : Պու ճիւմէ բասաբօրթունու թաւս իթտիթտէ, Սէնաթօ մէճիսինին ագըլ պաշընա կէլիւ, տէրաւ գասս քէօմիւրճիւլէրտէն սիւհալարը թօիլաթաը, վէ իւչ միւֆէթ թիշի տախի մահպուս իտիւպ, Պօնաբարթէյէ տախի պէր վէճիւր միւր քեալէմէ Գամպէշօ նամ Տօթու, վէ Սէրրա վէ Գարպօնարի նաման Սէնաթօ մէճիսի աղալարընը Քրանսըղ սէֆիրի Ֆէլիու իլէ պէրաւ պէր Սօնթէպէլոյա միւքեալէմէ մէմուրու օլարագ նասս վէ իզամ իլէտի . պունլար Սօնթէպէլոյա վասլ վէ միւքեալէմէլէրինի խիթամ իտէրէք, էքեապիր հիւքիւմէթի Ղէնօվա ճիւմհուրունտան տախի ֆէսի իլէ իտարէյի միւլքիւն ահալիյէ թէսլիմ օլմասընա գարար վէրիլտի : Վէ պու գարարըն ահալի թէրաֆընտան տախի թաստիգ գըլընմասը իշիւն Պօնաբարթէ, եինէ Տօթու մումայիլէյի բիասէթի թահթընտա օլարագ ահալի թէրաֆընտան ինթիխաս օլունաճագ օն էքի աղա իլէ պիր մէճիս թէշքիլ իտիւպ հիւքիւմէթի մուվագգաթէն պունլարա թէսլիմ իլէտի :

Սուգատտէմա Վէնէտիկտէ տախի միւշահէտէ օլունտուղու վէճ հիլէ, պու մէճիսին քիւշատը կիւնիւ ահալի ճիւմհուրիէթլէ մէյ տանէ կէլիւ Ղէնօվատա տախի ալթուն քիթասըլ մէյտանտա ալթէշէ ալթուրըր, նէ գատար քիպար արմասը վարիսէ աշաղա ալըպ վէ գըրըպ թօգ իթտիլէր, վէ եիւզլէրճէ սէնէլէրտէն իւզէրլէրինէ պարը ալ զիմ օլան հիւքիւմէթը ճէվընիէի ասըլգատէկեանըն էսէրինի տախի մահվ իւ իզպէ իթմէք իւզլէ . էյամը սասըլգատէ տախի շէօհրէթ չիւար օլան պիլ ճիւմէ Տօթ վէ միւթէպէրանը սայրէնին թաշտան օյմա քիպլէթլէրինի վէ ասարը սայրէլէրինի պալթա, գաղմա, վէ քիւլունկէ վուրուպ բարէ բարէ վէ խիւրտէխաշ իլէտիլէր : Վէ ալթը պին նէֆէր ասքէր սիւհալայարագ ճիւմհուրիլէթը նասէ մուսթահ ֆըղ նասս իտիւպ, Ղէնօվա էյալէթինէ էսկի Բօմալըլար կիւնիւնտէ Լիլուրիա տէնմիշ օլտուղունտան Լիլուրիա ճիւմհուրու իւնլանը իւլէ քէսըլը իֆթիխար իլէտիլէր :

Իլէրիտէ իլըւլ պընտա քիպար թէրաֆտարլարը թէքրար պիր ֆէսատ չըգարըպ ահալիտէն խայըճասընը սիւհալայըպ այագլանտըր տըլար, վէ պու Լիլուրիա ասքէրինին իւզէրինէ եիւրիւյիւպ, Ղէնօվայա գատար գօվալատըրը . վէ Ղէնօվա գալէլէրինտէն պիրինի տալի զապթ իլէտիլէր իտէտէ, թօրթօնատան Քրանսըղ ասքէրի եէթիշիպ, ահալի իլէ պիր ըիֆագէ պու իթիլալ ասքէրինի տախի միւն հէզիմ վէ բէրիշան թար իւ մար իթմիշ օլտուղլարընտան, էքեապիր թէրաֆտարլարընը պու սօն ճահտը տախի ապէս վէ վահի օլտու :

3. Սիլան էյալէթի գուրպինտէ օլըպ էքի եիւզ սէնէտէն պէրու Կրիզօնլար հիւքիւմէթի՝ թահթընտա պուլունան Վալթէլինա էյալէթի, լիսան, մէղհէպ, վէ գուրպիլէթ ճիհէթի իլէ Սիլանա թէ-

1 Կրիզօնլար, 2 վիշէրի ճիւմհուրու ճիլալ լընտա պաշըլ պաշընա իւշ էյալէթ օլըպ, նիհայէթ 1798 տէ 2 վիշէրի ճիւմհուրունտա տալ

խիլ օլարագ, ճիւմհուրու մէզքիւրիւն պիր էյալէթի սաքըրտըլար :

նասիւպիւ քիւլիւսի օլուպ, էօթէտէն պէրիւ Կրիզօն հիւքիւմէթի
 րիպգէսինի ֆէքք իլէ թահսիլի սէրպէսթիէթ վէ իսթիպլալիէթ է-
 մէլինտէ պուլունտուգլարընտան պուկար տախի րէֆը լիվայը թուղ-
 եան իլէ, Պօնաբարթէտէն իսթիմուստ վէ իսթիանէ իլէտիլէր : Վ ալ-
 թէլինա էյալէթի Օվիլէրի ճիւմհուրու մէմալլէքինտէն ատո օլուն-
 տուղունտան, Պրանսա ճիւմհուրունուն պաշնտա պունճա ղայլէ
 վէ էշղալ վար իքէն, եէնիտէն պիր ղայլէ տահա հասըլ իթմէք նէ
 վագթըն բօլիթիգասընա վէ նէ տախի ագըլա մուվաֆրգ օլուպ, Պօ-
 նաբարթէ պու թէքլիֆի գապուլ իթմէմէք էֆքեարընտա իքէն, Սի-
 լան տէֆթէրիանէսինտէ պու էյալէթլէրէ միւթաալիգ էվրագը միւ-
 թալաա իթտիքտէ, ահանամէլէրտէ մուգատտէմա Վ ալթէլինա էյա-
 լէթի Կրիզօնլարա թէսլիմ օլտուգտա քէյֆիէթին | օմպարտիա հիւ-
 քիւմէթի քէֆալէթի թահթընտա պուլունտուղունուն գայտ իւ շէր-
 հինի միւթալաա իթտիլի քիպի, օլ էսնատէ | օմպարտիա հիւքիւմէթի
 Պրանսըզ ճիւմհուրու հիմայէթինտէ պուլունտուղունտան, պուն-
 տան սէլահիլէթ քէսպ իտիւպ, Վ ալթէլինա իլէ իթթիհատը սիւլա-
 մէ պէյնինտէ թէվասսիւթ իթմէկի գապուլ իլէտի, վէ օլ վէճհիլէ
 նէ Վ ալթէլինայը իթթիհատը սիւլասէյէ, վէ նէ տախի իթթիհատը
 Վ ալթէլինայա ղալիպ իթմէմէք իլին, Վ ալթէլինայը տախի իթթի-
 հատը սիւլասէյէ տախիլ իտէրէք իթթիհատը արպտա թէսմիէ գը-
 լընմասընը թասմիմ իլէտի, անճագ պու քէյֆիէթի իթթիհատէ թէք-
 լիֆ իլէտի իսէ գապուլէ շայան կէօրիւնմէտի : Պր գաչ մահ սօղրա
 Պօնաբարթէ կէրէք Կրիզօն վէ կէրէք Վ ալթէլինա վէքիլլէրինի նէզ
 տինէ ճէլպ իտիւպ, թէսլիլէի մասլահալթ զըմնընտա պիր միւքեալէ-
 մէ իթմէք միւրաա իթտիքտէ, Կրիզօնլուլար պու տալլէթի գապուլ
 իթմէլիպ, մէճլիսէ տախի կէլմէմիշ օլտուգլարընտան, Պօնաբարթէ
 հիտտէթլէնիպ, վէ ղայիպանէլէրինտէն հիւքմ իտիւպ, Վ ալթէլինա
 էյալէթինի տախի պէր վէճհը աթի թէշքիլ օլունան Չիզալլին ճիւմ-
 հուրու մէմալլէքինէ տախիլ իլէտի :

4. Պօնաբարթէ 1796 տա Սիլանը, | օմպարտիայը Մասթրիատան
 վէ Սօտէնա Ֆէրրարա վէ Բօմանիայը Տուգա, վէ Բօմա հիւքիւմէթ-
 լէրինտէն գուրթարտըղը էսնատէ, պուկարը միւճէտտէտէն իքի
 ճիւմհուր թէշքիլ իտիւպ, | օմպարտիա էյալէթինէ թրանսպաան վէ
 պագի գալանլարընա տախի Չիֆապան ճիւմհուրու թէսմիլէ իթմիշ ի-
 տի, քի մահալինտէ թարիֆ օլունմուշաուր : Պու իքի ճիւմհուրուն
 հէր պիրի պիր գաչար էյալէթլէրտէն, վէ միզաճը միւթէլէվիլին վէ
 պիրի պիրինէ րագիպ ահալիտէն միւրէթթէպ օլտուղունտան մու-
 րուրու զէման իլէ հիւսնիւ իտարէլէրի վէ իմթիգաճ իւ իթթիֆագ-
 լէրի միւմքին օլամայաճաղը աղնաշըլարագ, Պօնաբարթէ պու տէֆա
 Վ էնէտիկտէն տախի ալարըղը էյալէթլէր իլէ ճիւմէսինի պիրլէշթի-
 րիպ, վէ պիր պէօիւք ճիւմհուր հիւքիւմէթի թէշքիլ վէ Չիլալին
 ճիւմհուրու թէսմիլէ իտէրէք Սիլան պէլտէսինի մագարըը հիւքիւ-
 մէթ իթթիսազ իլէտի : Վ է գանուենամէի միւլլէլէրինի Պրանսա
 ճիւմհուրինէ թալթալիգ իտէրէք, հիւքիւմէթը իճրայիլէյէ պէշ միւ-

տիր, վէ նիզամաթը միւլքիւնին ըույէթի իչիւն տախի իբի մէճիս
Թախսիս իտիւլ, պուռլարըն քեաֆֆէսինին ինթիխապընը իւք տէֆա
էֆքեարը միւլթէնէվլլէ իլէ մէլուֆ Իթալիան միլլէթինէ պըրագմայըպ
քէնտիսի ինթիխապ իթտի, վէ Իթալիանըն էն պէօյիւք քիչիզատէ
լէրինտէն Վէրպէլլօնի նամ քիմնէ տախի միւտիրլէրին պիրի օլտու :

Պատէհու հիւքիւմէթին մուհաֆազասը իչիւն հէր թէրաֆտան
Թօիլյարագ օթուզ պին գատար միլլէթ ապէրի փէյտա իտիւլ Վի
լանտա իգամէթ իթտիրտի, վէ պու վէճհիլէ միւլքիւն վէ ապէրիւն
նիզամաթընը թէրթիպ իթտիքտէն սօղրա հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ
նին իճրայը մէմուրիէթէ պաշայաճաղը կիւնէ պիր պէօյիւք ալայ վէ
զիյնէթ թէրթիպ իլլէտի :

Օխրտէ Թարիֆ իւ պէյան գըլլնաճաղը վէճհիլէ, պու էսնատէ
Պրանսատա տախի բօլթիգաճա գիլ իւ գալ օլուպ միւտիրան հիւ
քիւմէթինէ գարշը թուղեան ալամէթլէրի միւշահէտէ օլմաղա
պաշամըլ ըտը : Պսնաբարթէ էօթէտէն պէրիւ պու հիւքիւմէթին ա
տէմը իտարէսինտէն վէ միւլթէնագըս հարաքեաթընտան Թաճիզ օ
լուպ, ճիւմհուր հիւքիւմէթինի թանղիմ վէ թէճտիտ իթմէք էմէ
լինտէ օլտուղուստան, վէ մալիք օլտուղու գուվլէի ապէրիւն վէ շէ
րէֆ իւ նուֆուղի իլէ պէօյլէ պիր թէպէտտիւլաթը գօլայճա պաշա
չըգարաճաղընը ֆէհմ իտէրէք, քէյֆիէթի ապէրէ պէյան իթմէյէ
պիր վէսիլէ արար ըտը, Չիզալլէին ճիւմհուրու հիւքիւմէթինին իհ
տասը կիւնիւ, պու թէնապիւրիւնիւ գուվլէտէն ֆիլիլէ կէթիրտի :
Ե՛օյլէ քի եէվմը մէգքիւրան, հէմ պու եէնի ճիւմհուրու Պրանսա
ճիւմհուրու իլէ գալպէն ըսալթ վէ իւլֆէթ իթտիրմէք, վէ հէմ տա
խի ապէրի թալթիֆ իտիւլ, էֆքեարընը պէյան իթմէք իւզրէ, Թա
պուրլարա սանճագ թէվզի զիյնէթինի Չիզալլէին վէ Պրանսըղ աւ
քէրինին պիրլէքտէ օլտուղու հալտէ շու վէճհիլէ իճրա իթտիրտի :

5. Օրթայա Վըսըր ահրամլարը քիպի պիր պէօյիւք ախշապ բի
րամիտ եաբտըրըպ, պալասընա պիր Թաքըմ ֆիթուհաթ Թաճլարը վէ
զաֆէր ալամէթլէրի, վէ ճէնկ ալաթը ըհսմ իթտիրտիքտէն սօղրա
Իթալիա ճէնկլէրինտէ վէֆաթ իտէն քեաֆֆէի ճէնկեամլէրանըն իսմ
լէրինի պու բիրամիտին տէօրթ թէրաֆընա եօգարտան աշաղը իրի եա
ղըլար իլէ եազուրըպ, քեաֆֆէի ապէրի ահրամըն տէօրթ թէրաֆը
նա սաֆ պէսթէ օլարագ տիզտիրիպ, քէնտիսի տախի պիլ ճիւմէ է
րիքեանը հարպ վէ ճէնէրալլար վէ միւլթէպէր զապըթան աղըր ունի
ֆօրմալարը իլէ արգասընտան կէլտիքլէրի հալտէ խաթթը ապէրի ա
ղըր աղըր տօլաշարագ մուայեէնէ իտիւլ, հէր Թապուրա վէ հէր
ալայա պիրէր քէլմէի Թալթիֆիլէ իլէ նէվաղիշ կէօսթէրտիքտէն սօղ
րա, սանճագլարը թէվզի իթտիրիւպ, վէ Չիզալլէին ապէրինէ իրատ
իթտիյի նուլթուռն խիթամընտա Պրանսըղ ապէրինէ տախի թէվէճ
ճիւհ իտիւլ պիւլլէնտը ալաղ իլէ շու վէճհիլէ քէլամէ աղաղ իլլէտի :

“ Սօլթաթլար :

” Պու կիւն օն տէօրթ թէմուղուռն սէնէսի կիւնիւ տիւր, իլթէ

« սահրայը շէրէֆտէ սէրպէսթիէթը վէթանիէ իչիւն ճան ֆէտա իւ
 « տէն էմնալ վէ ագրանլարընըըն իսմէրի կէօղիւնիւզիւն էօնիւնտէ
 « նազը օլմուշտուր : Իպրէթ ալըն պուռլարտան , սիզ թէքմիլէն քէն
 « տինիզի ճիւմհուրիէթ աշգընա օթուզ միլիօն Պրանսըզ ահալիսինին
 « սաատէթը հալինէ , վէ ֆիթուհաթլարընը իլէ միւճէտտէտէն իք
 « թիսապը շէրէֆ իւ շէօհրէթինէ միւճիպ օլտուզուռուզ Վրանսըզ
 « իսմի աւղըռունա ֆէտա իթմէյի կէօղիւնիւզէ ալմալըսընըզ : Սօլթաթ
 « լար , վագաա շու արալըգտա վէթանըմըղտա գուհուր իտէն իսթիւ
 « լաֆաթ , վէ ֆըթրէթ , վէ պուռլարտան ճիւմհուրիէթէ թէրէթ
 « թիւպ իտէճէք աֆէթ վէ պէլիյէ սիզէրէ տախի միւճիպի էնտիշէի
 « ազիմէ օլմուշտուր , անճագ թէէսսիւֆ իթմէյին , վէթանըմըզ սա
 « հիհ պիր մուխաթարատան տայիմա սալիմ վէ ազատէ տիր : Լաքին
 « թէէսսիւֆ իթմէյին , իշթէ իթթիհատ իթմիշ պիւթիւն Լարոբայը
 « մաթ իտէն ապէր պուրատա հազըր տըր : Վրանսա իլէ արամըղտա
 « պիր գաչ տաղ վար , վէ գանուռնամէյի միւլքիյէմիզին իպգասը սէր
 « պէսթիէթիմիզին վէգայէսի , վէ ճիւմհուրիէթի վէ հիւքիւմէթինի
 « մուհաֆազա իթմէք իչիւն լազըմ կէլիլի հալտէ պու տաղլարը գա
 « րագուշ քիպի սիւրաթիլէ իմրար իտէճէյինիզէ շիւպհէմ եօգտուր :
 « Սօլթաթլար : Զիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ , քէնտիլէրինէ էմնէթ
 « օլան գանուռնամէլէրին հըֆզընա պիր նիկեահպան տըր , վէ օլ վէճ
 « հիլէ գրալիէթ թէրաֆտարլարը , գուհուր իթտիքլէրի կիւն նա պէ
 « տիտ օլաճագտըրլար , պու թէրաֆտան միւսթէրիհ օլտւն , վէ եանը
 « մըղտա , սէրպէսթիէթը վէթանիէ ուղըռունա գան տէօքէն հէմէհ
 « րիլէրիմիզին բուհլարը հուզուրուռտա , վէ պու եէնի սանճագլարըն
 « իւզէրինտէ իտէճէյիմիզ եէմին պուտուր : Ի-չէ-ն-ճէ-սէ-ն-նի-գան-ն
 « Լամի-թի-սի-թի-թի-թի , վէ ճի-մ-հու-րի-թի-թի հո-թա-լի-թի վէ խա-թ
 « ճի-նի վէ գա-թի-լալ » :

Պիւթիւն ապէր պիւլէնտը ալազ իլէ պու եէմինի եատ վէ թէք
 րար իթտիքտէն սօղըա բէսմը կէչիտ տախի իճրա օլուռուպ պու զիւ
 նէթ խիթամ պուլտու : Լիւշամընա պէօյիւք զիաֆէթ թէրթիպ օլու
 նուպ պիւթիւն ճէնէքալար վէ զապրթան տալէթ օլուռտուլար , վէ
 ճիւմէնին էշք իւ աշգը , հէրարէթը պատէ իլէ տախի ֆիրուզան օ
 լարապ , խայլըճա գատէհ թօգուշտուրմալարլա տախի մէճլիս պիր
 գաթ տահա բէվնագ պուլտու :

Իպթիտա սէրապէր Պօնաբարթէ պյաղա գալըրպ ,

« Սէյտանը շէրէֆտէ վէֆաթ իտէն աիւլէր Սթէնկէլ , Լահարը
 « Տիւպօա աշգընա , բուհլարը պիզէ միւշէին օլուպ , պիզի տիւշմէն
 « զարպընտան էմին վէ սալիմ էլիյէ « տէյիւպ գատէհ թօգուշտու
 րարագ պատէ նուշ իլէտի . պատէհու ոլրի պիրինի թէագուպէն ,
 իւչիւնճիւ սէնէ գանուռնամէսի , միւտիրանը ճիւմհուր , գուտէմա
 մէճլիսի , Վէրօնատա թէլէֆ օլան Վրանսըզլար , ճիւմհուրլէրին իթ
 թիհատը , գրալիէթ թէրաֆտարլարընը բէրիշանիէթի աշգլարընա
 պաշգա պաշգա գատէհ թօգուշտուրուլուպ շարապլար իչիլտի :

Իշխմէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ, ասքերի տախի ումուրու բօլի թիգիէյի վէթանէ միւտախէլէ իթտիրիպ, իլէրիւտէ իհտաս իթտիյի հիւքիւմէթը ասքերիէյէ Սիլանտա գատէմ պասմըզ օլտու : Պալատէ մէգքիւր նութգտան ասքեր միւթէհայիր վէ միւթէհարրիք օլարագ հէր ֆրոգա պաշգա պաշգա միւէսսիր մաղպաթալար թանգիւմ վէ իմ զա իտէրէք, կէրէք միւտիրանէ վէ կէրէք մէճիլիլէրէ միւթէատտիտ վարագալար կէօնտէրտիլէր, վէ պու վէճհիլէ ասքեր, հիւքիւմէթ պէյնինտէ պիր գուտրէթ, վէ Պօնաբարթէ տախի ասքեր պէյնինտէ պիր հիւքիւմտար օլտու . վէ Սօնթէպէլլօ մէքքէզինտէ տէօրթ այ միւտտէթ արամ վէ իգամէթ իտիւպ, կէրէք իհտաս իթտիյի ճիւմ հուրլէրին, վէ կէրէք ասքերի մէվգիլէրինին միւշքիլաթընը, նիզա մաթ, մուահէտաթ վէ թէրթիպաթը սայիրէ իլէ հալ վէ թէսվիէ իթտիրտէն սօղրա նակեահ նազարը տըգգաթընը Պրանսա իւղէրինէ չէվլիւմէյէ մէճպուր օլտու :

6° Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ, Տիւրքիսթան եախօտ միւտիրան էլի նէ կէչէլիտէն պէրու, իպթիտատէն պու հիւքիւմէթէ մուխալիֆէթ իտէրէք ահալի պէյնինտէ տայիմա թօխմը ֆէսատ իլգա իտէն պաշլը ճա իւչ թէրաֆ վարրոթ . պիրիսի 93 սէնէսի գանուհնամէսի, եախօտ իֆրաթ ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարլարը . իքինճիսի, գրալիէթ թէւ րաֆտարլարը . վէ իւշիւնճիւսիւ խիթտէնլէր էֆքեարընտա օլարագ միւթէտիլ պիր ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարլարը օլուպ, գէմանէնին պիւթիւն ֆէյլէսօֆ վէ բօլիթիգա էսհապը պու թէրաֆա մէյլ իտէրէք իսիմլէրինի թէճէմիւ իթտիրէրի մահալաէն ալարագ պուշլարա Վիլի թէրաֆը թէսմիէ օլուհմուշուտու . պու իւչ թէրաֆ տախի իքի սէ նէտէն պէրու օլ մէրթէպէ պիրիպիրլէրինէ ատալէթ վէ մուխալի ֆէթ իթմէքտէ իտիլէր քի, պու թագրիպլէ հիչ պիրինին մագսէտէ վասլ օլաճագլարը մէմուլ օլամատըղընտան, հէր պիրի տախի գաթի վէ շէտիտ պիր զարպը տէսթ վէ մուամէլէ իլէ մէյտանը միւնազատ վէ հիւքիւմէթէ սահիպ օլմագ միւրաարնտա իտիլէր : Տիւրքիսթան հիւքիւմէթի, միւտիրանտէն մաստա իքի պէօյիւք մէճիլիլէ թագսիմ գրընտըղը մուգատտէմա 43 իւնճիւ տահիֆէտէ հիքեայէ գրընմըշտըր : Իլք էվլէլ պու մէճիլիլէրտէ օլան ազալարըն պիրէր սիւլիւսիւ թէպ տիլ օլտուգտա, եէրլէրինէ խայլըճա գրալ թէրաֆտարլարը ինթի խապ օլուհուպ, մէճիլիտէ նուֆուզ բէյտա իթմէյէ պաշլամըշտըրլար : Ղէնէրալ Սիշկիրիւ, պէշ եիւղէր մէճիլիլէն րէիս նասպ օլուհուպ, գրալ թէրաֆտարլարընըն նաղըրը մագամընտա իտի . պու ճէնէրալ վէթանընա հէր նէվի իւլանէթի տիրիլ իթմէյէրէք, գրալ թէրաֆ տարլարը իլէ մուարէֆէ վէ մուգալէլէյէ կիրիշմիշիտի : Վլէմանէատա օլան Սօրօ նամ մէշհուր ճէնէրալը, ասասըզ շիւպհէլէր իլէ ճիւմ հուր թագրմը կիւճէնտիրմիշ օլտուգլարընտան, գրալ թէրաֆտարլարը իֆրաթ թալթիֆ իլէ պուհու տախի էլէ կէչիլիմէք մէմուլիտէ իտիլէր : Ըսը միւտիրլէր պէյնինտէ տախի շիգագ վէ իսթիլաֆաթ վագի օլուպ, միւտիրլիքտէն չըգան լըթիւրնէօր նամ քիլիսնէնին եէրինէ Պարթէլէմի նամ գրալ թէրաֆտարլարը միւտիր նասպ օլուհուլ :

տու : Սէճլիսի գավանիստէ նաթըգ օլան աղալար , զաղէթալար , ըէ-
տալէլէր , վարագալար տայիմա հիւքիւմէթ ալէյհինէ աղվիսթ վէ
վէ միւֆթէրիսթլէ զուհուրա կէլիս , իյհանը ամմէյի թահրէք իտէ-
րէք հիւքիւմէթին թէպէտաիւլունէ հալգը հազըրլամագտա իտիլէր :
Ղրալ թէրաֆասըլարը տայիմա համագաթ , տայիմա թէտպիրսիլլէք
ըզհար իտիւս , պու մախլուլթիէթ արասընտա հիչ պիր թէրաֆա
թէվէճճիւհ կէօսթէրմէյէրէք . միւտիրլէր , մէճլիսլէր , ճիւմհուրիէթ
վէ պիննէֆա Պօնաբարթէյէ վէ ապէրինէ գատար խուսուլմէթ վէ ա-
տավէթ ըզհար իտիւս շէքվատէն խալի օլամաղլարուր . վէ Պօնաբար-
թէ պիւլթիւն աղբէրի իլէ միւտիրան հիւքիւմէթինի վէ ճիւմհու-
րիէթի մուհաֆաղա իթմէյէ հազըր պուլունմուշ իքէն , Պօնաբարթէ
Բարիսէ կէլիս , հիւքիւմէթի ճէպը իլէ եէտը թէֆէրրիւտիւնէ կէ-
չիրէճէք տէյի էօթէտէ պէրիւտէ ալէյհինէ արաճիֆ նէշը իւ իլան
իթմէքտէ իտիլէր :

Վագաա Պօնաբարթէ աղ վագթըն իչինտէ պիր սըլթ վէ շէօհրէ-
թը ճիհանշիւմուլէ մալլէ օլուս , մէհարէթ , տիրայէթ վէ էհլէթի ,
վէ նուֆուգ վէ մէթանէթի ճիհէթի իլէ հէր թէրաֆ քէնտիսինտէն
իւմիտ վար օլարագ , քէնտիլէրինէ ճէլս իթմէք էմէլինտէ օլտուգ-
լարը տախի մէսթուր տէյիլ իտի :

Հաթտա միւտիրլէրտէն Վարնօ , պու ահվալէ վագըֆ օլուս , Պօ-
նաբարթէնին հանկը թէրաֆա մայիլ օլտուղունու պիլմէյէրէք , քէն-
տիսինէ մահրէմանէ վէ խուլիւսքէարանէ մէկթուպլէրտէ շու վէճհ
իլէ իիւթար իթմիշ տիր :

« Պու թէրաֆտա , պիրի պիրինտէն ֆասիտ եալանլար իլէ , սիղին
» էֆքեարընըզա կէօնակէօն սիւրէթլէր վէրիլէրէք , ահալիյէ նէշը իւ
» իլան օլունմագտա տըր : Վէ սիլլէր պէօլլէ աղ վագթըն իչինտէ
» պու գատար աղիմ ֆիթուհաթէ , վէ պու գատար ճէսիմ միւսալէ-
» հէյէ մուվաֆֆագ օլտուգտան սօղըա , Բարիսէ կէլէրէք պայաղը
» պիր ատամ մագամընտա խանէ քէօշէսինտէ իյամէթ իտէճէյինիլի
» քիմսէ մէմուլ իտէմէյօր : Պէնճէսի սիվալ օլունուր իտէ , սիղին պու
» թէրաֆա կէլիս ատէթա պիր ատամ քիպի օթուրմանըզա գազան-
» տըլընըզ շան ու շէօհրէթ վէ աղամէթինիլ , մէմուլինիլտէն զիա-
» տէ շէրէֆլէ ճիւմլէյէ զահիր օլապիլէճէք տիր » :

Պօնաբարթէնին պու մէկթուպէ նէ ճէվապ վէրտիյի մալիւմ
տէյիլ տիր . անճագ քէնտիսի հիչ պիր վագթըն էօլլէ պիր թէրաֆ ա-
տամը վէ ըէիսի օլմագ էֆքեարընտա պուլունմայըզ , պիւլթիւն Վը-
րանայը քէնտիսինէ ճէլս իթմէք , վէ հէր թէրաֆա զալիս կէլէրէք
պիւլթիւն ահալիյէ ըէիս օլմագ էմէլ վէ արզուսինտէ պուլունտու-
ղունտան , պունուլն տախի տահա թավը կէլմէմիշ օլտուղունու րանա
տէրք իտէրէք , վագթըն ֆըրսաթա պէրլէյիս սիւքիւլթ իլէմիշ տիր :

Պու ճիւմլէ միւտիրան հիւքիւմէթի Բարիստէ մուխաթարատա
պուլունուս , եանլարընտա քէնտիլէրինի մուհաֆաղա իտէճէք պիր
էմնիէթլի սէրասքէր վէ ճէնէրալարը տախի պուլունմատըղընտան ,
Պօնաբարթէնին պիղզաթ կէլմէսինի տախի թէնսիս իտէմէյէրէք քէն-

տիտինստէն պիր ախէր ճէնէրալ մաթլուպ իթտիլէր :

Պօնաբարթէ պու վէսիլէյի այնը խապէթ աուտ խտիւպ, ճէնէրալ () Ժրօյու միւտիրան հիւքիւմէթի մուհաֆազասընա թայեթին խլէտի : Պու ճէնէրալ իլմ իւ բօլիթիգատան պի պէհրէ ֆապաթ գուվլէի ֆաիլլէի իլէ մութթասըֆ խօտպին վէ ճէնկեապէր պիր զաթ օլաւազ, հիւ պիր վազըթ Պօնաբարթէ իլէ թէքմիլ իւլֆէթ վէ իմթիւզաճ իտէմէմիշ իաի, Պօնաբարթէ պու ճէնէրալըն բօլիթիգաճա աւտէմը իգթիտարընը էյիտէն վէզն իթմիշ օլտուղունտան Բարիսէ կէօն տէրմէքտէն իհթիրազ իթմէյիպ, հաթտա կէրէք քէնախսինին վէ կէրէք մայեթթինտէ օլան օրտունուէն, միւտիրան հիւքիւմէթինէ թէրաֆտար օլտուգլարընը վէ իլա նիհայէ պու հիւքիւմէթի մուհաֆազա վէ հիմայէ իտէճէքթըրինի միւպէյէին վէ մէմհուր մազպաթալարը տախի մումայիլէյհին էլի իլէ միւտիրան թէրաֆընա իրսալ խլէտի :

Ճէնէրալ () Ժրօ կէլլէզտէն, միւտիրլէր խահ նա խահ Ալէմանեա օրտունուէնտան Հօշ՝ նամ մէշուր ճէնէրալը ճէլպ իթմիշ օլտուգլարընտան, () Ժրօ վիրուտինտէն սօղրա պուլնու թէքք խտիւպ, պիւթիւն Բարիս ապէրինէ () Ժրօյու գօմանտան նասպ իթտիլէր :

Իյլուլ տէօրտիւնտէ (18 ֆրի-գիթօր) միւտիրլէրին էքսէրիէթի, Պարրաս Բէվպէլ, վէ Բէվլէէր-1 լքօ իքի այտան պէրիւ մէնվլի

Ճիւմհուրիէթ վազթընտա մէշուր օլան ճէնէրալարտան, մէհալէթ, շէճալէթ վէ տիրպլէթ ճիւթթիլէ Պօնաբարթէյէ էմեսլ վէ ագրան, վէ պապէն տախի իրգապէթտէ պուլունան իւմէրպը ապէրիէտէն պիրի ճէնէրալ Հօշ օլտու, մումայիլէյհին թէքմիլէի ահվալի շու վէճիլլէ իսիլասա օլունուր :

Լաղար Հօշ, 1768 տէ վէրսայլ շէհրինին Մնթթէյլ մահալլէսինտէ ֆագիր անա պապատան տիւնեայա կէլտի, վէ գրալըն խաստա ապէրինտէ օն պաշք իքէն, Ճիւմհուրիէթ ֆրթթէթի իւթթէ կէլլալ, ազ վազըթտա պիլ Ճիւմէ ապէրի իւթթէթլէրինի դաթ իտէրէք 25 էաշընտա իքէն, Մօզլ օրտունուէնա սէրապէր թայլին օլունտու : Պու մէմուրիէթտէ Բիշլիլլէյէ թէրճիհ գըլընը օլտուղունտան, օ կիւնտէն պու իքի զաթ պէյնինտէ շէտիտ պիր աաալլէթ վէ խուսուլմէթ վազի օլտու : Հօշ Ալաշխատա պիր գաշ տէֆա Աւթըրիալլարը պօղուպ, օ էալլէթտէն տէֆ խլէտի. պատէհու Բիշլիլլէ իլէ միւնապտա իտէրէք մահպէսէ վազ օլունուպ 9 թէրթիտօրտա գուր թուլտու, վէ վանտէ իւլլէրինէ կէօնտէրիլէն օրտույա սէրապէր նասպ օլունտու, պու սէֆերտէ վաֆիր շէճալէթէ պէրապէր ինանիէթիլէ տախի շէրէֆ քէսպ խտիւպ, 1795 տէ Ինկիլթէրրատան ֆրանսայա կէշիպ Գիպօն քէօրֆէլլէն չեգան գրալ թէրաֆտարլարընը վէ ապէրլէրինի պօղուպ բէրիշան խլէտի, վէ հէր թէրաֆտա աապիշ վէ իսթիրաէթի իպգա խտիւպ, քէնտիսինէ Վանլէ Պասլէի շէ-

րէֆիլ իւնվանը իթա օլունտու :

1796 տա Իլլանտա իւզէրինէ սէվգ օլունան ապէրի սէրտար թայլին օլունտու, լաքին մուխալլէ հալպէ թէտաթիւֆ օլունաւազ, պու սէֆէր պաշա չեգմայազալ կէրի տէօնմէյէ մէճպուր օլտու : 1796 տա Սանպրէ մէօղ օրտուտունա (80.000) ապէրէ սէրապէր թայլին օլունուպ, տէրազապ Բնօ նէհրինի իմրար վէ Աւթըրիալլարը տէֆաալլէ բէրիշան խլէտի : Պատէհու պիւթիւն Ալէմանեա օրտունուէնա սէրտար թայլին օլունուպ, 1797 տէ էյլուլ այլն իշինտէ ազ պիր խասթալլեք շէքթիքտէն սօղրա, ազ ճիլէր ութունէթին տէն վէ 28 էաշընտա օլարազ վէֆաթ իթտի : Ճէնազէտի Բարիստէ բէք ճէսիմ զինէթ վէ պալլ իլէ տէֆն օլունտու, պիւթիւն հիւքիւմէթ մէմուրլարը վէ իւմէրպը ապէրիէ, իշթիար փէտէրի իլէ նաշըն արգադընտան կիթտիլէր, պու ճիւմէ վէֆաթընտան սօղրա միւտիրլէր զէհիլլէմիշլէր տէյի պիր հալաթիա չեգտը, լաքին ճէնազէտի թէշլիհ օլունտուգտա խալաթ օլունամտա : Պու կէնճ վէ տիլա վէր ճէնէրալըն տայիմա զիվէր զէսանը շուքէլմէր խտի : 204 լագըրալ Իլի պօղար, ալպիր աիւլալ Իլի պիլիլի : Էօլտիւլիւ էէրէ իպթիտա պիր թաշ տիլլիլալ, պատէհու վէր սայլըն էն պէօյիւք պիր մէյտանընտա թաշտան օլունմա պիր սիւրէթի տախի 1852 տէ հէմ շէհրիլէրի թէրաֆլէրինտէն նասպ իթտիրիլալ էսէրի տայիմի օլտու :

զամբիւրիւնն զարպը տեսնի գուժվէտէն ֆիլիէ կէթիւրիւ , իպթիւ տա րէֆիգլէրի օլան Վարնօ վէ Պարթէլէմինին ախլ իւ կիրիֆթ օլունուպ միւէպպէտէն նէֆի օլմալէրինէ հիւքմ օլունտու : Վարնօ վագթը իլէ տուշուպ , Օվլէշէրիյէ ֆիրար իլէտի , Պարթէլէմի տուշաւ մայրպ ախլ իւ կիրիֆթ վէ մահպէսէ վաղ օլունտու :

() կէճէ ճէնէրալ () Ժրօ ապէր գուժվէթի իլէ մէճլիս տիվանխաւ նէլէրինի զապթ իտիւպ , Իշկերիւ վէ Վ իլլօ ճէնէրալարը , վէ մէճլիս ազալարընտան էլլի գատար միւթէպէր զէվաթը . վէ եիւզ էլլի գաւ տար սայրը զազէթաճը , ալօգաթ վէ սէօզ սահիպլէրինի ախլ իւ կիրիֆթ իթտիրէրէք մուվագգաթէն գալէ վէ սայրը էմին մահալլէրէ նագլ օլունտուլար : Վ է հիւքիւմէթ պէշ միւտիրտէն մէզբիւր իւշ միւտիրին եէտը իսթիգլալիյէթինտէ գալըպ , պունլար րէֆիգլէրի օլաճագ տիկէր իքի միւտիրին նասպլնա գատար խօտսէրանէ իտարէյէ իթալէի տէսթ իլէտիլէր :

Սիւթթէհիմ օլան միւտիրլէրին , մէզբիւր իքի մէճլիս հուզուրին տէ մուհաքէմէ օլմալարը լազըմ կէլըր իքէն , միւտիրանը սիւլասէ պու գայիտէյէ րայէթ իթմէյէրէք կէրէք Վարնօ վէ Պարթէլէմի նաման իքի միւտիրի , վէ կէրէք սայրը ճէնէրալ վէ ամիրալ վէ միւթէպէրանը Լվէրիգանըն Վայէն էյալէթինտէ Սիննամարի նամ միւթէպֆիւն վէ պաթագ վէ հավասը պօղուգ մահալլէրէ միւէպպէտէն նէֆի օլմալէրինէ հիւքմ իլէտիլէր : Պու ճիւմլէ միւտիրանը սիւլասէ պու թէֆերրիւտ վէ հիւքիւմէթի ապէր սայէսինտէ իճրա իթմիշ օլտու գլալընտան օլ էսկատէն պէրիւ քէնտիլէրի ապէրէ միւտահէնէ , վէ աւ քէր տախի ումուրու բօլթիգայա միւտախէլէյէ թէլախէթ քէսպ իթմիշ իտի : Իշթէ պու վէճհիլէ պու ֆրթրէթ տախի տէֆ օլուպ , 18 ֆրիւգթիտօր վագաասը տինմէքլէ մէհուր օլտու :

Պօնաբարթէ պու էսնաաէ Դրանսա ճիւմհուրունուս մէսալիհի խարիճիլէսի իլէ տիարը էճնէպիտէ մէշղուլ պուլունտուլունտան , տախիլաէն պիր ֆրթրէթ զուհուրի իլէ , Դրանսըղըն գուտրէթ վէ նաւ մուսուսա պիր սէքթէ կէլըր , եախօտ գրալիլէթ թէրաֆտարը զալէպէ իտէրէք , ճիւմհուրիլէթ թէղլիլ , վէ պունճա ֆիթուհաթլէ գազանըլան վէ թանդիմ օլունան էյալէթլէրին թէքքի լազըմ կէլըր միւլահազասը իլէ , միւտիրան հիւքիւմէթինէ գալլէն վէ ֆիլիլէն մուալլէնէթ իթմէսի , միւտիրլէրէ մահալ թէվէճճիւհիւ տէրուսի օլտուլունտան նէշաթ իթմէյիպ , իլլա պէօյլէ նազլը վագթթա միւզըրր պիր ֆրթրէթի մէքս իտիւպ Դրանսայը գուտրէթիւ կէօսթէրմէք նիյէթինէ մէպնի օլտուլունտու քէնտիսի տախի մէմօրիալտա թաֆսիլ իթմիշ տիր հաթտա 18 ֆրիւգթիտօր վագաասընտան սօղրա մահը մէզպուրուս 26 սընտա , միւտիրան հիւքիւմէթի վէքիլլէրինտէն թայլէրրանա եազուրգտա շու վէճհիլէ պասթը մէրամ իթմիշ տիր :

« Թաասիւպ նէվինտէն օլմայարագ , գուժվէի ֆայիլիյէ իպրսղ իթմէլի , վէ ուսուլու ճէտիտէյէ րայէթ իտէրէք ալամը նաս հիւքիւմէթինէ կիրիֆթար օլմամալը , վէ շիտտէթ կէօսթէրիպ զալիմ լըք իթմէմէլի , պունտան պէօյլէ զարիֆ վէ պիթագէթ կէօրիւնմէ »

« մէլ տիր , եախօտ աշխատար սէջլէմէք իշիւն ար վէ հիճապ խոէրէք
 « ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարը կէօրիւնմէնին վագթը տէրիլ տիր : Ա
 « լէյհիմիզէ գալգըշմըր պիր թագըմ գըրալիէթ եհսիրլէրինի Գըրան
 « սատան սիրիպ սիւփիւրմէլի տիր օ վագըթ Աւրոբանըն ահվալի իս
 « թիգըրար պուլուր : Այերէք հիւքիւմէթ կէրէք վիւքէլասը , վէ կէրէք
 « ճիւմհուրուն սայըր պէջիւք մէմուրլարը պիր աղ տա արգատան
 « կէլէնլէրին , քէնտի հագըլարընտա նէ սէջլէյէճէյինի շիմտիտէն
 « միւթալաա իթմէլ տիրլէր » ,

Միւտիրան հիւքիւմէթի պու վէճհիլէ բէնլէի ֆէսատտէն գուր
 թուլուպ պիւ իսթիգըլիյէ խտարէյի միւլքէ մուպաշէրէթ իթալիյի
 անտէ . իւք էվլէլ նօգսան պուլան իքի միւտիրին նասպընա հիմմէթ
 իլլէտի : Ալալարտան (Կվպէլ , վէ) արէվլլիէր շու սօն վուգուաթլար
 տան սօղըրա կէրէյի քիպի նուֆուզ վէ շէօհրէթ քէսպ իթմիլլէր իտի ,
 անձագ քէնտի մէնֆաաթլարը իշիւն հիւքիւմէթին թէպէտտիւլիւնէ
 ճէսարէթ իթմիլ տինմէմէք իշիւն , միւտիրլիյէ թալիպ օլմայըպ . քէյ
 ֆիէթի գապանիյն մէճլիսինին ինթիխապընա իհալէ իթտիլէր : Պար
 րաս վէ խուսուսի իլէ () Ժրօ պու ֆիքիւրտէ օլմայըպ , Պարրաս իքի
 միւտիրին տախի իւշ միւտիր մարիֆէթիլլէ նասպ օլմասընը , վէ () Ժ
 րօ տախի պիր գաշ կիւնտէն պէրիւ ասքէրի հիւքիւմէթինտէ պու
 լունարագ իսթիգըլիյէթ չէշնիսի տիմաղընա խօշ կէլմիշ օլտուղու
 տան , միւտիրլէք սէվտասընտա պուլունուպ , քէնտինի միւտիր ինթի
 խապ իթմէլլէրի իշիւն միւտիրանը սիւլասէյէ իպրամ իթմէքտէ պու
 լունտու : Անձագ մումայիլէյհին պու խտտասընա միւտիրան հէվալէյի
 սէմմը իթիպար իթմէտիքլէրինտէն , () Ժրօ մէճլիսին էքսէրիէթինի
 ճէլլ իթմէյէ սայ իլլէտի , վէ պուլնտա տախի թէհիտէսթ չըգարագ .
 մէճլիսին էքսէրիէթի , տաալի մէմուրու Մէրլէնի , վէ տախիլլէ մէ
 մուրու Աօշաթօյու միւտիր ինթիխապ իլլէտի :

7⁰ Բէնօ օրտուսունտա պուլունան ճէնէքալ Սօրօտան¹ աախի
 միւտիրան հիւքիւմէթի էմիլլէթի սէլլ իթմիլ օլտուղունտան , հէր

¹ Ախթօր Սօրօ ճիւմհուրիէթ վագթը
 նըն մէշուր վէ շէօհրէթճիար ճէնէքալարըն
 տան պիրի օլուպ , 1765 տէ տօղմուշ) վէ պիր
 ալօգաթ էվլատը խի : 1787 տէ ալօգաթլէք
 իլմինէ թալիպ օլարագ խօճալք իթմէքտէ ի
 տի : 1792 տէ կէօնիւլիւ ասքէրին պիր պէօ
 լիւկիւնէ գօլ աղարը օլուպ , պատէհու ճէնէ
 րալ Տիւմուրիէնին մայէթիինէ թայէին պու
 տու : 1793 տէ լիվա) վէ 1794 տէ ֆէրիգ ճէ
 նէրալը օլուպ , իսթիտա Բիշկիւ մայէթիին
 տէ , պատէհու քէնտի սէրաքէրլիյի իլէ Ա
 մալ օրտուսունա գօմանտան օլտու : 1796 տա
 Բէնօ օրտուսունա թայէին օլունուպ , Արշի
 տուգա Գարլօ օրտուսունու պօղուպ թու
 նայա գատար գօլլալտար , պատէհու Ասթ
 րիանըն գուլլիէ ճէսիմէսինէ գարշը գօլմա
 յարագ կէրի չէքիլմէյէ մէճլուր օլտու իս
 տէ պիր նուֆուս թէլլէթ իթմէտիլլէտէն , աա

քէրիճէ պէջիւք շան վէ շէրէֆ գաղանտը :
 Աէ իլէրիւտէ Բիշկիւ իլէ մուարէֆէսի վար
 տէի միւտիրան հիւքիւմէթի թէրաֆընտան
 հագըրնտա շիւպհէ օլունուպ Բարիտէ ճէլլ
 օլունարագ մէննէտինտէն աղ օլունտու :

Պու ճիւմէ 1798 տէ նէվարէթը ասքէրիէ
 մէմուրիէթի վէրլիլլա , 1799 տա Իթալիյայ
 կէօնտէրլիտի , անձագ ասքէրի ֆէնա հալտէ
 պուլտուղունտան , թէտաֆիտէ պուլունուպ
 թէպարիւպէ ճէսարէթ իսէմէտի , վէ ճէնէ
 րալ Դուպէրին վէֆաթընտան սօղըրա , Նօվի
 ասքէրինի պէջիւք պիր մուխաթարտան գուր
 թարար : Պատէհու թէքրար Բէնօ օրտուսու
 նա գօմանտան նասպ օլուպ 1800 տէ պու նէհ
 րի իմար , վէ Ասթրիալլարա պիր գաշ տէ
 ֆա ղալէպէ իթալիքտէն սօղըրա , ճէնէրալ
 Քրայը թունայա գատար Գօլլալտար , օրտու
 տա , Հօշթատ ֆիթուհաթընա մազար օլուպ :

նէ գատար ճէնէրալը մուսայիլէն Ռիշկրիւ, Վինկլէն, վէ գրալ Թալիւգաթընտան Ռէէնս Վօնտէնին ֆէսատաթընա տայիր էլինտէ օլան Թահրիրաթը հիւքիւմէթէ կէօնտէրմիշ իսէ տէ, պու վարագալարըն պիր սէնէտէն պէրիւ էլինտէ օլուպ ֆագաթ 18 ֆրիւգթիտօրտա հիւքիւմէթին զալէպէսինէ Թէլէղլաֆ իլէ վագի օլարագ հիլէսին տէն նաշի կէօնտէրմիշ օլտուղու իսպաթ օլունարագ Բարիսէ ճէլպ օլունուպ մէմուրիէթինտէն ազլ օլունտու, վէ պունտան պաշգա միւտիրան հիւքիւմէթինէ սէտտը միւմանաթ իտէճէք պիր քիմսէ գալմամը օլտուղունտան, քէմալը հուզուր վէ սէրպէսթիէթէ իտարէյէ միւպաշէրէթ իլէտիլէր :

ՕՆ ԸԼԹՐՆՃՐ ՓԱՍԼ

1797

1° Պաթօ — Պօրթօ Ռասալէհէսի : 2° Պօնաբարլէ Ռասալէհէսի Ռեզպօրէ ահպանէսին Բարիսէ կէօնտէրիլ Լասպիգ իլպիրի : 3° Լասապ Ռեզլէրէի : 4° Պօնաբարլէին Իլալէանլարա, վէ ապէրէ օլան նոթլարը : 5° Պօնաբարլէ Լասապ Ռեզլէրէիին իլէրիս Բարիսէ ալէթիլ իպէր : 6° Պօնաբարլէ հիսթիսի վէ ահալէ իլէրաֆընպան իլմալը Գարալի վէ հալմէլէ Բարիսէ Գապօր — օլունուպ, իֆրալ լէրէֆ վէ լիլիէլիլէ իլպիրիս օլունուպ :

1° Փրաւսսա Ճիւմհուրու Իթալիտան Լէսթրիա մէմալքիւնէ, վէ լէնօ նէհրինտէն տախի Լէմանտա իւզէրինէ հարպէն եիւրիւմիւշ օլտուղունտան պու տէֆա միւսալէհէյէ գարար

15 Թէմուզտա Բարսօրֆ միւթարէքէսինի իմկա իլէտի : Տէֆա խուսումէթէ պաշլանլու տրգտա Հօհէլիլտէ նամ մահալտէ պէօլիւք պիր ֆիթուհաթ իտիւպ, Վիէնայա տօղու իլէրի եիւրիւտիւ, վէ էալմըղ Սթէյր միւթարէքէսի իլէ պու բայիթաթ գուրթուլուպ, Վիւնէվիլ միւսալէհէսի իլէ պու շէրէֆ իլ սէֆէր 1801 տէ իսթամ պուլտու : Պու էս նատէ Պօնաբարլէ Սթօյու քէնտինէ բագիւլ վէ իսպին պիլէրէք էմիլիէթի անտէն սէլպ իթմիշ օլտուղունտան, Մօրօ տախի պիլ մուգապէրէ Պօնաբարլէինն ալէհիլտէ օլուպ, Բիշկրիւ վէ Ժօրթ Գատիւտալ իլէ մուարէֆէ բէյտա իլէտի : վէ ախլ իւ կիրիֆթ օլունուպ պիր մէշուր մուհալէմէտէն սօղտա իլի սէնէ մահպուտա հիւքմ օլունտու, սօղտաան պու հիւքիւմօ գատար միւտտէթ Ամբիգայա նէ

ֆի օլմաղա Թէպտիլ օլունտու :

Օրատա Բուսիա իմէրաթորու Ալէքսանտրօտան քէնտիլինէ պաղը Թէքլիֆլէր օլտուղունտան, Պօնաբարլէյէ օլան առալէթինէ մէսին գապուլ իլէլիլ վէթանընա գարը սիլա շէքմէյէ բաղը օլտու, անձագ տայիմա միլէթին սէրպէսթիէթի իլէն օլտուղունտա վէսիլ իտէր իտի : Ամբիգատան ալթէթինտէն սօղտա 1813 Թէմուզ 24 տէ, Վիթթիպուրղա շէքլու, հէր մահալտէ քէմալը շէրէֆ վէ իհ իթրամ իլէ գապուլ օլունտու, պու Ճիւմէ Տրէզտա շէհրի փիլիհանընա վէ տուէլը միւթթէֆիլէնն մէրքէլինէ կէտիլի բիպի, 26 աղտթու 1813 տէ, Ֆրանսալ Թէրաֆընտան ալթըն իլք կիւլէ պունա Թէսատիւֆ իտիւպ իլի պաճաղմը ալըր կէօթիւրտիւ, վէ պիր գաշ կիւն սօղտա վէֆաթ իլէտի :

վերիտիքսէ Լւսթրիա իլէ մախսուսճա վէ Լլէմանեա իլէ ալէլ ու մուսմ վէ պաշգա պաշգա մուահէտէյէ մուպաշէրէթ իթմէք լաղըմ կէլմիշ իտի :

Լւսթրիա տէվլէթի պու մուահէտէլէրի միւմքին մէրթէպէ քէն աինէ , Լլէմանեայա վէ պիւթիւն Լւրոբայա խայրը իթմէք իւղըէ , քիւլլի ապէր թօիւլայարապ , գուվվէթը հարպիէսի մէվճուտ օլտու զու հալտէ վէ Պրանսատա տախի տուէլը էճնէպիյէ թէրաֆընտան վապի օլան թէշլիկալթլէ պալատէ թարիֆ օլունտուղու վէճհիլէ Բարիստէ պիր ֆըթրէթ վէ ֆէսատ զուհուրի մէմուլ օլտուղուն տան , պու մախլուլթիէթ արասընտա միւքեալէմէյէ կիրիշէրէք հարպ իլէ ղայպ իթթիինի գալէմլէ գաղանմագ էֆքեարը իլէ Լւսթրիա տէվլէթի կէօնակէօն պէհանէլէր իլէ պու միւքեալէմէյի կիւնտէն կիւնէ պըրապըպ իլմաղ իթմէքտէ իտի :

Նիհայէթ Պօնաբարթէնին պու ինթիզարտէն սապր իւ թէհամ միւլլէ թիւքէնիպ , էյէր թըշթինի էվվէլին պիրինէտէք Լւսթրիա իմ բէրաթորու իլէ միւսալէհէ ահտնամէսի իմզալանմաղ իսէ . Լէօպէն միւթարէքէսի ֆէսի օլունուպ , մուհարէպէյէ եէնիտէն պէտ օլու նաճաղընը պա թահրիը Լւսթրիա թէրաֆընա ինպար իլլէտի : Պու նուն իւղէրինէ 18 Պրիւգթիտօր վագաասը տախի իւսթէ կէլմէքլէ , Լւսթրիանըն պիր ճայը իւմիտ վէ իսթինատը գալմատըղընտան , Պօ պէնձէլ նամ վէքիլ մուրախիսաս թայէին օլունուպ , միւսթաաճէլէն Ուտինօ շէհրինէ իրսալ օլունտու :

Պօնաբարթէ մէգքիւր Ուտինօ պէլտէսինէ եագըն Բասսերիանօ նամ տիլֆէրիհ պիր չիֆթիլքսէ իգամէթ իթմէքտէ օլտուղունտան , օրթա եէրտէ օլան Պօթօ — Պօթօ նամ գարիէ , թէրաֆէնին ըիզասը իլէ պի թէրաֆ աստ օլունուպ , միւքեալէմէ մահալի թախսիս գըլընտը իսէ տէ , օրատա մուրախիսասլարըն իգամէթինէ շայեան պիր մահալ պուլընմատըղընտան , ահտնամէ Բասսերիանօ չիֆթիլինտէ թանգիմ օլունուպ Պամբօ — Պօրմիտան թարիխի վաղ օլունտու :

Լւսթրիա թէրաֆընտան Քօնթ Պօպէնձէլ , Սարքէգէ Կալլօ . Քօնթ Սէրվէլթ վէ Պարոն Լնկէլման մուրախիսաս թայէին օլունուպ Պրանսըղ թէրաֆընտան եալընըղ ճէնէրալ Պօնաբարթէ վէքիլ թայէին օլունմուշուտու :

Իպթիտա Պրանսանըն հուտուտու իւղէրինէ միւգաքէրէ աջըլպ , Լլէմանեա թէրաֆընտան Բէնօ նէհրինին պէրի քէնարընտա օլան քեաֆֆէի մէմալլէրին Պրանսայա թէրք օլունմասը , վէ Վէնէտիկ մէմալլէրինտէն տախի Լտիճէյէ գատարը Լւսթրիայէ թէրք օլունմասը , վէ Սանթօվա գալէսի իլէ Լտիճէ նէհրի միւճէտտէտէն իհտաս օլու

Պու էստտէ Վէնէտիկ մէմալլէրինի ֆըրանսըղար հէնիւղ ճէնի իլէ զապթ իթմէվիշ օլուպ , ֆագաթ մուգալլէլէ իլէ Վէնէտիկ պէլտէսինէ ապէր կէօնտէրմիշ օլտուգլարըն տան , պէօյլէ զապթ իթմէտիլլէրի պիր մէմալլէրի եալընըղ զապթ վէ պի գուտրէթ օլտու զու էճիլան , ախէր պիր տէվլէթէ պաղըլլա :

մագ հուգուգու միլիէտէն տէյիլ իսէ տէ , Լւսթրիա էլլնտէն կէրէք Իթալիատա վէ կէրէք Լլէմանեատա ալընտէն էյալթիլէրէ պիր պէտէլը զիւն օլմագ իւղըէ , եալընըղ բօլթի գա իճապընտան օլարագ վէ գուվվէթ տէլլէթի իլէ Վէնէտիկ ճիւմհուրու ֆէսի , վէ Լւսթրիայա պախշ օլմուշ տուր :

նան Չիզալըին ճիւղհուրունա հըւտուտ գաթ օլունմասը Պօնաբար-
թէ թէրաֆընտան միւսալէհէյէ ասաս պէյան օլունտու :

Պոլ թէքլիֆլէրէ Քօնթ Վօպէնձէլ բազը օլմայրա՛, վէ Մանթօ-
վա գալէսինի Չիզալըին ճիւղհուրունա թէքը իթմէյէ պիր վէճհիլէ
մուվաֆադաթ կէօսթէրէմէյէրէք, խայլը միւզաբէրաթտէն սօղրա
շու վէճհիլէ ճէվապ վէրտի :

« Իլլէ սօն հէլամընդ պո- պո-ր, մախո-ո-ո մո-ֆախիամը օլան իմբէրախը
» պէնէանըն էն մէլո-ր գալէլէրինպէն պիրի օլան Մաեան¹ գալէլինին անանխար
» լարըն պիլէ լէսլի² իլպիպի, Մանթօվա գալէսի անանխարլարըն պախի հէնպիսի
» պիպիլ ալմապըգձա, ասքիլիճէ նաժո-սո-նա փէ-պիօյի-ս խալէլ կէլէճէյի շէ-պ-
» հէիլ պիր » :

Պօնաբարթէ Մաեանս գալէսի իլէ Մանթօվա գալէսինին գըյա-
սա կէլէմէյէճէյինի բանա տէքը իթմիշ օլտուղունտան, պոլ թէքլիֆի
պիր վէճհիլէ գապուլ իթմէյիպ, Մաթրիա մուրախխասը տախի ըս-
րար իթմէքտէ, Պօնաբարթէ քէյֆիլէթին էինէ սիլահ գուվլէթի իլէ
գարար պուլաճաղընա ագլը եէր իաիւպ, աքէրէ էմր կէօնտէրտի,
վէ Ռիավէ նէհրինի կէլիլիպ, Իզօնձօ նէհրինին սաղ գօլունտա Ու-
տինոյա եազըն օրտու գուրտուրտու, Մաթրիա աքէրի տախի եազ-
լաջպ Տրալա նէհրի քէնարընտա օրտու գուրտուրտու . շէյլէ քի Ռէսսա-
րիանօտա վագի օլան միւքեալէմէ, չօգ տէֆա օրտուլարըն թրամբէ-
թա սէսլէրինտէն վէ սիլահ շամաթալարընտան մէքս օլունտուրտու :

Թըշլիլինի էվլէլ այըն օն ալթըրընտա, Ուտինօտա Վօպէնձէլին գօ-
նաղընտա միւճատէլէ օլ մէրթէպէ շիտտէթ պուլտու քի, Պօնաբար-
թէ նակեահ այաղա գալգըպ շու վէճհիլէ խիթապ իթտի : « Իյօյէ
» իսէ իլլէ մի-թարէպէ պիլ-պի, վէ մո-հարէպէ պալապը պէմ-պիր . լալին էյի
» պիլիշ օլո-ն քի, սօն պահար խո-լուլ իլ-միլլէն պիլին պէվլէլինիլ շո- ֆալֆուրի
» ֆինձանլար պիլի Բարլա Բարլա իպէճէյի³ » տէյէրէք Ռուսիա իմբէրաթորի-
չասը իքլինձի Վաթարինանըն Վօպէնձէլէ հէտիէ իթմիշ օլտուղու
վէ մասա իւղէրինտէ օլան պիր աղըր չայ թագըմընը, թէփսիսի իլէ
եէրէ ֆըրլաթըպ բարչա բարչա իթտի³ : Պատէհու մէճիստէն վէտա
իտիւպ, արապասընա բաքիպէն Ռասսէրիանօյա ալտէթ իլլէսի :

Պէյլէ միւհիմմ մէսալիհ միւզաբէրաթը արասընտա պոլ վէճհիլէ
հիտտէթ կէօսթէրիլմէսի տօղրուսու մուամէլէյի բօլթիգիլէ տայ-
րէսինտէն խարըճտա պիր քէյֆիլէթ իսէ տէ, Վօպէնձէլ, Ռուսիա
աքէրինի տախի ճէլպ իտէր վէ Մաթրիա աքէրի իլէ պիրլէքտէ Փը-
րանարզլարա գարշը գօսուրուրում տէմիշ օլտուղունտան, Պօնա-
բարթէ զազապը տէրոնինի մէքս իտէմէյէրէք պոլ հիտտէթի կէօս-
թէրմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր տէնիր :

Պօնաբարթէ արապայա պինտիլի էսնատէ եամբըլէրինին պիրինի

¹ Մաեանս Ալեմանեանըն իւշ մէթին գա-
լէլէրինտէն պիրի տիր . վէ Հէս տուգալըլը
մէմալէքինտէ տիր : 1707 տէն 1814 է գատար
պոլ գալէ ֆրանսըլ թէսարրուֆուստա գալ-
տըպտան սօղրա 1815 տէ վէհէնա մէշլէրէթի

մարիթէթի իլէ էինէ Հէս Ղրան տուգասընա
թէքը օլունտու :

² Պաղը միւլէլիֆլէր, Պօնաբարթէ պոլ
ֆաղֆուրիլէրի գըրմայրպ, եէրէ չարբար քիւլի
պիր կէօպթէրիլ իթմիշ տիր տէրէր :

Իբրինչիբէ Վարդօյա կէօնտէրիպ, եիրմի տէօրթ սաաթ վատէ վէրէ-
րէք ճէնկէ հաղըր օլմասընը թէքլիֆ իթմիշ օլտուղունտան, Վօպէն-
ձէլ պուռու տուշուպ Սարքէզէ կալօյու Պօնաբարթէնին արգասըն-
տան գօշտուրտու. Վօպէնձէլ Վարանսըզըն թէքլիֆլէրինի քեամիլէն
գապուլ իթմիշ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ տախի բաղը օլուպ, օլ
վէճհիլէ մէշուր Վամբօ — Վօրմիօ ահտնամէսի Բասսէրիանօտա, վէ
Պօնաբարթէնին սաքին օլտուղու գօնապտա թանղիմ վէ իմզա գը-
լընար :

Պոլ ահանամենին թանգիմրնտէ, միւքեպէմէ քեաթիպի, ահտ
նամէնին իւք պէնտինտէ, « Լէմանեա իմբերախորո ճէնապլէրի Պրանսա
ճիմհորոնոնոն իննը վէ գապուլ իպեր տէյի եազմըշ օլտուղունտան,
Պօնաբարթէ պունու կէօրիւպ, պօլ տէտի քեաթիպէ. պո պէնպի
պօլ վէ սիլ զեհապ իւզերիպէն, Պրանսա ճիմհորոնոն իննէլ զիպի պեր. ընո
կէօրմյէն զէնպիսի ամա պըշ Պրանսըլ միլլէրի զէնպի միւլիպէ օլան իրապէ
լիլնէ զէնպիսի ասիպ պեր. պո ինն ճիմհորոնէլ իմիւր, եարնէ եհապիւր հիւ
սիմիլի լիւլլիլիպէր, երլիւիլ ինն գրալլէլ ոսսոնլ իլլիլիլալ իպէր. պո զէն
պի հագգը ասրիկի պեր. պիլ միլլէրի ոսսոնլ հիւսիմիլի զէնպի ոսսոնոն
պիլիլիլէսիպէն սալլըլ » :

Ինչէ պու վէճհիլէ Իթալիա մուհարէպէսի խիթամ պուլուպ, Լլէմաննէա իմէրաթորու պէշ օրտու պաթըրտըգտան, վէ Իթալիա քիպի էն կիւպէլ մէմլէքէթլէրինի Պրանսա հիւքիւմէթինն թէքք իթալիքտէն սօղրա, Պրանսըզն, խէս, Լլք, Բիլրէնէ վէ ()գիանիւս թէրաֆլարնտան թալսիի հուտուտունու տախի թանըրպ գապուլ Իթմէյէ մէճպուր օրտու :

Պու ահտնամէ իլէ Ֆրանսա ճիւմհուրու , Պէլճիգայա , Լէտի առաւարա , Բէնօնուն պէրի Թէրաֆընտա օլան արաղլիյի ճէսիմէյէ , Սաեանս գալէսինէ , Չիզալքին ճիւմհուրունա վէ սայիր պիւլտու վէ արաղլին մալք օլտուղունտան մաատա տէօրթ միլիոն նուֆուսա մաթպու՝ վէ Չիզալքին ճիւմհուրունա տախի համի օլտու : Պունա մուգապիլ Լէսթրիա տէվլէթի եալընըղ նըսֆ մէմալքինէ , վէ Իսթրիա վէ Տալմացիա էյալէթլէրինէ վէ իբի միլիոն նուֆուսա մալք օլապիլտի :

2. Պօնաբարթէ Իթալիա մուհարէպէսինէ մուպաշերէթ խոնլի տէն պէրու, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ միւտիրլէրինին ազլիւ տիւրպէթը գասիրէլէրինաէն պիր հիւսնիւ թէտպիր մէմուլ խոնմէտիւ կինտէն, ապքերիճէ վէ Բօլլիթիգաճա գօմանտայը խօտ պէ խօտ քէն տի իւղէրինէ ալըպ, պու իքի ճիհէթլէ տախի զուհուրա կէլէն մէսալիհի միհիմմէի էքսէրիա քէնտի րէյ վէ իրատէթի իլէ թէսվիյէ իւտիւպ, հիւքիւմէթէ սօղրատան թէպլիղ խոնր խոի, հաթտա, տէվլէթլէր վէ էլլիլէրի, վէ իւմէրայը ապքերիյէլէրի իլէ քէնտիսի պիղզաթ միւքեաթէպէ իտիւպ, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէյէ մութաւ վաաթ կէօսթէրմէտիքտէն մաատա միւտիրլէրէ պաղը րէյ վէ թէտպիր տախի իպրազ իտէկէլմիշ խոի : Սիւտիրլէր Պօնաբարթէնին պու թէֆէրրիւտիւնի պիթթապի չէքէմէյիպ, ինֆաալ իթմէքտէ իտէլէր տէ, Պօնաբարթէ տայիմի պիր մուհարէպէտէ, վէ էօյլէ շէճաաթիւ

ապքերին ըէիսի վէ սէվկիւլիւսիւ պուլունտուղունտան աղ իւ
թէսպտիլինէ ճէսարէթ իտէմէզէր իտի : Լզ ճիւմէ պու Վամբօ —
Պօրմիօ անտնամէսի միւտիրանըն թալիմաթընտան տըշարը , վէ սիւ-
րէթը թանգիմի գանուննամէյի միւլքիյէ անքեամընա տախի մու-
ղայիր օլարագ , ախէր աատի պիր մասլահաթա գըլաս օլսա , Պօ-
նաբարթէ պունու քէնտի պաշընա իճրա իթտիյի իչիւն եինէ պիր
ֆիթուր կէթիրմէյէճէք իսէ աէ , պէօյէ պիր անտնամէնին պիրէր
սիւրէթի հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէտէն գասպուլ , թաստիգ , վէ իմ-
զայա միւհթաճ պուլունտուղունտան , ըէտտ օլունտուղու հալտէ ,
Պօնաբարթէ ճիւմէ մուվաճէհէսինտէ կիրիֆթար օլաճաղը իսէճալէ-
թի միւլահաղա իյէ աղիմ էնտիչէյէ տիւշար օլմուշուտու : Հէր նէ
հալ իսէ , պունա տախի պիր հիւսնիւ թէտպիր տիւշիւնիւս , իւմէ-
րայը ապքերիէտէն , վէ քէնտի մահրէմը էսրարընտան , շէրէֆ վէ շաղ-
շայէ մայիլ , վէ իրֆան վէ նէզաքէթ էհլի Պէրթիէ նամ տիւլվէր
պիր զապիթի վէքիլ ինթիխապ իտիւս , անտնամէնին պիր սիւրէթի
իյէ պէրապէր վէ թալիմաթը միւսթահսէնէ իյէ Բարիսէ իրսալ իյէյիւս
ահալի վէ իլմտարանը տախի քէնտինէ ճէլս իթմէք իւղը , մուգատ-
տէմա Բթալիտա թէշքիլ իթտիյի էնճիւմէնը մուարըֆ աղասընտան
միւսիւ Սօնժ նամ մէշհուր ալիմի տախի զապիթի մումայիլէյհէ ըէ-
ֆիգ թայէին իյէտի :

Սօնժ վէ Պէրթիյէ պիր գաչ կիւն սօղրա կէճէլէյին Բարիսէ վասլ
օլուս սասլահա պէքլէմէտիլէր , վէ միւտիրէրին ըէիսի օլան Լարէ-
վէլէր Լըքօլու ույիսուսունտան օյանտըրըս վէ տէօշէյինտէն գալ-
տըրըս անտնամէյի թագաթիմ իյէտիլէր : Պէօյէ պիր խայըրը միւսա-
լէհէ հավատիսի կէթիրմիշ իքէն , Սօնժ վէ Պէրթիյէ , իքիսինին տա-
խի գալլի բահէթ օլմայուս նէ ճէվաս պաճագլարընտան տօլայը ի-
քիսի տախի աղիմ էնտիչէտէ իտիլէր . Լարէվէլէր պու մէմուրլարա
քէմալը հիւրմէթ ըիայէթ վէ իլթիֆաթ կէօսթէրտի իսէ տէ , ըէֆիգ-
լէրի օլան տիկէր միւտիրէր իյէ իսթիշարէ իթմէտիքճէ անտնամէնին
թաստիգինէ տայիր պիր ճէվաս վէրէմէյէճէյին պէյան իտիւս վէքիլ-
լէրէ բուխտաթ , վէ իրթէսի կիւնիւ անտնամէնին սիւրէթինի տախի
ըէֆիգլէրինէ թագաթիմ իյէտի :

Պու ճիւմէ միւսալէհէ հավատիսի կէճէ էսնասընտա պիւթիւն
Բարիստէ ճէվէլան իտիւս հէր թէրաֆտան մէսէրրէթ սէտալէրի ի-
չիտիլմէքտէ վէ ալամէթլէրի ըզհար օլունմագտա իտի : Լհտնամէնին
շարթլարը քիմէսնէյէ մալիւմ տէյիլ իքէն , հէր հալտէ իֆթիխար ի-
տէճէք սիւրէթտէ օլտուղունա քիմէսնէնին շիւսհէսի եօղուտու ,
Պօնաբարթէնին մէտհ իւ սէնա վէ սիթայիշի ճիւմէնին զիվէրը զէ-
պանը օլուս պու վէճհիլէ զաֆէրլէր արասընտա միւսալէհէյի մու-
հարէպէյէ թէրճիհ իթմէսի , հագգընտա եիւզ ֆիթուհաթտէն զիւ-
տէ շէրէֆ իւ շէօհրէթի միւճիւս օլտու :

Իօթէտէ միւտիրէր անտնամէյի թէճէսսիւս իտէրէք , հիւքիւմէ-
թին թալիմաթընա մուխալիֆ ֆագաթ ճիւմհուրէ զայէթ մէնֆաաթ-
լու պուլտուլար , պիլ ճիւմէ մէմալէք վէ արագիտէն մաստա Սա-

եանս վէ Սանթովա քիպի գալէլէր տախի ճիւմհուրուն էլինէ կէշիպ, վէ կէրէք իթալիատա, կէրէք իէնօտա վէ Նէմանեատա իքի երւզ պինէ եագըն ապէր թաթիլ խտէրէք էլէրինտէ պիր գուվիթ օլ տուղունտան Լըրօբատա գարատան պիր տիւշմէն, վէ ապէրէ պիր մէշղուլիէթ վէ օլ վագըրթտան մէնվիի զամիրլէրի օլան ինկիլիզ միլէթի նին քիպրինի գըրմաղա եէնիտէն ֆըրսաթ վէ գուվիթէ մուլթաղըր օլմաղա հաճէթ գալմամըշըտը: Պունտան մատա պու ճիւմհուրիէթ էսնասընտա հէր պիր մէսալին ահալինին իսմի վէ էֆքեարը իւղէրինէ թէսվիէ օլունտուղունտան, ահալի մէմուռնիէթինի վէ Պոնաբարթէ հագգընտա օլան իսթիհսան վէ աֆէրինինի պէօլէ աշէքեար սիւրէթ տէ պէյան իթմիշ իքէն միւսալէհէյի գապուլ իթմէմէք ահալինին միւրատընա գարշը պիր շէյ օլուպ հաթտա Պոնաբարթէնին թանգիմ իւլէտիի ահանամէյի գապուլ իթմէտիքլէրի հալտէ, իսթիֆա իտէճէյի աշէքեար օլմաղ իլէ ահալինին տիլքէսէնտի օլան պու զաթը նասըր աղ իտէճէքլէրինի պիլմէյէրէք, միւտիլլէր խահ նա խահ ահանամէյի թաստիգ վէ իմզա իլէտիլլէր վէ իլան օլունտուգտա ճիւմէնին գալ պի պի թէքրար մէսէրրէթը ազիմէ իլէ մալամալ օլտու:

3. Վամբօ — Դօրմիօ միւսալէհէսինտէն սօղրա, Պատէն տուգալը ղընտա լասթատ պէլտէսինտէ պիր պէօլիւք մէշվէրէթ տահա աշըլըպ Նէմանեա հիւքիւմէթլէրի իլէ Դրանսա ճիւմհուրու պէնինտէ տախի պաշգաճա միւսալէհէ շարթարը միւղաքէրէ վէ իմզա գըլընա ճագտը: Պօնիէ վէ թըյէյնար նաման ճիւմհուր վէքիլլէրի իլէ պէրա պէր, Պոնաբարթէ տախի պու մէշվէրէթէ մուրախսաս թայէին օլլունուպ, Վամբօ — Դօրմիօ ահանամէսի թէրաֆէյնտէն թաստիգ վէ իմզա գըլընտըգտան սօղրա, միւպատէլէսի իչիւն Պօպէնձէլին օլրատա ինթիզար իթմէսի տախի մուգավէլէ գըլընմըշըտը: Քէզալէք Սաեանս գալէսինէ Դրանսըղ ապէրինին տուխուլի տախի Պոնաբարթէնին հուղուրինտէ իճրա օլունաճագտը չիւնքի ինթիաթէ ըիպէթէն, Դրանսըղ ապէրի Սաեանսա կիրմէտիքձէ Լասթրիա ապէրի տախի Բալմանօվայա կիրմէյէճէքտի¹

Պու սէպէպլէրտէն տօլայը, վէ պունճա զահմէթ վէ մէշագգաթտան սօղրա պիրաղ տա արամ վէ իսթիրահէթ իթմէք իւղէ Պոնաբարթէնին իթալիատան մուֆարէգէթ իթմէսի լաղըմ կէլիշ իտի: Նճագ քէնտիսի իթալիանըն նիզամաթընը թէքմիլ իթմէտիքձէ, մէմալլէրի մէլքիւրէյի թէրք իթմէյիւպ, օլ վէճհիլէ Չիզալլին ճիւմհուրունտա հէնիւզ միւնիէլ օլան մահալլէրէ մէմուրլար ինթիսապ վէ նասպ իլէտի: Դրանսըղ ապէրինին նէ շարթըլա իթալիատա իգալմէթ իտէճէյինի, վէ Չիզալլին ճիւմհուրու ապէրի իլէ նէ մէրթէպէ մինասիպէթի օլաճաղընը տախի նիզամ թահթընա վաղ իտիւպ, ճէնէրալ Պէրթիէյի օթուզ պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ Դրանսըղ օրտուտունա գօմանտան նասպ իտիւպ, պիւթիւն Լըրօբանըն միւ-

¹ Բալմանօվա, Վէնէտիկ մէմալլէրինտէ | պէշ պին նուֆուսլու պիր քիւշիւք շէհիւ տիր: վէ Ուտիսօ շէհրինէ եագըն պիր գալէ, վէ

սայէհէսինէ գատար Չիզալբին ճիւղաւորուն մէսարիֆի իլէ Իթա-
լիատա գալմալարընը էմր խլէտի : Վէ Վէնէտիկոտ օլան ֆրանսըզ
ապքերինի կերի ալըպ , Լէսթրիա ապքերի տուխուլ խլէտի : Պու մէ-
մալքոտ տախի Ֆրանսա թէրաֆտարլարը օլանլարը , Պօնաբարթէ
Չիզալբին ճիւղաւորուն նազլ իթաիրտիպ քէնտիլէրինէ միւլք վէ
մրգատարը քիֆայէ իանէ վէրտիրտի : Պագի գալան Վէնէտիկիլէրին
պու վէճհիլէ Լէսթրիա հիւքիւմէթի թասարուֆունա տուխուլ
իթմէլէրինաէն հիսս իթաիրէրի քէտէր վէ մէյուսիլէթ , գալէմլէ
թարիֆ օլունամազ . փէք չօգլարը թէրքի վէթան իտիւպ տիարը էճ
նէպիլէյէ նազլ խլէտիլէր . պիր պէօյիւք քիշիզատէ գարլարը քէնտիլի
զէհրլէտի . վէ Տօթ քէնտիսի տախի Լէսթրիա մուրախիսսը հուզու-
րունտա սատագաթ եէմինի իթմէյէ մէճպուր օլտուգտա , պայըլըպ
եէրէ սէրիրտի :

40. | Դ հասըլ Իթալիայը թէրք իթմէզտէն էվլէլ Պօնաբարթէ նա-
սիհաթքէարի պիր նուլթգ իլէ ըէսմը վէտայը շու վէճհիլէ իճրա
խլէտի :

“ Իթալիանլար :

” Պիզ սիզէ սէրպէսթիլէթ վէրտիրտիք . մուհաֆազասընա գատըր
” օլուն , վէ հալինիզէ մուլթապըգ թէտպիրտէ պուլունմազ իլիւն
” գանունլարընըզը առալէթ վէ հագգանիլէթ իւզէրինէ պինա իտին ,
” վէ գուվլէթ վէ մէթանէթլէ իճրա իթաիրին , ապքերլէրինիզի պաշը
” պօշ առամլարտան թէրթիպ իթմէյիպ , մուհապպէթը վէթանիլէ վէ
” ճիւղաւորիլէ իլէ մուլթապըգ վէ շէրէֆ իւ շէօհրէթինէ չալըշա
” ճագ զաթլարտան ինթիսապ իտին : Վէնտի գուվլէթինիզի , վէ
” սէրպէսթ պիր միլլէթին մէսնէտի վէ նամուսու նէ օլտուզունու
” հէնիւզ եէնիտէն թանըմայա միւհթաճսընըզ սիզ : Շիւքիւմէթը
” զուլլիլէ վագթընտա եիւզլէրճէ սէնէլէրտէն պէրիւ պիր պիրինիզ
” լէ մուխալիֆէթ վէ առավէթտէ եաշայարագ : հիչ պիր վագթթ սէր-
” պէսթիլէթ թահսիլ իտէմէյէճէքտինիզ , շիմտի պիլ իթթիֆագ քէն-
” տինիզ քէնտի հալինիզտէ գալըպ , ագիլանէ տավրանտընըզ հալտէ
” տիւնեատա հիչ պիր հիւքիւմէթ պու նիմէթի էլինիզտէն ալամազ ,
” վէ պու տէրէճէյէ կէլինճէյէտէք , հէմ ճիւղաւորընըզն հիւճիւ-
” մինտէն , Ֆրանսըզ միլլէթի ճէլիլէսի սիզի մուհաֆազա իտէճէք
” տիր : Ֆրանսանըն ուսուլը միւլքիլէսի իլէ սիզին ուսուլինիզ պիր
” առաս իւզէրինտէ տիր . . . Իշթէ պիր գաշ կիւնէտէք սիզտէն մու-
” ֆարէգէթ իտիւպ եա հիւքիւմէթին էմրի . եա տա ճիւղաւորու-
” նուզուն պիր պէօյիւք մուխաթարասը , պու իքի սէպէպտէն պաշգա
” պիր վէսիլէ իլէ ալտէթ իտէճէյիմի մէմուլ իտէմէմ” :

Նիհայէթ Պօնաբարթէ թըշիլիսի սանինին օն պէշինտէ , Իթա-
լիանըն նիզամաթը միւլքիլէ վէ ապքերիլէսինի թէքմիլ իթաիրտէն սօլ-
րա Ֆրանսըզ ապքերի իլէ տախի շու վէճհիլէ վէտա խլէտի :

« Սօլթաթլար :

« Երբնքի կիւն Վասթատ պէտէսինէ մէշվերէթ մահալինէ կիթ-
 « մէք իւզլէ սիզտէն մուֆարէգէթ իթմէյէ մէշպուրոււմ, վէ պու-
 « վէճհիլէ սիզտէն ֆիրագըմա, թէքրար սիզլէ կէրիպ գալու-շուպ վէ
 « եէնի եէնի մուխաթարալարա գարշը գոյաճապ իւմիտիմտէն պաշ-
 « գա պիր թէսէլի պուլամամ: Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ, Իթալիա
 « օրուուսոււնա հէր նէ մէմուրիէթ թախսիս իթսէ տայիմա սէրպէս
 « թիէթին շանընա վէ Դրանսըլ իսմինէ մութապըգ հարէքէթտէ վէ
 « մէթանէթտէ պուլունաճաղըմըզա շիւպհէմ եօգուուր: Սօլթաթլար,
 « եքի սէֆէրտէ զալէպէ իթալիսիպ հիւքիւմտարըլարըն, սէրպէսթի-
 « էթ պախշ իթալիսիպ միլէթիլէրին, մուգապէլէ իթալիսիպ ճէնկ
 « լէրին պէյնինիզտէ զեքրի կէշաիքճէ, պո-նպան սօղա իէլէճէ Իսի սէֆէր-
 « պէ, Կանա զիպէլիէ մուլաֆֆաթ օլաճաղըլ տէյէրէք ճէսարէթտէն սուր
 « օլմայըն » :

Եւրն օն ալթըրնտա Պօնաբարթէ Սիւննտան հարէքէթ իտիւպ
 Եւր տաղըրընտան Սօնթ Ղէնլիսի իմրար իտէրէք, Օվիլէրի իւզէ-
 րինտէն Վասթատա կիթմէյէ միւթէրահի օլտու: Եսնայը րահատ հէր
 մահալտէ քէնտիսինէ ճէսիմ ալայլար զինէթլէր հաղըրլանմըշուր,
 կէնճ գըղլար, մալի, պէյապ, գըրմըղը րէնկ ֆիսթանլար կիւերէք,
 էօնիւնտէն սօգապլարա չիլէրէք սէրքէր վէ կիւտէն թաճլար թագաթիմ
 իտէրլէր իտի, հէր թէրաֆտան խընճախընճ ահալի քիպար վէ ֆու-
 գարա գօշապ պու կէնճ ֆաթիհի թամաշա իթմէյի պնը իֆթիսար
 առտ իթմիլլէր իտի: Սարտէնիա գրալը քէնտիսինէ վէ մատամասընա
 աղըր վէ միւճէվհէրլի հէտիլէլէր, մուրասսա գըլըճ վէ կէրտանըգ
 թէտարիք իթմիլ իտի, հէր գալէտէն հէր թապիտան թօփլար ի-
 լէ սէլամլանարապ զինէթ վէ տէպտէպէ իլէ Վասթատա վասլ օլտու:
 Ելէմանեա իմրէրաթորու վէ սայըր հիւքիւմտարանը թէրաֆընտան
 մուրախսալար կէօնտէրիլիպ մէշվերէթէ հաղըր իտիլէր: Պօնաբար-
 թէ մէշվերէթ մահալինէ վասլ օլտուղու քիպի իպթիտատէն Դրան-
 սա ճիւմհուրոււնա ճայիլ օլան հիւրմէթ վէ րայէթէ մութապըգ պիր
 հարէքէթ կէօսթէրտի: Վէսթֆալիս մինասիպէթի իլէ Շըվէտ
 տէվլէթի, միւսիւ Դէրզէն նամ.քիմէսնէյի Ելէմանեա մէշվերէթինէ
 մուրախսա թայէին իթմիլ իտի, պու զաթ մուգատտէմա Դրան-
 սառա Շըվէտ էլ իտի օլտուղու էսնատէ գրալիլէթէ իֆրաթ թէ-
 րաֆտարըգ վէ ճիւմհուրիլէթէ առալէթ կէօսթէրմիշ օլտուղունտան,
 Պօնաբարթէ պուլուն իլէ միւքիւլէմէ իթմէյի գապուլ իթմէյիպ մէճ-
 լիստէն իիւրաճ իլլէտի: Պու մուլամէլէ ճիւմէնին իսթիլըապինէ միւ-
 ճիպ օլտու, անճաք Պօնաբարթէ Դրանսըլարա Սիւլէլէ ճէլէլէ իւն-
 վանը վէրմիշ օլտուղունտան, պունա մութապըգ հարէքէթ իթմէք-
 տէն տախի իմթինա իտէմէգ իտի:

5. Սիւլէրէթին իւք կիւնլէրինտէ, Գամբօ — Դօրմիօ ահտնամէսի
 սիւրէթլէրի միւպատէլէ գըլընտըգտան, վէ Սայանա գալէսինին թէս-

լիմինէ միւթաալիզ օլան մուգալէլաթ իմդալանտրդտան սօղրա, Պօ-
նաբարթէ չայանը իթինա վէ թէսվլյէ սայրը պիր մէսալիհի միւհիմ-
մէ պուլամայրալ վէ պիրսէ Լլէմանէանըն եիրմի օթուզ քիւչիւք
հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ թէքմիլէն իթթիֆագ հուսուլինին, վագի
օլան նումունէյէ նազարէն թուլ միւտտէթ միւզաքէրաթէ միւհիթաճ
օլտուղունու հիսս իտէրէք, պէօյլէ թիւրահաթտէն շէյլէր միզաճը-
նա պիր տիւրլիւ մուվաֆըզ կէլմէյիպ. ապէսէ վագըթ սարֆ իթմէ-
մէք իչիւն վէ վիճուտճա իսթիրահէթէ տախի աշըրը միւհիթաճ պու-
լունտուղունտան, արթըզ Ռասթաուտա պիր իշի գալմատրղընը թը-
րէյլհար վէ Պօնիէ նաման րէֆիգլէրինէ պէյան իտիւպ, Ռասթաուտան
ազիմէթ, վէ քէնտինի քիմնէյէ թանրթմայարագ Վրանսա էյալաթըն-
տան իմրար իտիւպ 1797, քէանուլու էվլէլին պէլինտէ ախլամ իւ-
զէրի թէպտիլէն Ռարիսէ վասլ վէ Հանթըրէյն սօգաղընտա մութա-
սարրէֆ օլտուղըն պիր քիւչիւք խանէսէ վէ քէօշէի ինզըվատէ սպքին
օլտուլ¹: Պու տուր զէվաթը ֆէխիսամըն ալամէթը զահրէսի, ումու-
րու ճէլիլէյէ մազհարիէթ վէ շէրէֆ իւ շէօհրէթտէն մուֆարէգէթ,
պու իքի ֆաղիլէթ տախի Պօնաբարթէտէ, քիմէսնէտէ միսլի կէօրիւ-
մէմիշ մէրթէպէտէ միւշահէտէ օլունտու:

6°. Պիւթիւն Ռարիս ահալիսի Պօնաբարթէնին վիրիւտինտէն խա-
պէրտար օլարագ, պու եէնի գահրամանը թէպրիք իթմէք իւզըն,
ույգուլարը կէօթիւրմէյիպ սապահ օլմասընա պէքլէմէտէ իտիլէր:
Սապահլայըն խարիճիլէ նազըրը Պօնաբարթէնին խանէսինէ կէլիպ,
քէնտինի պէրապէր ալարագ միւտիլէրէ իպրազ իտէճէքտի, Պօ-
նաբարթէ պու շէրէֆէ պէքլէմէյիպ սապահլայըն քէնտինի էվլէլճէ
տայրէսինէ կիտիպ թայլէրըն² իլէ միւլագաթ իլլէտի, տայրէի մէզ-

¹ Բարիս մէմէքէթ մէճլիսի Պօնաբարթէ-
նին իթալիստան ալտէթինի վէ Հանթըրէյն
սօգաղընտա իլամէթինի տուլտուգտա, էքսէ-
րիէթը արա իլէ օ կէճէ սօգաղըն իսմինի թէպ-
տիլ իտիւպ, Զաֆէր սօգաղը (Բ- Դըւ Վի-
թօր) թէսմիլէ իտիւպ, քէօշէ պաշլայընա
պէօյիւք էաղըլար իլէ սապահ օլմալտան էաղ-
տըրտըլար: Վէ Պօնաբարթէնին սաքին օլտու-
ղըն պու խանէ կիւնիւմիւզտէ տախի մէվճուտ
օլուպ, 1853 տէ էմինամէի իմրէրաթտիլ իլէ
իւզէրինէ, Պօնաբարթէնին իսալիսառն ալ-
լիսին սօղրա սարիւ օլտուղըն խանէ տէյի էա-
ղըլպ, իսթէքլի օլանլար վիսրէթ իթմէքտէ
տիր:

² Թայլէրըն, ճիւմհուրիէթ վէ Նաբօ-
լէն տէվլինտէ մէշուր օլան զաթլարըն պիրի
տիր. իլէրիւտէ սիլքի թարիլիմիլտէ բէք չօգ
տէֆա զէքրի կէշէճէյինտէն, թէրճիւմէյի ահ-
վալի պէր վէճըն աթի մուսթաաթէն պու
մահալտէ թարիֆ օլունտու:

Հարը Մօրիս, Թայլէրըն — Բէրիկօր,
զէնէվան բրէնի 1754 տէ տիւնէայա կէլպ,
1838 տէ վէֆաթ իթմիշ տիր: Թըվ չաղըն.

տան բուհանիէ մէմուր օլուպ, 25 էաշընտա
իքէն Օթէն էյալէթինի փաղափոթ թայլին
օլունտու. պատէհու ճիւմհուրիէթ էֆէա-
րընա զահիլ օլուպ Միտալայա շէրէք, վէ 1790
թէմուզ 14 տէ իթթիհատ կիւնիւ վէթան մի-
րապը իւզէրինտէ (պատարագ) սէօյլէտի: Պա-
տէհու բաբաս թանդիւմթընը գապուլ, վէ
ճիւմհուր թէրաֆտարը փիպոփոյար թագ-
տիս իտիւպ, Փափա թէրաֆընտան լանէթէ
մազհար օլտու: 1792 տէ օն ալթընճը Լուի
թէրաֆընտան, Լօնտրտա միւզիմ ֆրանսըզ
էլլիսի Հօլլէնէ միւսթէշար թայլին գըլընոր,
Ինկիլիլ տէվլէթի մարիֆէթի իլէ 1795 տէ
Լօնտրտան թայտ օլունտուպ, Վմէրիգայա
կէշտի վէ թիճարէթէ պաշլատը. 1796 տա
ֆրանսայա ալտէթ իտիւպ մէշուրէ Մատամ
Սթանլին թափիէսի իւզըն, միւտիւրնը ճիւմ-
հուր թէրաֆընտան իտարիճիէ վէքլիլ նոսպ
օլունտու: Պօնաբարթէ Մըպըրտան ալտէթ
իթտիքտէն սօղրա, 18 Պրիւմէր վագաասընտա
քէնտինինէ միւթթէֆիլ օլտու: Պօնաբար-
թէ տէվլինտէ վագի ահվալը սայիրէսի սիլքի
թարիլտէ պէյան օլունտագ տըր: Պօնա-

քիւրէտէ պուլունան ասորն էն մէջհուր գէվաթը Պօնաբարթէնին աթ-վար իւ հարեքէթինի, նութգունու, վէ սալթանաթ իւ շաղշատան հազ իթմէյէրէք սատէ վէ ատէթա պիր էլպիսէ իլէ, էջլէ միւշէր-րէֆ կիւնտէ էջլէ մահալէ կէլոյինի կէորտիւքտէ հայրէթէ տիւ-չար օլուրլար ըտը: Վալանին մէճլիսի, միլլէթ թէրաֆընտան Պօնա-բարթէյէ պիր միւքեաֆաթ կէօսլթէրմէք իւզըն Բարիստէ պիր պէօ-շիւք Կօնագ սաթըն ալմագ, վէ Հանսօր նամ պէջիւք էմլաքը քէն տինէ պաղըչլամագ միւզաքէրաթընտա իսիլէր: Սիւտիրլէր Պօնաբար-թէնին պէյնէլ ահալի միւթէվաթուր օլան չէօհրէթ իւ չէրէֆինտէն ասընտան վէսլէսէ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, մուսամէլաթը ինթի-րամիլէյէ, վէ միւքեաֆաթը միլլէյէ միւճէրրէտ քէնտի ետլէրի իլէ մագհար օլմասընը թէճվիլ իտիւպ, պու հէտիլէրտէն սարֆը նա-զար իլէ ֆագաթ Պօնաբարթէնին, վէ Վամբօ—Վօրմիօ ահունա-մէսինին չէրէֆինէ պիր պէջիւք ալայ վէ ղէյնէթ հազըրլատըլար, վէ խարիճիլէ վէ տախիլլէ տիվանիսանէլէրի պու ղէյնէթէ տար կէլոյինտէն Լուգսէնպուրղ սէրայը տիվանիսանէլէրի միւսթագիլէն պու ղէյնէթ իշլին ֆէվգ էլ ատէ սալթանաթլէ թանգիմ վէ թէճհիլ գըլընտը: Քէանուունու էվլէլին օնուունու կիւնիւ իպթիտա միւտիր-լէր կէլիպ, վէ էսիի Բօմալը գըլաֆէթինտէ՝ էլպիսէի ֆախիլէ իլէ տիվանիսանէնին աննընտա, վէ վէթան միհրապընըն փիշկէահընտու գուուտ իլէտիլէր: Վիւքէլա վէ Օսմանլը, Սպանիա, Ղաթօյի, Սար-տէնիա, Տանիմարգա, Բրուսիա, Օվիշէրի, Ղէնօլա, Խօսպանա, Վիլթէմպէրկ, Պատէն, Վրանգֆօրթ վէ Հսպասսէլ էլլիլէրի, լքի մէճլիս ազալարը, տաալի մէմուրլարը, ագլամ րէիսլէրի, նիմ ապրէ-իւզէրինտէ սըրա իլէ օթուրմուշլար, տիւշմէնտէն ալընան հիսսապըզ սանճագլար իլէ ֆիթուհաթ ալամէթլէրի թէշքիլ օլունուպ տիվան-խանէնին չէվլէսինէ եէր եէր վազ օլունմուշ, իւշ րէնկ գատիֆէլէր

բարթէտէն սօղրա օն սէքիվնճի Լուինին կիւ-նիւնտէ տախի 1814 տէ տախի խարիճիլէ վէ-քիլի նասպ օլունու, վէ պու ճիհէթլէ 1815 Վիէնա մէշվէրէթինէ տախիլ օլտու. օնտան սօղրա իֆրաթ գըլալիթ թէրաֆտարլարընտան հագգընտա շիւպհէ օլունուպ, մէսնէտինտէն ազ օլունու վէ օլ էսնատէն սօղրա մէճլիսին մուխալէֆէթ թէրաֆընա կէշիպ 1850 իիթի-լալինտէ տախի էլի վարտը: Լուի ֆիլիփ գը-րալ օլտուգտան սօղրա քէնտիսինի Լօնտայա պէջիւք էլի կէօնտէրաի, Պու ատամըն միւտաթթը էօմիւնտէ մագստի, Ֆրանսըզ իլէ Ինիլիլլին իթթիֆագը օլտուղունտան, միւտաթթը սէֆարէթինտէ պունա մագհար օլտու: Պատէհու մէսալիհի ճէսիմէի սպիրէ-տէ տախի իթթիտաթ օլունուպ 1854 տէ մէ-սալիհի տէվլէթտէն քիւլլիլէն էլ չէքտի: Պու զալթ շիւպհէսիլ քէնտի սարընըն էն պէջիւք Տիւրքիսթը իտի. մապահաթա էլէագ, ֆիքրի տագիլ վէ նէֆսինէ սահիլ իտի, վէ իֆրաթ ագըլը օլտուպ մէսալիստէ իթթիմալ իթթիսի

էլիագը միւսթահտէնէնին փէք չօղու էլէէվմ Տիւրքիսթը պէյնիտէ զարպը մէսէլ հիւք-միւնտէ տիր. վէ էօլիւնճէյէտէք ազը պա-շընտա օլտուպ մէզհէպճէ պօրճլարընը էտա ի-տէրէք վէֆաթ իլլէտի: Պու ճիւմլէ միլլաճը միւթէլէվիլին օլտուպ, հէր նէ գատար վէթա-նընըն խայրընը վէսիլէ իթմիշ իսէ տէ, հիշ պիր հիւքիւմէթէ սատըգ օլմիլուպ, ճիւմ-հուր, Ղաթօյն, Պուրպօղար վէ Լուի ֆի-լիփ ճիւմլէսինին խըղմէթինտէ պուլունմուշ տուր: Եէտինճի Պիտուն բուխաթը իլէ բու-հանի թարիգտէն չըգըպ ճիւմանիէ տուխուլ իթթի. ֆագաթ էվլէնմէսի պիլա բուխաթ տըր: Սըրընըն տաամլարը վէ վուգուաթը իւ-զէլինէ րէք չօգ շէյ գալէմէ պմըշ իտէ տէ, վէֆաթընտան ալթմըշ սէնէ սօղրա պատըլը օրթայա չըգմասընը վատիթ իթմիշ տիր:

Ճիւմհուրիլէթ վէ իմբէրաթպըլուպ տէվ-րինտէ հիւքէմանըն գըլաֆէթի էքսէրիա վէ միւմլին մէթէպէ ալթիլ Բօմալը գըլաֆէ-թինէ թաթպիլ գըլընմըշ ըտը:

իլէ տիվարլար տօնաթըմը, կայէրիալարտա օլան Ռարիսին էն միւ-
թէպէր վէ էն սէչմէ ահալիսի, վէ օրթատա մուղիգաճըլար, վէ սէ-
րայըն էթրաֆընա տըշարտա հատարզ հիսապարզ թօիլար տիգիլիս,
վիվա սէսլէրի իլէ ըիֆագէթ, իտէճէքտիլէր : () վագթըն մէշուր
մուղիգա ուսթասը (էնեէ, եէվմը մէգքիւր զիննէթի իչին մախսոււ-
ճա պիր պէսթէ տախի թէրթիս վէ թանգիմ իթմիշ իտի :

Ղիւմէսի պու վէճհիլէ հաղըր, վէ զաթը միւշէրրէֆին գըտումի-
նէ մունթագըր օլտուգըրը հալտէ միհմանտարը օլան թայլէրրան ի-
լէ Պօնաբարթէ զուհուր իթտի : Լըրքեանը հարպը հէր պիրի սէչմէ
եխիտլէր վէ աղըր ունիֆօրմալար իլէ տօնանմը օլուս, քէնտիսի սա-
տէ պիր էլպիսէ իլէ կէօղէրի եէրաէ, վէ պօյու գըսսա, պէտէնի
զայիֆ, վէ պէնդի սօնուգ օլարագ պու ճէմիլէթը ֆախիրէ արասըն-
տա կէօղէ կէօրիւնմէզ քիպի իտի Պօնաբարթէյի կէօրիւր կէօրմէզ
էրպասըր մէճլիսին հիսս իլէտիլի հայրէթ վէ իսթիզըաս պարիֆէ կէ-
լէմէզ, ճիւմէսի պիրլըրտէ պիւլէնտը ալագ իլէ էալ՝ ճիւմէսի, էա-
լ՝ Պօնաբարթէ սէտալէրիսի տիվանիսանէնին գիւմպէթլէրինէ ագս իթ-
տիրտիլէր : Պօնաբարթէնին լէճէսինտէ ճիւմէսի, զէքեալէթ ագլ
վէ ֆիրասէթի ֆայիգէսինի միւշահէտէ իթմէքտէ իտիլէր, թայլէր-
րան, Պօնաբարթէնին զաթընա զիտաէ շէրէֆ իսթէմէմէք իւզըն օլան
միւրատըր մախսուսինէ, էյիտէն վագթըր օլարագ, Պօնաբարթէյի հիւ-
քիւմէթը ճիւմհուրիյէյէ իպրագ իթաիքտէ, պիր նուլթ տախի սէջ-
լէյիս, Պօնաբարթէյի տէրէճէյի իֆրաթտէ մէսհ իւ սէնա իթմիշ ի-
սէ տէ, հասէա վէ զարաղը նէվանիյէտէն սալիմ վէ մասուն իթմէք
իւզըն պիւթիւն շան իւ շէրէֆի ճիւմհուրիյէթէ ալիտ իաիւս, շու
վէճհիլէ իսթմը քէլամ իլէմիշ տիր :

« Իշթէ պէյլէ, Պօնաբարթէնին մուզաֆֆարիյէթի քեաֆֆէի
» Դրանսըղլարըն զաֆէրի տէմէք տիր : Վէ միւշարալէյին շան իւ
» շէրէֆինէ հէր Դրանսըղ օլան հիսսէտար օլտպիլէճէք տիր, հաթտա
» ճիւմհուր թէպասըր օլուս տա պու շէրէֆտէն քէնտինէ պիր
» հիսսէ թալէս իթմէյէն տախի օլամագ :

» Պօնաբարթէնին ֆէզայիլի ճէլիլի մախսուսէսի պուլար տիր :
» Հիւ պիր շէյի թէսաուիֆէ պըրագ մայարագ քիւլլի շէյին նէթիճէ-
» սինի պասիրէթլէ էվլէլտէն քէչֆ վէ հալլ իթմէք, ագըպէթ էնտիշ
» օլարագ հալտէն իսթիգալի իսթիսըաճ իթմէք, գուվլէի ագլը ի-
» լէ, ֆէվգ էլ զայէ վէ նէվուհուր թէտապիրլէր պուլուս, տիւշ-
» մէնին իֆրաթ սարֆը զինն իլէ թէշէպալիւս իթտիլի իսիւտէ վէ
» ֆիթնէթլէրինի տախի պօշա չըգարմագ, ֆիթուրա կիրիֆթար օլան
» սաքէրի քէնտի պի ֆիւթուրլուղու իլէ պիր լահգէտէ իֆրաթ ճէ-
» սարէթէ կէթիրմէք, վէ մազհար օլտուղու զաֆէրտէն սօղըա հի-
» քեայէսի տախի ինլէճանը գալպէ միւճիս օլան օ սալլէթը շէճիա-
» նէսի, վէ էմսալը կէօրիւլմէմիշ պիր ֆէտաքեարըզ, քի անըն իլէ
» միւքէրրէրէն ֆիթուհաթտէն թէֆախիւր իտէճէք եէրտէ մաղ-
» լուսի մուվաճէհէսինտէ մահճուս քիպի կէօրիւլիւշտիւր, իշթէ

“սրունլարտոր Պօնաբարթէնին զաթընա մախտուս ակնագը համիտէ ,
 “լաքին սրունլար տախի մուհապպէթը վէթանիյէ վէ ինսանիյէթտէն
 “նէշաթ իթմիշ սըֆաթը մէրդուպէ տիր . . . պիւթիւն Վրանսա
 “նըն սէրպէսթ օլմասը միւմքին տիր , քէնտիսի տայիմա Վրանսայա
 “գուլ վէ մէշղուլ օլաճագ տըր : Իշթէ պու էսնատէն պիր եէնի
 “տիւշմէն տահա (Ինկիլիզ) քէնտիսի մէյտանը հարպէ տավէթ իթ
 “մէքտէ տիր : Պու տիւշմէն Վրանսայա օլան պուզզ ու ատավէթի ,
 “վէ րուշի զէմինտէ մէսքիւն քեաֆֆէի միլէլէ տէրքեար օլան զուլմ
 “ու ճէվըի իլէ մէշհուր տուր :

“Պօնաբարթէնին շէճաթի իլէ պու տիւշմէն իքի ճիհէթլէ տա
 “խի խէճալէթէ կիրիֆթար օլուպ , նիհայէթինտէ ճիւմհուրուն շան
 “իւ շէրէֆինէ մուվաֆըզ պիր միւսալէհէ իլէ պու տէրեալէր ճէպ
 “պարընըն նուֆուզու տախի մահվ վէ Վրանսանըն ինթիգամը ակն
 “օլունուպ , տիւնեա ալէմ էմին վէ միւսթէրիհ օլաճագ տըր ” :

Պու նութգ վագաա քէմալը տըգգաթա շայան իսէ տէ , էրպապը
 մէճիս թէրաֆընտան պիւս սըգգաթ տիյնէնիլպ , ճիւմէսի էգհէր
 ճիհէթ Պօնաբարթէնին նութգուենա մունթազըր իտիլէր : Պիւթիւն
 մէճիս տէրին պիր սիւքիւթլէ քէնտիսիէ նասպը այն իթտիքտէ , Պ
 նաբարթէ իլէրիլէիպ , րէիսի միւտիրանը ճիւմհուրա Վամբօ — Վօր
 միօ ահտնամէսինի թագտիւմ իլէտի , վէ պիւլէնտը ավազ իլէ գըս
 սաճա պիր նութգ սէօլլէտի , քի պու տուր :

“Վրանսըգ միլլէթի , թահսիլի սէրպէսթիէթ իշիւն գրալար իլէ
 “մուգապլէյէ , վէ ալլ ու հագգանիէթէ մուգարին պիր թանգիմաթէ
 “տէսթրէս օլմագ իշիւն պին սէքիլ եիւզ սէնէլլէք պաթըլ իթիգատլարա
 “զալէպէ իթմէյէ մէճպուրիէթ քէսպ իթմիշիտի : Պիւթիւն Լըրօրա
 “իքի պին սէնէտէն պէրի , մէգհէպ , մալքեանէլլէք վէ ճէպպարլըզ
 “հիւքմիւ ալթընտա պուլունտու : Լնճագ թաստիգ իլլէտիլինիլ պու
 “միւսալէհէ , վիւքէլայը միլլէթ հիւքիւմէթինէ պիր թարիխի ճէ
 “տիտ օլաճագ տըր : Ելլէթը ճէլլէմիլլին նիզամաթը տախիլիէսինի
 “թանգիւմ իթտինիլ , պու նիզամաթլա Վրանսանըն տաղ , թաշ վէ
 “նէհը իլէ հուտուտի օլապիլպ , լաքին էֆքեարճա սէրհատ վէ տայ
 “րէսինի թահտիտ իթմէք միւմքին օլամաղ : Իշթէ Վամբօ — Վօրմիօ
 “միւսալէհէսինին իմքէրաթոր թէրաֆընտան թաստիգ օլունան ահտ
 “նամէսինի սիլլէրէ թէսլիւմ իտէրիւմ . պու միւսալէհէ ճիւմհուրիւ
 “թին սէրպէսթիէթ , շէրէֆ վէ իգալլինէ րէհինի էմիլիէթ տիր . վէ
 “Վրանսա ահալիսինին սատտէթի , գալանիյնի միւսթահսէնէ ասա
 “սը իւզէրինէ պինա օլունտուզու հալտէ , պիւթիւն Լըրօրա տախի
 “սէրպէսթ օլաճագ տէմէք տիր ” :

Պօնաբարթէ խիթամը նութգ իլլէտիքտէն սօղրա , հէր թէրաֆ
 տան եաշա՝ Պօնաբարթէ սէտալէրի աքս իտիւպ , պատէհու հիւքիւ
 մէթը ճիւմհուրիէ միւտիրլէրինտէն իւշ միւտիր պաշգա պաշգա
 նութգ իտիւպ , Պօնաբարթէյէ մէտհ իւ սիթայիլ իլէ գասրինի թէր

ճիւմլէսի սուրուրու ֆայիգէ իլէ մէսթ օլարագ պու եէնի գահրաւ մանա միւթէհայիր օլտուլար . վէ պու վէճհիլէ պիւթիւն Ֆրանսա պիր առամըն գուճաղընա տիւշմիւշ օլտու :

“ Փէտէրլէրիմիզի միւտահէնէճի տէյի ֆասլ իթմէյէլիմ, տէր ” Սիւսիւ թիէր . պու շան , պու բէրթէվ, պիզլէրէ իտպար պու . ” լութլարը արասընսան վասլ օլմուշ իբէն հէնիւզ միւթէհայիր օլու . ” յօրուզ . . . պիզլաթ գահրամանը կէօրսէք նէ օլուրտու աճապ ” :

Պու զիյնէթ իսիթամ պուլտուգտան սօղրա Պօնաբարթէյէ աղըր զիաֆէթ վէ տավէթլէր վէրիլտի . իբի մէճլիս , վիւքէլա պաշգա պաշգա զա զիաֆէթլէր վէրտիլէր . լաքին էն ճէսիմ վէ էն աղըրը խարիճիյէ վէքիլի թալլըրանըն վէրտիյի զիաֆէթ օլտու . պու զիաֆէթտէ Լ թալիա ֆիթուհաթընըն մէտհիէսիւնի , (պիր ասարը տա քէնտիսի օլ տուլու հալտէ) օլ տէվըին էն մէշուրէ խանէնտէսի (բրիմա տօննա) օլան Սատմաղէլ Լրասսիւնի թէրէննիւմ իթտի . էլ հասըլ Ֆրանսանըն էն մահիր շաիրլէրի , բէսսամլէրի , օյմաճըլարը պու գահրամանէ սէ նաաթ վէ մարիֆէթլէրիւնի հիպա իտիւպ , միւթէատտիտ շէրլէր , թասվիլլէր վէ թաշտան օյմա սիւրէթլէրի զուհուրա կէլտի . վէ տար իւլ ֆուհուլն էնճիւմէնը ազասը Վարնօ , 18 Ֆրիւգթիտօր վազաւ սընտան սօղրա նէֆի օլմուշ օլտուղուհտան , էնճիւմէնը մէզպուր ա զալարը թօփլանըպ , Պօնաբարթէյի ֆախրէն Ֆրանսա էնճիւմէնը ֆուհուլնիւնէ տալի ազա ինթիխապ իյլէտիլէր :

ՕՆ ԵՒՏԻՆՆԻ ՖԵՍԻ

1797 — 1798

1° Բօմ վագասը : 2° Վիէնա վագասը : 3° Իպլիգա Ինիլլէրրա , պառէ-
հո Սըրը սէֆէրի ինգարիտէալ : 4° Ֆրանսըլ գօնաղըտո Սալալօնն էյա-
լէլլ Սըրիէ հագգընա էալպըղը վարագալար : 5° Պօնաբարթէնի վէ ճիւմլէ-
ր Ֆիւրլէրիլն ինգալլը-րալլ : 6° Սըրը սէֆէրիլն ինգալլալլ վէ նաալ օլուհան
չալլըլն : 7° Պօնաբարթէնի թոլլալ ալիթիլի , վէ ասքէրէ օլան նոլգըրը :
8° Պօնաբարթէ զէվէսի ժօլէֆիկալն վէպա իպէրէ , ասալիլի պէրիլի վէ գօնա-
նա իլէ թոլլալ հարէլլի իպէր :

1° **Ն**ԵՒԵՐԱԼ Պօնաբարթէ Սըրըրա աղիմէթ իթմէզտէն
էվլէլ Րօմատա վէ Վիէնատէ իբի վուգուաթը միւ-
թէսսիւֆէ զուհուրա կէլէրէք Լըրօբատէ նայիրէի հարպ իւ ճէտ-
տաղը միւճէտտէտէն իշալ իտէճէք բատէլէրէ կէթիլիպ , կիւճ իլէ
պու աֆէթին տէֆիլնէ մուվաֆֆապ օլուհտու :

Չօգտան պէրիւ վէ խուսուսի իլէ Չիղալէին ճիւմհուրու իհտաս
օլունուպ , իթալիա ահալիսինէ սերպէսթիէթ վէրիլէլի , վէ Պրան
սա ապքերի Ռօմա մէմալիքինէ տուխուլ իտէլիտէն պէրու , Ռօմա ա
հալիսի կէօնակէօն սէպէպլէրլէ հիւքիւմէթը սապրգէլէրինտէն խօշ
նուտ օլմայրուպ , բէֆը լիվայը թուղեան իլէ հիւքիւմէթի ֆէսի վէ
ճիւմհուրիէթ իհտասընա խահիշքէր օլմուշուտու : 1797 սօնլարըն
տա վապի օլան Նիգօնա իսթիլալը Ռօմա ահալիսինէ տախի պու պապ
տէ պիր բէհիւմա օլուպ , Ռօմասա սաքին օլան Պրանսըղարըն թէշ
վիգաթը իլէ ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարլարը պիր ֆէսատ վէ իսթի
լալ թէրթիպաթը իլէ մէշղուլ իսէլէր տէ , օլ էսնասաէ Ռօմասա էլէի
պուլունան ճէնէրալ Պօնաբարթէնին պէյլիւք պիրատէրի լօղէֆ Պօ
նաբարթէ , վագթը միւսախա վէ թէվֆիգէ մագրուն սայմատըղըն
սան մէքսինէ սայ իտէկէլմիշ իաի :

Պու ճիւմիէ ահալի րահաթ տուրմայրպ , 1797 քեանուսի էվվէլին
26 սընտա , Պրանսըղ սէֆարէթխանէսինէ կէլիպ , իսթիլալ գօրարա
ճագլարընը լօղէֆ Պօնաբարթէյէ խապէր վէրտիլէր . լօղէֆ պաղը
նասիհաթլար վէրէրէք պուլնլարը թէսկինէ սայ իթաի իսէ տէ մահը
մէզպուրուն 28 ինճի կիւնիւ էն ճէսարէթիլէրի պազլանուպ բիաշա
լարա թօփանմայա պաշտարար : Փափանըն Տրակօն աթըլարը պուլն
լարըն իւղէրինէ հիւճիւմ վէ թար իւ մար իթաիքտէ , գաշանլար
Պրանսըղ սէֆիրի լօղէֆին սաքին օլտուղու Վօրսինի նամ սէրայըն
հալիսի վէ քէմէր ալթլարընա կիրիպ սըղընտարար : լօղէֆ պիր գաշ
ապէր , վէ իթալիա օրտուսունսա շէօհրէթշիար օլան կէնճ վէ տի
լուվէր ճէնէրալ Տիւֆօ իլէ աշաղը էնիպ , զօրպալար իլէ Տրակօն սա
քէրինին արասընա կիրէրէք գանը մէքս իթմէք իսթէտի , Փափա
ապքերի Պրանսա սէֆիրինին սէրայընա , զաթընա , վէ հիլէթը բէս
միէսինէ րայէթ իթմէյէրէք աթէշի մէքս իթմէյիւպ . ճէնէրալ Տիւֆօ
լօղէֆին էանընտա վուրուլուպ վէ տիւշիւպ բուհինի թէպիմ իլէտի :
Պու ճէնէրալ եագընտա տիւշիւն իտիւպ լօղէֆին պալտըղլարընտան
պիրի իլէ էվլէնէճէքտի , պու վէճհիլէ վէֆաթը ճիւմէնին զալապ
վէ հիտտէթինէ միւճիպ օլտու : Նլէիլէրին բէք չօլու վէ պաշլըճա
Սալանիա էլէիսի Նիարա , մէմուրլար կէնտէրիպ Պրանսա էլէիսինէ
թէէսսիւֆ րզհար իլէտիլէր , եալընը Ռօմա հիւքիւմէթի օն տէօրթ
սաաթ պիր տիւղնէ սիւքիւթ իտիւպ , իթիզարա պիր քիմնէ կէօն
տէրմէտի , վէ լօղէֆ միւքէրէր թագրիրլէր եազմը իքէն ճէվապը
նը ալամատը : Նիհայէթինտէ հիտտէթլէնիւպ սէրիան բասաթօրթլա
րընը մաթլուպ իթաիքտէ վէրիլմէմէսի միւմէին օլմայրպ , օլ վէճհիլէ
Պրանսա սէֆիրի Ռօմատան ալիմէթ վէ թօսգանստա իգամէթ իլ
լէտի :

Պու հալատիս Պրանսայա վասլ օլտուգտա , պու խուսուսու Ռօ
մա հիւքիւմէթի մէքս իտէպիլիլ իքէն իղմաղ իլէտի , հաթտա միւ
սասաէ իթաի տէյէրէք Ռօմա հագգընտա մէքքիւղ վէ մէսթուր օլան
պուղղ ու ստապէթ հէրարէթը ֆէսատ իլէ եէնի պաշտան գապարըպ
թաշմայա պաշտար , կէրէք Պրանսատա , կէրէք Չիղալէին ճիւմ

հուրուհոտահալի ինթիգանմ, ինթիգանմ, պաղըրմայա պաշատըլար, իւթալիա օրտուսու զապթ օրմայըլ, քէյֆիէթի իշիթիւր իշիթմէղ կէճէլէյին Ռօմա իւզէրինէ եիւրիւմէք իսթէր իսի : Բարիստէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ, հիւքիւմէթը բուհանիյէյի պու վէճհիլէ քէնտինէ խասիմ կէօրտիւքոէ, նէ թէապիւր գուլանաճաղընը պիլմէղ իսի, էօթէտէն պէրիւ հիւքիւմէթը ճիւմանիյէի Ռօմա Փափալարընըն էլին տէն ալմագ միւրատ խլէյիւ, մուգատտէմա Պօնաբարթէյի, պու պապտէ միւսատէ իթալի իշիւն ֆէնա թէքտիւր իթմիշէր իսի, անաճագ Վաթալք տէվլէթլէրինին միւտալսէլէսի վէ եէնիտէն պիւր ճէնկ պաշամասը պէօյիւք ինթիւրագէ միւճիւ օլուրուտու, նիհայէթ պու թէէննի արասընտա ճիւմհուրիյէթ աշգը զալէպէ իսիւպ, իւթալիա օրտուսու սէրասքէրի ճէնէրալ Պէրթիէյէ Ռօմա իւզէրինէ եիւրիւմէք իւզըէ էմրնամէ կէօնտէրիլտի : Փափանըն հիւ պիւր տէվլէթ իլէ ագրասալըգ վէ մինասիպէթի օլմատըղը էճիլտէն ճիւմէսինտէն թէքք օլունաճագ գըլաս իտէրլէր իսի : Պրանսըղ ապքէրի 1798 շուպաթ 10 տա Ռօմա պէլտէի մէշհուրէսինին գաբուսուհա վասլ օլտուլար, Ռօմալըլարըն պաղըսը, գան տէօթիւլմէմէք վէ պաղըսը տախի, ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարը օլտուգըլարընտան մէմլէքէթին գաբուլարընը աշտըլար, վէ մէզհէպ, էպնիէ, մալ, վէ նուֆուսա բայէթ օլունմագ իւզըէ պէօյիւք Սանթ Միշէլօ գալէսինի տախի Պրանսըղ ապքէրինէ թէսլիմ իթտիլէր քի պիւր տամա գան տէօթմէյէրէք պու պէլտէի մէշհուրէյէ սահիւ օլտուլար : Պէրթիէ, ալթընճը Պիոս Փափանըն Վաթիւ գան սէրայընտա իգամէթինէ միւսատէ իլէտի, անաճագ ահայլինին գապարմըլ թագըմը Պէրթիէյի ալըպ Վաթիթօլա կէօթիւրաիւլէր վէ քէնտիսինէ ֆիթուհաթ թաճը կիտիրտիքտէն սօղրա . Ռօմա հիւքիւմէթի ֆէսի, վէ ճիւմհուրիէթ իհտաս օլտու տէյի նէշը վէ իլան իլէտիլէր : Վէ հիւքիւմէթը ճիւմանիյէտէն իսթիֆասընը Փափատան թալէպ իթտիլէր իսէ տէ, պու հիւքիւմէթ քէնտիսինէ Հէվարիուն էմանէթի օլտուղունու պէյան իտէրէք միւշարալէյհ գապուլ իթմէտի . Պրանսըղ ճէնէրալլէրի պու բուհանի մուպահասէյէ հէվալէի սէմմը իթիպար իթմէյէրէք անաճագ Փափայը տախի քէմալը հիւրգմէթ վէ բայէթլէ Վաթիգան սէրայընտան չըգարըպ Ֆիօրէնչա վէ թօսգանայա նէֆի իթտիլէր, պատէհու Պրանսայա կէթիւրիւպ, վէ պիւր եէքտէ տուրտուրմայարագ մէմլէքէթտէն մէմլէքէթէ թաշտուրգտան սօղրա, միւշարալէյհ, Փափալըլընըն եիրմի տէօրտիւնճիւ սէնէսի սէքսէն իքի եաշընտա օլարագ Պրանսանըն Վալանա շէհրինտէ վէֆաթ իթտի վէ Ռօմա մէմալլէրի 1801 տէ վագի Վիւնէվիւ միւսալլէհէսինէ գատար Պրանսըղարըն էլինտէ գալըր : Միւշարալէյհին վէֆաթընտան սօղրա պիւր իքի սէնէ միւտտէթ Ռօմա թախթը պօշգալըպ, վէ Վարտինալար պիւր եէրէ թօիլանարագ Փափա ինթիլիսալ իտէմէյիւ, ֆագաթ 1800 տէ եէտինճի Պիոս Փափա Վէնէտիլտէ ինթիլիսալ օլունտու : Պէրթիէ Բարիսէ ափտէթ իսիւպ, եէրինէ Սասսէնայը Ռօմատա սէրասքէր պըրագմըլ օլտուղունտան, վէ Պրանսըղ ապքէրինի հիւ պիւր ճէնարալ, Պօնաբարթէ քիպի զապթ իտէմէտիլին

տէն , Բօմաստա մէզհէպէ , բոզա , վէ էմլաքէ գարշը խայը խասարաթ վագի օլտու , լաքին պուշլար մագսէտիմիզ օլան Պօնաբարթէ թարի խինին խարըճընտա պուշուշտուղունտան թափսիլաթընտան սարֆը նազար գըլընմը տըր :

2° Իքինճի վուգուաթ , Վ իէնա վագասար տըր : Պրանսա ճիւմ հուրու Ալէմանեա իլէ միւսալէհէ իթտիբտէ , Ինկիլիզ տէվլէթի եալընը Պրանսայա խասիմ գալաճաղընը ֆէհմ խոէրէք , կէօնակէօն թահրիքեաթ իլէ Ալէմանեա միւսալէհէ ահտնամէսինի թէխիւր վէ Ասթըրիայը եէնիտէն պիր մուհարէպէյէ թէշվիզ իթմէքտէ խտի : Պու իղֆալ իլէ Պրանսա ճիւմհուրու վէ Ասթըրիա տէվլէթի պէյնիտէ խայըճա միւքեաթէպէի ըէսմիէ վագի օլտուգտան սօղրա նիհայէթ ֆէվզ էլ ատէ վէ պէյիւք էլէի բայէսի իլէ ճէնէրալ Պէրնատօթ Վ իէնայա կէօնտէրիլիպ , նէթիճէի գարար միւզաքէրէ գըլընաճագտը : Պու ճէնէրալ զայէթ միւվէսիլիս վէ թիզ մէշըէպ օլտուղունտան սապր իւ թէհամիւլ . վէ ըէվլէթ իւ թէհամիւլէ միւհթաճ պէյլէ պիր ումուրու նաղըքէյէ ասլա էհլ իւ էրպապ տէյիլ խտի : Ախանըն օն տէօրտիւնտէ (1798) Վ իէնալըլար կէօնիւլիւ քիշիզատէ ապէրի հիւրմէթինէ պիր զիյնէթ թէրթիպ իտիւպ (սահիֆէ 128) տօնանմա իտէճէք օլտուգլարընտան , Պրանսա սէֆէրի պու հարէքէթի Պրանս սայա պիր թահգիր տիր տէյիւ մէն վէ մէքս իթմէք իսթէտի : Ասթըրիա իմէրաթորու հագը օլարագ ճէվապ վէրիպ , տախիլի մէմալիւ քինտէ միւսթագիլ օլտուղունտու , վէ նէ կէօնէ իսթէրաէ , զիյնէթ վէ ալայ թէրթիպինէ սէլահիյէթի պուշուշտուղունտու պասթ իւ պէյան իթտիբտէ Պէրնատօթուն չարէսի թիւքէնիպ , մուգապէլէ օլմագ իւզ ըէքէնտիսի տախի սէֆարէթխանէսինտէ Իթալիա ֆիթուհաթընըն սէնէվիսի զիյնէթինի իճրա իթտիբտի : Վ է գաբուսուհա իլք տէֆա օլարագ իւշ ըէնի ճիւմհուր սանճաղը չէքտիրիպ իւզէրինէ իրի եաղըլար իլէ , ՍէրՊէսթիթ վէ Միտիւլաթ քէլիմէլէրինի տախի թահրի իթտիբտի : Վ իէնա ահալիսի պուշու կէօրիւր կէօրմէզ պիր ըիվայէթտէ Ինկիլիզ ճատուլարը վէ խաֆի մէմուրլարը թահրիքեաթը իլէ պիր իսթիլլալ գօբարլալ , Պրանսը սէֆարէթխանէսինի պասարլար , վէ ճամլարընը թաշ իլէ աշաղը էնտիրիպ , էշեա վէ թէզէինաթէ պաղը մէրթէպէ խաֆիֆճէ խասարաթ վէրտիլէր : Ասթըրիա հիւքիւմէթի Բօմա հիւքիւմէթի միսիլիւ պիգայտ վէ պիհաճէթ տուրմայարագ . սէրիան աքէր վէ զապիթ կէօնտէրիպ իսթիլալ տէֆ , վէ էսհապը թէօհմէթի ախ ու կիրիֆթ իտիւպ մահպէսէ վազ իլէտի , պու ճիւմ լէ Պէրնատօթ սէպէպիլիթի քէնաթիտէն օլան պու ֆէսատտէն սօղրա . Վ իէնատէ տուրամայըպ , միւքեալէմէ մահալի օլան Բասթատու ազիւ մէթ իլէտի :

Վ իէնա ահալիսինի պու հարէքէթինի , հիւքիւմէթը ճիւմհուր ըիյէ գաթը մուամէլէ ատտ իտիւպ իլանը հարալ . վէ Պօնաբարթէյի թէքրար սէրապէր նասպը իլէ Իթալիայա կէօնտէրմէք միւրատ իլէտի , անճագ . Ասթըրիա տէվլէթի , պաշ վէքիլի թիւկիւթիւ աղ իւ տիւպ միւսիւ Տէկէմանը Բարիսէ ֆէվզ էլ ատէ էլէի կէօնտէրէրէք

վագի օլան հատիսէտէն իթիզար իթմիշ օլտուղունտան, վէ պու վու-
գուլաթըն իւզէրինէ (Խասթատ միւքեալէմէսի մէմուրլարը տախի թէ-
հենի վէ թէէխիսիւրիւ թէքքէ Դորանսայա Ֆայիտէլիւ օլաճագ սիւ-
րէթտէ միւսալէհէ ահտնամէսի թանգիմինէ տէվամ իթտիքլէրինտէն,
պու զայլէ տախի տէֆ օլուպ եհնիտէն խուսուլմէթէ հաճէթ գալմատը:

3°. Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ Լըրոբանըն հէր հիւքիւմէթի ի-
լէ պու վէճհիլէ միւսալէհէ իտիւպ, նուֆուզու իսթիգլալիյէթինէ
հէվալէյի սէտուր մումանաաթ իտէճէք Ինկիլիզտէն պաշգա պիր տէվ-
լէթ գալմամըշ օլտուղունտան, միւտիրանըն էմէլ վէ արզուսի, վէ
մագսէտը վահիտի, Ինկիլիզլէ տախի եալընըզճա մուհարէպէ իտէրէք
քիպրինի թէնգիլ վէ նուֆուզունու շէքէսթ իթմէք գայտընտա իտի-
լէր, վէ պու սէպէպլէ Իթալիանըն Լէօպէն միւթարէքէսի վէ Գամ-
բօ — Դօրմիօ միւսալէհէսինտէն սօղրա, էլ ալթընտան պէրրի վէ պահ-
րի ճէսիմ թէտարիքեաթ կէօրիւպ, Պօնաբարթէյի տախի Իթալիաաան
ալաւթինտէն սօղրա սէրապէր նասպ իտէրէք Ինկիլթէրրա իւզէրինէ
կէօնտէրմէք էմէլինաէ իտիլէր: Պօնաբարթէ պասիրէթ վէ ֆէթա-
նէթ վէ ֆէնըն հարպ մալիւմաթը ճիհէթիլէ միւտիրլէրէ ֆայիգ օ-
լուպ, ճիւմհուրուն տէնիզէ Ինկիլիզլէ ուղըաշմագ վէ զայլէպէ իտէ-
ճէք գուտրէթի օլմատըղընը պիլէրէք վէ խուսուսիլէ մուգատաւմա
(սահիֆէ 116) Իրլանաա սէֆէրինտէ օլան բէրիշանիյէթի տէր խա-
թըր իտէրէք Ինկիլիզլէ զայլէպէ իթմէք իւզըն Ինկիլթէրրայա տօնան-
մա վէ սաքէր սէվգինի քեարը ագըլ սայմայըպ, մատամքի Ինկիլիզլին
նուֆուզ, սէրվէթ, վէ գուվվէթի Հինտիստանտան նէշաթ իթմէք-
տէ իտի Դնըրըր գալթ իլէ հէմ պու եօլտան Ինկիլթէրրանըն Հին-
տիստան իլէ իսթիլաթընը քէսմէք, վէ հէմ տախի Պասրա քէօրֆէ-
զինտէն վէ Լճէմտէն Հինտիստանա եիւրիւյիւպ, եօլ իւզէրինտէ
պուլունան քիւշիւք ֆագաթ ճէնկէալլէր վէ միւթէասսըպ Իսլամ հիւ-
քիւմէթլէրինի պագլանտըրարապ Հինտիստանը վուրմապ, վէ Ինկի-
լիզլին էլինտէն ալմագ եախօտ հիշ օլմաղ իսէ պու թէրաֆտան պէօ-
յիւք պիր զայլէ բէյտա իտիւպ Ինկիլիզլին նազարը տըգգաթընը Լը-
րոբատան բէֆ վէ պու թէրաֆա ճէլպ իթմէք իշիւն, պիր գաշ մահ-
տէն պէրու թաթիլ վագըրթլարընտա կէօնալէօն թէրթիպաթ վէ թէ-
տապիր թասմիմ վէ թէսալվուր, վէ Լէօպէն միւթարէքէսի էսնա-
սընտան պէրիւ էլ ալթընտան պու սէֆէրին թէտարիքեաթընա թէ-
շէպպիւս իթմէքտէ իտի: Ալէնէտիկ տօնանմատընը գալթ իտիւպ,
Լէտի ատալարը իսթիլա իթմէք վէսիլէսի իլէ Դորանըզ ամիրալը
Պրիւիսի Վէնէտիկ քէօրֆէզլինէ ճէլպ իթմիշ իտի: Վասի Օգիանուս
տէնիզլէրինտէ Ինկիլիզլէ պաշա չըգամայաճաղընը ֆէհմ իտիւպ, Լգ-
տէնիզտէն օլուուն պու մուխաթարալը տիւշմէնի տէֆ իթմէք, վէ քէն-
տի թապիրի իւզըն Լգ տէնիզի միւսթագիլ պիր Դորանըլ կէօլմ տէ-
տիրթմէք միւրատընտա, վէ պու պապտէ Իթալիա էյալաթը, վէ Վէ-
նէտիկտէն տախի պիհաճէթ օլուպ, եալընըզ Լգ տէնիզտէն էն միւ-
հիմ մէվգիլէր օլան Լէտի ատալար, վէ Վալթայըր գալթ վէ ֆէթհ
էմէլի իլէ սուզան օլմագտա իտի:

Ամիրալ Պրիւիս Վէնէտիկէ վասլ օլտուգտա, ահտնամէ միւճիւ պինճէ Վէնէտիկ ճիւմհուրու յորանսայա իւչ միլիոն ագճէ սայաճա, ղընտան, Պոնաբարթէ պու ագճէյի գապուլ իթմէյիւ, պէտէլինէ պահրիէ միհիմմաթը թալէպ իյլէտի. վէ պու վէսիլէ իլէ Վէնէտիկ թէրսանէսինտէ հէր նէ պուլտու իսէ, քէթէն, տէմիր, քէրէսթէ զապթ իյլէտի. վէ Վէնէտիկին եէնի հիւքիւմէթի իսմինէ, կիտիպ Վէ տէնիզ ատալարընը զապթ իթմէք վէսիլէսի իլէ պէյլէք կէմիլէրինի տախի ալըպ թէճհիզ իթտիրտի. թէզկեհաստա օլանլարը սէրիան ըույի տէրեայէ թէնդիլ իթտիրտի, օլ վէճհիլէ ալթը գըթա իքի ան պարը, ալթը ֆորգաթին, վէ պիր չօգ գօրվէթլէրէ մալթը օլուպ, ամիրալ Պրիւիսին թուլոնտան կէթիրտիյի յորանսըլ տօնանմասընա իլալէ իթտի: Վէ գուվլէի նագտիէ իլէ տախի ամիրալը մումայիլէյհէ տալանըպ, իլատատան վէ ագ տէնիզ ատալարընտան պահատըր կէմիւ ճիլէր թօփլաթտը: Իլ հասըլ ագ տէնիզտէ Լնկիլիլէ պահրէն մուգալվէմէթ իթմէք իւզընէ էլտէն նէ կէլըր իսէ տիրիզ իթմէյիւ գուվլէի ֆաիլէյսի իլէ պիզաթ սիւրաթը իճրասընա տըգաթ վէ նէզալէթ իյլէտի:

4° Ելայէթը Մըսըրիէ միւտտէթը մէտիտէտէն պէրու Լըրոբա նըն սայըր էն մէշուր ճէնկեալվէրան վէ հիւքիւմտարանըն նասպը պիլը թամա իթտիյի պիր արաղիի մուպարէքէ իտի: յորանսըլ հագգընտա թէսատիւֆաթը միւսթահսէնէտէն օլարագ, պու էսնատէ էսհասըր ֆէթանէթ վէ տիրայէթտէն Սիւսիւ Սահալօն նամ ալիմ Մըսըրտա յորանսըլ գօնսօլտու պուլունմուշուտու: Պու զաթը մուարիֆսըֆաթ միւտտէթը մէմուրիէթինտէ ապէսիաթլէ ալանկիւզար օլմայրպ, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյէ Մըսըր հագգընտա վէ պաշլըճա Քէօլէմէնլէրին¹ յորանսըլ թիճարէթինէ վէրտիլէրի մա

¹ Քէօլէմէն Էախօտ Մէմուրէր (մէմէլիւքէր), վագթը իլէ Մըսըրն պիր նէվի մէշուր սիվալի աքէրի իտի: Պուլար թաթար ճիլիկիլանն վագթընտա Մըսըր կէլէմիւ, էքսէրիսի կիւրճի վէ Չէրքէս քէօլէր իտիլէր:

Մըսըր սահիպ օլան Էյուպի սուլթանը 1250 ա գատար պուլնարտան փէք չօգ տահա սաթըն ալըպ արթըրմըշար ըար: Պուլնար կիթտիլքճէ Մըսըրտա չօղալը պշարգ ըն էն մէշուր վէ էն տիլալէր աքէրի օլմուշար ըտը: Պու վէճհիլէ քէսպը գուվլէթ իտիւպ, Մըսըր սուլթանլարըն տախի միւպիր օլուլը 1254 տէ պու Քէօլէմէն պէլլէրինտէն Նուրէտտին Ալի, Մըսըր սուլթան նասպ օլունտու: Վէ 1517 է գատար Մըսըր պուլնարըն թաթար իտարէսինտէ պուլունտու: Սէճադ Էէնիլէրիլէր քիպի պուլնար տախի իսթէտիլէրի վագթը սուլթանլարը թաթարտան ալըպ ալըպ էօլտիւրտիլլէրինտէն, պուլնարըն հիւքիւմէթի պիր ուլուն Ֆիլթէթ տէվիլ օլտու: 1517 տէ Ալի Օսմանտան Սուլթան Սէ

լիմ, Քէօլէմէնլէրի Էէնիլ օսն պաշարը զան թուաման պէյի սատըրը: Վէ քէնտիսի Մըսըր սուլթան օլուպ, Քէօլէմէնլէրէ ֆագաթ էյալէթ վալլէրլէրինի պըրագուր, վէ պիւթիւն Մըսըր պապը ալիտէն նասպ օլան պիր փաշա գօմանտա իտէրիսի:

Պու ճիւմէ կէշէն տէհիլին սօնլարընտա, Քէօլէմէնլէր Մըսըրտա էվլէլէրինէ Էագըն նուֆուզ վէ գուտթէթ քէյտա իթմիլ իտիլէր: Ֆրանսըլ աքէրլինին Մըսըր սուլթանլան սողրա թէքրար նուֆուզտան տիւլիւպ պաշարը օլան Մուրատ պէյ վէ Լպրահիմ պէյ քէլիշան օլտուրար: Նիհայէթ Մըսըր վալիսի Մէհեմէտ Ալի, պուլնարըն թէսատիւթընտան վէլէհ կէթիրիւպ, 1810 մարթըն 1 ինտէ պիր սէֆէրէ կէօնտէլմէք վէսիլէսի իլէ ղիա ֆէթէ տալթէ իտիւպ, կէլլէրլին ճիւմէտի նի գաթլ իթտիրտի, վէ օլ վէճհիլէ Մըսըրտա Քէօլէմէն նուֆուզու գաթլիէն ղալիլ օլտու:

Պոնաբարթէ Ֆրանսայա ալտէթինտէ, պուլնարտան պիր խայլըճասըն պէրալէր Բալիսէ կէթիրիւպ, պատէհու պուլնարտան քէն

զարաթ, վէ պուշկարտան պիր ինթիգամ՝ արնորդը սիւրէթտէ Ֆը-
րանսայա հասրը օլաճագ մուհասսէնաթը միւթէնէվիէ հագգլէրինտէ
հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյէ մուֆասսալ թագրիրլէր եազմըշ ըտը :
Պօնաբարթէ պուշկարը պաշտան պաշա գրաաթ իտիւպ, պուշկարըն
տէլալէթի իլէ տախի եֆրեարը սապըգէսինտէ սապիթգատէմ՝ օլտու :
Սըսըրա մալիք օլունտուգտա պաշլըճա իբի շէյ օլապիլիւր տէր իտի .
եա Հապ տէնիղինտէ՝ միւճէտտէտէն թէրսանէ վէ տօնանմա իհ-
տաս իտիւպ, ինկիլիղին Հինտիստանտա օլան գալէ վէ մէվգիլէրինի
վուրմագ, եա տա Վրանսատան նագը ահալի իլէ օրասընը պիր թիւ
ճարէթ մէրքէզի իթմէք : Պէջլէ օլտուղու հալտէ Հինտիստան թիւ
ճարէթի արթըգ պիւթիւն Վֆրիգայը տօլաշարագ օ ուզուն վէ մու-
խաթարալը իւմիտ պուրնու եօլունու թէրք իտիւպ պէհէմահալ պու-
թէրաֆտան մուրուրու ուպուրա մէճպուր օլաճագտը : Ըյընտան
Պերէշամ, Վֆրիգա վէ Լըապիսթան քերվանլարը պիրպիրի իլէ պու-
մէմալիքտէ պիրլէշիրլէր իտի : Եալընըգ պու ախը ու իթատան Ֆը-
րանսըգ միլլէթի պէջիւք քեար վէ մէնֆաաթ չըգարապիլիւր իտի :
Պուշկարտան մաատա արագի Սըսըրիէ ըույի ճիհանըն էն միւնալիթ
մահալի օլտուղունտան, թիւքէնմէզ գախրէ վէ հուպուսաթտան
մաատա նիզամը պիր զըրաաթլէ Վմերիգանըն հէր մահսուրու, եանի
գահվէ, շէքէր, չիվիտ վէ սայիրէ, զիատէսի իլէ պուրատա հասրը օ-
լապիլիւր իտի :

Իմտի Պօնաբարթէնին թասմիմաթը իւզըէ պու իբի սիւրէթտէ
տախի, եանի իսթէր Սըսըրտան կէչիպ ինկիլիղին Հինտիստանտէ վուր-
մագ, վէ իսթէր օրայը պիր թիւճարէթ մէրքէզի իտիւպ ճիհանըն ախը
ու իթատընը օրայա, եանի Հինտիստանըն տօղըու եօլունա վէ Ֆը-
րանսըգ եէտինէ ճէլպ իթմէք, իբիսի տախի Ֆրանսա հագգլնտա
ղայէթ խայըրը վէ մէնֆաաթլու ումուրու ճէսիմէտէն իտի :

5. Սումայիլէյհ գօնսօլոս միւսիւ Սախալօնուն քէշֆի իւզըէ,
իւք պահարտան պաշգա Սըսըրա ապէր սէվգ իտէճէք մինասիպ վա-
գըթ օլամաղըտը : Պօնաբարթէ պուշկու ֆէհմ իտիւպ, թէտարիքեա-
թը էլ արթընտան թաճիլ իթտիրմէքտէ իտի : Սայիս այընտա Վրան-
սատան հարէքէթ օլունտուղու հալտէ, եազ մէվսիմինին իպթիտա-
լէրինտէ Սըսըրա վասլ օլունապիլիպ, պու ֆասըտա Սըսըր մահսուր-
լարը հէնիւղ թօփլանմըշ վէ տէր անպար օլմուշ օլտուգտան մաատա
Նիլ նէհրինի չըգմայա էյամ՝ ըիւզկեարլարըն տախի մէվսիմի իտի :

Պուշտան մաատա գըշ մէվսիմինտէն էվվէլ ինկիլթէրրայա ապէր

տախնէ մաիտուս պիր խասսա պէօիւկիւ թէր-
թիպ իթտի, վէ զապիթլէրի Վիսթէմ եախսո
Բօսթան նամ քիմէսնէ օլուպ, իլէրիւտէ սիլքի
թարիխտէ վէրի կէշէճէք տիր :

1 Հապ տէնիղին եախսո գըրմըգ տէնիլ
տէնիլէն, Արապիսթան իլէ Վֆրիգա արաղըն
տա պէջիւք Օգլիանուտուն պիր գօլու տուր
քի պոյու սէքիլ էիւզ միլ, վէ հնի էիւզ էլի
միլ տիր : Սըսըրտա Սիվէիշ պէլի տէնիլէն

պթմըշ միլ էնինտէ օլան արագի, պու տէնիլ
իլէ ազ տէնիլին արաղընտա տըր, էլպիլտէն
պէրու պու պէլի եալըլ Գըրմըգ տէնիլի Սգ
տէնիլի պիլլէշտիրմէք տիւշիւնիւլիւշ իսէ
տէ, իճրատը միւմքին օլմայրպ, շիմիլէրտէ
Փագաթ Իսկէնտէրիէտէն Սիվէիշ տէմիր եօլ
եաբըմագտա վէ պէլի եարմագ թէսալվուրու
տախի վիճիւտէ կէլմէքտէ տիր : Ֆիլսալունուն
ղարգ օլուպ պաթտըրը պու Հապ տէնիլի տիր :

սէվգինի Պօնաբարթէ միւմբին վէ մինասիպ կէօրմէյիպ . պուլ թէտաւ
րիքեաթտան տա Ինկիլթէրրա տէվէթի չօգտան պէրու խապէրտար
օլարագ մուգավէմէթէ հազըրլանմըշ, վէ Սըսըր սէֆէրինտէն իսէ
ասլա խապէրտար օլմայարագ , Լգ տէնիզէ պէօյիւք պիր տօնանմա
կէօնտէրմէմիշ իտի :

Իմտի գասըմա գատար Սըսըր ֆէթհ օլունուպ , պուլ վազըթաւ
տաք Պօնաբարթէ Սըսըրտան տէօնիւպ Ինկիլթէրրայա կիթմէյէ տաւ
խի բազը օլուրուտու . չիւնքի Ֆրանսըղըն Սըսըրը զապթ իթախինի
Ինկիլիզ տույուպ հէր հալտէ տօնանմասընըն քիւլլիճէսինի Հինտէ
կէօնտէրէճէք վէ Ինկիլթէրրանըն պիր խալլըճա մահայի օլ էսնատէ
աչըգ գալաճագ տըր տէր իտի : Պու տէլլէրտէն մաատա Պօնաբար
թէնին պու սէֆէրտէ մէնֆասթը մախսուսէ տէլալէթի տախի նօգ
սան տէյիլ իտի : Եւրոբատա բօլիթիգաճա պիր մախլութիէթ մէ
մուլ իթմէտիլինտէն , քէնտիսինին Իարիստէ քէօշէյի ինզըվալտէ ամէլ
մանտէ վէ մէթրուք գալմասընը թէճվիզ իտէմէզ իտի . աթէշը շէ
ճաէթ վէ ֆէթանէթի թէսքին օլմայըպ , իշալ իչիւն միւճէտտէտէն
եէմ վէ քէրէսթէ արարըտը . հաթտա էօթէտէն պէրիւ , ալթ լէրէֆ
վէ լէօրէի չէսպ իտէճէ եէր շարֆ Բերաֆը Գըր լաֆըզ զիվէրը զէպանը օլ
մուշուտու :

Պազը միւէլլիֆլէրին գավլ ինճէ Պօնաբարթէնին նուֆուզ շան իւ
շէրէֆինէ հասէտ իտէրէք հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ միւտիլէրինին
Պօնաբարթէնին պու սէպէպլէ Ֆրանսատան մուֆարապաթ իտէճէյինի
աղնայարագ մէմուլն վէ միւֆթէխիր օլուրլար ըտը , պուլնուլն մու
ղայիրի պազըլարը տախի , վէ պաշըճա արէվէյիէր Լըօ , Սըսըր սէ
ֆէրինին պիր նէթիճէյի խայրիյէ պուլաճաղընը մէմուլ իտէմէյէրէք
պու թէրթիպլին իֆրաթ մուխալիֆինտէ օլուպ , պու խուտուս Ֆը
րանսանըն օթուզ գըրգ պին վէ էն ալա ապէրինի մուխաթարայա վէ
պիր տէնիզ ճէնկի թէհլէքէսինէ իլգա իթմէք աիր , ճիւմհուրուլն էն
մահիր ճէնէրալընտան մահրում օլմագ , վէ Լսթրիայը էն զիատէ
գօրգուլթան , շու եէնիտէն իհտաս օլունան ճիւմհուրլարտան տօլայը
ասլընտան գապարմըշ օլան պիւթիւն Եւրոբայը տախի եէնիտէն թաշըր
մագ , վէ ()սմանլըյը սիլահլանտըրմագ վէ իւզէրիմիզէ հիւճիւմ իթտիր
մէք տիր տէրլէրիտի : Պօնաբարթէ պուլնլարըն ճիւմլէսինէ ճէվապ պու
լուպ , տէնիզտէ Ինկիլիզէրտէն գուրթուլմագտան գօլայ շէյ Եօգ
տուր , չիւնքի պիր շէյտէն խապէրտար տէյիլ տիրլէր , Ֆրանսանըն
իւշ տէօրթ եիւզ պին ապէրի օլտուղունտան օթուզ գըրգ պին աւ
քէր զիատէ նօգսան , հաճէթի տէյիլ տիր , քէնտիմ տախի չապուգ կէ
րի տէօնէր կէլըրիմ . վէ ճիւմհուրուլ խըզմէթիմտէն մահրում իթմէմ ,
Քէօլէմէնլէրին զասպ իւ թէճավիլլիզիւտէն տօլայը Սըսըր իւզէրինէ
տէվէթը ()սմանիէնին պիր հիւքիւմէթի գալմամըշ տըր , վէ գալմըշ
օլա տախի սօղրատան Պապը Լլի իլէ ույուշմագ գօլայ տըր , վէ Եւ
րոբա տէվէթլէրի տախի հէնիւզ սիլահլ ելտէն պըրագմըշ օլտուգ
լարընտան , եէնիտէն սիլահա տալրանամաղար քիպի վէ պուլնլարա
էմալ տէլլէր պուլուպ էսնայը բահտէ Վալթայը տախի գավալիէր .

լերին էլինտէն ալըս, Քրանսայա թէսլիմ իտէրիմ, վէ հըֆղը տախի գօլայ տըր տէր իտի :

Պաղէն միւտիրլէր իլէ օլան պու մագուլէ միւզաբէրէլէր միւճա տէլէյէ թէպտիլ օլուս, միւնաղասայա տախի գարար վէրտիլի օլմուշ տուր ¹ : Իիվայէթ գրլննը քի Պօնաբարթէ պիր կիւն իֆրաթ հիտ տէտլէնիս, իսթիֆա լագրրտընը մէյտանա աթտը, միւտիրանտէն | ալ ըէվէյլէր | ըբօ քէմալը սէպաթլէ ճէվասս վէրիս, « սանա բուխասթ » վէրիսին տէյէնլէրտէն տէյիլիմ, լաքին իսթիֆանը սէն թէքլիֆ ի » տէրսէն գասպուլ օլմասընա տա ըէյ վէրիլիմ » տէտի, պունուս իւզէրինէ Պօնաբարթէնին աղղընտան պիր տահա իսթիֆա լագրրտընը իշիտիլմէտի :

6°: Իհայէթ Պօնաբարթէնին իսթիալլ իթտիլի սէպէպլէրտէն միւտիրլէր իսքեաթ օլուս, Սըսըր սէֆէրինէ բաղը օլտուլար, մաս լահաթըն աղամէթինէ, հասըլ օլաճագ մէնֆաաթըն ճէսամէթինէ, վէ գասըմտա Պօնաբարթէնին ալտէթ իտիւս Ինկիլթէրրա իւզէրինէ եիւրիւմէք վատըրընա տայանամատըլար, անճագ պու իշի փէք պէօ յիւք էսրար թահլընտա թուլթուս. մագպաթա թանգիմինտէ մէճ լիսլէրինէ քեաթիս պիլէ ալմատըլար, վէ պիւթիւն էմընամէլէրի միւտիրան ըէյիսի Սէրլէն քէնտի էլի իլէ եաղտը, վէ Իթալիա ապէրին տէն օթուզ ալթը պին նէֆէր, իսթէտիլի ճէնէրալ վէ զասլըթանը, պիր թագըմ ալիմէր, միւհէնտիսլէր, էհլը ճօղըաֆիս վէ հէրնէվի սէնսաթքեարըլար. վէ ամիրալ Պրիւիս գօմանտասընտա օլան տօնանմա

1 Պօնաբարթէնին ճիւմուր միւտիրանը իլէ պու միւճատէլիսի դայէթ շիտտէթլի օլմուշ տուր : Պօնաբարթէ իֆրաթ հիտտէթլէնիս իսթիֆա իտէրիմ տէտիքտէ, միւտիրան տան պիրի Բէվէլէ նամ քիմէնէ էլինէ պիր գալէմ թուլթուշտուրուս, քինտի օլարագ « ինգլա եօյէ իսէ իսթիֆանը, սէն բահաթա » միւհթաճ կէօրիւնիլթօրուս « տէտիքտէ » Պօնաբարթէ գալէմի ալըս ինգլալըքէն միւտիրլէրտէն Սէրլէն գալէմի ալըս վէ գըրըս աթարագ միւնաղասայէ իսթիմ վէրմիշ տիր : Պու արալըգլարտա Պօնաբարթէ քէնտի միւթ լիսի օլան Պարրաս իլէ տախի պիր սէօհպէթ տէ ֆէնա տէրէճտէ պօղուշմուշ տուր : Ըէօյլէ քի Պօնաբարթէ Իթալիալըլարըն քէն տի հագգընտա օլան հիւսնիլ թէվէճիլ հիւսնիլ Պարրաս մուպալտա իլէ նալլ իտիւս « Իսթէսէմ Իթալիա գըալը օլապիլիթիմ » տէյի աղղընտան գալըրաղը հալլէ, Պարրաս իֆրաթ ճիւմուրիլթ թէքաֆտարը օլտուղուս տան պու լագրրտընը իւզէրինէ պէնիլ աթտըրգտա, Պօնաբարթէ լագրրտընը չէվիլիս, « պանա գըալըգ թէքլիֆ իթտիլի, լաքին » պէն գասպուլ իթմէտիմ : վէ տիւնէանըն հէր » հանըլ թէքաֆընտա պուլուսամ պէօյլէ պիր » չէյ իսթիլիմ կէլմէլ » տէտի իսէ, Պարրաս ճէվասս վէրիս, « հէլէ Ֆրանսաղա հիշ » օլմաղ, հաթտա եարըն միւտիրլէր սէնէլիթու :

թուս պէօյլէ պիր շիւպէն իշիւն մահպուտա » վալ իթսէլէր, Բարիս ահալիսինտէն սէնի » գուլթարաճագ տէօթէ քիշի չըգմաղ » տէտի : Պօնաբարթէ պու լագրրտընը իւզէրինէ իֆրաթ հիտտէթլէնիս թէքս պիր չէհէ իլէ Պարրասըն հուղուրուստան չըգըս պիր տախի մէճիլինէ կիլթմէմիշ տիր : Մէճագ Պարրասըն աթալիսին մուղպիլի օլարագ հալլի Պօնաբարթէյի հէր նէրէտէ կէօրսէ, իստուսա թէաթրօտա էլ էլէ վուրուս, եալմ Պօնաբարթէ, պաղըրըլարագ սէլամլարար ըսը . . . գատարա տաք քի արթըգ գաֆէպի լոճայա կիլթմէյէ մէճպուր օլուրուտու : Պու ճիւմէ պաղը էր պալը ֆէստատան էօմրիւնէ գաստ իտէլլէրտէ օլտու : Հաթտա տիշէլիտէն պիրիսի պիր ա տամ կէօնտէրիս, քէնտիլի վէհրլէճէք օլտուգլարըն տախի իսպէր վէրտի : Պօնաբարթէ պուսլարըն քիմ օլտուղուս « աղնամագ իշիւն կէլէն առամըն էանընա բօլիս մէմուր լարը գաթըս թահգիլ վէ թէճէսիւս իթմէք իւզէն տիշէլիլին իսնէսինէ կէօնտէրտի :

Բօլիս մէմուր իշէրի կիրտիքաէ գարըյը էօթիւլ վէ գան ըէվան էէրէ սէրլիվիշ պուլտու, էսհալը ֆէստա, իսթիլին մէյտանա չըգաճաղըն ֆէհիմ իտէրէք գասպահաթ գապահաթ իւզէն իշիլիս գարըյը տախի վուրուս էօլտիւրմիւշէր իտի վէ պու վէճիլէ քիմ օլտուգլարը աղնալըլամատը :

իլէ թուլօնտա պուլունան կէմիլէրինին պիր մըգտարընը Պօնաբար-
թէնին մայեթթինէ թայեին իթտիլէր, վէ մալիէտէն տախի մըգտա-
րը քիֆայէ ագճէ թէրթիպ իյլէտիլէր :

Պու վէճհիլէ Սըսըր սէֆէրի թէրթիպ օլունտուղու հալտէ, Պօնա-
բարթէ իւք էվլէլաքէրին նապլինէ լազըմ կէլէն կէմիլէրին թէտարիքինէ
սայ վէ իգտամ իտիւպ, պու խուսուս իշիւն մախսուսճա պիր գօմիսսիօն
թէշքիլ իտէրէք, Ագ քէնիլ իէպարիթիլը գօմիսսիօն իւնվանը իլէ իսքէ-
լէլէրէ կէօնտէրտի : Պու գօմիսսիօնուն ազալարը պու ճէսիմ թէտա-
րիքեաթըն նէ իշին օլտուղունա քէնտիլէրի տախի խապէրտար տէյիլ
իտիլէր : Ինկիլիզէ գարշը օլան () գիանուս լիմանլարընտա պահրիէճէ
պէջիւք թէտարիքեաթ պուլունտուղունտան Ագ տէնիզտէ օլան պու
թէրթիպաթը տախի օնա իլավէ օլունաճագ գըլտա իտէրէք, Պահրը
Սէֆիտ տօնանմարը Պահր Աթլանթիպ տօնանմարընն սօլ ճէննահը
տըր տէրլէր իտի :

Թաամիմաթընն իճրասընտա էօթէտէն պէրիւ Պօնաբարթէնին
մէլուֆ օլտուղու գուվլէի ֆաիլիյէ պու թէտարիքեաթտէ տախի
զիատէսի իլէ միւշահէտէ օլունուպ, կէճէ կիւնտիւզ րահէթ տուր-
մայարագ, կեահ հարպիլէ վէքիլինէ, կեահ մալիէյէ, կեահ միւտիւ-
լէրէ վէ մասրաֆ նազըրլարընա կիտիւպ, թէտարիքեաթը րէյ էլ այն
միւշահէտէ իտիւպ նուֆուզի իլէ թաճիլ իտէր իտի : Վէ պիւթիւն
Ագ տէնիզ լիմանը մէմուրլէրի իլէ վէ Օվլէրի վէ Բթալիա իլէ մու-
խապէրէ իտէրէք մէմուլին զայրը պիր սիւր'աթլա իքմալինէ մու-
վաֆֆագ օլտու : Վէ պու գատար ճէսիմ նապլին կէմիլէրինին պիր
լիմանէ թէրաքիւմ իտէրէք իշին ճէսամէթի տղնաշըլմամագ իւզըն
պիրի պիրինտէն ուզագ տէօրթ գօլա թագսիմ իթտի :

Պիրինճի գօլ թուլօնտան, իքինճի գօլ Ղէնօվաւտան, իւշիւնճիւ
գօլ Այաչիօտան, վէ տէօրտիւնճիւ գօլ Տօմա իսքէլէսի օլան Չիվի-
թա վէքքեատէն հարէքէթ իտէճէքտի : Բթալիատան տէօնիւպ Դը-
րանսայա տուխուլ իթմէքտէ օլան աքէր գօլլարընը, կէրի չէվլիւպ
թուլօնա վէ Ղէնօվայա էօլլաթտը, վէ Տօմայա կիրմէքտէ օլան օր-
տունուն պիր ֆըրգասընը տախի Չիվիթա վէքքեայա էնտիրթտի
Դըրանսատա վէ Բթալիատա թիւճճար գասպտանլարը իլէ գօնթրաթօ
իտիւպ, տէօրթ եիւզ գատար պէջիւք նապլին կէմիլէրի իսթիճար
իտիւպ, մէգքիւր տէօրթ իսքէլէյէ կէօնտէրթտի : Քիւլիէթլի թօփ
վէ միհիմմաթ թէրաքիւմ իթտիւրիւպ, եալընըզ իքի պին պէշ եիւզ
սէչմէ աթլը հազըրլատը, ֆագաթ Սըսըրտա արապ աթլարը էլէ կէ-
շիւրէճէյինի մէմուլ իթտիլինտէն եալընըզ էյէր վէ թագըմլարընը պէ-
րապէր ալտըրըպ, իւք ազըզ իշէ եարամագ վէ թօփ չէքմէք իշիւն
ֆագաթ իւշ եիւզ պարկիր ալարտը : Հէր էսնաֆտան սէնաաթքեար-
լար տախի ալըպ, Տօմատան տախի Քօքալկանտանըն րուճա վէ ա-
րապճա պասմախանէ թագըմլարընը միւրէթթիպ, վէ պասմաճըլարընը
կէօնակէօն ֆիզիգա վէ մաթէմաթիգա ալաթլարըլա պէրապէր ալտը :
Վէ պու վէճհիլէ ալիմլէր, սէնաաթքեարլար, միւհէնտիպլէր, էնլը
ճօղրաֆիա, եիւզ գատար նուֆուսա պալիլ օլտուլար, իշէրինտէ

Սօնժ, Պերթհօլէ, Պուրիէ, Տօլմիէ, Տրժնէթ, Լարի, Տիւպօս նաման ասորն էն պէցիւք արեւելքի տախի պերապէր իտի, ճիւմէսի պու կէնձ գահրամանն գլսմէթինէ հիւսնիւ ըլզալէրի իլէ հիսսէ տար օլտուլար, նէրէյէ կիտէճէքլէրինի պիլմէյիպ, նէրէյէ կիթսէ ար գասրնտան կիթմէյէ հազըր իտիլէր, Ատինո միւքեալէմէսինտէ աս քէր թաթիլ իթմիշ օլտուղունտան մէշհուր ճէնէրալլարտան Տրգէ, Իթալիա մուհարէպաթը մէյտանլարընը սէյր իւ թամաշա իթտիքտէ թէվէճճիւհիւ գալլլէ Պօնաբարթէյէ ալապա իտիւպ, Սըսըրա տախի պերապէր աղիմէթէ թալիպ օլտու իտի :

Քէզալլէք ասորն էն մէշհուր ճէնէրալլէրաննտան, ճէնէրալ Ղլէ պէր վէ պու իքի նամաար ճէնէրալտան մաատա, Բէնիէ, Տիւկա, Վօպուա, Տամաս, Լիւորէօսի, Տիւմաս, Օպօնչէք, Պօն, Սընու, Պարակէ տ'իլէ, Լան, Սիւրաթ, Պէյլէար նաման շէօհրէթի ճէնէրալլար Պօնաբարթէյէ րիֆապաթ իլէտիլէր : Իթալիատա քէնտիսինէ պաշ մուսվին օլան Տամարթէն, ալիմ վէ տիլավէր Վաֆարէլի, Տիւֆալիա, Բէնո մուհարէպէսինտէ պիր այաղընը կիւլլէ կէօթիւր միւշ օլտուղունտան, Սիւհէնտիս ալայը գօմանտանը, վէ նաղլէք վէ թէնրէրվէր Պերթիէ, էրիքեանը հարպ րէիսի նասպ օլտուլար, վէ գասրնտաշը Լուիի, վէ մատամասրնն օղլու Լոթէն Պօհարնէյի, վէ Տիւրօգ, Ղրօազիյէ, Լավալէթ, միւտիւրլատէ Սէրլէն վէ Սիւլգօլլ գիյի Պօնաբարթէ քէնտիսինէ եավէր ալտը :

Թուլժնտա տախի տօնանմանն պաշ գօմանտանը ամիրալ Պրիւիս նասպ օլուպ, Վիլնէօվ, Պլանքէ, Տիւշէյլա, վէ Տէգրէ, րիալա ամիւրալլարը, վէ Կանթօմ, էրիքեանը հարպ րէիսի իտի : Իշթէ պու վէճի իլէ Պրանսանն էն մէշհուր ճէնէրալլարը . ամիրալլարը, տանիշմէնտ վէ սէնաաթքեարլարը կէնձ գահրամանն գատէրինէ թէսլիմ օլուպ, պիլմէտիքլէրի պիր մագսէտ թարիգիստէն միւթէրահի օլաճագլար ըտը :

Լքէրիճէ թէտարիքեաթ պու վէճիլէ իսթիքմալ պուլտուգտան սօղոա, բօլիթիգաճա տախի հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ թէրաֆընտան խարիճիէ վէքիլի թայլէրան, Լքիթանէյէ ֆէվգ էլ ասէ էլէի կէօն տէրիլպ, տէվէթը (Օմանիէ իլէ պու Սըսըր սէֆէրի իւզէրինէ միւզաքէրէ գըլընրպ, րիզասը թահսիլ օլունաճագտը :

7°. 1798 մայիսին պէշինտէ, Պօնաբարթէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ միւտիրանը իլէ վէտա իտէրէք, գէվճէսի Դօղէֆին րիֆագէթի իլէ Բարիստէն թուլժնա աղիմէթ, վէ այըն տօգուղունտա օրայա մուվասէլէթ իլէտի : Վիլնա վագաասը թէվաթուր պուլմուշ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ Իթալիա օրտուսունա կէօնտէրիլէրէք քէնտիլէրինէ գօմանտա իթմէյէճէք տէյիւ, ասքէր վէսլէսէյէ կիրիֆթար օլուպ թուլժնտա իքէն թէշէքքի իթմէյէ պաշլամըլար ըտը . Պօնաբարթէյի կէօրտիւքլէրի քիպի աղիմ մէսէրրէթլէ տիւնեալար քէնտիլէրինին օլտու : Պու ասքէր Իթալիա օրտուսունուն էն պահատըր ասքէրի օլուպ, շէրէֆ, վարիէթ, ճէսարէթ, հիշ պիր շէյ նօգսան տէյիլ իտի քէնտիլէրինտէ . պու ճիւմլէ պիր իքի սէնէ զարֆընտա

եիւզէրձէ գաղկարարտա պուլունուպ, իսթիրահէթէ միւհթաճ իւ
քէն, եէնիտէն ուզաղա վէ ուզուն պիր ճէնկէ հալէպէ կիթմէլէրի
միւճէրրէտ Պօնաբարթէ գօմանտաւնտա օլտուգլարընտան նէշաթ
իթմիշ խոի. վէ սէքիզ պտըր քէնտինի կէօրմէմիշ օլտուգլարընտան,
թուլօնտա կէօրտիւքլէրի քիպի եէնիտէն միւթէհայիր օլուպ, պիւ
լէնտը ավալ վէ եաշա՝ սէտալէրի իլէ միւքէրրէրէն քէնտիտինի սէ
լամլատըլար:

Պօնաբարթէ վազըթ գայպ իթմէյէրէք պիր մէյտանէ ոաֆֆը հարպ
իւզըն ճիւմլէսինի տիգտիրտիքտէն սօզըա, պատէլ մուպէէնէ վէ նէ
րէյէ կիտէճէքլէրինի պէյան իթմէյէրէք քէնտիլէրինէ շու վէճհիլէ
պիր նութգ խլէտի:

« Սօլթաթլար:

« Ինկիլթէրրա իւզէրինէ սէվգ օլունաճագ օրտունուն պիր ճէն
նահը տախի սիգսինիզ. տաղլարտա, օլալարտա, մուհասէրէլէրտէ,
պէօյիւք պէօյիւք մուհարէպէլէրտէ չէճաաթ իպրազ իթտինիզ,
շիմտի պահրիէ մուհարէպէսի իլէ տախի իւլֆէթ իթմէլիսինիզ:

« Պազէն մուշապէհէթ իտիւպ, հէնիւզ էմալը օլամատըղընըզ
Տօմա ճիւնուտու, պիւ մուգապէլէ Գարթաճինէ¹ իլէ կէրէք պու
տէնիլէրտէ վէ կէրէք Ղամա թէփէլէրինտէ վուրուշուպ, տայի
մա մուգաֆֆէր օլտուլար. չիւնքի հէր եէրտէ չէճաթթլիւ, հէր
եէրտէ միհնէթ իւ մէշաֆգաթա թէհամիւլլիւ, իթաէթլիւ վէ
պիրի պիրինէ մուհապպէթլիւ խոլէր:

« Սօլթաթլար. պիւթիւն Լըրոբանըն նազարը տըգգաթը սիզին
իւզէրինիզտէ տիր. պէօյիւք մագսէտլէր պաշա չըգարաճագսընըզ.
տիւրլիւ մուհարէպէլէր, տիւրլիւ մուխաթարա վէ զահմէթլէրէ զաւ
լիպ կէլէճէքսինիզ. վէթանընըզն իգպալի, ինսանլարըն սաատէթի
վէ սիզին քէնտինիզն շէրէֆի իշիւն վագի օլան ճահտ իւ իգտաւ
մաթընըզն տահա ճէսիմճէլէրինին իպրազընա հազըր օլմալըսընըզ:

« Սօլթաթլար. պահրիէ ապէրի, թիւֆէնքճիլէր, կէմիճիլէր վէ
սիվարիլէր պիր պիրինիզէ միւթթէֆիզ վէ տօսթ օլուն, եէվմը
մուհարէպէտէ պիրպիրինիզէ նէ մէրթէպէ մուավլին վէ տէսթիլիւ
օլաճաղընըզ տէր խաթըր խոին:

« Պահրիէ ապէրի վէ կէմիճիլէր, պու անէաէք սիզէրէ տըգգաթ
օլունամատը. պու կիւնքի կիւն ճիւմհուրուն հիմմէթ վէ թէվէճ
ճիւհիւ պիւթիւն պիւթիւնէ սիզէրէ տիր: Պէրրիէ ապէրինէ հէմ
հարպտէ վէ հէմ շէրէֆտէ ագրան օլաճագսընըզ:

¹ Գարթաճինէ Աֆրիգատա վէ շիմտի
թունուտա եազըն էփայլտէ մէշուր պիր պէլ
տէ խոի: Չամա տախի պունա եազըն տիկէր
պիր շէհր խոի: Տօմա սէրապէրի մէշուր Շի
փին, Անիպալ նամ էպի Սպանիօլ սէրապէ
րի իլէ պու իքի պէլտէ ճիվարընտա փէք պէօ
լիւք ճէնիլէր խոիւպ, իքիսինի տախի Անի:

պալըն էլլունէն ալմը տըր. օ վագըթ տախի
Տօմալըլար պու Աֆրիգա սէվահիլինէ կէմիլէր
իլէ ապէր նագլ իթմիշ օլուպ, պէնլէրինտէ
կէմի վէ տէնիլ ճէնիլէրի տախի օրտուղուն
տախ, Պօնաբարթէ Ֆրանսըղ ապէրինէ պու
նու աղնաթմագ վէ թէշալի իթմէք իսթէմիշ
տիր:

« Սերպէսթիէթ էֆրեարը զուհուր խտելիտէն պէրիւ : Գրանսըզ
 « միլէթի պիւթիւն Նւրոբայա հաքիմ օլտուղու միսիլու , շիմոի տէ-
 « նիզէրէ վէ տիարը պայիտէտէ օլան միլէթէրէ տախի քէհնիւմա
 « վէ հաքիմ օլմասընը էմէլ իթմէքտէ տիր » :

Պատէհու ապէրէ պիր գաթ տախի ճէսարէթ վէրմէք իչիւն ,
 « Պու ճէնիտէն սօղրա վէթանընըզա ավտէթինիզտէ , հէր պիրինիզին
 « ագալի ալթը տէօնիւմ եէր ալմայա գուտրէթի օլաճագ սըր » տէ-
 տի : Վքէր պու սէրվէթ հավատիսինտէն գիատէ , թէհամիւլ խտէ-
 ճէքէրի մուսաթարա զահմէթ վէ մէշագգաթ , վէ գազնաճագլարը
 շան իւ շէրէֆ թէշվիգաթրնտան միւթէհարրիք օլարագ , մէմնունէն
 վէ մէսրուրէն վէ սէտայի ճիւնպիւշ վէ ինշիւրահէ կէմիլէրէ րաքիպ
 օլմաղա հազըր օլտուլար :

Պօնաբարթէ թուլոնսա իգամէթ իթտիյի պիր գաշ կիւն զարֆընտա
 հէնիւզ թահթը գահր վէ ատալէթտէ պուլունան թուլոն ահալիսի-
 նի . ասըն հիւքիւմէթը ճէպրիէսինտէն գուրթարաճագ սիւրէթտէ
 պաղը թէտապիրի միւսթահսէնէնին իճրասընը տախի հիւքիւմէթը
 ճիւմհուրիէտէն իլթիմաս իթտիքտէն սօղրա , ապէրին թէքմիլէն կէ-
 միյէ պինէճէյի կիւնիւ ճիւմէսինի թօփլայըպ , շու վէճհիլէ թէքրար
 պիր նութգ տահա իրատ իթտի քէնտիլէրինէ :

« Օպպըթան վէ ապէր » :

« Իքի սէնէտէն պէրու սիզէրէ գօմանտա իթմէքտէյիմ , սիզէրի
 « իւք էվվէլ Նէնօվա սէվահիլինտէ սէֆալէթ իչինտէ հէր շէյէ միւհ-
 « թաճ վէ միւթէզարրուր , վէ հէվայիճի զարուրիյէնիզին տէֆի իչիւն
 « սաաթլարընըզա վարանատագ սաթըպ պիր պիրինիզէ պիլ մուգապէ-
 « լէ իմուտ իթտիլինիզ տախի մէշհուտիմ օլտու : Սիզէրի պու սէ-
 « ֆալէթտէն գուրթարմայը վատ իթտիմ , ալըպ Նթալիայա կէօթիւր-
 « տիւմ , օրատա տէֆը զարուրէթլէ հէր նէվի սէրվէթէ մալլը օլտու-
 « նուզ : Սէօղիւմտէ տոլըմատըմ մը պէն » :

« Իվէթ » , չաղըրշտըլար ապէրլէր :

« Իջլէ իսէ տէտի , Պօնաբարթէ , տահա նէ սիզ վէթանընըզա օ-
 « լան պօրճու թէքմիլ իտիւպ , նէ վէթանընը սիզէրէ օլան տէյնինի
 « թէքմիլէն էտա իտէպիլմիշ տիր » :

« Իշթէ շիմոի սիզի պիր պաշգա մէմէքէթէ տահա կէօթիւրիւ-
 « յօրում , օրատա իզհար իտէճէյինիզ սէպաթ , մէթանէթ , վէ շէ-
 « ճաաթլէ սիզէրէ միւթէհայիր օլանլարա պիր գաթ տահա իաթիղ-
 « րապ իթտիրիպ սիզէր քիպի նագապիլի մաղուպիէթ օլան պիր
 « ճունուաու ճէսուրէտէն վէթանընըն մէմուլ իթտիյի նուսրէթէ
 « մուվաֆֆագ օլաճագսընըզ . . . » :

Պու նութգու ապէր , եաշասըն ճիւմհուրիէթ , եաշասըն Պօնա-
 բարթէ սէտալէրի իլէ սէլամլայըպ քէմալը իշթիագը տէրուն իլէ
 կէմիլէրէ րաքիպ օլտուլար :

8. Պալատէ իֆատէ օլտուղու վէճհիլէ յօգէֆին տախի, Պօնաբարթէ իլէ պերապէր թուլունա կէլմիշ իտի, օլ վէճհիլէ իքիսինին ֆիրագ վէտալէրի զայէթ մահզուն վէ էլէմնաք օլտու : յօգէֆին մուհապէթը իսալիսէ իլէ Պօնաբարթէյի սէվիպ գալպտէն ալագա իթմիշ իտի, զէվճինին կիրիֆթար օլաճաղը մուխաթարալարը թէ խայեիւլ իտէրէք, նիսվան թայֆէսինէ մահսուս օլան թէշէվիւլ իլէ մուպալաա իլէ կէօրիւպ, պիր էպէտի ֆիրագ վէսվէսէսի իլէ կէօլլէրի եաշ իլէ տօլմուշուտու, պիր էյամ պու հասրէթլէ պիրի պիւրինի տէր աղօշ իտիւպ հէզար թալթիֆ հէզար պուսէի մուհապ պէթտէն սօղրա Պօնաբարթէ զէվճէսինտէն այրըլպ սէֆինէյէ րաքիպ օլտու :

Լիւրալ Պրիւսին գօմանտասընտա օլան տօնանմա պիր գըթա 120 թօփուլ իւչ անպարըտան, իքի գըթա 80 վէ 70 թօփուլ գաբապտան վէ 64 թօփուլ իքի Վէնէտիկ գաբաղընտան, ալթը Վէնէտիկ վէ սէքիլ իրանսըզ ֆըրպաթիյնինտէն, եթթմիշ իքի գատար գօրվէթ, պըրիգ, շօլէթ, ըսգուհա, գօթըրա, շալուբա վէ սայըր ուֆագ թէֆէք կէմիլէրտէն միւրէթթէպ իտի : թէսաոտիֆաթը զարիպէտէն օլարագ ամիրալըն վէ Պօնաբարթէնին րաքիպ օլաճաղը մէզբիւր իւչ անպարընըն իսմը Շարֆիյէ իտի : թուլունտա, Չիվիթա վէքետաա, Ղէնօվա տա, վէ Լյաչչիօտա հազըր օլան նագլիյէ կէմիլէրի պէր վէճհը պալա տէօրթ եիւզ գըթայա պալիզ օլմուշուտու : Բույի տէրեատէ պէշ եիւզ գըթա կէմի պիր եէրտէ օլարագ հիչ պիր վագըթ պէշլէ պիր կէմի տօնանմասը պահըր սէֆիտտէ կէօրիւլիւշ շէյ տէյիլ իտի . պէրրիէ աքէրի հէր սընըֆտան օլարագ գըրգ պինտէն զիատէ օլուպ, պուլնլարա օն պինտէն զիատէ պահրիէ աքէրի իլավէ օլմուշուտու : Վէ տօնանմանըն պիր այլըգ սուլու վէ իքի այլըգ գումանեասը մէվ ճուտ իտի :

1798 մայիսին օն տօգուղունճու կիւնիւ, իսկէլէյէ թէրաքիւմ ի տէն հատսըզ հիսապսըզ անալինին սէլամ վէ մէսէրրէթ վէ տուա սէտալէրի վէ թօփ շամաթալէրի արասընտա տօնանմա եէլքէնլէրի ալլըպ, Իսկէնտէրը ճէտիտ իլէ Իսկէնտէրը աթիգին շէրէֆ վէ շէօհրէթ եօլունա րէվան օլուպ ճէննահը պատուան իլէ սալլըր մագսէտէ փէրվաղ իթմէյէ պաշատը :

ԺՕԶԷՖԻՆ ԻՄԲԵՐԱԹՈՐԻՉԱ

Р. І. Р. Е. 9

Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Ֆ Է Ս Լ

1° Ֆրանսիացի պոետներն հարեցելի վէ հասցը բահպէ վագի օլան ֆորմանան,
2° Տօնանայը Ֆլախ-բոն Ղէնօլա, Վօրսիգա վէ Չիվիլա Վէյսեպա օլան
ֆրեգալար ին պրեկեպ Սալա փիլիսոհան վառ-վէ, վէ Սալա ապանըն շապիլ
օլաննաւը : 3° Պօնաբարիէ պոետնա ին Սալապան Իսկէպրեիէյն հարեցել իպեր
վէ ապերի Գալայա լըգալալ Իսկէպրեիէյն շապիլ իպեր : 4° Սեմալիս Սըըրիէիէն
ազալը արալիէսի : 5° Սեմալիս Ֆլախ-բոնն շո-ֆոռո ու ահալիս :

«Լօճողաչափը, գարատա միւսալէհէյէ տէսթրէս օլտուղումուղ
 «կիպի, սիլնէ էլէ պիւլէլէյ. վէ կէպիյ Կէնիլլէլին Կէրպէլիլիլինի Կալիլ Լահիլ
 «Խէթէյիլ, սիզ օլմատրգճա, գարատան Վրանսանըն շան իւ շէրէ-
 «Ֆինի Բէհ ալ պիլ Դահալէ կէօթիւրէպիլիլիլիլ. սիզին իլէ, տէնիզլէրի
 «Էարըլ պլէ Վրանսըլ իսմինին շէրէֆինի Ղալիլ Դալ Իգլիմլէրէ գա-
 «տար վասլ իթտիրէպիլիլիլիլ» : Պու տէֆա տօնանմա թուլստան
 Էօլա չըպտրգտա, պիւթիւն ապքէր պու նութգու տէրիսաթր ի
 տիւպ, Պօնաբարթէնին պու թէսալվուրլարընը գուվլէտէն ֆիլիլ
 կէթիլմէք էմլիլ իլէ սուզան օլարագ, Էէկտիկէրինի Ղայրէթ իւ շէ-
 ճաէթէ թէշվիպ իտէրէք, Էսնայը ըհտէ ավանկիւղար օլուրլարըրը :

Տօնանման, լիմանտան չըգար չըգմազ, պիր չիտտէթլիւ ֆուրթու-
նայա թէսատիւֆ իտիւպ, ֆրգաթիւնին պիրի կէրէյի կիպի սագաթ-
լանտը իսէ տէ, պու խուսուս Դրանսըղար հագգընտա իֆրաթ խա-
յրըը օլտու: Չիւնքի իլէրիւտէ պիւթիւն Դրանսըղ տօնանմալարը
նը եագըպ խարապ իտէն մէշնուր Ինկիլիզ ամիրալը Նիւթօն, իւշ գը-
թա իքի անպարը իլէ թուլօն լիմանընն աչըղընտա վօլթա վուրա-
րագ, Դրանսըղ տօնանմասընն հարէքէթինի կէօզէթմէքտէ օլտու-
ղունտան, քէնտի կէմիլէրի տախի օ ֆուրթունատա սագաթլանըպ,
թամիր վէ գալաֆաթ իչիւն Իթալիանըն Սէն Իիէր առալարընա
կիթմէյէ մէճպուր օլտու, վէ օլ վէճիլէ Դրանսըղ տօնանմասընն
թուլօնտան չըգտըղընը կէօրէմէտի:

2⁰ Տօնանմա իպթիտա Ղէնօվայա տօղըու հարէքէթ իտիւպ,
Պօնաբարթէ, օրատա ճէնէրալ Պարալէ տ'իլիէ գօմանտասընտա օ-
լան ֆըրգայը պէրապէր ալտը, պատէհու Վօրսիգայա եօլ վէրիպ,
ճէնէրալ Վօլթա գօմանտասընտա օլան ֆըրգայը, վէ նիհայէթ Սիչի-
լիա տէնիղինէ վուրուպ, Չիվիթա Վէքքիառան տախի, ճէնէրալ
Տըղէ գօմանտասընտա օլան ֆըրգայը ըիֆագէթինէ ալըպ պիրլէքտէ
Սալթա առասընա տօղըու թէվէճիւն իլէտի:

Հավա վէ տէնիզ հալի իլէ էսնայը բահտէ պու ֆըրգալար կեահ
իլէրի կեահ կէրի գալըպ, Պօնաբարթէ պուլար իլէ անճագ Սալթա
լիմանը փիչկեահընտա թէքմիլէն պիրլէչէպիլիպ, նիհայէթ հաղիրա-
նըն տօղըուղունճու կիւնիւ, վէ թուլօնտան հարէքէթլէրի թարի-
խինտէն եիրմի իքի կիւն սօղրա, ¹ պէշ եիւզ կէմիտէն միւրէթթէպ
պու Դրանսըղ տօնանմասը վէ նագլլէլէրի, Սալթա լիմանը աչըղը-
նա վասլ օլտուլար, պու գուվլէթի նակէհան կէօրիւր կէօրմէզ
Սալթա գալալիլէրլէրի ², վէ ահալիսի պիթթապի աղիմ պիր տէհ-
չէթէ կիրիֆթար օլտուլար:

¹ Պօնաբարթէ էսնայը բահտէ ըիֆագէ-
թինտէ պուլունան ճէնէրալար վէ ալիմլէր իլէ
թաամ վագըթլարը կէօնակէօն տէօպէթէ կի-
րիլիպ, հէր քէսին միլաճընա մուվաֆըզ մէ-
սէլէր օրթայա աթարագ պիրիպիլինէ տիւ-
չիւրիւպ քէնտիսի ուղագոտն էլէնիլ վէ զէվգ-
լէրինի չըգարըը ըտը: Մօնթ վէ Պէրլթօլէ նա-
ման ալիմլէր իլէ, մաթէմաթիզա, իլմի հիլէթ,
իլմի քէլամ վէ բօլթիդա իւզէրինէ միւզաքէ-
րէլէր իտէր իտի: Ճէնէրալ Գաֆարէլի Տիւ-
ֆալիա զայէթ աթէշի, հաղըր ճէվապ վէ ճիւ-
վէքէրա պիր զաթ օլմաղլէ, էքթէրիա թօհաֆ
պուլուշարը վէ մէմուլին զայըր ճէվապլարը
իլէ Պօնաբարթէյի կիւլտիւրիւպ էլէնտիլիլ
իտի: Թաաման սօղրա Պօնաբարթէ մէճիտէ
տագիզ վէ տէրին մէսլէլէր ալը իտիւպ, հէր
հանկըսը քի օ պիրլէրինէ գարը կէլէրէք զօր
վէ չէթին պահալարա կիրիլիթսէ օնու թէրա-
ֆըրը թուլթարըը. վէ պու վէճիլէ Պօնա-
բարթէ կէմիլին տար վէ ալըպ գամնրալա-
րընտա գուվլէրի պէտէնիլէ թալիմաթընտան

խալի օլտուղու հալտէ, գուվլէրի ագլիէ թա-
լիմաթը իլէ ալանիւղար օլուպ, մայիէթինտէ
օլան ճէնիտալէրան վէ տանիշմէնտանըն գուտ-
րէթը մէտրիքէլէրինի տէրէճաթընա վագըֆ
օլուրտու: Քէնտի պահա իթտիլ մէվատ, էք-
սէրիա տիւնտանըն պաշտանիլըճը վէ սօնուեա
միւթասալիգ մէսլէլէր իտի, վէ պու միսիլու-
մէսայիլի մանէվիէտէ ըզհար իլէտիլի աղը
տագիզ վէ գուվլէրի թէմիլիլէսի իլէ սէնէ-
լէր իլէ քիթապ տէվիլմիշ ալիմլէրի մաթ վէ
միւթէհայիլ իտէր իտի:

² Մալիա գալալիլէրլէր: Թարիլի միլա-
տիլէնին 1099 սէնէսի, ֆրանսըղը ֆէրար
թօմ, գօմանտասընտա օլան միւթթէֆիգէնը
իսէվիէ խաչտար աքթէրի իլէ Գուտսու շէրի-
ֆի Արապ հիւքիւմէթինտէն ուղպ զապթ իթ-
տիքտէ, Միսաֆէրէրէրէր իսմի իլէ, նըսֆ բու-
հանի վէ նըսֆ ճիւմանի պիր թարիգաթ իհտաս
իտիւպ, Գուտսու շէրիֆէ վիարէթէ կէլէն
վիարէթճիլէրին, սէվապ նէվիտէն օլարագ,
մէքիւլաթ վէ մէշըուպաթ, վէ խաթթէլէրինի

Պօնաբարթէ , պիր մարազայա սէպէպ պուլուպ տա օրատա իրշմէք իշլւն , օլ էսնատէ Սալթա ատասընըն Կրան Սէթրի օլան Ֆէրտի նանտ Զօմբէշէ խապէր կէօնտէրիպ , տօնանմայա սու ալմագ իշլւն , կէմիլէրի լիմանա սօգաճաղընը խապէր վէրտի : Սալթա թարիգաթը գանուռու իւզըն , էճնէպի միլլէթլէրինին պէյլէք կէմիլէրինտէն իքի գըթատան զիատէսինին Սալթա լիմանընա կիրմէսի գաթիէն մէմնու օլտուղուռտան , Կրան Սէթր , Պօնաբարթէնին պու թէքլիֆինի գալ պուլ իթմէյիպ րէտտ իլէ ճէվապ վէրտի :

գայրմագ պուլուպար ֆարդ վէ վաճիպէի զիմ մէթ օլմուռտու : Պու թարիգաթըն նէֆէրաթը , Գալվաթը (Էրվաթը) վէ զապիթլէրի Պալիթ , վէ Գօմանտօր վէ լէիսլէրի տախի Կրան Սէթր (Կրան Մաէսթրօ) թէսմիյէ օլու նուրտու : Պու էսնատէ Մաղըրպ գուրանլարը Ագ տէնիլի գաբըրպ , քեաֆֆէի խրիթիտի կէմիլէրին , վէ պաշլըճա Գուտուս շէրիֆէ իլէ տէն զիարէթճի կէմիլէրինի վուրուպ խապարթ իթմէքտէ օլտուգլարընտան , 1121 տէ իքիմի Կրան Սէթր , Բէյմօն Տիւ Բիւի , խրիթիտի լարը Մաղըրպ թէսալիլթիւռտէն վէգալէ իթմէք իւզըն պու գալալէրլէրէ սիլան վէրիպ տէնիլի չըգարմայա պաշլամը օլտուղուռտան , օլ էսնատէն պէրիւ պու գալալէրլէրլէր րուհանի վէ սաքէրի պիր թարիգաթ օլտուր : 1188 տէ Սալթիէտտին խալիֆէ Գուտու շէրիֆի թէքրար զապիթ իթմէքտէ , պու գալալէրլէր իպթիտա Աքքէա թէրաֆընա վէ պատէհու 1510 տա օրատան տախի Գատօ ճէղիթսինէ շէքլիպ , ատայը մէգքիւր հազրէթը Եօհաննա (Յովհաննէս Մկրտիչ) հիմա յէթինէ էմանէթ օլտուռուռ օլտուղուռտան , պուլուպար տախի Զալլէիլ Եօհաննա գալալէրլէրլէր (Էրվաթի տը սէն Ժան) թէսմիյէ օլուռտու : 1522 տէ մէրհուժ Սալթան Սիւլէյման հազըթլէրի պու ատայը վուրուռգտա , գալալէրլէր հէր նէ մէրթէպէ շէճաթլէր մուգալմէթ իթմիլէր իսէ տէ , բէք չօպ տայան տըգտան սօղրա թէսլիմէ մէճպուր օլուպ , օրատան տախի Սալթա ատասընա շէքլիլիլէր : Վէ պու ատատա իքէն քէնտիլէրինէ Սալթա գալալէրլէրի թէսմիյէ օլուռտու : Օ վագթըն Ալէմանէա իմբէրաթիւրու պու ատայը քէնտիլէրինէ պաղըշատընտան , գալալէրլէր մէլթանէթ վէ իթմիլէրէսմ վէրիպ վէ իւշ էիւզ սէնէ գատար օրատան Ագ տէնիլի հիւքիւմ խալուպ , Մաղըրպ վէ Պարպարը գուրանլարընտան , խրիթիտի զիարէթճիլէրինի հիմայէ վէ մուհաֆալայա միւգթէտիր օլմուշլար լոր : Վագի օլան պու խըտմաթը խայրիլէրլէրինէ պէտէլ քեաֆֆէյի խրիթիտի հիւքիւմէթլէրին տէն քէնտիլէրինէ նագտէն իանէլէր օլուռուպ վէ Եւրոբատա միւլթէր պաղըշլար , կէօ նալէօն իթթիաղար տախի վէրիլիլիլի : վէ էն պէյիւք քիպարղատէրլէր կէրէք սէվապ ,

կէրէք շան հալիսի իլէ պու թարիգաթէ գալալէրլէր Եաղըրպ , վէ օլ վէճիլիլ թարիգաթ կէրէյի կիպի սէրվէթ , գուլվէթ վէ նուֆուզ քէսպ խալուպ , պիր հիւքիւմէթ մագամընա թէրիֆի գըլընտը , վէ Կրան Սէթրլէրտէ տախի պաղը գէվաթը ճէլիլթըֆաթ գուհուրա կէլէրէք , թարիգաթա պիր գաթ տախի լէվապ վէ շէրէֆ օլտուրար : Վէ հէր թէրաֆտա էլլի վէ պալէօղլարը պուլուռուպ , Եւրոբատան պէյիւք տէվէթլէրի նէվտիտէ տախի նուֆուգքտար խալիլէր :

Սօն տէվրէրտէ , ախէր տէվէթլէր տախի գուլվէի պահիլիլէյէ մալիք օլարագ , Մաղըրպ վէ Պարպարը գուրանլարը Ագ տէնիլի տէրպէսթճէ կէգէմէզ օլտուգլարընտան , պու Սալթա գալալէրլէրլէրին տախի մէշղուլլէթ գալմատընտան սէֆահաթա տիւշիւպ գուլվէթ վէ նուֆուղու սապըգէլէրինտէն տուր օլտուրար : վէ թարիգաթըն քիւլիւ խրատընը ապէսիաթէ սարֆ իթմէյէ պաշլատըրար : Տին տարըրըն ալթիլէրլէրինտէն թէրաֆիւմ իթմիլ օլարագ թարիգաթըն , Սպանիա , Փորթուգալ , Ֆրանսա , Իթալիա վէ Ալէմանէատա քիւլլէթլիւ էմլալ վէ իրատը վար լոր : վէ Գուտու շէրիֆ Եօլու սէլամէթ իսէ տէ , թիւճճար կէմիլէրինէ սարգընտըրը իտէն ճէգալիլ վէ Պարպարըն գուրանլարը նօգսուն օլմաւորընտան , պիր էյամտա պուլուրա մուսալթաթ օլտուրար , անճագ էսկի վէ պահատըր գալալէրլէրին Եէրինէ , գօրգապ վէ միւրթէքիպ գաթլար կիլիշմիշ օլտուղուռտան պու Եիւզ տէն տախի պիր պէյիւք ֆայիտէլէրի միւշա հատէ օլտուռտա : Վէ իրատըրը իլէ պիր ճէսիմ տօնանմայա մալիք օլալիլթըքէն , ագ ճէյի թիւրահաթէ սարֆ խալուպ , կէչէն տէ հրաէ ֆագաթ պիր իքի Եպի Ֆրգաթիլիլիլ վէ գարալլէրլարը գալմը լոր : Վէ պուլուրըն իլէ տախի Իթալիա սէվահիլլէն կիտիպ , վէ պէյիւք իլւնլէրտէ սանճագ տօնաթըպ , թօի իլէ սէլամ ալըպ սէլամ վէրմէքտէն իպալթէթ իտի : Էօթէտէ պալէօլ վէ գօմանտէօրլէրի տախի թարիգաթըն իրատըրը քէօշէյի վահ տէթտէ սալթանաթ վէ խշ իւ իլլէթէ սարֆ խալուպ , սօն վագըլթարտա Պարպարը գուրանլարըն տախի գարչը կիտէճէք պիր Գալալիլէր գալմամը լոր : Պու հալլէրի իլէ թա

Պօնաբարթէնին ասը միւրաւոր տախի պու իտի : Լվելա , եինէ պու Սալթա լիմանընտա մուգատտէմէ Ինկիլիդին վաֆիր պէյլը կէ միլերի իչէրի ալընըպ , սու վերիլմիշիտի , սանիյէն , Պրանսըզ կէմիլերի էյլէ իքիշէր իքիշէր կիրիպ սու ալաճապ օլտուգլարը հալտէ այլարը լա վազըթ կէշիպ , էօթէտէն Ինկիլիդ տօնանմասը եէթիշէրէք Պըրանսըզ կէմիլերինի վուրուպ եազապիլըր օլտուգլուհտան , Լրան Սէթըրն պու ճէվապը Պրանսըզ հազգընտտ պէյլէք խուսուլմէթ վէ խըյանէթ աուտ օլուհարապ , մուգապէլէսի ֆարզ օլտու , իմոի Ղէնէրալ Պօնաբարթէ Պրանսըզ աղբէրինին գարայա չըգմասընը էմր ի տիւպ , էրթէսի կիւնիւ հաղիրանըն օնուհտա աղբէր կէմիլերտէն խուրուճ իտէրէք Լվալէթ շէհրինի զապթ խլէտիլէր , պու շէհրտէ օթուգ պին նուֆուս օլուպ , գալէսի տախի Լըրորանըն , վէ պէլքիմ պիւթիւն տիւնեանըն մէթին վէ ալընմազ գալէլէրինին պիրի տիր : Պօնաբարթէ թօփլարը տախի չըգարըպ գալէյի տէյլմէյէ պաշլատը , Գալալիէրէր կիւճ իլէ թէք թիւք վէ բէրաքէնտէ պիր գաշ թօփ ա թապիլիպ , պիր արալըգ տըշարը ուղըամապ իսթէտիքտէ , խայլճասը Պրանսըզլարա եէսիր տիւշտիլէր : Պօնաբարթէ պու եէսիր Գալալիէրէրտէն Պրանսըզ օլանլարը հուղուրուհա չաղըրըպ , “ մատամ քի ” վէթանընըզա գարշը սիլահ չէքտինիզ , հիչ օլմազ իսէ էօլիւնճէյէտէք ” ճէնկ իթմէլիտինիզ , սիղին կիպի նամէրտլէրի եէսիր պիլէ գա ” պուլ իթմէյէ թէնէզղիւլ իթմէմ , կիտին գալէնիլէ ” տէյիպ հուղուրուհտան սըշարը գօվալատը : Պուհուլն իւզէրինէ գալէ տէրուհինտէ պիր իսթիլալտըր պաշլատը : Պրանսըզ միլէթինտէն օլան Գալալիէրէր , հէմէհրիլէրիմիղին իւզէրինէ աթէշ իտէմէյիզ տէյէրէք թօփլարը պըրագըպ պիր թէրաֆա սավուշտուլար , Լրան Սէթըր պուհարտան պիր գաշընը թուլթուպ զընտանա աթտը , Գալալիէրէրտէն քիմիսի բիւր աթէշ օլմուշ , քիմիսի շաշըմըշ վէ քիմիսի մէյուս օլմուշ գալմըշտը , վէ էօթէտէ ահալի , մէմլէքէթի եաղմատան գուր թարմապ իչիւն գալէնին թէսլիմ օլմասընը մաթլուպ իթմէքտէ իտի : Լրան Սէթըր կէվէք վէ ճէսարէթսիզ պիր աուամ օլուպ , Պօնաբարթէնին Իթալիա գըթասընտա Բիվօլիտէ , վէ Սանթօլատա մաղուպլէրէ

րիգաթ լիսան կէլիպ , վէ նազարը ամմէտէն տիւշիւպ , Փրանսա իսթիլալը զուհուրինտէ , Փրանսատա օլան էմլաքլէրի միրիյէ զապթ օլուհտու : Պօնաբարթէ քէնտիսի տախի , Իթալիատա պուրուղու գալալիէր էմլաքինի զապթ իթմիշէն , պիր թէրաֆտան պիր շիքէպէթ զուհուր իթմէտի : Վէ Սալթա թարիգաթը պու հալտէ պուրուհտուղուհտան գալէսի հէր նէ գատապ մէթին վէ զապթը միւլմիտիլ օլտա , էսիւնտէ սօնուհտա Ինկիլիպին էլինէ տիւշէճէյինի ֆէհմ իտէրէք , Պօնաբարթէ քէնտիսի Ինկիլիլէրիէ պու պապտէ թէգատտիւմ իթմէք իսթէտի : Վէ պու խուսուստա Պօնաբարթէ Իթալիատա իքէն Սալթայո իաֆիմէ մուրըր կէօնտէրիպ , Փրանսըզ Գալալիէրէրի իլէ կիլի մուարէֆէ բէյտա իթմիշ իտի տէյի

րիվայէթ գըլընըր : Գալալիէրէր տախի օլէսնտա Փրանսըզն Ագ տէնիպտէ կիթաիքճէ գուվէի պահրիսէ քէսպ իթաիքլէրինի միւշտ հէտէ իտէրէք , Բուսիա իմքէրաթոլու պիրինճի Բալիօնուհ հիմայէթինի թալէպ իթմիշէր իտի :

Պու վէճիլէ Սալթա աուտը 1798 տէ Փրանսըզլարն էլինէ կէշտիքտէն սօղտ 1800 տէ Ինկիլիլէր կէլիպ աուայը Փրանսըզլարտան պտըլար , վէ իչէրիտէ Ալիէնա ահտնամէսի միւգթէզաթընճա թէքրար գալալիէրէրէ թէս լիմ իտէճէք իքէն վէրմէյիպ քէնտիլէրինէ սագ լարըր : Վէ 1815 տէ Վիէնա մէշլէրէթին տէ բէսմէն թաստիգ օլուհուպ , օ վազըթտան պէրիւ Ինկիլիլէրտէ գալտը , քի մէթին գալէլէր , թէրանէլէր , վէ գըլար եաբըպ ֆէվգէլ զայէ իսթիքիւմ վէրտիլէր :

ըզհար իյլէտիսի ալիճէնապըղընը տէր խաթըր խաերէք, հիչ օլմազ իսէ քէնտի նէֆտինէ պիր մէնֆաաթ չըգարմազ խաթէտի, իմտի մահապուս իթտիսի Պրանսըզ Վափալիէրլէրի զընտանտան չըգարըպ, Պօնաբարթէյէ միւքեալէմէյէ կէօնտէրտի:

Պու մագուլէ էլէիլէրիլէ նէ եօլտա միւքեալէմէ օլունաճաղը թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր, իմտի միւճատէլէ ուզուն սիւրմէյիպ ալ թի իւզ զիբը մուգափէլէյէ գարար վէրտի:

Վափալիէրլէր Սալթա ճէգիրէսի հիւքիւմէթինի, թէվապիինտէ օլան աաալար իլէ Պրանսըզա թէսլիմ իթմէյէ բաղը օլտուլար: Պու նա մուգապիլ Պրանսըզար տախի լէմաննատա վագի Րասթատ մէշ վէրէթինտէ, Սալթա Վափալիէրլէրինէ թէվասսիւթ իաիւպ, լէմաննատա քէնտիլէրինէ պիր քիւշիւք Րիինէիքէլէք մէմալքի թահսիւ լինէ, վէ ույամաուղը սիւրէթտէ Կրան Սէթրէ գայտը հայաթ շարթը իլէ սէնէվի իւշ եիւզ պին ֆրանգ իրատ, վէ պէտէլը զիան օլմագ իւզըն նագտէն վէ պիր տէֆատէն ալթը եիւզ պին ֆրանգ վէրմէյէ, քէզալք հէր պիր Պրանսըզ Վափալիէրլէրինէ եէտի եիւզ ֆըրանգ, վէ ալթմըշը կէշմիշ իհթիարլարա պին ֆրանգ մաաշ թահսիսիւ նէ, վէ ախէր միլէթտէն օլան Վափալիէրլէր իշիւն տախի, մէմէքէթլէրինտէ թարիգաթըն էմլաքը հասըլաթընտան կէշինմէլէրինէ աէվէթլէրի թէրաֆընա թէվասսիւթ իթմէյէ միւթահիւտ օլտուլար: Իշթէ պու մուգափէլէ իլէ Պրանսըզար տիւննանըն էն մէշուր գալէսինէ, վէ պիր թէրսանէ վէ տօնանմա վէ սայիր ալթըն վէ կիւմիւշ ափանիյէ պէօյլէ գօլայճա սահիպ օլտուլար, պէօյլէ պիր մուվաֆֆա գիլէթ անճագ Պօնաբարթէ կիպի պիր զաթը ֆէթանէթ սըֆաթա մախսուսուսուս, քի Ինկիլիզլէրին քէնտի արգասընտան տիւշիւպ գօվալատըզլարընը բանա պիլիքէն, Սալթա կիպի օրթա եէրտէ պիր գաշ կիւն օյալանմայը գայտ իթմէտի: Պալատէ մէգըիւր ճէնէրալ Վաֆարէլի Տիւֆալիա, Պօնաբարթէ իլէ Սալթա գալէսինի կէզիպ, մէթաւ նէթինէ միւթէհոյիր օլտուգտա, լօֆ պահիլըլը չի պէօյլէ պիր գալէ գաթուլարընը իլէրիէն ալանագ պիր ապամ պոլոնմոշար տէտի: Պօնաբարթէնին նամէրտլէրէ իթիպարը օլմատըղընտան Կրան Սէթր Զօմէշէ նէ վիւզիթա վէրիպ նէ տէ հուզուրունա գապուլ իյլէտի վէ Սալթատա եալընըզ օն կիւն իգամէթ իաիւպ վէ իւշ պին նէֆէր մուհաֆաղա ապէրի իլէ ճէնէրալ Վօպուլայը գալէյէ մուհաֆըզ պըրագըպ, միւսիւ Րէնէօ Սէն լան տ'Լիթէլի նամ զաթը տախի մէմէքէթէ վալի նասպ իյլէտի, պատէհու պաղը թանդիմաթը ճէտիտէ, վէ ահալիյէ ֆայտէլու իհտաաաթը խայրիյէյի տախի գարարաշտըրտըգտան սօղրա, 19 հազիրանտա տէմիր ալըպ վէ տօնանմայա հարէքէթ վէրիպ, Իսկէնտէրիէ ճանիպինէ բահրէվան օլտու:

3. Լանայը բահտէ, էն պէօյիւք մուխաթարա, Ինկիլիզ տօնանմասընա թէսատիւֆ իթմէք իտի: Պրանսըզ կէմիլէրի ապէր վէ միհիմմաթ իլէ օլ մէրթէպէ խընճախընճ տօլու, կէմիլէրին արմասը պօզուգ, ապէրի աճէմի իտի քի, աշաղըտա զիբը օլունաճագ թէրթիւ պաթ վագի օլմայարագ, պու հալտէ Ինկիլիզ տօնանմասընա թէսա

տիւֆ օլունսա, գարշը գօմագ մուհալ գապիլինտէն իտի:

Ինկիլիզ ամիրալը Նէլսօն իսէ, կէմիլէրինի Սէն Բիէր ատասընտա Թէքմիլէն Թամիր իթտիքտէն սօղրա, Ինկիլթէրրատան քէնախիսնէ օն գատար իբի անպարը, վէ վաֆիր ֆրգաթիյնէր իմտատ կէօնտէրիլիս օլ վէճհիլէ տօնանմասը օն իւչ գաբագ, վէ պիր չօգ ֆրրգաթիյնտէն միւրէթթէս իտի: Նէլսօն, հաղիւրան պիրինտէս պու գուվէթլէ Թուլօն լիմանընըն աղղընա կէլիլ իսէ տէ, Պրանսըզ տօնանմասընըն օն իբի կիւն ագտէմ չըգտըլընը տույտուգտա, կէրի տէօնիւս սօղրու Իթալիատա վագի Թալիամօն քէօրֆէզլինէ, վէ օրատան տախի հաղիւրան 20 սինտէ Նաբօլիէ վասլ օլմուշուտու, հէմէն օ կիւն Պօնաբարթէ Թէ տախի Սալթատան Իսկէնտէրիյէ հարէքէթ իթմիշ պուլունտու:

Նէլսօն Պրանսըզ տօնանմասընըն Սալթա սուլարընտա օլտուղունու խապէր ալտըգտա, արգասընտան տիւշիւս, բասթ կէլտիյի եէրտէ վուրուս պաթըրմագ միւրատընտա իտի: Թուլօնտան Իսկէնտէրիյէ գատար միւմթէտ օլան տէնիղէրտէ, Ինկիլիզէրէ Թէսատիւֆ իթմէք Պրանսըզարըն խաթըրընտա իսէ տէ, պիր ֆիթուր կէթիրմէյէրէք կէմիլէրտէ մուգալէմէթէ հաղըրլանմագտա իտիլէր: Պօնաբարթէ հէր կէմիլէ պէշէր եիւզ սէշմէ ապէր տաղըթըս. մէհարէթիւ, վէ մայէթիինտէ իսթիստամ օլունարագ աթէշէ պլըք ճէնէրալարըն հէր պիրինի պուլնարա գօմանստան Թայէին իլէտի, պուլնար հէր կիւն սապահտան ախշամա գատար Թօփ Թալիմի իլէ մէշղուլ իտիլէր: Վէ հիյնի մուհարէպէտէ գուլանաճագլարը ուսուլ, հէր կէմի պիր աիւշ մէն կէմիսի իլէ մուգապէլէ վէ ապօրտօ իտիւս պաթընճայատագ չալըշաճագտը: Պու Թէրթիպաթան մատա Պօնաբարթէ հիքմէթը իւլախիյէ ալէթ օլան զէվաթէ մախսուս պիր իւլամ իլէ Իսկէնտէրիյէյէ սօղրու եօլտան կիթմէյէրէք պիր նիմ աայրէ չէվիրիս Վիրիտին պէրի Թէրաֆընտան աղըր եօլու էն գաստէն տօլաշտըրտը, Նէլսօն Վիրիտին արգա Թէրաֆընտան վէ սօղրու եօլտան կիթտիինտէն, կէմիլէրին ճուրնալընա նազարէն պիր էյամ Պրանսըզ տօնանմասընըն օն պէշ միլ եագընընտա պուլունտու իսէ տէ, կէճէ օլտուղունտան իբի տօնանմա տախի պիրի պիրինին պուլունտուղու հալ վէ մէվիւտէն խապէրտար տէյիլ իտիլէր: Նիհայէթ Նէլսօն Պրանսըզարըն Իսկէնտէրիյէ կիտէճէյինի ֆէհմ իտէրէք, տօնանմայր օրայա սօղրութտու իսէ տէ, գըսսա եօլտան կիթմիշ օլտուղունտան Պրանսըզարտան էվիլէ օրայա վասլ օլուս, Պրանսըզ տօնանմասընը օրատա պուլլամատըղընտան, շարգ Թէրաֆլարընա կիթմիշէր տիր մէմուլի իլէ աճէլէթէն Չանագ գալէսի պօղաղընա սօղրու եօլ վէրտի, Պօնաբարթէ իսէ օլ էսնատէ Պէյրուլթ սէվահիլինէ եագլաշըս գըրըրա կիթտիինտէն, Ինկիլիզէրտէն իբի կիւն սօղրա Թէմուղուն պիրինտէ վէ Թուլօնտան հարէքէթլէրինին գըրգ իբինճի կիւնիւ Իսկէնտէրիյէ փիշկեահընա մուվասէլէթ իլէտի:

Պօնաբարթէ տէր ագասլ Պրանսըզ գօնսօլտունու կէմիլէ ճէլսլ իտիւս իբի կիւն էվիլէ Ինկիլիզ տօնանմասընըն օրատա պուլունտուղունու իսթիմա իթտիքտէ, Ինկիլիզէրի հէնիւզ օրալարտա վէ եա

գընտա պիւրէրէք հէմէն օ կիւն ապերի գարայա տեօքմէք իսթէտի :
 Լնճագ Իսկէնտէրիյէ գալէսինաւէն թօփլարը չէվլըիպ , մուգալէմէ-
 թէ հաղըր օլտուգլարընտան Լ իմանա կիրմէյի թէճվիզ իթմէյիպ ,
 պիր գաչ սաաթըգ մէսաֆէ եագընտա Սարապուլթ գօյու թապիր օ-
 լունան մահալէ ապերին գարայա չըգմասը թէրթիպ օլունտու :
 Իւզկէար շիտոթթի , վագըթ ախշամ վէ տէնիզին գապարմըշ տալ-
 զալարը գըը տեօքիւնտիւրինէ չարփըպ բարալանմատա իտիլէր , պու-
 ճիւմլէ Պօնաբարթէ ապերին գարայա խուրուճինի էմր իսիւպ , ի-
 շարէթ չէքտիրտի վէ ֆիլիգասընը էնտիրթիպ իպթիտա քէնտիսի պին-
 տի , ապերիլէր Վիւճ չաղըրշարագ րիֆագաթ իթմէք իսթէրլէր իտի , ա-
 նը վահիտտէ պիւթիւն սանտալար էնտիրիլիպ , լաքին տէնիզին ֆուր-
 թունասընտան հէր տագիգէ պիրի պիրինէ վուրուպ բարալանմագ
 թէհլիքէսինտէ իտիլէր . պու հալաէ ապեր սանտալարա պինիպ բէք
 չօգ գաղա վէ մուխաթարատան գուրթուլտուգտան սօղըա գարայա
 եանաշտըլար

Ապերին պիր այաղը տէնիզտէ , վէ պիր այաղը գարատա իքէն ,
 ուզագտան պիր պէօյիւք կէմի կէօրիւնիւպ , Ինկիլիզ պէյլիլի զանն օ-
 լունտու : Պօնաբարթէ տախի պունու կէօրտիւքտէ , մէյեուս օլմագ
 տէրէճէսինէ կէլիպ , էճ պախի , պէնի իէր , Իպէճէճիսին . պէշ կիւն պահա
 պանա էալլէր օլմալըն տէյի ֆիրեատ վյէտի . պիրազ սօղըա , պու կէմի-
 նին կէրիտէ գալմըշ պիր Վրանսըգ ֆրգաթիյնի օլտուղունու աղնա-
 յըպ միւսթէրիճ օլտուլար : Պիւթիւն ախշամ վէ կէճէ չաղըշպ , ա-
 զիւմ զահմէթ վէ սըգընթը իլէ կիւճ իլէ տէօրթ պէշ պին ապեր գա-
 րայա տեօքէպիլտիլէր : Պօնաբարթէ շէհրի նակէհան պասըպ (Ս-
 մանը ապերինէ մուհաֆազա թէտարիքինէ վագըթ պըրագմամագ ի-
 չիւն , տագիգէ ֆէվլթ իթմէյերէք տէրագապ Իսկէնտէրիյէ իւզէրինէ
 եիւրիւմէք իսթէտի . վէ միւճիպինճէ գարայա չըգար չըգմագ անին
 տէ եօլա րէվան օլունտու : Գարայա պիր հայվան չըգարամամըշ օլ-
 տուգլարընտան , էրիքեանը հարպ , Գաֆարէլի , պիր այաղը օտուն
 տան օլտուղու հալտէ , վէ Պօնաբարթէ քէնտիսի տախի տէօրթ պէշ
 սաաթըգ եօլու գուլմ իւզէրինտէն փիատէ օլարագ եիւրիւյիւպ ,
 շաֆագ վագըթը Իսկէնտէրիյէ¹ տիւլարըլար փիշկեահննա վասլ օլտու-
 լար : Պու պէլտէյի աթիգէնին էվլէլքի մէշհուր պինալարը վէ մա-
 մուրիէթի գալմայարագ իւշ րուպու խարապ վէ վիրան օլմուշուտու :
 (Սմանըլար , վէ Սըսըրըլարըն զէնկինլէրի , իրիսթիյանլար , վէ Լւ-

¹ Իսկէնտէրիյէ : Պու պէլտէյի ճէսիմէյի
 Իսկէնտէրը քէպիր . միւտը հաղըթթը Իսատէն
 332 սէնէ ագտէմ պինա իսիւպ թուլ միւտ
 թէթ Սըսըր հիւքիւմէթինէ փայլթախթ օլ-
 մուշ տուր , էքրի զէմանտա Բօմատան սօղըա
 տիւնեատէ իքինճի շէհր օլուպ պիր միլիոն սէ-
 քէնէսի , մէշհուր սէրայլարը , շունկեահլարը ,
 աթ մէյտանլարը , շէշմէլէրի վէ տիքիլ թաշա-
 րը վար ըտը , վէ քիթապիսանէսինին պիրինտէ
 եէտի եիւզ պինտէն զիատէ էլ եաղըր քիթապ
 վար ըտը քի պիր աթէշտէ եանըպ թէլէֆ օլ-

տու : Բօմա վէ Արապ հիւքիւմէթի զէմանըն
 տա պու պէլտէ ան պէ ան խարապ օլտուգ-
 տան սօղըա , մուսխարէն Սըսըր վալիսի միւ-
 թէվէֆա Մէհմէմէտ Ալի վէ խալէֆլէրի կիւ-
 նիւնտէ եալաշ եալաշ շէն վէ ապատան օլմագ-
 տա տըր :

Ֆրանսըղար պու պէլտէյի 1798 տէ գօ-
 լայճա ալըպ 1801 տէ Ինկիլիզէ թէրը իթտի-
 լէր , վէ 1803 տէ պուլար տախի տէվէթը
 Օսմանիյէ թէպլմ իլէտիլէր :

րոբալը թիւճճարլարը շէհրին եէնիճէ թէրաֆլարընտա , վէ պիր
թագրմ ֆէլլահլար տախի էսկի վէ վերան մահալլէրտէ սաքին օլու-
լար ըտը :

Պու եէնի վէ էսքի շէհրին էթրաֆընը պիր գաչ գուլէ իլէ պիր
էսկի վէ խարապաթի տիվար գուշաթմըշ ըտը . վէ սուլունն տախի
էթրաֆընտա գուլմ տէրեասը , քի Սըսըրըն հէր մահալլինտէ մէշհուտ
տուր :

Պալատէ իֆատէ օլունտուղու վէճհիլէ , Պօնաբարթէնին գօման
տասընտա օլան տէօրթ պին Պրանսըզ ապքերի շաֆագ վագթը Իս-
կէնտէրիյէ գաբուլարընա վասլ օլտուլար . էսնայը րահտէ ֆագաթ
թէքլի թիւքլի ֆէլլահլէրէ րասթ կէլմիշլէր խոի քի , պիրէր թիւ-
ֆէնք վէ տապանճա պօշաթուրգտան , սօղրա չէօլ վէ գուլմուն իչինտէ
ղայպ օլուլլարըտը : Պօնաբարթէ ապքերի իւշ գօլա թագսիմ խլէտի ,
պիրինճի գօլ , Պօն ճէնէրալըն գօմանտասընտա օլարագ սաղ թէրաֆ-
տան Բէշիտ գաբուսու իւգէրինէ . իքինճի գօլ , Վլէպէր ճէնէրալըն
գօմանտասընտա օլարագ օրթատան Սիւթուն գաբուսու իւգէրինէ .
Իւչինճիւ գօլ , Սընու ճէնէրալըն գօմանտասընտա օլարագ , սօլ
թէրաֆտան Սէլ գաբուսու իւգէրինէ սօղրու իլէրի եիւրիւմէյէ
պաշատըլար :

Ըրապ վէ ()սմանլը , հիսար արգասընտա տէհչէթլիւ պիր ապքեր
տիր . պու ճիւմլէ պուլնլար լաէնգաթի Պրանսըզլարըն իւգէրինէ հի-
սարտան աթէշ իթմէտէ , Պրանսըզլար եինէ ներտիվէնլէր իլէ էսքի
տիվարը աշըպ շէհրէ տուխուլ խլէտիլէր . իպթիտա ճէնէրալ Վլէ-
պէր աննընտան վուրուլուպ եերէ տիւշիւ . Պրանսըզ ապքերլէրի
ֆէլլահլարը վերանտէն վերանէ գօլալայրպ , եէնի շէհրէ գատար ար-
գալարընտան մուսալլաթ օլտուլար : ()րատա պիր տէհչէթլիւ սօ-
գապ ճէնկի պաշայրպ խայը նուֆուսուն թէլէֆինէ միւճիպ օլա-
ճաղը էսնատէ , պիր ()սմանլը սերկէրտէսի արայա կիրիպ պաղը մու-
գավէլաթ իլէ թէրաֆէյնի սուլճա եաթըրտը :

Պօնաբարթէ , պէն մէմլէքէթի եաղմա վէ թալան իթմէյէ , եախօտ
հիւքիւմէթը ()սմանիէտէն չըգարոյայա կէլմէտիմ , միւրասըմ պէլ-
տէյի Բէօլէմէնլէր զուլմունտան գուրթարմագ վէ պուլնլարըն Պը-
րանսայա իթտիքլէրի թահգիրտէն պիր ինթիպամ ալմագ տըր տէ-
յիպ , պիւթիւն մէմուրլարըն եերլի եերինտէ տուրաճաղընը . ճամի-
լէր , մէսճիտլէր քէմաֆիխսապրգ աշըգ օլուպ , հէր քէսին սերպէսթ
ճէ իպատէթինէ տէվամ իտէճէյինէ , վէ քիմսէնին մալ վէ ճանընա
պիր զարար կէլմէյէճէյինէ միւթահիւտ օլտու . պու շարթլար իլէ
շէհր թէսլիմ օլուպ , եէվմը մէգքիւրտէ Պրանսըզլար մէմլէքէթէ մա-
լէք օլտուլար : ()լ էսնատէ էօթէտէ պիւթիւն Պրանսըզ ապքերի
տախի քէաֆֆէյի լէվաղիմաթ վէ միհիմմաթլէրի իլէ գարայա չըգմըշ
օլտուգլարընտան , տօնանմայը կէրէք լիմանտա վէ կէրէք ճիվարտա
պիր էմին մահալտէ Ինկիլզտէն հըֆղ իթմէք , մէմլէքէթին ահվալը
տախիլիլէսինէ տախի վագթը հալտէ վէ սէքէնէսինին իսթիտատընա
մուվաֆըգ սիւրէթտէ պիր նիզամ վէրմէք , վէ էյալէթը Սըսըրիյէնին

քեամիլէն զապօթը իջիւն պիր թերթիպ թասմիմ իթմէքտէն պաշգա պիր մէշղուլիէթ գալմամըշ քաղ :

Իշթէ պէօյլէ պու կէնձ ճէներալըն երուրդը պունտա տախի եա, վէր օլուպ, տէնիզ թէհլըքէսի, վէ Ինկիլիզէր իլէ չաթըշմագ գօր գուսու գալմայրպ, էն պէօյիւք մուամանաթ տախի տէֆ օլունա րագ, հէր եիւզտէն մուվաֆֆագիլէթ հասըլ օլմուշուտու :

4° Պօնաբարթէնին պու ճանիպտէ վագի օլան մուամէլաթը հար պիլէսինի նագլ իւ հիքեայէ իթմէզտէն էվլէլ, մէմալքի Սըսըրիլէնին պ աղը ահվալը արազիլէսինի պասթ իւ պէյան իթմէք լաղըմէտէն օլ տուղունտան, շու վէճհիլէ իշար օլունուր : Պրանսըղարըն խուրուճ իտիւպ, իլք տէֆա Լլվանը սիւլատէ պայրագլարընը նասպ իթտիք լէրի պու մէմալքի Սըսըրիլէ, աիւնեանըն էն ալա մէվգիլինտէ նա տիտէ վէ միւնպիթ պիր արագի օլուպ, ճէվանիպի արպասար տախի շու վէճհիլէ մալիւմ տիւր : Շլմալ թէրաֆը ագ տէնիզ, վէ ճէնուպ թէրաֆընտան չէօլ վէ Հապէշիսթան, կիւն տօղուսու թէրաֆընտան Գըրմըղը տէնիզ, Լըապիսթան վէ Պէրէշամ, վէ պաթը թէրաֆըն տան չէօլ վէ Թարապուսու զարպ : Վէ Լֆրիգա գըլթասը Լսիա գըլ թասը իլէ ֆագաթ պիր ուղուն գօլ իլէ մէրպուլթ օլուպ, պունա Սուէյիշ պէլի թէսմիլէ օլունուր : վէ եալընը պիր գաչ սաաթըգ մէսաֆէ էնի վար : պու պէլ օրթասընտան եարըլթա¹, ագ տէնիզ Հինտիսթան տէնիլինէ գարըշարագ, կէմիլէրին արթըգ պիլէրճէ միլ տէնիլէրի, վէ մուխաթարալը Իւմիտ պուրնուսու տօլաշարագ, վէ ֆուրթուհալար չէքէքէ Հինտիսթանա կիթմէյէ հաճէթլէրի գալ լամազ : Սէմալքի Սըսըրիլէ պու Սուէյիշ պէլի իլէ գըրմըղը եա խօս էհմէր նամ տէնիլին հիզասընտա պուլունտուղունտան, Սըսըրա մըլթասարըթ օլան, տայիմա պու պէլէ տախի սահիպի միւսթագիլ օլաճագ արը : Վէ օլ վէճհիլէ պու արագի, կէրէք էսքի զէմանտա, կէրէք օրթա տէվրտէ, վէ կէրէք Վէնէտիկիլէրին իգպալի վագթըն տա, Հինտիսթան թիճարէթինէ զարպ վէ շարգ արասընտա պիր վա սէթայը նագլ աստ օլունմուշ տուր : վէ սայըր հիլէթթը արագիլէսի տախի պունտան զիատէ իսթիղըսպէ միւճիպ օլաճագ պիր սիւրէթ տէ օլուպ, էվլէլա աիւնեանըն էն պէօյիւք ըրմագլարընտան պիրիսի Լիլի մուպարէք Հապէշիսթան տաղարընտան զուհուր իտէրէք, ալ թը եիւզ սաաթըգ մէսաֆէ գատար մահալի չէօլ իջինտէն տօլաշ տըգտան սօղրա, Սըսըրա կիրիպ եախօտ տահա սահիհի Լսուան նամ մահալտէ օլան վէ Ղէնատիլ թապիր օլունան ուշուրուվարտան արա զի Սըսըրա տէօքիւլիւպ տէնիզէ վասլ օլունճայատագ իքի եիւզ սա աթըգ մէսաֆէ տահա ճէրեան իտէր : Վէ ասըլ մէմալքի Սըսըրիլէ տէնիլէն արագի, պու նէհրին իքի թէրաֆը աստ օլունմուշ տուր :

Պու արագիլին իքի եիւզ սաաթըգ մէսաֆէ պօյու վէ պէշ ալթը սաաթըգ էնի օլուպ իքի թէրաֆընը գուլմ տէրեասը գաբլաթմըշ տըր, վէ պու տէրեանըն իջինտէ, ֆագաթ եէր եէր ալչագ, գուրու,

¹ Պու օէնէ ֆրանսըղ գօնօղուս ֆէր | տիւպ, պու պէլի եարմագ իլին ֆէրման վէ
աիւնտա Լէոսէքս պիր գօմբանիա թէշթիլ է | իսթիալ ախլ իթմիշ տիր :

վէ գայալըդ տաղ սիրելիքերի կէօրիւնիւայ, բէք աղ վաքըթ կիւնէ-
չին եագըճը շափարընա սիբէր օլարագ կէօկէ հասըլ խտէպիլըրէր,
պունլարըն պիր գօլու, Նիլ մուպարէքի գըրմըղը տէնիզտէն, վէ տի-
կէր գօլու եինէ նէհըր մէգքիւրիւ չէօլտէն այըրըպ, իլէրիյէ տօղ-
րու ուղանըպ գայալ օլուր: Նիլին օօլ թէրաֆընտա, պիր աղ ուղագ-
ճա չէօլիւն իչինտէ, գոււմ տէրեասընտա առա միսալի, իքի ուղու-
գարա տիրի պուլուճուպ, պու տիրէրաէ գըրաէթ միւմքին օլարագ
պաղը եէչիլիք տալիս միւշահէտէ օլուճուր, վէ Արէպիտէ Ա-աֆի
թապիր օլուճուպ, պիրինէ պէօյիւք վէ պիրինէ քիւչիւք իսմի վէրիւ-
միշտիր: Ապգըթ իլէ ինսան էլի վէ զայրէթի իլէ Նիլտէն պու մահա-
լէ պիր արղ աչըլա, միւնպիթ վէ մահաուլու էյալէթլէրէ թէպտիլ
օլաճագըրընա շիւպհէ եօգ տուր:

Նիլի մուպարէք տէնիզէ տէգքիւլմէզտէն էլի սաաթ գառար մէ-
սաֆէ եօգարըտան, իքի չաթալ օլուպ, պիրի պիրինտէն ալթմըշ
սաաթ ուղագտան Ագ տէնիզէ ճէրեան իտէրլէր, պունլարտան, իլք
գօլա Բէչիւ, վէ իքինճի գօլա Տիմեաթ թէսմիյէ օլուճմուշտուր: Ա-
վայիլտէ Նիլին եէտի աղղը օլուպ, շիմաիլէրաէ տալիս ֆէրգ օլուր ի-
սէ տէ, մէգքիւր իքի աղղըտան պաշգասընտան կէմի իչէյէմէզ, Նիլ-
լին պու իքի գօլու իլէ տէնիլին արա եէրինտէ գալան արաղի տալիս,
պիթթապի իւչ-քէօշ օլուճուճուտան ֆէլ-թէսմիյէ օլուճմուշտուր¹.
վէ մէմալքի Ալսըրիլէնին էն ալա վէ էն միւնպիթ արաղիսի պուրասը
տըր, չիւնքի Նիլին սուլու հէր թէրաֆտան գանալըր իլէ իչէրի ալըն-
մըշտըր: Ա է իւչ գըթալա թագսիմ օլուճուպ, ասըլ ֆէլ-թէսմիյէ, քի աչաղը
Ալսըր օլուպ, Արէպիտէ Պաիլի, վէ օրթա Ալսըր քի Արէպիտէ Ա-
թաիլի վէ եօգարը Ալսըր քի Արէպիտէ Պաիլի թէսմիյէ գըրընմըշտըր:
Պու մէմալքտէ, մայիս, հագըրան, վէ թէմմուզ այլարընտա, շը-
մալտան ճէնուպէ լաէնգաթի մէվսիմին փօյրաղ ըիւզկէարըրը էսիպ,
Նիլին աղղընտա հասըլ օլան պուլուլթըրը տայիմա տաղըթըպ իլէրի
սիւրէրլէր վէ օլ վէճհիլէ կէօյիւն եիւզիւ տայիմա աչըգ տայիմա
պէրրագ օլուպ, պուլուլթըր մէմալքի Ալսըրիլէնին արգասընտա
Հապէչիսթան տաղըրընըն թէփէլէրինէ թօփլանըպ, օրատա թէմ-
մուզ, աղօսթոս վէ էյուլլ այլարընտա, արտը արասը քէսիլմէզ եաղ-
մուրա թէպտիլ օլարագ, սէլէր ճէրիան իթտիրիպ հէր սէնէ Նիլի
ճօշտուրուրըր: Ա է պու վէճհիլէ պու արաղի կէօյ ըահմէթինտէն
մահըրում օլուճուլու հալտէ, Նիլ սուլարը իլէ ֆէրահլանըր: Ա է Ալ-
սըրտա ասըլ եաղմուր եաղմատըղընտան, Տէլթատա օլան պաթագ-
լար, վէ բիրինճ թարալարը Ալսըրտա օլա, չիւրիւք հիւմմալար
հասըլ իտէպիլիքէն Ալսըրտա պիր սըթմա պիլէ փէյտա իտէմէզլէր:
Նիլի մուպարէք, պու վէճհիլէ արաղիյի Ալսըրիլէյի սուլաթըպ
չէքիլտիքտէն սօղրա, ըույի զէմինտէ պըրագտըղը պալքըզ զայէթ

¹ Բուլի սլօնա վիթանըն տէօրտիւնճիւ
հարթը Տէլ-թէսմիյէ օլուճուպ ա պու չէ-
քիլտէ օլուճուճուտան, վէ Նիլին իքի չաթալ
օլմաթ իլէ պէօյէ պիր իւչ-քէօշ հասըլ օլ-

տուճուճուտան, պուճու միւշապէհէթլէ օ պու-
լի Բուլ-հիւքի մէթի վագթընտան Տէլթա թէս-
միյէ օլուճմուշտուր: Թ ունա վէ տայըր ըրմուզ-
լարըն աղղընտա տա չէօյլէ տէլթալար վար ըուր:

միւնպիթ վէ մահաւորաւ օլուպ, վէ Նիլին իբի թերաֆընտա զըրաւ-
թէ եարար եալընը պու արապի օլուպ, գուսուրու չէօլ սայրըր, վէ
էվայիլտէ Ռոմա մէմալքինի վէ չիմոիլէրտէ Լըրոքանըն պիր մըգուա-
րընը պէսէյէն զախիլէ պուրալարըն մահաւորու տուր: Նիլի մուպա-
րէք նէ գատար զիատէ թաշա, զըրաւթէ եարար եէր տախի օ գա-
տար զիատէ օլուր, անձագ հէր սէնէ Նիլին թաշմասը իլէ զէմին տիւզ-
լէնիպ, սինօրլար գայպ օլտուղունտան, հէր սէնէ մուլք սահիպլէրի
տէօնիւմ էօլլմէ ուսուլի իլէ զէմինի եէնիաէն բայլաշըրլար, վէ պու
վէճհիլէ տէօնիւմ էօլլմէ ֆէննի Սըսըրտա պիր պէօյիւք զէնաաթ
հիւքմիւնէ կիրմիշ տիր:

Պալատէ իֆատէ օլունտուղու վէճհիլէ, պու արաղիտէ զիատէ
գանալար վէ արղլար աշըրըրը հալտէ, հէմ զիատէ եէր սուլանըպ,
վէ հէմ տախի Նիլին սուլու չապըձագ ագըպ կիթմէյէրէք վէ եէր
եիւզիւնտէ զիատէ վապթ գալարագ, եավաշ եավաշ էթրաֆտա օ-
լան չէօլլէր միւնպիթ սահրալարա թէպտիլ օլունապիլէճէք տիր: Վէ
պու ճիհէթլէ տիւնեանըն հիչ պիր թերաֆընտա ինսանըն էլ էմէյի
իլէ պունտան զիատէ մէնֆաաթ հասըլ օլամայրպ, օլ վէճհիլէ հէր
եէրտէն զիատէ մէտէնիէթին լուղուլի պուրատա մուշահատէ օլու-
նուր, չիւնքի Նիլիլէ չէօլ, Սըսըրտա պիրի պիրինի զայիլ իտէճէք
օլտուղունտան, եալընըպ մէտէնիէթլէ Նիլին զալէպէ իթմէսի, վէ
չէօլլէն եավաշ եավաշ կէրի չէքիլմէսի միւմքին օլաձագ տըր:

Թէվրատը շէրիֆ վէ սայրը հաքի թարիխլէրէ նազարէն, Սըսըրտա
էվլէլլէրի եիրմի միլիոնտան զիատէ ահալի վար իքէն, Սըրանըզլարըն
վերուտինտէ անձագ իւչ միլիոն սայրապիլիլ իտի:

Նիլին թաշմասը էյըլլ ալընտա խիթամ պուլուպ, օ վագըթ էհը
զըրաաթ չիֆթ սիւրմէյէ պաշար, իմոի, թըլըլյնի էվլէլլ, թըլըլյնի
սանի, քեանուհու էվլէլլ քեանուհու սանի, վէ շուպաթ այլարընտա
միւթէհայիր օլաձագ մէրթէպէտէ պիր թագէլք վէ ֆէրահըգ մու-
շահտէ օլունուր, զիւմիւթ կիպի կիւմրահ էքինլէր, արա եէրլէ-
րինտէ մինեաթուրա միսալի բարլագ վէ էլվան չիչէքլէր, վէ թագէ
չայրըլար արասընտա հատսըլ հիսապսըլ տալարլար, պունլար տըր
պու մէվսիմոէ արաղիի Սըսըրլէնին թէգէինաթը: Սայրթտա արձագ
վէ հէրարէթ պաշայըպ եէրլէր օ մէրթէպէ տէրին տէրին չաթլար
քի աթըլա կէչմէք էքսէրիա մուխաթարալը օլուր: Նիւձագ պու էու-
նատէ զըրաաթ իլլէրի պիթմիշ, վէ զախիլէր տէր անպար օլմուշ
օլուր: Խոսս պուղտայ վէ Սըսըր պուղտայընտան մաստա, Սըսըր ա-
արաղիսինտէն, էն ալա բիրինձ, էն չէչնիլի զախիլէլէր, շէքէր, չի-
վիա, սինամէքի, հիարչէմպէ. նաթրօն, քէթէն, քէնտիր, բամուպ
վէ պահարաթ հասըլ օլուպ, պունլարըն պօլլուղու, վէ մահաւորըն
չօգըլղու մասալ կէլիլ իլլէթէնլէրէ: Օ էյթին եաղը եօգտուր, լաքին
պու տախի գարչըտան Ռոմ ետգասընտան թէտարիք օլունուր: Թիւ-
թիւն վէ գահվէ տախի Պէրէշամ վէ լըապիսթանտան կէլիլ: Վէ
Նիլին պըրագտըլը պալըլգտա պէօյիւք օրմանլար հասըլ օլամատը
ղընտան, վէ խուրմա վէ մուզ աղաճլարընտան պաշգա իրի աղաճ

պուլունմատրընտան¹, օտուկն սախի գլթ խէ տէ, ահալի թէզէք եագըպ անըն իլէ իտարէ օլուր :

Սըսըրըն սըլըր վէ գօյուն սիւրիւլէրի քէզալէք հէր թէրաֆտա մէշուր օլուպ հէր նէվի թափուպ վէ գուշ զիատէսի իլէ պուլունուր : Քէզալէք աթլարընըն շէօհրէթի ճիւմէյէ մալիւմ տիւր, պու հայվան լարտա միւշահէտէ օլունան, տիլպէրլէք, պիչիմ, սահիպլէրինէ օլան ալըշըգըգ թաճիւպէ շայեան մէրթէպէտէ տիր : Քէզալէք տէվէ գա թարլարը, քի գում տէրեասընըն կէմիլէրի կիպի օլուպ, եայվան այագըրը իլէ գումա զիատէ պաթմայարապ շէօլէրի իմրար խտէրլէր, վէ պէշ օն կիւնլիւք եէմ վէ սուլարընը պիրտէն եէյիպ վէ իչիպ, ու զուն միւստէթ նէվալէյէ միւհթաճ օլմապլար :

Պու շէօլիւն իքի թէրաֆընտան, տէնիզ կէմիլէրի մագամընտա հէր սէնէ Սըսըրա հատսըզ հիսապսըզ քէրվանլար կէլիպ, պազըսը Շամտան, Հալէպտէն, պազըսը Նրապիսթանտան, պազըսը Աֆրիգա իչէրիսինտէն, վէ թուկուս թարապուլուստան կէլիպ, սըճագ մէմ լէքէթլէր մահսուլու օլան մաթահլարը կէթիլիլլէր : Ալթուն, ֆիւ տիշի, կէօնակէօն թիւլլէր, էմսալսըզ շալար, պահարլար, զամիսլար, էճղալար, գահվէ, թիւթիւն, էօտ աղաճը, ճարիյէ վէ քէօլէ : Օլ էսնատէ Սըսըր պէլտէսի ճիհանըն էն նատիր վէ էն լաթիֆ մահսուլ լարընա պիր անպար օլուպ, պու մաթահլար գուտրէթ էլինտէն չըգ միշ օլտուղունտան, Նւրուքանըն էն ինճէ զէնաաթքեարլարը պուն լարա թագլիտ գապուլ իթտիրէմէյէճէքլէր տիր, վէ օլ վէճհիլէ տայիւ մա պունլար նատիր իւլ զուհուր վէ զիգըյմէթ էմթաա սայըլաճագ տըր, վէ պու ճիհէթլէ ինսանլար նէ գատար ինճէլտէ, նէ գատար մարիֆէթլիւ օլա, Հինտ ախղուիթասը եինէ հիյէթը ապլիէսինտէ գալաճագ տըր : Իմտի Սըսըրը պիր ապէր մէքքէզի իտէրէք, Ինկիլէ զին Հինտիստանտա օլան թիճարէթիինի ճէնկ գուվլէթի իլէ պօզմայա հաճէթ գալմայըպ, Սըսըրը պիր էմին վէ մուհաֆազալը մահգէն իթ մէքլէ, վէ թիճարէթէ էմիլիէթ իչիւն գանունլար վէ նիղամլար վաղ խտէրէք Նւրուքա թիճարէթի ուսուլինէ իախալ իթմէքլէ տախի տիւն հանըն վարիլէթի պու թէրաֆա թօփլանրպ, վէ պուրատա Ինկիլիզին էլինտէն չըգըպ, միւրատ պու սիւրէթլէ տախի հասըլ օլապիլի :

5° Սըսըրըն ահալիսի տախի, պու արագլտէ միւշահէտէ օլուն նան էվայիլտէն գալմա պէօյիւք շէհրէրին խարապաթը միսալի, էսլի վէ պէօյիւք միլլէթլէրին գըրընթըրնտան միւրէքքէպ տիր : Պիր մըգ տարը Ղըպթի.քի, իլք էվվէլ պունլար ըտը Սըսըրըն սահիպի, պիր մըգտարը Նրապլար.քի Սըսըրը պունլար սլմըշտըրլար Ղըպթիլէրին էլինտէն, վէ պիր մըգտարը տախի թիւրք վէ եախօտ Օսմանլը.քի պունլար տախի սօն տէվըտէ մէմալիքի մէգքիւրէյի Նրապլարըն էլին տէն ախլ իլէտիլէր :

Յորանըզլարըն Սըսըրա տուխուլ իթաիլլէրի էսնատէ, Ղըպթիլէր իքի եիւզ պին գատար օլուպ, ճիւմէնին թահգիրի ալթընտա

¹ Սուլ տէնիլէն մէյլէ Սըսըրա ինճիր | նէվինտէն պիր թարը եէմիշ աղաճը տըր :

սէֆիլ վէ ֆուգարա , վէ ճահիլ վէ գապա պիր միլէթ իտի , վէ զուլմ ալթընտա պուլունան հէր միլէթ կիպի պուլնլար տախի հէր շէյէ միւրթէքիպ , արորդ վէ էտէպսիզ պիր գալմ օլմուշար ըտը :

Արապլար ճիւմլէտէն չօգ օլուպ , Արսըրըն ասըլ ահալիսի պուլնլար սայըրըր ըտը , էքսէրի , բէյդամպէրին բէֆիգլէրի ճինսինտէն օլ տուգլարընա իտտաա իտիւպ , պուլնլարաան ալա , էվսաթ վէ էտնա , հալտէ գապիլէլէր տախի վար ըտը :

Պաղըլարը եանի քիպար թագըմը , սիւսիլէ նամէլէրինի Ռէյլամ պէրէ գառար չըգարտըպ , միւշարալէյհին նէսլինտէն սայըրըր ըտը , պուլնլար պիւթիւն Արսըր արաղիսինէ սահիպ կիպի օլուպ , արապիւս թէ աախի ազ չօգ մալիւմաթլէրի օլտուլունտան մէմլէքէթին հէմ վիճուհու , հէմ հաքիսի մագամընտա , շէյի իսմի իլէ միւսէմմա օլաւապ Արսըրըն սէօզ սահիպլէրի իտիլէր , վէ վալի վէ հիւքիւմտար թէրաֆընտան տիվան գուրուլուպ , ահալիյէ միւթաալիպ պիր մաթլուպ օլունտուղու հալտէ , սէօզ պուլնլարաա պիթէր իտի . ճամիլէր , մէտրէսէլէր սարֆ , մանթըզ վէ ֆէթվա տէրսլէրի պուլնլարըն էլինտէ օլուպ , ճաֆի ալէար նամ ուլու ճամի վէ մէտրէսէսի շարգ մէմալէքինին էն պէօյիւք վէ շէօհրէթլիւ տար իւլ ֆունունու սայըլմագտա իտի : Պու շէյիլէրտէն սօղըա սայըր բէք չօգ օրթա հալլի արէպլէր տախի օլուպ , պուլնլարըն բէնչպէրլէրի , վէ թօփրագլարընը իշլէյէն չիֆթ ճիլէրի տախի ֆէլլահ թապիր օլունուր սէֆիլ վէ ֆագիր պիր սընըֆ ըտը : Պուլնլարտան մաաաա արապտան պիր տէօրտիւնճիւ սընըֆ տա հա օլուպ պուլնլարաաա պէֆէֆէ թապիր օլունուրտու , պուլնլարըն Արսըրտա պիր մէքեանը օլմայըպ չէօլտէ սաքին օլուրլար ըտը . վէ տայիմա աթ վէ եախօտ տէվէ իւզէրինաէ կէզէրէք Անատօլունուն քիւրալէրի միսալի , քիւլիլէթլիւ տապարլարը իլէ կէզիպ , գումտէր եալէրի արասընտա Ապլա թապիր օլունան մէրալարտա , եախօտ պազէն տախի Աիլ քէնարընտա պուլունան մահսուլտար թօփրագլարը էքիպ վէ պիլիպ , պատէհու եինէ չէօլէ չէքիլմէքլէ վագըթ կէշիլիլէրտի : Պուլնլարըն պիր մէշղուլիթի տախի քէրվանլէրէ չէօլտէ գըլալուզ օլմագ վէ տէվլէրինի քիրալամագ օլուպ , անճագ տիւսիզ իմանսըզ հարամիլէր օլտուգլարընտան չօգ տէֆա քէնտիլէրինէ իհալէ օլունան , եախօտ գլաղուղու պուլունտուգլարը քէրվանլարտա սօլուպ եաղմա իթաիլէրի միւշահէտէ օլունմուշտուր : Չօգ տէֆա քէնտիլէրինէ Աիլին քէնարընտա էքիպ սիլմէք իւղըն պէտէհավա օլարագ վէրիլէն թօփրաղըն չիւքրանիլէթինէ պէտէլ հէմճիվար օլան արաղիյէ պինլէր իլէ եիւրիւյիւպ , վէ քէօյլէրի չիֆթլիլէրի եաղմալայըպ , վէ աթլարընա տէվլէրինէ եիւրլէթիպ եինէ չէօլլէրինէ չէքիլիլէրտի , վէ Աիլին քէնարընտա օլան պուլ միւնպիթ արաղինին էնի պէշ ալթըր սաաթըզ եէր օլտուղունտան , չապուգ չէօլէ գաջըպ վէ գուրթուլուպ . եա պուլ սէպէպաէն , եա Օսմանը վալիլէրինին իհմալընտան միւսթահագ օլտուգլարը ճէզայէ մաղհար օլմաղլար ըտը : Պու Վէտէվիլէր Աիլին իքի թէրաֆընտա , վէ գապիլէ գապիլէ օլաւապ եիւզ եիրմի պինաէն զիատէ նուֆուս օլուպ , եիրմի պէշ պին

տէն զիստէ աթը չըգարապիւրէր իտի, անճաք թալան վէ հարամիւ լըքտէ հէր նէ մէրթէպէ չէօհրէթլիւ իսէլէր, ճէնկ վէ ճէտաալաէ տախի օ մէրթէպէ նամէրտ իտիլէր :

Սըսըր ահալիսինին իւշիւնճիւ ճինսի (Սամանլըլար ըտը, պունլար տախի Ղըպտիլէր միսալի աղ, եանիյա պիր իբի եիւզ պին նուֆուու տան իպարէթ օլուպ իբիյէ թագսիմ գըլընմը ըտը, (Սամանլը, վէ Քէօլէմէն, (Սամանլըլար, Ալի (Սաման փատիշահլարընըն Սըսըրը զապթ իթտիքտէն սօղրա պու մէմալիքէ կէլմիշ օլուպ հէման ճիւմէսի եէնիչէրի տէֆլէրինէ գայտ օլմուշլար ըտը . անճաք էքսէրի պու իսմին ալթընտա պուլոււնարաք, սէրպէսթճէ հէր տիւրլիւ հապասա թը իճրա իթմէք էֆքեարընտա պուլոււնտուգլարընտան, խուսուսիյէ սօն վագըթլարտա ճէնկէ եարամաղ օլուպ, աէվէթ խըզմէթինէ տա խի նալ իտէրէր իտի :

Ալի (Սաման փատիշահլարընըն վէքիլ օլան Սըսըր վալիլէրինէ տա խի պու եէնիչէրիլէրտէն բէք աղ թապի օլանլար վարըսը . վէ պու վէճհիլէ սալթանաթը սէնիյէնին հիւքիւմէթինի, պու ուզադ մէմա լըքտէ տայիմա իպգա իթմէք իշիւն հէր նէ իհթիաթէ րայէթ օլուն մուշ իսէ, օ իհթիաթ պու հիւքիւմէթին լաղվ իւ իպթալինէ սէպէպ օլմուշ տուր :

Սըսըրը ֆէթհ իտէն պիրինճի Սուլթան Վէլիմ հաղըթլէրի, կիւն օլուր Սըսըր փաշալարընտան պիրիսի օրատա քէսպը նուֆուզ վէ գուարէթ իտէրէք . շան վէ թամահ հըրսը իլէ փատիշահա իթաէթ իթմէքէրէք պաշը պաշընա հիւքիւմէթ օլուր խիւլեսը իլէ, պունա պիր սիւրէթը մումանաաթ վէ մուվաղէնէ օլմագ իւզըէ Քէօլէմէն աքէրինի իհտաա իթմիշ իտի : Անճաք պունլար եէնիչէրիլէրտէն աղ զըն գօբուպ, վէ իպթիտա պու թագըմ, փատիշահլարըն հիւքիւմէթինի թանըմայըպ Սըսըրա քէնտիլէրի սահիպ օլտուլար : Պու Քէօլէմէնլէր Չէրքէսին էն սէչմէ վէ էն տիլպէր եիյիտլէրի օլուպ, թըֆլ չաղարընտա Սըսըրա կէթիլիլպ, օրատա աղըլարընտան խապէրտար օլմայարաք, վէ քիւլիւք եաշլէրինտէն սիլահ վէ աթ վէ ճիրիտ թալմլէրի իլէ պէջիւլէրէք ճիհանըն էն եիլիտ ճէնկճիլէրի վէ էն մէշուր պինիճիլէրի օլմուշլար ըտը : Պունլարըն եիրմի տէօրթ պէյի օլուպ . հէր պիր պէյին պէշ ալթը եիւզ մէմլուք նամ նէֆէրլէրի օլարաք, անլէրին պաշը վէ սահիպի իտիլէր . վէ պու մէմլուքլէր եա պէյլէրին էվտու տան էվտուրնա գալըր, եա տա քէնտիլէրինաէն իլէրի կէլէնլէր վէ պէյ փայէսինէ վասլ օլանլար տա օլուպ օնլարա վէրիլըրտի : Հէր պիր մէմլուքոււն տախի իբիլէր խըզմէթճի ֆէլահը օլուպ, պու վէճհիլէ օն իբի պին մէմլուք աթըլարըն եիրմի տէօրթ պին խըզմէթճի ֆէլաշլարը վար ըտը : Այ հասը Սըսըրըն միւսթագիլ սահիպի պու Քէօլէմէնլէր օլուպ, մահտու վէ հէր նէվի էօը վէ սալէանէ պունլարըն ըտը . վէ պալատէ զէրի կէչէն Ղըպթիլէր, պունլարըն միւլթէվիմի, ճաուուսու վէ մասլահաթկիւղարլէրի իտիլէր : Պու եիրմի տէօրթ պէյ հէր նէ գատար աղընտան պիր հուգուգ վէ պիր իմթիաղէ նասու օլմուշլար իսէ տէ, սօղրատան պիրիպիրինի չէքէմէիպ տայիմա

պիրիպիրի իւն ճէնկ իւն ուղղաշմագատ, վէ գուլվէթի չըգան ղայի-
ֆի վաւուպ թէլէֆ իթմէքատ իտի: Պուշար ալէլ ումում Մըսըր
վալիէրինի սայմայրպ վէ պիր շէյ եէրինէ գոմայրպ, պայաղըճա Սը-
սըրտա կէլիպ օթուրմասընա քէնսիլէրի միւսաստէ իթմիշ կիպի ի-
տի, վէ հուգուգու միլքիլէթ օլան միրի վէ էօջըիւ տախի չօգ
աէֆա վէրմէյիպ քէնտիլէրի ալըրլար ըտը:

Իմաի իւշ պէշ եիւզ սէնէ ապտէմ, Լըրորա արագիսի միսիլու,
պիւթիւն Մըսըր մէմալքի, պիր մալքեանէլք կիպի օլուպ, նու-
ֆուա վէ սէքէնէսի եա ֆէթհ օլմուշ պիր միլէթ, եա փատիշահա
աւը պիր ապէր, եա տա միւրթէքիպ, վէ ագճէ իւն կեահ պիր հիւ-
քիւմէթէ կեահ օ պիր հիւքիւմէթէ խըպմէթ իտէր վէ տէրպէտէր
կէզէր պիր րայա իտի:

Պրանսըզարըն Մըսըրա տուխուլէրի էսնասընտա, պու պէյլէրին
ճիւմլէսինէ ամիր օլարագ իքի պէյիւք վէ մէշուր պէյ վար ըտը.
պիրիսի Իպրահիմ պէյ, քի ղայէթ մալտար, հասիս վէ ղատտար պիր
զաթ օլուպ, աիկէրի Սուրատ պէյ, քի ճիվանմէրտ վէ ճէնկեալէր
վէ գուլվէի ֆայիլէյ իւն մութթաալք պիր զաթ ըտը: Պու իքի պէյ,
պէյլէրինտէ Մըսըր հիւքիւմէթինի թագսիմ իթմիշ կիպի իտիլէր.
Իպրահիմ պէյ ումուրու միւլքիլէյի, վէ Սուրատ պէյ ումուրու աւ-
քէրիլէյի իւզէրինէ ալմըշ օլուպ, անճագ պիւթիւն Քէօլէմէնլէր եա-
նի էհը սիլահ օլանլէր Սուրատ պէյին մայեթթինտէ օլուպ, քէնտի-
սինի սէվէր, վէ ուղըուհա գան տէգըմէյէ հազըր օլուգլարընսան,
Մըսըրա էն պէյիւք նուֆուգ սահիպի Սուրատ պէյ սայըլըր ըտը:
Իշթէ Մըսըրըն անվալը տախիլէյսի պու հալտէ օլուպ, Պօնաբարթէ
պուշարըն ճիւմլէսինէ արիֆ վէ վազըֆ օլարագ, էօթէտէն պէրիւ-
ղէնինտէ ճէվէլան իտէն թէսավիւրաթը, զկըտէ նազլ օլուհաճա-
ղը վէճհիլէ ֆէվզ էլ ատէ ազլ վէ տիրայէթլէ ֆիլիլէ կէթիրտի¹:

¹ Մըսըր մէմալքի, տիւնեստա իւք էվ-
վէլ իմ, մարիֆէթ վէ մէտէնլէթլէ մէլուֆ
օլան մէմէթէթլէրին պիրի տիր: Բէք էսկի
վագթընըն հիքեայեսի մալում օլմայուպ, թա-
րիլէրտէ Մըսըրըն իւք հիւքմտորը, հապտե-
թը իսաստէն 2430 սէնէ ապտէմ կէլմիշ տիր
սէյի զիքի վար: Պին սէնէ ղարֆընտա պու
հիւքիւմէթ օն սէրիլ սիլիլէթ կէլմիշ տիր.
վէ պուշարտան էն սօն հիւքիւմէթ թէլիւտա
տա ֆարաս թէլալիյէ օլուտուպ, Եագուպուհ
էվաուլըր, վէ Եուսուֆ էլ ճէմիլ պուշար-
ըն կիւնիւնտէ Մըսըր կէլմիշէր տիր: Գըլ-
մըլը տէնիլտէ պօղուլան ֆարաստան իմի
Ալէնօֆիս տիր: Մէսթիլտէն սօղա պիր
գաւջ սիլիլէ տահա կէլտիքտէն սօղա Մըսըր
հիւքիւմէթի հապէթը իսաստէն 323 սէնէ ագ-

աէմ Աճէմէ կէլտի. իքի էիւզ սէնէ սօղա,
Իսկէնտէր փատիշահ Մըսըր պուշարտան ալըպ
Իսկէնտէրիլէյի պինա իլէտի. պուշտան տա
300 սէնէ սօղա Բամալըրըն Աղուսթու իմ
բէրաթոր Մըսըր զապթ իտիւպ պիր Բօմա
հալէթի սայըլըր. պատէհու Բումարա թէք-
րար Աճէմէր վէ Արապ իսպիլէրէ կէլիւպ
Սալտտին իսպիլէ Էահ օլու, 1254 տէ
Քէօլէմէնլէր զապթ իլէտի: 1317 տէ պիրինճի
Սուլթան Սէլիմ Քէօլէմէնլէրտէն ալըպ օ վա-
զըթտան պէրու Օսմանլը էլինտէ գալըր:
1798 տէն 1801 է գատար Փրանսըլ էլինէ կէ-
շիպ, պատէհու Իսկիլիլ վէ Օսմանլը պիւ իթ-
թիֆագ պուշարը տախի Մըսըրտան չըգար-
տըր, նաւը քի իլէրիտէ լիվայէթ գըլ-
նաճագ տըր:

1° Պօնաբարթէնին Սըսը հագգընտա լեւաւիւր վէ լաւաւաւը : 2° Պօնաբարթէնին Ֆրանսը ապերինէ վէ Սըսը ահալսինէ իրապ իյէտիյի նութլար , վէ Իսկէսպերիյէ վալէսինէ եալարըլ պիր Ֆիլիոպ : 3° Պօնաբարթէն Իսկէսպերիյէնին ուսորոս քաիիլէյէսինէ նիլաւ վէրիւր : 4° Պօնաբարթէն Տէմենհոր չէօլէնապէն կէլէոյ օրպոս իլէ Սըսըա ալէմէի իւէր : 5° Շէպրէիկապէ օլան ինճէ պօնանա ճէնիլ : 6° Պօնաբարթէնին օրպոսյա վէրպիյի լալէմալ , վէ Ֆրանսըլ օրպոսսոնոն Սոնրապ պէյ ալլըլընա լեւապի-ֆ իլմէսի : 7° Սոնրապ պէյ օրպոսսոնոն լեւրիպալը : 8° Իւրաւար ճէնիլ :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԵ ԷՕԹԵՄԷՆ պերիւ ճէնկ մէհարէթի իլէ պերապէր իտարէյի միւլը հագգընտա տախի իֆրաթ ապլ վէ թէտպիր սահիպի օլտուգտան մաատա , իթալիատա պունճա ալրաղի վէ մէմալը ֆէթհ իտէրէք , իտարէի թէպաա վէ զլըրի տէսլ թան հագգընտա պու եիւզտէն տախի մէլէքէ քէսպ իթմիշ օլտուզունտան , Սըսը հագգընտա տախի նէ բօլիթիգա գուլլանաճաղընը տէրագապ թասմիմ վէ թէսավիւր իլէտի : Սըսըոտա գուլլանըլա ճագ իլը թէտպիր Քէօլէմէնլէրին նուֆուզ վէ հիւքիւմէթինի կէրէք սիւհալա վէ կէրէք բօլիթիգա իլէ գըրմագ , վէ Սըսը պունլալըն թէյսիթինտէն գուրթարմագ օլաճագուր . վէ պունլար Ֆրանսըլըլարա խայլը խասարաթ վէրիպ , գաթի չօգ մազարրաթլարը տօգուլն մուշ օլտուզունտան , սիւրէթը հարոէ Ֆրանսըլըն Քէօլէմէնլէր իլէ ուղրաշմասընա մէյտանտա պիր մուհագգապ վէսիլէ տէ վար ըոր :

Պօնաբարթէնին պիր թէսավիւրու տա , տէվէթը ալիյէ հիւքիւմէթինի գըրմասըլտան մաատա , հաթտա իպգապընա տախի չալըլըյօր կիպի կէօրիւնմէք իտի : Սըսըըն օվագըթտա մէշհուա օլան ահվալինէ նազարէն , տէվէթը ալիյէնին հիւքիւմէթի պու մէմալըլտէն մահվ օլմուշ կիպի իտի . պու սիւրէթտէ Պօնաբարթէնին զիւ'միւնճէ տէվէթը Օսմանիյէ պաշգա եէրտէն պիր պէտէլ վէ եախօտ միւքեալ ֆաթ կէօսթէրէրէք , Սըսը հագգընտա պիր սուլճ մուգավէլաթընա կիրիշմէք , եախօտ Սըսը հիւքիւմէթինի բալլաշմագ , եանի Սըսը վալիլէրի եինէ ճանիպի պապը ալիտէն նասպ օլուպ , Սըսըոտա օթուրմագ , վէ Ֆրանսըլըլար տախի Քէօլէմէնլէրի մահվ իտէրէք , եէրլէրինէ կէշմէք միւմքին օլապիլէճէքտի . չիւնքի Սըսը վալիլէրինին ալընտան պերի Քէօլէմէնլէր իւզէրինէ հիւքիւմէթլէրի օլմա տըղընտան , պու խուսուստա նուֆուզ վէ եախօտ հիւքիւմէթլէրին տէն թէնզիլ օլաճագ պիր շէյ'էօղուտու :

Սըսը ահալսի հագգընտա տախի Պօնաբարթէնին թէսավիւրու շու վէճհիլէ իտի , Սըսը ահալսի Մրապ միլէթի տէմէք օլտու-

ղունտան պունկարըն գալսինի Վրանսըզարա ճէլը իթմէք իշին ,
 Հէյլէրինէ րայէթ իթմէք , վէ պունկարըն քիպը իւ զուրուրինէ
 միւտահէնէ իտէրէք , վէ մէմլէքէթատ նուֆուզ վէ գուտրէթլէրինի
 արթըրարադ , էսկի հիւքիւմէթլէրինի էլէ կէշիւրէճէք կիպի իւմիալէր
 իլէ պունկարըն ավաշարմադ քիֆայէթ իտէճէքտի , չիւնքի իթալիատէ
 տախի եալընըզ պու իւմիտ իլէ պիւթիւն թաասիււպ կիրուհինի Պօնա
 բարթէ քէնտինէ ճէլը իթմիշիտի : Պունկարտան մաատա , Սըսըր ահա
 լիտի , քէնտիլէրինէ ֆաթիհ օլան պաշգա հիւքիւմտարանտան եազմա
 վէ թալան վէ զուլմ , ճէվը , վէ գաթթալտան պաշգա պիր շէյ կէօր
 մէմիշ օլտուգլարընտան , Վրանսըզ ապէրի մալ վէ ճան , վէ ըրզ իւ
 մէզհէպէ իլիշէք իթմէտիքտէն մաատա , հիմայէթ տախի կէօսթէր
 տիքլէրի կիպի , պիւթիւն ահալինին գալսինի քէնտիլէրինէ ճէլը ի
 տէճէքլէրինէ Պօնաբարթէնին շէքք վէ շիւպհէսի գալմամըշտը :

2° Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ ֆէթհ իտէճէյի մէմալէք վէ ահա
 լի հագգընտա թաամիմաթընը գարարլաշարըրադտան սօլրա , զէյրի
 գօմանտասընտա օլան ապէրինի տախի պու բօլթիգայա վազըֆ ի
 տէրէք , պու տիարը զուրուլէթատ թէշէպպիւս իտէճէքլէրի մաւամէ
 լաթը տախի շու վէսիլէ իլէ քէնտիլէրինէ թէֆհիմ խլէտի :

Վրանսըզ ապէրինին իսկէնաէրիյէ շէհրինէ տուխուլլէրինտէ ,
 գըրզ էլլի նէֆէրլէրի թէլէֆ օլմուշուտու : Իմոի խարիճի իսկէն
 տէրիյէտէ էսկի զէմանտէ Բօմբէյօ նամը իլէ նասպ օլունան տիքիլ
 թաշ մէյտանընտա պիր ապէրի սլայ թէրթիպ իտիւպ վէ ճէնազէլլէրի
 սիւթուհու մէզքիւրիւն էթրաֆընա կէօմտիւրիւպ , քեաֆֆէի նէ
 ֆէրաթ վէ զապըթան սաֆպէսթէի սէլամ օլտուգլարը հալտէ , շու
 մաալտէ պիր նուլթ իրատ խլէտի :

“ Սլթաթլար .

“ Պու մէմլէքէթտէ , պէյիլէրինտէ ապին օլաճաղըմըզ , վէ քէնտի
 լէրի իլէ իւլֆէթ իտէճէյիմիւ միլլէթ , իսլամ մէզհէպինտէն օլուպ ,
 քէլիմէյի շահատէթլէրի պու տուր : Ի . . . իւլ . . . օլմոյա
 քի գարշը կէլէսինիզ . իթալիատա ֆէթհ իթալիսինիզ մէմլէքէթ
 լէրտէ , Վաթիլգ , Բօթթէսթան , Լահուտի , մէզհէպլէրինէ հէր
 նէ րայէթ կէօսթէրտինիզ իտէ , պունկարա տախի օրոյէթի օհիւր
 մէթի տիրիզ իթմէյէճէքսինիզ , Հէյս , Սիւֆթի , վէ Իմամ , Փիսդու
 բոս , վէ Բապուհի կիպի ինտինիզտէ միւհթէրէմ օլմալը տըր . վէ Իսա
 վէ Սուսա մէզհէպի իպատէթկէանլէրի օլան Բիլիսէ , Սանասթըր
 վէ Սինօվալարա նէ սիւրէթտէ իզզէթ վէ իքրոմ իթմիշէնիզ , Ղաւի
 Վէսաճիտ վէ Վէտրէսէլլէրի տախի պու իզզէթ վէ րայէթի թէմամը
 իլէ կէօսթէրմէյէ մէճպուրսուհուզ : Իվայիտէ Բօմա ճիւնուտու
 տախի , ֆէթհ խլէտիքլէրի մէմալէք ահալիսինին ըրզ , ճան , վէ մէզ
 հէպինէ րայէթ վէ հիւրմէթ կէօսթէրմէքլէ քէսպը շէրէֆ վէ շէօհ
 րէթ խլէմիշէր իտի : Պէնզէյին օնլարա : Պուրալարա , վէթանը
 նըզաա մէլուֆ օլտուգլունուզ պատէթ վէ ուսուլտան խարըճ պաշգա

« ատելթ վէ ուսուլար կէօրէճէքսինիզ : Ալլըջն պուշարա : Պու մէ-
 « մալք ահալիսի , գարըլարընա վէ գըզարընա , պաշգա կէօնէ մուա-
 « մէլէ կէօսթէրիպ , պու պապտէ տախի պիզէ պէնդէմէպէր , լաքին
 « հէր պէլտէտէ հէր տիարաէ ըրզա գաօտ իտէն ատամ , ճէնավէր
 « հիւքմիւնտէ թուլթուլուր : Քէզալք եաղմա վէ թալան , պիւթիւն
 « ապքէրէ եարաեամայրպ , իչինիզտէն պիր քաչ քիշլի գէնկին խտէպի-
 « լրսէտէ , ճիւմէնիզին նամուսունու պէրպատ իտէր պիր հապասաթ
 « տըր : Վէ վարիտաթը խալինէնին քէօքիւնիւ գուրուլթուպ , տօսթ-
 « լուգլարընը ճէլպ իթմէմիզ բօլիթիգա վէ մէնֆաաթըմըլտան օլան
 « ահալիք պիզէ տիւշմէն իտէր , պուստան պէօլէ իւք տուլուլ իտէ-
 « ճէրիմիզ մէմէքէթ իսկէնտէր կիպի պիր մէշուր փատիշահըն պինա
 « իթտիք մէմէքէթ տիր , վէ իլէրի կիթուլքճէ հէր աուրմուա Պրան-
 « սըզ գալպինէ թէյսիր իտէճէք պիրէր էսէր միւշահէտէ իտէճէրիզ :
 « Պրանսըլար , էօլէ պիր մէմալքին ֆէթհինէ մէմուր օլմուշու-
 « նուզ քի մէտէնիքէթ վէ թիճարէթէ օլան նէֆ իւ ֆայտէսի հատտ
 « իւ հիսապա կէլէմէզ , վէ ինկիլիզ տէվլէթինէ հէլաք տարպընը
 « վուրմաղտան էվվէլ , շիմտիտէն պիթապ վէ պիթապէթ գալաճապ
 « տէրէճէտէ պիր զարպը տէսթ կէօսթէրմէք վաճիպէի զիմէթինիզ
 « օլաճապ տըր » :

Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ ապքէրէ նուլթ իթտիքտէն սօղրա ,
 իսկէնտէրիքէ ահալիսինէ տախի շու մանատա պիր իլաննամէյի ա-
 ըրապճայա թէրճիւմէ իթտիրէրէք հէր թէրաֆա նէշը իթտիրտի :

« Ա՛մալքի Սըսըրիքէ ահալիսի :

« Պէնիմ իչիւն իհթիմալ տըր սիզէ տին տիւշմանը , վէ տինի իպ-
 « թալ իթմէք իչիւն կէլյօր տէյէճէքլէր , սագըն ինանմայըն : Պէն սի-
 « զին իհգապը հագգընըզ , զուլմ իւ ճէվրտէն գուրթուլմանը իչիւն
 « կէլյօրուլմ , պէօլէ ճէվապ վէրին անլէրէ : Ալլահա վէ Քէլզամէ-
 « ըէ , վէ քիթապը հագգընա , քէօլէմէնլէրտէն զիտէ իթիպար վէ
 « ըիայէթիմ վար : Քէօլէմէնլէրին սիզլէրէ օլան զուլմ ու
 « զատըր վէ ճէվր իւ ճէֆասը խաթըրընըլտան չըգա պիլըր մի աճապ ,
 « նէրէտէ պիր սուլապ թօփրապ պիր միւնպիթ արաղը վար իսէ , ճէս-
 « ըէն էլլէրինիզտէն ալմատըլար մը , պիր տիշպէր քէօլէ , պիր կիւզէլ
 « ճարիք , պիր քիւհայլան ալթ , պիր թէմիզ պինա էլլինիզտէ պըրապ-
 « տըլաթ մը շիմտիքտէք , Սըսըր մէմալքի Հագգ թէրաֆընտան պուշ-
 « լարըն մալքէանէսի իսէ , սէնէտլէրինի իպրաղ իթտինլէր . լաքին
 « Ալլահ ազմիշան հաղըթթլէրի ատիլ վէ բահիմ օլուպ , ֆուգարանըն
 « ինճինմէսինի իսթէմէզ , օլ վէճհիլէ պուշարըն տախի ճէզալէրի
 « վապթը վասլ օլուպ հիւքիւմէթլէրի մահվ օլաճապ տըր . . . Քատը-
 « լար , Շէյիլէր , իմամլար , Չօրպաճըլար , խապէր վէրին ճէօմաաթա
 « պիզլէր տախի այնը սիզին կիպի իսլամըզ , Ալլաբատա սիզէ տիւշմէն
 « օլանլար իլէ ճէնկ իտիւպ , մագհուր իտէն պիզ տէյիլ միլիզ , իսլա-

« մա մուսալաթ օլան Մալթա գավալիէրէրինին իսմ վէ ճիսմէրինի
 « օլթատան գալարրան պիզ օլմատրգ մը : Մութլու պիզլմ իլէ պէ-
 « րապէր օլանլարա , գատրէրի , մալլէրի , վէ մէսնէտլէրի կիւն պէ
 « կիւն թէզայեիւտ պուլաճագ արը : Քէզալլը մութլու պիթէրաֆ
 « օլանլարա տա , զիրա պուլար տա ազ վազըթ զարֆընտա պիզի
 « կէօրիւպ վէ թանլըպ պայրաղըմըղըն ալթընա կէլէճէրէրինէ շիւպ-
 « հէմիզ եօգ տուր : Նճագ վայ հալինէ պիզէ տիւշմէն օլանլարըն ,
 « իլլա իւշ քէրէ վայ քէօլէմէնլէր իլէ իթթիֆագ իտիւպ , պիզէ
 « գարչը սիւահ չէքէնլէրէ , պուլարա եէր եիւղիւնտէ իւմիտ գալ-
 « մայրպ , մէրհամէթ տախի կէօրմէյէրէք , ճիհանտէն մէղէլլէթլէ նա
 « պէտիտ օլաճագլար արը » :

Պու իլաննամէ իլէ պէրապէր , Պօնաբարթէ օլ էսնատէ Իսկէնտէ-
 րիյէտէ օլան Սըսըր վալիսինէ տախի շու վէճհիլէ պիր մէկթիւպ
 եազմըշ արը :

« Պրանսա թիւճճարլէրինէ զուլմ վէ մազարրաթլարը տէրքեար
 « օլան Քէօլէմէն պէյլէրինին թէյտիպ վէ թէրպլիէլէրինի Պրանսա
 « ճիւմհուրու Պապը ալիէտէն միւքէրրէրէն մաթլուպ իթտիքտէ ,
 « պու պէյլէրին ասի վէ զալիմ վէ տտալէթը սէնիյէտէն պի պէհրէ
 « օլտուգլարընտան , Պապը ալի տախի շէքէայէթ իտիւպ , Պրանսա
 « տէվլէթի կիպի պիր տօսթու գատիմ թէպաալէրինէ , պուլարըն
 « ճէսարէթ իթտիյի զուլմ իւ թէատաիաթէ տէվլէթը Միլիէ բաղը
 « օլմատրգտան մատա , պէյլէ սէրքէշ պիր կիրուհի իսթիսհապ
 « տախի իթմէյէճէյինի պէյան իլլէմիշ տիր » :

« Պրանսա ճիւմհուրու , պուլանտան ագտէմ պէյլէ սէպէպլէրէ
 « մէպնի թուշուսա վէ Ղէզայիրէ տախի վագի օլտուղու միսիլլու ,
 « շիմտիտէ Սըսըրա տախի պիր գուվլէթլիւ օլտու կէօնտէրիպ Քէօ-
 « լէմէն պէյլէրինին խասարաթ վէ մազարրաթլընը քիւլլիէն տէֆիլնէ
 « սայ իտէճէք տիր » :

« Սիզ քի Սըսըր վալիսիսիզ , պիւթիւն Քէօլէմէն պէյլէրի սիզէ
 « թապի օլաճագ եէրտէ , գուարէթսիզ վէ հիւքիւմէթսիզ օլարագ
 « Սըսըրտա վէ գօնաղընըղտա արամ վէ իգամէթ իթմէյէ մէճ-
 « պուր օլմուշսուշուզ . պու ճիհէթլէ պէյլէ պիր գուվլէթլէ մէ-
 « մալլէրի Սըսըրիյէ վիրուտիմիզ սիզէրէ միւճիպի մէմուշիլէթ օլ-
 « մալլը արը » :

« Փատիշահը Միլի ()մանէ , վէ Գուրանը շէրիֆէ մուղայիր պիր
 « հարէքէթ իթմէյէճէյիմիզ շիմտիէտէք էլպէթտէ մալիւմինիզ օլմուշ
 « տուր . քէզալլը Պրանսըղ միլլէթինին միւճէրրէտ պիւթիւն Նըրու
 « բատա սալթանաթը սէնիյէնին սահիհ վէ սալիհ տօսթու օլտուղու
 « տախի սիզէրէ նամալլւմ տէյիլ տիր » :

« Իմտի պիզլէրէ մուվվաֆագաթ կէօսթէրէրէք , Քէօլէմէն ճիւսի-
 « նէ պիզլմլէ պէրապէր լանէթ օգումաղա հաղըր օլմանըղ իշիւն եա-
 « ղըլմըշ արը » :

3. Պոլսեան սօղրա Պօնաբարթէ Իսկէնտէրիյէնին իտարէյի ու մուրու տախիլիէսինէ հէվալէյի սէմը տրգգաթ իտիւպ, վէ Պրան սըղ հիւքիւմէթինի ահալէյէ գապուլ իթտիրտիքտէն սօղրա, Տէլթա տան հարէքէթ վէ մէմալէքի Սըսըրիյէ փայիթախթը օլան էլ Վահի ըէ եանի ասըլ Սըսըր պէլտէսինէ աղիմէթ իթմէք միւրատընաա օլուպ, թէմմուզ պընտա օլտուգլորընտան, Նիլն թաշմասը եագըն օլմաղիլէ, Պօնաբարթէ պոլսեան էվիլէլ Սըսըրա վասլ օլուպ, օրտու գուրմաղա խահիշքէր իտի : Իմտի հէր պիր շէյին հիյեթթը աղիլէսինտէ գալմասընը էմը իտիւպ, ճամիլէր աջգ, Վատըլար մէհքէմէտէ, վէ քեաֆֆէյի մէմուրլարը եէրլի եէրինտէ պրապարագ, ֆա գաթ Վէօլէմէնլէրին վարիտաթընը էլլէրինտէն ալմաշ միւրատը իլէ վէրկինին թահսիլի իչիւն Պրանսըղ մէմուրլար նասպ իտիւպ, պոլն լարըն մաթլուպ իտէճէյի խուսուսաթըն սէրիան իճապ իւ իգթիղա սընա պագմագ իչիւն Իսկէնտէրիյէ Շէյլիլէրինտէն, վէ վիճուհլէրին տէն միւրէթթէպ պիրտէ պիր տիվան մէճլիսի թէշքիլ իլէտի : Վէ Իսկէնտէրիյէ իւչ պին նէֆէր միւսթահֆըղ ապքէրի պըրագլպ, ճէ նէրալ Վիլպէր եարալը օլուպ, պիր լէրի այ տահա ֆիլիթաթտա իւ թիխտամ օլընամայաճաղընտան, պու ապքէրէ գօմանտան նասպ օլընտու : վէ մուհաֆագայը պէլտէ իչիւն Պօնաբարթէ Իսկէնտէրիյէ միւճէտտէտէն իսթիհքեամաթ թէրթիպ իթմիշ օլտուղընտան պու նա տախի մահիր վէ սիլլավէր Վրէթէն նամ միրալայը մէմուր թայ եին իտիւպ, մումայիլէյհ աղ պիր զահմէթ վէ ճիւղէի պիր մասրաֆ լա միւթէհայիր օլաճագ մէրթէպէտէ գավի վէ մէթին իսթիհքեա մաթ ինչասընա մուվաֆֆագ օլտու : Վէ տօնանմանըն սէլամէթի տախի զայէթ իւլ զայէ էլլէմ օլտուղընտան, Իսկէնտէրիյէ լիմանը նա կիրմէսի միւմքին, վէ մուխաթարատան սալիմ օլուպ օլմատըղընը քէշֆ իտիւպ, քէնտիսինէ ինհա իթմէք իւղըն էրպապը լիագէթտէն պիր գօմիսսիօն թէշքիլ իլէտի, վէ ամիրալ Պրիւխի ճէլպ իտիւպ, տօնանմայը մուվագգաթէն Նպահուր լիմանընա կէօթիւրմէսինի վէ գօմիսսիօն գարարը միւճիպինճէ տօնանմանըն Իպէնտէրիյէ լիմանընա տուխուլ իթմէսի միւմքին օլտուղըն հայտէ տէօնիւպ օրայա կէլմէսինի, եօխտա Գօրֆու առասընա կիտիպ, օրատա մուհաֆագա օլմասընը էքիտէն էմը իւ թէնպիհ իլէտի :

4. Պոլս նիզամաթըն խիթամընտան սօղրա, Պօնաբարթէ, Պրան սըղ օրտուսուլուլն Սըսըրա տօղըու հարէքէթինին եօլ թէտարիքեա թը իլէ մէշղուլ օլուպ, պոլնու տախի շու վէճհիլէ թէրթիպ իլէտի : Տօնանմատան հաղըրլանան քեաֆֆէյի պէօյիւք սանտալար պիր ին ճէ տօնանմա շէքլինէ վաղ օլընուպ, ապքէրին աղըրլըղը, նէվալէսի, միհիմմաթը, թօփլարը վէ խուրճլարը պոլնլարա եիւքլէթիլիպ պոլնլար Բէշտէ գաաար տէնիլտէն գըլըսըրա կիտէրէք օրատան Նիլն կիրիպ, վէ գարատան ապքէր, Նիլտէն պոլնլար պիր պիրինի կէօլէթէրէք Սըսըրա տօղըու հարէքէթ իտէճէքլէր իտի : Վանտալար եօլա չըգտըլարը կիւնիւն էրթէսի սապահլար Պօնաբարթէ օրտույա եօլ վէրտի, Սալթատա վէ Իսկէնտէրիյէտէ պըրագտըղը ապքէրտէն

օրտուհուն թերթիսլաթը նօգսան պուլմուշ օլտուղունտան անձագ-
օթուղ պին նէֆէր սայլապիլիրտի : Սանտալար Նիլ քէնարընտա օ-
լան Վահմանիյէ գասապատընա գատար եալընը կիտիպ օրատա օր-
տուլու պէքլէյէճէքլէր վէ օրտու օրայա վասլ օլտուգտան սօղրա պէ-
րապէր կիտէճէքլէր իտի , Վսկէնտէրիյէտէն Վահմանիյէյէ կիթմէք իւզ-
րէ իքի եօլ վար ըոր պիրիսի ուզունձա , ֆապաթ տէնիզ վէ Նիլին
քէնարընտան , վէ քէյ վէ գասապա արալարընտան իմրար իտէր իտի ,
տիկէրի գըստա ֆապաթ Տէմէնհուր չէօլլենտէն իմրար իտէրէք գօ-
նապ վէրէճէք պիր եէրի եօլտուտու . Պօնաբարթէ պիր ան էվվէլ
Սըրբա կիթմէյէ աճէլէ իթաիյինտէն պու չէօլ եօլունու թէրճիհ ի-
տիւպ 1798 թէմմուղուն ալթընձը կիւնիւ հարէքէթէ գօմանտա վէր-
տի , վէ էօնտէն չարիսա ապէրի ճէնէրալ Տըզէ գօմանտասընտա , վէ
իքի սաաթ ուզապտան պէյիւք օրտու եօլա րէվան օլտուլար : Վը-
րանսըղ ապէրիինին պու չէօլտէն կէչիտի իֆրաթ չըքէպէթ վէ ին-
ֆաալը տէրուն իլէ վափի օլտու , ապէրլէր գուժ տէրեասըննն օրթա-
պընտա , պըձագ վէ գայբագ գուժ տալցալարը արասընտա տէպէլէնիպ
չէօլլեն սօնուհու կէօրէմէտիքլէրինտէն , թէքէլէրինտէն աթէշ կիպի
կիւնէշ եապմտա , սուսուղ , կէօլկէսիզ գալմալարը , թէք թիւք
խուրմա աղաձլարընտան մաաաա կէօլ կէզտիրէճէք պիր շէյ պու-
լունմատըղը , աթլը մէմլուքլար գուժուն իչինտէն չըգար կիպի գուժ
երզընթըլարընտան նա կեահ զուհուր իտիւպ , վէ կէօրիւնմէլէրի իլէ
զայպ օլմալէրի պիր օլուպ արգատան , էօնտէն , եանտան , թէնհա-
աէ պուլտուգլարը Վրանսըղը վուրուպ էօլտիւրտիւքլէրինի կէօր-
տիւքտէ ֆիթուրէ կիրիֆթար օլտուլար :

Իթալիանըն միհնէթլիւ վէ մէշագգաթլիւ ճէնկլէրինի իիթամ ի-
տիւպ , իաթիրահէթէ միւհթաձ իքէն , Պօնաբարթէնին վատլէրինէ
ալտանըպ , մալ վէ միւլթ թամահը իլէ եօլա չըգմըչլար իտի . պունա
մուգապէլէ պէյլէ չէօլ մահալլէրի կէօրաիւքտէ մէյուսիէթէ տիւ-
չար օլմալէրինէ բէք աղ գալար : Նօլտա շունտա պունտա թէսատիւֆ
իթաիքլէրի գուլուլարը եա արապլար պօղմուշ վէ տօլտուլմուշ , վէ
եա տա սուլարը իչլմէզ տէրէճէտէ պուլանըպ , վէ զէհր կիպի աձը
իտի . Տէմէնհուրաա գօնապ վէ իչէճէք սու պուլաձագ մէմուլինտէ
իքէն , պուրտտա տաիսի պիր գաչ փիս ֆէլահ ճէրկէլլի , պօլ բագ-
լա , վէ աղ պիր սուտան պաշգա պիր շէյ պուլամատըլար . պուրա-
տան եինէ չէօլէ տուխուլ իտիւպ , էն մէշուր վէ ճէնկէապէր եի-
յիտլէրտէն , Նան վէ Սիւրաթ նաման զապիթլէր պիլէ , խըրալարըն-
տան շապլալարընը եէրէ վուրուպ այապլարը իլէ չինէտիքլէրինի Պօ-
նաբարթէ պիպաթ միւշահէտէ իյլէտի . պու ճիւմլէ հեր հանկը
թապուրուն էօնիւնտէն կէչսէ ապէր եա գօրգուպ , եա տա ճէսա-
րէթ ալըպ , ան պէ ան իլէրիլէմէքտէ օլտուլար : Պիր արալըգ պիւ-
թիւն օրտու , չէքտիքլէրի միհնէթ իւ մէշագգաթը , օրտու իլէ պէ-
րապէր օլան ալիմ վէ տանիշմէնտանըն եիւղիւնտէն պիլիպ , պուլնար
չէօլլէ , հավայը , իգլիմի , հարէրէթի , թէճէստիւս իտիւպ , քէշֆլէ-
րինի ճուրնալարընա գայտ իթաիքճէ , ապէր խուլանըպ վէ եիւզ

լէրինէ սէօյիւպ սայրպ ի թմեալիքէրի հադարաթ գալմաղըտը . վէ պունըրապ պաշ օլան ճէներալ Գաֆարէլի պիր այալընը Բէնօ ճէն կինտէ պըրպաժը օլտուղունտան , իսթինզա նէվինաէն օլարապ , ծառ վալէֆէի Ք . պիր այալը Ֆրանսապ արբ տէյերէք զէվըլէնիրէր իտի : Հէր նէ հալ իսէ պու զահմէթ պու մէշապգաթը ապէր իպլթիտա շէրեալթ , սօնունտա մէմունիէթլէ չէքէրէք , թէմմուղուն օնունտա , եանի եէվմը հարէքէթլէրինտէն տէօրթ կիւն սօղըա Վիլին քէնարընա վալ օլուպ , իպլթիտա սուլունա տօյա տօյա գանրպ , պատէհու չայա աթըրապ երգանրպ ֆէրահլանտըլար . վէ ալա վէ սինիրլէրի կէվըլէիպ վէ թազէլէնիպ պիր լահզէտէ քեաֆֆէի մէշապգաթըլարը զայիլ օլտու :

Ղէներալ Տըզէ ֆրգասը չարխատան արտ գօլա կէշմիշ օլտուղունտան , պիր գաշ եիւղ սիվարի մէմուք տօլու տիվկին քէսկին իւզէնկի , պունըլարըն էթրաֆընը ալարըլար . անձադ պիր գաշ սալգըմ վէ միսկէթ աթար աթմաղ , ճիւմլէսի տաղըլըպ կէօղտէն ղայպ օլտուլար . պու ճիւմլէ Ֆրանսըզ ապէրի , Սըսըր ապէրինէ եագըն օլտուգըլարընը պունըլարտան քէշֆ իտիւպ ճէնկէ հաղըրըզ կէօրտիւլէր , վէ վագաա տիլա վէր Սուրատ պէյ , Ֆրանսըզըն Իսկէնաէրիյէյէ վերիւտինաէն խապէրտար օլարապ , պիւթիւն ապէրին Սըսըր էթրաֆընա թօփլան մասընը էմը իտիւպ , քէնտիսի պին գատար աթըլ իլէ եօզլամայա չըգընը ըտը :

5°. Օրտու սանտուլ տօնանմասընտան էվվէլ Բահմանիյէ վալ օլուպ , թէմմուղուն 13 իւնէ գատար օրատա արամ վէ իսթիրահէթ իթտիքտէն սօղըա եէվմը մէզքիւրտէ սանտալար տախի վալ օլարապ պիրլէքտէ Շէպրէխտէ տօղուլ եօլա չըգտըլար . Սուրատ պէյ պիւթիւն սիփահիլէրի պաշընտա օլարապ պու մահալտէ Ֆրանսըզարը պէքլէմէքտէ իտի : Սանտալար ապէրտէն իլէրի կիթմիշ օլտուղունտան , Սուրատ պէյին աթըլարը պիր թէրաֆտան , վէ ճէրթ թէմալիյէ օլունան Սըսըր գայըզըլարը աիկէր թէրաֆտան պունըլարը օրթալայըպ վուրուշմայա պաշատըլար . վէ Ֆրանսըզ սանտալարը եալընըզա շիտաէթլիւ պիր աթէշէ գարշը գօմայա մէճպուր օլտուլար . պահրիյէ զապըթանը Բէրրէ պու սանտալարա գօմանտարըզ իտէրէք , ֆէվգ էլ ատէ շէճաէթ վէ մէթանէթ ըզհար իլէտի . Ֆրանսըզ աթըլարը Սըսըրա աթ կէթիրմէիպ , մէմուքըլարտան ալընաձադ աթըլարա պինմէք մէմուլի իլէ պու սանտալարա ըաքիպ օլմուշ օլտուգըլարնտան , պունըլարըն տախի ճէնկտէ պէօյիւք եարտըմը օլուպ , տիւշ մանտան իքի թօփ սանտալը ալարապ , ճէրիմլէրի գաշըրտըլար , պու էսնատէ օրտու տախի եէթիշիպ , պէշ ֆրգայա թագսիմ օլտու :

6°. Ֆրանսըզ ապէրի հէնիւղ պէօյլէ պիր թալիմսիղ ապէր իլէ գարշը պէ գարշը տէօյիւշմիշիտի . մէմուքլէրին սիւրաթլէ աթ օյնաթմա սընա գարշը , պունըլար տուար կիպի գալի տուրուպ , ուղուն սիւնկիւլէրի իլէ , վէ իսթէտիքլէրի մահալէ սաֆֆ օլուպ տիգըլմէ իլէ մուգապլէ իտէճէքլէր իտի : Վօնաբարթէ մէզքիւր պէշ ֆրգայը պիրէր չար քէօշ շէքլինէ գօյուպ , ապէրին աղըրըլընը վէ պէօյիւք զապը

Թանը օրթայա վէ թօփլարը քէօշէյէ տիգտիրտի . պէշ ֆըրգա տախի պիր պիրինէ մութթասը կիպի խոի, Սուրատ պէյ պինէր պին իքիշէր եիւղ աթը իլէ պու ինսան գալէլէրինին իւղէրինէ հիւճիւմ գօմանտա սը վէրաիքտէ, մէմլուքլար էօրֆիւլիւ սէսլէր իլէ ալլա՛հ եալլա՛հ պաղը րըշարաֆ տօլու տիղիլին գօշուպ, պիրէր տապանճա պօշաթարգտան սօղրա, սըրըրա գըլըճ սաֆֆլարա սալորըրարըր իսէ տէ, տէհշէթիւ թօփ աթէշի իլէ սիւնկիւլէրէ թէսատիւֆ իթտիքլէրինտէն, սաֆֆլարը պօղսամայրպ, կեահ էօթէ կեահ պէրի պէյհիւտէ տօլաշըպ եէրէ տիւշէրլէր . վէ միւմքին օլամատըղը հալտէ, սահրայա տօղըու թէ վիպ տէօրթ նալ գաշարլար ըտը . Սուրատ պէյ էն պահատըր վէ տիւլալէր սիվարիլէրինտէն իւղ եիւղտէն զիատէսինի զայ իթտիքտէն սօղրա, Տէլթանըն պաշընա եանիյա Նիլին իքի չաթալ պէօլիւնտիւ յիւ Պուլաֆ նամ մահալէ չէքիլիպ, օրատան տախի Սըսըրա կիտէրէք, պու պէլտէնին գաբուլարընտա պիւթիւն գուվլէթի իլէ Պըրանսըղ ապէրինին վիրուտինէ մունթաղըր օլտու :

Պու քիւշիւք ճէնկլէ, հէմ ապէր պու եէնի տիւշմէն իլէ նէ թարգ ճէնկ իտէճէյինի, վէ հէմ Պօնաբարթէ նէ թէտալիր վէ նէ մանօվրա գուլանաճաղընը տէրք վէ իզան իլէտիլէր . իմոփ օրտու Սըսըրա տօղըու բահ ըէվան օլուպ, պիր գաշ կիւն գօնաֆ վէրմէյէրէք Նիլին քէնարընտան եօլ թէփտիլէր, վէ սանտալար տախի օրտուտան այրըմատըրար : Պուրատա տախի ապէր խայը միհնէթ վէ մէշաֆգաթա թէհամիւլ իթտի իսէ տէ, Նիլին քէնարընտա պուլ լունտուգլարընտան հէր ագշամ Նիլէ կիրիպ ֆէրահլանըրըր վէ քէս սըր գուվլէթ իտէրլէր իտի : Պունտան մատա տիւշմանը կէօրմէրլէ տախի պիր գաթ աահա զայրէթ վէ շէճաթէթ քէսպ իտիւպ, չէքտիքլէրի հէր պիր ճէվը իւ ճէֆայը ունութուրլար ըտը . վէ օլ էսնատէ եալընըղ պին պիր կէճէ մասալարը իլէ Նըսպիսթանըն ահվալի Պըրանսըղ ճէօմաաթընա մալիւմ օլտուղունտան, Սըսըրը տախի սօմալ քի թաշտան եաբըմըշ, ալթըն գուպպէլի վէ սայըր պունա էմալ թէգէինաթլէ պինա օլունմուշ պիր պէլտէ գըլաս իտէրէք, ապէր պիր ան էվլէլ պու թաճիւպէ շայեան պէլտէյի ֆէթհ իթմէք աթէշի իլէ սուզան օլուրլար ըտը :

Ընճաֆ պու խէյալաթ պէր թէրաֆ օլուն թէմմուղ այընտա շէմ սին հէրարէթինտէն եանըպ թուլթուշտուգլարը հալտէ, պօթթանլարտան կէշաիքլէրինտէ ալա վէ կէվուք գաբուլաբա բատթ կէլիպ, վէ պիւթիւն ապէր պունուլ իլէ տէֆը հէրարէթ իտիւպ իֆրաթ մաֆպուլա կէշտիլինտէն իսմինէ Ֆէյլի ճոպաթէ թէսմիյէ իլէտիլէր :

70. Պու վէճհիլէ Սըսըր պէլտէսինէ եազլաշմաֆտէ, գաթի վէ շէտիտ պիր մուհարէպէյէ հաղըր օլտուլար, Սուրատ պէյ հէմէն քեաֆֆէյի մէմլուքլէրինի պու պէլտէնին փիշկեահընա թօփլամըշ ըտը, քի օն պինտէն միւլթէճալուղ իտիլէր . արգալարընա իքի օ գատար տախի ֆէլահլարըր օլուպ, պունլարատա սիլահ վէրիլմիշ իտի, Քէզալիք Սըսըր վալիսի, Պօնաբարթէնին մէկթիւպինէ հէվալէյի սէմմը իթիպար իթմէյէրէք, իսամ վէ ափ օլան քէօլէմէնլէրէ պիր գաշ պին եէնիջէ :

րի վէ պիր գաչ եիւզ սիփահի իմտաա կէօնտէրմիշ խօի . Սուրաո պէյ Նիլին սօլ քէնարընա տախի պազը մէթէրիսէր ինչա իթտիրմիշ խօի :

Սըսըր պէլտէսի Նիլ նէհրինին սաղ թէրաֆընտա տըր , Սուրաո պէյին օրտուսու տախի Նիլին գարշը գըլըսընտա պիր ուզուն սահրա իւզէրինտէ վէ Նիլի մուպարէք իլէ Ղիպէտէ օլան Իհրամլարըն արաւ սընտա խօի , քի Սըսըր Իհրամլարընըն էն եիւքսէքլէրի տիր¹ : Իշ թէ Սուրաո պէյ օրտուսունուն թէրթիպլաթը : Նիլին սօլ քէնարընա տա Ինպապէ նամ պիր պէօյիւք գարիյէ օլուպ , Սուրաո պէյ պու գարիյէնին էթրաֆընա պիր խէնտէգ չէվիթիպ մէթէրիս եաբմըլը տըր , անճապ կէրէք խէնտէգաէ , վէ կէրէք մէթէրիսէրտէ ապէրի սւսուլինէ նապարէն բէք պէօյիւք նօգսանլար վար ըտը , պու մէթէրիսէ վազ օլունան թօիլար արապա իւզէրինտէ օլմայըպ գունտապ իւսթիւնտէ պուլունտուգլարընտան , հիյնի հաճէթտէ եէրլէրինտէն օյնաթմապ միւմբին օլմայաճապտը . իմաի Սուրաո պէյ եիրմի տէօրթ պին ապէրի իլէ պու մէթէրիսին իչինտէ գալաճապ օլուպ , մէթէրիս արգասընտա Օսմանըյա մախսուս օլան սէպլաթ վէ մէթանէթլէ ճիւմլէսի մուհարէպէյէ հաղըր իտիլէր : Պու մէթէրիս պիր թէրաֆ տան տախի Նիլ իլէ մուհաֆապ օլունուպ , Սուրաո պէյ օրտուսունուն սաղ գօլու պու վէճհիլէ միւսթահէթմ իտի : Պունլարտան մաատա օն պին գատար մէմլուք , սահրատա ահրամլար իլէ նէհրին արասընտա իտիլէր :

Սիւրէթա մէմլուքլէրէ մուալէնէթէ կէլմիշ , լաքին մէրամլարը պիր ֆիթուհաթ վուգուինտէ եալմա վէ գաթթալա տախիլ օլմապ իւզըէ կէլէն պիր գաչ պին արապ սիփահիլէրի տախի , Իհրամլար իլէ քէօլէմէնլէրին արասընտա իտիլէր : Սուրաո պէյին բէֆիգի , Իպրաւ հիւմ պէյ մումայիլէյհ կիպի չէճի վէ պահատըր օլմաուղընտան , պին գատար ալթը իլէ նէհրին էօթէ թէրաֆընտա տուրուպ , պէյլէրին գարըլարը , ճայիրէլէրի վէ խազլինէլէրի պու թէրաֆտա օլտուղուն տան , քէօլէմէնլէր պօզուլուղու կիպի , Սըսըրտան չըգըպ Պէրէշ շամա գաչմապ իւզըէ խուրճլարընը պաղլամըլար ըտը , սայըր մէմլուքլէրին վարիյէթ , վէ զիյգըմէթ էշեպլէրի տախի ճէրի² նամ գայըպլարա եիւքլէթիլայ , Նիլ իւզէրինտէ հարէքէթէ հաղըր իտիլէր , իշ թէ պու թէտարիքեաթլէ Սուրաո պէյ վէ Իպրահիւմ պէյ Պօնաբար թէնին վիրուտինէ մունթաղըր օլտուլար :

8°. Ելաֆրանկա թէմուղուն շի ինճի կիւնիւ , շաֆապ սէօբմէղտէն էվիլէճէ Պրանսըղ ապէրի եօլա ընվան օլտու , օ կիւն պիւթիւն օր

¹ Իհրամլար եախօտ ֆրանսըլճա Բիւա ֆալէր , Սըսըրըն միւթէպիլ օլաճապ պաղը եսնիլէրի տիր , պունլարըն աստըր չար քէօշէ օլուպ եիւքսէլթիքճէ տալլաշըպ , թէփէլէրի սիվթի եախօտ ալ պիր սիւղ օլանլարը տախի վար տըր , պունլար ֆիրաուուն նամ էսիլ Սըսըր փատիշաղարընը , գարըլարընըն վէ էսիլ Սըսըրըլարըն թապըրըլարը հայլանաթըն մէ .

զարըլըր զանն օլունուլար , վէ եիւքսէթաէ պիրէր տար գարուլարը օլուպ օրտոտն իշէրիլէրինէ տախի կիլիլիլ . պունլարտան էն պէօ յիւքլէրի ճիպէտէ օլուպ , պիրիսինին իւշ եիւզ էլլի մէյմար արշընը ենի , վէ իքի եիւզ եիւմի պէշ արշըն եիւքսէթլիլ վար . գուսուլարը պունտան ուֆարապ տըր : Վէ եէրլտէն ֆիւրաուուն թէփէլէրի տախի թէմալէ օլունուր :

տու Սըսրը կէօրէճէյինի, վէ քէօլէմէնլէր իլէ մուհարէպէ իտէճէք-
լէրինի պիլիլլէր իտի: Վիւնէշ տօղար աօլմաղ ապէր սօլ թէրաֆտա վէ
Նիլին գարշը եագասընտա Սէտինէյի Սըսրըն եիւզլէրճէ մինարէ շէ-
րէֆէլէրինի վէ սաղտա չէօլ թէրաֆլարընտա կիւնէշ շալգը իլէ բար-
լայան իհրամլար թէփէլէրինի թամաշա իթմէյէ պաշատը: Լսքի զէ-
մանըն պու էսէրլէրինի ապէր կէօրաիւքտէ պիրտէն պիրէ թարիֆ
օլունմաղ պիր հայրէթէ աիւշար օլտու, Պօնաբարթէնին լէհճէսինտէ
տախի աշխբեարէն մէսէրլէթ ալամէթլէրի միւշահէտէ օլունուրու-
տու, իմոի ապէր սաֆֆլարընըն էօնլէրինաէն աթընը գօշտուրուպ,
վէ իհրամ թէփէլէրինի ապէրէ էլլլլէ կէօսթէրիպ, « Սօլմալլար, տէ-
տի, իլլէ Սըսը ֆաթիլլէրի էլէ գարը պէ գարը ճէնի իպէճէպիլլի, պի-շէ-
նի-ն ի շի- իհրամլար լէբէլլէրինաէն, պէօրլ պին սէնէլլի պէվլէր աշագ պիլլէր
թամաշա իպէյօր: » Պատէհու սիւրաթլա ապէրէ եօլ վէրիլիպ, Սըսը-
րա եագլաշտըգճա, մինարէլէր, վէ իհրամլար եիւքսէք կէօրիւնիւպ,
վէ քէօլէմէն, արապ, վէ սիփահի ապէրի գարընճա գարարթըսը կիպի
սէշիլլէրիաի. ալթըն կիւմիւշ վէ չէլլք սիլահլարը ուզուլ պիր խաթ իւզէ-
րինտէ կիւնէշ շալգը իլէ մէվճ մէվճ օլուպ կէօլլէրի գամաշտըրըրտը,
Պօնաբարթէ տէր ագապ ճէնի թէրթիպաթընտ գօմանտա վէրտի:
(Րտու Հէպրէխիտ գարիյէսի փիշկեահընտաքի կիպի պէշ ֆըրգայա
թագսիմ օլմուշուտու, ճէնէրալ Տըղէ վէ ճէնէրալ Րէնիլէ ֆըրգալարը
սաղ գօլտա չէօլ թէրաֆընտա, ճէնէրալ Սընու վէ Պօն ֆըրգալարը
սօլ գօլտա վէ Նիլ թէրաֆընտա: վէ Պօնաբարթէ ճէնէրալ
Տիւկա ֆըրգասը իլէ օրթատա իտի:

Պօնաբարթէ Հէպրէխիտ մուհարէպէսինտէ տիւշմանը թանըմը
օլտուղունտան, մանօվրասընը տախի օնա կէօրէ թէրթիպ իլլէտի:

Հէր ֆըրգա, չար քէօլէ պիր գալէ օլուպ, հէր գալէնին էօն սաֆ-
ֆը ալթը սրոպա վէ եան սաֆֆլարը իւշէր սրոպա թագսիմ օլմուշ-
լարըտը, արգալարընտա կընատիէ ապէրի պէօլլէք պէօլլէք հաղըր
օլուպ, հանիլը թէրաֆ իմտատա միւհլաճ օլուր իսէ օ թէրաֆա
սէյիրտէճէքլէր իտի. թօփլար եինէ սապըգը վէճհիլլէ քէօլէլէրտէ,
օրտու ալըրլլլլ վէ ճէնէրալար օրթատա իտիլէր: Պու գալլէր հա-
րէքէթ տախի իտէպիլլիպ, էօն սաֆֆլար իլէրի եիւրիւտիւքտէ, քէօ-
լէլէրին իքի թէրաֆը տախի իքի եանտան մութթասըլ եիւրիւյէ-
ճէրտի: Վալլէլլէրին իւզէրինէ հիւճիւմ օլունտուգա, էօն սաֆֆլա-
րըն նըսֆը արգայա կէշէրէք տէրագապ տուրուպ, թամ տէօրթ քէօլէ
գալէ շէքլնէ կիրէճէքլէր, վէ հէր թէրաֆտան տիւշմանա եիւզ
կէօսթէրէճէքլէր իտի: Վէնտիլլէրի հիւճիւմ իթմէք իսթէտիլլէր,
էօնտէքի օլան ալթը սըրա, եանաշըգ հիւճիւմ գօլու հիլէթինէ կի-
րիպ, իլէրի եիւրիւյէճէքտի. արգատա պագի գալան եան սաֆֆլարը
եինէ չար քէօլէ օլուպ, ֆագաթ իւշէր սըրա տիլլիլլէճէքտիլլէր. վէ
հիւճիւմ գօլու կէրի տէօնտիւքտէ, իքի եան ալըլլլլ եինէ քէնտի եէրլէ-
րինի ալարագ գալէ օլաճագլարըտը: Իշթէ Պօնաբարթէնին թէրթիպա-
թը պու վէճհիլլէ օլուպ, աշագ Պրանսըգ ապէրի զայէթ աթէշի վէ
Իթալիատա տայիմա սիւրաթը հարէքէթ վէ հիւճիւմ ալըլլլ օլ-

տուգլարընտան, Պօնաբարթէ պունլարըն տուար կիպի տուրուպ տիւշմէնէ կէօյիւս վէրմէյէ րազը օլաճապլարընը մէմուլ իթմէյէրէք, պազը մէրթէպէ վէսվէսէյէ կիրիֆթար օլմուշուտու : Իմոի պու.քէյ. ֆիէթի քէնտիլէրինէ միւքէրրէրէն ըամարլայըպ, հաթաա աիւշմէն իւզէրինէ չաբուճապ աթէշ իթմէմէլէրի, տիւշմանը սուպ գան իլէ պէլէմէլէրի, վէ կէօյիւս կէօյիւսէ կէլմէտիքճէ աթէշ իթմէմէլէրինի գաթ պէ գաթ վէ էքիյոէն թէնպիհ իյլէմիշ իտի :

Պու վէճհիլէ եօլ վէրիլպ վէ թօփ մէնպիլինէ գատար եանաշըպ, Պօնաբարթէ պալատէ թարիֆ օլունտուղու վէճհիլէ օրթատա, վէ ճէնէրալ Տիւկանըն ֆըրգասընտա պուլունտուղունտան, տիւրպին իլէ Վէօլէմէն օրտուսունու պիր էյի կէօլտէն կէչիտի, վէ սիւրաթ թօփլարընըն արապա իւզէրինտէ օլմայըպ, գունտապ իւսթիւնտէ օլտուգլարընը րայ էլ այն միւշահէտէ իտէրէք, պունլարըն վէ պէլ.քիմ տիւշմէնին տախի մէթէրիսլէրաէն տըշարը մէյտանա չըգամայա.ճաղընը քէշֆ իլէտի, վէ պու ասաս իւզէրինէ թէրթիպաթը ուշ.տուրուպ, իպթիտա տօղըու սաղա, եանի, Վէօլէմէնլէրին իւզէրինէ Ինպապէ գարիյէսինի թօփ մէնպիլինտէն ուզագտան օլարագ չէվիրիպ եիւրիւմէյէ գարար վէրտի, միւրատը մէմլուքլարը մէթէրիստէ օլան աքէրաէն այըրըպ էթրաֆլարընը սարմապ վէ Նիլ.քէնարընա գատար գօվալայըպ պունլարը չայա տէօքմէտիքճէ Ինպապէ գարիյէսի իլէ ուղ.րաշմամապ իտի. չիւնքի մէմլուքլարը պօղտուգտան սօղրա, մէթէ.րիսլէրտէ օլան աքէր զալէպէլիկի իլէ ուղրաշմապ քէնտիինճէ կիւճ պիր մանօվրա տէյիլ իտի :

Ղէնէրալ Տըզէ ֆըրգասը էն սաղտա պուլունտուղունտան, իլք գօմանտա տէր ապապ պու ֆըրգայա վէրիլպ, միւճիպինճէ հարէ.քէթ իթմէյէ պաշլատը, պունուլն արգասընտա Բէնիյէ ֆըրգասը, վէ օնտան սօղրա տախի Պօնաբարթէնին պուլունտուղու Տիւկա ֆըրգա.սը տախի իլէրի եիւրիւմէյէ պաշլատըրա :

Տիկէր իբի ֆըրգա տախի, թօփ մէնպիլինտէն ուզագճա Ինպապէ գարիյէսինի չէվիրմէքտէ իտի : Սուրատ պէյ Լըրոբա նիղամ աքէրի թալիմ վէ մանօվրալարընտան խապէրտար տէյիլ իտէ տէ, գուվվէի ֆաիլլէ վէ պատիրէթ էսհապընտան պուլունտուղունտան, աիւշմէ.նի օլան Վրանսըզըն հարէքէթինտէն ֆիքր իւ մէրամընը էյիտէն ալ.նատը, վէ Վրանսըզ աքէրինի պու մանօվրայը իճրա վէ թէքմիլ իթ.մէզտէն էվվէլ վուրմապ իսթէյիպ, Ինպապէյի մուհաֆաղա իթմէք իւզըն իբի պին մէմլուք պըրագարապ պապի գալան սիվարիլէրի իլէ սաղտա օլան իբի ֆըրգանըն իւզէրինէ քէմալը չիթապ վէ չիտտէթլէ հիւճիւմ իյլէտի : Ղէնէրալ Տըզէնին ֆըրգասը խուրմա աղաճլարը ա.րասընտա գալմըշ օլտուղունտան, մէմլուք սիվարիլէրինին իլք սըրա.սը քէնտիլէրինէ վասլ օլտուգտա հէնիւզ գալէ օլամամըշլար ըտը, պու ճիւմլէ միւթէհայիր օլաճապ պիր սիւրաթլա աքէր գալէ օլուպ սիվարիլէրին հիւճիւմինէ սիւնկիւլէրլէ մուգապլէմէթ իթմէյէ հազըր օլտուլար : Վէրիպ պին աթլընըն պիրտէն տիւզ պիր սահրատա տէօրթ.նալ տիզլին իտէրէք եիւրիւշիւշ իթմէլէրի տէհէթլիւ պիր հիւճիւմ

տիւր, պու շիտոմէթ վէ զարպ իլէ ճիւմէսի պիրտէն ճէնէրալ Տրզէ-
նին ֆրոգասը իւզէրինէ սաւլէթ իտիւպ իըջմ իլէ չաթտըլար, Ֆր-
րանսըղ ապէրի պիթթապի հէր նէ մէրթէպէ աթէշի իսէ տէ, պու
սըրատա տիւսը կիպի տուրուպ հարէքէթ կէօսթէրմէտիլէր, վէ մէմ
լուքէր պիր գաչ ատըմա գատար քէնտիլէրինէ եանաշտըգտա պիր էօրֆ-
լիւ թօփ թիւֆէնք վէ սալգըմաթէշէրիլէ գարշըլատըլար: Պու պինլէր-
ճէ սիվարիլէր էթրաֆը մէվլթ աթէշի իլէ գուշանմըշ ինսան գալէսինէ
եանաշամայըպ, պիր էյամ տուրտուլար, պատէհու տէնիզ տալիասը
կիպի չալգանըպ վէ գօլ գօլ օլուպ գալէնին էթրաֆընը տօլաշմայա
պաշատըլար, էն մէրո վէ էն ճէսարէթլիլէրի տօլու տիզկին սիւն
կիւլէրին իւզէրինէ եիւրիւյիւպ, եանաշըր եանաշմազ աթլարընը չէ-
վիրէրէք եանա երգտըլար վէ Ղրանսըղ ապէրինի տէվիրիպ, վէ գա-
լէի եարըպ իւզէրլէրինտէն կէշէրէք, օրթայա վէ ճէնէրալ Տրզէնին
եանընա գատար եանաշտըլար, պու եիյալէրին գըրգ գատարը է-
ճէլէրինի օ գալէնին մէրքէզինտէ պուլուպ կէրի տէօնէմէտիլէր:
Լթը քիւմէսի պաշընը չէվիրիպ, ճէնէրալ Տրզէնին ֆրոգասընտան
Իէնիյէ ֆրոգասը իւզէրինէ հիւճիւմ իլէտի, պուրատա տախի օ ա-
թէշտէն տիվարը պուլուպ կէրի տէօնմէյէ մէճպուր օլտուգտա, հա-
րէքէթ իթտիյի մահալէ վասլ օլուր օլմազ, Պօնաբարթէ Տիւկա ֆր-
գասընը պիզգաթ Նիլէ աօղրու եիւրիւթմիւշ վէ մէմլուքէրին արգա-
սընը քէսմիշ օլտուգուհտան, սիվարիլէրին իշինտէ պիր տէհշէթլիւ
շամաթա տըր պաշատը, վէ պէօլիւք պէօլիւք օլուպ միւնհէզիմ վէ
բէրիշան պիր թագըմը Ղրանսըղըն սաղընտան վուրուպ իհրամլար
թէրաֆընա ֆիրար իլէտի, տիկէր պիր թագըմը ճէնէրալ Տիւկա
ֆրոգասը աթէշինին էօնիւնտէն կէշէրէք քիւլի թէլէֆաթլէ կիւճ
իլէ Ինպապէ գարիյէսինէ վասլ օլուպ օրալարտա տախի պիր վէլլէլէ
վէ գարըշըգըգ հասը իլէտիլէր:

Պու էսնատէ մէթէրիս իշինտէ օլան արապ ապէրի պէյնինտէ
տախի իխթիլալ վէ բէրիշանիյէթ պաշայըպ, Պօնաբարթէ պուհու
կէօրտիւքտէ, սօլտա օլան իքի ֆրոգայա Ինպապէ գարիյէսինէ եագ-
լաշըպ վէ պու մահալի սէրիան վուրուպ ալմալարընա գօմանտա վէր-
տի: Պօն վէ Ղընու ճէնէրալար, մէթէրիս աթէշլէրինին էօնիւն-
տէն կէշէրէք, լաղըմ կէլէն մէսաֆէյէ կէլտիլէրի կիպի գալէ շէք-
լինտէ տուրուպ, վէ անինտէ, գալէնին էօն թէրաֆընտա օլան ալ-
թըշտաֆֆ ապէր ուզուհ գօլ իւզէրինէ տիզիլիպ, կէրիտէ գալան
իւշ թէրաֆ եինէ տէօրթ քէօշէ գալէ օլարագ գաբանտըլար. վէ տի-
վար կիպի եէրլէրինտէ գալի տուրտուլար: Ընճագ կէրէք Պուրատ
պէյին Ինպապէտէ պըրագարղը, վէ կէրէք սօղրատան օրայա գաշըպ
սղընան լմէմլուք աթլարըր տա Ղրանսըղըն ֆիլէրինի աղնայըպ օնլա-
րըն հիւճիւմիւնտէն էվլէլէքէնտիլէրի եիւրիւյիւշ իտէրէք, մէզբիւր
էօն գօլուհ իւզէրինէ շիտտէթլէ սաւլէթ իթմէյէ պաշատըլար. պու
գօլուհ անը վահիտտէ տուրուպ վէ թէքրար արգատաքի ապէրէ գարը-
շըպ վէ եէնիտէն գալէ օլուպ սիւնկիւլէրի տիքմէսի պիր օլտու.
Վէմլուք ապէրի իըջմ իլէ պու սիւնկիւլիւ տիվարա չարբըպ, բէք

չօքլարը Ֆրանսըդ առքերինն սյազլարընտա էճէլէրինի պուլտու-
լար : Վէ պուլտու իւզէրինէ պիր թազլմը թէքրար Ինպապէյէ գա-
չըպ, օրատա օլան բէրիշանիէթ տէրէճէյի նիհայէյէ վասլ օլտու .
պիր մրգտարը տախի սահրայա տողուլ Գօշուպ Նիլ իլէ Ֆրանսըդըն
սաղ Գօշու արասընա տիւշտիւլէր . վէ օրատա եա Գուրշուն իլէ թէ-
լէֆ օլուպ, եա տա ըրմաղա տէքիւլտիւլէր : Հէմէն օ արալըգ սօլ
Գօշ օլուպ վէ շիտտէթլէ Ինպապէյին իւզէրինէ եիւրիւյիւպ, պու-
տէֆա Գարիէյի մէգքիւրէյի զապթ իթաիլէր . վէ օրատա օլան ֆէլ-
լահ, Սէմլուք վէ Լէնիշէրի Գուրմապարը Նիլէ տէքիւլիւպ փէք
չօղու պօղուլտուլար, անճաֆ Սըրըրըլար չօճուգ եաչարընտան պէ-
րիւ եիւզմէյէ ալըշըգ օլտուգլարընտան, պիր խայըճասը տախի Գար-
շը եաֆայա կէշիպ Գուրթուլտու, վէ կիւն ախշամ օլտու : Իօթէտէ
Իհրամլարըն էօնիւնտէ տուրուպ, մէմլուքլարըն ֆիթուհամթընա վէ
եաղմայա պէքլէյէն արասլար, պու բէրիշանիէթի կէօրիւպ վէ կէրի տէօ-
նիւպ, չէօլէ տօղուլ զայպ օլտուլար . Սուրատ պէյ, եարալը վէ եիւզիւ-
կէօղիւ Գան իլէ միւլլէմմա օլուպ, վէ պաֆի Գալան աթըլարընը ա-
լըպ, Սայիտ թէրաֆընա չէքիլտի . Իպրահիմ պէյ տախի Նիլըն Գարշը
եաֆասընտան պու պօղընտու կէօրիւպ, առքերինի ալարապ Պէլ-
պէիթ թէրաֆընտան Պէրէշամմա չէքիլէք իւզըն եօլա բէվան օլտու :
Պալտտէ իֆատէ օլունտուղու վէճհիլէ Սէմլուքլար պիւթիւն զիւ-
գըյմէթ էշեալէրինի Ղէրիմ նամ Գայըգլարա եիւքլէթմիշ օլտուգլարըն-
տան, Ֆրանսըդ էլինէ կէշէճէյինի հիսս իթաիլտէ քեաֆֆէսինէ պիր-
տէն աթէշ վէրտիլէր . Ֆրանսըդլար պիւթիւն կէճէ էլլէրինտէն չը-
գան պու ճէսիմ եաղմանըն ալէվլինի մէյուսէն սէյր իւ թամաշատան
պաշգա պիր շէյ իտէմէտիլէր :

Պունուն իւզէրինէ Պօնաբարթէ օրտու մէքքէղինի Նիլ քէնարըն-
տա օլան Ղիզէ Գասապասընա Գալսրըրպ, օրատա քեային Սուրատ
պէյին պիր մէհնուր վէ միւզէյեէն սէրայընտա սաքին օլտու¹ : Կէրէք
Ղիզէտէ կէրէք Ինպապէտէ քիւլիէթիւ զախիրէ վէ նէվալէ պուլ-
տուգլարընտան, Ֆրանսըդ առքերի տօյա տօյա եէյիպ իշիպ էվլէլքի
զարուրէթլէրինի ունուլթուլար : Վէ Ղիզէ պաղլարընըն պօղում
վաֆթը օլտուղունտան, պիր իքի սաաթ զարֆընտա էն ալա իւզիւմ
լէրի սիլիւպ սիւքիւրաիւլէր :

Սէյտանը մուհարէպէտէ տախի պունտան պէջիւք պիր եաղմա
վարըտը . էօլէն Սէմլուքլարըն լահօր շալարընը, տապան գըլըճլա-
րընը, քէօհէյլան աթլարընը վէ ալթուն տօլու քէսէլէրինի Ֆրանսըդ
առքերի պիրի պիրինտէն Գաբըշմաֆտա օլտուլար . Սէմլուքլար աֆճէճէ
վարիէթլէրինի պիւթիւն իւզէրլէրինէ ալմըշ օլտուգլարընտան իշինտէ
իւշ տէօրթ եիւզ բարչաաան զիատէ ալթուն իլէ տօլու քէսէլէր տա-
խի պուլունտու : () թուղ ալթը սաաթ միւտտէթ առքեր պու եաղ-

¹ Պօնաբարթէ, էսկի իսմէրին Ֆրանսըդ-
լարա նէ Գասապ թէյսիլի օլտուղունտա թէճ-
րիւպէ իլէ տախի աղնամըշ օլտուղունտան :

օլ էնտաէ պու ճէնիէ տախի Իհրահիմ ճէնիլ
չէրէֆլի իսմի թախիւա իլէտի քի Ֆրանսըդա-
տա Պալտայ քի Բէրաֆտ տէրիլ :

մա իլէ ուղրաշըս, անճագ եալընը պէշ ալթը եիւզ մէմուը մէյ տանը հարպատէ Եօլու պին գատարը Նիլտէ պօղուլմուշ օլտուղուն տան, ապէր Նիլտէ տալըս վէ լէշէրի չըգարըս, պիր գաշ կիւն տալիս պուկլարը սօյմագլա ուղրաշտը :

Պրանսըլ միւհլիֆլէրինին գալլինճէ պու ճէնկտէ եալընը եիւզ գատար Պրանսըլ թէլէֆ օլուս, ապէր սաֆֆլարը իլէ եաբըսն գալէ պօղուլտուղու հալտէ պիր ճան գուրթուլմագ միւմքին օլմա տըղը միսիլու, պօղուլմատըղը հալտէ տէ բէք ալ նուֆուս թէլէֆ օլուր օլտուղու պուկլա խալաթ կէթիլիլմիշ տիր. պուկլա նիսպէթ, մէմուլըլարըն էն մէշուր վէ էն ճէնկեալէր ալթըլարը եա ալթէշ, եա տա սու իլէ պօղուլմուշար ըտը¹ : Վէ պագի գալանը տալիս տաղընը վէ Եօթէտէ պէրիւտէ բէրիշան օլտուղունտան, Վըսըրըն ֆէթհինէ եիւրիւյէն Պրանսըլարա գարշը կէլէճէք պիր գուլվէթ գալմամըլարը : Հաթտա պու սէպէպտէն նաշի մէմլէքէթ ֆրթրէթէ կիրիֆթար օլուս, վէ հիւքիւմէթ գալմայըս հէր նէ գատար իւշ եիւզ պինտէն դիտտէ նուֆուս վէ սէքէնէսի վար իսէ տէ, պիր թա գըմ եաղմաճըլար, գաթիլէր, վէ սայիր ճիւրմ իւ հապասաթ սա հիպլէրի պու վէսիլէ իլէ սիւհաշլանըս, վէ օրթայա աիւշիւս, մէմ լէքէթաւ պիր ֆէսաւ վէ իսթիլալ չըգարարագ օ գարղաշալըս արա սընաւ, Վուրատ պէյին, սայիր պէյլէրին վէ ահալիտէն օլան զէն կինլէրին սէրայ վէ մալլէրինի եաղմալմագ նիլէթինտէ իտիլէր :

Պունտան պէյլէ Պոնաբարթէնին Վըսըր պէլտէսինէ տուխուլ իթմէսինէ հիշ պիր մումանաւթ գալմամըլ իսէ տէ, Պրանսըլըն սան տալ տօնանմաւը Նիլի չըգամամըլ օլտուղունտան, օրտուլու Նիլին գարշը եագալընա եանի Վըսըրա կէշիւմէյէ քիֆայէթ իտէճէք մէր թէպէտէ նէ սանտալ, նէ գայըգ վէ նէ տէ քէօփիւ վարըտը : Վը սըրտա օլան Շէյիլէր, շէհրին Պոնաբարթէ խըշմընտան գուրթու լամայաճաղընը աէքը իտէրէք, Վըսըրտա պուլունան պաղը Պրանսըլ պաղիլիկեանլարընը թօփլայըս, նէ մուգալվէլէ իլէ շէհրի թէսիւմ իթ մէյէ հաղըր օլտուղլարընը պիլտիրմէք իւղըն մէրգուլմէրի պաղը Շէյիլէր իլէ պէրապէր էլի մագամընտա Պոնաբարթէյէ կէօնտէր տիլէր : Պոնաբարթէ պիր գաշ ճէրիւմ թէտարիք իտիւս, մէմլէքէթին ումուրու զապըլթէսինի էլէ ալմագ իւղըն էօնտէն պիր գաշ թա պուր ապէր կէօնտէրտի, պուկլար Վըսըրա վասլ օլուր օլմալ, Պոնաբարթէնին պիր իլաննամէսինի նէշը իտիւս, վէ պու վէճհիլէ մալ

¹ Պոնաբարթէ հիւքիւմէթը ճիւմուրիյէյէ, պու իհրամլար ճէնկինի եաղտըղը բէսի թահրիւթտէ պու քէյֆիէթի շա վէճհիլէ իթատէ իտէր :

« Տէօրթ եիւզտէն զիտտէ, էշէայը միւ թէնէվիէ իլէ եիւքիւ տէվէ, վէ էլլէ բա իլէ թօի էլլիպէ տիւշիւ, մէմուլըլարըն թէլէֆինի իլի պինէ եաղըն թալիսին իտէյ յօրում, ճիւմլէսի տէ մէշուր ալթըլար : Պէյլէրին տալիս բէք շօղու եա հարպանտը եա թէլէֆ օլտու, Վուրատ պէյ էիւղլէն

» տէն վուրուլտու. պիլիւմ թէլէֆիւլ էիլմի
» օթուղ Եօլու, վէ էիւզ էիլմի եարպը տըր :
» Օ կէճէ արապ ապէրի Մըսըրը թէլէք իտիւս
» տըլարը չըգալար : Մըսըրըլըն քեաֆֆէի
» թօի տանտալարը, գօրվէթ, պիլգ վէ պիր
» ֆրգաթին եանըլ թէլէֆ օլտուլար . . .
» կէճէ էանալընտա նաստան խըսըլ թագըմը
» էքտէրը պէյլէրին գօնագլարընը եագըս վէ
» եաղմա իտիւս, ահալիէ կէօնտէթն իտաւ
» թաթ տալիս վէրտիլէրի թահիլգ օլուն
» մուշ տուր : »

վէ ճան էմնիէթի հասըլ օլուպ , ասայիշ վէ իսթիրահէթ վադի օլա-
րագ պիւթիւն ահալի Պօնաբարթէնին տուխուլինէ մուսթազըր օլ-
տուլար :

Սիւրէիլ իլաննաթ :

“ Սըսըր ահալիսի :

“ Սիզին հարէքէթ վէ մուամէլէնիզտէն տէրէճէյի իֆրաթտէ խօշ
“ նուտուլուղում վար . վէ սիլահլա պանա գարշը կէլմէտիյինիզ , հագ-
“ գընըզտա խայըրլը օլաճագ տըր :

“ Ղատտար մէմլուքլարըն իսմ իւ ճիսմինի գալտըրմագ իչիւն պու-
“ մէմալքէ կէլմիշ օլուպ , եէրլիյի , վէ թիճարէթլէրինի պուսլարըն
“ զուլմ ու ճէպրինտէն վէգայէ իտէճէյիմ : Իմաի գօրգանլարըն գալ-
“ պի րահէթ օլուսն , վէ վէսվէսէ իլէ խանէ վէ վէթանլէրինի թէրք
“ իտէնլէր թէքրար չաթըլարը ալթընա կէլսինլէր , ճամիլէրտէ սա-
“ պըգը վէճհիլէ վէ պուստան պէշլէ էզանլար օգուսսուսն վէ նու-
“ մազլար գըլընսըն , մալընըզ , ճանընըզ վէ ըրզընըզա պիր քէտէր կէլ-
“ մէլէճէք տիր , խուսուսի իլէ ինտիմտէ տախի միւթէպէր օլան մէգ-
“ հէպինիզ սէրպէսթ վէ միւհթէրէմ օլաճագ տըր : Ինճագ էհլը ֆէ-
“ սատըն զապլթը , վէ ահալինին իսթիրահէթի իչիւն , պիր հիւքիւ-
“ մէթ իհտասը տախի էլզէմ օլաուղուստան . եէտի վիճուհտան միւ-
“ րէթթէպ պիր աիվան գուրուլուպ , Վէր ճամիսինտէ մէշվէրէթ ի-
“ տէճէքլէր տիր . պու ազատան իքիսի տայիմա Սըսըր գօմանտանը
“ նէզտինտէ պուլուսուպ , պագը գալանը տախի մէսալիհի միւլքիէյէ ,
“ ասայիշի պէլտէյէ , վէ ումուրու զապլթայէ տըգգաթ վէ իհթի-
“ մամ իտէճէք տիր ” :

Ի Ե Զ Ի Ե Ն Դ Ի Ե Ֆ Ը Ս Լ

1798

1° Պօնաբարթի Սէպինէյի Սըսըր քաղաքի իսթիլ , ումուրու քաղաքի ,
ասայիշի , վէ էճնէպիէյէ նիլաճ վէրի : 2° Սիֆիսը Նիւլիյիլի : 3° Սըսըր
քաղաքի իւլ ֆոնոն իհպար : 4° Ալահո-րքա օլան Ֆէլո-ր քէնիլ ճէնիլ :

1° Թիւսթու-ճուս 23 ինճի կիւնիւ , պաշ գօմանտան Պօ-
նաբարթէ ճէսիմ ալայ վէ զիյնէթլէ Սէտինէյի Սըսըրա
տուխուլ իտիւպ , Սուրատ պէյին սէրայընտա իգամէթ խլէտի , պիւ-
թիւն ահալի իընճախընճ պու եէնի ֆաթիհին կէլէճէյի Եօլլարա
տէգըլուլուպ , միւթէհայիրէն քէնտիսինի թամաշա խլէտիլէր :

Պօնաբարթէ պիր իբի կիւն Սըսըրտա արամ վէ իսթիրահէթ իթ-
տիրտէն սօլրա, ահալինին գալլինի ճէլլ, վէ խաթրընը էլէ ալմագ
իւղէ Իսկէնտէրիէտէ իթթիխազ իլէտիյի սիւրէթը բօլթիգայը
պուրատա տախի քեամիլէն իճրա իլէտի:

Սըսըրտա միւգիմ քեաֆֆէյի պէջիւք շէյիլէրէ պաշկա պաշկա
վիվիթալար վէրիպ, վէ հէր պիրինէ մէսնէտ վէ տէրէճէսինէ կէօրէ
կէօնակէօն իլթիֆաթլար կէօսթէրիպ, Վրէպ հիւքիւմէթինի իպգա
խաէճէյինէ տայիր իւմիտլէր վէրէրէք գալլէրինի քեամիլէն քէնտինէ
ճէլլ իլէտի, վէ մէզհէպ, առէթ վէ գըպֆէթլէրինէ տօգոււնմայըպ
պու վէճհիլէ կեահ թալթիֆ, կեահ գօրգու ճիւմէսինի գապգէի ի-
թաէթէ տախիլ իլէտի, պու ճիւմէ Ղամիի ազհար մէսրէսէսինտէ
միւգիմ օլան իւլէմայը տախի գազանմաորգճա, Սըսըրտա օլան հիւ-
քիւմէթինին գալլի պիր առաա իւզէրինտէ օլամայաճաղընը տախի
տէրք իտէրէք, նէ գատար ագլ, հիւնէր, վէ տէսիսէ վար իսէ սարֆ
իտիւպ, վէ ֆէվզ էլ առէ թալթիֆ վէ աթիլէր իլէ պոււնլարը տա-
խի քէնտինէ ճէլլ իտիւպ, մաթլուպ իլէտիյի ֆէթիլպէ տէսթրէս
օլտու: Իւլէմա մէճլիսէ թօփլանըպ, մատէմքի Վլահա վէ Բէյլամ
պէրէ, վէ տինի Իսլամա հիւրմէթի վար, վէ մէմլուքլար զուլմոււն-
տան Սըսըրը գուրթարմըտըր, հիւքիւմէթի շէրան մագպուլտուր
տէյի ֆէթվա վէրտիլէր: Պուսոււն իւզէրինէ Պօնաբարթէ Իսկէնտէ-
րիէտէ վագի օլտուղը միսիլիւ Սէտինէյի Սըսըրտա տախի պիր տի-
վան թէշթիլ իտիւպ շէյի, իւլէմա, վիճուհ վէ միւթէպէրանը պու
տիվանա ազա նասպ իլէտի:

Բէօլէմէնլէր վագթընտա, Սըսըր ահալիսի հէր հանկը սընֆտան
օլուր իսէ օլտու հիշ պիր վագթը մէմէքէթ իշինէ գարըշամայըպ,
Բէօլէմէնլէրէ վէ եախօտ Սըսըր վալլէրինէ եէսիր կիպի օլտուգլա-
րընտան, Պօնաբարթէ քէնտիլէրինէ պու իսթիպըտա վէրէրէք,
պիւթիւն պիւթիւնէ ահալիյի քէնտինէ ճէլլ վէ թագի իտէր մէմու-
լինտէ իտի: Պու մէճլիս մէմէքէթին ումուրու տախիլլէսինէ միւ-
թաալիգ հէր նէ վուգուաթ օլուր իսէ, մագպաթա իտիւպ քէնտի-
սինէ թագտիմ իտէճէքտի: Վյալէթլէրտէ տախի պուսա էմալ ֆա-
գաթ պիրէք քիւշիւք տիվան թէշթիլ օլոււուպ, պուսլար տախի պէօ-
յիւք տիվանա թէրաֆլարընտան պիրէր մուրախիսա կէօնտէրիպ, օլ
վէճհիլէ մէգթիւր պէջիւք տիվան պիւթիւն մէմալլէր Սըսըրիյէ ա-
հալիսինին միլլէթ ճէմիլէթի սայըլաճագտը: Բէգալլէր շէրիաթը, սա-
պըզը վէճհիլէ միւֆթի վէ գատըլարըն էլինտէ պըրագըպ, եալընըզ
մէմլուքլէրին իսմ իւ ճիւմինի օրթատան գալտըրմագ միւրատ իթ-
տիլինտէն, պուսլարըն մալլէրինի միլլէր գապթ իլէտի¹, վէ ահալի-
տէն ալմագտա օլտուգլարը վէրկի վէ սալիանէյի Վրանըզ ապէրի

¹ Պօնաբարթէին թարիիլին զէմօ իլէ
եապան պաղը միւլէլիֆէր, կէրէք Սըսըրտա
վէ կէրէք Իսկէնտէրիէտէ Պօնաբարթէ ազճէ
թէտալիլի իշին էվայիլտէ շարգտա տտէթ
օլան ուսուլի գուլլանմըշ տըր. եանի Շէյի,
վիճուհ վէ Չօրպաճըլտան վարիէթ սահիպի

օլանլէրին, եախօտ վարիէթ մէմուլ օլուան
զաթլարըն պաղըլարըն պիրէր վէսիլէ իլէ
պաղընը քէնտիլիպ, մալլէրինի խազնէյէ զագթ
իթմիշ տիր տէրլէր. անճագ պու պահաա պիր
խապթլարը վար մը եօգ մու մալլամ տէյիլ
տիր:

մէսարիֆաթընա թախտիս իտիւպ, ճէնէրալ Տիւբիւլի Մըսրա գ. օ. մանտան նաոպ իյէտի : Վէ մէգքիւր սալիանէնին թահսիլի իչիւն 'Ղըպթի միւլէթիինի էլէ ալմագ լազըմ կէլոյինտէն պուճլարա աախի էլոէն կէլէնի տիրիլ իթմէիպ, իսլահը հալ վաա իտէրէք քէնաինէ ճէլպ իյէտի :

Մըսրը պէլոէսինի պու վէճհիլէ տախիլի տայրէի նիզամ իթտիք աէն սօլրա Պօնաբարթէ ճիվար վէ էթրաֆըն տախի զապթ իւ ինթիւ զամընա հէվալէյի չէշմը տըգգաթ իտիւպ, ֆըրգալարաան ապէր իֆ. րալ իտէրէք աշազը վէ եօգարը էյալէթլէրէ տախի ճէնէրալար սէվք իյէտի : Ղէնէրալ Տըղէ Սայիտ թէրաֆընա թային օլունուպ, օրա տա Սուրատ պէյի պիւթիւն պիւթիւնէ բէրիշան իտէրէք օ էյալ լէթլէրի զապթ իթմէյէ մէմուր թայէին գըլընար իսէ տէ պու իոււ սուս 'Նիլին չէքիլմէսինէ միւհթաճ օլտուղունտան, ճէնէրալը մու մայիլէյ օրտուսունուէն էթրաֆընա մէթէրիս չէվլիլիպ իյուլ խիթա մընա գաաար օրատա արամ իյէտի, քէզալիք Տէլթայա, վէ սաղա սօլա միւֆրէգէ գօլլար իլէ ճէնէրալէր սէվք օլունուպ, ճիւմլէսինէ վէրիլէն թալիմաթ պիր մաալտէ իտի, եանի չէյսլէրէ թալթիֆ իթ. մէք, զըպթիլէրի էլէ ալմագ, վէ ապէր մէսարիֆաթընա մէտար օլ մագ իւզըն վէրկի վէ սալիանէյի թահսիլ իթմէք, հէր պիր ճէնէրալ լըն մէմուրիլէթի պու օլաճագտը :

Պատէհու ապէրին իսլահաթը հալինէ տախի Պօնաբարթէ տիգ. գաթ իտիւպ, պու պապտէ տախի քէնտի էմրի իւզըն իայը թէր թիպաթը նաֆիա իճրա օլունու. վէ օլ վէճհիլէ Պրանսըղ ապէրի Մըսրտան հազը իթմէյէ պաշայըպ, իգլիմի, հավաար, պէրէքեաթը, վէ իսթիրահէթի զայէթ իւլ զայէ խօշարընա կէլմէքտէ իտի. վէ Մըսրը ահալիսինին աոէթ վէ գըլաֆէթլէրինէ կիրիպ, զահիրէն 'Իս. լամ կիպի կէօրիւնիւպ վէ ային վէ իպատէթէ րայէթ կէօսթէրիպ թէնհատէ վէ քէնտի պէյնլէրինտէ, բօլիթիգա իճապընտան կիրտիք. լէրի պու գըլաֆէթէ վէ ուսուլէ քէնալիլէրի տախի կիւլիւպ վէ կէօ նալէօն թագլիտլէր իտէրէք պէյնլէրինտէ էյլէնիրլէր իտի :

Օլ էսնատէ Մըսրտա պիր լայըգըճա տէյիրմէն վէ ֆուրուն տա խի օլմատըղընտան¹, Պօնաբարթէ գուվկէթլիւ տէյիրմէնլէր վէ պա. թալ ֆուրունլար եաբտըրթըպ ապէրէ էքմէք պիշիրթտի, վէ մէմ. լուք գօնագլարընտա ապէրի իգաւթ իթտիրտիւպ, տիշէհլի թայի. ֆէսինին ըրզընա սօգուճմամալէրինէ էքիտէն թէնպիհ իյէտի : Մ. քէրին պիր էյլէնճէսի տէ, օ անէտէք կէօրմէմիշ օլտուգլարը մէշ. հուր Մըսրը մէքքէպլէրինէ պինիւպ, էօթէյէ պէրիւյէ եարըշ իթմէք իտի, անճագ պու էյլէնճէ իլէ ահալիտէն պազըսընը չիյնէ. միշ օլտուգլարընտան մէքքէպ գօշտուրմագ սօլրատան եասագ օլտու. Պօնաբարթէ Մըսրըն ումուրու 'Խարիճիլէսինէ տախի սարֆը էֆ. քեար իտիւպ, թիճարէթի պիւթիւն պիւթիւնէ Մըսրա ճէլպ իթ.

1 Օ վագըթլար Մըսրտա չօգլուգ էքմէք եաբըմայըպ, ֆուգագա վէ էսնաֆ, պուգ. տայը, Մըսրը պուգալընը վէ տայը զախիլէ.

լէրի խաշայըպ եերլէր իմիշ. էլն տախի ֆէլ. լահլար պու հալտէ տիր տէյի բիվայէթ գը. լըլը :

մէք իշխւն ճիշդորոտ օրան հիւքիւմէթլէր իլէ հիւսնիւ մինապիւլէթ վէ իթթիֆագ բէյոտ իթմէյէ սարֆը զիհն իլէտի : Իսլամըն հաճճ վապթը օլտուղունտան , Սէքքէյէ կիտէճէք օլան հաճիլէր քերվանը նը մուհաֆազա վէ իտարէ իթմէք իշխն Սիր իւլ հաճճ նամ մէմուլ րու քէնտիսի նասպ իլէտի , թոււնուս թարապուլու Ղէզայիր վէ սայիր ճիվար հիւքիւմէթլէրինտէ օլան Գօնսօլտարա մէքթիւպլէր եաղըպ , հաճճ եօլունուս սէրպէսթ օլտուղունու , վէ հաճիլէր քերվանընըն էսնայր բահտէ մուհաֆազա օլունաճաղընը հիւքիւմտարար թէրաւ ֆընա րէսմէն պէյան իլէմէլէրինի թէնպիհ իլէտի : Քէզալքը Սըսըր շէյիւլէրի վասէթասը իլէ , Սէքքէ շէրիֆի հաղըթթլէրինէ տախի մէքթիւպլէր եաղորըրպ պու քէյֆիլէթի պէյան իլէտի :

Սըսըր վալիսի , Սէպինէյի Սըսըրտան չըգըպ Իպրահիմ պէյ իլէ Սալիհիէ եօլունտա պուլունտուղունտան , կէրէք միւշարալէյհէ , վէ կէրէք Լ.քքէա վէ Շամ փաշալարընա տախի մէքթիւպլէր եաղըպ , Պրանուրգլարըն Տէվլէթը ալիէյէ օլան հիւսնիւ նիլէթլէրինի վէ տօսթ մագամընտա կէլմիշ օլտուգլարընը պէյան իտիւպ իսկեալթ իլէմէյէ չալըշար իսէ սթ , պուսնլար վէլինիմէթլէրի օլան զաթը Շահանէնին էն ալա մէմալքիինի կէլպ զապթ իսէն էճնէպինին պու տօսթլուգ քէլլամլարընա հէվալէի սէմմը իթիպար իթմէյիւպ , Սըսըրա եիւրիւմէք իւզըն թէտարիքեաթէ պաշաալար :

Եաղընըգ արապլար վէ շէյիւլէրին պաղըլարը , կէրէք Քէօլէմէն վէ կէրէք Օսմանլը հիւքիւմէթիտէն Գուրթուլմագ մէմուլի իլէ Պօնաւ բարթէյէ էգճան իւ տիլ թապի օլուպ , իլէլէրինտէ Պօնաբարթէյէ Սուլթան իսմի վէրէնլէր , վէ ճամիլէրտէ Սուլթանլարա մախսուս օլան տուայը օգուլյանլար տախի պուլունտու :

2. Պօնաբարթէ ճամիտէ , նամաղտա , վէ սայրը ճէմիլէթլէրտէ արապ շէյիւլէրինտէն պըրլմայըպ , հէր ճիհէթլէ պունլարա մութաւ պագաթ կէօսթէրտիլիտէն , Սըսըրըն էն պէյիւք ալայ վէ զինէթի օլան Սիգիասը Նիլ սէյրինտէ տախի հաղըր պուլունտու քի շու վէճ հիլէ նագլ օլունուր :

Նիլի մուպարէք նէհրի , Սըսըրըն սէպէպը էհեասը օլտուղունտան ահայի պու րըմաղա իֆրաթ իզգէթ վէ հիւրմէթ կէօսթէրէրէք , ճիւմլէ ինտինտէ միւհթէրէմ օլմուշաուր : Նէհրը մէղպուր ճօշմայա պաշաալըղը հալտէ , սուլարը պիր պէյիւք գանալ իլէ Սըսըրա գաւ տար վասլ օլուր իսէ տէ պու գանալըն աղզընա պիր պէնտ չէքիլպ , սուլար էն եիւքսէք տէրէճէյէ վասլ օլմատըգճա պու պէնալէր պօլ զուլմագ , վէ պու մահալտէ Նիլին քէնտընտա ուզուն պիր տիրէկ օլուպ , իւզէրինէ գատէմ գատէմ վէ նումէրօ իլէ միգիաս իշարէթի վարարը , պու միգիաս իլէ Նիլին հէր սէնէ , նէ գատար զիատէ վէ նէ գատար ալ թաշտըղը մալիւմ օլուպ , կիւն պէ կիւն տէլլալար իլէ ահալիլէ իսապէր վէրիլը , սուլար էն եիւքսէք տէրէճէյէ վասլ օլտուգտա , պէնտլէր պօղըլուպ Նիլին Սըսըր սահրալարընա թաշտըղը կիւն Սըսըր ահալիսի ինտինտէ պիր պէյիւք զինէթ վէ ալայ կիւն նիւտիւր , վէ սուլար նէ գատար զիատէ օլա , օ գատար զիատէ պէ

րէքեաթէ նըշանէ օլտուզունտան ահալինին ճիւնպիւշ վէ մէսէրրէ-
թի տախի պունա նիսպէթլէ զիւտէ օլուր: Պու ալայ վէ զինէթ
տայիմա աղոսթոսուն 18 ինճի կիւնիւ իճրա օլունա կէլմիշ տիր:

Եւ վմը մէղքիւրտէ Պօնաբարթէ պիւթիւն իրանսը ապէրինէ
ալայ էլպիսէլէրինի կիտիրիւ, գանալն իբի թէրաֆընա մուզիգալէ-
րի իլէ պէրապէր սաֆֆ իւզէրինէ տիղտիրաի. պիւթիւն Սըսըր ա-
հալիսի շէհրտէն չըգըպ կէրէք իրանսը ապէրինի սէյր իթմէք վէ
կէրէք մէսէրրէթը ամմէյէ հիսսէտար օլմագ իւզրէ պու թէրաֆա
թէրաքիւմ իթմիշ իտի. Պօնաբարթէ, էրիքեանը հարպ, վէ մէմէ-
քէթ վիճուհլարը վէ շէյիլէր իլէ պիրլըքտէ հաղըր օլունան մահալէ
վասլ օլտուգտա, շէյիլէրին պիրի առէթ օլան տուալը նէտա իթտիք-
տէն սօլրա, Նիլին միգիալընը եիւքսէք սէսլէ պէյան իլէտի, քի շճ
գատէմ օլուպ, էն պէրէքեաթլը սէնէ նըշանէսի իտի, օլ անտէ ա-
հալինին հայահույ վէ ճիւնպիւշ սէտալէրի գուպպէի առիւմանէ
վասլ օլուպ, ուֆուգա գատար աքս իտէր իտի, պունուն իւզէրինէ
տէր ագապ պէնտ տախի պօղուլուպ, իրանսը ապէրինին ալթուրը
թօփ վէ մուզիգա սէտալէրի խրասընտա Նիլ տախի գանալա տօղու-
թաշմայա պաշատըր, վէ պու սուլար իլէ Նիլտէն իլք էվլէլ Վանալա
կիտէն գայըղա հիւքիւմէթ թէրաֆընտան ալթիյէ վէրիլըր օլտուզուն-
տան, պինլէրճէ գայըպ, քիւրէքլէրի եաղլամիշ վէ եարըշա հաղըր օլ-
մուշարըտը, իշարէթ վէրիլտիյի կիպի ճիւմէտի պիրտէն Վանալա
գօշուպ, էն էօնտէ պուլունան գայըղա Պօնաբարթէ ալթիյէյի քէն-
տի էլի իլէ իթա իլէտի, պիր թագըմ մարաղըր ինսանլար վէ չօճուգ-
լար, իլէթլէրինտէն գուրթուլմագ իշիւն Նիլին պու կիւնիւնէ պէք-
լէր օլտուգլարընտան, թաշար թաշմաղ Վանալա ալթըլըպ, երգան-
մայա պաշատըրլար, գարըլար տախի առէթ վէ իթիգատլարըր իւզրէ
միւրատլարընա նայիլ օլմագ մէմուլիլէ սաշլարընը, եախօա էլպիսէ
գումաշլարընը բարջալարընը Վանալա ալթմատա օլտուլար, վէ ահա-
լի ախշամա գատար պու վէճհիլէ ճիւնպիւշ վէ մէսէրրէթլէ պէկեամ
օլուպ, կէճէտէ տախի Պօնաբարթէնին էմրի իւզրէ պիւթիւն շէ-
հրտէ պէօյիւք սօնանմա վագի օլուպ, ֆիշէնկլէր վէ մահիթապլար
ալթըլտը:

Պայրամ կիւնիւ տախի պու վէճհիլէ ալայլար վէ զինէթլէր վա-
գի օլուպ, Պօնաբարթէ եինէ շէյիլէր իլէ պէրապէր ճամիյէ կիտիւպ
օնլար իլէ պիրլըքտէ մինտէր իւզէրինէ պաղտաշ գուրարապ օթու-
տու վէ թէսպիհ չէվլըիպ, նամագա տուրտուգլարըր վագըթ թըպգը
շէյիլէրէ թագլիտ իտէրէք պիրլըքտէ նամագա տուրտու, վէ սիւրէ-
թա ըզհար իլէտիյի տիյանէթի շէյիլէր տախի կէօրիւպ միւթէհայիր
օլտուլար վէ ախշամըր Սըսըր շէյիլինին գօնաղընտա պէօյիւք զիւ-
քէթ օլուպ Պօնաբարթէ տախի էրիքեանը հարպըր իլէ պիրլըքտէ տա-
վէթ օլունտու¹:

¹ Պօնաբարթէ պու զիւքէթտէ խպրա-
հիւմ վէ ըիւթէմ նաման իբի կէնճ վէ աիւ-
վէր քէօլմէն կէօրիւպ, էլպէրի Շէյիտէն

մաթլուպ իթտիքտէ, Շէյի տախի իբիլինի տէ
քէնտիլինէ հէտիյէ իլէտի: Պու իբի քէօլ-
մէնտէն ըիւթէմ իլէրիտէ Պօնաբարթէնին

Պօնաբարթէ պու մէսէրրէթ արասընտա լլպէքրի նամ պէջիւք շէյսէ վէ սայըր օթուզ գատար շէյսէրէ քիւքք վէ գաֆտան կիտիրիւ անալիյէ ալթուռն սաշար վէ ֆուգարէյէ տախի իֆրաթ աթիյէ տալըթտը :

3°. Իշթէ պէջլէ Պօնաբարթէ գուվվէի ապէրիյէ իլէ մէմալքի Սըսըրիէյի զապթ իտիւպ, ահալինին գալպինի ճէլպ իթմէք իւզըն տախի իւք էվվէլ պազը մէրթէպէ միւտահէնէ կէօսթէրէրէք, հէմ ճէնկեապէր պիր ճէնէրալ, վէ հէմ տախի սահիպի գանուռն պիր միւտիրի ումուր օլտուզընուռ իսպաթ իտիւպ, ահալիյի Սըսըրն թալիմ վէ թէրպիյէսի, վէ իւլում վէ ֆուռնուռն վէ մարիֆէթտէ իլէրիլէմէսի իլինն, շու վէճհիլէ պիր մէշուր էնճիւմէնը տանիշ իհտաս իլէսի :

Պօնաբարթէ իլէ Ֆրանսատան Սըսըրա կէլէն էհը հիւնէր, մալրիֆէթ վէ իլմ օլանլար պունլար տըր . Ֆուրիէ էհը գալէմ, Պէրթօլէ քիմիւքեար, Սօնթ միւհէնտիս, Տիւպօս ճէրրահ, Լարէ, Տէժընէթ հէքիմ, Լուի Վօսթա, Շամբի, Ժիրար, Լուէ, Սալիւս, Սէյ վէ Իօնթէ կէօնակէօն իւլում վէ մէարիֆ սահիպի շէօհրէթլիւ քիմէլէր . րէսսամ Բրաուլթէ, վէ շիր Լրանմէզոն, վէ ապէրի ալլիմէրինտէն տախի Վաֆարէլի վէ Սիւքօֆաքի, վէ պունլարըն ճիւմլէսինին րէիսի քէնտիսի Նաբօլէոն Պօնաբարթէ : Սիւշարալէյհ պունլարը տէօրթ գըսմա թագսիմ իտիւպ, մաթէմաթիգա, ֆիզիգա, թէտապիրի մէտէնիյէ վէ քիթապէթլէ պէրապէր ֆուռնուռն շէրիֆէ գըսմալը թէսմիյէ իլէսի . վէ պունլարըն մէմուրիէթլէրինէ միւստիպ մահալէր տախի թէտարիք իտիւպ, քիթապիսանէ, ֆիզիգա ալէթլէրինէ մախսուս պիր տիվանիսանէ, րասաուիսանէ, պիր նէպաթաթ պաղէսի, պիր քիմէախանէ, պիր անթիգախանէ, վէ պիր հալվանաթ մահալի թանգիմ օլունուռ : Պօնաբարթէ Ֆրանսատա էնճիւմէնը միլիյէ ալասը օլտուզուռ հալտէ պուրատա իսմինէ րէիսի էնճիւմէնը տանիշ Սըսըրիյէ իւնվանը տախի իլավէ իլէսի :

Պու գատար ալլիմէր, մէմալքի Սըսըրիյէտէ հէր պիրի քէնտիֆէնն իւ մալիւմաթընա միւթաալիգ շէյլէր արաշտըրըպ ճիհանէ էօլլէ պիր էսէրլէր պըրագտըլար, քի ֆիթուհաթ էսէրլէրինտէն զիտտէ տէվամը օլաճագ տըր . Ֆրանսալ ապէրինի Սըսըր իգլիմի վէ ատէթլէրինէ ալըշտըրմագ, Սըսըրըլարը Ֆրանսալ ատէթ վէ ուսուլլէրինէ ալըշտըրմագտան գօլայ օլուպ, օլ պապտէ Պօնաբարթէնին էմրի իւգրէ, ահալի Սըսըրիէյի միլէլը Լարոքա իլէ իմթիգաճ իթտիրմէք իլինն մէգրիւր ալլիմէրին օլ էսնատէ պըրագտըլարը էսէրլէր պունլար տըր :

Եանընտան սայըրմիւրպ, տայիսա քէնտի սիւրհատըր մագամընտա պուլուռնուռընտան, սիլքի թարիստէ բէք շոգ տէֆա վիքրի կէշէճէք տիր, վէ Նաբօլէոն ճէնկ թաուվիլէրինտէ տայիմա Սըսըր գըլաֆէթի իլէ էազըլան քէօլէմէն պու թիւթէմ տիր : Հէր նէ գատար պազը միւհէլիֆ էազմըշ իսէ տէ Պօնաբարթէ ճամիլէրտէ վէ սայըր պինէթլէրտէ

Շէյսիլէր իլէ պէրապէր պուլուռնուռըն հալտէ Օսմանլը գըլաֆէթի կիլիմէիպ, քէնտի ճէնէրալ գըլաֆէթինի թէպուլ իթմէմիշ տիր : Վազաա պիր Շէյս գըլաֆէթի էաթթըրթըպ, պիր տէֆա քէնտի ահապալարը պէյսիտէ կիլիմիշ իսէ տէ, նէ էնտամընա վէ նէ լէհճէսինէ էազընատըրը քէնտիսինէ սէրպէսթճէ խապէր վէրիլտիքտէ պիր տախի սըրթընա ալմամըշտըր

Մըսրո էօքիւնէրի իլէ Ֆրանսարդ էօքիւնէրինին մուգայէ սէսի , Ֆրանսարդճառան Մըսարճայա լուղէթ քիթապը , Մըսարճա , Վըպ-թիճէ վէ Ֆրանսարճա իւջիւ պիր եէրոտէ օլարապ բուզնամէ , իքի նէվի ղազէթա , պիրիսի իլմէ միւթաալիպ , վէ իսմի Տէգա Լճիքիէն . վէ տիկէրի բօլիթիգայէ միւթաալիպ վէ իսմի Վոքիէ * Լճիքի : Պէյ-լէրին պիրինին պաղչէսի , սէյրկեահը ամմէ օլուպ , նաս ճէմիէթինէ մախուս օլուս . սայրը գազինս մագամընսա ճէմիէթ մահալլէրի , Լըրուպքեարի տիւքքեանլար , Ֆապրիպալար , տէմիրխանէլէր , տէօք-մէխանէլէր , մանիֆաթուրա մահալլէրի , Մըսրըլլարըն հիչ կէօրմէ-տիյի եէլ տէյիրմէնլէրի , պարութխանէլէր , լթիճարէթ մահալլէրի : Իչթէ պէօյլէ նէվ պէ նէվ իհտասաթը խայրիյէ իլէ , օ անէաէք քեար իւ քիոպտէն պի պէհրէ օլան մահրուսէյի Մըսրա պիր բուհու ճէ-տիտ վէ հայաթ վէրիպ , վէ պէլտէյի մէզքիւրէ սիւքիւնէթը գատիւ մէսինտէն գուրթուլուպ , ազ վապըթ զարֆընտա Լըրուքանըն էն մէհուր , իչէք վէ քեարկեահ փայիթախթլարընա նազլըր օլմայա պաշլատը :

4. Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ ումուրու միւլքիյէ , ապքերիյէ վէ իլմիէյի տայրէի նիզամէ իոխալ իոխալ , Մըսրը իպթիտա սիւհ , պատէհու թէտպիր վէ նիհայէթ իլմ վէ մարիֆէթլէ ֆէթհ իթմէքլէ ալանկիւզար օլուզու հալտէ , տէնիզտէ չարիս պախթը արսինէ տէվը իոտէրէք քէնտիսինի տէրեայը ղամ ու աֆէթէ կիրիֆթար իւ-լէսի :

Պօնաբարթէ Իսկէնտէրիյէի թէրք իյէտիյի էսնատէ , Ֆրանսարդ տօնանմասը պաշ գօմանաանը Միրալ Պրիւսի նէգտինէ ճէլլ իւ-տիւպ , տօնանմայը Ինկիլիզտէն մուհաֆազա իթմէսինի , վէ պու սէ-պէպլէ եա Իսկէնտէրիյէ լիմանընա տուխուլ իոխալ , եա տա Վօր-ֆու ատասընա կիթմէսինի , վէ պաշլըճա Մըսահուր լիմանընա¹ կիր-մէմէսինի էմր իւ թէնպիհ իյէմիշ իաի . չիւնքի տէմիր իւղէրինտէ օլարապ , եէլքէնլէ կէլէն տիւլմէն տօնանմասը իլէ տէօյիւլմէքտէն իտէ , տէնիլպէ գարչը գարչըյա վուրուլմապ միւրաճճահ տըր տէր իաի : Լիճապ քիւլիւք կէմիլէր հէր նասըլ օլտա սըզլընդ , ֆապաթ սէքոնէն վէ եիւզ եիրմի թօփ չէքէր պէօյիւք կէմիլէրին Իսկէնտէրիյէ լիմանընա կիրիպ կիրմէմէլէրի , վէ կիրմէլէրի ճայիզ օլուպ օլմամասը իւղէրինէ պէօյիւք պիր միւճատէլէ վապի օլմուշուտու : Պու իքի պէօյիւք կէմիլին տաիսի լիմանը մէզքիւրէ կիրմէլէրի , իւչէր գատէմ սուտան քէսմէյէ , եանի իւչ գատէմ պօյու տէնիլլէ պաթըրմայաճապ մէրթէպէտէ պուսլարը խաֆիֆլէթմէյէ միւհթաճըտը . վէ պու խու-

¹ Այսահուր եախօտ Այուգիր Իսկէնտէ-րիյէտէն իւչ տէօրթ տասթ ուզապ պիր պէլ-տէ օլուպ , էօնիւնտէ օլան լիմանը Դիլի մու-պարէրին ապղընտա բէյտա օլան գուճ իլէ շորպ թէրաֆընտան գաբալը տըր : Պու պէլ-տէտէ բէք չօպ էսիլի պինտար , վէ գայատա օլուլմուշ մէքիւնլէր վէ սայիլ անթիգալար վար . Ֆրանսարդն տօնանմասը 1798 տէ պու-

պէլտէտէ թէլէֆ օլուպ , 1799տա պու պէլ-տէնին փիշկեահընտա պէշ պին Ֆրանսարդ օն պէշ պին Մըսրը ապքերինէ ղալիպ կէլտի , վէ 1801 տէ Լըրո Այդըր Գօսիլի Ինկիլիզ ապքերի իլէ կէլիպ պու պէլտէյի Ֆրանսարդլարն էլին տէն պար , նասըլ քի իլէրիւտէ սիւքի թա-րիտէ նազլ իւ հիքնայէ գըլընաճապ տըր :

սուս իշխան պուռնարըն պիրէր պաթէրիալարընը պօղուպ, թօփլարընը չըգարմապ լաղըմ կէլէճէքտի : Պու հիլէթլէ տօնանմանըն իսկէնտէրլիլէ լիմանընա կիրմէսինէ ամիրալ Պրիւիս պիր վէճհիլէ բաղը օլմայրպ էօյլէ պէօյիւք կէմիլէրի պօղուպ պու հիլէթլէ գօյտուգտան սօղրա արթըգ տէնիղէ վէ տիւշմանա գարչը չըգմապ միւմքին օլմայրպ, լիմանը մէգքիւրիւն աղպընը պիր գաչ քիւշիւք տիւշմէն կէմիսի տախի թուլթսա, արչարլըյա չըգմապ մուհալ օլուպ տայիմա մուհասէրէտէ գալմապ լաղըմ կէլէճէյինի պուռնա տէլիլ պէյան իթմիշ խտի, իմտի Վօրֆու առասընա կիթմէյի ճիւմլէյէ թէրճիհ խտիւպ, անճագ ճէնէրալ Պօնաբարթէյէ իֆրաթ թէվէճճիւհ վէ ալապայը տէրուների օլտուղուտան, Սըսըրը ֆէթհ իւ զապթ իթտիյինտէն, վէ օրտա պիսսէլամէ օրտու գուրուպ իգամէթ իտէճէյինտէն էմին օլմատըգճա տօնանմայը ալըպ կիթմէյի թէճվիլ իթմէմիշ խտի, իմտի կէրէք իսկէնտէրլիլէ լիմանընը ըսգանտիլլէմէք, վէ կէրէք Սըսըրտան խայրըրը խապէրլէր ալմապ իւղըն պէքլէմէյէ գարար վէրիպ, իշթէ պու ինթիւզար տօնանմանըն թէլէֆինէ միւճիւլ օլուպ, պու էսնաստէ պու աֆէթ Վրանսըղ ճիւմհուրուռնուռն էն պէօյիւք քէտէրի, վէ ճիհանըն ահվալինի թէպտիլ խտիճի պիր վուգուաթ առտ օլունմուշաղըր :

Վիրալ Պրիւիս, տօնանմա իլէ Վպահուր լիմանընտա տէմիր իւղէրինտէ ապօսսա իթմիշ խտի, պու լիման թամպիր նիմ տայրէ շէքլինտէ օլուպ օն իւշ գըլթա Վրանսըղ գաբապլարը տախի, սէվահիլին աչըղընտա թըպպը օ նիմ տայիլէ իւղէրինէ վէ ճէնկ ֆիլօսուռնա մուլթապըգ սիւրէթտէ տէմիրլէմիշէր խտի :

Վիրալ Պրիւիս պու ապօսսա ֆիլօսուռնու տիւշմէն հիւճիւմիւռն տէն վէգայէ իթմէք իշխան, ֆիլօնուռն պաչընը լիմանը մէգքիւրիւն օրթասընտա օլան վէ քիւշիւք Վպահուր թէսմիլէ օլունան պիր աւապա էանաշտըրըպ, պու սիւրէթտէ հիշ պիր տիւշմէն կէմիսի աւապը մէգքիւր իլէ Վրանսըղ տօնանմաը արասընտան կէլէմէզ, վէ տօնանմանըն արգասընը չէվիլլէմէզ գըլաս խտէր խտի : վէ պու մէմուլ իլէ առայը մէգքիւր իւղէրինէ տիւշմէնին ապէր չըգարմամաը իշխան էալընըղ պիր ուֆապ թօփ պաթէրիաուր վազ խտիւպ, պու թէրաֆտան քէնտիսինի օլ մէրթէպէ էմին սայմըշ ըտը քի էն ֆէնա վէ էն իշէ էարամազ կէմիլլէրինի պուրայա ապօսսա իթտիլմիշ խտի :

Նճագ նիմ տայիլէ իւղէրինտէ օլան ֆիլօնուռն օ պիր ուճուռտան պու գատար էմին օլամայրպ, վէ տիւշմանըն օրատան կէլիպ արգասընը չէվիլլմէսինի միւմքինլի կէօրտիւլիւռնտէն, էն էյի կէմիլլէրինի վէ էն մէշուր գապտան վէ թայֆէլէրի պու թէրաֆա թէրթիպ իլլէմիշ խտի, պուռնտան մաստա պու թէրաֆտան էմին օլտուղունա պաչգա պիր սէպէպը հագիգի տահա վար ըտը, ֆիլօնուռն ուճու լոտօս րիւղիւտարը ալթընտա օլուպ, լիմանա տախի փօյրազ րիւղիւտարընտան պաչգա րիւղիւտար իլէ կիրիլլէմէզ օլտուղունտան, տիւշմէն քէնտիսինէ պու թէրաֆտան հիւճիւմ իթմէք միւրաու իլլէսէ, րիւղիւտարէ գարչը էիւրիւմէք լաղըմ կէլէճէյինտէն, ուսուլու հարպը պահրի իւղըն պու մահղուր իլէ ճէնկ իթմէյի տիւշմէնին գապուլ իտէմէ :

յէճէյի աշխբեար տըր :

Իշթէ Պրանսըզ տօնանմասը սօլտան քիւչիւք Լպահուր ատատը , վէ սաղտան էն ալա վէ մէթին կէմիլէր վէ ըրեզկեար իլէ մուհաֆազա օլունուպ , ամիրալ Պրիւիս Պրանսայա ավտէթ իթմէք իւզըէ պու հալտէ Սըսըրտան կէլէճէք խապէրլէրէ մուհթազըր օլմագտաւ իտի : Պօնաբարթէ Սըսըրտա օն իւշ կիւն գատար տօնանմաստան պիր խապէր պլամատըղընտան , եավէրլէրինտէն խիւլին նամ զապիթի օն պէշ նէֆէր իլէ թէմմուզուն 30 ունճու կիւնիւ աճէլէ Իսկէնաէ-րիյէյէ կէօնուէրիպ , եա չապուճագ Իսկէնտէրիյէ լիմանընա կիրմէսի նի , եա տախի Վօրֆույա ավտէթ իթմէսինի թէքրար վէ էքիտէն թէնպիհ իլէմիշ իտի . անճագ էանայը րահոէ արապլար զապիթի մէզքիւրիւ օրթալայըպ իլէրինտէն պիր Պրանսըզ սաղ գուրթուլա-մատը . վէ պու մուխաթարատան գուրթուլմուշ օլալար տախի տօ-նանմանըն թէլէֆինաէն սօզրա Իսկէնաէրիյէյէ վաղ օլաճագլարըր :

Ինկիլիզ ամիրալը Նէլսօն պիւթիւն Լք տէնիզ ատալարընը տօլա-չըպ , Չանագ գալէսինէ գատար Պրանսըզ տօնանմասընը արատըզ-տան սօղրա կէրի տէօնիւպ Վէնէտիկ քէօրֆէվինէ կէլիշ վէ օրատան տախի Նաբօլի վէ Սիլիւեա սուլարընը տօլաչըպ , Պրանսըզարըն Իս-կէնտէրիյէյէ չըգտըղընտան սահիհ խապէրլէր ալմըշ ըտը . տէրագապ Իսկէնտէրիյէյէ կէլիպ վէ Պրանսըզ տօնանմասընը վուրմագ իւզըէ պու թէրաֆա թէվէճճիւհ իտիւպ , իպթիտա տօնանմայը մէզքիւ-րիւն նէքէլէրտէ վէ նէ հալտէ պուլունատուզունու քէշֆ իտէրէք , խապէր կէթիւթէք իւզըէ էօնաէն պիր եիւյրիւք ֆրգաթիւն սալտըր-տը : Պրգաթիւնի մէզքիւր սէրպէսթճէ Լպահուր լիմանընըն աղզընա կէլիպ , Պրանսըզ տօնանմասը ֆիլօսուհու իսթէտիյի կիպի կէօղտէն կէչիտի , վէ ըէսմինի տախի չըգարտը . Պրանսըզ ամիրալընըն մայ-եէթինտէ պու լիմանտա պիր թագըմ խաֆիֆ գաբագլար վէ ֆրգա-թիւնլէր օլտուղունտան , պուհլարըն պիր գաչընը Լպահուր աչըղըն տա եէլքէն իւզէրինաէ թուլթմուշ օլա , Ինկիլիզլէր տայիմա ու-զագտա գալարագ , եա օ տուր քի Պրանսըզ ֆիլօսուհուն նէ հալ վէ նէ հիլէթտէ օլտուղունտան խապէր պլամազըր , վէ եա տախի ամիրալ Պրիւիս քէնտիսի Ինկիլիզլէրին եագլաչտըղընը կէօրիւպ եէլ-քէնէ գալգապիլիւրտի : Պու թէտպիրի գուլանմատըղընտա ամիրալ Պրիւիս պէօյիւք գուսուրտա պուլունտու . վէ պու գուսուր Պը-րանսըզար հագգընտա ֆէնա նէթիճէյի միւճիպ օլտու :

Ինկիլիզ ֆրգաթիւնի քէշֆի խիթամ իթտիքտէն սօզրա Նէլսօնա տէօնիւպ Պրանսըզ տօնանմասընըն ճիւզէի վէ քիւլի հէր պիր ահ-վալինէ մումայիլէհի վագըֆ իլէտի . վէ Ինկիլիզ տօնանմասը Նէլսո-նուն էմրի իւզըէ տէրագապ Լպահուրա սօղրու եօլ պլմայա պաշ-լատը :

1798 աղտթոսուն պիրինտէ Ինկիլիզ տօնանմասը , օն տէօրթ գը-թա գաբագ վէ իքի գըթա պրիգ վէ ֆրգաթիւնտէն միւրէթթէպ օ-լարագ Լպահուր լիմանընա մուվասէլէթ իլէտի :

Պրանսըզ տօնանմասընըն սօլ գօլու , Բօնթրամիրալ Պանգէ Տիւ-

չէլա գօմանտասընտա օլուպ, կերիյէ, Քօնիւրան, Սպարիւրալ, Լիւրօն, Լը Բէօթլ, Սօլիւր վէ Փրանգլին նաման գաբապլարտան միւրէթթէպ իտի: Իւչ անպարլը ()րիւն, եանի Շարգիյէ նամ գալիօն քէնտիսի, Վիս ամիրալ Պրիւիսին գօմանտասընտա օլարապ, վէ թօնան նամ տիւ կէր գաբապ, գաբուտան Տիւ Բըթիթուարս գօմանտասընտա օլա. րապ օրթատա իտիլէր: Վիհայէթ սաղ գօլ Քօնթրամիրալ Վիլնէօլ գօմանտասընտա օլուպ, Լօրէօ, Սէրիօր, Լիլէօթ թօնլ, Ժէնիէրէօ, վէ թօնիլէօն նաման գաբապլարտան միւրէթթէպ իտի:

Պիր կիւն ագաէմ ամիրալ Պրիւիս զիյրի գօմանտասընտա օլան իւ մէրայը պահրիէյի կէմիսինէ ճէլպ, վէ մէճլիս իտիւպ, տէմիր իւզէ. րինաէ մի, եօխաս եէլքէն իւզէրինտէ մի տէօյիւշմէք լազըմ կէլէ. ճէյինի միւզաքէրէյէ պըրապմըշ ըտը: Սէճլիսին էքսէրիյէթի գաբու. տան Տիւ Բըթիթուարսըն ըէյինէ մութապապաթ կէօսթէրիպ եէլ. քէն իւզէրինտէ տէօյիւշմէյի թէրճիհ իթմիլչէրիտի. ամիրալ Պրիւիս պուռնուն մուզայրիլնէ ըէյ վէրիպ տէմիր իւզէրինտէ տէօյիւշմէյի միւրաճճահ թուլթմուշ ըտը. վէ քէնտիսի պաշ գօմանտան օլտուղուն. տան ըէյինի եիւրիւթիւպ էօյլէճէ գօմանտա վէրտի:

Տիւշմէնին Պրանսըզ Ֆիլօսոֆուն արգասընը չէվիրմէսի միւշքիւ. ճէ պիր մանօվրա իսէ տէ, միւմքիլնսիլ տէյիլ իտի. ամիրալ Պրիւիս քիւշիւք Լպահուր առասը իլէ տօնանմա արասընա պիր իքի չիւրիւք կէմի պաթըրմըշ օլսա պու կէչիա գօլայճա գաբանապիլիրտի. վէ հիչ օլմաղսա գըլըպ պիր գաշ պաթէրիա թօփ տիղտիլիւպ տիւշմանը պու մահալտէ իքի աթէշ արասընտա պըրապմապ լազըմ կէլիքքէն պուռնու տալիս իհմալ իտիւպ, հաթտա. արթըզ օլաճապ վար, ինանըմազ պիր գայտսըլըզլա, պահրիյէ ապէրինին պիր սիւլիւսիւ տալիս ամի. րալ Պրիւիստէն իզին ալարապ գարայա չըգմըշար իտի:

Լէլսօն ախշամլին սաաթ օն իքիսինտէ Լպահուր լիմանընա վասլ օլտուգտա ամիրալ Պրիւիս սուֆրատա թաամ իթմէք իւզրէ իտի, տէր ագասլ ճէնկէ իշարէթ չէքտիրտի, անճապ Ինկիլիզլէր էօյլէ պիր մէմուլին զայրի չապուգլուգլա եէթիշմիլչէրտի քի Պրանսըզլար չար. չապըգ տալրանմատըլար: Լմիրալ Պրիւիս զապիթլէր կէօնտէրիպ գա. րատա օլան ապէրի թօփլաթմայա չըգարտը, վէ վաթթ ախշամ օլտու. ղունտան ճէնկի մէմուլ իթմէյիպ, գարա ապէրինին վաթթ իւ զէ. մանը իլէ եէթիշիպ իշէ եարաեաճապլարընը մէմուլ իթմէքտէ իտի:

Լէլսօնուն թէրթիպի տալիս, լիմանա կիրէր կիրմէզ Պրանսըզ տօ. նանմատը իլէ չաթըշմապ օլուպ պիրազ ճէսարէթէ միւհթաճ պու մանօվրա իլէ ճէնկի գապանմապ մէմուլինտէ իտի, վէ ասըլ մէրամը Պրանսըզըն սօլ գօլունա եանաշըպ, վէ հէր նէ գատար սըլ թէհիւ. քէսի վար իսէ տէ առա իլէ Ֆիլօսոֆուն արասընտան կէչիպ պու եիւզ. տէն գըլը իլէ Պրանսըզ տօնանմասընըն արասընտա պուլլունմապ իտի: Պու մանօվրա զայէթ մուխաթարալը իսէ տէ, աթէշնաք Ինկիլիզի հիչ պիր գօրգու հիչ պիր թէհիլքէ մէն իտէմէյիպ, միւճիպիլնճէ գօ. մանտա վէրտի. իքի թէրաֆըն կէմիլէրի տալիս պիր գուլվէթտէ իտի եանի կէրէք Ինկիլիզին վէ կէրէք Պրանսըզըն օն իւչէր գաբապլա.

ԵՐ ՎԱՐ ԵՐՈՐ :

Սասթ պիր պուշուգոտ Վէլսոն ճէնկէ պաշտօրը . իւք մանօլաւ լարը բասթ կիթմէյիպ , Վիլօպէն նամ գաբագ տաա իլէ Վիրանսըզ ֆիլօսոսնոսն արասընտան կէչմէքտէ սըղա օթոււրոու . արգասընտան կէլէն Վիլօպէ պու տար եհրի գաղասըզ կէչիպ , անճագ Վիրանսըզ ֆիլօսոսնոսն իւք կէմիսինին գարշսընա տէմիրլէյէճէք իքէն րիւզկէար տան խըզընը ալամայըպ իւչիւնճիւ կէմինին հիզասընա տէմիրլէտի տիկէր Չէլէ , (Գապէօ , թիլէ , վէ (Դիօն նաման ինկիլիզ գաբագլաւ րը , պուսնոսն արգասընտան եիւրիւլիւպ , վէ տէօրտիւտէ գըլը իլէ Վիրանսըզ ֆիլօսոսնոսն արասընա կիրիպ , թիւան նամ սէքիզինճի կէմինին հիզասընա գատար վասլ օլտուլար վէ պու վէճհիլէ Վիրանսըզըն սօլ գօլու իլէ օրթասը իւզէրինէ ալթէշ իթմէյէ պաշտօրըսը : ինկիլիզին տիկէր կէմիլէրի տախի Վիրանսըզ ֆիլօսոսնոսն աշըզընտան կէլիպ , վէ ֆիլօսնոսն օրթասընա գատար եիւքսէլիպ Վիրանսըզըն սէքիզ գատար կէմիսինի իքի ալթէշ արասընա ալտըլար : Վիրանսըզ տօնանմասը գըլը թէրաֆընտան վուրուլաճագլարընը աւլա մէմուլ իթմէտիլէրինտէն , օ թէրաֆըն պալթէրիալարընը պալթալ իթմիլէր իւտի , իմտի ֆիլօսնոսն պաշընտա օլսն Վիլիէ , վէ Վիլիէրան նամ կէմիլէր եալընըզ պիր թէրաֆտան տէօյիւշէպիլիպ , պիր սասթ զարֆընտա պու կէմիլէրին եարը ապէրի թէլէֆ օլուպ , թօփլարը գուսն տագլարտան ֆըրլատը արմալարը բարալանտը վէ տիրէկէրի տէվրիլիպ խարապ օլտուլար : Ինճագ օրթատա Վիրանսըզըն իւչ անպարըսը (Դիօն , ճէհէննէմ կիպի տէհէթիւ պիր ալթէշ բիւսկիւրմէտէ օլուպ Վէլսոնոսն էն պէօյիւք կէմիլէրինտէն Պէլէրֆօն¹ նամ գաբաղըն նէ արմասը նէ տիրէյի վէ նէ քիւբէշթէսի գալտըղընտան , վէրա պայւրաղընը չէքմէյէ մէճպուր օլտու . ինկիլիզին տիկէր պիր իքի կէմիսի տախի խիւրտիւխաշը օլուպ , վէ ճէնկէ մէճալէրի գալմատըղընտան ալարղայա չըգտըլար :

Ամիրալ Պրիւխին գարատա օլան թայֆէլէրի թէքմիլ եւթիւմէմիշ իքէն եինէ Ինկիլիզէրտէն աշաղը գալմայըպ, պիլ մուգապէլէ տէօ յիւլմէքտէ իտի, վէ հէր նէ գատար Նէստնուն մանօվրասը սօղըաւ տան բասթ կիթմիշ իսէ տէ Պրիւխ տախի տօնանմասընըն պօշտա օլան սաղ գօլունա իշարէթ չէքիպ Ինկիլիզին կէմիլէրինի իքի աթէշաւ րասընա ալմայա էմր իթմիշ օլտուզունտան, պունուն հիւսնիւ իճ րասը իլէ Ինկիլիզէ զալէպէ իթմէյի տախի մէմուլ իթմէքտէ իտի :

Ինկիլիզներ Դրանսըզ տոնանմասրներն եայրներզ սոլ գոլ վէ օրթասը
ներ իբի թէրաֆտան փուրմագտա իտիլէր , Դրանսըզն սաղընտա օլան
պէշ գըլթա են ալա կէմիլէրսէն հիշ պիրիսին քարշըսրնտա պիր տիւշ
ման կէմիսի օլմայրս , պօշ վէ ինթիգարսէ իտիլէր : Ամիրալ Պրիււս

1 Պրոֆ. Գևորգիոսի կէմօսի օլ էննատէ մէշ-
հուր օլուպ, Ինկիլիպէր պու կէմիյի իլէրիտէ
պօղմայարազ վէ տայիմա Թամիր խտէրէք տապ-
լամբըլար տըր, 1815 տէ Նաթօլէոն Սէնթ Էթ-
նա առաջորնա պու կէմի իլէ սիւրկիւնէ կիթ.

տի, տահա սօղրա Չին Թերաֆլարընտա պո.
ղը ճէնկլէբաս պուլունտուգտան սօղրա, նի
հոյեթ հէշէն սէնէ զուհուրա կէշէն Բուսիա
ճէնկլիտէ Կնկիլիլ տոնանմար իէ Լալիթանէ
տէն տախի կէջիպ, հալա քարա տէնիլզտէ տիլք

պիր տիւղնէ պունարա իշարէթ չէքիւ, եէլքէնէ գալգարագ կէլիւ
Ինկիլիզին տըշարըսնտա տէմիրէլիւ, սաղտան վէ սօլտան իքի թէրաֆ-
լը վաւմագ իւզրէ գօմանտա վէլմէքտէ իսէ տէ, իշարէթլէր կէօ-
րիւնմէտիլինտէն կէմիլէր եէրինտէն գըմլտամաղլարտը :

Պէջլէ մուխաթարա արասընտա, հէր գօմանտանըն, էմրէ պագ-
մայարագ մահալը թէհլիքէյէ, վէ պաշ գօմանտանըն իմաաաընա կէլ-
մէք վաճիպէյի զիմէթի տիր : Սաղ գօլ գօմանտանը ամիրալ Վ իլնէօլ
հէր նէ մէրթէպէ մէրտ վէ պահասար պիր զապիթ իսէ, օ գաաաար
միւթէրէտտիտ վէ միւվէսվիա օլաուզընտան, հարէքէթ իթմէք ի-
չիւն մութլագա պիր էմր իւ իշարէթէ մուսթաղըր իտի. պու վէճհ
իլէ Պրանսըզըն սօլ գօլու վէ օրթասը, իմաաաաըլ իքի աթէշ արա-
սընտա գալըպ մէյուսանէ տէյիւշմէյէ պաշլատըլար. ամիրալ, գօ-
մանտանլար վէ նէֆէրլէր, քեաֆֆէսի գահրաման հիյեթիինտէ շէ-
ճիանէ տէյիւշիւպ, Պրանսըզ սանճաղընըն շան իւ նամուսուհու
մուհաֆաղա իթմէքտէ իտիլէր : Պրանսըզ տօնանմաաընըն իքի կէմիսի
թէլէֆ օլուպ, Ինկիլիզ կէմիլէրինտէն տախի պիրիսի օթուրմուշ, վէ
տիկէրինին արմասը տէօքիւլմիւշ վէ մանօվրայա մէճալը գալմամըշ
լար : Իքի թէրաֆըն աթէշի տախի շիտտէթիւ օլուպ, կէճէ էսնա-
սընտա պին իքի եիւղ թօի աղլընտան չըգան ալէվ պիր էօրֆիւլիւ-
ըլըգ բէյտա իտէրէք, զարպլարը իլէ հավա վէ տէնիզ սարսըլպ,
ֆուրթուհա միսալի տալըլար բէյտա օլմագտա իտի : Պիչարէ Պրիւ-
իս իպթիտայը մուգապէլէտէ կիւլէ իլէ եարալանմըշ իսէ տէ, գօ-
մանտա մահալինտէն այըրմայըպ ճէնկէ տէվամ իթմէքտէ իտի. աօսթ-
լարը էթրաֆընա կէլիւ վէ ալըպ աշաղը կէօթիւրմէք միւրատ իթ-
տիլէրինտէ, « հայըր : հայըր տէտի. պըրագըն պէնի եէրիմտէ. պիր
Պրանսըզ ամիրալը անճագ գօմանտա եէրինտէ էօլմէլի տիր » . վէ
պիրագ սօղրա պիր կիւլէ տահա կէլիւ ամիրալը օրթատան իքի պիչտի :

Սաաթ իւչիւ կէչէր կէչմէզ Պրանսըզըն սանճագ կէմիսի օլան
() իսն նամ իւշ անպարը աթէշ ալտը : Վիրալ Կանթօմ, միւթէվէֆա
Պրիւիսին եէրինէ կէչիւ թօի աթէչինէ տէվամ իթմէքտէ օլաու-
զընտան, պու գաթթալ վէ աթէշ արասընտա հէր նէ մէրթէպէ
ճահտ իւ զայրէթ օլընտու իսէ տէ ալէվի մէքս իթմէք միւմ-
քին օլամատը. թայիֆէլէր պաշլատըլար քէնտիլէրինի տէնիզէ աթ-
մաղա. վէ պիրագը պօղըլըլպ, պիրագը տախի կիւճ իլէ գարայա
վասլ օլըպ սէլամէթ պուլտուլար. եարըմ սաաթ սօղրա () իսն կէ-
միսինին հէր թէրաֆընտան տըշարը տէհշէթիւ պիր ալէվ բիւսիլիւ-
րիւպ, ճէպիսանէսի տախի թուլթուշարագ էօրֆիւլիւ պիր շամաթա
իլէ հալայա աթըրըպ իքի տօնանմանըն իւզէրինէ տախի աթէշ սաչ-
տըգտա, իքի թէրաֆ տախի շաշըրըպ վէ հայրէթտէ գալըպ պիր էյ-
եամ աթէշի մէքս իլէտիլէր :

Պու ճիւմէ Պրանսըզըն եարը կէճէտէն սօղրա, եէնիտէն ճէնկէ
պաշլարը, Պիսնգէն, Թօնա, Ինօշլ Սիմէն, Սիւրիսի, վէ Լֆիւն
կէմիլէրի գարը պէ գարը պիրէր Ինկիլիզ կէմիսի իլէ սապահա գա-
տար ուղըաշարըլար, պու արալըգ տախի Պրանսըզըն սաղ գօլու եէլ

քենիկիս սօլ գօլա վէ օրթայա իմաստա կէլմիշ օլա զալէպէ Պրանս սրղտա գալըր ըտը, Նէլսօն Պրանսըզըն պու հարէքթիինի կէօղէթէյիս, տէրուհնիտէ գօրգուտան տիթրէր իտի, կէմիլէրի օլ մէրթէպէ խաւապ օլմուշուտու քի եհնիտէն ճէնկէ պաշամալարը մուհալ գապիւ լինտէն իտի, նիհայէթ սաղ գօլ տէմիր պըլպ եէլքէն աչոր, անճագ ամիրալ Վ ինէօլ Ինկիլիպէրլէ ուղըաշմայը թիճիլիզ իթմէյիս իմտաւ կէլմէյէրէք լիմանտան գաշմալա չալըշտըգտա, պէշ կէմիտէն իւշիւ գարայա օթուրուպ, իքի գաբագ վէ իքի ֆըրգաթիյն իլէ գուրթուրուպ Սալթայա տօղըու րէվան օլտուլար:

Պու ճէնկ ախլամըն սաաթ իքի պուշուղուհնտա պաշայըպ, էրթէսի կիւնիւ էյլէտէն իքի սաաթ սօղըայա տօղ միւմլէտ օլտու, վէ նիհայէթ պիւթիւն Պրանսըզ տօնանմասընըն եանըպ պաթմասը իլէ խիթամ պուլտու:

Պէյիւք վէ քիւշիւկ, Պրանսըզարըն պու ճէնկտէ ըզհար իլէտիթլէրի մէրտանէկի վէ շէճաէթ տօղըուսու պէյիւք պիր ֆիթուհաթէ շայան ըտը, անճագ շիյվէիքատէր քըսիսինէ հիւքմ իթտի: Վալա Պիւնգա նամ տօգուզ օն եաշընտա սապի պիր չօծուգ բէտէրինին եանընտան պըրըմայարագ, ֆէվգ էլ ստէ սէպաթ կէօլթէրիպ իքիսի պիրլըրտէ տէնիլէ զարգ օլտուլար: Լֆիլէ կէմիսինին գօմանտանը թրէվնար, վիճիւտինի կիւլէլէր շիֆթ սիւրէր կիպի եարմըքէն, սօն նէֆէսինէ գատար աքէրի շէճաաթէ թէշվիւ իտէր իտի. ամիրալ Պլանքէ Տիւշէյլա պիր միսկէթլէ եիւզիւնտէն վուրուլուպ, եալընըլ իւշ թօփ գալըրը քէնաիսինէ խապէր վէրիլտիքտէ, աթըն, պիր տահա աթըն, պէլքիմ սօն կիւլէմիւ տիւշմէնէ միւզըրր օլուր տէյի պաղըրմագտա պուլուհնտու: Վաբուտան Տիւ Րըթի թուարսըն իքի պուճաղընը պիրտէն կիւլէ կէօթիւրմիւշքէն, ամիրալ Պրիւիս միսալի գօմանտա մահալինտէն գըմըլտամայըպ օրատա սուրմագ իսթէր իտի: Պիր պաշգա կիւլէ տահա կէլիւ գօլուհնու կէօթիւրտիւ. վէ պէյլէ եալընըլ պէտէնի գալարագ, « թօնան ապէրի, իէլիմ օլայըն, պալըրըն կէֆի, ճիւլըն սանճաղ », պաղըրըպ, քէնտիսինի տախի տէնիլէ աթմալարընը էմր իլէտի: Ինկիլիպէր կէլիւ պու կէմիլի զապթ իթտիքտէ իշինտէ գօմանտա իտէճէք եալընըլ պիր կէնճ միւլպիլմ գալընըլտը:

Իշթէ պու վէճհիլէ մէլքիւր Լպահուր ճէնկի¹ խիթամ պուլուպ, ճիւմլէնին մէյուսիլէթինէ միւճիւ օլտու: Պու տէհշէթլիւ ճէնկ Վըրանսըլ տօնանմասընըն խարապընա միւճիւ օլտուգտան մաստա, օրտույա տախի քիւլի մաղարրաթը օլաճաղը տէրքէար ըտը: Օրտույու պու տօնանմա կէթիւրմիշ օլուպ, հէր վագթ վէ հէր ճիհէթլէ աքէրին իմտատընա եէթիլէճէքտի, օրտու Պէրէշամա կիթաիքտէ տէնիլէ տէն աքէրի կէօղէթէրէք պէրապէր կիտէճէքտի, Պապը ալնի գօրգութուպ, Սըսըրա տօնանմա կէօնտէրմէմէսինէ, վէ օլ վէճհիլէ Սըսըրըն Պրանսըզ էլինտէ գալմասընա խահ նա խահ րաղը օլմասը,

¹ Ինկիլիպէր պուհա Նիլ ճէնկի թէսմիլէ խիւկ, թապիլըլէրտէ տախի էյլ: Եաղարըր Ապահուր Նիլին աղընտա օլտուլուհնտան իւ:

Թիմալ սըր պուհա մէպի պու խամ վէրմիւլէր տիր:

վէ նիհայեթ պիր մաղուպիէթ զուհուրինոէ առքերի ալըպ թէքրար Վրանսայա կէօթիւրէճէք պու տօնանմա խաի, պու գատար իւմիտ, պու գատար մուհաստէնաթ շիմոի պու տօնանմա իլէ պերպպէր մահվ օլըպ, մէյուսիէթինոէն պաշգա պիր շէյ գալմամըշըտը:

Պու աֆէթին թէյսիրի Պօնաբարթէնին մայեթթինոէ օլան էն մէշ հուր ճէնէրալարն սէպաթընա տախի ֆիթուր կէթիրիպ Իսկէնոէ-րիյէտէ օլան մէշհուր ճէնէրալ Վլէպէր տախի էնտիշէյէ կիրիֆթար օլմուշուտու: Եւալընը Պօնաբարթէ պու մահզուենիլէթը ումոււմիլէ արասընտա պիֆիթուր գալըպ, լէհճէ վէ հարէքէթինոէ պու ա-ֆէթտէն պիթթապի հիտա իթմիշ օլտուղըւ քէտէր վէ թէէսսիւֆէ տայիր պիր ալամէթ միւշահէտէ օլընամասը: Տօնանմանին թէլէֆի խապէրինի ալըրգտա, էջլէ իսէ տէտի, էանընտաքի օլանլարա, ար-թըգ կէմիմիզ գալմատը, էա պուրատա տուրուպ էօլմէլի, էա տա էսկի գահրամանլար կիպի ալըմէթլէ պուշտան չըգմալըյըգ: Պատէ-հու ճէնէրալ Վլէպէրէ պիր մէքթիւպ եաղըպ քէնտիսինի թէսէլի վէ միւսթէրիհ իթտի, վէ Վպահուր ճէնկինին ճիւղէի վէ քիւլլի հէր պիր վուգուլթընն թաֆսիլինի մաթլուպ իաիւպ, եարալըլարըն գայըլմասընը, էօլէնլէրին զիյնէթ վէ շէրէֆլէ կէօմիւլմէսինի, սաղ գալանլարըն պերրիէճասքէրի թապուրլարընա ալընըպ, օրտույա իլա-վէ գըլընմասընը էմը իւ թէնպիհ իաիւպ, քէնտիսի Սըսըր էյալէթ-լէրինին քեամիլէն զապթ ու թէսիսիրի թէտարիքէալթընա սարֆը էֆ-քեար իտէրէք, թէրթիպալթընը ըէսմ իւ գալէմէ ալմագլա մէշղու-լ օլտու:

ՏԷՕՐՏԻՒՆ ՃԻՒ ՖԸՍԻ

1798 — 1799

1° Ֆրանսա ճիւմհուրուհու իհպասը կիւնի-կիւրթիլիէ Սըսըրա օլան շէյ-նէլ վէ սալմանի վէ Պօնաբարթէնին նոթո-: 2° Ղէնէրալ Տըլէնին Սայի-րէրաֆընա վէ Պօնաբարթէնին Պէլլէիլ գալաընա վագի օլան ֆիլոհալլարը: 3° Տէվէլը սիյէ էլէ Ինիլէլ Դէվէլիլիլ իլլիֆ-գը վէ Սըսըր իլլիլալ: 4° Պօ-նաբարթէ Սիվէյլ Դէվէլիլ վէ արալլի սայրէնին Դէվէլիլ կիպի-պ, Սըսըրա սիվէլ վէ հէճին Դէօլլէ-կիւնի վէ Պէրէլա Դէֆէրիլ իլլիլիլ իւրէ:

1° ՍԵՏԵՄԻԵՐ պըն պիրինճի, վէ մահը էյըլուլըն էիր-նա իքինճի կիւնիւ Ֆրանսա ճիւմհուրու իհտասընըն պէշինճի սէնէսի օլըպ, Պօնաբարթէ առքերին էնտիշէ վէ գասալէ-թինի ունուլթուրմագ, վէ Սըսըր ահալլսինէ պիր ալայ կէօսթէր-

մէք իւզրէ, եւ վմբ մէզ քիւրտէ սիվարի վէ փիատէ պիւթիւնն ապքերի ալայ էլպիսէլէրի վէ թօփ վէ մուղիգալէրի իլէ Վէտինէյի Վըսթըրնէն պէջիւք մէյտաննա թօփլայրպ, շէյի, այան, վիճուհ վէ միւթէպէրան ճիւմլէսի տալէթ պույրուլուպ պինլէրձէ պին ահալի տախի խընճախընճ սէյր իւ թամաշաընա կէլմիշիտի : Պու մէյտանն թաօթասընա, քիւլի մէսարիֆիլէ պիր պէջիւք տայրէ չէվըիլպ, տայլէնին էթրաֆընա տախի եիւզ տօգուզ ատէտ միւզէյէն տիրէկէլր տիրէլէրէք, հէր պիրինէ պիրէր սանճապ, վէ հէր սանճապ տա ալ թուն եազըլար իլէ Վրանսանն եիւզ տօգուզ էյալէթլէրինաէն պիրինին իսմի եազըլմըշ ըտը : Վէ թամ օրթասընտա տիրիլի թաշ շէքլինտէ ճէսիմ վէ եիւքսէք պիր պինա օլուպ, ճէնկ ալաթը վէ սաշըր պուհա էմալ ալամէթլէր իլէ տօնաթըլմըշ ըտը . վէ եէտի մա հալէ եէտի միհրապ վազ օլունուպ, իւզէրլէրինէ Վըսթըրնէնէն տէ ալընան սանճապ, ալէմ, գըլըձ վէ սայիրէ տիրէլէրէք, ալթըլարը նա շէճաաթլա ճէնկտէ էօլէն Վրանսըզարըն իսմիլէրի ալթուն եազը իլէ եազըլմըշ ըտը¹ . պու տայրէնին պիր թէրաֆընտա գաբու շէքլինտէ պիր ֆիթուհաթ քէմէրի տախի ինշա օլունուպ, իւզէրլէրինտէ Վրանսըզա վէ Վրապճա գարըք պազը քէլմէլէր, վէ էն իւս թիւնտէ, Վա իլահ իլալահ . . . քէլմէսի ճէլի եազը իլէ եազ տըրըլմըշ ըտը : Պու քէլմէ իլէ պու զինէթին մինասիպէթի եօլ իսէտէ, Պօնաբարթէ Վըսթըր կիպի քէնտինէ եապանի պիր մահալտէ էն վայը միւշքիլաթէ կիրիֆիթար օլուպ, հէմ զալիպ վէ հէմ մալլուպու թալթիֆ իթմէյէ միւհթաճ պուլունտուզունտան, պու վէճիլէ պասթը մէրամ իթմէյէ մէճպուր օլմուշուտու :

Պիւթիւնն ապքեր սաֆ պէսթէյի սէլամ, վէ ահալի սիւքիւթ իտէլէք Պօնաբարթէյէ նասպը այն իթտիրէլէրի հալտէ, միւշարալէյհ եիւքսէք պիր մահալէ չըգըպ ապքերէ շու թաճիւպէ շայեան նութ գու իրատ իլէտի :

“ Սթիթաթլար :

“ Պունտան պէշ սէնէ ագտէմ Վրանտա ահալիսինին սէրպէսթի . . .
 “ յէթ վէ իսթիգլալիէթի մուխաթարատա իտի . սիլէր թուլօն պէլ
 “ տէսինի տիւշմէն էլինտէն տլարապ, տիւշմէնին հազիմէթինէ պէ
 “ տայէթ իթտինիլ : Պիր սէնէ սօղըա Վսթըրիալըլարը Տէկտա բէ
 “ րիշան իթտինիլ, էրթէսի սէնէ Վը տազլարընն թէբէլէրինէ
 “ վասլ օլտունուզ . իքի սէնէ էվիլէ էինէ սիգիտինիլ Վանթօվանըն
 “ մէթին վէ մէշուր գալէսի իլէ ուզըաշըպ, Սան Ղիօրճիօ ֆիթու
 “ հաթընտա մազհար օլան : Նրթէսի սէնէ Վլէմանեատան տէօնիւպ,
 “ իթալիսնըն իգօնձօ վէ Տրափա նաման ըմազլարընն մէնպալէրինէ

¹ Պու ալայըն թըպզըրը խիկնտէրիէտէ տախի Պօնաբարթէնին էմիի վէ ճէնէրալ գըլէպէրին մտրիֆէթի իլէ իճրա օլունուպ, օրա տա Բօմբէյօ նամ էսիի Բօմալը սէրապէրին

շէրէֆինէ տիրէլէն թաշըն իւզէրլէն խիկն տէրիէ ճէնկնտէ կք էվիլէ էօլէն գըպ նէ ֆէր Վրանսըզըն իսմիլէրի պու վէսիլէ իլէ հէք օլունուշուտու քի հալա սուրուր տէլէր :

« Գատար վասլ օլտունուզ : Պու սէնէ Նիլին քէնարընա վէ տիւն
« Եանըն օրթասընա զաֆերլէ վասլ օլաճաղընըզ քիմ խայալ իտէսի-
« լըրաի : Օէնաաթ վէ թիճարէթտէ մէշհուր օլան ինկիլիզտէն էն
« Էանա վէ սէֆիլ պէտէվիյէ գատար , չէշմը ճիհան սիղլէրի նազար
« իտէյօր :

« Սթթաթլար , սիղին գատէրինիզ ալա տըր , պէօյլէ ճէսիմ ֆի-
« թուհաթա անճագ սիղլէր գատըր օլապիլիպ , անճագ սիղլէրտէն
« մէմուլ օլունապիլիլ . վէֆաթընըզ տախի շան վէ նամուսլա օլա-
« ճագ , նասըլ քի գարընըզաա ալթուն էագը իլէ իամլէրի մուհար-
« րէր օլան րէֆիզ վէ հէմէհրիլէրինիղին էսէրի պունա շահատէթ
« իտէր . իմտի եա շէրէֆլէ վէֆաթ , եա թաճը զաֆերլէ վէթանը-
« նըզա ավտէթ , վէ ճիւմլէ ալէմին բէսէնա վէ իսթիհասանընա հէ-
« տէֆ օլմագ . պու տուր պունտան պէօյլէ ճիւմլէնիղին գատէր վէ
« գըամէթի :

« Պէշայտանպէրու Նըրոբատան խուրուճ իթմիշ օլուպ , պու միւա-
« տէթին հէր պիր կիւնիւնտէ հէմէհրիլէրիմիղին թէվէճճիւհ վէ ալա-
« Գայը տէրունլէրի սիղտէն այրըմամըշ տըր : Պու կիւնքի կիւն գըրգ
« միլիոն ահալլ վէ հէմէհրիլէրինիզ Պրանսատա ճիւմհուր իհտասը
« զինէթ վէ ալայընա հիսսէտար օլտուգլարը հալտէ , գըրգ միլիո-
« նու տախի սիղլէրի աիւշիւնմէքտէ տիր . ճիւմլէսի եէկտիլ վէ եէկ-
« զէպան , միւ-ֆ օլտու-ղ-մու-ղ ը- ապիլի միւ , ը- ի-միւ-հէլի , ը- ի-
« ճալիլի «միւլէլիլի , ը- «միւլիլիլիլի «միւլիլիլի «միւլիլիլի «միւլիլիլի
« զհիլիլի պահասընա քըր սէյրէք սիղլի շէրէֆլէ եատ իւ թէգըեար իթ-
« մէքտէ տիրլէր » :

« Պու նութգուն խիթամընտա պիւթիւն ապէր եաշասըն ճիւմ-
« հուրիլէթ , եաշասըն Պօնաբարթէ չազըրըշարագ գուպպէի ասիւմանէ
« սէսլէրինի աքս իթտիրիւպ , թօփ վէ մուգիգա սէտալէրի տախի պուն-
« լարա գարըշտը : Պատէհու Սըսըր ահալիսի հուլուրունտա պիր գաշ
« ապէրի մանօվալար վէ զօրպաղգ օյուսլարը իճրա օլունուպ , վէ պիր
« պէօյլէր ապէր տախի իհրամլար թէրաֆընա կէօնտէրիլիպ , օրատա
« սանճագ էլլէրինտէ իհրամլարա չըգմագ իւզըն եարըշար թութու-
« լարագ , իւք էվիլէ սանճաղը էն եիւքսէք հէրէմին թէֆէսինէ տիքէն
« ճէսիմ աթիէյէ մագհար օլտու . օլ վէճհիլէ էլվանը սիւլասէ Պրան-
« սըզ սանճաղը Պիրավուն թէքէլէրինտէ տախի թէմէվիլլէ իթմիշ
« տիր : Իշլէտէն սօզրա Պօնաբարթէնին սէրայընտա ճէսիմ պիր զիւ-
« ֆէթ թէրթիպ օլունուպ , Շէյի վէ Վ իճուհտան իքի եիւզտէն զիւ-
« տէ միւթէպէրան սուֆրայա տալլէթ օլունտու , զիւֆէթ տիվանիա-
« նէսի թալանլարը , Օսմանը վէ Պրանսըզ սանճագլարը վէ մահ ա-
« լէմ իլէ ճիւմհուրիլէթ ալամէթի օլան ալ թէրըօշար իլէ տօնաթը-
« մըշ , վէ հուգուգու ինսանիլէ լէվհէլէրի իլէ , գուրանը շէրիֆ ա-
« յէտլէրի պէրապէր եազըլմըշ ըար : Պէօյլէ պիր ֆէվզ էլ ատէ զիւ-
« նէթ վէ ալայ ճիհանտէ հէմէն պիր տէֆա վագի օլտու տէմէք ճագ
« յիզ տիր :

Պատէհու աթ վէ փիատէ եարըշարը տախի իճրա օլունուպ ախ-
շամար մէշուր պիր գանտիլ տօնանմասը , վէ ֆիշէնք վէ մահիթապ-
լէր իլէ զինէթը մէգքիւրէ իիթամ պուլտու :

2. Իհրամլար ճէնկինտէն սօղրա , ճէնէրալ Տըզէնին պիր ֆըրգա
ապէր իլէ Սայիտ թէրաֆընա չէքիլտի վէ օրատա օրտու գուրուպ ,
Սուրատ պէյ ապէրինէ մուսալլաթ օլմագ իւզրէ Նիլ սուլարընըն
թէնզիլինէ մուլթազըր պուլունտուզու , պալատէ իշար վէ պէյան
գըլընմըշ ըար . թըշընի էվլէլ այընըն իպթիտալէրինտէ Նիլ սուլարը
թէքմիլէն չէքիլպ , օվա վէ սահրալարըն իմրարը միւմքին օլտուզուն
տան , մահը մղպուրուն եէտինճի կիւնիւ ճէնէրալ մումայիլէյհին
ապէրի հարէքէթ իտէրէք Սիտիման նամ մահալտէ Սուրատ պէյ աթ-
լըլարընա գարշը պէ գարշը կէլպ , պիր պէօյիւք վէ գանլը ճէնկ օլ-
տու քի շու վէճհիլէ բիվայէթ գըլընըր :

Պու ճէնկ տախի , կէրէք իհրամլար փիշկէահընտա , վէ կէրէք Սը-
սըրըն սայըր թէրաֆլարընտա Քէօլէմէնլէր իլէ վագի օլան ճէնկլէրէ
մուլթապըգ օլուպ , օլ վէճհիլէ ֆէլահլար շէհրին տիվարլէրի արգա-
սընտա , վէ Քէօլէմէն սիվարիլէրի օվատա վէ ալըգտա իտիլէր : Ղէ-
նէրալ Տըզէ պիւթիւն ապէրինի իքի պէօյիւք չար քէօշէ գալէ շէք-
լինէ տիզիպ , սաղտա վէ սօլտա պիրէր քիւշիւք չար քէօշէլէր տախի
թէրթիպ իտէրէք , Քէօլէմէն ապէրի անընտան հիւճիւմ իթուլք-
լէրի էսնատէ պունլար տախի եանտան աթէշ իտէճէքլէր իտի :

Պրանսըզ ապէրի Սըսըրա այագ պասալտան պէրու , Քէօլէմէն
աթլըլարը իպթիտա պու ճէնկտէ նիզամ ապէրինտէն միւրէթթէպ
պիր քիւշիւք չար քէօշէ գալէյի պօզմայա միւզթէտիր օլապիլաիլէր ,
պու գալէ պինլէրճէ Քէօլէմէն աթլըլարընըն սօլու տիզիլին շիտաէ-
թինէ տայանամայըպ , պօզուլմաղա եիւզ թուլթար թուլթմալ միւ-
թէհայիր օլաճագ պիր ֆիրասէթ վէ ֆէտաքէարըգլա ճիւմլէսի պիր-
տէն եիւզիւնգօյի եէրէ գաբանտըլար , պու թաճիւպէ շայան մանօլ-
րանըն իւզէրինէ արգատա օլան պէօյիւք գալէլէր , Քէօլէմէնլէրին
իւզէրինէ , Պրանսըզ ապէրինին իւթիւնտէն սէրպէսթճէ պիր սըրա
աթէշ իթմէյէ պաշտտըլար , Քէօլէմէնլէր Պրանսըզ ապէրինի չիւ-
նէյիպ պէօյիւք գալէլէրէ տախի շիթապլէ հիւճիւմէ աէվամ իթտի-
լէր իսէ աէ պու գալէլէրին սաֆֆլարընը պօզամատըլար , վէ իքի
իւշ սաաթ զարֆընտա , եանտան , էօնտէն , արգատան , չէվիրմէտիք-
լէրի մանօլըա գալմայըպ , էն ճէտարէթլիլէրի եա գուրշուն վէ եա տա-
խի սիւնկիւյէ սաբլանըպ թէլէֆ օլտուլար . պագի գալանը կէրի
տէօնիւպ , գալէլէրտէն թօփ մէնզիլի գատար ուզալըր ուզալմաղ Պը-
րանսըզ ապէրի տէր ագապ գօլ գօլ օլուպ , մէթէրիպլէրին իւզէրինէ
եիւրիւմէյէ պաշտտըլար , պու էսնատէ Քէօլէմէն աթլըլարը պիր
տայրէ չէվիրիպ վէ Պրանսըզլարըն արգասընա կէչիպ կէրիտէ գա-
լան բէրաքէնտէ սաղ վէ եարալը Պրանսըզլարա գըլըճ տէօշմէյէ
պաշտտըլար , պունլարըն իւզէրինէ պիր իքի թապուր Պրանսըզ ա-
քէրի եէթիլիպ պէնլէրինտէ պիր գանլը ճէնկ վագի օլտու իքի թէ-
րաֆտան շիտաէթ վէ թէաննիւտ իլէ ճէնկ օլունուպ , սէլ կիպի գան

ազար, վէ եալընը յորանսրղարտան իւչ եիւղ մէվթա պուլունտու մէյտանը հարպտէ, էօթէտէ մէթէրիսլէր արգասընտա պուլունան յիշլահ ապէրի յորանսրղըն հիւճիւմ վէ աթէշինէ տոյանամայրպ մէթէրիսլէրի թէսլիմ իթտիլէր վէ քէնտիլէրի միւնհէզիմ վէ բէրիշան չէօլ թէրաֆընա ֆիրար իյէտիլէր : Սուրատ պէյ պաշընտա գալան աթլըլար իլէ քէօյտէն քէօյէ գաշըպ սրղընաճապ էէր պուլամազոր : Ղէնէրալ Տըզէ պիւթիւն գըշըն պու Քէօլէմէն, Լըապ վէ յիշլահ լար իլէ ուղըաշըպ, Նիլին ուչուրումտան ագորղը Լըուան պէլտէսի նէ գատար սահիպ օլտու վէ հէր եէրտէ ինսաֆ վէ ատալէթ կէօս թէրէրէք արապլարտան Սուլան իւլ ապիլ թէսմիլէ օլունաու :

Ղէնէրալ Տըզէ պու վէճիլէ եօգարը Սըսըրտա Սուրատ պէյ աւ քէրի իլէ ուղըաշմապտա օլտուղու հալտէ Պօնաբարթէ տախի Սը սըրտա վէ Պուլպտա պիրէր ապէր մէվգիլէրի թէրթիպ իտիւպ, Լըուրահիմ պէյին հարէքէթինի թէճէսսիւս իթմէք իւզըն Լը Խանգահ իւզէրինէ տախի պիր մըգտար չարիսա ապէրի կէօնտէրմիշ իտի : Պօնաբարթէ Նիլին սաղ թէրաֆընտա օլան Սըսըր մէմալիքինի Քէօլէմէն հիւքիւմէթինտէն գուրթարմապ միւրատը իլէ պիր ֆըրգա աւ քէր տախի պուրայա թէրթիպ իտիւպ քէնտի գօմանտաընա ալոր : Լըրահիմ պէյ Սըսըրտան եաղմա իթախի ալթոււն վէ միւճէվէրաթէ տախի գանաաթ իթմէյէրէք, հաճիլէր քէրվանընը տախի վուրուպ նըսֆընտան ղէյատէսինի սոյմուշ վէ պազի գալանընը տախի ֆէլահ լար վուրուպ եաղմալամապտա իտիլէր : Պօնաբարթէ քէրվանը պու թարսնտան գուրթարըպ, վէ արապլարըն եաղմալատըգլարը մալէրի էլէրինտէն ալըպ, ապէր ըիֆապաթը իլէ հաճիլէրի Սըսըր կէօն տէրտի : Լըրահիմ պէյ յորանսրղըն չարիսա ապէրինի կէօրտիւքտէ իպթիտա Սալիլիէ նամ չէհիլէ չէքիլիպ, պատէհու Պօնաբարթէ ֆըրգասը տախի եէթիշտիքտէ օրատան տախի չըգըպ Պէրէշամ թէրաֆընա գաշմապտա իտի : Լօնտէն քէնախի, օրթատա խալինէլէր, ճարիէլէր, վէ ղիպըմէթ էշեալէրի եիւքէնմիշ գաթար գաթար տէ վէլէր, վէ արգալարընտան պին գատար սէշմէ աթլը ճիւմէսինի մու հաֆապա իթմէքտէ իտի : յորանսրղ աթլըլարը կէրէք տիւշմէնի կէօրիւպ քէնտիլէրինի ղապթ իտէմէտիքլէրինտէն, կէրէք ճէսիմ պիր ետղմա հալէսի իլէ երտըրըմ կիպի ֆըրլայըպ, քէօլէմէն աթլըլարընը օրթատան եարտըլար, անճապ մալ քէրվանընա վասլ օլուր օլմազ, քէօլէմէնլէր իլէ շաշըրմալարընտան գուրթուլուպ, վէ յորանսրղ աթլըլարընըն էթրաֆընը չէվիլիպ քէնտիլէրի չօգլուգ օլտուգլարըն տան յորանսրղարը պիլա աման տօղրամայա պաշատըլար : Պօնաբարթէ ֆըրգասը պուլուն կէօրիւր կէօրմէշ հէր թէրաֆտան աթէշ կիպի գօշուպ թէհիլէքտէ օլան ըէֆիգլէրինէ իմտատա եէթիշտիլէր, փիատէլէր տախի հէր թէրաֆտան Քէօլէմէն աթլըլարընը օրթալատըլար ճիւսար աթլըլարընըն արգասընտան Պօնաբարթէնին մուհաֆաղասընա թայէին ըէհպէր աթլըլարը տախի գօշուպ, եալէրլէրի, ճէնէրալարը վէ

էթրաֆընտա օլան քեաֆֆէի զապըթան քէնտիլէրինի զապթ խոէմէ-
 յիպ զալէպէլիյէ կիրիշտիլէր . Պօնաբարթէ եալընըզճա մէյտանտա
 գալոր : Նիհայէթ Տրահօն աթըլըարընըն իւջիւնճիւ ալայը պիր շիտ
 տէթիւ եիւրիւյիւշ իտիւպ , աթէշին արտընը արատընը քէսմէյէրէք
 քէօլէմէնլէրի տաղըթմայա մուվաֆֆադ օլտու : Քէօլէմէնլէրին
 ճիւմէսի կէնճ վէ պահատորը վէ աթ վէ գըլըճ թալիմի իլէ մէլուֆ
 ելիսիլէր օլտուգըլարընտան , պու զաֆէրին մալի Ֆրանսըղարա չօղա
 օթուրտու , իւջ եիւզտէն զիատէ աթըլըարը թէլէֆ օլուպ Լսթրէ
 նամ պին պաշը , Սիւլօլթքի նամ եավէր , պիրինէ օն տէօրթ , տիկէրի-
 նէ եէտի տէֆա գըլըճ զարպը վէ պիր գաշար գուրշուն թէսատիւֆ
 իտէրէք մէյտանը հարպտէ աղըր եարալը օլարադ տիւշիւպ գալորըար :
 Սիրալայ Լասալ , ճէնէրալ Սիւրաթ , վէ եավէր Տիւրօգ , Պօնաբար-
 թէնին ագրապասը Վօրսիգալը Լըրիկի , լիվա ճէնէրալը Լթիւրք ,
 գահրամանըղա շայեան մերալթք ըղհար իտիւպ ճիւմէսի աղըր հաւ
 ֆիֆ եարալանտըար : Իպրահիմ պէյ գուրթարարըլը էշեա վէ տա-
 քէր իլէ չէօլ թէրաֆընա վուրուպ զայպ օլտու : Պօնաբարթէ պէօլլէ
 պիր տէհէթիւ աիւշմէնտէն գուրթուրուպ , վէ Սըսըրըն իւջ թէ-
 րաֆը քէնտի էլինտէ վէ եա չէօլ եա տէնիզ օլտուգընտան , պու թէ-
 րաֆըլարտան պիր գօրգուսու օլմայըպ եալընըզ պու Պէրէշամ եօլըն-
 տան ()սմանը ապէրի կէլլէսի մէմուլ իտիւկինտէն , քէնտիսի պու
 ապէրէ թէգատտիւմ իթմէք իւզըէ Սըսըրտա օլան Ֆրանսըղ ապէ-
 րին Պէրէշամա սէվզ իթմէյի միւրատ իտիւպ , պուսուս թէրթիւ
 պաթ վէ թէտարիքեաթընա մուպաշէրէթ իթմէք իւզըէ քէնտիսի
 Սըսըրա ալտէթ , վէ ճէնէրալ Բէյնիէյի Պէրէշամ եօլընտա
 վէ Սալիհիյէ պէլտէսինտէ պիր գօլ ապէր իլէ ինթիզարէ պըրագտը :
 3. Ֆրանսըղ ճիւմհուրընտու Պապը ալի իլէ գաթը մուսուլլէ
 վէ իլանը հարպ իթմէյէրէք Սըսըրա գաֆիլտէն ապէր կէօնտէրիպ ,
 տէվլէթը ալիյէ էյալաթլարընտան պիրինի պէօլլէճէ ճէպը իլէ զապթ
 իթտիլի Ըթիթանէտէ մալիւմ օլտուգտա , միլլէթ վէ տէվլէթին քէ-
 մալը զաղապընը միւճիպ օլուպ , պու պապտէ Ինկիլիզին Պապը ալի-
 ճէ թէշվիգաթը տախի նօգսան պուլմատըղընտան , Տէվլէթը ալիյէ
 Ինկիլիզէ իթթիֆադ իտիւպ , Ֆրանսըղա գարշը իլանը հարպ իլէ ,
 1799 գըշ էսնասընտա պահրէն վէ պէրրէն ճէսիմ ճէնկ թէտարի-
 քեաթընա մուպաշէրէթ օլընտու , վէ էյեամըն գըշ օլմապիլէ օր-
 տու սէվզի միւմթին օլմատըղընտան , օ էյեամտէ մէքս օլընտուպ ,
 ֆագաթ Պօնաբարթէնին սախթէ իլթիֆաթընա գաբըլարագ , վէ
 Պապը ալինին մալիւմաթը վէ ըիզասը իլէ Սըսըրը ալմաղա կէլտիմ
 տէտիլինէ ինանարագ ահալինին բույի թէսլիմիէթ կէօսթէրմէմէսի
 իշիւն , պապը ալիտէն պիր ֆէրման եաղըլըպ , ճամլիլէրտէ , մէսճիտ-
 լէրտէ , մէհքէմէլէրտէ վէ սայըր նաս ճէմիէյթլէրինտէ օգուսմագ
 իւզըէ Սըսըր ճանիպինէ կէօնտէրիլաի¹ :

Ֆէրմանըն պալասընտա Ֆրանսըղ միլլէթինին վէ տէվլէթինին

¹ Պու ֆէրմանըն այնընը պուլմագ² միւմ | տան թէրճիւմէ օլընարագ թարիխիմիլէ տէրճ
 քին օլընտըղընտան , մապի Ֆրանսըղճասըն | օլընմուշտուր :

Թահգիրինէ միւթաալիգ պիր Թագըմ էլֆագտան սօղրա, « Պրան,
 « սըղ միլէթի տինսիղ վէ մէզհէպսիղ պիր միլէթ տիր . . . Պուրան,
 « Թէվրատ, վէ Վնճիլ, ինտլերինտէ մասալ նէվինտէն շէյլէր տիր .
 « քէյֆիլէթ պու վէճհիլէ մալիւմ օլտուգտա, սիղ քի համիի տինի
 « իսլամ սըղ, սիղ քի Վապսիւլ ալէմինէ վէ Ռէզամպէրինէ ինանըր
 « վէ իպատէթ իսէրսիլ, գըլամ իտին վէ ճէնկէ հազըր օլուն, Հաֆֆ
 « Թաալա հազըթէթլէրի սիզլէրէ միւլէին տիր : Համո իւ սէնալէր օլ-
 « սուն գըլըճլարընըղ քէպին, օգլարընըղ սիվրի, մըղըաֆլարընըղ սի-
 « լէնմիշ տիր վէ Թօփլարընըղ երլտըրըմա պէնպէր : Ալ վաֆթ զար-
 « ֆընտա իսլամ աքէրի տէհշէթ վէ սալլէթլէ գում կիպի, վէ տօ-
 « նանմայը հիւմայուն սէֆինէլէրի տաղար կիպի եիւրիւլիւ սիզլէ-
 « ռէ եարտըմա կէլէճէլէր տիր . . . Պրանսըղլարըն քիւլլէն իս-
 « ռապիլէթինի Հաֆֆ Թաալա հազըթէթլէրի սիզլին էլինիզլէ իճրա ի-
 « տէճէք տիր, վէ իւզկէարըն չէօլ գումունու տաղըթտըղ կիպի
 « պունլարը տալի սիզլէրին շէճաթի սափուրուպ, էսէրլէրի նապէ-
 « տիտ օլաճաֆ տըր : Հաֆֆ Թաալանըն վատը սահիհ օլուպ, տին-
 « սիզլէրէ իւմիտ գալմայարաֆ ճիւմլէսի Թէլէֆ օլաճաֆլար տըր :
 « Պարի Թաալա հազըթէթլէրինէ հէզար համո իւ սէնալէր օլուն » :

Պու ֆերման պէրմուճիպի իրատէ Սըսըրըն հէր Թէրաֆընտա օ-
 գունուպ կէրէք հիւքիւմէթը շէրիլի սուլթանիէտէն վասլ օլան պու-
 էմըր Ալինին ահքեամընտան, կէրէք Սուրատ պէյ Թէրաֆտարարը-
 նըն Թէշվիգաթընտան վէ կէրէք Վնկիլիզլին կիզլի մէմուրլարը Թահ-
 ռիքեթաթընտան Սըսըր ահալիսի ճէսարէթ ալարաֆ Պրանսըղա իֆ-
 րաթ խուսուսմէթ իպրաղ իթմէյէ պաշլատը : Ալ է պաշլըճա Շէյի վէ
 իւլէմա Թագըմը պիւթիւն ահալիյի Թուղեանա աավէթ իթմէքտէ
 օլուն, էօթէտէ պէրիւտէ զօրպալըգ ալամէթլէրի տալի կէօրիւն
 մէյէ պաշլատը, Պրանսըղլար պու պապտէ ֆէվգ էլ ատէ շիտտէթ
 կէօսթէրիպ, Թուլթուուգլարընը Թիւֆէնքէտիլէր, լաքին հիսսի Թա-
 պիի իլէ ախչամա սապահա պիր պէօյիւք ֆէսատ տալի պէքլէնիլմէք-
 տէ իտի :

Մէտինէյի Սըսըրըն սօգաֆլարը զայլէթ տար օլտուգտան մատաա,
 արապլարըն եաղմա հիւճիւմիւնտէն սալիւմ օլմաֆ իւզըրէ կէճէլէրի
 մահալլէլէրին ճիւմլէսի մէթին վէ ճէսիւմ գաբուլար իլէ գաբաթըլըր
 լար : Պօնաբարթէ իֆրաթ տգըպէթ էնտիշլէրէ, Սըսըր ահալիսին
 զօրպալըգա գալգմալարընը իպթիատտէն պէրիւ իհթիմալը սայրապ,
 պու գաբուլարը գաբայարաֆ մուգավէմէթ իտէմէմէլէրի իչիւն Սը-
 սըրա վիլուտինտէ ճիւմլէսինի պօղտուրմուշուտու, Պրանսըղլարըն
 պէլտէյի Սըսըրտա ումուլի պիր գաթթալտան գուրթուլմալէրի աւ-
 ճաֆ պու իհթիաթէ համլ օլունուր :

1798 Թըշլինի էվլէլին պիրինտէ կէճէլէյին Մէտինէյի Սըսըր-
 տա Պրանսըղլար ալէհինէ պիր տէհշէթլիւ Թուղեան տըր զուհուր
 իլլէտի : հէր Թէրաֆտան ահալի սիւահլանըպ, Պրանսըղլար գաթլ-
 օլուն տէյի պաղըրշմատա, տար սօգաֆլարտա բասթ կէլթիլէրի Պը-
 րանսըղ սօլթաթլարընը վուրուպ էօլթիւրմէյէ պաշլատըրար : Պրան-

սրդ ասքերի իմտատա եէթիշիպ հէր սօգաղըն պաշընը գարաղօլար թուլթուլար, վէ ահալի իլէ ասքեր թիւֆէնը աթէշի իլէ պիրիպիրի նի եագմայա պաշաորլար: Սուրատ պէյ, ճասուլարը մարիֆէթի իլէ պու իսթիլալէն խապերտար օլտուղունտան, արապ վէ քէօլէ մէնլէրի տախի Սըսըրըն արշարըսընտան ահալիյէ իմտատա կէօնտէր միշ իտի: Պօնաբարթէ պու էսնատէ Սըսըրըն տըշարըսընտա օլան օրտուտա օլուպ, իսթիլալէն խապէր ալտըղը կիպի, ասքերէ եօլ վէրիպ շիթապլէ Սըսըր իւգէրինէ եիւրիւտիւ, վէ գաբուլարը գաբալը պուլտուղունտան Պուլագ թէրաֆընը տօլաշմայա մէճպուր օլտու: Սըսըրըն իչէրիսինտէ պիր տէհշէթիւ գաթթալ պաշամըշօր, հէր սընըֆ Պրանսըղար խանէ տէրունլէրինտէ վէ սօգազարտա արապլարըն էլինտէն գաթլ օլտուլար, Սըսըր գօմանտանը Տիւբիւլիեի, վէ տիւլալէր Սիւլգօլքիյի արապլար գըլմա գըլմա իթաիլէր: Սիւհալը ահալի ուլու ճամիլէրէ թօփլանիպ, վէ գալէ կիպի տէրունլէրինէ սըղընըպ, օրատա օլան շէյիլէրաէն եէնիտէն թալիմաթ ալարապ ինթիւ գամ աթէշի իլէ բիւր գըվըլճըմ թէքրար տըշարը ուղարարլար ըտը, իմամլար, շօճալար միսարէլէրէ չըգըպ ահալիյի գաթթալ տալէթ իտէրլէր, վէ մուվաֆֆապիյէթլէրի իշիւն տուլար օգուրլար ըտը, էլհապը Սըսըրըն իչէրի վէ տըշարըսը, Սայիտ, Պահիրէ հէր թէրաֆ չէօլէ գաստար աթէշը իսթիլալ իլէ բարլայըպ պիր լահգէտէ պիւթիւն Պրանսըղարը եագըպ քիւլ իթմէք րատէսինէ կէլմիշ իտի:

Պէյլէ պիր տէհշէթիւ մուխաթարա արասընտա Սըսըրտա Պօնաբարթէ կիպի ճէսուր վէ պիֆուլթուր պիր գօմանտան պուլունմա մըշ օլտա մէմալէքի Սըսըրիյէ Պրանսըղըն էլինտէն քեամիլէն գօլթ թուլտուգտան մատատա պիր նէֆէր Պրանսըղ սաղ վէ սէլիմ վէթաւ նընա ալտէթ իաէմէզ իտի:

Պօնաբարթէ պու աթէշը ֆէսատ արասընտա քէնտինի շաշըրմալ յըպ, կէճէլէյին հէր թէրաֆա եալլէրլէր կէօնտէրլէրէք, տըշարտան իչէրի տիւլման ասքերի սըրագմամագ վէ եօլարը քէսմէք իւգըէ խալըճտա պուլունան Տիւկա, Սընու վէ Տըգէ ճէնէրալարա գօմանտալար կէօնտէրաի. վէ քէնաիսի պիր ֆըրգա ասքեր պըպ աթէշ կիպի հէր թէրաֆտան Սըսըրըն իչինէ կիրտի. վէ հէր մէվգիէ գօմանտալար վէրիպ գօլ գօլ ասքեր իլէ Սըսըրըն ճատտէլէրինի սարըպ իհալթէ իթտի. մէյտանլարը թօփ իլէ չէվիւրտի, վէ զօրպալարա մուսալլաթ օլարագ ճիւմլէսի էօնիւնտէն գաշըպ ուլու Վըհար ճամիսինէ իլընճախընճ թէճէմիլ իթտիլէր. Պօնաբարթէ շիտտէթլէ հիլմիյէթի իմթիզաճ իթտիրիւպ վէ զօրպալարա էլիլէր կէօնտէրիպ, թէսլիմ օլտուգլարը հալտէ աֆվ թէքլիֆ իթտի. զօրպալար կիզլիաէն թահրիք օլունարագ տայանըպ թէքրար մուգալլէմէթ վէ մուգաթէլէյէ պաշաարլար: Պու էսնատէ գուտրէթտէն զուհուր իտէն պաղը ալամէթը սէմալլիյէ տախի Պօնաբարթէնին իմտատընա եէթիշի: Սըսըրտա նատիր կէօրիւլիւշ շէյ, հալա նակեահ սիահ պուլուլթալար իլէ գարարըպ, շիմէքլէր չագմաղա, վէ երըրըրմլար տիւլմէյէ վէ թուֆան կիպի եալմուր եաղմայա պաշաորը. ահալինին իշինտէն

միւթէնաստրպ վէ իթիմասը խաֆիֆ օլանլէր պուռու զազապուլլահէ
պիր նշանէ ատոտ իտիւպ, Պօնաբարթէնին այաղընա գաբանարապ
աֆվարընը նիապ իլէտիլէր : Պօնաբարթէ էօրֆ իլէ ճէվապ վէրիպ,
« Սէրհամէթ վապթը կէջիլ տիր . պաշամապ սիզտէն, պիթիրմէք
» պէնտէն » տէտի . վէ ագիպլինտէ Գօմանտա վէրիպ, թօփլար տալի
եըլտըրմ կիպի ճօմիի ազհար իւղէրինէ թմէշ իթմէյէ պաշատըլար .
պալթաճըլար գաբուլարը բարչալարպ, սիւնկիւլիւ առքէր իչէրի կիր-
տի : Պօնաբարթէ շիտտէթը զազապընը ալէլ ումոււմ Գօրպալարըն իւ-
ղէրինէ տէօքմէյիպ, իչլինտէ ֆէսատ պաշարընը արաթըպ, պուլտու-
րուպ թէֆրիգ իթտիրտի : Պոնլարըն իչլինտէ մուգատտէմա Պօնա-
բարթէնին թէշքիլ իթտիյի տիվան ազալարընտան պէշքիշի վարտը .
պուռլար վէ պազը շէյսլէր, իմամլար վէ վիճուհլար վէ ոայըր ֆէսատ
պաշըլարըն .քեաֆֆէսի թիւֆէնկէ թութուլտուլար . վէ պիր գաշ այ
զարֆընտա հէր կիւն պէշ օն քիշի գաթլ օլունուպ, լէշէրի չուվա-
լարա վալ օլունարապ Նիլէ աթրըրտը » :

Պօնաբարթէ արէլ ումում ահարլյէ տախի պիր զաղէպ իմէք ի չիւն, տիվանը գալորորոր, վէ մէմէքէթի ապքերի հիւքիւմէթի իտաւրէսինէ վէրաի, վէ էօրֆէն աղըր վէրկիլէր ալընպ, ահալինին կէօւթէրէճէյի թավը իւ հարէքէթէ տայիր պաղը իւնլար Աըսրըն հէր թէրաֆընա նէշը օլընարապ, պու էօրֆ վէ շիտուէթլէ ֆէսաա թէս կին, վէ ասայիշ վէ իսթիրահէթ վազի օլըս, Պօնաբարթէ Աըսրըսա տուրտուգճա պիր տախի բիմնէ պաշ գալորորամաղ օլտու :

4. Պօնաբարթէ պու մուխաթարստան գուրթուլուպ, էյալէթ-
լէրտէն տախի ահալինին սիւքիւնէթինէ տայիր ան պէ ան խայրըը
խապէր կէլմէքլէ գալսի միւսթէրիհ օլուպ, Սիւվէյիշ պէլնի վէ պու
ճիվարըստա օլան էսկի զէման էսէրլէրինի.քէշֆ իթմէք իւղըէ թըշ-
րէյնի սանի սոնլարընտա Սըսրտան իւչ պէօլւէք ապէր իլէ Սիւվէյի-
շէ տօղըու հարէքէթ իթոի: Իհլը իլմ, վէ գալէմ վէ սիլահտան,
Պէրթօլէ, Սօնթ, Տիւլէրթըր, Վօսթա, Լէբըր վէ Վաֆարէլի
Տիւֆալիա, Պէրթիյէ վէ Տօմարթէն նաման ճէնէրալար Պօնաբար-
թէյէր թիֆապէթ իսիւպ, իւչ էիւղ.քիշիտէն միւրէթթէպ պիր.քէր-
վան օլարագ.էօյա թէվան օյոուլար: Իւչ կիւն իւչ կէճէ չէօլտէն կէչ-

1 Պօռնուգարթէնէն եւ եաղըարընտա պու
խուսուսա տալիր շու մէքթիւպէր պուլուն
մուշտուր : Ճէնէրալ Տիւհայտ . 19 քեանու
նու սանի 1799 . “ Մաղըպիլէրի , Մէք.բ.թ.լւ.
դրի , վէ եօղարը Մըլըրտան կէլէրէք պիլէ
ո գարլը սիլալ չէքիւլէրին Ճիւմէսինի թիւ
ո ֆէլքէլէսին , Ալտուլլան , Անմէտի , վէ
ո սայըր սախանէ հարէքէթ կէսթէրնիլի , վէ
ո Օսմանլը զօրպալըպ թահրիք խտէնլէրին
ո քեաֆֆէսինի գուրչունա թու.թտուր ո : Պա
տէհու 19 հաղիրանտա . “ Քրանըպալա գար
ո ըլ ֆէսատ գաղըրանսարլըն քեաֆֆէսի գուր
չուլան թիւթիւլուն ո : Վէ նիհայէթ 8 թէ.
մուգ թարիիթլէն եաղարըլ մէքթիւպէ :

« Զ խրատ խմբերի զվեր օլունանդարն քեաֆն
 ո ֆէսի գուրչունա թու թու լաճազ տրը , շա,
 ո սան , Եուսուֆ , Իպպահիմ , Սալմն , Սէհնմ
 ո մէտ , Պէքիւր , Մուսթաֆա , պուլսարըն ճիւմ
 ո լէսի քէօլմէն տիւ , գալէտէ մահմուտ օղն
 ո Եաֆա , միւսէն տիւ սալըզ , Ապտուլահ աղա ,
 ո նըն պաշըն քէսնն ո : Պօմնաբար լէյն իֆրաթ
 թէրաֆտարըզ խտէլէր , պուլունտուղւ ֆէվզ
 էլ ստէ մուխաթարալը հալ վէ հնէթ վէ բօ
 լիթիգատան պու . շիտտէ լիալ պլ իթմիշտիր
 տալէրէ , վէ քէնտիտի տալիւ իկը կիւնէ օլէլէ .
 գապա ինտաւարա րաֆա ո իկի իկիպու օլունէն ,
 պօղոնուր , լըւլըլը , խապիւ լէ իտաւաթ էէֆա .
 իտաւաթ տիւր տէմիշ տիւր :

տիրութեն սօղրա Սիւվէյիշ պէլնէն վէ պահրը ահմէր տէնիլէն գըրմըզը տէնիլին քէնարնիս վասլ օլտուլար: Պօնաբարթէ սէվահիլի մուայէնէն խոիւպ, Սիւվէյիշ պէլտէսի խթիհքեամաթընըն թէքմիլ օլտուլարնը էմր խլէտի: պատէհու գըրմըզը տէնիլին էօթէ թէքաֆընա եանի Մըէպիսթան մէմալքինէ կէշիպ, թէվրատուա մէշուր օլտն Սինա տաղընըն էթէյինտէ, Հագըէթը Սուսա բէյլամպէրին ասա իլէ վուլուպ գայալար արասընտան չըգարտըզը հիքմէթի չէշմէյի զիարէթ իւ տիւպ, սուլունտան տախի նուշ խլէտի:

Սինա տաղը մանասթըրլարնտա միւթէմէքիւն բում¹ բահիպլէրի Պօնաբարթէնին օ ճիվարլարա կէլտիլինի իշիթտիքտէ, պաշ բուհպանլարը քէնտի վէքիլի իլէ պաղը միւթէպէր բահիպլէրի վէ մանասթըրը մէզքիւրտէ պինլէրձէ սէնէլէրտէն պերիւ հըֆօ օլտնան զիարէթ քիւթիւպիւնիւ հուզուրունա կէօնտէրիպ, իսմինի գայա իթմէսինի նիաղ խլէտիլէր: Պահիֆէնին պիրինտէ մանասթըրը մէզքիւրիւ զիարէթ խտէն խալիֆէլէրտէն, Միւ, Սալէտտին, Իպրահիմ վէ սայրըլարըն խմէրի եաղըլմըշ ըտը: Պօնաբարթէ պուլնըրըն եանընա քէնտի իսմինի տախի թահրի խոիւպ, հէմ մէզքիւր բահիպլէրի մէմնուլն խոիւպ, հէմ տախի քէնտիսի թէֆախսուր խլէտի:

Մըէպիսթանտան կէրի տէօնիւշտէ, Պօնաբարթէ կէճէյէ թէսա տիւֆ իտէրէք քէնտիսի վէ բէհպէրլէրի եօլու շաշըրտըլար, վէ մէտտ¹ վագթը օլտուղունտան սուլար թաշմայա պաշլատը, վէ կիթտիքձէ արթըպ կէճէ գարանըղընտա սուլար աթլարըն կէօսիւնէ չըգմայա, վէ պաղը եէրտէ տախի այագլարը սուտան քէսիլիպ եիւզմէյէ պաշլատըլար: Հէր թէքաֆտան գօրգու սէտալէրի զուհուր խոիւպ, սաֆիլար պօղուլտու, վէ պիւթիւն քէրվան բէրաքէնտէ օլարագ սալգալար արասընտա գալտը, նիհայէթ Պօնաբարթէնին ֆիթուր սուղուղու իլէ ճիւմէսի պիր տայրէյէ թօիլանըպ, վէ էօնտէն գըլաղուզար կէօնտէրիլէրէք եավաշ եավաշ եօլ գաթ խոիլիւպ եարը կէճէ սէլամէթլէ Սիւվէյիշ վասլ օլտուլար: Պաղը մահալտէ Պօնաբարթէնին բէհպէրլէրի իմոտա եէթիշմէսէլէր վէ օմուզարընա ալըպ գուրթարմասալար, քէնտիսի տախի պի իշիթիպահ սուլա զարգ օլաճագտը: Պու տէհէթիւ մուխաթարատան գուրթուլուպ Սիւ

¹ Տըշ տէնիլլէրինտէ օլտն ճէղը Իս Դէպ, եանի տէնիլլէրին հէր կիւն եիրմի տէօրթ սասթ զարֆընտա, եիւքսէլպ աղպմասը էրպպը վուգուֆա մալլումիլ, վէ տէնիլլին չէքիլմէսի արէպիտէ ճէղը վէ ճօշմարնտ Դէպ թապիր օլտնուլար: Էրպպը ճօղաֆիա պուտուն սէպէպինի Էմնին եախտա Գամէրին եախտա իթիլին տախի տէվիլ թէյսիլինէ համլ իւ տիւպ հիսապլէրինի պուլմուշար տըր: Պու վէճիլէ տըշ տէնիլլինտէ հէր կիւն սուլար գու պարմայա պաշլալըպ օն իքի սասթ թաշըպ եիւքսէլպիտէն սօղրա օն իքի սասթ տախի կէրի չէքիլիպ թէնիլ օլտը: Պու ճէղը իւ մէտտին եիւքսէլք տէրէճէսի հէր մահալտէ պիր

օլմայըպ, թէշէքքիւլիւ արալլէն կէօրէ պիլա տտէմ պօյունտան պէշ տտէմ պօյունտադ եիւքսէլին եէրլէր վար, վէ խուտուա տէնիլ քէնտըր տիւղ օվա օլաուգու հալտէ տէնիլ պիր իքի սասթլը եէրտէն չէքիլիպ վէ գուրալարը սու գապար, հէր եէրին ահալիսի տէնիլին նէ վագթ չէքիլլէճէյինէ վագթ օլտուգլարընտան, քէնտիլլէրին մուխաթարայա իլգա իթմէյէրէք մէտտ վագթը կէրի չէքիլլէր վէ պաղէն կէմիլէր գայըլար վէ սայրէ տախի գարտա վէ տէնիլլտէն ուղագտա պալըպ, սուլար ճօշտուղու վագթ եինէ տէնիլլէ չըգարլար:

վէյիշէ վասլ օլտուգտան սօղրա, « Պէն Կաթի Վերաւուն Կիւի Գըմըշը
 » Կէնիւտէ պալլայ Կօղաւաճագըմ. վէ Կիւ Կիւի Կէյիշէ Կիւնէա Կէյ Զէյիշէ
 » Կէյիշէ Զէյիշէ » տէտի :

Պատէհու Սիւվէյիշին կիւմրիւք վէ իտարէսինէ հիւքիւմէթէ ֆայիւ
 տէլիւ օլաճագ սիւրէթատ պիր նիզամ վէրիպ, օրատան մախտուս
 թաթարլար չըգարարագ Կրանսըղարըն Սըսըրը զապթ իթտիքլէրինի
 վէ Մրապիսթանէ սահիպ օլտուգլարընը Սէքքէ շէրիֆինէ տախի րէս
 մէն իշար իյէտի :

Մրապ Գապիլէլէրինտէն տախի թագըմ թագըմ մուրախտար
 կէլիպ Կրանսըղ իլէ իթթիֆագ իթմէք էմէլինատ, օլտուգլարընը
 պէյան իտէրլէր իտի :

Պօնաբարթէ իբի իւշ կիւն Սիւվէյիշտէ արամ իթտիքտէն սօղրա,
 թէքրար Սըսըրա ավաթ իտիւպ, ֆագաթ կէլտիի եօլտան կէրի
 տէօնմէյէրէք արգատան Վէլպէյիթ եօլտանտան մուրուր իյէտի : Սիւ-
 վէյիշտէն իբի սաաթ մէսաֆէ պրըրըր պրըրմազ, հազրէթը Իսաաւան
 պին պէշ եիւղ սէնէ գատար էվլէլ կէլիպ Սըսըրտա մէշհուր օլան
 Սէսութրի փատիշահն Նիլ իլէ Կըմըշը տէնիզի պիթիշտիւմէք իւզ-
 րէ ինշա իթտիւմիշ օլտուգու սու գանալընըն երգընթըլարընա թէ-
 սատիւֆ իթտիլէր քի էօթէտէ պէրուտէ եէր եիւզիւնտէ կէօրիւնիւպ
 պագիսի գում տաղարը ավթընաա գալըպ զայպ օլմուշտուր :

Պօնաբարթէ մայէթիւնտէ օլան աթըր ապքէրի իլէ Վէլպէյիթէ
 տօղրու կէլմէքտէ էսնայը րահտէ թիւրա թէպմիյէ օլտանն չէօլ ա-
 րապլարընըն պիր քէրվանընա թէսատիւֆ իթտի. Պօնաբարթէ պու-
 արապլարըն պինտիի հէճին տէվէլէրինին սիւրաթը հարէքէթինի վէ
 աթտան զիատէ գօլայ գուլանրըշը վէ հէր մանսիւրայա էվլէրիշի օլ-
 տուգլարընը այնէն կէօրտիւքտէ միւթէհայիր օլտու : Պօնաբարթէ
 արամ իտիւպ, վէ օղուլուղու Իօթէն Պօհարնէ, վէ Իտուարա Կօլ-
 պէր, վէ սայըր կէնճ զապթմանէ էմը իտիւպ հէճինլէրէ պինտիրտի,
 վէ կէօնալէօն հարէքէթլէր իթտիրտի : Պուլար տախի ազ վագըթ-
 տա արապլար կիպի պու տէվէլէրի գօլայճա գուլանմազա միւգթէ-
 տիր օլտուգլարընտան Պօնաբարթէ հէճին պէօրիւքլէրի թէշքիլէնի
 թասմիւմ իտիւպ, իլէրիւտէ պուլնարա տախի պիր նիզամ վէրտի : Հէր
 պիր տէվէյէ սըրթ սըրթա իբի ատէմ պինիպ, պու տէվէլէրէ մախ-
 սուս օլան սիւրաթլա ասլա տուրմայարագ եիրմի օթուզ սաաթլըգ
 եօլ գաթ իտէրլէր իտի : Մրապ հարամիլէրի պիւթիւն մէմալլէրի խա-
 րապ իթմիշ օլտուգլարընտան, Պօնաբարթէ պու պէօրիւկիւ իւք էվ-
 վէլ մէգըիւր արապ հարամիլէրինին թէագիւպինէ թայէլին իյէտի :

Պօնաբարթէ Վէլպէյիթէ վասլ օլտուգտա, Պասըր ալինին Ինկիլզ-
 լէ իթթիֆագ, վէ Կրանսըղա գաթը մուամլէլ վէ իլանը հարապ իթ-
 տիլինին րէսմի խապէրինի օրատա ախզ իյէտի : Տէվէթը ալիւ Ին-
 կիլիզին մուամլէնէթի իլէ ճէսիւմ հարապ թէտարիքէաթընա թէշէպ-
 պիւս իթմիշ իտի, վէ պաշըճա իբի օրտու թէրթիպ իտիւպ պիրիսի
 Իտուստա վէ տիկէրի Վէրէշամտա հաղըրլանմագտա իտի : 1799 իւք
 պահարընտա պու իբի օրտու պիրլէշիպ, Կրանսըղըն իւզէրինէ եիւ-

ընդհանրապես իսկ, վե պիտիսի կէմիլէր իլէ կէլիւ Իսկէնտէրիյէ ճիւղա-
րընտա օլան Լյաւհուր լիմանընա չըգաճապ վէ տիկէրի Սըսըր իլէ
Պէրէշամ արասընտա օլան չէօրտէն եիւրիւլիւ Երսրըն խարիճին
տէ պիրլէշէճէքլէրտի : Պօնաբարթէ պու թէրթիպալթըն խապէրինի
ալըր ալմաղ, գուվիլէի մէտրիքէսի իլէ պուլունաուղու հալի էյիտէն
քէշֆ իլէտի : Վազրթ գըշ օլտուղունտան պու իքի օրտու նէ տէ-
նիզտէն վէ նէ տախի չէօրտէն կէշէպիլիւ, իլք պահարտան էվիլէ Եր-
սրա կէլմէյէճէքլէրի աշիքէար իտի, Պօնաբարթէ տայիմա գուլան
տըղը թէտալիւր իւզըն իւզէրինէ կէլէն տիւշմէնի մէմուլէն ղայրը պիր
մանօվրա իլէ շաշըրթմապ վէ պիրլէշմէյէ մէճալ պըրազմամապ իւզըն
քէնախի տիւշմէնին այաղընա կիտիւլ տահա թօփլանմաղտան վու-
րուպ տաղըրթմապ թասաիմիլի պու սէֆէրտէ տախի իճրա իլէտի :
Օսմանլը ապէրի ֆըրգա ֆըրգա, Լքքէա, Համ, Պէրութ վէ սայըր
պէօյիւք պէլտէլէրէ թօփլանմաղտա իտի : Լքքէա վալիսի մէգքիւր
Պօշնապ Լհմէտ ճէգզտըր փաշա Պէրէշամ օրտուտունա սէրապէր նասպ
օլունուպ Համ վալիսի Լյաուլլահ փաշայը չարխա ապէրինէ ամիր
նասպ իտէրէք էօնտէն Լչարիշ գալէսինէ կէօնտէրմիշ իտի : Պու գա-
լէ Երսր իլէ Պէրէշամին հուտուտինտէ վէ չէօրտէն աղղընտա Եր-
սրըն պիր գաբուսու կիպի իտի : Պօնաբարթէ վազրթ ֆէվթ իթ-
մէյէրէք պէր վէճըր աթի ֆիլիալթէ մուպաշէրէթ իլէտի ¹ :

¹ Պօնաբարթէնին եիրմի պէշ օթուղ պին
ապէր իլէ համ Երսրըր զապթ իտիւպ, համ
տէ Պէրէշամին ֆէթհինէ եիւրիւլիւ էսհա-
պը թէվարիտաէն պաղըրընա աղընտան խա-
րըճ պիր քէշֆիլէթ կէօրիւլիւպ, պուտա Պօ-
նաբարթէ եաղընըճա ճէսարէթ իտէմէյէքէք,
ճէպէլը Լյաանանըն Մարտի վէ Տիւրքի ահա-
լիսի, վէ Միւթիւալի նամ Իսլամ րէֆաղիլէրի
իլէ կիլիկտէն մուարէֆէսի վարըրթ : վէ փա-
րիտտէ իքէն Եահուալիլէր տախի Սօլմօն շէյ-
քէլիլին (պաճար) թէճտիտինի վէ քէնտիլէ-
րինէ թէսլիմինի վատ իտէրէք քիւլի ագճէ
ալըրըր տէրէր : Պուշարըն գալիլինճէ Պէ-
րէշամա գատէմ պատըրըր կիպի, Տիւրքիւ,
Մարտի, Միւթիւալի, Իպլանի, Ճիւլիսի ա-
յաղընըր զօրպա գալըճաղար, վէ Պօնա-
բարթէյէ թէրաֆտար օլուպ ապէր եաղըն-
ապըրըրը : Պօնաբարթէ պուշարտան իւշ
եիւղ պին գատար ապէր թէտարիք իտիւպ,
քէնտի եիրմի պէշ պին մէրտ վէ ճէնկէապէր
ապէրի րիֆագալթը իլէ Պէրէշամը, Անատո-
լիյու, Սթամպուլ գատար զապթ իթմէք
էֆքերարնտա իմիշ : Ինթիլիալ տըր Պօնաբար-
թէ պէօյէ պիր շէյ տիւշիւնիւշ տիւր, լաքին
Պէրէշամը զապթ իթմէքտէն քէնտի աղը միւ-
րատը, զամըր աճիլանէմիլճէ Ինկիլիլին շինտ
իլէ գարատան իթիլիալթընը պիւթիւն պիւ-
թիւնէ քէսմէք մէմուլէնէ մէպիլ օլուպ պու-
նա Պօնաբարթէնին էֆքերըր գատարմէսի վէ
բօլթիպաղ տախի թէվալթըր վէ շէհատէթ

իտեր, վէ խապթ օլմաղ իւզըն աթի իւզըրըր
րիվալթէ տախի թարիլիմիլէ տէրճ օլունուր :
Շինախտան հիւքիտաղարնտան թիքթօ Սա-
հէպ էլ պէհատըր նամ Լյապապ տայիմա շինտ
տէ օլան Ինկիլիլ հիւքիւմէթինէ գալըր կէ-
միշ իտէ տէ, նէ աղը, նէ սիլահը վէ նէ տէ
բօլթիպաղը Ինկիլիլիլին իւթիւն օլունուր-
տան, Ինկիլիլիլէր խաղըտան խաղըր զաղար վէ
խաապալթ վէրիւպ, ֆապթ թէքմիլէն ղալէ-
պէ իտէմէմիշ իտի : Պօնաբարթէ Երսրա վալ
օլունուրտա, պու նապապիլէ թահրիլէն մուա-
րէֆէ բէյտա իտիւպ, Նապապ տախի զաթէն
Ֆրանսիացի պէլէր օլունուրտան, պէնիլ-
րինտէ միւքթալթէպէ տախի պաշալըրըր
Պօնաբարթէնին քէսհատըրընտա 23 քէս-
նունու սանի 1799 թարիլիլ իլէ թիքթօ Սա-
հէպէ եաղարըր մէթուպուլն շէօյէ պիր սիւ-
րէթի պուլունուր տուր : « Հատտ իւ հիտա
պէ կէլմէլ վէ մուգաֆիլէր պիր ապէր իլէ,
ո սիլէրի Ինկիլիլ հիւքիւմէթինտէն գուլթաւ
ո մապ էմէլ վէ աղընտի իլէ Գըրմըր տէնիլ
ո գըրաղարնա գատար վատ օլունուրմէր
ո տէ շիմալտէք սիլէրին տախի մալթիլ օլ-
ո մուշ տուր : Եւ Մասգաթ, Եւ Մոգա թա-
րիլիլ իլէ պանա պուլունուրտան հալ վէ
ո հիւքէթտէն պիր խապէր վէրմէնի Եախտ
ո Եւ Սիւվէյիշ Եւ տա Մարա պիր վէքիլ
ո կէօնտէրէք պըրապէր գօնաշմաղղա իֆ-
րալթ էմէլ վէ աղըն իթտիլիլ տախի սիլ-
ո լէրէ պու մէթիւպլէ պէսան իտէրիմ » :

1° Պերեշտ Կեֆերի, վէ Լաւրիշ պեշտիին շապի օլունմար : 2° Պանար-
 րէ լեօլեին էի-րի-յի-յ, վէ պիւր հո-խախարապան Գորիս-լու-յ, էվէլա Կաշայը,
 պաշտի- Լաֆայը ֆելիս Իպեր : 3° Պալը վո-գո-ալ : 4° Լախա հո-հասերէսի,
 վէ ճեպիլը Թապօր հո-հարեպիս : 5° Պանարիւրէ Լախա հո-հասերէսի լեւր
 Իպերէ Լաֆա Ի-լեիսիին Սըւրա Կաշի Իպեր :

1° **Ն**ԵՆԵՐԱԼ Բէնիյէ գօմանտասընտա օլան ֆորգայը, Պո-
 նաբարթէնին մէմալքի Սըսըրիյէ իլէ Լաւրիշ արասըն-
 տա Սալիհիյէ նամ շէհրտէ պըրագապըղը մուգասատէմա իշար օլուն-
 մուշուտու . Պոնաբարթէ Սիւվէիշտէն Սըսըրա տէօնիւպ, Պերէ-
 շամ սէֆերինէ գարար վէրաիյի անտէ, պու ֆորգայա Լաւրիշ իւզէ-
 րինէ եիւրիւմէք իւզըն գօմանտա վէրտի, վէ քէնտիսի տախի փիա-
 տէ ապքերի ճէնէրալէրի Պօն, Վլէպէր, Լան, վէ աթըլ ճէնէրալը
 Սիւրաթ, վէ Թօիճու ճէնէրալը Տօմարթէն . վէ միւհէնտիս ճէնէ-
 րալը Վաֆարէլի Տիւֆալիա իլէ 1799 սէնէսի մահը շուպաթըն իպ-
 Թիտալէրինտէ Լաւրիշ եօլունա րէվան օլտու . պերապէր սիւրաթ վէ
 ֆորգա Թօիու օլարագ էլի բարէ Թօփլարը վարըտը . վէ պիւթիւն
 ապքեր օն իւշ պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ իտի : Պոնաբարթէ Սը-
 սըրտան հարէքէթ իթմէզտէն էվիլէ, Իսկէնտէրիյէտէ օլան յորան
 սըզ ամիրալը Իէրէյէ տախի մէթիւպ եազըպ, մայէթիւնտէ գալան
 իւշ գըթա ֆորգաթիյն իլէ Իսկէնտէրիյէտէն չըզըպ, Պերէշամ գըլը-
 սընա կէլմէսինէ գօմանտա վէրմիշ իտի . յորանսըզ ապքերի Սըսըրտան
 տէնիզ քէնարընա էնտիքլէրի կիպի, մուհասէրէ Թօփլարը վէ սայըր
 աղըրըզլար պու կէմիլէրէ եիւրէնիպ, Պոնաբարթէնին Թէրթիպի
 իւզըն պուշլար տէնիզտէն օլարագ Լաքէպայա նազլ օլունաճագտը :
 Ինկիլիզէր Պոնաբարթէնին Պերէշամ իւզէրինէ եիւրիւտիւյիւնիւ
 տույտուգտա, քէնտիսինի խէլէճան վէ Թէշէվիլիւշէ կիրիֆթար իթ-
 մէք իւզըն պիւր գաշ ֆորգաթիյն իլէ Իսկէնտէրիյէն եանաշըպ, պէլ-
 տէյը մէզքիւրիւ տէյմէյէ պաշլատըլար . պու ճիւմլէ Պոնաբարթէ
 Ինկիլիզէրին ֆիքրինի ազնայըպ գայտ իթմէտի :

Պեր գաշ կիւն զարֆընտա ճէնէրալ Բէնիյէ շուպաթըն 17 ինճի
 կիւնիւ Լաւրիշ շէհրի փիշկեահընա վասլ օլունպ, շիտտէթիւ պիւր
 հիւճիւմ վէ աթէշլէ պէլտէյի զապթ իլէտի . վէ մուհաֆաղա ապքէ-
 րինին պիւր մըգտարը Թէլէֆ օլունպ պագի գալանը տախի գալէյէ գա-

1799 մայիսի 4 իւնտէ Ինկիլիզէր Թիքո սու
 հէպին սըղընտըղը Սէրինիարաթամ մէմէքէ-
 Թիսի մուհասէրէ իտիւպ, մումայիլէյի էլինտէ

գըլըճա մէլտճէ տէյիւշտիւյիւ Էրտէ գուր-
 շուն իլէ Թէլէֆ օլունշ օլտուգուտան, պու
 մէթիւպ ճէվապըզ գալմըն տըր :

չըստ սրղընտը . Իսրահիմ պէյ պունկարա իմտատա կէտիքտէ , պէտէի մէզքիւր աչըղընտա ֆէնա պիր պօղղուն վէրիպ , օրտուկեանընը պըրազըպ միւնհէգիմ վէ բէրիշան գաշմայա մէճպուր օլտու . վէ Վրան սըղ ապքերէրի հատսըղ հիտապսըղ էմվալը մէթրուքէյէ սահիպ օլտուլար : Պու դալէպէնին էրթէսի կիւնիւ Պօնաբարթէ տախի մէվճուտու մայեթի օլան ապքեր իլէ Լլարիշէ վապ օլուպ , Վրանսըղ ապքերինէ բահաթ վէրմէյէրէք , Օսմանը մուհաֆազա ապքերինին գաշըպ սրղընտըղը գուլէլէրին պիրինի թօփ իլէ վուրմայա պաշատը . իքի կիւն սօղրա շէքեաֆլար աչըլուրապ գալէտէ օլան ապքեր վէրա պայրաղընը տիքիպ թէսիմ օլտուլար . վէ Վրանսըղար տէրունու գալէտէ քիւլիէթիւ գախիւրէ , միհիմնաթ վէ ճէպիսանէ պուլուպ տէրէճէյի նիհայէտէ մէսրուր օլտուլար :

2. Ապքերէ թէքրար չէօլ իւղէրինտէն եօլ վէրիլիպ , Կազա շէհրինէ թէվէճիւհ օլունտու , Պօնաբարթէ պու սէֆէրի էքսէրիա հէճին տէվէլէրի իւղէրինտէ կէշիրտի , չիւնքի չարիսա ապքերինէ , արտգօլա , իքի եանա վէ էլ հասըլ հէր թէրաֆա եէթիշէճէք օլտուղունտան , սըճապ վէ եօրղունլուղա Լլարթա աթլարը պու տէվէլէր գաւտար տայանամազար ըտը : Կերէք Սալիհէտէն Լլ Լլրիշէ , վէ կերէք Լլ Լլրիշտէն Կազայա միւմթէտ օլան մէսաֆէ պիւթիւն չէօլ օլտուղունտան ապքեր իֆրաթ զահմէթ վէ մէշապգաթ չէքիպ , էվլէլէրի կիւպի շէքեայէթ վէ սըղըլտըյա , վէ պաղը իթաէթսիղ իք էսէրլէրի կէօթէրմէյէ պաշատըլար , մէսէլա սու վէ կէօլլէլլը պուլտուգլարը անտէ , զապիթլէրինի գապըպ գազըշտրրարապ կէնաիլէրի թէնէֆ . ֆիւս իտէրլէր իտի . պիր կիւն Պօնաբարթէ տախի հէրարէթտէն իֆրաթ պունալըպ , պիր կէօլլէլլը արատըգտա , պիր էսկի պէյթ խարապաթընտա պաշընը թաշա գօյաճապ պիր աղ սիքէր մահալ պուլտու իսէ տէ , ապքերին էլինտէն կիւճիւր վէ սըղըլթը իլէ ալապիլտիլէր : Պօնաբարթէ օրաճըգտա էլի իլէ թաշարը գարըշթըրտըգտա , Լլոս թոս իմէրաթորուն թապիլի օյուլմուշ պիր անթիգա թաշ պուլտու , քի պէրապէրինտէ օլան ալիմլէր դայէթ զիպըյմէթ տիր տէյի թագտիր իլլէտիլէր : Պօնաբարթէ պու անթիգայը իպթիտա ճէնէրալ Լլտրէօսիլէ վէրիպ , պատէհու օնտան տախի ալարապ իմէրաթորիշա Դօղէֆինէ պիր Պօշ եաբտըրթտը քի հալա խազինէի իմէրաթորիտէ սագըլ արը :

Չարիսա ապքերինին պիր ալայը եօլու շաշըրըպ , ախշամտապ տօլաշտրգտան սօղրա մէյեուս վէ միւքէտտէր վէ աճ վէ սուսուղ էճէլլէրինէ պէքլէմէքտէ իտիլէր , Պօնաբարթէ պունկարա եէթիշիպ , վէ սու վէ եէյէճէք մահալինի կէօթէրիպ վէ միւսթէրիհ իտիւպ , անճապ շէքեայէթլէրինի տախի տույտուգտա , « տէյէլիմ քի սու վէ նէ » վալէ տահա կէճ պուլունայար , պունուն իչիւն ճան աղըղը իտիւպ » ճէսարէթտէն տիւշէճէքմիլիտինիղ , նամուսունուղա էօլմէյէ ալը » շըն սօլթաթլար » տէյի թէքտիր իլլէտի :

Պրազ սօղրա քէնաիսի տախի եօլու շաշըրըպ աղ գալըն Քէօլլէմէնլէրին էլինէ աիւշէճէքտի : Քէպէր իլէ քէնաիսի էն էօնտէն կիթ .

տիքը բերին տէն, գում տէրեասընտա ճատտէյի զայս ի թախէր. պիր-
լըքտէ էլ լի գատար զապիթ վէ նէֆէր վար լալ. նակեան գարչըլա-
րընա պիր քէջ չըգըպ, Քէօլէմէնլէր եաղմուր կիպի իւղէրէրինէ
գուրչուն եաղտըրմայա պաշտաւոր : Պօնաբարթէ էյլէնիպ վէ պիր
աարմ իլէրի կիթմէյիպ տիւրպիւն իլէ տիւլմէնին գուվլէթինի քէշֆ
կլէտի քի պին պէշ եիւղ ալթը Քէօլէմէնտէն միւրէթթէպ պիր օր-
տու խոի :

Պախթարընտան վազըթ ախշամ օլուպ, կէճէ իւսթէ կէլտի, վէ
Քէօլէմէնլէր Պրանսըղ ապէրինի աաթթա պիր միւֆրէվէ պէօլլէք
զանն իտիւպ, արգալարընտան գովալամայա գայո ի թմէտիլէր : Պօ-
նաբարթէ Ղլէպէր իլէ եալաշ եալաշ կէճէ գարանլըղընտա կէրի չէ-
քիլիպ, տէօրթ սաաթ սօղըա օրտու մէքէպլինէ սալլմէն վասլ օլ-
տու լար :

Երթէսի կիւնիւ պէջիւք օրտու իլէրի եիւրիւյիւպ, գուշուգ
վազթը Պէրէշամըն վէ Կալանըն չէն վէ չիմէնլար տաղ վէ սահրա-
լարըն թամաշա իտէրէք վէթանլարը օլան Պրանսայը տէր խաթըր
կլէտիլէր :

Կաղա¹ պէլտէսինին գալէլէրի երգըմըշ վէ գաբուլարը գալմամըշ
օլուպ. Ղէղզար փաշանըն ապէրի պէջլէ աչըգ պիր պէլտէյի մուհա-
ֆազա իտէմէյէճէրէրինի խորաք իտէրէք պըրապըպ սալլուշմուշար
ըտը. մէմէքէթին միւթէպէրանը Պօնաբարթէյէ գարչը կիտիպ թէպ-
րիք իլէ չէհրէ տալէթ կլէտիլէր : Պօնաբարթէ օրտու իլէ պու պէլ-
տէյէ կիրիպ, ապէրէ իքի կիւն րահաթ վէրտի. վէ ճիւմէսի թէ-
նէֆֆիւս իտիւպ չէքտիլէրի զահմէթի ունուլթուլար : Պու էսնա-
տէ իւմէրայը ապէրիէտէն պազըլարը Պօնաբարթէյէ Գուտու չէ-
րիֆի ալմասընը թէքլիֆ ի թախէր իսէ տէ, եօլար տաղիսթան, վէ
բէրաքէնտէ ()ամանը ալթը ապէրի հէր թէրաֆը գաբլաթմըշ օլ-
տուղունտան, Պօնաբարթէ պու սէֆէրին նիզամ ապէրինէ ույա-
մայաճաղըն քէշֆ իտէրէք սարֆը նաղար կլէտի :

Սարթըն իւջիւնճիւ կիւնիւ Պօնաբարթէ օրտուսու իլէ պէրա-
պէր Լաֆա² պէլտէսի փիշկեահընա վասլ օլտու : Պու պէլտէ Կաղա

¹ Իպրանիճէ կաղա, ձերն տէմէք տիր. պու չէհր էսկի զէմանտա Ֆէնիպէ էյալէթի նին պիր պէջիւք պէլտէսի խոի. վէ տէնիպէ եազըն տըր : Թէվրատը շէրիֆ գալլէնիճէ, գուվլէթէ մէշուր օլան Սամսոն, պու չէհրին գաբուլարընը պըրթայըպ կէօթիւրտի. պատէհու պիր տէրայըն տիրէկէրինի եէրին տէն օյնաթըպ իւշ պին Ֆիլիսալիւ իլէ քէն. սի տախի ալթընտա գտալը : Պու պէլտէյի Խաբանի փատիլաշը Էպէկէա, վէ բումի Խիկէն տէր վէ սայըլալը պըպ, պիր գաշ տէֆա երգըտը վէ եաբըտը. Ֆրանսիլարըն ախը իթտիլէրի վազըթ պէշ պին նուֆուսու վար լար :

² Եաֆա : Պու չէհր Թէվրատտա Յօպէ թէսիլէ օլուսուր քի Խաբանիճէտէ Ֆիւլէ :

Ձերն տէմէք տիր : Պու չէհր պիր տաղ իւղէ-
րինտէ նիւ տայրէ շէքլինտէ եաբըմըշ օլուպ, էվլէլէրի մէթին շիմոի խարապաթ պիր գալէ-
սի տէ վար. վէ ահալալի չօղու Խալամ, պապի գալանը բում, Էրմէնի վէ Գաթիլէք ճէման օն պին նուֆուսա եազըն տըր. էթրաֆընտա զայէթ լաթիֆ վէ մէվէտար պաղէլէրի վար, վէ Գուտու շէրիֆէ վիտէթէ կիտէն հաճիլէրին իսկէլէսի տիր : Պու պէլտէ զայէթ էսկի օլուպ, Նուհ վազթընտան գալմա տըր տէյի ըրիպէթ գըլընըր : Պու պէլտէտէ կէրէք հաղէթը Խատտէնէ վլէլ վէ կէրէք սօղըա պէջիւք պէգ յիւք վուգուաթըր օլմուշ տուր : 1799 տա մուվազպաթէն Ֆրանսիլարըն էլինէ կէլտի : 1840 տա Խիլիլիլէր, Մըսըր վալիստէն ալ լըպ տէվլէթը ալէյէ թէսիլմ իլէտիլէր :

կիպի աչքդ օրմայրայ եիւքսէք տիվարլար իլէ միւհիթ , վէ վաֆիր վէ ճէնկեալէր պիր ապքերլէ միւսթահֆէզ իտի : Ղէզլար փաշա էն սէշ մէ ապքերինի պու պէլտէնին մուհաֆազաւրնա կէօնտէրիպ , պուհըար սա պաթալ թօփլար վէ պին իքի եիւզ գաւտար թալիմլի ()սմանլը թօփաւլարը վար ըտը : Պու ճիւմլէ պէօյլէ պիր պէլտէ հէմ Պէրէշամըն քիլիտի , վէ հէմ տախի Պրանսըզըն կէմիլէրինէ ալա վէ մուհաֆազալը պիր լիման օլապիլըր օլտուղունտան , հէր չի պատէպատ Պօնաբարթէնին թաոմիմաթը իւզըէ պիր սն էվլէլ ալընմալըլտը : Իւշ կիւն զարֆընտա մուհասէրէ թէրթիպ օլունուպ , Պրանսըզլար թօփ իլէ գալէշի վէ շէհրի տէօյմէյէ պաշտարար :

Եւ վագըթ զարֆընտա գալէ տիվարլարը երգըլը վէ շէքեաֆլար աչքըլը ապքերին հիւճիւմի միւմքին օլտուղունտան , Պօնաբարթէ տիզտարա պիր ()սմանլը կէօնտէրիպ սէրիան թէսլիմ օլմաւընը թէք լիֆ իլէտի . տիղտար ճէվապ եէրինէ ()սմանլընն քէլէսինի քէսիպ Պօնաբարթէյէ կէօնտէրիպ . վէ քէնտիտի տախի ապքերլէ տըշարը ուզըատը . պու ճիւմլէ Պրանսըզըն խաթթլարընը պօզամայրը վէ աթէշ լէրինէ տայանամայրը խայը թէլէֆլէ իշէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտու . տիշամընը գուլէնին պիրիտի տախի կիւլէլէրտէն երգըլըպ հիւճիւմէ պիր պէօյիւք մէյտան աչքըլը : Երթէսի սապահըր եիւրէք գըյըլաճաք պիր հալ միւշահէտէ օլունտու . շէհրին Իսէվի ահալիտի իհթիար , գարը , չօճուգ , էլլէրինտէ հաչլար իլէ տիվարտան տըշարը ուղըպըպ իքի աթէշին իշինտէն կէշէրէք , իրիւլիւն , իրիւլիւն , պաղըրըշարաք Պրանսըզ օրտուսունա տախիլ օլուպ , հիւսնիւ մուսմէլէ իլէ գապուլ օլունտուլար :

Պունուն իւզէրինտէ մէմլէքէթին իւսթիւնէ հիւճիւմ իտէն Պըրանսըզլարըն վէ մուհաֆազա իտէն էքսէրի Լընաուտ ապքերինին կէօնթէրթիլէրի շիտտէթ վէ մուգաթէլէ թարիֆ օլունամալ : Պըրանսըզլար պիր գաշ սաաթ զարֆընտա շէհրին իշինէ կիրտիլէր . հէր թէրաֆտա գարըլըզլը սէլ կիպի գան ագմայա պաշտար . գըլըպ սա աթ կէահ հաղմա , կէահ գաթթալ , պու իքի աֆէթէ պիրտէն մուս թաղըաք օլտու Լաֆա պէլտէսի : Պօնաբարթէ , Պօհարնէ վէ Վրօա զիէ նաման եալէրլէրինի կէօնտէրիպ , կիւճ իլէ Պրանսըզ ապքերինին իրըմընը մէքս իտէպիլտի . վէ պու վէճհիլէ տէօրթ պին գաւտար Լընաուտ մուվագգաթէն գըլըճ վէ գուրշունտան գուրթուլտուլար : Պուրասա տախի տէրունու գալէտէ օլան քիւլլիէթլիւ թօփ վէ մի հիմմաթ Պրանսըզլարըն էլինէ կէչտի :

3° Պու պէլտէտէ Պօնաբարթէյէ պէօյիւք լէքէ օլաճաք պիր վուգուաթ օլմուշ տուր քի , էն զիտտէ թէրաֆտարըք իտէնէր տախի ինքեար իտէմէյէրէք էօզը պէյան իթմէքլէ Պօնաբարթէյի փաքա չըգարմալա չալըշմըշլար տըր : Ելարիշտէն գաչան պին իքի եիւզ աւքէրլէ Լաֆա մուհաֆազա ապքերի օլարաք ճէման տէօրթ պին Լընաուտ եէսիր տիւշիւպ խանլարա մահպուս օլմուշուտու : Պունլարը Պօնաբարթէնին հուզըրունա չըգարտըգտա , տէօրթ պին քիշիլի պիրտէն կէօրտիւլիւ կիպի , “Եւ եաբայըմ պէն պու աւտամլարը շիմտի

« Եւ ի տէրի Պօնաբարթէ . պունկարա եհտիրէճէք էքմէյիմիզ մի վար . Դը
 « րանսայա եախօտ Վըսրա կէօթիւրէճէք կէմիլէրիմիզ մի վար . պուն-
 « լարը պանա կէթիրմէքէ պիր իշ մի եաբմըշ օլտուհուդ » : Աճնէ-
 րալլար ճէվապ վէրիպ , պունկար քէնտի րատէթլէրի իլէ թէսլիմ՝ օլ-
 մուշ իքէն , գապուլ իթմէմէքաւ օլտն մուխսթարայը վէ քէնտիսինին
 ինսաֆ վէ ինսանիէթլէ տափրանըն տէյի թէնպիհ իթմիշ օլտուհու-
 նու քէնտինէ պէյան իթտիլէր : « Իվվէթ տէտի Պօնաբարթէ . պէն
 « սիլէ ինսաֆ վէ ինսանիէթ թէնպիհ իթտիմ , լաքին գարը , չօճուգ
 « վէ իհթիարլար իշլւն իտի . պունկար էլի սիլահը ապէր տիր . պուն-
 « լար իլէ ճէնի իտիւպ էօլմէք եա էօլտիւրմէք լազըմ՝ ըար , նէյէ կէ-
 « թիրտինիզ պու սէֆիլէրի պանա , նէ եաբապիլիլիմ պունկար ի-
 « չիւն » : Իշհասը աիվանը հարպտէ իւշ կիւն պունկարն հապգըն-
 աա միւզաքէրէ օլունտու , լիմանա պիր գաշ կէմի կէլի մէմուլինտէ
 իտիլէր , օ տախի կէօրիւնմէտի , Պօնաբարթէ եէնիտէն գան տէօր-
 մէմէք իշլւն թէչէվիլէ կիրիֆթար օլմուշուտու . տէօրթ պին քիշլի
 Վըսրա կէօթիւրէճէք գառտը գարազօլու ապէրտէն այլըմադ տա-
 խի միւմքին տէյիլ իտի , վէ պունկար սէրպէսթճէ սալըվէրիլէլէր , եէ-
 նիտէն սիլահ ալըպ տիւշմանա գարըշաճալարը աշիքեար իտի : Դի-
 հայէթ աիվանը հարպըն գարարը մալիւմ՝ օլուպ , ապէր տախի իճրա-
 սընը թալէպ իթտիլէր , Պօնաբարթէ հիւքմ իթմէյէ մէճպուր օլուպ ,
 տէօրթ պին արնաուտ սաղ սաղ վէ սիլահպը օլարապ եա գըլըճ եա
 գուրշաւն իլէ թէլէֆ օլտուլար¹ : Եւ լալընըզ Վըսրըլար վէ Վէօլէ-
 մէնլէր գարազօլ իլէ Վըսրա կէօնտէրիլէպիլտիլէր :

Երբնձի վուգուաթ , Եաֆաուա Դրանսըզ ապէրի ()սմանը ապէ-
 րի իլէ պօղալ պօղալա կէլէրէք վէպա իլլէթինէ պուլաշորլար : Դը-
 րանսըզ ապէրի վէ պաշլըճա 32 ինձի ալայըն նէֆէրաթը պու իլլէթ-
 տէն գըրըվմայա պաշլալար ճէնէրալ Պօն վէ Բամբօնտան կէլէն
 ճուրնալարաա խասթալարըն կիթտիքճէ արթալըլ թէպէյեիւն իտէր
 իտի , պիլթիւն Դրանսըզ օրտուտու պու աֆէթին չիտտէթինի տու-
 յուպ , մէյուսիէթէ կիրիֆթար օլտուլար , Պօնաբարթէ տէր ագապ
 վասի խասթախանէլէր թէրթիպ իտիւպ միւմքին մէրթէպէ ուտուլու
 գարանթինա իւզլէ թիմաշ օլունմալէրինի էմը իլլէտի : Վէ ապէրէ
 զայրէթ վէ ճէսարէթ վէրմէք իշլւն Պօնաբարթէ պիր կիւն Պէսիէր
 վէ Պէրթիյէ նաման ճէնէրալար իլլէ խասթա գօվուշարընը զիարէթէ
 չըգըպ , հէր խասթանըն եանընա եազլաշորապ այրը պըր թէսէլի
 իթտի , վէ պազըլարընըն եարալարընը տախի թուլարապ , պիր շէյ

¹ Պու գաթթալը հէր պիր միւէլ իֆ պի-
 քէր կէօնէ նազլ խտէր : Պօնաբարթէ քէնտի-
 սի , ճէման պին իքի էիւզ քիշի իտիլէր . վէ
 տիվանը հարպ իլամ իթտի վէ ապէր իւզէ-
 րիմէ հիւճիւմ իթտի . պու սէպէպ իշլւն
 հիւքմ իթմէյէ մէճպուր օլտուլար տէր . պաշա-
 կէօղիւ իլէ կէօրէնլէր , տէօրթ պին քիշլի օլ-
 տուլունա շահատէթ խտէրէր : Պազըլարը տա-
 խի Պօնաբարթէ քէնտիսի պունու էմը իտիւպ

ապէր տախի զօր իլէ վէ իթմէյէրէք իճրա-
 սընտա պուլաշուտու տէրլէր , Գրանսըզ ապէ-
 րի տիւշմէն մէմէքէթինտէ կիւճ իլէ քէնտինի
 խտարէ իթմէքտէ օլուպ , պու հալտէ տէօրթ
 պին քիշլի հարպճէ նէ սալըվէրմէք , նէ տէ
 պէպէմէք ույամայաճաղը , էօղիւր տէյի գու-
 պուլ օլունուր պիր շէյ իտէ նէ հալ . եօխտա
 պու խուտուս Պօնաբարթէյէ պիր պէօլուր
 լէքէ սայլըր :

տէյիլ, գօրգաճագ շէյ եօգ տէյի ճէսարէթ վէրիւ իտի : Խառթախաւ
նէտէն տըշարը չըգտըգաա , պէյհուտէ եէրտէ նէֆսինի թէհլիքէյէ
գօտուղուէնու ճէնէրալար վէ հէքիմլէր քէնտինէ թէֆհիմ իլէտիլէր :
Պօնաբարթէ ճէվապ վէրիպ , պաշ ճէնէրալ պո-լ-նո-լ-մ պո-նո-լ ի-մ-
վաճիպէյի լէմէ-ի-մ Գիւր տէտի : Ի իվա ճէնէրալը Լրէլիէօ քէնտինի գաւ
րանթինայա գօյուպ եանընա քիմսէյի եանաշորմալ վէ քիմսէյէ տօ
գոււնմաղ ըտը , Պօնաբարթէ պոււնու իշիթտիքտէ վէպատան պու
գատար գօրգաշօրոա օնտան կիտէճէք տիւր տէտի , վէ վագաա տէտիյի
կիպի տէ օլուպ , ճէնէրալը մումայիլէյհ իլէրիւտէ Լքքեա մուհասէ
րէսինաէ իլէթը վէպատէն վէֆաթ իթտի :

Պօնաբարթէ Լաֆայը թէրք իթմէզտէն էվիլէ պուրատա տախի
պիր աիվան վէ հիւքիւմէթ իհաաա իտիւպ քիֆայէթ իտէճէք մէրթէ
պէտէ մուհաֆաղա ապէրի տախի նասպ իլէտի , Պօնաբարթէ պու
ֆիթուհաթը Երար ահալիսինէ մալիւմ իթմէք իշիւն սորապ ըսթը
լահը իւզըէ իլաննամլէր եազորըպ հէր թէրաֆա նէշը իլէտի քի ,
նիհայէթինտէ շու վէճհիլէ եազըլը իտի :

“ Լա ալլահըն գոււլարը , իրաաէյի սուպհանիլէյէ միւթի վէ թէս
” լիւմ օլուէ էմր իւ թէնպիհլէրինի իճրա իտիւպ , մուրատուլսհա
” գարշը կէլմէյին . մալիւմինիզ օլուէն քի պիւթիւն ճիհսն քէնտի մաիւ
” լուգու օլուպ , քիմէ իսթէր իսէ օնա պաիւշ իտէր : Պոււնու պիլէրէք
” Բապիլիէ էմանէթ օլսսըղ ” :

4° Պօնաբարթէ Լաֆա ֆէթհինտէն սօղրա պիւթիւն օրտույու
պէրապէր ալըպ , Լքքեա իւզէրինէ հարէքէթ իլէտի : Պու գալէյի
տախի ֆէթհ իթտիյի կիպի պիւթիւն Պէրէշամ էյալէթի քէնտի
նին օլաճաղընա շիւպհէսի եօղուտու : Ղէզզար բաշա էն մէթին աա
քէրի , իաղինէսի , հարէմի վէ զիպըմէթ էշէասը իլէ պու գալէտէ մու
հաֆաղա օլմագաա իտի . Ինկիլիզ ամիրալը Սըտնի Սիթ պիր պէօ
յիւք ֆըրգայը տօնանմա իլէ Լքքեանըն աշըղընտա վօլթա վուրմագ
տա օլուպ , փաշանըն մաթլուպինէ մուվաֆագաթլէ հէր տիւրիւ իմ
տաա վէ մուլվէնէթի տիրիզ իթմէտի , Լքքեայա միւհէնտիլէր
թօփճուլար վէ քիւլի միհիմմաթ կէօնտէրտի , պոււնտան մաատա ,
Շամտան , Հալէպտէն , Պաղտատտան վէ Դըրաթ նէհրի քէնարաւ
ընտան , եէրիլէրին թապիրի իւզըէ կէցլէրին երտըղարը վէ տէնիւ
զին գոււլարը կիպի սայըսըղ (սմանը ապէրի Եէհէլարպէն եախօտ
Իլլարի² չայընը կէշիպ Լքքեա պէլտէսինէ իմոատա գօշմագաա իտիւ
լէր : Պոււնարըն քեաֆֆէսինէ Պօնաբարթէ բանա վագըֆ օլարապ ,
կէրէք գարատան իմոատա ապէրի եէթիշմէտէն վէ կէրէք Ինկիլիզ

¹ Լքքեա պէլտէսի էվայիլտէ Բիօլէմայի
թէսմիլէ օլոււմուշ տուր . էվիլէրի օթուլ
պին նուֆուա վէ սլա լիմանը վար իտէ տէ ,
շիմօի պու մամուրիթի գալմայըլ լիմանը
տախի տօմուշ տուր : Լքքեանէ մէթին գալէ
լէրի օլուպ , եէնիլէր տախի իրալէ օլուսարագ
թաթիքեամաթընըն շէօհրէթի վար . պաղը
մէթին պիւսլարը վէ պէշիւք համամայը տա

վար : Պիր գաշ տէֆա Իսլամ վէ իրիթիլան
էլինէ կէշիպ , տէօրթ եիւզ սէնէտէն պէրու
Օսմանը հիւքիւմէթինէ կէշիլէ տիր . 1799
տա Պօնաբարթէ պու պէլտէյի պաւստը :
1840 տա Ինկիլիզը Երար վալիսի Մէհմա
Ալի բաշատան ճէնիլ իլէ ալըպ . Տէվէթը ա
լիէյէ թէպիւմ իլէտիլէր :

² Յորդանան չայը :

միւհէնտիսլէրի գալէնին իսթիհքեամաթընը թէքմիլ իթմէզտէն Նքքեայրտա Նաֆա կիպի նախէհան վուրուպ ալմազ միւրատ իթմիշիւ տի¹ : Իմտի Պրանսըզլար տէր ագապ գալէնին էթրաֆընա թապիալ լարը չէվիլիպ , շիտոնթիլիւ պիր աթէշէ տէօմէյէ պաշատըլար , անա ճապ իրի վէ պաթալ թօիլարը վէ միհիմնաթլարը Իսկէնտէրիյէտէն Նքքեայա տէնիպտէն նապլ օլունտուգլարը հալտէ Ինկիլիզ ամիրալը Սըտնի Սիթիին էլինէ տիւշմիւշ օլտուղունտան Պրանսըզլարըն էլին տէ , օթուգ իքի չապընտա եալընըզ պիր թօի , վէ օն իքի չապընտա տէօրթ թօի , վէ սէքիլ ուպուգ , վէ օթուգ գատար տէօրթ չապտա սիւրաթ թօիլարը գալմիշ ըտը , պիր ազ սօղրա պունլարըն կիւլէլէրի տախի էքսիլմէյէ պաշատը իսէ տէ , շու ֆէնա իլէ կիւլէ թէտալ իքիլնէ մուվաֆֆապ օլտուլար :

Ինկիլիզ տօնանմաը թօի մէնպիլինտէն եապըն գըլըյա եանաշըպ , Պրանսըզլարըն հարէքէթինի ամիրալ Սըտնի Սիթի կէօգէթմէքտէ իւ տի : Պօնաքարթէնին էմրի իւղըէ բէրաքէնտէ աթլը գօլլարը գըլըյա էնտիլէր , Ինկիլիզ տօնանմաը կէմիլէրի , պունլարը կէօրտիւքտէ ալ լըր ալմազ պիւթիւն ալապանտա թօի աթարապ իւղէրլէրինէ եաղը մուր կիպի կիւլէ եաղտըլըլարտը , աթլը ապէրի ֆիլթուր կէթիւր մէյէրէք պու կիւլէլէրի թօիլարը վէ Պրանսըզ օրտուսուհա կէթիւրիպ , տէօրթ կիւլէլէ պիր ֆրանգ պագշիշ ալըրար ըտը . պու խուստա օրտույա պիր էյլէնճէ օլուպ , ճիւմլէսի Ինկիլիզլէրի իսթիհգա իտէրէք մէյտան օգուրլար ըտը :

Սարթըն երմիսինտէ պիւթիւն սըչան եօլարը թէքմիլ օլմուշուստու , միւհէնտիս ճէնէրալը Սանսօն կէճէ գարանլըղընտա քէշֆէ չըգըպ , քէշֆինտէ եանըլտը վէ Նքքեա գալէսի էօնիւնտէ նէ խէն տէգ , վէ նէ տէ խէնտէգ տիվարը վար տէյի խապէր կէթիւրտի , պուն նուն իւղէրինէ թօի իլէ գալէտէն շէքեաֆ աշըլըպ պիրտէն պիրէ հիւճիւմ օլունմաղա գարար վէրիլտի : Սարթըն 25 ինտէ շէքեաֆ աշըլըպ հիւճիւմէ գօմանտա վէրիլտի , ապէր իլէրի գօշտուգտա էօնլէրինէ խէնտէգ չըգտըլը կիպի շաշըրըպ գալտըլար , վէ տէր ագապ լաղըմ գաղըմաղա մուպաշէրէթ օլունտու : Նմիրալ Սըտնի Սիթի Իսկէնտէրիյէտէն Նքքեայա նապլ օլունտան Պրանսըզ թօիլարընընքեաֆֆէսինի , վէ մէշուր Ինկիլիզ միւհէնտիսլէրի վէ Պրանսըզտան տալիս գրալ թէրաֆլը Վիլիքօ նամ պիր նըշանճըլը վէ Շրօմլէն նամ պիր մէշուր թօիճու զապիթինի Նքքեա գալէսինէ Ղէզզար փաշայա կէօնտէրմիշ իտի . պունլար ըտըմ աչան Պրանսըզ միւհէնտիսլէրի իւղէրինէ լաէնգաթի աթէշ իթմէքտէ իտիլէր , մարթըն 28 ինտէ լաղըմը աթէշէսիլէր անճապ խէնտէգ տիվարլարընըն եալընըզ պիր բարչասը

¹ Եաֆա Նքքեա վէ գուտու շէրիֆ արալարընտա , Նապլ թապիւր օլունտու տալը վէ աթլը Արապ գապիլէլէրի վար . պուն ըտը պիւթիւն խըրըլըզ վէ գաթթալ իլէ կէշիլիլէր իտի : Փրանսըզլար գաշ տէֆապ օթիւք օրտուտան ոյըլըպ պու Արապլարըն իւղէրինէ հիւճիւմ իթմիլէր իսէ պօղըլարապ

կէրի տէօնտիլէր . պիր տէֆասընտա գօլ ալ զտը Պարթէլէսի հէլըք օլտու . պիրինտէ տախի ճէնէրալ Տամասըն գօլը գըրըլըպ ճ խալը ապէրի թէլէֆ օթու : Պու նապլըզ Արապլարը հալա տախիլ տալէյի նիզամա կիւլէմիշէր տիր :

աթրուոր : Կէնճ վէ տիլավէր Մայրի նամ երւզ պաշը երրմի պէշ նէ ֆէր Լըրնատիյէ իլէ իպթիտա հիւծիւմէ Թայէին օլունտու , պու պէհատորը զապիթ նէրտիվէնի գոյու պալէ տիլարընա չըգմայա պաշ լատորգտա ()սմանը ապքերինէ տէհէթ կէլտի , լաքին Մայրի տիւ շիւպ էօրտիւյիւնտէն Լըրնատիէլէրէ ֆիթուր կէլտի , վէ արգալարըն տան իքի Թապուր ապքեր իմուատա կէօնաէրիլտի իսէ տէ , ()սմանը ապքերի գաֆիլտէն իւզէրլէրինէ տօլու կիպի գուրշուն եազորրույա պաշլատորը . վէ գօմանտանլարը Լօթիէ տախի վուրուլուպ էօրտիւք տէ հիւծիւմ պաշա չըգամատոր :

Պու էսնատէ Լքքեա գալէսինէ պիր գաշ պին իմուտո ապքերի , պիր չօգ Լըրուաքեարի Թալիմիլ Թօփաու ապքերի վէ քիւլիէթիւ միհիմմաթ վապ օլմուշուտու . Պրանսրզլարտա պէօլէ պիր ճէսիմ մուհասէրէյի պաշա չըգարմադ իշիւն եալընըլ օն իւշ պին նէֆէր օլուպ , Թօփ աէյէճէք պիր Թօփլարը տախի եօլուտու . միւհէնտիւ լէրին քէշֆի իւզըէ . պիր պաշգա վէ տահա պէօլիւք լազըմ աչու օլատան հիւծիւմ իթմէք լազըմ կէլըր իտի . մէվիմ իլէրիւլէմէտէ օլուպ , նիսանըն պէշինտէ Լքքեա գալէսինին էօնիւնէ կէլըլ օն կիւն օլմուշուտու . ()սմանընըն պէօլիւք օրտուսունուն եաշլաշարընը արգա արգայա Թաթարլար խապէր կէթիրմէքտէ իտիլէր . իմտի օն իւշ պին ապքերլէ հէմ Լքքեա կիպի պիր գալէյի մուհասէրէ իթմէք , հէմ տէ տըշարտան կէլէճէք ապքերէ գարշը գօյմաք լազըմ կէլէճէյիտի : Պօնաքարթէ պիր աիւզիյէ լազըմ աչըմասընը միւհէնտիւ ալայընա էմր իտիւպ , ճէնէրալ Վլէպէրի տախի պիր ֆրդա ապքեր իլէ Համտան կէլմէքտէ օլան պէօլիւք ()սմանը օրտուսունու Լքքէն նամ չայտան կէշիրմէմէք իւզըէ օ նէհրին քէնարընա սէվի իլէտի :

Համտան կէլէճէք ()սմանը ապքերի , Նապուլ Ը՛նպէլիսթանը ճէնիլէրի իլէ պիրլէշիպ , երրմի պէշ պինէ պալիլ օլմուշար ըտը . օն իքի պին աթըլարը վէ հատտէն աշըրը էշեա վէ միհիմմաթլէրի օլուպ , Համ վալիտի Նպուլլահ փաշա գօմանտապընտա իտի . պու ապքեր նիսանըն տէօրտիւնտէ Նապուլ քէօփրիւսիւնտէն կէշիպ Լքքեայա տօղրու իլէրիլէմէքտէ , Վլէպէրին չարիսա ապքերի ճէման պէշ երւզ նէֆէր վէ պին պաշը Ռիւնօ գօմանտապընտա օլարապ , նիսան սէքիվինտէ Նասրա (Նապարէթ) գասապասը սէմթինտէ ()սմանընըն չարիսա ապքերինէ Թէոատիւֆ իթտիլէր : Ռիւնօ կէրի չէքիլէճէք եէրտէ , տէրապապ չար քէօշ օլարապ տիւշմէն իւզէրինէ սավլէթ իթտի . մէյտանը մուհարէպէ լէշ իլէ տօլուպ , պէշ ասէտ տախի սանձապ ալըր . անձապ քէնաինտէն օն գաթ չօգ պիր ապքերէ իլա նիհայէ Թէհամմիւլ կէթիրէմէյիպ , Վլէպէր ֆրդապընա տօղրու կէրի չէքիլմէյէ պաշլատը : Վլէպէր Ռիւնօնուն Թէհլէքտէ պուլուն տուղունու կէօրիւպ ապքերի շիթապլէ իլէրի սիւրմէյէ պաշլատը , էօթէտէ Պօնաքարթէ տախի ()սմանընըն ճէսիմ գուվլէթլէ կէլտիլինի իշիլիպ , ճէնէրալ Պօն ֆրդապը իլէ Վլէպէրէ իմուտա կիթմէյէ վէ պիր գաթի մուհարէպէ իթմէյէ հազըրլանմապտա օլուտ : Ընզլար փաշա տէնիպտէն Լքքեայա ալորըր ապքեր իլէ պիր գաթ

տահա գուլվէթէնիպ, տըշարըւա եիւրիւտիւ իսէ տէ, Վրանսըզըն սալգըմ վէ կիւլէսինէ տայանամայարագ կերի չէքիւտի. վէ մուհա սէրէ ապէրի իլէ գալէնին արասը էօլւլէր իլէ տօլտու: Պօնաբարթէ պոռնու կէօրտիւքաէ, Վլէպէր ֆըրգասընա տօղրու հարէքէթ իթտի:

Վլէպէր պիւթիւն ապէրի իլէ ճէպէլը թապօր¹ էթէյինտէ օլան օվալարա վէ Վիւլի նամ գարիւնին էթրաֆընա եանըմըշտըր. միւրաաը կէճէլէյին (Սմանը օրտուսուհու պամագ իսէ տէ, կէճ գալ սըղընտան պու թէսավիւրու ֆիլիլէ կէթիւրէմէտի:

Նիսանըն օն ալթընճը կիւնիւ սապահլայըն (Սմանը ապէրի ճէնկ սաֆիւր իւզէրինէ աիգիւլիւ հազըր իտիլէր. Վիւլի գարիւնսինի օն պէշ պին փիատէ մուհաֆաղա իտիւպ, օն իքի պին աթը տախի օ վատա չարիսալանմագտա իտի: Վլէպէրին նիհայէթ իւշ պին փիաւ տէսի օլուպ գալէ չէքլինտէ օվանըն օրթասընտա տուրմուշար ըտը: (Սմանը աթըլարը ճիւմլէթէն պիր ալուճ Վրանսըզ ապէրի իւզէրինէ հիւճիւմ իտիւպ հէր թէրաֆտան վուրմայա պաշտուրար. հիւշ պիր վագըթ Վրանսըզ փիատէ ապէրի պէյլէ ճէսիւմ վէ հէր թէրաֆտան աթըլ հիւճիւմիւնիւ կէօրմիւշ վէ տայանմըշ տէյիլ իտի: Պու ճիւմլէ մէլուֆ օլտուգըրը մէթանէթ վէ ճէսարէթի զայպ իթմէյիպ, սօուգ գան իլէ կէյիւս կէյիւսէ շիտտէթլի պիր աթէշլէ աթըլար իլէ տէյիւշտիւլէր. հէր նէօպէթ աթէշլինտէ պիր թագըմ աթըլ չար քէօշէնին էօնիւնէ տէվիլիւր իտի. ազ վագըթն իչլինտէ աթ վէ ինսան լէշլէրի չար քէօշէլէրին էօնիւնէ մէթէրիս կիպի եըզըլար. պու էօրֆիւլիւ մէթէրիսին արգասընտա Վրանսըզ ապէրի մուհաֆաղա օլարագ թամ ալթըր սասթ (Սմանընըն շիտտէթլիւ հիւճիւմինէ գարչը գօտու:

Պու էսնատէ Պօնաբարթէ բէնտի վէ ճէնէրալ Պօն ֆըրգալարը իլէ ճէպէլը թապօրտան ազըր օվայա տօղրու եիւրիւմէյէ պաշտուր: Պօնաբարթէ էօգարըտան պիւթիւն Վլէպէր ֆըրգասընըն տիւման վէ ալւիլ իչլինտէ, վէ պարկիր վէ ինսան լէշլէրի մէթէրիսլէրի աւրասընտա ճանսիւրարանէ տէյիւշտիւլէրինի կէօրիւպ, զէյրի գօմանտաընտա օլան իքի ֆըրգայը տէր ագտալ իքի չար քէօշէյէ թէշքիլ իթտի, վէ էյլէ պիր հիզատա ապէրէ իքի թէրաֆտան էօլ վէրտի բի Վլէպէր ֆըրգասը իլէ իւշիւ պիրի պիրինէ եանաշտըգտա թամ իւշ քէօշէ օլուպ տիւշման տախի արասընտա վէ օրթա եէրինտէ գալաճագտը. պիւթիւն ապէր եալաշ եալաշ վէ սէսիղճէ եիւրիւշիւպ եագըն կէլիթլէրի կիպի նակեահ Պօնաբարթէնին էմրի իւզըն պիր թօփ աթըլար վէ մէզքիւր իքի ֆըրգա տախի մէյտանը մուհարէպէյէ տախիլ օլտուլար: Վլէպէրին ապէրի թօփ սէսինի իւշլիթիլէրի կիպի օ թէրաֆա պագըպ, Պօնաբարթէ, Պօնաբարթէ տէյու մէսէրէթ սէտալէրի իլէ սէլամլամայա պաշտուրար, վէ անին:

¹ ճէպէլը թապօր ինճիլտէ մէշուր տուր: չալթէթը իտա պու տաղտա նուրու. «էմալի իլէ միւնէվիլէր օլարագ: Մուսա վէ

Իվաա բէյգամիլէրէր իլէ հէվարիուլէրէ կէգրիւնմիւշ տիւր:

տէ մէզքիւր իւշ քէօշէնին իւշ եիւղիւնտէն արտը արասը քէօիւմէզ
 պիր տէհէթիւ աթէշտիր պաշասար, աթը (սմանը ասքերի հէր
 թէրաֆը գաբալը պուլուպ, կեահ սաղա կեահ սօլա չարխալանարապ,
 պիր թագըմը թէլէֆ վէ պիր թագըմը տախի հէր թէրաֆտան եօլ
 աչարապ տէօրթ նալ գաշմայա պաշատըրար, պու պօղղունու Վլէ-
 պէր ֆըրգասը կէօրտիւքտէ աթէշը ճէսարէթլէրի, պիր գաթ տախի
 ալէվլէնիպ, Վուլի գարիյէսի իւղէրինէ սիւնկիւ իլէ հիւճիւմ իլլէտի-
 լէր, վէ րասթ կէլէնի սափլայըպ պիր պէօյիւք գաթթալ տախի պու-
 րատա վագի օլտու, վէ պու վէճհիլէ պու պաշը պօղղուգ ասքերի հէր
 թէրաֆտան գաշըպ վէ ճանլարընր գուրթարմաղա տիւշիւպ, մէյտա-
 նը մուհարէպէ մէվթալէրինտէն կէօրիւնմէզ օլտու :

()րտու թագըմը իլէ, Վպտուլլահ փաշանըն իւշ թուղու, տէօրթ
 եիւզ քէէս տէվէ, հատտ իւ հիտսպէ կէլմէզ էշեա վէ միհիմմաթ
 Վրանսըղարըն էլինտէ գալոր : Վթէտէ ճէնէրալ Սիւրաթ Մրտէն
 նէհրի քէնարընտա բուսուտա տուրուպ գաշագլարտան պիր խայը-
 ճասընը տախի պու թէլէֆ իթտի : Պօնաբարթէ Վապլուղիլէրտէն
 ինթիգամ ալմագ իւզըն պիւթիւն քէօյլէրինի եափտըրար, վէ օլ վէճ-
 հիլէ ալթը պին Վրանսըղ, նիզամ ասքերի օլտուգլարը հալտէ օթուզ
 պինտէն միւթէճափուզ պաշը պօղղուգ փիատէ վէ սիվարի ասքերինի
 թար իւ մար վէ բէրիշան իլլէսիլէր :

5. Պու էսնատէ Վքքեա բիշկեահընտա պագի գալան ասքեր,
 գաթ գաթ լաղըմլար աշմագտա վէ ալէվլէմէքտէ իտիլէր, վէ օլ
 վէճհիլէ մուհաֆաղա ասքերի իլէ օլան ուֆագ ճէնկլէր էքսէրիա պու-
 լաղըմ երգընթըլարը իւղէրինտէ օլտուրուտու : Վքքեա գալէսինին
 մուհասէրէսինէ պաշանալը պիր պուշուգ այ օլմուշուտու բէք չօգ
 տէֆա հիւճիւմ օլմուշ, մուհաֆաղա ասքերի տըշարը ուղրատըգտա
 տէֆա տէֆա իշէրի գօվալանմըշ վէ տիւշմէն ասքերինտէն քիւլի թէ-
 լէֆ օլմուշուտու : Վէ հէր նէ գատար հէր չաթըշտա զալէպէ Վը-
 րանսըղտա գալմըշ իսէ տէ կէրէք վագթ վէ կէրէք միւթէպէր զապը-
 թան թէլէֆի տախի Վրանսըղար հագգընտա թամիր գապուլ իթ-
 մէզ պիր թէլէֆ իտի, հաթտա պու զայլէ արասընտա իքէն կէմիլէր
 իլէ Վքքեայա օն իքի պին (սմանը ասքերի տահա եանաշտը :

Պօնաբարթէ պուշարըն ալթը սասթտան էվլէլ թէքիլէն գա-
 րաեա չըգամայաճագլարընը քէշֆ իտէրէք գալէ տիվարընըն պիր գա-
 յիֆ մահալինի 24 չապընտա պիր թօի իլէ տէօյալուլէյէ տէվամ
 իթտի :

Պու մահալ քէօրրիւնիւն սաղ թէրաֆը օլուպ, գաշ կիւնտէն
 պէրիւ պուրասը իլէ ուղրաշըմագտա իտի : Վէճէ իւսթէ կէլիքտէ
 Վրանսըղար շէքեաֆտան եիւրիւյիւշ իտիւպ, տիւշմէն իսթիհքեա-
 մաթընը պատուրար տօրտուրուլար, թօփարը չիվլէտիլէր, վէ րասթ
 կէլէն ասքերի պօղղաղայըպ գալէյէ սահիպ օլուպ Վրանսըղ սանճա-
 ղընը տիքտիլէր : Պու հալտէ իքէն տէնիզտէն կէլէն (սմանը ասքե-
 րի գարայա չըգըպ ճէնկ ուսուլի իւզըն եանաշըգ գօլ իլէ Վրանսըղ
 լարըն իւսթիւնէ եիւրիւլէյէ պաշատըլար, պու ասքերին հիտտէթիւ

նի, ճէսամեթինի կէօրէնէ տէհչէթ կէլըր իտի : Իւք էվվէլ գալէյէ հիւծիւմ իտէն կրընատիէլէրին գօմանտանը խնայօ էօլմիւշ : Ճէնէրալ | ան եարալանմըշ, պու հալտէ իքէն (Սմանը ապէրինին պիր պէօյիւք քիւմէսի իչէրիտէն չըգրպ գալէ իչինէ կիրէն Պրանսըղարըն արգասընը քէստիրտիլէր, վէ կէրի չէքիւմէյէ արալըգ պըրագմատըլար : Պու մուխաթա ա արասընտա Պրանսըղըն պու պահատըր աս քէրինին պիր մըգտարը (Սմանը ապէրինի եարըպ վէ կէչիպ գուրթուլտու . պաղըլարը հայաթլարընտան գաթըր իւմիտ իտէրէք ճամիւնին պիրինի զօրլատըլար, օրատա քէնտիլէրինի մէթէրիսէ ալըպ սօն խարթուճլարընա գատար եագտըգտան սօղըա սըլըրա գըլըճ պէքլէյիպ գանլարընը նէ գատար միւմքին իսէ աղըր պահայա սաթմայա մուլնթաղըր օլտուլար : Պու գատար պահատըրըգ պու մէրթէպէ մէրտըք Ինկիլդ ամիրալը Սրտնի Սմիթին գալպինէ թէյսիր իտիւպ, պուլնլարը պաղը մուգավէլէ իլէ սէրպէսթճէ սալը վէրտիրտի : Պու արալըգ տըշարըտա օլան Պրանսըղ ապէրի գալէտէն չըգան (Սմանը ապէրի իւզէրինէ եիւրիւյիւշ իտիւպ, պիր տէհչէթլիւ գաթթալտան սօղըա (Սմանը ապէրի սէքիլդ եիւզ եէսիր պըրագարապ գալէյէ չէքիւմէյէ մէճպուր օլտուլար : Պօնաբարթէ Լքքէա գալէսինի ալամատըգճա աթէշը զազապը շիտտէթլէնիպ նէ եաբաճաղընը պիլմէգ իտի, ապէրէ չար նաչար իքի կիւն րահաթ վէրտիքտէն սօղըա մայիւսին ծնունտա պիր հիւծիւմ գօմանտասը տահա վէրտի, ապէր էվվէլքի շիտտէթլէ գալէնին իւզէրինէ եիւրիւյիւշ իտիւպ, վէ նէրտիլէնլէր իլէ շիքէաֆ իւզէրինէ չըգրպ ֆագաթ իչէրի կիրէմէտիլէր . պէօյիւք պիր օրտու Լքքէանըն գալէլէրինի վէ սօգագարընը մուհաֆագա իթմէքտէ իտի, Պօնաբարթէնին չարէսի թիւքէնիպ մուհասէրէյի գալարըմաղա մէճպուր օլտու :

Պրանսըղ ապէրի Լքքէա գալէսի մուհասէրէսինէ կէլէլի իքի այ օլմուշուտու, վագի օլան թէլէֆաթըն եէրինէ կէլմէսի միւմքին տէյիլ իտի, պուլնտան զիտտէ պիր շէյէ տէսթրէս օլմագ իչիւն ապէրի պէօյիւք պիր մուխաթարայա իլգա իթմէք տախի քէարը ագըլ ալէիլ իտի : Լքքէա մէմլէքէթինտէ շիտտէթլի վէպա իլէթի օլուպ, աւքէր Լաֆատա իքէն պու իլէթէ պուլաշմըշ ըտը, պուլնտան մատտա իւք պահարըն հուլուլի իլէ տէնիլզէր աչըլմըշ օլտուլուլնտան Լպս հուրա պիր պէօյիւք (Սմանը օրտուտու չըգաճաղը աախի իչիտիլ միշտի :

Բէյֆիէթ պու մէրթէպէյէ վաւ օլտուգտա մուհասէրէյէ ըսրար իթմէք Պրանսըղ ապէրինի մուխաթարայա իլգա իտէրէք ապէրին գուվլէթինի թէնզիլ վէ եէնիտէն եէնիյէ գուհուրա կէլէճէք տիւշ մէնլէրէ գարչը գօմայա մէճալ պըրագմամագ ալմէք օլաճաղը աշիւքէար իտի : Հէմ տէ Պօնաբարթէ հէր նէ գատար Լքքէայը ալամատը իսէ տէ եինէ մէրամ վէ մագսէտինին պիր գըսմը հասըլ օլմուշ . եանի Պէրէշամտա օլան տիւշմէն գուվլէթինի գըրմըշ վէ տաղըթմըշ, վէ պու թէրաֆտան մէմալիքի Սըսըրիլէյէ եիւրիւյիւշէք պիր գուվլէի ճէսիմէ գալմամըշ ըտը : Լպքին մէնվլի զամիրի օլան չարգ

հիւքիւմէթի իւմիտի Լքքեայը ալամատըղը էճիտէն զայիւ օլմուշ օլ տուղղունտան Պօնաբարթէ խահ նա խահ¹ մայիսին եիրմիսինտէ մուհասէրէյի գալտըրմայա մէճպուր օլտու, անճագ պու խուսուս օլ մէրթէպէ կէօյնիւնէ կիւճ կէլիշտիր քի, իլէրիւտէ հիշ պիր քիմնէնին տէսթրէս օլմատըղը պալայը իգպալէ վասլ օլտուգտա տախի ամիւրալ Սըտնի Սմիթին զէքրի կէչտիքտէ, պոսապ պէնի² իլէրոս իլիմէ մանի օլպոս տէյի տայիմա թէէստիւֆ իտէր իտի :

Պօնաբարթէ Լքքեատան մուհասէրէ ապքերինի գալտըրմազտան էվլէլ շու վէճհիլէ պիր նութգ իթմիշ իտի :

“ Սթթաթլար .

“ Լֆրիգա իլէ Լսիա արասընտա օլան չէօլիւ, պիր արէպ օրտուս սուստան զիատէ սիւրաթլա իմրար իթտինիզ :

“ Բէզալէք Սըսըրը իսթիլա իթմէք իւզլէ եիւրիւյիւշ իտէն օրտույու պօզուպ . սէրապքերլէրինի եէսիր ալտընըզ, օրտու թագըմլարը, խուրճլարը, թուլումլարը, վէ տէվէլէրինի եաղմա իթտինիզ :

“ Զէօլտէ սու գույուլարընըն մուհաֆազասը իչիւն եաբըլան գալէլէրի ալըպ եէր իլէ եէքսան իթտինիզ :

“ Սըսըրը եաղմա իթմէք իչիւն Լնատօլունուհն հէր թէրաֆընտան գօշուպ կէլէն պաշը պօզուգ կիրուհինի ճէպէլը թապօրտա թար իւ մար իթտինիզ :

“ Պուստան օն իքի կիւն ագտէմ, օթուզ գատար տիւշմէն կէմիսի իլէ, օն իքի պին գատար ճէսիտ ապքեր կէլպ, Խսկէնտէրիլէնին մուհասէրէսինէ եիւրիւյէճէքլէր իտի, անճագ սիզին մէթանէթիւնիզլէ Լքքեայը թէհլէքտէ կէօրիւպ, օրատա միւզմէհիլ օլտուլար, վէ սանճագլարընըն պիր մըգտարը Սըսըրա ալտէթ իթտինիզ : նիզ հալտէ էօնիւնիւզտէն ալամէթը զաֆէրիէ օլաճագ տըր :

“ Լշ հասըլ պիր գաշ թապուր ապքեր օլտուղղունուզ հալտէ, Պէրէշամըն օրթա եէրինտէ ճէնկէ մուտավէմէթ իտիւպ, գըրդ թօի, էլի պայրագ, ալթը պին եէսիր ալտըգտան, Կազա, Լաֆա վէ Լքքեա գալէլէրինի երգտըգտան սօղըա շիմտի Սըսըրա ալտէթ իւ տէճէքսինիզ : Լէնի եէնի ֆիթուհաթլար օրայա սիպի տավէթ իթմէքտէ, վէ տիւշմէն ապքերինին օրայա չըգաճաղը վագըթ կէլպ չաթմագտա տըր :

“ Պիր գաշ կիւն տահա պուրատա արամ իթմէք միւմքին օլսա, Լքքեա վալիսի, սէրայը, խազինէսի, քեաֆֆէի միւճթէմիլաթը իւլէ էլինիզ տիւշէպիլիտի . պու ճիւմլէ պէօլէ պիր մէվսիմտէ Լք-

¹ Լքքեա գալէսի մուհասէրէսինի գալտըրմազ մէճպուր օլմատը Պօնաբարթէնին գալպինէ ալըրը մէրթէպէտէ թէյսիր իթմիշ օլմալ տըր . զիւս Սէնթ Էլէնտա գալէմէ արտըղ թարիտտէ շու վէճհիլէ եալմը տըր :
“ Էլէր Լքքեա գալէսինին ֆէթհինէ մուս վաֆֆագ օլմուշ օլայըրմ, մէմալէքի շար .

“ գիւնին անվալի պիւթիւն պիւթիւնէ թէպ .
“ տիլ օլտուտու . զիւս էքսէրիա ուֆագ պիր
“ չէյ պէօլիւք պիր նէթիճէյէ վէսիլէ օլսկէլ
“ միշ տիր : Սթամպօլ վէ շիտիտատան գա
“ տար վասլ օլուպ, տիւնանըն եիւզիւնիւ
“ թէպտիլ իտէպիլիտիմ :

« քեա գալէսինի զապթ իթմէնիդ, թէլէֆ օլան վագըթա մուգապիլ
 « օլամադ. պու վէսիլէ իլէ ճան ֆէտա իթմէյէ հաղըր օլան եխիտ
 « լէրին տահա միւթէնա մահալտէ իսթիլտամընա եշէտոր ինթիա
 « ճըմըզ վար » :

Աքքեա մուհասէրէսի մարթըն եիրմիսինտէ պաշանըլըպ, մայի-
 սին եիրմիսինտէ գալարըլըմըշ օլտուղունտան թամ իքի այ սիւրմիւշիւ-
 տիւ : Տիւրղիլէր վէ Սարօնիլէր պու մուհասէրէ արասընտա, Պապը
 ալիլէ տիւշմէն օլան պիր տէվէթին ապէրինէ զախիւրէ վէ սայիր լէ-
 վագըմաթ թաշըմըշ օլտուգլարընտան, Պրանսըզար չէքիլտիլի հալտէ
 տէվէթէ օլան պու խըյանէթլէրինի գանը պիր ինթիգամ իլէ էօտէ-
 յէճէք օլտուգլարընը հիսս իաէրէք, մէյուսիլէթէ կիրիֆթար օլտու-
 լար :

Պօնաբարթէ չար նաչար Աքքեատան չէքիլմէյէ մէճպուր օլտուգ-
 տա սօն զազապընը պու մէմէքէթ իւզէրինէ տէօքէրէք թէսէլի օլ-
 մագ իշիւն օրտույու գալարըմաղտան էվիլէ մէմէքէթին իւզէրինէ
 աթէշ եազարըլըպ իքի սիւլիւսիւնիւ քիւլ իթտի, վէ պու նէֆսանիլէ-
 թի իճրա իթտիքտէն սօղըա, չէօլէ սօղըու եօլա բէվան օլտու, կէ-
 րէք աթէշ, կէրէք խասթալըգ, վէ կէրէք չէքիլէն միհնէթ իւ մէշագ-
 գաթտէն Պրանսըզ օրտուսուլուն պիր սիւլիւսիւ եանի տէօրթ պին
 նէֆէրի թէլէֆ օլմուշուտու, պուլնարտան մաատէ պին իքի եիւզ-
 տէն զիատէ եարալըսը տախի վար ըտը¹ : Պօնաբարթէ պու հալտէ
 չէօլիւ իմրար իտիւպ, եօլտա Պրանսըզ ապէրինէ խըյանէթ իտէն
 հէր հանկը գասապա քէօյ վէ չիֆթիլիլէ րասթ կէլինտի իսէ եագըպ
 վէ վէրան իտիւպ ճիւմէյի տէհէթէ կիրիֆթար իթտի : Կազա չէհրի
 Պրանսըզա սատագաթ կէօսթէրմիշ օլտուղունտան իլէրիւտէ պու
 պէլիլէտէն խէլաս օլուպ, մայիսին եիրմի տէօրտիւնտէ Կաֆայա
 ղիսը օլտուգտա պու պէլտէնին գալէսինի տախի լաղըմ իլէ աթտըրտը :

Պու չէհրտէ տախի Պօնաբարթէ հագգընտա պիր աճայիպ վու-
 գուաթ նապլ օլունուր : Պալատէ զեքր օլունտուղու վէճհիլէ Պրան-
 սըզ օրտուսուլունտան վէպա իլլէթինէ միւպթէլա օլանլար իշիւն պու-
 րատա պիր խասթախանէ թանգիւմ օլունմուշուտու, խասթալարըն է-
 ճէլի եագըն օլանլէրի ալըպ օրտու իլէ պէրապէր կէօթիւրմէք մու-
 հալ գապիլինտէն օլուպ, կէօթիւրիւլմէտիքլէրի հալտէ տախի կէրէք
 խասթալըգ, կէրէք աճըգ վէ կէրէք տիւշմէն ինթիգամը իլէ թէլէֆ
 օլաճագլարընա քիմնէնին չէքք վէ շիւպհէսի եօղուտու : Պօնաբար-
 թէ Տէժընէթ նամ հէքիւմ պաշը իլէ իսթիշարէ իտիւպ, պուլնարը
 եաշաթմագտան իսէ աֆիսն իլէ ույուշտուրմագ հագգլարընտա զիա-
 տէ խայր վէ ինսանիէթէ տախի մուվաֆըգ օլուր տէմիշ իսէ տէ,

1 Պօնաբարթէ օրտունուն եարալըսընը
 վէ խասթալարընը թաշըթմագ իշիւն ճէնէրալ
 վէ զապըթանը պինէք հայլանլարընա գատար
 գուլանըպ, պէօյիւք քիւշիւք ապէրլէ պէրա-
 պէր եաէ օլարագ էիւրիւմիւշ տիւր Զաթ

տա իմրահօրու քէնտինէ տախի հայլան չէք-
 տիքտէ, « էմրի պիլմէյօրմուտուն. իլք էվիլէ
 Կպէն, պատէհու ճիւմէ զապըթան փիտտէ օ-
 ղարագ. էիւրիւլէճէք տիր. կէօթիւր հայլանը
 Կխասթալարա Կ տէյի թէքտիր իթմիշ տիր :

մեզքիւր հէքիմ պաշը շու մէհնուր ճէվապը վերմիշ տիր : Մէհմարիէ թիմ ինսանլարը եաշմիմա գոր , էօլտիւրմէր րէյիլ րիր : Պու ճիւմիէ էճղաճը լարտան Բջէր նամքիմնէ Պօնաբարթէյէ պիր հիւսնիւ իրզմէթ իպ ըաղ իթմէք մէմուլի իլէ , ալթմիշ գատար էն աղըր վէպալըլարա ա ֆիօն բուհու վերիպ ույուշտուրմուշ տուր տէյի ըրվայէթ գըրընըր իպէ տէ , պաղը միւվերրիլէր գաւլինճէ պու քէյֆիէթ տախի իս պաթ ժլամամըշ տըր ¹ :

Պօնաբարթէ սայըր խաֆիֆ վէպալըլարը օ հալտէ պըրագմայըպ , պիր թագըմընըր րէնիզտէն Վօրպէր նամ Վօմիսէր իլէ Տիմիսթա , վէ պիր թագըմընըր գարատան Վազայա վէ լչարիչէ կէօնտէրտի , պուշը լարըն չօղու իլէրիւտէ իֆագէթ պուլուպ թէքրար օրտույա տախիլ օլտուլար : Լաֆատա գալան աղըր խաթթալարըն պիր խայըճաւըր սիւ ըիւնէ սիւրիւնէ տէնիզ քէնարընատաք վապ օլուպ գալմըշ օլտուգ լարընտան , ինկիլիզ կէմիլէրի Լաֆայա կէլտիքտէ պուշըլարը կէօրիւպ կէմիլէրինէ ալըպ պըրճա էէր թախսիա իթմիչէր , վէ պու ինսա նիյէթ ինկիլիզէր հագըրնտա էպէտի պիր շէրէֆէ միւճիպ օլմուշ տուր :

ԵԼԹՐՆՆՆԻ ՖԵՍԻ

1799

1° Պօնաբարթէնի Մըսթա ալպէիլ , վէ րէլէյը րէլէ-րէլին վէ Ֆրանըլ ապէրիլին ահալըր րաիլիլէյէ : 2° Պօնաբարթէնի իպիլիւմ Ղիլէյէ պապէհոմ իս րէնիլիլէյէ ալէիլիլ , վէ Պամիլը րօնանմալըն վէ օրպոտուշուշ Լապհո-րա վէ ըրաի : 3° Լապհո-ր րոհարիլիլ : 4° Ղիլէրալ Տըլէիլ Սայիլ իլէնիլ օլան պաղը ճէնիլիլ :

1° ԼԱՓԱՏԱՆ հարէքէթ իթտիքտէն իւշ կիւն սօղըա Ֆրանը պըղ ապէրի մէմալիքի Մըսթիլիլ լչարիչտէն տուխուլ իլէտի , պու գալէ Մըսթըրն պիր գաբուսու կիպի օլտուղընտան Պօնաբարթէ իսթիհքեամաթընա պիր գաթ տահա մէթանէթ վէրիպ , քէարիլիր մահգէնլէր եաբարըտը , վէ մըգտարը քիֆայէ մուհաֆաղա ապէրի պըրագտը : Քէգալիք լչարիչին իքի թէրաֆընտա օլան թիւնէ վէ Վաթիլիլ պօղաղլարընա թապիսլար եաբարըրպ վէ ապէր պը

¹ Միւլէ նամ միւլիլիլ , Եաֆատա գալան ալթմիշ էէթմիշ գատար վէպալը Ֆրանը պըղալարա աֆիօն բուհու վէրիլիլ տահիւ տիր , վէ պուշա խաթթա , աֆիօնու վէրէն

էճղաճը Բջէր տայիմա Մըսթրոտա գալըպ հիշ պիր վաղըթ Ֆրանտայա կէլմէսիլիլ Պօնաբարթէնիլ իուխաթ վէրմէտիլիլ կէթիլիլ :

րազը պոլ իւշ մէվգիէ պոլ վէճհիլէ իսթիհքեամ վերիպ Պերէշամ տան օլաճադ հիւճիւմիւն էօնիւնիւ քէստիրէրէք էմին օլտուգտան սօղրա օրատան տախի օրտույա եօլ վերիպ, Սըսըրտան հարէքէթլէրինտէն թամ իւշ այ սօղրա թէքրար Սըսըրա վասլ օլտուլար:

Պօնաբարթէ Սըսըր ահալիսինտէ նիւմայան օլան ֆէսատը զայիլ իթմէք իւզրէ հէր նէ մէրթէպէ շիտտէթ կէօսթէրմիշ իսէ տէ, Սոսրատ վէ Սպրահիմ պէյլէրին թէրաֆտարլարննրն վէ պաշլըճա Սնկիւ լիզին կիզլի մէմուրլարը. վէ թէասսիւպ կիրուհինին կէօնակէօն իվ զալէրի Պօնաբարթէնին խըշմնը պիր էյամ ահալիյէ ունու թտուրարադ պիւթիւն Տէլթա էյալէթլէրինտէ նայիրէի թուղեան վէ իհթիւլ թէքրար իշալ օլմայա պաշլամըլտը: Եալանճըննր պիրի Լըֆէթի թէս միյէ օլունան մէլէք պէնիմ, վէ պանա գուրշուն վէ պըչադ կէչմէզ վէ Պրանսըզլարը չէօլիւն գոււմունտա պօղաճաղըմ տէյէրէք օրթայա չը գըպ, վէ քէօլէմէկէրտէն ագճէ վէ ապէրլէ եարտըմ պուլուպ պաշլնա իքի պին գատար սէրտէնկէշտի թօփլամըլ, վէ իպթիաա Տէմէն հուր գատապասընը վուրմուշ վէ Պրանսըզ մուհաֆազա ապէրինի քէաֆֆէթէն գըլըճտան կէշիւրմիշ իտի. Պօնաբարթէ պոլ թէրաֆա պիր գօլ միւֆրէզէ ապէր կէօնպէրիպ, վէ մէհտիլի էլէ կէշիւրիպ գուրշունա թու թտուրտու, վէ Տէմէնհուրու աթէշէ վէրտիրտի վէ զօրպա կիրուհի տաղըլպ, Պօնաբարթէնին հուզուրի իլէ քէաֆֆէի Տէլթա էյալէթլէրինտէ եէնիտէն իատէի ասայիշ վէ իսթիւրահէթ վազի օլտու:

Պօնաբարթէ ահալիսին կէօղիւնէ աղիմ ֆիթուհաթլէ Պերէշամ տան տէօնմիւշ կիպի կէօրիւնմէք իշիւն, պիզզաթ վիւրուտ իթմէզալէն էվվէլ Սըսըրտա ճէսիմ ալայըր վէ զինէթլէր թէրթիպ իթտիրտի: Երապ շէյիլէրի վէ սայըր միւթէպէրան, իսթիպալինէ կիտիւպ արապ իսթըլլահաթը իւզրէ գալէմէ ալընմըլ էլֆազ իլէ քէնտիսինի թէպրիք վէ թէհնիլէ իլէտիլէր, վէ քէնտիսինէ բիշընվ օլարադ ալայը վայա իլէ Սըսըրա տախիլ իթտիլէր, վէ մուգատտէմքի տօնանմալար ֆիշէնրէք, ցուշլար վէ սայըր շէնլիքէք պոլ տէֆա տախի զիատէսի իլէ իճրա օլունտու:

Պօնաբարթէ Լքքէատա մէրամ վէ մագսէտինի հաուր իտէմէտիլի նի սէթր իթմէյիպ անճադ Պերէշամտէ վազի օլան ֆիթուհաթլէրինի, ճէպէլը թապօր մուհարէպէսինի, Ղէզզար բաշտտան ախզ օլունան ին թիգամը, պաշգա պաշգա իլաննամէլէր իլէ նէշը իտիւպ ահալիսին կէօղիւնէ տայիմա տէհշէթլիւ տայիմա գուտրէթլիւ կէօրիւնիւրտիւ: Վէ զապթ իւ րապթը մէմէքէթէ միւթաալիպ պաղը թէնպիհնամէք լէք տախի իլան իթտիրիւպ էն կիզլի էֆքեարընըզա էն խաֆի մէրա մընըզա վազըֆըմ տէյէրէք քէնտիլէրինէ իֆրաթ գօրգու վէրտի. ահալի Սուլթանը քէպիր թէսմիլէ իլէտիլի պոլ զաթը ճէլիւ սըֆաթըն հէր շէյէ միւթթէտիր օլաճաղընը տէրք վէ իզան իտէրէք, կեահ գօրգու վէ կեահ հայրէթ իլէ պասիրէթլէրի պաղլանըպ պոլնտան պէջլէ Պօնաբարթէյէ գարըլ պիր մուամէլէ կէօսթէրէմէտիլէր:

Պրանսըզ ապէրի պէնինտէ հաուր օլան գիլ իւ գալ տախի Պօ

նաբարթէյէ ալ զայլէ վերմտի, պունլար Սըսըրա ավտէթ իթտիք-տէ հէր վէճհիլէ րահէթ վէ ֆերահ հալտէ պունլանուլար իսէ տէ, վէթան մուհապպէթի հէր եհրտէ Ֆրանսըզարտան այրըմալ օլտու-ղունտան, վէ պիր սէնէտէն պէրու Սըսըրտա օլուպ ալթը այտան պէրու Ֆրանսատան հիջ պիր խապէր ալամամըշլար, վէ պիր կէմի կէլմէմիշ օլտուղունտան ճիւմլէսի մահզուն վէ միւքէտտէր վէ գալպ-լէրի ագրապա իւ թալիւգաթլէրի հագգլէրինտէ գասէվէթլէ մէշ, խուն օլարագ պիր ան էվլէլ սիլալէրինէ ավտէթ իթմէք էմէլլիլէ սու-զան օլուրլարլոր: Աթէշէ ալըշըգ պու ուքէրէ, ճէնկ, մուխաթա-րա, մէվթ, աճլըգ, սուսուղուգ աֆէթլէրի տսլա թէյսիր իթմէյիպ եալընըզ վէթան հասրէթի քէնտիլէրինէ զալիպ կէլլորտի: Ապալթան վէ ճէնէրալարտան տախի էքսէրի աշգ իւ ալպա վէ իսթիրահէթ-լէրի իչիւն Ֆրանսայա ավտէթ իթմէք իւզրէ րուխսաթ իսթէյնլէր օլուրուտու, Պօնաբարթէ բէք աղլարընա, վէ իշէ եարամայանլարա րուխսաթ վէրիպ, ախէրլէրինէ աքէրի նամուս իւզէրինէ նասիհաթ-լէր վէրէրէք հուզուրինտէ մահճուպ խտէր իտի: Ան սատըգլարը Պէրթիլէ վէ Վլէպէր տախի քէնտիսինի զայալանէսինտէն ֆապ իւ ախիւպ, մուվաճէհէսինէ կէլտիքտէ իթանէթ վէ ուպուտիէթլէրինտէ գուսուր կէօսթէրմէզլէր իտի:

2. Պու էսնատէ Սայիտ թէրաֆընա չէքիլիշ օլան Սուրատ պէյ, Ֆրանսըզ ճէնէրալարը Տըզէ, Պէլիար, Տօնզըլօ, վէ Տալու ճէնէ-րալարըն մուհաֆազա իթտիի եօլարտան կէլմէյէրէք, վաֆիր ապէր իլէ իզպէ թարիգլէրտէն կէշիպ վէ նակեահ Սըսըրա եագըն Ղիզէ թէ-րաֆընա վասլ օլուպ Սըսըր վուրմայա հազըրըգ կէօրմէքտէ իտի, Պօնաբարթէ պունու կէօրիւր կէօրմէզ, պիր ֆրոգա ապէր ալըպ օ թէրաֆա հարէքէթ իլլէտի, Սուրատ պէյ Պօնաբարթէ իլէ մէզքիւր ճէնէրալարըն աթէշի արասընտա գալաճազընը ֆէհմ իտէրէք կէճէ-լէյին օրտուսունու սէսիզճէ գալըրըզ թէքրար եօգարը Սըսըրա ֆիրար իլլէտի:

Պօնաբարթէ պու էսնատէ Աւրոբատան գարըշըգ խապէրլէր ալ մայա պաշայըպ, վէ Ֆրանսա իւզէրինէ եէնիտէն գըլամ օլունաճա-զընը ֆէհմ իտէրէք քէնտիսի տախի պիր ան էվլէլ վէթանընա ալ տէթ իթմէք էմէլլինտէ իտի: Սըսըրտա օլան Ֆրանսըզ օրտուսու, Պէրէշամ թէրաֆընտան Ալարիշ վէ սայըր գալէլէր իլէ էմին իտի, Սայիտ թէրաֆընտան տախի ճէնէրալ Տըզէնին ֆրոգալարը իլէ մու-հաֆազա գըլընմըշոր, եալընըզ իսկէնտէրիլէ թէրաֆը աշըգ օլուպ, վէ խատուս թօիլանան (Սամանլը օրտուսունուն եագընտա պու թէ-րաֆա կէլէճէյի սահիհէն մալլւմ օլմաղլէ, Պօնաբարթէ պու օր-տույու տախի վուրուպ վէ տաղըթըպ, վէ Սըսըրտա գալաճագ աւ-քէրի հէր թէրաֆտան թէէմին իտէրէք էշլէճէ Ֆրանսայա ավտէթ իթմէք միւրատ իլլէմիշ իտի:

(Սամանլը օրտուսու եիւզ գատար ճէնկ վէ նագլիլէ կէմիլէրինէ րաքիպ օլարագ ինկիլիզ ամիրալը Սըսնի Սմիթ գօմանտասընտա օլան տօնանմա րիֆագաթը իլէ թէմմուզուն օն պիրինտէ իսկէնտէրիլէյէ

վասլ օլուպ, պէյլէք կէմիլէրի պու շէհրին իւզէրինէ պիրազ կիւլէ աթարպտան սօղրա գալէլէրտէն տախի ճէվապը կէլտիքսէ, ասքէր իիրաճը միւմբին օլամայաճաղընը աէրք իտէրէք Մպահուրա տօղրու եօլ վէրիպ լիմանա տուխուլ իյլէտիլէր. վէ թամ Ֆրանսըզ տօնան մասընըն թէլէֆ օլոուզու մահալէ ճիւմլէսի պիրտէն տէմիր աթար :

Մպահուր լիմանընըն աղղընտա տիլ շէքլինտէ տէնիզ իլէ Սէտիյէ կէօիւլ արասընտա պիր ուզուլն վէ տար գարա օլուպ Մպահուր նիմ ճէգիրէսի թէսմիյէ գըլընմըշտըր, վէ թաուճուլնտա տէնիզ քէնարընտա պիր գալէ օլուպ, Մպահուր գասապասը տախի պու գալէնին գարա թէրաֆընտա վէ արգասընտա տըր : Ղէնէրալ Սարմօն Սկէնտէրիյէ գօմանտանը պուլուլնտուղընտան, պու գալէյէ մէթանէթ վէր մէք վէ արգասընտա օլան գասապայը եադըպ օրթատան գալտըրմագ իւզըն Պօնաբարթէ քէնտիսինէ թալիմաթ վէրմիշ իտի. պու ճիւմլէ Սարմօն Ֆրանսըզ ապքէրինի իգամէթ իթտիրմէք իչիւն պու գասապայը եադմայըպ, ֆագաթ գարատան մուհաֆազասը իչիւն մէթէրիս եադտըրմըշտըր. անճագ պու մէթէրիսլէրին պիր թէրաֆը աէնիզէ գատար վասլ օլուպ, օ պիր թէրաֆը եարը եօլտա գալարագ գալէ վէ գասապայա պիր աչըգ գաբու պըրագըլմըշ կիպի իտի :

Ինկիլիզ ամիրալը ()սմանը ապքէրինին Մպահուր թէրաֆընա չըգ մասընը թէնիպ իթմիշ օլտուղընտան, պու ապքէր թօփ սանտալարը մուհաֆազասը վէ քէմալը շէճաթլէ գարայա այագ պասըպ, վէ սըրրա գըլըճ մէթէրիսլէրին իւզէրինէ եիւրիւյիւպ, պիւթիւն Ֆրանսըզ ապքէրինի գըլըճտան կէչիտիլէր, վէ Մպահուր գասապասը իլէ պէրապէր քէաֆֆէսինի զապթ իյլէտիլէր : Գասապա պու վէճճ իլէ զապթ օլուլնտուգտան սօղրա գալէնին տախի իսթիլաթը քէսիլ միշ օլտուղընտան տայանամայաճաղը աչիքէար իտի. պու ճիւմլէ տէրուլնիտէ օլան իւշ եիւզ գատար մուհաֆազա ապքէրի տէօյիւշէ աէօյիւշէ օթուզ պէշ նէֆէրէ էնիպ, պու շէճաթլու եիյիտլէր ալթմըշ սաաթ պիր աիւզիյէ տայանարգտան սօղրա, իմտատ կէլէճէյինտէն գաթը իւմիտ իտէրէք թէսլիմէ մէճպուր օլոուլար : Պու էսնատէ Սկէնտէրիյէ գօմանտանը ճէնէրալ Սարմօն պին իքի եիւզ ապքէրլէ Մպահուրա եարսըմա կէլմէք միւրատ իյլէմիշ իսէ տէ, ()սմանը ապքէրինին ճէսամէթինի կէօրէրէք ճէսարէթ իտէմէյիպ թէքրար Սկէնտէրիէյէ տուխուլ իթմիշ իտի. իմոի ասաքիրի շահանէ պիլա մումանաթ Մպահուրա չըգըպ սէրպէսթճէ օրտու գուրմաղա տէվամ իյլէտիլէր :

Պու ապքէր օն սէքիզ պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ օլուպ, Տոււլ էլի պէյլէր պէյի Սսէյիտ Սուսթաֆա փաշանըն գօմանտանընտա իտի. վէ Քէօլէմէնլէրին փիատէ ապքէրի կիպի սէֆիլ ֆէլահլար օլմալըպ ճիւմլէսի սէչմէ եէնիչէրիլէր իտի. սիլահլարը զայէթ թէմիզ, վէ թիւֆէնք, տապանճա վէ գըլըճ իւչիւնիւ տէ գուլլանըպ, թիւֆէնքլէրինի աթար աթմաղ օմուղլարընա վուրուպ, պիր էլտէ գըլըճ վէ պիր էլտէ տապանճա իլէ տիւլմէն իւզէրինէ սալլէթ իտէրլէր իտի :

Թօփրարը զայեթ զհաստէ վէ Թօփճուլարը իֆրաթ Թալիմի վէ Ինկիլիզ զապիթլէրի գօմանտասընտա իտիլէր . վազաա իւչ եիւզ աթլըտան զհաստէ կէթիրէմէմիչլէր իտի . անձազ կիզլի խապէրլէր միւձֆալինձէ Սուրատ պէյ քէնտի իւչ պին գատար աթլըլարը իլէ եօգարը Սըսըրտան վէ չէօլքէնարընտան Սուտիլէրտէն իմրար իտիւպ Լյահուրա կէլէձէքտի :

Պօնաբարթէ Ղիզէտէն Սըսըրա ափտէթ իթմէքտէ օլտուզու էսնատէ , (Օսմանլը աղբէրինին Իսկէնտէրիէյէ տուխուլինտէն խապէրտար օլտու : Տօնանմանըն թէլէֆի ինթիգամընը գարա աղբէրի եէտի իլէ ալմաղա պուլ քէյֆիէթի այնը ֆըրսաթ աատ իտիւպ , Սըսըրա պիլէ տուխուլ իթմէյէրէք տօղըու Ղիզէտէն Իսկէնտէրիէյէ թէվէձձիւն իթմէյէ գարաթ վէրտի : Ղիզէտէն հարէքէթ իթմէզտէն էվլէլ Սըսըր տիվանընա շու վէձհիլէ պիր մէքթիւպ եազոր :

“ Վէքսէն գատար տիւշմէն կէմիսի կէլիպ պիր էյամ Իսկէնտէրիէյի ”
 “ Թօփա Թուլթմաղա ձէսարէթ իթտիքտէն սօղըա , գալէ Թօփրարը ”
 “ նըն աթէչինէ տայանամայըպ Լյահուրա կիթմիչլէր , վէ օրատա ”
 “ աղբէրի գարնայա չըգարմիչլար : Պուկըրա ապլա մուամնաաթ օլտունմաոր , չիւնքի միւրատըմ պուկըրարը գարատա վուրմազ , վէ ”
 “ Թէսլիմ օլմայանլարը գաթլ իտիւպ , Թէսլիմ օլանլարը էօնիւմէ գա ”
 “ Թըպ վէ Սըսըրա կէթիրիպ , մէմէքէթէ պիր ալայ տահա կէօսթէր ”
 “ մէք վէ պիր մէսէրրէթ տահա պաղըչլամազ սըր ” :

Պօնաբարթէնին Ղիզէտէն Իսկէնտէրիէյէ ազիմէթի իֆրաթ շիթապլէ օլուպ Իթալիատա օլան պաղը միւթաաձէլ հարէքէթլէրինէ պիր էմսալ տախի պու օլտու : Ի ան , Պօն վէ Սիւրաթ ձէնէրալլարըն ֆըրգալարը Պօնաբարթէ իլէ պէրապէր իտի : Եօգարը Սըսըրը Թալիլէ իտիւպ Լյահուրա կէլմէսինէ ձէնէրալ Տըզէյէ , վէ Տէլթայը Թալիլէ իտիւպ մահալը մէզպուրէ կէլմէլէրինէ ձէնէրալ Վըլէպէր վէ ձէնէրալ Բէնիէյէ տախի էմր իլէտի : Պօնաբարթէ (Օսմանլը աղբէրի իլէ Ինկիլիզ աղբէրինին տախի գարայա չըգմասընը մէմուլ իտէրէք , օլ վէձհիլէ նէ Իսկէնտէրիէյէ վէ նէ Լյահուրա կիւրիպ , իսթէտիլի մահալէ եիւրիւյիւշ իթմէք իւզըն իքիսինին արա եէրինտէ Պէրէքէթ նամ մահալտէ պիր մէվգի Թուլթուպ իսթիհաքէամ վէրմէյէ պաշլատը :

Իսթէտէն Մուրատ պէյ , Սուլթաֆա փաշանըն Թալիմաթը իւզըրէ չէօլքէնարընտան Լյահուրա կէլմէքտէ , ձէնէրալ Սիւրաթըն աթլըլարընա թէսատիւֆ իտիւպ , Թապալէրը մուգալէմէթ իտէմէյէրէք թէքրար եօգարը Սըսըրա գաչմայա մէձպուր օլմուշուտու :

Իմտի աթլըտան մահրում վէ մէթէրիս արգատընտա մահֆուզ (Օսմանլը աղբէրի իլէ ձէնիլ իթմէք լաղըմ կէլիլ իտէ տէ , (Օսմանլը աղբէրինին նէ մէրթէսլէ սէպաթ վէ մէթանէթլէ գալէ վէ մէթէրիսլէրինի մուհաֆաղա իտէր օլտուզլարը Պօնաբարթէյէ նամալիւմ տէլիլ իտի : Բէնիսիսի պիզլաթ Իսկէնտէրիէյէ կիտիւպ միւրալայ Վը

րէթէնին ինչա վէ իբմալ իլէտի թաճիւպէ շայեան իսթիհրեամբ սէյր իւ թամաշա իլէիւ գալպինէ էմնիէթ կէթիրտիքտէն , վէ ()սմանը ապէրինի սէրպէսթճէ գարայա չըգարմայա միւսաատէ իտիւպ մուճանաթ իթմէտի , վէ Վլահուր գալէսի մուհաֆազա ապէրինի թէլէֆինէ միւճիւ օլտուղունտան տօլայը ճէնէրալ Վարմօնու պիր էյիճէ թէքաիր իթտիքտէն սօղըա թէմմուղուն եիրմի տէօրտիւն տէ Խսկէնաէրիէտէն տախի ազիմէթ իտիւպ էրթէսի կիւնիւ Վլահուր նամ նիմ ճէզիրէ սէրհատընա մուվասէլէթ իլէտի :

Իպթիտաթի թէրթիպի պու տիլին գարա թէրաֆընա խէնտէգ գալ զըթըպ վէ մէթէրիպէր եաբարըըպ սայըր ֆրըգալար եէթիչինճէյէաէք ()սմանը ապէրինի օրատա մահպուս իթմէք իտի : Պօնաբար թէնին նէղախնտէ օլան ապէր ալթը պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ օլուպ , Լան , Պօն , վէ Սիւրաթ ճէնէրալարն ֆրըգալարնտան միւրէթթէպ իտի , Պօնաբարթէ ()սմանը ապէրինին թէրթիպաթ վէ մուամէլաթընը կէօրիւպ իլք էֆքեարընը թէպտիլ իտէրէք անինտէ պու ապէրի վուրուպ Վլահուր գասապասընա գաբաթմայը վէ օրատա իւզէրլէրինէ թօի վէ իտմպարա եաղտըրարազ թէլէֆ իթմէյի թէրճիհ իլէիւպ մուամէլաթընա մուպաշէրէթ իլէտի :

3° ()սմանը ապէրի Վլահուր տիլինին ուճունտա վէ էն տար եէրինտէ օլուպ էօնլէրինէ իքի սրթա մէթէրիս եաբարազ պէյիւք օրտու պունյարըն արտընտա մահֆուղ պուլունմուշուտու , Վլահուր գասապասընըն պիր պուշուգ միլ աջըղընտա չարխա ապէրի իքի թէփէ թութուպ պու թէփէլէրին պիրիսի տէնիզէ վէ տիկէրի Վէտիյէ կէօլիւնէ նազըր օլարազ չարխա ապէրինին սաղ վէ սօլ գօլարը մալ գամընտա իտիլէր , վէ պու իքի թէփէնին օրթասընտա պիր.քէյ օլուպ , պուրասընը տախի ()սմանը ապէրի թութարազ օրթա գօլ մազալ մընտա մուհաֆազա իթմէքտէ իտիլէր , ()սմանընըն , սաղ թէփէտէ պին , վէ սօլ թէփէտէ իքի պին , վէ օրթա գարիէտէ իւշ տէօրթ պին ապէրի վար ըտը , վէ չարխա խաթթը պու վէճհիլէ օլուպ , պէյիւք օրտու Վլահուր գասապասը տէրունինտէ իտի . պու գասապանըն էօնիւնտէ Դրանսըղըն եաբարըղը թապիլար վէ պիրի աէն նիզէ տիկէրի Վէտիյէ կէօլիւնէ մութթասըլ օլան խէնտէգլէր տախի հէնիւղ մէվճուտ օլուպ ()սմանը ապէրի էլինէ կէչմիշ իտի :

Պօնաբարթէ մէէլուֆ օլտուղու սիւրաթը հիսս վէ մէթանէթլէ ճէնկ ըէսմինի թէրթիւպ իտիւպ միւճիպինճէ գօմանտա վէրտի : Ղէնէրալ Տէսթէնկի պիր գաշ թապուր ապէր իլէ , պին ()սմանընըն օլտուղու սաղ թէփէյէ սէվգ իլէտի , վէ օրթատա օլան աթը ճէնէրալը Սիւրաթը իքի թէփէնին արասընտան եօլայըպ սիվարիլէրին նրաֆը պիր թէփէնին վէ նըսֆը տիկէր թէփէնին արգալարընը չէվլըմէսինէ էմի իլէտի , պու թէրթիւպ թէմամի իլէ իճրա օլունուպ Տէսթէնկ տօղու սաղ թէփէյէ հիւճիւմ իտիւպ , պիլա ֆիթուր պայըրը չըգմայա պաշատը , վէ Սիւրաթ պիր ալայ աթը իլէ պու թէփէնին արգասընը չէվլըտի :

()սմանըլար պու մանօլըպը կէօրիւպ մուգավէմէթ իտէմէյերէք

տէօնիւս պաշտօնա պաշտարար, անձաք ճէնէրալ Սիւրաթըն աթ-
ըըրը եօլարընը քէսիս պիր ազը գըլըճլա թէլէֆ վէ բէրիշան, վէ պիր
ազը տախի թէսլիմ օլմայըս, տէնիզէ տէօքիւլէրէք հէլաք օլտուլար :
Սաղ քօլտա տախի այնը պուշուշն կիպի օլուս ճէնէրալ Սիւրաթըն
()սմանընըն իւզէրինէ հիւճիւմ իլէտի, վէ Սիւրաթ էթրաֆլարընը
չէվիրիս պուշուշ տախի եա գըլըճ վէ եա տախի սու իլէ թէլէֆ օլ-
տուլար : Պատէհու Տէսթէնի վէ Սիւրաթ տախի պիրլէշիս օրթա-
տա օլան գարիյէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իլէտիլէր, վէ աննընտան
վուրմայա պաշտարար, (սմանըլար քէնտիլէրինէ արգատան վէ
պէջիւք օրտուտան իմուտ կէլըր մէմուլի իլէ պուրատա քէմալը սէ-
պաթ վէ մէթանէթլէ Պրանսըզա մուգավէմէթ իլէտիլէր, վէ վադաա
մէմուլէրի իւզըն պէջիւք օրտուտան պիր գօլ ոյըլըս պուշուշարա
եարու մա կէլմէքտէ օլտու անձաք ճէնէրալ Սիւրաթըն սիվարի աս.
քէրի պու քօլու իքի եանտան վուրուս օրթասընը քէստի, վէ պէրի
եիւզտէ գալան թէլէֆ օլուս էօթէ թէրաֆտա գալան տախի Սպա-
հուրա գաջըս գուրթուլու : Սիւրաթ Տէսթէնի սիւրաթլէ ապէրէ
հարէքէթ վէրիս, քէջիւ գապթ իթտիլէր, վէ (սմանըլար ապէրի հէր
թէրաֆա տարմատալըն գաջըս վէ Պրանսըզ ապէրինէ պիր վէճհիլէ
թէսլիմ օլմայըս, տէնիզէ տէօքիւլէրէք պօլուլուլար րու :

Պու վէճհիլէ տէօրթ պէշ պին (սմանըլար ապէրի թէլէֆ օլուս
իլք խաթթ Պրանսըզ էլինէ կէշիւ, վէ (սմանըլըն պէջիւք օրտու-
տու Սպահուրտա գաբանըլ գալմը օլտուզընտան Պօնարթէնին իլք
միւրատը հասըլ օլմուշ տէմէք խոի : Պօնարթթէ պէջիւք օրտու-
տուն իւզէրինէ իպթիտա թօփ վէ խումպարա տանէլէրի եաղտըրըս,
պատէհու Սիւրաթ վէ Սիւրաթ ֆըրգալարը վասլ օլտուգտա իւզէրէ-
րինէ հիւճիւմ տէ իտէպիլըրաի, անձաք իլք զալէպէսինտէն ճէսա-
րէթ ախլ իտէրէք տահա ալ վաթթտէ վէ անը վահիտտէ (սմանըլ
օրտուտուն վուրմաթ իսթէտի, իմտի ճիւզէի միւտտէթ ապէրինէ
արամ վէ իսթիրահէթ վէրէրէք իքինճի խաթթըն իւզէրինէ եիւ-
րիւյիւշ իլէտի, ճէնէրալ Սիւրաթ ֆըրգալար իհթիաթ վէ ինթիզարտէ
տուրարաթ հիյնի հաճէթտէ ճէնէրալ Սիւրաթ Տէսթէնի իմուտ վէ
մոււպէնէթէ եէթիլէճէքտի : Պու ճիւմէ Սպահուրա մուհաֆազա
իտէն թապիալարը վուրուս ալմաթ տախի գօլս պիր շէյ տէյիլիտի,
օն պին գատար (սմանըլար պու թապիալար մուհաֆազա իտիւս, սաղ-
տան պիր խէնտէգ տէնիզէ գատար մութթասըլ, վէ սօլտան տիլէր
պիր խէնտէգ Սիւրաթ կէօլիւնէ գատար ուզանըս ֆաթաթ կէօլէ

Պու ճէնիւս պիր աճալիս վուգուսթ
հիլէպէ օլտուլար : Սմանըլար պէջիւքէրինին
պիրիտէ պիր գաշ շէյի օլուս, Պրանսըզ ա-
պէրի պուշուշար հէր թէրաֆտան իհթէթ իթ-
տիքտէ, ապէր շէյիլէրին էմի իւզէ պիր
սալթէ շէթլէնէ կիրիս օրթատա պիր պէջիւք
մէգար գալմըլար, վէ շէյիլէր քէնտի իրա-
տէթլէրի իլէ տիրի տիրի պու մէգարըն իլինէ
կիրիս ապէր իւզէրէրինէ թօփալը էօթթ-
վու, վէ էվլէթ շէթմէլէրի իլին ճիւմէ-

տի պիրտէն հու շաղըրարաթ թօփալը շի-
նէյիս, շէյիլէրին միւրատընը իճրա իթիլէր
տիր, քի Պրանսըզ էլինէ տիւշմէքտէն վէ եա-
խօտ Պրանսըզ գուրշուշա վէ գըլըճ իլէ
էօթմէքտէն իտէ տիրի տիրի կէօթիլէրի թէր-
ճիհ իթիլէր խոի, Պրանսըզար պու տէհ
շէթիւ հալը սէյի իւ թամաշա իթտիքտէն
սօլտա մէգիլար Սմանըլար պէօլիւկիւ իւզէրի-
նէ տախի հիւճիւմ իտիւս, պիր նէֆէրի
սաղ պըրազմամըլար տըր :

մութութաւր տէրի իտի, վէ Սուսթաֆա փաշա պիւթիւն թօփլարընը պու աչք ամհալէ կէթիւիւ, ճիւմլէսի պիրտէն տէհչէթիւ պիր աթէշ բիւսկիւրմէքտէ իտիլէր :

Եւ Էվլէլ ասքէրի էն մուխաթարալը մէվգիյէ սէվգ իթմէք Պօնաբարթէնին ուսուլու գատիմէսինաէն օլտուղունտան, պուրատա տախի փիատէ ասքէրի թապիալարըն աննընա վէ սաղ գօլու իւղէրինէ եիւրիւյիւշ իթմէյէ պաշատուլար, սիւլարի ասքէրի պիր իուրմա օրմանընա կիղլէնիւյ հիյնի հաճէթտէ նակեահ մէյտանա չըգըպ սօլտան եիւրիւյիւշ իտէճէքլէր, վէ տիւշմէնին թօփ աթէշլէրի վէ Մէտիյէ կէօլիւ իլէ խէնտէգ արասընտան կէչիւ տիւշմէնին արգասընը չէվլէրէճէքլէր իտի, պու մանսօլա թէմամի իլէ իճրա օլուպ, տէր ագաս լան վէ Տէսթէնկ ճէնէրալար փիատէ թապուրլարընը իլէրի սիւրաիւլէր, օթուլ իքինճի ալայ թիւֆէնը էլտէ մէթէրիւլէրին, վէ օն սէքիլինճի ալայ սաղտան աիւշմանըն եան թէրաֆընա եիւրիւմէյէ պաշատուլար, ()սմանը ասքէրի պուսլարըն եանաշմասընա պէքլէմէիւյ քէնտիլէրի տախի Պրանսըլ ասքէրինէ գարչը կէլիլէր, վէ աղվադլթ զարֆընտա ասքէր կէօյիւս կէօյիւսէ կէլտի, եէնիչէրիլէր իպթիտա պիրէր տէֆա սիւնկիւսիւղ թիւֆէնկլէրինի վէ պիրէր չիֆթ տապան ճալարընը պօշաթարգտան սօղրա գըլըճա տալընտըլար, սիւնկիւնիւն նէ օլտուղունտա պիրմէյէրէք էլլէրի իլէ թութուպ գարչը գօմագ իութէտիքաէ Պրանսըլ ասքէրի էվլէլէ տալընըպ սիւնկիւլէրի կէօյիւսլէրինէ սափլարլար ըտը, վէ պու վէճիլէ խէնտէգլէր արասընտա աղիմ պիր գաթթալ պաշամըշ, վէ օն սէքիլինճի ալայըն թապիալարա վասլ օլմասընա պիր շէյ գալմամըշ ըտը, օ էսնատէ ()սմանը ասկէրի պիր տէհչէթիւ թօփ աթէշի իտիւպ Պրանսըլար եուվարլանըպ աէպէլէնիւյ խէնտէյէ գատար կէրի տէօնմէյէ մէճպուր օլտուլար, ճէնէրալ լթիւրք էն արգատա գալորղընտան շան իւ շէրէֆլէ մէյտանը հարպտէ վէֆաթ իլէտի, ճէնէրալ Պիւժիէնին պիր գօլունտա կիւլլէ կէօթիւրտիւ, պու էսնատէ ճէնէրալ Միւրաթ աթլըլարը իլէ խէնտէգ վէ կէօլիւն արասընտան իչէրիյէ հիւճիւմ իթմէյէ չապալամագտա իտի, իւշ տէֆա իչէրիյէ եիւրիւյիւշ իտիւպ, իւչիւն տէ տախի թապիա վէ մէթիւրիս թօփլարը արասընտա գալարագ կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլտու, աթլըլարըն պիր պէօլիւկիւ խէնտէգլէրէ գատար վասլ օլմուշտտու, պու ճիւմլէ պուսնա մէթանէթ պուսնա շէճաաթ Պրանսըլար հագգընտա պիր շէյէ միւֆիտ օլամայաճագ կիպի կէօրիւնիւրիւտիւ :

Պօնաբարթէ պու գաթթալը ուղագտան սէյր իւ թամաշա իտիւպ, եէնիտէն պիր հիւճիւմ իթմէք իւղլէ վագթը ֆրսաթ կէօյլէթմէքտէ իտի, ()սմանը ասքէրինին պիր հարէքէթի պու հիւճիւմէ պէօյիւք պիր վէսիլէ օլտու, պուսլար ատէթը գատիմէլէրի իւղլէ նակեահ մէթէրիւլէրտէն տըշարը ֆըլայըպ ճէնկտէ թէլէֆ օլան Պրանսըլարըն պաշարընը քէսմէք իլէ ուղըաշմագտա Պօնաբարթէ տէր ագաս եիրմի իքինճի վէ աթմըշ տօգուղունճու թապուրլարը սէվգ իտիւպ, պուսլար տախի ()սմանը ասքէրինին արգասընտան գօշուպ վէ մէթէ-

լիսէ կիրիս զապթ իթտիլէր, սաղտա տախի օն սէքիլինձի թապուր
պու ֆրսաթը զայս իթմէյերէք եիւրիւյիւշ իտիւպ թապիալարը զապթ
խլէտի, պունլարըն իւզէրինէ ճէնէրալ Սիւրաթ տախի աթըլ գօլու
իլէ պիր հիւճիւմ իտիւպ ալայլարըն պիրի կէօլ իլէ մէթէրիպլէրին ա-
րասընտա օլան վէ թօփ իլէ մուհաֆաղա գրլընտն մահալի թէփիպ
կէչտի, վէ ճիւմլէսի Վպահուր գասապատընա վասլ օլտուլար: Պու
էսնատէ (Սմանըլ ապէրլինին մէթանէթինէ ֆիթուր կէլիպ հէր թէ-
րաֆտան գաչմաղա պաշատըլար, վէ պիր տէհէթլու գաթթալ վագի
օլուպ, պէլլէրինէ սիւնկիւ իլէ գօվալանարապ տէնիզէ գատար տէօ-
քիւլթիլէր: Ղէնէրալ Սիւրաթ էն սէչմէ աթըլարը իլէ Սուսթա-
ֆա փաշանըն չատըրլարընա գատար վասլ օլտու, պիչարէ փաշա մէ-
յուսիէթէ տիւչար օլուպ, քէնտի նէֆտինի մուհաֆաղա իթմէքտէն
պաշիւ չարէսի գալմատըլընտան, Սիւրաթըն իւզէրինէ պիր տապան-
ճա պօշաթտը, Սիւրաթ խաֆիֆճէ եարալանըպ, գրլըճընը սափուր-
տուգտա Սուսթաֆա փաշանըն բարմագլարընը ուչուրուպ քէնտիսի-
նի օլու իլէ պէրապէր եէսիր թուլթու, վէ Պօնաբարթէյէ իրսալ
խլէտի, սայրը սիւնկիւաէն վէ տէնիզտէն գուրթուլան (Սմանըլար
կիւճ իլէ գալէյէ գաչըպ սըղընապիլթիլէր:

Պիր սէնէ գատար մուգատտէմ Պրանսըլ լէշի իլէ տօլան Վպա-
հուր լիմանը տէնիզլինին եիւզլուտէ օն իքի պինտէն զիատէ (Սմանըլ
լէշի կէզմէքաէ իտի, պունլարըն փէք չօղու քէնտի քէնտիլէրինէ տէ-
նիզէ աթըլըպ վէ պօղուլուպ եալընըլ իւչ տէօրթ պինի սիւնկիւ վէ
թիւֆէնքլէ գըրըմըշտը: Վէ գալէտէ հըֆղ օլանլարըն տախի տիւշ-
մէնին մէրհամէթինէ սըղընմագտան պաշգա չարէլէրի գալմատը. իւ-
թէ պու վէճիլէ խիթամ պուլտու պու միւթէհայիր օլաճապ Վպա-
հուր ճէնկի, վէ պու ճէնկի իլէ Պօնաբարթէնին Սըրըր սէֆէրի: Հիւչ
պիր թէվարիտտէ պէօլլէ պիւթիւն պիր օրտուռուռն պիր ճան գուր-
թուլմայարապ թէլլէֆ օլտուլուռնա տայիր պաշգա պիր էսէր վէ գայտ
եօգտուր: Պու ճէնկտէ Պօնաբարթէնին ճէնէրալլէրինտէն քէնտինէ
էն պէօլիւք խսամ օլանլար վէ զուրուրուռնու չէքէմէյէնլէր տախի
ազլ իւ մէհարէթը ֆայիգէսինի թանըլըպ վէ իգրար իտիւպ, էզ
ճիւմլէ ճէնէրալ Վլէպէր էօլլէ վագթըլ թէպրիքէ կէլիպ, վէ Պօնա-
բարթէյի տէրաղօշ իտիւպ, ճէնէրալ, տէտի, ճիւհա իիպի ճուպլամ վէ ուլ-
պիր լալիւն փէ. պէօլլէ պիր պէօլիւք զաֆէրէ Պրանսըլարտան փէք աղ
գան տէօքիւլմէքլէ մուվաֆֆապ օլուռտուգտան մաստա, նէթիճէ-
սինին ճէսամէթինէ նազարէն Պօնաբարթէնին էն պէօլիւք ֆիթու-
հաթլարընըն պիրի սայրլմալը տըր, չիւնքի Վպահուրտա Պրանսըլըն
պիր բէրիշանիլէթի, Սըրըրտա օլան պիւթիւն Պրանսըլ ապէրլինին
քիւլլիլէն թէլլէֆ վէ խարապիլէթինէ միւճիպ օլապիլիրտի: (Սման-
ըլար, արապլար, քէօլլէմէնլէր, զօրպա գալլէան Սըրըլըլար, Պէրէ-
լամ իւզէրլինտէն կէլմէքտէ օլան սատրապամ օրտուսու ապէրի իլէ
պիրլէշէրէք պիւթիւն Պրանսըլարը Սըրըրտան քիւլլիլէն նապէտիտ
խաէպիլիլլէրտի, պուռնու մուղայիրի Պօնաբարթէ Վպահուրտա պիր
գաչ կիւն վարֆընտա (Սմանըլ օրտուսուռնու քիւլլիլէն մատուլմ իթ-

տիրութեան, յորանսր օրոտուսունուն նէ ()ամանը ասքերինտէն, վէ նէ
Իսկէնտէրիկէ վէ նէ Պէրէշամ Թէրաֆընտան գօրգաճագ պիր շէյլէրի
գալմամը ըտը : Պիւթիւն յորանսր ասքերի Սըսըրտա եիրմի պէշ
պին նէֆէրտէն իպարէթ իսէ տէ էն սէշմէ վէ պահատըրլարը գալ-
մը ըտը : Պուշլար պիր սէնէտէն պէրիւ մէմալիքի Սըսըրիէտէ իգա-
մէթ իտիւպ պէ հէր կիւն ահալի իլէ պիրէր նէվի իմթիզաճ վէ
խւնսիյէթ բէյտա իթմէքտէ իտիլէր, Լպահուր ֆիթուհաթը ալէմէթ-
լէրի օլան, Թուղար, սանճագլար, սիւահլար, սերապէր Սուսթաֆա
փաշա, վէ մախտոււմի, Սըսըրա կէօնտէրիլտիքտէ, յորանսր ասքերի-
նին գատըր իւ շէրէֆի ահալի ինտիլտէ պիր գաթ տահա Թէղպիւտ
պուշլուպ, Թէվէճճիւհիւ տէրուլէրի օլանլար, ասքերի պիր գաթ
տահա սէվմէյէ վէ ատու օլանլար տախի գօրգուպ Թիթրէմէյէ պաշ-
լատըլար ¹ :

4° Լպահուր ճէնկի Պօնաբարթէնին Սըսըրտա պիզգաթ գօման-
տա իթախի մուամէլաթը հարպիյէնին սօնու օլուպ, եօգարը Սըսըր
եախօտ Սայիտ Թէրաֆընտա տախի ճէնէրալ Տըղէնին մուհարէպէ-
լէրի տախի պիւթիւն յորանսր օրոտուսու մուամէլաթընըն իթիթամը
տէմէք օլոտուղունտան, պէր վէճճը աթի մուսթասարէն զէքը օլու-
նուր :

Ղէնէրալ Տըղէ Պօնաբարթէնին էն մահիր վէ էն տիւլվէր մուա-
վիլէրինին պիրի օլուպ, Սայիտ Թէրաֆընտա վագի օլան ֆիթու-
հաթլէրի իլէ նամ իւ շէօհրէթի էպէտի օլմուշ տուր : Տայիմա աս-
քերին էօնիւնտէ հիչ պիր վագըթ նէֆսինի Թէհլէքէտէն էսիրկէմէ-
յիպ, էօլէ*, էաթ ֆէլէ իթէ*. պու իտի հէր մուխաթարտա, հէր
Թօի աթէշի էօնիւնտէ ճէնէրալ Տըղէնին զիվէրը զէպանը : Պու շէ-
ճաթիւ պու մէթանէթլէ Սուրատ պէյի Սիտիման, Սամանհուլ, վէ
Սիյեուլմ Թէրաֆըրընտա պօղուպ վէ պու էյալէթլէրի զապթ ի-
տիւպ, Նիլ իւզէրինտէ օլան, վէ Սըսըրը աթիգ հուտուտի պուշլու-
նան Ֆիլէ ատասընա գատար վասլ օլմուշուտու :

Սուրատ պէյ ճէնէրալ Տըղէ խըշմընա տայանամսըպ, Ղէնատիւ-
լէրտէն էօթէյէ Պարապրա եախօտ եապանի Քիւնի-լ էյալէթլէրինէ
գատար գաշմը ըտը. պու ճիւմլէ ագրապասը Հասան ()աման պէյին
աթլըլարը պիւթիւն եօգարը Նիլ քէնարըլընա եաեըլըպ, Քէնէ,
Լպուլմանէ, Լսսիուլթ նաման մահալտէ Լըապլար իլէ գանը ճէնկ-
լէր վագի օլմուշուտու : Լպահուրտա Թէլէֆ օլան տօնանմանըն իա-
պէրի, վէ Սէքքէ շէրիֆինին վաֆիր աքէրլէ Նիլ քէնարընա վիւ-
րուտի իքիսի պիր վագըթա Թէսատիւֆ իտիւպ, Լըապլարըն զա-
ղապ, Թէասսիւպ վէ Թէաննիւտիւնիւ պիր գաթ տահա արթըրմը
ըտը : Պէնիհուլ շէհրինտէ օն պին Լըապ վէ Քէօլէմէն աքէրի ճէ-
նէրալ Պէլար գօմանտաընտա օլան պին նէֆէր յորանսրըն էթրա-

¹ Լպահուր ճէնկինին պէյլէ էմապըզ
պիր մուղաֆիարիէթլէ իթիթամէղըր օլմասը
հէմ Պօնաբարթէնին Թէրթիպի, վէ հէմ ճէ-
նէրալ Սիւրաթըն շէճաթի սայէսինտէ օլաու-

ղունու Պօնաբարթէ քէնտիսի տախի իգրար
իտիւպ, Սիւրաթա ֆէրիգ ճէնէրալը բայէսինի
օլ էմատէ հիւքիւմէթ Թէրաֆընտան մաթ-
լուպ իլէմիշ տիր :

Ֆրնը Կուշաթմըշ իբէն, Պրանսըզարըն շիտտէթինէ տայանամայա-
րագ, Լըասլար ֆիրար իթաիլէր, վէ Վէօլէմէնլէր մէմէքէթին ի-
չինտէ պիր պէջիւք վէ քեարկիր էպնիէյէ գալէ կիպի սըղընլայ Պը-
րանսըզար բուշի մուգավէմէթ կէօսթէրաիլէր: Ահէնէրալ Պէլար մէմ-
լէքէթին հէր թէրաֆընա աթէշ վէրիպ, ալէվէր Վէօլէմէնլէրին օւ-
տուղու էպնիէնին էթրաֆընը տախի սարտրգտա, պուշլար պիր
թէրաֆտան Լըաճ, Լըաճ, չաղըըըպ, պիր թէրաֆտան սօն նէֆէու-
լէրինէ գատար Պրանսըզըն իւզէրինէ թիւֆէյք վէ տապանճա աթա-
րագ, թիւթիւն վէ ալէվ իչինտէ պօղուլուպ վէ եանըպ թէլէֆ օւ-
տուլար:

Ահէնէրալ Պէլարըն պարութ, միհիմմաթ վէ լէվազիմաթը սայի-
րէսի ան պէ ան նօգսան պուլմագտա օլտուղունտան, մէյտան ճէն-
կինէ թէհամիլլիւ գալմայըպ Վէնէ նամ սարպ մահալէ չէքիլիշ
խոթի. ճէնէրալ Տըղէ պու ապքէրէ քիւլլի միհիմմաթ վէ լէվազիմաթ
եէթիշտիրիպ, իքիսի պիրլէքտէ, Պարաի, Աիրճէ վէ Ահէնէմի թէ-
րաֆլարընտա եէնիտէն եէնիյէ Վէօլէմէնլէրի վուրուպ տաղըթուր-
լար: Պինատի գասապասընտա Պրանսըզար սանտրգլար իլէ ալթու-
պուլտուլար: Լպու Աիրճէ գապիլէսի չէյիսի, Պրանսըզար թէրա-
ֆընտան կէօնտէրիլէն պիր ղըպթիյէ էլիէթ վէրիպ, թէքլիֆ օլու-
նան սուլճու գապուլ իթմէմիշ օլտուղունտան, Պէնիհուլ կիպի
պիւթիւն գարիէլէրի աթէշ վէրիլտի: Աիհայէթ Աիէն թէրաֆընտա
պիր պէջիւք ֆիթուհաթէ տախի մաղհար օլընուպ, ճէնէրալ Տըղէ
Վօսէրիէ թէրաֆընա տախի ապքէր սէվգ իթմէքտէ իբէն, աթիտէ
զիքը օլունաճաղը վէճհիլէ Պօնաբարթէնին Ալարըր թէրք իլէ Պրան-
սայա ալտէթի լաղըմ կէլիշ օլմաղիլէ, Պրանսըզ ապքէրի տախի հէր
մահալաէ հիյէթը թէտաֆիէտէ տուրմաղա մէճպուր օլուպ, սիւ-
րէթը թէարրիւզիտէ օլան ճէնկլէր մէմալլէրի Ալսըրիէտէ պու վէճհ
իլէ խիթամ պուլմուշ տուր:

Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի Ֆ Ը Ս Լ

1799

1°. Պօնաբարթէնին Պրանսայա ալթիլիին սէպէպ վէ լէպարիէալլէ: 2°. Ահ-
նէրալ Վիլիլիլէ վէրպիլի լալիալլէ: 3°. Պօնաբարթէ Ալարըրաի հարէէլի իպի-
պէ ինիլլէլ գօնանմաղ արասընպան իլէպ, իպիլիպ Լյալլէ, վէ պարէհո-
սանը Պրէթի-լիմաննա վէրոպ իպիլէ գարայա խոլոճ իպիլ:

1°. ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ Ալարըրտա իգամէթ իթտիլի էսնատէ Պը-
րանսա վուգուաթընտան լայըզը վէճհիլէ խապէրտար օլ

մայրս խուսուսիլէ շու սօն այլարտա, նէ միւտիրան վէ նէ տախի պիրատէրլէրի վէ տօսթլարը թէրաֆլարընտան պիր մէքթիւպ ալա- մայրս Դրանտանն նէ հալտէ պուլունտուղունա պիր վէճհիլէ վա- գըֆ օլամամը ըտը : Պօնաբարթէ պու հիյեթթտէն իֆրաթ թէշէվ- վիւշ վէ վէսվէսէյէ կիրիֆթար օլուպ վէ չարէ պուլամայրս, հիշ օլ- մաղ իսէ տէնիզտէ կէղէն թիւճճար կէմիլէրինի գօլաշտըրարագ իւ- զէրլէրինէ վարըպ պիր իապէր վէ հավատիս սիվալ իթմէք իւզըն պա- զը պրիգ սէֆինէլէրինի գուրսանա չըգարմը ըտը : Բէզալք ճէնկ եէսիրլէրինի մուպատէլէ իթմէք վէսիլէսի իլէ Լըրոբատան հավատիս ալմագ իւզըն () սմանը տօնանմասընա տախի պիր զապիթ կէօնտէր- տի իսէ տէ, էսնայը բահտէ պու մէմուր Սըտնի Սմիթն էլինէ կէ- չիպ վէ իսթինթագ օլտուգտա, ասը մէմուրիէթի խապէր վէ հա- վատիս ալմագ օլտուղունու Ինկիլիլ ամիրալը աղնայըպ, պիւթիւն Լըրոբա վէ Դրանտա հավատիսլէրի վիյրտէ իշար օլունաճաղը վէճհ իլէ Դրանսըղլարա խայրըլը օլմատըղընտան, Սըտնի Սմիթ պէջիւք պիր բաքէթ զաղէթա թօփլայըպ Պօնաբարթէյէ կէօնտէրտի, վէ պու խուսուս կէցա սիւրէթա պիր նէզաքէթ օլուպ, պաթընտա Դրան- տանն միւքէտտէր հավատիսլէրի իլէ Պօնաբարթէնին ճանընը եպգ- մագ, վէ բուհունա ֆիթուր կէթիւրմէք իտի :

Ինկիլիզլէր էնվայը տէսիսէ իլէ հէման պիւթիւն Լըրոբայը Դը- րանսըղլարըն իւզէրինէ գըլամ իթաիրմիշ, Իթալիսաա վէ Բէնօտա Դրանսըղ օրտուլարը պօղուլմուշ, տախիլտէ էսհապը ֆէսատ վէ թէ- րաֆիլիւրան պաշ գալարմը, վէ միւտիրան հիւքիւմէթինտէ զապթ իւ բապթ վէ իտարէյի միւլքէ թապ ու թագէթ գալմամը ըտը : Ինկիլիզ ամիրալընն զիւ միւնճէ Պօնաբարթէ Լըրոբանն վէ Դրան- տանն պու ահվալինէ վագըֆ օլարագ, հիւքիւմէթ թէրաֆընտան պիր իմտատ կէլէմէյէճէյինի, վէ Սըսըրտա մէթրուք գալաճաղընը րանա տէքը իտէրէք, չարէսի քէսիլիպ թէսիլմ օլմաղա մէճպուր օլա- ճագտը : Ինճագ թամ պուլունն աքսիսի օլուպ, Պօնաբարթէ վէթա- նընն միւլէլէմ հալլէրինէ վագըֆ օլուր օլմաղ, ճէննահը զայրէթլէ ուչուպ, Դրանտայը տախիլ ֆըթրէթ վէ խարիճի թէարրիւզտէն գուրթարմայը թէսավիւր իլէտի :

Պօնաբարթէ պիւթիւն կէճէ ուլգուլու թէքը իտիւպ, վէ քեաֆ- ֆէի Լըրոբա զաղէթալէրինի վէ պաշլըճա Դրանգֆօրթ վարագա- լարընը տըգգաթլա միւթալաա իտիւպ, Լըրոբատա վէ Դրանտատա պուլունմուշ կիպի հէր վուգոււթէ աշնա օլտու, վէ հէր տէրտէ րէյը սագիպիլէ պիր չարէ տիւշիւնտիւ :

Սըսըրտա Պօնաբարթէնին գօմանտասը իլէ Դրանսըլ աքէրինին մագհար օլտուգլարը ֆիթուհաթը միւթէաճճիւպէ, () սմանը վէ Բէօլէմէն օրտուլարընն թաք իւ մար վէ բէրիշան օլմասը, Սըսըրն նիզամաթը տախիլիլէսի, էնճիւմէնը տանիշ աղալարընն թէլիֆաթը, վէ Սըսըր սէֆէրինին մուհասսէնաթը Դրանտայա մուպաղաղա իլէ սքս իտիւպ, Պօնաբարթէնին նամը նամիսինի Դրանսըլ միլէթի պէյ- նինտէ պիր գաթ տախի շէրէֆեապ իթմիշ իտի : Պիւթիւն միլէթ

պիթապ վէ պիթապէթ պիր հիւքիւմէթտէն եիւղ չէվիրիպ, իթաւ լիա վէ Սըսըր ֆաթիհի Պօնաբարթէնին իսմինի հասրէթէն ետտ վէ թէգքեար իտէրէք գուտուսինէ մունթապըր իտիլէր : Պօնաբարթէ օ կէճէ միլէթինին էֆքեարընը աղնայրպ, Վրանայա ավտէթ իթմէնին վազթը կէլմիշ օլտուղունու հիսս իտէրէք, թէրթիպաթընա մուպաշէրէթ իլէտի . վէ պու էսրարը պիր իքի մահրէմ վէ մուգարւ ըիպլէրինտէն մաատա ճիւմէտէն խաֆի վէ մէսթուր թութուպ, ամիշալ Կանթօմա թալիմաթ կէօնտէրէրէք, Սի-ի-թօ վէ Վարէր նա ման ֆրգաթինլէրի, վէ Րէշնէ վէ Ֆօրթի-ն նաման պրիգլէրի պիր ուղուն եօլա վէ սէրիան հաղըրլամասընը էմր իլէտի, վէ քէնտիսի տէր ագապ Իսկէնտէրիէտէն Սէսիքէյի Սըսըրա ալիմէթ իտիւպ, օրտու վէ մէմլէքէթ միւթաալիգ քեաֆֆէի թէրթիպաթը թադըրի իլէտ տիքտէն սօլըա թէքըր Իսկէնտէրիէյէ ավտէթ իլէտի :

Պօնաբարթէ իլէ Սըսըրտա օլան ճէնէրալլարըն քեաֆֆէսի ագրան վէ էմնալլէրինտէն միմթաղ պահատըր ելիտիլէր իսէ սէ, ճէնէրալ Տըղէ Սպիտ իչէրիսինտէ շէրէֆ վէ շէօհրէթ քէսպ իտէրէք օրալլարըն ահվալ վէ էֆքեարընա քէսպը վուգուֆ իթմիշ, վէ ճէնէրալ Վլէպէր տախի պիր սէնէ միւտտէթ Տէլթա թէրաֆլարընըն գօման տանլըղը իլէ մէշղուլ օրտուղունսան, օրալարձա մէհարէթ քէսպ իթմիշ իտի : Իմաի Պօնաբարթէ ճէնէրալ Վլէպէրէ պիր թալիմաթ եաղղպ, քէնտիսի Սըսըրտան չըգտըգտան սօլըա աչըպ վէ օգույուպ իճրատընտա պուլունմասընը թէնպիհ իլէտի : Պու թալիմաթ Պօնաբարթէնին էֆքեարընը, վազթըն բօլթիպաթընը, վէ Սըսըրըն ահվալինի շամիլ վէ թէվարիստէ մուգայէտ պիր վարապայը մէշղուրէ օլտուղունսան, պուլուն թէքմիլէն թէրճիւմէ իտիւպ պէր վէճը ալ թի թարիխիմիլէ սէրճ իթմիշիլ :

“ Ղէնէրալ (Վլէպէր) :

“ ()րտու պաշ գօմանտանլըղը սիղլէրէ թէվճիհ գըլընմըշ օլուպ, “ միւճիպինճէ էմնամէսի տախի իշ պու նամէմիլէ լէֆֆ օլունարագ “ թէրաֆընըղա կէօնտէրիլմիշ տիր : Ինկիլիզ գուրսան կէմիլէրի տիւ “ շամա սապահա պու սուլարտա եինէ կէօրիւնիւր վէսվէսէսիլէ իքի “ իւշ կիւն գատար հարէքէթիմի թաճիլ իթմիշիմ : Ղէնէրալլարտան, “ Պէրթիէ, Լնտրէօսի, Սիւրաթ, Լան վէ Սարմօնու վէ էնճիւմէնը “ տպնիշտէն Սօնթ վէ Պէրթօլէյի պէրապէր ալըյօրում :

“ Վէզալիք հպիրանըն օնունա գատար թարիլիլ Ինկիլիզ վէ Վը “ րանգֆօրթ զաղէթալէրինի լէֆֆէն թէրաֆընըղա կէօնտէրմիշիմ, “ իթալիա էյալէթլէրինի զայպ իթալիլիմիզ, Սանթօլա, Թօրինօ վէ “ Թօրթօնու գալէլէրինին մուհասէրէտէ օլտուղու, պու զաղէթալէ “ րին միւթալաասիլէ սիղլէրէ տախի մալիւմ օլապիլիլ, ումարըմքի “ Սանթօլա գալէսի թըշըինի սանինին սօնունա գատար տայանապի “ լիւր վէ պալաթըմ եամլէր օլտուղու հալուէ քէնտիսին տախի թըշ “ րինի էվլէլին իպթիապլէրինտէն ագտէմճէ Լըրոբայա վասլ օլա

» ճաղընը մէմուլ իտէրիմ :

» Էքի նէվի կիլլի հուրուֆաթ տախի թէրթիպ իթմիշիմ, պու
» մէքթիւպիւմիւն իշինտէ սէնին իշին¹, պու հուրուֆաթըն պիր
» թադըմընը հիւքիւմէթէ եազաճաղըն մէքթիւպէրէ, վէ պիր թա
» գըմընը տախի պանա եազաճաղըն թահրիրաթէ գուլանաճագսըն :
» Թըշըիյնի էվլէլ այըն իշինտէ, Աիւնջու, խըզմէթքեարլարըմը, վէ
» Սըսըր պէլտէսինտէ պրրագտըլըմ քեաֆֆէի թէճէմիլաթը պանա եէ
» թիշտիրմէնէ րիճա իտէրիմ, պու ճիւմէլ խըզմէթքեարլէրիմին իշին
» տէն իշինէ եարաեանլար օլուպուա եանընտա թէվլէիֆ իթտիյնի հալ
» տէ տախի մէմուլն օլուրում :

» Թըշըիյնի սանի այընըն իշինտէ ճէնէրալ Տըզէնին Լըրոբայա
» նագլի տախի հիւքիւմէթին էմէլի տիր, պաշգա սըր, էյէր ֆէվգ էլ
» աոտէ պիր վուգուաթէ մէպնի օրատա գալմասընա լուզում կէօրիւ
» նիւր իտէ :

» Լնճիւմէնը տանիշ ազալարը մալիւմաթ վէ թահգիգաթլէրինի
» խթթամէ վասլ իթտիքլէրի կիլի, պուսըրը ճէնկտէ ալընան եէ
» սիրլէրէ պիր պէտէլ մագամընտա թուլթարագ, տիւշմէն իլէ մու
» գավլէլէյէ կիրիշիպ թըշըիյնի սանի այընըն իշինտէ պուսըրըն սէր
» պէսթճէ Գրանտայա նագլ օլունմալէրինէ հիմմէթ իտէճէքսին,
» պուսըրը շիմաիքի հալտէ Սայիտ թէրաֆլարընը քէշֆ իթմէքտէ
» տիրլէր : Պու ճիւմէլ պու Լնճիւմէն ազալարընտան տախի հէր հան
» կըսընը իշինէ եարար մէմուլ իտէր իտէն նէզտինտէ թէվլէիֆ իթ
» մէյէ տախի մէյզուստուն :

» Լպահուրտա պիգէ եէսիր տիւշէն էֆէնտի, Տիմիաթ թէրաֆը
» նա կիթմէք իւզըէ պու թէրաֆտան հարէքէթ իթմիշ տիր : Սու
» գատտէմա էֆէնտիյի մումայիլէյհին Գըպըրըզ կէօնտէրիլմէսինի սի
» զէ եազմըշըտըմ, Սատրազամա կէօթիւրմէք իւզըէ եէտինէ վէր
» տիլիմ մէքթուպուսն պիր սիւրէթինի տախի պու թահրիրաթըմ
» լէֆֆ իտէրէք թէրաֆընա կէօնտէրմիշիմ :

» Տըշ տէնիլտէ Պրէսթ լիմանընտա օլան տօնանմամըզըն (Թուլօնա,
» վէ Սպանիա տօնանմասընըն Լգ տէնիլտէ վէ Գարթաթէն լիմանընա
» կէլմէսինէ նազարէն, հիւքիւմէթ թէրաֆընտան, սիլլէրէ լուզում
» մի օլաճագ գատար, թիւֆէնք, գըրըճ, տապանճա, վէ կիւլէ
» Սըսըրա կէօնտէրիլէճէիյնէ շիւպհէմ գալմամըշ տըր : Լէրէք պու մի
» հիմմաթըն, վէ կէրէք թէլլէֆ օլան նէֆէրաթըն եէրինէ նէ գատար
» ապէր լաղըմ կէլտիյնի թամ պիր տէֆթէր եաբըպ պէրապէր ալ
» մըշըմ :

» Պու վէճհիլէ սիլլէրէ մուալլէնէթ օլունտուղու էսնատէ հիւ
» քիւմէթ քէնտի միւրատընը տախի պիգզաթ վէ պիթ թալիմաթ սի

¹ Իսկիլիլ տօնանմասը իտէնտէրիյէ աղ
զէր վէ ագ տէնիլ ալըգալընը գուրտան կէ
միլէրի իլէ թուլթուպ, իտէնտէրիյէ կիտէն
վէ կէլէն կէմիլէրին քեաֆֆէի քեահատլարընը
էօգլանագտա, վէ ֆրանսըլ օրտուսունտան աշ

վալլէն վէ տէվէթին բօթթիգասընա աշնա
գլմագտա օլուգլարընտան, պաշըճա պու սէ
պէպէ մէպնի Պօնաբարթէ մէգքիւր կիլլի
հուրուֆաթը թէրթիպ իլէմիշ տիր :

“ Դէ պէյան խոնճէք տիր : Պէն տախի պիր մէսնէտատ օլամ օլմա-
 “ սամ սիզէրին տայիմա Պրանսա հալատիսաթընտան սրգճա սրգճա
 “ խապէրտար օլմանըզ իչիւն էլտէն կէլէն թէտպիրի իճրա իթմէյ-
 “ միւթահիտ օլուրում :

“ Իկէր քէշֆ վէ թախմինէ կէլմէզ պիր վուգուաթէ մէսնի , հիւ-
 “ քիւմէթին սիզէրէ մուալէնէթ իթմէք իչիւն վագի օլաճագ ճահտ
 “ իւ իգտամաթը պօշա չըգըպ պիր շէյէ միւֆիտ օլամատըզ հալտէ ,
 “ վէ մայիս այլնա գատար Պրանսատան նէ պիր իմտաո , նէ պիր խա-
 “ պէր ալամատըզընը թագտիրտէ , վէ հէր նէվի իհթիաթտէ գու-
 “ սուր օլունմատըզ հալտէ տախի , իլլէթը վէսլա մէմալէքի Սըսըրիւ-
 “ տէ թէքրար զուհուր խոնէք , պին պէշ եիւզաէն զիատէ ապէրին
 “ թէլէֆինէ միւճիպ օլտուզու հալտէ , պու թէլէֆ պէ հէր եէվմ
 “ վագի օլան ճէնկ զայաթընտան սա զիատէ օլտուզունտան , զանն ի-
 “ տէրիմքի պու մագուլէ միւշքիւլաթ արասընտա արթըպ Սըսըր
 “ սէֆէրինի իլէրի վարտըմանըզ ճայիզ օլամազ , վէ պու սըրտաո Պը-
 “ րանսըզ ապէրինին Սըսըրտան չըգմասը պարըշա շարթ տախի պէյան
 “ օլունսա , եինէ Պապը ալի իլէ միւսալէհէ իթմէյէ մէյգուլսուլուզ :
 “ Շու գատար քի ալէլ ումում Լըրոքա միւսալէհէսի վագի օլմա-
 “ տըգճա , Պրանսըզ ապէրինին Սըսըրտան չըգմագ շարթընը իճրա
 “ իթմէքտէ իմթինա իթմէլի տիր :

“ Սէմալէքի Սըսըրիւնին Պրանսայա միւքիլէթի նէ տէրէճէլէր-
 “ տէ էհէմմ վէ էլլէմ պիր քէյֆիէթ օլտուզունու պիզէր կիպի , սիզ
 “ տախի րանա թագտիր խոնէլէրտէն սինիզ , տէվլէթը (սմանիլէ¹
 “ հէր թէրաֆտան միւշքիպի խարապ օլուպ էլան պինայը տէվլէթի
 “ հէտմ օլունմագտա տըր , իմտի պու մէմալէքի ճէսիմէյի Սըսըրիւ-
 “ նին ասըմըգտա էճնէպի էլլինէ կէչտիլինի կէօրմէք , Սըսըրտան Պը-
 “ րանսըզ ապէրինին խուրուճինտէն նէշաթ խոնճէք աֆէթ վէ մա-
 “ զարրաթըն էն պէջիւլիւ սայըմալը տըր :

“ Լըրոքատա հիւքիւմէթը ճիւմհուրիլէ ապէրինին ֆիւթուհաթ
 “ վէ մաղըւպիէթի տախի , Սըսըրտա վագի օլաճագ մուամէլաթը
 “ նըզ հագգընտա հիսապա կիրմէլի տիր :

“ Պապը ալլէ միւսալէհէ թէքիֆ իթմիշ օլտուզումտան սիզէրէ
 “ Պրանսատան պիր խապէր վէ թալիմաթ կէլմէզտէն էվլէլ , պունա
 “ տայիր (սմանիլ թէրաֆընտան պիր ճէվապ զուհուր իթտիլի հալ-
 “ տէ , սիզ տախի պէնիմ կիպի մուրախիսա օլտուզունուզու քէնտիւ-
 “ լէրինէ պէյան խոիւպ , սուլճ մուգալէլաթընա կիրիշէպիլըրսինիզ ,
 “ շու գատար քի էօթէտէն պէրիւ , Պրանսա ճիւմհուրու մէմալէքի
 “ Սըսըրիւնի Տէվլէթը ալլէ հիւքիւմէթինտէն չըգարմայաճագ տըր
 “ տէյի իտտաա իթմիշ օլտուզումտան , սիզէրին տախի շու պահաա
 “ ըսրար իթմէսի լազըմ կէլիր : Բէզալէք Տէվլէթը ալլէնին Պրանսա

¹ Պու պապտէ Պոնաբարթէ տախի հէմա
 սըբարը օլան էրպտալը բօլթիզա իլէ պէրա-
 պէր էանըզ , Տէվլէթը ալլէյի զիատէ ինգը-
 լազ վէ թէհիլէտէ կէօրմիւշ խոն տէ , պու

իթիգատըն հագիգէթը հալտէն պայիտ օլ-
 տուզունու ալթմըշ սէնէլէք վուգուաթ վէ
 խուսուսի իլէ շու սոն վագապէր տէրէճէյի
 պէտահէթտէ խալաթ իթմիշէր տիր :

« Խիւշմենիւքի իլէ օլան իթթիֆապտէն խուրուճ իթմէսինի, վէ գա-
 « րա՞տէնիզտէ Սրանսը թիճարէթինէ սերպէսթիլէթ վէրմէսինի .
 « Վրանսըլ ճէնկ եէսիրլէրինի սերպէսթճէ սալը վէրմէսինի, վէ նի-
 « հայէթ պու մուգապէլլաթըն հիւքիւմէթէյն թէրաֆընտան թաստիգ
 « օլունարապ մուգապէլլէ օլմասը իչիւն ալթը այ վատէ, վէ պու վա-
 « տէտէ տախի միւթարէքէ թալէպ իթմէլիսինի :

« Իմտի պէօյլէ պիր ահմնամէնին թանգիմինի վագթը հալ վու-
 « գուաթը աէլալէթի իլէ թէնսիպ իթտիլինիզ հալտէ, հիւքիւմէթը
 « ճիւմհուրիլէ թէրաֆընտան թաստիգ օլունմատըգճա իճրա խոէ-
 « մէյէճէյինիզի տախի քէնսիլլէրինէ պէյան իթմէլիսինիզ, վէ հէր միւ-
 « լէթ ինտինտէ մէրի վէ միւթէպէր օլտուղու վէճհիլէ, պիր ահտ-
 « նամէնին թանգիմի իլէ թաստիգի արասընտա գալան վագթը տայի-
 « մա միւթարէքէ իլէ մուրուր իթմէլի տիր :

« Աէմալլէի Մըսրիլէնին ումուրու տախիլլէսինէ տայիր բօլթի-
 « գայը վէ էֆքեարը մախսուսէմ սիզլէրէ տախի րանա մալիւմտիւր,
 « հէր նէ վագի օլսա խրիսթիանլար տայիմա պիզէ տօթ գալաճագ-
 « տըր . պու ճիւմէ պուկլարըն զիատէ եիւզէ չըգմալարընը տախի
 « մէն իթմէլի տիր, եօխսա խլամ կիրուհի պուկլար հագգընտա ըզ-
 « հար իթտիլլէրի թէասսուպու, պիզիմ հագգըմըզտա տախի իճրա
 « իթմէյէ գալգըջըրլար, վէ պու վէճհիլէ արամըզտա իթթիֆագ վէ
 « իմթիզաճ իլէրիւտէ միւմքին օլամազ : Լճըր թէասսուպու ուշութ-
 « մալը տըր, վէ եալընըզ պու հալտէ քէօքիւնաէն քէսմէք միւմքին օ-
 « լապիլի :

« Պէօյիւք շէյիլլէրին էֆքեարընը պիզլէրէ թէվէճճիւհ իթտիրտիլի-
 « միզ հալտէ պիւթիւն Մըսրը ահալիսինին էֆքեար վէ թէվէճճիւ-
 « հիւնիւ գազանմըլ օլուրուզ : Պու ահալլէ պաշ օլան շէյիլլէրտէն
 « էն միւզիպ վէ էն մուխաթարալլարը, գօրգագ վէ ճէնկէ կիտէ-
 « մէյէն շէյիլլէր տիր, պուկլար տախի բաբասլարըմըզ միսալի քէնսիլլէրի
 « միւթէասսըպ տէյիլ իքէն տայիմա ահալլի թէասսիւպէ թէշվիգ
 « իտէկէլիլ տիրլէր :

« Կէլէլիմ Մըսրըն գալէ վէ իսթիհքեամաթընա, Իսկէնտէրիէ վէ
 « Լճըրիշ պուկլար Մըսրըն իքի գարուսու կիպի տիր : Պու գըշն
 « խուրմա տալընտան պիր թագըմ թապիալար եաբտըրմաղա նիլէ-
 « թիմ վար ըտը, վէ պուկլարտան իքի թապիա Սալիհիյէտէն Վաթիլէ-
 « եէ, վէ իքի տախի Վաթիլլէտէն Լճըրիշ արասընտա, վէ պիր թապիա
 « տախի ճէնէրալ Սընուհուհ սու պուլտուղու մահալտէ օլաճագտը :

« Սիւհէնտիս ճէնէրալը Սամսն, վէ թօփճու ճէնէրալը Սօնթի,
 « պու պապտէ իքիսի տախի քէնտիլլէրինէ միւթաալիգ օլան խուսուս-
 « լարա էյիտէն վուգուֆլարը վար :

« Հէմէհիլլէրիմիզտէն Բուսիլլի, միւթագիլէն ումուրու մա-
 « լիլէյէ միւտիր նասպ օլունմուշտուր . պու զաթը զայէթ միւգտիմ
 « վէ լիագէթիւլ պիր քիմնէ պուլտուլմ պէն, Մըսրըն իտարէյի մա-
 « լիլէսինաէ օլան մախիլլէթիլէթ արասընտա պու մատտէ հագգընտա
 « պիր բարչա մալիւմաթ բէյտա իթմէյէ միւգթէտիր օլմուշտուր :

« Ֆէվզ էլ ատէ վուգուլաթէր զուհուր իթմէմիշ օլա . պու գը
 « շըն վերկի վէ բուսուլմաթըն թահսիլի իշիւն եէնի պիր ուսուլ
 « թաամիմ իթմիշ իտիմ, վէ պու ուսուլ գուվլէտէն ֆիիլէ կէթիրիւ
 « տիլի հարտէ, զըպթիլէրին թէվասսիւթիւնտէն տաիի գուրթուլ
 « մամըզ միւմքին օլաճագ տըր, պու ճիւմլէ պու ուսուլի սիզ տաիի
 « իճրա իթմէզտէն էվլէլ էյիճէ միւթալաա իթմէնիզ մաթլուպուլմ
 « տուր, զիրա պու ուսուլը պիր ազ կէճ իճրա իթմէք չապուգճա
 « իճրա իթմէքտէն ֆայիտէլի կիպի կէօրիւնմիւշտիւր պանա :

« Պու գըշըն Ռրանսըզ պէյլըք կէմիլէրի մութլագա եա խէնտէ
 « ըիէ, եա Պուրլօզ, վէ եա Տիմիաթ թէրաֆլարընա կէլէճէքլէր տիր
 « Պուրլօզտա պիր մէթին վէ եիւքսէք գուլէ եաբարը : Պիր իբի մահալէ
 « պէշ ալթը եիւզ քէօլէմէն թօփլամայա զայրէթ էթ, Ռրանսըզ կէ
 « միլէրի կէլոյի կիպի պիր կիւն զարֆընտա Սըսըրտա վէ էյալէթ
 « լէրտէ պուլարըն քեաֆֆէսինի թուլթուլուպ, վէ կէմիլէրէ վազ
 « իտիւպ տէր ագապ Ռրանսայա կէօնտէրէպիլըրսին, Քէօլէմէն պու
 « լամազ իսէն, մուգատտէմա պիրէր սէպէպլէ թէվգիֆ գըլընմը օ
 « լան արապլար, վէ շէյլէր տաիի պուլարըն եէրինի թուլթապիւ
 « լըրէր :

« Պու շախար Ռրանսայա վասլ օլտուգտա, օրատա տաիի պիրէր
 « իբիշէր սէնէ ալը գօնուլուպ, միլէթին ազամէթինի միւշահէտէ
 « իտէրէր, լիտան վէ ատէթլէրիմիզ միւմքին մէրթէպէ աշնա օլըր
 « լար, վէ Սըսըրա ափտէթլէրինտէ քէնտիլէրինէ կէրէյի կիպի թէ
 « ըաֆտարլարտա բէյտա իտէպիլըրէր :

« Չօգտան պէրիւ պիր թէաթըօ օյուլնճուլարը թագըմը մաթլուպ
 « իթմիշ իտիմ հիւքիւմէթտէն, պու քէյֆիէթէ մախսուսճա տըք
 « գաթ իտիւպ, Ռրանսայա տուլտուլմտէ սիզէ եօլարըմ, պու մատ
 « տէ օրտույա զայէթ էլզէմ օլտուգտան մատաա, ահալինին կէրէյի
 « կիպի թէրպիլէսինէ տաիի միւճիպ օլապիլըր :

« Պու տէֆա սիզլէր պաշ գօմանտանըզ մէսնէալ ճէլիլինէ նասպ
 « օլտուղուլուլտան, ֆէթանէթը ֆըթըրիլէնիլըն մահսուլու օլաճագ
 « սէմէրաթը խայրիլէյի պիլ ֆիլ վիւճիւտէ կէթիրմէյէ վէսիլէլէրիւ
 « նիզ տաիի օլաճագ տըր : Պու թէրաֆլարըն վուգուլաթը զայէթ
 « միւհիմմ վէ մէնֆաաթը ճէսիմէյէ միւճիպ շէյլէր տիր, վէ թիճա
 « ըէթ վէ մէտէնիլէթէ օլաճագ թէյսիրինտէն հասըլա կէլէճէք նէ
 « թիճէլէր հատու իւ հիսապա կէլըր շէյլէր տէյիլ տիր : Ն հասըր
 « պու վագըթ միւճէրրէտ պէօյիւք պէօյիւք տէվլէրին պաշանիլըճը
 « սայըլաճագ տըր :

« Պիզտէն սօղըա կէլէճէքլէրին ըէյ վէ հիւքմիւնիւ, միւտտէթի
 « էօմրիւմտէ չէքտիլիմ զահմէթ վէ մէշագգաթլարա պաշըճա պիր
 « միւքեաֆաթ սայմը օլտուղուլմտան, Սըսըրը քէմալը թէէսիւֆիւ
 « տէրուլն իլէ թէքը իթմէյէ մէճպուր օլմուշում : Վէթանըմըզն
 « մէնֆաաթը, շան իւ շէրէֆի, պէնիմ ուպուտիլէթիմ, իւսթէ կէ
 « լէն ֆէվզ էլ ատէ վուգուլաթէր կիպի պէօյլէ ազիմ վէսիլէլէր մէյ
 « տանտէ օլմամըշ օլա, տիւշմէն տօնանմալարընըն արասընտան կէ

« Ընդհանուր օրենքով իրավունքներ պիտի տրուին ըստ օրենքով սահմանուած :
 « Վարչական վե բուհում տայիմա սիզեր իլէ պերապեր օլաճադ տըր .
 « զաֆերլերինիզ , պիղղաթ հիսսետար օլտուղում զաֆերլեր միսալի
 « ինտիմտէ մագպուլ վէ միւհթերէմ օլաճադ տըր . վէ միւտտէթը
 « էօմրիւմտէ , հեր հանկը կիւն քի , շու պաշ գօմանտանըղընը սիզ
 « լերէ իհալէ իթտիյիմ օրտույա , վէ թէմէլինի վաղ իտիւպ , թագ
 « վիյէթ պուլմասընա պէքլէտիյիմ իհտասաթը ճէլլէյի պիր ֆայիտէ
 « պիր մոււվէնէթ իտէմէզ իտէմ , օ կիւնիւ հագգըմնա զայս օլմուշ
 « եսխօտ ապէսէ սարֆ օլմուշ պիր կիւն սայաճաղըմ :

« Սիզէ էմանէթ իթտիյիմ օրտուլուն նէֆերաթը ճիւմլէսի պէ
 « նիմ էվաուրըմ տըր . հեր ան վէ հեր վազըթ , էն պէյիւք աֆէթ
 « մուխաթարա , վէ մէշագգաթ արալերինտէ տախի պանա օլան ա
 « լագայը տերունլերինին սէմէրէլերինի միւշահէտէ իթմիշիմ . պու
 « էֆքեարը գատիմէաէ ապերի սապիթ գատէմ իթմէք , սիզէ օլան
 « թէվէճէիւհիւ մախտուսէյի տերունլէմ , վէ ապերէ օլան մուհապ
 « պէթ վէ մէլանը թապիլլէմ ճիհէթի իլէ տախի վաճիպէյի զիմմէ
 « թինիզ օլմաղ տըր » :

ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ :

Նշտթոսուն 23 իւնիւ կիւնիւ Պօնաբարթէ ապերէ տախի պիր
 իլաննամէ նէշը իտիւպ , ճէնէրալ Վլէպերին պաշ գօմանտան նասպ
 օլտուղունու շու վէճիլլէ պէյան իթմիշ իտի :

« Նշտթա հալաթիլերինտէն տօլայը Պրանսայա ավտէթ իթմէյէ
 « մէճպուր օլմուշում վէ օլ վէճիլլէ օրտու պաշ գօմանտանըղընը
 « ճէնէրալ Վլէպերէ թէսլիմ իլլէմիշիմ : Նագընտա պիւթիւն օրտու
 « իսպերիմի ալըր , վագաա իֆրաթ ալագայը տերունիմ օլան պու
 « ապերտէն մուֆարէգէթ իթմէք գալպիմէ ալըրը կիրան կէլլէքտէ տիր
 « անճագ մուվագգաթ օլտուղու սիւրէթլէ թէսէլի պուլմագտայըմ
 « էերիմէ պաշ գօմանտան պրագաղըմ ճէնէրալ կերէք հիւքիւմէ
 « թին վէ կերէք պէնիմ ֆէվք էլ աոտէ էմիլլէթիմիզ վար :

Պու իլաննամէնին նէշընտէ , Պօնաբարթէ քէնտիլերինի տիրը
 էճնէպիտէ , վէպա վէ ճէնկ աֆէթինէ պըրաղարագ ֆիրար իտէյօր
 տէյի սէսլըր զուհուր իտերէք ապեր պէյնինտէ պաղը գիլ իւ գալ
 զուհուր իթմէյէ պաշլամը իտէ տէ իլէրիւտէ հագիգէթը հալ մէյ
 տանա չըգարագ միւսթերիհ օլմուշար տըր :

3. Նշտթոսուն 24 իւնտէ Պօնաբարթէ պալատէ իֆատէ օլուն
 տուղու վէճիլլէ , Պերթիլլէ , իւն , Սիւրաթ , Նալէօսի վէ Սար
 մօն ճէնէրալարը , վէ Պերթիլլէ վէ Սօնթ նաման ալիմլէրի վէ պիր
 պէօլլէք րէհպեր ապերի պերապեր ալարագ իսկէնտերիէյէ եագըն
 թէնհա պիր սէվահիլլէ աղիմէթ իտիւպ , օրատա հաղըր օլունան ֆի
 լիգալլէրէ րաքիպէն , կէճէլլէյին Սի-իւն վէ Վալլէր նաման ֆրգա
 թիլլէրէ վասլ օլտուլար :

Ինկիլիզ տօնանմասը ալըգտա վօլթա վուրմագտա օլտուգըսըն
 տան , կիւնտիւզիւն պուլնարա թէստիւլի իթմէմէք իլիւն կէճէլլէյին

տէմիր արներս կէմիւնէրէ գըրը սըրա եօլ վէրիւտի . էօնտէն մէգըիւր էրի ֆըգաթիյն վէ արգատան Ռէշնէ վէ Վօրիւն նաման քիւլէիւր կէմիւնէր պիր ֆիլօ օլմուչար ըտը :

Հարէքէթէրինին իւր կիւնէրի հավատա սիւքիւնէթ վէ գարընէթ վազի օլուպ , եօլ ալամատըրար . վէ արա սըրա ուղագտան ինկիւլիզ կէմիւնէրի միւշահէտէ օլունտուղունտան , Պօնաբարթէ իլէ պէրապէր օլան գէվաթ գօրգուլարընտան թիթրէյիպ , ախշամա սապահա ինկիւլիզին էլինէ տիւշէճէքէրինի տիւշիւնէրէք ազիմ թէլաշա վէ զայլէյէ կիրիֆթար օլուրլար ըտը :

Ելալընը Պօնաբարթէ պիւա ֆիւթուր վէ թէլաշա կիւվէրթէնին իւզէրինտէ տուրուպ , գօրգալըն , սէլաթիլէ կէլէր կէպէրիւ , պահիւրը պայիւս պիլէ եպիւր օլուպա , հէման պո ալալըգալ մը էիւլ լէվէրէճէ* . ինկիւլիզէրին կէօթիւ եօթիւնպէն կէլէր կէպէրիւ տէյի ճիւմէյէ գալսի գուվիւթ վէրիւր իաի¹ :

Թլշըլիյնի էվիւլին պիրինտէ Պօնաբարթէնին բաբիպ օլտուղու կէմի ֆիլօսու Վօրսիգա առասընտա վէթանը օլան Նյաչչիօ լիմանընա տուխուլ իաիւպ , մուխալիֆ հավա վէ ֆուրթուռնայա թէսատիւֆ իթտիքէրինտէն պիր հաֆթա գատար լիմանը մէգըիւրտէ արամ վէ իգամէթէ մէճպուր օլտուլար , վէ վիւրուտէրինտէ պիւթիւն Նյաչչիօ ահալիսի Պօնաբարթէնին թէպրիք վէ իսթիգալինէ չըգմըշ ըտը :

Պօնաբարթէ ալթը սէնէ գատար վէթանընը վէ ահապալարընը կէօրմէմիշ օլտուղունտան , պու վէսիլէ իլէ վէթանընա ուղըամասը հագգընտա պըն իսապէթ սայրաճագ իքէն , ագը ֆիքրի Վրանսառա , վէ պիր ան էվիւլ սէրմէնգիլի մէրամ վէ մագսէտինէ վասլ օլմագ էմէլինտէ պուլընտուղունտան , վէ խուսուսիլլէ Նյաչչիօտա պուլընտուղու էսնատէ զագէթալէր վէ տօթթարը վասէթասը իլէ Վրանսանըն հէր պիր ահվալինէ վուգուֆու թամմ բէյոտա իթմիշ օլտուղունտան , քէնտիսի վագթըն գատը իւ գըյմէթինի ճիւմէյտէն զիատէ թագտիր իթմիշ պիր զաթ պուլընտուղունտան , պիր ան էվիւլ Վրանսայա պագ պասմագ իշթիագը իլէ սուգան օլարագ վէթանընտա արամ իթմէք նիմէթի կէօղիւնէ պիր շէյ կէօրիւնմէտիքտէն մաստա , ըուհինէ առէթա պէօյիւք պիր սըգլէթ տաիսի վէր-

¹ Պօնաբարթէնին Մըրրտան Փրանսայա ավաթէթինտէ , ինկիւլ տօնանմար արասընտան կէշիպ գուրթուլմար , թէվարիտէ հալա սէպէպի պիլինմէմիշ պիր մէսիլէ վէ պիր էսրար տըր . պաղը միւլէլիֆէլը Պօնաբարթէնին կէթի իւզէրինտէ կէօթէրտիլի ֆիւթուր տուղուղա պինաէն , ինկիւլ ամիրալը Մըրնի Սիթ իլէ Պօնաբարթէնին կիլի մուրէֆէսի օլուպ , Պօնաբարթէ Փրանսայա ավաթէթինտէ Պուրպօն սիլիլէսինտէն օլան գրալարա թէրաֆտար օլուպ , օկարըն գըլըճընը շէքէճէյի նի վատ իթմիշ տիր , վէ օլ վէճիլէ սէրպէպթ ճէ կէշիպ վէրիլմէսինէ ինկիւլ հիւքիւմէթի թէրաֆընտան ամիրալ Սիթէ թալմմաթ վէ-

րիլմիշ տէրէր , բի պիլճէ բէք տէ պիր միւլ քիլլը շէյ կէօրիւնմէլ : Հէր նէ հալ իսէ կէրէք ինկիւլ տէվէթի վէ կէրէք ամիրալարը պիր նիլէթէ վէ քէնտի հիւսիւ բիպալէրի իլէ Պօնաբարթէնի պու միւսատէյի իթմիշէր իսէ , իլէրիւտէ էյիտէն ըլւշման օլմուշ օլտուգալարընա շիւպհէ եօգ տուր :

Պօնաբարթէ Փրանսայա ավաթէթինտէ տաիսի տօղու եօրտան կիթմէյիպ , իպթիտա Աթիֆա սէվահիլլի տօրաշարագ օրտտան Սարտէնիտա վուրմուշ օլտուղունտան , պիր իլ վայէթտէ տաիսի պու թէտպիր քէնտիսինի ինկիւլէրին թէսալիւթիւնտէն գուրթալմըշ տըր :

մէքսէ խորի . վէ ուփուգտա պիր քիւշիւք եէլքէն կէօրսէ Ինկիլիզ տօնանմասը զանն խտերէք վէսվէսէյէ կիրիֆթար օլուրտու :

Նիհայէթ մահը մէզպուրուէն սէքիզինտէ սէֆինէլէրէ եօլ վէրիլիպ ազ վազըթ զարֆընտա Վրանսա գըլըլարը միւշահէտէ օլուրտու . պու ճիւմէ զուրուպու շէմն էսնալէրինտէ գըլընա եագըն օն գըլ թա Ինկիլիզ պէյլիք կէմիսի կէօրիւնտիւշիւնտէն , ամիրալ Լյանթօմ¹ գօրգուպ թէքրար Լյաշլիօյա բօճալամագ իսթէտի , Պօնաբարթէ ըազը օլմայըպ , պր- ճանօլա պիլէ Լիլիլէրայա կէօթի-րի-ր , պէնի² Բի-րապը³ Իէ Վրանսայա չըֆագ⁴ պըր տէտի , վէ կէմիլէրէ Վրէժիւս լիմանընա տօզըու եօլ վէրաիրտի . Պու հարէքէթ Պօնաբարթէ հագգընտա կէօրիւն նիւրտէ իֆրաթ խայըրը օլտու . չիւնքի Ինկիլիզ տօնանմասընա թէ- սատիւֆ իթմէյէրէք տօզըու Թուլունա կիթմիշ օլսալար , գարանթիւ նա նէզարէթի գարայա չըգմասընա գարչը կէլիպ , օթուզ գըրգ կիւն գարանթինա⁵ պէքլէմէյէ մէճպուր օլաճազընտան , քիմ պիլիւր Բարիւ տէն հագգընա նէ էմր կէլիւր , վէ հալի նէ վէճհիլէ օլուրտու : Կէ- միլէր արշամ իւզէրի Վրէժիւս լիմանընա վասլ օլտուլար իսէ տէ , աչըգ- տա պաթը թէրաֆընտա թէքրար Ինկիլիզ կէմիլէրի միւշահէտէ օլուր- տու . Պօնաբարթէնին ըէֆիզէրի պու կէմիլէր կէճէ իւզէրէրինէ- կէլիւր մէմուլիյէ ֆիլիպալէրէ պիւնիւպ կիզիճէ գարայա չըգմագ միւ- ըատ իտէրէր իտի . պունա տախի Պօնաբարթէ ըազը օլմայըպ , կէ- միլէրի թէվէիֆ իթտիրտի . էրթէսի կիւնիւ ալէսասպահ տէնիզտէ հիշ պիր տիւշմէն կէմիլէրի էսէրի կէօրիւնմէտիյի հալտէ Սիւիրօն վէ Վարիէր ֆրգաթինլէր , վէ տիկէր իքի շէպէք , կիւզէլ պիր հավա իլէ Վրէժիւս լիմանընա պիսսէլամէ տուխուլ իտիւպ , Իսկէնաէրիէ- տէն հարէքէթլէրինտէն գըրգ պէշ կիւն սօզրա լիմանը մէգքիւրտէ գըլընա եագըն տէմիր աթորլար :

Իրօվանս ահալիսի պու կէմիլէրի իպթիտա տիւշմէն սէֆինէլէրի զանն իտիւպ , սիւահլա մուգավէմէթ իթմէյէ հազըրլանտըլար , ազ վազըթ զարֆընտա միլէթ կէմիլէրի , վէ Պօնաբարթէնին տախի տէ- ըունինտէ պուլունաուզըունա վագըֆ օլտուգտա , ֆէվզ էլ ատէ մէ- սէրրէթլէ գալպլէրի մալամալ օլտու : Վրէժիւս լիմանը Սարտէնիա մէմալիքի օլան Իիէմօնթէ էյալաթընա ճիվար օլուպ , պու էսնատէ Նօվի նամ Իիէմօնթէ շէհրինտէ Վրանսըլ ապքէրի Լսթըրիալըլար- տան սօզըլմուշ օլտուզըունտան , ահալիյի Վրէժիւս , Պօնաբարթէ- նին քէնտի սէվահիլէրինէ նասպը գատէմ իթտիյինտէն իսպէրտար

¹ Պօնաբարթէ Լյաշլիօյա իքէն , ֆրանս սըլ ապքէրինի Նօվիտէ Լսթըրիալըլարտան սօզըլմուշտու սուլուպ , օրատա գարան թիւն ուսուլիտէն շիքէպէթէ պաշլամըշ ը տը . վէ մուխալիֆ հալմատան տօլայը պիւր գաշ կիւն ստատա պէքլէմէքլէ թուլ միւտ տէթ գարանթինա պէքլէմէսինին քէնտիյինն նէ գատար կիրան կէլէճէլիյի ֆէհմ իտէրէք շէքվա իտէր իտի . պիր կիւն պիր մէճիւտէ շու վէճհիլէ սէյլէմիշ տիւր : « Էյէր շու գա- ուրանթինա պէքլէմէք պէլիսի պաշլամըլար

ո օլմասա իտի , գարայա այագ պասար պա- ո մալ տօզըու իթալիա օրտուսունտան պաշլանա ո պիթէր իտիւ . հիւ պիր ճէնէլալ , պու գ- ո մանտայը պանա վէրմէմէղլիք իտէմէզ իտի . ո վէ ապքէրտէ տահա ումուտու մ տախի օլ- ո տուզըունտան , պիր ֆիւթուհաթա տա մալ- ո հար օլտուզըւմ հալտէ , Լսթըրիալ ֆիւթու- ո հալթը իլէ իքիտինին խայլէրի պիլլէքտէ Բու- ո ըիտէ վալ օլուպ , ճիւմէյի միւթէհայիր ի- ո տէր իտի »

օլտուգլարը կիպի, միւշարալէհին յորեժիւս ճիւղարարընտա օլան կէշ-
միշ ֆիւթուհաթլարընը, վէ մէմլէքէթլէրինի մուխաթարատան գուր-
թարորդընը տէրխաթըր խտէրէք ճիւմլէսի պիրտէն եէկտիլ վէ եէկ-
ճիհէթ, գուրթարըճըմը կէլտի տէյերէք խընճախընճ սէվահիլէ գօ-
շուպ, խաթիպալինէ հաղըր օլտուլար: Անը վահիստէ տէնիզին եիւ-
ղիւ սանսալար վէ գայըգլար իլէ տօլուպ, ճէօմաաթ մէսէրրէթը
գալպինտէն մէսթ օլարապ, կէմիլէրին էթրաֆընա կէլիպ, գարան-
թինա նիզամընը տիյնէմէյերէք հէր թէրաֆտան կէմիլէրին իչինէ տօլ-
տուլար, Ասթրիալըլարտան իսէ վէպա իլլէթինէ ըաղըյըզ պաղըր-
շըրլար ըալ, վէ հէր քէս պիր ան էվիլէ գահրամանը կէօրմէք իսթէ-
յիպ, կէմիտէ օմուզ օմուզա պիրի պիրինի թէճափուզ իաէրլէր իտի:
Վորգաթինէ իլք չըգանկարըն պիրի, Վորեժիւս գօմանտանը ճէնէրալ
Բէրէյմօն օլտու: Վարանթինա մէմուրու կէլմէզտէն, սանտալար
կէմիտէն գարայա վէ գարատան կէմիյէ ատամ թաշըմըշ օլտուղուն-
տան, նիզամ պօղըլմուշ օլտու. վէ ահալինին հիւճիւմիւնիւ կէօ-
րէրէք գարանթինա մէմուրու տախի մէնինէ չարէ պուլմատըղընտան
բմալ իլլէտի. Պօնաբարթէ քէմալը իսթիճալ իլէ գարայա չըգըպ, հէ-
մէն օ կիւն Բարիսէ աղիմէթ իթմէք իւզընէ եօլ թէտարիքէաթընա
մուպաշէրէթ իլլէտի:

Պօնաբարթէնին զկրի գօմանտասընտա օլան օրտույու հիւքիւմէթ
թէրաֆընտան ըուխսաթը օլմայարապ Սըսըրտա թէրք իաիւպ, Վը-
րանսայա ավտէթ իթմէսի իւզէրինէ միւէլլիֆլէր կէօնակէօն հիւքիւ-
լէր պէյան իթմիշէր տիր: Պաղըլարը պուճու տէվլէթճէ պիր պէօ-
յիւք իլըանէթ ատտ իտիւպ, բէք չօլարը Պօնաբարթէնին Վրան-
սըզ օրտուտուճու Սըսըրտա մուխաթարատան սալիմ, վէ ագճէ, մի-
հիմմաթ, լէվաղիմաթ, էլ հասըլ հէր պիր շէյլէրի միւքէմմէլ օլա-
րապ պըրապմըշ, վէ վէթանընըն սէլամէթինէ գօշմուշ տուր տէյի-
քէք պու հարէքէթինտէ պիր խաթա կէօրմէտիքտէն մաատա, պէօ-
յիւք սէվապ տախի պուլըլըլար: Պիր գաշ միւէլլիֆ տախի հիւքիւ-
մէթը ճիւմհուրիյէ միւտիրլէրինտէն պաղըլարընըն Պօնաբարթէյի կիզ-
լիճէ Վրանսայա ճէլպ իթմիշ օլտուգլարընը պահա իտիւպ, պու պապ-
տէ միւտիրանտէն թիլէյէր, Լալէվէյէր Լըֆօ, վէ Պարսըն իմզասը
իլէ պիր մէքթիւպ սիւրէթի տախի իպրազ իտէրլէր¹: Պիղլէր Պօնա-
բարթէնին իմալը աճայիպէսինին միւվէրրիսի օլարապ, հաքիմի օլմա-
տըղըմըզտան, պու պապտէ ախէրլէրինին հիւքիւմ վէ իլամլէրինի պու-
վէճհիլէ զկըր իթմէյի մէրթէպէյի քիֆայէտէ ատտ իտիւպ, սիլքի
թարիխէ միւտափէմէթ իտէրիզ:

¹ Միւսիւ թիւը միւտիրանտէն Լարէվէյէ-
րին վէֆաթընտան սօղը պըրապտըլը քէա
հաալարը կէօղտէն կէշիլէրէք, Լարէվէյէրին
պէօյէ պիր մէքթուպ իմզալամըշ օլտուղուն-
շիւպհէլլի պուլըլ: Անճապ շուրասը խաթաթ-
ը աղը քի, միւտիլլէր Պօնաբարթէնին պէօ-
յիւքիւք սէվտասընը պիլիպ գօրգարլար իսէ

տէ, ըուսիա ճէնէրալը Միւվաթօլուն վահիլէ-
թինէ տէ տայանամաթըլըքընտան Պօնաբար-
թէյի արղու իթմիշէր տիր ապուտան մաատա
Պօնաբարթէ նէ վաղըթ իսթէր վէ մինասիպ
կէօրիւր իսէ Սըսըրտան ֆրանսայա տէօնմէյէ
գօյնուճու թալիմաթը օլտուղու տախի սահիհ
տիր տէր միւսիւ թիւը:

1798 — 1799

1° Սըսը սեֆերինն պիտի լըրորայ օլան լեյսիք : 2° Պապը ալինն Ֆրանսայա իլան հարա իլեմեյ : 3° Ինկիլէն լեյսիք իլե Նաֆօլ : Թօսգանն , Սարգէնի , Լաւրիս վէ Բոսիանն հոսմելալը : 4° Բոսիանն պիտի քաղ ճաւը , վէ Սարգէնի իլե Թօսգաննն Լաւրիսպան իւրաճալը : 5° Սեյ վէ Բաւար սեյլերէլը : 6° Ֆրանսա ճիւղորոնն ահալը խարճիք վէ պալ ինկիլէն : 7° Նիլամալը ապերիլի : 8° Իսի վոգոնալ : 9° Սպանիանն լեյսապիտի վէ Նաֆօլինն խոսոմելի : 10° Ֆրանսալը Թօրինօ գալսիլն պոխոն իսիպ իսիկիտա վէլիլը : 11° Ֆրանսալը ապերիլին Բօսպօս օլան լեյլիպալը : 12° Նաֆօլը ապերիլին Բօսպօս ելիլի : 13° Նաֆօլինն ճէնկալը Սագ իլե Ֆրանսալը ճէնկալը Շաբիօնիլն լեյլիպալը : 14° Ֆրանսալը Բօսպօս լալիլի իսիպ , Նաֆօլինն պոխոն իսիլը : 15° Նաֆօլինն իլե Ֆրանսալընն հոսմելիլը : վէ Նաֆօլինն ճիւղորոնն : 16° Նիլամալը Շաբիօն լեյլիպալը Բօսպօս կիլի վէ ճէնկալը Սագ հոսալը օլոր : 17° Նաֆօլ ինկիլալը : 18° Նաֆօլ իլե իւրալի : 19° Ֆրանսալը Նաֆօլի լալի իսիլը : 20° Սարգէնի գրալընն ինկիլալը :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ Թարիխի եազան էքսերի միւլիլիլը Սըսը սեֆերինն իլի սէնէլը տեվրինտե Նալորա տա վէ Ֆրանսա տա զուհուրա կէլէն վուգուալը ատիտե վէ ճէսիմէնն հիւքեայէսինտէն սարֆը նազար խիւպ , Պօնաբարթէնն Ֆրանսայա տուխուլի անտե , գօնսիլիլը մէսնէտինն վասլ օլտուղունու ըլիվալ յէթ իթմէյէ պաշարը : Պու իլի սէնէլը Նալորա վէ Ֆրանսա վուգուալը կերէյի կիպի իսթիմալ շայեան հատիսէլը օլտուգտան մաատա , Պօնաբարթէնն իլերիլտե վագի օլան մուամէլալընա իֆրաթ թէնսալիլ վէ մերալութիլի տալի պուլունտուղունտան , ճիւղիլիլէ կերիլի ըլիլալ իտէրէք պուլարըն տալի պէր վէճիլ ալ թի մուսթասարէն զէքը իւ հիլեայէլը թէնսիպ օլունմուշ տուր :

Սըսը սեֆերի , Պօնաբարթէնն Ֆրանսալը տօնանմար իլե Թուլունտան հարեքէլիլտէն պիլ խալըճա սօղոս տալի պիլիլիլ Նալորա տան կիլիլ թուլունլունլունտու : Վալթանն ֆէլիլի հալաաիս օլտուգտա , Պօնաբարթէնն իլիլն նասլը այնը տըգգալ իթմէյէ պիլ պէյիլ վէսիլ օլուպ , Ֆրանսալը ապերիլին Սըսը տուխուլի , Իսկէնտէրիլիլն զալթը , Իհրամլար ճէնկի , արտ արտա թէվալ թուր օլարագ , կէրէք Նալորալը վէ կերէք Ֆրանսայը տերէճէյի նիհայէտէ միլթէհայիլ իթիլիլ :

Սուգատտեմա Պօնաբարթէնն Նալ տաղարընտան ֆիլթուհալթ վէ Ֆրանսայա տուխուլ իթմէսի , պու տէֆա շարգտան զարպա աքս

իտէն շէրէֆ վէ շէօհրէթինին եանընտա պիր շէյ տէմէք օլմայըւ , պիր էյամ պիւթիւն Լըրոբա ահալխինին աղղընտան Սըսըր վէ Պօնաբարթէ , պու լքի խամէն պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէյիւ պ միւշաւ րալէյհին Լըրապիսթանը վէ Պերէշամը կէչիպ , Հինտէ վէ Պօսթան թանիէյէ գատար եիւրիւյէճէյի մուպալաղա իլէ հէր թէրաֆտա թէ վաթուր օլունմագտա իտի :

2^օ Պիրաղ սօղրա Լպահուրտա Ռրանսըղ տօնանմասընըն խարա պիյէթի Պօնաբարթէնին շէրէֆինէ պիր սէքթէ կէթիրմէտի իսէ տէ , Ռրանսա տիւշմէնլէրինէ իֆրաթ ճէսարէթ վէ գուվլէթի գալպ հա սըլ իլէտի : Ինկիլիզ տէվլէթի Պօնաբարթէնին թէտպիրի իլէ Լք տէնիլ վէ Հինտ թիճարէթինին մահվ վէ զայիլ օլաճաղընը էյիտէն ֆէհմ իւ իզան իտէրէք , Լսիթանէտէ վէ մահալը սայիրէտէ տէսիսէսի իլէ թէրաֆիլը պուլմաղա չապալամագտա իտի : Սուլթան Սէլիմ հէր նէ գատար Քէօլէմէնլէրին օրթատան գալպմասընտան մէմուռն իսէ տէ , Սըսըր կիպի պիր մէմալքի ճէսիմէյի էլաէն չըգարմայը տա պիթթաւ պի իսթէյէմէգտի : Սիւսիւ թայլէրրան Ռրանսա ճիւմհուրու թէրաֆընտան Լսիթանէյէ էլէի նասպ օլուպ , Պապը ալի իլէ Սըսըր իւզէրինէ միւքէալէմէ իթմէք իւզըն տիվանը հիւմայուռնէ Ռրանսաան մէմուր թայիին օլունմուշ իքէն հէնիւզ եօլա չըգամամըշ րար :

Վէ պու վէճհիլէ Սթամպուլտա մէյաան պիւթիւն պիւթիւնէ Ինկիլիզէ գալըպ , կէրէք ապճէ , կէրէք ֆէսաա վէ տէսիսէ իքիսինի տաւ խի տիրիլ իթմէյէրէք Պապը ալի իլէ Ռրանսա ճիւմհուրունու պօլուշտուրմայա վէսիլէ օլմուշուտու : Իհթիմալ արը ամիրալ Պրիւիսին տօնանմասը Լպահուրտա եանմայարագ Զանագ գալէսինէ սօղրու պիր կէօսթէրիշ իթմիշ օլսա , նէ Ինկիլիզ պու մէրթէպէ իլէրիւ սէյիրթէպիլիպ , նէ տախի տէվլէթը (սմանիյէ) Ռրանսըղ կիպի էսիլի միւթթէֆիգինտէն պըրլմաղա ճէսարէթ իտէպիլիւտի . լաքին տէնիլ հիւքիւմէթի Ինկիլիզտէ գալթըղընտան նուֆուզու տախի շարգտա Ռրանսայա զալէպէ իթաի : Իմաի 1798 սէնէսի էյուլուն տէօր տիւնտէ ճանիպի պապը ալիտէն Ռրանսայա իլանը հարպ օլունուպ օրտու վէ տօնանմա թէտարիքեաթընա մուպաշէրէթ գըլընտը :

3^օ Լպահուր զաֆէրինտէն սօղրա Լէլսօն խիւրտիւխաշը օլան կէմիլէրինի թամիր իաիւպ ֆիթուհաթ շէրէֆինէ նայիլ օլմագ իւզըն Լաբօլի գըլըլարընա կէլմիշ իտի : Լաբօլի տէվլէթի իլէ Ռրանսա ճիւմհուրու պէյնինտէ վագի օլան ահտնամէ գավլինճէ , Ռրանսայա տիւշմէն օլան տէվլէթլէրտէն հիշ պիրինին ճէնկ կէմիլէրի Լաբօլի լիմանընա գապուլ օլունմայաճագ իքէն պու ահտնամէնին ահքեամընա մուղայիր օլարագ Լաբօլի տէվլէթի պիւթիւն Սիլիւա առասը լիման վէ թէրսանէլէրինի Լէլսօնա թէսլիմ իտէրէք կէմիլէրինին թամիրինէ մուավէնէթ իլէտի . վէ քէնտիսի Լէլսօնա ֆէվզ էլ առտէ իւթիֆաթ կէօսթէրիլիպ , գրալ վէ գրալիչա մուզաֆֆէր ամիրալը պիլզ զաթ գարըլլամագտան տախի իհթիրաղ իթմէտիլէր : Ռրանսանըն էն շէճաաթը ապէրի , էն մահիր սէրապէրի Սըսըրտա գալըպ Ռրանսա իլէ իսթիլաթլէրի քէսիլմիշ օլտուղունտան , Ռրանսայա զարաղը

օլան քեաֆֆէի տէվլէթլէր պունու այնը ֆըրսաթ ատտ խաիւպ պու-
ապէր վէ պու սէրապէր խարիճի Վրանսատա իքէն, Լւրոբայա թէ-
ճաւււզ իթմիշ օլան սայըր Վրանսըղ ճունուտինէ վէ պունլար իլէ
պէրապէր տուխուլ իտէն ճիւմհուրիէթ վէ թէճէտտիւտ էֆքեարը-
նա գարշը գըյամ խաիւպ, իքիսինի պիրլքատէ Վրանսանըն մէքէզլինէ
գատար գովալամագ էմէլի իլէ սուզան օլուրլար ըտը :

Ինկիլիզ մէմուրլարը պու մագուլէ տէլիլէր իլէ քեաֆֆէի Լւրո-
բա հիւքիւմէթլէրինի իղֆալ խաիւպ, Թօսգանա, Սարտէնիա, Նա-
բօլի, ճիւմլէսինի պիրաէն Վրանսըղլարըն ալէյհինէ գըյամ իթ-
տիրէրէք Իթալիատա պուլունան ճիւմհուր ապէրինի պիլ իհաթէ
հէր թէրաֆտան վուրուպ թէլէֆ իթմէյէ տավլէթ իտէրլէր իտի վէ
արգա թէրաֆտան պու իւչ հիւքիւմէթ Վրանսըղա մուսալլաթ օլ-
մատա, Լւսթրիալը տախի անընտան եիւրիւյիւպ Վրանսըղլարը իքի
աթէշ արասընտա պըրագմաղա ղայրէթ իտէրլէր իտի, վէ պունա տա-
խի գանաաթ իթմէյէրէք, Լլէմանեայը, Բուսիայը, վէ Բուսիայը
տախի կէօնակէօն մէնֆաաթ վէ մուհասսէնաթ վաա իտէրէք Ինկիլիզ
տէվլէթի ճիւմլէսինի տախիլի տայրէյի իթթիֆագընա ճէլպ իթմէլլէ
մէշղուլ իտի :

Ինկիլիզին պու թէշվիգաթը քեաֆֆէի Լւրոբա հիւքիւմէթլէրի
նէզտլէրինտէ հիւսնիւ գապուլ պուլտու իսէ տէ ճիւմլէսինին տախի
միւճիպինճէ ֆիլիաթընըն իճրասընա մուպաշէրէթ իտէճէք թագէթ
վէ ճէսարէթի եօղուտու : Հաթտա Վրանսա ճիւմհուրիէնէ էն եա-
գըն օլանլար ճիւմլէտէն ղիատէ Վրանսանըն ալէյհինտէ օլուպ, ան-
ճագ պու գուրպիլէթլէրի ճիհէթիլլէ ճիւմհուրուլն աթէշլինտէն ղիա-
տէ խէվֆ վէ ֆիւթուր կէթիրէրէք, պիր վէճհիլլէ գըյամա ճէսարէթ
իտէմէզլէր իտի : Լալընըղ Բուսիա տէվլէթի հէմ ճիւմլէտէն ղիատէ
Վրանսատան ուզագ օլարագ, մէմալլէրինէ Վրանսըղ թէրաֆընտան
պիր թէարրիւղ օլամայաճաղընտան, վէ հէմ տախի ահալիսի իֆրաթ
նատան վէ գապա օլտուղընտան ճիւմհուրիէթ էսէրի պունլարա սի-
րայէթ իտէմէյէճէյիստէն էմին օլուպ, ճիւմլէտէն էվլէլ Վրանսա ի-
լէ չաթըմաղա խահիւքէր իտի :

Սէշուրէ Վաթարինա իմբէրաթորիչա եօղուքաէն սօղրա տախի
միւտտէթը էօմրիւնտէ իթթիլաղ իթալի սիւրէթը բօլլթիգա հէ-
նիւղ հայաթտա իտի : Պու չարիչանըն հէնկեամը հիւքիւմէթինտէ
մահրաւնէ իսթիմալ իլլէտիլի բօլլթիգա, տայիմա Լւրոբանըն ղարպ
հիւքիւմէթլէրինի պիրի պիրինէ տիւշիւրէրէք, միւտախէլէյէ սէլա-
հիլէթ բէյտա իթմէք, եա տա պու տէվլէթլէրի հալը մախլուլթիէթ
վէ ղայլէտէ պըրագարագ, քէնտիսինին Վէհ հագգընտա մէնվլի գա-
միրի օլան թէսավվուրաթը սէրպէսթճէ իճրա իտէրէք Լւրոբանըն
նազարը արգգաթընը մահալը ախէրէ թահվիլ իթմէքտէն իսպարէթ իտի :

Պու բօլլթիգա Բուսիանըն Վաթարինատան էվլէլ վէ գատիմի
պիր թէտպիրի օլուպ, հիլէթ վէ մէվգիլի միւգթէզասընտան տըր,
շու գատար քի իմբէրաթորարըն ճէպպար վէ հալիմ օլմասը մինասի-
պէթիլլէ պու բօլլթիգա կեահ պիր գըյաֆէթ կեահ պաշգա պիր

սիւրէթի՛ն զուհուրա կէլիւ , ասասը տայիմա պիր տիր : Սէսէլա Ֆը-
րանսա խթիլալինտէն սողրա միւշարալէյհա Գաթէրինա պիւթիւն
Ֆրանսըզ միւլթէճիլէրինի Բուսիայա գապուլ խիււպ , քէնտիլէրինի
կէօնակէօն իւմիտէր իլէ ալընտըրմը , վէ պիւթիւն Լըրոբայը Ֆը-
րանսըզա գարը սիւհալայըս , քէնտիսի պիր նէֆէր վէ պիր թիւֆէնը
տախի վէրմէմիշ իտի :

Վաթէրինանըն վարիսի Բաւլօ , վահշի վէ հիտտէթ միղաճ , վէ սիւ-
րէթա ալիճէնապ պիր զաթ օլտուղունտան իպթիտայը հիւքիւմէթին-
տէ Ինկիլիզ վէ Լըսթրիանըն իղրապը մախուսէլէրի բօլիթիգասընա
հէվալէյը սէմմը իթիպար իթմէյէրէք Ֆրանսըզ թէրաֆընը թութար
կիպի կէօրիւնմիւշիւտիւ , աղ վադըթ զարֆընտա էպա իւ էճտաուըն
տան մէվրուս բօլիթիգա տայրէսինէ տուխուլ իտիւպ , միւլթէճի օ-
լարապ մէմալքինէ կէլէն Ֆրանսըզ գըրալընը¹ հիւսնիւ մուամէլէ ի-
լէ գապուլ իթմիշ , վէ ճիւմհուրիյէթ ալէվինտէն ֆիրար իտէն սայըր
Ֆրանսըզ ասըզատէկէանընա միւսթէվֆա մաաշար պաղլամը , վէ
րուզկէարը իխթիլալ ճիւմհուրու նաս տաղլարընը գապարթըս ,
քէշթիլի էսալէթի պաթըրմագտա օլտուղու հալտէ քէնտիսի , Լըրու-
բա էսալէթինին մագամը բիասէթինի իւհտէսինէ ալմագա թէֆախ-
իւր իթմէքտէ իտի : Վալթա գալալիէրէրի քէնտիսինէ պու թարի-
գաթա համի ինթիխապ իթմիշ օլտուգլարընտան քիպր իւ թէասսիւ-
պիւ պիր գաթ տահա թէգայիւտ պուլըսպ , մէճճունէն Լըմանէա
հիւսյէթինի տախի իւհտէսինէ ալըս թէմամիյէթը միւլքինէ քէֆա-
լէթ իլէմիշ իտի : Պիր աղ սողրա Վալթա գալէսինին Ֆրանսըզ էլինէ
տիւշար օլտուղունտան խապէրտար օլարապ , աթէշը զաղապը տայրէի
իթիտարտէն իուրուճ իտիւպ գուվլէի հարպիյէ իլէ տախի Ֆրանսա
ալէյհինէ գըյամ իտէրէք պու վէճհիլէ Ինկիլիզ բօլիթիգասը , Գօս-
թանթանիյէտէ վէ Բէթըօպուրղտա զալէպէ իտիւպ , էօթէտէն պէ-
րիւ պիրի պիրինին գանընը իլէ կէլէն իբի տիւշմէնի էէկ տիկէրինէ
միւլթէթիգ իտիւպ , հուսուլը մէրամ վէ մագսէտինէ իբիսինի տա-
խի պիր ալէթ վէ վասէթա իլէտի :

4° Պու ճիւմէ Ֆրանսա ալէյհինէ օլան պու գըյամ պու իշթիյապ
քէաֆֆէի հիւքիւմէթլէրէ պիր մէրթէպէտէ թէյսիր իտէմէմիշ իտի :
Բրուսիա տէվլէթի քէնտի պիթէրաֆըղընտան մէմնուն վէ խօշնուտ
օլուպ , Լըսթրիանըն էրիլիպ թիւքէնմէսինի ուգապտան ֆախրէն սէյր
իւ թամաշա իտէրէք , ֆագաթ արալըգտա նազարը արգգաթընը Վի-

¹ Պուրպօն սիւրիլէսինտէն օն ալթընճը
Լուինի օղը օն էէտինճի Լուի ճիւմհուրիլէթ
էանսընտա սապի չաղընտա վէֆաթ իթաիք
տէն սողրա , միւշարալէյհ օն ալթընճը Լուի
նին քիւշիւք գարընտաշը օն սէքիլլիճի Լուի ,
օ տնէտէք թէսիլէ օլտուղու Գօնթ տը
Բրօվան իւնիսինընը Ֆրանտա գրալը իւնիւ
նընա թէպտիլ իտիւպ , պու իւնիսին իլէ Ֆը-
րանսայա իսամ օլան տէվլէթլէրտէն գապուլ
օլտուտ , վէ կէահ պիրինին վէ կէահ ախէ
րինին մէմալքինտէ միսաֆիլէթէն միւգիւմ օ-

լուրտու : 1798 տէ պաշընտա օլան ասըզատէ-
կէան կիրուհի իլէ Բուսիա մէմալքինէ կէշիւ
Գուրընտիտա Վիթալ շէհրինտէ պիր գաշ
սէնէ իգամէթ իլէտի : Պօնարաթէ իմէրլա-
թորուգտան տիւշալիքտէն սողրա , էէրինէ
պու զաթ Ֆրանտա գրալը օլմուշ օլմաղիլէ ,
իլէրիւտէ սիլքի թարիլիմիլըտէ օն սէքիլլիճի
Լուի իսմի իլէ բէք չօգ տէֆա պուլտու վէք
րի կէշէճէք տիր : 87 ինճի տահիֆէնին հալէ-
սինէ տախի նազար պույրուլ :

լէմէնի վէ Պրանսայա ճիւղար օլան հուտուտլէրինէ թահվիլ խոիւպ , պու էյալէթլէրէ ճիւմհուրիէթ էֆրեարը սիրայէթինի մէն իթմէք իւ չիւն էլտէն կէլէնի տիրիդ իթմէյէրէք ուսուլու թէհաֆուզ իւզըէ ագբէրինի պու ճիւլարլարա նասպ իլէ պիր գօրտօն չէվլիւմիշ խոի : Եւ թէտէ Լլէմանեա իթթիհատը , Պրանսա ճիւմհուրու իլէ ուզըաչ մագտա իֆրաթ զարարը չըգմը օլտուղունտան ճիւմլէտէն զիատէ միւսալէհէյէ մէյեալ խոի : Սարտէնիա վէ թօսգանա հիւքիւմէթլէրի պիր թէրաֆտան Պրանսա թիպգէսինտէն պաշ գուրթարմաղա թալիպ օլուպ , պիր թէրաֆտան տախի ճիւմհուրուն խըմընտան խէվֆ վէ ի թիրաղ իտէրէք Լլսթրիա իլէ Նաբօլիյի քէնտիլէրինէ բիշըէվ վէ սիւ բէր իթմէք իսթէրլէրոի : Լլսթրիա տէվլէթի ճիւմլէտէն զիատէ Պրանսաթտան ինթիգամ ալմաղա թալիպ օլուպ , անճագ եիւզլէրճէ սէն չէրաէն պէրիւ պու տէվլէթէ մախսուս օլան թէէննի վէ թէրէտ տիւտ բօլիթիգասընտան գուրթուլամայարագ , տայիմա ալըր տայիմա պի գարար գաթիէն նէ թէրաֆա մէյլ իտէճէյինի պիր ալամէթը զահիրէ իլէ կէօսթէրէմէզարի :

5. Պրանսա ճիւմհուրու կէչէն սէնէ Լլսթրիատան պիր թագըմ էյալէթլէր ալարգտան սօղրա , ճիւլարընտա եէնիտէն եէնիլէ լքի տէ պաշգա ճիւմհուր իհատա իթմիշ խոի¹ , պու խուսուս Լլսթրիայա ճիւմլէտէն զիատէ կիրան կէլիպ , եալընը պու սէպէպտէն տօլայը պիր ան էվլէլ Պրանսա իւզէրինէ գըյամ իթմէք իսթէրոի , լաքին միւքեալէմէ թարիգիլէ տէ պիր գաշ էյալէթ էտինմէք մէմուլ իթ տիլինտէն բօլիթիգասընր թամահընա ֆէտա խոիւպ Սէլճ նամ մա հալտէ եէնիտէն պիր մէշվէրէթ թէրթիպ իլէտի , քի Մասթատ պէլ տէսինէ եագըն վէ ճիւլար օլտուղունտան , օրատա վագի տիկէր մէշ վէրէթլէ պիրլիքտէ միւզաքէրաթէ տէվամ օլունաճագտը :

Պու մէշվէրէթտէ Լլսթրիա տէվլէթի զայպ իթտիլի էյալէթլէրէ պէտէլ Չիզալքին ճիւմհուրունու նըսֆընը , վէ Չիզալքին ճիւմհուրունա տախի պէտէլը զիան օլմագ իւզըէ իիէմօնթէ մէմալքիլին պիր նըսֆընը պու ճիւմհուրա , վէ նըսֆը տիկէրինին տախի եինէ քէն տի խանէտանընտան օլան թօսգանա Ղրանտուգասընա , վէ Սարտէնիա գրալընա տախի էլինտէն ալընան պու իիէմօնթէ մէմալքիլին պէտէլ Սօմա մէմալքիլին նըսֆընըն իթասընր թալէպ խոիւպ , Պրանսա թիպգէսինի , վէ Լլսթրիա պաշ վէքիլի թիւկիւթիւն աղ վէ Սիւ նատէն տէֆինի , վէ Չիզալքին ճիւմհուրունտան վէ միւթթէֆիգէ օլան իիէմօնթէ էյալէթլիտէն պիր ատըմ եէր վէրէմէյէճէյինի ճէվապ վէրիպ , խալը միւզաքէրաթտէն սօղրա պիր շէյէ գարար վէրիլէմէյէրէք մէճիւտ տաղըլմըշ ըտը : Լլսթրիա տէվլէթի պու էանատէն Պրանսայա գարը մուհարէպէյէ նիլէթ խոիւպ , Լլրօբանըն սալըր պէօյիւք տէվլէթլէրինին մուալէնէթինի տախի թահալ իթմէք իւզըրէ Սրուսիայա , վէ Սրուսիայա ֆէվգ էլատէ էլիլէր կէօնտէրիպ ,

¹ 106 վէ 178 վէ 191 , վէ 202 սահիֆէ . | Էրէ նաղար պուլուլա :

Ինկիլթէրրա, Մսթրիա, Բրուսիա, Բուսիա տէօրտիւնիւն պիրտէն Ֆրանսա ալէյհինէ իթթիֆազ իլէմէլէրինի միւրատ իլէտի :

Պրանսա տախի, Ինկիլթէրրա, Մսթրիա, վէ Բուսիանըն պու խուսումէթինի կէօրէրէք, իւշիւնտէն տախի գաթը իւմիտ իախւպ եալընը լ'բրուսիա տէվլէթինի ճէլպ իթմէք իւզըն Սիյէյէն նամ զաթը Պէրլինէ էլլի կէօնտէրտի, անճազ Բրուսիա տէվլէթի, Ինկիլթէրրա, Մսթրիա, վէ Բուսիանըն իպրամընա մուղայիր օլարագ հէր նէ գատար պիթէրաֆ գալըն իսէ տէ, բէքտէ Պրանսայա թէվլէճ Ճիւհիւնտէն նաշը օլմայրպ իլլա քէնտի մէնֆաաթը մախուսէսինտէն օլտուղու տախի աշիքէար աղնաշըլմըշտը :

Իթթէտէ Բասթաա մէշվէրէթինտէ¹ Պրանսըզտան կէօնտէրիլէն ժան Տէպրի, վէ Բօպէրֆօ նաման մուրախսապարըն ֆէթանէթ վէ սէպաթը սէմէրէսի իլէ գարարկիր օլան մուգալլէլաթ տախի Պրանսա հագգընտա խայրը օլուպ, Բէնօ նէհրինին Թալլէ նամ պէօլիւք գօլը Պրանսայա հուտուտ կէօսթէրիլիշիտի, անճազ պուստան մաստա տահա թէվլիլէ բէզիր օլաճազ խայրտան խայրը մէսէլլէր պուլունտուղունտան, Մսթրիա տայիմա էնվար տէսիսէ իմալի իլէ Մէմանեայը մուգալլէմէթէ վէ մուհարէպէյէ վէ Բրուսիա տախի միւսալէհէյէ թէշվիգ իտիւպ, Մլաման իթթիհատը, նէ ճէնկ, նէ սուլ, իքիսինէ տախի գաթիէն մէյլ իտէմէյէրէք, միւթէրէտախտ վէ պիգարար, վուգուլաթը աթիյէյէ ինթիզարէն ալանկիւզար օլմագտա իտի : Պու էսնտտէ Պրանսա Ճիւմհուրու հիւքիւմէթի պաշընա տա, տախիլի վէ խարիճի ազիւմ զայլլէր թէրաքիւմ իթմիշ իտի : Իթալիա, Օլանտա (Պիլէմէնկ), Սուիս (Բզվիչէրի)², Լիկուրիա (Ղէնօվա), վէ Բօմա, պու մէմալիքլէր եէնիտէն Ճիւմհուր հիլէթինէ կիրմիշ, վէ էսկիտէն Ճիւմհուրիլէթտէ օլանլար տախի Պրանսա Ճիւմհուրունա թագլիտ իտէրէք միւլլէրինի թանզիւմ իթմէյէ գալգըմըշտը ըտը :

Մսթրիա վէ Ինկիլթէրրանըն տէսիսէ վէ թահրիքեաթը մէյտանա տա օլմաստ տախի պէօլլէ պիր թէպէտտիւլիւն հէր միւլքտէ էսկի վէ եէնի ուսուլլէրին պիր պիրիլլէ ատէմը իմթիզաճ վէ չաթըմասընա տան նաշը գիլ իւ գալ վէ իսթիլալըն նօգսան պուլամամասընա վէսիլէ օլաճաղը աշիքէար իտի, Պրանսա Ճիւմհուրու պունլարըն Ճիւմէսինէ ըէյիս վէ ըէհնիւմա մագամընտա օլտուղունտան պիթթապի հիմայէթինի տախի տիրիլ իտէմէգտի, իշթէ պու վէճհիլլէ պու Ճիւմհուրլէրին իսթիլալտէն գուրթուլուպ, թահթը նիզամա տուխուլլէրի Պրանսա Ճիւմհուրինէ խայրտան խայրը պիր զայլլէ, թէլաշա, վէ մատրաֆ, վէ մէմուր վէ ապէր սէվգինէ միւճիպ օլմուշուտու :

Տախիլտէ տախի միւտիրանըն զայլլէ վէ սըգլլէթի պունտան նօգտան տէյիլ իտի : Ճիւմհուր իհտասը հէնկեամընտա զաղթալէրէ թէքմիլէն սէրպէսթիլլէ վէրիլիշ օլտուղունտան, էճնէպիտէն կէլէն ագաճէ գուլվլէթի իլէ եալան հալաւոտիլէր, Ճիւմհուրա գարըն հիճվէր,

¹ 191 սահիֆէյէ նաղար պույրուլա : Պու Բասթաա մէշվէրէթի Պրանսա իլէ Մէմանեա պէյինտէ զուհուրա կէլէն միւլքիւլաթը հալ

իթմէք իշիւն թէրթիպ օլունմուշուտու :

² 175 ինճի սահիֆէյին հաշիէսինէ նաղար պույրուլա :

վէ գրաւիւթէ թէշլիւթաթ եազան զազէթալէր տախի զուհուրա կէլմէյէ պաշլամըշ րոր : Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ պու թէարրիւզէ թէհամիւլ կէթիւրէմէյէրէք, զազէթալէրին պիր գաշընը մէն վէ պիր գաշընըն պասմասանէ վէ թէզիւհաշլարընա վարանասաթ տաղըթմըշ րոր : Պէօյէ պիր թէտպիրին Ֆրանսա ահալիսինէ նէ գատար աղըր կէլէճէյի իլէրիւտէ էմսալի տէլալէթի իլէ տախի մալիւմ օլմուշ տուր, պիր տէ 1798 — 1799 սէնէսինին իրատ մասրաֆ տէֆթէրի մէճլիսէ թափաթ օլունտուգտա, իրատ 616 միլիոն ֆըրանգ օլուպ վէ մասրաֆ 678 միլիոն օլմաղ իլէ 62 միլիոն աշըգ թէպէյեիւն իթմէքլէ պու աշըղը 1799 սէնէսի վէրկիսինէ զամմ իթմէք լաղըմ կէլմիշ իտի, պու իքի թէտպիր տախի հափգանիյէթէ մուվաֆըգ իքէն, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէյէ գարշը խայը մուխալիֆէթ գալլըրըպ, Ֆրանսա ահալիսի պէյնինտէ եէնիտէն շիգափ վէ թէրաֆտարըգ էսէր վէ ալամէթլէրի կէօրիւմէյէ պաշլամըշ րոր :

Սիւտիրլէր Լէրոբանըն ահալիսինէ տախի աթֆը նազարը տըգգաթ իտէրէք, Ֆրանսանըն կիրիֆթար օլաճաղը լսթըրապը էյիտէն քէշֆ իթմիշլէր իտի, Լէսթրիա վէ Բուսիա մուրախսապարը Բրուսիայը հէր նէ գատար պիթէրաֆըգ հիյէթիինտէն չըգարամամըշլար իտէ տէ, Բուսիա իմբէրաթորու պիրինճի Բալլօ Լէսթրիա իլէ թէքմիլ իթթիֆափ իտիւպ ապքէրինի եօլա չըգարմագտա, վէ Լէսթրիա ճէսիմ հարպ թէտարիքի կէօրմէքտէ վէ Նաբօլի ալէլ ումում ահալիսինի սիւհաշլամագտայրոր : Պու վէճհիլէ Ֆրանսանըն էթրաֆընտա ապքէր թէտարիքեաթը վափի օլտուղու հալտէ ճիւմհուրուոն պիգայտ վէ պիհաճէթ տուրմասը, նէ ափլա, նէ բօլիթիգայա նէ տախի մուհաֆաղայը նէֆտէ մուվաֆըգ կէլէպիլըրտի :

7°. Անճագ ճիւմհուրուոն հիյէթէթը հաղըրէյի ապքէրիէսի տախի տըգգաթէ շայեան պիր քէյֆիէթիտի, պու անէ կէլինճէյէտէք Ֆրանսանըն ապքէր թահրիրինէ պիր նիզամը օլմայըպ, էյալէթլէրտէն էօրֆէն ապքէր եաղմագ ատէթ հիւքմիւնէ կիրմիշ իտի : 1793 սէնէսի իլք վէ սօն պահարլարընտա պու վէճհիլէ ալթը եիւզ պին ապքէր եաղտըրըպ, ալթը սէնէտէն պէրու պաշգա պիր նէֆէր տահա սանճագ ալթընա ճէլպ ալընմամըշ րոր : Պու ալթը եիւզ պին ապքէր, խասթաղըգ, Լթալիա վէ Լլէմանեա ճէնկլէրինտէ օլան թէլէֆլէր, մէվթը թապիի, վէ գաշաղլար իլէ ալթը սէնէ զարֆընտա նըսֆ նըսըֆա էնիպ, սանճագ ալթընտա պուլուոնան իւշ եիւզ պինի տախի Սըսըրտա, Լթալիաա, Բէնօ նէհրի քէնարընտա վէ Ֆրանսա տախիլինտէ բէրաքէնտէ օլարագ, պիր ճէսիմ օրտու հիյէթիինտէ տէյիլ իտի . միւտիրան հիւքիւմէթի պու տէֆա եէնիտէն ապքէր եաղըմա սընըն էշէտտը իհթիաճընը կէօրիւպ, անճագ ուսուլու գատիմէ իւզրէ էօրֆ իլէ օլմայարագ, պու վէսիլէ իլէ ապքէր թահրիրինէ պիր նիզամ վաղ իթմէք միւրատ իլէտի . վէ պու նիզամ իլէրիւտէ Ֆրանսանըն մուհաֆաղայը շան իւ նամուսու վէ միւճիտլէրինին պագայը նամ վէ ասարը խայրիէլէրինի միւճիպ օլտու :

Պու ապքէր թահրիրի նիզամը, ճէնէրալ խուրտանըն թագրիրի

իւզընէ շու վէճհիլէ գարարկիր օլտու : Նիզամ միւճիպինճէ հէր Ֆըրանսըլ եիրմի եաշընտան եիրմի պէշ եաշընտ գատար , վէթանընըն մուհաֆազասը իչիւն ասքէր եազըլմայա մէճպուր օլտու , պու եաշա վասլ օլան տէլի գանլըլար եիրմիտէն եիրմի պէշէ գատար պէշ սընըֆա թազսիմ օլունուպ , հիյնի հաճէթտէ իպթիտա պիրինճի սընըֆ վէ պու եթիշմէտիյի հալտէ իքինճի , վէ պու տախի իտարէ իթմէտիյի հալտէ իւչիւնճիւ , վէ պէշլէ պէշլէ թա պէշինճի սընըֆա գաւտար ասքէր ալընաճագ , վէ պու վէճհիլէ հէր տէլի գանլը եաշընըն իգթիզասընա կէօրէ պիր սէնէտէն պէշ սէնէյէ գատար վէթանընա սիւհաշլա իըզմէթ իտէճէքտի : Պու ճիւմլէ ալէլ ումում Ֆրանսա պիր պէշլիւք թէհլիք վէ մուխաթարատա պուլունտուզու հալտէ , պու նիզամտան տըշարը օլտարա ումումի միլէթին ասքէր եազըլմասը տախի միւմքին օլաճագտը : Պու նիզամը ճէտիտ պիւթիւն Ֆրանսատա մագպուլա կէչիպ , ագիպինտէ միւտիրանըն էմրի իւզըն պու վէճհիլէ եէնիտէն իքի եիւզ պին ասքէր եազըլմազա պաշանտը , վէ պունլարըն մէսարիֆի իչիւն տախի վէրկիլէ զամմ օլունմայըպ , միլէթին էմլաքը սաթըլարագ եիւզ եիրմի պէշ միլիոն ֆրանգ տախի թէտաւրիք օլունտու :

8°. Ֆրանսա ճիւմհուրու պու վէճհիլէ Եւրոքա թէարրիւզիւնէ մուգավէմէթ իտէճէք գուվիլէի հարսլիյէ հազըրլատըղը հալտէ , իքի քիւչիւք հատիսէ տախի վագի օլտու , քի պու մահալտէ զիքրի ճաւիլ աիր : Պունլարըն պիրի Իրլանտա ահալիսի Ինկիլիզէ գարըլ թուղ եան իթմիշ օլտուգլարընտան , պունլարա մուավէնէթ իթմէք իւզըն Ֆրանսա թէրաֆընտան իպթիտա ճէնէրալ Հումպէրթ պին պէշ եիւզ նէֆէրլէ Իրլանտայա կէօնտէրիլիպ , արգասընտան ճէնէրալ Սաւրազէն գօմանտասը իլէ օն պին նէֆէր տահա իմտատա կէօնտէրիլէ՝ ճէքտի . անճագ պու ասքէրին միհիմմաթ , լէվազիմաթ , ագճէ վէ նագլիէ կէմիլէրինին թէտարիքի աղնաշըլմազ վէ էօղը գապուլ իթմէզ պիր թէքեասիւլ իլէ իհմալ օլտուպ վէ կէճ գալըպ վագթընտա եթիշիլէմէտի : Ղէնէրալ Հումպէրթ պին պէշ եիւզ նէֆէրլէ Իրլանտա կիպի պիր մահալտէ եալընըլ գալըպ , վաֆիր ճէնկ իթտիքտէն սօղրա , մէվճուտու մայէթի օլան ասքէրի իլէ եիրմի կիւն զարֆընտա թէսլիմ օլմայա մէճպուր օլտու . մէգքիւր օն պին ասքէր վագթըլզէմանը իլէ եթիշմիշ օլտա , իհթիմալ տըր Իրլանտա առասը մուվագգաթէն օլտուն Ինկիլիզ հիւքիւմէթինտէն գուրթուլապիլիքտի :

Իքինճի հաախէ . Ինկիլիզէրին ()սթանտ լիմանընա կէլմէսի տիր : Ինկիլիզէր արա սըրա տօնանմա իլէ տըշ տէնիղինտէ օլան Ֆրանսըլ լիմանլարը վէ թէրսանէլէրի աջըղնա կէլիպ թօփ վէ խումպարա աթարլար , վէ պու արալըգ տախի ()սթանտ թէրսանէսինէ ասքէր չըգարըպ . թէրսանէյի եագմագ վէ հավուզլարը երգմագ միւրատ իլէմիշէր իտի . անճագ ճիւմհուր ասքէրի վագթը իլէ եթիշիլպ , գաւրայա չըգան Ինկիլիզ ասքէրինի տէնիլէ գօվալատը , վէ սանտալարա պինիպ գաշմագտա , Ֆրանսըլար տախի ֆիլիգալար իլէ եօլարընը քէստիրիպ իքի պին Ինկիլիզ եէսիր ալտըլար , վէ պու վէճհիլէ Իւ

լանտա հազիմէթի ինթիգամընը պիւ մուգապէլէ վէ զհատէսիյլէ տա-
խի ախզ իթմիշ օլտուլար :

9° Լսութիա տէվլէթի Բուսիա վէ Ինկիլիզ տէվլէթլէրի իլէ իթ-
թիֆազ իաիւպ , պիրինտէն ապէր , տիկէրինտէն ագճէ իլէ իմոտա
պուլաճաղը տէրքեար իքէն , եինէ Դրանսըզ ճիւմհուրունա իլանը
հարպէ ճէսարէթ իտէմէյիպ թէէննի վէ թէրէտուրտուն գուրթու-
լամաղ ըտը : Սպանիա տէվլէթի Լըրոբա ճէնկինին , Դրանսա գուվ-
վէթինին վէ ճիւմհուրիէթ էֆքեարընըն մուգատտէմա տախի տա-
տընը ալմըշ օլտուղունտան , էվլէլա քէնտի մէմալլէրինի , պատէհու-
պիւթիւն Լըրոբայը ալթէշը ինթիլալ վէ հարպտէն գուրթարմագ
իչիւն միւնազաատա պուլունան տէվլէթլէրին մապէյնին կիրիպ թէ-
վասսիւթիւնիւ թէքլիֆ իյլէտի . անճագ պու թէվասսիւթ տախի
Լսութիայը եէնիտէն եէնիյէ թէէննի վէ թէէիսիւրէ տիւշար իյլէտի :
Պունուն մուղայիրի Լաբօլիտէ օլան զարազ վէ նէֆսանիէթ պաշ-
լըճա Ինկիլիզին թահրիքի իլէ հատտը իթիաալը թէճալըզ իաիւպ ,
հիտտէթ վէ շիտտէթ տէրէճէսինէ վասլ օլմուշուտու : Պիւթիւն
Լաբօլի ապէրի Ինկիլիզ գօգարտալարը թապընրպ , ճիւմլէնին իւմիտ
վէ գուվլէթի ամիրալ Լէլսօն օլմուշուտու : Կրալն էմիրի իւղըէ սի-
լահ թուլթապիլիր առամլարըն պէշտէ պիրի ապէր եաղըլը . հէր
մանասթըր , հէր պիր թապըմը իլէ պիր նէֆէր ալթը վէրէճէք իտի .
բաբա էմլաքինին պիր մըգաարը սաթըլըպ խաղինէյէ իրատ գայա
օլտու . վէ վէրիլլէր պիրէր գաթ տահա զամմ գըլընրպ , Ինկիլիզ
ճէնէրալը Սագ պիւթիւն Լաբօլի ապէրինէ սէրասքէր նասպ օլուն-
տու , վէ քիլիսէլէրէ վէ մանասթըրլարա տուալէր սըբարըշ օլունուպ
Դրանսըզ էֆքեարընտա օլանլէր , եա մահպուս եա տա Լաբօլիտէն
թարտ օլունտուլար : Պու վէճհիլէ Լաբօլի տէվլէթի ճէնկէ րէհպէր
օլարագ , պիր թիւֆէնք ալթըլտըլը կիսլի , Լսութիա տէվլէթինի տա-
խի հէր հալտէ արգասընաան կէլիր մէմուլ իտէր իտի :

Լաբօլի տէվլէթի Լսութիանըն իղլալը իլէ տախի գանի օլմայըպ ,
Սարտէնիա վէ թօսգանայը տախի Դրանսա ալէյհինէ գըլամա տա-
վէթ պիրլէ , պու թէրթիպ իւղըէ թօսգանա ապէրի Դրանսըզըն
Չիղալըին ճիւմհուրունտա օլան ապէրինի արգատան , վէ Սարտէնիա
ապէրի , Բոմատա օլան Դրանսըզ ապէրինի քէզալլէք արգատան , վէ
քէնտիսի Լաբօլի տախի եինէ Բոմատա օլան ապէրի անընտան վու-
րուպ , պիր Դրանսըզ գուրթուլմայաճագ մէմուլինտէ իտի . պու
ճիւմլէ Սարտէնիա գրալը էհլը տին վէ ինսաֆ պիր քիմնէ օլուպ ,
Դրանսըզ իթթիֆագընը պօզմագ զիմմէթինէ էլ վէրմէտիյնտէն , վէ
պիր թէրաֆտան տախի տայիմա Դրանսա ճիւմհուրունուն նազարը
տըզգաթը թահթընտա պուլունաուղունտան , վէ թօսգանա տու-
գասընըն տախի մէվճուտ նէ գուվլէի մալլէսի վէ նէ տէ գուվլէի
ապէրիէսի պուլունտուղունտան , Լաբօլի տէվլէթինին վատլէրի ,
թահրիքեաթը վէ թէհտիտաթը պու իքի տէվլէթ նէզալնտէ տախի
պիր շէյէ միւֆիտ օլամատը :

10° Նէսուլա եախօտ Լ իկուրիա ճիւմհուրի իլէ Սարտէնիա տէվ-

լէթի պէնինտէ միւտալթը մէտիտէտէն պէրու առաւլէթ վէ խուսուլթը հէմալթարի օլուպ, չու մախլուլթիլթ արապընտա ճիւմ հուրու մէգըիւր տէվլէթը միւշարալէյհայէ իլանը հարպ իլէտի: Են ճագ Պրանսա ճիւմհուրու պու պապուէ թէվասսիւթ խուլպ, հարպ մէքս, վէ Բիէմօնթէյի տախիլի իխթիլալտէն վէ խարըճը թէարըիւզտէն մուհաֆազայէ միւթահիտ օլուպ, ֆագաթ բայիթախթը օլան թօրինօ գալէսինտէ մուհաֆազա ապէրի պէքլէթմէյի պու հիւմայէթէ շարթ պէյան իթտի, վէ պու պապուէ Սարտէնիա գրալընըն բրօթէսթօլարընա տախի հէվալէյը սէմմը իթիպար իթմէյէրէք, Պըրանսըզար թօրինօ գալէսինի ալըպ տէրագապ իսթիհէթամ վէ մէթաւնէթ վէրմէյէ պաշաարըար:

11°. Պու էսնատէ պիլմէմնէ սէպէպէ մէպնի միւտիրանը ճիւմ հուր Չիզալթին օրսուսուլնու Սօմա օրսուսուլնաւան պըրըպ, Բէնօ մուհարէպէսինտէ մէշհուր օլան ճէնէրալ Շանբիօնէյի Սօմա օրսուսուլնա սէրապէր նասպ իլէտիլէր: Պիւթիւն Պրանսըզ օրսուսուլ, կէրէք Սօմա էյալթիլթրինի թահթը զապթ վէ իթանէթտէ թուլթմագ վէ կէրէք ապէրէ գօլայճա լէվալիմաթ թէտարիք իթմէք վէսիլէսի իլէ էյալթիլթրէ էայըլմըշար ըտը: Իւչէր պէշէր պին ապէր իլէ ճէնէրալ Բազապիանգա Ենգօնա թէրաֆընտա, վէ ճէնէրալ Սագտօնալ թէվլէրէ նէհրի քէնարընտա օրսուլ գուրմուլշար, վէ նէֆալ Սօմասա ֆագաթ պիր գաշ էիւզ մուհաֆազա ապէրի պըրագմըշար ըտը: Իմաի տիւշմէնտէ իարաք վէ մէհարէթ օլա, պու բէրաքէնտէ ֆըրգալէրի պօզուպ բէրիշան իթմէք պիր իշտէն պիլէ տէյիլ խի:

12°. Նաբօլի տէվլէթի տախի թամ պու իւմիա իլէ բէրվէրտէ օլուպ, Պրանսըզարը գաֆիլտէն պասմագ, վէ պօզուպ բէրիշան իթմէք, վէ պու վէճհիլէ Լսթրիա տէվլէթինի տախի իհթիրազ վէ թէէննիտէն գուրթարըպ Պրանսայա գարը գըլամ իթտիրմէք մէմուլինտէ խի: Պազը էհը վուգուֆ վէ մէհարէթիւ աիբլօմաթլար Պրանսայը, Լըրօբայը վէ ահվալը ալէմի թէճրիւպէ տէլալթի իլէ պաշգա կէօնէ քէշֆ իթմիշ օլտուգլարընտան, պու էօլուն չըգմաղ օլտուգուլնու կէօրիւպ մէքսինէ տայիր էլտէն կէլէն իիթարաթը տիրիլ իթմէտիլէր իւէ տէ, սէօլլէրի տիլնէնմէտի:

Նաբօլի գրալընը պիր ան էվլէլ ճէնկէ պաշաթմագ իւզըն պէլտէյը մէգըիւրէտէ իճրա օլմատըգ հիլէ, ֆէսատ վէ տէսիսէ գալմատը: Լսթրիա իմբէրաթորու աղընտան էալանտան մէքթիւպլէրէ գատար ույտուրտուլար. պուլնուլն իւզէրինէ գրալ էմը իտիւպ, ապէրէ Սօմա իւզէրինէ էօլ վէրիլտի. վէ գրալքէնտիսի տախի աղմտարաթ վէ իհթիշամը ապէրիլէ իլէ օրտույա տախիլ օլտու: Նաբօլի տէվլէթի Պրանսըզա էվլէլտէն իլանը հարպ իթմէյիպ, Սօմայա էագլաշտըգտա էիւմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա Պրանսըզ ապէրինին Սօմատան չըգմասընը թէքլիֆ իլէտիլէր. վէ Պրանսըզ ապէրի իւզէրլէրինէ կէլէն աիւշմէնին նուֆուս վէ գուլվլէթ զիտտէլիլնտէն հաւճէթ իթմէյիւպ, ճէվապ պիլէ վէրմէյէրէք մուգալթմէթէ հաղըր օլտուլար:

13. Պրանսըդ ապերի Աբենին տաղարընըն իբի թերաֆընտա
 օլ մերթէպէ բերաբէնտէ պիր հալտէ իտի քի, Նաբօլի ճէնէրալը
 Սագ Գուվլէի քեամիլէսի իլէ օրթալարընտան եիւրիւյիււ, պիրպիւ-
 րինտէն իսթիլաթը քեամիլ օլտա, իբիսինի տախի չէվլիրիւ եա եէսիր
 վէ եա թէլէֆ իթմէք պիր շէյ տէյիլ իտի. անճագ ճէնէրալ Սագ տա
 նէ իտրաք վէ նէ մէհարէթ էսէրի օլոււ, էն էտնա ճէնէրալըն
 ֆէհմ իտէպիլէճէի պէօլէ պիր գօլայ մանօվըայը տախի քէշֆ իտէ-
 մէյիւ, քէնտի էսիլի թերթիպի իւզլէ գօլ գօլ միւֆրէզէ ապէր կէօն-
 տէրիւ պիւթիւն Պրանսըդ ապերինին էթրաֆընը պիրտէն սարմայա
 գալլըմընը քոր: Նէնէրալ Սագըն մայեթթինտէ ալթմըշ պին նէֆէր-
 տէն զիտտէ ապէր վար րոր. վէ պուլարըն գըրդ պինի օրտուտա,
 վէ եիրմի պինի գալլէրտէ օլոււ, ճէնէրալ Սագ գըրդ պին իլէ
 պիրտէն թէրնի՝ իւզէրինէ վէ Պրանսըդ ֆըրգալարընըն արասընա
 եիւրիւյէճէք եէրտէ, ապէրի ալթը գօլա թագսիմ իտիււ պիրինճի-
 սինի Նագօյա, իբինճի վէ իւջիւնճիւսիւնիւ թէրնի վէ Սալէանօյա,
 տէօրտիւնճիւ վէ էն պէօլիւք ճէնի ֆըրգասընը Պրասագաթի վէ Ռ-
 մա, վէ պէշինճիսինի ագ տէնիլ սէվահիլինէ վէ Ռօնթէն պալլըզլա-
 րընա, վէ ալթընճըսընը Նէլտօնու տօնանմասը իլէ իվօրնօյա կէօն-
 տէրիւ, Պրանսըդար տիւլմէնէ եիւզ չէվլիրիւ գաչամագ վէրէճէք
 օլտուգլարը հալտէ պուլ ալթընճը գօլ թօսգանա իւզէրինտէն գար-
 շըլարընա չըգըպ վէ վուրոււ պէրիշան իտէճէքլէր իտի:

Իշթէ պուլ թերթիւ իլէ ճէնէրալ Սագ գըրդ պին ապէրլէ եօլա
 րէվան օլտու. էշէանըն չօգլուղու, ապէրին իթաէթսիլլի իլէ եօլ-
 արըն սարալըլը ճիհէթիլլէ պուլ օրտու պիր ուզուլն խաթթ օլոււ,
 պաշտան գըչա բէք զօր խապէր վէ թալիմաթ եէթիլէպիլլրտի: Պը-
 րանսըդ ճէնէրալը Հանբիօնէ տիւլմէնին պուլ հարէքէթինտէն խա-
 պէրտար օլոււ, իզլինի գօլլամագ վէ եօլ իւզէրինտէ օլան միւֆրէզէ
 գօլլարըն մէքէզէ վիւսուլլինի գօլայլաթմագ իշիւն հէր թերաֆա
 պէօլիւք պէօլիւք ապէր չըգարտը. վէ Ռօմայը հըֆզ իտէճէյինի ագլը
 քէսմէտիլինտէն, պէլտէի մէզքիւրիւն արգասընտա, վէ թէվէրէ
 նէհրի քէնարընտա, Չիվիթա Վասթէլանա իլէ Չիվիթա Տուգալէ
 արասընտա պիր գուվլէթլի մէվգի թուլթմայը թասսիմ իլլէտի:

14. Նէնէրալ Հանբիօնէ ագիւանէ տալլանըպ, Ռօմայը թահլլլէ
 վէ Սանթ Նաճէլօ գալլէսինտէ եէտի սէքիլ եիւզ մուհաֆազա ապէ-
 րի պըրագարագ կէրի չէքիլտիլի էսնատէ ճէնէրալ Սագ միւթէքէս-
 պիրանէ պիր թալը ու հարէքէթլէ ալթը գօլտան Ռօմա իւզէրինէ
 եիւրիւյիււ, էօնիւնէ Պրանսըդ ֆըրգալարըն չըգմատըգճա գօրգոււ
 գաչայօրլար զանն իտէր իտի, վէ օլ վէճիլլէ թըշլլինի սանինին շ9
 ունճու կիւնիւ պիրա մումանաաթ Ռօմայա տուխուլ իլլէտի: Նաբօ-
 լի գըրալընա, ֆաթիհ օլմատան ֆիթուհաթ զիյնէթլլրի հազըրլան-
 մըշրալ, պուլ գըրալըն էն պէօլիւք մարիֆէթի, Փափա ճէնապլէրինէ
 կէլիւ թախթընա օթուրմագ իւզլէ Ռօմայա տալլէթ իթմէսի օլտու:

¹ Թէքի, Ռօմա մէմալթէնտէ Աբենին | տաղարընըն էթէյնտէ պիր շէհր տիր:

անճադ Նաբօլի ասքերի, գրալարընըն ֆաղլէթինէ հիսնէտար օլմայարագ վահշիանէ հարէքէթէ Ռօմայը եաղմա իթտիլէր, վէ ճէօմաթտան էտնա թագըմը տախի պոռնլարտան ճէսարէթ ալարագ ճիւմհուրիլէթ թէրաֆտարը ատոտ օլունան զէվաթըն խանէլէրինէ կիրիպ իթմէտիլէրի թալան վէ ըէղալէթ գալմատը, վէ մուգատտէմա Ռօմատա էօլտիւրտիւքլէրի Ֆրանսըզ ճէնէրալը պիչարէ Տիւֆօնուն¹ քէմիլէրինէ վարանատագ մէզարտան չըգարըպ էնվաը թէզլիւթէ մազհար իլէտիլէր:

15°. Նաբօլիթան ասքերի պու վէճհիլէ թիւրահաթլէ Ռօմատա վագըթ կէչիւրմէքտէ օլտուգլարը հալտէ ճէնէրալ Հանբիօնէ թաւմիմ իլէտիկի թէրթիպաթը ասքերիէնին ֆիլիւաթընը տախի շու վէճհիլէ իճրա իլէտի: Ին միւթէնա մէվգի, թէվէրէ չայընըն իւթթ թէրաֆընտա օլան մէրքէզ օլտուղունտան պու մէրքէզէ սահիպ օլմագ իչիւն ճէնէրալ Վագտօնալը Չիվիթա գաւթէլլանա թէրաֆընա կէօնտէրիպ, պօշտա օլան քեաֆֆէի նէֆէրաթը ճէնէրալը մումայիլէյիին մայէնէթինէ թայէին իլէտի: Վարգալար² թէրաֆընտա օլան ասքէրէ Վէնէին տաղլարընը իմրար իթտիլէր, վէ ճէնէրալ Վազապիան գայա տիւշմէնի օ թէրաֆտան կէչիւրմէքտէ քիֆայէթ իտէճէք մէրթէպէտէ ասքեր պըրագըպ, քէնտիսի տէնիզտէն կէլէճէք թօփ վէ միհիմմաթը թաւիլ իթմէք իւզըն Վգօնա շէհրինէ թէվէճիւհ իլէտի, թօսգանատան զիատէ պիր խէվֆ իւ վէսվէսէսի օլմատըղընտան, պիր գօլ միւֆրէզէ ասքեր տախի օ թէրաֆա ինթիզարէ կէօնտէրտի: Նաբօլիթանլար մէզքիւր գօլլարտան իլէրի կէլէ կէլէ նիհայէթ Ֆրանսըզ ասքերինէ թէսատիւֆ իթտիլէր, քէնտիլէր Ֆրանսըզլարտան իւշ գաթ զիատէ իտիլէր, լաքին Ֆրանսըզլար տախի օ մէհհուր Ի թալիա օրտուսունուն գահրամանլարընտան իտիլէր քի Վարպտա վէ Հարգտա ճիհանը միւթէհայիր իթմիլէր իտի: Վարգալարտան Վագօլիլէ տօղրու եիւրիւյէն Նաբօլիթան գօլու Վազապիանգատան պօղուլուպ կէրի շէքիլմէյէ մէճպուր օլտու: Թէրնի էօլունտա պիր Նաբօլիթան միրալայը պիւթիւն ալայը իլէ ճէնէրալ Էմօնա եէսիր տիւշտիւ: ճէնէրալ Վագ Ֆրանսըզըն մէրքէզինի վուրուպ ալմագ իւզըն պէօիւք օրտու իլէ Չիվիթա Վաթէլլանայա Վագտօնալըն իւզէրինէ եիւրիւտիւ: Ֆրանսըզլար ուղագտա պիւթիւն էօլ աղըզլարընը թուլթմուշար ըտը: Վագ, Պօրկէթթօ, Նէբի, վէ Րէնէանօյա հիւճիւմ իտիւպ իւշիւնտէ տախի կէրի գօլալանտը, վէ ֆըրգանըն պիրի պիւթիւն թօփլարընը թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտու, իքինճի ֆըրգա իւշ պին եէսիր պըրագար, Վագ օ վագըթ Չիվիթա Վաթթէլլանայը վուրամայաճաղընը ֆէհմ իտիւպ, Ֆրանսըզլարըն զայիֆ թէրաֆը օլան թէրնիլէ կիտիւպ օրատա վուրմօյը թէսավվուր իլէտի: վագաա պու Վանօվրա էօլունտա իսէ տէ, կիզլիտէն վէ սիւրաթլա իճրա իթմէք լալըմ կէլիւրտի:

Նաբօլիթան ասքերի իսէ զայէթ աճէմի վէ իթտէթսիզ օլուպ պու

¹ 200 իւնիւ տախիֆէյէ հազար պուրուլ:

² Ռօմա մէմալէրինին էսկի թագսիմի իւզըն:

Վագօնա վէ ֆէրմօ հալէթլէրինին իմի տիր:

մանովը այլ օ գատար աղըր կէօրտիւլէր քի, Վրանսըղար իշի աղնա՝
յլայ քէնտիւլէրինտէն էվիլէ թէվէրէյի կէչէրէք թէրնի մէվգիլէրինի
թուլթուլար, վէ Սագըն չարխա ապէրինի պիր տար պօղազտա սը
գըշտըրըպ ճէնէրալ Սէչի տէօրթ պին ապէրլէ եէսիր ալտըլար: Սագ
պուռնուն իւզէրինէ իլէրի եիւրիւմէյէ տապան իտէմէյիպ իպթիտա
Տօմայա վէ պատէհու Վրասգաթի վէ լլպանօյա, եանի Նաբօլիթան
ապէրինին արտ գօլունա տօղոու կէրի չէքիլտի:

16°. Պիչարէ Նաբօլիթան գրալը ապէրինին պու հաղիմէթինտէն
խապէրտար օլարագ, ալայ վէ տարաթլա տուխուլ իթտիյի Տօմա
պէլտէսինտէն կէճէ էսնասընտա խըրըզ կիպի ֆիրար իթմէյէ մէճ
պուր օլտու, վէ ապէրի տախի ահալինին հայահույ վէ մէսէրրէթ
սէտալէրի արասընտա Տօմայը թահլիյէ իլէտի, Շանբիօնէ Տօմատան
խուրուճինտէն օն եէտի կիւն սօղրա մուզաֆֆէր օլարագ թէքրար
Տօմայա տուխուլ իտիւպ ֆիւթուհաթ շէրէֆ վէ իհթիրամաթընա
միւսթահագ օլտու: ()ն ալթը պին ապէրլէ գըրգ պին ապէրէ սիւ
րէթը թէարրիւզիտէ գարշը գօմուշ, վէ ճիւմէսինի էօնիւնտէն գօ
վալայըպ բէրիշան իթմիշ իտի: Պու ճիւմէ Շանբիօնէ Տօմայը ֆէթհ
իթմէյէ գանաաթ իթմէյիպ պիւթիւն Նաբօլի մէմալիքինի տախի զապթ
իթմէյի թասմիմ իլէտի, անճագ պու խուսուստա Նաբօլիթան աւ
քէրինտէն զիտտէ գըյագ վէ խային ահալիսի Վրանսըղա միւզիւր օ
լապիլիւրտի, լաքին աթէշի ճէնէրալը հիշ պիր իհթիրագ հիշ պիր միւշ
քիւլաթ մէքս իտէմէյիպ Սագըն արգասընտան գօշմայա պաշատը,
էսնայը ըահտէ թօսգանատան կէլէն գօլու վուրուպ պէրպաա իլէտի
վէ իւշ պին նէֆէր եէսիրլէրինի ալտը, Սագ պիւթիւն պիւթիւնէ
մէյուս օլուպ վէ ճէսարէթինէ ֆիւթուր կէլիւպ ալէլ աճէլէ Նաբօլի
մէմալիքինէ կէրի չէքիլպ Վաբուաուտ օրտու գուրտու: Վէ էն պա
հասըր ապէրինի տէրին վէ ճօշկուլն ըմաղըն քէնարընա տիգիւպ Վը
րանսըղարը պէրլէմէքտէ պուլունտու:

17°. Պու էսնատէ Նաբօլի գրալը, փայիթախթը օլան Նաբօլի պէլ
տէսինէ վալ օլմուշ օլտուլունտան պու վէճհիլէ մէվէլէթլէ ալտէ
թինէ ահալի իֆրաթ գասպարըպ, վէ պու հաղիմէթին սէպէպինի ճէ
նէրալը, վիւքէլա, վէ էվիլայը ումուրուն իւզէրինէ աթըպ պուռն
լարը վէ պուռնար իլէ պէրապէր Վրանսըղ վէ ճիւմհուրիյէթ թէրաֆ
տարը օլանլէրի գաթլ վէ թէլէֆինէ թէսատտի իթմէյէ պաշատը:
Նաբօլի հիւքիւմէթի ութանմայարագ քէնտիին մուհաֆազասը ի
չիւն պիւթիւն | ազարօնիլէրէ¹ սիլահ վէրտի, պիր թղ սօղրա գրալ,
գրալիչա, վէ պուռնարըն միւտիրի ումուրու լլթօն, վէ սայըր բրէնա
վէ բրէնսէսլէր Նաբօլիտէ քէնտիլէրինի տախի էմին սայմայըպ քեա
նուսու էվիլէլն Յ| ինտէ պիւթիւն աղըր վէ զիյգըմէթ էշալարը,
միւճէվէրաթլ, վէ խաղնէյի Նէլթօնուն տօնանմասընա թաշըթըպ,
վէ կէօթիւրէմէտիլէրինի աթէշէ եագըպ քէնտիլէրի տախի սէֆայինի
մէզպուրէ ըաքիպէն փայիթախթ վէ մէմալիքլէրինէ թէրը իլէ Սիլի

¹ Ազարօնիլէր Նաբօլին պիր թագըմ | հուր ծլան խօլարտալէրի տիր:

լիա առաստընա ֆիրար իյլէտիլէր : Պուճտան սօղըա՝ Նաբօլի տէրօւնին տէ վագի օլան գան վէ գիթալը , էքսէրի միւվէրրիլիլէր գրալ վէ գրալիչանըն պօյնուճա աթըպ , քէնտի կիզլի էմրլէրի իլէ օլտու տէրլէր :

18°. Պու էսնատէ ճէնէրալ Շանբիօնէ ապէրի իլէ Նաբօլի իւզէրինէ իլէրիլէմէքտէ օլուպ , ճէնէրալ Սագըն բէրիշանիլէթինէ միւճիպ օլան խաթատա քէնտիսի տախի պուլունտու : Շանբիօնէ ապէրինի պիր գաչ գօլա թագսիմ իտիւպ Վաբվատա՝ պիրլէշմէլէրինէ էմր իլէտի . կէչէճէքլէրի արազի զայէթ սարպ վէ սէնկիսթան , վէ ահալի տախի Վրանսըզլարա իֆրաթ խասիմ օլտուգլարընտան պու մանօվրա բէք գօլայ պիր շէյ տէյիլ իտի . Շանբիօնէ օրթա գօլ իլէ Սլթուրն նէհրի քէնարընա կէլիպ պիր զարպը տէսթլէ Վաբվայը պլմագ իսթէտի , անճագ Նաբօլիթանլարըն թօփ աթէշինէ տայանա մայըպ 1799. քէանուճու սանի իւշիւնաէ կէրի չէքիլիպ օ պիր գօլալըն վիւրուտիսէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլտու :

Պիւթիւն Նաբօլի քէյլիւլէրի պագտան թըրնաղատաք սիւահլանարագ , Վրանսըզլարըն թաթարլարընը , վէ միհիմմաթ վէ զախրէ գաթարլարընը վուրուպ եաղմալարլար ըտը :

Սագ Շանբիօնէնին ուշըւնսուզ հալտէ պուլունտուղունու քէշֆ իտէրէք սուլ թէքլիֆ իթտի իսէ տէ Շանբիօնէ պախթընա իսթիւնատէն գապուլ իթմէտի . օլ էսնատէ Վրանսըզըն տիկէր գօլարը տախի եէթիշմիշ օլմաղ իլէ մահը մէզպուրուճ 11 ինտէ Վրանսըզա իայըլը պիր միւթարէքէ իմզա օլունտու , պու միւթարէքէ իլէ Նաբօլի մէմալէքինին նըսֆը Վրանսըզլարա վէրիլաիքտէն մատա սէքիլ միլիոն տախի ճէնէ մասրաֆը իթա օլունտու : Պու միւթարէքէ հավատիսի Նաբօլիէ վասլ օլուր օլմաղ ահալինին կիրիֆթար օլտուղու իխթիլալ թարիֆէ կէլէմէզ , պիւթիւն պու աֆէթի պէյիւքլէրին խըյանէթիւնէ համլ իտէրէք , Վաղարօնիլէր քիսար սէրայլարընը պասըպ ճիւմէսինի գաչըրտըլար , վէ օլ վէճհիլէ հիւքիւմէթին էսէրի պիլէ գայիլ օլուպ թամ պիր ֆըթրէթ վագի օլտու : () րտունուճ հալի տախի պուճտան պէտթէր օլարագ , ապէր պու մաղլուպիլէթինի ճէնէրալ Սագըն ատէմը տիրայէթինէ համլ իլէ ֆէսատ գալտըրըպ իւզէրինէ հիւճուճ իյլէտիլէր վէ գաթլ իթմէք իսթէրլէրտի . ճէնէրալ Սագ պատէլ մուխապէրէ Վրանսըզ օրտուսուճա գաչըպ , օլ վէճհիլէ իւթալիանըն գուրթարըճըր , ղէվզ վէ թարիզէ ալտըզ Վրանսըզ ճէնէրալը վէ խասմինին մահճուպու վէ մահպուլու օլտու :

19°. Սիւթարէքէնին շարթլարընը Նաբօլի ահալիսի գապուլ իթմէմիշ օլտուղունտան , Շանբիօնէ պունու վէսիլէ իաիւպ Նաբօլի պէլտէսինի զապթ իթմէք իւզըն շէհրին իւզէրինէ եիւրիւտիւ , պէշօն պին ապէր իլէ պէյլէ պիր փայիլթախթա , վէ գըրգ էլի պին գալտար բիւր սիլահ Վաղարօնիլէրէ գարշը կիթմէք պէյիւք ճէսարէթէ միւհթաճ ըտը , վէ սօնու մուվաֆֆագիլէթլէ խիթամ օլմասա ատէ-

Թա պիր Թէճէննիւն ալամէթի սայլաճապտը : Հանքիօնէ շէհրին տըշարըսընտա օլան զօրպա կիւրուհի իլէ պիր գաչ տէֆա չաթըշտը իսէ տէ | ազարօնիլէր քէնտիլէրինի էյիտէն մուհաֆազա խլէտիլէր . անճագ շէհրին իշի ալթ իւսթ օլուպ , պաշ գըշ պէլլ իսիզ , գէնկինլէրին մալլէրի եաղմալանմագտա , ըրզլարը բայիմալ օլմագտա , գըլըճ վէ աթէշլէ | ազարօնիլէրին իթմէտիյի հապասաթ վէ խասարաթ գալ մատըղընտան , վէ պիր հիւքիւմէթ էսէրի կէօրիւնմէտիյինտէն , էհլի ըրզ ահալի մէմլէքէթին Պրանսըզլարա թէսլիմինտէն մատաա րահը սէլամէթ պուլամատըղլարընտան , պիլ մուխապէրէ շէհրին գաբու սունու Պրանսըզլարա աչը վէրտիլէր . | ազարօնիլէր , գալէյէ , գըշլարա վէ միւհքէմ խանէլէրէ չէքիլիպ խայլըճա մուգապլէմէթ տահա կէօսթէրտիլէր իսէ տէ էհլի ըրզ ահալի իլէ Պրանսըզլարըն ճէսամէթինէ տայանամայարագ թէսլիմէ մէճպուր օլտուլար , վէ օլ վէճհիլէ Պրանսըզլար եիրմի պին ապէրլէ իքի այ գարֆընտա իթալիանըն պիր պէօյիւք գրալըրընը զապլթ իտիւպ , ճիւմհուրիյէթէ թահվիլ խլէտիլէր , վէ էվայիլտէ Նաբօլի արաղիսի (Nablus) թէսմիյէ գըլընմըշ օլտուլուլտան պուհա տախի մուվագգաթէն Նաթթէնօրիա ճիւմհուրու իսմի վէրիլի : Հանքիօնէ պուլ ֆիւթուհաթտան սօղրա Պրանսանըն էն պէօյիւք ճէնէրալարը ըիւթպէսինէ թէրֆի գըլընըպ , զիյրի գօմանտասընտա օլան օրտու տախի իթալիա օրտու սունտան այրըլարագ , Նաբօլի օրտուսու նամի իլէ պաշգաճա պիր օրտու թէշքիլ գըլընտը :

20°. իթալիանըն ալթ ուճունտա պուլ նճայիպ վուգուաթլար զուհուրա կէլտիյի էսնատէ , իւսթ պաշընտա օլան Սարտէնիա տէվլէթի տախի մահվ օլուպ . մէմալիքի Պրանսըզլարըն էլինէ կէշմիշ իտի : Պալատէ իֆատէ օլունտուլու վէճհիլէ , Սարտէնիա փայլթախթը օլան թօրինօ շէհրինին գալէսի հասպ էլ իհթիաթ Պրանսըզլարըն էլինէ կէշտիքտէն սօղրա ճէնէրալ յուպէր Սարտէնիա թէրսանէլէրին տէն էն պաթթալ թօփլարը չըգարթըպ վէ պուլ գալէյէ նալլ իթտիլ ըիւպ իֆրաթ մէթանէթ վէրտիլիշ իտի : Նճագ պիւթիւն Սարտէնիա մէմալիքի իսթիլալտա , գրալ թէրաֆտարըլարը իլէ Պրանսըզ վէ ճիւմհուրիյէթ թէրաֆտարըլարը պիրի պիրինէ տիւշիւպ , գան վէ գիթալ նօգսան օլմամագտա իտի : իթ քէսիմի էսնասընտա , գրալ , գրալիչա , վէ տայրէսի վէ վիւքէլասընը թագլիտ իտէրէք պիր թու գըմ Պրանսըզ , վէ Պրանսըզ թէրաֆտարը զապիթան մասխարա գըլաֆէթինէ կիրիպ գալէտէն թօրինօ շէհրինէ էնտիլէր , ազ գալըն մէմլէքէթին իշինտէ պիր պէօյիւք գան օլաճագտը : Պու էսնատէ Սարտէնիա գրալընըն վէ վիւքէլասընըն Պրանսա ալէյհինէ խուսու մէթ վէ ատապլէթլէրինի միւպէյին , տուէլը էճնէպիյէ իլէ պաղը միւքէաթէպէլէրի տախի էլէ կէշտի : Եւրոքա տէվլէթլէրինին նըսֆընտան զիատէսի Պրանսըզլարըն իւգէրինէ գըլամ իտէճէքլէրի մալիւմ օլտուլուլտան Պրանսա իլէ իթալիանըն արասընտա , Սարտէնիա կիպի Նլք տաղլարընտա Պրանսայա խասիմ վէ ատու պիր հիւքիւմէթ պուլուլունմասը Պրանսայը մուխաթարայա իլգա իթմէքլէ պէ :

իրապէս օրտուղունտան Սարտէնիա գրաւընը իսթիֆայէ մէծպուր իթմէյէ գարար վէրիլիպ, վէ մէմալիքլինտէն գաթը իւմիտ իթմէսի իչիւն Ֆրանսըզ ճէնէրալարը, Սարտէնիատա ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարալարընը ագճէ վէ մանսուպ իլէ իզլալ իտիւպ, պուռնլարըն մուալէնէթի իլէ Սարտէնիանըն էն մէթին գալէլէրի օլան, Նօվարա, Նլէսանտորիա, Սուդէ, վէ Քիվասսօ գալէլէրիլնի զապթ իթտիլէր, Վէ ահալինին թուղեան վէ ֆէսատընը գրալա մուպալաղա իլէ աղնաթաւրադ իսթիֆայէ մէծպուր իթտիլէր, վէ 9 քեանուռու էվվէլ թարիսի իլէ իսթիֆա սէնէտի իմզա գըրընտը :

Իշթէ պու վէճհիլէ Իթալիանըն իքի էն պէջիւք վէ էն գուռընթիւ հիւքիւմտարլարը, եանի Նաբօլի վէ Սարտէնիա գրալարը, պիւթիւն մէմալիքլէրիլնի զայպ իաիւպ պիրէր աուայա, (պիրի Սլէլիա) վէ տիկէրի (Սարտէնիա) աուասընա սըղընմայա մէծպուր օլտուլար :

Օլ էսնատէ օրթալըղըն կէրէյի կիպի հալը մախլութիէթտէ պուռունտուղունա նազարէն, Սարտէնիայը տախի ճիւմհուրիէթ իտէրէք եէնիտէն պիր զայլէ բէյտա իթմէմէք իչիւն Ֆրանսըզլար սիւրէթը իտարէյի հիլէթթը ալիլիսինտէ պըրագըպ, հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյի Ֆրանսա վասէթասը իլէ իտարէ օրունտու. վէ պու վէճհիլէ պիւթիւն Իթալիատա, Թօսգանատան մաստա Ֆրանսըզըն էլինէ կէչմէտիք պիր մէմալիք գալմայըպ, պուռու տախի պիր իշարէթլէ ալապիլըքէն, Նսթրիանըն նէ հարէքէթ իտէճէյի գաթիէն աղնա, շըլընձայատագ, պու խուսուս թէվգիֆ օրունտու. անձագ Ֆրանս սըղլարըն իգպալինին տախի Իթալիատա իտպարա թէպտիլ օլմասը վագթը կէլմիշ օրտուղունտան, պու մագսէտ վիճուտ պուլամատը :

Տ Օ Գ Ո Ւ Զ Ո Ւ Ն Ճ Ո Ւ Փ Ը Ս Ւ

1799

- 1° Ֆրանսանըն վէ Լալիւրիանըն ճէնի ինգարիսիւնը :
- 2° Իլանը հայրա :
- 3° Ղէնէրալ ժոհրանըն ապիլի Օմիւրալ վէ Սիօգալա իսի պէֆա Լալիւրիալարաբան պօղըլըր :
- 4° Ինալիա հուհարէպիլէրի, վէ Ֆրանսըզ ապիլիին հուղըպիլիլ :
- 5° Բալմապ Ֆիլիքիլիլիէ պաիլ Ֆրանսըզ հուրախալարընը վըրոճմալ :
- 6° Ֆրանսա ահալինին Ֆիպիլանը ճիւմհուրաան զիսիլիլիլ :
- 7° Պալը ինիլիլ իապալ վէ ինգիսիլիլիլ Ֆիպիլի ճիւմհուր :

- 1° ՆԱԲՕԼԻ գրալընըն Ֆրանսա իւզէրինէ գըլամ իթմէսի, Լըրօքա հիւքիւմտարլարընըն էլէ կէչէն միւքեաթէպիլէ :

րի, Լւսթրիանըն թէտարիքեալթը, Ռուսիա ասքերինին Սորավիա իւզերինտէն Լւսթրիա հուտուտինէ եագլաշմասը, վէ պոււնլարա էմ սալ սայրը վուգուաթը Լւրոբա Վրանսա իւզերինէ ճէնկ աշըլաճաւ զընա պիր ալամէթը սարիհէ օլտուղու, 1798 ին սօնլարընտա վէ 1799 ուն իպթիտալէրինտէ ճիւմլէ ինտինտէ մալիւմ իտի:

Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ միւտիրլէրի կէչէն գըշ մէվսիմինտէ օլտուգճա Վրանսանըն ումուրու ասքերիյէ վէ մալիյէսինէ նիզամ վէրիպ, մուգավէմէթէ հազըր օլտուգտան մաստա օ անէտէք ճիւմհուր ասքերինին տէրքեար օլան շէճաէթ վէ մուղաֆֆէրիէթինէ իսթինատէն քէնտիլէրի տախի Լւսթրիայա իլանը հարպ իթմէք էմէլինտէ իտիլէր:

1799 սէնէսինին իպթիտալէրինտէ, հարպիյէ վէքիլի ճէնէրալ Շէրէր, Իթալիա օրտուսուէնա պաշ գօմանտան վէ ճէնէրալ Սօրօ, գօմանտանը սանի նասպ օլունտու: Նաբօլիտէ ճէնէրալ Շանբիօնէ միւտիրան հիւքիւմէթինէ սէրքէշլիք կէօսթէրմիշ, վէ խօտսէրանէ հաբէքեաթէ միւթէճասիր օլմուշ օլտուղունտան, աղլ օլունուպ, եէրինէ ճէնէրալ Սապտօնալ, Նաբօլի օրտուսու գօմանտանը, վէ ճէնէրալ Սասէնա Օվիչէրի օրտուսու գօմանտանը, վէ ճէնէրալ Պուրտան թուէնա օրտուսու, վէ ճէնէրալ Պէրնատօթ Բէնօ օրտուսու, վէ ճէնէրալ Պրիւն Ռիլէմէնկ օրտուսու գօմանտանը նասպ ու թայէին գըլընարապ, պու էսնատէ Վրանսըզ ճիւմհուրու եէտի օրտու վէ ագալլի իքի իւշ եիւզ պին ասքեր սիլահլայրպ մուհարէպէյէ հազըր պուլունմուշուտու:

Լւսթրիանըն թէտարիքեալթը տախի Վրանսատան զիատէ օլուպ, կէրէք ճիւմհուր ասքերինտէն կէօրտիւքլէրի մաղլուպիէթին պիր ճէսիմ զայէպէ իլէ, ինթիգամընը ալմապ միւրատընա, վէ կէրէք աւքերինին շէճաաթընա էմնիլէթի օլմայրպ հիշ օլմազ իսէ սայր զիատէլիյի իլէ Վրանսըզա ֆայիգ օլմապ էմէլինէ մէսինի, իքի սէնէ պարֆընտա Լւսթրիա տէվլէթի ճէսիմ թէտարիքեալթէ տէվամ իթմիշ իտի: Իհթիաթ ասքերինտէն մաստա, մաթլուպ օլունտուղու անտէ սէֆէրէ կէօնտէրիլմէք իւզըրէ իքի եիւզ եիրմի պէշ պին նէֆէր սիւնկիւլիւ փիատէ ասքերի վար ըտը, վէ Ռուսիատան իմտատա կէլէն ալթմըշ պին ասքեր, ճէնէրալ Սիւվարօվ գօմանտասընտա օլարապ եօլա չըգմըշ ըտը, պու ասքերին շէճաէթի վէ ճէնէրալարընըն մէհարէթի պիւթիւն Լւրոբայա չալ օլուպ, քէզալիք Ինկիլիզ ասքերի իլէ Ռուսիա ասքերի իքի գօլտան տահա եիւրիւյիւպ էանի Նաբօլիյէ վէ Օլանտայա չըգաճաղարը տախի թէվաթուր պուլմուշուտու: Պու սէֆէրտէ կէրէք Վրանսըզ օրտուլարընըն վէ կէրէք Լւսթրիա օրտուլարընըն թէրթիպաթը իքիսի տէ գուսուրլու վէ իքիսի տէ խուտէի հարպ գայիտէսի տայրէսինտէն խարըճաէ օլուպ, Լւսթրիա թէրաֆընտան Լըչիտուգա Վարլօ, էլլի տէօրթ պին փիատէ վէ եիրմի տէօրթ պին սիվարի իլէ Պապիէրա իւզերինէ, վէ ճէնէրալ Շօթճ եիրմի տէօրթ պին փիատէ վէ իքի պին աթըլ իլէ Բէնօ նէհրի պօյունա, վէ ճէնէրալ Պէլարա գըրգ տէօրթ պին փիատէ վէ իքի պին աթըլ իլէ

Թիրօյ թերաֆրնա, վէ ճէներալ Վրայ ալթմը տէօրթ պին փիաւ տէ վէ օն պիր պին աթը իլէ իթալիա վէ Վոթիճէ թերաֆրնա թայ. երն օլունուպ, Ռուսիա ապերի տախի վասլ օլտուգտա, Վրայ իլէ պերապեր իթալիայա եիւրիւյէճէքլէր իտի :

Իշթէ պու վէճհիլէ հեր թերաֆրտա տիւճման ապերի Պրանսըդ ապերինտէն պիր պուչուգ գաթ զիատէ օլուպ, Պրանսըդ ճէներալ լարը պիր տիւզիլէ հիւքիւմէթտէն իմտատ ապերի թալէպ իթմէքտէ վէ հիւքիւմէթ տախի վատ վէ սէօզ իլէ պէյհիւտէ վադըթ կէչիւմէք. տէ իտիլէր :

2^օ. Իւք պահար հուլուլինտէ իքի թերաֆրն ապեր վէ սերապեր. լէրի պու վէճհիլէ ճէնկէ հազըր օլտուգլարլնտան, պիր պիլի իլէ էօլ չիւնմէյէ պիր վէսիլէ արարլար ըտը, պու վէսիլէ շու վէճհիլէ զու. հուրա կէլտի : Օվիլէրի ճիւմհուրունա թապի Վրիզօն էյալէթլէրի էօթէտէն պերիւ իքի թերաֆ օլուպ, պիր թագըմը Վսթրիայա, վէ պիր թագըմը Օվիլէրիլէ թապի օլմագ իսթէրլէրտի քի, օլ էսնտտէ ճիւմհուր օլտուզու էճիլտէն Պրանսա հիւմէթի թահթընտա պու. լունտուզունտան, Օվիլէրիլէ թապի օլմագ Պրանսայա թապի օլ. մագլա միւսավի իտի : Վսթրիա թերաֆտարլարը, տէվլէթը մէզքիւ. րէ ապերինի Վրիզօն էյալէթլէրինէ տավէթ իթալիլէր, Պրանսա ճիւմ. հուրու պունու տուչտուգտա, հիւմէթինտէ պուլունան պու էյա. լէթլէրի իսթիլա իթմէք իւզըն ճէներալ Վասէնայը սէվպ իյլէտի : Վասէնա, Վսթրիալըլարա Վրիզօն էյալէթլէրինտէն տէր ագտալ խուրուճ իթմէլէրինի թէքլիֆ իտիւպ, մուվաֆագաթ կէօսթէրմէ. տիլէրի հալտէ, անինտէ ճէնկէ պաշայաճագտը : Խօթէտէն Ռու. սիա ապերի տախի ան պէ ան Վսթրիա մէմալէրինէ տօղրու իլէրի. լէմէքտէ օլտուզունտան հիւքիւմէթը ճիւմհուրիլէ թերաֆրնտան տախի իքի գըթա պէճիա միւզէքքէրէ եազըլըպ պիրիսի Վսթրիա իմ. բերաթորունա վէ տիկէրի Վսթատ մէշվէրէթինէ կէօնտէրիլտի. Վսթրիա ապերի սէքիզ կիւն զարֆընտա Վրիզօն էյալէթլէրինտէն չըգմատըլը կիպի Պրանսըդ ճիւմհուրու պունու իլանը հարալ սայա. ճազը կէրէք իմբերաթորա վէ կէրէք Վլաման իթթիհատընա պաշգա պաշգա պէյան օլունուպ, Ռէնօ նէհրինի ագիպինտէ թէճավուզ իթ. մէյէ ճէներալ Դուրտանա տախի թալիմաթ վէրիլմիշ իտի :

Բասթատ մէշվէրէթի, միւզաքէրաթը խայըճա իլէրի վարտըրմը, Ռէնօ հուտուտու մէսէլէսի, ատալար վէ քէօփիլէր տավալարը թէս. վիլէ պուլմուշ, վէ եալընըզ պէտէլը զիյան քէյֆիլէթի միւզաքէրէտէ գալմը իսէ տէ, Վսթրիա թերաֆտարը օլան հիւքիւմէթլէրին վէ. քիլէրի պիրէր պիրէր մէշվէրէթտէն սավուշուպ, մէճիսին չիւրպէ. սի պօզուլտուզունտան, Պրանսա ճիւմհուրու թերաֆրնտան կէլէն միւզէքքէրէյէ մէճիսճէ ճէվսալ վէրիլէմէտի. իմբերաթորա կէօնտէրի. լէն տիկէր միւզէքքէրէյէ տախի պիր ճէվսալ վարիտ օլմատըլընտան, թապիաթը մասլահաթտան իլանը հարալ վագի օլմուշ կիպի իտի :

Իմտի Դուրտան մարտըն պիրինտէ Ռէնօյու, վէ Վրչիտուգա Վար. լօ մարտըն իւչիւնտէ Վէս նէհրինի կէչիւ. իքի տէվլէթ տախի մու.

գալիւն միւշիպինճէ գարարկիր օլան հուտուտլարընը թէճալուղ իթմիշ, վէ պիլ մուգապէն ճէնկէ հաղըր պուլունմուշար ըսը :

Պու ճիւմէ Ղէնէրալ յուրտան հեր նէ գառար պու վէճհիլէ սիւրէթը թէարրիւզիտէ պուլունմուշ իսէ տէ, Մսթրիա թէրա-
ֆընտան պիր թիւֆէնը աթըլմատրգճա վէ ճիւմհուր մէճիւթէրի իլա-
նը հարպը թատրիգ իթմէտիքճէ ճէնկէ պաշամաղա տախի մէյզուն տէյիլ իտի : Ինն Թէրաֆը պու հալտէ իքէն, էօթէտէ ճէնէրալ Սասէնա, Լրիզօն էյալէթէրինտէ ֆիլիլաթէ պաշայըպ, Մսթրիալը-
լարըն օ էյալէթէրտէն չըգմատընը թէքլիֆ իթմիշ, վէ չըգմատրգ-
լարը հալտէ, քէնտիսի վէ ճէնէրալ Լըգուրպ, վէ Տէսօլ Բէնջու-
իւսթ պաշտան կէչիպ վէ էն եիւքսէք տաղլարըն գարը թէփէլէրինի
վէ ալքապ տէրէլէրին ճօշկուն սուլարընը կէչէրէք, Մսթրիանըն ճէ-
նէրալ Լափօն ֆըրգասընը պօզուպ Ինն¹ Թէրաֆընա եիւրիւմէյէ
պաշամըշար ըսը : Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէ իպթիտայը հարպտէ
պու մուվաֆֆապիլէթէ վաքըֆ օլտուգտա, պունտա Իթալիա վէ
Մաթօլի ֆիլթուհաթլարը ալամէթէրինի կէօրէրէք, Ֆրանսըզ ապէ-
րինին շէճաէթ վէ մէթանէթինէ պիլ իսթինատ իլանը հարպը թա-
ճիլ, վէ ճէնէրալ յուրտանա թալիմաթ կէօնտէրիպ տէր ագապ
ճէնկէ պաշամատընը էմը իյլէտի :

3. Ղէնէրալ յուրտան Օվիլէրիտէն Վարա օրման թապիր օ-
լունան պաղգանլարը կէչիպ թունա իլէ Վօսթանչա կէօրիւ արասըն-
տա օլան Պափէրա հուտուտլէրինէ տուխուլ իյլէտի . պու արաղի
Լէմանէայա եագլաշտրգճա կէնիշէնի օլտուղունտան, ճէնէրալ
յուրտան տախի Լէմանէանըն քեաֆֆէի եօլարընը թուլմագ, վէ
Լէմանէատան կէլէն Բրինչիքէ Վարլօ ծրտուսունա կէչիտ վէրմէ-
մէք, վէ Սասէնա իլէ իիթիլաթ քէյտա իթմէք իւզըն ֆըրգալարը
պիրի պիրինտէն այըրըպ, օլ վէճհիլէ պիշի պիրինտէն ուզապ վէ սէյ-
րէք գօլար իլէ Պափէրայա աօղըու եիւրիւմէյէ պաշատը . Լրչի-
տուգա Վարլօ Ֆրանսըզ ճէնէրալընըն էֆքեարընը աղնայըպ, վէ էն
պէօլիւք գօլունն Օսթրալիտա օլտուղունտան խապէր ալըպ գուվլէի
ճէսիմէ իլէ պու գօլա եիւրիւլիւշ իթտի :

Սարթըն եիրմի իքինճի կիւնիւ ալէսասպահ Լրչիտուգա Վարլօ
իլէ Ղէնէրալ Լըֆէպիլը ֆըրգասը պիր շէտիտ մուհարէպէյէ թու-
լուշտուլար . անճապ Ֆրանսըզ գօլարը պիրի պիրինտէն ղայէթ ու-
զապ տիւշմիւշ օլտուգլարընտան, Բրինչիքէ Վարլօյու պիլէ մաթ ի-
տէճէք շէճաէթ վէ մէթանէթ ըգհար իյլէտիլէր իսէ տէ, Մսթրիա-
լըլարըն չօղլուղունա տայանամայարապ Ֆրանսըզլար կէրիլէտիլէր,
վէ յուրտան օրաուլու գալտըրըպ Սինկէն վէ թիւթինկլան թէրաֆ-
լարընտան աղըր բուճու իտիւպ, օրալարտա գուվլէթի պիր մէվգի
թուլթու :

Սէֆէրին իլք պաշանկըճընտա պէօլէ պիր մաղլուպիէթ Ֆրանսա
հագգընտա խայըրա ալամէթ տէյիլ իտի . պու ճիւմէ ճէնէրալ յուր-

¹ Ինն, Պափէրա իլէ Թունա արասընտա | պիր էյալէթ վէ պիր նէկը իսի տիր :

տան պուճնու սայրտա աղ օլտուղունա համլ իտիւպ, վէ Սասէնա
 Գօմանտասընտա օլան թուճնա օրտուսունուն տախի քէնտինէ եագ-
 լաշտըղընտան խապէրտար օլարագ, Սթօգաչ նամ միւթէնա մէվգիի
 Իրինչիքէ Գարօտան էվվէլ թուլմագ վէ Պալիէրա իլէ Օվիչէրի
 արասընտա գուվվէլթիւ պիր մէվգիտէ պուլունմագ իւզըն թէքրար
 թէարրիւզէ տէվամ իլէ աքէրէ հարէքէթ Գօմանտասը իթա իլէտի :
 Լօթէտէ Լըչիտուգա Գարօ հանկը Գօրտան եիւրիւյէճէյինի պիւլ-
 մէզ իտի . Պրանսըղարըն Սթօգաչ մէվգիինի թուլթուգլարընտան
 խապէր ալորգտա, գուվվէի ճէսիմէ իլէ օ թէրաֆա եիւրիւյիւպ,
 մարթըն եիւրի պէշինտէ իքի օրտու պիրի պիրինէ Գարչը չըգըպ շի-
 տէթլէ չաթըմայա պաշաուրար . մուհարէպէ ագչամա Գաուար միւմ
 թէտ օլուպ, ախշամըսը Լըսթրիանըն պիր պէօլիւք աթլը Գօլու մէ-
 տանը հարպէ տախիլ օլտուղունտան, Պրանսըղ խաթթլարը պօզու-
 լուպ տարմատաղըն Գաչմայա պաշաուրար . Դուրտան օրթատա տու-
 լուպ պու պօզղունու մէն իթմէյէ չալըմատա, սէլ կիպի սէյիրտէն
 աքէրին էօնիւնէ Գաթըլարագ մէյտանը մուհարէպէյի թէրք իթմէյէ
 մէճպուր օլտու :

Պու պօզղունտան սօղրա Պրանսըղ օրտուսու մէյտանը հարպտէ,
 վէ օրտու հիլէթինտէ տուրամայըպ, Օվիչէրի թէրաֆընա չէքիլիպ
 Սասէնա իլէ պիրլէշէրէք մէթին վէ Գալի պիր մէվգի թուլմայը
 իքէն, Դուրտան Իէնօ քէնարընտա օլան ճէնէրալ Պէրնատթ օրտու-
 սու իլէ պիրլէշմէյէ Գարար վէրիպ օ թէրաֆա թէվէճճիւհ իթտի,
 վէ Պէրնատթ օրտուսու հէնիւզ թէքմիլ վէ հազըր օլմատըղընտան
 ճէնէրալ Դուրտան պու սըրատա պէօլիւք պիր խաթա իթտիքտէն
 սօղրա վագթըլ զէմանիլէ հիւքիւմէթին ագճէ վէ աքէր եէթիշտիր-
 մէտիյի իչիւն շիքէպէթ իթմէք իւզըն օրտույու Իէնօտա թէրք ի-
 տիւպ քէնտիսի Իարիսէ ագէմէթ իլէտի :

Պրանսըղարըն պախթընտան Սիէնատան կէլէն էմըլէրէ իթաթթ
 իթմէք իւզըն Լըչիտուգա Գարօ տախի տահա պէօլիւք պիր խաթա-
 տա պուլունուպ, Իէնօ թէրաֆընա չէքիլէն Պրանսըղ աքէրինի Գօ-
 վալամատը . եօխսա պու օրտույու միւզմէհիլ վէ բէրիւան իթտիքտէն
 մատա, կէրի տէօնիւպ Օվիչէրի օրտուսունու տախի թէքմիլէն
 վսւրապիլիտի . անճագ Սիէնա մէճլիսինտէն, Իրինչիքէ Գարօյա
 պուճնուն մուղայիրի էմը կէլիպ Իէնօ թէրաֆընա կիթմէմէսի էքիտէն
 թէնպիհ օլունմուշ տու :

Պալիէրա հուտուտինտէ Պրանսըղ աքէրի պու վէճհիլէ բէրի-
 շան օրտուգլարը հալտէ, էօթէտէ Լը տաղլարը թէրաֆընտա տա-
 խի Սասէնա, Տէքօլ վէ Լըգուրպ ճէնէրալարըն ֆրրգալարը Լօթ-
 թիա աքէրի իլէ պիր Գաչ տէֆա չաթըլըպ, վէ կեահ ղալիպ վէ կեահ
 մաղլուպ օլուպ, նիհայէթ Լը տաղլարըն էն միւթէնա մէվգիլէրի
 Պրանսըղարըն էլէրինտէ Գալարագ, Դուրտանըն պօզղունլարը պու
 եիւզտէն պիր մուվագէնէ պուլմուշ կիպի օլտու :

4. Սթօգաչ մուհարէպէսինին էրթէսի կիւնիւ էօթէտէ Իթա-
 լիտա տախի թէրաֆէյնտէն ճէնկէ մուպաշէրէթ գըլընմըշ ըտը .

Պրանսատան պու ճանիպէ օթուղ պին նէֆէր թաղէ ապէր կէօն տէրիվիշ օլտուղունտան , իթալիա օրտուսու եիւղ օն ալթը պին նէֆէրէ պալիղ օլուպ , շու վէճհիլէ թագսիմ օլունմուշուտու : Ղէնէրալ Սագտօնալ գօմանտարնտա օթուղ պին ապէր իօմա վէ Նաբօլլիյէ , վէ տիկէր օթուղ պին կէնճ ապէր տախի գալէլէրին մուհաֆազասընա թայեին գըլընրպ , վէ պու վէճհիլէ պաշ գօմանտան ճէնէրալ Շէրէր մայեթթինտէ եալընրղ էլլի ալթը պին նէֆէր գալըպ : պուլնլարտան տախի ճէնէրալ Կօթիէ գօմանտասը իլէ պէշ պինի թօսգանա , վէ ճէնէրալ Տէսօլ գօմանտասը իլէ պէշ պինի տախի Վալթէլին իւղէրինէ կէօնտէրիլպ , իթալիանըն էն միւթէնա մէվ գիի օլան Լտիճէ նէհրի քէնարընտա Լսթրիալըլարա գարշը եալընրղ գըրգ ալթը պին նէֆէր պըրաղըլմըշ ըտը . պու թէտալիսիղիլըլէ պէրապէր պաշ գօմանտանըն իհթիարըղը վէ ապէրին քէնտինէ ա տէմը էմիլէթի տէ օրտուլու տահա պիր միւշէվլէշ հալէ կիրիթթար իլլէմիշ իտի :

Լսթրիա ապէրինէ Սէլաս վէ Սուվարօլ ճէնէրալար գօմանտա իտէճէք օլուպ , պուլնլար կէլինճէյէտէք , օրտու , մէշուր ճէնէրալ Գրայ մայեթթինտէ իտի . վէ իուսիալըլար կէլմէլտէն պիլէ , եօգարը իթալիատա սէքսէն պէշ պինտէն զիտտէ ապէրլէրի օլուպ , ալթմըշ պինի Լտիճէ նէհրի քէնարընա վէ Պրանսըղլարըն գարշըսընա թայեին օլունմուշուտու . վէ իրի թէրաֆա տախի խուսուլմէթ պաշլա մաղա էմը կէլմիշ օլտուղունտան , Վէրօնա , Լէնէակօ , իլիօլիտէ ուֆագ թէֆէք մուհարէպէլէր օլտուգտան մաստա , նիհայէթ մաըլ թըն 26 սընտա իուլթրինկօ նամ մահալտէ պէջիւք մուհարէպէյէ մուպատէրէթ գըլընտը : Պրանսըղլար էսկի իթալիա ճէնլէրի միսիլլիւ Լսթրիա օրտուսունու գաֆիլտէն վուրուպ , իլիօլլի վէ պուլնրէն իլէ պէրապէր պին պէշ եիւղ եէսիր վէ վաֆիր թօի ալտըլար . Լսթրիա ճէնէրալը Քէմ Վէրօնայը մուհաֆաղա իթմէքտէ , պու պէլտէ տախի պիր իրի տէֆա Պրանսըղլարտան ալընտը վէրիլտի , վէ պէլտէնին փիլէեահընտա օլան Սան Սասիմօ մէվգիլինի եէտի տէֆա Պրանսըղլար , վէ եէտի տէֆա Լսթրիալըլար պիրի պիրինտէն ալտըլար : Սօրօ վէ Սօնրիշար նաման Պրանսըղ ճէնէրալը Գրայ իլէ ուղրաշըպ , Գրայ պուլնլարը պիրի պիրինտէն այըրմըշ իրէն թէքրար պիրլէշտիլէր . վէ եէվմը մէգքիւր պու վէճհիլէ ախշամ օլուպ մէտտանը հարպտէ զալէպէ Պրանսըղտա , անճագ միւթէնա մէվգիլլէր Լսթրիանըն էլլիտէ գալտը : Պիւ ճիւմլէ պաշ գօմանտան Շէրէրին ատէմը մէհարէթինտէն նաշի Պրանսըղ ֆըրգալարը ոօղըստան շու վէճհիլէ պօղուլմայա պաշլատըլար : Սէրիւրիէ ֆըրգասը մարթըն 29 ունտա Վէրօնայա եագըն պիր չըգմաղ եօլա կիրիպ , Գրայ էթրաֆընը սարտը , վէ պին նէֆէր թէլէֆ վէ պին պէշ եիւղ եէսիր պըրագարագ Սէրիւրիէ կիւճ իլէ իօլք քէօփրիւսիւնտէն կէչիպ գուր թուլալիլտի . նիսանըն պէշլնտէ Սանէանօ թէրաֆընտա պիր պէօշիւք ճէնկ տահա օլուպ Պրանսըղ ֆըրգալարը պիրի պիրինտէն զալէթ ուղագ օլտուգլարընտան , Լսթրիալըլարըն եանաշըք ֆըրգա-

լարնա թապալէրը մուգավէմէթ իտէմէյէրէք, Սօրօ, Վ իգթօր, Արնիսէ գահրաման կիպի ճանսիբարանէ մուգապէլէյէ տէվամ իթ. տիլէր իսէ տէ, իքի թէրաֆտան տախի զիատէ թէլէֆ օլուպ, սօն զալէպէ Մսթրիալլարտա գալար: Պու ճէնկտէ Մսթրիալլարուն իւչ պին էօլիւ վէ եարալլարը մէյտանը հարպտէ գալար պինի տախի եէսիր տիւշիւշիւտիւ: Ֆրանսըղլարըն թէլէֆի տախի պու գատար օլուպ, անճագ եէսիրլէրի տէօրթ պինտէն զիատէ իտի, վէ իթալիա ճէնկլէրինտէ մուգատտէմա մէշնուր օլան ճէնէրալ իթօն տախի վուրուլուպ էօլիւշիւտիւ:

Կէճէ վագթը օրտուռուն կէրի չէքիլմէսիլէ տիւշմէնին թէագիւ պինէ վէ սայրը մախլուլթիլթէ միւճիպ օլմամագ իւզրէ ճէնէրալ Սօրօ կէճէ մէյտանը մուհարէպէտէ եաթմագ իսթէտի, անճագ գօր գագ Շէրէրօ օ սիշամ կէրի գօմանտասընը վէրիպ կէճէլէյին Սօլինէլ լոյա վէ սապահլայըն Սինչիօ նէհրի արգասընա չէքիլտի: Օրատա տուրուպ, պիր թէրաֆտան իէսքիէրա վէ պիր թէրաֆտան Սանթօ վա գալէլէրինէ տայանարագ: Շէրէր, պարի աշաղը իթալիատան Սագտօնալ ֆրագասընը իմտատա չաղըմը օլայրտը, Սանէանօտաքի պօղղուն ունուլթուլուպ, պիր բարլագճա գաֆէր տախի մէմուլ իտի, անճագ Շէրէրին ագը պաշընտա գալմայրպ պիր տիւզիլէ կէրի գօ մանտասը վէրէրէք, Ֆրանսըղ ապքէրի պէօլէ նատան պիր ճէնէրալա պին նալթթ պին պէտտուա օգույարագ իպթիտա Մտտա պատէհու նիսանըն 12 սինտէ Օլիօ նէհրինէ գատար կէրիլէյիպ օրատա արամ իթտիլէր:

Իշթէ պու վէճհիլէ սէֆէրէ պաշանալը պիր պուշուգ այ օլմագ տան Մէմանեատա վէ իթալիատա Ֆրանսըղ ապքէրինին իշի հէր թէրաֆտա թէրս կիտիպ բէրիշան օլմուշուտու: Եալընըղ Սասէնա քէմալը մէթանէթլէ Պավիէրա վէ Օվիլէրի հուտուտինտէ միւգիմ օլուպ, անճագ սաղընտան վէ սօլընտան իքի օրտուռուն տախի պօղղուլթուլունու իշիթտիքտէ եալընըղա օրթատա տուրամայաճաղընը ֆէհմ իտիւպ Օվիլէրի իշէրիսինէ չէքիլտի, վէ օրատա տայիմա տէհ չէթիւ տայիմա տիւշմէնէ մէթին օլարագ քէնտի վէ Ֆրանսըղ սա քէրի նամուսունա պիր սէքթէ կէթիրմէտի:

5. Ֆրանսըղ ապքէրինին շանը չէրէֆի մէյտանը հարպտէ պու վէճհիլէ թէնէզղիւլ պուլտուղու հալտէ, Սասթատ մէշվէրէթինտէ օլան մուրախիսասլարը հագգընտա տախի Մսթրիա մէմուրլարը թէրաֆընտան էսէրի էպէտի գալաճագ պիր հապասաթ վագի օլմուշ տուր քի, շու վէճհիլէ նագլ օլընուր:

Ֆրանսա ճիւմհուլթու հէր նէ գատար Մսթրիա տէվէթինէ իլա նը հարպ իթմիշ իսէ տէ, Մլաման իթթիհատը եախօտ իմբէրաթոր շուղու իլէ պարըչք, վէ Սասթատ մէշվէրէթի տախի քէաֆֆէի մէսայիհի թէսվիլէ իտիւպ, նէթիճէի գարարը վէրմէքտէ իտի: Պու ճիւմլէ Մսթրիանըն թէշվիգաթը իլէ Մլէմանեա մուրախիսասլարըն իքի սիւլիւսիւ տախի մէճիսի թէրք իտիւպ մէմէքթէթլէրինէ ալ տէթ իթմիշլէր իտի: Թունա օրտուսունուն կէրի չէքիլմէսի իլէ Ֆր

րանսըդ ապքերի խաթանը տա թահլիյէ խոիւպ եւերինէ Վսթրիա աւ-
բերի տօրմուչէ վէ մէճլիս տայրէսի տախի պու ապքեր իլէ իհաթէ
գրլնմըջ օլտուղունտան Վսթրիա տէվլէթի, հիյնի մէշվերէթտէ
Պրանսըդ մուրախիսապարընըն թէքէպպիւր վէ թէհամմիլլէրինէ տա-
յանամատըգտան մատա, պու մուրախիսապար Վսթրիա հիւքիւ-
մէթինին պաղը էսրարընը ֆաշ իթմիշ օլտուղլարընտան, օ վազըթ-
տան Վսթրիա հիւքիւմէթի պուշլարտան ինթիգամ ալմայը թաս-
միմ իտիւպ¹ իճրասը իլէ թէվարիստէ օ տէվրին հիւքիւմէթի իւզէ-
րինէ էպէտի պիր լէքէ դալլը :

Խաթան մէճլիսինէ տախիլ օլան Պրանսըդ մուրախիսապարը տա-
խի, զաթէն Վսթրիա մէմուրլէրինտէն էմիյէթլէրինի սէլպ իթմիշ,
վէ նէֆսլէրինտէն գօրգմաղլար իսէ տէ միւքեաթէպէլէրի հագգըն-
տա պէօյիւք վէսլէսէտէ պուլլունմուշլար ըտը : Պիր գաշ կիւն սօղրա
վապաա Վսթրիա մէմուրլարը Պրանսըդ թաթարլարընը թուլթուպ
րէսմի թահրիրաթը էլլէրինտէն ալմալարը իլէ, պու շիւպհէլէրի թէ-
հագգուգ իտիւպ, րէսմէն բրօթէսթօ իթտիլէր : Մէշվերէթտէ գա-
լան լլէմանեա մուրախիսապարը տախի քէնտի զաթլարը իշիւն Վսթ-
րիա գօմանտանընտան պիր էմիյէթ իսթէտիլէրսէտէ, միւսթէրիհ
օլաճագ պիր ճէվապ ալամատըլար, պուսուս իւզէրինէ Պրանսըդ
մուրախիսապարը նէֆսլէրինտէն տէ էմին օլամայարագ իւշ կիւն զար-
ֆընտա խաթանը թէքը վէ լթրաղպուրղա հարէքէթ իտէճէքլէրինի
վէ օրատա արամ իտիւպ նէ վազըթ մաթլուպ օլունուրսա մէշվերէ-
թէ մուպաշէրէթ իտէճէքլէրինի տախի պէյան իլէտիլէր, Պիր գաշ
կիւն սօղրա Պրանսըդ սէֆարէթինին թաթար վէ թահրիրաթլարը
տախի թուլթուլտու իսէ մուրախիսապար թէքրար բրօթէսթօ իտիւպ
նէֆսլէրի իշիւն եէնիտէն էմիյէթ իսթէտիլէր օ վազըթ Վսթրիա
գօմանտանը վէ աթը միրալայը Հէքլէր ճէվապ վէրիպ 24 սաաթ
զարֆընտա Պրանսըդ մուրախիսապարընըն խաթանտան չըգմալարընա
էմր վէրտի, վէ նէֆսլէրինին մուհաֆազարը իշիւն մուրախիսապար
պիր պէօլլէք ապքեր իսթէտիլէր Վսթրիա միրալայը պուսա ըտը օլ-
մայըպ, ֆապաթ նէֆսլէրինին էմին օլաճաղընա րէսմէն սէօղ վէրտի :

Սան Տէրպի, Պօնիէ, վէ Բօպէրթօ նաման իւշ նէֆէր Պրանսըդ

¹ Վսթրիա տէվլէթի մուգատտէմա Գամ
բօ Փօրմիտա Պօնաբարթէ իլէ միւսպէհէ
իթտիլէր, Փրիու էյալէթինտէ Բալմանօլա
գալէսինին քէնտիլիտէ գալմասը իշիւն, Ա-
լէմանեա հուտուտինտէ տախի Սաեանա գա-
լէսինին Պրանսըդ էլլնտէ գալմասընա ըտը
օլուպ, պու պուտտէ Պօնաբարթէ իլէ կիլլէ
պիր մուգալլէլէրի տախի վար ըտը . վէ պու
հուտուտա Վսթրիա տէվլէթի քէնտի մէն
ֆաաթը մախուսէսի իշիւն, րէսմի օլտուղու
Ալէմանեա մէնֆաաթընա աաթթա իըյանէթ
իթմիշ իտի . իշթէ Պրանսըդ մուրախիսապար
ընըն մէյտան չըգարտըը էսրար պու օլտու :
Վսթրիա տէվլէթի պու հիլլէսինին մէյտանա

չըգմասընտան իֆրաթ դազէպ էէյտա իթտիլ-
տէն մատա, Ալէմանեա հիւքիւմատըլարըն-
տան պաղլարընըն քէնտիլիտէն կիլլէ Փրան-
սըդ իլէ իթթիֆագ իթմէսի հագգընտա շիւպ-
հէ վէ վէսլէսէսի տախի օլտուղունտան հէմ
մուրախիսապարտան պիր ինթիգամ¹ ալմապ .
հէմ տէ Ալէմանեանըն էսրարընա վազըթ օլ-
մագ իշիւն, մուրախիսապարը էօլտա թուլթ-
ուլթուպ թահրիրաթ վէ միւքեաթէպէլէրինի
էլլէրինտէն ալմաղա, վէ պէլթիմոն քէնտիլէ-
րինի թէլէֆ իթմէյէ գալլընմըջ ըտը : Պու
ճիւմէ պու մուրախիսապարը էօլտիւթէր ի-
շիւն Վսթրիա թէրաֆընտան կէրլէք պիր էմր
վէրլլտի մի, հէնիւզ իսպաթ գըլնամամըլարըն

մութախիսապարը նիսանըն 28 ինճի կիւնիւ, կէճէնին սաւաթ իւչիւն տէ, ֆամիլեալէրի իլէ պէրապէր, վէ իւչ արապա իլէ եօլա ըէվան օլտուլար, Ղինիվիլ սէֆարէթի վէ Պրանսը սըր քեւթիպլէրի ար գալարընտա պաշգա արապալարտա իտիլէր. գաբուտան չըգտըգտա Մասթրիա նէօպէթճիլէրի պիր ալ միւշքիլաթ կէօսթէրտիքտէն սօղ ըա սէրպէսթճէ սալը վէրտիլէր: () կէճէ հավա պուլուլթ վէ օրթա լըգ գօյու գարանլըգտը, Մասթատտան գըրգ էլլի ասըմ աչըլըր աչըլ մաք, միրալայ Շէքլէրին պիր պէօլիւք աթլըսը տալ գըլըճ օլարագ ա ըապալարըն իւգէրինէ եիւրիւյիւպ աթլարը տուրտուրտուլար: Ին էօնտէքի արապատա լան Տէրպի իտի, սիվարիլէր արապանըն գա բուսուկու գօրլայըպ, վէ լան Տէրպի սէն միսին տէյի մումայիլէյնէ սիվալ իթտիլէր, վէ մումայիլէյն պէն իմ տէտիքտէ, եագասընտան թուլթուպ տըլարը չըգարտըլար. վէ ֆամիլեալարըն վէ չօճուգլարընըն կէօղիւ էօնիւնտէ գըլըճլա զարպ իյլէտիլէր, պատէհու էօլտիւ տէյի պըրագըպ Բօպէրփօ վէ Պօնիլէյի տախի ֆամիլեալարընըն գուճագըլա ընտա օլտուգլարը հալտէ պօղաղլատըլար: Ելալընըգ Ղինիվիլ սէֆա ըէթի վէ Պրանսը սըր քեւթիպլէրի կէճէ գարանլըգտա ֆրսաթ պուլուպ ճանլարընը գուրթարապիլտիլէր, պատէհու ապէրլէր արա պալարը իյնէտէն իբլիյէտէք սօյուպ պիւթիւն թահրիրաթը էլէ կէ չիւրիլէր:

Լան Տէրպի հէր նէ գատար աղըրճա եարալանմըլ իտէ տէ, հէ նիւզ ճանը իւթիւնտէ օլուպ, վէ կէճէ սէրիւլիլինտէն գուվիլթ ա լարագ աղը պաշընա կէլիպ սիւրիւնէ սիւրիւնէ վէ գանա միւլէմմա Մասթաա պէլտէսինէ տախիլ օլտու:

Պու քէյֆիթ շէհրտէ հավատիս օլտուգտա պիւթիւն ահալինին վէ մէճիս աղալարընըն շիտէթը զաղապընը միւճիպ օլուպ, հուգու գու միլէլին պու վէճհիլէ ապագ ալթընա ալընմասընա, վէ մէտէ նիլէթլէ մէլուֆ ատտ օլուկան Մասթրիա տէվլէթիլին պու պէտէվի հարէքէթիլնէ մաթ օլարագ պիր մանա վէրէմէղլէր իտի: Մասթատտա գալան Մէմանէա մուրախիսապարը Լան Տէրպիլէ, վէ վուրուլան մուրախիսապարըն ֆամիլեալէրինէ հէր վէճհիլէ սիանէթ վէ մուա վէնէթ կէօսթէրիպ, պատէհու մէճիս օլթուլար, վէ վուգուի հալի ճիհանէ մալիւմ իտէրէք քէնտիլէրիլին պու նալէրուլիլէ տախիլ օլմա տըլարընտան նաչի բըրթէսթօ իտիւպ Մասթրիա իւգէրինէ աթա ըագ պիր պէյաննամէ իմըպ վէ նէչը իյլէտիլէր:

Պու հապատաթ անինտէ Երոբանըն հէր թէրաֆընա աքս ի տիւպ, զաղապը ումումիլէյէ միւճիպ օլտու: Երինչիքէ Վարլօ ճէնէ ըալ Սառէնայա պիր մէթթուպ եաղըպ միրալայ Շէքլէրի իսթիլթա գա չէքէճիլինի վաա իթմիլ իտէ տէ, մէթթուպուկն պարիտ ըսթըլա հաթընտան տախի տիւչար օլտուգու թէլաչա ֆէհմ օլուկուրտու: Մասթրիա տէվլէթի պու մատտէ իւգէրինէ սիւրիւթ իտիւպ, աղը նը աչամատը, վէ աչմասըտա միւմքին տէիլ իտի:

6. Եֆէրին իւք պաշանկըճընտա Պրանսը օլտուլարընըն բէրի շանիլէթի, միւրախիսապարըն իտամը, վէ ճիւմհուրուկն մէգէլլէթի

միւտիրանը ճիւմհուր հագգընտա , Պրանսա ահալիսի պէյնինտէ ազլմ վէ ումումի պիր շիքեայէթի միւճիպ օլտու : Իպթիտատէն պէրիւ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիւյէ մուխալիֆ օլան թէրաֆլէր իլանը հարպէ րազը տէյիլ իտիլէր . օրտունուն բէրիշանիւյէթի վէ մուրախ, խասլէրին իտամի խասլէրի վասլ օլտուգտա , ճիւմէսինին հիտտէթի հատար իթիտալի թէճավուզ իտիւպ , թահգիր ալթընտա օլան ճիւմհուրուն թէրաֆտարլարը , իսթիգլալիյէթլէրինի գայպ իտէն աքէրի զապըթանը , կիզլ իտէ գալըպ սէս չըգարամայան գրալ թէրաֆկիրլէրի , ճիւմէսի պիրլէշիպ , վէ սէսլէրինի եիւքսէլթիպ միւտիրլէրտէն աշիւքեար շիքեայէթ իթմէյէ պաշլատըր : Պու շիքեայէթլէրի էքսէրը միւէլլիֆլէր հագգսըզ վէ ասասըզ պուլմուշար տըր : Պիզլէր վուգուի հալի նագլ իտիւպ , հագլը հագսըզ , իքիսինէ տէ իհթիմալ կէօրիւրիւզ :

Սիւտիրլէր աքէրէ հիւ տըզգաթ իթմէտիլէր , պազըրըտը զազէպնաֆ ահալի . գաշանլար վէ էօլէնլէր իլէ , թապուրլար պէօլլէքլէր սէյրէլմիշքէն , պուշլարըն եէրինէ եէնի աքէր իլէ տօլտուրմազա ասլա գայտ վէ հաճէթ իթմէտիլէր : Լսկի վէ ճէնկէամլէր թապուրլարը տախիլի մէմլէքէթտէ թէվգիֆ իտիւպ , պուշլարը տիւշմէն հուզըրուշա չըգարաճագ եէրտէ , ինթիխապտա վէ մէսալիհի սայիրէտէ հիւքիւմէթին էօրֆիւնիւ իլէրի եիւրիւթմէյէ գուլլանտըլար : Պրանսըզ աքէրի տիւշմէն աքէրինէ նիսպէթլէ սայըտտ իֆրաթ նօգսան իքէն , միւտիրլէր պուշլար իշիւն նէ մէքիւլաթ , նէ միհիմմաթ , նէ աթ , վէ նէ էլպիսէ գայտը կէօրտիւլէր : Լքէրին մալլէճէ իտարէսինի միւրթէքիպ ատէմլէր էլինտէ պըրագըպ , ալթըր եիւզ միլիսն ֆրանգը ապէսիաթէ սարֆ իթտիլէր , վէ քէնաիլէրի զէնկին օլտուլար . նիհայէթ էն ճահիլ վէ նատան ճէնէրալլարը պաշ գօմանտան նասպ իթտիլէր . Շանբիօնէ կիպի Լաբօլի ֆաթիհի պիր ճէնէրալը մահպուսա աթըպ տէմիրլէրէ վուրտուլար : Սօրօ կիպի ճէնէրալը մայէթտէ գուլլանտըլար . Դուպէրէ , () Ժրօյա մէմուրիէթ վէրմէտիլէր . Շէրէր կիպի նամէրտէ , Տէվպէլ միւտիրին հէմէհիթի օլտուզըր էճիլտէն էն միւհիմմ գօմանտայը , Իթալիա օրտուսու սէրաքէրլիլինի թէվճիհ իթտիլէր : Պուշլար վէ պուշլարա էմնալ սալըր շիքեայէթլէր ճիւմէնին աղզընտա օլուպ , տահա պաշգա իսմէրտէ իշիտիլէրաի :

Նէրէտէ տիր տիլալէր Պօնաբարթէ , վէ մուապիլնլէրի պահատըր Ղլէպէր վէ Տըզէ , Իթալիա վէ Լաթրիա ֆաթիհլէրի , գըրգ պին նէֆէր Պրանսա եիլիտլէրի . . . : Սըսըրտա տիարը զուրպէթտէ , վէ հիւքիւմէթին եա գայտսըզըզը , եա տա սուշի գաստը իլէ էճնէպի մէմլէքէթինտէ թէլէֆ օլմագտա տըրլար տէյիպ , պու վէճիլլէ մուգատտէմա ճիւմէնին միւթէհայիր օլտուզըր Սըսըրսէֆէրի , հիւքիւմէթին Պօնաբարթէյէ օլան նէֆսանիէթինտէն նաշի պիր տէքք վէ տիւզագ սայըմագտա իտի :

Պազըլարը տահա իլէրի եիւրիւլիւպ , Պու ճէնի աֆէթինտէն միւտիրանը մէսուլ իտէրլէր իտի . տուէլլէրէ քէմալը համագաթլա պէտ

մուսամբէն կէօսթէրէրէք մանասըզ վէ սէմէրէսիզ պիր սէֆէրէ միւ-
 ճիպ օլտուլար . Օվիշէրիյի , Նաբօլիյի , Ռօմայը պիրա միւճիպ իսթի-
 լա իտէրէք Նսթրիայը գապարթորար , վէ Վրանսանըն ճէնկ թէ-
 տարիքի օլմայարագ տուէլը Նւրուբայը այաղա գալտորարար . Վըսրըր
 զապթ իտէրէք Պապը ալի իլէ իլանը հարապ իթտիլէր . Ռուսիա տէվ-
 լէթի Պապը ալինին թէսալիւթիւնտէն սալիմ օլարագ Ռթալիայա
 ալթմըշ պին ապէր կէօնտէրտի : Նիհայէթ գաֆալար օ գատար գըզ
 մըշ ըտը քի , Ռասթատտան տէօնէն մուրախասալարը կիզլիճէ միւ-
 տիրլէր վուրտուրուպ էօլտիւրթաւիւլէր տէյէնլէր տէ օլտու : Պու
 թագրիպ իլէ ահալիյի հիտտէթլէնտիրիպ , եէնիտէն ապէր վէ ագճէ
 ալմայա պիր գօլայըզ օլտուն տէյի պու խըյանէթի իճրա իթտիլէր
 տէրլէր իտի . վէ պու շէքեայէթլէր մէճլիսլէրտէ , զաղէթալէրտէ ,
 ճէմիէթլէրտէ ճէվէլան իտիւպ պիր աղըզտան պին աղըզա եայըմայա
 պաշամըշ ըտը :

Սիւտիրանը զէմանը իսթիսհապ իտէն զէվաթ , կէօնալէօն տէլիլ-
 լէր իլէ պու շէքեայէթլէրին էքսէրիսինի միւտիրլէր հագգընտա ա-
 սասըզ պուլմուշլար իսէ տէ միւտիրլէրին գայտսըզլըլընը , մաշու-
 շիէթլէրինի վէ առէմը իտարէլէրինի տախի ինքեար իտէմէզլէր :

Դ՞ . Սիւտիրան հիւքիւմէթինին նէ գանուլն վէ նէ աաս իւզէ-
 րինէ վազ օլունտուղունու թարիխիմիզի գրաաթ իտէնլէր գօլայճա
 տէր իսթըր իտէպիլիլլէր¹ : Նւշիւնճիւ սէնէյը ճիւմհուրիյէնին գա-
 նուննամէյի միւլքիյէսի միւճիպինճէ , կէրէք պէշէիւզլէր մէճլիսի ,
 վէ կէրէք գուտէմա մէճլիսի աղալարընըն պիրէր սիւլիւսիւնիւն , վէ
 կէրէք պէշ միւտիրտէն պիրինին թէպտիլի վագթը կէլմիշ իտի : Օիհն-
 լէր պու վէճհիլէ հէրարէթ վէ թէհէզզիւզտէ պուլունտուգլարը
 հալտէ , ինթիխապ ճէմիէթլէրի թօփանըպ , եէնի աղալարըն ինթի-
 խապընա գուրա աթտըլար , պու ճէմիէթլէրտէ տախի միւտիրանըն
 ալէյհինէ խայըտան խայը ազվիաթ վագի օլուպ , նիհայէթ պիր պէօ-
 յիւք սըզըլտը հասըլ օլմայարագ ինթիխապլար թէմամ օլտու իսէ
 տէ , պիւթիւն աղալէր իֆրաթ ճիւմհուրիյէթը նաս թէրաֆտարա-
 րընտան ինթիխապ օլունուպ , էքսէրիէթ պուլնյարըն էլինտէ գալտը .
 վէ միւտիրլէրին պիրի տախի թէպտիլ օլունաճաղընտան , գուրա ա-
 թըլպ , վէ էն տիրայէթլիւ վէ ճէրպէզլէ Ռէվպէլ միւտիրին ինֆի-
 սալը լազըմ կէլիպ , եէրինէ Ռոուսիատա սէֆիր պուլունան Սիյէյս
 նամ քիմէսնէ միւտիր նասպ օլունտու : Պիրազ սօղրա Պօնաբարթէ
 միւտիրան հիւքիւմէթինի ֆէսի իթմիշ օլտուղունտան , պու ինթի-
 խապ պիրէլիւսալ եախօտ միւտիրան հիւքիւմէթինին սօն ինթիխապը
 օլտու :

¹ Գըրգ իւշիւնճիւ սահիֆէյէ նազար | պուլլուլա :

- 1° Օրոհ- ճեղերալարըն թեպիւն, վէ Սասէնան Օվէլերիւ Լ խմի
նէկիւն արգասըն չէտիւն : 2° Ինչալ ճեղիւն վէ Ֆրանսըլ ասերիւնի կեր
չէտիւն : 3° Ինչ թափիւն թեպիւն : 4° Լեւի թափիւն թեպիւն վէ թե
րար Լիւն վէ Լեւանեա սեֆերիւն, վէ Լօվէ ճոհարեպիւն : 5° Վիլեպի
վոգոսալ : 6° Ինչիւն արգիւն : 7° Պոստարիւնի խաի եսար օլոնոր :
8° Ճեղերալ Սասէն Չորիւն Լեւի վէ Լոսի ասերիւն շալեպիւն :
9° Վիլեպի վոգոսալ : 10° Լեւիւն հարեպի Ֆրանս :

1° ՊՈՒ էսնատէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ թէրաֆընտան
օրտուլարըն ահվալիսէ ֆեվզ էլ ատէ տըգգաթ վէ իթիւ
նա տիրիղ օլունմայրալ, միւմքին օլան նիզամաթ վէ իսլահաթ իճրա
գըրընմըշ ըտը. ճէնէրալ Եուրտան թոււնա օրտուսու գոմանտանը
ղընտան չըգարըմըշ, Սասէնա Օվէլերի վէ Իէնօ օրտուլարընա գօ
մանտան նասս օլմուշ, պաշ գոմանտան Շէրէր, մէմուրիէթինի ճէ
նէրալ Սօրոյա թէսիւմ իթմիշ, վէ Սագտոնալ տախի աշաղը Իթաւ
լիատան, եանի Լաբօլի վէ Իօմայը թաշիւյէ իտէրէք եօգարը Իթաւ
լիայա կէլիւ տիկէր օրտուլար իլէ պիրէշմիշ իտի. տախիլի Ֆրանսաւ
տա օլան էսկի թապուրլարըն ճիւմէսի, վէ եէնի սէնէնին ապէրի
տախի թօիլանըպ օրտուլարա կէօնտէրիլիշ, վէ հէր թէրաֆտան իհ
թիւթ ապէրի, միհիմմաթ, լեվաղիմաթ վէ ագճէ օրտուլարա կէօն
տէրիլմէքտէ պուլունմուշուտու :

Իւք ճէնի Օվէլերիտէ վագի օլտու. Սասէնա թոււնա վէ Իէնօ
օրտուսու իլէ պու էյալէթտէ օլուպ, մայէթիւնտէ էօթէտէ պէ
րիւտէ տաղընըգ օլարագ ճէման օթուգ պին նէֆէրի վար ըտը. գար
չըսընտա Լեւթրիա սէրապէրլէրի մայէթիւնտէ եիւզ պինէ եագըն
ապէր օլուպ, Իրինչիբէ Գարլօ, Զօթձ վէ Պէլիարտ ճէնէրալարըն
գոմանտասընտա իտիլէր : Պու ճէնէրալարտա եա իթթիֆագ, եա տա
խի պասիրէթ վէ մէհարէթ օլմուշ օլսա, Սասէնանըն արգասընը վէ
Ֆրանսա եօլունու քէսիպ, քէաֆֆէի Ֆրանսըլ ապէրիւնի գօլայճա
եա եէսիր եա թէլէֆ իտէպիլիտի : Լնճագ իւշիւնիւն պէնինտէ
իմթիզաճսըղըգ օլտուղունտան, Պէլիարտ աղըր տալրանմագտա վէ
Զօթձ տախի Իրինչիբէ Գարլօ իլէ պիրէշմիշիպ, իւշ օրտու տախի
միւսէլէս շէրլինտէ պիրէր քէօլէտէ իտիլէր : Սասէնա օթուգ պին
ապէրլէ Օվէլերիւնի վասի սահրալարընտա տուրամայաճաղընը քէշֆ
իտիւպ, իմաթ նէհրի արգասընտա օլան տար մահալէրէ շէրլմէլէ
գարար վէրտի իսէ տէ, Իրինչիբէ Գարլօ օրտուսու իլէ ճէնէրալ
Զօթձ օրտուսու պիրի պիրինտէն ուզագտա օլտուղունտան, էվիլէ

ձէ պուշլարը պիրի պիրինսէն այրը պրը վուրմագ միւրատ իյէտի . լա-
քին Օ վիչէրի մէվգիլէրինտէն ապէրինի թօիլայընճայատագ պու իքի
օրտու պիրի պիրինէ եարտըմ իտէճէք գատար եագլաշմըչար ըտը :

Սպիտին 24 իւնտէ պիր գաչ եէրտէ մուհարէպէ օլուպ , Սասէնա
չէօհրէթ վէ շէրէֆինէ մութապըգ շէճաաթ կէօսթէրտի իսէ տէ ,
իքի օրտոււնուն պիրլէշմէսինի մէն իտէմէյէրէք , գարարը սապըգը
վէճհիլէ վէ հիւսնիւ նիզամ իւզըէ | իմաթ նէհրինին արգասընա չէ-
քիլիպ , օրատա Էմին պիր մահալէ օրտու գուրուպ էթրաֆընը մէ-
թէրիսէ պար :

2° Սու էսնատէ իթալիա օրտուլարընըն մուամէլաթը թէքրար
վէ պիւթիւն պիւթիւնէ սքսինէ կիտիպ , Պրանսըղ ապէրինին հա-
զիմէթինի միւճիպ օլմուշուտու : Ֆէլտ մարէշալ Սէլաա Մասթրիա
ապէրինէ գօմանտան նասպ օլմուշ , Ռուսիա ճէնէրալը Սիւվարօվ
եիրմի սէքիզ պին ապէր իլէ կէլիպ , Սէլաա իլէ պիրլէշմիշ , վէ պաշ
գօմանտանըղը իւզէրինէ ալմըշըտը : Սիւվարօվ Օսմանը վէ | էհ իլէ
գանը ճէնկլէրտէ պուլունուպ քէնտիսի իֆրաթ շէօհրէթ քէսպ իթ-
միշ վէ ապէրի տախի աթէշէ ալըշըգ տէմիր կիպի ատամլար ըտը , ան-
ճագ խիւտէյի հարպիլէտէն վէ ինճէ մանօլրալարտան խապէրտար օլ-
մայարագ , հէր ճէնկտէ գարշըլարընա կէլէն տիւշմէնի , աղըրըգ ճէ-
սամէթ , վէ մէթանէթլէրի իլէ եզիպ չիյնէմիշէր իտի :

Պրանսըղ սէրապէրի Շէրէր , զայ ագըլ , վէ խաթատան խաթայա
կիրիֆթար օլարագ , գօմանտասընը ճէնէրալ Սօրոյա թէսլիմ իթմէգ
տէն էվլէլ , եիրմի սէքիզ պին ապէրլէ թօի տուրուպ Սագտօնալըն
աշաղը իթալիատէն կէլմէսինէ պէքլէյէճէք եէրտէ իւչ գօլտան Մտ-
տա նէհրինի կէչիպ , եիրմի սէքիզ պին ապէրի եիրմի տէօրթ սաաթ-
ըգ մէսաֆէյէ եաեըպ կէօյա տիւշմանա Մտտա նէհրինին էօթէ թէ-
րաֆընա կէչիթմէյէճէքտի , իմտի պու թէրթիպ իւզըէ , Սէրիւրիյէ
| էգգօտա , վէ Կրնիլէ Գասսանօտա վէ Վ իգթօր | օտիտէ իտի , վէ
պու հալտէ գօմանտայը Սօրոյա թէսլիմ իտիւպ քէնտիսի Պրանսայա
ալտէթ իթմիշտի :

Նիսանըն 27 սինտէ Սիւվարօվուն ապէրի Մտտա նէհրի գարշը-
սընտա կէօրիւնմէյէ պաշլատը , Պրանսըղ ապէրի իւչ գօլ օլտուղու
հալտէ Ռուսիա ապէրի պէշ գօլ օլուպ , Պրանսըղըն հէր գօլունու
իքի աթէշ արասընա ալապիլէճէքլէր իտի : Լըթէսի կիւնիւ հէր թէ-
րաֆտա շիտտէթիւ պիր ճէնկ պաշայըպ Պրանսըղ ֆըրգալարը պիրի
պիրինէ եարտըմ իտէմէգ օլտուլար վէ Սէրիւրիյէ ֆըրգասը աղըգտա
գալտըղընտան Ռուսլար վէ Մասթրիալըր էթրաֆընը սարտըլար , Սէ-
րիւրիյէ գահրաման գուվլէթի իլէ քէնտիսիտէն տէօրթ գաթ զիտտէ
օլան ապէր իլէ պիր էյամ ուղըաշտըգտան սօղըա չարէսիզ գալըպ
պիւթիւն ֆըրգասը իլէ թէսլիմ օլտու , տիկէր իքի ֆըրգա գարար-
սըղճա սըրըրըպ , անճագ Պրանսըղ ապէրի եիրմի սէքիզ պինտէն եիր-
մի պինէ թէնղիլ օլմուշ օլտուղունտան , Սօրո կէրի չէքիլէրէք տախի
Մասթրիա վէ Ռուսիա ապէրինին խըշմընտան քէնտիսի գուրթարսա
եինէ պէօլիւք մէհարէթ կէօսթէրմիշ օլաճագտը : Իմտի կէրի գօման-

տասը վերիլտի : Արդասընտան գովալայան եիւզ պին ապերին էօ-
նիւնտէն Սօրօնուն եիրմի պին ապերլէ գաջըպ գուրթոււմասը , թէ-
վարիխտէ պէօյիւք ֆիւթուհաթ մագամընտա ըիվայէթ գըրընմըւտը :
Տուսիա ապերի Սրանսըզարըն թահլիյէ իթտիյի էն պէօյիւք շէհը-
լէրէ վասլ օլտուգտա , ապերէ պիր մըգտար արամ վէրէրէք Սրան-
սըզը գովալայաճագ եէրտէ , Սիւնտա վէ սայըր պիւստտէ պիրէր ի-
քիէր կիւն օթուրարագ ֆիւթուհաթ զիյնէթլէրինին սէյր իւ թա-
մաշասը իլէ ավանկիւզար օլուրլարըտը , Սօրօ պին մուխաթարատան
պին թէհլէրէտէն ապերինի գուրթարըպ , եօգարը իթալիայը թահ-
լիյէ իտէրէք Ղէնօվայա եագըն վէ էօնիւ տէնիզ օլարագ պիր սայըր
իւզէրինէ օրտուսունու գուրուպ էմին օլմուշուտու , Ղէնօվանըն
տէնիզ քէնարլարը Սրանսըզըն էլինտէ օլտուղունտան , աշաղը իթա-
լիատան կէլիպ թօսգանայա եագլաշմագտա օլան Սագտօնալ ֆըրգա-
սը իլէ պիրլէշմէյէ տախի գօլայըզլարը վարըտը :

Սիւվարօվ Սագտօնալըն թօսգանա իւզէրինտէն կէլիպ Սօրօ ֆըր-
գասը իլէ պիրլէշէճէյինի քէշֆ իտէրէք Ղէնին տաղարընտան էնիպ
վէ իքի օրտուսուն արասընտա Սագտօնալըն վիւրուտինէ մունթաղըր
օլտու , պու թարիխտէն հազիրանըն եիրմիսինէ գատար Սագտօնալ
իւշ պէօյիւք մուհարէպէտէ Տուսիալը իլէ չաթըշըպ վէ օն պէշ պին նէ-
ֆէր զայաթը իլէ կիւճ իլէ էլլէրինտէն գուրթուլուպ վէ տօլաշըգ
եօլարտան կէէրէք Սօրօ իլէ պիրլէշտի վէ իքիսի պիրտէն Ղէնօվայը
վէ իիէմօնթէյի թահլիյէ իաիւպ Սրանսա հուտուտինէ գատար
ըիւճու իթտիլէր : Իշթէ պու վէճհիլէ սէֆէրէ պաշայալը իւշ այ օլ-
մաղտան Ղէմանեատա վէ իթալիատա Սրանսըզ ապերի բէրիշան օ-
լուպ վէ պիւթիւն իթալիայը էլտէն չըգարըպ եալընըզ Սասէնա
Օվիլէրիտէ տայանըպ տէմիր կիպի տուրմագտա իտի :

3. Սրանսա օրտուլարընըն թէքրար պու մէրթէպէ հազիմէթ վէ
բէրիշանիյէթի ահալիյի եէնիտէն միւտիրլէր ալէյհինէ գապարթըպ ,
էպի շէքեայէթլէր էվիլլէրինտէն զիատէ շիտտէթլէ զուհուրա կէլ-
մէյէ պաշատը : Պու էսնատէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ միւտիրլէրի
պունլարըտը , Պարրաս , Սիւէյէս , Լարէվէյլէր , Սէրլէն , թօրէյլար :
Պարրաս իպթիտատէն պէրու թէպրիյէյի զիմմէթ իաիւպ ահալիյի
խօշնուտ իթմիշ , Սիւէյէս եէնի ինթիխապ օլմուշ օլտուղունտան ա-
հալինին իշթիքեալէրի պիթթապի կէրի գալան իւշ միւտիրէ ալվ օ-
լունուրտու , պունլար իսէ միւտիրլէրին էքսէրիյէթի տէմէք օլտու-
ղունտան , վէ ահալինին շէքեայէթլէրինէ սէպէպիյէթ վէրմէմիշ օլ-
տուգլարընա գալլէրի շահատէթ իթալիինտէն , վէ գանուն միւճի-
պինճէ տախի հիւքիւմէթ էքսէրիլէթտէ , եանի քէնտիլլէրինտէ գալա-
ճաղընտան , մուգավէմէթէ հաղըր օլուպ , ահալի հէր նէ գատար
թէպտիլլէրինի մաթլուպ իթմէքտէ իսէ տէ , հարէքէթլէրի գանու-
նա մուղայիր օլտուղունտան , կէրէք գանունու պօղաուրմամագ վէ
կէրէք նէֆալլէրինի վէ մէսնէտլէրինի մուհաֆաղա իթմէք իւզըն հէր
վէճհիլէ ահալիյէ գարըր մումանաաթ վէ մուխալիֆէթ գայտըր կէօր-
մէքլէ մէշղուլ օլտուլար . վէ օլ վէճհիլէ պիւթիւն Սրանսա միւճա

տէլէ իշինտէ պուլունուպ, քիմիսի միւտիրաննն վէ քիմիսի ահալինին հուգուգունու մուհաֆազա իթմէքտէ պէօյիւք նիզալար զուհուր ի տէրէք, ֆագաթ պիր գան տեօթիւլմէտի: Ահալի իպթիտատէն իւչ միւտիրի պիրտէն թէպարիլ ճէսարէթ իտէմէյիպ. եալընըզ թրէյլնար նամ միւտիրին ինթիխապընտա նիզամա մուղայիր ճիւղէի պիր նօգ սան պուլուգլարընտան, էթտիլէր էթմէտիլէր թրէյլնարը վագըթ սըզ օլարագ միւտիրիքտէն չըգարըպ եերինէ Կօհէյի միւտիր նասպ իթտիլէր, վէ օլ վէճհիլէ էքսէրիլէթ ահալի թէրաֆընա կէչտի. Ալ րէվէյլէր վէ Ալէրէն տիկէր իքի միւտիր հէր նէ մէրթէպէ մուգա վէմէթ կէօսթէրտիլէրսէտէ ահալինին հիւճիւմիւնէ վէ էքսէրիլէթին մաթլուպինէ տայանամայարագ խահ նա խահ իսթիֆալէրինի վէրիպ պուլնարըն եերինէ տախի Սուլէն վէ Րօթէր Տիւգօ ինթիխապ օլու նուպ, օլ վէճհիլէ Պարրաս, Սիւէյէս, Կօհէյ, Սուլէն վէ Րօթէր Տիւգօ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյէ միւսթագիլէն սահիպ օլտուլար:

4⁰. Եննի միւտիրլէր, սայէսինտէ մէսնէտէ վասլ օլտուգլարը ահալի պաղը մէրթէպէ խօշնուտ իթմէքիւզըն, ճէնէրալ Շանբիօնէ, Պէր նատթօթ վէ Դուպէրի մահպուս վէ տէմիրտէն չըգարըպ, Շանբիօնէյի եէնիտէն թէրթիպ օլունաճագ Ալ օրտուսուէնա գօմանտան, Պէր նատթօթու հարպիլէ վէքիլի (սէրասքէր) վէ Դուպէրի Իթալիա օրտու սու պաշ գօմանտանը նասպ իլլէտիլէր: Վէ պու գօմանտա ճէնէրալ Սօրօնուհ հագգը իքէն, իւզէրինտէ տայիմա գրալ թէրաֆտարըզը շիւպհէսի պուլունտուզընտան պու տէֆա տախի զատր իտիւպ մէթրուք պրրագտըլար: Վէ էպքի միւտիրաննն բօլթիթգասընտան տախի շիքէայէթ օլունտուզընտան վիւքէլայը տախի թէրմիլէն աղ իտիւպ պաշգալարընը նասպ իթտիլէր: Իպթիտայի հիւքիւմէթէրին տէ պու եէնի միւտիրան վէ վիւքէլա էլզէմ կէօրտիւքլէրի պիր իքի նիզամաթը տէր ագապ իհտաս իթտիքտէն սօղրա օրտու մուամէլա թընը տախի թէրթիպ իթմէյէ պաշլատըլար, անճագ միւտիրաննն վէ Պէրնատթօթուհ սէֆէր թէրթիպլէրինի պաշ գօմանտանլար թահսին իթմէտիքտէն մատա ինֆալ վէ իսթիֆա տախի իթտիքլէրինտէն, պու թէրթիպլէր իճրասըզ գալոր:

Պու էսնատէ Րուսիա ճէնէրալը Վօրսագօֆ գօմանտասը իլէ Ալէ մանեայա օթուգ պին աքէր վասլ օլտուզու խապէր ալընմըշլար, պու աքէր Ալէմանեատան եիւրիւյիւպ վէ Րինչիքէ Վարլօնուհ աքէրի իլէ պիրլէշիպ Վիլլէրի իւզէրինտէն Իթալիայա կէչէճէքտի. կէրէք հիւքիւմէթ թէրաֆընտան կէլէն թալիմաթ վէ կէրէք խիւտէի աքէր իլլէ գայիտէսի միւգթէզասընճա, Րուսիա աքէրի Ասթրիա աքէրի իլէ պիրլէշմէզտէն էվիլէ, Ասթրիա աքէրինի վուրուպ տաղըթմագ ճէնէրալ Սասէնայէ ֆարզ օլմուշ իքէն աղնաշըլմաղ պիր թէէննի իլէ պու ճէնէրալ եերինտէն գըմըլտամայըպ, նիհայէթ հիւքիւմէթ թէրաֆընտան թալիմաթ թալիմաթ իւզէրինէ կէլէրէք պու հարէքէթէ մէճպուր օլտու վէ ճէնէրալ Ալ րգուրպու պիր ֆըրգա միւֆրէզէ աւ քէրլէ Ալ օրտաղարը կէչիտլէրինէ սէվգ իտիւպ միւթէնա պէլ վէ պօղաղարը զապթ իտէրէք իսթիհքեամ վէրսի վէ օլ վէճհիլէ Ասթ-

րիա վէ Ռուսիայը լարըն Նլէմանեատա օլան օրտուլարը իլէ Իթալիա-
ուա օլան օրտուլարընըն իխթիլաթընը գաթիէն քէսմիշ օլտու :

Պալատէ պէյան օլունտուղու վէճհիլէ Ռուսիա ճէնէրալը Սիւվա-
րօվ, էօթէտէ Պրանսա հսւտուտինէ տօղրու չէքիմէքտէ օլան Պը-
րանսըլ ասքերինէ թէագիւպ իթսէ պունլարըն պիւթիւն պիւթիւնէ
միւնհէզիմ վէ բէրիշան օլաճագլարը աշքեար իքէն Ս իէնատան կէ-
լէն եաղնըլ թալիմաթլարա մուվաֆրդ հարէքէթ իտէրէք, Պրան-
սըլարըն արգասընտան տիւշմէյիպ, Իէպրիէրա, Իիճճիկէթթօնէ,
Սիլան, Սանթօվա, Թօրինօ, վէ Նլէսանտրիա գալէլէրի մուհասէ-
րէլէրի իլէ ուղրաշմագլա զիպքմէթ պիր վագթը ֆէվթ իլէտի, Պը-
րանսըլար թամ պու էֆքեարէ մէպնի մէգքիւր գալէլէրի թէքմիլէն
թահլիյէ իթմէյիպ ճիւմլէսինտէ պիրէր մըգտար մուհաֆապա ասքերի
պըրագմըշար, վէ Ռուսիայըլար պու գալէլէրի ալմատան պիւթիւն
գուվվէթլէ արգալարընտան թէագուպ իտէմէզլէր մէմուլինտէ իտի-
լէր, Պրանսըլարըն պու հիսապլարը տօղրու չըգտը :

Պու ճիւմլէ մէգքիւր գալէլէրտէ պըրագտըլարը ասքեր եա բէք
աղ եա տա գօմանտանլարը ճէսարէթսիզ քիմնէլէր օլտուգլարընտան,
Իէպրիէրա, Իիճճիկէթթօնէ, Սիլան վէ Թօրինօ գալէլէրի պէշ օն
կիւն զարֆընտա թէսլիմ օլուպ եաղնըլ Սանթօվա վէ Նլէսանտրիա
գալէլէրի հէնիւզ տայանմագտա իտիլէր :

Ենի միւտիրլէրին նասպընտան պէրիւ պիր այ օլմուշ, վէ թէմ
մուզ այըն նըսֆը կէշմիշ իքէն Իթալիա պաշ գօմանտանը յուպէր
հէնիւզ օրտու մէքքէզինէ վասլ օլամամըշտըր, վէ վասլ օլմատըլճա
տա պիր հարէքէթ իթմէմէք իւզըն Սօրոյա գաթի թալիմաթ վէրիւ-
միշ օլտուղունտան ճէնէրալը մումայիլէյհ Ռուսիա վէ Նլսթրիա աս-
քերինի տաղընըլ իքէն վուրուպ վէ բէրիշան իտիւպ պիւթիւն Ի-
թալիայը եէնիտէն գազանապիլիքքէն պիլա հարէքէթ իգամէթէ մէ-
մուր օլտու :

Եուպէր, հիւքիւմէթ մէմուրլարը նէզտինտէ նուֆուզըլ օլմագ
իւզըն պիրինին գըզը իլէ նիքեահ օլուպ, պիր այ վագթը տիւլիւն
թէտարիքեաթընա վէ զէվգիւթ վէ զիւֆէթլէրտէ կէշիւտիքտէն սօղ-
րա կէնճ վէ թագէ զէվճէսինտէն այրըլտըգտա, պէնի եա էօլէ-
կէօրէ-
ճիւսին եա ֆալիհ տէմիշ իտի : Եուպէրին պու քէլամը իլէրիւտէ վու-
գուլաթլէ թասսիպ օլտու :

Եուպէր Նղոթոսուն իպթիտալէրինտէ օրտու մէքքէզինէ վասլ
օլուպ քէնտիսի զայէթ կէնճ օլուպ Սօրօ կիպի մահիր վէ ուսթա պիր
ճէնէրալ գատար թէճրիւպէսի օլմատըղընտան, իլք ճէնկլէրտէ օլ-
սուն նէզտինտէ գալըպ քէնտիսինէ մուլալէնէթ իթմէսինի Սօրոյա
թէքըլիֆ, վէ Սօրօ տալի խօտքէսէնտլէք իթմէյերէք պու թէքըլիֆի
գապուլ իլէտի :

Պրանսըլ օրտուսու, Նաբօլիտէն, Եօգարը Իթալիատան, վէ Պը-
րանսատան կէլէն ասքերլէրլէ գըրգ պին նէֆէրէ պալիլ օլմուշտուտու,
ճիւմլէսի տէ սէշմէ վէ մուզաֆէք ասքեր օլուպ Ռուսիա իլէ էօլէիւնմէք
էմէլիլէ սուզան օլուրլար ըտը, Հանքիօնէնին մայէթիւտէ օլան օն

պէշ պին ասքէր պունկարտան պաշգա օլուպ, պունկար Ալք Եօլլարը նը քէստիրմէքտէ, յուպէր վէ Սօրօ մէգքիւր գըրգ պին ասքէրլէ իւ լէրի եիւրիւիւպ Պօրմիտա վէ Ագգիտէն կէշիւպ պու պէտէ իլէ Ալքսանտրիա արասընտա օլան Աօլի շէհրի բիշկեահընա վասլ օլմուշ լար ըտը: Պու ասքէր Ղրայ իլէ Սուվարօվ ասքէրի պիրլէշմէտէն վասլ օլմուշ օլսալար իհթիմալտըր իքիսինի տախի պօզապիլըրէրտի, լա քին պունկար Աօլիլէ վասլ օլտուգտա Ղրայ վէ Սուվարօվ պիրլէշիւպ գուվլէթլէրի ալթմըշ տէօրթ պինէ պալիղ օլմուշ, վէ Ալէսանտրիա վէ Սանթօվա գալէլէրի տախի թէսլիմ օլմուշ օլտուգլա ըրնտան Ֆրանսըղլարա սըղընաճագ պիր մահալ գալմամըշըտը, իմաի յուպէր պիր տիվանը հարսլ իտիւպ, մէճլիտէ Րուսիա վէ Ասթըրիա ասքէրի իլէ գարշը պէ գարշը ճէնկ իթմէնին միւմքին օլամայաճաղը աղնաշըլարագ, թէքրար Աբէնին տաղլարընա չէքիլիւ, Եէնի տէն իմտատ ասքէրի կէլինճէյէտէք թէտաֆի վէ ինթիզարտէ տուր մաղա գարար վէրիվիշ իտի:

Եուպէր պու հարէքէթէ գօմանտա վէրմէքտէ, Սուվարօվ քէֆիլէթտէն խապէրտար օլարագ արգատան տօլաշըպ վէ Եուպէրին Եօլունու քէստիրիւպ մուհարէպէյէ տավէթ իթտի, վէ Եուպէր տախի գապուլէ մէճպուր օլտու:

Ալքսթոսուն 15 ինտէ սաաթ օն իքիտէ Ասթրիա ճէնէրալը Ղրայ ճէնկէ պաշլատը. Աօլի փիշկեահընտա օլան թէփէյի իքի տէֆա Վըրանսըզ վէ Ասթրիալը պիրի պիրինտէն ալմագտա, իւշիւնճիւտէ Ղրայըն ասքէրի թէփէյէ տօղրու իլէրիւլէմէյէ պաշլար պաշլամագ, Եուպէր, ալճըլարընըն իչինէ աթըրըպ Էմնալի իլէ իպրէթ վէրմէքտէ, տօղրու եիւրէք թէրաֆընա պիր գուրշուն կէլիւպ Եէրէ գաբանտը, վէ րուհինի թէսլիմ իթմէզտէն, իլէրէ Եօլաշլար, Գօլիլար, իլէրէ պաղըրարագ թէսլիմ օլտու:

Սօրօ օրտուտա հաղըր պուլունարագ ասքէրին արղուսի իւզըէ գօմանտայը իւզէրինէ ալմամըշ օլա, օրտունուն շիրաղէսի պօղուլուպ քիւլլիէն միւնհէզիմ վէ բէրիշան օլապիլըրտի. Սօրօ տէր ագասլ գօմանտայը էլէ ալըպ վէ Ասթրիալըլարտան ինթիգամ ալմագ իւզըէ ֆէվգ էլ տտէ շիտտէթ կէօսթէրիւպ ճիւմլէսինի թէփէտէն աշաղը եուվարլատը. պու ճիւմլէ Ֆրանսըղլարըն թօփլարը հաղըր օլմայըպ Ասթրիալըլար տախի Եօլլարը թուլթուպ Եաղմուր կիպի կիւլէ վէ սալգըմ սէրփտիքլէրինտէն, Ֆրանսըղլար, գաշագ Ասթրիալըլարը սօնունա գատար գօվալայամատըլար. օ կիւնիւ ախշամա գատար իքի թէրաֆ տախի մուհարէպէյէ տէվամ իտիւպ թաթիլ իթմէտիլէր, Ասթրիալըլարտան իպթիտա Ղրայ պիւթիւն ֆրգալարը իլէ Ֆրանսըղլար իլէ չաթըրըպ, պու Եօրուլտուգտա Սուվարօվ ֆրգալարը կիւրիշտի, պունա տախի մուգապէլէ գըլընտըգտա ճէնէրալ Ալէլասըն թաղէ ասքէրի ախշամ իւզէրի եէթիշտիքտէ Ֆրանսըղլարտա թապ իւ թագէթ գալմամըշ վէ պաշ ճէնէրալարը վէ տէօրթ Ֆէրիգ ճէնէրալ թէլէֆ օլուպ, օթուզ թօի վէ տէօրթ սանճագլարը տիւշմէն էլինէ տիւշմիւշիւտիւ: Պունուն իւզէրինէ արթըգ պիր լահլէ իթա

լիատա տուրմագ քեարը ագըլ օլմատըղընը Մօրօ քէշֆ խոիւպ, կէ-
ճէլէին ասքերէ եօլ վէրտիրտի, վէ թէքրար Մբէնին տաղարընա
վասլ օլուպ մէթին վէ միւսթաշքեմ պիր մահալաէ օրտու գուրտու-
լար: Վէ պու մահալ տախի էլլէրինտէ գալսա, գանաաթ խոիւպ
իֆրաթ մէմնուն օլաճագլարտը¹:

5. Իգպալ վէ իտպար եալընըղ կէլմէղ ֆէհվասընճա, Վիլէմէնկ
տէ տախի ճիւմհուր ասքերինին հալիկ պուենտան պէտթէր օլտու:
Ինկիլիզ վէՐուսիա տէվլէթլէրի Վիլէմէնկէ պիր օրտու սէվգ իթմէք
իւզլէ մուգատտէմա իթթիֆագ իթմիշ օլուպ, մուախսարէն իճրա-
սը վագթըր կէլմիշ խոի, պու իթթիֆագ միւճիպինճէ Վիլէմէնկաէ
խսթիխտամ օլուենագ իւզլէ Րուսիա տէվլէթի Ինկիլիզէ օն սէքիզ
պին ասքեր վէրէրէք մասրաֆընը Ինկիլիզ չէքէճէքտի, օթուզ պին
տախի Ինկիլիզ վէրիպ, Վիլէմէնկէ պիւա մումանաաթ այագ պաւ-
տըգլարը հալտէ պէշ օն պին Վրանսըղը գօլայճա գօվալայըպ, պու-
մէմալքի էլէ կէչիրէճէքլէրինէ շիւպհէլէրի եօղուտու: Վիլէմէնկին
տօնանմալարընը վէ թէրսանէլէրինի եագըպ երգմագտան զիատէ Ին-
կիլիզին տիւնէատէ արգու իտէճէրի պաշգա պիր չէյ օլմատըղընտան,
պու հավէսլէ հիշ պիր մասրաֆ հիշ պիր զայլէ կէօղիւնէ կէօրիւն-
մէրիպ, Րուսիա ասքերինի Իթթիֆագլուտան ալըպ կէթիթմէք իչիւն
պիր ճէսիմ տօնանմա Պալթիգ տէնիլինէ կէօնտէրմիշ, պիր պաշգա
տօնանմա տախի ճէնէրալ Վիլէքրօմպի գօմանտասընտա օլան ֆըր-
գայը ալըպ Վիլէմէնկէ տօղըրու հարէքէթ իթմիշ խոի, Րուսիա վէ
Ինկիլիզ ասքերի Վիլէմէնկէ վասլ օլտուգլարը կիպի ճէնէրալ Տիւք
տը Լօրգ գօմանտասընտա պուլունաճագլար րտը:

Լըոսթոտուն 27 սինտէ Ինկիլիզ տօնանմասը Վիլէմէնկին Հէլտէր
թէրաֆընա վասլ օլտու, Վրանսըղը Ինկիլիզին թէտարիքեաթմըն-
տան խապէրտար իքէն, ճէնէրալ Պրիւնին մայէթթինտէ օն պին Վր-
անսըղ վէ սէքիզ պին Վիլէմէնկաէն պաշգա պիր նէֆէր օլմատըղըն-
տան, Վրանսատան ասքեր վիւրուտինէ մունթագըր խալէր. վէ Ին-
կիլիզլէրին եա Հարլէմէ եա տա Հէլտէրէ չըգաճագլարը մէմու-
լ խիւկինտէն, Վրանսըղը Հարլէմի, վէ Վիլէմէնկէր Հէլտէրի
թուլթուպ Ինկիլիզլէրին գարայա չըգմասընա մումանաաթ իտէճէք-

¹ Պու եմնատէ միւտիրանը ճիւմհուր, Ա-
պահուրտա եանան տօնանմանըն էէրինէ տա-
հա պիր ճէսիմ տօնանմա թէտարիք իթմիշլէր
խոի: Պահրիլէ վէքիլի Պրիւի պու տօնանմայը
գօմանտալընա ալըպ Պրէսթ լիմանընտան եօ-
լա չըգմը, վէ Սպանեօլ տօնանմայընը Ինկի-
լիզ ալըգօտընտան գուրթարըպ վէ պէրապէր
ալըպ էլլի կէմի իլէ ագ տէնիլէ կիրմիշ, վէ
Ինկիլիզի արամագտա պուլունաճագլարտու: Պը-
րիւնին ալը միւրտըր Մշարը եօլունու Ինկի-
լիզտէն գուրթարըպ, Փրանսա իլէ իթթիֆագ
իթթիթմէք խոի: Փրանսըղ ասքերի Իթա-
լիատա պօղուլուպ Աբէնին տաղարընա կէլ-
տիքտէ, պու տօնանմա տախի օ տաղարըն է-
թիլինտէ ճէնօվա սուլարընտա խոի: Աքեր

էիւքսէքտէն տօնանմայը կէօրտիքտէ, քէնտի-
լէրինէ մէյքիւլթ, միհիմնաթ վէ իմտատ կէ-
թիլիթօր մէմուլիլէ էէնիտէն գուվիլթ վէ ճէ-
տարէթ ալտըր: օ իտէ պուլարըն հիշ պիրի
եօղուտու տօնանմատա: ճէնէրալ Մօրօ ասքե-
րին պու էիւզտէն ճէտարէթ ալտըղընը կէօր-
տիքտէ, պու հափատիս ինանտըմնայա չալը
չըպ, տօնանմա էիրմի պին իմտատ ասքերի վէ
քիւլի գալիլէ կէթիթմիշ տիր տէիլ թէվա-
թուր իթմէյէ պաշտար: Պու հիլլէտէն հէմ
ասքեր պիր գաթ տախի ճէտարէթ ալըպ, հէմ
տէ տիւշմէն իշիթիպ վէ գօրգուպ իւզլէրէ-
րինէ հիւճիւմ իտէմէտի. վէ օլ վէճիլէ Փը-
րանսա մէմալքի էճնէպի իսթիլըղընտան պու-
թագրիպ իլէ խէլաս օլտու:

լէր խոր : Ընճագ ճէնէրալ Լյութերգրոմպի օթուղ պին ապերլէ Զէլ-տերէ եանաշըպ Դիլէմէնկէրի գօվալատը , վէ սերպէսթճէ ապերի իրաաճ խորւպ մէթին պիր մէվէիտէ օրոտուտունու մէթէրիսէ ալտը :

Լյութլուն 8 ինտէ ճէնէրալ Պրիւն թէտարիք իթտիյի եիրմի տէօրթ պին ապերլէ Ինկիլիզ օրոտուտունու վուրմագ իւզըն իլէրի եիւրիւտիւ իսէ տէ , Ինկիլիզէրին օլտուղու մահալ կէօլ վէ պաթագ արաւ սընտա , վէ եանաշաճագ եէրլէրի քիւլիէթիւ թօփ իլէ չէվրիմիշ օլտուղունտան , Պրիւն պաշա չըգամայրպ Լյութէրտամա տօղրու չէքիլմէյէ , վէ օրատա Դրանսատան կէլէճէք թաղէ ապերլէ պիր օրտու տահա թէրթիպ իթմէյէ պիլ մէճպուրիյէ մունթաղըր օլտու :

Ինկիլիզէրին պու վէճհիլէ Դիլէմէնկին չըմալ թէրաֆընա խուրուճլէրի Դրանսըզա զայէթ միւզիւրը վէ քէնտիլէրինէ իֆրաթ ֆայիւտէլիւ օլտու : Պաշատէ տախի իշար օլունտուղու վէճհիլէ պու էյալէթ Դրանսըզ հիմայէթի թահլթընտա օլարագ ճիւմհուր ուսուլինէ կիրէլիտէն պերու , Ինկիլիզ տէվէթի Դիլէմէնկին տօնանմա վէ թէրսանէլէրինի ալըպ եագմագ վէ նապէտիտ իթմէք էմէլիյէ սուզան օլուրտու . վէ էսկի գրալ ֆամիլէասընտան օլան Բրէնս Տօրանթա կէօնակէօն վատլէր իտէրէք իզալ խորւպ , պունուէն վասէթասըլա տօնանմանըն իչինտէ վէ ապեր վէ զապրթանը պէյնինտէ խայլտան խայլը Ինկիլիզ թէրաֆտարլարը բէյտա օլմուշուտու :

Ինկիլիզ ամիրալը Սիթէլ , ճէնէրալ Լյութերգրոմպի գօմանտասընտա օլան ապերի գարայա չըգարտըգտան սօղրա պիւթիւն կէմիլէրի իլէ Դիլէմէնկ տօնանմասընըն օլտուղու թէքսէլ լիմանընա կէլիպ իչէրիյէ կիրմիշ խոր : Լյութեր վէ զապրթանըն էքսէրիյէթի էվլէլէ գազանըւմըշ օլտուղունտան , Դիլէմէնկ ամիրալը Սթօրի հէր նէ գատար ճէնկ գօմանտասը վէրաի իսէ տէ , ապեր տիյնէմէյիպ զօրպա գալգտը , վէ տօնանմայը Ինկիլիզէրէ թէսլիմ իթմէյէ մէճպուր օլտուլար : Ինկիլիզէր պու վէճհիլէ Դիլէմէնկին տօնանմասը վէ թէրսանէսինէ մալլէր օլուպ , քէմալը մէրթէպէ մէսրուր օլտուգտան մաստա , ճէնկէ պաշանըլտըրգտան պերու սարֆ իթտիլէրի ագճէ , նուֆուս , միհիմ մաթ վէ սայիրէյէ պունու մուգապիլ թուլթուլար :

6° Օրոտուլարըն ֆէնա վէ քէտէրլի խապէրլէրի , վէ Նօվի վէ Դիլէմէնկ վուգուաթը արա արտա Բարիսէ վասլ օլտուգտա պիւթիւն ահալի վէ խուսուսիյէ ճիւմհուրիյէթը նաս թէրաֆտարլարը ճիւմհուրու թէհլէքէտէ կէօրէրէք հատտ իւ թարիֆէ կէլմէզ մէր թէպէտէ խէլէճանը գալպէ կիրիֆթար օլտուլար : Սօրօ , Դուպէր , Սէնթ Փոյ , Թայլէրան վէ բէֆիպլէրի հագգլէրինտէ եաղըմատըգ հիճվ վէ ֆասլ գալմատը , էօթէտէ պերիւտէ ճէմիյէթլէր թօփլանըպ հիւքիւմէթին ալէյհինէ թէրթիպլէր տիւշիւնմէյէ պաշատըլար վէ պիր էյամ Բարիս ահալիսի վէ պիւթիւն Դրանսա 1793 սէնէսի¹ տէհլէթ տէվրինին թէքրարլանմասընա մունթաղըր օլտու : Պէշէիւք լէր մէճլիսինտէն իքի եիւզ ազա , միւտիրանտէն Կօհիյէ վէ Սուլէն ,

¹ 36 ընճը սահիֆէյէ նազար պուլտուլ :

հարպկէ վէքիլի Պէրնատօթ, ճէնէրալ ()ժրօ, ճէնէրալ խուրտան, վէ
Դարիս Գօմանտանը Սարսօթ ճիւմհուր թէրաֆտարլարընըն թէրա-
ֆընըն թութուպ հիւքիւմէթի եէնիտէն թէպտիլ իթմէյէ թէտարի-
քեաթ կէօրմէքտէ իտիլէր : Պու տէֆա տախի ճիւմհուր հիւքիւմէ-
թի Սիւէյէս միւտիրին սէպաթ վէ իգտամը սէմէրէսիլէ բէնէէի շու-
րիշ վէ իսթիլլաթէն կիւճ իլէ խէլաս օլապիլտի : Սիւէյէս վէ իքի բէ-
ֆիքի Պարրաս վէ Տօժէր Տիւգօ միւտիրանըն էքսէրիլէթի տէմէք օլ-
տուղունտան հիւքիւմէթի էլէ ալարապ Ֆուշէյի¹ բօլիս նազըրը
նասպ իթտիլէր, ճէմիէթիլէրի գաբաթտըլար, սէրպէսթ զաղէթալա-
րը մէն իթտիլէր : Պունուէն իւզէրինէ ճէնէրալ խուրտան այագլա-
նըպ վէթան մուխաթարատա տըր տէյի մէճիլսիլէրէ ահալի թէրաֆըն-
տան տախի արգուհալլէր վէ իսթիտալէր թագտիմ վէ ահալիլի թահ-
րիք իլէտի իսէ տէ ճիւմհուրիլէթին էվվէլէրի շիտտէթի կէչմիշ օլ-
տուղունտան, գուվվէթ, հիւքիւմէթին էլինտէ գալար, վէ հարպկէ
վէքիլի Պէրնատօթ վէ սայըր պազը սէօզ սահիպլէրի տախի աղ օլու-
նարապ, պու իսթիլլալ տախի մէքս օլուպ, վէ ճիւմհուրիլէթ թէրաֆ-
տարլարընըն գալպինտէ գալըպ մահվ օլտու :

Պու ճիւմիէ կէրէք ապէրի գուվվէթտէ եանի ճէնէրալլարտա,
կէրէք հիւքիւմէթտէ եանի միւտիրանտէ, վէ կէրէք միլլէթտէ եանի
մէճիլսիլէրտէ իթթիլֆապ վէ իմթիլաճ էսէրի գալմամըն օլտուղուն-
տան, վէ պու իւշ հիւքիւմէթտէ տախի պիրլէք օլմատըղը հալտէ շե-
րաղէյի իտարէյի միւլքիլէնին տախի ճիւղէի պիր վէսիլէ իլէ վէ հէր
ան տաղըլապիլըր օլտուղունու էհլի միւլահազա տայիմա տէր խա-
թըր իտէրէք, զանն իտէրսին քի Վրանսայա պիր բէյիս վէ պիր գուր-
թարըճը արամագտա կիպի իտիլէր : Պիր կիւն պիր պէօյիլէք մէճիւ-
տէ միւտիր Սիւէյէս շու քէլամը աթտը օրթայա, էէիլէր լաֆլան վէ
էյիլլէրէ գուլ օլտու, պիլէ պիլ պիլ վէ պիլ գուլ լալմաբ : Սիւտիրան
հիւքիւմէթի պաշ սայըլապիլըրտի, լաքին Վրանսայը տախիլլտէ զապթ
վէ խարիճտէ միւշէրրէֆ իտէճէք պիր գըլըճ եօղուտու մէյտանտա :
Իսմի մալիւմ օլան ճէնէրալլարըն քեաֆֆէսինտէ պիրէր կէօնա պէօ
յիւք մահգուրլար օլուպ, պաղըլարըր տախի հայաթաա տէյիլ իտիլէր :
Հօշ վէ խուպէր էօլմիւշ, Սօրօ վէսվէսէ ալթընտա գալմըն, Սասէ-
նա վէթանընը գուրթարաճագ մէրթէպէտէ պիր շէրէֆ էտինէմէմիշ,
խուրտան եէնիլմիշ, ()ժրօնուն թէգըքիլէսի պօղուլմուշ, Պէրնա-
տօթ շիւպհէլի սայըլմըն օլուպ, հիւշ պիրինտէ թէվէճճիւհիւ ումու-
միլէյի ճէլպ իտէճէք պիր ֆագիլէթ, նամ, վէ շէօհրէթ եօղուտու :

7. Պու մախլուլթիլէթ արասընտա նազարըր ամմէ թէքրար Պօնա-
բարթէյէ թէվէճճիւհիւ իթտի, իթալիա ֆիւթուհաթընըն վէ Վրան-

¹ Ֆուշէ պու տէրին էն մէհուր բօլիս
նազըրը տըր. կէրէք միւտիրան հիւքիւմէթի,
կէրէք Նաբօլէն վէ կէրէք օն սէքիլինճի Լուի
կիւնիլինտէ պու բօլիս նէգարէթի վէ սայըր
պէօյիլէք մէմալիլէթըրտէ գուլանըրըրըն
տան, թարիխիլլաթէ բէք շօգ տէֆա վէքիլի
կէշէճէք տիր : Գէնտիսի օն ալթընճը Լուինին

գաթլինէ գուրա աթանլարըն պիրի օլտու-
ղունտան, 1816 տա պունլարըն քեաֆֆէթէն
Ֆրանսատան թարտ օլունմասընա պիր գա-
նուն վաղ օլմուշ օլտուղունտան, քէնտիսի
տախի Ֆրանսատան չըգմայա մէճուր օլուպ,
1820 տէ թրիլէպէտէ վէֆաթ իթմիշ տիր :

տանըն էպէտի շէրէֆի վէ մէնֆաւթը քիւլլիյէսինէ միւճիպ օլան
 Վանքօ Ֆօրմիօ միւսալէհէսինին էսէրի քիմնէնին ֆիքրինտէն զայիլ
 օլմամըշ ըտը : « Նէրտէ տիր Պօնաբարթէ , պաղըրըրտը ահալի , ա-
 » ճապ խասթա վէ նամիզաճ Վֆրիգա չէօլէրինաճ մի թէլէֆ օլույօր ,
 » ահ քէշքի կէօնտէրիլմէյէյիտի Սըսըրա » հուզուրի իլէ պիր անպէ-
 » տախիլաէ ֆըթրէթ վէ խարիճտէ Սրանսա ալէյհինէ օլան խուսու-
 » մէթի զայիլ իթմէյէ եալընըզ օ զաթ միւգթէտիր օլապիլիւրտի »
 տէրէր իտի : Պաղըլարը հագգընտա արաճիֆ նէշը իտիւպ , Պօնա-
 բարթէտէ իթալիա վէ լէմաննէա ճէնէրալընի միսիլիւ տիարը
 զուրպէթտէ միւնհէզիմ վէ բէրիշան թէլէֆ օլմուշ տուր տէտիքտէ ,
 « օ եէնիլմէզ » տէյի , պին քիշի պիրաէն իւզէրէրինէ հիւճիւմ իտէր
 իտի . պուսուս մուզայիրի պաղըլարը տախի իֆրաթ մուպալազա իլէ
 օրթայա հալատիւլէր աթըպ , օ շիմսի Պէրէշամը լըապիսթանը
 ֆէթհ իտիւպ Սրաթ նէհրինի կէշմիշ վէ շինտիստան եօլունու
 թուլթմուշ տուր , եախօտ Վօսթանթանիլէյէ կիտիպ վէ մէմալիքի
 Օսմանիլէյի զապթ իտիւպ քիմնէնին մէմուլ իթմէտիլի պիր վագըթ-
 տա լըրոբանըն արգա թէրաֆընտան զուհուր իտէճէք տիր տէրէր ,
 վէ զազէթալար , վէ սայիր խապէրճիլէր տախի հագգընտա պին տիւր-
 լիւ հալատիւլէր նէշը իլէ ահալի կեահ իւմիտվար վէ կեահ մէյեուս
 իտէրէր իտի :

Սիւտիրան հիւքիւմէթի նիհայէթ էֆքեարը ամմէյէ մուվաֆա-
 գաթլէ Պօնաբարթէնին ճէլիինէ գարար վէրմիշ , վէ օրտույու տա-
 խի ալըպ կէլմէք իւզըէ Սրանսըզ վէ Սպանէօլ կէմիլէրի իլէ ագ տէ-
 նիզտէ պիր ճէսիմ վէ գուվվէթլիւ տօնանմա հագըրլամըշլար ըտը :
 Բարիստէ օլան գարտաշլարը , մէքթիւպ մէքթիւպ իւզէրինէ եաղըպ
 ճիւմհուրուս թէհլիքէտէ պուլլունաուզունու , Սրանսանըն ֆըթրէ-
 թէ կիրիֆթար օլաճաղընը քէնտիսինէ տէֆա տէֆա թէֆհիմ իտէ-
 րէք պիր ան էվվէլ Սրանսայա կէլմէսինէ իպրամ իտէրէր իտի : Լն-
 ճագ պու թահրիրաթ ագ տէնիզտէն վէ ինկիլիզ տօնանմալարը արա-
 պընտան կէչէճէք օլտուզունտան , մահալինէ վասլ օլուպ օլմատըղը
 քիմնէնին մալիւմիւ տէյիլ իտի :

8. Պօնաբարթէ ճէննահը իգպալ իլէ Սըսըրտան Սրանսայա
 թըրեան իթմէք տէ պախթը հարպ տախի Օվիլէրիտէ Սրանսա ճու-
 նուտինէ եալէր օլմազա պաշլամըշ ըտը : Վասէնա տայիմա Օվիլէրի-
 տէ վէ լ իմաթ նէհրի արգասընտա մէթէրիս իլինտէ օլուպ , իթա-
 լիա օրտուսու տախի պէտպախթ Նօվի մուհարէպէսինտէն սօղրա լը-
 բէնին տաղըլարընա տաղըլմըշ ըտը :

Սիւվարօվ նէ թրէպպիա , վէ նէ Նօվի Սիւթուհաթլարընըն գատ-
 րինի պիլիպ , թօրինօտա պէյհիւտէ շաղշաա իլէ ավանկիւզար օլուր ,
 վէ Սրանսըզլարը գօվալամագտան պի գայտ տուրուրտու : Լըսթրիա
 տէվլէթի տախի պու ճէնէրալըն իթալիտաա մէշհուտ օլան հաքիմա-
 նէ հարէքէթինտէն մէմուս օլամայըպ վէսվէսէյէ կիրիֆթար օլմու-
 շուտու . քէզալիք իսթիֆա իտէն Սարտէնիա գրալընա Սիւվարօվուս
 մէքթիւպ եաղըպ բայիթախթընա տալէթ իթտիլի տախի լըսթրիա

նրն քէմալը ինֆատլինէ միւճիպ օլմուշուտու, չիւնքի Մասթրիա տէվլէթի օլ էսնատէն պէրու Սարսէնիա մէմալքիինի փայլաշմայը թէսալվուր իթմիշ իտի : Վէ պու խուսուս օլ էսնատէ տախի Մասթրիա իլէ Ռուսիա բօլթիթիգասընտա թէվաֆըզ վէ իմթիզաճ օլամատըղընա տախի աշիքեար պիր նշանէ տիր :

Մասթրիա տէվլէթի Ռուսիա ասքերի իլէ քէնտի ասքերինին պիր լքտէ ճէնկ իթմէսինէ տախի ըաղը օլմայըպ, օրտուլարըն հիյեէթինի տախի օլ վէճհիլէ թէպտիլ իլյէտի : Ռուսիա ճէնէրալը Վօրսագօֆ իլէ Մըշտուգա Վարլօ Օվլէրի թէրաֆընտա, վէ Սիւվարօվ իլէ Մէլաս իթալիատա իտիլէր : Մասթրիա տէվլէթի Ռինչիբէ Վարջուրէնօ օրտուտունա ալըպ, եէրինէ Սիւվարօվու Օվլէրիլէ կէօնտէրտի վէ օլ վէճհիլէ իբի Ռուսիա ճէնէրալը պիրլքտէ Օվլէրիտէն վէ Ռինչիբէ Վարլօ Ռէնօ իւզէրինտէն վէ մարէշալ Մէլաս իթալիատան Սրանսըլ ասքերի իւզէրինէ հիւճիւմ իտէճէքլէրտի : Պու թէսպէտտիլտէ իհթիմալտըր ինկիլիզին տէ էլի վար ըտը : չիւնքի հէմ Ռինչիբէ Վարլօնուն Ռէնօյա կէլիպ Սիլէմէնկէ եագլաշմասը, հէմ Սիւվարօվուն ագ տէնիզ գըրլարընտան ուզագլանըպ իլէրի թէրաֆտա պուլունմասը ինկիլիզ հագգընտա իֆրաթ խայրը ըտը, զերա Ռուսիալըլար եէտի ատալարա ասքէր չըգարըպ, Սալթայը տախի ալմայա գալգըմիշ օլտուգլարընտան, Ղէնօվա թէրաֆլարընտա տա Սիւվարօվ գօմանտասը իլէ պիր օրտուլարը պուլունմասընտան ինկիլիզ տէվլէթի հիշ պիր վէճհիլէ մէմուն օլամազ ըտը :

Մասթրիա տէվլէթինին պու խաթալը թէրթիպի, Ռուսիա ճէնէրալարը Վօրսագօֆ, վէ Սիւվարօվ, վէ Մասթրիա ճէնէրալը Հօթձուն քէմալը հալիմէթ վէ բէրիշանիլէթինէ, վէ Սասէնանըն էպէտի շան իւ շէրէֆինէ վէ ճիւմհուրուն մուխաթարատան գուրթուլըպ ճայը սէլամէթէ վիսուլինէ միւճիպ օլտու :

Սասէնա, Պալատէ իֆատէ օլունտուղու վէճհիլէ Օվլէրիտէ իմաթ նէհրինին արգասընտա մէթին վէ միւսթահէմ մէվգիլէրտէ տուրարագ տիւշմէին սուի թէտպիրինտէն նաչը օրտուլարընըն պիրի պիրինտէն այրըլաճաղընտան, վէ Սիւվարօվուն Օվլէրիլէ, վէ Ռըրինչիբէ Վարլօնուն Ռէնօյա կիտէճէյինտէն խապէրտար օլտուգտա, կէրէք Վօրսագօֆ վէ կէրէք Սիւվարօվու այրը այրը վուրուպ բէրիշան իթմէյի թասմիմ իտիւպ ֆիլիթաթընա տախի մուվաֆֆագ օլտու :

Ռինչիբէ Վարլօ Ռէնօյա հարէքէթ իթտիքտէ Վօրսագօֆ եիրմի ալթը պին Ռուսիա ասքերի վէ Մասթրիա ճէնէրալը Հօթձուն գօմանտասընտա օլան սէքիզ պին ասքերլէ Սասէնանըն իւզէրինէ եիւրիւյիւպ : մուհարէպէյէ տէվամ իթտիյի հալտէ Սիւվարօվ, տախի իթալիա թէրաֆընտան եէթիլիպ, վէ Սասէնա ասքերինի իբի ճէպիմ աթէշ արասընտ ալարագ թէլէֆ վէ մահիլ իտէճէքլէրտի : Սասէնա Վօրսագօֆտան իլէրի տալըանըպ էյուլուն 25 ինտէ քէնտիսի Վօրսագօֆուն իւթիլունէ հիւճիւմ իլյէտի, վէ էրթէսի կիւնիւ Չուրիկ շէհրինտէ վագի օլան պիր պէշիւք մուհարէպէտէ Ռուսիա ասքերինի քիւլիլէն պօղուպ վէ բէրիշան իտիւպ, սէքիզ պին Ռուսիալը մէլ

տանը հարստէ գալարգտան մատա, պէշ պին եհսիր, եիւզ թօփ, քեաֆֆէի օրտու աղըրըղը, թահրիրաթ, վէ խաղինէ Սասէնանըն էլինէ տիւշմիւշիւտիւ :

Սասէնա պու վէճհիլէ Վօրսագօֆ օրտուսունու բերիշան իթտիքաէն սօղրա Սիւվարօվու գարշըլամագ իւղըէ եօլա բէվան օլտու, վէ էսնայըր րահտէ ճէնէրալ շօթձուէն ֆըրգալարընա թէսատիւֆ իտիւպ, չաթըշմատա շօթձ վուրուլուպ էօլտիւ վէ ապքէրի թար իւ մար օլտու : Սիւվարօվ իթալիա իւղէրինտէն եիւրիւշիւպ Սասէնայըր օրթալամագ մէմուլինտէ իքէն, Վօրսագօֆուէն պաշընա կէլէն ֆէլաքէթի գաչագլարտան աղնայըլ մաթ օլտու : Վէ Օվիշէրիւէ կիտէճէք եէրտէ Ռիւնչիքէ Վարլօ իլէ պիրլէշմէք իւղըէ Րէնօ թէրաֆընա թէվէճիւհ խլէտի, Սասէնա միւֆրէզէ ֆըրգալար իլէ ճատտէլէրի քէսմիշ օլտուղուշտան, Սիւվարօվ օրմանլար, ուշուրումլար, վէ տար եօլլարտան կէշմէյէ մէճպուր օլուպ, թօփլարընը սէօքիւպ գաթըրըլարա եիւքլէթտի, ապքէր, աճ սուսուղ, եիրմի սատթըղ եօլ իւղէրիւնէ տաղընը, կէճէ գարանըղընտա, ինսանլար, հայվանլար, խուրճլար էօրֆիւլիւ ուշուրումլարտան պինլէր իլէ եուվարլանըլ խիւրտիւխաշը օլտուգտան մատա, Սասէնանըն միւֆրէզէ գօլլարը տախի հէր նէրէտէ Րուսիա ապքէրինէ թէսատիւֆ իթտէլէր, մումանաաթէ մէճպլէրի գալմասըղընը կէօրտիւքտէ պիւլա րահմ վէ շէֆգէթ տօղըրարըրըր, պու վէճհիլէ Սիւվարօվ տախի սէքիլ պին ապքէր գայա, թը իլէ կիւճ իլէ Րէնօ քէնարընա վապ օլուպ գուրթուլմուշուտու : Իշթէ պէջլէ օն պէշ կիւն զարֆընտա եիրմի պին Րուս վէ ալթըր պին Լէսթըրիալը թէլէֆ օլուպ ճիւմհուր տախի ամատէի զուհուր օլան ճէսիմ պիր մուխաթարատան խէլաս օլտու : Պու ֆիւթուհաթ ճիւմհուր տէվըանընըն էն պէջիւք զաֆէրլէրինտէն պիրի օլուպ, Սասէնայա էպէտի շէրէֆ, վէ Սօրթիլէ, Սօլթիթօր, Սլաիւնօ, վէ սայըր Վրանսըղ ճէնէրալարընա տախի միւճիպի շէօհրէթ վէ իգպալ օլտու : Սիւվարօվ պու մաղուլպիլէթտէն իֆրաթ մահճուպ վէ միւնֆէիլ օլուպ, Լէսթըրիանըն սուի թէտպիր վէ թէքէասիւլինէ համ իտէրէք պիր տահա Լէսթըրիալըլար իլէ պիրլէքտէ մուհարէպէ իթմէմէյէ շարթ իթտի, վէ օլ վէճհիլէ իթթիֆագըր տէվէթէյնէ տախի սէքթէարիլ օլտու քի Վրանսա հագգընտա պու տախի պիր պէջիւք զաֆէրտէն զիատէ մէնֆաաթըր օլաճագտը :

9. Օվիշէրիտէ Վրանսըղլարըն պու վէճհիլէ ալտէթը իգպալի էսնասընտա Վիլէմէնկտէ տախի Վրանսըղ սանճագլարը շէրէֆը զաֆէրլէ թէզէին գըլընտը : Ինկիլիլ վէ Րուսիա ապքէրի ճէնէրալ Պրիւն ֆըրգալարընը Լմսթէրտամ թէրաֆընտա լայըգը վէճհիլէ իհաթէ իտիւպ իխթիլաթընը քէսէմէմիշ օլտուգլարընտան, Պրիւն բէրաքէնտէ ապքէրի թօփլայըլ գուվիլէի ճէսիմ իլէ Ինկիլիլ վէ Րուսիա ապքէրինի Վասթրիգոււմ նամ մահալտէ վուրմուշ, վէ Օլիփ պօղաղըրընտա սըգըշտըրմըշ ըտը : Ինկիլիլըլէրին չարէ վէ թագէթի գալըմայըլ միւսալէհէ թէքլէֆ խլէտիլէր, վէ շարթլարը իմղա օլունուպ միւսաատէ օլունտու : Պու շարթնամէ միւճիպինճէ Ինկիլիլըլ վէ

Բուսիալըլար Ֆիլեմենկան թէքմիլէն չըգաճագ, Հէլտեր թերսանէսինտէն հէր նէ ալմըչար իսէ իատէ իտէճէք, վէ սէքիզ պին Պըրանսըզ եէսիրինի պիլա միւլատէլէ կէրի վէրէճէքլէր իտի: Ինկիլիզլէր Ֆիլեմենկ տօնանմասընը տախի կէրի վէրմէյէ հիչ պիր վէճհիլէրազը օլմատըգլարընտան, պուենուն իչիւն ճէնկէ տէվամ օլունսա, Ֆիլեմենկ ճիւմհուրու մէմալիքի տախի չինէնիպ խարապ օլաճաղընտան, Պրիւն տախի ըսրար իթմէյիպ վէճհը մէշըուն հիւզընէ սուլհաբաղը օլունտու:

Իշթէ պու վէճհիլէ 1799 սէնէսի սէֆէրի, Պրանսա հագգընտաջօղու իոպար, պագէն մուվաֆֆադիլէթլէ խիթամ պուլուպ, հիւլիւմէթին աճէլէսինտէն լլէմանեա վէ Իթալիա էլտէն կիթմիշ, վէ եալընըզ Օվիլէրի Պրանսըզտա գալըպ, Իիէմօնթէ հուտուտինտէ օլան Վար էյալէթի մուհաֆաղասըզ գալմըշ, վէ Վըսրրտա տախի օլտույի Պրանսա պիր թագըմ բարլագ ֆիւթուհաթտէն սօղրա սիւրէթը թէտաֆիտէ պուլունմուշըտու: վէ պու վէճհիլէ հիւլիւմէթը ճիւմհուրիյէ պագի օլմուշ իսէ տէ, իքի սէնէ էվիլէքի շէրէֆ, իգպալ, ազամէթ վէ գուտրէթինտէն հատտ իւ հիսապա կէլմէզ մէսաֆէտէ տուր վէ պայիտ գալմըշ ըտը:

10? Չուրիս զաֆէրի, վէ Ֆիլեմենկ միւսալէհէսի խայըրը խապէրլէրի պիրի պիրինի թէագիւպէն Պրանսայա վասլ օլտուգտա: Էն միւվէսվիսլէրէ տախի իթմինանը գալպ հասը իթմիշ իտի: Պու խուսուս, էօթէտէն պէրու հէտէֆը գահը իւ առապէթը ահալիի Պըրանսա օլան Բուսիալըլարըն իւք ֆագաթ պէօյիւք պիր հագիմէթի օլտուղունտան, Պրանսըզլարըն ֆախը իւ սուրուրլէրի տէրէճէյի նիհայէյէ վասլ օլմուշըտու: Պու ճիւմլէ պալտտէ տախի քէշիտէյի սիլքի սուլթուր գըլընտըզը վէճհիլէ Իթալիա էլտէն կիթմիշ, Վար էյալէթի աչըզ գալմըշ, վէ Կամբօ Պօրմիօ վագթընըն ազամէթ վէ իգպալի եէրինէ կէլէմէմիշ իտի: անճագ մուխաթարանըն պէօյիւյիւ խարիճտէ օլմայուպ, ասը տախիլի Պրանսատա պուլունուրտու:

Հիւլիւմէթտէ նիզամ վէ իթթիֆագ օլմայըպ, ահալտէ տախի իթաաթարըզը մէշուտ, վէ պիր թագըմ էյալէթլէրտէ զօրպալըզ ալամէթլէրի կէօրիւնմէյէ պաշամըշ ըտը: Վէ թէրաֆտարլարտա նէ հիւլիւմէթէ մուվաֆագաթ իտէճէք արզու, նէ տէ գարշը կէլպ եէրինէ կէլէճէք գուվիլէթ օլտուղունտան, հէր եէրտէ ֆըթրէթ ալամէթլէրի զահիր օլուպ, պունա նըյանէ օլան հարամիլք պիւթիւն ճատտէլէրի գաբլամըշ ըտը: Լնճագ Չուրիս ֆիւթուհաթը իլէ Պրանսա պիր գաչ այ նէֆէս ալապիլի օլտուղունտան ճիւմհուր պիր մէշուր ճէնէրալտան իսէ, պիր գուտրէթլիւ ըէիս վէ միւտիրէ միւհթաճ ըտը: Լլէլ ումում ահալի վէ ֆուգարա հէր ֆէտաքեարըզա բաղը օլուպ, մուգապէլէսինտէ իսթիրահէթ, նիզամ, միւնազաաթըն մէքսի վէ իթթիֆագա խահիշքէր իտիլէր: Դագօպէնլէր, գրալ թէրաֆտարլարը, հասըլը հիչ պիր կիւրուհ ճէմիլէթը նասէ մագպուլ օլմայըպ ճիւմլէսի միլլէթ մուվաճէհէսինտէ մահճուպ իտիլէր: վէ պունլարըն ճիւմլէսինէ զալպ կէլէն հէր քիմ օլուր իսէ ա:

էլ ումում միլէթէ մագպուլ օլուպ թէվէճճիւհիւ ամմէյէ շայեան օլաճաղընա քիմէնին շիւսհէսի գալմամը ըտը :

Պու էսնատէ Սըսըր օրաուսունտան թահրիրաթ վարիտ օլուպ , Պէրէշամ վազաալարը , ճէպէլը թապօր վէ Վպահուր ֆիւթուհաթ լարը ճիւմէնին ղիվէրը ղէպանը օլմուշուտու : Պօնաբարթէ հէր նէրէտէ օլա զաֆէրին տախի պէրապէր կիտէճէյինէ հէր քէս րանա իսկեաթ օլմուշուտու : Իմոի Պօնաբարթէ նէ Եաֆայօր , նէրէտէ Կիւր . ճէլիճ Դրանսաթ օլալար . . . տէյի թէքրար նամը նամիսի պիւթիւն Դրանսաա տաա եաա վէ թէգքեար գըլընմաղա պաշաալ :

Թէսատիւֆաթը ղարիպէտէն աիր . Պօնաբարթէ հէնիւզ Դրանսայա գատէմ պաամամը իքէն , իւշ պէշ տէֆա Բարիստէ վէ էյալէթէրոտէ , Դրանսայա կէլտի վէ չըգտը տէյերէք ալէլ ումում հա վատիս վէ թէվաթուր օլմուշուտու : Շիմոի սըսա Պօնաբարթէնին սահիհէն Դրանսայա վիւրուտինէ կէլտինտէն , պէր վէճճը պալա ճիւզէիճէ թարիսի Վաբօլէոն տայրէսինտէն տըշարը աօլաշարգտան սօղըա կէլէլիմ եինէ գահրամանըմըլըն վասֆը ահվալը աճայիպէսինէ :

ՕՆ ՊԻՐԻՆ ՃԻ ՖԸՍԼ

1799

- 1° Դրանսա ահալիինն Ռէրրէլի , վէ Պօնաբարթէնին Բարիէ վէրոպի :
- 2° Սիւրիլէր , ճիւրալը վէ ճէնէրալարաան ըլէր օլման իլլիֆաթ վէ իւվէճ ճիւհ :
- 3° Շիւսիւթի Ռիւրլըլընն Տոմալիլը իւլլիֆիլէլի :
- 4° Դրանսա նըն իլլիլաֆաթի Կաիլիլի :
- 5° Պօնաբարթէ վէ Սիյէյէ վէ Դիւրալը ճիւհ :
- 6° Պօնաբարթէ վէ Պարաա :
- 7° Սիւրիլա Ռիւսիլի ալէյիլի օլա իւրալիլի :
- 8° 18 Պիւրիլ վէգոալի :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԵՆԻՆ Սըսըրտան ալտէթի վէ Դրէթիւս լի մանընա վիւրուտի իսպալէրին թէլէղրաֆ իշարէթէրի ղիւզկեարտան չապուգ , Բարիս Եօլունա վէ պիւթիւն Դրանսա էյալէթինէ նէշը իթմիշ օլմալէրի իլէ , նաիւհազ պիւթիւն Դրանսա ահալիսի թարիֆ իւ գալէմէ կէլմէզ պիր մէսէրրէթլէ շազ օլտու : Թէաթա րօլարտա վէ սայըր ճէմիլէթ մահալլէրինտէ պու բէյամը հայրէթ էնճամ իլան օլտուգճա , ահալի Բարիստէ էմսալն նամէշուտ պիր

1 Պօնաբարթէ Սըսըրտա իքէն հէր նէ Զատար միւրիլլընը ճիւմուր , գարընտաշա , ղը , հէմիլիլէրի . ղէվճէսի վէ ահապալարը , քէնտիլինէ շու սօն վազըթլարտա միւքէրէր

վէ մուֆասսալ թահրիրաթ Եաղմըշար իսէ տէ , հիշ պիլիլին քէնտի էլլին տէյմէտիլի , սօղրատան իսպաթ օլմուշուտու :

սուրբութիւնը վէ պէհճէթը գալալ հասիլ օլուրտու :

Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ , պուլունտուղու մուխաթարատան պու զաթը ճէլիլը ֆաթըն հիւմմէթի իլէ խէլաս օլաճաղընտան էմին օլուպ , ճիւմհուրէ իֆրաթ թէրաֆտար օլան միլլէթ վէքիլլէրինտէն պու հաւաթիսի՝ ալիւրգաա , սէվինճինտէն էօլէն տախի պուլունտու :

Պօնաբարթէ թըլլիյնի էվվէլին տօգուղունտա Ֆրէժիւստէն (Բաւրիսէ հարէքէթ իթմիշ իտի , էսնայը րահտէ , Լըքս , Լվինեօն , Վալանս , վէ Լիօն շէհրլէրինէ ուղրատըղընտան պու մէմլէքէթլէրտէ ըղհար օլունան սուրուրու շատիւմանի տախի թարիֆէ կէլլմէզ , հէր քէօյտէ հէր գասապատա ալլ ումում չանլար չալլնրալ , եօլարա չըրա ալլվէրիէադըլըր ըր , վէ Լիօն պէլտէսինին զկյնէթ վէ մէսէրրէթի ճիւմլէտէն զիատէ օլտու : Պօնաբարթէ Բարիսէ թէպտիլ օլարագ վէ շամաթասըզ կիրմէք միւրատ իթմիշ օլտուղունտան , Լիօնտան սօղրա , ճատտէտէն սաբըպ քէնար եօլարտան , մահը մէզպուրուն օն ալթըսընտա կէճէլլէյին սէսսիլճէ Բարիսէ վասլ օլուպ , Շանթըրէն , էախօտ Վիլթուար սօգաղընտա քէային խանէսինէ տուխուլ վէ սըրամ իլլէտի : Պիրատէրլէրի , ֆամիլէասը , վէ ահպապլարը Լիօն շէհրինէ գաաար գարը կիթմիշքէն , քէնտիսինի շէհրը մէզպուրտէ պուլլ մայրալ , վէ եօլտա տախի րասթ կէլլմիշ օլտուգլարընտան , Բարիսէ ավտէթ իտէրէք օրատա քէնտիսի իլէ միւլադաթ իթտիլլէր : Լըթէսի սապահըսը Պօնաբարթէ տօղու միւտիրանը ճիւմհուրուն իգամէթ իթտիլի Լուգսէնպուրը սէրայընա կիթտիքտէ , գարաղօլ քէնտիսինի թանըրալ , էալ՝ Պօնաբարթէ չաղըրմայա պաշատը : Պօնաբարթէ տէրապապ պիլ ֆիլ միւտիրլէրին ըէիսի օլան Լիօնիյէ կիտիւպ պիրազ միւլադաթ իթտիքտէն սօղրա էրթէսի կիւնիւ պէշ միւտիրէ պիրտէն իպրաղ օլունմասընա գարար վէրիլտի :

20. Լըթէսի թըլլիյնի էվվէլ օն եէտինճի կիւնիւ միւտիրանը ճիւմհուրուն պէշտէ մագամը մէմուրիլլէրինտէ օթուրտուգլարը հալտէ Պօնաբարթէ ղուհուր իլլէտի . թէլլիֆաթը ըէսմիլլէի իւլլ ֆէթ վէ միւլադաթ թէրաֆէյնտէն իճրա օլունտուգտան սօղրա , Պօնաբարթէ տէտի , « Սըսըրտա , ճէպէլլ թապօր վէ Լպահուր ֆիւլ » թուհաթլարը իլէ օրտույու մուխաթարատան էմին վէ սալիմ օլաբագ , հէր վէճհիլէ հիւմնիւ իտարէյի միւլթէտիր վէ պահատըր , պիր ճէնէրալա թէսիլմ իթտիքտէն սօղրա , ճիւմհուրու , պուլունտուղու մուխաթարատան գուրթարմապ իւղըէ գօշուպ վէթանըմա կէլլտիմ , ճիւմհուրու զաֆէրէապ սիլահ եօլտաշարըմըն սէմէրէյի հիւմմէթ վէ շէճաթի իլէ պէն կէլլմէտէն թէհլէքէտէն գուրթուլ հիւմմէթ վէ շէճաթի իլէ պէն կէլլմէտէն թէհլէքէտէն գուրթուլ : Վէ էլլինի գըլլճըն գապլէսինէ կէօթիւրիւպ , « պու գըլլճ հիլ պիր վագըթ հիլ » սիր անտէ ճիւմհուրուն մուհաֆաղասընտան պաշապ պիր խըտմէն թէ շէքիլլմէզ , մաղիւմինիլ օլտուն » տէտի : Եիսի միւտիրան Լիօնիյէ , Սըսըրտա վագի օլան ֆիւթուհաթլարընտան , վէ սալիմէն Ֆրանսայա ալտէթինտէն տօլայը Պօնաբարթէյի թէպրիք իտիւպ , թէրաֆէյնտէն պիրի պիրինէ ֆէվզ էլ ատէ մուհապլէթ վէ խալիսէթ

լլհար օլունտու իսէ տէ, Պօնաբարթէ միւտիրան հիւքիւմէթինի ֆէսիս իթմէք նիյէթիլէ կէլմիշ, վէ միւտիրան տախի պու պապտէ վէսլէսէտէ պուլունտուգլարընտան գալպտէն օլմատըղը իքի թէրա- ֆա տախի մալիւմ իտի :

Սէսնէտտէ օլան վէ օլմայան, վէ ճիւմհուրիյէթէ մէյեալի պու- լունան վէ պուլունմայան քեաֆֆէի ճէնէրալար վէ իւմէրայը ապէ- ըիյէ, վէ միւտիրան հիւքիւմէթի հէնկեամընտա ալ օլան վիւքէլա վէ մէմուրին Պօնաբարթէնին թէպրիքինէ կէլիպ, սիւրէթա պիր ըէսմ իճրա իթմէք վէսիլէսի իլէ պաթընէն քիմի Պօնաբարթէնին միւ- ըատընը աղնամագ, քիմի քէնտինէ ճէլպ իթմէք, քիմի տախի թէվէճ- ճիւհինէ մագհար օլմագ մէմուլինտէ օլարագ ճիւմլէնին իւմիտի, Պօնաբարթէնին իւղէրինտէ մէքիւզ իտի :

Պօնաբարթէ Լան, Սիւրաթ, վէ Պէրթիէ ճէնէրալէրի Սըսը- տան պէրսպէր կէթիրմիշ օլոուղունտան իւլիւտէ եանընտան այրը- մաղլար ըոր. պիր գաչ կիւն զարֆընտա ճիւմհուրուն էն մէշհուր ճէ- նէրալարը, հէր նէ գատար էֆքեարձա պիրի պիրինէ մուխալիֆ իսէ- լէրտէ, յուրտան, Օթրօ, Սագուօնալ, Պուրնօնվիլ, Լըգլէրգ, Լը- ֆէպվը, Սարպօ վէ Սօրօ քէնտիտի տախի, Պօնաբարթէնին խանէսի- նէ տէվամ իթմէյէ պաշլատըլար : Պօնաբարթէ կէրէք շէօհրէթի կէ- ըէք մէհարէթինէ հիւրմէթէն ճէնէրալ Սօրօյա ճիւմլէտէն զիւտէ իլթիֆաթ կէօսթէրիպ, վէ ահպապլըղընա թալիպ օլուպ, միւճէվ- հէրլի պիր տապան գըլըճ տախի հէտիյէ իտէրէք խաթըրըն թաթէյիպ իլէտի : Սօրօ տախի հիւքիւմէթտէն շէքվաճը վէ մուխալիֆ թագը- մընտան պուլունտուղունտան, պիւթիւն ըէֆիգլէրի իլէ Պօնաբար- թէնին տայրէսինէ տէվամ իթմէքտէ իտի : Պուլարտան մատտա զէ- մանէն ն սայրը պաղը միւթէպէր զէվաթը, վէ կէրէք պիղզաթ Պօնա- բարթէյէ մինասիպէթի, վէ կէրէք եիւքսէք մէսնէտլէրտէ պուլուն- նան պիր թագըմ քիպարլար վէ էզ ճիւմլէ սապըգա պահրիյէ վէքիլի Պրիւի, վէ թայլըրան, վէ Իէտէրէր, վէ Իէնէօ տը Սէն յան ՏՎճէլի պուլարըն քեաֆֆէսի թագըմ թագըմ Պօնաբարթէյէ զիւ- ըէթ իթմէք իւղէ պիրի պիրինի թէճափուղ իտէրլէր իտի :

3⁰. Սիլլէթ միւթէպէրանընըն Պօնաբարթէյէ օլան թէվէճճիւհ վէ թալթիֆինի հիւքիւմէթ մէմուրլարը կէօրիւպ, պու մուամլէյի թալթիֆիյէյի ումումիյէտէն կէրի գալմայա ճէսարէթ իտէմէտիլէր. հէր պիր միւտիր, վէ վիւքէլա պաշգա պաշգա զիյաֆէթլէր վէ ճէ- միյէթլէր թէրլիպ իթտիլէր, գուտէմա վէ պէշէիւղլէր մէճլիսլէրին- տէն թագըմ թագըմ վէքիլլէր կէլիպ ըէսմը թէպրիքի իճրա իթտիլէր : Նիհայէթ միւտիրլէր վէ վիւքէլա, հագգընտա տահա պաշգա իհթի- ըամաթը ֆայիպէ իպրաղ իտէրէք, մէսալիհի միւհիմլէ վէ միւշքիլէ զուհուրինտէ իսթիշարէ իթմէք իւղէ նէղտինէ կէլիլլէր իտի : Հար- պիյէ վէքիլի Տիւ Պօա Ղրանսէ Պօնաբարթէնին պիղզաթ իտսմի իւ- քէն, մահալը մէմուրիյէթինի Պօնաբարթէնին խանէսինէ նապլ իթ- միշ կիպի իտի : Սիւտիրլէրտէն Սուլէն պաշլըճա ումուրու հար- պիյէ իլէ մէշղուլ օլոուղունտան հէր սապահ Պօնաբարթէ իլէ իսթի-

չորէ իտիւպ, պատէհու սերայա կիտէր, վէ Կօհիւն վէ Բօժէր Տիւգօ միւտիրէր տախի սրգճա սրգճա քէնտիսինէ վիզիւթա վէրիրւ լէր իտի, տապի վէքիլի Գանսպատէրէս, բօլիս վէքիլի Վուշէ, Բաւիս աեանը Բէալ, վէ սայըր պունլարա էմսալ զէվաթը միւթէպէրէ, Պօնաբարթէնին իգպալը աթիլէսինի քէշֆ վէ իսթիխրաճ իտէրէք, մուգարրիպ վէ մահրէմը էսրարլէրի տէֆթէրինտէ պուլունմագ իւզըրէ, տէվլէթ մէսալիհի միւզաքէրաթը վէսիլէսի իլէ եանընտան այըրլէ մազլար ըտը, վէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ Բարիսէ վասլ օլտուգտան սօզըա պիր հաֆթա կէշմէզտէն իտարէյի ումուրու տախիլիլէ վէ խարիճիլէ քէնտի թալիպ օլմազտան քէնտի էլինտէն կէշէր կիպի իտի: Պօնաբարթէնին միւրատը նէ օլտուղու հէնիւզ մալիւմ օլմաւտան ճիւմիլէսի բէյինի թահսիլ իթմէք էմէլինտէ իտիլէր: Պու ճիւմիլէ Պօնաբարթէ պու իլք կիւնլէրտէ Դրանսա հագգընտա հէնիւզ պիր շէյ թասմիմ իթմէմիշ իտի, էօթէտէն պէրու իհթիրազէ րայէթ իտէկէլտիլի միտիլիւ, պու սըրատա տախի պու իհթիրամաթը ումուլիլէ վէ ալէնիլէտէն միւմքին մէրթէպէ քէնտինի սագընըպ, բէք չօգ կէլէնլէրի գապուլ իթմէզ վէ քէնտիսի զայէթ սէյրէք վէ թէպտիլ օլարագ սօգազա չըգար ըտը: Վ իւճուտճէ կէրէյի կիպի զայըֆ, Լֆրիպա կիւնէշինտէն լէհճէսի եանմըշ վէ գարարմըշ, սըրթընտա պիր միսգօ գաբօթ, վէ ալթընտա Վըրը ուսուլի իւզըն գայթան իլլէ պիր տապան գըրըճ օմուզընտան ասըմըշ, պու իտի Պօնաբարթէնին հիլէթ վէ գըյաֆէթի, վէ պու հալտէ Շարգ ֆիւթուհաթլարը, Բհրամլար ճէնկի, ճէպէլը Թապօր վէ Կահուր զաֆէրլէրի անընտա եազըլը կիպի իտի:

Բարիս մուհաֆազա ապէրինին զապիթանը, վէ միլլէթ ապէրի իւմէրատը, հուզըրուհա չըգմագ միւրատ իթտիքտէ, Պօնաբարթէ պիրտէն պիրէ կէօզէ կէօրիւնմէմէք միւրատը իլէ կիւնտէն կիւնէ պըրազըր ըտը, վէ Թէաթըտա տախի գաֆէսլի լօճալարա կիտիպ, զանն իտէրսին քի թէվէճճիւհիւ ումուլիլէտէն քէնտինի էսիրկէյիպ սագընըր ըտը: Ղիւմիլէյի տիյնէյիպ վէ աղնայըպ քէնտիսի քիմնէյէ աչըլմագ ըտը: Պօնաբարթէնին պու ահվալի զայէթ տէրին վէ մագուլ պիր բօլթիգա իտի: Օ իրա պիր միլլէթ վէ պիր ահալինին իւմիտի օլան զաթըն քէնտինի նազըճա սաթմասը, տահա զիատէ թագտիրի հայսիլէթինէ միւճիպ օլտուղու միւճէրրէա պիր քէյֆիլէթ տիր: Կաւը քի պու սըրատա տախի, Պօնաբարթէ նէ եաբաճագ տէյի ճիւմիլէ ալէմ պիրի պիրինէ սիվալ իթմէքտէ օլտուլար, եալընըզ պու սիվալ պու թէլաշա, միլլէթին քէնտինտէն պիր շէյ պէքլէտիլինէ պիր պէօյիւք տէլալէթ վէ պիր աշէքէար նշանէ իտի:

4. Պու էսնատէ Դրանսատա իքի պէօյիւք վէ պիր տէ պունլարըն իքիսինտէն ազմա պիր քիւշիւք թէրաֆտարըզ վար ըտը: Պուհլարըն պիրինճիսի Բաթիթի եախօա վէթանտար կիւրուհի թէսմիլէ օլունուպ, պունլար ալամը նաս հիւքիւմէթինէ մէյեալ իտիլէր, իքինճիսի Վօքէրէ, եախօա միւթէտիլ կիւրուհի թէսմիլէ օլունուպ պունլար տախի ուսուլու ճիւմիսուրիլէթին թէհամմիլլ իտէպիլէճէյի մէք

Թէպէտէ հիւրիւմէթը միւսԹագիլէյէ մէյեալ խոիլէր, իւչինճիւսիւ
Վ)րանսանըն հէր նէվի Թէրաֆտարլարընըն պիր ճիսմ վէ վիւճուտ
պուլամայան Թագըմլարընտան միւրէթԹէպ պիր կիւրուհ օլուպ,
պուհլարըն հիչ պիր լէյ վէ մագսէտի օլմայարագ, եախօտ հէր պիր
րէյ վէ մագսէտէ մուավին վէ ալէթ օլապիլիւրլէր իտի, վէ պունլարա
Պօնաբարթէ Վերի-չիլէր կիւրուհի իպմինի վէրմիչ իար :

Պու իւշ թագաւմ տախի մէրամարընըն իճրասը իչիւն պիր մէքքէզը
խթինատ աղամագուա օլուպ, իւշիւ տախի պիր վասէթա իլէ հիւ
քիւմէթը հազըրէյի ֆէսիս իտիւպ պատէհու օ վասէթայը տախի օր
թատան գալորորպ, քէնտիլէրի հիւքիւմէթէ սահիպ օլմագ միւրա
տընտա իտիլէր, իմտի պոգ իւշ կիւրուհ տախի Պօնաբարթէնին նէգ
տինէ կէլպ, իլէրիւտէ միւշարալէյի քէնտի մէրամ վէ մագստէպէ
րինէ ճէլպ իթմէք խիւլնասը իլէ խըզվէթ վէ մուալէնէթլէրինի թէք
լէֆ իթմիլէր իտի, շաթտա միւթէտիլէր, « շիւքիւմէթէ սէն սա
» հիպ օլ, ապալէթ վէ հագգանիլէթէ մագրոււն պիր գանոււնսամ
» թանղիւմ էթ, վէ պիլլէ էմիլէթ պալըլա » տէյի աշիքեար պասթը
մէրամ խլէմիլէր իտի, Պօնաբարթէ իւշ կիւրուհին հիլէթ վէ ահ
վալինի վէղն վէ թագալիր իտէրէք, միւթէտիլ կիւրուհինէ մուվաֆա
գաթ կէօսթէրմէյի զինինտէ թէսավվուր վէ թէճիլլի իթմիլ իտի :

Սիւտիրէբը տախի պու իւչ կիւրգւհտէն միւթէհասիր օլուպ, Սուլէն վէ Կոհլե, վէթանտարար թէրաֆընը, Պարրաս չիւրիւքէր թէրաֆընը, վէ Սիւէյէս վէ Բօթէր Տիւգօ միւթէտիլէր թէրաֆընը թութմուշլար բոր: Կոհլե վէ Սուլէն Պօնաբարթէնին գատրինի պիւլէնլէրտէն օլուպ, տայիմա խրտմաթը ապէրլիյէտէ իսթիխտամլնա խահիշէր իսիլէր, վէ Պօնաբարթէնին հիւքիւմէթի ֆէսի իթմէք էֆէրարնտա պուլուհտուղուհու խէյալ խտէմէզլէր խտի, հաթտա Պօնաբարթէ իլէ Կոհլե պէյնինտէ, զրտագճա պիր ահպապլոգ տախի հասըլ օլուպ, պու իւլֆէթ ֆամիլէալէրինին պիր պիրի իլէ օլան մուհապլէթը սամիմլէլէրի իլէ տախի ան պէ ան թէզպէիւտ պուլմագտա իսի: Պունուհ մուղայիրի, Պարրաս, կիւն պէ կիւն միլլէթ նագարնտան տիւշտիւլինիւ, վէ միլլէթ պէյնինտէ գասար իւ հայթիէթի գալմատըղնը վէ եէրինէ Պօնաբարթէնին կէչէճէյինի հիսսի տէրէք, գալպինէ միւշարալէյ հագգընտա աշըրը ապավէթ վէ խուսուլմէթ բէյտա իթմիշ խտի, Պօնաբարթէ տախի պիւլ մուգապլէլէ Պարրասը մալըուր վէ թէնրէրվէր պիր զաթ պիլէրէք եիւզիւնիւ կէօրմէք իսթէմէյիպ քէնաիտինէ չիւրիւք լագապը թագմըշ բար: Իմ տի միւտիրանտան էն նուֆուզլուսու միւթէտիլ թէրաֆտարը օլան Սիւէյէս օլուպ, Բօթէր Տիւգօ տախի պունա թապլի խտի. կէչէն սէնէ միւտիրան հիւքիւմէթի թէհլէքէյէ կիրիֆթար օլտուգտա Սիւէյէսին ճահտ իւ իգտամի իլէ գուրթուլմուշ օլտուգուհտան, Սիւէյէս պայաղըճա հիւքիւմէթէ սահիպ կիպի օլուպ, պու պապտէ Պօնաբարթէյէ

1 ՊԵՆ ԷՆԻՈՒՈՒՆ ԳՐԱՆԱՍՏԱ ԳՐԱԿԻՆԸ ԹԷ
ՔԱՅՈՒՐԱՐԼԱՐԸ ՎԷ ՍԱԿԸՐ ԿՈՆՆԱ ԷՄՈՒՆ ԹԵՐԱՖ,
ՈՒՐԼԱՐ ՄԱՆԻՒ ՎԱՐԻՍԷՄՈՆ ԶԷՍԱՄԷԹԵՐԻ ՕՐՈՆ

Խղճը նույնի, Լազրեալաբը տախի քալէմէ ԿէԼ
մէյ իտի :

Թէգատտիւմ իԹմիշ կիպի օլտուղունտան, նէ Պօնաբարթէ Սիւէյէսէ վէ նէ տախի Սիւէյէս Պօնաբարթէյէ, միւգթէգայը րիգապէթ, հիւս, նիւ նազար իլէ պիրի պիրինէ պագամաղլար ըտը: Իքիսի տախի ագլ իւ պասիրէթ էսհապը օլտուղունտան զայիպանէլէրինտէն պիրի պիրինին էֆթեար վէ նիլէթինէ վագըֆ օլարապ պիրի պիրինին հարէ, քէթ վէ մուամէլաթընը թէճէսսիւս իԹմէտէ իտիլէր:

5. Պօնաբարթէ վէ Սիւէյէս իքիսի տախի սահիպի հիւքիւմէթ օլմագ միւրաորնտա իքիսինին տախի պիր պիրինէ էշէտորը իհԹիաճը վար ըտը: Սիւէյէստէ գուվէի թէսավլուր վէ Պօնաբարթէտէ գուվէի ֆիլիլէ վար իքէն, զուրուր վէ խօտբէսէնտիք, իքիսինտէ տախի բօլիԹիգա իճապաթընտան զիատէ գալպէրինէ հիւքմ իտիւպ իլք թէնէզիւլիւ հիշ պիրի գապուլ իտէմէյէրէք, պու մուամէլէյի պիւ մուգապէլէ պիր պիրինտէն պէրլէրլէր իտի: Պիր ախշամ Կոհիյէ միւտիրին խանէսինտէ պիրլէքտէ ախշամ Թաամընտա պուլունտուլար: Պօնաբարթէ վէ Սիւէյէս գարշը պէ գարշը աիւշիւշքէն Պօնաբարթէ Սիւէյէսին նէ պիր եիւզիւնէ պագտը նէ տէ պիր լագըրտը էթտի, Սիւէյէս տախի մուգապէլէսինտէ պուլունտուլ, Թաամտան սօղրա զազապը տէրունինտէն բիւր աթէշ օլմուշուտու: Սուֆրատան գարգտրգտան սօղրա « կէօրիւյօրմուսուլուլ շու քիւշիւք արսըզը, » տէտի Սիւէյէս ահպապլարնա քէնաինի թիւֆէնկէ թուԹտուրմա, » զա սէլահիլէթի օլան, պէնիմ կիպի պիր հիւքիւմէթ րէյիսինէ սէ » լամ պիլէ վէրմէյէ թէնէզիւլ իԹմէտի: » Իօթէտէ Պօնաբարթէ տախի քէնաի ահպապլարնա շու վէճհիլէ խիԹապ իԹմէքտէ իտի. « Համիլը ապըրը պու բաբասը հիւքիւմէթէ կէշիրտի¹: Իրուսիայա » աթմըլը պիր ստամ տըր պու, պիր ազ տահա սագընմազ իսէք » պիլիտէ սաթապիլիր: » Իշթէ ագլ իւ ֆիքրասէթին տէրէճէյի պալապընտա պուլունտան իքի րագիպ մէնֆաաթը մախսուսէլէրինտէն նաշի պիրի պիրինէ պու մէրթէպէ էտնա խուսումէթ իպրազնա մէճ պուր օլմուշար ըտը:

Իշթէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ Պարթապը չիւրիւյէ չըգարբպ,

¹ Սիւէյէս 1748 տէ տօղուպ 1836 տա վէ ֆաթ իԹմիշ տիր: 1792 տէ Շարթը քիլիսէսի պաշ բաբասը օլուպ, Ճիւմհուրիէթտէն էվիլէ օն ալթընճը Լուի ումուլի միլլէթ մէճիպէրինի թօփլաորդաա, պազը րէսալէրէր նէշի իլէ էէնի էֆթեարլէրէ վէ ահալլէ թէրաֆ տար օլտու, վէ պու սէպէպլէ բարիս ահալի սինտէն մուրախիսա ինԹիլապ օլունուպ մէճ լիգի մէքիւրէ կէօնտէրիլտիւ Բիշիլտուլէր վէ բաբասը օլ էսնատէ էսնաֆ թագըմը իլէ պիրլէճէտիլէրինտէն, իքիսինի տախի սալ մայարագ ագտը լմէճիսէ տէվամ իԹմէլէրինի էսնաֆա թէֆէիմ տուէն պու օլտու: Մէճիլ տէ իֆրաթ մէրթէպէտէ մէրի իւլ իպթըր իսէ տէ, նուԹգու օլմպըպ, մուպահաաթը տախի զայլէթ տագիք օլտուղունտան, գապա տահիլ քէնտինտէն պիր չէ ալթապահպըր:

Ճիւմհուր ուսուլի իւզրէ բաբաս Թանգիմա թընտա քէնտիսինի բարիս սէր փիգօրտս ինԹիլապ իԹտիլէր իսէ տէ, գապուլ իԹմէտի: 1792 տէ օն ալթընճը Լուիին գաթմէնէ գուրտ աթանպարն պիրի տէ պու օլտու: Իւշիւնճիւ սէնէ գանուսնամէսինէ իֆրաթ խուսումէթի օլտուղունտան, իղԹիատտէ միւ տիլլէր իլէ ուշուշամպըրա, Գարնօ, Պարթէլէ մի վէ Պարթաս նաման միւտիրլէրէ սալիմա առաւլէթ կէօսթէրտի, պու Ճիւմէ քէնտիսի տախի սօղրատան միւտիր օլուպ, Պօնաբարթէնին Մըրրտան ալտէթինէ թալիպ օլմուլարըն պաշ իտի: 18 Պրիմէր փագաադընտան սօղրա Պօնաբարթէ իլէ պէրապէր գօնալ օլտուղունտան, սալըր թէրճիւմէյը ահպիլի իլէրիւտէ նագլ օլունաճագ արը:

Սխեյէսէ տախի պարիտ մուամէլէ իպրազ իթմիշ իսէ տէ, Կօհիյէ վէ Տիւգոյու տախի իսթիմզաճ իտիւպ վէ նապզարընը եօգլայրպ, հիշ օլմազ իսէ քէնտիսինին տախի միւտիւ օլմասընա պուռնլարըն բըզալէրի օլուպ օլմասընընը քէշֆ իթմէք միւրատ իյլէմիշ իտի : Իւշիւնձիւ սէնէսի միւլքիյէ գանուռնամէսի միւճիպինձէ (սահիֆէ 43) Պօնաբարթէնին եաշը քիւշիւք օլտուղուռնտան, գանուռնձա միւտիւ օլմայաւ ձաղը աշիքեար իսէ տէ, պու պապտէ պիր միւսաատէ մէմուլ իտէր իտի : հաթտա գուտէմա վէ պէշեիւղէր մէճլիսի Պօնաբարթէյէ պու պապտէ պիր իմթիաղատ վէրմիշէր իտի : պու ճիւմլէ Կօհիյէ վէ Տիւգօ գանուռնամէնին հարֆընտան վաղ կէշմէյէճէքլէրինի պէյան իւտիւպ, միւտիւլիյէ գապուլ իսէմէյէճէքլէրինի տախի քէնտիսինէ թագրիր իթմիշէր իտի :

Հաթտա Կօհիյէ վէ Սուլէն միւտիւլէր, Պօնաբարթէնին իֆրաթ հիւքիւմէթէ թալիպիյէթինէ վապըֆ օլարապ, հապընտա շիւպհէ վէ վէսվէսէյէ կիրիֆթար օլուպ, քէնտիսինէ պիր գօմանտա վէրէրէք Խարիստէն ուզազլանմասընա վէ օրտուլարըն պիրինէ կէօնալէրլմէսինէ տախի միւրատ իյլէմիշէր իտի : Կնձապ Սխեյէս պու թէսպիրէ գարշը կէլիպ, « Պօնաբարթէյի օրտույա կէօնալէրիպ տէ եէնիտէն » շէրէֆ գազանտըրըպ, եէնիտէն իսմինի սէյլէթտիրէճէք եէրսէ, « պանա գալսա լապըրտընը պիլէ իթմէյիպ, պիր քէօշէտէ մէթրուք » պրաղարապ իսմ վէ զեքրինի պիւթիւն պիւթիւնէ ունուլթուռն » ռուպ մահվ իթտիրմէք միւրաճձահ տըր » տէտի : Պարրաս տա լազըրտըյա գարըշըպ, « Ղէնէրալ Պօնաբարթէ Իթալիատա էօյլէ պիր » եիւքիւնիւ թուլթմուշ տուր քի, պուռնտան պէյլէ օրտուլարա կիթ » մէյի հաճէթ պիլէ իթմէզ » տէտի : Կիհայէթ վիէք չօգ միւզաքէրաթտէն սօղրա Պօնաբարթէյի մէճլիսէ տալլէթ իթմէյէ, վէ հանիլը գօմանտայը ալմապ իսթէր իսէ քէնտի բէյինէ իհալէ իթմէյէ գարար վէրտիլէր :

Պօնաբարթէ էրթէսի կիւնիւ մէճլիսէ տալլէթ օլուռնուպ, միւտիւրանըն հուզուրուռնա չըգտը, վէ միւտիւրանէ պէքլէմէյէրէք քէնտիսի քէլամէ աղազ իտիւպ հապընտա ըզհար օլուռնա խուսուլմէթ վէ ատալլէթտէն աճը աճը շիքէայէթլէր իթտիքտէն սօղրա, Պարրասըն եիւզիւնէ պազըպ մաղըրուրանէ պիր թալը իյլէ, « պէլի . Իթալիատա » եիւքիւմիւ թուլթտուլմ, լաքին ճիւմհուրուռն սըրթընտան չըգմատը » տէտի, վէ պուռնու տէմէքլէ միւտիւլէրին խազինէյի ճիւմհուրու գուրուլթմուշ օլտուգլարընը եիւզլէրինէ վուրմագ իսթէմիշ իտի : () պիր միւտիւլէր լազըրտըր չէվլիրիպ, « պիզ էյի պիլլիրիզ քի սէն Իթալիա » տան ֆիւթուհաթ թէֆնէսինտէն պաշգա պիր տէֆինէ պէրապէր » կէթիլմէտլին » տէյիպ կէյնիւնիւ ալտըլար, պատէհու քէնտիսինի պիր սէրապէրլիք մէսնէտինտէ կէօրմէք արղուլէրինի պէյան իաիւպ, հսնկը գօմանտայը իսթէր իսէ խապէր վէրմէսինի մաթրուպ իյլէտիլէր : Պօնաբարթէ պարիտ ճէվապլար վէրիպ, օրտուռնու զահմէթ վէ մէլազգաթլէրինտէն հէնիւզ գուրթուլմուշ, վէ խասթամիզաճ օլտուլուռն վէ թէպտիլի հալա վէ իգլիմ իլէ միւպթէլա օլտուղու մա-

րազլար տահա զհատէ արթմը, վէ ապերի խըզմէթինէ՝ մէճալը գալէ մամը օլտուղունու վէսիլէ իտէրէք գօմանաա գապուլ իթմէյիպ վէ զհատէ լազըրտըյա տախի կիրիլմէյերէք տըշարը ֆըրլատը: Պու միւլ քեալէ մէտէն, իբի թէրաֆտա պիրի պիրինին ֆիքրինի էյիտէն աղնա յըպ միւլիպինճէ հարէքէթ իթմէյէ պաշտարար:

Պօնաբարթէ միւտիրան հուզուրունտան չըգտըգտան սօղրա գայպ իտէճէք վազըթ գալմամը օլտուղունու էյիտէն աղնատը. գարտաշ լարը, ահպապլարը վէ սայրը մահրէմը էսրարլարը տախի, եանի Րէ տէրէք, Րէալ, Րէնեօ, Պրիւն, թալլեբրան վէ էմապլէրի տախի քէն տիսինէ թաճիլ կէօսթէրիպ, մէճլիս ազալարնտան քէնտինէ թէրաֆ տար գազանտըգլարը միւլթէպէր զաթլարը տախի կէթիրիպ իպրազ իթմէքտէ իտիլէր: Պէշէիւզէր մէճլիսինտէն Պուլէ տըլա Սէօրթ, Կօտէն, Շազալ, Գապանի, Շէնիէ, վէ գուտէմա մէճլիսինտէն, Գօրնիւտէ, Լըմէրսիէ, Պօրկիւ, Տօնիւ վէ սայրըլէրի Պօնաբար թէյէ թէրաֆտար օլուպ, մուավէնէթլէրինի վատ իթմիլէր իտի. պուլ ճիւմլէ Պօնաբարթէնին Սիւէյէս իլէ պիրլէմէսինի ճիւմլէսի ար զու իտիւպ, մէյտանտա պուլնտան զհատէ պիր կիւլիւք գալմամը ըտը: Պօնաբարթէ քէնտիսի տախի պուլնու աղնայըպ, հէր ֆէտա քեարըգտան զհատէ պուլ խուսուս նէֆսինէ կիւլ կէլիրտի: Լնճագ թալլեբրան կիպի ճէրպէզէլի պիր զաթ ինտինտէ չէթին շէյ օլմամ տըղընտան, թէվասիւթէ պաշտար, վէ տիրայէթ վէ ֆէթանէթը ֆայիգէսի վասէթասը իլէ ազ վազըթ պէյնինտէ րագիպէյն մէյանէ սինտէ իթթիֆագը քեամիլէ հաուլ իթտիրտի. վէ Պրանսայա եէնի վէ գուլվէթլիւ պիր գանուլնամէ վէրմէյէ գարար վէրիպ, Պօնա բարթէ վէ Սիւէյէս իբիսի տախի էլ էլէ վէրէրէք պիրի պիրլէրինէ մուավին օլմաղա սէօզ պաղլատարար:

6. Պօնաբարթէ Սիւէյէս իլէ իթթիֆագ իթտիքալէն սօղրա տա խի, Պարրասա պէրուտէթ վէ Կօհիլէ վէ Սուլէնէ իւնսիլէթ վէ իւ թիֆաթ իպրազ իթմէքտէ օլտու: Պուլէ մէլուֆ օլտուղու ագը պէթ էնտիլլիլէ Պօնաբարթէնին նուֆուլ վէ իգպալը աթիլէսինի քէշֆ վէ իսթիլրաճ խիւպ, Պարրասըն տախի պէնտէսի օլտուղուն տան, իբիսինի տախի թէրք իտէմէյիպ, պէյհուտէ եէրտէ իբիսինին իթթիֆագընա չալըճմագտա իտի: Պու ճիւմլէ Պօնաբարթէնին եօ լունու տահա սահիհ կէօրէրէք, սայրէսինտէն այրըմայըպ վէ Պար րաս հագգընտա տայիմա հիւսնիւ թէվէճճիւհիւ տավէթ իթմէյէ սայ իտիւպ, Րէալ վէ Պրիւի վէ Պօնաբարթէնին ահպապլարընը տա խի քէնտինէ մուավին ալմը ըտը. վէ պուլ վէճիլէ Պօնաբարթէյի իսկեաթ իթմիշ գըլասը իլէ, թըլլիյնի էվիլ 30 ունտա Պարրասըն գօնաղընտա պիր զիյաֆէթ թէրթիպ իտիւպ, Պօնաբարթէյի տախի տավէթ իթտիրտի: Թաամտան սօղրա Պարրաս վէ Պօնաբարթէ սէօհ պէթէ պաշալըպ, իբիսի տախի պիրի պիրինին գալպէն աջըմասընա պէքլէրլէր իտի. նիհայէթ Պարրաս քէլամէ աղազ իտիւպ, անճագ սաֆտէրուն օլմատըղընտան էն գաստէն քէնտի զաթլընտան թաճիլ քէ կէօսթէրիպ, խասթա, եօրղուն վէ մանսուպտան օսանմը կիպի

կէօրինաւ, վէ պուռնարը տէմէքլէ էլպէթտէ Պօնաբարթէ լազրու սրաւնը գարշըլար մէմուլինտէ խտի . Պօնաբարթէ իսէ , էվլէթ , հալլը , վէ պուռնա էմսալ ճէվապլարտան պաշգա սէօզ սէօյլէմէաիքտէ , Պարրաս թէքրարլայրպ վէ ճիւմհուրուն նիզամսրղըղնտան պահա իտիւպ , պու հիւքիւմէթի պիր միւգթէտիր ատամ էլինէ վէրմէք լազըմ կէլտիյինի , վէ պու սրրատա պիր բէիս նասպ իթմէք իճասպ իթտիյինի , վէ հէր նէ գատար գալպինտէն քէնտի զաթընը բէիպլէ միւնասիպ կէօրմիւշ իսէ տէ , քէնտի իսմինի տէ վէրմէիպ , մէսէլա ճէնէրալ Հէտուվիլ կիպի պիր զաթըն բէիս օլմասընը օրթայա աթարըտը , ճէնէրալ Հէտուվիլ պօշ պիր ատամ օլտուղունտան , Պօնաբարթէ բէիպլէ սէն միւսթահագգսըն տէյի ճէվապ վէրէճէյինի պէքլէր իտի Պարրաս : Պօնաբարթէ իսէ պուռնա տա պիր շէյ թընմատրգտա , “ Հէլէ սիզ ճէնէրալ . տէաի Պարրաս , էյի պիլիրիմ քի օրտույա կիտիպ վէ եէնիտէն եէնիյէ Պրանայա շան վէ շէրէֆ գազանրպ , “ վէթանըմըղը իգպալը սապըգէսինէ թէրֆի իսէճէքսինիզ . պէն տաւ “ իս չիֆթիյիմէ չէքիլիպ թասհիհի միզաճըմա տէվամ իտէրիմ , նէ “ չարէ “ տէաի : Պօնաբարթէ տէքէ կէլիր ատամ օլմատրղընտան , տիգաիգ Պարրասըն եիւղիւնէ պագըպ օրթընը չէվիրտի . վէ պուռնուն իւգէրինէ Պարրաս պիր լաֆղ տահա սէօյլէմէիպ , Պօնաբարթէ տաիսի ճէմիթտէն տըշարը չըգտը , վէ օտղըու իւգսէնպուրղա կէլիպ վէ Սիյէյէսի պուլուպ , արթըգ եաղընըղ քէնտիսի իլէ պիլլէրտէ ֆիլիալ թէ պաշպաճաղընը թէյքիտ իթաիքտէ , թէքրար էլէլէ վէրիպ , թէպէտուիւլիւ հիւքիւմէթէ տայիր հէր պիր թէրթիպաթը օ կէճէ եէնիտէն գարարլաշարըրար . վէ իճրատընը տաիսի պրիւմէր այըն օն սէքիլինճի կիւնիւնէ (թըշոյնի սանի 9) պըրագըպ , պիրի պիրինտէն մէմուռնէն մուֆարէգէթ իլէաիլէր :

Պօնաբարթէ կէճէլէյին խանէսինէ կէլտիքտէ , Պուշէյի վէ Վալը վէ Պարրասըն սայրը տհպապլարընը օտատընտա պուլտու : “ իյ նէ “ տէրսինիզ տէտի Պօնաբարթէ պուռնարա . սիլին Պարրասընըղ պաւ “ նա նէ թէքլիֆ իթսէ էյի տիր . ճիւմհուրա պիր բէիս լաղըմըմըշ , “ վէ պու բէիս տէ ճէնէրալ Հէտուվիլ , եանի քէնտիսի Պարրաս օլմաւ “ ըյըմըշ , պէօյլէ ատամ իլէ պէնիմ իշիմ օլմաւ “ :

Պարրասըն տօսթլարը իւսթէ լազրուր կէթիլիպ , պու համագալթընը գաթաթմայա չարշտըլար . վէ Պօնաբարթէ տաիսի իշինի պիլտիլինտէն ըսրար իթմէաիքտէ , պաշգա մուպահատա իլէ վագըթ կէչիրաիլէր . վէ մէճիւ տաղըրըղտա , Պուշէ տէրագապ Պարրաս կիտիպ , վագի օլան խօտպինլինտէն աօլսըր քէնտիսինի թէքտիր իլէլտի , վէ միւճիպինճէ էրթէսի ստպահըսը Պարրաս Պօնաբարթէնին նէղտինէ կէլիպ աիշումբի քէլամլարընտան իթիգար իտէրէք , հէր թէտպիրտէ քէնտիսինէ մուալէնէթիլի թէքլիֆ իլէտի իսէ տէ , իշիշտէն կէլմիշ օլտուղունտան , Պօնաբարթէ գուլագ ասմայրպ թիւրահաթտան լազրուրըրար իթտի , վէ Պարրասա թագլիտ օլմագ իւղրէ , “ պէն տէ նոմիղաճ , վէ ալիլ վիւճուտում , ինսանլարտան , վէ մանսուպ “ լարընտան օսանմըլըմ “ տէտի : Պարրաս օ անտէ իշինին պիթտիլինի

աղնատը . վէ միւտտէթը էօմրիւնիւ հիյլէ վէ տէսիսէ իլէ կէշիրմիշ օլտուղունտան , վէթանտար , միւթէտիլ , չիւրիւք , գրալ թերաֆ տարլարը , հիշ պիրինին էօնիւնտէ եիւղիւ տէ գալմամը ըտը . իմսի նաղարը ամմէ իլէ պերապէր հիւքիւմէթաէն տախի տիւչէճէյինի րա նա ֆէհմ իտիւպ , պու րատտէտէ րիա իլէ մէսթուր օլան ճիպիլլէթիւ նի աշիքեարէ վուրուպ սուգուլթու մէղէլլէթինի պիր գաչ միլիոն ֆրանգա սաթըն ալտը , քի իլէրիւտէ պասթ իւ պէյան գրլընա ճագ տըր :

7° . Պօնաբարթէ , Բարիսէ այագ պասալը օն պէշ կիւն մուրուր իթմէղտէն , մսթուլի վէճհիլէ հէր պիր շէյ թէրթիպինէ կիրմիշ վէ հաղըր ըտը . Պէրթիէ , Լան վէ Վիւրաթ , պէհէր եէվմ սայըր ապէրի զապըթանընը քէնտի թէրաֆընա ճէլպ իթմէքտէ իտիլէր . պունլար տան ֆագաթ Պէրնաուօթ , հասէս վէ գըղանճըլգտան , Դուրտան , իֆրաթ ճիւմհուրիէթ թէրաֆտարը օլտուղունտան , վէ ()թո , Դա գօպէնլէրէ մէյեալ պուլունտուղունտան , Պօնաբարթէ իլէ իթթիւ ֆագ իտէմէյիպ , հաթտա պու պապտէ վագի օլան շիւպհէ վէ վէս վէսէլէրինէ կէրէք վէթանտարլարը վէ կէրէք պէշիւղէր մէճլիսի ա զալարընտան պաղըլարընը տախի իլհագ իթմիլլէր իտի : Ընճագ զապը թանըն էքսէրիլէթի , վէ ճէնէրալ Վօրօ , վէ միլլէթ ապէրի զապը թանը , քէնտինէ թէրաֆկիր օլուպ Դօղէֆ վէ Լիւսիէն գարաաշաւ րընըն տէլայէթի իլէ իքի մէճլիստէն տախի պէհէր կիւն եէնիտէն եէնիլէ աղալար վէ մէմուրլար բօլթիպաաընա թապի օլմագտա ի տիլէր :

Թըշքիլինի սանինին պէշինտէ Պօնաբարթէ , թէրթիպաթըն պիլ ֆիլ իճրասը իչիւն լաղըմ կէլէն թէտապիրին միւզաքէրաթը զըմնըն տա Վիյէյէսին նէզտինէ կէլոի : Պօնաբարթէ մուգատուէմա Բթալիա տան մուզաֆֆարէն ավաէթ իթտիքտէ իքի մէճլիս պիրլըրտէ քէնտի սինէ զիյաֆէթ վէրմիշ օլտուգլարընտան օ կիւնիւ իչիւն տախի պէյլ լէ պիր զիյաֆէթ թէրթիպ իտէճէքլէր իտի : Ընճագ պէշիւղէր մէճ լիսի աղալարը սօղրատան Պօնաբարթէ հագգընտա շիւպհէլէնմիշ օ լուպ զիյաֆէթի մէքս իթմիշ օլտուգլարընտան , պունուն իւղէ րինէ Պօնաբարթէյէ թէրաֆտար օլան մէճլիս աղալարընտան ալթը եիւղ գատարը երֆանէյէ չըքըշըպ , օլ էսնատէ Վալօնա թահվիլ օ լունան մէշուր վէ վասի Վէն Վիւլլիս քիլիսէսինտէ պիր պէյիւք զիյաֆէթ թէրթիպ իտիւպ , Պօնաբարթէյի տախի տալլէթ իթտիլէր : Պու ճիւմլէ նէշէլի պիր մէճլիս օլմայըպ հէրքէս սիւքիւթ իլէ պիրի պիրինին գալլ իւ հարէքէթինի թէճէսսիւս իթմէքտէ օլտուլար . վէ քիմնէ պիրի պիրինէ աշըլամատը :

Կիլլիտէն պիր պէյիւք զարպը տէսթ հաղըրլանտըղը , վէ պունա հիսսէտար օլանլարըն պիր մըգտաշը տա սուֆրատա պուլունտուղու զանն իտէրսին քի հիսսի թապիի իլէ ճիւմլէնին մալիւմիւ օլմուշու տու : Պօնաբարթէ տախի միւղթէրիպ վէ միւթէֆէքքիր իտի , վէ տօղըրուսու հագգը տա վարլտը , զիրա պու սուֆրատան գալգար գալգմաղ , հիւքիւմէթը ճիւմհուրուն նասը վէ նէ վագըթ ֆէսիս օ

լունաճաղընա տայիր Սիւէյէս իլէ մէշլէրէթ իտէճէքտի : Իմոյ թաւմ պիթէր պիթմէղ Պօնաբարթէ սուֆրատան գալգըպ վէ Պէրթիյէ իլէ մասանըն էթրաֆընը պիր էքի.քէրէ տօլաշըպ մէճլիս ազալարը իլէ պիր գաշ չիֆթ սէօհպէթ իթտիքտէն սօղրա միւսթաաճէլէն խուրուճ իլէտի :

Պօնաբարթէ տէր ագապ Սիւէյէսին գօնաղընա կէլիպ, օրատա սօն թէրթիպլէրի շու վէճհիլէ գարարլաշարրուրար : Սիւտիրան հիւ.քիւմէթի լաղվ օլուպ, վէ մէճլիսլէր իւշ այ թաթիլ իտիւպ, պէշ միւտիր եէրինէ մուվազգաթէն իւշ գօնսիւլ նասպ օլունաճագ, վէ մէգքիւր իւշ գօնսիւլ միւտտէթը մէգպուրէ զարֆընտա ճիւմհուրու միւսթագիլանէ իտարէ իտիւպ, պիր տէ պիր գանուենամէյի միւլ.քիյէ գալէմէ ալաճագլար, վէ Պօնաբարթէ Սիւէյէս վէ Րօթէր Տիւ.գօ իւշիւ տէ գօնսիւլ նասպ օլաճագլար ըտը. թէրթիպլար պու վէճհիլէ գարարլաշարրուրգտան սօղրա իճրաաթը ֆիլիլիյէսինի տախի պաշ գաճա թէգէքքիւր իլէտիլէր : Սիւէյէս գուտէմա մէճլիսի էքսէրիյէ.թինին քէնտի թէրաֆտարը օլտուղունտան էմին իտի : Իքի մէճլիս տախի յապօպէնլէրին վէ Վէթանտարլարըն պիր զարպը տէսթինտէն էօթէտէն պէրիւ գօրգմագտա օլտուգլարընտան, էն գաստէն պու գօրգու արթըրըպ հագիգէթէն նաս թէրաֆընտան մէճլիսլէրէ սա.պըգը վէճհիլէ պիր հիւճիւմ կէօրիւնիւյօր կիպի հալաաիսլէր չըգա.րըլաճագ ըտը : Սէճլիսին մուհաֆազասընա մէմուր օլան գօմիսսիօն ազալարը պիւթիւն Սիւէյէսին պէնտէլէրի օլտուգլարընտան, պու գօրգույու վէսիլէ իտէրէք պէշէիւղլէր մէճլիսին Րարիստէն գալ.տըրըպ Սէն Գլու¹ սէրայընա նագլ օլունմասընը թէքլիֆ իտէճէք.լէր, վէ գանուենամէ միւճիպինճէ տախի մէճլիսին պիր մահալտէն պիր մահալէ նագլինէ բուխսաթը օլտուղունտան, պու թէտպիր գա.նունա տախի մուղայիր կէլլէյէճէքտի :

Սէճլիսին Րարիստէն էմինթէթ վէ սէլամէթլէ Սէն Գլուեա նագլը իշիւն Պօնաբարթէ մուհաֆազա ապէրինէ գօմանտան նասպ օլաճագ, վէ գուտէմա մէճլիսի տախի Պօնաբարթէյի 17 ինճի ֆըրգայը ապէ.րիյէյէ եանի պիւթիւն Րարիս ապէրինէ գօմանտան նասպ իտէճէք : Վէ Պօնաբարթէ պու ապէր իլէ մէճլիսի Սէն Գլուեա կէօթիւր.տիւքտէն սօղրա օրատա մէճլիսին էթրաֆընը չէվիլիպ, իւշ գօնսիւլ նասպընըն էմինամէսինի ճէպրէն տախի էլլէրինտէն ալապիլէճէքտի : Սիւէյէս վէ Րօթէր Տիւ.գօ օ կիւն միւտիրլէքտէն իսթիֆա իտէճէքլէր, վէ Կօհիյէնին վէ եախօտ Սուլէնին վէ Պարրասըն իսթիֆալէրի տախի էլտէ կիպի իտի. պու վէճհիլէ միւտիրանտէ էքսէրիյէթ գալ.մայարագ հիւքիւմէթլէրի տախի գալմայաճագտը, վէ պու սըրատա պէշէիւղլէր մէճլիսի մուլթազա իւշ գօնսիւլլէ նասպ իթմէյէ մէճ

¹ Սէն Գլու, Բարիօն օրթասընտան կէ.շէն Սէն նէհրինին սօլ քէնարընտա, վէ Բա.րիստէն իւշ սաաթ գատար ուզագտա պիր էօկի գասապա օլուպ, պուրատա վագթը իլէ գարտիսալ սէրայը օլան պիր էպինէյի ճէսիմէյի

Ֆրանսըզ գրալարը, վէ Օրլէան տուգալարը թէլէին իտէրէք գրալ սէրայընա թահվիլ իթ.միլլէր, վէ Սէն Գլու սէրայը թէսիլէ օլու.նարագ հալա պագի տիր. վէ պիր միւֆէրրիհ վէ ալա եալ սէրայը տըր :

պուր օլաճագարտոր, պուռնարըն քեաֆֆէսինին իճրասը Պրիւմէրին 18 ինճի կիւնիւնէ պրրաղըլպ, եէվմը մէգքիւրտէ մէճլիսին նազլի էմրնամէսի զուհուր իտիւպ էրթէսի կիւնիւ տախի ագտը մէճլիս օլաճագտը: Պօնաբարթէ վէ Սիւէյէս մէմուրիյէթլէրի տախի թագսիմ իտիւպ, էմրնամէյը մէգքիւրիւն թահսիլինի Սիւէյէս, վէ մէճլիսին պիլէմիլիէ թիւիլէրի սէրայընտան Սէն Գլու սէրայընա նազլինի Պօնաբարթէ իւզէրլէրինէ ալտըլար: Իշթէ պու վէճհիլէ հէր պիր շէյ գարարլաշարըրլորդտան սօղըա, Սիւէյէս վէ Պօնաբարթէ պիրի պիւրինտէն մուֆարէգէթ իյէտիլէր: Պիւթիւն Բարիս ահալիսի պու զարպը տէսթի հիսս իտիւպ, իճրասընա մուռնթագըր իքէն եալընըլ խարիճի իթթիֆագտա գալան իւշ միւտիւր զաֆլէթտէ գալըպ պիր շէյէ վագըֆ տէյիլ իտիլէր, հաթտա էօթէտէն պէրուտէն խապէր վէրիլտիսի հալտէ տախի ինանմագ կէլմէզաի քէնտիլէրինէ: Պուշէ, Բօլիս նազըրը օլտուզուռնտան հէր պիր շէյէ վագըֆ իսէ տէ պասիւրէթ էսհապընտան օլտուզուռնտան Պօնաբարթէնին զալիպ կէլէճէյիւնի քէշֆ իտէրէք, Կօհիլէ վէ Սուլէնէ պիր շէյ աշմաուր, Պուշէ պու սիւքիւթիւ իհթիար իթմէմիշ օլտա Պօնաբարթէ վէ Սիւէյէսին պու իշի պաշա չըգարմալարը զայէթ ալըր վէ մուխաթարալը տա օլապիլըրտի:

Պուտէմա մէճլիսի նազըրլարը Պրիւմէր այըն օն եէտինճի կէճէսի մէգքիւր էմրնամէյի թահսիլ իթմէք իւզըն պէյնլէրինտէ շուրա իթտիլէր վէ ահալինին կէճէլէյին մէճլիս տայրէսինտէ ըլըգ կէօրիւպտէ պիր շէյ չագմամասը իշիւն սէրայըն գանատըլար վէ բէրտէլէրինի տալի գաբատըլար, պատէլ միւզաքէրէ, թէգքիւրէլէր եազըպ գուտէմա մէճլիսինի ալաֆրանկա ստաթ եէտիտէ, վէ պէշէիւզլէր մէճլիսիւնի օն պիրտէ ագտը մէշվէրէթէ տավէթ իթտիլէր, պու վէճհիլէ պէշէիւզլէր թօփլանմաղտան, տիվանը գուտէմատէն մէճլիսին նագլի էմրնամէսի զուհուր իտէրէք, պէշէիւզլէր միւզաքէրէյէ օթուրա մայաճագար ըտը, բէք մուխալիֆէթ մէմուլ իթտիլէրի ազալարա տա տավէթ թէսքիւրէսի կէօնտէրմէտիլէր¹:

Պօնաբարթէ տախի քէնտի թէրաֆընտան էլտէն կէլէնի տիրիղ իթմէյիպ հէր պիր իհթիաթէ բիայէթ իթմիշ իտի, տօգուզուռնճու ալայըն միրալայը Սէպասթիանիյի կէօնտէրիպ ալայըն զիւմիւնիւ աղ նամագ իսթէտի, պու ալայ տէօրթ եիւղ աթըլտան վէ ալթըր եիւղ փիատէտէն միւրէթթէպ իտի, իշլէրինտէ խայըճա եէնի եաղըլմըշ

¹ Գանուռնամէ միւճլիպինճէ իքի մէճլիսին տախի պիր մահալտէն ախէր մահալէ նագլի միւֆէրն օլուպ, ֆագաթ պէյլէ պիր էմրնամէ գուտէմա մէճլիսինտէն զուհուր իթտիլի կիպի, իքի մէճլիս ազալարընն տախի էօթէյէ պէրիլիէ թօփլանըպ մէճլիս իթմէյէ սէլահիլէթլէրի օլամայաճագտը: Իմտի ալաֆրանկա տաթ եէտիտէ գուտէմա մէճլիսի, իքի մէճլիսին տախի Սէն Գլու սէրայընա նագլի իշիւն էմրնամէ նէշը իթտիլի կիպի, պէշէիւզլէր մէճլիսի ստաթ օն պիրտէ թօփլանտըլար տախի, Էշվէրէթ վէ միւզաքէրէ իտէմէյէճէքլէրին:

տէն, պիթթագի տաղըլմալարը վէ սօղըառան Սէն Գլու սէրայընա թօփլանմալարը լազըմ կէլէճէքտի. եօստա, պէշէիւզլէր մէճլիսի սալըլը վէճհիլէ թիւիլէրի սէրայընա թօփլա նըպ միւզաքէրէյէ տէվտ իտէպիլմիշ օլալար զաթէն թէթիքտէ պուլուռնտուգլարընտան, Պօնաբարթէնին թէտպիլիլին աղալար, իհթիմալ տըր մէնինէ տախի մուվաֆֆագ օլապիլըլէր իտի: Գուտէմա մէճլիսինին Պօնաբարթէյէ մէյէ եալ պուլուռնմալար, Սիւէյէսի վէ Պօնաբարթէյի պու թէհլէքէտէն գուրթարմըշ տըր:

տէլի գանձը վար իսէ տէ , լագըրար , Արգօլ , վէ Ռիօլիյի կէօր միւշ էսկի Ռթալիա սօլթաթլարընտա պիթէր իտի : Սիրալայ Սէպաս թիանի , ալայընտան էմին օլուպ միւճիպինճէ Պօնաբարթէյէ խապէր վէրոտի : Լըթէսի կիւնիւ Սէպասթիանի սոլ ալայը ալըպ , մուայեէնէ վէսիլէսի իլէ պիր ազընը Ռէօլիւսիօն մէյտանընա վէ պիր ազընը Թիւիլէրրի պաղէլէրինէ սաֆֆը հարպ իւզըն տիզտիքաէն սօղրա քէնտիսի տախի իքի եիւզ աթը իլէ կէլիպ Պօնաբարթէնին սաքին օլ տուղու Շանթըրէն սօգազընըն իքի ազընը թուլթաճաղըր : Վէ հէր քիմ պու սօգաղա կիրէր իսէ սէրպէսթճէ սալը վէրիլիպ , ֆապաթ քիմսէյի տըշարը չըգարմամագ իւզըն ապէրէ թէնպիհ օլունմու շուտու :

Պօնաբարթէ պաշգա ալայլարըն միրալայլարընա վէ մուգատտէմա քէնտիսի կէօրմէք իսթէյէն զապըթանըն քեաֆֆէսինէ խապէր վէրիպ , էրթէսի սապահ էրքէնճէ քէնտիլէրինի մուայեէնէ իսթէյինի պիլտիրմիշ , վէ պէօլէ վագըթսըզ մուայեէնէյէ տախի , ապը եօգ տան պիր եօլճուլուգ սէպէպ կէօսթէրմիշ իտի : Պօնաբարթէ օ կէճէ պիր եապէր տախի կէօնտէրիպ Ռարիս գօմանտանը Լըֆէպլիի տախի էրթէսի կիւնիւ սապահըն սաաթ ալթըսընտա գօնազընա տալէթ իւլէտի : Պէրնատթ վէ ()թրօ , վէթանտար թէրաֆիլիլէրինտէն պուլ լունտուգլարընտան պունլարա խապէր վէրիլմէտի , վէ միւտիրանտան Կօհիյէյի տախի ալլնտըրմագ իւզըն , Պօնաբարթէ մատամասըն կէօն տէրիպ , էրթէսի կիւնիւ սաաթ սէքիզըն պիրլքստէ գահվէալթըյա տալէթ իլէտի :

8. Պրիւմէրին օն սէքիլինճի կիւնիւ Ռարիսին իլլնտէ սապահ լայըն (թըրիյնի սանի 8) հէր թէրաֆտան պիր ապէրի հարէքէթ միւշահէտէ օլունմայա պաշաուր , հէր քէս պիրի պիրինին Պօնաբար թէ խանէսինէ տալէթ օլունտուղունտան խապէրաար օլմատըգլարընտան , պու հարէքէթէ քէնտիլէրի տախի թաաճիւպ իտէրլէր իտի : Վաֆիր աթը պէօլիւքլէրի Պուլլար ճատտէլէրինի թուլթմուշ , Ռարիստէ նէ գատար ճէնէրալ վէ զապիթ վար իսէ պէօլիւք ունիֆօր մալարը իլէ Շանթըրէն սօգազընա կիթմէքտէ , գուտէմա մէճլիսի ազարարընտան էսրարա վագըֆ օլմայանլար պու ֆէվգ էլ ատէ զալա պաղըա թաաճիւպ իտէրէք Թիւիլէրրի սէրայընա վէ մէճլիս տայրէլէրինէ թօփլանմագտա իտիլէր : Պէշէիւզլէր մէճլիսինին էքսէրիյէ թի , միւտիրանտան Կօհիյէ , Մուլէն , վէ Պարրաս , պիր շէյտէն խապէրտար տէյիլ իտիլէր : Լալընըզ Սիյէյէս , պիր գաշ վագըթտան պէրիւ աթա պլինմէք էօրէնտիլինտէն , պունու վէսիլէ իտէրէք աթընա պլինիպ Րօթէր Տիւգօ իլէ Թիւիլէրրի սէրայընա ազլմէթ իլէտի :

Ահայը մէզքիւրտէ գուտէմա մէճլիսի թօփլանտըզը կիպի , Սիյէյէս վէ Պօնաբարթէնին թէրթիպի իւզըն նէզարէթ գօմիսսիօնուրէյիսի , քէլամէ աղազ իտիւպ , պիր միւտաթթտէն պէրիւ Ռարիստէն վէ էյալէթլէրտէն պիր թագըմ էրպապը ֆէսաու , էօթէյէ պէրիւյէ թօփլանարագ պիր ֆըթրէթ չըգարմագ , վէ միլլէթ վիւքէլասը ճէ միլլէթի սայըլան մէճլիսլէրի տաղըթմագ կիպի մէշվէրէթլէրտէ պու

լունտուգլարը մալիւմիւմիւզ օլմուշուր տէտի : Գօրնէ նամ աղա , թերթիւս իւզըէ ճէվապ վէրիւս , մատամքի պէջլէ տիր , մէճլիսլէրին էլինտէ տախի ճիւմհուրու մուխաթարատան գուրթարաճագ գուվէ վէթ եօգ տէյիլտիր , պու գուվվէթի մէյտանա չըգարմալըղ տէտի , պունուէն իւզէրինէ պիր աղ միւզաբէրէ օլուպ , մէճլիսլէրի էրպապը ֆէսատըն էլինտէն գուրթարմագ իչիւն , Սէն Գլու սէրայընա նագլ օլունմասը , վէ Բարիսին նիզամ վէ մուհաֆագա վէ միլլէթ ապէրիւ նին Պօնաբարթէ կիպի մահիր վէ միւգթէտիր պիր ճէնէրալըն գօ մանտասընա վէրիլմէսի , վէ պու վէճիլէ կէրէք մէճլիսլէրի , վէ կէրէք պիւթիւն մէմլէքէթէ պիր էմիլլէթ հասըլ օլմասը թէքլիֆ օլուն տու : Պու թէքլիֆլէրի աուլար տուլմաղ մէճլիստէ պիր զուլլուլէ վէ գիլիւ գալ տըր պաշատը , Գօրնիւտէ , լըպրէօն , Պարկ , Բէնեէ վէ սայըր աղալար բրթթէսթօ իթտիլէր , անճագ Պօնաբարթէնին իւ մի ճիւմլէ ինտինտէ մագպուլ վէ միւհթէրէմ օլտուղունտան , էք սէրիլլէթ թէքլիֆի գապուլ իտիւպ , սաաթ սէքիլտէ էմրնամէլէր զուհուր իլլէտի¹ : Պու էմրնամէլէր միւճիպինճէ օ կիւն իքի մէճլիս տախի Սէն Գլու սէրայընա նագլ օլունուպ էրթէսի կիւնիւ էջլէ վագթը , ապտըր մէշլէրէթէ մուպաշէրէթ իտէճէքլէր իտի , վէ ճէնէրալ Պօնաբարթէ պիւթիւն ապէրէ գօմանտան նասպ օլունուպ , ճէնէրալ լըֆէպվը տախի մայէթէթինէ վէրիլէճէքաի : Իմտի պու վէճիլէ Պօնաբարթէյէ տախի պիր խատէմէ իրսալ օլունուպ , պիղգաթ կէլիւպ պու էմրնամէյի ալմագ , վէ միւճիպինճէ իճրասընա տէվամ , վէ ճիւմհուրէ սատագաթ եէմինինի լըֆա իթմէք իւզըէ տալլէթ կէօնտէրիլմիշ իտի :

Իսատէմէ Պօնաբարթէնին սաքին օլտուղու սօգաղա կիրտիքտէ , սիւհա իւզէրինտէ տիլիլէն ապէրի , պէջիւք ունիֆօրմա իլէ կէլէն , վէ պիր թէրաֆտան տա կէլլէքտէ օլան ճէնէրալար վէ զապըթան իզտիհամընը կէօրաիւքտէ Թաաճիւպ իթտի : Պօնաբարթէնին խանէսի տար կէլլիշ օլտուղունտան , գաբուլար աշըլմըշ վէ ապէրին պիր ուճու սօգագտա գալմըշ ըտը . Պօնաբարթէ շահնիշլինէ չըգըպ վէ պուն-

¹ Սիւրէլլէ էմրնամէ :

« Պիւրիճի պէնպ : Գուտէմա վէ պէշիւզլէր մէճլիսլէրի իքիսի տախի Սէն Գլու գասա պասընա նագլ օլունաճագ տըր ր :

« Իսիւճի պէնպ : Իքի մէճլիս տախի էալընքի Պրիւմէր 19 ունճու կիւնիւ էջլէ վագթը օրատա հապըր պուլունաճագլար տըր ր :

« Իսիւճի պէնպ : Պու էմրնամէնին իճրաթը ճէնէրալ Պօնաբարթէյէ ինալէ օլուն մուշ տուր . միլլէթ վէքիւլլէթի տէմէք օլան պու մէճլիսլէրին էմիլլէթի իչիւն կէր նէ թէտ պիր լուղմ կէլլէր իտէ Պօնաբարթէ իճրասընա մէզուէ տուր : Օն էէմիլլէթի ֆըրգա , մէճլիս մուհաֆագաթընա մէմուք գապուղօլ ապէրի , էէրի միլլէթ ապէրի , վէ սայըր փիտտէ ապէրի տէրագապ ճէնէրալը մումայիլլէնին գօ :

մանտասընտա պուլունաճագլար տըր ր :

« Տէօրպիւնճի պէնպ : ճէնէրալ Պօնաբարթէ հուզուրու մէճլիս ճէլպ օլունապագ պու էմրնամէնին պիր սիւրէթի քէնտիսին վէրիլէճէք տիր . վէ սատագաթ եէմինինի իճրա իթտիքտէն սօգրա , նէզալլէթ լէիլլէրի իլէ տախի իսթիշալէր իտէպիլլէճէք տիր ր :

Գանունամէ միւճիպինճէ , մէճլիս , մէշ վէրէթ մահալլինի թէպտիլ իթմէյէ մէզուէ իտէ տէ , պիր ճէնէրալ վէ գօմանտան նասպը միւճէրէտ միւտիլլէրի բաժի օլտուղունտան , մէճլիսին պունա սէլահիլլէթի եօլ իքէն , Պօնաբարթէյի նասպ իթմիշ իտի . չիւնքի սալը միւրատ միւտիլլան հիւքիւմէթլինի ֆէսի իթմէք օլտուղունտան , միւտիլլանըն հուգուգու տախի նիլթթալի թանըլմալը տըր :

լարա պիր նուծգ իլէյիպ, նիհայէթինտէ, « Գրանսա մուխաթարա-
տա տըք, պու մուխաթարատան վէթանըմըդը գուրթարմագ իչիւն
մուալէնէթինիզէ միւհթաճըմ » տէտիյի էսնատէ մէզքիւր Վօրնէ
նամխատէմէ էմրնամէյի թագտիմ իլէտի : Պօնաբարթէ էմրնամէյի
ալըպ ապէհրէ օգուտուգտան սօղա թէքրար պիր նուծգ¹ իտիւպ,
վէ խիթամընտա, սիզէրէ կիւվէնէպիլըմիյիմ տէյի սիվալ իթտիքտէ,
ճիւմէսի էլէրինի գըլըճըրընըն իւզէրինէ գօյուպ : « գանըմըդը
տէգքիւնճէյիտէք մուալէնէթէ հաղըրըդ » տէտիլէր : Պու արալըգ
Պօնաբարթէ մէզքիւր էմրնամէ իլէ պէրապէր պիր իլաննամէ տախի
եաղըպ հալինին իսթիրահէթը գալըի իչիւն Բարիսին պիւծիւն սօ-
գագլարընա եաբըշտըրթմըշ ըտը² :

¹ Պօնաբարթէնի տաքէրէ օլան նուգո :

« Սօլթաթար :

« Գուտէմա մէճլիսի թէրաֆընտան ֆէվգ
էլ աստ օլարագ սատր օլան պու էմրնամէ,
գանուէնամէյի միւլքիէմիլըն, 102 վէ 103
իւնճիւ պէնտէրինին աքեամընա մուալթըգ
տըք : Պու էմրնամէ միւճիպինճէ Բարիսին
վէ ասաքիլի նիպամիէնին պաշ գօմանտանը
ղը իւնտէմիլէ իհալէ օլուսմուշ տուր : Մէճ
ըլան թէրթիպ իթտիյի խուսուսաթըն իճրա-
քընա մուալէնէթ իթմէք իւզէն պու գօ-
մանտալը գապուլ իթմիլիմ : վէ պու թէր-
թիլալթըն ճիւմէսինին ահալի հագգընտա
նիլարըլը օլուտընտա տախի շահատէթ ի
տէրիմ :

« Զիւմհուրուսուլ իքի սէնէտէն պէրու
ֆէնա խտարէ թահթընտա պուլընմուշ
տուր : Ֆրանտայա կէրմէմ իլէ պունճա աք-
սիլըքէրին նէթիճէսինի կէօրմէյէ իւմիտլար
օլուշտուսուլ : պանա օլան ումուսի թէ-
վէճճիւհիւնիւղտէն պուսու ալնայըպ վէ
սիլըքէրէ պօրճըլ գալըպ, շիմոի իճրաթընտա
պուլընտաղըմ : սիլ տախի վաճիպէյի զիմ
մէթինիլի թանըյըպ, ճէնէրալընըպ էօթէ-
տէն պէրու միւշահէտէ իթտիյիմ ոէպաթ,
մէթանէթ վէ էմիլէթլէ մուալլին օլմալըսը-
նըլ :

« Սէրպէպթիլէթ, զաֆէր վէ միւսալէհէ
իլէ ճիւմհուրուսուլ Եւթթատա մուգատ
տէմա քեսպ իթտիյի շէրէֆ իւ իգպալէ
թէքրար թէրֆի գըլընաճագ տըք : Զիւմ
հուրուսուլ պու մէսնէտը ճէլլտէն շու մէ-
գէլլէթէ եաղըպ համապաթ վէ խըյանէթ-
իլէ տիւշէպիլիշ տիր :

« Պօնաբարթէ, հիւքիւմէթի թէպտիլ իթ-
մէյէ գալըլըտըղընտան, վագթըն խտարէսինի
պու մէրթէպէ ֆէնա կէօսթէրմէյէ քէնտի
ֆախտէսի իչիւն մէճպուր օլուշտուսու : Եօս-
սա ճիւմհուր հէր նէ մէրթէպէ ֆէնա հալտէ
պուլընմուշ օլտա, Գօլլի մուհարէպէսինտէն

սօղա կիրիֆթար օլուտըլ Բէրիշանիլէթտէն
տախի գուրթուլմուշտու : վէ ասաքիլիճէ
եաղընտա գօրգաճագ պիր թէնլէքէտէ Եօ-
ղուտու : Մասէնա պաղը զաֆէրէր իլէ ճիւմ
հուրուսու նամուս վէ գուտթէթինի միւլքին
մէրթէպէ Եէրինէ կէթիլիլշ կիլի խտի : Իմոի
Պօնաբարթէ Մըսըրտան կէլլպ, վէ միւսիլա-
նը ճիւմհուր հուզըրուշտա չըգըպ, « վէթան
տաշարըմըն զարուրէթ սէպլէրինի իլէթիլպ,
հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէնին մուխաթարա
վէ թէնլէքէթիլինէ հիստետար օլմալա կէլ-
տիմ » տէտիքտէ, միւտիրանտէն Կօհիլէ լա-
գըտընը գարշըլըպ ալմիշտի : « ճէնէրալ,
վագաա ճիւմհուր պէօյիւք մուխաթարատա
խտի, լաքին քէմալը շէրէֆլէ պու զայլէտէն
գուրթուլմուշտու : Ամա հայր ճէնի ալ-
գատաշարընըն զաֆէրէրի մէտէրթէթինէ,
վէ նէզտիտէ ֆէնը հարպը թահսիլ խտիւպ
սասիլալը շէճապթտէ մուգաֆիթարէն ճան
ֆէտա խտէն յուպէրին վէֆաթը թաղիլէ-
թինէ հիստետար օլմալ իչիւն խտի Բթամ
վագթընտա կէլիլիշտի » : Տօղուսու պու
խուսուստա կէրէք Պօնաբարթէ, մուխաթա-
րալը, վէ կէրէք Կօհիլէ Էմիլէթի, իքիտ տէ
մուպալաղա իլէ ըզհար իթմիլիլէ տիր :

² Սիւրէիլ Էլանտա :

« Բարիս ահալիսի :

« Միլլէթին իրֆան ճէմէթի օլան գու-
տէմա մէճլիսի շու մէրպուլ իլաննամէյի
նէշը իթմիլշ տիր : վէ գանուէնամէնին 102
վէ 103 իւնճիւ պէնտէրինէ նագարէն պուսա
սէլահիթի տէ վար : Միլլէթ վիւքէլար ճէ-
միլէթինին Էմիլէթի իչիւն Էլտէն կէլլէն թէտ-
պիլի իճրա իթմէյէ պէն տախի միւլթահիտ
օլմուշտու : շիւնքի պու մէճլիսին մուալթ-
գաթէն մաշալը արտէրէ նապլի Էլլէմ կէօ-
րիւմիւշ տիր : Էլիւքիւմէթին թէքքիլի
հէր թէրաֆտա ինիլալտէ պուլընտու-
ղուտան, միլլէթ վիւքէլար ճէմիլէթի խա-
րիճի Բարիտէ Էմին օլարագ պու մուխա-

Պոլնտան պիրազ ագտեմ Ռարիս գոմանտանը ճէնէրալ Լըֆէպլը, Պոնաբարթէնին ախաւմբի տաւէթի իւզըն խանէսինէ կէլլէքտէ, Հանթըրէն սօգաղընա կիրտիքտէ միրալայ Սէպասթիանիի ալայընըն պաշընտա կէօրիւպ թաաճիւպ խտէրէք, « սանա քիմ էմը էթտի ալ » լայընը գըլլատան աըշարը չըգարմայա » տէյի հիտտէթլէ սիվալ իթտիքտէ, « Պոնաբարթէտէն ալնարսըն » տէմիշտի միրալայ Սէպասթիանի : Լըֆէպլը կէրի տէօնիւպ, սէրապապ միւտիլէրէ քէյֆիէթի աղնաթմազ իսթէմիշ իսէ տէ, ապէր պէր վէճհը պալա թէն պիհի օլտուղոլնտան պրրազմաորլար . իմաի Լըֆէպլըին չարէսի թիւքէնիպ Սէպասթիանիին իսթարը իւզըն Պոնաբարթէնին խանէսինէ կիրմէյէ մէճպուր օլտու : Պոնաբարթէ պոլնու պիր թէնհա օտայա չէքիպ, « Ղէնէրալ Լըֆէպլը . սէն տէ ճիւմհուրուլն թէմէլ » լէրինտէն պիրիսին . վէթանըմըն ալօգալար¹ էլինտէ խարապ օլ » մասընա րազըմըսըն . պոլնու սէլամէթէ չըգարմազ իչիւն պանա » մուավէնէթ իթմէզմիսին » տէտի, վէ քէնտիսինէ պիր տապան գըլլա վէրիպ, « իշթէ Լհրամլար ճէնկինտէ գուլանտըլըմ գըլլա . սա » նա օլան հիւրմէթ վէ էմնիէթիմէ պիր նըշանէ վէ րէհին օլմազ » իւզըն գապուլ իլէ » տէտի : Լըֆէպլը Պոնաբարթէնին ճէսարէթինէ միւթէհայիր օլուպ, վէ միւտիլանըն ատէմը իտարէսինտէն քէնտի տախի թաճիլ օլմուլ օլտուղոլնտան, « ալօգալարը մը տէ » յօրսուլն, պէն տէ պոլնուլարտան թաճիլիմ, ճիւմէսինի պիրլէքտէ » տէֆ իսէրիլ » տէյի թահիւտ իտիւպ, Պոնաբարթէ իլէ մուգա վիլ օլտու : Վէ պոլնուլն իւզէրինէ էլ էլէ վէրիպ իքի գոմանտան պէնինտէ թէքմիլէն իթթիֆազ հասըլ օլտու : Պոնաբարթէնին գարտաչը լօզէֆ, ճէնէրալ Պէրնատթու² տախի ալուպ Պոնաբարթէյէ կէթիրմիշ իտի . Պէրնատթու քէյֆիէթէ վաքըֆ օլտուգտա, Պոնաբարթէնին հիւքիւմէթը ճիւմհուրիէյէ պու հարէքէթինի թահսին

» թարստան տախի սալիմ օլաճազ տըր :
» Պու ճիւմէ պու թէհիլքէ արասընտա վէ
» թան զայրէթէշէրինին իթթիֆազ վէ էմ
» նիլէթինէ տախի մէճլիս միւհիւմա տըր . իմ
» տի, ճիւմհուրու սէրպէսթիլէթը միւլքիլէ .
» սաստէթը տախիլէն, զաֆէր վէ միւտալէհէ
» տասը իւզէրինէ թէսիս իթմէք միւլատ ի
» տէրսէնիլ, մէճլիստէն պրըլմայըն :

ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ :

¹ Ճիւմհուր միւտիլէրի էա միւթէշէրի էա տա գալէմ սահիպի ատամլար օլտուգալընտան, պուլարըն տազիլ մուպահասալարընտան ապէր թազըմը պիր շէյ աղնայամալարազ, պուլարա աճազ իսթիհաքէարի Ալօգալար² Էէ իտէլէտէր իմի վէրմիլէր իտի :

² Եարը լան Պէրնատթու, Ֆրանսա ճիւմհուրուլն մէշուր ճէնէրալարընտան պիրի օլուպ . պոլնտան ագտէմ տախի թարիլիմիլտէ զիքի կէշտի վէճիլէ, րէնօ վէ Սանպրէ մէօզ ճէնիլէրինտէ զաֆէրլէրէ իլլ իւ շէրէֆ

քէսպ իտիւպ թալիամէնթօ ճէնիլտէ տախի Պոնաբարթէնին զաֆէրլէրինէ հիստէտար օլմուլուտու : 1798 տէ հարպիլէ վէքիլէ նաալ օլուպ, ապէրէ նիլգամ վէրտի . Պէրնատթու, Պոնաբարթէնին պէօիւք գարնաաչը լօզէֆ իլէ պաճընազ իսէ տէ, իպթիտալէքտէ իֆրաթ ճիւմհուր թէրաֆտարը օլտուղոլնտան, պիր էյամ Պոնաբարթէ իլէ արալար աչըլար : Պոնաբարթէ իմէրաթմար օլտուգտա, Պէրնատթու տախի Մարէշալ օլուպ քէք պէօիւք սալքէրի մէսնէտէրինտէ գուլանլըր . աճազ սօղըլարը քէնալիսին Հըլլէտ գրալլըլ վատ օլտուղոլնտան, Պոնաբարթէյէ իըլանէթ իտիւպ, ալէհինէ գալլան տուէլը միւթթէֆիլգէ թէրաֆընա կէշտի, վէ պիլ ֆիլլ Հըլլէտ գրալլը նաալ օլուպ, օն տէօրտիւնճիւ Եարը թէսմիլ օլտուտու, վէ շիմիլքի Հըլլէտ գրալլը Օսգար, պոլնուլն օղլու տուր : Պէրնատթուլն սալըր հիքէայէլէրի տախի իլէրիւտէ սիլքի թարիլտէ նազլ օլտուաճազ տըր :

ի թմէ տխրին տէն խայլը միւճատելէ օլտու պէյնլէրին տէ : Նիհայէթ Պեր-
նատօթ պաճընալը յօգէֆին խաթըրնա միւրվէթէն պիթերաֆ տու-
րաճաղընը վէ քիմսէյէ պիր շէյ սէջլէմէյէճէյինի վատ խտիւպ տըշարը
չըգտը , վէ Պօնաբարթէ տախի պէյյլէ պիր խաթըրը ճէնէրալըն հիչ
օլմազ իսէ մուխալիֆ թէրաֆընտա պուլունմայաճաղընտան էմին օ-
լարապ մէմուռն օլտու :

Բօրիս նաղըրը Վուշէ , Պօնաբարթէնին պու թէրթիպինտէն թէք-
միլէն խապէրտար տէյիլ իսէ տէ , մէմլէքէթ իչինտէ ֆէվզ էլ ատէ
պիր հարէքէթ վէ իզտիհամ միւշահէտէ ի թտխրին տէն , ինթիալթէ րա-
յէթէն տըշ գաբուլարընը գաբալթմըշ , վէ բօսթա վէ եօճու աբա-
պալարընը մէն ի թմիշ իտի : Պատէհու Պօնաբարթէնին նէզտինէ կէ-
լիպ իճրա ի թտիյի թէրթիպալթը խապէր վէրէրէք , հէր վէճհիլէ պէն-
տէլիք կէօսթէրէճէյինի տախի եէմին իլէ վատ իյլէտի : Պօնաբարթէ
օ անէտէք Վուշէյէ էմինիթ ի թմէյիպ պիր թէրաֆա պըրապմըշ ըտը .
օ կիւն Վուշէյի տախի տայրէյի ի թթիֆապ գապուլ իտիւպ , ֆա-
գաթ գաբուլարը աչտըրտը , վէ բօսթա վէ եօճուլարա բուխսաթ
վէրտիրտի . « Սիլլէթ պէնիմ իլէ պէրապէր տիր , վէ պէն տէ միւ-
լէթտէն էմինիմ . մուամէլաթը նասէ մուամանաաթ ի թմէք իճապ
ի թմէզ » տէտի Պօնաբարթէ Վուշէյէ :

Պու արալըգտա Կօհիյէ միւտիր տախի Բարիս վուգուաթընտան ,
վէ Պօնաբարթէնին անվալինտէն խապէրտար օլմուշ օլտուղունտան ,
պիրազ կէճ , ֆագաթ օ վագըթ ապը պաշնա կէլիպ , վէ քէնտինի
պիր տէքէ կէթիրէճէլլէրինի հիսս իտէրէք , Պօնաբարթէնին տալլէ-
թինէ կիթմէմիշ , վէ աղնատըլընը տա պիւթիւն պիւթիւնէ աչըղա
վուրմամագ իչիւն եալընըզ մատամասընը կէօնտէրմիշ իտի , Պօնա-
բարթէ պուռնու տույտուգտա գալպինտէն պիրազ ինֆաալ իտիւպ ,
պատէհու պիր մահրէմ մէմուր կէօնտէրէրէք , մուխալիֆէթէ նէ
գատար ըսրար իտէր իսէ իլէրիւտէ քէնտինէ օ գատար ֆէնա օլուր
օլտուղունու տա խապէր վէրտիրտի : Պատէհու սէրիսն ալթա պի-
նիպ , թիւիլլէրի սէրայընա տօղրու ազիմէթ իյլէտի . ճիւմհուրուն
հէմէն պիւթիւն ճէնէրալարը իքի եանընտա ալթըլա քէնտինէ րիֆա-
գէթ ի թմէքտէ , վէ Սօրօ , Սագտօնալ , Պէրթիէ , Լան վէ Սիւրաթ
տախի արգասընտան կէլմէքտէ իտիլէր : Վէ տօգուղունճու ալայ ,
թիւիլլէրի սէրայը փիշկեահընտա սաֆ պէսթէյի սէլամ օլտուգըլ-
ընտա , Պօնաբարթէ պուռնարը մուպեէնէ իտիւպ , վէ ճիւմլէսի
տիտարիլլէ միւթէհայիր օլտուգըլարը հալտէ սէրայը մէզքիւրէ տու-
խուլ իյլէտի :

1° Պօնաբարթեյնի գո-պէժն Տէճլէսիէն գո-խո-լէ վէ իր-ա իր-իյի նո-րգ , վէ
 էէ-դն վէ ճո-այեէնէ : 2° Պէլէի-ղլէր Տէճլէսիէն ճո-ամբլալը : 3° Սիյէյէն վէ Ռ
 ծէր Տի-գօ Տի-պիլէրիէն ի-սի-ֆաւր վէ Ռէրի-պալը ասէրիյէ : 4° Կօհիյէ վէ Սո-
 լէն Տի-պիլէրիէն Ռէլաւալ : 5° Պօնաբարթեյնի Տի-պիլէրիէն օլան ի-սալը . վէ Տի-
 ճապէլէ : 6° Ի-սի-լէրիէ : 7° Ս'էճլէսիէն Սէն Վլա-սա օլան ի-լէ Տէճլէրիէն :
 8° Պօնաբարթեյնի ի-պի-սա գո-պէժն պապէհո- պէլէի-ղլէր Տէճլէսիէն գո-խո-լէ ի-պէր :
 9° Տաղապաղալ Տէճլէսի Տի-պի-ր : 10° Ս'ի-պի-րան հի-սի-մէրիէնի ֆէսի վէ Տէճ
 լէսիէնի պաղըլաւ : 11° Ս'ի-լաւա :

1° ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ , արգասընտան ճէնէրալար վէ էրիքեանը
 հարալ զապըլթանը , վէ ճիւմլէսի պէօյիւք ունիֆօրմա ի
 լէ օրոուգլարը հալտէ , տարաթ վէ հաշմէթը ասքէրիյէ իլէ , գուտէ-
 մա մէճլիսիին թէճէմիւ իթտիյի մէշվէրէթ տիվանխանէսիին տու-
 խու-լ իլլէտի . աղալար Պօնաբարթեյնի պու հալտէ կէօրիւպ , իսթիլ-
 րապէ կիրիֆթար օրոուլար , էօյլէ պիր ատամա հիւքիւմէթի թէսիլմ
 իթմիլլէր իտի . քի , հէր նէվի զարպը տէսթը հիւքիւմրանիյէ , վէ հէր
 տիւրլիւ մուգավէմէթէ հազըր վէ միւգթէտիր իտի :
 Պօնաբարթէ արգասընտա օլան ճէնէրալարտան պիր ազ իլէրիլէ-
 յիպ , վէ օրթաուա տուրուպ մէճլիսէ շու վէճհիլլէ պիր նուլթգ ի-
 լէտի :

“ Հէմէհրիլէրիմիլ վէ միլլէթ վէքիլլէրի ,

” Ղիւմհուրիլլէթ , խարապ օլմագ մուխաթարասընա եագըլալը
 ” իքէն , թէրաֆըրըղտան սատր օլան էմրնամէ , ճիւմհուրու րահը սէ-
 ” լամէթէ գատէմ պասթըրու : Ընճագ պուհուռն իճրասընա մումա
 ” նաաթ իտէնլէր զուհուր իտէր իսէ , վայ հալլէրիին տիր : Շու տիվան
 ” խանէտէ էթրաֆըրմուա հազըր օլան պուհուռն ճէնիլ էօլտաշլարըմըն մուա
 ” վէնէթի իլլէ , գօլայճա հագգլարընտան կէլմէյէ միւթահիտ օլու-
 ” րում : Եսհապը ֆէսատ կէլմիլ կէլմիլ վուգուաթլա նաֆիլլէ վիհնի-
 ” ղնիլ թահրիլ իթմէյէ չապալաեօրլար . թէվարիիտէ պու օն սէքի-
 ” ղինճի տէհրի անտըրըր , վէ պու տէհրտէ տախի շու սօն կիւնլէրի-
 ” նին անվալինէ էմսալ օլաճագ հիլլ պիր վուգուաթ էօգտուր : . . .
 ” Ղիւմլէմիլ ճիւմհուրիլլէթ իսթէրիլ . . . վէ պու ճիւմհուրիլլէթ ,
 ” սէրպէսթիէթը սահիհէ վէ վիւքէլայը միլլէթ ճէմիլլէթի իւգէրիին
 ” պինա օլմալը տըր : Պուհա տէսթրէս օլաճաղըմըրա , շիմտիտէն քէն-
 ” տի իսթիմ վէ պիլ ճիւմլէ սիլահ էօլտաշլարըմըն իսթինէ եէմին ի-
 ” տէրիմ ” :

Պօնաբարթէնին արգասորնտա օլան ճէնէրալար վէ զապիթէր տա-
խի պիւլէնտը ալազ իլէ , “ պիլոտէ պէոյլէ եէմին վէ թահիւտ իոտէ-
” րիզ ” , պաղըրշորլար :

Պօնաբարթէնին պու թարզ եէմին իթմէսի պիր պէոյիւք ուսթա-
լըգտը , չիւնքի հէմ ճիւմհուրիլէթէ սատըգ կիպի կէօրիւնիւպ հէմ
տէ ֆէսիսինէ գալգըշորլը գանուենամէնին հիչ զեքրի եօղուտու սէօհ-
պէթինտէ : Վէքիլէրին պիրի պուսու խաթըրա կէթիրմէք իսթէտի
իսէ տէ , մէճլիսին մահալը ախէրէ նագլի էմրնամէսինտէն սօղըա միւ-
զաքէրէ մէմու օլտուղունտան րէիսի մէճլիս , պու վէքիլին քէլամընը
մէքս իթտիրտի , վէ մէճլիս մուվագգաթէն տաղըլտը :

Պօնաբարթէ պատէհու աթ իւզէրինտէ վէ պիւլիւն ճէնէրալ-
լէրի պէրապէր օլարագ թիւիլէրրի պաղչէսինի տախի աօլաշըպ արտ
արտա կէլմէքտէ օլան հէր պիր ալայը պաշգա պաշգա մուայեէնէ իյ-
լէտի : Մքէրէ պիր գըսսա ֆագաթ մէֆհումըլ պիր նուլթ իտիւպ ,
թէչէպպիւս իոտէճէյի թէպէտտիւլաթլէ ապէրին շան , շէրէֆ , իս-
թիրահէթ , վէ լէվագիմաթընըն թէզայեիւտ պուլաճաղընը տախի
վատ իյլէտի : Պիւլիւն ապէր էալ՝ Պօնաբարթէ տէյի պաղչէնին տէօրթ
քէօչէսինէ սէսլէրինի աքս իթտիրտիլէր , հավա պէրրագ վէ աշըգ ,
վէ ճէօմաաթըն գալապաղըլ պի հատու վէ պի շումար օլարագ հասը-
լը կէոյ վէ եէր ճիւմլէսի Պօնաբարթէյէ մուալէնէթէ գալգըմըշ կի-
պի իսի :

2. Պու էսնատէ պէչէիւզէր մէճլիսի աղալարը Բարիս . իչինտէ
վագի օլան պու ֆէվգ էլ ատէ զուհուրաթլարտան իյապէրտար օլա-
րագ թէլաշա վէ շամաթա իլէ ան պէ ան մէճլիսլէրի տայրէսինէ
թօփլանմագտա իտիլէր : Մնագ մէշլէրէթէ օթուրուր օթուրմաղ ,
գուտէմա մէճլիսի րէյիսի թէրաֆընտան պիր մէմուր կէլիպ , մէճլի-
սին Սէն Վլու սէրայինա նագլինին էմրնամէսինի րէսմէն օգուտու-
ղունտան պու հավատիսի ալըր ալմաղ հէմէն պիւլիւն աղալար պ-
գըրը վէ պիչիմսիզ սէսլէր իլէ պաղըրշմայա պաշլատըլար : Սպին րէիս-
լէրի իւսիլէն Պօնաբարթէ¹ գանուենամէնին ահքեամընը եանի մէճ-
լիսին Սէն Վլու սէրայինէ նագլինտէն էվիլէ միւզաքէրէնին մէմու
օլտուղունու մէյտանէ գոյարագ աղալարը թէսքին իյլէտի : Իմտի
պէչէիւզէր մէճլիսի աղալարը տախի , պու վէճհիլէ մուվագգաթէն
տաղըլմայա մէճպուր օլուպ , ֆագաթ էն հիտտէթիլէրի , պիրի պի-
րինին խանէսինէ կիտիպ վէ պիրլէշիպ , այրըճա մէճլիսլէր իտէրէք պիր
մուխալիֆէթ չարէսի տիւշիւնմէքլէ մէշղուլ օլուրլար ըտը : Մահալ-
լաթտէ օլան ահալիտէն , վէթանտարլէր տախի քէմալը մէրթէպէ իիս-
թիլալտէ պուլունարագ , Սանթէր² նամ սէրկէրտէնին էթրաֆընա
թօփլանմագտա իտիլէր :

¹ Պօնաբարթէ Մըսըրտան ալտէթինտէն
սօղըա , պէչէիւզէր մէճլիսի , քէնտիսինէ օլան
թէվէճիւն , ինթիրամ վէ էմնիլէթլէրինի պիւ-
ֆիլի ըլէար իթմէք իւզրէ , գալընտաշը լիւ-
սիսին մէճլիսի մէքիւրէ րէիս ինթիրապ իթ-

միլէր իտի :

² Սանթէր , ճիւմհուրիլէթ վագթընտա
ղէնկին պիր պիրաճը օլուպ , վէ ահալինին հէր
ֆէսաաթնա գաղըշըպ , թահիլք իտէնլէրին պի-
ր տէ պու իտի : Վէ օն ալթընճը լուինն

3. Պոլ էսնաստէ Պօնաբարթէ, ապէր մուայեհէնէսինի խիթամ ի տիւայ թիւիլերրի սերայընա աուխուլ վէ գուտէմա մէճիւսի նազըր լարընըն գօմիսսիօն տայրէսինէ կիտիպ օթուրմուշուտու : Վէշեիւզէր մէճիւսի նէզարէթ գօմիսսիօնու տախի Պօնաբարթէյէ վէ գուտէմա մէճիւսի նէզարէթինէ միւթթէֆիգ օլուպ¹, մէճիւսիլերին նագլինէ լազըմ կէլէն թէտապիրին իճրասը վէսիլէսի իլէ ճիւմլէսի Պօնաբար թէ իլէ պէրապէր թիւիլերրի սերայընա թօիլանըպ օրատա միւգիմ խիլէր : Վ իւքէլատէն Դանպասէրէս վէ Գուշէ տախի օրատա հազըր օլտուգլարը հալտէ, Սիւէյէս վէ Բօժէր Տիւգօ, գարարկիր օլան թէրթիպ միւճիպինճէ րէսմէն միւտիրլէքտէն խթիֆա իլէտիլէր : պու ճիւմլէ պիր իւշիւնճիւ միւտիրին խթիֆասընա տախի միւհթաճ խիլէր, չիւնքի իւշ միւտիր պիրտէն խթիֆա իթաիքլէրի հալտէ էք սէրիէթ զայիլ օլուպ միւտիրան հիւքիւմլէթի տախի օ վագըթ մահվ օլմուշ սայըլապիլերտի : Կօհիլէ վէ Սուլէնին խթիֆա իտէճէքլէրինի քիմնէ մէմուլ իտէմէտիլինտէն վէ Պարրասը էվվէճէ պազը վատ իլէ պու խուսուսա հազըրլամը օլտուգլարընտան թայլերընը վէ ամիւրալ Պրիւլի Պարրասըն նէգտինէ կէօնտէրիլէր :

Պատէհու Պօնաբարթէ գուվվէյը ապէրիլէյի շու վէճհիլէ թագ սիմ իլէտի : Ղէնէրալ Սիւրպթ վաֆիր աթլը ապէրի, վէ պիր ալայ Լըրնատիլէ իլէ կիտիւպ Սէն Կիւ սերայընըն էթրաֆընը չէվիրիպ մուհաֆազա իթմէյէ մէմուր թայեին օլունտու : Սէրիւրիլէ իհթիաթ ապէրի իլէ սերայը մէգըիւր եօլարընա կէօնտէրիլտի : Ղէնէրալ Լան, թիւիլերրի սերայը մուհաֆապա ապէրինէ գօմանտան թայեին օլունտու : Սօրօ պէշ եիւզ սէչմէ ապէր իլէ միւտիրլէրին մահալը իգամէթ թի օլան Լուգսէնպուրղ սերայընըն իհաթէսինէ սէվգ օլունտու, վէ օրատա օլան գօմանտան լուպէր, ապէրի իլէ պէրապէր թիւիլերրի սերայընա ճէլպ օլունտու : Գուշէ վիճուհու մէմլէքէթ մէճիւսիլերինի տախի մուվագգաթէն գաբաթտըրպ, ահալինին րահէթ տուրմասը վէ էմին օլմասը իչիւն պիւթիւն Բարիս տիվարլարընա իլաննամէլէր եաբըշտըրթուր :

4. Պոլ թէրթիպաթըն քեաֆֆէսի հիւմնիւ իճրա պուլուպ, Պօնաբարթէնին հիւքիւմլէթի հէր թէրաֆտա գապուլ օլունտու : Սաաթ ալաֆրանկա օն պիր րատէլէրինէ կէլմիշիտի, միւտիրան նակեահ զաֆլէթ ուլխուլարընտան օյանըպ, պիրտէն պիրէ քէնտիլէրինի Բա-

գաթլինէ եիւրիւյէլէրին պիրի վէ պաշլըճասը օլուպ, գրալը միւշարալէյ գաթլ օլաճաղը վագըթ պիլիլըճէ պին ֆրանսըղ ահալիսինէ նուիգ իթմէյէ պաշլատը իսէ, թրամբէ թալէրի վուրտուրուպ սէսինի պաթալ իտէն պու վաթ օլտու տէրլէր : Սիւտիրան հիւքիւմլէթինէ իֆրաթ թէրաֆտա օլտուղունտան, 18 Պրիւմէր վագապընա կէրէյի կիպի մու խալիֆէթ իթտի իսէ տէ, էլինտէն պիր շէյ կէլէմէտիլինտէն, օլ էսնատէն սօլլա մէթրուք գալըր : Սումայիլէյ Սանթէր, ճէնէրալ փաշէսի իլէ տախիլը մուհարէպէլէրտէ տէ պու

լունտու իսէ տէ, պիր եիւզ աղարթամայըլ 1808 տէ մէֆաթ իթմիշ տիր :

¹ Պուտէմա վէ պէշեիւզէր մէճիւսիլերի, իշլէրինտէն եիրմի պէշէր ազա պարըպ, պուշ լարա նէզարէթ գօմիսսիօնու խամի վէրմիշէր խտի, վէ մէմուրիլէթլէրի, մէճիւսիլերին թաթիլ վագըթլարը, պու գօմիսսիօնլար մէճիւսիլերին եէրինէ կէլիպ վէքեալէթ իթմէր խտի, պու իքի գօմիսսիօն տախի, Սիւէյէս վէ Պօնաբար թէյէ թէրաֆտա օլտուգլարընտան, պու հալէքէթլէրի Պօնաբարթէյէ պէշիւք գուվվէթ օլտու :

րիսին իջնոտէ սերայլարընոտ մահալուս, էթրաֆլարը իհաթէ օլուն մուշ, մէճիւսէր վէ ահալի իլէ իսթիլաթէրի քէսիւմիշ վէ ճիւմլէ տէն մէթրուք գալմըշ պուլտուգտա, օ վագըթ պաշլարընա կէլէճէյի նի վէ իսթիլալըն ճէսամէթինի վէ նէ ֆրոսաթ գայալ իթմիշ օլտուգլարընը ֆէհմ իտիւպ, նաֆիլէ եանրպ թութուշմայա պաշլատըլար: Իմտի Կօհիյէ վէ Սուլէն գալգըպ Պարրասըն տայրէսինէ կիթտիլէր, վէ պունուս տախի նէ ֆիքրէ խըղմէթ իթտիլինի աղնամագ իջլուն քէնտիլէրի իլէ իթթիֆագ իտիւպ, էքսէրիէթ հասըլ իտէճէք մի տէյի անտ վէրմէյէ պաշլատըլար: Թէնփէրվէր միւտիր, ֆըշը հաւ մամընա կիրիպ, վիւճիւտինի թագէլէմէքտէ իտի, բէֆիւլէրինին հիտտէթ վէ զայլէսինի կէօրիւպ, Պօնաբարթէյէ պին թահգիր պին հիճվիսաթ սէօյլէյէրէք, «պու զատտար սայէմտէ ատամ օլմուշքէն, պէն նի տէ, հէփսիփիլ քէ ալփալփը» տէտի: Վէ պունու տէյիպ, Կօհիյէ վէ Սուլէն իլէ պիլլէքտէ սօն նէֆէսէ գատար չալըշաճաղընա ֆըշը նըն իջնոտէ սէօզ վէրտի, չիւնքի սէօզիւնիւ թութմայաճաղընտան, պու ատամա սէօզ վէրմէք հէր շէյտէն գօլայ կէլըր իտի: Սիւտիրէր կիթտիլքտէն սօղրա Պարրաս սըր քէաթիպի Պօթօյու նէզաինէ ճէլպ իտիւպ վէ Թիւիլէրըրի սերայընա կէօնտէրիպ օրատա տախի նէ օլուշօր վէ նէ տէօնէյօր աղնամագ իսթէտի. վէ սըր քէաթիպի կիտէր կիթմէզ, Պօնաբարթէնին կէօնտէրտիլի Թայլէրան վէ Պրիւի Պարրասըն նէզտինէ կէլտիլէր: Պու էսնատէն սօղրա Կօհիյէ վէ Սուլէն հէր նէ սայ հէր նէ զայրէթ իթտիլէր իսէ տէ Պարրասը պիր ան ագտէմ վէրտիլի սէօզ միւճիպինճէ քէնտիլէրինէ ճէլպ իտէմէտիլէր¹:

Իմտի քէնտի քէնտիլէրինէ գալըպ, հիւքիւմէթէ հագգ վէ սէլա-հիլէթէրի գալմատըղընտան նէ եաբաճագլարընը պիլմէզէր իտի. պու ճիւմլէ գանուսնամէյէ մէճպուր օլտուգլարը զիմլէթի թէքմիլէն էւ տա իթմէք իջլուն, Թիւիլէրըրի վէ նէզարէթ գօմիսիօնուսնա կիտիպ, Սիյէյէս վէ Բօժէր Տիգօյու տախի իսթիմլաճ իթմէք, վէ քէնտիլէրի իլէ պէրապէր օլուպ վէ էքսէրիէթ հասըլ իտիւպ հիւքիւմէթի էլէ ալմագ իսթէյիպ իսթէմէտիլէրինի տախի աղնամագ միւրատ իթտիլէր:

Լնճագ պու զահմէթ տախի պիւթիւն պիւթիւնէ պօշա կիթտի, չիւնքի Պօնաբարթէ պիլ ճիւմլէ գուվլէյի սաքէրիյէ սահիպ օլտուգլունտան պունա գարշը պիր սանճագ աշմագ միւմլէին տէյիլ իտի, վէ օլ վէճիլէ կիտիպ, գուվլէի ճէսիմէ իլէ սաքէրի արասընտա օլան պիր ճէնէրալա էօրֆ կէօսթէրմէք վէ զալէպէ իթմէք տախի իհթիւմալտէն տէյիլ իտի:

5°. Հէր նէ հալ իսէ Կօհիյէ վէ Սուլէն Թիւիլէրըրի սերայընա ազիմէթ իլէտիլէր: Պօնաբարթէ, Սիյէյէս, Բօժէր Տիւգօ, իսայլըճա մէճիւս ազալարը, վէ էրիքեանը հարոյ ճիւմլէսի պիր տիլանխանէտէ

¹ Գանուսնամէ միւճիպինճէ պէշ միւտիր պէնիստէ միւխալիֆէթ զուհուր իթտիլի հալ տէն հիւքիւմէթ էքսէրիէթ, եանի իւջիւնտէ գալըշագտը: Իմտի Սիյէյէս վէ Բօժէր Տիւգօ

իսթիֆա իթմիշ, Պարրաս էիւզիւնիւ սագլըմըշ օլտուգլունտան, կէլտէ գալան Կօհիյէ վէ Սուլէն միւտիրէր իքի քիշի օլտուգլարընտան գանուսնէն հիւքիւմէթէ սահիպ օլամալարըր:

խորհէր, օ արարդգտա Պարրասըն սըր քեաթիպի տախի Պօնաբարթէ-
նին հուզուրունա չըգմըշ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ էյրի չէհրէ
իլէ գապուլ խորիւպ, իֆաաէսինի իշիթտիքտէն սօղըա կիթ Պարրա-
սա սէօյլէ տէտի, պուռնտան պէօյլէ, օ մագուլէ հէյուլանըն իամինի
պիլէ իշիթմէք իսթէմէմ, պատէհու երեքսէք սէսլէ տէտի :

“ Իիղէրէ օ մերթէպէ մամուր վէ ապաստան պրրադորըմ կիւղէ-
” լիմ Դրանսայը նէ հալէ կիրիֆթար իթմիշինիդ, սիղէ սուլս պըրսա
” գըպ, կէլտիյիմոէ ճէնկ պուլտում, Դրանսայը մուզաֆֆէր վէ ֆա-
” թիհ պըրագըպ, մաղուպ վէ բէրիշան պուլտում, Իթալիա միլիոն-
” լարընը պըրագըպ, եէրինէ աղըր վէ էօրֆիւ վէրկիլէր վէ սէֆալէթ
” պուլտում, նէ եաբտընըդ ճիւմլէսինիտէ պիլիպ թանրուղըմ վէ
” սէֆէր վէ չէրէֆ էօլտաշարըմ օլան երեզ պին Դրանսըդ եիյիտլէ-
” րինի, հէփսի տէ էօլմիւլ վէ պիթմիշ : . . . Հայըր, հայըր, Դրան-
” սա ճիւմհուրու պու հալտէ գալամազ, պու թարիգլէ իւշ սէնէյէ
” գալմազ, ճէպպարըր ելինէ տիւշէճէյիլ : Կնճագ ճիւմլէմիլին միւ-
” րատը ճիւմհուրիյէթին պազասը տըր . միւսապաթ, թէրպիյէ, սէր-
” պէսթիէթը միւլքիյէ, վէ միւսաիտաթը բօլթիթիգիյէ սասալարը իւ-
” ղէրինէ պինա օլունմուշ պիր ճիւմհուրիյէթ քի, հիւսնիւ իտարէ ի-
” լէ հէր քէս թէրաֆտարըզլարը թէրք իտիւպ, ճիւմլէսի պիր վէ
” Դրանսըդ միլլէթի օլտուգլարընը տէր խաթըր խոէպիլըրլէր : Իշլէ
” Դրանսայը մուհաֆազա խոէնլէրէ էմիյէթ իտիւպ թէսլիմ օլմա-
” նըն տախի վազթը կէլմիշ տիր : “ Իիղէր.քի պունճա զահմէթ մէշագ-
” գաթ վէ ճէսարէթլէ ճիւմհուրիյէթ սասսընա թագվիլէթ վէրմիշիզ,
” ազ վագըրթտա ճիւմլէմիլտէ ճիւմհուրէ տիւշման օլաճաղըդ տէյի
” հագըլմըզտա էսհապը ֆէսատ թէրաֆընտան գարա իֆթիրալար
” տօլաշըյօր : Եթան խըզմէթինտէ ճան վէ պաշ ֆէտա իտիւպ գան
” տէօրէն վէ մէճրուհ օլան պիգիմ կիպի մէրալէրտէն մաատա տահա
” նասըլ ճիւմհուր թէրաֆտարըրը պուլապիլըրսինիդ սիլ ” :

Հիւքիւմէթը ճիւմհուրուն պունտան պէօյլէ նէ սանճագ ալթը-
նա կիրէճէյի պու սօն քէլամլարտան րանա մալիւմ օլապիլըրտի : Աըր
քեաթիպի Պօթօ, չէրմ իւ հիճապէ կիրիֆթար օլարագ կէրի չէքիլ-
տի, վէ օլ էսնատէ թայլէըրան վէ Պրիւի կէլիպ վէ Պարրասըն իա-
թիֆասընը կէթիլիպ Պօնաբարթէյի միւսթէրիհ իթտիլէր¹ : Պօնա-
բարթէ, Կօհիյէ վէ Սուլէն միւտիլլէրէ տէօնիւպ, “ Իիղէրի տախի
” նէզալմոէ կէօրմէյէ իֆրաթ մէմնունում, վէ ումարըմ.քի մէնֆաա-

¹ Պարրաս միւտիրան հիւքիւմէթինին իւզ
թիապը զուհուրինտէն միւտիր նասպ օլուպ,
օ վագըրթտան պէրու մէնէտտէ պուլունմուշ
իտէ տէ, իւլթիալէրի հէր նէ գատար ֆաիլ
վէ ֆէթին իտէ, սօղըալարը տախի օ գատար
պիթմապ վէ պիհաճէթ օլուպ, հիւքիւմէթին
եալընըդ ղէվգիթմընա մայիլ օլմուշուտու :
Պաղը միւլը իֆթըրին իվայէթի իւղըն թայլ-
էրան վէ Պրիւի, Պօնաբարթէ թէրաֆընտան
պունա հէմ մէշուր Կրօյօս չիֆթիլինի հէմ
տէ զիտէճէ պիր իրատ վէ վարիէթ վատ ի-

տէրէք, իսթիֆա իմգասընը վէ պու մապուէ
րէսմի պիր մէթուպ տախի էլինտէն ալմըշար
ըրը : Պօնաբարթէ գօնիւլ օլմապտան էվլէ-
ճէ, պիր պէօլուք աթըլ սաքէրի իլէ Պարրասը
մէվքիւրու չիֆթիլինէ էօլալըպ, օրատան գը-
միլտանըր եա պիր հարէքէթ կէօթէրի իտէ,
Պուրպօնլարըն թէրաֆտարը սըր տէյի թիւ-
ֆէնկէ թուլթուրուրում տէյէրէք քէնաթինէ
գօրգու վէրմիշ իտի . վէ օլ էսնատէն սօղըա
պիր տահա Պարրասըն իսմի մշտանտա իշի-
թիլմէտի :

« Թը մախառսէնիդի մէնֆաաթը վեթանիւէյէ ֆէտա խտերէք իսթի
 « ֆանըզը էսիրկէմէզսինիզ . վէ ագրան վէ էմսալլէրինիզէ պիր հիւս
 « նիւ իպրէթ վէրիրսինիզ » : Կօհիյէ Պօնաբարթէյի գարշըլայլայ ,
 « Սուլէն իլէ պէնիմ պու մահալէ կէլմէմիզ , ճիւմհուրու մուխաթա
 « րատան գուրթարմապ տըր , իսթիֆա իթմէք տէյիլ տիր » տէտի :
 « Իվլէթ տէտի Պօնաբարթէ . ճիւմհուրու գուրթարաճագսընըզ ,
 « լաքին նէ իլէ . հէր թէրաֆտան երգըլըզ խարապ օլան գանուենա
 « մէնիլլէ մի գուրթարաճագսընըզ : — Բիմ տէտի պուենու սանա :
 « — Վանուենամէյէ իթաէթ իթմէյէ , վէ եախօս մուհաֆազսընա
 « գուարէթ վէ ճէսարէթի օլմայանլար — » : Պուենու իւզէրինէ Կօ
 « հիյէ իլէ Պօնաբարթէ արասընտա պիր շէտիտ միւճատէլէ պաշլատը :
 Պու էսնատէ Պօնաբարթէյէ պիր թէզքիրէ կէլիպ գուլաղընտան
 տախի պիր շէյ ֆըսըլտատըլար . Սէնթանթօան մահալլէսինտէ Սան
 թէրին էթրաֆընտա օլան ահալի իսթիլալա պաշլամըլը : Պօնա
 բարթէ թէզքիրէյի օգուլուպ վէ Սուլէն տէօնիւպ , — Ղէնէրալ
 Սուլէն . Սանթէր սէնին ագրապան մը տըր : — Հայըր ագրապամ
 տէյիլ , ֆագաթ մօսթուլմ տուր : — Իշիտիյօրուլմ քի մահալլէլէրի ֆէ
 սատա վէրիյօր . կիթ խապէր վէր քէնտիսինէ , իւք հարէքէթինտէ
 քէնտիսինի գուրշունա թուլթարըմ : — Սուլէն տախի սէրթ ճէվապ
 վէրտիքտէ , Պօնաբարթէ Սանթէրի թիւֆէնկէ թուլթաճաղընա եէ
 մին իթտի :

Սուլէն կիթմէքտէ օլտուն , Պօնաբարթէ թէքրար Կօհիյէ իլէ միւ
 ճատէլէյէ թուլթուշտու . Պօնաբարթէ նիհայէթ քէլամընը իսթամ
 իտիւպ , « Ղիւմհուր մուխաթարատա տըր , պուենու գուրթարմալը
 « յըզ , պէօյլէ իսթէրիմ Իրաքէմ պու պուր . նէ տէյէճէքսինիզ .
 « Սիւէյս վէ Րօթէր Տիւգօ վէ Պարրաս իսթիֆա իթաիլէր . սիզ իքիւ
 « նիզ գալմըշընըզ ճիւմէտէն մէթրուք վէ պիթապ , սիզ հիշսինիզ »
 տէտի . պու ճիւմէ Կօհիյէ վէ Սուլէն « պիզ ճէպը իլէ բօսթուլմը
 « զու թէքը իթմէյիզ » տէյիպ , Իլգսէնպսըլ սէրայընա աղիմէթ
 իլէտիլէր¹ : Պօնաբարթէ խապէր կէօնտէրիպ , միւճապինճէ Իլգ
 սէնպուրղտա պիրի պիրինտէն պըր պու իքի միւտիր տախի գարաղօլ
 ալթընտա գալարլար . վէ տըշարը իլէ տախի իսթիլալալարը գաթիէն
 մէն օլտենտու : Պարրաս արապասընա պինիպ ճիհանտէն պի գայտ վէ
 պի ֆիւթուր , րահէթը նէֆսինէ տէվամ իթմէք իւզըն Կրօպօստա
 օլան չիֆթիլինէ աղիմէթ իլէտի :

Իշթէ պու վէճհիլէ միւտիրան հիւքիւմէթի լաղվ օլտուպ , գուտ
 րէթ վէ հիւքիւմէթ պիւթիւն պիւթիւնէ Պօնաբարթէնին էլինտէ
 գալմըլըրը : Եզարէթ գօմիսսիօնու տայրէսինտէ , պիւթիւն վիւ

¹ Ղիւմհուր վիւքէլտընտան Տիւպօս Գը
 րանէ , Պօնաբարթէ Սէն Գըլ սէրայընա կիթ
 տիլի հալտէ , Եօլտա աքէրլէ թուլթուրուպ
 մահալու իթմէյի Կօհիյէ վէ Սուլէն միւտիր
 էքրէ միւթանիւտ օլտու իսէ տէ , Կօհիյէ Պօ
 նաբարթէնին պիր շէյ եարամայաճաղընտան օ
 տէրէճէտէ էմին իտի քի . շու ճէվապը վէրտի :

Ճիւմհուրու Պօնիւրլէրի պարաստ պէնիմ էլմիւ
 Իսէն , Սէն Գըլտա Պօնաբարթէ Եալմըլ պաշլու
 նէ² Եաֆալլէճէ պիր . վէ պուենու տէյիպ , Պօ
 նաբարթէնին ախլ իւ կիրիֆթ օլմասընա րէյ
 վէրմէմըլ իտի . Եօլտա քիմ պիլըր նէ օլտըտու
 Պօնաբարթէնին հալի :

քելա վէ ճէներալար էթրաֆընտա, հէր գօմանտայա վէ հէր թէրթիւ պէ մերքէզ օրասը օլմուշուտու. վէ օ կիւն պու վէճհիլէ պիլա իիւ թիլալ ախշամ օլուպ, եալընըզ վէթանտարլար էօթէտէ պէրիւտէ մէշլէրէթ իտիւպ, պազը թէտպիրլէր տիւշիւնտիւլէր իսէ տէ, Պօնաբարթէնին էօրֆիւնտէն գօրգուպ իճրա իտէպիլէճէքլէրինի քէնտի ազըլարը տախի քէսմէզ իտի:

6. Սխշամըսը տայրէյի մէզբիւրտէ ճիւմլէսի մէճլիսէ օթուրտուլար. վէ էրթէսի կիւնիւ Սէն Վլու սէրայընտա մէճլիսլէրին նէ մոււ ամէլէ իտէճէյինէ տայիր, Պօնաբարթէյէ թէրաֆտար օլան ազալար իլէ միւզաքէրէյէ կիրիշտիլէր:

Սիւէյէսին թէրթիպի, մէճլիսլէր իւչ այ գատար թաթիլ իտիւպ, Վրանսայը մուվազգաթէն իւչ գօնսիւլ իտարէ իտէճէքտի: Պու ճիւմլէ, պու թէրթիպէ բէք չօգ գարշը կէլէնլէր տէ օլտու: Իքի մէճլիս տախի եալընըզ միւտիրան հիւքիւմէթինին իլզասը իչիւն Պօնաբարթէյէ թէրաֆ իթմիշլէր իտի. շիմաի հիւքիւմէթին ապէր էլլինէ կէլէճէյինի կէօրտիւքտէ, քէնտի հիւքիւմէթլէրինի քէնտի էլլէրի իլէ թէսլիմ իթմիշ օլտուգլարընը միւլահազա իտէրէք իսէվֆ իւֆիւթուրէ կիրիֆթար օլուրլար ըսը: Իմտի գանոււննամէ միւճիպին ճէ հէր նէ գատար տա Պօնաբարթէնին սիննի նօգսան իսէ տէ, պու պապտէ միւսաատէ իտէրէք, թէք ուսուլու հիւքիւմէթ աշիշիլմէսին տէյի քէնտիսինէ միւտիրլէք տէ թէքլիֆ իթտիլէր:

Պօնաբարթէ շիտտէթլէ ճէվապ վէրիպ, պու գանոււննամէ իլէ արթըգ Վրանսա իլէրի կիտէմէզ: Շիմտիքի հալտէ Վրանսայա պիր գուվէթլիւ հիւքիւմէթ լազըմ տըր, վէ բօլիթիգա միւճատէլէլէրին քէտաֆէսի մէն օլմալը տըր տէտի: Իմտի իւչ գօնսիւլլէն նասպը, վէ մէճլիսլէրին իւչ այ թաթիլի թէքրար թէքլիֆ օլունտու, վէ խայը միւզաքէրաթտէն սօղրա պու թէքլիֆ գապուլ օլունուպ, Պօնաբարթէ, Սիւէյէս վէ Բօթէր Տիւգօնոււն գօնսիւլ օլմալէրի թասա միմ օլունտու: Վէ միւճիպինճէ լայիհէսի տախի գալէմէ ալընըպ, էրթէսի կիւնիւ Սէն Վլու սէրայընտա մէճլիսլէրէ թագաթիմ օլունաւ ճագալը: Սիւէյէս կէճէլէյին Բարիսին իչինտէ ճէվէլան իտէն իթթիւլալտէն խապէրտար օլտուղունտան, ազալարըն նուֆուղլուճալարընտան գըրգ գատարընը օ կէճէ թուլթուպ մահպուս իթմէյի թէքլիֆ իթտի. Պօնաբարթէ պու իտուսուսա րազը օլմատը իսէ տէ, սօղրատան կէրէյի կիպի բիւշման օլտու¹:

() կէճէ օլտուգճա իսթիրահէթլէ կէչիպ, էրթէսի կիւնիւ (19 Պրիւմէր) եանի թըրիյնի սանի օնոււնճու կիւնիւ, Սէն Վլու սէրայը ճատտէսի, ապէր, արապա վէ սէյիրճիլէր իլէ տօլմուշուտու: Սէ-

¹ Պու բարչա Միւսիւ թիէրին ճիւմլուրիէթ թարիխնտէն ալըմըշ տըր: 1851 տէ շիմտիքի իւշիւնճիւ Նաբօլէոն տախի իմէրաթոր օլմալտան էվիլէզ զարալը հիւքիւմէթլէ, քէնտինէ մուխպիլ օլան էլլի գատար ազալը վէ քէնտիսի Միւսիւ թիէրի վէ ագրանլարընը կէճէլէյին թուլթուրուպ, մուվազգաթէն

Վէնտէն գալէսինէ կէօնտէրտիքտէ, Միւսիւ թիէրին ճիւմլէտէն զիտտէ թէլաշա վէ բրօթէսթօ իթտիյնի իլլիթտիքտէ, քէնտի եազալըզ թարիսին ֆիլան սահիֆէսինի օգուսոււն տէյի խապէր կէօնտէրիպ պու մահպտէ քէնտի եազալըզ իլէ քէնտիսի մահճուպ իթմիշ տիր:

րայտա իւջ պէջիւք տիվանխանէ հաղորդանայ, պիրիսի գուտէմա մէճլիսինէ, պիրիսի պէշեիւզէր մէճլիսինէ, վէ տիկէրի տախի նէզաւ րէթ գօմիսսիօնլարը, վէ Պօնաբարթէյէ թախսիս գըլընմըշ ըտը: Պու տայրէլէրին տէօշէնմէսի վէ թէզեիւնաթը էօյլէ վագթը պիթէճէք իւ քէն անճագ իբի սաաթ սօղըս խիթամ օլապիլիւպ, եալընըզ պու խուսուս ազ գալըն Պօնաբարթէ վէ թէրաֆտարլարընա միւզիւր օլապիլիւրտի: Պու արալըգտա իբի մէճլիսին ազալարը տախի մէճլիս տայրէլէրինին հաղորդանմասընա պէքլէմէքտէ, պաղէտէ վօլթա վոււ րարագ պէշլէրինտէ շիտտէթլէ միւզաքէրէ իթմէքտէ իտիլէր: Պէշ եիւզէր մէճլիսի քէնտիլէրինին պու վէճհիլէ գաֆիլտէն նագլինի գուտէմա մէճլիսի իւզէրինէ աթըպ վէ հըրսլանըպ, սէպէպինի վէ պունտան մէրամլարը նէ օլտուզունու պիրի պիրինէ սիվալ իտէրլէր իտի: — շիւքիւմէթին թէքքիպի պօղուլմուշ տուր: — () լտուն, պիզ տէ պիլիլիւքի հիւքիւմէթէ պաղը մէրթէպէ նիզամ վէրմէք ֆարզ օլմուշ տուր: — Իսմ իւ շէրէֆի վէ գուվվէի ֆաիլիլէլէրի օլմայան ատամլար եէրինէ Պօնաբարթէ կիպի նաֆըս վէ նամտար քիմնէյի րէիսի հիւքիւմէթ իթմէք միւրաճճահ տէյիլ մի տիր: — Պօնաբարթէնին սիննի թէմամ տէյիլ իսէ տէ, պունա տա րաղը օլտուգ —: Պէշեիւզէր մէճլիսինին պու կիպի վէ պունլարա էմսալ մուպահասաւ լէրի գուտէմա մէճլիսինի շաշըրմայա պաշատըլար, գուտէմա մէճլիսինին միւրատըր գանուլնամէյի թէպտիլ իթմէք իբէն, պունու ա շեքեարէն սէօյլէյէմէյիպ ախէր սիւրէթ կէօսթէրմէք լաղըմ կէլմիշ իտի, պաղըլարը տա պու խուսուսու աղըզարընտան գաղըրարըլար իսէ տէ, պէշեիւզէր մէճլիսի պու մագուլէլէրէ բէք ֆէնա մուամլէ կէօսթէրմիշ օլտուգլարընտան, գուտէմա ազալարը իսէվֆ իւ ֆիւ թուրէ կիրիֆթար օլուպ, պիր էյեամ թէշէպպիւս իթաիլէրի մէսաւ լիհին պաշա չըգաճաղընտան տախի մէյեուս օլմուշար ըտը:

Սէն Վլադա Պօնաբարթէ աթա պինմիշ, ապէրին պաշընտա իւ տի, Սիւէյէս վէ Բօմէր Տիւգօ ալթըր աթըլ պիր բօսթա արապատը հաղըրաթըպ, սէրայըն բարմագ գաբուսու տըշարըսընտա պէքլէմէք տէ իտիլէր: Իշէր աքսինէ տէօնտիւյիւ կիպի գաշմաղա գօլայըգ օլմագ իւզրէ հէրքէս պէօյլէ պիրէր արապա հաղըրաթմըշ ըտը: Պու ճիւմլէ Սիւէյէսին պու միւշքիլ հալտէ իպրագ իթտիյի սօուգ գան, ճէսաւ րէթ վէ մէթանէթ քէնտիւնաէն մէմուլ օլունմաղ մէրթէպէտէ իտի: Ղիւմհուրիլէթը նաա թէրաֆտարլարը օլան Դուրտան, () Ժրօ, վէ Պէրնատօթ ճէնէրալար, կէլիպ ապէրէ պիրնուլթ իթմէսիլիլէր տէյի ճիւմլէսի էնտիշտէ իտիլէր: Իմտի պունտան միւմքին մէրթէպէ էմին օլմագ իշիւն, հէր քիմ կէլիւր նուլթ իտէր իտէ, աղա վէ ճէնէրալ, քէլլէսինի ուշուրմաղա ապէրէ գօմանտա վէրտիլէր:

7°. Իշլէտէն սօղըս սաաթ իբիտէ իբի մէճլիս տախի մէշվէրէթէ պաշատըլար, գուտէմա մէճլիսինտէ բէք չօգ ազալար, ախշամտան մէճլիսին նագլի միւզաքէրաթը իշիւն նէզարէթ գօմիսսիօնուկա տա վէթ օլունմատըզլարընտան նաշի ինֆաալէրինի պէյան իտիւպ շէքվա իթտիլէր, հէլէ նէ իսէ պու լագըրտըլար պիր թագըրիպ մէքս օլու

նուպ, մէջիսլէրին էքսէրիէթի թէմամ օրմուշ օլտուղունտան, միւս
զաքէրէյէ պաշանրլաճաղընը գուտէմա մէջիսի պէշէիւղէր մէջիս
սինէ խապէր կէօնտէրոտի: Պու ճիւմլէ պէշէիւղէր մէջիսինտէ քէյ-
ֆիէթ պիւթիւն պիւթիւնէ պաշգա հիյէթտէ իտի: Աջալարտան
կօտէն նամքիմէսնէ Սիյէյէս վէ Պօնաբարթէնին թալիմաթը իւզը-
միւզաքէրէյէ պաշայըպ, վէ ճիւմհուրուն պուլունտուղու մուխա-
թարայը ֆասլ իտիւպ իքի շէյ թէքլիֆ իթտի. պիրիսի մէջիսլէրին
Սէն Ղլու կիպի պիր էմին մահալէ նազլ օլունմասը իչիւն գուտէմա
մէջիսինէ պիր թէշէքքիւրնամէ ետղըլմասը, վէ օ պիրիսի ճիւմհու-
րուն կիրիֆթար օլտուղու մուխաթարա, վէ պունլարըն տէֆի չարէ-
սի իւզէրինէ պիր թագրիր գալէմէ ալընմասը քէյֆիէթլէրի իտի:

Պու իքինճի թէքլիֆ, մէջիսճէ գապուլ օլունմուշ օլտա, թագ-
րիր հաղըր օլտուղունտան մէջիստէ օգունուպ, մէջիսլէրին թաթի-
լի. վէ մուվագգաթէն գօնսիւլէրին նասպը տէր ագապ թէքլիֆ օլու-
նաճագար, անճագ կօտէն լագըրտըպընը խիթամ իտէր իթմէղ մէջ-
լիստէ պիր տէհշէթլիւ հիտտէթ վէ շամաթատըր պաշատը. «գահր
» օլտուն ճէպպարլար, ճէպպարլըգ իսթէմէյիլ, գանուննամէմիլ
» տայիմ օլտուն տէյի պաղըրշմայա պաշատըլար »: «Լա գանուննա-
» մէ եա էօլլւմ», պաղըրտը Տըպրէլ. . . «Սիւնկիւլէր իլէ մի գօ-
» գուտաճագլար պիղի պուշատա, սէրպէսթիլ պիլ »: պու քէլամլն
իւզէրինէ եէնիտէն շամաթալար աղըպ, բաթըրթը չօղալտը. պիր
գաշ հիտտէթլէնմիլ, գուտուրմուշ ազալար, ըէիսի մէջիս Սիւսիէ-
նին իւզէրինէ հիւճիւմ իտիւպ, «ճէպպարլըգ իսթէմէյիլ, գահր օլ-
» սուն ճէպպարլար » պաղըրշտըլար: Պու թահգիրանէ մուամլէնին
մանասընը աղնայըպ, Սիւսիէն քէլամլէ աղաղ իտէրէք: «Պիրազ տա-
» հա պու նապէճա հիւճիւմինիլէ մէյտան վէրսէմ, ըէիսիլք մէսնէ-
» տինի թանըմաղ, վէ հուգուգունու այագ ալթընա ալմըշ օլտըրում,
» նիզամա կէլին » տէտիքտէ, ազալարըն հիտտէթի թէսիլն օլաճագ
եէրտէ տահա պէտթէր ղաղէպէ կէլտիլէր, վէ վաֆիր գիլ իւ գալ-
տէն սօղրա ազալէրտէն կրանմէղօն, իւչիւնճիւ սէնէսի գանուննամէի
միւլքիյէսի պագի օլաճաղը իչիւն, ճիւմլէյէ եէմին թէքլիֆ իթտի,
պու թէքլիֆի ճիւմլէսի չար նաչար գապուլ իտիւպ, ազալար պիրէր
պիրէր իսմլէրի իլէ եէմին տավթ թօլունտուլար, Սիւսիէն քէնտի-
սի տաիսի սէրիրի ըրասէթտէն գալգըպ, գարընտաշընըն թէշէպպիւս
իթտիլ թէտապիրին խարապընա եէմին իթմէյէ մէճպուր օլտու:

8°. Բէյֆիէթ պու բատէյէ կէլտիքտէ Պօնաբարթէնին թալիմ-
աթընա տէրէճէյի նիհայէտէ մուխաթարալը օլմուշտու: Պէշէիւղ-
լէր մէջիսի պիր գօմիսսիօն թէշէքլի իտիւպ քէնտիլէրինէ արզ օլու-
նաճագ եէնի գանուննամէյի թէճէսսիւս վէ թաստիգ իտէճէք եէր-
տէ, էսկի գանուննամէնին մուհաֆազասընա եէմին իթմիլէր վէ իթ-
տիրմիլէր իտի. վէ գուտէմա մէջիսի պունտան միւթէէսսիր օլարագ
կէվէմէյէ պաշամըշտը. իմտի Պօնաբարթէնին թալիմաթը պօշա
չըգտըրգտան մաստա, նէֆսի տաիսի պէօյիւք թէհլիքէտէ իտի. ()
ժըրօ, յուրտան, վէ սայըր մէրի իւլ խաթըր վէթանտարլար Սէն

Վրու սէրայընա թօփլանըպ, ասքէրի պիր թագըրիպ քէնտի թէրաֆլա-
րընա ճէլպ իթմէյէ պիր վագթը ֆըրսաթ կէօզէտիրլէրաի: Պօնաբար-
թէ վէ Սիւէյէս, արթըգ Գայպ իտէճէք վագթը Գալմատըղընը աղ-
նայըպ թէչէվիլիշ վէ թէրէտտիւտտէ պուլունան ճէմիյէթի, ֆիհիլյա-
թը միւթէէսսիրէ իլէ քէնտիլէրինէ ճէլպ իթմէյէ Գարար վէրուիլէր,
իմտի Պօնաբարթէ, պիւթիւն էրիքէանը հարպը իլէ պիզզաթ իքի
մէճլիսին տախի հուզուրունա չըգմագ իւզըէ, իլէրի եիւրիւմէյէ
պաշատը: Իսնայը րահտէ ()Ժրօ քէնտինի պու աարաթ իւ իհթի-
շամտէ կէօրիւպ, չէքէմէյէրէք վէ իսթիհլաքէարի, « իշթէ շիմտի եէ-
» րինի պուլմուշտուն » տէտի, « Լըգօլի քէօքրիւսիւ պունտուն մուխա-
» թարալը իտի », ճէվապ վէրտի Պօնաբարթէ, վէ Գուտէմա մէճլիսինէ
տախիլ օլտու:

Պօնաբարթէ պէջիւք միլէթ մէճլիսլէրինտէ պուլունամարշ օլ-
տուզունան, իւք տէֆա պէջլէ պիր ումուլմի մէճլիստէ նութգ իթ-
մէք խուսուսիլէ պէջլէ պիր մախլութիլէթ արասընտա քէնտինէ
ղայէթ կիւճ կէլրտի, էն մէհարէթիւ վէ էն ալըչըգ խաթիպ վէ
նութգ սէջլէյէնլէրին տախի ատէթա վագթըթլարտա պիլէ շաչըրըպ
պազէն սէջլէյէճէքլէրինի ունութտուգլարը տախի մէշուտ տուր,
Պօնաբարթէ կիպի, մէճլիսէ ալըշմամըշ պիր զաթէ պու խուսուսուն
իֆրաթ կիւճ օլաճաղը թարիֆտէն միւսթաղնի տիր:

Իմտի Պօնաբարթէ վուգուաթը հաղըրէտէն միւթէէսսիր, վէ
նէֆէսինի ալամայարապ վէ խէլէճանը գալպ վէ պիւլէնտը ալազ իլէ
շու նութգու իրատ իյլէտի:

« Հէմէհրիլէրիմիզ, միլէթ վիւքէլասը.

» Պու տէֆաքի մէճլիսինիզ ատի պիր մէշվէրէթէ գըյաս օլունա
» մայըպ, ճիւմլէնիզ պիր եանար տաղ իւզլէրինտէ օթուրույօր կիպի
» պիր հալտէսինիզ, իմտի րուխսաթընըղա պաղը խղահաթէ կիրիշմէ-
» լիյիմ, սիզ իտինիզ ճիւմհուրու մուխաթարատա կէօրիւպ, պէշ-
» եիւզլէր մէճլիսինի Սէն Վրու սէրայընա նագլ իթաիրէն, պու էմը-
» նամէնին սալիմէն իճրասընը պանա իհալէ իտէն: Իմրինիզէ իթա-
» էթ իթմէք իւզըէ քէօշէյի վահտէթի պրրաղըպ մէյտանա կէլմիշքէն,
» պէնի վէ րէֆիգլէրիմի Գարա իֆթիրալէրլէ թայէիպ վէ թահգիր
» իթմէյէ պաշաեանլար օլտու. եէնի Գրոմվէլ¹ եէնի Չաղար իսմլէրի
» թափանլար պուլունտու: Հէմէհրիլէր, պէջլէ պիր ճէպպար հիւ-
» քիւմէթի իսթէմիշ օլայըարմ, իթալիաաան ալտէթ իթտիյիմ էս-
» նատէ, էն ալա զաֆէր վէ ֆիւթուհաթլարըմըն արասընտա, վէ

¹ Օրվիյէ Գրոմվէլ, օն եէտինճի տէհրին
օրթալարընտա պիր մէշուր ինիլիզ ճէնէրալը
օլուպ, օլ էանտտէ Բարլամէնթօ մէճլիսի իլէ
պիրինճի Գարլօ նամ ինիլիզ գրալը պէյնիտէ
մուխաթէթ վագի օլուպ, ահալ տախի
թուզէան իթմիշ օլտուզունտան, Գրոմվէլ

Բարլամէնթօ թէրաֆլըն թութուպ, գրալըն
գաթլինէ գաուար իւրիւմիւշ, վէ ինիլթէր
րայը ճիւմհուր հիլէթիլէն իպլաղ իթտիլէր
սօղըա, եալաշ եալաշ հէր հիւքիւմէթի էլէ
կէլիլիպ գրալտան զիտտէ միւսթագիլանէ հիւ-
քիւմէթ սիւրմիւշ պիր մէշուր ճէպպար տըր:

« պիւթիւն ասքէր վէ թէրաֆտարլար տախի պուռնա թալիպ
 « օլարուգ պանա ճէպը իթաիքլէրի էսնատէ , տահա գօլայըգլա
 « տէսթրէս օլապիլիըրաիմ . անձագ պուռնու նէ օ վագըթ իսթէրիմ ,
 « պէնիմ վէ սիդին պու զայրէթ պու թէշվիպաթտէ պուլունմամը
 « միւճէրէտ վէ թանըմը մուսաթարատան գուրթարմագ իչիւն
 « տիր » : Պուռնու սէջլէյիպ Պօնաբարթէ , քէզալիք խէլէճանը գալպ
 իլէ , ճիւմհուրուն մուսաթարալը հալինի , թէրաֆ թէրաֆ պէօլիւն
 տիւյիւնիւ , զարպտա , Վ անտէտէ , մուհարէպէյի տախիլիյէ ալամէթ
 լէրի կէօրիւնտիւյիւնիւ , վէ խարըճտան իսթիլա նշանէլէրի մէշուտ
 օլտուղունու ֆասլ ու պէյան իտէրէք , խիթամընտա , « շուռնա ա
 « ֆէթ վէ պէլիյէնին պարէմ էօնիւնիւ ալալմ , շու գատար ֆէտա
 « քէարըգ իլէ տէսթրէս օլտուղունու , սէրպէսթիէթ վէ միւսավա
 « թը սէլամէթէ չըգարալմ » , տէտի : Ղալարտան լ էնկլէ ճէվապ վէ
 ըրիպ , « գանուռնամէյի տէ զէքը էթ , գանուռնամէյի » , տէյի պաղըր
 մաղա պաշլատը :

« Պօնաբարթէ պիրտէն պիրէ պէյլէ գարչըլանտըղընը կէօրտիւք
 տէ , պիր էյամ սէպաթընա ֆիւթուր կէլիպ կէրիլէտի խէ տէ , ա
 նինտէ ագը պաշընա կէլիպ էինէ խէլէճանը գալպ իլէ թէքրարլատը » :

« Վանուռնամէ , . . տահա գանուռնամէ մի գալտը օրթատա ,
 « սիդ տէյիլմիտիւնիդ 18 ֆրիւգթիտօրտա » միլէթ վիւքէլալըղընը
 « ֆէսի իթմէք միւրատը իլէ , գանուռնամէյի պօզան . սիդ տէյիլմիտիւ
 « տինիդ , 22 ֆլօրէալտէ ինթիխապ գայիտէսինէ գարչը կէլիպ , մու
 « զայրի գանուռնամէ ինթիխապը չիւրիւտէն , սիդ տէյիլմիտիւնիդ ,
 « 30 բրէրիալտա հիւքիւմէթին իսթիգլալիյէթինէ մուսալիֆէթ գալ
 « տըրըպ , խիլաֆը գանուռնամէ ահքեամը հիւքիւմէթի իպթալ ի
 « տէն . հէր քէս գանուռնամէ իսմի իլէ մէյտանա չըգըպ , գանուռնա
 « մէյէ մուղայիր ֆիլիաթ կէօսթէրմիլէր տիր . նէ ճէսարէթլէ տահա
 « գանուռնամէ լաֆղընը աղղընըգա ալապիլիյօրսուռնուգ :

« Հալա պու կիւնքի կիւն քեաֆֆէի թէրաֆտարլարըն օրթատան
 « գալտըրըպ զայիլ իթմէյէ չալըշտըղը պու գանուռնամէ տէյիլմի տիր :
 « Պարրաս վէ Սուլէն պուռնուն իչիւն կէլիպ էսրարէն պանա եալմաը
 « մատըլար մը , մուսավէնէթիմի թալէպ իթմէտիլէր մի : Նինէ պէն իտիմ

¹ Պօնաբարթէնին սըր քեաթիպի վէ մահ
 րէմը էսրարը Պուրիէնին եագտըղը վէճիլէ ,
 Պօնաբարթէ սօղտտան պէշէլըղէր մէճիտի
 նէ կիթտիլի էսնատէ տախի օլ մէթէպէ քէն
 տիսինի շաշըմը , վէ ագլ իւ սէպաթընա սէք
 թէ կէլիլ , վէ սէյլէտիլիլի իլիտէմէգ օմու
 շուտու քի , Պուրիէն էթէյինտէն չէքիպ , « ճէ
 նէրալ , աղբարը չըգ , նէ էաբարըղընը պիլմէյօր
 սուռն » տէմիլ տիր : Պուռնուն իւզէրինէ Պօնա
 բարթէ պէնի սէվէն արգամտան կէլին տէյէ
 րէք մէճիտէն չըգըպ , սօղտա ասքէր իլէ իլէ
 րի կիթմիլ տիր , նասը քի իլէրիտէ նագլ օլա
 ճագ տըր :

² Մէղքիւր 18 ֆրիւգթիտօր վագաալը

թարիլիմիդին 183 սահիֆէսինտէ մուֆասսա
 լէն հիքեայէ գըլըմըշ տըր : 22 ֆլօրէալտա
 տախի վէթանտար կիւրուհի միւտիւրանըն իւ
 զէրինէ հիւճիւմ իտիւպ , ինթիխապ նիզամընըն
 մուղայիրինտէ օլարագ մէճիլա աղալարը ինթի
 խապ իթմէյէ սէլահիլէթ քէսպ իթմիլէր իտի :
 30 բրէրիալտա միւտիւրան հիւքիւմէթի գայտէ
 սի տախի պօզուրուպ , վագըթլարը թէմամ օլ
 մագտան իւշ միւտիւր չըգարըլպ էէրինէ ալէր
 իւշ միւտիւր նասպ օլունմուշուտու : Պու
 իքի վուգուաթ տախի թարիլիմիդին 326 վէ
 329 սահիֆէլէրինտէ մուսթաասարէն նագլ իւ
 հիքեայէ գըլըմըշ տըր :

« րադը օլմայան , վէ իսթէրսէնիզ շիմոի տահա պաշգա իսմէրտէ պի-
 » րէր պիրէր պէյան իտէպիլիրիմ սիզէ » :

Սոսիալիֆ թէրաֆը Պօնաբարթէյէ ճէվապ վէրիպ , վէ եիւզիւն
 տէն եօգարը պաղըրշարապ , « քիմէր իսէ , սէյլէ իսմէրինի , վէ աշի-
 » քեար սէյլէյէմէզսէն կիզ իտէ սէյլէ » , չաղըրշորըար :

Պօնաբարթէ տէֆա քէլամէ աղազ իտիւպ , վէ Պրանսանըն հալի-
 նի թէրար ֆասլ իտէրէք , րահը սէլամէթէ չըգարմապ իշիւն գու-
 տէմա մէճլիսինէ զայրէթ վէ ճէսարէթ վէրտիքսէն սօղըա շու վէճ-
 հիլէ քէլամընա իսթամ վէրտի :

« Պիւթիւն սիւհի եօլտաշարըմը պէրապէր ալարապ մուսվէնէ-
 » թինէ հաղըրըմ , շու թիւֆէնկ էլէրինտէ շիմոի պուրատա հաղըր
 » օլան , վէ տէֆա տէֆա զաֆէր իւ ֆիւթիւհաթէ կէօթիւրտիւյիւմ
 » Լըրնատիէլէր շահիտ օլոււնլար , պոււնլարըն շէճաթէ վէ մէթանէ-
 » թի սէլամէթը վէթան ուղըոււնա տայիմա հաղըր տըր , վէ սիզէրէ-
 » միւյէին տիրէր : Լմմա էյէր ազալարտան պիրի տէտի , Պօնաբարթէ ,
 » աթէշ բիւսքիւրէրէք , ազալարտան պիրի . էճնէպիտէն րըշվէթ ա-
 » լարապ գաթլիմէ եիւրիւտիւյիւ հալտէ , օ վագըթ պու սիւհաշլա-
 » րա պու մէրալէրին մուսվէնէթինէ իսթինատ իտէճէք , տէ պէն իմ ,
 » ճէնկ վէ պահթ ալլահը տայիմա պէնիմ իլէ պէրապէր օլմատը մը
 » շիմտիյէտէք , ունուլթուուլնուլմու » :

Պու քէլամ հէր նէ մէրթէպպէ տիգճէ իսէ տէ , գուտէմա մէճ-
 լիսինէ մուսաթալ օլմայըպ , զիատէճէ պէշէիւզլէր մէճլիսինէ օլտու-
 զոււնտան , գուտէմա մէճլիսի էքսէրիյէթինէ մագպուլ օլուպ , Պօնա-
 բարթէնին սէպաթ վէ մէթանէթինտէն ճիւմլէսինէ գուվլէթը գալպ
 հասըլ օլարապ , պու մէճլիստէ Պօնաբարթէ էֆքեարը ամմէի գա-
 զանմըշ օլտու :

Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ գուտէմա մէճլիսինի պէշէիւզլէր մէճ-
 լիսինէ տաիի թահրիք իթտիքսէն սօղըա , կիտիւպ պիր հիւքմ կէօս-
 թէրմէք իսթէտի : Լըգասընա պիր գաշ Լըրնատիէ ալարապ մէճլիս
 տայրէսինէ վասլ օլուպ , ասքէրի գաբուտա պըրապտը վէ քէնտիսի
 եալընըզճա տիվանխանէնին օրթասընա տօղըու իլէրիլէտի . տիվանխա-
 նէնին օրթասընա վասլ օլուր օլմազ ազալարտան զալէպնաք վէ էօրֆ-
 լիւ սէսլէր զուհուր իթմէյէ պաշլատը . եիւզլէրճէ սէսլէր շէյլէ պա-
 ղըրըրլար ըար , « նէ տէմէք մէճլիս տայրէսինի ասքէրլէ պասմապ ,
 » սօլթաթլար , սիւնկիւլէր նէ արար պուրատա , նէ տիր մէրամլա-
 » րը , . . գահը օլտոււն ճէպպար , . . գահը օլտոււն զալիմ . . » :

Պիր չօգ միլլէթ վէքիլլէրի օթուրտուգլարը իսքէմլէլէրտէն ֆըր-
 լայըպ Պօնաբարթէնին էթրաֆընը սարըպ սըգըշորըտըրար , . . « նէ
 » տէմէք սիր պու , ճէպպարըպ իշին մի պու գատար զաֆէրլէր իթ-
 » տին . . . գազանորըն քեաֆֆէի շան իւ շէրէֆ , իշթէ շիմոի
 » սօլուպ մահվ օլտու . . . մէրտլէրլէրին նամէրտլիյէ թէպտիլ օլտու : . .
 » Հատտինի պիւ , րայէթ կէօսթէր միլլէթ մէճլիսինէ , փէրվասըզ ա-
 » տամ , չըգ , չըգ տըշարը » , պաղըրշորըար ըտը :

Նշալար Պօնաբարթէնին էթրաֆընը սարըպ սըգըշորըտըրգճա Պօ-

նաբարթէ շաշորմայա պաշատը, գաբուտա պրոպագանդը Լորենտիէի
 ճէնէրալներինն պու վէճհիլէ տարա պողուտուղունու կէօրտիւքտէ,
 պիրտէն պիրէ իշէրիէ հիւճիւմ իշէտիլէր, վէճէնէրալը Գոթարալմ,
 չաղորշարաք ազալարը գագըպ գագըշտըրըպ պիր թէրաֆա ալտըլար,
 վէճէնէրալարըրը գուճագլայըպ, սալիմէն տըշարը չըգարտըլար: Պու
 գարգաշարք տրասընտա Պոնաբարթէյէ շիշ չէքիպ վուրաճագլարտա
 օլտու իսէ տէ, էլլէրի գայըպ Լորենտիէիէրին գաբօթլարընա թէ
 սատիֆ իթտի, վէ թօմէ նամ Լորենտիէնին էլլիտէլէրինտէ տախի
 պըչագ ետրալարը պուլունտու տէյի ըրիպէթ գըլընըր: Իճթիմալ տըր
 ազալարտան պըչագ չէքէնէր օլտու, իճթիմալ տըր թօմէնին էլլի-
 սէլէրի գարղաշարքաա երթըրը, հէր նէ հալ իսէ Պոնաբարթէյի
 տիվանխանէտէն տըշարը աշըրտըլար, վէ պու վուգուաթտէ Պոնա-
 բարթէնին ճէսարէթինէ պաղը մէրթէպէ ֆիւթուր կէլիպ, պէնզի
 ագ պագ օլմուշտու տէյի ըրիպէթ գըլընըր, հէր նէ իսէ Պոնաբար-
 թէ տիվանխանէտէն չըգար չըգմազ, աթընա պինիպ ապէր սաֆֆլա-
 րընա տայանտը, վէ քէնտինի վուրուպ էօլտիւրէճէք օլտուգլարընը,
 վէ էօմըրլունին թէհլէքտէ պուլունտուղունու ապէրէ նագլ իլլէ-
 տիքտէ, ապէր եէկտիլ վէ եէկզէպան եաշա՝ Պոնաբարթէ տէյի ճէնէ-
 րալարընը սէլամլարըլար:

9. Իթթէտէ մէճլիստէ օլան էօրֆիւլիւ նիզա վէ ճէտտալ տէրէ-
 ճէյի նիճայէյէ վասլ օլմուշտուտու. պիւթիւն մէճլիս Պոնաբարթէնին
 գարընտաշը վէ ըէիսլէրի օլան Իլսիէնին իւզէրինէ հիւճիւմ իթտի-
 լէր, Իլսիէն ֆէվզ էլ ղայէ սէպաթ վէ մէթանէթլէ քէնտինի ան-
 ճագ հըֆզ իտէպիլիրտի:

“Գարտաշըն ճէպպար տըր, պաղըրշըրըլար ըտը, պիր կիւնտէ պիւ-
 ” թիւն էօմըրլունտէ գաղանտըղը շէրէֆի մահվ իտիւպ սօլտուրտու ”:
 Իլսիէն պէհիւտէ գարտաշընըն թէպըիլէյի ղիմմէթինէ չալըշըպ,
 “գարտաշըմը սէօյլէթմէտինիզ, սիզէ կէլիպ հարէքէթինի, մէմուրիէ-
 ” թինի աղնաթաճագ, մէսալիհի միլլէթէ տայիր հէր նէ սիվալ իթ-
 ” սէնիզ ճէվապ վէրէճէքտի, վէթանըմըզա օլան պունճա հիմմէթ վէ
 ” ղայրէթի, պիր տէֆա քէլամընը տիյնէմէք լութֆունու տէյմէզ-
 ” միլիտի ”: “Հայըր, հայըր, պաղըրշարըլար վէթանտարըլար, զօրպա
 ” վէ ճէպպար իսթէմէյիզ, գաթլ օլտուն, գաթլ օլտուն . . . ”: Պու
 գաթլ օլտուն լաֆղը ճիւմհուրիլէթ վագթը փէք չօգ միւթէպէրանըն
 վէ Բօպէսըիէրին տախի էճէլինէ միւճիպ օլմուշտուտու: Պոնաբարթէ
 հագըրնտա տախի իշէթիլտիքտէ գաթլինէ միւճիպ օլմոսա տախի
 ապէրի քէնտինտէն սօվութմաղա պիր վէսիլէ օլապիլիրտի: Իլսիէն
 քէմալը ճէսարէթլէ պու գաթլ օլտուն լաֆղընա մուխալիֆէթ իւ-
 տիւպ, էվլէլ պէ էվլէլ գարտաշընըն սէօղիւ տիյնէնմէսինէ ըտաթ իւ-
 տէր իտի. էօրֆիւլիւ շամաթալար արասընտա միւտտէթը մէտիտէ
 ուղըաշտըգաան սօղրա սէօղ աղնաթամայաճաղընը ֆէհմ իտիւպ,
 ըէիսլէզ ալամէթի օլան թէրքօշ իլէ հարվանիի գալտըրըպ իւզէրին-
 տէն ֆըրլաթտը, վէ օրթայա չըգըպ. “սէֆիլէր տէտի, հիշ գար-
 ” տաշըմըն գաթլինէ պէն հիւքմ իտէր միլիմ, պանա նէ ըիասէթ լա-

“ զըմենէ ազալըդ , եայլնրդ գարնտաշըմըն թէպրիւնի զիմէթի իչիւն
 “ ալօգաթըղընը իթմէյէ տախի գանաաթ իտէրիմ “ տէյիպ , մէյտա-
 նէ չըգտը :

Պու էսնատէ Պօնաբարթէ տըշարտան մէճլիսին զուլղուէսինի սէյր
 իտիւպ գարտաշը հագգընտա խէվֆ իւ ֆիւթուրա կիրիֆթար օլտու .
 վէ օն գատար Լըրնատիւն իչէրի եօլայըպ , տիվանխանէաէն չըգար-
 մալարընը էմր իյլէտի : Լըրնատիւնէր զալէպէլիյին արասընա կիրիպ ,
 էլինտէն վէ գօլընտան թուլթուպ գարտաշընըն էմրի իւզըէ Լ իւ-
 սիէնի տըշարը ալտըլար : Լըթըգ պուլնտան պէյլէ գաթի պիր մուա-
 մէլէ կէօսթէրմէնին վագթը կէլմիշտի , պուլնտան սօղըա պիր ազ
 թէրէտտիւտ պիր ազ թէէննի կէօսթէրիլմիշ օլտա Պօնաբարթէնին
 հալի խարապ ըտը : Լ ագըրտը իլէ մէճլիսի իսկեաթ իթմէք , զայրը
 պէյհիւտէ օլուպ , գուվիլէթ թէճրիւպէսինէ էլ վուրմագ լազըմ կէլ
 միշ իտի :

10° Պօնաբարթէ ապէրի , մէճլիս տայրէսի իւզէրինէ եիւրիւթ-
 մէյէ գարար վէրիպ , Լ իւսիէն իլէ պէրապէր աթա պինտի վէ եօ-
 գարտան աշաղը ապէրի մուայեէնէ իտիւպ , Լ իւսիէն քէմալը հիտ-
 տէթլէ շու վէճհիլէ պիր նութգ իյլէտի ապէրէ :

“ Հէմէհրիլէր վէ սօլթաթլար :

“ Պէշեիւզլէր մէճլիսի բէիսի օլտուղում հալտէ սիզլէրէ պիզլաթ
 “ պէյան իտէրիմ : Շու տիվանխանէ տէրուինտէ մէճլիսին էքսէրիէ-
 “ թի , գամալար իլէ սիւհանմըշ պիր գաչ ազանըն ճէպը վէ տէհէ-
 “ թի հիւքմիւ ալթընտա գալըպ , պու զալիմլէր , մէնպէրի¹ զապթ ի-
 “ տիւպ , վէ ազալարա սիւհա կէօսթէրէրէք վէ էօլիւմ գօրգուլարը
 “ վէրէրէք , վէթանըմըզա իֆրաթ մուխաթարալը գարարլարը աղըզ-
 “ լարընտան ճէպրէն ալմաղա չալըշմագտա տըրլար :

“ Պու պի բէրվա հայտուտլար միւճէրրէտ Լնկիլթէրրատան ըրշ-
 “ վէթ ալարագ գուտէմա մէճլիսի ալէյհինէ աշիքեար զօրպա գալգ-
 “ տըլար . վէ մէճլիսի մէգքիւր էմրնամէսինին իճրասընա մէմուր թայ-
 “ եին օլընան ճէնէրալըն (Պօնաբարթէնին) եիւզիւնէ , գաթլ օլ-
 “ սոնն պաղըրմայա ճէսարէթ իթտիլէր : Լէյա , վէթանըմըզա էն
 “ գըյմաթլը օլան զաթլարըն , պու գաթլ օլսոնն լաֆղը իլէ մուգատ-
 “ տէմա քէլլէլէրի տիւշէն տէհէլթ տէվըինտէ զանն իտէյօրլար քէն-
 “ տիլէրինի հալա :

“ Պու պիր գաչ աթէշմիզաճ մէճնուլար , մէճլիսին իսթիգլալիէթ
 “ վէ սէրպէսթիէթինէ մումանաաթ իտէրէք քէնտիլէրի գաթլա միւս-
 “ թահագգ օլմուշլար տըր :

“ Տէհէլթ տէվրի մահսուլու օլան եարամաղարըն էլինտէ , պուն-
 “ ճա սէնէլէրտէն պէրիւ օյուլնճագ օլան ահալիի Դրանսա իսմինէ ,

¹ Մէնդէր : Մէճլիս տիվանխանէլէրինտէ ,
 ազալը մէճլիտէն պիրինն , ճիւմէսինէ պիր
 նութգ իտէճլի հալտէ օլայա չըգըպ , պու

լէնտը ալաղ իլէ լագըրտը իտէճլի վէ ափօն
 չէքլնտէ օլան պիր մագամա տէնմիշ տիր :

“ մէջիտին էքսերիէթի օլան վիւքէլայը միլէթին , պու աֆէթտէն
 “ խէլաւընը մուգաֆֆէր ասքերիմիդէ իհալէ իտէրիմ . միւճէրրէտ
 “ պու վէճհիլէ վիւքէլայը միլէթ էքսերիէթի սիւնկիւլէրինիդին սաւ
 “ յէսինտէ գամալարըն խըմընսան գուրթուլուպ , ճիւմհուրուն սէ-
 “ լամէթինէ տայիր թէտապիրի սէրպէսթճէ թէֆէքքիւր իտէպիլէ-
 “ ճէքէր տիր :

“ Ղէնէրալ , վէ սիզ ասքերլէր , վէ սիզ ահալի յորանսա , պանա
 “ թապի օլուպ , արգամտան կէլէնլէրտէն մաատասընը , վիւքէլայը
 “ միլէթ վէ ազայը մէջիս սայմայաճագընը , վէ տէրունու տիվան
 “ խանէտէ գալան ասիլէրի սիլահ գուվէթի իլէ տըշարը ալաճագ-
 “ սընը :

“ Պու մագուլէլէրէ միլէթ վէքիլ տէնէմէյիպ , գամաճը թագը-
 “ մը թէսմլէ օլունաճագլար տըր : Իշթէ պու նամէրուլք իւնվանը
 “ գալաճագ տըր քէնտիլէրինէ , վէ պու իսիմտէն այրըլմայաճագլար
 “ տըր : Վէ ահալի հուգուրունա չըգմայա ճէսարէթ իթտիքլէրի ան-
 “ տէ , հէր քէս բարմագլա կէօսթէրիպ , իշթէ գամաճըլար աէյի ար-
 “ գալարընտան պաղըրչաճագլար տըր :

“ Իպէտի օլուն ճիւմհուրիէթ ” :

Պու նութգու Իլսիէն հէր նէ մէրթէպէ հիտտէթլէ սէյլէյիպ ,
 պէշէիւղէր մէջիսինին տաղըլմը օլոուղունու տախի ասքերէ իլան
 իլլէտի իսէ տէ , ասքեր հէնիւղ թէէննի վէ թէրէտտիւտտէն գուր-
 թուլամայըպ նէ եաբաճաղընը պիլմէղ իտի :

Իլսիէն թէքրար իլէրիլէյիպ , “ յորանսըղարըն սէրպէսթիէթի-
 “ նէ մումանաթ իտէն հէր քիմ իսէ , տախի գարտաշըմ օլսա , գալ-
 “ սիլնի տէլիպ հէլաք իթմէյէ եէմի՛ն իտէրիմ ” տէտիքրտէ , օ վագըթ
 Սիւրաթ վէ Լըգլէրգ ճէնէրալար , Պոնաբարթէյի տախի իհիթիւրալ-
 տան գուրթարըպ վէ քէնտիլէքլէրինտէն պիր թապուր Կրընատիէ աւ-
 քէրինէ գոմանտա վէրիպ , վէ պէրապէր ալըպ մէջիսին գաբուսու-
 նա գատար իլէրիլէտիլէր :

Լչալար սիւնկիւլէրի կէօրտիւքտէ , էվվէլքինտէն զիատտէ տէհ-
 շէթլիւ շամաթալար գօբարմայա պաշատըլար . լաքին թրամէթալար
 վուրուլուպ սէս վէ շամաթալարը գաբանտը : Պոնաբարթէնին էնիշ-
 տէսի Լըգլէրգ , վէ սըհրիլէթինէ թալիպ օլան Սիւրաթ , քէնտի էմ-
 բի իւզըէ Կրէպիլէրէր արլէլէրէ , չաղըրտըլար : Ընինտէ Կրընատիլէր
 երտըրըմ կիպի տիվանխանէնին իչինէ կիրիպ , սիւնկիւլէր իլէ ազա-
 լարը տարմատաղըն իտիւպ պիր տագիգէտէ ճիւմլէսինի թարու մար
 վէ բէրիշան հալտէ գաշըրըպ տաղըթտըլար : Իէք չօգլարը թիւլիւ
 շապղա վէ բէսմ հարվանիլէրինի ֆըրլաթըպ , վէ ազա օլոուգլարը
 թանըմամագ իչիւն բէնչիլէրէրտէն , եան գաբուլարընտան քէնտի-
 լէրինի պիր թագրիպ տըշարը աթըպ , ճանլարընը գուրթարտըլար ,
 վէ կէօղ աշըպ գաբամատա , տիվանխանէտէ պիր ճան գալմայըպ ,
 եալընը Պոնաբարթէ , ասքերի իլէ , պու նէվ թարզ մէյտանը մուհա-
 րէպէյէ սահիպ օլաու :

Պու մաղուպիւթին խապերի տերագապ գուտեմա մէջիսինէ վապլ օլտուգապ, պու ճէպրի կէօրտիւքտէ օնլար տախի մէյեուս վէ բիւշման օլտուլար. հիջ պիր վէճհիլէ մէջիսէ պէօլէ պիր ճէպր օլտուհաճաղընր մէմուլ իթմէղլէր իտի: Պէշիւղլէր մէջիսի պու վէճհիլէ տաղըլարգտան սօղրա, | իւսիէն գուտեմա մէջիսինէ կէլիպ, դարտաշընըն վէ բէնտիսինին պէշիւղլէր մէջիսինտէ օլան մուամէլաթընր պիլ իսթիսհապ թէպրիյէյի զիմմէթ իլլէտի. վէ գուտեմա մէջիսի տախի | իւսիէնին պու պապտէ կէօսթէրտիյի տէլիլ վէ սէպէպլէրէ իսկէաթ օլմուշ կիպի կէօրիւնաիւ. չիւնքի պէօլէ պիր հալտէ, էլլէրինտէն պաշգա պիր շէյ տէ կէլէմէղ իտի. վէ պիր տէֆա Պօնաբարթէ իլէ եօլա չըգմըշ օլտուգլարընտան, սօնուհա գատար պէրապէր կիթմէք լաղըմ կէլիշ իտի:

Պու ճիւմէ գարարը սապրգ իւզըն մէջիսլէրին իւջ այ թաթիւլինէ, վէ իւջ գօնսիւլիւն նասպընա եալընըզ գուտեմա մէջիսինին էմրի բիֆայէթ իաէմէտիյինտէն, | իւսիէն գուտեմա մէջիսինտէն Պօնաբարթէյէ թէրաֆտար օլանլէրի, ճէման գըրգ էլլի աղա օլաբադ տէրապապ ()րանժըրի¹ նամ աիվանխանէյէ թօիլայրպ պու աղլըզլա մէշվէրէթէ օթուրտուլար: Իւք իլլէրի, Պօնաբարթէյէ, ճէնէրալլարա վէ ապէրէ թէշէքբիւր իթմէք օլուպ, պատէհու եէնիւտէն պիր պէշիւղլէր մէջիսի թէշքիլ իթմէյի տիւշիւնիւպ, ալթմըշ գատար իֆրաթ ճիւմհուր թէրաֆտարը օլան աղալարըն ճէնէրալ յուրտան տախի պէրապէր օլարապ, պու մէջիստէն թարտ օլուն մասընա գարար վէրտիլէք:

() կիւնիւ նիզամաթը ճէտիտէնին պիլ ֆիլ իճրասընա տախի թէշէպպիւս օլունուպ, միւտիրան հիւքիւմէթիինին ֆէսիսի բէսմէն իլան օլունտու: Սիւյէս, Բօմէր Տիւգօ վէ Պօնաբարթէ, մուվագգաթէն գօնսիւլ նասպ օլունուպ. պունլարըն պիրլիյի, գօնսիւլ հիւթիւթի գօնսիւլ թէսմիլէ գըլընար: Վէ մէջիսլէրին իւջ այ թաթիլ իթմէսինէ գարար վէրիլիպ, ֆագաթ իքի մէջիստէն տախի եիրմի պէշէր աղատան միւրէթթէպ պիրէր գօմիսսիօն թէշքիլ օլունուպ գօնսիւլլէրին նէզալինտէ գալարապ եէնիտէն պիր գանուհնամէյի միւլէքիլէ գալէմէ ալմագ նէզարթէթի պունլարա իհալէ օլունտու:

Եէնի նասպ օլան գօնսիւլլէր, ատէթը գատիմէտէն օլտուղու վէճհիլէ, հիւթիւթի ճիւմհուրոն նասէ, պիր վէ Բիւլլէնի իւլ ինգըսամ ճիւմհուրիլէ, պէրպէպիլիլէ, Բիւսալլիլէ վէ վէտալլէլ իլլէլի սատագաթ եէմիւնլէրինի էտա իտիւպ, տիւմէնը իտարէյը միւլէքիլի օ կիւնիւ ելլէրինէ ալարլար:

11°. Իլթէ պու 18 վէ 19 պրիւմէր վագաասը իլէ ճիւմհուրոն պիրիլիտար եախօտ միւտիրլէք տէվրի տախի պու վէճհիլէ իսթամ պուլաու: Տիւրէկթուար հիւքիւմէթի, տէհէթիւ գօնվանսիօն տէվրինտէն սօղրա Դրանսայը իտարէ իտիւպ, թամ տէօրթ սէնէ տէվալմը օլտու: Պու հիւքիւմէթ տէհէթ տէվրինին իւսթիւնէ կէլտիլին

¹ Պէշիւղլէր մէջիսի աղալարընը պու տի. | վանխանէտէն տաղըթմըշար ըտը Արընատիլէր

տէն իպօթիտատէ միլէթէ իֆրաթ մէրթէպէ մագպուլ օլտու, վէ պիր իքի աթէշնաք, վէ Պարրաս կիպի միւրթէքիպ միւտիրտէն մաա տասը եանի, Րէվպէլ, Լարէվէյլէր Լըբօ, Լըթուրնէօր, Գարնօ, Պարթէլէմի, Րօթէր Տիւգօ, վէ խուսուսիյլ Սիէյէս միւսթէգիմ վէ տիրայէթքէար քիմնէլէր իտիլէր: Պու ճիւմլէ գուվլէի ֆաիլիյէ վէ սէպաթլարը օլմատըղընտան, աղ վագըթ զարֆընտա պիւթիւն ճիւմհուր զաաֆ վէ ֆըթրէթէ կիրիֆթար օլտու: Վաքաա տէհ շէթ տէվըի միսալի պու հէնկեամտէ Գրանսատա գան օլմատը, լա քին պուռնա մուգապիլ չօգ ատամ տա գաթլէ պէտէլ սիւրկիւնէ կէօնտէրիլտի: Խազնէ սէրկիլէրի ճէպրէն քիմնէյէ վէրիլմէսի, լաքին խազնէտէն տախի քիմնէ պիր ագճէ ալամաղըտը: Լաքէր սիւհսըղ վէ էքմէքսիղ գալըպ, մուզաֆֆէր հիւեթթինտէն սէֆալէթ վէ մաղլու պիւթթ հիւեթթինէ կիրիֆթար օլտու, վէ Դրանսըղ միլէթի տէհ շէթ տէվըինտէն գուրթուլուպ, պուռնա մուգապէլէ ումումի պիր սըգլէթ վէ պի հուզուրլուղա տիւշար օլտու: Դրանսայը պու հալը ֆըթրէթ տէն վէ պու մաղլուպիւթթտէն գուրթարմաղա պիր միւտիրի ֆէթա նէթ սէմիր, վէ պիր սէրտարը ֆաիլ վէ միւգթէտիր լաղըմ կէլիպ, պու միւտիր վէ պու սէրտար Պօնաբարթէ օլտու:

Պուրիենն ինչ Ռեյնիստիօն նամ գանլը մէյտան
տան կէշտիքտէ (տէհչէթ տէվրինտէ պու մէյ

Սուլազգաթ գօնսիւլէր, օ կիւն իբրինձի տէֆա մէջիս օլուպ¹, պէր վէճհը աթի վիւքէլայը նասպ իթտիլէր: Պօնաբարթէ պու վիւքէլայը, քէնտի սուսթ վէ պէնտէլէրինտէն թէրթիպ իթմէյէ չալըջըպ, օլ վէճհիլէ Սիւյէս իլէ վագի օլան պաղը միւճատէլէտէն սօղըրա, Սըրրտա էրիքեանը հարպ րէիսի օլան ճէնէրալ Պէրթիլէ, հարպիլէ վէքիլ (սէրասքէր)², Կօտէն մալիէ, Գանպասէրէս ահքեամը ատլիլէ, Փօրֆէ պահրիլէ, Լաբլաս տախիլիլէ, իպթիտա Բէնհար վէքեալէթէն պասէհու թայլերըն էսալէթէն խարիճիլէ, Պուշէ գապթիլէ նաղըրը վէ վէքիլ նասպ օլունտուլար: Վէ տախիլիլէ քեաթիպի իւնվանը իլէ ճէնէրալ Սարէ տախի գօնսիւլէրէ պաշ քեաթիպ նասպ օլունտուլ. ճէնէրալ Լըֆէպլը տախի Բարիս մուհաֆազա ասքէրի գօմանտանըղընտա իպգա օլունտուլ, Բէնօ վէ Օվէլէրի օրտուլարը պիրլէշտիրիլիպ, ճէնէրալ Սօրօ պու պէօյիւք օրտուլա, վէ Օվէլէրի գօմանտանը ճէնէրալ Սասէնա տախի Լթալիս օրտուլ սունա պաշ գօմանտան նասպ օլունտուլար: Պունլարըն քեաֆֆէսի ասըրն էն մէշհուր վէ էն ֆէթանէթլիւ բօլթիթիպ վէ հարպ էսհապը քիմնէլէր օլուպ, հէր պիրի պիրէր րէյ վէ պիրէր էֆքեար սահիւպի օլարագ, հիչ պիրի ախէրինէ պաշ էյէր ատամլար օլմատըղընտան, պիրլիքտէ իթթիֆագ իթմէլէրի միւշքիլճէ իսէ տէ, Պօնաբարթէ քէնտի նուֆուզու զալէպէսի իլէ պունլարա րէիս օլուպ, րէյ իւթէտպիրի մախսուսինի ճիւմլէսինէ իլթիզամ իթտիլէրէք, ճիւմլէսի-

տանտա հատըղ հիսապըղ ատամլար գաթլ օլմաշուտու. էղ ճիւմլէ օն ալթընձը Լուի գրալ վէ գրալչասը Մարի Աթուանէթ, Բօպէսքիլէր, Տանթօն վէ սայիրլէրի) պու մէշտանը ահպապըրընա կէսթէրիլ, էարըն ախշամ պիլ տէ էա պու մէշտանտա էա տա Լուգ. սէնպուրը սէրայընտա էաթմաշաղըղ տէտի: Պօնաբարթէյէ պարթըր էալէր օլուպ, իբրինձի մէմուլի պու վէճհիլէ հիւսիս հուսուլ պուլ մուշ տուր:

¹ Ենի նասպ օլունան գօնսիւլէրին իլք մէճիլէրինի քեաֆֆէի միւվէրրիլէր շու վէճհիլէ նագլ իտէրլէր:

Գալէմէ ոլընան մուվազգաթ նիզամնա մէտէ, մէղքիւր իւշ գօնսիւլէն հանկըսը պէօյիւք, հանկըսը քիւշիւք, էախօտ մէճիլտէ հանկըսը թիստէթ իտէճիլ իշարէթ օլունմա մըշ րտը: Պօնաբարթէ գըղճընա, վէ Սիւյէս գալէմինէ կիւվէնէրէք, իբիսի տախի պու պապտէ պիրիպիրինէ էէնիտէն ըիգալէթ կէօս թէրիլ պաշամը ըիստէթէ օթուլսմաթ իսթէրէր իտի:

Թըրլիյին սանիլին օն պիրինձի կիւնիւ, իւշիւ տախի մէճիլս օտասընա թօլլանտըգտա իլք էվիլէ Պօնաբարթէ քէնտիլիլիտէն պիր սանտալիս աղըպ մատնըն պաշընա օթուլստու: Այնչէս իբի գօնսիւլէն էիւպիւնէ պաղարագ հանլըճը պաղա օթուլստաղըղ տէի սիւլալ իթտի

իսէ, Բօթէր Տիւգօ Պօնաբարթէնին ախագ վէ միգաճընա էյիտէն վագըֆ օլունտուլան, Իշիէ ճէնէրալ պաղա օթուլստալ իթթիլէրին իթմէլէրին մասանըն պաշընտա գալտը: Սիւյէս միւճէրլէտ պաշա քէնտիլի օթուլստուլար մէմալլանտէ իբէն, իբի գօնսիւլէն պու հալլին կէօրիւպ, քիպլինէ ճէպր իտէրէք խահ նա խահ սիւքիլթ իթմէյէ մէճալըր օլունտու: Պու ճիւմլէ Սիւյէս իլք մէճիլտէ, Պօնաբարթէնին տիրայէթ, մէթանէթ վէ աղը տագիլ գիլի կէօրիւպ, կէրէք մուհարէպ վէ կէրէք իտարէյի միւլքտէ պիր մէրթէպէ մէհարէթի օլունտուլուն րէյ էլ այն միւշահէտէ իլէտի, վէ Պօնաբարթէյի թէլայիլիլ իթթիլի կիպի, էալընը ճէնիկ էրպապըր պուլմատըղընտան դալթէթ իւլ զայէ մաթ վէ նատիմ օլունտու, վէ մէճիլտէն չըգտըգտա, Պօնաբարթէնին միւս թէշարը մախսուլէրի օլան թայլերընա, Գապանէ, Բէտէրէր, Շաղալ, վէ Պուլէ Տըլա մէթիլէ շու մէշհուր քէլամը սէօլէտի: Իշիէ շիմիլի պիր աթիլիւլ լաք Կէնտիլիլէր. պաղա Կէր շէյէ լաքէֆ, Կէր շէյէ աթիլ, լէ Կէր շէյէ Գապըր Կըր:

² Պունտան ագտէմ հարպիլէ վէքիլ Տիւպա Գրաննէ իտի, քի պալատէ նագլ օլունտուլուն վէճհիլէ շէնտ կիւն ագտէմ Պօնաբարթէյի թիւֆէնիկէ թուլմապ իսթէմիշ իտի:

նի պիր հետեֆէ եանի քէնտի բօլիթիգասընըն գուվլէտէն ֆիլիէ կէլմէսինէ պիրլըքտէ իսթիխտամ օլունմայէրինէ մուվաֆֆազ օլտու :

2⁰. Նիւմհուրիյէթը նաս թերաֆտարլարը հէր նէ գատար 19 պըրիւմէր վուգոււթը իլէ Սէն Ղլուտա մաղլուպ օլտուլար իսէ տէ , էօթէտէ պէրիւտէ կիղլի շերքէթլէր օլարազ պու էէնի հիւքիւմէթէ տախի մուխալիֆէթէ հաղըրլանմագտա իտիլէր , պու մագուլէ շերքէթլէրէ ասրըն պաղը միւթէպէր միւթէշէրրիլէրի , վէ () Ժրօ , Պէր նատօթ , վէ Դուրտան կիպի մէշուր ճէնէրալլարը տախի տախիլ ի տիլէր , պէշէիւղլէր մէշլիսինտէն գաշան աղալար տախի Վրանսանըն պիր պէօյիւք պէլտէսինտէ թօփլանըպ , վէ միւլքիյէ վէ ասքէրիյէ մէ մուրլարընտան թերաֆտարլար բէյտա իտիւպ , գօնսիւլէր հիւքիւմէթինէ մուգավէմէթ իթմէլէրինտէն տախի գօրգուլուրուտու վէ պու շերքէթլէրին ալէյհինտէ օլան գրալ թերաֆտարլարընտա տախի ազ գուվլէթ եօղուտու : Պիւթիւն Վ անտէ էյալէթլէրի¹ էէնիտէն աթէշը իսթիլալ իլէ ալէվլէնիպ , Շաթիլլէօն , Լնթիշան , ԴօրԺ Վա տիւտալ , Պուրմօն , վէ Վրօթէ նաման ճէնէրալլար , Ինկիլիզտէն գուվլէթ վէ ազճէ ալարազ պու Ճիվարլարտա պիրէր մէթին մէվգիլէր թուլմուշար ըտր : Պու զայլէլէրտէն մատա Վրանսանըն մալիյէճէ մուգայիգասը տախի տէրէճէյի նիհայէյէ վասլ օլմուշուտու , Ճիւմ հուրիյէթին իլք վաթլընտա վէ սօղրատան իճաս օլունան նէվ պէ նէվ գայիմէ վարագալարը օլ մէրթէպէ մէզէլէթէ տիւշմիւշտիւքի , էէնիտէն գայիմէ չըգարըլսա տախի քիմնէնին մագպուլի օլմայաճաղը աշիքէար իտի , Վրանսանըն օլ էսնատէ սէնէվի մասրաֆը պէշ եիւզ միլիոն ֆրանգա պալիղ օլուր իքէն , ճէնկ մէսարիֆաթը տախի իլավէ օլունարազ եէտի եիւզ միլիոնկա իպլազ օլունուպ , իքի եիւզ միլիոն պունտան , վէ վէրկիլէրին լայըզը վէճհիլէ թահսիլ օլունմատըրընտան տախի պաշգա խայլըճա աշըզ վար ըտր խաղնէտէ : Բիլիսէլէրին վէ բաբասլարըն պիր գաշ եիւզ միլիոնլուգ էմլաքի խաղնէյէ վէրիլիպ , սու էմլաք ըէհին ատտ օլունարազ պունլարըն իւզէրինէ էօրֆէն միլլէթտէն գարզ ազճէ ալընմըշ իսէ տէ , Ճիւմհուրուն տէվամընը էսհապը գուտրէթ զայէթ շիւպհէլի կէօրէրէք , մէզքիւր էմլաք խաղնէտէն սաթըլտըգտա , հէր նէ գատար ոտուն պահայա վէրիլիւր ի սէ տէ սօղրատան կէրի ալընըր գօրգուտու իլէ մուպայետասընա քիմ սէ ճէսարէթ իտէմէզ իտի , վէ օլ վէճհիլէ մէզքիւր իսթիգրազ սէ նէտլէրի տախի իթիպարտան տիւշմէյէ պաշլամըշ ըտր : Վիւտիւրան հիւքիւմէթինին սօն վագըթլարընտա խաղնէտէն պիր թագըմ սէնէտլէր տահա զուհուր իտիւպ , նագտ մագամընտէ ախզ իւ իթատէ թէ տալիւլ իթմէքտէ , վէ օն այտան պէրու թէտախիւլտէ գալան մա հիյէլէր պունլար իլէ վէրիլմէքտէ պուլունմուշ իսէ տէ , գըրտըրմագ լաղըմ կէլտիքտէ թամահքէար սարրաֆլարա միւհթաճ օլունարազ , պունլար տախի խայլըճա էքսիյինէ ազճէյէ թահվիլ օլունապիլիպ , պու եիւզտէն տախի իղըարը ահալի հասըլ օլուրտու , վէ պունլար , վէ

¹ 134 իւնձիւ սահիֆէնին հաշիսինէ նա] զար պուլլուլ :

պունա էմսալ ուղղունստղուգլար զարուրիւթը ումումիւնի պիր
գաթ տահա արթըրմը ըտը :

3°. Ղիւմհուրուն ումուրու մալիւսի պու հալտէ օլուպ, ումու-
րու ապէրիւսի տախի պունտան ալա մէրթէպէտէ տէյիլ իտի : Վ ա-
գաա սէֆէրին սօնլարնտա ճիւմհուր ապէրի, Օվլէրիտէ, Ֆիլէ-
մէնկտէ, պիր գաչ ֆիւթուհաթէ մաղհար օլուպ, տիւշմէն օրտու-
լարը Ֆրանսա հիւտուտլէրինտէն ուզագտա գալմըշար իտէ տէ, աւ-
քէր հէր շէյտէն մահրում օլուպ, նէ այլըգ, նէ կիյէճէք վէ նէ տա-
խի եէյէճէքլէրի վար ըտը : Եալմըզ Ֆիլէմէնկտէ Ինկիլիզ վէ Բուս-
լարա զալիպ կէլէն ճէնէրալ Պրիւն օրտուսու պու մէմլէքթտէ էյի
քէօթիւ պէսլէնիլմէքտէ օլուպ, Սթօգաչ ճէնկիւնի գալպ իտէն Բէնօ
օրտուսունա : Վ է Չուրիս ճէնկիւնի գալանան Օվլէրի օրտուսու-
նա Ֆրանսատան պիր հապպէ կէօնտէրիլմէտիլինտէն, հէմ օլտուգ-
լարը մէմլէքթթէրէ պիր զուլում սայրլըպ հէմ տախի հալպիճի զա-
րուրիւթլէրինի թէտարիք իտէմէյիպ, վէ էօրֆէն թահսիլ օլունան ագ-
ճէ վէ զախիրէ տախի գաբանըն էլինտէ գալըպ, ապէր աճ վէ չըպ-
լապ տէրէճէյի նիհայէյի զարուրէթ վէ սէֆալթէ Կիրիֆթար օլ-
մուշուտու :

Իթալիա օրտուսու Եօվի վէ Թրէպիա հաղիմէթլէրինտէն սօղա,
Լէէնին տաղլարնա, գուրու վէ մահսուլուգ վէ ճէնկ աֆէթի իլէ
խարապ օլմուշ արաղիլէրէ չէքիլէրէք, օրատա խասթալըգ վէ գըթ-
լըգ, իքի պէօլիւք աֆէթլէ թէլէֆ օլմագտա իտի : Վէթանէթլէրինէ
ֆիւթուր կէթիրմէյէրէք էն մէշագգաթլը կիւնլէրտէ, էն ֆէնա վա-
գըթլարտա գահրսուման կիպի սէպաթ կէօսթէրէն ապէրլէր, իւսթ-
լէրի չուլ չապութ, գարընլարը աճ, սըթմալը վէ հիւմմալը, Լէէ-
նին տաղլարը էօլարը իւզէրինտէ սատագա թօփլամաղա, վէ օրման-
լարըն եապանի վէ հասիէթսիզ մէյվէլէրի իլէ գարընլարընը տօյուր-
մաղա մէճպուր օլմուշար ըտը :

Իէք չօգլարը օրտուտան գաչըպ, Ֆրանսանըն շարգ վէ զարպ թէ-
րաֆլարնտա պիւթիւն էօլարը քէսէն հայտուտլարա գարըշըրլար,
վէ օրալարտա հարամիլէքլէ կէչինիրլէր իտի. ֆըրգա ֆըրգա ապէր-
լէր, ճէնէրալլարընտան իղին վէ ըուխսաթ ալմայարագ, աճապա նէ-
րէտէ գարնըմըլ տօյար մէմուլիլէ օլտուգլարը մէվլէթի թէրք վէ մա-
հալը ախէրէ նազլ իտէրլէր իտի : Իօնլէրինտէ օլան Ղէնօվա տէնի-
զինի Ինկիլիզ տօնանմասը թու.թմուշ գաբաթմըշ օլտուղունտան, նէ-
րէյէ պագալար տիւշման տանճաղընը կէօրիւպ, քէնտիլէրինէ պիր
իմտատ վէ զախիրէ կէլէճէյինտէն տախի գաթը իւմիտ օլուրլար ըտը :
Չօգ ֆըրգալար օն սէքիզ այտան պէրու մասշ ալմամըշար ըտը, վա-
գաա սէնէտ վէրէրէք պաղէն եէյէճէք թէտարիքի միւմքին օլմուշ ի-
սէ տէ, թիւֆէնք, թօփ, վէ միւհիմմաթ տէնէտլէ թէտարիք օլու-
նուր շէյ օլմատըղընտան : պու էշէաաէն ապէրլէր պիւթիւն պիւ-
թիւնէ թէհիտէսթ իտիլէր : Եթար, զաթէն թօփլարա վէ սիվարի-
լէրէ քիֆայէթ իտէճէք մէրթէպէտէ տէյիլ իքէն, խասթալըգ վէ աճ-
լըգլա հէմէն ճիւմիւսի զայ վէ թէլէֆ օլմուշուտու : Իշթէ միւտիրան

հիւքիւմէթինն ատէմը գուտրէթի սէմերէսինտէն ապէրին տիւշ տիւյիւ հալ իւ բէրիշանիյէթ պու րատէտէ օլուպ, մուգատտէմա ապէր, եա խազնէ սէրկիլէրի, եա տա ֆէթհ իթտիքէրի մէմէքէթ լէրտէ ալտըգլարը էօրֆի թէքէալիֆլէ կէշինմէքտէ պուլունմուշլար իսէ տէ շիմաի հէմ սէրկիլէր բարա իթմէյիպ, հէմ պախթը ֆիւթու հաթ տախի Վրանսըզ սանձադլարընը թէք իթմիշ օլտուղունտան, թապիաթը մաուլահաթտան ապէրին պու հալէ տիւշէճէյինէ շիւպ հէ եօղուտու :

4° Սու հալտէ ճիւմհուր իւզէրինէ խարըճտան օլան գըյամ տախի ազ զայլէ հասը իտէճէք մէրթէպէտէ տէյիլ իտի : Ասթրիա տէվլէթի իթալիա մէմալիքինի եէնիտէն թահթը զապթընա կէշիւ տիլինտէն մաղրուր օլուպ սուլհտան իսէ իլա նիհայէ ճէնկի, բօլիթիւ գաւընա ասաս իթմիշ իտի . պիւթիւն իթալիատա միւսթադիլանէ հիւքմ եիւրիւթիւպ, վէ Սարտէնիա, թօսգանա, վէ Տօմա մէմալիք լէրինի ապէրիլէ իսթիլա իտիւպ, նէ Սարտէնիա գրալընը թօրինօյա նէ թօսգանա տուգասընը Վիօրէնչայա, նէ տէ Փափայը Տօմայա չաղըմըշ ըտը : Տուս ճէնէրալլարը Սիւվարօվ վէ Վօրսագօֆուն Օվիլէրիտէ վագի օլան հապիմէթ վէ բէրիշանիյէթլէրինտէն տախի գայտ վէ հաճէթ իթմէյիպ, վէ պուսու աաթթա արսի պիր ճէնկ վուգուու թը մագամլնտա թութուպ, չարէսիզ պիր շէյ սայմալ ըտը : Վէ պու քէյֆիթին Տուսիա իմբէրաթուրունուն ինֆաալընա միւճիպ օլաճաղըտա խաթըր կիւզարը իսէ տէ, ինկիլիզնէ ագճէ վէ թէյսիրի իլէ Տուսիայը թէքրար պիրլէքտէ մէյտանը մուհարէպէտէ կէօրէճէյինէ իֆրաթ իւմիտվար օլուրուտու :

Իթթէտէ ինկիլթէրրա տէվլէթի իսէ, իրատլար իւզէրինէ եէնի տէն վէրկի թախսիա իտէրէք խազնէսինին վարիտաթընա սէնէտէ իքի եիւզ միլիոն ֆաղլա պուլտուրուպ, ճէսիմ տօնանմալար իլէ պիւթիւն ագ տէնիզի գաբլամըշ, վէ Սալթայը մուհասէրէ իտիւպ ազ վագըթ գարֆընտա աճլըգլա եէնմէք մէմուլինտէ պուլունմուշ իտի . վէ պիւթիւն տէնիզտէ պիր խաամի օլմատըգտան մատա, Վրանսա նըն թէրաֆ թէրաֆ պէօլիւնէրէք, եազընտա տայիմի պիր ֆըլթրէթ հիյէթթինէ կիրիֆթար օլուպ, հէր թէրաֆտան տիւշմէն հիւճիւմիւ նէ մուգավէմէթ իտէմէյէճէք կիպի մէմուլ իթտիլինտէն, պէօլէ պիր արալըգտա սուլհա եաթըշմայը բօլիթիգաճա այնը խաթա սայմըշ ըտը :

Եալընըզ Տրուսիա տէվլէթի, ճիւմհուրիէթին պէտայէթինտէն պէրիւ Վրանսա ալէյհինէ ճէնկէ գալցըշմամըշ օլտուղունտան, ահ վալը Եւրոբայա ուզապտան պիթէրաֆանէ ֆագաթ Վրանսայա տախի ատավէթքեարանէ պիր նազար իլէ պագմալա սրաշլամըշտը : Վէ Սպա նիա տէվլէթի տախի Վրանսայա միւսթէֆիգ պուլունմուշ իսէ տէ, ֆըլթրէթէ կիրիֆթար օլան պէօլէ պիր հիւքիւմէթէ պիւթիւն Եւրոբայա գարշը միւսթէֆիգ վէ շէրիք սայըլտըղընտան տախի հիճապ իթմէքտէ պուլունմուշուտու : Վէ պու վէճհիլէ տախիլտէ Վանտէ էյալաթընըն թուղեանը, վէ խարիճտէն Եւրոբանըն էն պէօլիւք տէվ

լէթերինն Վրանսայա հիւճիւմի, պու իբի ճիհէթ տախի Վրանսայա իբի աղիւմ մուխաթարա, վէ ապերիճէ ճէսիւմ թէտարիքեաթէ էշէտար իհթիաճ հասը իթմիշ օլաճաղը թարիթէ հաճէթ տէյիլ տիր:

5° Իշթէ տախիլի, ապերի վէ խարիճի, պու իւչ պէյիւք պէլատէն, գօնսիւլէրին սէպաթ, ֆէթանէթ վէ տիրայէթի, Վրանսայա աղ վազըթ զարֆընտա խէլաս խոիւպ, քէմաֆիիւսսապըգ տէրէճէի իւլայէ շու վէճհիլէ թէրֆի իլէմիշ տիր:

Վօնսիւլէրին իւք տըգգաթը Վրանսանն ումուրու մալիյէ, ասքերիյէ վէ տախիլիյէսինէ սարֆ օլունուպ, էվվէլա իսթիգրաղը էօրֆիյէ լաղվ, վէ եերինէ էմլաք իւղէրինէ պիր վէրկի վաղ օլունուպ, նըսֆ ագճէ վէ նըսֆ գայիմէ իլէ պու վէրկինին էտա օլունմասընա գարար վէրիտի. վէ պունտան Վրանսանն էն միւթէպէր սարրաֆլարընա էմնիլէթ կէլէրէք, խաղինէնին քէֆալէթի իլէ տէր ագապ Վօնաբարթէյէ օն իբի միլիոն նագտ ագճէ սայըպ, պիր հապպէսինէ տօգունուլմայարագ պու խաղինէ օրտուլարա կէօնտէրիտի. վէ հէր էյալէթ վէ նահիյէլէրէ միւսթէգիւմ վէ միւճէրրէպ մուհասըլար վէ մալ միւտիրլէրի կէօնտէրիլիպ, պագայէնին վէ վէրկիլէրին նիզամա թաթպիգէն թահսիլինէ տէվամ օլունտու, վէ պիր մալիյէ մէճիսի թէշքիլ օլունուպ, վարիտաթը խաղինէնին թէլէֆսէն վէգայէսինէ հիւմէթ օլունտու, վէ աղ վազըթ զարֆընտա սէմէրէյի խայրիյէսի միւշահէտէ օլունուպ, իւք թօփլանան ագճէ իլէ ապերին իսլահը հալինէ տէվամ օլունտու: Վօնաբարթէ օրտուլարա տախի իսթիգալմէթ էսհապընտան գօմիսէրլէր վէ նաղըրլար կէօնտէրիպ, ճիւղէի վէ քիւլի վէրիլէն ագճէլէրէ սէնէտ ախլի ուսուլինի իճրա իթտիրտի. վէ պու վէճհիլէ օրտուլարա հէմ ագճէ կէօնտէրիլիպ, հէմ տէ միւրթէքիլլէր էլլէրինտէ զայ օլմատըղընտան, ապերէ հէմ ֆէրահ վէ հէմ էմնիլէթ կէլիպ, վէ պէր վէճհը պալա գօմանտանլար տախի թէպտիլ օլունուպ, հիլէթը սապըգէի շէճիլէրինէ իսթիտրաք իւլէտիլէր: Վ Վօնաբարթէնին պիր իլաննամէսի¹ իլէ տախի միւսթէրիհ օլուպ, ապերի վէ մալիյէճէ զայլէլէր պու վէճհիլէ զայիլ օլտուլար:

¹ Սիւրէիլէ իւննամէ:

“ Սօլթաթար:

“ Տէրէճէյի նիհայէյի զարուրէթ վէ սէն ֆալէթ տիւշար օլտուղունուլ մալիւմալի. լալին իսլահը հալինիլէ միւճիւլ օլաճաթ թէտապիր տախի տէրտէսթը իճրա տըր: Սը քէրլին իւք շարթը, հէր նէվի գահմէթ վէ մէշաղգաթա թէհամիլ իթմէք ֆաղիլէթի օլուպ, պահատըրըգ իբիւճի շարթ տըր: Փէք շօգ պէօլիւքլէր մէվգիլէրինի պըրա. գըպ, զապիթլէրինն գօմանտալընը նիւնէմիշէր, վէ օն եէտիւնճի փիատէ ալայը տախի պու սընըֆտան տըր: Գասթիլիօնէ, Ռիօլը վէ Նայմարգ ֆաթիհիլէրինտէն հիշ գալմատը մը իլինիլտէ, ճիւլմէսի տէ էօլ:

“ տիւլէր մի: Պու ապերէրէր սանճաղլարընը թէլը իթմէքտէն իսէ, թէլէֆ օլմայը իհթիար իտիւպ, եէնի ապերէր տախի նամուս վէ ֆարղ, պու իբի աղիւմ պօրճու տախի թանթմըշ օլուրլար ըրը: Թայինաթընը վագթը գէմանիլէ վէրիլմէյօր տէյի շէքեա յէթ իթմիշիլիլ: 4-22-18 վէ 32 ինճի ալայըր միտիլ, աճ, սուսուղ, աթ վէ գա. թըր էթլէրինէ միւհթաճ օլարագ Մըսըր շէօլլէրինտէ պուլունմուշ օլանըղ նէ եա. բաճագտընը: Ոնլար, էսթէյի զաֆէր իլէ պուլաճաղը տէրլէր իտի, սիղ մուգաֆիլէր սանճաղլարընը պըրաղպ գաշմըշընը: Իթալիա սօլթաթարը, սիղէ շիմտի պիր եէնի ճէնէլալ գօմանտա խտէճէր տիր. Իթա. լիանըն իւք սէֆէրլէրինտէ պու ճէնէլալ:

Վօնսիւլէրին ումուրու տախիլէտէ ըզհար իլէտիքէրի պու տիրայէթ վէ ասալէթը ֆայիգէ տախի պիւթիւն Պրանսանըն շայ- փանը թահսին վէ բէսէնսի օլտու :

Ղիւմհուրիէթին իլք վագըթլարընտա թէրաֆիլիբանըն եէկտիկէ- րինէ օլան զարազ իւ նէֆսանիէթի, պիրպիրի հագգընտա մուամէ- լաթը շէտիտէյի միւնթիճ օլարազ, հագգըլարընտա պազը մուղայիքի ինսաֆ վէ իւնսիլէթ գանուէլարըն իհտասընա միւճիպ օլմուշուտու : Իլ ճիւմլէ Վ անտէ ճիվարընտա օլան էյալէթլէրտէ, հէր հանկը գա- սապա վէ բէջտէ պիր գաթլ վէ խասարաթ վուգու պուլուր իսէ, օքէջ վէ գասապայը բեամիլէն մէս'ուլ իթմէք իւղըն, հէր գարիէ միւթէպէրանընտան եէտիշէր սէքիգէր քիշի բէհին ալընրալ, էսհապը թէօհմէթ պուլունմատըղը հալտէ, եէրինէ պոււնլար միւէպպէտէն նէֆիլէ կէօնտէրիլիտի, վէ պու հագսըզ գանուէնա իրհան ցանուէնա թէամիլէ օլունմուշուտու :

Պոււնտան մատա, բէք չօգ բաբասլար հէր նէ գատար ճիւմհու- րիէթին եէնի նիզամլարընա սատագաթ իթմէյէ եէմին իթմիշէր իօէ տէ, եինէ բէնտիլէրինէ մուսալլաթ օլունուպ, Ի'է վէ ()լէրօն նաման մահալլէրտէ վէ մահպուսլարտա շիւրիւմէքտէ իտիլէր. պիր տէ մու- գատտէմա գրալ թէրաֆտարը օլուպ, պէր վէճհը իլթիճա Ինկիլթէր- րայա գաշան պիր թագըմ միւթէպէր վէ քիշիպտէ Պրանսըղլար, Վալէ թէրաֆընտա շիտտէթիւ պիր ֆուրթոււնայա թութուլուպ, տէնիվէ զարգ օլմագտան իսէ հէմշէհրիլէրինին էլինէ տիւշմէյի թէր- ճիհ իաիւպ, պոււնլարը ֆուրթոււնտան մէրհամէթիւ պիլէրէք Պը- րանսայա չըգմըշլար, վէ օ վագթըն սուի բօլթիգասը միւգթէզա- սընտան օլարազ պոււնլարա ճասուս լագասըր թագըլարազ մահպու- սա իլգա օլունմուշլար լուր : Ենի գօնսիւլէր, ատալէթ վէ ինսաֆ վէ պիւթիւն Պրանսըղլարա պիր բատէտէ հիմայէթ կէօսթէրիպ բէ- հինէրի, բաբասլարը վէ միւլթէճիլէրի մահպուսլարտան չըգարըպ վէ սէրպէսթճէ սալը վէրիպ, ֆագաթ միւլթէճիլէրէ Պրանսատա տուրմամագ իւղըն թէնպիհ իթտիլէր : Եարընը ճիւմհուրիէթը նաս թէրաֆտարընա վէ օ տա Վիլէյէսին իպրամընա մէսին պիր աղ շիտտէթ կէօսթէրիլիպ պոււնլարտան օթուզ սէքիզ նէֆէրէ մուէպ- պէտէն սիւրկիւնէ հիւքմ օլունտու իսէ տէ, սօղլատան Պօնաբար- թէնին թէվասիւթիւ իլէ հիւքմիւ մէգքիւր տախի իճրա օլունմատը :

Վօնսիւլէր հիւքիւմէթինին պու ինսաֆ վէ ատալէթի պիւթիւն Պրանսատա թէվաթուր օլտուգտա, կէրէք ճիւմհուրիէթը նաս թէ- րաֆլարընըն, կէրէք Վ անտէ ահալիսինին վէ կէրէք գրալ թէրաֆ- տարըլարըն շիտտէթ վէ հարարէթի տախի թէնպիլ օլուպ, էլէրին- տէն սիւհալար տիւշմէյէ պաշլատը : Հաթտա գրալ թէրաֆտարըլ

ո տայիմա բէհիւմա վէ բիշիվ օլմուշ տուր :
 ո էմիլէթ էտին, վէ աղ վագթընտա սանձագ-
 ո լարընըլ էնի դաֆէրէր իլէ միւշէրէֆ օ
 ո լուր : Հէր ֆըրգանըն, վէ պաշլըճա 17 վէ
 ո 60 ընճը պաշլարըն ճուրնալլարը պէհէր

ո եէվմ մանգուրում օլաճագ տըր, ումարըմ
 ո քի պու ալայլար իլէ պիլթէքտէ պուլունտու
 ո զուժուզ շէրէֆիկ կիւնլէր խաթըրըլարըն
 ո կէլէճէք տիր ո :

ըրնտան բէք չօգլարը, Պօնաբարթէ կիպի պիր զաթը ճէլիսըֆաթ, ճիւմհուրուն աէվամընա վէ ճիւմհուր մէսնէտլէրինին պաղասընա էմնիյէթ իտէմէյէրէք, գրալիէթի իպգա, վէ քէնտիսինէ տախի պու սայէտէ պիր պէօյիւք վէ տայիմի մէսնէտ գայտընտա օլուր խիւլէաւ սը իլէ, պիրէր թագրիպլէ Պօնաբարթէնին հուզուրունա չըզմըչլար, վէ պու պապտէ պաղը մերթէպէտէ քէնտիսինէ աչըլմըչլար ըտը. ան ճագ Պօնաբարթէ պիլա վասէթա պալայը իգպալէ վիւսուլինի միւրաճճահ պիլէրէք, պու մագուլէ զարուրի իւլ վուգու թէքլիֆաթէ հէվալէյի սէմը իթիպար իթմէյէրէք, գրալ թէրաֆտարլարը տախի նէզաինտէն թէհիտէսթ ալտէթ իթմէյէ մէճպուր օլմուչլար ըտը:

6. Պօնսիւլէր մէսալիհի տախիլիյէյի պու ատալէթլէ թէսվիյէ բէզըր իլէտիքտէն սօլլա, ճիւմհուրուն ումուրու խնրիճիյէսինէ տախի աթֆը նիկէահը տըգպաթ իլէտիլէր: Պալատէ տախի իֆատէ օլունաուղու վէճհիլէ, քեաֆֆէի Լըրոբա տէվլէթլէրինտէն եալընըզ Բրուսիա վէ Սպանիա տէվլէթլէրի Վրանսա իլէ միւսալէհէտէ պուլունուպ, օ տախի Բրուսիանըն պարիտ մուամէլաթընտան վէ Սպանիա նըն Լըրոբա մուվաճէհէսինտէ մահճուպիէթինտէն, ճիւմհուրա պէօյիւք պիր գուվվէթ սայլլամաղ ըտը: Պուլլարա մուգապիլ. Բուսիա, Լըսթրիա, վէ Ինկիլիթերա, վէ պուլլարա թապի օլան քիւչիւք Լըմանէ եա վէ Իթալիա հիւքմտարլէրի, ճիւմհուր իլէ շիտտէթլէ մուհարէպէյէ մէյէալ խտիլէր: Ինկիլիզ տէվլէթի, ումուրու մայիյէսինէ նիզամ վէրիպ Սալթա, վէ Իսկէնտէրիյէ ապլօգալէրինէ տէվամ իտէրէք Վրանսըզ ապէրինի քեաֆֆէթէն եէսիր ալմադ, վէ Լըսթրիա տէվլէթի տախի պիւթիւն Իթալիայը թահթը թէսարըուֆունա կէչիլմէք միւրաւ տընտա իտիլէր:

Բուսիա իմբէրաթորու պիրինճի Բալլօ (ֆօլ) իպթիտատէ միւ ճէրրէտ սէխալէթը գալպինտէն վէ զաիֆ վէ նաթիւվանը, գուտը թէթու ճէպրինտէն գուրթարմադ իւզըն Լըսթրիայա սիանէթ վէ Վրանսայա խուսուվէթ կէօթէրիպ, ճէնկէ կիրիշմիշ օլտուղունաան, Սիւվարօվ վէ Գօրսագօֆ օրտուլարընըն Օվիլէրիտէ օլան բէրիշաւ նիյէթլէրի խապէրինի ալորգտա քալէնու իպթիտա Լըսթրիանըն սուի թէտպիրինէ վէ պատէհու սուի գաստ վէ խըյանէթինէ համ իտէրէք Լըսթրիատան սօվու մայա պաչլամըչտը: Լըգօնատա պիր Լըսթրիա զալիթի Բուսիա սանճաղընը աչաղը ալտըրթըպ քէրինէ Լըսթրիա ոան ճաղընը չէքտիրմիշ օլտուղունտան, գապիթին պու խաթաար հէր նէ գատար տէվլէթի թէրաֆընտան թահսիյն օլունմամըչ իսէ տէ Բուսիա իմբէրաթորունուն գալպինէ տէրինճէ թէյաիր իտիւպ, Լըսթրիատան քիւլիյէն էմնիյէթինի սէլպ իթմէսինէ միւճիպ օլտու: Պու ճիւմէ Ինկիլիզ վէ Լըսթրիա, Բալլօնուն հիւսնիւ թէվլէճճիւհիւ նիւ ճէլպ իթմէք իւզըն հէր նէվի նէվապիշ վէ թալթիֆաթէ տէվամ իտիւպ, Սիւվարօվա նէվ պէ նէվ իւնվանլար վէ շէրէֆլէր վէրտիլէր, անճագ պու սօն մուամէլէլէրի տախի, կէրէք մաղուպ ճէնէրալըն, վէ կէրէք միւնֆէիլ իմբէրաթորուն նէզտինտէ մագպուլա կէչէմէմիշ իտի, հէմ տէ Լըսթրիա տէվլէթի զաաֆը հալտէն գուրթուլուպ

Պրանսայա զալիս կէլմիշ օլտուղունտան Րուսիանն սէխավէթինէ տախի իհթիաճը գարմամըշ ըտը : Իմտի իմքէրաթոր Բավլօ, Լասթրիա վէ Ինկիլթէրրա իթթիֆագընտան այրըլս, հաթտա տուէլը զարսլիյէ իթթիֆագընա իսթիտայը տուխուլինտէ, շիտտէթը միզաճընա հոււ տուտ պիլմէյէրէք, Պրանսայա թէրաֆտար օլան Սպանիա, վէ եա խօտ պիլթէրաֆ օլան Շըվէտ, Տանիմարգա, վէ Րոուսիայա, եա իւ լանը հարս, վէ եա գաթը մուամէլէ սիւրէթինի կէօսթէրիս, Րոուսիա իլէ պիլ ֆիլ տախի մուամէլաթը տուէլիյէսինի ֆէքք իթմիշ իսէ տէ պու սօն վուգուաթլարտան սօլըա, իմքէրաթորու միւշարսլէյհ պու տէվէթլէր հագգլէրինտէ միւթէտիլանէ մուամէլէ իսրազ իտիւս, մահրէմը էսրարը վէ էվիայը ումուրտէն պարոն Վրիտէնէրի տա խի, ֆագաթ սըֆաթը ըէսմիյէ իլէ օլմայարագ Րոուսիա ճանիպինէ կէօնտէրմիշ իտի :

Լըրոբանն քեաֆֆէի տէվէթլէրի, եա Պրանսայա խասիմ եա տա մէվգի, ճէսամէթ, վէ մէսնէտլէրի միւգթէզասընտան, թէվաս սիւթէ միւգթէտիլ օլամատրգլարընտան, եսլընը Րոուսիա տէվէթի հէմ տուէլը մուաղզամատան վէ հէմ տախի մէվգիի, վէ պիլթէրաֆլըգ բօլիթիգասը միւգթէզասընտան քեաֆֆէի տուէլը Լըրոբանն մասլէյնինտէ օլուս, մէրի իւլ խաթըր օլաճագ գուվլէթ վէ է հէմմիթի վար ըտը : Սօնաբարթէ իսթիտա եավէրը հարսը Տիւրօ գու մէմուրիյէթը մախսուսէ իլէ, պատէհու ճէնէրալ Պէրնօնվիլի պէօյիւք սէֆարէթլէ Պէրլինէ կէօնտէրիս, մուամէլաթը թալթի ֆիլէյէ ֆէվգ էլ զայէ իգտամ իտէրէք, Րոուսիանն թէվէճճիւ հիւ ճէլլինէ ճահտ իւ զայրէթ իլէտի : Րոուսիա տէվէթի մէթըրուք վէ մատում պիր հալտէ իքէն, պու վէսիլէ իլէ նակեահ Լըրոբանն հաքիմի օլմագ մէսնէտը վալասընա թէրֆի գըլընաճաղընը, վէ ճէնկ զայլէսի, աֆէթի վէ մէսարիֆաթընա տիւշար օլմայարագ, մէն ֆաաթընա հիսսէտար օլաճաղընը հիսս իտէրէք, Պրէտրիք Կլիւօմ գրալ, վէ պաշ վէքիլի Հօկվիճ, Պրանսա մէմուրլէրինի բույի իլթիֆաթլէ գապուլ իլէտիլէր :

Գ. Իօնսիւլէր ան պէ ան Լըրոբանն էմիյէթինի ճիւմհուր իւզէրինէ ճէլլ իթմէք իւզըն սայըր պաղը թէտապիրի մագուլէ վէ միւսթահսէնէյէ տախի թէշէպուլիւս իտիւս, Սպանիատա օլան ճիւմհուր էլլիսի պէտնամ պիր քիմսէ օլտուղունտան թէպուլ իտիւս միւսիւ Լըքիյէ իամինտէ, նամտար պիր միւթէշէրրիյի Սատրիտէ պէօյիւք էլլի կէօնտէրտիլէր : Սպլթատա օլան Պրանսըզ գավալիէրլէրի, միւլթէճիլէր հիւքմիւնտէ թուլթուլարագ զուլմ վէ զատը ալ թընտա գալմըշ իքէն, գօնսիւլէր թէրաֆընտան քէնտիլէրինէ բույի իլթիֆաթ կէօսթէրիլս, Պրանսատա օլան իրատ վէ էմլարլէրինէ սահիս օլտուլար, մուգատտէմա ալէլ ումում պիլթէրաֆլարա օլան սուր մուամէլէ իճասընտան օլարագ, պիր թագըմ Տանիմարգա կէմիլէրինին տիւմէնլէրի ալընըզ Պրանսըզ լիմանլարընտա թէվգիֆ օլընմուշուտուլար, գօնսիւլէրին էմրի իւզըն պուլլարա տախի բուլսաթ վէրիլտի : Իթթէտէ Պրանսըզ էլլիլէրինին Րոուսիա տէվէթի

նէզարնտէ հիւսնիւ մուսմէլէ իլէ գապուլ օլունմալէրի պիւթիւն
Լըրորայա պըս իտիւպ, Բարիստէ տախի պու խուսուս միւսալէհէյէ
պիր տէլալէթ սայրմայա, վէ վուգուաթ տախի պունա մուվաֆրգ
կէլիպ միւսալէհէ իւմիտի թէքրար զուհուրա կէլմէյէ պաշամըլըտը :
Իբի թէրաֆլը Բէնօ պօյունտա, վէ Լը վէ Լըբէնին տաղարընըն իբի
թէրաֆլարընտա Պրանսըզ վէ Լըսթրիա ապէրլէրի պիրի պիրինէ
գարըն հարպ հիյէթիւնտէ պուլլունմուշար իսէ տէ, մէվսիմի շիթա
տէ Բէնօ պալլըգլարընտա գաթի պիր մուհարէպէ օլամայըպ, գա
րաղօլ գալլալարը տախի պէյհիւտէ նուֆուս թէլէֆինէ միւճիպ օլա
ճաղընտան, պու թէշաֆտա տէվլէթէյն պէյնինտէ պիթթապի միւթա
րէքէ օլուպ, ֆադաթ Լը վէ Լըբէնին թէրաֆլարը տէրէ վէ թէփէ, վէ
խիւտէի ապէրլէյէ էլվէրիշլի օլուղունտան, իբի ապէր տախի պիլ
մուգապէլէ պիրի պիրինի պիր տէքէ կէթիրմէք իւզըէ պու թէրաֆ
տա միւթարէքէյէ րաղը օլմամըլըտը : Պու ճիւմլէ եալընըզ Բէնօ
միւթարէքէսի տախի միւսալէհէյէ պիր տէլալէթ, վէ եէնի հիւքիւ
մէթին մուհասինի աաիտէսինտէն պիրի սայրըպ, տախիլ վէ խարիճի
Պրանստա հիւքիւմէթը մէզքիւրէյէ տէրքէար օլան էմիլէթը ամմէ
կիւն պէ կիւն թէզայէիւտ պուլլմագտա իտի :

8. Պօնաբարթէնին ֆէթանէթը ֆայիգէսի տախի պու հիւսնիւ
հալէ աղ տէլալէթ իթմէմիշ իտի : Վէնտի իլէ իւլֆէթ իտէն ասըն
էն միւթէպէր վէ բօլթիպա էսհապը զէվաթ, իպթիտա պու կէնճ
ճէնէրալըն, կէրէք հալ վէ կէրէք մաղիտէ, կէլմիշ կէլմիշ վէ մէվ
ճուտ քեաֆէի ճէնկէալէր էհլը հարպէ ֆայիգ օլուղունա շահա
տէթ իթաիքտէն սօղրա, մուհալէրաթը բօլթիպէյէ տախի կիրիշ
տիքտէ, ալը տէգայիգ աշնա վէ րէյը րէվլինի ճիհան արա իլէ մէճ
պուլ պիր զաթը նաաիպէսըֆաթ օլուղունա տախի շէհատէթ իտէ
րէք միւթէհայիր օլուրլար ըտը : Սիյէյէս տախի Պօնաբարթէնին ու
մուրու հարպ վէ բօլթիպատէ, ալէսսէվլէ տէրքէար օլան մէարի
ֆի ճէլիլէյի մախսուսէսինի իպթիտայը հուգուգլարընտա մէրթէպէի
լայըգէտէ ֆէհմ իտէմէյէրէք, Պօնաբարթէյի ճէնկլէ ուղրաշտորըպ,
քէնտիսի միւտիրի միւսթագիլի հիւքիւմէթ օլմագլըղը թէսալվուր
իթմիշ իտի. պիր այ զարֆընտա Պօնաբարթէնին գուվլէի մէարիքէսի
սէմէրաթընը արիզ վէ ամիգ միւթալաթ, վէ ֆիլիաթը իլէ մէշ
հուաի օլուղունտան, Պօնաբարթէնին պու պապտէ տախի քէնտի
նէ օլան թէֆալվիւգինի թանըրպ վէ իթիրաֆ իտիւպ, ինանը իտա
րէյի հիւքիւմէթի տախի եէտ իսթիգլալնէ թէսլիմ իտէրէք, քէն
տիսի գանուհնամէյի միւլքիւնին թանգիմի իլէ մէշղուլ վէ ալանկիւ
զար օլմագտա իտի :

Սիյէյէս կէչէն տէհրին էն ալիմ, ֆէյլէսօֆ վէ միւթէշէրիլէրին
տէն օլուպ, զէմանէնին իպթիղալընա, վէ ահալինին գուտրէթ վէ
հաճաթընա մուվաֆրգ սիւրէթտէ պիր գանուհնամէյի միւլքիւ
թանգիմին չօգտան պէրիւ թալիպ վէ խահիշկէր օլարագ, թաթիլ վէ
թէնհա վագրթլարը պունուն թէֆէքքիւրիւնէ սարֆ իթմիշ իտի.
պու տէֆա մէմուրլիլէթի միւգթէզալընտան օլարագ գալէմէ ալմաղա

տախի մէծպուր օլտուղունտան, ծլ վէճհիլէ գանուենալէյը մէղքիւր րունումայը զուհուր օլարագ վիւճուտ պուլմուշուտու : Պու գա նունամէ Գրանսանըն քեաֆֆէի թանդիմաթը միւլքիլէսինէ ասաս օլմուշ օլտուղունտան, մուխթասարճա թարիխիմիղէ տախի պէր վէճ հը աթի աէրճ օլունմուշ մուր :

9° Գրանսա տէվէթիճիւմհուրիլէթէ թահլիլ օլմուշ օլտուղուն տան, հիւքիւմէթ միւճէրէտ միլէթ վիւքէլասը եէտինտէ օլաճաղը ա չիքեար իսէ տէ, հաքիմ իլէ մահքիւմ մապէյնինտէ օլաճագ մինասի պէթէ, պունտան ագտէմ նէշը օլունան գանուենալէլէրին հիչ պիրի մուվաղէնէ պուլտուրամամըշ ըար . Սիյէյսին թանդիմ իթտիլի գա նունամէտէ պու մէսէլէ շու վէճհիլէ հալլ օլունմուշուտու :

Գրանսանըն եէրիսինտէն օլարագ, հուգուգու տախիլիլէյէ հիւ սէտար օլմագ իսթէյէն հէր քիմ օլուր իսէ օլուն, եիրմի պիր եաշը նա վասլ օլմուշ օլտուղու հալտէ, սաքին օլտուղու էյալէթին Դու չիլէ Կէֆլէիլ թէսմիլէ օլունան քիւթիւպինէ իսմինի գայտ իթմէյէ մէճպուր օլաճագտը : Պու վէճհիլէ ալթը միլիոնա եագըննուֆուս թօփ լանապիլիւպ, միլէթ ճէմիլէթի, պունլար սայրլաճագտը : Նճագ ալթը միլիոն նուֆուսուն տախի իտարէյէ գարըշմասը միւմքին օլամսյաճա զընտան, պունլար նահիլէ եախօտ էյալէթ պաշարընա ճէմ օլարագ, քէնաիլէքինտէն օնտա պիրինի ինթիխապ իտիւպ, իսմլէրինի պէյան իտէճէքլէրաի . պու վէճհիլէ տախի ալթը եիւզ պինէ եագըն նու ֆուս հասըլ օլուպ, պունլար տախի թէքրար քէնաիլէքինտէն օնտա պիրինի ինթիխապ իտիւպ իսմլէրինի պէյան իտէճէքլէրաի . վէ պու վէճհիլէ տախի ալթմըշ պինէ եագըն միւնթէխապ նուֆուս հասըլ օլուպ, նիհայէթ պունլար տախի թէքրար ինթիխապ օթուրուպ, վէ իլէքինտէն թէքրար օնտա պիրինի այըրուպ, ալթը միլիոն նուֆուս տան նիհայէթ ալթը պին նուֆուս հասըլ օլտուղու հալտէ պունլա ըլ տախի պիր տէֆթէրէ կէչիրէճէքլէր իտի :

Սէղքիւր ալթը միլիոն նուֆուս պիւթիւն Գրանսըղ միլէթի սա յըլուպ, պունլարըն իլք ինթիխապ իթտիքլէրի ալթը եիւզ պին նու ֆուս նահիլէ Դիւլէպլէրանը, վէ իքինճի ալթմըշ պին նուֆուս էյալէլ Դիւ լէպլէրանը, վէ իւշիւնճիւ ալթը պին նուֆուսա Դիլլէլ Դիւլէպլէրանը սայը լաճագտը : Կատըլար, այանլար, գաղա մէճլիսի աղալարը, միւտիը լէր վէ պունլարա էմսալ մէմուրլար, իլք ալթը եիւզ պինտէն, վէ վալիլէր, հաքիմլէր, մէմլէքէթ մէճլիսի աղալարը, վէ պունլարա էմ սալ մէմուրլար, իքինճի ալթմըշ պինտէն, վէ մէճլիսի գալանիյն ա զալարը, միւսթէշարլար, վիւքէլա, պաշ հաքիմլէր, վէ պունլարա էմսալ օլան պէջիւք մէմուրլար տախի միւճէրրէտ, իւշիւնճիւ ալթը պինտէն ինթիխապ օլունաճագլար ըար : Իմիլլէլ Կանաթէ, Կիւթիւմլէլ ա լաթէ լաֆղարընը Սիյէյս զարպը մէսէլ իթմիլշ օլտուղունտան, ու սուլու մէղքիւրիւ տախի պու ֆէհվա միւճիսինճէ թասմիմ իտիւպ, ֆիլերինի լայըզը վէճհիլէ աղնալթմագ իլիւն, պու ուսուլու ալթը կէ նիլ վէ թէքէսի տար միւսթէլէս ձտէլթա հարֆընա թէշալիս իթմիլշ իտի . վէ պու վէճհիլէ պինայի հիւքիւմէթին պալասը, ալթընա զիտտէ

սրբելթ վերեմէյեճէյինտէն թէմէլի գալի վէ թէպէտտիւլտէն արի
օլաճագ տէր իտի :

Հէր սէնէ մէգքիւր ալթը եիւզ միլիոն նուֆուս , մերքեզէրինէ
թօփլանըպ , միւնթէխապ նուֆուս տէֆթէրլէրինի թէճախտ , վէ էմ
նիէթլէրի սէլպ օլան զէվաթըն գայտը պօղուլարագ , եէրլէրինէ էմ
նիէթլիւ զէվաթըն իսմի գայտ օլունաճագտը , վէ պու վէճհիլէ ա
հալիի Քրանսա քէնսի ամիր վէ հաքիմլէրինի , տօլայըտան քէնսիսի
նասպ իտէր կիպի օլաճագտը :

Սիւլքէ գանուկն թէսիս իտէճէք ճէմիլէթ տախի պաշգա պաշգա
տէօրթ մէճլիսէ թագսիմ օլունմուշուտու : Լանի , մէճլիսի գալա
նիյն¹ , մէճլիսի միւզաքէրաթ , մէճլիսի միւլքիլէ , վէ մէճլիսի բուէսա
եախօտ Սէնաթօ մէճլիսի :

Գալանիյն մէճլիսիին իւշ եիւզ ազասը օլուպ , մէմուրլիլէթի , եա
լընըզ գանուկըպ իւզէրինէ օլաճագ միւզաքէրաթը տիյնէմէք օլոու
զոէնտան , պու մէճլիսին միւզաքէրէյէ բուխաթ վէ սէլահիլէթի օլ
մայաճագտը : Սիւզաքէրաթ մէճլիսի եանի թրիպիւնանիյն տախի
եիւզ ազասը օլուպ , գանուկըպըն իւզէրինէ լազըմ կէլէն միւզաքէ
րաթ միւճէրրէտ պու մէճլիստէ վագի օլաճագտը , վէ պատէլ միւ
զաքէրէ պիր գանուկ գապուլ օլունտուգտան սօղըա , պէնլէրինտէն
ինթիխապ օլունան իւշ ազա պու գանուկուկն սիւրէթիինի ալըպ , գա
վանիյն մէճլիսիին թագսիմ իտէճէք , վէ գանուկուկն լուզուկի օլտու
զուկու մէճլիսի մէգքիւր մուվաճէհէսիտէ միւզաքէրէ իլէ տախի
իսպաթ իտէճէքաի :

Սէճլիսի միւլքիլէ , տայիմա վիւքէլանըն նէզտիլտէ օլուպ , գա
նուկն վէ նիզամըն իլք սիւրէթ վէ լայիհէօի պու մէճլիստէն չըգարագ
թրիպիւնա մէճլիսիին իհալէ օլունաճագտը , պու մէճլիստէն տախի
իւշ ազա ինթիխապ օլունուպ , վէ թրիպիւնա մէճլիսիին կէօնտէրի
լըպ , վազ օլունաճագ գանուկուկն լուզուկի օլտուզուկու տախի պիտ
սէլալէ իսպաթ իտէճէքլէր իտի : Իմտի միւլքիլէ վէ միւզաքէրաթ
մէճլիսի , իքիսի պիրլէքտէ պիր գանուկու գապուլ իտիւպ , եախօտ
միւլքիլէ մէճլիսի պիր գանուկուկն գապուլի , վէ թրիպիւնա մէճլիսի
ատէմի գապուլի պապընտա միւճտտէլէյէ կիրիշտիքտէ , գաճանիյն մէճ
լիսի պու իքի շըգըր տախի սէսիղճէ իսթիմա իտիւպ պատէհու գուրա
աթաճագ , վէ էքսէրիլէթ արա գանուկու գապուլ իտէր իտէ օ վագըթ
միլլէթ գանուկու սայըլաճագ , եօղսա բէտտ օլունաճագտը , վէ պու
վէճհիլէ պիր գանուկ , ճէմիլէթը մէճլիսի գալանիյնտէն գապուլ օ
լունտուգտան սօղըա , սիւրէթը իճրասընա լազըմ կէլէն նիզամտամէ
տախի մէճլիսի միւլքիլէին մէմուրիլլէթինտէն պուրսնաճագտը :

Լիհայէթ Սէնաթօ մէճլիսի տախի եիւզ ազատան միւրէթթէպ
օլուպ , պունըպ գանուկըպըն նէ թանգիլմինէ վէ նէ տէ միւզաքէ
րաթընա մէմուր օլուպ , ֆագաթ հանկը գանուկու , վէ հիւքիւմէ
թին հանկը թէտպիրինի , ուտուլու թէքքիպաթը ճիւմհուրէ մուգա

¹ Գօր Լէթիլաթիի , թրիպիւնա , Գօն | սէլ տիլթա , Սէնա , եախօտ Սէնաթօ :

րին կէօրմէղներ խտն, պէր վէճհը մուհաֆազայը ուսուլու ճիւմհուր ֆէսիս¹ վէ իպթալինէ սէլահիյէթէրի օլաճագուր, վէ պու ճիհէթլէ տախի Աննաթօ մէճլիսինէ Ռէճլիսի հուհաֆազա տախի թէսմիյէ գըլընւ մըշ ըտը :

Պու մէճլիսին ազալարը միւսին վէ իհթիար վէ միւճէրրէպիւլէթ վար օլան զէվաթտան ինթիսապ օլունաճագ օլուպ, Աննաթօ ազասը օլան քիմսէ ախէր հիչ պիր մէմուրիյէթէ իսթիհգագը օլամայաճաղըն տան պոււնլարա միւսթէվֆա մաաշ տախի թախսիս գըլընաճագուր :

Կէլէլիմ պու մէճլիսիւրին սիւրէթը թէշքիլինէ . Աննաթօ մէճլիսի քէնտի քէնտինի թէշքիլ իտէճէք օլուպ ֆագաթ ազալարընը միւճէրէտ ըուէսայը միլլէթ տէֆթէրինտէն ալմայա մէճպուր օլաճագուր . քէզալիք գալանիյն, վէ միւզաքէրաթ, մէճլիսիւրինի տախի Աննաթօ մէճլիսի թէշքիլ իտէճէք օլուպ, ազալարընը քէզալիք միւթէ պէրանը միլլէթ նուֆուսուտան, վէ հիւնէր վէ մարիֆէթ սահիպի վէ եէնի էֆքէար թէրաֆտարլարընտան ալմայա մէճպուր օլաճագուր :

Սիւլքիյէ մէճլիսիսի տախի հիւքիւմէթ քէնտիսի թէշքիլ իտիւպ, ազալարընը քէզալիք միւթէպէրանը միլլէթ մէճլիսինտէն ալմագ լաղըմ կէլէճէքտի . վիւքէլայը, վալիլէրի, պաշ հաքիմլէրի, էյալէթ մէճլիսի ազալարընը վէ սայըր պոււնլարա էմալ պէօյիւք մէմուրիլէրի, հիւքիւմէթ պու միւթէպէրան նուֆուսուտան ալաճագ օլուպ, ֆալգաթ մարիւմաթ վէ սէնաաթը մախսուսէյէ միւհթաճ օլան մէմուրիլէթէր, մէսէլա ճէնէրալար, էլէիլէր վէ սայըր պոււնլարա էմալ մէմուրիլէր տախի հէր սընրֆտան ալմայալիլէճէքտի :

Ընճագ գալանիյն մէճլիսիսին մաֆէվգիլնտէ, Աննաթօ մէճլիսի կիւպի պիր նուֆուզ պուլունտուղու միսիլիւ, հիւքիւմէթին գուտրէթինի թատիլ իթմէք իչիւն տախի Սիյէէս պիր ուսուլ տիւշիւնիւպ գանուէնամէտէ, հիւքիւմէթին մաֆէվգիլնտէ տախի պիր պաշգա նուֆուզ թէրթիպ իյլէմիշ իտի : Պու նուֆուս Սուլթարը ազամ² իսմի իլէ պիր զաթ էլինտէ օլաճագ օլուպ, պու զաթըն մէմուրիլէթի տախի, իքի պէօյիւք միւտիր ինթիսապ իթմէքտէն իպարէթ օլաճագ ըտը : Պու միւտիրլէրին պիրինէ սուլհ միւտիրի, վէ տիկէրինէ հարպ միւտիրի թէսմիյէ գըլընաճագ օլուպ, պոււնլարըն մէմուրիլէթի տախի, մէմուրիլէթլէրինէ միւթաալիգ ումուրուն վիւքէլասընը ինթիսապ իթմէք օլուպ, վիւքէլա տախի սայիր մայէթ մէմուրլարընը եանի միւսթէշարտան քէօյ միւտիրլէրինէ գտտար ինթիսապ իտէճէքտի :

Սուլթարը ազամ օլան զաթ ճիւմհուրուն էն պէօյիւք հաքիմի մագամընտա օլաճաղընտան, վէ էլէի գապուլ իթմէք, ահտնամէ իմ զա իթմէք վէ սայիր պոււնլարա էմալ մուամէլաթըր ըէսմիյէ պոււնուէն իմզասիլլէ օլաճագուր, վէ ճիւմհուրուն ազամէթինէ վէ միլլէթին շան իւ շէրէֆինէ մուվաֆըգ պիր ըիւթպէտէ պուլունմասը իչիւն,

¹ Արանտ էլէրթէօր :

պունա սենեվի ալթը միլիոն ֆրանգ մաաշ, թիւիլերրի եա Վէրսայլ սերայլարընըն պիրի իգամէթ մահալի, վէ իւչ պին նէֆէր խասսա ապերի վէրիլէճէքտի: Սիյէյէս պու մէմուրիլէթի քէնտիսի իչիւն տիւշիւնմիւշտիւր տէրէր էքսէրի հէմասըր թարիխ եազանլար:

Իշ հասը պու մուխթէլիֆ գանուենամէտէն Սիյէյէսին միւրատը պիւթիւն ճիւմհուր ամիրէրի պէյնիստէ պիր մուվաղէնէ հասը իթմէք օլտուղունտան, Սուխթարը ազամըն տախի պիւա հուտուա պիր հիւքիւմէթ եիւրիւթմէյէ գալգըշամամասը իչիւն Սէնաթօ մէճլիսինէ տախի պիր ֆէվգ ել աոտէ հիւքմ վէրիլիպ, պու հիւքմէ «գուվիլէյի նէսիլիյէ» թէսմիլէ օլունաճագտը, շէօյլէ քի Սէնաթօ մէճլիսի հէր նէ վագըթ իսթէսէ Սուխթարը ազամը Սէնաթօ մէճլիսինէ ազա իտէպիւլէճէքտի, վէ պալատէ զիքր օլունտուղու վէճհիլէ պու մէճլիսէ ազա օլանըն ախէր պիր մէմուրիլէթէ իսթիհգագը օլամայաճաղընտան, հալլիլէ Սուխթարը ազամըգ հիւքիւմէթի տախի քէնտիսիստէն նէսի օլունաճագտը, պունա թաթպիգէն վիւքէլատան, ճէնէրաշարտան, վէ սայըր էսհասըր մանսուպտան տախի հէր քիմքի քէսպը նուֆուզ վէ թէֆէրրիւտ իտէրէք ճիւմհուրա պիր գօրգու վէրմէյէ պաշար իտէ, Սէնաթօ մէճլիսի օ մագուլէ պիր մէմուրու, պու գուվիլէի նէս իսիլէսի իլէ մէճլիսէ ազա իտիւպ, նուֆուզունու իպթալ իտէպիլէճէքտի:

10⁰ Իշթէ պու վէճհիլէ Սիյէյէսին թանգիմ իթտիլի գանուենամէ գալէմէ ալընարագ, մէճլիս գօմիսսիօնլարընա թագտիմ օլունտու: Պօնաբարթէ պու գանուենամէտէ քէնտի միւրատ վէ էֆքեարընա մուղայիր գալթի չօգ մուպահասալար պուլտուղունտան պունու գալ պուլէ շայեան կէօրմէյիպ, պաղը պէնտլէրինի իսթիհգա իլէ տախի ըէտտ իթմէյէ պաշասը, մէսէլա, Սուխթարը ազամըն հիւ պիր իշի օլմայըպ միւտտէթը մէմուրիլէթինտէ պիր գաշ տէֆա իքի մէմուր ինթիխապ իտէճէք օլտուղունտան, Պօնաբարթէ պունու «ալթը միւլիոն ֆրանգլա պէսիլէ վէրիլմիշ պիր գաղա» թէշպիհ իտէր իտի. Սիյէյէս տախի գալէմէ ալըրղը գանուենամէյի իսթիսհապ իտէկէլտիլինտէն, պիր էյամ պու իքի բուէսսայը ճիւմհուր պէյնիստէ իսայըճա շիգագ վէ մուխալիֆէթ վագի օլտու իսէ տէ, թայլէրրան, Բէտէրէր վէ սայըրլէրինին վասէթասը իլէ աղ վագըթ զարֆընտա արալարընտա սուլէ վէ իմթիզաճ վագի օլուպ, մէճլիս գօմիսսիօնլարը մալրիֆէթի իլէ, Սիյէյէսին թանգիմ իթտիլի գանուենամէ ասասը իւզէլրինէ պիր պաշգա գանուենամէ թանգիմ օլունմասընա թէրաֆէյնին իթթիֆագը իլէ գարար վէրիլտի: Վէ Պօնաբարթէնին ըիասէթի իլէ մէճլիս գօմիսսիօնլարը պիր գաշ մէշլէրէթտէ գանուենամէյի ճէտիլտի իսթամ իլէտիլէր: Սիյէյէսին գանուենարընըն հէմէն քեաֆֆէսի ճիւզիլ թէպէտտիլթիլէ գասպուլ օլունուպ, եալընըգ Սուխթարը ազամ մէմուրիլէթի Պօնաբարթէնին էֆքեարընա մուխալիֆ կէլտիլինտէն ֆէսի օլունտու, վէ եէրինէ պիր Պաշ գօնսիւլ մէմուրիլէթի վագ օլունուպ, տիկէր իքի գօնսիւլ տախի պաշ գօնսիլէ մուա վին սայըրաճագլար ըտը: Պու պաշ գօնսիւլ իւք մէմուրիլէթինին տա

խի գրաւիւթ ահբեամբնտան փէք աղ ֆերգի օլուպ, վիւքէլայը վէ պիւթիւն մէմուրլարը քէնտի նասպ իտէճէք, սուլճ վէ հարպ վէ ահտնամէլէրի քէնտի իմզա իտէճէք, վէ մուլամէլաթը գալէմլիէ քէնտի իսմինէ երւրիւյէճէքտի. վէ հէր նէ վագըթ պաշ գօնսիւլիւքտէն չըգսա, մուլլադա Սէնաթօ մէճլիսի ազասը օլաճագտը. պաշ գօնսիւլիւն սէնէվի մասալը պէշ երւզ պին ֆրանգ օլուպ, մուլալին գօնսիւլէրէ տախի երւզ էլլիշէր պին ֆրանգ վէրիլէճէքտի. վէ իւջ գօնսիւլ տախի թիւիլեբրի սէրայընտա իգամէթ իտէճէք օլուպ, խասսա ապքէրլէրի տախի օլաճագտը:

Իշթէ պու վէճհիլէ պու գանուլնամէյի ճէտիտի միւլլէլիէ թէրա ֆէյնին բիզասը իլէ բէսիտէյի հիւսնիւ խիթամ ծլուպ, Սէֆիշէն ՍէնէՅի ճիւլճիւթի Պէնուլիւլի թէսմիլէ գըլընտը:

11⁰. Իշթէսի կիւնիւ գանուլնամէյի մէգըլըր ահբեամբնտն իճրասընա պաշլանըլըպ, Պօնաբարթէ օն սէնէ իլիւն պաշ գօնսիւլ ին թիխապ օլունտու, եախօտ տահա տօղրուսու քէնտի քէնտինի պաշ գօնսիւլ նասպ իթտիտի. վէ Սիյէնս մուլալիլիլի գապուլ իթմէ ախիլնտէն, ահբեամբ ապլիլէ վէքիլ Վանալատէրէս, վէ էհլը մէարիֆտէն Լըպրէօն, մուլալին գօնսիւլ նասպ օլունտուլար:

Պաշ գօնսիւլ հէր նէ գատար քեաֆֆէի մէմուրլարը նասպ իտէճէքսէ տէ, իպթիտալէրի կէրէք քէնտինտէ զեատէ պիր իսթիգլալիլէթ էսէրի կէօսթէրմէմէք, վէ կէրէք ահալի ինտինտէ հալա մէրի իւլ խաթըր վէ միւթէպէր օլան Սիյէնսի տախի պիր նէվի թալթիֆ իթմէք իւզըէ, մէճլիսլէրին թէշքիլի տախի պուլնուլն բիասէթիլնէ ի հալէ օլունտու: Վանուլնամէ միւլալիլնէ քեաֆֆէի մէճլիսլէրին ազալարընը Սէնաթօ մէճլիսի ինթիխապ իտէճէքտի. լաքին իւք տէֆապ ասըլ Սէնաթօ մէճլիսիլն նէ վէճհիլէ թէշքիլ օլունաճաղը տու խի մալիւմ օլմատրղընտան, պու մէմուրլիլթ Սիյէնսէ իհալէ օլունտուպ, քէնտիսի բէիս, վէ գօնսիւլիւ սապըգ Բօթէր Տիւգօ վէ Վանալատէրէս վէ Լըպրէօն ազա օլարագ պիր գօմիսիլի օլուպ, Սէնաթօ մէճլիսիլն էքսէրիլէթիլն եանի օթուզ պիր աղայը¹ ինթիխապ իլէալիլէր. պագի գալանընը տախի պու ազալար թօիլանըպ գուրա իլէ ինթիխապ իտէճէքլէր իտի. վէ Սէնաթօ մէճլիսի պու վէճհիլէ թէքմիլ օլտուգտան սօղրա, սայըր մէճլիսլէրին ազալարընը տախի քէնտիսի ինթիխապ իտէճէքտի:

Պատէհու գանուլնամէնին պիւթիւն Պրանսըլ միլլէթիլնտէն գապուլ օլունմասը իլիւն հէր էյալաթ վէ գազալարտա մախսուսճա տէֆթէրլէր աչըլըպ, գապուլ վէ աաէմը գապուլ, ամմէնին բէյ վէ էֆքեարը թահրիլէն տախի թօիլանաճագտը. անճագ գապուլ օլաճաղընտան տախի բիմէնին շիւպհէսի ծըմատրղընտան, Նիվօլ այըն իպթիտասընտա հիւքիւմէթին հէր մէմուրլարը հազըր օլարագ իտալ բէյի միւլլէ մուլապաշէրէթ օլունմագ իլիւն, Պօնաբարթէ վէ մուլալիլէրի քեաֆֆէի մէմուրլարը ինթիխապ վէ նասպ իլէտիլէր, վէ

¹ Գանուլնամէ միւլալիլնէ քեաֆֆէի մէճլիսի ազալարը, իպթիտալէրի ալթ. մէճլիսի օլունաճագտը, իլիւլէ օլունաճագտը:

պուլ վեճհիլէ 1799 սէնէսի քեանուհու եղբէր 13 իւնտէ գարարկիր օլան իշ պու գանուհնամէ , իւշ կիւն սօղրա պիւթիւն ահալիյէ նէշը օրուհուպ , վագի օլան թէճէտտիւտիւ հիւքիւմէթ իլէրիւտէ պիւ-
թիւն միլլէթին տէ մագպուլի օլարագ , ճիւմլէնին վէ միւճիտլէրի-
նին տախի մէսրուրիլէթինի միւճիպ օլտու :

Վանուհնամէյը մէգքիւրուհն պաշաքնտա , ահալիի Ֆրանսայա շու-
վէճհիլէ իֆատէի մէրամ օլուհմուշուտու :

“ Հէմլէհրիլէր :

“ Սիղէ պիր եէնի գանուհնամէ արզ օլուհմուշուտու : Պու գա-
“ նուհնամէ իլէ ճիւմհուրուհն մուամէլաթը տախիլիյէ , խարիճիյէ , վէ
“ ապքէրիլէսինտէ հիւքիւմէթը մուվագպաթա էյեամրնտա վագի օլան
“ հալը թէրէտտիւտ տախի զայիլ օլաճագ տըր . . . : Պու գանուհն
“ նամէ վէքեայէթը միլլէթ ուսուլի , վէ միլլէթիլէթ , սէրպէսթիլէթ վէ
“ միւսավաթ հուգուգու իւղէրինէ պինա օլուհմուշուտու :

“ Պու գանուհնամէ միւճիպինճէ թէշքիլ օլուհն հիւքիւմէթ , գա-
“ վի վէ տայիմի օլաճագ տըր , զիրա մուհաֆապայը հուգուգու ահա-
“ լի վէ րուլէթը մէսալիհի ճիւմհուր իշիւն պէօլլէ պիր հիւքիւմէթ
“ տախի էլլէմ օլմուշուտու :

“ Հէմլէհրիլէր , ճիւմհուրիլէթ հէր նէ ուսուլ իւղրէ պաշամըշ
“ իսէ շիմտի օ ուսուլ իւղրէ թէգարրիւր պուլուպ , տէվըր իսթի-
“ լալ տախի իիլամ բէլլէր օլմուշ տէմէր տիր ” :

11°. Սիլէյէս գանուհնամէյի իսթամ իտիւպ , հիւքիւմէթի , վէ
Ֆրանսանըն իգպալնի Պօնաբարթէնին եէտը իսթիգլալիլէթինէ ի-
հալէ վէ թէսլիմ իթալիքտէն սօղրա , քէօշէյի վահտէթէ չէքիլպ , իս-
թիրահէթէ մէմուր օլտու : Պօնաբարթէ , գանուհնի ահալիի Ֆրան-
սա օլան պու զաթը մէարիֆ սըֆաթէ , միլլէթին շան իւ շէօհրէթի-
նէ մուվաֆըգ պիր միւքեաֆաթը ճէլիլէ թէրթիպ իտիւպ , Վրօշը
նամ էմլաքըն քէնտիսինէ աթիլէ գըլընմասընը , մէճլիս գօմիսսիօնլա-
ընա թէքլիֆ իլէաի , վէ մուվաֆապաթ գըլընտըգտա չիֆթլիլի մէգ-
քիւր սէնէտլէրի ահալիի Ֆրանսա թէրաֆընտան Սիլէյէսէ թագ-
տիմ օլուհտու . Սիլէյէս մէլուֆ օլտուղու իսթիգամէթ վէ գանաաթ-
լէ պէրապէր , իսթիլամաթ վէ իսթիրահաթը սէրվէթէ տախի ար-
ղուքէշ օլտուղուհտան , Պօնաբարթէնին ինհասը իլէ միլլէթին պու
ալիճէնապըղընտան տէրէճէյի նիհայէտէ մէսրուր վէ խէնտան օլուպ
քէմալը հուղուր վէ սաատէթլէ էմլաքինտէ միւգիմ օլտու :

Պօնաբարթէ տախի , 1800 սէնէսի քեանուհու սանինին պիրինճի
կիւնիւ եանի կէչէն տէհրի գաբայան սօն սէնէնին իւք կիւնիւ , հիւ-
քիւմէթին իճրաաթը ֆիլիլիլէյէ մուպաշէրէթ իթմէսի իշիւն հէր պիր
թէտարիքեաթը թէքմիլ էտիպ եէվմը մէգքիւրուհն վիւրուտինէ մուհ-
թաղըր օլտու :

1799-1800

1° Ղօճիւիւնէ Կիւսիսիւնիս Կալէ Իմալ Խալիքիս : 2° Վ անիւ Էյալէի : 3° Լօլիսի Կալ Խալիքի : 4° Պօլիսի Կալիս Լիլիւ Գրալիս Եյալի Խալիքի : 5° Բիւլիս Լիլիւ Կալիս Խալիքի : 6° Պօլիսի Կալիս Խալիքի : 7° Վ անիւ Էյալի Խալիքի : 8° Ղօճիւիւնէ Կալիս Խալիքի : 9° Վ անիւ Էյալի Խալիքի : 10° Պօլիսի Կալիս Խալիքի : 11° Ղօլիսի Կալիս Խալիքի :

1°. ԻՄԵՐԱՅԸ ՃԻՐՄԱՆՈՐ քեանունու էվիլին 24 իւնտէ
մէճիւս օլուպ, եէվմը մէգբիւրտէ մէճիւսի միւլքիւէ վէ
Սէնաթօ մէճիւսի թէքմիլէն թէշքիւլ օլունոուլար, երթէսի կիւնիւ
գօնսիւլլէր տախի մագամը հիւքիւմէթլէրինէ գատէմ պասըպ ին
նանը իտարէյի միւլքիւլէյի ելէ ալորլար, վէ գավանիյն վէ միւլգաքէ-
րաթ մէճիւլլէրի տախի եէվմը մէգբիւրտէ թէքմիլէն թէշքիւլ օլու-
նուպ, նիհայէթ իլէրիւտէ եանի 1800 սէնէսի քեանունու սանիին
իպթիտասընտա գօնսիւլլիւք հիւքիւմէթի վէ մէճիւլլէր, իտարէի մէ-
սալիհի ՃԻՐՄԱՆՈՐէ մուպաշէրէթ խլէտիլէր :

Հիւքիւմէթը ճէտիտէնին իւք թէտպիրէրի ղայէթ իւլ ղայէ ինսաֆ վէ ատալէթէ մագբոււն օլտուղոււնտան բէսէնտ վէ իսթիհսանը ամմէյէ մագհար օլտուլար, էղ ճիւմլէ միւտիրան հիւքիւմէթի վագ-թընտա վէ տահա էվվէլէրի բօլլիթիգա մուարազալարընտան տօլայը Մլէրիգայա վէ Մֆրիգայա նէֆի օլան միւթէպէր գէվլաթ, ըլթադ-օլունուպ, Պրանսայա ճէլպ գըլընտըլար, սալօն, գըչլա, վէ մահզէ-նէ թահվիլ օլունմուշ օլան քիլիսէլէր, եէնիտէն հիւքիւմէթը բու-հանիէյէ թէսլիմ օլունտուլար, ճիսմանի հիւքիւմէթին թանգիւմ իթ-միշ օլտուղու բուհանի նիզամաթա եէմին իթմէտիքճէ Պրանսայա տուխուլ իտէմէյէն բաբաս կիւրուհինէ, եալընըղ ճիւմհուրէ սատա-գալթ իթմէք վատի իլէ Պրանսայա ավտէթ իթմէլէրինէ բուխսաթ վէրիլտի: Բօմա Փափասը ալթընճը Պիտ, Պրանսանըն Վալանս շէհ-րինտէ նէֆիտէ օլարագ վէֆաթ իթմիշ իսէ տէ ճէնադէ ալայը իճ-րա օլունմամըշտը, պաշ գօնսիւլտէն սատը օլան էմինամէ միւճիպին-ճէ, պու ալայ տախի միւթէվէֆանըն մէսնէտը ճէլիլինէ մուվաֆըգ-սիւրէթտէ գլննէթ վէ իհթիշամ իլէ իճրա օլունտու. օն ալթընճը Սուլինին գալթ օլունտուղու քեանոււնու սանինին 21 ինճի կիւնիւ-հէր սէնէ թաթիլ օլուպ, ճիւմհուրիյէթ թէրաֆտարըլարընտան եէվ-մը մէղքիւրտէ կէօնակէօն շէնլիլլէր իճրա օլունտուրտու. պաշ գօն-սիւլ, գալթ կիւնիւ հիչ պիր վագթ մէսէրրէթ կիւնիւ օլամադտէյէ-րէք, պու ատէթի տախի ֆէսին իթտի: Ղիւմհուրիյէթ վագթընտա

պիւթիւն նըշանլար օրթատան գալորըրմըռ օլուպ , պուենլարըն իպ-
գասը փէք աշիքեար սիւրէթտէ գրալիյէթի անտըրըր օլտուղունտան ,
Պօնաբարթէ պուենա պէտէլ միւքեաֆաթա շայեան օլան նէֆէր , զա-
պիթ , ճէնէրալ վէ սոյըրէյէ Կիւնը Իմիտի իլէ , միւղէյեթէն թիւ-
ֆէնք , տապանճա , վէ գըլըճ , իթա օլունմասընը թէնսիպ իլէտի , վէ
օլ վէճհիլէ ագրանընա ֆայիգ օլան պիր նէֆէր վէ եա պիր զապիթ
վէ պիր ճէնէրալ , կիմիւշ , վէ ալթուն , վէ միւճէվհէրլիւ թիւֆէնք
տապանճա վէ գըլըճ վէրիլմէյէ պաշանտը :

2°. Դրանսա ճիւմհուրու տախիլի վէ խարիճի մուհարէպէլէրտէ
պուլլունտուղունտան , Պօնաբարթէ պու աֆէթի տախի միւմքին մէր-
թէպէ միւլքտէն տէֆ իթմէք միւրատը իլէ էսպապընա թէշէպպիւս
իլէտի : Վ անտէ էյալաթը միւտիրան հիւքիւմէթինին ֆէսիլնտէն
սօղրա տախի միւսալէհէյէ պաղը մէրթէպէ մէյեալըգ կէօսթէրմիշ
խսէ տէ , Պօնաբարթէ իլէ միւքեալէմէ իտէն գրալ թէրաֆտարլարը ,
Պօնաբարթէնին մուամէլաթընտան Պուրպօն գրալլարը սիւիլէսինէ
պիր ֆայիտէ կէօրէճէքլէրինտէն գաթը իւմիտ իթմիշ օլտուգլարըն-
տան , Վ անտէյէ տէօնիւպ , աթէշը իլսթիլալը էնվայը ֆէսատաթ իլէ
թէքրար իշալ իթմիշլէր իտի : Պօնաբարթէ պու ֆէսատաթէ պիւ-
էթրաֆ վազըֆ օլտուգտան սօղրա , Վ անտէյէ պիր իլաննամէ նէշը
իլէտի , պու իլաննամէտէ հիւքիւմէթը ճէտիտէնին գուվվէթլի վէ
էսհապը իլսթիլալըն զաաֆը մուֆասսալէն պասթ իւ պէյան գըլըն-
տըգտան սօղրա : « Խիլաֆը ատալէթը մուգատտէսէ , պիր հարպը
» տախիլի տէֆայը սանիլէտէ զարպ էյալէթլէրինտէ ալէվկիրի գու-
» հուր օլմագտա տըր , անճագ պու աթէշին ինթիշարընը մէն իթմէք
» տախի ճիւմհուրուն պաշ հաքիմինին վաճիպէյի զիմմէթինտէն պու-
» լունաճագ տըր , պու ճիւմլէ իսկեաթ վէ ատալէթ վիւճուհի կէօս-
» թէրիլպ , պիր նէթիճէյի խայրիլէտէն գաթը իւմիտ օլունմատըգ-
» ճա մուամէլաթը ճէպրիլէ վէ շէտիտէյէ տախի իպրազ օլունմայա-
» ճագ տըր » , վէ խիթամընտա , . . . « Հիւքիւմէթ աֆվ իաիճիտիր ,
» վէ թէօպէքեարլարա լութֆ եիւղիւ կէօսթէրէճէք տիր , վէ մէր-
» համէթինին հատա իւ բայանը տախի օլմայաճագ տըր , պու ճիւմլէ
» պու իլաննամէտէն սօղրա հիւքիւմէթը միլլէթէ մուխալիֆէթ ի-
» տէնիլէրի տախի զարպը տէսթի իլէ թէյտիպ վէ թէրպիլէ իթմէյէ
» տէ հիւքիւմէթին գուտրէթի վար տըր , . . . » տէյի եազըլը իտի :

3°. Պու պէյաննամէ իլէ պէրապէր հիւքիւմէթ թէրաֆընտան
ըզհար օլունան գուվվէյի ֆաիլիլէնին , Վ անտէ ահալիսինէ պէյիւք
թէյսիրի օլաճաղընտան Պօնաբարթէ էմին օլուպ , նազարը տըգգա-
թընը տուէլը Լւրորա իւղէրինէ թահվիլ իլէտի : Դրանսայա խա-
սիմ օլմայան Բրուսիա , Սպանիա , Սիլիմէնկ , վէ Տանիմարգա տէվ-
լէթլէրինէ բուի իլթիֆաթ կէօսթէրէրէք , միւթէպէր էլէլէր , վէ
զիւգըլմէթ հէտիլէլէր իրտալի իլէ գրալլարը վէ սահիպի նուֆուզ օ-
լան վիւքէլայը թալթիֆ իլէտիքտէն սօղրա , Դրանսայա խաամ վէ ա-
տուլու գալիլ օլան Լւսթրիա վէ Ինկիլիւ տէվլէթլէրինէ տախի պիգ-
զաթ միւսալէհէ թէքլիֆ իթմէքտէն Պօնաբարթէ իհթիրալ իթմէտի :

Վէ պու պապտէ հիւքիւմէթլէր պէյնինտէ մերի օլան ուսուլու տուէլլէ տայրէսինտէն տախի խուրուճ խոխալ, տէվլէթէյնին պաշ վէքիլէրինէ պիրէր միւզէքքէրէյի ըհամիյէ վէրէճէք եէրտէ, խաթթը տէսթի իլէ կէրէք Ինկիլիզ գրալընա, վէ կէրէք լլէմանեա իմքէրա թորունա պիրէր նամէի ըհամի թահրիր իլէտի քի սիւրէթլէրի պու տուր :

4° Ինկիլիզ գրալընա Եալըլան նամէին սիւրէլի :

Բարիս. 26. քեանուհու էվլէլ. 1799 :

“ Սիր :

“ Պրանսըզ միլլէթինին ինթիխասը իլէ, ճիւմհուրուն պաշ հա
“ քիմլէք մէսնէտինէ թէրֆի գըլընմըլ օլտուղումտան, զաթը հաշ
“ մէթմուապլէրինէ պունու պիզլաթ թէպլիզ իթմէյի թէնսիպ իլէ
“ միշիմ :

“ Սէքիզ սէնէտէն պէրիւ ըույի զէմինին ճէվանիպի արսաասընը
“ խարապ վէ եապան իտէն ճէնկ աֆէթի, էպէտֆ մի օլաճագ, եա
“ խօտ միւսալէհէյէ ապլա պիր չարէ պուլմանմայաճագ մը տըր : Աշւ
“ ըոքանըն էն իրֆան, էն գուարէթլիւ վէ խաթիզլալլէթ վէ էմնի
“ յէթլէրինէ էլզէմ օլանտան զիպտէ գուվլէթլիւ իքի պէօիւք միւ
“ լէթ, մէնաֆիի թիճարէթ, սաատէթը ահալի վէ ասայիշի տախիլլէ
“ լէրինի, պէյհիւտէ պիր շէրէֆ իվզալէրինէ նամըլ օլուպ տա սարֆ
“ վէ ֆէտա իտէպիլլօրլար հալա : Սիւսալէհէնին, հէր շէրէֆտէն
“ ագտէմ, վէ հէր հաճաթտան էվլէլ օլտուղումտան նամըլ օլուպ տա
“ հիսս վէ ֆէրգ իտէմէլօրլար. զաթը հաշմէթմուապլէրի, սէրպէսթ
“ պիր միլլէթի, միւճէրէտ իսթիհասը սաատէթը հալլէրի գազլիյէսի
“ իլէ իտարէ պուլուրմագտա օլտուգլարընտան, պու էֆքեարը խայ
“ ըլլէ իլէ մէլլէթ օլմուշ օլաճագլարը տախի շիւպհէտէն միւսթաղնի
“ տիր : Իմոի պու արզը մուգատտէմաթ իլէ միւրատը միւհիպանէմ,
“ տէֆայը սանիյէտէ օլարագ միւսալէհէյի ումուլմիէնին իպգասընա
“ խալիսանէ վէ միւսսիրանէ պիր տէլալէթ վէ մուալլէնէթ իթմէք
“ վէ սէրիան վէ լա թէքլիֆ գալպտէն գալպէ օլան էմնիյէթլէ պու
“ նու վիւճուտէ կէթիրմէքտէն իպարէթ տիր :

“ Բիւշիւք տէվլէթլէր ըույէթը մէսալիհի տուէլլէլլէրի զըմնըն
“ տա մուամէլաթը ըհամիյէտէն սարֆը նազար իտէմէտիլլէրի, նա
“ թիւվանի վէ զաաֆը հալլէրինի սէթը իթմէք վէսիլէսի իլէ մաղուր
“ օլապիլլիլլէր, անճագ տուէլլ մուաղզամանըն պունա ըսրար իթմէ
“ լէրի, միւճէրէտ թէրաֆէյնին պիլ մուգապէլէ եէկտիկէրինի ալ
“ տաթմագ նիլէթ վէ էֆքեարլէրինտէն պաշգա պիր շէյէ համլ օլու
“ նամաղ :

“ Պրանսըզ վէ Ինկիլիզ տէվլէթլէրի, գուվլէթլէրինին սույի իս
“ թիմալի իլէ, թագէթտէն տիւշիւնճէյէտէք փէք չօք միւստէթ
“ տահա մուհարէպէյէ տէվպմ իտէպիլլիպ, ինսանիյէթին իզըա

“ րընա միւճիպ օլապիլիւրլէր : Եւճագ մէտէնիյէթլէ մէլուֆ քեաֆ-
 “ ֆէի միլլէթլէրին իգպալի , խուսուսի իլէ շիտտէթը ալէվի պիւ-
 “ թիւն ճիհանէ աքս իտէն պէօյլէ պիր մուհարէպէսին սուլն իլէ խի-
 “ թամ իթմէսինտէ տիր տէմէյէ տախի ճէսարէթ իտէպիլիւրիմ ” :

ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ

Պրանսա ճիւմհո-րո-նոն պաշ Գօնի-լէ- :

5° Եւլլէր Ֆիլի-րաէ Լ-սիրիա իմէրա-րո-նոն Եալլան նախէն սի-րէլի :

“ Սիր :

“ ()ն սէքիզ մահ մուֆարէպէթտէն սօղրա , Լըրօբայա ավտէթիմ
 “ տէ , զաթը հաշմէթմուապլէրի իլէ Պրանսա ճիւմհուրու պէսին-
 “ տէ նայիրէի հարպ իւ ճիտալըն եէնիտէն իշալ գըլընտըղը մէշու-
 “ տիմ օլմուշ տուր : Պրանսըզ միլլէթինին ինթիսապը իլէ պաշ հա-
 “ քիմլէք մէսնէտինէ թէրֆի գըլընմը օլտուղումտան , պէշհիւտէ
 “ պիր շան իւ շէրէֆ հըրսընտան էգատ օլարագ , ագտէմը վաճիպա-
 “ թը զիմմէթիմ , գան իւ գիթալը մէն իթմէյէ սայ իւ իգտամ իթ-
 “ մէք տիր : Լմատէի զուհուր օլան շու սէֆէրտէ թէրաֆէյնին աւ-
 “ քէրի արթըրըլպ , մէհարէթլիւ գօմանտանլար մայէթլինէ վէրիլ-
 “ մէսի , պուռտան ագտէմ թէլէֆ օլան նուֆուսուլն իւշ գաթ զիւ-
 “ տէսի զայ օլաճաղընա պիր իսպաթ տըր : Եւճագ զաթը հաշմէթ-
 “ մուապլէրինին մէյլանը թապիլիյէսի , վէ սէխավէթը գալլլէրի րա-
 “ նա մալիւմիմ օլմաղիլէ , միւճէրէտ պու սէվգիաթը թապիլիյէլէրի
 “ իլէ ֆիլիլիաթ իպրագ պուրուլտուղու հալտէ , մէսալիհի միլլէթէյ-
 “ նին թէսվէթէրի օլաճաղը տախի շիւպհէտէն էգատէ տիր :

“ Սուգատտէմա զաթը հաշմէթմուապլէրի իլէ վագի օլան մուա-
 “ ըէֆէմիլտէ պիզգաթ ինթիրամաթը մախսուսէլէրինէ մագհար պուլ-
 “ րուլմուշ օլաուղումտան , թէրաֆըմըլտան վագի օլան պու արղը
 “ մուգատտէմաթ , պուռնա պիր ճէվապ վէ մուգապէլէ , վէ զաթը
 “ իմէրաթորիլէրինէ տէրքեար օլան խալիսէթ , հիւրմէթ վէ Գիւլ-
 “ ֆէլը միւհիպանէմիզէ պիր նըշանէ ատտ օլունմասընը տախի թէ-
 “ մէննի իտէրիմ ” :

ՊՕՆԱԲԱՐԹԻ

Պրանսա ճիւմհո-րո-նոն պաշ Գօնի-լէ- :

Իշթէ Պօնաբարթէ , սանտալիի հիւքիւմէթէ գուռուտինի տախիլէ
 վէ խարիճէ պու վէճհիլէ էֆքեարը խայրիլէ իլէ իլան խիւպ , թէք-
 լիֆ իթտիլի սուլն վէ միւվէտտէթ տօսթանէ գապուլ օլունմատըղը
 հալտէ գուվվէթլէ գապուլ իթտիրմէյէ , վէ օլ վէճհիլէ մէվսիմի գըշ-
 տա տախիլի եանի Վանտէ մուհարէպէսին խիթամ իլէ , էվլէլ պա-
 հարտա Բէնօ վէ Լլէմանեա սէմթլէրինի գուվվէի ճէսիմէյի աքքէ-
 րիլէ սէվգ իթմէյէ թէտարիքեաթ կէօրմէրտէ իտի :

6° 1800 սէնէսի քեանուսու սանինին պիրինճի կիւնիւ , գալլա

նին, Սէնաթօ վէ միւղաքէրաթ մէծիսլէրի ըեսմէն քիւշատ օլու-
նուպ, մէսալիհի ճիւմհուրուն ըույեթինէ միւտալէմէթ օլունմայա
պաշանտը. վէ Պրանսանըն ումուրու մալլէ, զապթիյէ վէ շէրիյէ-
սինէ եէնիտէն եէնիյէ նիզամլար վազ օլունուպ, իրատ մասրաֆ տէֆ-
թէրի տախի մուվազէնէ պուլտու: Վէ պիլ ճիւմլէ ահալի վէ թի-
ճարէթէ պիր էմնիյէթը քեամիլէ օլմագ իւզը, օլ էսնասէ Պրանսա
պանգաթը տախի իհտաս օլունուպ, նիզամաթը մուգարրէրէսի վէճհ
իլէ մուամէլաթընա շուրու՝ խլէտի:

Պու էսնատէ ինկիլթէրրա տէվլէթի, իթ նամ ճէնկ թէրաֆտա-
րը վէ պաշ վէքիլ խտարէսինտէ պուլտունուղունտան, վէ տէվլէթը
մէքքիւրէ Սըսրրա վէ Սալթայա նասպը այնը թամա իթմիշ օլտու-
ղունտան, վէ Մսթրիա ազբէրի Պրանսա հուտուտլարընտա մու-
ղաֆֆէր պիր հիյեթէթտէ պուլտունուղունտան, ինկիլթէրրա տէվլէ-
թի սուլհու գապուլ խտէմէյիպ, մուհարէպէյէ տէվամ իթմէք տէվ-
լէթին մէնֆաաթընա խայրը կէօրիւնսիւ: ինկիլթէրրա գրալը տէօր-
տիւնճիւ Շօրճ, Պօնաբարթէնին նամէսինէ պիզլաթ ճէվապ վէրմէյէ
տախի թէնէզլիւլ իթմէյիպ, մուգապէլէսինտէ խարիճիյէ նազըրը
Եօրտ Լրանվիլ թէրաֆընտան, Պրանսա խարիճիյէսի թայլըրանա
պիր միւղէքքէրէյի ըեսմիէ իրսալ օլունու: Պու միւղէքքէրէտէ,
մուհարէպէնին իւք սէպէպիլէթի Պրանսը ճիւմհուրինէ համ օլու-
նուպ, Մլէմանէա, Պիլէմէնկ վէ Օվիչէրի վէ իթալիա մէմալքիլ-
րինէ ճէնկ եիւզիւնտէն վագի օլան խասարաթ, վէ հէր եէրաէ թախ-
թը հիւքիւմէթ իլէ մէզհէպին այագ ալթընա ալընտըրը, վէ ճիւմ-
հուրուն հէր հիւքիւմէթի տէյիշիլտիքճէ գալլէն պուլ թէքլիֆ օլու-
նուպ, ֆիլիլէն ճէնկէ տէվամ օլունտուղու մուֆասսալէն պասթ իւ
պէյան գըլընըպ, Պրանսա հիւքիւմէթի պիր ասասը գալի իւզէրինէ
նասպ օլունմատըգճա, եախօս Պուրպօն սիւրիլէսինտէն օլան գրալար
թախթը հիւքիւմէթլէրինտէ իպգա օլունմատըգճա, ինկիլթէրրանըն
սուլհա ըազը օլումայաճազը մազըուրանէ ճէվապ վէրիմիշ իտի: Պաշ
գօնսիւլ տախի պու միւղէքքէրէնին ճէվապընտա ճիւմհուրա ազվ
օլունան սէպէպիլէթլէրին քեաֆֆէսինի ճէրհ, վէ թէքրար ատալէթ
վէ նէսաֆէթ իպրազը իլէ սուլհուն վիւճուհու միւմքինէսինի թէֆ-
հիւմ խլէյիպ, գարշըլըգը պիր իքի միւղէքքէրէտէն սօզրա ինկիլթէր-
րատան սուլհ մէմուլ օլունմայաճազը տէրէճէյի պէտահէթտէ մա-
լիւմ օլտու: Եթէտէ Մսթրիա իմքէրաթորու տախի, ինկիլիլէ
մուարէֆէ իթմիշ կիպի Պօնաբարթէնին նամէսինէ ճէվապ եազմայա
թէնէզլիւլ իթմէյիպ, պաշ վէքիլ պարուն թիւկիւլթ, թայլըրանա պիր
միւղէքքէրէի ըեսմիլէ կէօնտէրմիշ իտի. պու վարագատա տախի Պը-
րանսա ճիւմհուրունու պիւթիւն իթալիա մէմալքիլինի ալթ իւսթ
իտիւպ հիյեթէթինի թէպտիլ իթմիշ օլտուղունտան, իթալիա գըլթասը
հիյեթէթը ապիլէսինէ վազ օլունմատըգճա, միւսալէհէնին միւմքին օ-
լումայաճազը պէյան օլունմուշուտու: Պօնաբարթէ պու միւղէքքէ-
րէյէ ճէվապ վէրիպ, մուգատտէմա գարարկիր վէ իմզա օլունան
Եամբօ Պօրմիօ ահտնամէսի իւզէրինէ թէքրար միւսալէհէ թէքլիֆ

խլէտի իսէ տէ, Լսութիա տէվլէթի պու ահտնամէնին¹ վիւճուտ պուլմամը օլտուղունու ճէվապ իտէրէք, ֆապաթ Վրանսա իլէ ճէնկտէ օլան քեաֆֆէի Լւրոբա տէվլէթլէրի իլէ պիրլլէքտէ օլուր իսէ սուլ՝ մուգավլէլաթընա կիրիշմէյէ հաղըր օլտուղունու տախի լութֆ երգիւնտէն կիպի պէյան խլէտի:

Լսութիա տէվլէթիին պու վէճհիլէ ճէվապ վէրմէսի ատէթա իլանը հարպ իլէ միւսավի իտի, չիւնքի Ինկիլիզ տէվլէթի գաթիէն ճէնկէ գարար վէրիպ, սայըր Լւրոբա տէվլէթլէրին տախի զալէ պէի նուֆուզի իլէ հիւքմ իթմէքտէ օլտուղունտան, քեաֆֆէի Լւրոբա տէվլէթլէրի իլէ սուլ՝ իւզէրինէ մուգավլէլէյէ կիրիշմէնին վիւճուհու միւմքիւնէսի նիւմայան օլամաղ ըտը:

7° Պօնաբարթէ Ինկիլէրրայա վէ Լսութիայա տախի սուլ՝ մուգատտէմաթընը արդ իթաիլէքտէ, ըէտտ օլունաճաղընը տախի քէշֆ իթմիշ իսէ տէ, իլէրիւտէ վէսիլէյի հարպ Վրանսա իւզէրինէ աղվ օլունամամա գիւզէ սիւրէթը ըէսմիլէտէ տախի տէվլէթէնին ըէյինի թահսիլէ սարֆը էֆքեար խլէմիշ իտի. իմտի թէգարրուպ իտէն էվ վէլ պահարտա շէտիտ պիր մուհարէպէյէ հաղըր օլարապ, էվվէլ պէ էվվէլ հալա իսեանտէ պուլունան Վանտէ էյալէթիին գապզէի իւ թաէթէ տուխուլինէ ճահտ իւ իգտամ խլէտի. պու էյալէթ թահթը իթաէթէ կէլտիլի հալտէ, հէմ տախիլի պիր զայլէտէն խէլաս օլունուպ, հէմ տախի պուրատա իպթալ օլունան գուվլէի ապքերիլէ տիւշմէն իւզէրինէ սէվգ օլունապիրիլիտի: Պօնաբարթէ էյալէթը մէգքիւրէյէ կէրէք հարպ վէ կէրէք սուլ՝ մէմուրլէրի կէօստէրմիշ օլտուղունտան, զիւմրէի բուհանիտէն, իլէրիւտէ մէշուր օլան Պեր նիլէ նամ բաբաս ինճիլ իլէ, վէ ճէնէրալ շէտուվիլ տախի սիլահլէ Վանտէ ահալիսինի իսկեաթ իտիւպ, պիր գաշ մահալըզ մուհարէ պէտէն սօղըա, էվվէլա Վար նէհրինին սօլ թէրաֆը, պատէհու սաղ թէրաֆը, վէ պուլնարտան տա սօղըա Վօրմանտիա վէ Պրիթանիա թէրաֆլարը, տայրէի իթաէթէ տուխուլ իտիւպ, Ինկիլիզտէն ալ տըգլարը գըրգ պին թիւֆէնկ, վէ պիր օ գատար գըլըճ, վէ գըրգ բարէ թօփու հիւքիւմէթէ թէսլիմ խլէտիլէր, վէ հիւքիւմէթ թէրաֆընտան տախի ումուլի աֆվ լութֆունա շայեան պուլլուլուպ, ճէնկ աֆէթինտէն խարապ օլան պաղը գաղալար տախի իւշ պէշ սէ նէլիք վէրկիտէն աֆվ օլունտուլար, վէ սէքիզ սէնէտէն պէրիւ ճիւմ հուրա սիլահ չէքէն գրալ թէրաֆտարլարը սէրկէրտէ վէ ըէիսլէրի Բարիսէ կէլիպ պաշ գօնսիլէ տախի ըէսմէն պէյաթ իթտիլէր:

8° Պու էսնատէ գանուննամէի ճէտիտէ իշիւն քիւշատ օլունան տէֆթէրլէրին իմզասը իիթամ պուլմուշ օլտուղունտան, եէկէան եէկէան սայըլըպ, իւշ միլիոն օն իքի պին պէշ երգ ալթմըշ սօգուղ իմզա գապուլ, վէ պին պէշ երգ ալթմըշ իքի իմզա ատէմը գապուլ կէօսթէրէրէք, օլ վէճհիլէ ահալի Վրանսանըն հէման ումուլիլէթի² գանուննամէյի մէգքիւրիւ քէնտի ըէյ վէ ըիզասը իլէ գապուլ

¹ 186 ընճը սահիֆէյէ նաղար պուլլուլա:

² Գանուննամէյի միւլքիլէ իշիւն իքի տէ:

իթմիչ տէմէք օլտուռ : պուռնուն իւզէրինէ գօնաւլիւք հիւքիւմէթի գաւիէն թէսիս գըլընմը տէմէք օլտուռունտան , պօնաբարթէ տախի մէքէզը հիւքիւմէթի | ուգսէնպուրղ սէրայընտան գալորըրպ (թիւիւ երրի սէրայընա նազլ օլունմասընը թասմիմ իլէտի :

9° Պու թէտարիքեաթտա իքէն մէմալէքի միւճթէմէայը Ամէրի գա ճիւմհուրունուն միւէսսիսի | աշինկթօնուն¹ վէֆաթը խապէրի Ֆրանսայա վասլ օլտուռ : Պու զաթը ճէլալէթ սըֆաթըն նամը նամի սի կէչէն տէհրին սօնլարընտա պիւթիւն ճիհանտէ միւշէրէֆ օլտուռ զունտան | Լըրոբաստա տախի ալէլ ումոմ սէրպէսթիւթ թէրաֆտար լարընա միւճիպի էսէֆը ազլմ օլտուռ : Պու պապատէ Ֆրանսաստա պիր րէսմը թաղէթէթին իճրասընը Պօնաբարթէ այնը ֆըրսաթ աւտտ ի տիւպ ապէրէ շու վէճհիլէ պիր պէյաննամէ իրսալ իլէտի :

“ | աշինկթօն էօլմիւշ : Պու զաթը մուազզամ, ճէպպար հիւքիւմէթինէ գարը ճէնկ իտիւպ , վէթանընըն իսթիպլալիյէթինի աաա սը գաւիլէ իւզէրինէ թէսիս իլէտի : Օ իքրի ճէմիլի կէրէք ահալիի ” Ֆրանսա , վէ կէրէք րուի զէմինտէ մէսքիւն քեաֆֆէի սէրպէսթ ” ինսանլար , վէ խուսուսի իլէ Ամէրիգա ապէրի միսալի միւսավաթ ” վէ սէրպէսթիւթ ուղըունա գան տէօքէն Ֆրանսաղ ապէրի նէզտ ” լէրինտէ իզղ իւ շէրէֆլէ եաւ օլունաճագ տըր ” :

Պու նութգտան սօղըա օն կիւն պիւթիւն Ֆրանսայա րէսմը եաս վէ մաթէմ էմը օլունուպ , միւճիպինճէ պիւթիւն սանճագլարա տաք խի սիահ պիւթիւմճիւքլէր իլալէ օլունտուռ , վէ | նվալիտ քիլիսէսին տէ² տախի միւթթապիլ պու խուսուս իշիւն պիր զլյնէթ թէրթիպ օլունուպ , | Երըրտան ալընան սանճագլար տախի հէնիւղ հիւքիւմէթէ թագտիմ օլունմամը օլտուռունտան , պու վէսիլէ իլէ րէսմը մէգքիւր տախի շու վէճհիլէ իճրա օլունմուշտուռ : Շուպաթըն աօ գուզունտա պիւթիւն իւմէրայը միլէթ քիլիսայը մէգքիւր տէրունի նէ ճէմ օլտուգտա , | հրամլարտա , ճէպէլը թապօրտա , վէ | պա

ֆա տահա պու վէճհիլէ ումուսի իմպ թօիւ լանմը րոր . պիրիսի 1793 տէ , քի 1801.918 գապուլ վէ 11.610 աւտմը գապուլ , վէ տի կէրի տախի 1793 տէ 1.037.390 գապուլ , վէ 49955 աւտմը գապուլ կէօթթէրմիւշ խի . 1800 տէնէսի , եանի պու տէֆատէ 3012.569 գապուլ , վէ 1.562 աւտմը գապուլ թէպէլ եիւն իթտի :

¹ Ճէնէրալ ճօրճ Վաշինկթօն , ինկիլդ միլէթինտէն ամլրիգալը օլուպ , իպթիտա միւհէնտիսլէք , պատէհաւ ապէրլէք իթտիքտէն սօղըա 1773 տէ Ամէրիգա ահալիսի ինկիլթէր լայա գարը թուղէան իթտիքտէ , պիւթիւն ապէրէ սէրապէր նապ օլունտուռ , վէ ճիւղէի գուվէթլէ ինկիլթլին պէշ ճէնէրալընը եէնիպ , պիրինի տախի եէսի թութարազ , միւսալէհէ իտիւպ Ամլրիգա էյալաթընը ինկիլթտէն այըրտը վէ ճիւմհուր իթտի , պատէհաւ ճիւմհուրիլէթէ հիւսիս իպրէթ վէրմէք իւզէ գօնանտասընը պըրազըպ խանէսինէ չէ

քիլտի : Ճիւմհուր գանուղարը իտտա օլտուգտան սօղըա քէնախի րէիս ինթիսապ օլունտուռ . վէ սէքիլ սէնէ րէիլէք իթտիքտէն սօղըա թէքրար խանէսինէ չէքիլիպ 1800 տէ վէֆաթ իթտի , վէ սարըն էն տիրպէթէար վէ միւթթէգիւմ իւլ աթվար զէվաթըն պիրիսի սա յըմը տըր :

² Էնլիւք : Ալլի վիւճուտ , ինթիար , վէ գօլ վէ այաղը քէսիք վէ մէճուհ օլարազ ապէր թագալիտլէրինէ մախտուս օն տէօր տիւնճիւ Լուի գրալըն պինա իթտիլի պիր մէշ հուր գըշա վէ քիլիսէ օլուպ , Պօնաբարթէ նին ճէնագէսի տախի 1841 տէ Անթի Էլէնա , տան Բարիսէ նազլ օլունտուգտա , պու քիլիսէնին գուպպէսի ալթընա վէ պիր մէթին վէ միւզէնէն թիւրպէյէ կէօմիւմիւշ տիւր : Էն մէշուր ճէնէրալ վէ մարէշալարըն էքսէրիսի տախի պու քիլիսէտէ կէօմիւմիւշ վէ կէօ միւլմէքտէ տիրլէր :

հուրտա արքանան տօգսան արթը գըթա սանձաղը ճէնէրալ | ան հար-
պիտէ վէքիլը Պէրթիլէյէ պիր նուծգ իլէ թագտիմ իյլէտի : Պէրթիլէ
եիւղէր եաշընտա իբի արիլ վիւճուտ ապքերին օրթասընտա օթուր-
մուշ, վէ գարշըսընտա | աշինկթօնուն մէրմէրտէն քիսվէթի օլուպ,
պաշը իւսթիւնտէ տախի սէքիլ սէնէ զարֆընտա ճիւմհուր ապքերի-
նին տիւշմէնտէն ալորգըլարը պին գատոր սանձագ ասըմըշ ըտը, նի-
հայէթ գօնսիւլէր հիւքիւմէթինին աֆիլնա մաղհար օլարագ, Բարի-
սէ կէլմիշ օլան միւսիւ Պօնթան տախի | աշինկթօնուն շէրէֆինէ,
վէ ճիւմհուրիլէթ վէ սէրպէսթիլէթ հիւրմէթինէ պիր մէշհուր նուծգ
աղաղ իտէրէք զիյնէթ վէ բէսմը մէգքիւր իսիթամ պուլմուշտուր :

10. Պալտոէ իֆատէ օլունտուղու վէճհիլէ Պօնաբարթէ մէքէ-
ղը հիւքիւմէթի թիւիլէրրի սէրայընա նագլ իթմէք էմէլ իթմիշ օլ-
տուղունտան պիր միւտտէթտէն պէրիւ պու սէրայ թամիր վէ թէգ-
եին գըրընմագտա իտի : Գօնվանսիօն տէվըինին ասարը օլան գըրմըգը
թէրբօշար, եալարզըլ թամվանլարտան աշաղը արընտը : Գրալարըն
օթուրտուղու տայրէ պաշ գօնսիւլէ, վէ պուլուն արթը, ֆամիլեա-
սընա թախսիս գըրընմըշ ըտը : Պօնաբարթէ քէնտի տայրէսինէ, շու-
տէվըին վէ էսքի զէմանըն շէօհրէթիւ ճէնկճիլէրի, ֆաթիհիլէրի վէ
ֆէյլէսօֆլարը, եանի, ՏԵՄՕՍԹԵՆ, ԱԼԵԳՍՏՏԻ, ԱՆԵԳԱԼ, ՀԻՓԻՈՆ
ՊՐԻԹԻՒՍ, ՉԻՉԵՐՕՆ, ԳԱԹՕՆ, ՉԱԶԱՐ, ԿԻՍԹԱԼ — ԱՏՕԼՖ, ԹԻԻԲԵՆ,
ԳՕՆՏԵ, ՏԻԿԵ ԹՐՈՒԵՆ, ՄԱԼՊՕՐՈՒԿ, ԷՕԺԵՆ, ՄԱԻԷՀԱԼ ՏԸ ՍԱԳՍ,
ՎԱՀԷԿԹՕՆ, ՖՈԻՏԵՐԻԹԻ ԲԵՊԻՐ, ՄԻՐԱՊՕ, ՏԻԿՕՄԻԵ, ՏԱՆԲԻԲ, ՄԱՐՍՕ,
ՎԵ ԺՈՒՊԵՐՆ Թաշտան օյմա սիւրէթիլէրի իլէ թէգէին իթտիրթիպ
քէնտիսի տախի պու զէվաթը մուֆախսամանըն սաղ պիր թասվիրի
մագամընտա օրթալարընտա օթուրտուր :

Պօնաբարթէ իլէ պէրապէր տիկէր իբի մուալին գօնսիւլէրին տա-
խի թիւիլէրրի սէրայընտա իգամէթիլէրի լաղըմ կէլէճէյինտէն, | Լըպ-
րէօնէ Պլօր նամ տայրէ վէրիլի, Գանպասէրէս տախի զաթէն գօն-
սիւլէրին թիւիլէրրի սէրայընտա իգամէթիլէրին պիր սուի թէտպիր
աւտ իթմիշ օլտուղունտան օրատա իգամէթի գապուլ իթմէյիպ,
Գարուսէլ մէյտանընտա քէնտիսինէ պիր սէրայ վէրիլէրէք պիւթիւն
Պօնաբարթէ հիւքիւմէթի տէվըինտէ սէրայը մէգքիւրտէ իգամէթ
իլէտի¹ : Պու վէճհիլէ սէրայը մէգքիւրիւն թէգէինաթ վէ մէֆրու-
շաթը հաղըր օլտուղունտան, Պօնաբարթէ ճէսիմ պիր ալայ իլէ մէր-
քէղը հիւքիւմէթի սէրայը մէգքիւրէ շու վէճհիլէ նագլ իլէտի :

Հուպաթըն օն տօգուղունճու կիւնիւ արայըն ուճու | ուգսէն
պուրղ սէրայընտան եօլա չըգմայա պաշաւտը, Պիլէմէնկտէ, | ան
աէտէ, Բարիտէ, Լէմանեատա, վէ Իթալիատա եիւղէրճէ ֆիւ-
թուհաթլա միւշէրրէֆ օլան էն ալա վէ մուղաֆֆէր ալայլար, պէօ-
յիւք ունիֆօրմալէրի իլէ վէ | ան, Սիւրաթ, վէ Պէսսիէր ճէնէրալ-
լարըն գօմանտասընտա օլարագ, էօնտէն եօլ աշըպ արգատան, վիւ-

¹ Գանպասէրէս պու վէսիլէ իլէ շու քէ-
լամը սէօյէմիշ տիր Լըպրէսնէ : Պօնաբարթէյի
Թիւիլէրի Երեսը պաթի պաթի իլէճէյիպէն,

սօլրապան Իսիֆիլի պաթի Իսիֆիլ Իսիֆիլ Կը-
լալը Լըգմալ Լըլըճ իլէճէյի պաթի Երեսը
պաթի Իսիֆիլի Լըգմալը

քելա մէճիսի միւլքիյէ աղալարը վէ սայըր իւմէրայը ճիւմհուր միւլ
զէյեհէն արապալար իլէ, պուռնլարըն տա արգասընսա ալթը պէյաղ
աթ չէքէր պիր մէշհուր արապա իչինտէ իւչ գօնսիւլէր¹ վէ արգա-
լարընտան տախի խասսա ապէրի ալայը գաբար ըտը: Պինլէրճէ պին
ահալի խընճախընճ եօլլարա տիզիլիպ, մէսէրրէթ սէտալէրի իլէ Պօ-
նաբարթէյի սէլամլարլար ըտը: Պու վէճհիլէ Ղարուսէլ մէյտանընա
վասլ օլտուգտա խասսա ապէրի արապանըն իքի եանընա տիզիլիպ,
մէյտանտա օլան իքի պէօլիւք գարալօլլանէնին էօնիւնտէն կէչտիլէր,
պուռնլարըն պիրինին իւզէրինտէ Ղօնվանսիօն վազթընտան գալմա
հայա շու եաղը տուրուրտու:

Պրանսա գրալէյիլի ֆէսի օլ-նահ-լար, վէ պիր փախի իպփա օլ-նահայա-
ճագ քըր:

Պօնաբարթէ սէրայըն մէյտանընա վասլ օլտուգտա արապատան է-
նիպ աթա պինտի, վէ պէրապէրինճէ կէլէն ապէր սաֆֆ պէսթէի
սէլամ օլմուշ օլտուգլարընտան իւմէրայը ապէրիլէ իլէ էօնլէրինտէն
կէչիպ ճիւմլէսինի մուլայեհէնէ իլէտի, 96 ընճը, 43 իւնճիւ, վէ 30
ունճու ալայլարըն աննընա կէլտիքտէ, պուռնլարըն պարութտան գա-
րարմը, վէ գուրշուշլարտան տէլիք տէլիք օլմուշ սանճագլարընը
կէօրտիւքտէ շապլասընը աջըպ պաշընը էյէրէք սէլամլատը, վէ ապէր
տախի մէսէրրէթ սէտալէրի իլէ գարշըլըզընը վէրաիլէր, վէ պու վէճ-
հիլէ ըէսմը մուլայեհէնէյի խիթամ իլէտիքտէն սօղրա Պլըր քէօշքիւ
ալթընտա տուրուպ, ապէր տախի հուզուրուհտա ըէսմը կէչիտի իճ-
րա իլէտի: Թէփէսինտէ, բէնչէրէլէրտէ վէ շահիշիշիլէրտէ մուա-
վին գօնսիւլէր, իւմէրայը ճիւմհուր վէ ֆամիլետաը սէյր իւ թամա-
շայէ տուրմուշար իտի, պու ըէսմ տախի խիթամ պուլտուգտա Պօ-
նաբարթէ քէնտինէ մախսուս օլան տայրէյէ աղիմէթ իլէտի վէ օրա-
տա այագտա տուրտուզու հալտէ, տախիլիլէ նաղըրը իւմէրայը ճիւմ-
հուրու, վէ հարպիլէ նաղըրը Ղարիստէ պուլուհան քեաֆֆէյի իւ-
մէրայը ապէրիլէյի, վէ պահրիլէ նաղըրը տախի իւմէրայը պահրիլէյի
հուզուրուհա կէթիրիպ, ճիւմլէսի ըէսմը թէպրիքի իճրա իլէտիլէր,
ախշամըսը թիւիլէրիտէ, վէ վիւքէլա գօնագլարընտա պէօլիւք զեա-
ֆէթլէր թէրթիպ օլուհտու:

11°. Պօնաբարթէ սէրայը մէգքիւրտէ տայրէսինի տախի շու վէճ-
հիլէ թանղիմ իլէտի: Սիւլքիլէ մէճիսի աղալարընտան Պէնէզէ տայ-
րէ միւտիրի, վէ պաշ եավէր Տիւրօգ թէշրիֆաթճը նասպ օլուհտու-
լար. հէր այըն իքիսինտէ վէ օն պէշինտէ եանի օն պէշ կիւնտէ պիր
տէֆա պաշ գօնսիւլ էլէիլէրի գապուլ իտիւպ, օն կիւնտէ պիր տէ-

¹ Պօնաբարթէնին պու հիլէթտէ ալայա տա-
խիլ օլմուշ մանասըլ տէյիլ խի: Սէգքիւր իւչ
չիֆթ պէյաղ աթը Ալէմանիա իմբերաթորու,
Գամբօ Փօրմիօ միւսալէհէսի վէսիլէսի իլէ քէն
տիսինէ հէտիլէ վէրմիշ խի. քէլալէք իմբերա-
թորու միւշարալէյի քէնտիսինէ պիր գապլէ
գըլըճ տախի հէտիլէ իթմիշ օլտուգլուհտան,
էէվը մէգքիւրտէ օ գըլըճը տախի թագըն

մը ըտը. վէ օլ վէճհիլէ Պօնաբարթէնին ա-
քէրի տարաթլա պէրապէր պէօլէ սուլէ ա-
լամէթլէրի տախի կէօլթէրմէսի, մանատան
խալի տէյիլ խի: Գրալ վազթընըն արապա-
լարը մէվճուտ օլմաորընտան, պու ալայա ա-
լընան արապալարըն քեաֆֆէսի էօլէտէն պէ-
րիւտէն թէտարիք գըլընմը ըտը:

Ֆա սապահատան արշամատաք մուլայեէն սաաթլարուտ , Սէնաթօ , գա-
վանիյն , վէ միւղաքէրաթ մէճլիսլէրի ազալարընը գապուլ իտէր իւ-
տի : Շուպաթըն 21 ինճի կիւնիւ ճիւմհուր իլէ պարըջըգ օլան տէվ-
լէթլէրին էլիլէրի , եանի Սպանիա էլիսի Սիպիզ , Բրուսիա էլի-
սի Սանսոզ , Սիլմէնկ էլիսի Շիմէլէնիւնկ , Չիզալըին ճիւմհուրու
էլիսի Սէրպէլլօնի , նիհայէթ Տանիմարգա , Շուէտ , Օվլէլէրի ,
Գասսէլ , Բօմա , Ղէնօվա , վէ սայըր հիւքիւմէթլէր մասլահաթ-
կիւղարլարը տախի իթիմատնամէլէրինի պաշ գօնսիւլէ թագտիմ իւ-
լէտիլէր , վէ քէնտիսինէ ըէսմը վիզլիթայը իճրա իթտիքտէն սօղրա ,
մաստամ Պօնաբարթէյէ տախի պաշգաճա վիզլիթա վէրիլլէր իտի : Պօ-
նաբարթէ , իւմէրայը ճիւմհուր արգասընտա , իքի գօնսիւլ իքի եա-
նընտա վէ այագտա տուրարագ , էլիլլէրտէն իթիմատնամէլէրինի ա-
լըպ , գրալիյէթ ուսուլի իւղլէ խարիճիյէ նազըըննա թէսլիմ իտէր իտի :

Պօնաբարթէ աքէրի , վէ իւմէրայը աքէրիյէյի տախի ֆէվզ էլ
ղայէ թաթիֆէ մազհար պուլյուրուպ , Բարիստէն կէջիպ օրտուլա-
րա կիթմէքտէ օլան ալայլարը պէշ կիւնտէն պէշ կիւնէ մուլայեէնէ
իտէր իտի , վէ պուլ վէսիլէ իլէ գուտուլմինէ մուլթաղըր օլան աքէր
վէ ահալիյէ տայիմա քէնտիսինի կէօսթէրիպ պուլ էսնատէ , նամիզաճ ,
պէնզի սօնուգ , վէ միւթէֆէքթիւր , պաշընը էօնէ էյիլիշ , պու հիլէթ-
տէ ճիւմլէնին նազարընա հէսէֆ օլուրուտու , վէ էօմիւլ պիւթիւն
Պրանսայա իֆրաթ գըլմաթլը պիր էօմիւր օլտուղունտան , ահալիյէ
պուլ հալտէ կէօրիւնէրէք ալագայը տէրունլէրինէ տահա զիատէ պիր
խսթիհգագ քէսպ իտէր իտի : Բէսմը մուլայեէնէտէն սօղրա , աքէրին
զապըթանը սուֆրասընա տալէթ օլունուրուտու , էլիլլէր , մէճլիս
ազալարը , վէ միւթէպէր մէմուրլար տախի մուլայեէն կիւնլէրտէ
սուֆրասընա տալէթ օլունուրլար ըտը , վէ զիյատէ տարաթ վէ սալ-
թանաթ եօլ իսէ տէ մէրասիմի թէշլիֆաթէ , վէ ըէսմի էլպիսէլէրէ
զիյատէ տըգգաթ օլունուրուտու . Սիւտիւրան հիւքիւմէթի ըէսմի էլ-
պիսէլէրինին շէքլինի էքսէրիա էքի Բօմա գըլաֆէթլէրինէ թաթպիգ
իթմիշ օլտուգլարընտան գօնսիւլլիւք տէվլինտէ տախի պուլ էլպիսէ-
լէր չօգլուգ թէպտիլ օլմատը :

Թիւիլլէրի սէրայընա նագլ իթտիյինին էրթէսի կիւնիւ , Պօնա-
բարթէ սէրայըն տայրէլէրինի սըր քեաթիպի իլէ կէզիպ մուլայեէնէ
իթտիքտէ : “ Լիօրպիւնի- Պլէի , իլլէ թի-իլլէրիյէ “է Լիլի” , վէ “իլ Էրէ
” պուրայա կիրպիպէն սօղրա արիւղ չըգմասլըյըլ ” տէտի :

1° Լաւրիանըն Պրանսա հոգաբարձրինքի օլան գործիչի աստերիյէսի : 2° Վը
րանսա հոգաբարձրինքի լարիֆի : 3° Պրանսանըն գործիչի վէ լեւրիկալը աստերիյէ
վէ լեւրիկալը հարալիյէսի : 4° Թեպարիկալը պահրիյէ : 5° Ղէնօլա օրոր-
տունն Ռիֆիլէրի : 6° Լաւրիա օրորտունն Ռիֆիլէրի : 7° Պօնաբարլէնին
Սաւեհայա վերալի լալիյալ : 8° Պօրիքս ճէնի : 9° Ղէնօլա պէլեպիսին վա-
ֆը ազլալ : 10° Սաւեհա Լաւրիա աստերիյի Ղէնօլա իֆիլեանքան գօլալայը
ճէնէրալ Սիւլէ աստերիյի իլէ պէլեպիյէ լալալ : 11° Տալիլ Ղէնօլա իֆա-
վէրի : 12° Նիսանըն 30 ուսա վագի պէոյի-ս յո-հարեպի : 13° Նիս լեւրաֆըն
պա ճէնէրալ Սիւլէնի ազլալ :

1° ԸՈՒՍԻԱ ճէնէրալը Սիւվարօվուն Իթալիա տա վագի օլան
ֆիւթուհաթլէրինտէն սողրա , պիւթիւն եօգարը վէ օր-
թա Իթալիա Լաւթրիա էլինէ կէշիլ օլտուղունտան , պու տէվէթ
կէրէք մէմալքի մէգբիւրէյէ միւսթագիլին մութասարրֆ օլմագ իւ-
միտինէ , վէ կէրէք Ինկիլթէրրատան վէրիլէն խանէյը նագալիյէյէ , վէ
կէրէք Պրանսայը ագճէ վէ ապքէրճէ զարուրէթ վէ միւզայիգատա
պիւթիլինէ վէ կէրէք Լ օնարատա պաշ վէքիլ Իթալիա միսալի Վ իէնատէ
տալիսի պաշ վէքիլ Իթալիա միւսթագիլին միւսթագիլին իլըաղը նէֆտանիյէսինտէն
նաշի ճէնիկէ ըսրար վէ թէաննիւտ իթմէսինէ իսթինատէն քէնտինէ
խայրը օլաճագ պիր միւսալէհէյի րէտտ , վէ մուհարէպէյէ գարար
վէրմիլ իտի :

Օ տէվրտէ Լաւթրիանըն էն մէշուր ճէնէրալը Իրինչիքէ Գար-
ը , Պրանսա իլէ օլաճագ ճէնիկին մուխաթարալարընը քէշֆ իտէրէք ,
տէվէթի թէրաֆրէնա պաղը իսթարաթը տիրիլ իթմէսիլ օլտուղուն-
տան , պու խուսուս սէրապքէրլիքտէն աղլինէ միւսթագ օլուպ , եէրի-
նէ մարէշալ Գրայ Լաւթրիա ապքէրինէ պաշ գօմանտան նասպ օլուն-
տու :

Լաւթրիանըն պիր օրտուտու Լալմանեատա , Օ վիչէրի իլէ Պրան-
սա արասընտա , օ վագրթլար Սուապ¹ թէսմիյէ օլունան էյալէթտէ
օլուպ , պու օրտու Պալիէրատան վէ Վ իրթէնպէրկտէն ալընան աւ-
քէրլէրլէ պէրապէր եիւզ էլի պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ օլարագ,
օթուզ պինի գալէլէրտէ վէ եիւզ եիրմի պինի մէյտանտա իտի : Թօիւ-
լարը քիւլիլէթլիճէ իսէ տէ Պրանսալարտան աշաղը օլուպ ֆագաթ
աթլըլարը , Պրանսալարտան իսթիւն իտի : Իթալիա թէրաֆրէնտա
տալիս Լաւթրիանըն , մարէշալ Սէլաս գօմանտասընտա պաշգա եիւզ

¹ Պրանսա հուտուտինտէ օլան էսկիտէն
Լալմանեատա վիթմէմպէրլ , Պատէն վէ Հօ.

հէնձօլլէրն էյալէթլէրլիտէն մահտուտ օլան
արաղիյէ Սուապ տէնիթիսի :

Երբի պին ապքերի օլուպ, տէնիզտէն տախի Ինկիլիզ տէվէթի ճէ-
սիմ պիր տօնանմա իլէ պու օրտույա իմոտա կէլիպ, Սպանիա աջը-
ղնտա օլան Սայօրքա ատասընա ասը Ինկիլիզ իլէ Պրանսըղն տախի
միւլթէճիլէրինտէն միւրէքքէպ վէ երբի պին նէֆէրտէն միւրէթ-
թէպ պիր օրտու տահա հաղըրամագտա օլուպ, Լ'սթրիալըլար Պը-
րանսա հիւտուտինէ կիրիպ թուլոնա եագլաշտըլարը հալտէ, պու
օրտու տախի Ինկիլիզ կէմիլէրի իլէ Սայօրքատան կէլիպ թուլոնա չը-
գաճագ ըտը: Պու Ինկիլիզ տօնանմասը պաշլըճա Ղէնօվա քէօրֆէ-
ղինտէ վօլթա վուրարագ Լ'սթրիանըն Լ'բէնին տաղարը էթէյինտէ
օլան օրտուսուէն հէր նէվի մուավէնէթի տիրիլ իթմէյէճէքտի:
Բէղալիք տըշ տէնիզի թէրաֆընտան տախի, Վանտէ վէ Պրըթաննը
էյալէթլէրինէ Բուսիա վէ Ինկիլիզ ապքերի չըգըլ, օ էյալէթլէրի տա-
խի ֆէսատա վէրմէք մէմուլինտէ իտի, անճագ Բուսիալը աղըր տուր-
տուղուէտան պու իւմիտլէրի օ թէրաֆտան օլուէն պօշա չըգտը:

Իլթէ պու վէճհիլէ էվվէլ պահարտա Լ'սթրիա տէվէթի իւչ
եիւզ պին ապքի իլէ Պրանսայա գարշը ճէնիլէ պաշլայըպ, Լ'լէման
եատա եիւզ էլլի պինտէն միւրէթթէպ օլան Սայօրքա օրտուսու իպթի
տատէ Բէնօ նէհրինի թէճավուզ իթմէյէրէք, պիւթիւն կէչիտլէրինի
թուլթուպ, Պրանսըղ ապքերինի Լ'լէմանեայա կէչիթմէք իւղըն սիւ-
րէթը մուհաֆաղատա պուլուէնաճագտը: Պուսուէ մուղայիրի Բթա-
լիատա օլան Լ'սթրիա ապքերի էվվէլ պէ էվվէլ թէարրիւղէ պաշլա-
յըպ, իպթիտա Ղէնօվայը մուհասէրէ իտէճէք, վէ պուսու Պրան-
սըղտան ալտըգտան սօղրա Լ'բէնին տաղարընը վէ Վար նէհրինի կէ-
չիպ Պրանսայը պատաճագ, վէ գըլը սըրա թուլոնա գատար կէրիք-
տէ, Ինկիլիզ տօնանմասը տախի Սայօրքա ատասընտա օլան ապքերի
սուրայա չըգարըպ, իքի տպէր պիրտէն Պրանսանըն ճէնուպտա օ-
լան էյալէթլէրինի իսթիլա իտէճէքլէր իտի: Բթալիա ապքերի պու
վէճհիլէ իլէրիլէտիքաէն սօղրա, Լ'սթրիալըլար Բէնօ թէրաֆընտան
տախի թէարրիւղէ պաշլայըպ, օլ վէճհիլէ Պրանսըղն Օվիէրիտէ
օլան օրտուսու Լ'սթրիանըն իքի պէօյիւք օրտուսու արատընտա գա-
լարագ, Պրանսա իլէ իսթիլաթը տախի քէսիլիպ, Լ'սթրիալըլարըն
գիւ'միւնճէ սիւհլարընը պըրագըպ թէսիլմ օլաճագլար ըտը:

2^օ Պու ճէնիլէ էյիտէն տընամագ իչիւն, Պրանսա վէ Լ'սթրիա
վէ Լ'լէմանեա մէմալիքլէրինի, վէ Լ'լը վէ Լ'բէնին տաղարընըն վէ
Բէնօ վէ թուլոնա նէհրէրինի մէվիլէրինի պաղը մէրթէպէ մալիւ-
մաթ լաղըմ կէլիք քի, պէր վէճհը աթի մուլսթատարէն թարիֆ օլու-
նաճագ տըր: Պրանսա մէմալիքի եաղընըլ կիւն տօղուսու թէրաֆըն-
տան Լ'բորանըն սայըր մէմալիքլէրինէ պիթիլիք օլտուղուէտան,
հուտուտու չու վէճհիլէ գաթ օլուսմուշ տուր: Լ'ք տէնիլտէն պաշ-
լանրտըղը հալտէ, Պրանսա գըլըրարը Բիէմօնթէ գըլըրարընա, վէ
Բիէմօնթէ գըլըրարը տախի տահա էօթէտէ Ղէնօվա գըլըրարընա պի-
թիլիք օլուպ, Ղէնօվա իլէ Բիէմօնթէ արատընտա օլան Լ'ք տաղա-
րընըն պիր գօլու, Ղէնօվանըն արգասընտան տօլաշըպ օրթա Բթա-
լայա վասլ օլարագ Լ'բէնին տաղարը թէսիլիլ օլուսուր:

Պլյուրտան այրըլլայ եօգարըլլա սօղըռ կիտիլտիյի հալտէ, Ֆրանսա մէմալիքի եիկէ Իիէմօնթէյէ վէ Իիէմօնթէնին Սալօյա էյալէթինէ պիթիլիք օլուպ, պու էյալէթտէն սօղըռ Օվիչէրի մէմալիքի իլէ պիթիլիքէ պաշար : Օվիչէրի տէնիլէն մէմալիք տախի Լլէ տաղլարընըն էթէյի օլտուղուտան, Իիէմօնթէյի տախի Ֆրանսատան վէ Օվիչէրիտէն այրան պու Լլէ տաղլարը տըր տէմէք օլուր : Օվիչէրի տաղլարընտան հասըլ օլան Բէնօ նէհրի տախի, Օվիչէրիտէն պաշալ վէ Լլէմանեա քէնարընտան կէչիպ Ֆիլէմէնի սէվահիլինտէ տըռ տէնիլիքնէ գատար ագըպ վէ պու նէհրին սաղ թէրաֆը Լլէմանեա, վէ սօլ թէրաֆը տախի օ վագթըն թագսիմի իւզըէ Ֆրանսա սայըլըր իտի : Իմաի ագ տէնիլ գըրսընտան Ֆրանսանըն կիւն սօղըռսուռնա կիտիլմէք լազըմ կէլսէ, իպթիտա Իիէմօնթէ էյալէթի, պատէհու Ղէնօվա, պատէհու եօգարը Իթալիտա օլան Բարմա, վէ իլէրիւ սինաէ Վէնէտիկ, վէ նիհայէթ թրիէսթէ չըգար : Պիրաղ տահա եօգարտան վուրուլա, թօրինօ վէ Սիլան, վէ պու հիգատա օլան մէմէքէթէր չըգար : Տահա եօգարտան վուրուլա Լլսթրիա մէմալիքի իլէ Ֆրանսա արասընտա Օվիչէրի մէմալիքի պուրուտուղուտան, պու մէմալիքին օրթասընտան, եանի Օէնէվ շէհրինտէն կէչիլտիյի հալտէ, Լլսթրիանըն թիւրօլ էյալէթի չըգար, վէ իւսթ պաշընտան տախի Ֆրանսանըն կիւն սօղըռսուռնա կիթմէք լազըմ կէլտիյի հալտէ, Պատէն, Վ իրթէմպէրի վէ Պապիէրա մէմալիքինի կէչտիքտէն սօղըռ, Լլսթրիա մէմալիքինէ վասլ օլունուր : Թուռնա նէհրի տախի Պատէն տէն զուհուր իտիւպ, Վ իրթէմպէրի վէ Պապիէրայը սօլաշտըգտան սօղըռ Լլսթրիա մէմալիքինէ կիրիպ Վ իէնանըն տախի օրթասընտան կէչէր :

Օվիչէրիտէն սօղըռ Ֆրանսանըն շարգ թէրաֆընա Բէնօ նէհրի տիւլիւպ, Լլէմանեանըն պիր թագըմ քիւչիւք տուգալըգլարը, վէ Բուսիա մէմալիքի, վէ Ֆիլէմէնի գատար պու նէհրին սաղ թէրաֆընա տա օլան էյալէթ օ վագթը Ֆրանսա հուտուտու սայըլըր ըտը : Լլէ տաղլարը տախի Օվիչէրիտէ իքի չաթալ օլուպ, պիր գօլու Իիէմօնթէնին վէ Օմպարտիանըն իւսթ թէրաֆընտան կէչիպ Խըրվաթիա թանէ վէ օրատան տախի գարա տէնիլէ գատար վասլ օլուր : տիկէր գօլու տախի Ֆրանսա իլէ Իիէմօնթէնին արասընտան կէչիպ ագ տէնիլէ գատար վասլ օլուր : Վ է տէնիլ գըրսընտան տէնիլիւ գըրսըրա Ղէնօվանըն արգասընտան կէչէրէք աշաղը Իթալիայա վասլ օլան գօլունա, պալատէ տախի զըրրի կէչտիյի վէճհիլէ Լլէնին տաղլարը թէսիլէ օլունուր : Պիր պէյիւլիւք խարթա, կէրէք մէգըլուր մէմալիքէրի վէ կէրէք Բէնօ վէ Թուռնա ըրմագլարընը, վէ կէրէք Լլէ վէ Լլէնին տաղլարընը թարիֆիլիզտէն ալա նագշ իտէպիլըր օլտուղուտան, պունլարը գրաաթ իթտիքտէն սօղըռ պէյլէ պիր խարթայա նագար իթմէք տախի էլլէմ տիր :

3°. Կէլէլիմ Ֆրանսանըն թէրթիպաթընա : Լլսթրիա միսալի

1 Շիմոթի թագսիմոէ Բէնօնուռն սօլ թէրաֆընտա տախի պիր գուշ Լլաման հիւքիւ | մէթի վար տըր :

Ֆրանսանքն տախի պու էսնատէ իբի օրտուսու վար ըտը . պիրիսի
Լլէմանեա օրտուսու , քի Բէնօ քէնարընտա , վէ Օվիչէրի էյալէթին
տէ օլան ֆըրգալար իլէ պիրլէշտիյի հալտէ եիւզ օլթուզ պին նէֆէ-
րէ պալիզ օլապիլիբի իտի : Տիկէրի Ղէնօվա օրտուսու , քի ճէման գըրգ-
պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ իտի : ՊուՆլարտան մաատա , Ֆիլէմէնկ-
տէ , Վանտէտէ վէ սայրը Ֆրանսա էյալէթլէրինտէ օլան բէրաքէն-
տէ ապէրլէր տախի , պիր մէրքէղէ թօփլանլըտըը հալտէ , պիր ուս-
թա ճէնէրալըն էլինտէ պիր ինթիաթ օրտուսու տա պու ապէր սա-
յրապիլիբի իտի : Պու իւչ օրտու Պօնաբարթէ կիպի մահիր վէ ֆէ-
թին ճէնէրալըն էլինտէ օլտուզու հալտէ շու վէճհիլէ թագսիմ օ-
լունտու :

Ղէնէրալ Սասէնա , Ղէնօվա օրտուսու իլէ Լբէնին տաղարընըն
իւզէրինտէ տուրուպ Լիս իլէ Ղէնօվա արասընտա Ֆրանսանքն եօ-
լունու քէսէճէքաի : Ղէնէրալ Սօրօ , Լլէմանեա օրտուսու իլէ Բէնօ
քէնարընտա պուլունուպ , վէ սախթէ մանօվրալար իլէ կեահ Պալ-
տան վէ կեահ Սթրազպուրգտան Բէնօյու կէչէճէք կիպի հիւեթլէր
կէօթէրէրէք , պիրտէն պիրէ եօգարը վուրուպ Օվիչէրի տաղարը-
նըն էթէյինտէ Շաֆուզ նամ մահալտէն տէօրթ քէօփրիւ պիրտէն
գուրուպ վէ կէչիպ , Վրայը օրթալայաճագ , վէ Վրայ , Վիթթէմ
պէրի վէ Պալիէրատան կէչիպ թուՆա քէնարընա տօղըու իլէրիլէտիյի
հալտէ , Ֆրանսըզ ապէրի տահա չապուգ եթթիչիպ էօնիւնիւ քէս-
տիրմէք , վէ եա օրտուսունու վուրուպ տաղըթմագ , եա տա Վիէ-
նա եօլունու թուլթարագ , մագարըը հիւքիւմէթլէ իլթիլաթընը
քէսէճէք իտի : Ղէնէրալ Սօրօ պու զալէպէյէ մուվաֆֆագ օլամասա
տախի , Վրայը թուՆայա տօղըու գօվալայրալ , Լլբ տաղարընտան
ուզաղա աթաճաղընա տահա զիատէ ինթիմալ վար ըտը :

Պալատէ մէգքիւր ինթիաթ օրտուսու տախի Ֆրանսա հուտու-
տունա եագըն Տիթօն շէհրի ճիվարընա թօփլանաճագտը , քի հէմ
Օվիչէրիլէ վէ հէմ Բէնօյա պիր մէսաֆէտէ եագըն պիր մահալ տըր :
Պօնաբարթէ պու օրտույու պիզզաթ քէնտի գօմանտասընա ալըպի
Լլէմանեատա Սօրօնուն իշի աքսինէ կիթտիյի հալտէ Սօրօյա իմտա-
տա եթթիչէճէք , վէ ըասթ կիթախի հալտէ Սօրօյու քէնտի հալինէ
պըրագըրալ , Պօնաբարթէ ինթիաթ ապէրի իլէ Օվիչէրիլի վուրաճագ
վէ օրատան Սէն Պէրնար նամ եիւքսէք վէ գարը Լլբ տաղարընը օր-
տու իլէ կէչիպ կիզլիճէ Բիէմօնթէյէ էնէճէք , վէ Վէլտ մարէշալ
Սէլաս գօմանտասընտա օլան Լլսթրիա ապէրինի արգատան վու-
րուպ , միւնհէզիմ վէ բէրիշան իտէճէքաի : Պու թէրթիպաթտա Ֆը-
րանսըզ ապէրինին տիւչար օլաճագլարը մուխաթարալար իաթըրա
կէլթիքճէ տէհէթ կէլիբ ինսանէ . պու ճիւմլէ Պօնաբարթէ կիպի
պիր ճէսուր վէ ֆէթին պիր ճէնէրալա , միւշքիւ վէ միւմքինսիզ պիր
շէյ օլմաուըը վուգուաթլէ տախի իսպաթ գըլընմըշ տըր քի իլէրիւ-
տէ նագլ իւ պէյան օլունաճագ տըր ¹ :

¹ Պու էսնատէ Ֆրանսանքն ճէման էպի | եիւզ պին տէ էէնիտէն եաղըմըշ օլտուզուն ,
ապէրի իբի եիւզ էլլի պինէ պալիզ օլունպ , | տան , ճէման իւշ եիւզ էլլի պինտէն միւրէթ-

4° Պօնաբարթէ Ղէնօվա օրտուտու գօմանտանը Սառէնայէ, վէ
 Լէմանէա օրտուտու գօմանտանը Սօրոյա պաշգա պաշգա թալիմաթ
 կէօնտէրիպ վագի օլաճագ հարէքէթէրինի մուֆասսայէն թագրիր
 իթաիքտէն, վէ քէնտի գօմանտաւընա ալաճաղը Տիփօն ինթիաթ օր-
 տուտուտու տախի կիզլիճէ թէրթիպ իլէտիքաէն¹ էվվէլ վէ սօղըա,
 թէտարիքեաթը պահրիյէյէ տախի սարֆը զիհն իլէյիպ, ճէսիմ պիր
 տօնանմա տախի թէտարիք իթաիրմիշ իտի: Կէչէն սէնէ հարպիյէ վէ-
 քիլէ Լմիրալ Պրիւի², Վրանսըզ վէ Սպանիա տէվէթի տօնանմա-
 լարը իլէ պիւթիւն ագ տէնիզի տօլաշտըգտան սօղըա, պէջիւք տօ-
 նանմա տըշ տէնիզին Պրէսթ լիմանընա տէմիրլէմիշ իտի: Պու տօ-
 նանմա օն պէշ գըթա Սպանէօլ գաբաղը, վէ եիրմի գըթա Վրանսըզ
 գաբաղը, վէ ուֆագ թէֆէքլէ պէրապէր ճէման գըրգ բարչա իսէ
 տէ, Ինկիլիզէր եիրմի գըթա իքի անպարը իլէ կէլիպ պու լիմանըն
 աղղընը թուլթմուշտու: Պօնաբարթէ մալիյէ խաղնէսինտէ պիր
 աղ կէնիշիք պուլտուղու կիպի, պու տօնանմայա գաբատան, մէքիւ-
 լաթ, միհիմմաթ, վէ ագճէ կէօնտէրիպ, պիր վագթը ֆրոսաթ պուլ-
 տուգլարը անտէ, Ինկիլիզ ապլօգասընը զօրլայըլ տըշարը չըգմագ. վէ
 իգթիզա իտէր իսէ ճէնկ պիլէ իթմէք, վէ Ինկիլիզէ զալէպէ իտիւ-
 տիյի հալտէ տէնիզէ չըգըպ վէ Սէպտէ պօղաղընը կէչիպ ագ տէնիզէ
 կիրմէք վէ թուլթնա կէլիպ օրատա Սըսըր օրտուտու իչիւն եիւքլէն
 միշ օլան միւհիմմաթ կէմիլէրինի պէրապէր ալարագ Սըսըրա կիթմէք
 վէ եօլտա Սալթայը վէ Իսկէնտէրիյէյի տախի Ինկիլիզ ապլօգասըն-
 տան գուրթարմագ իւզըն ամիրալ Պրիւիյէ պէճիտ թալիմաթլար վէր-
 միշ իտի: Լք տէնիզ պու վէճհիլէ Ինկիլիզ տօնանմալարընտան գուր-
 թուլտուղու կիպի, Ղէնօվա սէվահիլինտէ օլան Վրանսըզ օրտու-
 տունա, թիւճճար կէմիլէրի պիլէ զախիրէ վէ միւհիմմաթ թաշընա-
 ճագլարընա շիւպհէ եօղուտու:

Իշթէ պու վէճհիլէ Պօնաբարթէ թէտարիքեաթը պէրրիյէ վէ
 պահրիյէյէ սարֆը էֆրեար իթմէքտէ օլտուղու հալտէ, Սիյէյէս,
 Գանպասէրէս, թայլէրրան, Լօտէն վէ վիւքէլայը սայիրէ իլէ Վրան-
 սանըն ումուր վէ նիզամաթը տախիլիյէսինէ, վէ Լւրոբա բօլիթի

թէպ իտի: Պօնաբարթէ եիւզ պին եէնի եա-
 ղըան ապէր իլէ էլի պին էսկի վէ ինթիար
 ապէրլէրի Ֆրանսատա պըրոզըպ, տիկէր
 իքի եիւզ պինի Ալէմանէա վէ թալիա ճէնկ-
 լէրինէ թէրթիպ իթմիշ իտի. պու իքի եիւզ
 պին ապէրին ճիւմէսի տէ աթէշ կէօրմիւշ
 պահապըր վէ ճէնկէալէր ատամլար լար:

¹ Պու Տիփօն ինթիաթ օրտուտու Պօնա-
 բարթէնին էն պէջիւք ութալըզլարընը պի-
 լի տիր: Ֆրանսանըն պիր քէօշէսինէ ալմիշ
 պին ապէրին նէ սէպէպէ թօլլանըօր օլտու-
 ղունա Ֆրանսըզլարըն աղը էրմիյիպ թաճիւպ
 իլնտէ իտիլէր: Պիւթիւն Եւրօբա տախի պու
 Տիփօն օրտուտունու Պօնաբարթէնին Աւսթ-
 րիալըր արգատան գօրգութմագ իչիւն պիր
 տէքք վէ տիւպաբէսի սայըպ, կէջա պուլու

աղնամըշար կիպի Պօնաբարթէի զէվգէ պըր-
 լար լար. Պօնաբարթէնին թէմամ մաթլու-
 պու տա պու իտի. շիւքի հիշ պիր վագթթ
 Եւրօբանըն նագարը տըգգաթընըն Տիփօն իւ-
 ղէրինտէ օլմասընը իսթէմէշ իտի. օնուն իլին
 պուրայա թէրպիւմ իտէճէք ալմիշ պին առ-
 քէրի օ գատար պիլի պիլինտէն այրը եօլար-
 տան վէ բարչա բարչա վէ պիրթը վէսիլէ իլէ
 կէօնտէրիլի քի, օրոյա ալմիշ պին ապէրին
 թէրպիւմ իտէճէյինէ քիմնէ ինանամալ լար.
 սօղըատուն տուլուլու վէ ճիւմէ պէմ մաթ
 օլտու իսէ տէ, իշ իշտէն կէշմիշ օլտուղուն
 տան, մումանաթմէ վագթթ գալմամը լար:

² Ապահուրուն տէնիզ ճէնկինտէ էօլէն
 ամիրալ Պրիւի իլէ հարպիյէ վէքիլ պու ա-
 միրալ Պրիւի պաշգա պաշգա ատամլար տըր:

գաւառներ տախի ելտէն պրրագմայր պրանսայը տախիլէն վէ խարիճէն տէրէճէի իւլայէ թէրֆի իթմէյէ ճահա իւ իգտամ իթմէքտէ պուլունմուշուտու :

5°. Ղէնօվա օրտուտու ճէնկէ եարար ճէման օթուղ ալթը պին նէֆէրէ իպլաղ օլունուպ , Պոնաբարթէնին թալիմաթը միւճիպինճէ շու վէճհիլէ թագսիմ օլունմուշուտու : Ղէնէրալ Սիւշէ գոմանտաւ սընտա օլան օն տէօրթ պին նէֆէր , օրտունուն սօլ գօլու օլուպ , թէնտա նամ պէլի , վէ Վրանսա հուտուտի օլան Վար նէհրինի վէ Նիս պէլտէսին մուհաֆաղա իթմէքտէ իտի , պու ֆրրգատան օլաւրագ ճէնէրալ թիւրօ տախի , տէօրթ պին ապէր իլէ ճէպէլը Չէնի նամ պէլին մուհաֆաղասընա թայէին օլունուպ , օլ վէճհիլէ ճէման օն սէքիզ պին ապէր Վրանսա հուտուտինի տիւշմէն հիւճիւմինտէն հըֆզ իթմէքտէ իտի :

Ղէնէրալ Սուլթ (Սու) գոմանտասընտա օլան օն իքի պին ապէր տախի օրտունուն օրթա գօլու սայրլըպ Ղէնին տաղլարընըն իքի պէօշիւք պօղաղլարը մուհաֆաղասընա թայէին օլունմուշուտու : Պու պօղաղլարըն պիրինտէ Պօրմիտա նէհրի վէ տիկէրի Պքէթթա նէհրի մէնպալէրի օլուպ , թէվէլէրի տախի պիրի Ղէնօվա իւզէրինէ վէ տիկէրի Սալօնէ վէ Վինալէ իւզէրինէ նաղըր ըտը :

(Օրտունուն սաղ գօլու իթիպար օլունան եէտի սէքիզ պին տաքէր , ճէնէրալ Սիւլինին գոմանտասընտա օլուպ Ղէնօվա պէլտէսի , վէ ճիվարընտա վէ Պքէթթա նէհրինին էօթէ թէրաֆընտա օլան տիկէր պիր պօղաղըն մուհաֆաղասընա մէմուր թայէին գըլընմըշ ըտը , վէ պու վէճհիլէ Սուլթ վէ Սիւլի գոմանտասընտա օլան տիկէր օն սէքիզ պին ապէր տախի Ղէնին տաղլարը կէչիալէրի վէ Վիկուրիա (Ղէնօվա) էյալէթլէրինի տիւշմէն հիւճիւմինտէն հըֆզ իտէճէքլէր իտի : Պու ճիւմէ Ղէնօվա օրտուտու պու վէճհիլէ պիրի պիրինտէն ուղագ իքի ֆրրգայա պէօլիւնմիւշ օրտուղունտան , արասընա տիւշմէն կիրէրէք պիրի պիրինտէն իիթիլաթը քէսիլմէք մուխաթարասը տախի թէէսսիւֆ իտէճէք պիր հալ իտի :

6°. Պու օթուղ ալթը պին Վրանսըղ ապէրինէ գարշը , Ղէսթըրիանըն , օ թէրաֆտա եիւզ եիրմի պին ապէրի օլուպ , օտա Վրանսըղ ապէրի կիպի , եօրղուն , չըպլագ , աճ , վէ սէֆիլ օլմայարագ , հաթաա իթալիանըն միւնպիթ սահրալարընտա պէսլէնմիշ , ինկիլթէրրատան ալընան իանէյի նադտիլէ իլէ մահիլէլէրի վէրիլմիշ , ըաւ հաթ վէ մամուր պիր ապէր իտի : Ղէսթըրիա ճէնէրալը Քէմ , իրի թօփլար , աղըր սիվարիլէր վէ փիատէ ալայլարը իլէ ճէման էլի պին նէֆէր իլէ , արտ գօլ մագամընտա իիէմօնթէտէ պրրաղըլըպ , Օվէլէրի պօղաղլարըն կէօլէթէճէք իտի : Ֆէլո մարէշալ Սէլաս , էքսէրիսի փիատէ օլարագ եթմիշ պին ապէր իլէ Ղէնին տաղլարընըն պօղաղլարընա եազըն օլան մէվէիլէրտէ իտի , վէ սայրճա Վրանսըղ ապէրինտէն զիատէ օլտուգտան մատա , Վրանսըղ ապէրի Ղէնին տաղլարընըն տըշ թէրաֆընտա օլտուղունտան գրրգ սաաթըլ մէսաֆէյէ եանըլմըշ , վէ Սէլասըն ապէրի տաղլարըն իշ թէրաֆընտա օլ-

տողողունտան օն պէշ սաաթլըգ մէսաֆէյէ տաղըլմըշ եանի Պրանսըգ տան զհատէ թօփ վէ սըգ օլաճագլարոր :

Մէլասըն ապքերի պու վէճհիլէ պիրի պիրինէ եագըն օլտողունտան , սախթէ պիր մանօվրա իլէ պիր թէրաֆտան հիւճիւմ իսիւպ , Պրանսըգ ապքերինի օրսյա ճէլպ իթտիքտէն սօղըա , ապքերին քիւլլիսինի արտ թէրաֆա սէվգ իսիւպ , Պրանսըգըն արգասընը չէվիքէպիլիւրտի : Վէ Պրանսըգ ֆըրգալարընըն պիրի պիրինէ իմտատա եէթիշմէսի տախի զայէթ կիւճ օլաճագլոր , չիւնքի Մէլաս , Նիս թէրաֆընա կէլսէ , Ղէնօվատա օլան ապքեր Նիսէ իմտատա եէթիշմէք իչիւն օլթուգ գըրգ սաաթլըգ մէսաֆէ գաթ իթմէյէ , վէ քէզալիք Ղէնօվա իւզէրինէ եիւրիւսէ , Նիսաէ օլան ապքեր Ղէնօվայա եարսըմա կէլմէք իչիւն եինէ օ գատար մէսաֆէյի գաթ իթմէյէ միւհթաճ օլաճագլոր :

7°. Ղէնօվա օրտողունտան պու ահվալի Պօնաբարթէյէ պիլ էթրաֆ մախիւմ օլտողունտան , պուրատա օլաճագ մուամէլաթը հար պիլէյի պիւթիւն պիւթիւնէ Սասէնանըն ըէյը իսթիգլալինէ իհալէ իթմէյէրէք ումուժի թալիմաթընը քէնտի էլի իլէ գալէմէ ալըպ , Բաւրիսաէն ճէնէրալը մումախիլէյհէ իրսալ իլէտի : Ալը տաղլարընտան տէնիզ գըլըսընա էնէր , վէ թօփ վէ օրտու կէչէր իւշ պէօյիւք ճատտէ վար , պիրիսի թօրինօ , Պօնի , վէ թէնտատէն կէչիպ , Նիս վէ Վար թէրաֆընա , տիկէրի Պօրմիտա նէհրի քէնարընտան աղըր Սալօնա սէվահիլինէ , վէ տիկէրի Պօքէթթա նէհրի քէնարընտան աղըր Ղէնօվանըն սօլ թէրաֆընա գատար վասլ օլուր . Մէլասըն ապքերի օրթա եօլտան էնտիյի հալտէ , Պրանսըգ ապքերինի իքիյէ պէօյիւպ , պիրինի Նիս վէ Վար թէրաֆընա , վէ տիկէրինի Ղէնօվա պէլտէսինէ աթաճաղը տայիմա ամատէի զուհուր պիր մուխաթարա սայըլմըշ օլտողունտան , Պօնաբարթէ պուլնու հիսս իտէրէք , մարթըն 5 վէ 12 տինտէ եազտըղը թահրիրաթլէ , Սասէնայա շու հայրան օլաճագ թալիմաթը վէրմիշ իտի :

“ Ղէնէրալ Սասէնա : Պագ քի ապքերինի զիյատէ տաղընըգ թութ մայասըն . Ալը տաղլարընտա , վէ թէնտա պէլինտէ զիյատէ ապքեր լազըմ տէյիլ տիր , պուրալարըն սօղու , վէ գարլարը , սանա սա քէրտէն զիյատէ մուավին օլապիլիլիլէր : Նիս վէ էթրաֆընտա օլան գալէլէրէ տախի ազ պիր ապքեր պըրաքըպ , օրտողունտան պէշտէ տէօրսիւնիւ Ղէնօվա , վէ ճիվարլէրինտէ իգամէթ իթտիր : Տիւշմէն ապքերի եա սաղտան եիւրիւյիւպ Ղէնօվա իւզէրինէ , եա տա օր թատան եիւրիւյիւպ Սալօնայա , եախօտ պու իքի եօլտան պիրտէն կէլէճէք տիր , սէն տէ պու իքի գօլա պիրտէն սավլէթ իթմէքտէն սարֆը նազար իսիւպ , Ասթիալըլարըն պիր գօլունա շիտտէթ վէ պիւթիւն գուվվէթին իլէ հիւճում իլլէ , վէ արազլինին հիլէթթը թէշէքքիւլլինէ նազարէն , տիւշմէն ապքերի զիյատէ թօփ վէ աթը գուլլա նամայըպ , փիատէ ճէնկի իտէճէք տիր , սէնին փիատէ նէֆէրաթըն մուլթադա տիւշմէն ապքերինէ ֆայիգ տիր , վէ եիւքսէքլէրտէ պուլլուլունտողունտան , սայըտա նօգսան օլմանտա տախի պէյիս եօգ-

« Իտուր : Պու տէրէ թէփէ մահալէրտէ ուսթաճա մանօլլա իտէպի
 « լիպ , օթուղ պին ասքերլէ տլթմըշ պինի փէք գօլայ պօղապիլիբսին :
 « Ղէնօվա ճիվարընտա ալթմըշ պին Ղւսթրիա նէֆերի օլմասը իչիւն ,
 « Սէլտ մարէշալ Սէլասըն մայեթթինտէ մօգսան պին ասքեր օլմալը
 « տըր , քի գալէլէրտէ պըրագտըգլարը իլէ պերապէր եիւզ եիրմի պին
 « ասքեր տէմէք տիր : Սէլաստա նէ սէնտէքի գուվլէի ֆաիլլէ վէ նէ
 « տախի սէնտէքի տիրայէթ օլմալ , իմտի պուլնտան գօրգաճագ պիր
 « սէպէպին եօգտուր : Սրանսըղ ասքերինի Ղէնօվատա պըրագարագ
 « Սէլաս Ղիս թէրաֆընա Սրանսա հիւտուլտինէ կիտէր իսէ , սէն սա
 « գըն Ղէնօվատան գըմըլտամա , արգասընտա (Ղէնօվատա) պիզիմ
 « ասքեր տուրտուգճա Սրանսայա տօղըու իլէրիլէմէսի մուհալ տըր :
 « Չիւնքի Սրանսըղ ասքերի Ղէնօվատա գալտըղը կիպի , կերէք Սէ
 « լասըն արգասընտան տիւշիւպ կերի տէօնէճէք եօլարընը քէսէպի
 « լիր , վէ կերէք ինմօնթէյէ կիտիպ օրատա պըրագտըղը ասքերի
 « վուրապիլի օլտուղուլնու քէնտիտէ րանա ֆէհմ իտէպիլի օլտու
 « ղունա շիւպհէմ եօգտուր » :

8. Սասնա պու թալիմաթըն իճրասընա միւգթէտիր օլմաստը
 ղընտան¹ ասքերի թէքմիլէն Ղէնօվայա թօլիլամագտան Ղւսթրիալըլար
 արգասընտան եթիշտիլէր . նիսանըն պէշինտէ , եանի ճէնկէ պաշ
 լանմասը մէմուլ օլան վագըթտան փէք չօգ էվլէլ Սէլտ մարէշալ Սէ
 լաս եթիլիլ պէշ պին ասքեր իլէ օրթա եօլտան Ղէնին տաղարընը
 էնմէյէ պաշատը : Ղէնէրալ ()թթ օն պէշ պին ասքեր իլէ թրէպպիա
 իւգէրինտէն Ղէնօվանըն սաղընա , վէ ճէնէրալ Հօհէնօլլէրն օն պին
 ասքեր իլէ սօլունա թայեթին օլունուպ , Սէլաս տախի օրթա , եանի
 Սալօնա եօլունու թուլթուպ Սրանսըղն ճէնէրալ Սիւշէ գօմանտա
 սընտա օլան սօլ գօլունու , Սուլթ գօմանտասընտա օլան օրթա գօ
 լունտան պըրմայա միւրատ իթմիշ իտի : Պու վէճհիլէ թանարօ վէ
 Պօրմիտա նէհրլէրինին պաշարընտան թա Ղէնօվա թէփէլէրինէ գա
 տար պիր շիտտէթիւ ճէնկ պաշայըպ . Ղւսթրիալըտան Սէլաս վէ
 իլնիճ ճէնէրալար , Սրանսըղն Սիւշէ վէ Սուլթ ճէնէրալարը իլէ
 մուգավէմէթէ մուպաշէրէթ իլէտիլէր : Սրանսըղ ասքերի սայրտա
 աղ օլտուգլարընտան , տէրէ թէփէ վէ իզպէ մահալէրէ սրղընապի
 լիւպ , վէ Ղւսթրիալըլարըն եանաշըգ թապուլըլարընա ալթէշ իտիւպ
 գուրշունլարը պօշա կիթմէգ իտի : Պու սէպէպլէ Ղւսթրիալըլարտան
 իւշ գաթ ղիյատէ ասքեր թէլէֆ օլտու իսէ տէ , եէնիտէն եէնիլէ
 թագէ ասքեր եթիշտիլինտէն Սրանսըղըր եօրուլուպ վէ թագէթ
 տէն տիւշիւպ կերի չէքիլմէյէ պաշատըլար , վէ օլ վէճհիլէ Սիւշէ

¹ Սասնանըն պու թալիմաթըն իճրա իտէ
 մէմէտինէ պիր գաշ սէպէպ պէյան օլունուր .
 պիրիսի ասքեր նասպ իտէճէք մէվգիլէրի հա
 ղըրլա մատան Սէլթրիա ասքերինին գաֆիլան
 քէնտիլի պոտմասը . իքինճիսի ճէնօվատա աս
 քեր վէ աշալլէ եէյէճէք օլմալըպ , Նիտտէ
 պօլ օլտուղունտան , Նիս իլէ իլիթիլաթը քէս
 մէք իւզըն տաղընըգ վէ միւֆրէյէ գօլար

իլէ Նիս եօլունու թուլթասը . վէ իւշիւնճիւ
 սիւ Պօնաբարթէնին պու թալիմաթ իլէ կէօւ
 թէրտիլի պէօլիւք ղէնալթա Սասնանըն աղ
 լը էրմէտիլի տիր : Չիւնքի Սասնա ճէնկտէ
 վէ մուհալէրէտէ նէ գատար շէճի վէ պահա
 տըր իսէ , թէտալիր վէ իլիտէն ասքերիլէտէ
 տախի օ գատար նալթիւման վէ գատըր պիր
 ճէնէրալ իտի տէրլէր :

Նիս Թերաֆրնա վէ Սուլթ Ղէնօվա պէլտէսինէ չէքիլմէյէ մէճպուր օլտու :

Ղէնօվա Թերաֆրնա ճէնէրալ Հօհէնձօլլէրն , օն պին ապէր իլէ Պրանսըղն պէշ պին ապէրինէ մուգավէմէթ իտէմէյէրէք կէրի գօ վուլտու իսէ տէ սաղտա ճէնէրալ ()Թթ , օն պէշ պին ապէր իլէ Պրանսըղն ճէնէրալ ()իօլի գօմանտասընտա օլան տէօրթ պին ապէրի վուրուպ վէ տաղըթըպ , վէ Ղբէնին տաղլարընտան էնիպ , Ղէնօվա Թէփէլէրինէ գատար վասլ օլարագ օլտու գուրմայա պաշատուր : Ղէնօվա ահալսի գարա Թերաֆրնա Ղսթրիա սանձագլարը , վէ տէնիլ Թերաֆրնա ինիլիլ սանձագլարըն կէօրտլքաւ տէհշէթէ կիրիթթար օլտուլար . քէօլլէր Ղսթրիալըլարտան Թահրիլ օլու նարագ Պրանսըղա գարշը Թուղէան իտիւպ , աշքէարէ ատալէթ կէօթէրմէյէ պաշատուլար , վէ օլ վէճհիլէ միւտտէթը մէտիտէտէն պէրու ճիւմհուրիլէթ Թերաֆտարը օլան Ղէնօվա քիպարլարը աղիմ մէյուսիլէթ վէ էնտիլէյէ կիրիթթար օլտուլար : (Նձագ Սասէնա , Սիւշէ ֆրոգասընտան պըրըմըշ օլտուղու հալտէ տախի մէվճուտու մայէթի օլան օն սէքիլ պին նէֆէր իլէ Ղէնօվայա գաբանիլ , սօն նէֆէսէ գատար հիլէթը գահրամանիտէ պիր մուգավէմէթ կէօս Թէրմէյէ հաղըր օլուպ , իպրէթը շէճաէթի իլէ ահալիլ տախի միւս Թէրիհ իլէտի :

9° Պու էսէրի զայիլ օլմայաձագ մուհասէրէտէ ճէնէրալ Սասէնանըն մուամէլթը էյիճէ աղնաշըլմագ իլիւն Ղէնօվանըն հիլէթը արաղիլէսի Թարիֆէ միւհթաճ տըր : Ղէնօվա պէլտէսի , քէնտի իսմի իլէ անըլան Ղէնօվա քէօրթէղինին զայէթինտէ , վէ Ղբէնին տաղլարընըն պիր գօլունուն էլթէյինտէ պիր պէլտէի ճէսիմէ տիր : Պու տաղ գօլու տէնիլէ տօղրու չըգըպ վէ շարգ վէ զարպա իքի չաթալ օլուպ պայըր աշաղա պիր միւսէլէս (իւշ քէօշէ) շէքլի հասըլ օլուր քի , էնիլ Թերաֆր տէնիլ գըլըսընա վէ տար Թերաֆր Ղբէնին տաղլարընա մութթասըլ տըր :

Ղէնօվա պէլտէսի տէնիլ գըլըսընտա պու էնիլ արաղինին իւսթիւն տէ մէշուր սէրայլար վէ մէթին էպնիլէր իլէ ուզուն վէ տիւզ սօգագլար իւղէրինէ պինա օլունմուշ , վէ կէրէք գուտրէթ վէ կէրէք զէնաաթըլ իսթիհքեամ վէրիլիշ պիր պէլտէ տիր : Տէնիլ Թէրաֆրնա էօթիւղ պուլնուղու ըհամինտէ իքի ըրիլթըմ տէնիլէ տօղրու ուղանըպ տիւշմէն կէմիլէրինտէն պէլտէյի մուհաֆաղա իտէր . գարա Թերաֆրնա տախի պիրի մահալթէ եագըն վէ պիրի տահա աշըգ իքի սըրա իէնտէգ վէ տիվար օլուպ , իւշ քէօշէնին սիվըի ուճունտա վէ պիր պիրի իւղէրինտէ իքի ճէսիմ գալէ տախի պու իէն տէգլէրի իքի Թերաֆրնտան տա պօյունա տէօյէպիլիպ , օլ վէճհիլէ տիւշմէնտէն մուհաֆաղա իտէպիլըր մէրթէպէտէ տիր : Պունտան մատա Ղէնօվանըն սաղընտա վէ սօլունտա իքի ուֆագ չայ օլուպ , պունլարըն պիրինին կէշիտի գալէլէր իլէ , վէ տիկէրինին կէշիտի տախի Թապիալար իլէ մուհաֆաղա օլմուշուտու :

Սասէնա օն սէքիլ պին ապէր իլէ պէօլէ պիր միւսթահէմ պէլ

տէտէ պուլունտուղունտան, հէմ Մասթրիալըլարը վուրուպ Լբէնին տաղարընըն արգասընա աթմագ, վէ հէմ տէ տէնիզ գըրսընտան ճէնէրալ Սիւշէնին ապէրի իլէ պիրլէշմէք միւրատ իթմիշ իտի :

10°. Իմտի վագըթ ֆէվթ իթմէյէրէք Սասէնա նիսանըն եէտիսին տէ, Ղէնօվանըն շարգ թէրաֆընտան տօլաշըպ, իւչ գօլտան պիրտէն Մասթրիանըն օլատա օլան ապէրի իւղէրինէ եընորըմ կիպի էնէրէք մուգավէմէթէ հաղըրանմայա վագըթ պըրադմայրպ վէ ապէրի շաշըրըպ, պին պէշ եիւզ եէսիրլէրինի ալարագ Պիզանէօ նէհրինին էօթէ թէրաֆընա աթուր, վէ նէհրը մէգըիւրիւն կէշիտլէրինէ իսթիհքեամ վէրէրէք ախշամըսը մուգաֆֆարէն Ղէնօվայա տուխուլ իյլէտի : Լհալի Մասթրիա ապէրինին բէրիշանիյէթինի կէօրիւպ թարիֆ օլունմաղ պիր մէսէրրէթլէ խէնտան օլտուլար . Սասէնայը էլլէրի իւղէրինտէ սէրայընա կէօթիւրտիւլէր, վէ ապէրէ մէճճանէն շարապ, էթ վէ էքմէք տաղըթըպ, ֆիշէնըլէր վէ տօնանմալար իլէ օ կէճէյի շէնլըքտէ կէշիրտիլէր :

Իրթէսի կիւնիւ Սասէնա շէհրին պաթը թէրաֆընտան չըգըպ, Սալօյա եօլունտա ճէնէրալ Սիւշէնին ֆըրգասընա պիրլէշմէյէ սայ իյլէտի իսէ տէ պէյհիւտէ օլտու : Սասէնա Ղէնօվայը պիւթիւն պիւթիւնէ աչըգտա պըրագամաորընտան, սէքիզ պին նէֆէրի պէլտէյը մէգըիւրէ թէրք իտիւպ, քէնտիսի եալընըզ օն պին ապէր իլէ իքի գօլտան, եանի պիրիսի տէնիզ քէնարընտան, վէ պիրիսի տաղարըն իւղէրինտէն Սիւշէ ֆըրգասընտ տօղըու իլէրիլէյիպ, պու մանօվրա իլէ Մասթրիա ապէրինի տախի իքիլէ պէօլմէք, վէ քէնտիսի քէսմէ եօլարտան տէրագապ պիրլէշիպ Մասթրիա գօլլարընը պաշգա պաշգա վուրմայա մուվաֆֆագ օլմասընը մէմուլ իտէր իտի : Ղէնէրալ Սիւշէյէ տախի կիլի խապէր կէօնտէրմիշ օլտուղունտան, օ տախի Նիս թէրաֆընտան իլէրիլէյիպ վէ կէլիպ Սասէնայը գարշըլայաճագ ըտը : Պու ճիւմէ Մասթրիալըլար տախի քըրգ պին ապէրլէ տէօրթ գօլտան եիւրիւլիւպ, Ֆրանսըղլար հէր նէ գատար քէնտիլէրինտէն պաղէն օն գաթ գիատէ ապէրէ մուգավէմէթ իտիւպ, էմնալի կէօրիւլմէմիշ սէպաթ վէ մէթանէթ ըզհար իտէրէք, տէրէ թէփէ ուչուրում վէ պաթագլարտա տայանըպ տուրմուշար, վէ Մասթրիալըլարտան թօփ, սանճագ վէ եէսիր տախի ալմըշար իսէ տէ, նէ Սասէնա վէ նէ տախի Սիւշէ Մասթրիանըն եանաշըգ գօլլարընը եարըպ վէ կէշէմէյիպ, պիրլէշմէլէրի մահալ օլտու : Իմտի պէյհիւտէ եէրտէ ապէր թէլէֆ իթմէմէք իւղըն Սասէնա կէրի գօմանտասը վէրիպ, նիսանըն օն սէքիզնտէ թէքրար Ղէնօվայա չէքիլտի . վէ աչըգտա ճէնի իթմէյէ գուտրէթի օլմատըղընը պիլի իսէ տէ, Մասթրիա ապէրինին կէրէք Նիս թէրաֆընա կիտիպ Սիւշէյի գօլալայամամասը, վէ կէրէք Իլէմօնթէյէ կիտիպ, Լլը տաղարընտան էնէճէք Պօնաբարթէ օրտուսուսու գարշըլայամամասը, վէ կէրէք Ղէնօվայա եագլաշըպ պէլտէյի սըգըշտըլամամասը իշիւն, հէր կիւն Ղէնօվատան ապէր չըգարըպ, սախթէ մանօվրալար իլէ Մասթրիա ապէրինի կեահ պիր թէրաֆա կեահ օ պիր թէրաֆա սէյիրթտիրիր տուրուր, վէ ախշա

մըսը Ղէնօվայա չէքիլիպ ապքերէ բահէթ վերտիրիրտի :

11° Սասէնա իքինձի տէֆա Ղէնօվայա կիրտիքտէն սօղրա պէլէ տէնին զապթընա վէ զախիրէ թէտարիքինէ , վէ Ղէնօվանըն Մասթրիա թէրաֆը օլան ահալիսինաէ պիր հիլէ վէ ֆէսատ մէմուլ իթտիլինտէն , զաֆլէթտէ պուլունմամազ իւզրէ թէրթիպաթը իհթիաւ թիլէյէ ֆէվզ էլ առէ տըգգաթ վէ տէվամ իլէտի . միլէթ ապքերի իլէ Պրանսըզ ապքերի , թօփլար տօլու վէ ֆիթիլլէր եանմըշ , մէյտան վէ ճատտէլէրէ թագսիմ օլունտուլար , ախլամ թրամբէթալարը վուլլուլտուլու կիպի , ահալիտէն սօգապտա քիմսէ պուլունմայաճագտը . վէ սապահատաք գարաղօլար կէզիպ սօգապտա հէր քիմի պուլլուլլարսա չէվիլէճէքլէր , վէ ճէմիլէթ պուլլուլլարը հալտէ տախի ճէպրէն տաղըթաճագլար ըտը : Պատէհու Ղէնօվատա նէ գատար զախիրէ վար ըսա Սասէնա գըլչալարա թօփլաթըպ , հիւսնիւ բատէթի իլէ կէթիլէնլէրէ ագճէսինի վէրտի , վէ սագլայանլարըն էլինտէն ճէպրէն ալտըրտը : Վէ պուլ վէճհիլէ պիւթիւն զախիրէյի քէնտի զապթընա կէլիրտիքտէն սօղրա ահալիլէ վէ ապքերէ էօլիւ իլէ թագսիմ իթմէյէ պաշլատը : Պու էօլ իլէ թօփլանան զախիրէ իլէ անճագ օն պէշ կիւն իտարէ օլունուպ , պուլ զախիրէ թիւքէնմէյէ պաշլատըղը անտէ , Սասէնա զէնկիլլէրին ագճէ գուվիլէթի իլէ տահա զախիրէ պուլլուլլարընը իշիթտիքտէ մէմլէքէթին իշինի թէքրար արաշտըրթըպ զար զօր օն պէշ կիւնլիւք զախիրէ տահա կիւճ իլէ թէտարիք իտէպիլտի , պուլ տախի թիւքէնտիլի հալտէ , ահալիլ վէ ապքերի չիւգօլաթ վէ գահվէ իլէ պէսլէմէյէ գարար վէրմիշ իտի : Պազէն ֆուլլութունա օլարագ Ինկիլիզ աօնանմասընըն աշըղա չըգտըղը էսնատէ , էթրաֆ գասապալարտան տէնիլլէ տախի պիր ազ զախիրէ թէտարիք իթմէյէ իւմիտվար օլուլլար ըտը : Սասէնա եանընտա օլան պիր մըգտար ագճէյի կերէք զախիրէյէ , վէ կերէք ապքերէ արալըգ արալըգ պիր նէշ'ն վէրմէք իւզրէ իշրէթէ , վէ կերէք շու սօն ճէնկլէրտէ եալալանան վէ խասթա օլան ալթը պին նէֆէր ապքերինին հաճէթինէ սարֆ իթմէքտէ իտի : Ղէնօվա պէլտէսինտէ իշէ եարար օլարագ էալընըզ օն իքի պին նէֆէր գալմըշ ըտը Սասէնանըն նէզալինտէ : Պու տէհշէթիւ հալ վէ մուխաթարա արասընտա Սասէնա տայիմա ֆէրահ տայիմա ճէսուր , իպրէթիլլէ ճիւմէյէ գալպի գուվիլէթ վէ ճէսարէթ վէրմէքտէ օլտու , վէ եավէրի Պրանչէպքիլի պիր ուֆագ գայըգլա գըլը սըրա Պրանսայա կէօնտէրիպ , Ղէնօվա օրտուսուլուն զարուրէթ , սէֆալէթ , վէ ֆիւթուհաթընը , վէ իմոտատա էշէտտը իհթիաճընը պաշ գօնսիւլէ իշար իլէտի :

12° Խսանըն օթուզունձու կիւնիւ սապահլայըն Ղէնօվա ահալիսի հէր թէրաֆտան գաֆիլտէն աքս իտէն թօփ սէսլէրինտէն օյալըպ թարիֆ օլունմազ պիր տէհշէթէ կիրիֆթար օլտու : Մասթրիա ապքերի Ղէնօվայա եագըն պիւթիւն թէֆէլէրի թուլթուպ շարգ վէ զարպ թէրաֆլէրինտէն գալլէլէրին իւզէրինէ պիր շիտտէթիւ թօփ աթէշինէ , վէ աէնիլտէն տախի Ինկիլիլին միւթէատտիտ թօփ սանտալարը լիմանը վուրուպ տէօյմէյէ պաշլամըշար ըտը : Մասթրիա

ճէնէրալը Հօհէնծօլէրն իբի գարտաշար նամ թէփէլէրի ալըպ մէմ-
լէքէթին իւզէրինէ նազըր օլան Տիաման գալէսինի սրգըշտըրմագտա,
վէ Լսթրիալըլարըն պիր պէջիւք ֆըրգասը տախի Սէն Բիէր Լըե-
նա վարըշարընը վուրմագտա, վէ զարպ թէրաֆընտա տախի Բիշէօ
վէ Քէճճի գալէլէրի տէջիւլմէքտէ, Պրանսըզ աքէրինին խաթթ-
լարը պօզուլուպ, ալճը մագամընտա հէր քէս քէնտի սէլամէթինէ
տիւշմէն իլէ տէջիւլմէքտէն պաշգա չարէ պուլամատըրար:

Սասէնա պիպլաթ մուխաթարալը մահալլէրէ գօշուպ, աքէրի
ճէմ խտէր վէ ան պէ ան զայրէթ վէ ճէսարէթէ կէթիրիր իտի. էջլէ
վագթընա գատար պու վէճհիլէ մուգավէմէթ օլունտուգտան սօղ-
րա, Սասէնա Ղէնօվայա կիրիպ օրատա օլան աքէրի տախի տըշարը
չըգարարագ, գօլ գօլ տիւշմէն իւզէրինէ սէվգ իյլէտի. վէ օլ վէճհ
իլէ Քէճճի գալէսինին էօնիւնտէ պիր գանլը ճէնկ տիր պաշատը:
Կէրէք պու մահալ, կէրէք սայըր եիւքսէք մէվգիլէր պիր գաչ տէֆա
իբի թէրաֆա կէչալիքտէն սօղրա նիհայէթ Պրանսըզլարըն էլինտէ
գալըպ, պու տէֆա տախի Լսթրիալըլար Ղէնօվայը եագընտան մու-
հասէրէ իթմէյէ պիր չարէ պուլամատըրար: Լիշամըսը Սասէնա Ղէ-
նօվայա կիրիպ, Լսթրիալըլարըն գալէյէ չըգմագ իւզըէ կէթիրմիշ
օլտուգլարը նէրտիվէնլէրի տախի պէրապէր իչէրի կէթիրտի. տիւշ-
մէնտէն պին ալթը եիւզ նէֆէր թէլէֆ վէ իբի պին տէօրթ եիւզ
նէֆէր եէսիր տիւշմիւշիւտիւ. վէ պուշլար էվլէլէրի թէլէֆաթէ ի-
լալլէ օլունարագ, սէֆէրէ պաշանալը Լսթրիալըլարըն թէլէֆի օն
պէշ պինէ եագըն օլտուգտան մատա, հէր նէ մէրթէպէ տիլիւրանէ
չալըշալար, Պրանսըզ աքէրի իլէ պաշա չըգամատըրընտան, սէ-
պաթ վէ ճէսարէթլէրինէ տախի ֆիւթուր կէլմէյէ պաշամըշ ըսը:

Քէճճի գալէսի կէրէյի կիպի էօրսէլէնմիշ օլտուգընտան, տէրա-
գապ թամիրինէ մուպաշէրէթ օլունտու, վէ պիր այտա եաբըլաճագ
շէյ, աքէրին զայրէթ վէ իգտամը իլէ իւչ կիւնտէ խիթամ պուլ-
տու. մայիսին պէշինտէ պիր քիւչիւք թիւճճար կէմիսի լիմանա եա-
նաշըպ պէշ կիւնլիւք զախիրէ կէթիրտի, քի պէջլէ տար վագըրթտա
պէջիւք պիր ինայէթ սայըլըպ, ճիւմլէնին մէսըուրիյէթինէ միւճիպ
օլտու. պու ճիւմլէ եագընտա հիչ պիր թէրաֆտա զախիրէ գալմոյա-
ճաղընտան, Պրանսա թէրաֆընտան պու պէլտէյէ իմտատա աքէր
միհիմմաթ վէ զախիրէ կէօնտէրիլմէյինճէ, տահա ուզուշ միւտտէթ
տայանամայըպ թէսլիմ օլաճաղը տախի քիմնէտէն մէսթուր տէյիլտի:

13°. Լօթէտէ Նիս եօլունտա օլան ճէնէրալ Սիւշէ, Լքէնին
տաղարընըն հէր թէրաֆընտան իւզէրինէ գում կիպի Լսթրիա ա-
քէրի էնտիլինի կէօրտիւքտէ, Պքէթթօ վէ Բօյա մէվգիլէրինի թէրք
իտիւպ Պրանսայա տօղու կէրի չէքիլմէյէ պաշատը: Սէլաս Սիւ-
շէյի գօլալայըպ, պիլա մումանաաթ վէ մուզաֆֆարէն Նիս պէլտէսի-
նէ տուխուլ իյլէտի. պու Նիս պէլտէսի հէր նէ գատար Բիէմօնթէ
մէմալիքինտէ իսէ տէ, Պրանսըզլար զալթ իտիւպ Պրանսա էյալա-
թընա տախիլ իթմիշ օլտուգլարընտան, Պէլտ մարէշալ Սէլաս, ֆախ-
ընտան, Պրանսայա տուխուլ իթմիշ կիպի զաֆէր վէ ֆիւթուհաթ

ղինեթէրի վէ շէնիքէրի իճրա իթտիրաի :

Ղէնէրալ Սիւշէ ասըլ Ֆրանսա հուտուտի օլան Վար նէհրինին էօթէ թէրաֆրնա կէչիպ, Ֆրանսըզ միւհէնտիսլէրի չօգտան պէրու պու նէհրին քէնարնա ֆէվզ էլ աստէ իսթիհքեամ վէրմիշ օլտուգլաւրնտան, Մասթրիա ասքէրինին պու նէհրի իէչմէսի մուհալ գապիլին տէն իտի : Սէն I օրան քէօփրիւսիւնիւն պաշնտա պին արշն գատար մահալէ հիսապսըզ թօփ տիղիլմիշ իտի, վէ նէհրին սօլ թէրաֆրնա տէնիզտէն տաղլարա գատար միւթէատտիտ թապիալար սըրալան մըշ ըտը :

Սէգքիւր Վար նէհրինին էօթէ թէրաֆրնտա եիւքսէքտէ օլան Սօնթալան վէ Վէնիսիլէ գալէլէրի Ֆրանսըզ ասքէրի էլինտէ գալ մըշ օլտուգլաւրնտան Մասթրիա ասքէրի հէր նէ հարէքէթ իթսէ, թէլէղրաֆ իլէ Սիւշէյէ խապէր վէրիլըր իտի, նիհայէթ Վար նէհրինն ճիվար օլան էյալէթլէրաէն օն տէօրթ պին գատար ասքէր Սիւշէյէ իմտատա եէթիշմիշ օլտուգլաւրնտան արգալարնտա պու գատար թօփ մէթէրիս, վէ թապիա պուլունտուղու հալտէ Մասթրիա ասքէրինին Վար նէհրինի կէչմէյէճէի շիւպհէ գալարըրը պիր հալ տէիլ իտի :

ՏԷՕՐՏԻՒՆ ԱՒԻ ՖԸՍԻ

1800

1° Քէնօ նէհրի քէնարնա օլան Ֆրանսըզ վէ Մասթրիա ասքէրի : 2° Ղէնէրալ Սօրօ Քէնօ նէհրինի կէչիպ, պիր գալ ճօհարէպէպէ Մասթրիա ասքէրինի թոնանն էօթէ թէրաֆրնա ասլար : 3° Սօրօնի պիր ֆըգա ասքէրի Մէ թէրաֆրնա ճէլ օլունոր : 4° Սօրօ Մադրիլիս իգաթի իպիպ, ինալիս խապէրլէրինէ ճօնիւ շըր օլըր : 5° Ղէնօլա վոգոնիլ : 6° Պօնաֆարլէ Քարիպէն Մէ քաղարնա ասլիլ իպի, վէ ասքէրի թէրլիպ վէրի : 7° Ղէնէրալ I ան շարիս ասքէրի իլէ, վէ արգաւրնա պիլիս օրաո Սէն Պէրնար պէլնի իմար իպիլէր : 8° Պարա գալիս : 9° Պօնաֆարլէ Սէն Պէրնար պէլնի իմար իպիլ : 10° թօփ լագըրնը Պարա գալիս էօնիւնի կէչիպ գոնիւնալ : 11° Ղէնէրալ I ան, իվէ վէ Քիլիսսօյո ասլա, պէօյիս օրաո Քօ նէհրի քէնարնա վալ օլըր :

1° ՊԱՇ գօնսիւլ Պօնաբարթէ Ղէնօվա օրտուսունուն պուլունտուղու մուխաթարալը հալտէն խապէրտար օլտուղու էսնատէ, Մէմանեա օրտուսու գօմանտանը ճէնէրալ Սօրօյա էմրնամէ էմրնամէ իւղէրինէ եաղըպ, պիր ան էվվէլ Քէնօ մուհարէ պէլէրինէ պաշամսընը էմր իւ թէնպիհ իլէմիշ իտի : Տիօօնտա ալթմըշ պին իհթիաթ ասքէրի հաղըր իսէ տէ, Մէմանեա ճէնիլէ

րինին նէ գարար պուլաճաղը աղնաշըմատրգճա, Պօնաբարթէ պու աքբերի ալըպ Սասնանն իմտաորնա կիթմէյի թէճվիլ իտէմէմիչ իտի: Ղէնէրալ Սօրօ, ասքերինի տէօրթ գօլա թագսիմ իտիւպ եիրմի պէշ պինի սաղ գօլտա, վէ ճէնէրալ լ ըգուրպ գօմանտասընտա Վօս թանչա կէօլիւ ճիվարլարընտա իտի. օթուզ պինի քէնտիսի Սօրօ գօ մանտասընտա օլուպ Պալ թէրաֆլարընտա, վէ եիրմի պէշ պինի ճէնէրալ Սէն Սիր գօմանտասընտա օլարագ Պրիգաիս թէրաֆլարընտա, նիհայէթ եիրմի պինի տաիսի սօլ գօլտա ճէնէրալ Սէնթ Սիւզան գօ մանտասընտա օլարագ Սթրաղպուրզ վէ Սայանս թէրաֆլարընտա իտիլէր: Սօրօյա գարը կէլէն Նիլտ մարէշալ Վրայտա իսէ, եիւզ էլ լի պին ասքեր օլուպ, պուլարըն գրրգ պինի Րէնօ պօյուլնտա օլան գալէլէրաէ, վէ եիւզ օն պինի տաիսի չատըր ալթընտա օրտուլարտա իտի:

Վրայըն փիտտէ ասքերինին էքսերիսի, լէմանեանըն քիւչիւք հիւլ քիւմէթլէրինտէն թօփլանմըլ օլտուղունտան էտնա հիլեէթտէ իսէ տէ, աթըլը եիրմի ալթը պին նէֆէրտէն միւրրէթթէպ օլուպ մէշ հուր պիր ասքեր իտի, վէ ճէման իւշ եիւզ բարէ թօփլարը վար ըտը: Վրայըն պիւթիւն ասքերի Րէնօ պօյուլնտա օլան մէվգիլէրի, Սթրաղ պուրզ պօղաղլարընը, թուլնա վէ Պալիէրա եօլլարընը վէ Վօսթանչա կէօլիւ քէնարլարընը թուլթուպ ինթիգարտա իտիլէր: Եթի թէրաֆլըն սէրաքէրլէրի տաիսի Րէնօ պօյուլնա միւլթրէզէ գօլար չըգարըպ: պիրի պիրինին հարէթթլէրինի քէմալը տըգգաթլա կէօլէթմէքտէ իտիլէր:

2^օ Սօրօ, մայիսին պիրինտէ ասքերինի սաիսթէ մանօվրա իլէ իւշ գօլտան Րէնօ նէհրինին աշաղը թէրաֆլընա սէվգ իտիւպ, Վրայ տաիսի էօնիւնիւ քէստիրմէք իւղրէ ասքերինին էն պէջիւք գօլունու օ թէրաֆա սէվգ իթտիսի հալտէ, Սօրօ չար չապուգ կերի տէօնիւպ վէ Րէնօնուն իւսթ պաշընտան իւշ մահալտէն ասքերինի սաղ թէրաֆա սէլամէթէն կէչիրմիշ իտի: Պուրատա տաիսի Նրանսըլ ասքերի իւշ գօլ օլուպ, ճէնէրալ լ ըգուրպ պիր մուհարէպէտէ Սթօգաշը լէսթրիալլարըն էլինտէն աիւզ, վէ տէօրթ պին եէսիր, սէքիլ թօփ, պէշ եիւզ աթ, վէ պիւթիւն Սթօգաշ մահղէնիլէրինի զապթ իյլէտի: Սօրօ, լնկին թէրաֆլընտա Վրայըն գրրգ պին ասքերինէ թէսատիւֆ իտիւպ իւք էվլէլ լահինկէն գարիէսինէ չէքիլտիքտէն սօղրա, թէարըիւզէ տէվամ վէ լահինկէն սահրալարընտա Վրայըն ասքերինի պիր գանըլ մուհարէպէտէ պէրպատ վէ բէրիշան իյլէտի, պու մուհարէպէտէ Նրանսըլտան եալընըլ իքի պին նէֆէր մէճուհ վէ ֆէվթ օլուպ, լէսթրիալլտան տաիսի իւշ պին թէլէֆ վէ տէօրթ պին եէսիր տիւշ աիւ: Պուլուն իւզէրինէ Վրայըն բէրաքէնտէ ֆրրգալարը Սօրօնուն չիտտէ թինէ տայանամայարագ թուլնա քէնարընա չէքիլտիլէր վէ Սօրօ տաիսի արգալարընտան թէագիւպ իյլէտի, վէ էսնայը բահտէ Սէս քիրշ պէլտէսի սահրալարընտա պիր պէջիւք ճէնի տահա օլուպ, լէսթրիա ասքերի կիւճ իլէ պիւթիւն պիւթիւնէ թէլէֆ օլմագ թէհիւլ քէսինտէն գուլթուլուպ, վէ թուլնայը գարըլ եագայա կէչիպ իս:

Թիհրեամ վերմէյէ պաշտօնը . Վրայ ածելէ իլէ Թուհա նէհրինի կէջ տիրտէն սօղրա , նէհրը մէգքիւրիւն պերի Թէրաֆընտա Պիպրախ նամ գասապատա քիւլլիյէթիւ միւհիմմաթ , զախիրէ , վէ օրսու աղըր լըղը պըրագմըշ օլտուղուհու տէր խաթըր իթաթրաէ կէճէլէին Թէրար (Թուհայը կէջիւ գաֆիլտէն Սօրօնուհն չարխա ապքերինէ հիւ ճիւմ իթաի իսէ տէ , Սօրօ արտ գօլ իլէ եէթիլիւ Լսթրիալըլարը պիր զարպտա տաղըթըպ գաջըրտը , վէ օլ վէճհիլէ Պիպրախ մահգէն լէրի Սրանսըղտա գալըպ , Վրայ տախի ապքերինին աէօքիւնթիւսիլ իլէ Թէրար Թուհայը կէջիւ , Վ իրթէմպերկ մէմալքերինտէ վէ նէհրը մէգքիւր քէնարընտա Իւլմ նամ պէլտէյէ սըղընըպ ապքերինի Ֆրանս սըղ հիւճիւմինտէն մուհաֆաղա իլէտի : Պու մուհարէպէլէրտէ Սօրօ գօմանտասընտա օլան Սրանսըղ ապքերինտէն օն լէրի օն իւլ պին նէֆէրի եա մէճրուհ վէ եա Թէլէֆ օլմուշ օլտուղուհուտան , գալէլէրտէ օլանլարտան մաստա Սօրօնուհն մայեթիլինտէ ճէնկէ եարար տօգսան պին պահատըր ապքեր գալմըշ ըտը :

3. Սուգատտէմա Սօրօյա վէրիլէն Թալիմաթ միւճիպինճէ , Բէնօ Թէրաֆլարընտա մուգաֆֆէր օլարագ Ֆէլտ մարէշալ Վրայըն աւ քէրինի Վօսթանչա կէօլիւնտէն սէքիլ օն գօնագլըգ ուզաղա աթ տըղը կիպի , Իթալիա օրտուսուհա վէ Սասէնայա , ճէնէրալ Լը գուրպ իլէ պիր ֆըրգա ապքեր իմտատա կէօնտէրէճէրտի : Սասէնա Ղէնօվա Թէրաֆլարընտա կիւն կիւնէ սըգըշտըղընտան , պու իմտա տա էշէտտը իհթիաճտա հասըլ օլմուշըտու : Տիժօնտա հէր նէ գա տար գըրգ պին ապքեր հաղըր իսէ տէ , ալթմըշ պինէ պալիլ օլմատան պու ապքերի Լը տաղարընը կէջիւրէրէք Իիէմօնթէյէ էնտիրմէք իֆրաթ մուխաթարալը սայըլմըշ ըտը : Պու ճիւմիլէ Պօնաբարթէ Սօրօնուհն ախլագը միւվէսվիս օլտուղուհա րանա վագըֆ օլտուղուհուտան պու խուսուսուհն ինֆաալ վէ ինքիասըր խաթըրնա միւճիպ օլմամասը իչիւն , Սօրօյա առէթա պիր էմր կէօնտէրմէյիպ , պեր վէճհը Թալթիֆ վիւքէլտտէն Վարնօյու մէմուրէն Թէրաֆընա իրսալ իլէտի : Սօրօ իպթիտատէ Վարնօյու իսթիագալ իլէ գապուլ խիւլպ , պու ճիւմ լէ պաշ գօնսիւլիւն էմրինէ իթանթ իթմէմէյէ տախի ճէսարէթ իտէ մէտիլինտէն պիր ֆըրգա ապքեր սյըրըպ Լը Թէրաֆլարընա կէօն տէրմէյէ րաղը օլտու : Սօրօնուհն էօթէտէն պերու Պօնաբարթէյէ էմիլիլթը քէամիլէսի օլմատըղընտան , պու վէճհիլէ ապքերինին պիր մըգտարընը էլինտէն ալմասընը էշէտտը իհթիաճտէն իսէ , գալպին տէն Պօնաբարթէնին հաստինէ համլ իթմիշ իտի : Վարնօ քէմալը տիրայէթլէ Սօրօյու իսկեաթ իտիւպ , Պօնաբարթէնին խալիսէթ վէ միւվէստէթինտէն էմին իլէտի , վէ օլ վէճհիլէ Լը տաղարընա կի տէճէք ապքեր պէյիւք օրտուտան Թէֆրիգ օլուհուտ : Սօրօ տիւշն մէն գարշըսընտա պուլուհուտուղուհուտան , պիր ֆըրգա ապքերին Թէֆրիգ օլուհուտուղուհու տիւշմէնէ պիլտիրմէմէք իւղըրէ , հէր Թապուր վէ հէր պէօլիւքտէն քիֆայէթի մըգտար ապքեր իխրաճ իտէրէք օն սէքիլ պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ պիր եէնի ֆըրգա Թէշքիլ իլէտի . վէ ճէնէրալ Լը գուրպ , քէնտի ինտինտէ օն պին ատամտան գըլ

մաթը օլտուղունտան սաղ վերմէյիպ , պու եէնի ֆրրգա մէշուր ճէ-
նէրալ Լօրժ գօմանտասընա վէրիլտի , վէ մայիսին օն պիրինտէն օն
իւշիւնէ գատար պու ֆրրգանըն Սէն Կօթար տաղլարընա օլան հա-
րէքէթինի Կարնօ միւշահէտէ իթտիքտէն սօղրա մէմնունէն Լարիսէ
վէ Պօնաբարթէնին նէզտինէ ալտէթ իյլէտի : Վէ Սօրօնուն մայեէ-
թինտէ ճէման եէթմիշ պէշ պին սաղ վէ իշէ եարար ապէր գալոր :

4° . Տէլտ մարէշալ Գրայ , Իւլմ պէլտէսինտէ ճէսիմ մէթանէթ
իշինտէ մահֆուղ իտի . զաթէն թոււնա նէհրինին Իւլմ եանի սօլ թէ-
լաֆը ուշուրում , վէ սաղ թէրաֆը տիւղ օլա օլտուղունտան , սաղ-
տան սօլա ապէր կէշմէք միւշքիլ իտի , Լսթրիալըլար իսէ Իւլմ գա-
լէսինէ , քէօվրիւլէրին սլաշընա վէ եիւքսէք թէփէլէրէ միւթէաու-
տիտ թապիալար վազ իաիւպ պու արաղիյէ , զայէթ իւլ զայէ մէթա-
նէթ վէրէրէք միւմթէնի իւլ հուսուլ իթմիշէր իտի : Սօրօ պու իւ-
թիշքեամաթը կէօրիւպ թէրէտուիւտ վէ թէշէվիշէ կիրիֆթար օլ-
տու . չիւնքի Իւլմ պէլտէսինին գարշըսընտա օրտու գուրուպ , պէյ-
հուտէ վագըթ գայպ իտէրէք պօշ պօշ օթուրմաղա մէճպուր օլա
ճագար :

Ճէնէրալ Կարա Սէն Սիր եիւքսէքտէ պիր մանասթըրտա իգա-
մէթ իթմէքտէ օլտուղունտան , գարշը գըլրտա Իւլմ պէլտէսինին խա-
րիճինտէ վէ սահրատա Լսթրիալըլարըն մէվգիլէրինի կէօրտիւքտէ
պիր զարսըր տէսթ իլէ պու օրտուլու նակէհան պասըպ ախղ իթմէյէ
գալգըշար , վէ էֆքեարընը սայըր ճէնէրալարա տախի իլհագ իթտիք-
տէ օնլար տախի պու զարսըր տէսթի գապիլի կէօրիւպ Սօրօտան
րուխսաթ իսթէաիլէր իսէ տէ , Սօրօ տէրինճէ տիւշիւնիւպ , մաաղ
Լըլահ պու թէրաֆտա պիր պօղլուն զուհուր իթտիյի հալտէ , հէմ
Իթալիա վէ հէմ Լլէմանեա ապէրինին բէրիշան օլաճաղընը , վէ օ
վագըթ Սրանա մէմալիքինին տախի մուխաթարատա պուլունաճա-
ղընը քէշֆ իտէրէք պու զարսըր տէսթէ ճէսարէթ իտէմէտի : Ընճագ
Իւլմիւն գարշըսընտա տա պէյհիւտէ վագըթ սարֆ իթմէյի տախի
թէճիլիլ իթմէյիպ , պէլտէյը մէգքիւրիւ թէրք , վէ Վ իէնա եօլունա
րէվան օլարագ Պալիէրատա Լսպուրի պէլտէսինի ֆէթհ , վէ Ի-
թալիա օրտուսունտան պիր խայըր խապէր ալընճայատաք օրատա ի-
գամէթ իթմէյի թաամիմ իյլէտի , պու սիւրէթտէ եա Լսթրիալը-
լար Իւլմտէ գալըր , վէ քէնաիսի Վ իէնայա սօղրու իլէրիլէր , վէ
եա տա Լսթրիալըլար արգատուն տիւշէր վէ Սօրօ տախի հանկը
մէվգիլի քէնտինէ ֆայտէլի կէօրիւր իսէ օրատա ճէնի իաիւպ , Գրա-
յըն ապէրինի պօզար մէմուլինտէ իտի : Իմտի մայիսին օն պէշինտէ
Սօրօ գօմանտա վէրիպ , մայեէթինտէ օլան Լլէմանեա օրաուսու
Լսպուրղ պէլտէսինէ սօղրու եօլա րէվան օլտու , Սօրօ պու հարէ-
քէթինի Գրայտան կիլլէմէք իւզըէ ճէնէրալ Սէնթ Սիւզան ֆրրգա-
սընը Իւլմիւն գարշըսընտա ինթիզարա պրրագմըշ ըտը , Սօրօնուն
պու թէրթիպի փէք պէյիւք պիր խաթա օլուպ , Սրանսըղ ապէրի-
նին մէթանէթինէ , ճէնէրալ Սէն Սիրին մուալէնէթի տախի իլալէ
օլունմասա , Սէնթ Սիւզան ֆրրգասընտան պիր նէֆէր գուրթուլա-

մայաճագտը : Չիւնքի Գրայ Սօրօնուն հարեքէթինտէն խապէրտար
օլուպ , պիր գօնապըգ եւէր այրըլտըղը կիպի օն պէշ պին աթըլ վէ եիր
մի պին փիատէ իլէ Սէնթ Սիւզան Փըրգասընըն իւզէրինէ տիւշտիւ
քի էմսալը նա մէշհուտ պիր սէպաթ վէ մէթանէթլէ աուրմ աուրմ
կէրի վէ օրմանլարա չէքիլիպ , Սէն Սիրին իմսաուր վէ կէճէնին իււ
թէ կէլմէսի իլէ պու մուխաթարատան գուրթուլապիլտի , էրթէսի
կիւնիւ Սօրօ քէնտիսի տախի կէլիպ պու իքի Փըրգայը տախի մայէ
թինէ ալարագ , պիւթիւն օրտու մայիսին 28 ինտէ Մասպուրը պէլ
տէսինէ վաու օլուպ օրատա սալիմէն արամ վէ իգամէթ իլէտի , վէ
Գրայ տախի իւլմտա տուրուպ , օրատան պիր եւէրէ գըմըլտանմատը :

Սօրօ Մասպուրըլտա , ապէրէ պիր էյամ արամ վէ իսթիրահէթ
վէրիպ Պօնաբարթէյէ տախի մուֆասալ թահրիրաթ կէօնտէրէրէք
Մէմանէա օրտուտու ահվալինէ քեամիլէն վապըֆ իլէտի :

5. Իօթէտէ Ղէնօլա թէրաֆընտա Մասթրիա պաշ գօմանտանը
Սէլաս , Պօնաբարթէնին իհթիաթ ապէրի իլէ Մը տաղլարընտան
Իիէմօնթէյէ էնէճէյինի պիր խայալաթ , վէ պէշհուտէ պիր թէհուտ
մագամընտա թուլթարագ , պու թէրաֆը գայտ իթմէյիպ , վէ ապէ
րինին քիւլիլթիլիսի իլէ հալա Ղէնօլայը սըգըլտըմագտա օլուպ ,
Սօնթէ Գրէթօ նամ միւթէնա մէվգիի տախի զապլթընա կէչըմիշ
իտի : Պրանսըղ ապէրինտէ իսէ աճըլգտան այագտա տուրաճագ հալ
վէ թագէթ գալմամըշ ըտը . պու ճիւմէ , ճէնէրալ Սուլթ վէ սայըր
իւմէրանըն իսթարը իւզըէ Սասէնա թէփէյը մէգքիւրիւն զապլթընա
գալգըլմայա մէճպուր օլտու : Մայիսին օն իւլիւնտէ Սասէնա թագ
ու թագէթի գալան քեաֆֆէի ապէր իլէ Ղէնօլատան չըգըպ մէգ
քիւր թէփէյէ տօղըու թէվէճճիւն իլէտի , իլք չաթըլտա զալէպէ
Պրանսըղարտա գալտըղը հալտէ պիր տէհէթիւ պօրա վէ ֆուր
թունա զուհուր իտէրէք իքի սաաթ սիւրիւպ Պրանսըղարը գուվ
վէթտէն տիւշիւրտիւ վէ Մասթրիալըլար իսէ մէյտանը հարպէ եէնիւ
տէն եէնիլէ ապէր ճէլպ իթմէքտէ օլտուլար : Պու ճէնիլէ պաշըճա
ճէնէրալ Սուլթ սէպէպ օլտուլընտան , նամուտու իգթիզասընտան
օլարագ իւլիւնճիւ լիվա իլէ Մասթրիալըլարըն իւզէրինէ պիր շիտ
տէթիւ հիւճիւմ իտիւպ , տաղըթմա տէրէճէսինէ կէլմիշքէն պիր
գուրըլուն կէլիպ վէ այաղընը բարալայրպ , պիչարէ ճէնէրալ աթտան
տիւշտիւ , վէ Մասթրիալըլար գոււմ կիպի եիւրիւյիւշ իթտիքտէ ,
Պրանսըղ ապէրի , եարալը ճէնէրալարընը ալըպ գաչըմայա պիլէ
վապըթ պուլլամատըլար , վէ օլ վէճհիլէ ճէնէրալ Սուլթ Մասթրիա
լըլարա եէսիր տիւշտիւ¹ :

¹ Սօնթէ Գրէթօ ճէնիլիտէն աղտէմ Մա
սէնա հագգընտա շու հիքէայէ նաղ օլունուր ,
Մասթրիա ճէնէրալը Օթթ , ճէնօլատա Մա
սէնանըն կէրէյի կիպի սըգըլտըղըն պիլիպ ,
տահա վիլատէ ճանընը եագմագ , իլիւն մայի
սին օնունտա Մասէնայա պիր եալէր եօլայրպ
Նիս թէրաֆընտա օրան Փրանսըղ ճէնէրալը
Սիւշէ պօղըլտու վէ ապէրի թար իւ Մար

օլտու . պու ֆիթուհաթ իլիւն թօփ աթըլա
ճագ գօրգմայալըն տէյի իսթիհլաքտարի խա
պէր կէօնտէրտի : Մասէնա պու լէվգի հաղմ
իտէմէյիպ , էրթէսի կիւնիւ ալէսապալա իքի
գօլտան եիւրիւյիւպ , Մասթրիալըլարն պիր ֆըր
գասընը միւնհէլմ վէ բէրիշան իթտիքտէն
սօղա , պին պէշ եիւլ եէսիրէրինի ալարագ
ճէնօլայա ալտէթ իլէտի , վէ Օթթա պիր

Պրանսըդ ապերի մէյեուս վէ միւքէտտեր Ղէնօվայա ավտէթ իթ տիլէր, պու ճիւմէ պերապերլէրինձէ Լ'սթրիա ետիրլէրի տախի օլտուղուստան, ահալի Ղէնօվա բերիշանիյէթլէրինէ բէք տէ վագըֆ օլամատը: Պու ճէնկ էսնասընտա Ղէնօվանըն իչինտէ աղիմ պիր իխթիլալ զուհուր իթմիշ իտի, պիւթիւն գարըլար այադլանըպ, չըն ղըրագ չալարագ վէ թահթալար վուրարագ, էքմէք, էքմէք, անըզ, պաղըրըլըրար ըտը, պունուն իւզէրինէ Սասէնա Ղէնօվայա գաբաւ նըպ ահալինին գարնընը տօյուրմագտան պաշգա պիր շէյէ պագմա տը: Պալատէ հիքեայէ օլունսուղու վէճիլէ, Ղէնօվա մուհասէրէ սի նիսանըն պէշինտէ պաշատըղընտան, Սասէնա իպթիտա օն պէշ կիւնիւք, պատէհուս պիր օն պէշ կիւնիւք տահա վէ նիհայէթ պէշ կիւնիւք տահա զախիրէյի պիլէ կիւճ իլէ պուլուպ, մայիսին օնուն տա էքմէք նէվինտէն պիր շէյ գալմամըլ ըտը մէմէքէթ տէրուին տէ, պիր աղ էթ օլտուղուստան, ապերէ վէ ահալիէ պիր նէվի օթ լուգ իլէ, էթ սույունա չօրպա տաղըլմայա պաշաւոր, ղէնկիլիլէր ալ թուն գուվլէթի իլէ պիրաղ եէյէճէք տահա պուլապիլիլիլէրինտէն, Սասէնա հէր ղէնկիլիլէ էօրֆէն պիր ֆուգարա իհալէ իլէտի, պիր գաշ կիւն սօղըա, նէ էթ, նէ էքմէք, նէ բագլա, նօհուտ գալըր ղընտան, մայիսին եիրմիսինէ գատար Լ'սթրիալըլար Ղէնօվա մուհա սէրէսինի թէքք իթմէղէր իսէ տէ Սասէնա պիւթիւն ապերի իլէ թէսիլմէ մէճպուր օլուպ, Սէլաս տախի օրայա մուհաֆաղա ապերի նասպ իտէրէք, քէնտիսի օթուզ պին իլէ Իիէմօնթէյէ կէլիպ Լը տաղարըն պօղաղարընը գաբայապիլէճէք իտի:

6. Պաշ գօնսիւ Գօնաբարթէ, պիր թէրաֆտան Բէնօ նէհրի քէ նարընտա օլան ֆիւթուհաթլարը, վէ տիկէր թէրաֆտան Սասէնա նըն ղարուրիլէթինի արոտ արտա խապէր ալտըգտա, արթըգ Լը տաղարընտան Իիէմօնթէյէ էնմէնին վագթը կէլիշ օլտուղուստա տէքք իտէրէք, մայիսին ալթըսընտա պաշ եավէրի Տիւրօգ վէ սըր քեաթիպիսի Պուրիէն իլէ¹ Բարիստէն եօլա չըգըպ իպթիտա Տիօ նա կէլտի, վէ օրատա օլան ապերի մուայեէնէ իթտիլուէն սօղըա Օվիչէրիտէ Լը տաղարընըն էթէյինտէ օլան յէնէվ վէ Լօղան մէմէքէթլէրինէ վիւրուտ իլէտի²:

Եավէր կէօնտէրիպ, տիւնքի թօփարըն գար չըլըզ վէրիլէճէք գօրգմայարըն տէտի: Վիւ ղէլ ինթիպալ:

¹ Գօնաբարթէ Ասթրիա ճէնէրալարընըն համագաթընը պիլիլինտէն, Լը տաղարըն տան գաֆիլտէն էնիպ Ասթրիա ապերինի արգատան վուրուպ, Բարէնի օթէրաֆարըն տա տարմատաղըն իտէճէյինտէն, օլ մէրթէպէ էմին իտի քի, Բարիստէն աղիմէթ իտէճէյի կիւնիւ իլէ ախշամտան պօլը պօյունա պիր խարթանըն իւզէրինէ եաթըպ, ապեր մէվիլ լէրինի քէշի իթմէտէ, գարըսընտա օլան սըր քեաթիպի Պուրիէնէ խարթայը կէօսթէրիպ: « Ըու պիշարէ Մէլաս ճէնօվատան կէրի տէօ

» նիւպ թօրինտան կէշէճէք, օնտան սօղըա » Ալէսանտրիա գալէսինէ չէքիլէճէք » պէն տէ Բօ նէհրինի կէշիպ, Բիաշէնցա եօլ » լարընտա, Սգրիվա օլալարընտա քէնտինէ » թէստաթի փտէճէյիմ, վէ շուրատա, շուրա » տա վուրաճաղըմ տէյիպ խարթանըն իւզէ » րինտէ Պուրիէնէ Սէն ճիւլէանօ վէ Մարէն » կօ օլալարընը կէօսթէյիմիշ տիր: Գօնաբարթէ » նին պու քէշի իլէրիւտէ թէմամի իլէ վու » գու պուլուպ ճիւմէյի միւթէհայիր իթմիշ » տիր:

² Գօնաբարթէ Բարիստէն եօլա չըգմալ տան էվիլ ումուրու տախիլիլիլէ միւթապիլգ խուսուպարտա, մուալին գօնսիլէրէ վէ վիւ

Պօնաբարթէ ասքերի լ'ը տաղարընա չըգարմազտան էվիէլ, միւս հէնտիս ճէնէրալը Սարէսգոյու պու թէրաֆլարա քէշֆէ կէօնտէր միշ¹, վէ ալտէթինտէ մուժալէյհին թագրերինի միւթալաա խտէրէք Սան Պէրնար տաղը պէլինտէն աշմայա գարար վէրմիշ խոի, քի սէպէպի պու տուր: լ'ը տաղարընըն կէչիտէրինին պիրի Սան Կօ թար պէլի տիր. անճագ լ'էմանէատան Սօրօնուէն Իթալիայա կէօն տէրէճէյի ֆրոգա պու պէլտէն կէչէճէք օլտուղունտան, ճէնի աֆէթի իլէ խարապ օլմուշ պու արազիտէ, պիր ֆրոգատան վէյատէ աու քէրին պարրնամայաճաղը աշիքէար խոի: Կէրիտէ գալըր, Սիմբլօն, Սէն Պէրնար, վէ Չէնիս տաղարընըն կէչիտէրի². Չէնիս եօլու էն գըսասար վէ տօղու թօրինօ պէլտէսինէ վասլ օլուր օլտուղունտան, պու եօլտան կիտիլէ Պօնաբարթէ, ասքերի իլէ պիրտէն պիրէ լ'սթրիա օրտուլարընըն օրթասընա տիւլէճէյինտէն, պու եօլտան սարֆը նազար օլունտու: Պուլնուէն մուղայիրի Սիմբլօն եօլու տալի զայէթ ուզագ վէ Սիլան թէրաֆլարընա չըգար օլտուղունտան, պուլնաա տալի պէցիւք ուլղունտուղուգ միւշահէտէ օլունուպ թէրք գըլըն տը: Սէն պէրնար եօլու³ իսէ Սիլանըն վէ թօրինօնուէն արասընա վէ Իվրէ պէլտէսինէ չըգար օլտուղունտան, լ'սթրիա ապէրինին արգասընը չէվիւմէյէ վէ խիւտ'էյի հարպլէյէ էլվէրիչի պուլնտան գըլսա եօլ օլմատըլընտան, պու եօլ ճիւմէսինտէն չէթին իսէ տէ բէք չօգ միւթալատան սօղրա պուլնա գարար վէրիլտի:

Պու ճիւմէլ լ'սթրիանըն տըգգաթընը պիր մահալէ ճէլպ իթմէ-

քէլայէ կէօնտէօն թալմաթար վէրիպ, էմ նիէթ վէ ասայիլի ամմէյի թէմին իլէմիշտի. վէ միւղաքէրաթ վէ գալանիլն մէճլիլէրին տէն քէնտիսինէ պաշգա պաշգա մալպաթալար թագրտիմ օլունուպ, զաֆէր վէ սուլ իլէ ալտէթինէ թէմէնի գըլընըլ ըտը: Պօնաբարթէ պու մալպաթալարա վէրտիլի ճէվապլէրտէ, լ'ը տաղարընտան Բիւմօմթէյէ էնէ ճէյինի սէթր խոիւպ, էալնիլը Տիթօնտա օլան ապէրին մուլէնէնտինէ կիտէյօր կիպի կէօն թէրմիշ խոի. վէ պու ճէվապ Սօնիթէօր զազէթասընա տալի տէրճ օլունարագ, պուլնուէն իլէ պիւթիւն Եւրօրա պըտանըպ, Պօնաբարթէնին սահիհ մանօլըասընը քէշֆ խտէմէտի: Գանպատէրէս գօնսիւլ, միւլքիլէ մէճլիլինէ էանի վազթըն հիւքիւմէթինէ ըէիս նասալ օլունտու: Լըպլէօն գօնսիւլ, ումուրու մալիլէնին խալիսինէ մեմուր թոյէին օլունտու:

« Գալի տուրուն, տէտի Պօնաբարթէ պուլնալըն իթիլինէ տէ. վէ պիր զայլէ զու հուր իթիլի վազթըն շաշըլմայըն. Ելլըրըն ըրմ կիպի կէլպ, հիւքիւմէթէ գարըն էլ ո գալտըրան իթիլիլ կիւրուհինի խիւրտ իւ ո խաշը վէ մահլ խտէրիմ »:

Վէ գարտալարը, ճիւմէտէն վէյատէ վէ մէնիսաթը մալսուսէլէրինտէն տօլայը քէն տիսինէ սասագաթէ մէճպուր օլաճալարըն

տան, ճիւգէի վէ քիւլի հէր վուգուաթը քէնտիլինէ խալիլէ վէրմէլէրինի, վէ քէնտի սինին Բարիսէ ալտէթ իթմէսինի էլլէմ կէօր տիւքէրի անտէ քէնտինէ սէրիան թալմար չը գարմալարըն անլէրէ տալի էքիտէն թէնպիհ իլէտի:

¹ Ճէնէրալ Սարէսգօ Սէն Պէրնար քէշֆինտէն ալտէթ իթտիլտէ, Պօնաբարթէ եօլար նասըլ տէյի սիլալ իթտի իսէ, վէք միւշֆիլ տիր տէտի Սարէսգօ: Սիւշքիլ մի, միւմ քինսիլ մի տէյի սիլալ իթտի Պօնաբարթէ. վէ միւշքիլ տէյի ճէվապ վէրիլտիլտէ, էօյէ իսէ արշ իլէրի տէտի Պօնաբարթէ:

² Օ վազթըլար պու տաղարտա շիմիքի կիպի ճատտէլէր օլմայլո, պիւթիւն ուլուրում, տար վէ գայալըգ, թէհլիքէլ վէ մու խաթարալը, վէ աթ վէ արապա կէչէմէլ իլլէրտէն իպարէթ խոի:

³ Սէն Պէրնար պէլինին տէնիլտէն էիւք սէքիլի, օն պին պէշ էիւլ գատէմ տիր. Սէն Կօթար օն իթի պին. ճէպլէ Չէնիս օն պիր պին. վէ քիւլիլք Սէն Պէրնար տօղուլ պին գատէմ տէնիլտէն էիւքսէք տիրէր: Պուլնալըն նէ գատար էիւքսէք օլտուղու գըլաս իլէ ալնալըլմագ մալթուլ օլունուր իսէ, Պրուսատալի Բէշիշ տաղը պու հիսապլէ տէօրթ պին գատէմ էիւքսէքլիլտէն աշաղը տըր:

մէք իւզըն , Պօնաբարթէ իւչ տէօրթ գօլտան Բիէմօնթէյէ էնմէյի
թէնսիս իյէտի : Պէջիւք Սէն Պէրնար տաղընըն ալթ եանընտա պիր
տէ պիր քիւչիւք Սէն Պէրնար տաղը վար . Պօնաբարթէ ճէնէրալ
Շապրանը ալթը պին ապէր իլէ պու թէրաֆա , վէ ճէնէրալ թիւ-
րօյու տէօրթ պին ապէր իլէ Չէնիս եօլունա կէօնտէրտի . շէջլէ քի
պէջիւք օրտու Սէն Պէրնարտան Բիէմօնթէ սահրալարընա էնտիս
հալտէ , Սէն Կօթար , քիւչիւք Սէն Պէրնար վէ Չէնիս նաման իւչ
գօլտան տախի Դրանսըղ ապէրի գուհուր իտիւպ , ճիւմլէսի Իվլէ
պէլտէսի փիչկեհանընտա պիրի պիրինէ պիրլէշէճէքլէր , վէ ճէման
ալթմըշ պէշ պին նէֆէրէ պալիղ օլաճապարը ըտը :

Եօլարա պու վէճհիլէ գարար վէրիլտիքտէն սօղրա , Պօնաբարթէ
ապէրին կէչիտինէ տախի շու թէրթիպի վէրիպ , իճրասընը , ճէնէ-
րալ Սարէսգօ , Սարմօն , վէ Գասէնտիին տիրայէթինէ իհալէ իյէ-
տի : Իպթիտա Լլը տաղարընըն Օվիչէրի թէրաֆընա մայիլ օլան է-
թէյինտէ քեային Վ իլնէօվ շէհրինէ , քիւլլիլէթիւ փէքսիմէթ վէ
ղախիլէ կէօնտէրիլպ ագճէ գուվիլէթի իլէ Լլը տաղարընտա օլան
քեաֆֆէի կիւճիւ գուվիլէթի քէջլէլէր , վէ կէօշ արապալարը վէ
գաթըրլարը պու մահալէ ճէրպ օլունուպ պու էշէա Սէն Պէրնար
Պէլինին այաղընա գատար նապլ օլունտու : Վյուլն վէ սըղըր սիւ-
րիւլէրի , թօփլար , վէ ճէպիսանէ սանտըգլարը տախի պու վէճհիլէ
մահալը մէզպուրէ նապլ օլունտուլար , պիր պէօլիւք թէրսանէ առէ-
լէսի պու մահալտէ հաղըր օլուպ , թօփլարը գուլտապարընտան , վէ
արապալարը թէքէրլէքլէրինտէն սէքիւպ գաթըրլարա եիւքլէթմէք
իւզըն բարչալայըպ նիւմէրօլար վաղ իյէտիլէր , վէ ասըլ թուճ թօփ-
լար իչիւն տախի թէքէրլէքլէ գըղապար հաղըրլատըլար : Կէրի գալան
պիւթիւն միհիմմաթ իչին , գաթըր տէնկի օլաճապ հատսըղ հիսապ-
սըղ սանտըգլար եաբըլտը : Տիկէր պիր պէօլիւկ ամէլէ տաղըն Բիէ-
մօնթէ թէրաֆընա վէ Սէն Բէմի գարիլէսինէ կէչիպ արապալար վէ
թօփլար արտ արտա վապլ օլտուգճա եէրլի եէրինէ թագաճապար
ըտը :

Քէզալիք տաղտան էնտիքտէն սօղրա , քէրէսթէ քէսիպ քէօփրիւ-
հաղըրլամագ իւզըն պիր ալայ տա քէօփրիւճիւ ապէրի թէրթիպ օ-
լունմուշ , վէ տաղըն հէմ պու թէրաֆընտա հէմ էօթէ թէրաֆընտա
մուվագգաթ խասթախանէլէր տախի թանգիմ գըլընմըշ ըտը : Սէն
Պէրնար տաղընտա պէջիւք պիր մանասթըր օլուպ , պուրատա թէ-
մէքքիւն իտէն էհլը սէվապ րահիպլէրին , կէլէն կէչէն , վէ գար ալ-
թընտա գալան , վէ թիլիլէ թուլթուլան եօլճուլարը գայըրմագ իւզ-
րէ սայիմա սըճապ վէ կէնիշ գօփուլլարը հաղըր պուլունուրուտու ,
Պօնաբարթէ պու րահիպլէրէ քիւլլիլէթիւ ագճէ կէօնտէրիպ , վաֆիր
էթ , էքմէք , շարապ վէ րագը հաղըրլաթմըշ ըտը :

Պօնաբարթէ պու թէրթիպալթտէն սօղրա ապէրի մուլայէնէ ի-
տիւպ , վէ սիւահ վէ էլլիսէ վէ միհիմմաթ նօգսանլարընը թէմամ
իթաիքտէն սօղրա հարէքէթէ գօմանտա վէրտի :

Դ. Սայիսին 15ինտէ ճէնէրալ ան գօմանտասընտա օլան ալթը

ալայտան միւրէթթէս չարիսա գօլու եարը կէճէին տաղը չըգմայա պաշատը¹ : Սէն Պէրնար մանասթըրընա չըգմապ թամ սէքիզ սաա թա միւհթաճ օլուս, էօթէ թէրաֆտան աշաղը էնիս Սէն Րէմի գարիէսինէ տախի վասլ օլմագ իքի սաաթա միւհթաճ ըտը : Աքէր պիր գաչ կիւնլիւք բէքսիմէթ վէ վաֆիր խարթուճ իլէ եիւքիւ իւ քէն, իթալիստա օլան էսքի ֆիթուհաթլարը վէ զէնկինլիքլէրինի խաթըրա կէթիրէրէք թէհլիքէլի ուշուրումլարը թիւքիւլէր չաղը ըարագ իմրար իտէրլէր իտի : Փիատէլէրին իշի աթլըլարտան գօլսյ ըտը . չիւնքի աթլըլար աթտան էնիս հայվանլարը եհտէյէ ալմայա միւհթաճ օլմուշար ըտը, քի էնիշէր զայէթ թէհլիքէլի օլուս խայ լըճա հայվան ուշուրումլարտան եուվարլանրս կիրտապլարա տիւշ տիւլէր : Վուշուգ վագթը աքէր Սէն Պէրնար մանասթըրընա վասլ օլուս, Պօնաբարթէնին կիլլի թէրթիպի իւղըէ քէնտիլէրինէ պօլ շարաս, վէ բէնիթի էքմէք հաղըրլանտըղընը, նէֆէրլէր պիրտէն պիրէ կէօրտիւքլէնին իֆրաթ մէսրուր վէ խէնտան օլուս, էֆլէճ չաղըրլմա յա պաշատըլար : Սանասթըրտա պիրաղ բահէթ վէ արամ իթաիք տէն սօղրա, պիլա քէտէր տաղտան աշաղը էնիս Սէն Րէմի գարիէսինէ վասլ օլտուլար . վէ Սան, արգաստան կէլէճէք ֆըրգալարա եէր հաղըրլմագլա մէշղուլ օլտու :

Պօնաբարթէնին թէրթիպի իւղըէ հէր կիւն պիր ֆըրգա աքէր կէլէճէք իտի . վէ պու խուսուս պիր գաչ կիւնէ միւհթաճ օլտու զուկտան, օ արաղգ օրտու աղըրլըղընըն նագլինէ տախի տէվամ օլ լունտու : Սիհիմմաթ վէ մէքիւլաթ վէ տայըր թագսիմի միւմքին օլ լան էշէայը, ագճէ գուվլէթի իլէ քէօլիւլէր գուվլէթի գաթըրլարը իլէ էօթէ թէրաֆա նագլ իլէտիլէր : Աղըր թօփ թագըմը կէրիտէ գալտը . պուկլարըն գուկտագ վէ արապլարը տախի օլ վէճհիլէ բարչա բարչա նագլ օլունուս, ասըլ թօփլարըն բարչալանմասը միւմ քին օլմատըղընտան, խուսուսիլէ օն իքի չաղլնտա օլան պաթալ թօփլար վէ ուսլուղլարըն նագլինտէ պէօլիւք կիւնլիւք հասըլ օլ տու . թէքէրլէքլի գըզագլար պիր իլէ եարամատը, իմտի պաշգա պիր եօլ տիւշիւնիւս, թօփլարըն պօլունա կէօրէ գալըն չամ աղաճլարը քէտտիլէր, վէ օրթատան իքիլէ եարըս վէ իլէքլինի օլուս, մահֆա զա մագամընտա թօփլարը իլէքլինէ կէօմիւս պիրի պիրինէ գաբատըլ լար, վէ պու վէճհիլէ թօփլարը զէտէլէնմէքտէն էսիրկէյիս, էօնլէքլինէ գաթըրլար թագարագ, կիւն իլէ պիր գաչ թօփ տաղըն թէփէսինէ չըգարասիլտիլէր :

Աքին տահա կիւնլիւս պու թօփլարը տաղտան աշաղըյա էնտիր մէք իտի, չիւնքի թօփլարըն ուշուրումլարտան կիրտապլարա եուվար

¹ Թէփէսի գար իլէ տօլու օլան տաղըր տա, խուսուսի իլէ կիւնէլին սըճաղը թէյիթ իթտիի վագթ, գար բարչալարը եիւքսէք տէն գօրուս վէ եուվարլանրս, էսնայը բահ տէ կիթտիքճէ ճէսամէթ քէսս իտէրէք եօլ լարը գաբատըր, եօլու վէ քէրվանլար պաս տըրտըրը, չայարա տիւշիւս եօլարըն գա

բատըր, վէ պաղը պիւթին պիր քէօլիւս պիլէ պաստըրտըրը մէշուտ տուր : Անասթըրտա պուտա փիւրիտ տէրլէր, վէ ֆարսիտէ տախի քէֆըր քէրֆ թէսիլէ օլունուր : Աքէրլին կէճէ գարանլըղընտա եօլա չըգմասը պու գաղա տան պէրի օլմագ իշիւն իտի :

լանմամասը ինսան էլի վէ գուվվէթինէ միւհթաճ օրուպ, էօթէտէ գաթրըլար պու սրգլէթէ տայանամայըպ պիրէր պիրէր թէլէֆ օլմայա վէ գաթրըճըլար տախի սալուշուպ գաշմայա պաշլամըլար ըտը, պուշլարըն եէնիտէն թէտարիքի միւմքին օլմատըղընտան ագճէ գուվէ վէթի իլէ թօփլարը քէյլիւլէրէ սիւրիւթմէյէ գարար վէրիլտի : Տաղըն պիր թէրաֆընտան օ պիր թէրաֆընա պիր թօփ աշըրմայա, պին ֆրրանգ վէրիլիպ, պէհէրինի անճագ եիւղ քէյլիւլ չէքէրէք պու վէճհիլէ տախի պիր գաշ թօփ աշըրտըգտան սօղըա քէյլիւլէր պաղը սընը տախի եօլտա պըրագըպ սափուշուլար, վէ նէ զօր նէ տէ ագճէ իլէ պիր տահա թօփլանմատըլար : () վագըթ ապէր մէճպուր օլա տու քէնտի թօփլարընը քէնտիլէրի սիւրիւթլէմէյէ : Պէյլէ ապէրտէն նէ մէմուլ օլամաղ, ճէնէրալար ալթուլն վատ իթմիշ իքէն հիշ պիրի գապուլ իթմէտի, վէ վաճիպէյի զիմմէթ վէ նամուսուլմուլտուր տէյէրէք հէր ալայտան կիւճիւ գուվվէթիւ եիւղէր նէֆէր այրըլպ, եօլտա գալան թօփլարը պուշլար սիւրիւթլէյէ պաշլատըլար, էն զօր, վէ տիք պայըր եէրլէրտէ պէր վէճհը թէշվիգ մուղիգալար չալընըրտը, վէ պու վէճհիլէ տաղըն թէփէսինէ վասլ օլընտուգտա, մաւ նատթըտա պօլ շարապ վէ գահվալթը իլէ մէսրուր օլարագ տաղը էնէրլէր իտի : Վէք չօգ պէօլիւթլէր վագթը իլէ մանատթըրա վասլ օլամատըղարընտան, թօփլարընը եօլտա պըրաղաճագ եէրտէ գար իւլ գէրլէրիտէ կէճէլէտիլէր, վէ Շանպարապ վէ Սօնիէ ֆրրգալարը պիւթիւն թօփլարընը պու վէճհիլէ քէնտիլէրի չըգարտըլար : Սայիսին 16, 17, 18, 19 վէ 20 ինճի կիւնիւ պիւթիւն ֆրրգալար, մէյա քիւլաթ, միհիմմաթ, վէ թօփ թագըմլարը իլէ տրտ արտա տաղը կէշտիլէր : Վէ ճէնէրալ Պօնաբարթէ տաղըն պէրի թէրաֆընտա տուրուպ, միւհիմմաթը կէօղիւ էօնիւնտէ եիւթլէթիր, վէ ճէնէրալ Պէրթիէ էօթէ թէրաֆընտա տուրուպ եիւթլէրի աշաղը ալտըրթըր ըտը :

8. Պէյլիւք օրտու պու վէճհիլէ Սէն Պէրնար պէլինի կէշմէքտէ օլտուղը հալտէ, ճէնէրալ Սան գօմանտասընտա օլան էօն գօլ, Պօնաբարթէնին էմրի իւղըն աշաղը էնիպ վէ տաղըն տէրէ պօղաղը աղղընը թուլթուպ, տիւշմէնտէն սալիմ իթմէք իւղըն այըն օն եէտիսինտէ աշաղը տօղրու եօլա ըէվան օլտու, վէ էանայը ըահտէ Սօսթ վէ Շալթիլէօն գասապալարընը զապթ իլէտի, վէ պիր աղ տահա իլէրիլէտիքտէ էօնիւնէ Պարտ գալէսի չըգտըղընտան ապէրին հարէքէթի մէքս օլընտու :

Սէն Պէրնար պէլինտէն էնիլտիի կիպի, պիր պէյլիւք տէրէ գուհուր իտիւպ Տօրա Պալթէա նամ չայ պու տէրէնին օրթասընտան կէշէր, վէ Սօսթ, վէ Շալթիլէօն գասապալարը տախի պու նէհրին քէնարլարընտա տըր . իլէրի կիթտիքճէ պու տէրէ վէ եօլ տախի պաղը տաղըն էթէյինտէն վէ պաղը չայըն քէնարընտան կէշէրէք կիթտիքճէ տարալըրլար, վէ Պարտ գասապալարնա կէլտիքտէ զալիպա տաղըրտան գէլլէլէ իլէ եուվարլանմըշ պիր ճէսիմ գայա, տէրէ պօղաղընըն օրթասընա տիւշիւպ պիւթիւն պիւթիւնէ աղղը գաբաթմըշ տըր,

մէջքիւր Տօրա Պալմէա չայր պու գայաննն պիր Թէրաֆրնտան, վէ Պարտ եօլու օ պիր Թէրաֆրնտան կէչէր, վէ եօլուն իբի Թէրաֆրնտա օլան խանէլէրէ Պարտ գասապասը տէնմիշ տիր:

Պու գայաննն Թա Թէփէսինաէ պիր գալէ օլուպ մէթին պիր շէյ տէյիլ իսէ տէ, պուլունտուղու մահալէ նագարէն, ալընմասը մուհալ գապիլինտէն իտի, պու գալէ Թէքմիլ տայրէ իւզէրինէ հէր Թէրաֆա Թօփ աթապիլիպ, Պարտ ճատտէսինին իբի Թէրաֆր տաիի աջըրը գաւ բանըր աոմա քէօփրիւլէր իլէ մուհաֆաղա գըլընմըշըտը: Նէնէրալ ան հիչ պիր միւմանաաթլէ տիւշմանա արգա չէվիլիր աոմա օլմատըղընտան, Պարտա պիր իբի պէօլիւք Վրնատիյէ կէօնտէրիպ, պունլար աոմա քէօփրիւլէրի աչաղը ալըպ իչէրի կիրաիլէր, գալէտէն պիր էյամ եաղմուր կիպի կիւլէ վէ սալգըմ աթըլըրգտան սօղըա մէմլէքէթին խարապ օլտուղու կէօրիւլտիւքտէ մէքս օլունտու վէ անըն ֆրոգասը տըշարտա պէքլէմէքտէ օլուպ, պէօլէ պիր տէհչէթլիւ աթէշ արասընտան ճէնկ միւհիմմաթը կէչիւմէսի միւմքին օլմաաըղընտան քէյֆիյէթ ճէնէրալ Պէրթիյէյէ խապէր վէրիլտի: Պէրթիյէ պիզըաթ գօշուպ վէ կէլիպ գալէյի կէօրտիւքտէ, պու մէմուլին զայրը մումանաաթտան տօլայը սէպաթընա ֆիւթուր կէլմէյէ պաշատը: Սիւհէնտիս ճէնէրալը Սարէսգօ տաիի չաղըրըպ, գալէյի քէշֆ իթտիքտէն սօղըա ալընմաղ օլտուղունու օ տաիի իլամ իթտի. պու ճիւմլէ ապէր ֆէվք էլ առէ ճահտ իւ իգտամ իլէ, գալէնին գարշըպընտաքի Ղլպարէտօ պայըրընա տէօրթ բարէ Թօփ չըգարըպ, գալէյի տէօյմէյէ պաշատըլար. մուհաֆաղա ապէրի պիր էյամ չաղըրտըգտան սօղըա, ագը պաշընա կէլիպ Սրանսըղ Թօփլարը իւզէրինէ աթէշ իաէրէք պիրինի գունտաղընտան ֆըրլաթտըլար իսէ, պունտուն իւզէրինէ Թէքրար գալէնին ալընմայաճաղընա հիւքմ օլունուպ, պիր տէ պիր Ղլպարէտօ տաղընըն քէշֆինէ միւհէնտիպէր կէօնտէրիլտի, վէ պու տաղտան, իիէմօնթէնին պէօյիւք ճատտէսինէ պիր իղ պուլունտու իսէ տէ զայէթ տար վէ ուչուրում օլտուղունտան, Սէն Պէրնար տաղընը կէչմէքտէն միւշքիլ օլաճապտը: Պու գատար միւհիմմաթը էվլէլէրի կիպի բարչա բարչա Թաշմայա, նէ հայվան գալմըշըտը նէ ինսան. Թօփլարըն վէ արապալարըն տաիի Թէքրար սէօքիւլիւպ Թագըմաղա Թէհամմիւլիւ օլմայրպ պիւթիւն պիւթիւնէ իւ շէ եարամաղ օլաճապարըտը: Իմտի Պէրթիէ օրտունուն իլէրիլէմէսինտէն իւմիտինի գաթ իտիւպ, կէրի տէօնիւլէճէք մէմուլ իտէր իտի, վէ օլ վէճհիլէ ապէր վէ միւհիմմաթըն զիտտէ իլէրիլէմէմէսի իչիւն արտ արտա տաղտան էնմէքտէ օլան ֆրոգալարը մէքս իտիւպ, Պօնարարթէյէ տաիի շիթապ իլէ Թաթարլար չըգարտը, վէ պու մումանաաթըն հափատիսի ապէրէ եաէրլտըգտա, արտ գօլա ֆիւթուր վէ կէվէքլէք կէլմէյէ պաշատը:

9°. Պօնարարթէ պու մումանաաթտան խապէրտար օլտուգտա իպթիտատէ պիր աղ էնտիչէյէ կիրիֆթար օլտու իսէ տէ, սէպաթընա աալա ֆիւթուր կէթիրմէյիպ, պու գալէ ալընմաղ իսէ, արգապընտան տօլաշըրը, վէ Թօփլար կէչմէզ իսէ, ապէրին շէճաէթի իլէ

Լսութիւնը լարուան սահրատա օրաճագ ճէնկլէրտէ ալընըր մէմուլի ի լէ Պէրթիլէյէ եէնիտէն թալիմաթ կէօնտէրիպ, կէրիտէ գալան աու քէրին իլէրիլէմէսինէ գօմանտա վէրտի: Պօնաբարթէնին զիւ'միւնճէ Պարտ գալէսի պիր մուամանաաթ սայլմայըպ, իլլա պուռնտան իլէրիւ տէ Իվրէ շէհրինին պօղազընը Լսութիւնը լար թուլթուղու հալ տէ, յրանսըզ ապէրի իչ տէրէտէ թըպալը գալաճազընը տահա զիյա տէ էնտիշէ խտէրտի: Իմտի ճէնէրալ Լանա էմր կէօնտէրիպ Իվրէ պօղազընը թուլթմասընա պէճիտ թալիմաթլար կէօնտէրտի, վէ Սէն Լյօթար թէրաֆընտան կէլէճէք ճէնէրալ Սօնսէյ ֆըրգասընա, վէ տիկէր ճէնէրալ Շապրան ֆըրգասընա տախի խապէր կէօնտէրիպ տօղ րու Պարտ գալէսի էօնիւնէ էնմէլէրինի թէնպիհ խլէտի: Վէ քէնտի սի տախի հազըրըզ կէօրիւպ մայիսին էիրմինճի կիւնիւ Սէն Պէրնադ տազընը, պաշ էավէր Տիւրօզ, վէ պաշ քէաթիպի Պուրիէն իլէ չըգ մաղա պաշատը: Եօլա չըգմազտան Նիս վէ Վար թէրաֆլարընտան էանի յրանսանըն Իիէմօնթէ հուտուտինտէն խապէրլէր կէլիպ, մայիսին օն տէօրտիւնտէ յիլտ մարէշալ Սէլասըն հէնիւլ Նիստէ օլ տուղուհա վաֆըֆ օլտու, վէ ալթըր կիւն զարֆընտա Սէլասըն Նիս

Ի Բէմէրտէ Պօնաբարթէնին Ալլա տաղա րընը կէլմէսի, էքսէրիա պիր աթէշի աթ իւ զէրինէ պինմիշ օլտազ թաալլի օլուհուշ տուր, լաքին աղը սաշիհի շու վէճիլէ տիր: Արգասընտա, հէր սայիմ գուլանսըղը միսգօ հարվանի իլէ, պիր գաթըրա պինիպ, էօնիւն տէն տախի պիր քէօլլէ գալուգալուգ խտէր խաի: Զիշնի Իթալիա ճէնկի իլէ մէշուլ օլ տուղու հալտէ, ուշուրու վէ մուլթաթարալը մահալլէրին նազարը իլէ էյլէնիպ, վէ էալընը քէօլլէ էէրլէրտէ հարալ թէտապիրի թէֆէք քիւրլէրինտէն գուրթուրուպ, պիր էյամ թէ նէֆթիւս խտէպիլիթտի: Եօլար ապէր զապը թանը իլէ տօլու օլտուղուտան հէր պիրինէ թէտապիրի իթալիթտէ, պիրէր շէյ սիվալ խուլպ ապէրին աշվալինէ վագըֆ օլուրտու: պազէն էյլէնճէ իշիւն գաթըրըն էուլարընը թուլթան քէօլլէ իլէ ահապալըզա էաթըպ, պաշընտան կէլէն կէլէն սըգլէթ, զահմէթ վէ մէսէրլէթի նազլ իթտիրիպ, իշի կիւճիւ օլմայան պիր էօլճու կիպի տըրգաթըն տիլնէր իտի: Պու սաֆտէրուհ քէօլլէ պիր կէնճ տէլի գանը օ լուպ, կէօթիւրտիլիւ աւտմըն քիմ օլտուղու նու պիլմէյէրէք, քէնտի ֆուգարալըզընը, պա խուտուս վարիէթի օլմաաղընտան, քէօլլէն տէ ալաֆա իթտիլի պիր գըլը պլամաաղընը ճիլէրի էանարազ թէքլէֆսիլճէ Պօնաբարթէնէ նազլ իլէտի: Պօնաբարթէ պալէն պուհու տիլնէրէք, պալէն կէլէն կէլէն էօլճուլարը լագըրալա թուլթարազ, Մանասթըրա վալ օլուպ, ֆալիլէթիւ լահիպլէրտէն քէմալը թաազլմ վէ ինթիրամ իլէ գալուլ օլուհուտու:

Գաթըրտան էնէր էնմէպ, գուրշուհ գա լէմ իլէ պիր բուսուլա էազըպ, տաղըն աշա

զըրնտա գալան օրտու նազըրնա թէսլմ իթ մէք իւլլէ էքիտէն թէնպիհ խտէրէք քէօլլէ նիւն էլինէ վէրտի: Բէօլլէ ախալար Սէն Բիլէր քէօլլէնէ վալ օլտուգտա, օ վալըթ նէ վաթը մուազզամա թիֆապէթ իթմիշ օլ տուղուհա ֆէհմ խտէպիլիթ: Պօնաբարթէն էազըրը բուսուլա իլէ քէնտիլինէ պիր թար լա, պիր էվ վէ վաֆիթէն տիլիւն խարճըզ աթիլէ վէրիպ, պիր ան էվիլէ մուրատընա էր մէսինի թէնպիհ իթմիշ խաի:

Պու քէօլլէ պիլլմ կիւնիւմիւզտէ միւ սին վէ ինթիար օլտազ, վէ ճիհանիլիթի զէ մանըն քէնտիլինէ պաղըշատըզ խանէ վէ թօփ լազ քէօշէսինտէ վէֆաթ իթտի, տէր Սիւ սիւ թիլի:

Պէօլլէ պիր ալիմ զայլէ վէ էնտիշէ ալու սընտա Պօնաբարթէնին պու ֆէվզ էլ ատէ քէրէմի իֆրաթ տըրգաթա շայտան տըր: Պիր էլի իլէ տէվէթլէր վէ մէմալքէրլինի էը գըլպ խարապ խտէն պիր ֆաթիհին օ պիր էլի իլէ պիր գուլպէ շէնէթմէսի, շէօլլէ պիր ազըլ թիւզիկարը իլէ էամիշ պիր քէյֆիլէթ տա խի օլմուշ օլա, էլինէ հիւքիւմաարանը մուազ զամայէ խարէթ օլմազ իւլլէ թէվարիլինէ գայտ օլմայա շայտան տըր, ոնճազ պու ֆիլի վէ պու հարէքէթլէրտէ, պաշգա պիր էարալ տախի միւշահէտէ օլուհուր: Ինսանըն բուհի, պէօ յիւք պիր մագոէտէ մէլ իւ հալէս իթտիլի հալտէ, տայիմա խապրէթէ մայիլ օլուպ, շապ թաալտան նիալլէնա օլտուղու լութֆու մազ հարիլէթէ պիր իթիհգազ բէտա իթմէք է մէլի իլէ քէնտիլի տախի օ լութֆ ու խալա թէ մէյեալ օլուր:

տէն ի վրէյէ կէլէճէյի մէմուլ օլմատըղընտան Պօնաբարթէ պու եիւզ տէն միւսթէրի՛ն օլտու . վէ մանասթըրա վասլ օլուպ , պիր աղ արամ վէ բահէթ իտէրէք , բահիպլէրէ թէշէքքիւր իաիւպ , քիւլլիյէթլիւ աթիյէ տախի պրրագտըղտան սօղրա , օրալարըն ուսուլի իւզըն գըզագլա գայարագ տաղտան աշաղա էնտի , վէ սալիմէն տաղըն էթէյիստէ օլան գարիյէյէ մուվասէլէթ իյլէտի . էրթէսի կիւնիւ (Օսթ տէրէսիի կէչիպ Պարտ գալէսինէ վասլ օլտուգտա , գալէյը մէզքիւրիւրէյ էլ այն կէօրիւպ , ալընամայաճաղընը քէշֆ իյլէտի , իմսի պին պէշ եիւզ ապէր իլէ (Լլպարէսօ իզինի միւմքին մէրթէպէ , վէ աճէլէթէն թամիր իթտիրիւպ , պիւթիւն օրտույու վէ աթլարը պիրէր պիրէր գալէնին իւսթ թէրաֆընտան կէչիրիպ օվայա էնտիրտի . Պարտ գալէսինին գօմանտանը օրտունուէն կէօղիւ էօնիւնտէն կէչտիլիւնի վէ պիր շէյ իտէմէտիլինի կէօրտիւքտէ , եանար թուլուշուր վէ իքի թէրաֆա չարբընըր ըտը : Պատէհու (Իէլտ մարէշալ Սէլասա թաւ թար չըգարըպ , պիւթիւն (Դրանսըղ օրտուսուէնուէն կէչտիլինի խապէր վէրտի , անճագ պիր թօի կէչիւրէմէտիլքէրինի տախի իշար իտիւպ , Պարտ գալէսի տուրտուգճա (Դրանսըղլարըն էն քիւլլէթ թօփու պիլէ կէչիւրէմէյէճէքլէրինի տախի քէլլէսի իւզէրինէ թահիւտ իյլէտի :

10°. Պու էսնատէ թօիճուլար իֆրաթ մուխաթարալը պիր թէճւրիւպէյէ էլ վուրմուշար ըտը : Պունլար կէճէլէյին աթլարը թօփլաւրա թագըպ , գալէնին կիւլլէլէրինի տիյնէմէյէրէք տէօրթ նալ Պարտ գասապասընըն օրթասընտան կէչիպ օվայա էնէճէքլէր իտի . տիւլմէն նէօպէթճիլէրի արապալարընըն շամաթասընտան օյանլպ , հէր թէրաֆա չանագ մահիթապլարը աթարագ օրթալըղը կիւնտիւղէ չէվիւրտի , վէ տօլլու կիսի կիւլլէյի պաս իթմէյէ պաշտուր , իլք թօիուէն պաշնտա օլլան օն իւլ թօփճուէնուէն եէտիսի եա եարալանմըշ եա տա էօլմիւլլիւտիւ . էն շէճաէթլիւ ապէր տախի պու գըլթալա տայանամայաճաղընտան թօփլարը կէրի չէվիւրիպ , պաշգա պիր ուսթալըգ տիւլլէնտիւլլէր քի եինէ մուխաթարատան խալի տէյիլ իտի :

Պիւթիւն Պարտ եօլունա կէճէլէյին սաման վէ կիւպրէ տէօշէյիպ թօփլարը , վէ սայըր սէս չըգարաճագ տէմիրլէրի . խալգալարը , վէ գէնճիրլէրի իւսթիւքիւ իլէ պէսլէտիլէր , վէ թէքէրլէքլէրէ սաման սարըպ , վէ աթլարը չըգարըպ , էն եիսիտ վէ գուլլէթլիւ թօփճուլար արապալարը սէսսիղճէ չէքմէյէ պաշտուրլար , վէ պու վէճհիլէ ճիւմլէսի պիսսէլամէ օվայա էնիպ մուխաթարատան խէլաս օլտուլար , ֆագաթ գալէտէն պէր վէճհը իհիթիաթ արա սըրա թօի աթըրըղընտան թօփճուլարտան պիր գաշ նէֆէր թէլէֆ օլտու :

Պօնաբարթէ Պարտ գալէսինի (Իէն Պէրնար պէլիստէն զիասէ մուխաթարալը սոյտըղընտան , պու մուվաֆֆագիյէթի տուլլուգտա , գալպի սուրուրու աղիմէ իլէ մալամուլ օլտու :

11°. Պու էսնատէ ճէնէրալ] ան չարխա ապէրի իլէ իլէրի եիւրիւլիւպ մայիսին 22 սինտէ իվրէ գալէսի իւզէրինէ հիւճիւմ իյլէտի : Պու գալէ վագթը իլէ մէթին վէ շէօհրէթլի իսէ տէ , եիւզ սէնէ

գատար խալի պրորադըլայ, եալընըզ շու սօն կիւնյէրոտէ թամիր օլուն մասը Մասթրիալըլարըն խաթրընա կէլիւ, քիւլիէթի թօփ, միւհիմ մաթ, քէրէսթէ վէ թաշ երզմըշար ըաը: Լան, պու գալէյի ալտըգա տան սօղրա քէնտիսի թամիր իաիւպ, վէ թօփլարը տիղիւպ, մազալահ պէօյիւք օրտու պօղըլարապ կերի չէքիլէճէք օլտուղու հալտէ, ար գալարընտա սրղընաճապ պիր մահալ օլմապ իւզրէ իֆրաթ մէթանէթ վէրտի: Պու արալըգտա ճէնէրալ Հապրան տախի, քիւլիւք Սէն Պէրնար իւզէրինտէն էնիւպ պիւթիւն ապէր պիրպիրլէրի իլէ պիրլէշ միշ օլտուղունտան, Լօսթ տէրէսինտէն խուրուճ իթմէյէ գօմանտա վէրիլտի: վէ չարիւսա ապէրի գօմանտանը Լան էն իպթիտա Իիէ մօնթէ սահրալարընա գատէմ պատտը:

Մասթրիա ճէնէրալ Հատտիգ պիր գաշ փիատէ թապուրու վէ վաֆիր սիվարի ալայարը իլէ Մը տաղարը պօղապարընըն մուհաֆա զասընա թայէին գըլընըպ, Քիւզէլա նէհրինին արգասընտա ինթի զարտէ իտի: Լան վէ Սասօն, ապէրի չայըն իւթ թէրաֆընտան կէշիւրիւպ, Մասթրիա ապէրինի արգատան պիր գաշ հիւճիւմտէ թար իւ մար իթտիլէր, վէ Մասթրիա ճէնէրալ Հատտիգ աէօրթ պին նէ ֆէր թէլէֆինտէն սօղրա պիւթիւն Իիէմօնթէ սահրալարընը Լանա թէրք իտիւպ քէնտիսի Օրգօ չայըն արգասընա չէքիլտի:

Լան, ապէրի իլէրի սիւրիւպ, մայիսին 28 ինտէ Լօ նէհրինին քէ նարընտա օլան Քիվասսօյա մուվասէլէթ իլէտի: Մասթրիալըլար գա ֆիլտէն Լանըն ապէրինի կէօրտիւքտէ, պէօյիւք օրտույու զանն ի տէրէք տէհէթէ կիրիֆթար օլտուլար: վէ շիթապ վէ իսթիճալ իլէ թօրինօ պէլտէսինի տօլաշըպ, մալ, ըրգապ, ճիւմէսինի գայըգլա րա եիւքլէթհրէք Լօ նէհրինէ սալը վէրտիլէր: պու գայըգլար հէր հալտէ Քիվասսօնտէն էնիւնտէն կէշէճէք օլտուղունտան, քէաֆֆէ սի Լանըն էլինէ աիւշաիւ, վէ օլ վէճհիլէ Մասթրիա ապէրինին իս թիրահէթինէ հազըրլանան էշէա քէամիլէն Դրանսըզ ապէրինէ գըս, մէթ օլտու:

Պօնաբարթէնին պու ատէթտէն խարըճ թէսավլուրու օն իւշ կիւն զարֆընտա քէամիլէն վիւճուա պուլուպ, գըրգ պին ապէր, փիֆատէ, աթըլ, թօփճու, միհիմմաթ, աղըրըպ, Լըրօբանըն հէ նիւզ եօլարը գաթ օլունմամըշ, էն եիւքսէք տաղլարընը պուղա րըն իւզէրինտէն վէ կէօյիւս կէօյիւսէ թօփ աթէշլէրի արասընտան կէշիւպ գուրթուլմուշտու: վէ պէշ պին ապէր տախի քիւլիւք Սէն Պէրնարտան, տէօրթ պին Չէնիս տաղընտան, վէ օն պէշ պին Սէն Կօթարտան էնէրէք ճէման ալթմըշ պինէ պալիղ օլաճապտը: պու ֆըրգալար պիրի պիրինտէն խայը ուզապ իսէ տէ, պիւա մումա նաաթ Իիէմօնթէ օլալարընտա պիրլէշէճէքլէրինէ տէ չիւպհէ եօ ղուտու: Պու ատէթտէն խարըճ մանօլրտա պիր մուխաթարա է սէրի տէ եօղուտու: Վերա Պօնաբարթէնին ապէրի պօղուլա տախի, բէք բէք թօփլարընը պըրապարապ պիւթիւն օրտու սէլամէթլէ կերի չէքիլէպիլըր, վէ էվէլտէն հազըրլանան մէթին վէ միւսթահէմ մէվ գիլէրէ սրղընապիլըր իտի:

Իմոսի Պօնաբարթէնին արթըգ քիմնէտէն կիզէյէճէք պիր հաղի
գալմատըղընտան, պիզգաթ Բիվաստայա կէլիպ վէ ապքերի աշիքեար
մուայեհէնէ իլէ նուլթ գիտիւպ, սէպաթ վէ ճէսարէթլէրինի վէ զահ-
մէթ իւ մէշագգաթա թէհամմիւլլէրինի մէտհ իւ սէնա խլէտի, վէ
պիր գաշ կիւն ագաեմ զաֆլէթ ույգուսուտա գալմալարընը արզու-
իթախի տիւշմէնէ, շիմոսի միւճիպի խէվֆ իւ տէհշէթ օլմագ իւզըէ
մէյտանտա վէ ճիւմէյէ աշիքեար կէօրիւնմէյէ պաշատը :

ՊԵՇԻՆՆՈՒ ՖԼՍՈՒ

1800

- 1° Ֆէլո մարեշալ Մէլաւն հարեհի, վէ Պօնաբարթէնին Միլանէ գո-
խուլիթի : 2° Ռէնօլա ճոհասէրէի, վէ Պաշայէ Ֆէլի-բոն Միլիթալար-
իւլիթ : 3° Միլիթա վէ Ֆրանսըլ ապքերին ճոհաթլի : 4° Ռէնէրալ Տըլէ :
5° Մարէնիօ սահրաւը, վէ Ֆրանսըլ օրդոնաւնոն խագսիթ : 6° Միլիթա օրդո-
նաւնոն ահվիթ : 7° Մարէնիօ ճէլի : 8° Ռէնէրալ Տըլէնի վէֆալի : 9° Մի-
լիթալարն Բէյիւնիթի : 10° Միլիթա ճոհաթլի :

1° ԼԻՍԹՐԻԱ տէվլէթի վէ մէմուրլարը թէրաֆընտան լաէն
գաթի ֆագաթ պիլա թահգիգ եազըլան թահրիրաթըն
մաալինէ նազարէն, Պօնաբարթէնին Միլ տաղարընը կէշէմէյէճէյինի
ճէնէրալ Մէլա սահիհ պիլէրէք, օլ վէճհիլէ Բիէմօնթէյի տիւշիւն
մէյիպ, պէրիտէ պիր թէրաֆտան Ռէնօլա մուհասէրէսինի սըգըշտըր-
մագտա վէ պիր թէրաֆտան Վար քէօիրիւսիւնիւ զօրլամագտա իտի :
Իմոսի Բիէմօնթէտէ Ֆրանսըլըն պէօլիւքլէրի կէօրիւնմէյէ պաշատը
ղընտան խապէր ալտըգտա, Մէլաս պիր աղաճըգ քէնտինէ կէլտի խէ-
տէ, պուշլարը տախի հալա քէնտինի գօրգուլթմագ իւզըէ տաղտան
էնմիշ պիր գաշ քէրաքէնտէ պէօլիւքլէր զանն իտիւպ, պիր պէօյիւք
օրտուսուլն թօփ վէ միւհիմմաթ իլէ Մէն Պէրնար պէլինի աշաճաղընը
մէմուլ իտէմէզլտի : Նիհայէթ եավէրլէրինտէն պիրինին Պօնաբարթէյի
պիզգաթ կէօրտիւլիւնիւ խապէր ալտըգտա, Պօնաբարթէնին նասը
ապքերէ գօմանտա իտէր օլտուղուսու տէրիաթըր իտէրէք օ վագըթ
թէքմիլէն ագըլ պաշընա կէլիպ պիշարէ ինթիարըն ճէսարէթինէ տա-
խի ֆիւթուր կէլմէյէ պաշատը ¹ :

Սայէթթինտէ օլան եիւզ եիրմի պին նէֆէրտէն եիրմի պէշ պինի
Ռէնօլա վէ Վար գալիլալարընտա թէլէֆ օլուպ, գուսուրու տախի

¹ Ֆէլո մարեշալ Մէլաս պու էմնտէ | Թամ սէքսէն եաշընտա խախ

էօթէտէ պէրիւտէ տարմատաղըն իտի : Ղէնէրալ ()թթ գօմանտաւ սընտա օթուզ պինի Ղէնօվա մուհասէրէսինտէ , ճէնէրալ Լյանիձ գօմանտասընտա երիմի պէշ պինի Վար քէօփրիւսիւնտէ , ճէնէրալ Բէմ գօմանտասընտա օն իքի պինի թօրինօ թէրաֆընտա , վէ ճէնէրալ Հատտիգ գօմանտասընտա տօգուզ պինի Լլը պօղաղլարընտա , վէ ճէնէրալ Վուգասօլիչ գօմանտասընտա օն պինի տախի Սէն Կթար թէրաֆընտա , վէ օն պինի տախի քէնտիսի ալըպ , վէ թէնտա պէլինի կէջիպ թօրինօյա կէլմէքտէ իտի :

Պօնաբարթէ պիւթիւն ապէրի իլէ եիւրիւյիւպ Լսթրիանըն բէրաքէնտէ օլան պու ֆրքալարընը նէրէտէ օլաւ ըաթ կէլիպ , վու , ըուպ բէրիշան իտէճէյինի ճէնէրալ Սէլաս տիւշիւնտիւքճէ , խէվֆիւ ֆիւթուրէ կիրիֆթար օլուպ , վէ նէ եաբաճաղընը պիլմէյէրէք թէրէտտիւտտէ գալըր ըտը : Ապէրի պիր մահալէ թօրիւմապ վագըթա միւհթաճ օլտուգտան մաստա , պունճա ֆէտաքէարլըգլա մուհասէրէ օլունան Վար քէօփրիւսիւնիւ վէ Ղէնօվա պէլտէսինի Ֆըրանսըղլարա թէրք իթմէք նասըր օլապիլըր իտի : Պունուն մուղայիրի Պօնաբարթէ սէրպէսթ վէ պիւթիւթուր խարթա իւզէրինէ կէօզ կէզ տիրիպ , Լսթրիալըլարը բարչա բարչա վուրապիլըր խէ տէ , պիրինի վուրտուզու հալտէ օ պիրինին Լօմպարտիայա գալըպ գուրթուլա ճաղընը տախի հիսապ իտէրէք , Սէլասը գարչըլամապ իւզըրէ թօրիւնօյա կիտէճէք եէրտէ , Սիլանա կէրի կիտիպ Լօմպարտիա եօլունու քէսմէյի , վէ պիւթիւն Լսթրիա օրտուսուսու պիր թէրաֆտան տէնիզ , պիր թէրաֆտան Իիէմօնթէ , պիր թէրաֆտան Լլը տաղլարը , վէ պիր թէրաֆտան տախի Սիլանա ճէմ օլունմագտա օլան Ֆրանսըղ օրտուսու արասընտա պրրագմալը թասմիմ իտէր իտի . վէ պու մանօվրասընը տախի Սէլաստան կիզէմէք իւզըրէ , Լօ նէհրինի պօյուլնա եօգարը չըգըպ թօրինօյա կիտէյօր կիպի սախթէ մանօվրալար կէօսթէրմէսինի չարխա ապէրինէ էմը իլէտի : Պու իիւտիտէն Սէլաս թէքմիլէն ալտանըպ , Իիէմօնթէ բայիթախթը օլան թօրինօյու մուհաֆաղա իթմէք իւզըրէ պիւթիւն ապէրի , Վար վէ Ղէնօվա մուհասէրէսինտէ օլանլարը տախի պէլտէյը մէզքիւրէ միւսթաաճէլէն ճէլպ իլէտի . անճազ Սէլասըն էմրի ճէնէրալ ()թթա վապ օլմաղտան , Ղէնօվա պէլտէսի շու վէճհիլէ Լսթրիա էլինէ կէջմիշ իտի :

2. Սասէնա սօն նէֆէսինէ գատար Ղէնօվատա տայանըպ թէսլիմ օլմատրիլընտան , ապէրլէր “ պո- պոմ իէսլէմ օլմաղտան էլիլէ լիլէլիլէ վարանապոս պիլէ եէփրէճէս տէրլէր իտի : Վէ վագաա սըղըր վէ գօյուն էթի թիւքէնտիքտէ ապէր վէ ահալի պարկիր էթի եէմէյէ պաչլատը , վէ պու տախի թիւքէնտիքտէ քէտի , քէօքէք , վէ ֆարէլէրէ վարանատաք եէտիլէր , մայիսին եիրմի իւշիւնէտէք ապէր նըշասթա , բագլա վէ նօհուտ էքմէյի , վէ ահալի օթ չօրպասը եէյիպ , վէ հազմ իտէմէյիպ պէհէր եէվմ պինլէրճէ խասթալար զուհուր իթմէյէ պաչլամըշ ըտը : Թագէթլէրի գալմամըշ ինսանլար , վէ չօճուգլարընը էմտրիէմէյէն վալիտէլէր , գուճագլարընտա պիկիւնահ թըրֆըլար իլէ սօգագլարա սէրիլմիշ գալմըշլար ըտը : Պինլէրճէ Լսթրիա

եէսիրլէրի օլուպ, տըշարտան պուճարա տա գախիրէ կէօնտէրիլմէ տիլինտէն¹ պուճար տախի աճ սուսուզ երիմէյէ պաշատըլար, վէ մէմլէքէթին իշինտէ պիր ֆէսատ չըգարմասընլար տէյի չիւրիւք կէ միլէրէ տօլտուրուլուպ աջղա չըգարընտըլար, վէ իւզէրլէրինէ գաւրատան թօփ տախի տիլիլմիշ իտի. պուճարըն էօրֆիւլիւ ֆիղան վէ ֆէրեատլէրի գալէմ իլէ թարիֆ օլուր շէյ տէյիլ իտի: Աքբէրտէ աճ լըգտան թապ վէ թագէթ գալմայըպ, գարաղօլտա օլանլար պիլէ այագտա տուրամաղլար ըալ, վէ հէր թէրաֆտան թէսլիմ, թէսլիմ, սէտալէրի իշիտիլիպ, բէք չօգլարը տա թիւֆէնք վէ գըլըճլարընը եէրէ վուրուպ բարալարլար ըտը:

Պօնաբարթէնին Ալը տաղլարընտան էնիպ Ռիէմօնթէյէ կէչտիլի իշիտիլիքտէ, ապէր սօն նէֆէսէ կէլիշքէն ճէսարէթ ալըպ պիր գաչ կիւն տահա տիշլէրինի սըգալըլար, անճապ պիր թէրաֆտան սէս չըգմատըղընտան թէքրար մէյուսիլէթէ կիրիֆթար օլտուլար: Աիւ հայէթ հաղիրանըն իւշիւնճիւ կիւնիւ ատամ պաշնա եալընըլ եիրմի տիրհէմ բագլա էքմէյի գալմըշար, պուճուտա եէտիքլէրի կիպի արթըգ պիրի պիրինի եէմէքտէն պաշգա չարէ գալմայաճաղըլար: Աս սէնա, զանն իտէրսին քի հիսսի թապիլի իլէ մուհասէրէտէն գուր թուլաճաղընը տուլուպ, իքի կիւնիւք գախիրէ տահա թէտարիք իթմէյէ բէք չօգ չալըչըպ բէք չօգ չարքընտը իսէ տէ պէյհուտէ օլտու, վէ հէման եալէրինի կէօնտէրիպ թէսլիմ մուգալէլաթընա կիրիշէ ճէյի էսնատէ, մուհասէրէյի ըէֆ իտիւպ քէմալը շիթապլէ Ռիէմօնթէյէ կէլմէսի Ալլաատան ճէնէրալ ()թթա էմը կէլմիշ օլտուլընէ տան, պու ճէնէրալ, Ասէնայա եալէրինի կէօնտէրիպ թէսլիմ շարթալարընը պէյան իլէտի, վէ եիրմի տէօրթ սաաթ միւզաքէրէ օլարագ, Ֆրանսըլ ապէրինին թօփ թիւֆէնք վէ վէ սիլահլարը իլէ սէրպէսթմէ չըգըպ Աիս թէրաֆընա չէքիլմէլէրինէ Ալաթրիա ճէնէրալը ըաղը օլմատըգճա, Ասէնա գալէյի թէսլիմ իթմէտի: Ղէնէրալ ()թթա արտ արտա Ալլաատան թաթարլար կէլտիլնտէն, վէ Ասէնանըն սօն նէֆէստէ օլտուլընա վագըֆ օլմատըղընտան, ()թթ պու թէքլիֆէ ըաղը օլուպ մուգալէլէ սէնէտի իմզալանտը, վէ հաղիրանըն տէօրտիւնտէ Ֆրանսըլըլար Ղէհօվատան չըգըպ Աիս թէրաֆընտա օլան ճէնէրալ Աիւշէնին ապէրի իլէ պիրլէշտիլէր, վէ Ալաթրիա աաքէրի Ղէհօվայա տուլտուլ իլէտի²:

¹ Մասէնա մէմլէքէթին զարուքէթինի Ալաթրիա ճէնէրալընա խապէր վէրիպ, եէսիրլէրէ տըշարտան թալինաթ կէօնտէրտիլի հալտէ պիր հապպէլէրինէ տօգուճայըլ քէնտիլէրինէ եէտիլէճէյինէ նամուտա իւզէրինէ սէօլ վէրմիշ իսէ տէ, Ալաթրիա ճէնէրալը եա վահշլիլթիլնտէն, եա տա Մասէնանըն զայլէտինի ալթըրմադ իւզրէ հէմէհրիլէրինի ֆէտա իտիւպ, պիրթուղտայ տանէսի պիլէ կէօնտէրմէմիշ իտի իշէրի:

² Ճէհօվանըն թէսլիմ մուգալէլաթընտա Ալաթրիալըլար Ֆրանսըլըլըն ճէհօվատա իհ

տա իթտիքլէրի ճիւմզուրլիլթի հիւքիւմէթի նի լաղլ իտիւպ, եէրինէ պաշգա պիր հիւքիւմէթ թէսի իթմէք էֆքէարընտա օլտուգըլընտան, իքի ճէնէրալ պէյիլնտէ պու խուտա իշին խալը միւզաքէրէ օլտու, վէ Ալաթրիա ճէնէրալը պու պտպտէ սէօլ աղնամա տըղընտան, Մասէնա տէտի: « Սիլ նէ հիւ » քիւմէթ գօրտանըլ գօլու, լաքին պիլմիշ » օլու քի օն պէշ կիւնտէն պու պէլտէ պի » զիմ էլթիլիլէ կէշէք տիր »: Մասէնանըլ պու սէօլիւ նաղը թէմուր թէմուրնա չըգտըղընը իլէրիւտէ կէօրէճէյիլ:

3°: Լսութիւն ճէնէրալը ()ԹԹ, Լշնիձ իլէ պիրէշիպ թէնտա
եօրունտան Իիէմօնթէյէ կիթմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, Սասէնա վէ
Սիւշէ տախի պիրէշիպ վէ պուշլարըն արգալարընտան տիւշիւպ խայ-
ը թէլէֆէ ուղրաթարլար. անձազ ապէր զայէթ եօրղուն վէ պի
թագէթ օլտուղունտան, Լսութիւնլարը Լքէնին տաղլարընտան էօ-
թէյէ գօվալայամայրպ, օրատա արամ իտէրէք եօլլարը թուլտուլար,
վէ Պօնաբարթէնին էմրինէ մունթաղըր օլտուլար: Լթէտէ տէ Սէլաս
տախի տաղընրգ ապէրինի վագթըր զէմանը իլէ թօփլայամայրապ, նէ
հարէքէթ իտէճէյինի պիլմէզ իտի. վէ թօրինօտա էմրինէն վէ սալիմէն
քէնալինի մուհաֆաղա իտէճէք գատար ապէրի տէ եօղունտու:

Պօնաբարթէ Սիլան վէ Լօմպարտիա եօլլարընը թուլթմուշ օլտու-
ղունտան, օ թէրաֆտան տախի կէշիա պուլաճաղընը Սէլասըն ագը
քէսմէզ իտի: Լմտի Լօնէ հրինին աշաղըսընտան վուրուպ, վէ Իիաչէն-
ցատան կէշիպ Սանթօվայա չէքիլմէյէ գարար վէրմիշիտի: Պօնաբարթէ
տախի Լսութիւն ապէրինին Իիէմօնթէյէ կէլտիլինի տուլտուգտա Լօմ-
պարտիայա տօղըր չէքիլմէլէրի իշիւն Իիաչէնցատան պտզա աչըք
եօլ գալմաուղընտան պիր ան էվվէլ պէլտէյը մէղքիւրէյի տախի
զապթ իթմէյէ գալգըշմըլը բար: Ղէնէրալ Սէլաս, եօգարը Իիէմօն-
թէտէ օլան ապէրի, մէշուր Լէսանտրիա գալէսինէ թօփլաթըպ վէ
Ղէնօվա թէրաֆլարընտան կէլէնլէրի տախի Իիաչէնցայա թօփլայա-
րապ իքի թագըմ պիրտէն Սանթօվայա չէքիլմէլէրի իտի: Պու էսնա-
տէ Սէլասըն թաթարլարը Պօնաբարթէնին էլինէ տիւշիւպ, Ղէնօ-
վանըն թէսլիմ օլտուղունտան խապէրտար օլտու, վէ պու ճիհէթլէ
արթըք Իիէմօնթէյէ միւսթաաճէլէն իլէրիլմէյէ հաճէթի գալմայրպ
Լօնէ հրի կէշիալէրինի վէ Լօմպարտիա եօլլարընը պիւլթիւն պիւ-
լթիւնէ գաթ իթմէյէ մուպաչէրէթ խլէտի. վէ օլ վէճհիլէ ճէնէրալ
Լան Պէճիօյօգօ կէշիտինի վէ ճէնէրալ Սիւրատ Իիաչէնցայը արպ
Լսութիւն ապէրլէրինի կէրիլէ գօվալաուլար, վէ Լօնէ հրի պօյունա
միւսթագիլէն Վրանսրղար սահիպ օլտուլար: Լսութիւնլարը Իիա-
չէնցատան կէրի չէքիլթիլէրինտէ պիթթապի Լէսանտրիա գալէսինէ
սրղընաճագլարընտան, վէ ճէնէրալ Սէլաս վէ ()ԹԹ աշաղը Իիէմօն-
թէտէն կէլիպ Լէսանտրիա եօրունտան կէչէճէք օլտուգլարընտան Պօ-
նաբարթէ պու եօրուն օրթաարնտա օլան Սթրատիլա գատապասընը
թուլթուպ վիւրուտլէրինէ մունթաղըր օլտու. վէ հաղիրանըն օնունտա
Սթրատիլանըն էօնիւնտէ օլան Սօնթէպէլլօ պօղաղընաա ճէնէրալ
Լան ()ԹԹուն ապէրինէ թէսատիւֆ իտիւպ, թար ու մար իտէ-
րէք Լէսանտրիայա գաչըրար, վէ օլ վէճհիլէ Պօնաբարթէ Սէլասըն
պէօյիւք օրտուսունուն վիւրուտիլնէ մունթաղըր օլարապ Սթրատիլ-
լապա արամ խլէտի, վէ թօփ թագըմընա նիզամ վէրիպ, գըրգ բարէ
թօփու հէր պիր թագըմը իլէ միւքէմմէլ օլարապ թէհիլէ իթիլիտի:

4°: Սայիսին օն պիրինտէ ասըն էն մէշուր վէ էն ճէնկէապէր
սէրտարլարընտան ճէնէրալ Տըգէ Պօնաբարթէնին մէրքէղինէ Սըրը-
տան վիւրուտ խլէտի: Ղէնէրալ Տըգէնին ապէրիճէ մէհարէթի,
Սօրօ, Սասէնա, Պլէպէր, վէ Լան ճէնէրալարա միւսալի իտէ տէ,

Ֆէթանէթ վէ տիրայէթի իլէ Ճիւմէսինէ Ֆայիգ իտի : Տըզէ , Աւսըրտա ճէնէրալ Վլէպէրին բօլթիգաճա խաթալարընա թէհամմիւլ իտէմէյէրէք , պարէմ կէօզիւ իլէ կէօրմէմէք իւզըն Ֆրանսայա ալ տէթ իթմիշ իտի : Ֆրանսա սէվահիլինտէ Ինկիլիզէրտէն թութուլուպ , ինսանիյէթէ եագըշմաղ մուամէլէլէր կէօրտիլիւնտէն , էլլէրինտէն պիր թագըրիպ գուրթուլուպ , ինթիգամ ալմագ իւզըն էլինտէ սիւահ իլէ օրտույա գօշմուշուտու : Պօնաբարթէյի ճանտան սէվիպ վէ խալիս ահպապը օլուպ , ուզըունա հէր Ֆէտաքեարըղա հապըր ըտը : Պօնաբարթէ Տըզէնին խուլուս վէ մուհապպէթինէ մուգապէլէ կէօսթէրիպ պու իքի խալիս ախպապ պիր պիրինին մուվաճէհէսի իլէ հայրան օլուրլար ըտը . իմոի պիւթիւն կէճէյի պէրապէր կէչիւրիպ Տըզէ , Պօնաբարթէյի Աջսըր վուգուլաթընը վէ Պօնաբարթէ Տըզէյի Իթալիա վէ Ֆրանսա վուգուլաթընը մուֆասալէն հիքեայէ իլէտի : Վէ խիթամը սէօհպէթատէ Պօնաբարթէ ճէնէրալ Տըզէյի Սօնիյէ վէ Պուտէ ֆըրգալարընա պաշ գօմանտան նասպ իլէտի :

5. Երթէսի կիւնիւ Պօնաբարթէ Լւսթրիա ասքէրինին պիր եէրտէն կէլիպ չըգմատըղընը կէօրիւպ վէ թէաճճիւպ իտիւպ , քէնտիսի Սէլասը արամագ իւզըն օրտու իլէ եօլա ըէվան օլտու , էսնայը րահտէ թօրթօնա վէ Վօկէրայը ալըպ , էրթէսի կիւնիւ Սքրիվիա վէ Պօրմիտա նէհրլէրի արասընտա օլան պէյիւք վէ վասի Սարէնկօ օվալարընա վիւրուտ իլէտի , պիր գաշ մահ մուգատտէմ խարթա իւզէրինտէ Լւսթրիա օրտուսուկու վուրմագ իւզըն թասմիմէտիյի մէվգի թամ պու սահրա իտի :

Պօնաբարթէնին էն մէշուր ճէնկլէրինին պիրի պու սահրատա վագի օլտուղընտան պուրատա օլան մէվգիլէրի էվլէլէ պիլմէք լաղըմ կէլիւր :

Իհէմօնթէնին պու մահալինտէ , Իթալիանըն պէյիւք Բօ նէհրի Լբէնին տաղլարընտան այրըլպ , պու նէհր իլէ մէգքիւր տաղլարըն արասընտա ղայէթ վասի սահրալար վէ օվալար հասըլ օլուր , պու օվալարըն օրթասընտան տախի թանարօ վէ Պօրմիտա չայլարը կէչիպ , վէ աղըր աղըր ագըպ Լլէսանտրիա գալէսինէ եագըն պիր պիրի իլէ պիրլէչիլէր , վէ պիր աղ էօթէտէ իքիսի պիրտէն Բօ նէհրինէ տէօքիւլլէրլէր :

Լբէնին տաղլարընըն էթէյինտէ օլան պէյիւք ճատտէ տախի Թօրթօնա գասապասընա գատար պու տաղլարըն էթէյինտէն այրըմայըպ , օնտան սօղրա սաղա սաբար վէ Սքրիվիա չայը իւսթիւնտէն կէչիպ պէյիւք պիր օվայա չըգար : Պու ճատտէ օվայը մէգքիւր իւզէրինտէ իպթիտա Սէն Ղիւլիանօ նամ պիր քէյտէն վէ պատէհու Սարէնկօ քէյիւնտէն , վէ պուկնտանտա սօղրա Պօրմիտա նէհրի իւզէրինտէն կէչիպ մէշուր Լլէսանտրիա գալէսինէ վասլ օլուր :

« Լւսթրիա ասքէրի Բիաչէնցանըն պէյիւք ճատտէսինտէն Սանթիթիա գալէսինէ չէքիլէճէք իտէ , աթըսը վէ թօփլարը ղայէթ չօգ օլուպ , պէյլէ պիր պէյիւք օվատա իսթէտիյի կիպի մանօվրա չէվիրէպիլէճէյինտէն , պիղի մութլագա պուրատա պէքլէյէճէք տիր » ,

տէտի Պօնաբարթէ, վէ պու քէշֆ միւճիպինճէ, Սարէնկօ օվալա-
րընտա տիւշմէնի արամագ իւղըէ, իպթիտա պիր ալայ խաֆիֆ աթը
կէօնտէրիլիպ պուճլար տիւշմէնտէն պիր նէֆէր պիլէ պուլամատը-
լարը հալտէ, սօղրատան ճէնէրալ կարտան վէ Շանպարագ ֆըրգա-
լարը, Սարէնկօ թէրաֆընա կիտիպ, օրատա Լւսթրիա ճէնէրալը
(Ռէյլինին ֆըրգասընա թէսատիւֆ իթտիլէր իսէ տէ, պու ճէնէրալ
Սարէնկօյու ճիւղէիճէ պիր մուհաֆաղա իտէրէք, կէրի չէքիլտի վէ
Պօրմիտա նէհրինի կէշիպ զայպ օլտու : Լրգասընտան գօվալայան Սը-
րանսըզ պէօլիւքէրի Պօրմիտա նէհրինին քէօքրիւլէրինի կէճէ գա-
րանլըղընտա կէօրմէտիլէրինտէն, նէհրը մէգքիւր իւղէրինտէ քէօի-
րիւ եօգ մէմուլի իլէ եաղնը հիսապէ զահիպ օլմուշար ըտը :

Պօնաբարթէ պու հալի կէօրտիւքտէ, Սէլտ մարէշալ Սէլաս
մուլթալա աքէրի իլէ աշաղը եօլարտան գաշմը գուրթուլմուշ մէ-
մուլինտէ օլտու, իմտի ինթիաթէն ճէնէրալ Վիպթօրու իքի ֆըր-
գա վէ աթը ճէնէրալը Սիւրաթ իլէ օվատա պրրագըպ, քէնտիսի
Վօկէրօտա օլան օրտու մէքէզինէ աղիմէթ իտէրէք, պէրիտէ թօսէն
նէհրի իւղէրինտէ պրրագտըղը Սօնսէյ վէ Տիւհէզմ ճէնէրալարըն
ֆըրգալարընտան, վէ Սէլասըն նէ թէրաֆա կիթտիլինտէն խապէր
ալմագ իւղըէ Վօկէրատա ախշամլայաճագ ըտը : Լնճագ պախթը եա-
վէր օլարագ Սգրիվիա նէհրի թաշմը օլտուղունտան, կէշէմէիպ
թօրրէ Տի կարօֆօլօ գարիլէսինտէ կէճէլէտի, վէ օլ վէճհիլէ Սա-
րէնկօտան, բէք զիյատէ ուղագտա գալմայըպ, հալա հիչ պիր Պրան-
սըզ ֆըրգասընըն տիւշմէնէ թէսատիւֆ իթմէտիլինտէն վէ Սէլասըն
պիր եէրտէ կէօրիւնմէտիլինտէնտէ օ կէճէ խապէրտար օլտու, վէ
կէրէք Սէլասըն նէրէյէ կիթտիլինտէ տայըր մալիւմաթը օլմատըղընտան,
Պօնաբարթէնին ուղաղա կիտէմէմէսի, վէ կէրէք ճէնէրալ Սօնիլէ վէ
Տըզէ ֆըրգալարընըն օրտու մէքէզինտէ եանի թօրրէ Տի կարօֆօլօ-
տա թէվէիֆ օլունմալարը բէք պէօլիւք խապէթ օլտու . եօխսա օլ
էսնատէ Պրանսըզ աքէրինին պիլ իճապ տաղընըզ մէվէիլէրտէ պու-
լունտուգլարը միւլահագա օլունուր իսէ, կիրիֆթար օլաճագլարը
մուխաթարայա նագարէն տէհէթ կէլի ինսանէ :

6°. Պու էսնատէ պիւթիւն Լւսթրիա ճէնէրալարը Լէսանտ-
րիա գալէսինէ թօփլանըպ, մէշվէրէթ մէշվէրէթ իւղէրինէ, նէ եա-
բաճագլարընը վէ նէ թէտպիր գուլանաճագլարընը պիլէմէզլէր իտի :
Պաղըլարը Ղէնօվա թէրաֆընա կիտիպ օրայա սըղընմայը, վէ պաղըլարը
Պրանսըզ աքէրինէ կէօրիւնմէյէրէք արտ եօլարտան Սանթօվայա
չէքիլմէի թէրճիհ իտէրլէր իտի, Լաքին իւմէրանըն էքսէրիլէթի պու-
լիքի հարէքէթի տալիս նամէրտլէք սայըպ, « մատամքի Լւսթրիա տէվէ
» լէթի քէնտի սուլի թէտպիրի իլէ, օրտույու պու մուխաթարայա իլ-
» գա իթմիշ, վէ Պօնաբարթէնին Սէն Պէրնար տաղընտան աշտըղընը
» տուլուպ խապէր վէրէմէմիշ, պիլիմ աքէրիճէ նամուսու մուշ հէրչի
» պատապատ ճէնկէ տէվամ իթմէք օլուպ, նէթիճէսինին խայր իւ շէրը,
» վէպալը տէվէթէ գալըն » տէյէրէք, Պրանսըզար իլէ ճէնի իթմէյէ
վէ Պրանսըզ օրտուսուլուն օրթատան եարըպ կէշմէյէ գարար վէրտիւ

էր : Աւթրիալըլարն պու մերտլնին տէյէճէք եօղ իսէ տէ , ասքէ-
րիճէ գուսուր վէ խաթարըր իֆրաթ զնյատէ խոի : Վէլտ մարէշալ
Սէլաս , Իիէմօնթէ վէ Իթալիատա եիւզ եիրմի պին նէֆէր գուվէի
ճէսիմէյէ մալքը իքէն , պիր ազը թէլէֆ օլմուշ վէ թէտպիրսիզ իքէ
եիրմի պէշ պին ասքէրի , Գօնի , Թօրթօնէ , Ղէնօվա , Լքգի , Կավի ,
վէ Լէսանտրիա թէրաֆլարընա , տիկէր եիրմի պէշ պինի սայրը գա-
լէլէրէ , իւչ պինի Թօսգանայա , վէ օն իքի պինի Սանթօվայա վէ Սէ-
նէտիյէ տաղըթըպ , ճէնկէ եարար եալընըզ գըրգ պին ասքէր ալըպօ-
մուշուտու նէզտինտէ . պու ճիւմլէ պու գըրգ պին ասքէր իլէ իքի
եիւզ բարէ թօփ վէ վաֆիր վէ մունթազամ աթըլարը տախի մէվ
ճուտ խոի : Իւք ախշամուան ճէնէրալ մէճիսի ճէնկէ գարար վէրտիի
ազիպինտէ ֆըրգալարըն թագսիմի թէրթիպի տախի շու վէճհիլէ ի-
թա օլմուտու : Պիւթիւն օրտու սապահլայըն Պօրմիտա նէհրինի պէ-
րի թէրաֆա կէչէճէքտի¹ . ճէնէրալ () թէ նըսֆը փիտաւ , նըսֆը
փիվարի օն պին ասքէր իլէ նէհրը մէզբիւրտէն կէչիպ , սօլ թէրաֆա
վէ Վասթէլ Չէրիօլօ գարիյէսի իւզէրինէ հարէքէթ իտէճէք , ճէ-
նէրալ Հատսիպ , վէ Քէմ , օրտուտուէն էն պէջիւք վէ օրթա գօլու
եանի եիրմի պին նէֆէր իլէ օվանըն ազգընտա օլան Սարէնկօ քէջիւ-
նիւ զապթ իտէճէք , վէ ճէնէրալ () րէյի պէշ ալթը պին նէֆէր իլէ
տաղտա վէ Պօրմիտա նէհրինի եօգարը թէրաֆընտա պուլունաճապ
վէ պու ասքէրին հէր թէրաֆտա օլան հարէքէթի գուվէթի թօփ
պաթէրիալարը իլէ մուհաֆաղա գըլընաճապ խոի : Լքէնին տաղա-
րընտան Պրանսըզ ճէնէրալ Պիւչէնին տախի եիւրիւյիւպ կէլէճէյիւ
նէ ապիր ուզապտան խապէրլէր ալընմըշ օլտուղունտան , պուսու
տախի գարշըլամապ իւզրէ Լէսանտրիա գալէսինին արգասընա վա-
ֆիր աթըլ գօլարը կէօնտէրիտի :

7° Սարէնկօ օվասընըն ճէսամէթի , վէ Լէսանտրիատան Իիա-
չէնցայա միւմթէտ օլան ճատտէնին պու օվանըն օրթատընտան կէչ-
տիյի վէ ասըլ օվա տախի Պօրմիտա իլէ Սգրիվիա չայլարը արասընտա
պուլունտուղու պուստան ագտէմ թաֆսիլէն պէյան օլունմուշու-
տու :

Ֆրանսըզար Իիաչէնցա վէ Սգրիվիա ճատտէսինտէն կէլմէքտէ
օլտուգլարընտան , էօնլէրինէ իպթիտա Սան Ղիւլիանօ քէջիւ , վէ
պուստան գըրգ տագիգէլք մէսաֆէ ուզապտա Սարէնկօ քէջիւ չը-
գաճապ օլուպ , Պօրմիտա նէհրի տախի պու քէջիւն արգասընտա ,
վէ զայէթ եազընընտան ճէրեան իթմէքտէ տիր :

Աւթրիալըլար Ֆրանսըզըն գարշըսընտան եանի Լէսանտրիա գա-
լէսինտէն չըգըպ , Իիաչէնցայա կէլէճէք օլտուգլարը հալտէ , իպթի-
տա պու Սարէնկօ քէջիւնիւ զապթ իթմէյէ միւհթաճ օլաճապլար
լտը : Իմտի պու քէջ իլէ Սէն Ղիւլիանօ արասընտա , վէ իքի թէ-
րաֆը պուղտայ թարլասը , վէ պաղ պաղչէ օլան գըրգ տագիգէլք

¹ Պու նէհրի կէչմէք իւզրէ Աւթրիալը-
լար իքի պէջիւք քէօբիւ եարըպ , եալընը
պիրինին պալընը միւթէատտիտ թօփլար իլէ

մուհաֆաղա իթմիլէր խոի : Անճապ պալտտէ
տախի իֆատէ օլունտուղու վէճհիլէ ֆրան-
սըզար պուստան խապէրտար տէյիլ խոիլէր :

մէղքիւր տիւղ ճատտէտէն իբի ապէր պիրի պիրինի կէշիրմէյերէք էն պէջիւք ճէնկ պուրաւա օլաճագաւ: Սարէնկօնուն ալթընտա վէ Ֆրանսըղլարըն սաղընտա վէ Լսթրիալըլարըն սօլունտա Գասթէլ Չէրիօլո նամ պէջիւք պիր գասապա օլուպ, ճէնէրալ (Թթ պու գասապաւտան կէշիւ, Սարէնկօտա օլան Ֆրանսըղլարըն արգասընը չէվիրէճէքաի, վէ օլ վէճհիլէ Սարէնկօ գարիյէսի (Օվանըն գաբուսու կիպի օլտուղունտան, Լսթրիալըլարըն էն շիտտէթլիւ հիւճիւ մի պու գարիյէ իւղէրինէ օլաճագ քտը:

1800 սէնէսի հազիրանըն 14 իւնիւ կիւնիւ շաֆագ վագթը, Լսթրիա օրտուսու Պօրմիտա նէհրինի կէշմէյէ պաշաւտը: Իպթիտա ճէնէրալ (Րէյլէ¹ կէշիւ, ճէնէրալ Կարտանըն ֆըրգասընա թէսա տիւֆ իթաի, չիւնքի ճէնէրալ Վիթթօր, Սարէնկօյու իսթիլա իթաիք տէն սօղըա Կարտան ֆըրգասընը էօնէ սիւրմիւշ իտի: (Րէյլէյի մայ եէթինտէ քիւլլիյէթլիւ թօփ օլտուղունտան, Կարտան ֆըրգասընըն իւղէրինէ շիտտէթլիւ պիր ալթէշ իտիւպ, Սարէնկօ գարիյէսինէ գա տար գօվալտը: Լաքին Ֆրանսըղլարա իսապէթ օլաճագ, պու ֆըր գանըն արգասընտան քէնտիսի Սարէնկօյա գատար պիզգաթ գօվալա մայլալ, Հապիֆ գօմանտասընտա օլան պէջիւք օրտու տաիի թէք միլ կէշինճէյէտէք (Րէյլէ, Պօրմիտա նէհրի քէնարընտան իլէրի գը մըլաւմատը: Լսթրիա ապէրի քէօփրիւյիւ ղայէթ աղըր աղըր կէշ տիքլէրինտէն, պու մահալտէ իւշ սաաթ վագթը ղայպ իթաիլէր: Նիհայէթ Հապիֆ վէ Քէմ, (Րէյլէյի արգասընա սաֆֆը հարպ իւղըն տիղիլիւ, (Իի տաիի քէօփրիւյիւ կէշիւ Գասթէլ Չէրիօլո թէրա ֆընա հարէքէթ իլլէտի:

Վիթթօր իբի ֆըրգասընը տաիի տէրագապ նէղտինէ ճէլպ իտիւպ Սարէնկօ գարիյէսինին մուհաֆազասընա տէվամ իտէրէք, Պօնաբար թէյէ տաիի եալէր եալէր իւղէրինէ գօշտուրուպ, Լսթրիա ապէրինին էլպէթտէ ճէնկ իթմէք իւղըն Սարէնկօ օվալարընա եայըրտըղ լարընը իսապէր կէօնտէրաի:

Սարէնկօ գարիյէսի իլէ Պօրմիտա նէհրի վէ Լսթրիա օրտուսու արասընտա Պօնթանօնէ նամ պիր ինճէ վէ տէրին վէ պաթագըղ տէրէ սույու ճէրեան իթմէքտէ օլուպ, պու սու Ֆրանսըղլարա իֆրաթ ֆայիտէլի օլտու: Վիթթօր, սաղ թէրաֆա եանի Սարէնկօ գարիյէսինէ Կարտան ֆըրգասընը, վէ քէօյիւն սօլունա Շանպարլագ ֆըրգասընը, վէ պունուն արգասընա Քէլէրման ալթըլարընը թագ սիւմ իտիւպ, ապէրին պագի գալանընը տաիի, տիւշմէնին հարէքէթի նի թէճէսսիւս իթմէք իւղըն Պօրմիտա նէհրինին իւսթ թէրաֆընա ինթիլարէ կէօնտէրաի:

Հապիֆ եիքմի պէշ թօփ իլէ Պօնթանօնէ սույունա տօղրու եիւրիւյիւպ, Ֆրանսըղ ապէրի իւղէրինէ շիտտէթլիւ ալթէշ իտէրէք, Պէլլաբ ֆըրգասը իլէ սույու կէշմէյէ պաշաւտը: Իվա ճէնէրալը Րիւփօ, Սարէնկօտան եիւրիւյիւպ, վէ Լսթրիալըլարըն թօփ ալթէշին:

¹ Պու ճէնկին լայըղը վէճհիլէ աղնաղըլ | իի ուֆագ եաղը իլէ պաստըրըմըլտըր: մասը իշին Լսթրիա ճէնէրալարընը իսմէ:

տէն ֆիւթուր կէթիրմէյերէք, սուտան կէչէն Ասթրիալըլարը շիտ տէթիւր պիր թիւֆէնկ աթէշի իլէ գարշըլատը. իմտի Ասթրիալըլար իլէրի կէլէմէյիւ, վէ Հապիֆ կէօյսիւնտէն պիր գուրշուն եկէրէք տիւշմիւշ օլտուղունտան, ապէրի տախի սուլուն էօթէ թէրաֆընտան տաղըլմայա պաշատը: Սէլա պունուէն եէրինէ Քէֆ ֆըրգաւընը իլէրի սիւրիւպ, Օրէյլէ տախի Պօրմիտա նէհրինին եօգարըսընտան Պրանսըզ ֆըրգալարընըն արգասընը քէսմէյէ եօլատը: Քէլէրման Օրէյլէ եօգարտան գարշըլամայա կիտիւպ, Լան տախի Սարէնկօ իլէ Վասթէլ Չէրիօլօ արասընտա սաֆֆը հարպ իւզըն պուլունտու: Քէֆ տախի Փօնթանօնէ սուլունու կէչմէյէ չապալամատա, Կարտան վէ Հանպարլազ ֆըրգալարընը նիմ տայրէ իւզէրինէ տիղտիւրիւպ, թիւֆէնքէրինի Քէֆի ապէրի իւզէրինէ թուլթարազ, Ասթրիա ապէրինի պէրպատ իթտիլէր. Քէլէրման տախի Ասթրիա աթըլըլարընը գարշըլալըպ, պիր աղընը թէլէֆ, վէ պիր մըգտարընը տախի Փօնթանօնէ պաթագալարընա տիւշիւրաիւ¹:

Պու իքի գօլուն տախի պօզուլտուղունու Սէլա կէօրիւպ, էն սէշմէ ապէրի իլէ պիր սօն վէ գաթի սալլէթէ գօմանտա վէրտի. Ասթրիալըլարըն սօլունտա օլան ճէնէրալ Օթի, Վասթէլ Չէրիօլօտան կէչիւպ Պրանսըզըն սաղը օլան Լան ֆըրգասընըն արգասընը չէվիւրտի. վէ պու վէճիլէ Լան, Օթի իլէ մէշղուլ օլտուղու հալաէ, Օրէյլէ, Հապիֆ վէ Քէֆ ֆըրգալարը պիրլէշիւպ, միւթէատտիտ թօփլար իլէ եէնիտէն Փօնթանօնէ սուլու գարշըսընա վէ թամ Սարէնկօ գարիլէսի հիզասընա կէլտիլէր: Լաիէրման Կըրնատիլէլէրի սուլա կիրիւպ պէրի թէրաֆա չըգտըլար. Սարէնկօնուն սօլունտա օլան Հանպարլազ ֆըրգասը պու Կըրնատիլէլէրին իւզէրինէ եանտան պիր տէհշէթիւր թիւֆէնքէ աթէշի պաշատը իսէ տէ, պիր թէրաֆտան Կըրնատիլէ թապուլըլարը գալի տուրուպ, տիկէր թէրաֆտան տախի Սէլա, Հանպարլազ ֆըրգասը իւզէրինէ եալմուր կիպի կիւլլէ եաղտըրըր իտի. պու գարղաշալըզ արասընտա Ասթրիալըլար Փօնթանօնէ իւզէրինէ պիր քէօփրիւ աթտըլար. Տիւօ Սարէնկօտան չըգըպ, պու քէօփրիւյիւ պօզարազ Ասթրիալըլարը սուլա տէօքմէք իւզըն շիթապլա սուլուն քէնարընա եէթիշտի. անձագ Ասթրիանըն սալգըմ վէ միսքէթլէրինէ տայանամայըպ, Տիւօ ֆըրգասը պիր ազ կէրիլէմէյէ պաշատը, վէ Տիւօ քէնտիսի տախի եարալանըպ տիւշտիւ: Թամ պու արալըգտա Ասթրիա Կըրնատիլէլէրի եանաշըգ գօլար իլէ եիւրիւյիւպ, Սարէնկօյու զապթ իլէտիլէր. Տիւօ գան ըշվան գալգըպ շիտտէթ:

¹ Եօգարտա զէր օլունտուղու վէճիլէ, Ասթրիա ապէրի Սարէնկօյա կէլմէյէճէք մէմուլ իլէ Պօնթարթէ պու գարիլէտէ եաղընը իքի ֆըրգա. եանի Լան վէ Վիպթօր ֆըրգալարընը պըրագմըլուր, վէ օլ վէճիլէ ճէնիլին պաշանիլըճընտա օն ալթը պին ֆրանսըզ ապէրի, Սարէնկօ գարիլէսինէ օղընալազ օթուղ ալթը պին Ասթրիա ապէրինէ գարըզ գօմայա մէճուր օլտուլար, օ տա գա:

Ֆիլտէն պաղտըլարը հալաէ. Ասթրիալըլարըն իլէ անշամտան Սարէնկօ գարիլէսինի թուլթամալարը ֆէնը հարպձա պէօյիւք պիր խաթա սայըլը, պու ճիւմէ պու խաթատան ֆայտէ տէ կէօրտիւլէր շիւքի Պօնթարթէ, Ասթրիալըլար Սարէնկօ սահրալարընա կէլմէյէճէք տէյի ապէրի ֆըրգա ֆըրգա էօթէյէ պէրիլէ տաղըլմըզ վէ օրայա եաղընը իքի ֆըրգա պըրագմըլուր:

լիւ պիր թիւ ֆէնկ աթէշի իլէ Կրննատիլէրի Սարէնկօտան գօվալատը . անճագ քէնախի տախի քէօյտէն տըշարը ուղըար ուղըամազ , աչըգտա Մասթրիալըլարըն թօի աթէշինէ թէսատիլֆ իթտիլինտէն , Կրննատիլէրի սուլուն էօթէ թէրաֆընա աթամատը : Բիլօտան պիր տիւզիլէ գան ագըպ աչագտա տուրամատըլընտան , ֆրոգատան տըշարը չըգաւ ըրտը վէ Կրննատիլէր օլտուգըլարը մահալտէ գալտըլար . օ արալըգտա Շանպարլագ ֆրոգասը տախի աչըգտա պուլունտուղունտան , Մասթրիալըլար պունուն իւզէրինէ տախի եաղմուր կիպի աթէշ եաղտըրըպ պու ֆրոգայը բէրիշան իթտիլէր . ()րէյլ տախի Սրանսըղըն էն սուլունտա օլան տօգսան ալթընճը ալայը պօղուպ , սօլ գօլուն արգասընա կէշմէյէ պաշլատը :

Սաղտա ճէնէրալ Լան , եալընը Բէճ ֆրոգասը իլէ ուղըաչպ . Սօնթանօնէ պաթագըլարընա աթմայա չալըշարըլը էսնատէ , ()րի , վաֆիր սիվարի ասքէրի իլէ արգասընտան վէ Վասթէլ Չէրիօլ թէրաֆընաան զուհուր իլէտի . Շանբօ¹ հէր նէ գատար պու աթըլարըն իւզէրինէ տիլըրանէ սավլէթ իլէտի իսէ տէ , քէնտիսի տէ եարալանըպ վէ տիւշիւպ , Սրանսըլ ասքէրինին հէմ սաղտան , հէմ սօլտան արգասը չէվըրիլիշ , Սարէնկօ քէօյիւնտէն տրասը աչըլմըշ , վէ աչըգտա օլանըն օրթասընտա Մասթրիալըլարըն իքի եիւզ թօիու իլէ օն իքի պին աթըլսընա հէտէֆ օլարագ տէհէթիւլ պիր մուխաթարայա կիրիֆ թար օլմուշուտու :

Իօյլէտէն իքի սաաթ էվլէլ շիտտէթը գիթալտէն հէր թէրաֆտան սէլ կիպի գան ագմայա պաշլայըպ , Սարէնկօ իլէ Սէն Ղիւլիանօ արասընտա օլան պէօյիւք ճատտէ , էօլիւլէր վէ եարալըլար իլէ տօլմուշ , վէ Վիթօրուն ասքէրինտէն պիր մըգտարը չօղլուղա թէհամ միւլ կէթիրէմէյէրէք , պօղուլուպ վէ բէրիշան օլուպ , իշիմիլ պիթտի , պաղըրշարագ կէրի տէօնմէյէ պաշլամըշար ըտը :

Իօթէտէ Պօնաբարթէ Մասթրիալըլարը արգա եօլտան գաշմըշ կիթմիշ գըլաս իտէր իքէն , պէօյլէ պիւթիւն օրտուլարը իլէ գաֆիլտէն Սրանսըլ ֆրոգալարընըն իւսթիւնէ տիւշտիւքէրինի , գօնագ վէրտիլի թէրա տի Վարօֆալօտա խապէր ալտըգտա , իլք ախշամըսը Սգրիվիա նէհրինին թաշտըղընտան տօլայը տահա ուզաղա եանի օրտու մէրքէղի օլան Վօկէրայա գատար կիտէմէմիշ օրտուղունա իֆրաթ մէմնուն օլուպ , տէրագապ մէվճուտու մայէթի օլան խասսա ասքէրինի² , վէ ճէնէրալ Սօնիէ ֆրոգասընը պէրապէր ալարագ Սարէնկօ սահրասընա տօղրու գօշմայա պաշլատը . վէ ճէնէրալ Տըզէյէ տախի խապէր կէօնտէրիպ , միւսթաաճէլէն Սէն Ղիւլիանօ գարիլէսինէ կէլմէսինի էմը իլէտի :

Պօնաբարթէ քէմալը շիթապլէ մէյտանը մուհարէպէյէ կէլիպ ,

¹ Աթը ճէնէրալը Շանբօ , սաղտա ճէնէնէրալ Լան ֆրոգասընըն արգասընտա , վէ տիլէր աթը ճէնէրալը քէլէրման օրթատա Վիթթօր ֆրոգասընըն արգասընտա ինթիաթտա իտիլէր :

² Պու խասսա ասքէրի օ վագըթ աղ օլուպ սօղըատան իմէրթաթորուգ տէվրիտէ չօղալըպ միւթէհայիր օլանագ շէճաթ վէ մէրտանէկի իզհար իլէմիլէր տիր քի իլէրիւտէ բէք չօգ տէֆա վասֆալըր օլանագ տըր :

պիր քերէ կէօզ կէզտիրիշտէ անվալը հազըրէյի հարպը քէշֆ իլէտի . տաղտա | ան ֆըրգասընը ճէնէրալ () ինչոն աթը վէ փիատէ ապէրի տարմը, սօլտա կարտան, պէյհիւտէ եէրտէ Սարէնկիտան պըրլմա մայա չալըշըպ, ատըմ ատըմ կէրի չէքիլմէտէ, վէ տահա պէրիւտէ Շանպարլաֆ ֆըրգասը ելտըրըմ կիպի աթըլան թօփլարտան բարաւ լանմըշ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ նէ թէտպիր գուլանաճաղընը անը վահիտտէ թէսավլուր իլէտի¹ :

Պօնաբարթէ խաստա ապէրիների | անըն սաղընա վէ օլայա տօղու իլէրի սիւրիւպ, կէրիտէն Սօնիէ ֆըրգասը սաֆֆը հարպ իւզըէ տիւ զիլիպ տէ | անըն իմաաթընա եէթիշինճէյտէք Մասթրիա աթըլարընը մէքս խիւպ, | ան ֆըրգասընա սիւրէր օլմալէրինէ խաստա ապէրիների գօմանտա վէրտի : Պու տիւլալէր եիյիտէր տէրագապ չար քէօշէ գալէ օլուպ, | օպֆօլէն Տրակօն աթըլարը հիւճիւմինէ տիւլար կիպի պէշ տէֆա գարշը գօտուլար : | ինէ սաղտա ֆագաթ պիրապ պէրիւտէ մէզբիւր Սօնիէ ֆըրգասընտան պիր լիվա ապէր Պօնաբարթէնին էմրի իւզըէ հարէքէթէ պաշաաթըլար . վէ ճէնէրալ Վարա Սէն Սիր գօմանտասը իլէ կեահ գալէ օլուպ աթըլարը մէքս խտէրէք, վէ կեահ ուզուն գօլ օլուպ տիւշմէնին փիատէ թապուրլարընը օլթատան եալըպ, էնճամընտա Պրանսըղըն զայպ իթտիյի մէվէիլէրէ եէնիտէն սա հիպ օլարագ Վասթէլ Չէրիօլը պաղչէլէրինին չիթլէրի արգասընտա քէնտիլէրինի մուհաֆագա իլէտիլէր :

Հէման օ անտէ Պօնաբարթէ քէնտիսի տախի պիր ալայ ապէր իլէ | անըն սօլ գօլունա իմաաա եէթիշիւպ, Տիւբօն տախի, Վ իգթօրուն () իյիլէ աթըլարընտան պօղըլուպ գաշան պէօլիւքլէրինէ մուավէնէթ խիւպ թօփլամայա պաշատը² :

Եքէր Պօնաբարթէյի, վէ պաշարը թիւյիւ աթը խաստա ապէրիների կէօրտիւքտէ ճէսարէթ ալըպ եէնի պիր չիտտէթլէ մուգաթէլէյէ պաշատըլար . | ան ֆըրգասընտան Վաթրէն, Վիֆի ապէրիների սիւնկիւ իլէ գօվալայըպ Սօնթանօնէ պաթագլարընա տէօքտիւ, | ան քէնտիսի տթէշը ճէսարէթինի զիլրի գօմանտասընտա օլան ապէրէրտէ իլհագ խիւպ, չիտտէթլէ Մասթրիաթըլարըն իւզէրինէ հիւճիւմ իթտիրտի, կարտան եէնիտէն Սարէնկօ գարիյէսինի ալմայա, վէ | ան տախի պիւթիւն Մասթրիա ապէրիների Սօնթանօնէնին արգասընա աթմայա չալըշըլար ըտը : խաստա կընատիլէրի կէզէր գալէ միսալի | անըն ֆըրգասը իլէ, Վասթէլ Չէրիօլայա տուխուլ իտէն Վարա

¹ Պօնաբարթէնին թէսավլուրու պու խտի : Սէյտանը հարպէ կէտիքտէ սօլ գօլունա պօղըլմուշ վէ տաղըլմըշ վէ սաղըն հէնիւլ քէնտիների մուհաֆագա իթմէքտէ օլտուղունտա կէօրիւպ, իլէ էվլէլ սաղա իմաաա եէթիշիւք մուխաթարտան գուրթարմաղա վէ սաղտա օլան գասթէլ Չէրիօլը գասապասընը ալմաղա գարար վէրտի, պուրասը ալմաղը կիպի, Պօնաբարթէ սըրթընը պուրայա տայաթըպ վէ պուլուն իւզէրինէ միսլէր կիպի տէօնիւպ պօղըլուն սօլ գօլուն տախի թօփլայըպ իլէրի

ալապիլրտի, անճագ պու մանսիւրա իլէ պէօյիւք ճատտէ էլտէն կիտըր իսէ տէ, ալ գատան Սալէ թէրաֆլարընտա վէ Բօ նէհիլ քէնտիլընտա պիր եօլ տահա օլուպ պու եօլտան տախի Միլանա սէրպէսթճէ կէրի չէքիլէպիլըր խտի :

² Տիւբօն եէթիշինճէյտէք ճէնէրալ Միւրաթ պիր գալ պէօլիւք աթը իլէ Օրէնլէնի հիապաթըլ աթըլարընա, իշտիլմէմիշ պիր սէպաթ վէ գուվլէթլէ գարշը կէլմէքտէ խտի :

Ան Սիր ֆրոգասընըն արասընտա մանովըալար չէվիրիպ Լւսթրիա
աթըլարընըն չիտտէթինի մէքս իտէրէր իտի : Անձապ Սէլա պիր ազ
ճէսարէթինտէն , պիր աղտա հրոսընտան աքէրինին քիւլ իսինի Սա
րէնկօ գարիյէսինէ կէթիրիպ , վէ գարիյէի մէզպուրէտէն սէլ կիպի
թաշըպ , հէր չիթին , հէր արզըն արգասընտա տայանըպ տուրան ,
կարտան ֆրոգասընըն էօնիւնտէն սիւտի սիւբիւրտիւ , Օրէյն տախի
աշըգտա օլան Շանպարապ ֆրոգասընըն սալգըմ վէ միսկէթլէ թէմիգ
լէտի , վէ պոււնոււն իւզէրինէ արթըգ Պրանսըլարա տայանաձապ
պիր մահալ գալմայըպ կէրի չէքիլմէյէ պաշաուրըար , վէ Պօնաբարթէ
տախի աուրմ աուրմ կէրի չէքիլմէյէ գօմանտա վէրտի , վէ պու վէճհի
լէ սաղ գօլու միւնհէզիմ վէ բէրիշան Սարէնկօտան չըգըպ սըզընա
ձապ պիր մահալ արամապ իւզըն Սան Ղիւլիանօյա չէքիլմէքտէ , քէն
տիսի սաղտա Գասթէլ Չէրիօլոյա տայանըպ , խասսա աքէրինին վէ
Լան ֆրոգասընըն սէպաթը իլէ խայըձա տահա մէյտանտա տուրուպ
սիւլմէնէ ֆապաթ գարըշ գարըշ եէր վէրմէյէ պաշամըշ ըտը¹ :

Իշթէ պու էսնատէ ճէնէրալ Լան վէ մայեթթինտէ օլան իքի լի
վա աքէրին սէպաթ վէ չէձաթի էսէրի , իլա ախը իւլ տէվըան
Պրանսըգ սանձապարընըն չէրէֆինէ , վէ պիզտէն սօղըա կէլէնլէրին
հայրէթ վէ իսթիլըապընա միւճիպ օլաձապ տըր :

Տիւլմէն աքէրի սէքսէն բարէ թօփ իլէ Սարէնկօ սահրասընտա
սաղա սօլա կիւլէ , սալգըմ , վէ միսկէթ եաղտըրմատա , Լան , գըրգ
տաղիգէլիք եօլտան թամ իւլ սաաթտա կէրի չէքիլտի , տիւլմէն եաղ
լաշտըգտա սիւնկիւյէ տալրանըլըպ մուգավէմէթ օլունուրուտու , վէ
գոււնտապ իւզէրինտէ գալան պիր գաշ ուֆապ չարիա թօիլարընա
Լան էն ալա աթլարընը գօշուպ վէ էն մէշուր թօփձուլարընը թայ
էին իտիւպ , Լւսթրիալընըն տէհէթլիւ պաթէրիալարընա գարըշ
թօփ աթմայա ճէսարէթ իլէտի : Խասսա աքէրինի նէ աթլըար վէ
նէ տէ սիւնկիւլէր տաղըթապիլտիլինտէն , գալէ տիվարը մագամընտա
Լւսթրիալըլար թօփ իլէ տէջմէյէ պաշայըպ , իւզէրինէ տէֆա տէ
ֆա աթըլ ալայլարը հիւճիւմ իթտիրտիլէր իսէ տէ , թէլէֆ օլանլար
տան գալէնին վիճուհի քիւլիւլիւպ անձապ չէքիլինի պօզմատըլար :
Գարա Ան Սիր Գասթէլ Չէրիօլոյա տախի թէրք իթմէյէ մէձպուր
օլուպ , եալընը Սալէ եօլու Պրանսըգտա գալտը : Սահրանըն հէր
մահալի էօլիւ վէ եարալըլար իլէ տօլմուշ վէ թօփ սէսլէրի իլէ պէ
րապէր ճէպիսանէ սանսըգլարընըն բաթլամատը² ուզապ տաղարա
աքս իտիւպ տէհէթլիւ պիր ինիլթի բէյտա իտէր իտի հավատա :

Կիւն եարըլամըշ ըտը , Պիւլտ մարէշալ Սէլա աքէրինտէ օլան
թէլէֆի գայտ իթմէյիպ , ֆիւթուհաթը էլինտէ կիպի պիլէրէք մէտ
րուր օլուրուտու վէ միւսին վէ ինթիար օլարապ , եիրմի ալթը

¹ Սաղ թէրաֆ պիզտէ գալտըգձա , պօ
ցուլապ տախի Սալէ թէրաֆընտան օկուլէսթ
ճէ Միլանա կէրի չէքիլէպիլիլիգ² վէ ճէնէրալ
Տըլէ տախի վաթը իլէ էէթիլիլ իսէ ճէնիլ
պիլէ գալանապիլիլիլ տէր իտի Պօնաբարթէ :

վէ իլէրիւտէ կէօրիւլէճէյի վէճիլէ պու քէշ
ֆի տախի պօշա չըգմատը :

² Ճէնէրալ Լան պէրուպէր տըլմայաձաղը
ճէպիսանէ սանսըգլարընըն քիւլիլիլիլ տէ
թէշ վէրիլ իտի :

սաաթտան պերիւ աթ իւզէրինտէ պուլունտուղունտան , արթըզ գօ մանտա զահմէթինէ թապ իւ թագէթի գարմամը օլտուղունտան , եօղուն վէ պիթապ Ալէսանտրիա գալէսինէ չէքիլիպ , գօմանտայը Էրիքեանը հարպ րէիսի ճէնէրալ Օլթի թէսիլմ վէ Աւրօբանըն հէր թէրաֆրնա չիթիթ թաթարլար չըգարրապ , ճէնէրալ Պօնաբարթէնին Սարէնկօտա պօղուլտուղունտա թէսիլի իլէտի : Ղէնէրալ Օլթի գօ մանտայը էլէ ալըպ վէ ապէրէ արշ թէրթիպի վէրիպ , Սարէնկօտան Սէն Ղիւլիանօ գարիյէսինէ եիւրիւմէք իւզըէ թապուր թապուր թագ սիմ իլէտի , էօնտէն իքի թապուր փիատէ , արգատան Արնատիէլէր , վէ տահա արգատան օրտու աղըրըղը , սօլտան ճէնէրալ () րէյլէ ֆրօ գասը , սալտան Քէմ վէ Հապիֆ ֆրօգալարը պու թէրթիպ իլէ , պունճա միւտտէթտէն պերու արզու իթաիքլէրի Բիաչէնցա եօլունտ սէլամէթլէ իմրար իթմէք էմէլինտէ իտիլէր :

Իջլէ վագթընը իւչ սաաթ կէչմիշ օլտուղունտան , եէնի պիր վուգուլաթ օլմաորգճա , Սրանսըղար իչիւն Սարէնկօ ճէնկի զայպ օլմուշ սայըրըր ըտը : Պու ճիւմլէ օ վագթթ օլուպ , իքի ֆրօգա աւ քէր իլէ ճէնէրալ Տըզէ հէնիւզ պիր թէրաֆտան կէլիպ չըգմամըշըտը , ճէնկին պիւթիւն պիւթիւնէ զայպ օլուպ եախօտ գաղանըմասը Տըզէնին վագթթըճա կէլիպ կէլմէմէսինէ մէնուլ իտի : Տըզէ սա պահլայըն թօփ սէսինի ալտըգտա օլտուղու եէրտէն գըմըլտամայըպ հէր թէրաֆա եավէր գօշաուրարագ ճէնկին նէրէտէ օլտուղունա իապէր պէքլէմէքտէ իտի , վէ Աօվի թէրաֆրնտա ճէնկ օլմատըղընը աղնատըղը կիպի , Սարէնկօյու զիհննտէն քէչֆ իտիւպ , ապէրինէ չիթապլէ հարէքէթ գօմանտասը վէրմիշ , վէ պիւթիւն կիւն աճէլէ եիւրիւյէրէք , էյլէտէն իւչ սաաթ սօղրա , չարիսա գօլարը Սէն Ղիւլիանօ գարիյէսի արգասընտան մէյտանա չըգմայա պաշլամըշար ըտը : ճէնէրալ Տըզէ էօնտէն գօշուպ , մէքքէլէ կէլտի , վէ պու ճէնէրալըն վիւրուտի ահվալը հարպը պիւթիւն պիւթիւնէ սիւրէթը ախէրէ թահվիլ իլէտի . ճէնէրալար , Տըզէ վէ Պօնաբարթէնին էթրաֆընա պիր տայրէ չէվիլիպ վէ վուգուլաթը եէվիլիյի հարպը քէնտինէ միւմքին մէրթէպէ նապլ իտիւպ , պու աղըր թէհլիքէ արասընտա պիր չարէ արարլար , վէ բէք չօղու կէրի չէքիլմէյի նասիհաթ վէրիլէր իտի , անճագ Պօնաբարթէ րազը օլմայըպ , պիր սիւզլէ Տըզէնին րէյի նի սիվալ իտէր իտի . Տըզէ գան իլէ միւլէմմա օլան մէյտանը հարպէ պիր կէօզ կէզսիլիպ , վէ սաաթընա պագըպ , “ պէլէ պո ճէնի զայպ օլմուշ , լաչին պահա սաաթ իւլտի ” , պիր պաշտ ճէնի գաղանճալա վագթթըպ պա վար ” տէտի : Պօնաբարթէ Տըզէնին վէրաիլի րէյտէն մէմուլն վէ մէս ըտըր օլուպ , տէր ագապ եէնի ճէնկին րէսմինի թարիֆ իլէտի , Տըզէնին գարշտան կէլէն ալթը պին նէֆէր թագէ ապէրի Սէն Ղիւլի

¹ Իթիմալ տըր էրթէսի կիւնիւ Բօ , Ատ տա վէ թէստէն նէհրի իւզէրինտէն կէլէն թալ զէ ֆրանսըղ ապէրի իլէ , Աւսթրիալարըն եօլարը քէտիլիլիպ էինէ պու ճէնկ գաղա նըմըշ օլտուղունտա :

² 1815 տէ , վաթէրթ ճէնկինտէ տաիլի

Նաբօլէօնա պէյլէ պիր իմտատ եէթիլէիտի , Պօնաբարթէ թաթթ իւ թաճընը զայպ իթ մէյիպ , ահվալը ճիհան չիմտի քիմ պիլիք նէ սիւրէթտէ օլտուղունտա տէր միւսիւ թիէր :

³ Աւսթրիանկա սաաթ :

լիանօտա Վասթրիանին ճատտէտէ օլան ապէրինի գարշըլայրալ, Պօնաբարթէ տախի բէրիշան օլան օրսունուն բէրաբէնտէ ֆրոգալարընը թօփլայարալ, Վասթրիա ապէրինի եանտան վուրաճալ ըտը : Պօնաբարթէնին թէրթիպի անը վահիտտէ սիւրաթլէ իճրա օլունուալ, Տըզէնին ֆրոգասը եօլուն պիր ազաճըգ սաղընտա վէ Սէն Ղիւլիա նօնուն էօնիւնտէ իւչ գօլ օլարագ սաֆֆը հարալ իւզըն միւգիմ օլտուլար, էօնլէրինտէ օլան ալաճըգ պիր պայրը քէնտիլէրինի տիւշ մէնտէն սէթը իթմիշիտի . Տըզէնին սօլունտա, սահրատան թօփլանան Շանպարլագ վէ կարտան ֆրոգալարընըն պագի գալանը Վիգթօր գօմանտասընտա, վէ սաղտա օփտտա ճէնէրալ 1 ան ֆրոգասը, վէ պունտան տա սօղրա խասսա ապէրի, վէ Գարա Սէն Սիր . շէջլէ քի Վրանսըզ ապէրի պիր էրի խաթթ իւզէրինէ Սան Ղիւլիանօտան Գասթէլ Չէրիօլ արալըզընը պիւթիւն պիւթիւնէ գաբաթմըզ կիպի իտի : Տըզէ իլէ 1 անին արասընտա վէ պիրալ կէրիտէ Քէլէրման աթլըլարը օլուալ, ճէման օն իքի բարէ թօփ գալմըշ օլտուզընտան պունլար տա Տըզէնին սաֆֆլարը էօնիւնտէ նօգթա նօգթա տուրմուշար ըտը :

Լաբէրին թէրթիպի պու վէճհիլէ խիթամ պուլտուգտան սօղրա Պօնաբարթէ աթ իւզէրինտէ պունլարըն ճիւմէսինի մուպէէնէ իւտիւալ, « եթիշիւր կէրիլէտինիլ եիիտլէր, պիլմէզմիտինիլ, պէնիմ առտէթիմ տայիմա մէյտանը հարպտէ կէճէլէմէք աիր » տէտի, ապէր Պօնաբարթէնին պու քէլամընտան էլէգթրիգա կիպի միւթէէսսիր օլուալ, վէ Տըզէնին թագէ ապէրինտէն տախի ճէսարէթ ալարագ, պիր ֆիւթուհաթլա Վասթրիալըլարտան ինթիգամ ալմագ իւզըն տուզան օլուլար ըտը :

Վասթրիալըլար իսէ հարալ սաֆֆընը պօղուալ, վէ հարէքէթ սաֆֆընա կիրիպ ճատտէտէն աղըր Իիաէնցա եօլու իւզէրինէ իլէրիլէմէքտէ իտիլէր վէ Օլիւն գօմանտասընտա օլան գօլ էն էօնտէ օլուալ, օրթա գօլ պիրալ կէրիտէն վէ 1 ան ֆրոգասընըն գարշըսընտան իլէրիլէմէքտէ իտի :

8° Սարմօն պիրտէն պիրէ օն իքի թօփու պիրտէն աջըպ, Վասթրիա ապէրինին իլը գօլունուն էօն սաֆֆլարը իւզէրինէ տօլուտանէսի կիպի աթէշ եաղորտըր : Վասթրիալըլար Վրանսըզլարը ագտէմ ճէ կէրի չէքիլմէք հիյեէթինտէ կէօրաիւքլէրինտէն, պու եէնի մուգավէմէթտէն շաշըրալ գարըմայա պաշլատըլար : Պունլար հէնիւզ քէնտիլէրինէ կէլմէգտէն, Տըզէ, տօգուզունճու ալայա, իլէրի գօմանտասը վէրիպ, « կիթ սէջլէ Պօնաբարթէյէ, տէտի եանընտա օլան Սառ վարի նամ եավէրէ . իշթէ հիւճիւմ իտէյօրում չապուգ իմտտառտէլին պանա » : Տըզէ աթ իլէ պու ալայըն էօնիւնտէն կիթմէքտէ իտի . ալաճըգ պայրըր չըգար չըգմազ, պիր տէհշէթիւ թապուր աթթէշ իլէ նակեահ Վասթրիալըլարա քէնտիլի պէյան իթաի, քի հէման կէջիւս կէջիւսէ եանաշմըշ կիպի իտիլէր : Վասթրիալըլար աթէշին գարշըլըզընը վէրիւր վէրմէզ, Տըզէնին կէջսիւնէ պիր գուրշուն թէսատիւֆ իտիւալ աթընտան տիւշտիւ : « Լաբէրտէն սագլայըն էօլիւ-

« միւմիւ , պաղըրտը Տըզէ , ճէնէրալ Պուտէյէ , պէլքիմ ճէսարէթլէ-
 » րինէ ֆիւթուր կէլըր » : Պէյհիւտէ ինթիրաղ : Պիւթիւն ապէր ,
 տիւշիւպ էօլտիւյիւնիւ թամաշա իլէմիշ իտի : Ինթիպամ , ինթիւ
 քամ , պաղըրտըրար պիւթիւն ապէր , վէ պիւրէր տէֆա աթէշ իտիւպ
 պատէհու շիտտէթլէ Լւսթրիա ապէրի գօլարընըն իւզէրինէ հիւ-
 ճիւմ վէ սավլէթ իլէտիլէր . էօնտէ օլան իքի թապուր , Ֆրանսըզ
 ապէրինին պու շիտտէթիւնէ տայանամայըպ գարմագարը կէրի տէօն-
 տիւլէր , վէ արգալարընտա օլան ապէր իքի թէրաֆա աշըլըպ պուն-
 լարը օրթալարընա ալտըլար . պունլար պու վէճհիլէ գաշտըլարը կի-
 պի , Լւսթրիա ապէրինին էօնիւնտէ Լալէրմանէն էն մէշհուր Լըրնա-
 տիւլէրի պուլուճնտուղուճնտան , պու Լըրնատիւլէր շէօհրէթլէրինէ
 մուվաֆըգ հարէքէթ կէօսթէրիպ , Ֆրանսըզ ապէրինի շիտտէթիւ-
 պիր աթէշ իլէ գարշըլատըլար վէ Ֆրանսըզար պու խաթթը պօզա
 մաուրըլարընտան , էօլուճ իքի թէրաֆընտա օլան պիւթիւն թապուր-
 լար գարշըլըգը պիրպիրի իւզէրինէ աթէշ իթմէյէ պաշատըլար :
 Վիգթօր , Ֆրանսըզարըն սաղ գօլուճու , վէ Պուտէ սօլ գօլուճու
 մուհաֆաղա իթմէքաէ իտի : Լալէրմանէն Լըրնատիւլէրի աուրմ աուրմ
 կէրի շէքիլմէքաէ պիր տէհշէթիւ պօրա զուհուր իաիւպ , պու Լըր-
 նատիւլէրի թօզ վէ թօփրապ իչինէ զարգ իլէտի . օ արալըգ Քէլէր-
 մանըն աթըլարը Տըզէ վէ Լան ֆրոգալարընըն արասընտան կէշիպ ,
 Պուտէ , Լըրնատիւլէրին անընտան , վէ Քէլէրման եանտան ֆէվգ
 էլ աուտ շիտտէթլէ վուրուպ , Լըրնատիւ թապուրլարընը իքիյէ պէօլ-
 տիւլէր . վէ սաղա սօլա գըլըճ աթարապ պիշարէ Լըրնատիւլէրտէ
 մուհաֆաղայա թապ իւ թագէթ պըրագմաուրըլարընտան , սիւահլա-
 րընը պըրագըպ իքի պին Լըրնատիւ վէ պաշ ճէնէրալ Օալ տախի
 գըլըճընը վէրիպ թէսլիմ օլմայա մէճպուր օլտու : Ֆէլտ մարէ-
 շալ Սէլա տախի ֆիւթուհաթտան էմին օլարապ Լէսանարիա գա-
 լէսինտէ իսթիրահաթտա պուլուճնտուղուճնտան , Լւսթրիա ապէրի-
 նին գօմանտա պիրլէյի զայիլ օլուպ , սաղ գօլ օրթա գօլտան պըրլըր :
 Քէլէրման պունա տախի գանաաթ իթմէյիպ , Լիլիէնլէյա աթըլա-
 րընը տախի պիր հիւճիւմ իլէ տարմաուաղըն իտիւպ գաշըրտը . վէ
 Լւսթրիանըն օրթա վէ պէջիւք գօլու իւզէրինէ տախի սավլէթ ի-
 տէրէք սսֆիլարընը պօզմայա պաշատըր : Լան , թամ պու գօլուճ
 գարշըսընտա օլտուղուճնտան օ տախի շիտտէթլէ պիր հիւճիւմ ի-
 տիւպ , պու գարգաշալըգ արասընտա Գարա Սէն Սիրին Լըրնատիւ-
 լէրի տախի Գասթէլ Չէրիօլ գասապասընա կիրիպ իսթիւա իլէտի-
 լէր . վէ պիւթիւն խաթթըլարտա Ֆրանսըզ ապէրի թէարրիւզէ տէ-
 վամ իտիւպ , պիր ան ագտէմ էլլէրինտէն գաշըրտըլարը զաֆէրէ
 եէնիտէն տէսթրէս օլտուգլարընը ապէր կէօրաիւքտէ , աթէշը ճէ-
 սարէթլէ գալպլէրի պիր գաթ տախի իշալ օլուպ , ֆիւթուր վէ հա-

¹ Սօղըրտան պու տօգուղուճնու ալայա
 էմալըլ իւնվանը վէրիտի . պու պապտէ 127
 ինճի : տախիֆէյէ տախի նաղար պուլուլա :

² Պաղը միւվէրիլիլէրին գալլէինճէ պու

Մարէնիօ ճէնիլնտէ Ֆրանսըզարըն զաֆէրէսպ
 օլմաը միւճէրիտ քէլէրմանըն պու հարէքէ-
 թինէ համ օլուճնուշ տուր :

զիմէթ տախի Նւթրիա ապքերինէ կէջմէյէ պաշլասը :

Նւթրիա ապքերի, ճէնկ պիթմիշ վէ քէնաիւլէրի իսթիրահէթէ կիտէճէք մէմուլինտէ իքէն, Նրանսըզըն պու ումումի վէ շէտիտ հիւճիւմինէ տայանամայարագ, սաֆիլարը սօղուլուպ կէրի ճէքիւմէյէ պաշլասը . վէ ճիւմլէսի գաշմալարընտա պիր թարիֆ օլմազ տէհչէթէ կիրիֆթար օլուպ, աթլըլար տէօրթ նալ, վէ բիատէլէր նէֆէսլէրինի ալամայարագ գօշուպ, վէ քէօփրիւլէրի կէջիպ Պօրմիտա նէհրինին արգասընա սրղընմայա չապալարլար ըտը : Բէճ վէ Հապիֆ պէյհիւտէ եէրտէ օրթա գօլու պօլտուլմամայա ըսրար իտէրլէր իտի . Լան պուլնարը գօվալայըպ իպթիտա Սարէնկօյա վէ պատէհու Պօրմիտայա աթար . Նւթրիա Կրընատիլէրի վէ աթլըլարը տախի նաֆիլէ եէրտէ ֆէվզ էլ զայէ շէճաէթ կէօսթէրէրէք մէյտանը հարպը թէրք իթմէմէյէ իգտամ իտէրլէր իտի . խասսա Կրընատիլէրի, Պէսսիէր իլէ տիւպլէր Պօհարնէնին՝ գօմանտասընտա, վէ Լան վէ Վ իգթօր ճիւմլէսի իպթիտա Սարէնկօյա գօվալայըպ, պատէհու Օրէյլ իլէ պէրապէր Կրընատիլէր վէ աթլըլարը արգասընտան Պօրմիտայա գատար մուսալլաթ օլտուլար :

Բէօփրիւլէրտէ ան պէ ան իզտիհամ արթըպ, բիատէ, աթլը, թօփ, պիրի պիրինի շինէյէրէք պիր ան էվլէլ քէօփրիւլէր եէթիշլէյէ չապալարլար, վէ ճիւմլէսի պիրտէն սրղամատըգլարընտան, շաշըրըպ տէօնէրլէր իտի : Թօփ զապիթինին պիրի աթլարը չայա սիւրիւպ, թօփու էօթէ թէրաֆա կէջիւմէյէ մուվաֆֆագ օլտու . պուլնտան իպրէթ ալարագ պիւթիւն թօփլարը Նւթրիալըլար չայա սիւրտիւք տէ, նըսֆընտան զիյատէսի պալըզա սափլանըպ գալըլար . վէ Ֆըրանսըզլար արգալարընտան աման վէրմէյիպ, թօփճու, աթ, արապա, աղըրըգ, ճիւմլէսի զապթ իլէտիլէր : Պէսպախթ Սէլա՝ մէտանը հարպէ եէթիշլէպ, իքի սաաթ էվլէլ մուզաֆֆէր պըրագտըզ ապքերին հալը բէրիշանիլէթինի կէօրէրէք կէօզլէրինէ պիլէ ինանմագ կէլմէզ իտի : Իշլէ պու վէճիլէ խիթամ պուլտու պու տէհչէթիւ Սարէնկօ ճէնկի, քի իլէրիւտէ Նրանսայա վէ պիւթիւն ճիհանէ պէջիւք թէյսիրի օլուպ, Պօնաբարթէյէ տախի իմբէրաթորըզա էօլ աշար : Պու ճէնկտէ իքի թէրաֆիլ ֆէվզ էլ զայէ շիտէթ, շէճաէթ վէ մէթանէթ ըղհար օլուլտուլուլտան, իքի թէրաֆին թէլէֆաթը տախի էմսալինէ թաթպիգէն իֆրաթ զիյատէ օլտու : Նւթրիալըլարտան սէքիգ պին նէֆէր մէճրուհ վէ թէլէֆ օլուպ, տէօրթ պին տախի եէսիր տիւշտիւ . ճէնէշալարտան տախի զայաթլարը իֆրաթ զիյատէ օլտու . Հատտիգ վուրուլուպ էօրիւ . Վ օկէլտուհկ, Լաթէրման, Պէլկարտ, Լամարսալ, Կթսէյմ վէ սայըր բէք չօգ զապրթան աղըր վէ խաֆիֆ եարալանտըլար, վէ օրտուլարընին իւչտէ պիրի թէլէֆ օլտու տէմէք տիր : Ֆրանսըզլարտան տախի աթլը պին նէֆէր թէլէֆ օլուպ, պին նէֆէր տախի եէսիր տիւշտիւ . վէ պու վէճիլէ պուլնարըն տախի տէօրթտէ պիրի թէլէֆ օլտու : Սէնօնի,

1 Պօնաբարթէնին զէվլէսի Ժօղէֆինին | օղու տուր :

Իրիօ, Սալէ, Շանքօ ճէնէրալար, վէ սայիր պէջիւք զապիթէր ազ-
ջօգ եարալանարար. լաբին Պրանսրղարըն էն պէջիւք աճար ճէ-
նէրալ Տրգէնին վէֆաթը օլտու: Պրանսրղ միլէթի օն սէնէ ճէնկտէ
իբէն, պէջլէ պիր մէշնուր ճէնէրալտան մահրում օլմամըլ ըտը¹:

9°. Սարէնիօ սահրալարը Պրանսրղ գանը իլէ միւլէմմա օլմուշ
իբէն, Պրանսրղարըն մէսէրրէթի թարիֆէ կէլըր շէյ տէյիլ իտի: Ղէ-
նէրալ վէ նէֆէր, նէ պէջիւք ֆիւթուհաթէ մազհար օլտուգլարընը
ֆէհմ իտէրէք, ֆախր իւ սուրուրու ազիմէ իլէ խէնտան օլուրլար
ըտը: Պուշուռն մուղայիրի Մութրիա ասքէրի վէ իւմէրասը մէյեուս
վէ միւքէտտէր, թահթը գահր իւ ինֆասալտէ պուլուշուպ նէ աղըր
թէքլիֆէր ալթընտա գալաճաղարընը տէքը իտէրլէր իտի: Ղէնէ-
րալ Սէլաս միւսին վէ ինթիար հալինտէ իբէն, մէյտանը հարպտէ
էն պահատըր տէլի գանը ալթէշի կէօսթէրիպ, ասքէրինէ զաֆէրէ
րէհպէր օլմուշ, վէ ալթընտա իբի աթը թէլէֆ օլուպ, քէնտիսի տա-
խի թապ ու թագէթտէն քէսիլմիշ, պիրազ միւտոթէ պաշընը եէրէ
գոյմագ իւզըն Մէսանտրիա գալէսինէ շէքլիլիքտէն իբի սաաթ սօղ-
րա պու հազիմէթ վէ պու բէրիշանիլէթ գալպինէ իֆրաթ կիրան
կէլիպ սէլ կիպի կէօղ եաշը տէօքէր իտի, պէտթէրտէն պէտթէր օ-
լաճագ, էն մէշնուր, վէ իւզէրինտէ էն զիյատէ էմիլիլէթի օլան ճէ-
նէրալ Օախ տախի Պրանսրղարա եէսիր տիւշմիւշիւտիւ: Սայեէ-
թինտէ օլան սայըր ճէնէրալարըն ճիւմլէսի մէյեուս վէ միւքէտտէր

1 Պիւթիւն Պրանսրղ ասքէրի իլէ պէրա-
պէր, Պօնաբարթէ Տրգէնին վէֆաթընտան օլ-
մէրթէպէ մահրուն վէ միւքէտտէր օլտու քի,
Մարէնիօ ֆիւթուհաթընտան տախի տէրէ-
ճէլի մաթուպէտէ մէսրուր օլմամըր: Սըր-
քեաթիլպի Պուրիէն Պօնաբարթէնին թէպըր-
քինէ կէլիպ, «պու նէ շէրէֆլէ կիւն տիւրո
տէտի խէ, Պօնաբարթէ ճէվապ վէրիպ, «պու-
ո ախշամ Տրգէ իլէ եօբիւշիւպ մուհապպէթ
ո իտէպիլիթի, օ վագըթ շէրէֆլէ սայարը-
ո տըմ պէն պու կիւնիւ, վէ Տրգէլի սէրաս-
ո քէր, պաշ գօմանտան, վէ էլիմանէն կէլէ
ո քէրնա պիլէ իտէրիտիմ ո տէտի: Պիր գաշ
սէնէ սօղրա Պօնաբարթէ, քէնտինէ սատրգ
օլանըրը գրալ պիլէ իտէճէլինի օ վագըթ
քէնտիլի տախի խայալ իտէմէլ իտի:

Տրգէ, միւտոթէթ էօմիլիւնտէ իւշ տէֆա
եարալանըպ, տէօրթ տէֆա ալթընտա աթը
էօմիլիւշիւտիւ: Հէնիւզ պիր գաշ կիւնտէն պէ-
րիւ օլտու մէրքէզինէ կէլիլէ օլտուգլանտան,
ճէնէ իթմէք արզուսի իլէ եանըպ թութուշ-
մագտա իտի: Իւք ախշամընտան պիր գաշ
տէֆա եալէրէրինէ, «Իւլէ Խայլէ Լագըրան
ո պէրի տէր Է Երաֆ Թօթալընպա ճէնէ Իւ-
ո միւլէլ: Պոնաբարթէ գոթալտըն պէնի Թան-
ո յամալ, վէ պաշընա պիր պէլտ Գալիլի
ո պիլի «տէմիշ իտի: վէ իպթիտայը ճէնկտէ
վուրուլուպ տիւշտիւքտէ, եանընտա օլան Լըպ-
րէօնէ տէտի: «Կիլ սէջլէ պաշ գօմիւլէ Է

ո էօլտիւշիւք զամ Էլէմէյիպ, արգամիսն Պիր
ո Իւն վէ սըլի պըրագաճագ գապար Պիր Իւ Էա-
ո Բամալըլէմ Բէլէսի-Ֆ Իրէյօրոն: ո: Պօնա-
բարթէ Տրգէնին վէֆաթընը ճէնկին էն շիւ-
տէթիլ վագըթընտա իլիթաթտէ, պու իսպէ-
րի նիշին պէջլէ պիր տար վագըթտա տու-
յուպ տու տօսթուման իւզէրինէ աղայամա-
յաճաղմ տէլի ֆիղան իլիտի: Օ կիւնիւ Տր-
գէնին ճէնագէսի Սէն Ճիւլիանօ գարիէսի ճի-
վարընտա օլան գանը սահրանը իւզէրինտէ
վէ սայըր մէվթալէր արաթընտա սէրիլիշ գալ-
մըշ ըտը: մուհարէպէտէն սօղրա, եալէրի Սա-
վարի: ճէնագէլէրին իլիտէ արայըպ վէ բէր-
շէմլէրինին ուզընպուզընտան թանըյըպ թօլ-
լատը, վէ պիր հարլանիլէ սարըպ, պարկիլ
իւզէրինտէ օրտու մէրքէզինէ նագլ իթտիրտի:
վէ օրտան ալըպ իլէ Միւնա նագլ օլմուպ
պահարլանը, վէ Սէն Պէրնար տաղընտան
կէլիլիլիպ Պրանսրղա նագլ օլմուտու: Սա-
րէնիօտա Տրգէնին տիւշիւպ էօլտիւլիւ եէրաէ,
Սէն Պէրնար տաղընտա, Բարիտէ, Գէրմօն
տա վէ սայըր պէլտէրտէ Տրգէնին շէրէֆի-
նէ կէրէք թաշար նասպ օլմանուշ տուր: վէ Պօ-
նաբարթէ Տրգէնին պիւթիւն եալէրէրինի վէ
միւսայը Բալ վէ Սալարիլի քէնտի մայիթիլի-
նէ ալըպ, անդէրի սէջլէթէրէք միւմլէն մէր-
թէպէ թէսէլի օլուրուտու:

իսթիտա տէվէթլէրինտէն պատէհու պախթլարընտան շիքէայէթ ի տէրէք, նէ թէապիր գուլանաճադլարընը վէ նէ հարէքէթ իտէ. ճէքլէրինի պիլէմէզլէր իտի: Լէնիտէն ճէնկ իաիւպ մուղաֆֆէր Ֆըրանսըզ ապէրինին օրթաորնտան կէջմէք, եաիստ աշաղը Իիէմօնթէ. յէ վուրուպ, Իօ նէհրինի կէջմէք վէ Ղէնօվայա սրղընմազ, իքիսի տախի պու հալաէ միւմքինսիզ շէյլէր իտի: Իմտի Պօնաբարթէ իլէ մուգավէլէյէ կիրիշմէքտէն պաշգա չարէ պուլամատըլար. վէ պու պապաէ տախի Իթալիայը Պրանսըզլարա պրրադարապ, ապէրլէրինի թօփ, թիւֆէնք, օրտու աղըրլըզ վէ նամուլարը իլէ սէլամէթէ չըգարմազա միւգթէտիր օլտուգլարը հալտէ, քէնտիլէրինի իֆրաթ պախթիար սայաճադլար ըտը. իմտի Պօնաբարթէյէ միւսալէհէ իշիւն պիր մէմուր կէօնտէրմէյէ գարար վէրիլպ, ճիւմէնին ինթիխապը իլէ Իրէնս Լ իխթէնշթայն. հազիրանըն օն պիրինճի կիւնիւ ալէսա. պահ Պրանսըզ օրտուսու մէքքէզլինէ տօղրու եօլա ըէվան օլտու:

Իօթէտէ Պօնաբարթէնին տախի միւսալէհէյէ կիրիշմէյէ պէօյիւք սէպէպլէրի վար ըտը: Սադսէտը վահիտի Իթալիայը Լէսթրիալըլար տան գուրթարմազ օլտուղուհտան, պիր ճէնկաէ պու մէրամը հասըլ օլմուշուտու: Լէսթրիա ապէրի մէյտանը հարպտէ մէրտանէ վէ տի լիւրանէ ճէնկ իթմիշ օլտուգլարընտան. պուլըլարը եէսիր մագամընտա թուլթմազ ճայիզ տէյիլ իտի: Պիր այտան պէրիւ Լարիստէն չըգմըշ օլտուղուհտան վագթը հալին ահվալինէ նազարէն պիր ան էվլէլ Լարիսէ ալտէթ իթմէսի էլգէմ կէօրիւնմիւշիւտիւ: Իմտի նէզտին տէ ճէնկ եէսիրի օլան Լէսթրիա պաշ ճէնէրալը Օախը, միւսալէհէյէ ալա պիր վասէթա իթմիխազ իտիւպ, ահվալը հազըրէյի պիլ էթ. րաֆ քէնտիսինէ թէֆհիմ իթաիքտէն սօղրա, ատէթի իւզըն գաթի, վէ թատիլ թէսվիէ գապուլ իթմէզ թալիմաթլար վէրէրէք ճէնէրալ Պէրթիլէ իլէ պէրապէր Սարէշալ Սէլասա մէմուրէն իրսալ իլէտի:

Պու մէմուրլար պէյնինտէ խայըճա միւգաքէրաթ օլտուգտան սօղրա, Պօնաբարթէնին թէքլիֆլէրի ղայէթ իւլղայէ Սէլասա կիւրան կէլախինտէն, պիր ազ թատիլ վէ թէսվիէսի զըմընտա Պօնաբարթէյէ թէքրար պիր մէմուր կէօնտէրաի: Պօնաբարթէ, պու մէմուրուհ էլինտէն թուլթուպ հիատէթլիճէ օլարազ, « ճէնէրալ տէ. » տի, պէնիմ թէքլիֆլէրիմին պիր հարֆը թէպտիլ օլամազ, ճէնկ իթ. » մէյէ պէն տահա տիւնքի կիւն պաշլամատըմ, սիզին հալինիզէ սիզ. » տէն զիյատէ պէն վագըֆ օլմուշում: Սիզ Լէսանտրիա գալէսինէ. » գաբանմըշ, էթրաֆընըզ, էօլիւլէր, եարալըլար, վէ խասթալար ի. » լէ տօլմուշ, եէյէճէյինիզ եօգ, էն միւնթէխապ ապէրինիզ թէլէֆ. » օլմուշ, վէ հէր թէրաֆընըզ իհաթէ օլմուշ պիր հիլէթտէ սինիզ: » Պէն սիզտէն տահա չօգ շէյ մաթլուպ իտէպիլիլիտիմ, լաքին մա. » ըէշալընըզն ագ սաշարընա, վէ ապէրինիզին շէճաէթինէ հիւր. » մէթ իաէյօրում: Պուլունտուղուհուգ հալէ նազարէն պուլնտան. » տահա նօգսան թէքլիֆլէր իտէմէմ, կիթ սէօյլէ գօմանտանընա, » հէր նէ եաբսանըզ թէքլիֆլէր պուլտուր: »:

10. Պու ճէվապըն իւզէրինէ Լէսթրիալըլարըն թագէթի քէսիւ

լիպ, օ կիւնիւ Լլէսանորիատա մուգավէլէ սէնէտլերինի իմզա իթ տիլէր : Պու մուգավէլէ միւճիպինճէ, Վ իէնատան րէսի խապէր կէլինճէյէտէք Իթալիատա իքի ապէր պէյնինտէ միւթարէքէ օլաճագ տը : Պու Սոգավէլէ Վ իէնատա գապուլ օլտուղու հալտէ, Լսթ րիա ապէրի, սիւհս վէ աղըրլըզլարը վէ նամուսլարը իլէ Սինչիօ նէհրինին արգասընա Լօմպարտիա հուտուտինէ գատար չէքիլէճէք լէր, վէ իսթիլա իթտիլէրի գալէլէրին քեաֆֆէսինի Պրանսըզլարա թէսլիմ իաէճէքլէր իտի : Թօրթօնա, Լլէսանորիա, Սիլան, Լրօնա, վէ Իիաչէնցա գալէլէրի, հազիրանըն 16 սընտան 20 սինէ գատար, վէ Չէվա, Սալօնա, վէ Ղէնօվա գալէլէրի այըն 16 սընտան 24 իւնէ գատար, վէ Թարպինօ գալէսի 26 սընա գատար Պրանսըզլարա թէս լիմ օլունաճագ իտի : Լսթրիա ապէրի իւչ գօլա թագսիմ օլունուպ գալէլէր թէսլիմ օլտուգճա, պուհլար տախի պիրէր պիրէր Սինչիօ նուն արգասընա կէրի չէքիլէճէք իտիլէր : Սէլասըն Իթալիայա թօփ լատըղը վէ հատտ իւ հիսապա կէլմէզ միւհիմմաթ վէ լէվազիմմաթ Պրանսըզլար իլէ նըսֆ նըսրֆա բայլաշլաճագ : Իթալիան թօփ թա գըմլարը վէ տէօթիւմիսանէլէրի Պրանսըզա, վէ Լսթրիա թօփ թա գըմլարը վէ տէօթիւմիսանէլէրի Սէլասա գալաճագ ըտը : Լսթրիա ապէրի Լօմպարտիատան չոգտըգտան սօղրա, Սինչիօ, Փօսսա Սա էսթրա, վէ տէնիզէ գատար Իօ նէհրի քէնարընտան պէրի թէրաֆա կէչէմէիպ, ֆագաթ Իէսրիէրա վէ Սանթօվա գալէլէրի Լսթրիա ըլլարըն էլինտէ գալաճագ ըտը : Լսթրիանըն թօսգանատա օլան ֆըրգասը, Փաիա մէմալիքի, Նաբօլի տէվլէթի, պու ճէնկէ գարըշ մամըշ օլտուգլարընտան պուհլարըն զիքրի կէչմէտի : Պու մուգավէլէ սէնէտի Լսթրիա իմքէրտթորու թէրաֆընտան գապուլ օլունմատըղը հալտէ, ճէնկէ պաշլամագտան օն կիւն էվիլէ թէրաֆէյնտէն պիր պիրինէ խապէր վէրիլէճէք իտի : պու ճիւմլէ պու միւթարէքէ արա սընտա, նէ Լսթրիա, վէ նէ Պրանսա օլտուլարը, Լլէմանէա թէ րաֆընա միւֆրէգէ ֆըրգալար կէօնտէրէմէյէճէքլէր իտի :

Իլթէ պու վէճիլէ պու էսէրի զայիլ օլմայաճագ Լլէսանորիա մուգավէլէ նամէսի իլէ պիւթիւն եօգարը Իթալիա Պրանսանըն է լինէ կէչիպ, աշաղը Իթալիանըն զապթընա տախի պիր մուգատտէ մէ օլտու : Նաֆիլէ Սէլասա, Լսթրիա տէվլէթինէ գապահաթ պուլունուր, նաֆիլէ Սարէնիօ ճէնկինին չէրէֆ վէ չէօհրէթի կեահ Տըզէյէ, կեահ Բէլէրմանա, վէ կեահ սայըր պիր ճէնէրալա համլ օ լունուր : Պունուն ճիւմլէսի Պօնաբարթէնին ագլը տագիգի, ֆէ Թանէթը ֆայիգէսի, վէ չէճաէթը զայրի մէմուլէսի սէմէրէլէրի տիր տէր միւսիւ թիլէր, գօնսիւլիւք տէվլի թարիխինտէ :

սընա կէլէն նասըն իզտիհամընտան, սօգադարտա ճէվէլան իթմէր միւմքին օլամազ քար: Հէր եէրտէն մէսէրրէթ սէտալէրի իշտիլիւ, եօլուն իւսթիւ, արապալար, բէնշիրէլէրտէն սէրբիլէն էլվանը կիւլ վէ չիլէքլէ տօլմուշուտու. վէ պիր չարեէք սօղրա պիւթիւն ահալի գարիհէլէրինտէն օլարազ պիր տօնանմա իտիւպ, պիւթիւն Սիլան պէլտէսի օլ վէճհիլէ ալէվը մէսէրրէթէ զարգ օլմուշուտու: Պու մէսէրրէթը ումուժիյէ արասընտա, Պօնաբարթէ Սիլանըն Լէսթրիա հիւքիւմէթինտէն գուրթուլտուղունու, վէ Չիլալէին ճիւմհուրու նուն¹ իպգասընը տախի բէսմէն իլան իլէտի: Պալաստ տախի իֆա տէ օլունտուղու վէճհիլէ, Պրանսանըն իւլէրինէ օլան պու իքինճի գըլամ, պաշլըճա Ինկիլթէրրանըն թէշվիլիլէ օլուպ, միւտիրան հիւքիւմէթի վագթընտա Պրանսանըն ճէպրի իլէ Իթալիատան թարա օլունան հիւքիւմարարըն թէքրարէն թախթը հիւքիւմէթէրինէ իպգալէրի տախի հարպէ վէսիլէ իթթիխազ օլունմուշ իքէն, Լէսթրիա տէվլէթի Իթալիայը զապթ իտէլի հիշ պիր հիւքիւմարըն բայիլ թախթընա կէլմէսինէ հէնիւզ միւսաաաէ իթմէմիշ իտի. վէ օլ վէճհ իլէ Սարտէնիա գրալը Բօմատա, Թօսգանա տուգասը Լէսթրիատա գալըպ վէ Բօմա Փափասը Սալանստա վէֆաթ իտիւպ, եէրինէ պիր խալէֆ ինթիխազ օլունմամիշ քար: Սագաա Նաբօլի գրալը Նաբօլիտէ իսէ տէ, օ տախի Ինկիլիզ ամիրալը Նէլսօնուն գօմանտասը ալթընտա կիպի օլուպ. Ինկիլիզ թալիմաթընտան տըշարը հարէքէթ ի տէմէղ իտի:

Պօնաբարթէ պու մէմալքըլէրին միւճէտտէտէն թանգիմաթը տա իտիլէլէրինի վէ թէսվիլէյի հուտուտլարընը սօղրայա պըրագըպ շիմ տիլքէ կէրէք Սիլանը, վէ կէրէք Սարտէնիայը պիրէր մուվագգաթ հիւքիւմէթ իտարէսինէ իհալէ իլէտի: Լալընըղ Թօսգանատա Լէսթրիա ասքէրի գալաճագ օլտուղունտան, հէմ Լէսթրիալըլարըն Ֆըրանսայա միւզըրը պիր հարէքէթէ ճէսարէթ իտէմէմէսի, վէ հէմ տախի Ինկիլիզին պու ճիվարըրա ասքէր տէօքէմէմէսի իշիւն Պրանսըղլար տախի օ թէրաֆլարա ինթիաթ ասքէրի պըրագտըրար: Սէ Նաբօլի հագգընտա տախի Պօնաբարթէ պիր շէյ թասմիմ իթմէյիպ, վուգուաթը աթիլէտէն միւթէէսսիր օլարագ ագըլ պաշընա կէլմէսի իշիւն պու հիւքիւմէթի մուվագգաթէն քէնտի հալինէ պըրագտը:

Կէլէլիմ Բօմայա: Հիւքիւմէթը բուհանիլէ վէ հիւքիւմէթը ճիւմանիլէ, ֆագաթ պու պէլտէտէ պիրի պիրինէ չաթըշմիշ քար: Լէթընճը Պիոս Փափա, Պրանսատա մահպուստա իքէն վէֆաթ իտիւպ, Բօմա պէլտէսի, հիւքիւմէթը բուհանիլէնին էլինտէ օլմաուրընտան, գարտինալար Պօնգըլվ մէճլիսինէ² գաբանըպ պիր Փափա ինթիխազ իտէմէմիշէր իտի. նիհայէթ փէք չօգ զահմէթ վէ մէշագգաթտան սօղրա, օթուզ պէշ գարտինալ Սէնէտիկ պէլտէսինէ թօփլանըպ բէք չօգ տէֆա գուրա կէզտիրտիքտէն սօղրա, գարտինալ Քիարամօնթի

¹ 178 տահիֆէյէ նաղար պուրուլա:

² Պօնգըլվ: Փափա ինթիխազ իթմէքիւզ բէ ճէմօլունան գարտինալ մէճլիսինէ Լաթին

ճէտէն ալարագ Գօնգլալ թապիր օլունուր: Պու ինթիխազ վագթը նէ գատար սիւրէրտէ տէ, մէճլէթ թօփլանան գարտինալար տըշա

եւտինճի Պիոս Փափա՝ խմի իլէ ինթիխապ օլունաուլ . պու ճիւմլէ
Տօմա էլտէ օլմայրպ , Նւսթրիա տախի քէնտի էյալէթլէրինին պիրի-
նէ միւսաաուէ իթմէտիյինտէն , պիր միւտտէթ թաճ կիյմէք րէսմի
իճրա օլունմայարագ , եէնի Փափա կիւճ իլէ Նիգօնա պէլտէսինէ
տուխուլ իտէպիլիպ օրաուա Տօմա էյալէթինին թահլիյէսի իչիւն Նա-
բօլի վէ սայր տէվլէթլէր իլէ միւքեաթէպէյէ տէվամ խլէտի :

Պաշ գօնսիւլ Պօնաբարթէ չօգտան պէրիւ ճիւմհուրու մէզհէպ-
սիզլիքտէն գուրթարպ , Տօմա իլէ պարըշտրմագ էմէլինտէ իսէ տէ
վագթը հալին իճապլնա նազարէն պու թէսափուրունու գուվլէ-
տէն ֆիլիէ կէթիթէմէյիպ պիր վագթը ֆրսաթ կէօզլէթիւր իտի : Իմտի
Սիլան պէլտէսինտէ գարտինալ Սարթինիանա իլէ միւքեալէմէ իթ-
տիքտէ , պու խուսուստա քէնտիսինէ աչըլպ , էյէր Փափա տախի
ագըլը տափրանըր վէ Դրանսանըն վէ պիւթիւն տիւնեանըն ահալը
հազըրէսինէ մուվաֆրպ թէտպիր վէ հարէքէթ կէօսթէրիւր իսէ , քի-
լիսէյէ հիմայէթ կէօսթէրէճէյինի վէ տիւշմանլարը թէսալիւթիւն-
տէն գուրթարաճաղընը , Պօնաբարթէ ինթիար գարտինալ կիզի-
տէն վատ խլէտի : Պօնաբարթէնին պու մուգատտէմէսի էսէրի զա-
շիլ օլմայրպ , իլէրիւտէ սէմէրէսի կէօրիւլիւշ տիւր քի , իլիֆագ
Տօմա ֆապլընաա մուֆասսալէն նագլ օլունաճագ տըր :

Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ մահրէմանէ գարտինալա աչըլտըգտան
սօլըրա ումուսի րուհպան կիւրուհինէ տախի պիր նութգ իախպ :

ըրտան հիւ քիմէ իլէ կէօրիւշէմէլէր : Վէ
պու պապտէ պիր գարտինալ իլէ պիր ճէնէ-
բալ էախօտ մարէշալ նէգարէթի ալթընտա
պուլունուրար : Գարտինալար հէր կիւն թօի-
լանըպ գուրա աթմաղ տըրար , վէ պիր զաթա
գարտինալարն իւշտէ կիւլինին րէյի թէսա-
տիւֆ իթմէսիքճէ , փափա ինթիխապ օլունա-
մագ : Պու ինթիխապ վագթը ուղուն սիւրմէ-
մէք իչիւն սէրիլ կիւնիւ թէճափուլ իթտիսի
կիպի , էսկի գամուկար միւճիպլինճէ գարտի-
նալարա էքիւք վէ շարապտան պաշգա պիր
շէյ վէրիլմէլ իտի , լարին պու առէթ շիմտի
ֆէսի օլունմուշտուր : Պու Գօնգըլալ ուսուլի-
նի , 1274 սէնէսի օնուճու Գրիգոր փափա իւ-
տաա իթմիշ օլուպ , օնտան էվլէլէքի փափար ,
Տօմա ահալիսի վէ րուհպան կիւրիւհիւ թէրա-
ֆընտան ինթիխապ օլունուրումուշ :

¹ 137 սահիֆէյէ նազար պուշրուլա : 1796
սէնէսի Պօնաբարթէ պու փիւգոփուս իլէ մուա-
րէֆէյէ կիրիշմիշ օլունուրունաան , միւշարպէյէ
հին փափա ինթիխապ օլմայրնա փէք չօգ թէյ-
սիլի օլունշտուր տէրլէր ֆրանսըլ միւվէրրիւ-
լէրի :

² « Սիւրէլէ նոնի :

« Իթիգատըմ օլան մէզհէպլին միւլուրարը
« օլունուրումուրան սիզտէն զիյատէ սալիս վէ
« իալիս տօսթարըմ օլմայ , իմտի շիմտիտէն
« իսապէր վէրիլիմ սիզէրէ քի ճիւմլէ միլին իթի-

« րաֆէրտէսի օլան պու մէզհէպէ հէր քիմ
« քի մուամլէյի թահգիլիյէ իպլալ իտէր , վէ
« սիլին շախաընդա տախի էտուա մէրթէպէ պիր
« առալէթ կէօսթէրիւր իսէ , պու մագուլէ-
« րի առալիշի ումէյէ միւլըր օլան էնը ֆէսա-
« տըն սըրալընա գօլուպ , աչիքէար վէ շիտ
« տէթիւճէ թէրպլիէ վէ թէյտիպլէրինէ մու-
« պաշէրէթ իտէճէյիմ , վէ իգթիլա իթտիսի
« հալտէ , գաթլ իլէ տախի ճէգալէրինի թէր-
« թիպ իտէճէյիմ :

« Շ իմտիքի ֆէյլէսօֆլար , Գաթիլիպ մէգ
« հէպլինի հիւքիւմէթ ճիւմհուրիյէյէ , վէ հիւ-
« քիւմէթը ահալիյէ զայէթ իւլ զայէ մուղայիր
« վէ մուխալէֆ կիպի աղնաթմըշար տըր , ֆը-
« րանսա ճիւմհուրու տախի պուճա ինանարագ ,
« կէրէք պու մէզհէպէ վէ կէրէք մէմուրարը-
« նա պու մէրթէպէ րուլի առալէթ կէօսթէ-
« րիպ շիտտէթլէ մուսալաթ , վէ ահալիյի ֆը-
« րանսա տախի պու մագուլէ իսէվֆ իւ ֆիւ-
« թուրէ կիրիֆթար օլմուշտուր : Վէն տախի
« ֆէյլէսօֆլար , վէ էյի պիլիլիմ քի , հէր հան
« կը միլէթտէ օլուր իսէ օլուն , նէրէտէն
« կէլալիյի վէ նէրէյէ կիթտիլինի պիլմէյէն պիր
« քիմանէ ֆաղիլէթ վէ հագգամիլէթ սահիլի
« տիւր , տէնէմէգ : Վէ պու մագուլէ մէսէլէ-
« լէրտէ էալընըլ ագըմըլէն տէլալէթի տախի
« պիլիլէ պիր բըգ վէրէմէյ : Վէզհէպ օլմարըգ-
« ճա ինան տայիմա գարանըգ պիր էօլուս
« պուլումուր , վէ ինանըն իպթիտա վէ ինթի-

Միլան քիլիսէլէրին տէ տախի թէ չէք քիւր տուալարը հազըրլանտըղըն տան, Պօնաբարթէ տինտարըզ կէօսթէրիպ հազըրանըն 18 ինտէ ալայ իլէ Ուլու քիլիսէյէ տուխուլ իլէտի¹։ Պէօյլէ պիր հարէքէթէ Բարիստէ ճէսարէթի օլամազ իսէ տէ, հիչ օլմազսա ուզագտան խապէրի կիթտիքտէ ահալիյէ նէ թէյսիրի օլաճաղընը ալնամագ իւզըն պու մուամէլէյէ թէ չէպպիւս իլէտի²։

3° Պօնաբարթէ պու վէճհիլէ իթալիանըն մէսալիհի ումուլմիյէ սինէ նիզամ վէրտիքտէն սօղրա, ասաքիրի նիզամիյէնին էյալաթը մէզ քիւրէտէ մինասիպէթի իլէ թագսիմինէ տախի սարֆը էֆքեար իլէյիպ, ճէնէրալ Սասէնա Ղէնօվանըն թահլիէսինտէն սօղրա ասքէրի իլէ պէրապէր օրտու մէքքէվինէ վասլ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ պուսու իթալիա օրտուսունա պաշ գօմանտան նասպ իլէտի, քի հէր թէրաֆտան թէրաքիւմ իտէն ասքէր իլէ սէքսէն պինէ պալիզ օլմուշուտու, պուսլարը Պօնաբարթէ իթալիանըն էն միւնպիթ սահրալարընա իգամէթ իթտիրիպ, իսլահը հալէրինի իլթիզամ իտէ ճէք թէրթիպաթը տախի թասմիմ իլէտի։

Իհթիսթէ րայէթ իթմէք Պօնաբարթէնին մէլուֆ օլտուղու ֆէզայիլի ճէլիլէտէն պիրի օլտուղունտան, Վրանսատան իթալիայա կէշիտ իւզէրինտէ օլան գալէլէրին քեաֆֆէսինի, էզ ճիւմլէ (Ղօնա, Պարտ, Սգրավալէ, Իվրէ վէ Չէվա գալէլէրինի քեամիլէն պարութ իլէ աթալըտը, պատէհու վէրկի մատանսինի տախի պիր նիզամ թախթընա վազ իտիւպ, պու նիզամաթըն խիթամընտա էօնտէն խասսա ասաքէրինի Բարիստէ իրտալ իլէտի։ վէ թէմմուղուն 14 իւնճիւ կիւնիւ ճիւմհուրուն իհտաթը կիւնիւ օլտուղունտան, հէր սէնէ վագի օլան վիսէթ վէ ալայլարըն պու տէֆա Սարէնիօ ֆիւթուհաթը վէսիլէսի իլէ տահա պիր տարաթ վէ հաշմէթլէ իճրա օլունմասը իշիւն մուալլին գօնսիւլէրէ քէնտի խաթթը տէսթի իլէ եազըլը թալմաթ կէօնտէրտի։ Վէ Սասէնայը ասքէրի իլէ թէքրար Ղէնօվայա կէօնտէրիպ, հազըրանըն 24 իւնտէ պիւթիւն եավէրլէրի վէ երիքեաւը հարպընը պէրապէր ալսրագ Միլանտան հարէքէթ, վէ Սօրինօ տան վէ Չէնիս տաղընտան կէշիպ Վրանսայա տուխուլ իլէտի։ Պիւ-

ո հաշնա տայիր, սահիս վէ եանըմազ պիր Ը
ո չըզ եալընըզ Գաթուիզ մէզէպի վասթասը
ո իլէ էլէ կէթիլիլէպիլըր։

Պօնաբարթէնին պու նութգունու, պաղը միւլէլ իֆէր բօլթիգա իճապընա համլ իտէրլէր, վէ Մըրրտա կէօսթէրիյի մէզէպաճէ գայտարըլըղըն տախի պունս տէլալէթ կէթիլիլէր։ Պաղըլարը տախի սալա տինսիլ տէյիլ իտի տէյիւ իտտաա իտէրլէր։ Թարիիսիպին խիթամընտա պու պահաս թէքրար կիրիլիլէ ճէք տիր, շիմոիլիք Պօնաբարթէնին քէնտի հագգընա տէտիլինի վէքը իտէրիւմ։ «Մգըմա Պպագարսամ բէք չօգ չէյէ ինանագ կէլմէզ ոպանա, լաքին չօճուգըլըմուն թէյսիրլէրի ովէ կէնճ եալըմտա տուլտուղում իլհամաթ

ո պէնի թէրէտուլտուտէ պըրագմըլըրլար ո։

¹ Գօնմանսիօն վագթընտա քիլիսէլէր պիւթիւն պիւթիւնէ գաբանըշ օլուպ, միւտիան հիւքիւմէթի վագթընտա տախի հէնիլզ րէս մէն ալըլմամըշտը, իմտի մէզէպէ միւթապիգ տուալար կիլլ իտէ վէ խանէլէրտէ իճրա օլունուպ րէսմէն միւսաստէ եօղուտու։

² Փրանսանըն տախիլիյէ տէֆթէրլանէլէրինտէ Պօնաբարթէնին քէնտի էլ եազըլը վէ իմըալը իլէ եազըլը շու մէքթիւպ պուլուն, մուշտուր։

«Բարիստէքի տինսիլէրիսիլ հէր նէ տէր ոլէրսէ տէսիլէր, պու կիւն պէօյիւք ալայ ի ոլէ Միլանըն ուլու քիլիսէսինէ կիտիւպ թէ ոչէքքիւր տուալէրինտէ հազըր պուլունաճա ողմ ո։ 18 հաղիրան։

Թիւն Պրանսա վէ խուսուսի իլէ Թիճարէթլէ մէշհուր օլան | իօն պէլտէսի միւսալէհէյէ մնյիլ օլտուգլարընտան, Պօնաբարթէյէ պէր վէճհը շիւքրանիյէթ ֆիւթուհաթ քէմէրլէրի նասալ իտիւպ, եօլարտա, շէհրլէրտէ պիւնլէրճէ պին ահալի Թէրաքիւմ իտէրէք մէսէրրէթ սէտալէրի իլէ պու ֆաթիհի տէվրանը սէլամլարլար ըտը: Պօնաբարթէ պու մէսէրրէթը ումուսիյէ արասընտան կէշիպ Թէմմուզուէն իւշիւնճիւ կէճէսի սալիմէն Բարիսէ մուվասէլէթ իլէտի:

4. Պօնաբարթէնին Սարէնկօ ճէնկի իլէ մէշղուլ օլտուղու էս նասէ Բարիստէ խօյը գիլ իւ գալ հասըլ օլմուշուտու: | Նրպասըլ ֆէսատ, Պօնաբարթէ ճէնկոտէ էօլտիւ տէյի արաճիֆ նէշը իտէրէք, իւմէրայը ճիւմհուրտան, վիւքէլատէն վէ ճէնէրալլարտան պաղըլլարընը տախի իղալ իտիւպ պիր զարպը տէսթէ հաղըրլանմըշար ըտը: Պօնաբարթէնին պիրատէրլէրի, ճէնէրալ | աֆայէթ իլէ հարպիյէ վէքիլի Վարնօտան տախի շիւպհէլէնմիշլէր իտի: | Իւրուտի ախաւմըսը պուշնլար հէր պիր շէյի Պօնաբարթէյէ մուֆասսալէն ըիվայէթ իթտիքտէ, Պօնաբարթէ զաղէպէ կէլիպ, ինթիպամ ալմայա տախի գալգըշոր իսէ տէ, էրթէսի կիւնլէրի ահալիի Պրանսանլէն մէսէրրէթ կիւնլէրի օլտուղունտան, մուամէլաթը թէյտիպիյէ իլէ ահալի նին սուրուրինէ սէքթէ վէրմէմէք վէ քիմնէյի մահղուն իթմէմէք իւզըրէ օ արալըգ սարֆը նազար իտիւպ, իճրասընը վազթը ախէրէ Թէրք իլէտի վէ էիւզտէն տախի պիր շէյ կէսթէրմէտի:

| Նրթէսի կիւնիւ իւմէրայը ճիւմհուրիյէ, վիւքէլա, մէճլիս աղալարը վէ սայըր միւթէպէրան, գրալիէթ վազթը միսալի թազըմ թազըմ Պօնաբարթէնին հուզուրուշա կէլիպ ըէսմը թէպրիքի իճրա իյլէտիլէր, վէ հէր մէճլիսին ըէիսի գրալ հուզուրուշոտա կիպի պիրէր նութգ իտիւպ, Պօնաբարթէ տախի մինասիպ ճէվասլարընը իթա իտէրէք քէնտիլէրինի թալթիֆ իլէտի:

5. Իթալիատա վէ Պրանսատա պու վուգուաթլար արտ արտաբուշումայը զուհուր օլտուղու հալտէ, | լէմաննատա տախի¹ ճէնէրալ Սօրօ մարէշալ Վրայը Իւլմ գալէսինէ գաբաթըպ, էս պու գալէտէն արշարը չըգմամաղա, էս տա թուշա քէնարընտա օլան սահրալարըն պիրինտէ պիր գաթի մուհարէպէ վէրմէյէ մէճպուր իտիւպ, | լը տաղլարընտան Իթալիայա վէ | Վիլլէրիյէ կէշմէմէսի իշիւն տախի պիւթիւն կէշիտլէրի մուհաֆազա իթմիշ իտի²:

¹ 412 վէ 415 ինճի սահիֆէլէրէ՝ նազար պուրուլա:

² Պալատի իթատէ օլտուղու վէճիլէ պու Ալէմաննէ սէֆէրինտէ կէրէք Իթալիատա վէ կէրէք Ալէմաննատա, Ալթիւրիսըն գուվլէթի, Փրանսալըն գուվլէթի/նտէն իքի գաթ գիտտէ օլտուգտան մատա: Իթալիա օրտուտու Ալէմաննէ օրտուտու, վէ Ալէմաննէ օրտուտու Իթալիա օրտուտու իմնատա էէթիշիլէրէք, հանիլը թէրաֆ զալթի թուշըր իսէ օ թէրաֆա թազէ ապէր իլէ մուա վէնէթ օլտուպ, Փրանսալըն մուհաֆազա

օլտուպիլի իտի:

Անճապ պուշտան ազտէմ Սօրօ: քէմալը մէհարէթլէ գրայ օրտուտու իւլմ գալէսի նէ գաբաթմը վէ Իթալիա կէշիտլէրին տախի քէսմիշ օլտուղունտան, Պօնաբարթէ Ալէմաննէ տան Իթալիայա ապէր կէլէմէյէճէլիտէն էմին օլարազ: Աէն Պէրնար տաղընտան էնիպ Ալթիւրիսըն Իթալիա օրտուտու բէրիշան իթմիշ վէ հէմոտ Սօրօ քէնտիլի տախի, Իթալիատան Ալէմաննէյա իմնատ կէլէմէյէճէլիտէն տէն էմին օլտուղունտան, գրայ իլէ էէնիտէն ճէնկէ պաշլամայա գաբար վէրմիշ իտի: Աէ

Դրայ հեր ճէնկտէ Սօրօտան պօղուլու պ թէմնուզ պըն իպթի-
տալէրինտէ միւթարէքէ թէքլիֆ իլէտի : Վէ միւճիպինճէ իքի օր-
տույա տախի պիրէր հուտուտ կէօսթէրիլիպ , գարարկիր օլան միւ-
թարէքէ շարթարը , տէվլէթլէրի թէրաֆլնտան գապուլ օլունճայա-
տաք , հուտուտու մէգքիւրիւ թէճափուզ խոէմէյէճէքլէր խոի . վէ

ճագ կէրէք թուաննըն իւսթ թէրաֆլնտան
կէշիպ , իւլմ գալէսինի վուրմագ , վէ կէրէք
ալթ թէրաֆլնտան կէշիպ Պալիէրա իւգէրին
տէն Վիէնայա երւրիւմէք , իքիսի տախի մու-
խաթարալը օլտուղունտան , Սօրօ պու իքի
թէրթիպտէն տախի սարֆը նագար խոիւպ ,
ֆագաթ թուաննըն աշաղըսընտան կէշիպ , Գը-
րայըն Պալիէրա վէ Վիէնայա գալաճագ եօ-
լունու քէսմէյի իքի թէտալիւէ տախի թէրճիհ
իթմիշ խոի , Վէ պու վէճհիլէ Գրայ , կէրի շէ-
քիլէճէք եօլունուն գարանաճաղընր ֆէհմ ի
տէրէք , մութլագա իւլմ գալէսինտէն չեգար
վէ կէլըր սահրստա պիր ճէնկ խոէր մէմուլին
տէ խոի :

Իմոի հաղիրանըն 18 ինտէ , Սօրօ տաքէրէ
հարէքթ թ օմանտալը վէրիպ սաղտա ճէնէրալ
Լըգուրալ ֆըրգալը , օրթատա Սօրօ , վէ սօլ-
տա ճէնէրալ Վըրնիլէ եօլա րէվան օլտուլը :
Պու ճիւմիլ Վէսթրիալը Սօրօնուն պու հա-
րէքթիլին կէօրիւպ վէ իւլմտէն չեգրալ Ֆրան-
սըզ օրտուսունտան արգասընտան տիւշէճէք օլ-
տուղարը հալտէ , պունարը էնոսըր րահոտէ
եանտան վէ օրթա պէլլէրինտէն տախի վու-
րուպ շաղըրթմագ վէ իքիլէ պէօլմէք իշիւն
պիր ֆըրգա տաքէր տախի ճէնէրալ Բիշքանա
գօմանտալընտա բուտայա պըրաղըլը :

Հապիրանըն 19 ունտա ճէնէրալ Լըգուրալ
ֆըրգալը , Պլնտհէյմ , վէ կրէմհէյմ մահալ-
լէրտէն , աշաղը թուանը կէշմէյէ պաշատը-
լը : Պու քէօրիւլէրին եօթէ պաշարը պօ-
ղուլմուշ օլտուղունտան , ճէնէրալ Լըգուրալ
աքէրին քիւլլ խիլի , օ ճիւլարտա օլան պիր օր-
մանո հըֆիլ խոիւպ , քէօրիւլէ թագըմլարը տա-
խի օլմատըղնտան պիր ուսթալըզա կէշիտ
պուլմագա գարար վէրտիլէր : Իմոի ճէնէրալ
Վիւտէն պիր գաշ թօի իլէ թուաննըն քէնա-
րնա էնիպ գարըզ գըրտա օլան Վէսթրիա աւ-
քէրինին իւգէրինէ աթէշ իթմէյէ պաշատը ,
օ արալըզտա Գընօ նամ պիր չափուշ թուանայա
աթըլըպ , երգէրէք գարըզ գըրտա կէշտի , վէ
օրտա օլան իքի գըլթա գայըղը պըլպ , արգա-
սընտան եաղմուր կիպի գուրշուն աթըլըղը
հալտէ սէլամէթլէ պէրի թէրաֆա կէշիտի ,
պու մուսմէթլէ Գընօ եաղմըղ պաղընտան
հաֆիֆճէ եարալանըլը . Գայըզլը պէրի
թէրաֆա կէշտիքտէ ֆըրգանըն իշինտէ օլան
էն մէշուր երգմէ պիլէնիլէր էսպաղարընը
վէ սիւհալարընը մէգքիւր գայըզլըրա վաղ ի
տիւպ , թէրար երգէրէք գարըզ գըրտա կէշ-
տիլէր , վէ գարայա չեգարգտա ելլինէլէրինի

տախի կիլինմէտէն , Վէսթրիանըն պիր պէօլիւք
աքէրի իւգէրինէ չեպագ չեպագ հիւճիւմ ի
տիւպ , վէ գաշըրըպ կէլէրինտէն իքի բարէ թօ-
փու , ճէպիսանէ սանալըլըր իլէ պէրապէր օ-
լարագ ուսլ վէ գալթ իլէտիլէր , վէ պու իշի
պիլթիլըր պիլթիլմէզ գօշուպ վէ քէօրիւլէրէ
կէլիպ պօղուգ օլան մահալլէրի միւմէին մէր
թէպէ թամիր իթտիլէր , վէ տէր ագալ գար-
չըտան թօիճու նէֆէրլէրի կէշիպ , Վէսթրիա-
լըպտան ալլանն թօիլարը իլլէթմէյէ պաշա-
տըլը : Արգաստան փիտտէլէր տախի քէօփ-
րիւտէն կէշիպ , օլ վէճիլէ ֆրանսըլար իքի
թէրաֆա տախի սահիպ օլարագ քէօրիւլէրի
թէքմիլէն թամիր իթտիլէր վէ պիւթիւն Լը-
գուրալ ֆըրգալը պիւր գալա քէօրիւլէրի իմ-
րար իլլէտի , պու ճիւմիլ պու միւթէնա մա-
հալ Վէսթրիալը Ֆրանսըլըն էլինտէ պը-
րագամայաճաղընտան , կէրի տէօնէնլէրին գուզ
վէի ճէսիմէ իլէ կէլէճէքլէրի տախի մէմուլ
օլտուղունտան , ճէնէրալ Լըգուրալ եօլ աղըլա-
րնա աթը գարաղըլըր վագ իլլէմիշ խոի ,
վէ վագաա մէմուլ օլունտուղու վէճիլէ Վէսթ-
րիալըր տօրթ պին փիտտէ վէ պէշ երիզ
աթը վէ աթը թօի իլէ Շլէնիլին թէրա-
ֆընտան գուհուր խոիւպ , իքի ստաթ գարֆըն
տա պու քէօլիւ իքի թէրաֆ պիր գաշ տէֆա
պիլի պիլինտէն աիպ իլլէտիլէր , Վէսթրիալ-
ըր սպըտա դիտտէ օլտուղունտան , քէօլին
էթրաֆընը սարըպ , սօն տէֆա Ֆրանսըլարը
գօփալմագ իւզլէ ալլէ ումուլմ պիր հիւճիւ-
մէ հաղըրանտըլըր անտէ , Լըգուրալ տա-
խի իքի թապուր գարապիւնալ աթըլըր եէ-
թիշտիլինտէն , մայէթիլնտէ օլան սայըր աթ-
ըլըր իլէ պունարը պիլլէշտիլիպ , Վէսթրիա
աքէրի ֆըրգալըր օլտաա իքէն , իւգէրլէրի-
նէ պիր աթըր հիւճիւմիւնէ գօմանտալը վէ-
րիլտի , վէ պու հիւճիւմ օլ մէրթէպէ սիւրաթ
վէ շիտտէթլէ իճրա պուլտու քի , Վէսթրիալ-
ըր կէրիլէիպ , իքի պին եէսիլ , իւշ երիզ աթ
վէ պիւթիւն թօիլարըն Ֆրանսըլա պըրալ-
տըլը , վէ իքի Վիլթէմիլիլէ թապուր գալէ
օլուպ աթըլըր մէքս իթմէք իսթէտիլէր խո-
տէ , պունարը տախի տաղըլըպ , մէյտանը հարպ
Ֆրանսըլարտա գալըր Նիհայէթ իւլմ օրտու-
տունտան կէլէն Վէսթրիա ֆըրգալըր իլէ Սօ-
րօ քէնտիսի Հօլթէտ թէրաֆընտա իքի տէֆա
տահա չաթըլըպ , վէ պաշըճա աթը ֆըրգա-
լըր իլէ Վէսթրիալըրն փիտտէ ալալարընը
տաղըլըպ բէրիշան իլլէտի : Պու էսնատէ ճէ-
նէրալ Գրայ Մարէնիֆ ֆիւթուհաթընտան խու

քէյֆիյէթ թէքրար մուհարէպէյէ գարար վէրտիյի հալտէ օն իքի կիւն ագտէմ թէրաֆէյն պէյնիւտէ մուխարէպէ գըլընաճագուր : Պու մուգավէլաթըն սէնէտլէրիի Նսթրիա ճէնէրալը Սէն յուլիէն ալըպ, իմքէրաթորա թագաթիմ իթմէք իւզըն Վ իէնա ճանիպիսէ ազիւնէթ իյլէտի¹ :

6° Իպթիտա Իթալիա ֆիւթուհաթը վէ միւթարէքէսի, պատէհու Նլէմանէա ֆիւթուհաթը վէ միւթարէքէսի հավատիսլէրի արաւարտա իրանսայա վէ Բարիսէ վասլ օլտուգտա, միւսալէհէ իւմիտի պու խայրը հավատիսլէր իլէ թէքիտ վէ թէյեիտ օլունտուղունտան ահալի պի թէքրար սուրուրու ազիմէ իլէ խէնտան օլտու : Եիւզտէ պէշ ֆայիզ կէթիլէն իսթիգրազ սէնէտլէրի, իթիպար պուլմաղա պաշլատը, վէ պու սէնէտլէրտէն գօնսիւլիւք տէվրիսաէն էվվէլ եիւզ ֆըրանգլըղ օն իւշ ֆըրանգա կիւճ իլէ սաթըլա պիլի իքէն, պիրտէն պիրէ գըրդ ֆըրանգա թէրֆի օլունտու, գօնսիւլէր թէրաֆընտան էմնամէլէր զուհուր իտիւպ, պու սէնէտլէրին ալթը պալըզ կիւզէշթէլէրի նագտ ագճէ իլէ վէրիլէճէյի տաթի իլան օլունտու քի չօգտան պէրիւ կէօրիւլիւշ շէյ տէյիլ իտի, պու վէ պունա էմնալ մուհասսէնաթըն քեաֆֆէսի, ապէրին, վէ ճէնէրալարըն զայրէթինէ վէ պաշլըճա Պօնաբարթէնին հէմ ումուրու միւլքիյէ, վէ հէմ ումուրու հարպիէտէ ըզհար իլէտիի ֆէթանէթ վէ տիրայէթը ֆայիգէյէ համլ օլունարագ, ահալինին թէվէճճիւհիւ քեամիլէն Պօնաբարթէ վէ ապէրինէ մէքիւզ պուլունմուշուտու :

Կանունամէյը միւլքիյէ միւճիպինճէ, հէր սէնէ թէմմուղուն օն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ ճիւմհուրիլէթին իհտասը հիւրմէթինէ պէյիւք շէնլէք վէ զիյնէթլէր իճրա օլունաճաղընտան, օ սէնէ կէրէք տէվէթ վէ կէրէք ահալի թէրաֆընտան, պու զիյնէթին իֆրաթ տարաթ վէ հաշմէթլէ իճրասը իշիւն բէք ճէսիմ թէտարիքեաթէ թէշէպպիւս օլունմուշուտու : Իմաի Ինվալիտ քիլիսէսի տէրունինտէ պիր պէյիւք զիյնէթ թէրթիպ օլունտուպ, օլ էսնատէ մէշհուր օլան մուղիգա ուսթասը Սէհիւլ, եէվմին իգթիզասընա կէօրէ եէնիտէն պէսթէլէր թանզիմ իլէյիպ . պու պէսթէլէրի Իթալիատան ճէլպ օլունան էն մէշհուր Լիւօր վէ էն տիւպէր Բրիմաթնալար թէրէնիւմ իլէտիլէր, իւմէրայը

պէրտար օլտուղունտան, կէրէք ապէրինին պուլունտուղու բէրիշանիի հալտէն վէ կէրէք Իթալիա մաղլուպիլէթինտէն սօղա Աւթրիա տէվէթինին արթը ֆրանսայա մուգավէլէթ իտէմէյէճէյիի տէք իտէրէք, միւթարէք իթմէք իւզըն Մօրոյա միւքէրէրէն խապէր կէօն տէրտի, վէ Մօրո տաթի Իթալիա վուգուաթընտան վէ Մարէնիօ ճէնիլինտէն խապէրտար օլմայարագ րազի օլուպ թէմմուղուն օն պէշինտէ միւթարէքէ մուգավէլաթը Բաստօրֆ գարիլէսինտէ թէրաֆէյնտէն իմզա օլունտու :

¹ Պու տէֆաքի Ալէմանէա ճէնիլէրինտէ ֆրանսըղտան հիշ պիր ճէնէրալ էօլմէյիպ ֆազաթ Լօրու S'O'Էրիէ նամ պիր կըրնաթիէնին վէֆաթը զիքր օլունմաղա շայան տըն, պու

զաթ ֆրանսանըն բէք պէյիւք խանէտանըլ, ընըն պիրինտէն օլուպ, քէնտի հիւսիւ րա, տէթի իլէ կէօնիւլիւ ապէր . վէ կըրնատիլէ պէօլիւքէրինէ նէֆէր եաղըմըն ըտը : Ալէմանէա ճէնիլէրինտէ էպի զէմանըն գահրա, մանկարընա լայըզ շէճաթ վէ պահաորըլդ կէօսթէրմիշ իսէ տէ, հէր նէ ըիւթպէ վէ մէնէտ վէրիլիշ իսէ տէ, եանի ճէնէրալ ըիւթպէսինի տաթի գապուլ իթմէյիւպ, նէֆէրլէրտէն չըգմամըն ըտը : Պօնաբարթէ էլ իլէ պունա պիր իսթիպ թիւֆէնիկ վէրիպ ֆրանսանըն պաշ կըրնաթիէր իւնվանը իլէ միւշէրրէֆ իլէմիշ իտի . շօլթէտ մուհարէպէսիւ տէ մըզրապէ եիւրէյնտէն վուրուլուպ վէֆաթ իթմիշ տիր :

Ճիւմհուր, վիւքէլա, ճէնէրալար, միւթէպէրան, վէ հաոտու իւ հի-
սապա կէլմէղ ահալի պու զիյնէթոտ հազըր պուլունուպ, Պօնաբար-
թէ ճիւմէնին նազարնա հէտէֆ վէ ճիւմէնին լիսաննա զիվէր օ-
լարագ հէր եէրտէ պու հիքմէթլիւ զաթըն էվսաֆը ճէմիլէսի մէտհ
իւ սէնա գըլընըրըտը :

Վարէնիօ ճէնիինտէ քէսպը շէրէֆ վէ շէօհրէթ իտէն խասսա աս-
քէրի թապուրլարը տախի, օ կիւնիւ Վարիսէ տուխուլ իտէճէք օլ-
տուղունտան, Պօնաբարթէ պուլարը գարշըլամագ իւղրէ զիյնէթի
մէզքիւրէտէն սօղրա Շանտըմարս նամ մէյտանէ, պիւթիւն իւմէ-
րայը ապքէրիյէ իլէ իսթիգպալլէրինէ ազիմէթ իլլէտի: Պու շէճաէթ-
լի եխիտլէր իւչ հաֆթա եօլ թէպտիքտէն սօղրա, իւթլէրի պաշա-
ըր երթըգ թօզ թօփրաղա միւլէմմա օլարագ օ սապահըսը Վարիսին
խարիճինէ վաղ օլմուշար ըտը: Տիւլմէնտէն ալընան սանճագլար
էօնլէրինտէն շէքիլիպ, պու եխիտլէրին պիր գաթ տախի շան իւ շէ-
րէֆլէրինէ միւճիպ օլուրու: Շանտըմարս մէյտանընըն իքի թէրա-
ֆընտա օլան ահալի, քէմալը շէվի իւ մէսէրրէթլէրինտէն, էօնլէրին-
տէ սաֆ պէսթէի սէլամ օլան ապքէր խաթթլարընը պօղուպ, պու
միլլէթ գահրամանլարընըն իւղէրինէ եիւրիւյիւշ իլլէտիլէր, եիւղէ-
րի կիւնէշտէն վէ պարութտան գարարմըշ պու ապքէրէ, քիմիսի սա-
ըրըպ էօրէր, քիմիսի պէյազ մէնտիլլէր իլէ թէրլէրինի սիլէր, քիմի-
սի եիւքլէրինի, թիւֆէնքլէրինի էլլէրինտէն ալըպ քէնտիլէրի թաշըր,
հասըրը հէր պիրի պիրէր նէվի մուհապլէթ վէ ալագայը տէրուլլէ-
րինի ըզհար իթմէք իւղրէ նէ եաբաճագլարընը պիլմէյիպ, պիրի պի-
րինի թէճալուզ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, իզտիհամը նաստէն չիւ-
նէնէնլէր վէ սագաթլանանլար տախի նօգսան օլմաոր: Պօնաբարթէ
քէնտիսի տախի պիր գաշ տէֆա ինսան զալէպէլիկի արասընա սըգը-
շըպ, պօղուլմա տէրէճէսինտէ իլլէրինտէ գալըպ հիչ պիր թէրաֆա
հարէքէթ իտէմէղ օլտու, նիհայէթ ապքէրին էօնիւնէ տիւշիւպ,
թիւիլլէրի սէրայընա վաղ օլտուգտա, ախշամասաք ահալի սէրայըն
մէյտանլարընտան վէ պազլէրինտէն տաղըլմատը, վէ օ կիւն վէ
պիւթիւն կէճէ կէօնակէօն ճիւնպիւլլէր վէ շէնլէքլէր, վէ տօնան-
մալար վէ աթէշ ֆիշէնքլէրի իլլէ մուրուր իլլէտի, ախշամալը Պօնա-
բարթէ թիւիլլէրի սէրայընտա, իւմէրայը ճիւմհուրիյէ, ապքէրիյէ
վէ վիւքէլայէ պէյիւք պիր զիաֆէթ վէրիպ, մէյվէ վագթը,

ԹԵՄՄՈՒԶ ԱՅԸՆ ՕՆ ՏԻՕՐՏԻՒՆԵ, ՎԵ ՃԻԻՄԼԵՄԻԶԵ ՀԻԻՔԻԻՄՏԱՐ
ՕԼԱՆ ՓՐԱՆՍԱ ԱՀԱԼԻՄԻ ԱՇԳԸՆԱ. ՎԻՎԱ՛, սէսլէրի իլլէ գատէհ
տօգուլթուրուլուպ պատէ նուշ օլունտու:

Իգրար իտէլիմ, տէր, միւսիւ թիւէր, Վրանսա ահալիսի հիչ պիր
վագթը պէյիլէ տահա մութլուլու կիւնլէր կէօրէմէտի:

Ի Խ Թ Ա Ր

Իշ պու հաբօլէոն թորիի, ճէտիտ հուրուֆաթ վէ ալա քեա ղըտ իւզէրնէ պաթըրըարազ, պէհէրի բուպ թապազա պինէր սահիֆէի իքի պէշիւք ճիլտէ վէ սէքիլ գըթայա թագսիմ գըլը նաճազ տըր : Իսթէյէնէր տէօրթ ճիլտէ թագսիմ իսիւպ էյլէճէ տաիի պաղլաթապիլիլէր :

Կէրէք պիլլէրէ վէ կէրէք սաթըն ալանդարա գօլայլըգ օլմագ իւզքէ, պիր ճիլտի պիր տէֆատէն թապ ու նէշը օլունմայըպ, իքի էիւղտէն իքի էիւղ էլլիսէ գառար սահիֆէի, վէ պիրէր թապիլիլ օլարագ, պիր ճիլտի պէշլէ տէօրթ գըթայա թագսիմ օլունմաշ տուր : վէ իքինճի գըթալը պու տուր :

Իքի ճիլտին տաիի թէքմիլ օլմար քիւլլի մէտորիֆէ միւհ թաճ օլտուղունտան, հալէսքեարան թէրաֆընտան բաղպէթ պուշ բուլարագ, քիֆայէթ իտէճէք մրգտարը շէյ սաթըլտըլը հալտէ, պուլտան պէշլէ իքիլէր այ միւտտէթլէ տիկէր գըթալարը տաիի արտ արտա թապ իւ նէշը օլունմաճազ, վէ պէհէր գըթանըն պա հապը էիլմի պէշտէն օթուղ ղուրուշա գատար օլաճազ տըր :

Իշ պու իքինճի գըթատա, Մըսըր սէֆէրլէրի, միւտիլուն հիւքիւմէթիկին ֆէսիի, Պօնարարթէնին պուշ գօնիւլլիւք մէս նէտի, վէ Մարէնկօ ճէնկի վուգուաթը աճայիպէսի նապլ իւ հի քեայէ գըլընաճազ տըր :

Նաթօլէոն լարիլիինն սաթընն մահալլէրի :

ԱՍԻԹԱՆԻՏԻ, պէշիւք Ենի խոնտա իւսթ գաթտա գարու մէյտանընտա Ունճուեան Հօճա Մաղջը, էաիտա Մէճ մուայը Հափաոիս օտապընտա :

Վէ Մէրճանտա քիթապճը Հօճա Մարգարեանըն վէ Հօճա Պաղտասարըն տիւք քեանկարընտա :

ՂԱԼԱԹԱՏԱ, Մաղլըմեան Ընտոն աղանըն մաղապարտա :

ՊԵՅՕՂԼՈՒՆՏԱ, Ֆրէնքէրին Երրորդուլու Քիլիսէսի փիլիեանընտա, պատկերքճի Հօճա Միլտիլին սէրկիսինտէ :

Ֆիւ 25 ՂՈՒՐՈՒՆ :

